SISÄLLYSLUETTELO

Kaupunginhallitus pöytäkirja 24.08.2020

Pöytäkirjan kansilehti ... 1

1 § Kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus ... 3

2 § Pöytäkirjan tarkastaminen ... 4

3 § Kokouksessa saadut selostukset ... 5

4 § Kuntalain 92 §:n mukaista ottomenettelyä varten saapuneet pöytäkirjat ja päätökset ... 6

5 § Eron myöntäminen Timo Karénille ympäristölautakunnan jäsenen tehtävästä ja täydennysvaalin toimittaminen ... 8

6 § Eron myöntäminen Timo Karénille varavaltuutetun tehtävästä ... 10

7 § Eron myöntäminen Emil Bulutille varavaltuutetun tehtävästä ... 11

8 § Asiakirjojen antamisesta päättäminen ... 12

9 § Lausunto sosiaali- ja terveysministeriölle hallituksen esityksestä terveydenhuoltolain ja sosiaalihuoltolain muuttamisesta ... 13

- Vantaan kaupungin lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle laeiksi terveydenhuoltolain ja sosiaalihuoltolain muuttamisesta ... 15

- Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi terveydenhuoltolain ja sosiaalihuoltolain muuttamisesta ... 17

10 § Konserniohjeen ja konserniyhteisöjen omistajapoliittisten linjausten hyväksyminen sekä hallintosäännön muuttaminen ... 57

- Esitys keskeisimmistä uudistuksista ... 64

- Konserniohje, Koja 17.8.2020 § 5, luonnos ... 81

- Konserniyhteisöjen omistajapoliittiset linjaukset, yleinen osa, luonnos ... 93

- Hallintosääntö 9 luku § 1 ja 4, Koja 17.8.2020 § 5, muutokset näkyvissa ... 101

- Hyvä hallinto- ja johtamistapa-ohje Vantaan kaupungin tytäryhteisöissä, luonnos ... 104

11 § Osittainen voimaantulokuulutus / asemakaavamuutos 002206, 86 Nikinmäki / Harrikuja ... 119

- Asemakaavamuutos 002206, 86 Nikinmäki / Harrikuja / osittainen voimaantulokuulutus / kartta 24.8.2020 ... 121

- Valitus 16.6.2020_peitetty ... 122

12 § Maankäyttösopimuksen velvoitteiden siirtämisen hyväksyminen Tikkurilan korttelissa 61209 / Senaatti-kiinteistöt ... 125

- Pyyntö: Maankäyttösopimuksen velvoitteiden siirtämisen hyväksyminen Tikkurilan korttelissa 61209 / Senaatti-kiinteistöt (henkilötiedot poistettu) ... 127

- Maankäyttösopimuksen siirtokirja (henkilötiedot poistettu) ... 128

13 § Helsingin seudun ja valtion välinen maankäytön, asumisen ja liikenteen sopimuksen (MAL-sopimuksen) 2020-2031 hyväksyminen ... 161

- Helsingin seudun ja valtion välinen maankäytön, asumisen ja liikenteen sopimus (MAL-sopimus) 2020-2031 ... 164

- MAL-sopimus 2020-2031 allekirjoituspöytäkirja ... 174

- MAL-sopimuksen 2020-2031 liite 1 maankäytön ensisijaiset vyöhykkeet ... 176

- MAL-sopimuksen 2020-2031 liite 2 asuntotuotantotavoitteet ... 177

14 § Määräalan myynti Vihdin kunnasta Suomen valtiolle METSO-kohteeksi ... 178

- Kohdekartta myytävästä määräalasta ... 181

- Kiinteistörekisterin karttaote Rauhaniemi -nimisestä tilasta 927-452-1-337 ... 182

SISÄLLYSLUETTELO

Kaupunginhallitus pöytäkirja 24.08.2020

15 § Lausunto HSY:n alustavasta toiminta- ja taloussuunnitelmasta 2021-2023 sekä jätehuollon ja vesihuollon investointiohjelmista 2021-2030 ... 185

- Vantaan kaupungin lausunto HSY:n alustavasta toiminta- ja taloussuunnitelmasta 2021-2023 sekä jätehuollon ja vesihuollon investointiohjelmista 2021-2030 (II) ... 188

- Liite: alustava toiminta- ja taloussuunnitelma 2021-2023 / Lausuntopyyntö HSY:n alustavasta toiminta- ja taloussuunnitelmasta 2021-2023 sekä jätehuollon ja vesihuollon investointiohjelmista 2021-2030 ... 191

- Liite: jätehuollon investointiohjelma 2021-2030 / Lausuntopyyntö HSY:n alustavasta toiminta- ja taloussuunnitelmasta 2021-2023 sekä jätehuollon ja vesihuollon investointiohjelmista 2021-2030 ... 233

- Liite: vesihuollon investointiohjema 2021-2030 / Lausuntopyyntö HSY:n alustavasta toiminta- ja taloussuunnitelmasta 2021-2023 sekä jätehuollon ja vesihuollon investointiohjelmista 2021-2030 ... 258

- Liite: talousmalli 2021-2030 / Lausuntopyyntö HSY:n alustavasta toiminta- ja taloussuunnitelmasta 2021-2023 sekä jätehuollon ja vesihuollon investointiohjelmista 2021-2030 ... 285

16 § Lausunto Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymän alustavasta toiminta- ja taloussuunnitelmasta vuosille 2021-2023 ... 298

- Lausunto Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymän alustavasta toiminta- ja taloussuunnitelmasta vuosille 2021-2023 (II) ... 301

- Liite: HSL alustava TTS2021-2023/Lausuntopyyntö Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymän alustavasta toiminta- ja taloussuunnitelmasta vuosille 2021-2023 ... 309

17 § Asemakaavan muutos 002314, 61 Tikkurila / Kielotie 38-44 ... 384

- 002314 selostus, asemakaavamuutosehdotus 21.4.2020, Kielotie 28-44 ... 387

18 § Asemakaavamuutoksen luonnos 053000, 52 Veromies/ Grand Wing Auramo ... 411

- 053000 selostus asemakaavamuutosluonnos 11.8.2020, Grand Wing Auramo ... 415

19 § Asemakaavan muutos 002373, 52 Veromies / Annefred eteläinen ... 464

- 002373 asemakaavamuutoksen selostus 11.8.2020, Annefred eteläinen ... 468

- 002373 Rakentamistapaohje 11.8.2020_Annefred eteläinen ... 541

20 § Maankäyttösopimus / A. Kunnallistekniikan rakentamissopimus, B. Esisopimus määrä-alan luovutuksesta ja C. Esisopimus määräalan kaupasta / Kiinteistö Oy Vantaan Aviator Trade Park / Asemakaavan muutos 002373 ... 621

- Maankäyttösopimus / A. Kunnallistekniikan rakentamissopimus, B. Esisopimus määrä-alan luovutuksesta ja C. Esisopimus määräalan kaupasta ... 625

- liite A1: sopimusalue ... 638

- liite B1: luovutettava määräala ... 639

- liite C1: kaupan kohteena oleva määräala ... 641

Muutoksenhakuohje 1. Oikaisuvaatimus ... 642

Muutoksenhakuohje 2. Kunnallisvalitus oikaisuvaatimuksesta annettuun päätökseen ... 643

Muutoksenhakuohje 3. Oikaisuvaatimus- ja valituskielto ... 644

Muutoksenhakuohje 4. Hankintaoikaisuohje ja valitusosoitus ... 645

Muutoksenhakuohje 5. Valitus asemakaavan muutosta koskevassa asiassa ... 650

Muutoksenhakuohje 6. Valitus rakennuskieltoa koskevassa asiassa ... 651

Muutoksenhakuohje 7. Valitus etuosto-oikeuden käyttämistä koskevassa asiassa ... 652

Kaupunginhallituksen kokous

Aika 24.8.2020 klo 14.00-17.15
Paikka Kaupungintalo, Tikkurila

Osallistujat

Jäsenet	Läsnä	**Varajäsenet**	Läsnä
Multala Sari, puheenjohtaja	x	Kortesalmi Marilla	
Tahvanainen Säde, I varapuheenjohtaja	-	Nieminen Irja	x (etäyhteydellä)
Norrena Vaula, II varapuheenjohtaja	x (etäyhteydellä)	Hölttä Heikki	
Abdi Faysal	x (etäyhteydellä)	Kähkönen Osmo	
Jääskeläinen Jouko	x (etäyhteydellä)	Ansalehto-Salmi Irja	
Kaira Lauri	x (etäyhteydellä)	Weckman Markku	
Kaukola Ulla	-	Hämäläinen Anu	x (etäyhteydellä)
Niikko Mika	x (etäyhteydellä) §§1-9, 13-20	Kärki Niilo	
Orpana Anitta	x (etäyhteydellä)	Sieviläinen Marianne	
Pajunen Sirpa	x (etäyhteydellä)	Kuusela Minna	
Puoskari Pentti	x (etäyhteydellä)	Särkelä Jussi	
Rokkanen Sakari	x (etäyhteydellä)	Sami Kanerva	
Tyystjärvi Kati	x	Karinen Ville	

Muut osallistujat	Läsnä
Lindtman Antti, valtuuston puheenjohtaja	-
Orlando Carita, valtuuston I varapuheenjohtaja	x (etäyhteydellä)
Kauppinen Sirpa, valtuuston II varapuheenjohtaja	x (etäyhteydellä)
Viljanen Ritva, kaupunginjohtaja	x
Kalske Katri, apulaiskaupunginjohtaja	x (etäyhteydellä)
Åstrand Riikka, apulaiskaupunginjohtaja	x
Penttilä Hannu, apulaiskaupunginjohtaja	x
Aronkytö Timo, apulaiskaupunginjohtaja	x (etäyhteydellä)
Rainio Päivi, viestintäjohtaja	x (etäyhteydellä)
Ruusula Matti, talous- ja strategiajohtaja	x (etäyhteydellä)
Pennanen Sari-Anna, kaupunginlakimies	x
Räikkönen Outi, hallintosihteeri	x
Kamppi Kaisa, pöytäkirjanpitäjä	x

Kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus

Todettiin

Allekirjoitukset

Puheenjohtaja Sari Multala

Pöytäkirjanpitäjä Kaisa Kamppi

Pöytäkirjan tarkastus

Aika ja paikka 31.8.2020, Kaupungintalo, Asematie 7, 01300 Vantaa (Tikkurila)

Pykälät §§ 9, 11, 15 ja 16 tarkastettiin ja hyväksyttiin heti kokouksessa.

Jouko Jääskeläinen Anu Hämäläinen

Pöytäkirja on yleisesti nähtävänä

Aika ja paikka 2.9.2020, Vantaan kaupungin internetsivuilla paatokset.vantaa.fi.

1 § **Kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus**

Kaupunginhallitus 24.8.2020 § 1

Kaupunginjohtajan esitys:
Todetaan kokous lailliseksi ja päätösvaltaiseksi.
Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

2 § Pöytäkirjan tarkastaminen

Kaupunginhallitus 24.8.2020 § 2

Kaupunginjohtajan esitys:
Päätetään
a) valita kaksi pöytäkirjantarkastajaa toimittamaan pöytäkirjan tarkastus kaupungintalossa maanantaina 31.8.2020 klo 16.00 ja

Jäsenet	Kokous pvä
Abdi Faysal	10.8.2020
Jääskeläinen Jouko	24.8.2020
Kaira Lauri	10.8.2020
Anu Hämäläinen	24.8.2020
Niikko Mika	
Norrena Vaula, II varapuheenjohtaja	
Orpana Anitta	
Pajunen Sirpa	
Puoskari Pentti	
Rokkanen Sakari	
Tahvanainen Säde, I varapuheenjohtaja	
Tyystjärvi Kati	

b) pitää tarkastettu pöytäkirja yleisesti nähtävänä kaupungin internetsivuilla (www.vantaa.fi/paatoksenteko) keskiviikosta 2.9.2020 lähtien.

Päätös:
Päätettiin
a) valita Jouko Jääskeläinen ja Anu Hämäläinen suorittamaan pöytäkirjan tarkastus kaupungintalossa maanantaina 31.8.2020 klo 16.00, ja
b) pitää tarkastettu pöytäkirja yleisesti nähtävänä kaupungin internetsivuilla (www.vantaa.fi/paatoksenteko) keskiviikosta 2.9.2020 lähtien.

3 § **Kokouksessa saadut selostukset**

Kaupunginhallitus 24.8.2019 § 3

Käsittely:
Kokouksessa annettiin seuraavat selostukset:
Tilannekatsaus Vantaan kaupungin koronavirusepidemiaa koskevista toimista, kaupunginjohtaja Ritva Viljanen
Talouskatsaus, talous- ja strategiajohtaja Matti Ruusula

Päätös:
Merkittiin tiedoksi saadut selostukset ja käyty keskustelu.

4 § **Kuntalain 92 §:n mukaista ottomenettelyä varten saapuneet pöytäkirjat ja päätökset**

RV/BI

Kaupunginhallitukselle on kuntalain 92 §:n mukaista ottomenettelyä varten lähetetty seuraavat pöytäkirjat ja päätökset:

Konsernijaoston pöytäkirja nro 5/17.8.2020
Sosiaali- ja terveyslautakunta nro 7/17.8.2020
Vantaan suun terveydenhuollon liikelaitoksen johtokunta nro 5/19.8.2020
Opetuslautakunnan pöytäkirja nro 7/17.8.2020
Vapaa-ajanlautakunnan pöytäkirja nro 7/18.8.2020
Kaupunkisuunnittelulautakunnan pöytäkirja nro 8/11.8.2020
Ympäristölautakunnan pöytäkirja nro 6/13.8.2020
Teknisen lautakunnan pöytäkirja nro 6/12.8.2020

Hankintajohtajan päätökset
§ 70 Optiopäätös paketti- ja kevytkuorma-autojen hankinnassa (250 000 euroa, alv 0 %)
§ 71 Kangasmaskien hankinta

Työllisyyspalveluiden johtaja päätökset
§ 192 Yksinyrittäjien korona-avustuksen myöntäminen Lauran lounas ja catering:lle
§ 193 Yksinyrittäjien korona-avustuksen myöntäminen Sportiina:lle
§ 194 Yksinyrittäjien korona-avustuksen myöntäminen Saturnal Records:lle
§ 195 Yksinyrittäjien korona-avustuksen myöntäminen Sanka Kuljetus Oy:lle

Kaupunginhallitus 24.8.2020 § 4

Kaupunginjohtajan esitys:
Päätetään olla ottamatta kaupunginhallituksen käsiteltäväksi esittelyosassa mainituissa pöytäkirjoissa olevia ottamiskelpoisia päätöksiä ja esittelyosassa mainittuja päätöksiä.
Käsittely:
Kaupunginjohtaja täydensi esitystään seuraavilla päätöksillä:

Tarkastuslautakunnan pöytäkirja nro 7/28.5.2020

Talous- ja strategiajohtajan päätös
§ 7 Vantaan kaupungin talouden tilaa ja sopeutusmahdollisuuksia koskevan arvioinnin hankinta

Työllisyyspalveluiden johtaja päätökset
§ 197 Yksinyrittäjien korona-avustuksen myöntäminen Myyrfoto Oy:lle
§ 198 Yksinyrittäjien korona-avustuksen myöntäminen Hel Builders Tmi.lle
§ 199 Yksinyrittäjien korona-avustuksen myöntäminen Vesa Salmi Oy:lle
§ 200 Yksinyrittäjien korona-avustuksen myöntäminen Q & P2 Dhaka Ay:lle
§ 201 Yksinyrittäjien korona-avustuksen myöntäminen Elias autopesu:lle
§ 203 Yksinyrittäjien korona-avustuksen myöntäminen Tmi Igor Tommonen:lle
§ 204 Yksinyrittäjien korona-avustuksen myöntäminen KauneusStudio Go:lle
§ 205 Yksinyrittäjien korona-avustuksen myöntäminen M.B. Matkapalvelu:lle

§ 206 Yksinyrittäjien korona-avustuksen myöntäminen Finngate Tours OY:lle
§ 207 Yksinyrittäjien korona-avustuksen myöntäminen Raitahius:lle
§ 208 Yksinyrittäjien korona-avustuksen myöntäminen Eristystyö Niemi:lle
§ 209 Yksinyrittäjien korona-avustuksen myöntäminen FinnPedagogy Avoin yhtiö:lle
§ 210 Yksinyrittäjien korona-avustuksen myöntäminen DevaIT:lle
§ 211 Yksinyrittäjien korona-avustuksen myöntäminen – VIP Limousine Oy:lle
§ 212 Yksinyrittäjien korona-avustuksen myöntäminen Kuljetus Jyrki Ojala:lle
§ 213 Yksinyrittäjien korona-avustuksen myöntäminen Chalawan:lle

Käsittelyn yhteydessä kaupunginjohtaja ilmoitti käyttävänsä hallintosäännön 11 luvun § 2 mukaista otto-oikeuttaan Sosiaali- ja terveyslautakunnan pöytäkirjan nro 7/17.8.2020 § 15 Rajakylän neuvolan lakkauttaminen ja toiminnan siirtäminen Hakunilan neuvolaan ja tuovan asian kaupunginhallituksen käsiteltäväksi.

Päätös:

Merkittiin tiedoksi, että kaupunginjohtajan otto-oikeudellaan ottaa kaupunginhallituksen käsiteltäväksi Sosiaali- ja terveyslautakunnan pöytäkirjan nro 7/17.8.2020 § 15 Rajakylän neuvolan lakkauttaminen ja toiminnan siirtäminen Hakunilan neuvolaan.

Hyväksyttiin kaupunginjohtajan täydennetty esitys muilta osin.

Täytäntöönpano: lakiasiat ja päätösvalmistelu

5 § Eron myöntäminen Timo Karénille ympäristölautakunnan jäsenen tehtävästä ja täydennysvaalin toimittaminen

VD/4954/00.00.01.00/2017

RV/KK

Timo Karén on 13.8.2020 saapuneella kirjeellään pyytänyt eroa ympäristölautakunnan jäsenen tehtävästä henkilökohtaisestä syystä.

Kaupunginvaltuusto on 23.9.2019 § 7 nimennyt ympäristölautakuntaan toimikaudeksi 2017–2021 seuraavat henkilöt:

Jäsen	**Henkilökohtainen varajäsen**
Maija Rautavaara, puheenjohtaja	Hanna-Leena Laitinen (kv 18.6.2018 § 4)
Jukka Mölsä, varapuheenjohtaja	Jouko Suvensalmi
Markku Weckman	Antti Ellonen
Janne Leppänen (kv 28.8.2017 § 6)	Matti Lepistö
Susanna Ruotsalainen	Hannele Puusa-Ruohonen
Timo Karén (kv 9.10.2017 § 4)	Anneli Karhunen
Kimmo Kiljunen	Joni Hilden
Tiina Vesa (kv 23.9.2019 § 7)	Taru Pääkkönen
Riitta Salasto	Marjo Kalliokanerva
Ismo Tuormaa	Antti Annala
Eija Liinakoski	Marja Parkkima
Marja-Vuokko Mäkinen	Juho Joensuu
Jari Jääskeläinen (kv 26.8.2019 § 4)	Liisa Tilander

1.1.2019 voimaan tulleen hallintosäännön 10 luvun 6 §:n mukaan ympäristölautakunta toimii kuntien ympäristönsuojelun hallinnosta annetun lain tarkoittamana kunnan ympäristönsuojeluviranomaisena, ulkoilulain tarkoittamana kunnan leirintäalueviranomaisena, terveydensuojelulain tarkoittamana terveydensuojeluviranomaisena, elintarvikelain tarkoittamana valvontaviranomaisena, tupakkalain tarkoittamana kunnan valvontaviranomaisena, lääkelain nikotiinivalmisteiden vähittäismyynnin valvonnasta vastaavana kunnallisena viranomaisena ja kunnallisesta eläinlääkintähuollosta vastaavana viranomaisena.

Ympäristölautakunta vastaa:
- kunnalle kuuluvista ympäristön- ja luonnonsuojelun sekä maa-aineslain viranomaistehtävistä
- ulkoilulain tarkoittamista kunnan leirintäalueviranomaisen tehtävistä
- terveydenhuoltolain tarkoittamasta yksilön ja hänen elinympäristönsä terveellisyyden valvonnasta ympäristöterveydenhuollolle kuuluvin osin
- kunnan terveydensuojeluun kuuluvista tehtävistä
- kunnan elintarvikevalvonnasta
- kunnalle kuuluvasta tupakkalain valvonnasta
- lääkelain nikotiinivalmisteiden vähittäismyyntiä koskevasta valvonnasta

- eläinlääkintähuoltolain mukaisten kunnalle kuuluvien tehtävien, mukaan lukien eläinsuojelu-, eläintauti- ja sivutuotevalvonnan, järjestämisestä ja
- eläinsuojelulain mukaisesti irrallaan tavattujen, talteen otettujen eläinten hoidon järjestämisestä.

Hallintosäännön 8 luvun 4 §:n mukaan kaupunginvaltuusto valitsee lautakuntaan kaupunginvaltuuston toimikaudeksi kerrallaan vähintään yhdeksän jäsentä ja yhtä monta henkilökohtaista varajäsentä. Lautakunnan varsinaisista jäsenistä vähintään 40 prosenttia tulee olla valtuutettuja.

Kaupunginvaltuusto nimeää lautakunnan jäsenistä yhden puheenjohtajaksi ja yhden varapuheenjohtajaksi. Puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan tulee olla valtuutettuja.

Kuntalain 74 §:n mukaan vaalikelpoinen lautakuntaan on henkilö, joka on vaalikelpoinen valtuustoon, ei kuitenkaan:
1) asianomaisen lautakunnan alainen kunnan palveluksessa oleva henkilö;
2) henkilö, joka on asianomaisen lautakunnan tehtäväalueella toimivan, kunnan määräysvallassa olevan yhteisön tai säätiön palveluksessa;
3) henkilö, joka on hallituksen tai siihen rinnastettavan toimielimen jäsenenä taikka johtavassa ja vastuullisessa tehtävässä tai siihen rinnastettavassa asemassa liiketoimintaa harjoittavassa yhteisössä, jos kysymyksessä on sellainen yhteisö, jolle asianomaisessa lautakunnassa tavanomaisesti käsiteltävien asioiden ratkaisu on omiaan tuottamaan olennaista hyötyä tai vahinkoa.

Tasa-arvolain 4 a §:n 1 momentin mukaan kunnallisissa ja kuntien välisen yhteistoiminnan toimielimissä lukuun ottamatta kunnanvaltuustoja tulee olla sekä naisia että miehiä kumpiakin vähintään 40 prosenttia.

Kaupunginhallitus 24.8.2020 § 5

Kaupunginjohtajan esitys:
Päätetään esittää kaupunginvaltuustolle, että
a) myönnetään Timo Karénille ero ympäristölautakunnan jäsenen tehtävästä, ja
b) toimitetaan ympäristölautakunnan jäsenen täydennysvaali jäljellä olevaksi ajaksi toimikaudesta 2017–2021.

Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

Täytäntöönpano: esitys valtuustolle, lakiasiat ja päätösvalmistelu

Muutoksenhakuohje: 3.1 Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

6 § **Eron myöntäminen Timo Karénille varavaltuutetun tehtävästä**

6928/00.00.01.00/2020

RV/KK

Timo Karén on 13.8.2020 saapuneella kirjeellään pyytänyt eroa luottamustehtävistään Vantaan kaupungilla paikkakunnalta poismuuton vuoksi. Kuntalain 70 §:n mukaan kaupunginvaltuusto myöntää eron valtuutetulle tai varavaltuutetulle.

Keskusvaalilautakunta nimeää Timo Karénin tilalle uuden varavaltuutetun.

Kaupunginhallitus 24.8.2020 § 6

Kaupunginjohtajan esitys:
Päätetään esittää valtuustolle, että Timo Karénille myönnetään ero varavaltuutetun tehtävästä.
Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

Täytäntöönpano: esitys valtuustolle

Muutoksenhakuohje: 3.1 Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

7 § **Eron myöntäminen Emil Bulutille varavaltuutetun tehtävästä**

6928/00.00.01.00/2020

RV/KK

Emil Bulut on 13.8.2020 saapuneella kirjeellään pyytänyt eroa luottamustehtävistään Vantaan kaupungilla paikkakunnalta poismuuton vuoksi. Kuntalain 70 §:n mukaan kaupunginvaltuusto myöntää eron valtuutetulle tai varavaltuutetulle.

Keskusvaalilautakunta nimeää Emil Bulutille tilalle uuden varavaltuutetun.

Kaupunginhallitus 24.8.2020 § 7

Kaupunginjohtajan esitys:
Päätetään esittää valtuustolle, että Emil Bulutille myönnetään ero varavaltuutetun tehtävästä.
Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

Täytäntöönpano: esitys valtuustolle

Muutoksenhakuohje: 3.1 Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

8 § Asiakirjojen antamisesta päättäminen

VD/6665/00.01.01.02/2020

RV/NK/HY-L

Viranomaisen toiminnasta annetun lain (julkisuuslaki) 14 §:n mukaan viranomaisen asiakirjan antamisesta päättää se viranomainen, jonka hallussa asiakirja on. Valtuusto voi kunnan johtosäännöllä kuitenkin antaa tässä laissa tarkoitettuna viranomaisena toimivalle kunnalliselle toimielimelle oikeuden siirtää päättämässään laajuudessa asiakirjan antamista koskevaa viranomaisen ratkaisuvaltaa alaiselleen viranhaltijalle.

Vantaan kaupungin hallintosäännön 12 luvun 12 §:n mukaan kaupunginhallituksella, lautakunnilla ja johtokunnilla on oikeus delegoida julkisuuslain 14 §:ssä tarkoitettua asiakirjan antamista koskevaa ratkaisuvaltaa alaisilleen viranhaltijoille.

Asiakirjapyyntö on käsiteltävä viivytyksettä, ja tieto julkisesta asiakirjasta on annettava mahdollisimman pian, kuitenkin viimeistään kahden viikon kuluessa siitä, kun viranomainen on saanut asiakirjan saamista koskevan pyynnön taikka viimeistään kuukauden kuluessa pyynnöstä, jos pyydettyjä asiakirjoja on paljon tai niihin sisältyy salassa pidettäviä osia tai jos muu niihin rinnastettava syy aiheuttaa sen, että asian käsittely ja ratkaisu vaativat erityistoimenpiteitä tai muutoin tavanomaista suuremman työmäärän.

Aikarajauksen vuoksi ja viivytyksettömän käsittelyn takaamiseksi on tarkoituksenmukaista siirtää asiakirjojen antamisesta päättäminen kaupunkistrategian ja johdon toimialan palvelualuejohtajille.

Kaupunginhallitus 24.8.2020 § 8

Kaupunginjohtajan esitys:
Päätetään delegoida
a) kaupunkistrategian ja johdon toimialan asiakirjojen antamisesta päättäminen kaupunkistrategian ja johdon toimialan palvelualuejohtajille oman palvelualueensa osalta, ja
b) kaupunginhallituksen ja kaupunginvaltuuston asiakirjojen antamisesta päättäminen hallintojohtajalle.
Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

Täytäntöönpano: Lakiasiat ja päätösvalmistelu; tiedoksi kaupunkistrategian ja johdon toimialan palvelualuejohtajat

Muutoksenhakuohje: 1. Oikaisuvaatimus

Lisätiedot:
lakimies Niina Kolju, puh. 040 5149 558, (etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi)

9 § Lausunto sosiaali- ja terveysministeriölle hallituksen esityksestä terveydenhuoltolain ja sosiaalihuoltolain muuttamisesta

VD/6165/03.00.00/2020

RV/TA/MH/PH/HY-L

Sosiaali- ja terveysministeriö on 10.7.2020 saapuneella kirjeellä pyytänyt lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi laeiksi terveydenhuoltolain ja sosiaalihuoltolain muuttamisesta. Säädösmuutokset koskevat valmiuden koordinointia ja tilannekuvaa sosiaali- ja terveydenhuollossa. Lausuntoaika päättyy 4.9.2020.

Muutosten taustalla on se, että poikkeusolojen sosiaali- ja terveydenhuollon neuvottelukunta on tarkastellut valmiutta ja varatumista koskevaa lainsäädäntöä ja havainnut selkeitä puutteita muun muassa valmiussuunnittelun yhteensovittamisessa, tilannekuvan luomisessa ja huoltovarmuudessa. Neuvottelukunta on tehnyt esitykset tarvittavista lainsäädäntömuutoksista, jotka on aikataulutettu kiireellisyysjärjestyksen perusteella.

Asiaa koskeva luonnos hallituksen esitykseksi oli lausuntokierroksella huhtikuussa 2020. Esitys tuli pääsiäisen aikaan erittäin lyhyellä lausuntoajalla, ja aikataulujen vuoksi lausunnon antoi kaupunginjohtaja. Kaupunginhallitusta informoitiin 6.4.2020 sekä lausuntopyynnöstä että lausunnon pääasiallisesta sisällöstä. Tuolloin sosiaali- ja terveysministeriö esitti merkittäviä muutoksia valmiusajan johtamisvastuisiin ja tilannekuvan laadintaan. Samalla ministeriö esitti, että muutokset olisivat tulleet voimaan kesken koronaepidemian vuoksi vallinneiden poikkeusolojen. Vantaan kaupungin ja muiden suurten kaupunkien lausunnoissa esitettiin muutoksiin tiukkaa kritiikkiä.

Lausuntopalautteen johdosta luonnokseen on tehty merkittäviä muutoksia, minkä vuoksi luonnoksesta järjestetään nyt uusi lausuntokierros.

Esityksessä ehdotetaan, että yliopistollista sairaalaa ylläpitävät sairaanhoitopiirit ohjaisivat sosiaali- ja terveydenhuollon valmiussuunnittelua yhtenäisten valtakunnallisten periaatteiden mukaiseksi sekä kokoaisivat ja analysoisivat tietoa perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon häiriötilanteista ja niiden uhkista sekä muodostaisivat ja ylläpitäisivät terveydenhuoltojärjestelmän valmiutta kuvaavaa tilannekuvaa. Yliopistollista sairaalaa ylläpitävien sairaanhoitopiirien tilannekuvan pohjalta muodostettaisiin valtakunnallinen tilannekuva.

Sosiaalihuoltolakiin lisättäisiin valmiussuunnittelua ja tilannekuvan keräämistä koskevat säännökset. Lisäksi säädettäisiin sosiaalihuollon alueellisesta yhteistyöstä valmiussuunnittelussa ja tilannekuvan keräämisessä. Valtion mahdollisuutta osallistua valmiuden ylläpitämiseen ja erityistilanteiden hoitamiseen rahoittamalla toimintaa laajennettaisiin myös sosiaalihuollon toimintaan. Sosiaali- ja terveysministeriö voisi nimetä valtakunnallisia toimijoita myös sosiaalihuollon tehtäviin.

Sosiaali- ja terveysministeriö kokoaisi alueilla yhtenäisin perustein luodut sosiaali- ja terveydenhuollon tilannekuvatiedot valtakunnalliseksi sosiaali- ja terveydenhuollon tilannekuvaksi sosiaali- ja terveysministeriön ja valtion johdon käyttöön.

Muutosten olisi tarkoitus tulla voimaan vuoden 2021 alussa.

Lausunto on valmisteltu kaupunkistrategian ja johdon toimialan ja sosiaali- ja terveydenhuollon toimialan yhteistyönä.

Kaupunginhallitus 24.8.2020 § 9

Kaupunginjohtajan esitys:
Päätetään antaa sosiaali- ja terveysministeriölle liitteen mukainen lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle laeiksi terveydenhuoltolain ja sosiaalihuoltolain muuttamisesta.

Tarkastetaan ja hyväksytään pöytäkirja tämän pykälän osalta heti kokouksessa.
Käsittely:
Kaupunginjohtaja muutti esitystään siten, että lausunnon neljäs kappale muutetaan kuulumaan seuraavasti:
Vantaan kaupunki toistaa jo aikaisemman näkemyksensä siitä, että yhteisen tilannekuvan ja kriisijohtamisen näkökulmasta on erittäin tärkeää, että tietojen vaihtoa ja kokonaiskuvan muodostamista parannetaan valtionhallinnon eri toimijoiden kesken ja myös valtion, suurten kaupunkien ja sairaanhoitopiirien kesken. Kansallisen tason linjausten tulisi olla selkeitä, realistisia ja toteuttamiskelpoisia. Kansallisen tilannekuvan tulisi olla yhtenäinen ja yhteisesti muodostettu. Erittäin merkittävä osa pandemiaan liittyvistä käytännön toimenpiteistä tehdään kunnissa. Ongelmana on nyt ollut se, että tiedot eivät kulje ministeriöstä ja sairaanhoitopiiristä kaupunkeihin~~, ei toisinpäin~~. *Vantaan kaupunki on lähettänyt koronakriisin alusta lähtien säännöllisesti ministeriöille, HUS:lle ja keskushallinnon turvallisuuden toimijoille koronatilanneraporttinsa. Koska kaupungit olivat keskushallinnon ohjeiden ja suositusten keskeisiä toimeenpanijoita, yhteisen tilannekuvan muodostaminen on erittäin tärkeätä. Jatkossa tulee parantaa erityisesti tiedonkulkua ja tilannekuvan välittämistä keskushallinnosta paikallishallintoon.*
Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

Tarkastettiin ja hyväksyttiin pöytäkirja tämän pykälän osalta heti kokouksessa.

Liitteet:
- Vantaan kaupungin lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle laeiksi terveydenhuoltolain ja sosiaalihuoltolain muuttamisesta
- Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi terveydenhuoltolain ja sosiaalihuoltolain muuttamisesta

Täytäntöönpano: Kuntademokratian palvelualue

Muutoksenhakuohje: Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

Lisätiedot:
yhteyspäällikkö Paula Harju, etunimi.sukunimi@vantaa.fi

Vantaan kaupungin lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle laeiksi terveydenhuoltolain ja sosiaalihuoltolain muuttamisesta

Lausunnonantajan organisaatio
X Kunta tai kuntayhtymä
o Sairaanhoitopiiri
o Valtion viranomainen
o Muu

Muita kommentteja

Vantaan kaupunki antoi hyvin kriittisen lausuntonsa keväällä 2020 lausuntokierroksella olleesta hallituksen esityksestä. Tuolloin esitettiin erittäin nopealla aikataululla merkittäviä muutoksia valmiutta koskeviin vastuusuhteisiin ja resurssien johtamiseen häiriötilanteissa. Nyt lausunnolle annetussa hallituksen esitysluonnoksessa ehdotetaan muutoksia tilannekuvan muodostamiseen ja tilannekuvan muodostamisen valmistelun ohjaukseen ja koordinointiin. Esityksessä ei siis enää ehdoteta suoria muutoksia vastuusuhteisiin tai resurssien johtamiseen poikkeusoloissa. Tältä osin esitys on mennyt annettujen palautteiden perusteella parempaan suuntaan.

Esitetyt muutokset on kuitenkin edelleen tarkoitus saada voimaan nopealla aikataululla vuoden 2021 alusta lukien. Tämä on ongelmallista. Valmiutta ja tilannekuvaa koskevia lainsäädännön muutoksia ei pitäisi tehdä nopealla aikataululla kesken koko yhteiskuntaa merkittävästi koetelleen koronapandemian. Kiireelliselle aikataululle ei ole asianmukaisia perusteluja. Kokonaisuus tulisi arvioida ja tarvittavat muutokset tehdä epidemian rauhoituttua siten, että tarpeet yhteiskunnan valmiutta ja häiriötilanteiden johtamista koskeville muutoksille on huolella arvioitu.

Esityksen perusteluissa todetaan, että säädösten voimaantuloa ei voida lykätä sosiaali- ja terveydenhuollon rakenneuudistuksen yhteyteen, vaan rakenneuudistuksen voimaantullessa jo käynnissä oleva toiminta voidaan mukauttaa suoraan uusiin rakenteisiin. Tällainen muutosten kytkeminen tässä vaiheessa keskeneräiseen rakenneuudistukseen on ongelmallinen. Muutokset tulisi tehdä vasta mahdollisesti toteutuvan sote-uudistuksen yhteydessä, jolloin olisi tarkkaan mietittävä kuntien ja sote-maakuntien välinen yhteistyö ja tehtävänjako valmiusasioissa.

Vantaan kaupunki toistaa jo aikaisemman näkemyksensä siitä, että yhteisen tilannekuvan ja kriisijohtamisen näkökulmasta on erittäin tärkeää, että tietojen vaihtoa ja kokonaiskuvan muodostamista parannetaan valtionhallinnon eri toimijoiden kesken ja myös valtion, suurten kaupunkien ja sairaanhoitopiirien kesken. Kansallisen tason linjausten tulisi olla selkeitä, realistisia ja toteuttamiskelpoisia. Kansallisen tilannekuvan tulisi olla yhtenäinen ja yhteisesti muodostettu. Erittäin merkittävä osa pandemiaan liittyvistä käytännön toimenpiteistä tehdään kunnissa. Ongelmana on nyt ollut se, että tiedot eivät kulje ministeriöstä ja sairaanhoitopiiristä kaupunkeihin. Vantaan kaupunki on lähettänyt koronakriisin alusta lähtien säännöllisesti ministeriöille, HUS:lle ja keskushallinnon turvallisuuden toimijoille koronatilanneraporttinsa. Koska kaupungit olivat keskushallinnon ohjeiden ja suositusten keskeisiä toimeenpanijoita, yhteisen tilannekuvan muodostaminen on erittäin tärkeätä. Jatkossa tulee parantaa erityisesti tiedonkulkua ja tilannekuvan välittämistä keskushallinnosta paikallishallintoon.

Hallituksen esityksen luonnoksessa ehdotetaan sääntelyä sosiaalihuollon varautumisesta. Kunnan yleisestä varautumisvelvollisuudesta säädetään jo valmiuslaissa. Sosiaalihuollon varautuminen on osa kunnan kokonaisvarautumista ja kunnan vastuu asiassa on voimassa olevan lainsäädännön mukaan selvä.

Hallituksen esityksen luonnoksen mukaan sairaanhoitopiireille, joissa on yliopistollinen sairaala, annettaisiin tehtäväksi sosiaali- ja terveydenhuollon valmiussuunnittelun ohjaus valtakunnallisten yhtenäisten periaatteiden mukaisesti omalla erityisvastuualueellaan. Kyseisen ohjauksen luonne ja laajuus jää esityksessä epäselväksi. Ehdotettu muutos ei selkiytä nykytilannetta. Vaarana on, että ohjaus menee päällekkäin kuntien tehtävien ja vastuiden kanssa.

Esityksen mukaan sairaanhoitopiirin kunnille tulisi velvoite laatia yhdessä alueen yhteinen sosiaalihuollon valmiussuunnitelma, joka laadittaisiin keskussairaalan sijaintikunnan sosiaalihuollon viranomaisen johdolla. Kaikkien alueen kuntien olisi osallistuttava työhön. Kyseessä olisi massiivinen yhteensovittamistyö monella tavalla hyvin erilaisten kuntien kesken.

Esityksen mukaan sairaanhoitopiirin kuntayhtymän on päätettävä yhteistyössä alueensa kuntien kanssa terveydenhuollon alueellisesta varautumisesta normaaliolojen häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin. Sairaanhoitopiirin kuntayhtymä on lisäksi velvollinen laatimaan yhteistyössä alueensa kuntien kanssa terveydenhuollon alueellisen valmiussuunnitelman. Ehdotettu säännös on ristiriidassa valmiuslain kunnille antaman velvoitteen kanssa.

LUONNOS 15.6.2020

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi terveydenhuoltolain ja sosiaalihuoltolain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi terveydenhuoltolakia ja sosiaalihuoltolakia lisäämällä niihin sosiaali- ja terveydenhuollon valmiussuunnittelua ja tilannekuvan luomista koskevia säännöksiä.

Sairaanhoitopiireille, joissa on yliopistollinen sairaala, annettaisiin tehtäväksi sosiaali- ja terveydenhuollon valmiussuunnittelun ohjaus valtakunnallisten yhtenäisten periaatteiden mukaisesti omalla erityisvastuualueellaan. Sosiaalihuoltolakiin lisättäisiin sosiaalihuollon valmiussuunnittelua ja varautumista koskeva yleissäännös. Sairaanhoitopiirien alueen kuntien tulisi laatia yhteinen sosiaalihuollon valmiussuunnitelma keskussairaalan sijaintikunnan sosiaalihuollosta vastaavan viranomaisen johdolla. Ylipistollista sairaalaa ylläpitävät sairaanhoitopiirit toimisivat keskenään yhteistyössä ja yhdenmukaisin periaattein, jotta valmiussuunnittelusta muodostuisi valtakunnallinen kokonaisuus.

Yliopistollista sairaalaa ylläpitävän sairaanhoitopiirin tehtävänä olisi luoda terveydenhuollon tilannekuva, joka sisältäisi tiedot perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon häiriötilanteista ja niiden uhkista sekä terveyspalvelujärjestelmän valmiudesta vastata erilaisiin häiriötilanteisiin. Tilannekuvatieto jaettaisiin sosiaali- ja terveysministeriölle, muille yliopistollista sairaalaa ylläpitäville sairaanhoitopiireille ja erityisvastuualun sairaanhoitopiireille ja kunnille.

Kunnan sosiaalihuollosta vastaavan viranomaisen tehtävänä olisi luoda sosiaalihuollon tilannekuva, joka sisältäisi tiedot sellaisista häiriöistä ja niiden uhkista, jotka vaarantavat väestön sosiaalisen turvallisuuden ja hyvinvoinnin sekä sosiaalihuollon toteuttamisen, sekä tiedot kunnan sosiaalihuollon valmiudesta vastata häiriötilanteisiin. Tilannekuvatieto jaettaisiin toimivaltaisille viranomaisille.

Sosiaali- ja terveysministeriö kokoaisi alueilla yhtenäisin perustein luodut sosiaali- ja terveydenhuollon tilannekuvatiedot valtakunnalliseksi sosiaali- ja terveydenhuollon tilannekuvaksi sosiaali- ja terveysministeriön ja valtion johdon käyttöön.

Valtion mahdollisuutta osallistua valmiuden ylläpitämiseen ja erityistilanteiden hoitamiseen rahoittamalla toimintaa laajennettaisiin myös sosiaalihuollon toimintaan. Sosiaali- ja terveysministeriö voisi nimetä valtakunnallisia toimijoita myös sosiaalihuollon tehtäviin.

Ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan vuoden 2021 alusta.

Sisällys

1 Asian tausta ja valmistelu 2
2 Nykytila ja sen arviointi 3
2.1 Nykyinen lainsäädäntö 3
2.2 Nykyinen käytäntö 8
3 Tavoitteet 14
4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset 15
4.1 Keskeiset ehdotukset 15
4.2 Pääasialliset vaikutukset 17
5 Muut toteuttamisvaihtoehdot 19
5.1 Vaihtoehdot ja niiden vaikutukset 19
5.2 Ulkomaiden lainsäädäntö ja muut ulkomailla käytetyt keinot 21
6 Lausuntopalaute 23
7 Säännöskohtaiset perustelut 24
8 Voimaantulo 34
9 Toimeenpano ja seuranta 35
10 Suhde muihin esityksiin 35
11 Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys 35

LUONNOS

PERUSTELUT

1 Asian tausta ja valmistelu

Valtioneuvoston puolustusselonteko eduskunnalle, turvallisuuskomitean koordinoima yhteiskunnan turvallisuusstrategia ja sisäministeriön johdolla valmisteltu kansallinen riskiarvio ohjaavat eri hallinnonalojen varautumista ja yhtenäistävät varautumisen kansallisia periaatteita. Toimintaympäristön muutostekijät edellyttävät valmiuteen ja varautumiseen liittyen kansallisia ja alueellisia ennakoivia toimenpiteitä sosiaali- ja terveydenhuollossa.

Valtioneuvosto asetti 14.03.2019 poikkeusolojen sosiaali- ja terveydenhuollon neuvottelukunnan. Sen tehtävänä on suunnitella ja valmistella oman toimialansa lisäksi myös ympäristöterveydenhuollon organisoiminen.

Neuvottelukunnan asettamispäätöksessä todetaan, että tarkastelussa tulee huomioida ainakin seuraavat asiakokonaisuudet: terveydenhuollon, sosiaalihuollon ja ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta valmiudessa ja varautumisessa, yhteinen tilannekuva ja johtaminen, viranomaisyhteistyö, yhteistyö yksityissektorin ja järjestöjen kanssa, materiaalinen valmius, kansallisesti tai alueellisesti tarvittavat kyvykkyydet, joita voidaan käyttää joustavasti tukemaan eri alueiden kriisinkestävyydessä, rahoitusjärjestelyt toimialaa koskevissa vakavissa häiriötilanteissa, koulutustoiminnot valmiusasioissa, sekä kansainvälinen toiminta valmiusasioissa. Neuvottelukunnan tulee tehdä esitykset niistä sosiaali- ja terveydenhuollon normaaliolojen järjestelyistä, joilla parannetaan kansallista, alueellista ja paikallista valmiutta suurissa asiakas- tai potilasmääriä aiheuttavissa tilanteissa. Ne muodostavat perustan myös poikkeusoloihin varautumiselle.

Neuvottelukunta esitti yksimielisesti, että nykylainsäädäntöön viedään nopeasti keskeisimmät ja kiireellisimmät toimialan valmiusrakennetta vahvistavat elementit. Muutosesitykset kohdistuvat nykyiseen terveydenhuoltolakiin ja sosiaalihuoltolakiin ja koskisivat yhteistä valmiussuunnittelua, yhtenäisen tilannekuvan muodostamista, eri viranomaistahojen yhteistyön tiivistämistä ja selkiyttämistä kunkin viiden yliopistollisen sairaanhoitopiirin alueella normaalioloissa, normaaliolojen häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa.

Lisäksi neuvottelukunta esittää, että kuluvan hallituskauden aikana vahvistetaan tietyiltä osin nykylainsäädäntöä, jolla turvataan kriisispesifisten lääkkeiden, hoitotarvikkeiden, lääkinnällisten laitteiden ja suojatarvikkeiden saatavuus sekä varmistetaan verihuollon viranomaisvastuut. Seuraavan hallituskauden aikana toteutettavaksi jää useita lainsäädännöllisiä muutosehdotuksia, joiden valmistelu vaatii aikaa. Tällaisia ovat mm. sosiaali- ja terveydenhuollon kyberturvallisuuden vahvistaminen.

Nykylainsäädäntöön ja rakenteisiin liittyvät kiireelliset valmiusrakennetta vahvistavat säännökset tullaan sovittamaan yhteen sosiaali- ja terveydenhuollon rakenneuudistusta koskevien säännösten kanssa.

Luonnoksesta hallituksen esitykseksi järjestettiin lausuntokierros huhtikuussa 2020. Lausuntopalautteen johdosta esitystä muokattiin ja muokattu esitys lähetettiin uudelle lausuntokierrokselle kesäkuussa 2020.
Esitys on käsitelty kuntatalouden ja hallinnon neuvottelukunnassa 14.4.2020.
...(täydentyy)

2 Nykytila ja sen arviointi

2.1 Nykyinen lainsäädäntö

Valmiuslaissa (1552/2011) säädetään viranomaisten varautumisesta poikkeusoloihin ja viranomaisten toimivaltuuksista poikkeusolojen aikana. Valmiuslain 12 §:ssä säädetään yleisestä varautumisvelvoitteesta. Valtioneuvoston, valtion hallintoviranomaisten,

valtion itsenäisten julkisoikeudellisten laitosten, muiden valtion viranomaisten ja valtion liikelaitosten sekä kuntien, kuntayhtymien ja muiden kuntien yhteenliittymien tulee valmiussuunnitelmin ja poikkeusoloissa tapahtuvan toiminnan etukäteisvalmisteluin sekä muilla toimenpiteillä varmistaa tehtäviensä mahdollisimman hyvä hoitaminen myös poikkeusoloissa. Valmiuslain 13 §:n mukaan varautumista johtaa ja valvoo valtioneuvosto sekä kukin ministeriö toimialallaan. Kukin ministeriö yhteensovittaa varautumista omalla toimialallaan.

Julkisen terveydenhuollon toimintayksiköiden velvoite varautua häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin perustuu valmiuslain 12 §:ään. Terveydenhuoltolain (1326/2010) 38 §:n mukaan sairaanhoitopiirin on päätettävä yhteistyössä alueensa kuntien kanssa terveydenhuollon alueellisesta varautumisesta suuronnettomuuksiin ja terveydenhuollon erityistilanteisiin. Sairaanhoitopiirin kuntayhtymä on lisäksi velvollinen laatimaan yhteistyössä alueensa kuntien kanssa terveydenhuollon alueellisen valmiussuunnitelman.

Terveydenhuoltolain 46 §:ssä säädetään erityisvastuualueen ensihoitokeskuksesta ja sen tehtävistä. Ensihoitokeskuksen tehtäviä vahvistettiin vuoden 2017 alusta lukien siten, että erityisvastuualueella toimintaa suunnitellaan yhdenmukaisesti ja osallistuvat alueellisten varautumis- ja valmiussuunnitelmien laatimiseen. Lisäksi viiden erityisvastuualueen ensihoitokeskukset yhdessä valmistelevat ja yhteensovittavat valtakunnalliset ensihoitoa koskevat ohjeet. Erikoissairaanhoidon työnjaosta ja keskittämisestä säädetään terveydenhuoltolain 45 §:ssä.

Sosiaalihuoltolain (1301/2014) mukaan kunnan on järjestettävä sosiaalipalveluja laajasti erilaisiin tuen tarpeisiin myös arjen häiriötilanteissa sekä poikkeusoloissa. Sosiaalipalveluja on järjestettävä myös äkillisiin kriisitilanteisiin liittyvään tuen tarpeeseen. Jokaisella kunnassa oleskelevalla henkilöllä on oikeus kiireelliseen sosiaalihuoltoon siten, ettei hänen oikeutensa välttämättömään huolenpitoon ja toimeentuloon vaarannu. Lapsella ja hänen perheellään on oikeus saada viipymättä lapsen terveyden ja kehityksen kannalta välttämättömät sosiaalipalvelut niinä vuorokauden aikoina, joina niitä tarvitaan. Kiireellisen sosiaalihuollon avun tarve on arvioitava välittömästi. Sosiaalipäivystys on järjestettävä ympärivuorokautisesti kiireellisen ja välttämättömän avun turvaamiseksi kaiken ikäisille.

Sosiaalihuoltolain 29 a §:ään lisättiin vuodesta 2017 alkaen alueen sosiaalipäivystykselle velvoite yhteistyössä ensihoitokeskuksen kanssa osallistua alueellaan valmiussuunnitelmien laatimiseen häiriötilanteiden ja suuronnettomuuksien varalle yhdessä muiden viranomaisten, toimijoiden ja erityisvastuualueiden kanssa siten, että suunnitelmat muodostavat kansallisen kokonaisuuden. Sekä terveydenhuoltolaki että sosiaalihuoltolaki velvoittavat kunnan järjestämään yksilön ja yhteisön psykososiaalisen tuen yhteensovittamisen äkillisissä järkyttävissä tilanteissa. Sosiaalihuoltolaissa ei kuitenkaan ole terveydenhuoltolain kaltaista velvoitetta alueelliseen varautumiseen.

Sosiaalihuoltolain 33 a §:n mukaan sosiaalipalveluja voidaan koota valtakunnallisesti ja alueellisesti muiden palvelujen yhteyteen, jos se on tarpeen erityisosaamisen ja siten asiakasturvallisuuden ja palvelujen laadun varmistamiseksi. Palvelujen yhteen kokoaminen on tarpeellista, jos sosiaalipalvelu vaativana ja harvoin tarvittavana edellyttää

toistettavuutta ja usean alan erityisosaamista riittävän taidon ja osaamisen saavuttamiseksi ja sen ylläpitämiseksi. Esimerkiksi yksittäisiä mielenterveys- ja päihdetyön palveluja, vammaisten henkilöiden palveluja, lastensuojelun palveluja sekä väkivalta- ja seksuaalirikosten uhrien palveluja, sekä muita palveluja voidaan koota yhteen. Säännös ei kuitenkaan ole kuntia velvoittava.

Pelastuslain (379/2011) 6 luvussa säädetään yhteistoiminnasta pelastustoimen tehtävissä. Sen mukaan valtion ja kunnan viranomaisten, laitosten ja liikelaitosten velvollisuudesta osallistua pelastuslaitoksen johdolla pelastustoiminnan suunnitteluun sekä toimimaan onnettomuus- ja vaaratilanteissa niin, että pelastustoiminta voidaan toteuttaa tehokkaasti. Osana pelastustoiminnan yhteistoimintaa sosiaali- ja terveysviranomaiset ja hallinnonalan laitokset vastaavat niitä koskevissa säädöksissä määrätyn työnjaon mukaisesti ensihoitopalvelun järjestämisestä sekä psykososiaalisen tuen palveluista ja onnettomuuden johdosta hätään joutuneiden huollosta ja majoituksesta. Lisäksi viranomaiset, laitokset ja liikelaitokset, jotka ovat velvollisia antamaan pelastusviranomaisille virka-apua ja asiantuntija-apua tai joiden asiantuntemusta muutoin tarvitaan pelastustoiminnassa ja siihen varautumisessa, ovat velvollisia laatimaan pelastuslaitoksen johdolla ja yhteistoiminnassa keskenään tarpeelliset suunnitelmat tehtäviensä hoitamisesta pelastustoiminnan yhteydessä ja osallistumisesta pelastustoimintaan.

Tartuntatautilain (1227/2016) tarkoituksena on ehkäistä tartuntatauteja ja niiden leviämistä sekä niistä ihmisille ja yhteiskunnalle aiheutuvia haittoja. Valtion viranomaisten ja asiantuntijalaitosten sekä kuntien ja kuntayhtymien on järjestelmällisesti torjuttava tartuntatauteja sekä varauduttava terveydenhuollon häiriötilanteisiin. Tartuntatautien torjunnan kansallisena asiantuntijalaitoksena toimii Terveyden ja hyvinvoinnin laitos.

Aluehallintovirasto sovittaa yhteen ja valvoo tartuntatautien torjuntaa alueellaan. Sairaanhoitopiirin kuntayhtymä ohjaa ja tukee kuntia ja sosiaalihuollon ja terveydenhuollon toimintayksiköitä lääketieteellisellä asiantuntemuksellaan tartuntatautien torjunnassa, kehittää alueellisesti tartuntatautien diagnostiikkaa ja hoitoa sekä selvittää epidemioita yhdessä kuntien kanssa. Sairaanhoitopiiri varautuu poikkeuksellisten epidemioiden torjuntaan ja hoitoon sekä huolehtii hoitoon liittyvien infektioiden torjunnan kehittämisestä alueensa sosiaalihuollon ja terveydenhuollon toimintayksiköissä. Sairaanhoitopiirin kuntayhtymässä on oltava kuntayhtymään virkasuhteessa oleva tartuntataudeista vastaava lääkäri. Kunnan velvollisuutena on järjestää alueellaan tartuntatautilaissa tarkoitettu tartuntatautien vastustamistyö. Kunnassa on oltava kuntaan virkasuhteessa oleva tartuntataudeista vastaava lääkäri.

Kansanterveyslain (66/1972), erikoissairaanhoitolain (1062/1988) ja sosiaalihuoltolain (710/1982) mukaan sosiaalihuollon, kansanterveystyön ja erikoissairaanhoidon yleinen suunnittelu, ohjaus ja valvonta kuuluu sosiaali- ja terveysministeriölle.

Aluehallintovirastoista annetun lain (896/2009) 4 §:n mukaan aluehallintoviraston tehtävänä on muun muassa varautumisen yhteensovittaminen alueella ja siihen liittyvän yhteistoiminnan järjestäminen, valmiussuunnittelun yhteensovittaminen, alueellisten maanpuolustuskurssien järjestäminen, kuntien valmiussuunnittelun tukeminen, val-

LIITTEET

miusharjoitusten järjestäminen sekä alue- ja paikallishallinnon turvallisuussuunnittelun edistäminen. Lisäksi aluehallintoviraston tehtävänä on viranomaisten johtaessa turvallisuuteen liittyviä tilanteita alueella tukea toimivaltaisia viranomaisia ja tarvittaessa sovittaa yhteen toimintaa niiden kesken.

Aluehallintovirastot ovat erilaisissa häiriötilanteissa ja esimerkiksi koronaviruksen aiheuttamissa poikkeusoloissa koonneet toimialan tilannekuvaa ja välittäneet sitä muun muassa ministeriöön. Valtakunnallisten tilannekuvatietojen keräämisessä ja hyödyntämisessä sosiaali- ja terveysministeriö tekee tiivistä yhteistyötä aluehallintovirastojen, sairaanhoitopiirien ja Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen kanssa.

Valtioneuvoston tilannekeskuksesta säädetään siitä annetussa laissa (300/2017). Valtioneuvoston tilannekeskus toimii valtioneuvoston kansliassa ja sen tehtävänä on tuottaa reaaliaikaista turvallisuustapahtumatietoa ja toimivaltaisten viranomaisten tiedoista koottua tilannekuvaa. Tilannekeskus yhdistää eri viranomaisilta ja avoimista lähteistä saadut tiedot ja raportoi niiden pohjalta valtionjohdolle ja eri viranomaisille. Tilannekeskus toimii myös Suomen kansallisena yhteyspisteenä muun muassa Euroopan unionin suuntaan erikseen määritellyllä tavalla. Ministeriön ja hallinnonalan viraston ja laitoksen on ilmoitettava valtioneuvoston tilannekeskukselle sellaisesta toimialaansa koskevasta onnettomuudesta, vaaratilanteesta, poikkeuksellisesta tapahtumasta tai muusta vastaavasta häiriöstä tai häiriön uhkasta, jolla voi viranomaisen arvion mukaan olla merkitystä muodostettaessa tilannekuvaa (turvallisuustapahtuma).

Lääkkeiden velvoitevarastoinnista annetun lain (979/2008) tarkoituksena on turvata lääkkeiden saatavuus ja käyttömahdollisuudet tilanteissa, joissa lääkkeiden tavanomainen saatavuus on vaikeutunut tai estynyt. Lakia sovelletaan muun muassa terveydenhuollon toimintayksiköihin ja Terveyden ja hyvinvoinnin laitokseen, joiden on varastoitava muun muassa lääkeaineita ja -valmisteita siten kuin lääkkeiden velvoitevarastointia koskevassa laissa säädetään. Laissa on määritelty tarkemmin lääkevalmisteet ja kuinka paljon terveydenhuollon toimintayksikön ylläpitäjä on velvollinen niitä varastoimaan. Varastointivelvoitteen määrän perusteena on keskimääräisen kulutuksen mukaan laskettava määrä lääkevalmisteita. Yksityisen terveydenhuollon palvelujen tuottajan varastointivelvollisuus koskee sitä lääkkeiden kulutusta, joka liittyy kunnille ja kuntayhtymille myytyihin palveluihin. Terveydenhuollon toimintayksikön ylläpitäjä voi sopia toisen terveydenhuollon toimintayksikön ylläpitäjän kanssa velvoitevaraston ylläpidosta ja siitä aiheutuvista kustannuksista.

Huoltovarmuuden turvaamisesta annetun lain (1390/1992) tarkoituksena on poikkeusolojen ja niihin verrattavissa olevien vakavien häiriöiden varalta turvata väestön toimeentulon, maan talouselämän ja maanpuolustuksen kannalta välttämättömät taloudelliset toiminnot ja niihin liittyvät tekniset järjestelmät (huoltovarmuus). Laissa säädetään valtion varmuusvarastoista. Niitä pidetään väestön toimeentulolle, elinkeinoelämän toiminnalle ja maanpuolustusta tukevalle tuotannolle sekä huoltovarmuutta koskevien Suomen kansainvälisten sopimusvelvoitteiden kannalta välttämättömistä raaka-aineista ja tuotteista. Huoltovarmuuden kehittämistä ja ylläpitoa varten on Huoltovarmuuskeskus, jonka tehtävänä on muun muassa ylläpitää valtion varmuusvarastoissa materiaaleja. Varmuusvarastoitujen lääkkeiden, lääkintämateriaalin ja suojaväli-

neiden käyttöönoton perusteista annetun valtioneuvoston asetuksen (279/2006) mukaan valtion varmuusvarastoissa olevia lääkkeitä, lääkintämateriaalia ja suojavälineitä voidaan ottaa käyttöön silloin kun niiden käyttö on välttämätöntä väestön asianmukaisen hoidon tai sairauksien ehkäisyn toteuttamiseksi, eikä maassa ole riittäviä kaupallisia varastoja käyttöön otettavasta velvoitevarastoidusta valmisteesta tai välineestä. Lääkkeiden, lääkintämateriaalin ja suojavälineiden käyttöönotto voidaan tehdä sen jälkeen, kun sosiaali- ja terveysministeriön on todennut käyttöönoton perusteiden olemassaolon.

Kunnilla on päävastuu ympäristöterveydenhuollon lakisääteisten tehtävien ja valvonnan toimeenpanosta omilla alueillaan. Ympäristöterveydenhuollon järjestämisestä säädetään ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alueesta annetussa laissa (410/2009). Kunnan vastuulla olevat ympäristöterveydenhuollon tehtävät ovat elintarvikevalvonta, terveydensuojelu, tupakkavalvonta, eläinlääkintähuolto, yleinen ympäristöterveyshaittojen arviointi ja ympäristöterveyden häiriötilanteisiin varautuminen.

Terveydensuojelulain (763/1994) mukaan terveydensuojelun yleisen suunnittelun ja valvonnan ylin johto ja ohjaus kuuluvat sosiaali- ja terveysministeriölle. Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto ohjaa terveydensuojelulain ja sen nojalla annettujen säännösten toimeenpanoa ja valvontaa. Aluehallintovirasto ohjaa ja valvoo terveydensuojelua toimialueellaan sekä arvioi kuntien terveydensuojelun valvontasuunnitelmat ja niiden toteutumista.

Terveydensuojelulain 8 §:n mukaan kunnan terveydensuojeluviranomaisen on yhteistyössä muiden viranomaisten ja laitosten kanssa laadittava suunnitelma elinympäristöön vaikuttaviin häiriötilanteisiin varautumiseksi. Toiminta on suunniteltava ennakolta ja sitä on harjoiteltava siten, että häiriötilanteessa pystytään ehkäisemään, selvittämään ja poistamaan häiriön aiheuttamat terveyshaitat, häiriön vaikutukset saadaan rajoitettua mahdollisimman vähäisiksi ja häiriöstä toipuminen saadaan käyntiin mahdollisimman nopeasti. Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston on laadittava suunnitelma talousveden laadun turvaamiseksi onnettomuuksissa tai vastaavissa muissa häiriötilanteissa.

Elintarvikelain (23/2006) mukaan Elintarvikevalvonnan yleisen suunnittelun ja valvonnan ohjaus kuuluvat maa- ja metsätalousministeriölle. Ruokavirasto suunnittelee, ohjaa, kehittää ja suorittaa valtakunnallisesti elintarvikevalvontaa. Aluehallintovirasto suunnittelee, ohjaa ja valvoo elintarvikevalvontaa sekä valvoo elintarvikemääräysten noudattamista toimialueellaan.

Elintarvikelain 46 §:n mukaan Ruokaviraston on laadittava valtakunnallinen valvonta-asetuksen 115 artiklan mukainen erityistilanteisiin varautumista koskeva suunnitelma ja kunnan elintarvikevalvontaviranomaisen on laadittava kuntaa koskeva vastaava suunnitelma.

LUONNOS

2.2 Nykyinen käytäntö

Valtakunnalliset linjaukset ja ohjeet

Lainsäädännön lisäksi yhteiskunnan turvallisuusstrategia ohjaa varautumista. Yhteiskunnan turvallisuusstrategia 2017 on valtioneuvoston periaatepäätös, joka yhtenäistää varautumisen kansallisia periaatteita ja ohjaa hallinnonalojen varautumista. Sen mukaan varautuminen toteutetaan kokonaisturvallisuuden toimintaperiaatteella, jossa yhteiskunnan elintärkeistä toiminnoista huolehditaan viranomaisten, elinkeinoelämän, järjestöjen ja kansalaisten yhteistyönä.

Yhteiskunnan turvallisuusstrategia (YTS) on laadittu laaja-alaisessa yhteistyössä kaikkien toimijoiden näkökulmat huomioiden. Kokonaisturvallisuus tehdään yhdessä viranomaisten, elinkeinoelämän, järjestöjen ja kansalaisten yhteistyönä. Strategian toimeenpanosta vastaa kukin hallinnonala osaltaan toimivaltansa mukaisesti. Toimeenpanoa seuraa ja yhteistoiminnan kehittämistä koordinoi Turvallisuuskomitea yhteistyössä ministeriöiden valmiuspäälliköiden kanssa.

Yhteiskunnan turvallisuusstrategian periaatteet kattavat varautumisen erilaisissa häiriö- tai poikkeustilanteissa. Strategiassa määritellään yhteiskunnan elintärkeät toiminnot eli ne perusasiat, joiden jatkuminen on pystyttävä takaamaan kaikissa olosuhteissa, kaikilla toimintatasoilla. Sen toisessa osassa linjataan valtioneuvoston ministeriöiden varautumisen tehtävät ja vastuualueet.

Suomen kansallinen riskiarvio on päivitetty viimeksi vuonna 2018 (Kansallinen riskiarvio 2018, Sisäministeriön julkaisuja 2019:5 http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/161332/5_2019_Kansallinen%20riskiarvio.pdf?sequence=4&isAllowed=y) . Riskiarviossa on pyritty löytämään riskejä, joilla on laajaa kansallista merkitystä ja arvioimaan niiden vaikutusta yhteiskunnan elintärkeisiin toimintoihin. Tavoitteena on ennakoida Suomeen kohdistuvia äkillisiä tapahtumia, jotka vaativat viranomaisilta normaalista poikkeavia toimia tai jopa avun pyytämistä muilta mailta. Kansallinen riskiarvio kattaa 20 uhkamallia tai häiriötilannetta, jotka ovat Suomessa mahdollisia. Häiriötilanteet on jaettu yhteiskunnan vakauteen, teknologiaan ja logistiikkaan sekä terveysturvallisuuteen liittyviin uhkiin ja laajoihin onnettomuustilanteisiin. Samalla on arvioitu sitä, onko häiriöiden todennäköisyys kasvanut vai pysynyt ennallaan. EU:n pelastuspalvelumekanismi velvoittaa kaikkia jäsenmaita tekemään kansallisen riskiarvion.

Yhteiskunnan vakauteen vaikuttavia riskejä ovat muun muassa julkisen talouden vakava häiriö, sotilaallisen voiman käyttö tai laajamittainen maahantulo. Teknologian ja logistiikan häiriötilanteita ovat esimerkiksi sähkön saannin suurhäiriöt tai viestintäverkkojen vakavat häiriöt. Terveysturvallisuuden riskejä ovat influenssapandemia tai helposti leviävä vakava eläintauti. Laajoilla onnettomuustilanteilla tarkoitetaan esimerkiksi vakavaa ydinvoimalaonnettomuutta Suomessa tai lähialueilla.

Organisaation on suunniteltava varautumista kahdesta näkökulmasta. Organisaation on varmistettava omien ja järjestämisvastuullaan olevien muiden palveluiden ja tehtävien jatkuvuus kaikissa tilanteissa mahdollisimman hyvin (jatkuvuudenhallinta).

Toiseksi organisaation on varauduttava yhdessä tunnistettuihin eri uhkamalleihin sekä poikkeuksellisiin tapahtumiin ja häiriöihin, joiden hallinta edellyttää viranomaisten ja muiden toimijoiden tavanomaista laajempaa ja tiiviimpää yhteistoimintaa ja viestintää (esimerkiksi suuronnettomuus ja pandemia).

Sosiaali- ja terveydenhuollossa on häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa laajentuvia ja uusia tehtäviä, joista tulee huolehtia. Pandemiatilanteessa joudutaan merkittävästi laajentamaan rokotustoimintaa. Sosiaalihuollossa tulee pelastuslain nojalla varautua evakuointikeskusten perustamiseen ja hoitamiseen tai pienempimuotoiseen majoitukseen, vaatetukseen ja ruokahuoltoon. Viestintä on toiminto, joka aina laajentuu häiriötilanteissa ja johon tulee varautua.

Terveydenhuollossa kriittisiä toimintoja ja palveluja ovat tilanteesta riippuen esimerkiksi ensihoito, päivystys (sisältäen leikkaustoiminnan), synnytykset, laboratorio- ja kuvantamispalvelut, rokotukset, vainajien käsittely ja lääkehuolto. Sosiaalihuollossa kriittisiä toimintoja ovat esimerkiksi sosiaalipäivystys, lastensuojelu, toimeentulotuki, kotiin vietävät palvelut, laitos- ja asumispalvelut sekä esimerkiksi traumaattiselle tilanteelle altistuneiden henkilöiden palveluntarpeen arviointi.

Sosiaali- ja terveysministeriö on julkaissut vuonna 2019 useita valmiussuunnittelua koskevia oppaita, joista osa on valmisteltu Suomen Kuntaliiton kanssa yhteisessä hankkeessa.

Valmius- ja jatkuvuudenhallintasuunnitelma antaa perusteita sosiaali-, terveyden- ja ympäristöterveydenhuollon organisaation varautumiselle (Valmius- ja jatkuvuudenhallintasuunnitelma; Ohje sosiaali- ja terveydenhuollon toimijoille, Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2019:10). Tavoitteena on rakentaa sekä kehittää pitkäjänteisesti organisaation valmiutta sekä kykyä toimia kaikissa tilanteissa. Ohje perustuu Suomen Kuntaliiton kehittämään Kuntien jatkuvuudenhallinta -konseptiin (KUJA). Ohjeessa annetaan käytännön ohjeet, mitä tulee kirjata omaan valmiussuunnitelmaan. Tavoitteena on rakentaa sekä kehittää pitkäjänteisesti organisaation valmiutta sekä kykyä toimia kaikissa tilanteissa. https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/161627

Ohje sopimusperusteisesta varautumisesta on valmisteltu sosiaali- ja terveysministeriön ja Suomen Kuntaliiton yhteisessä Valmius- ja jatkuvuudenhallinta sote-rakenteissa –hankkeessa (Sopimusperusteinen varautuminen; Ohje sosiaali- ja terveydenhuollon toimijoille, Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2019:9). Sosiaali- ja terveydenhuollon toimintaympäristö rakentuu monituottajamallin mukaisesti julkisten toimijoiden ja yksityisten palveluntuottajien varaan. Palveluiden toimintavarmuus ja luotettavuus on turvattava sopimusperusteisella varautumisella. Ohjeessa kuvataan sosiaali- ja terveydenhuollon toimintaympäristö, sen muutos sekä sopimusperusteisen varautumisen periaatteita ja toimintamalleja. Ohjeella pyritään varmistamaan, että jatkuvuudenhallinnan kannalta kriittisiin sopimuksiin tulee sisällytetyksi keskeiset sopimusehdot häiriötilanteisiin varautumisesta sekä asetettujen vaatimusten valvonnasta. Oppaassa esitellään myös varautumisen ja riskienhallinnan yhteistoiminnan muotoja eri sidosryhmien ja kumppanien kanssa. https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/161629

Kyberturvallisuutta koskevan ohjeen tarkoitus on antaa yleiskuva toimialaa koskevista kyberturvallisuuden periaatteista sekä olemassa olevista ohjeista ja suosituksista (Kyberturvallisuus; Ohje sosiaali- ja terveydenhuollon toimijoille, Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2019:14). Ohje perustuu Suomen kyberturvallisuusstrategian toimeenpano-ohjelmaan ja sillä tuetaan osaltaan yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen varmistamista häiriötilanteissa. Ohje on tarkoitettu yleisohjeeksi sosiaali- ja terveydenhuollon toimijoille erilaisissa organisaatioissa ja se on valmisteltu sosiaali- ja terveysministeriön ja Kuntaliiton yhteisessä hankkeessa. https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/161683 https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/161683 https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/161683 https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/161683 https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/161683 https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/161683 https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/161683 https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/161683

Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmän toiminta

Kunnat, kuntayhtymät ja sairaanhoitopiirit vastaavat omasta valmiussuunnittelustaan ja varautumisestaan. Sosiaali- ja terveydenhuollon sekä ympäristöterveydenhuollon valmiutta ja varautumista koskevat uhkakuvat ovat pääsääntöisesti kuntien, sairaanhoitopiirien, erityisvastuualueiden ja maakuntien rajat ylittäviä. Edellä mainitusta johtuen, toimintaa tulee pystyä ylläpitämään ja johtamaan nykyistä suuremmilla alueilla. Nykyisestä sosiaali- ja terveydenhuollon sekä ympäristöterveydenhuollon valmiutta ja varautumista koskevasta säädöspohjasta puuttuu myös toimiva alueellinen koordinaatio- ja yhteistoimintavelvoite yhtenäisen tilannekuvan muodostamisesta.

Valmiuden ja varautumisen yhteensovittamisesta ja eri sektoreiden yhteisestä suunnittelusta tai toiminnasta suuremmissa alueellisissa tai valtakunnallisissa häiriötilanteissa ei ole pääsääntöisesti säännöksiä. Tämä puute on käynyt erityisen selvästi ilmi koronaviruksen aiheuttamassa epidemiassa. Haastavin tilanne sääntelyn osalta on sosiaalihuollossa, jossa on paljon ulkoistettuja toimintoja (ostopalveluja, toimeksiantosopimuksia, palvelusetelejä ja esimerkiksi omaishoidon tuen kaltaisilla tavoilla hoidettuja toimintoja). Toiminnat ovat myös monin tavoin verkottuineita muiden toimijoiden toimintaan (mm. työvoimahallinto, terveydenhuolto, järjestöt). Varsinaista varautumista ohjaavaa sääntelyä on vähän, se on epäyhtenäistä tai puuttuu kokonaan.

Vakavissa häiriötilanteissa edes yhden erityisvastuualueen resurssit eivät välttämättä riitä tilanteen hoitamiseen. Apua saatetaan tarvita myös muilta erityisvastuualueilta. Viiden erityisvastuualueen tasolla tapahtuvan valmiussuunnittelun perusteista ja yhteistyöstä ei ole myöskään riittävän yksityiskohtaisia säännöksiä. Nykyinen erityisvastuualueen sisäistä yhteistyötä sekä erityisvastuualueiden välistä yhteistyötä koskeva sääntely ei myöskään toiminnallisesti ulotu sosiaalihuoltoon.

Perusterveydenhuolto on Suomessa 310 kunnan järjestämisvastuulla. Terveyskeskuksia on 149. Terveydenhuollon palvelujen tuottajina toimivat julkinen sektori, perusterveydenhuollon kuntayhtymät, julkisen ja yksityissektorin yhdessä omistavat kumppanuusyhtiöt, yksityissektori tai kolmas sektori. Viime vuosien aikana toiminnot ovat

pirstaloituneet ja ostopalveluina tuotettujen palveluiden osuus on kasvanut. Valmiuteen- ja varautumiseen liittyen kirjaukset ja sopiminen ovat epäyhtenäisiä.

Manner-Suomen alueella erikoissairaanhoidosta vastaa 20 sairaanhoitopiiriä. Viiden yliopistosairaalan, kahdeksan keskussairaalan laajan päivystyksen sekä seitsemän keskussairaalan ympärivuorokautiset yhteispäivystysyksiköt muodostavat sen kokonaisuuden, jonka varaan maamme erikoissairaanhoidon valmius perustuu normaalioloissa, normaaliolojen häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa.

Viidellä yliopistollisella sairaanhoitopiirillä on terveydenhuoltolain mukaiseen erikoissairaanhoidon järjestämissopimukseen perustuva koordinaatiovastuu omalla erityisvastuualueellaan. Löyhiin sopimuksiin perustuva yliopistollisten sairaanhoitopiirien koordinaatiovastuu on osoittautunut liian heikoksi.

Sosiaalihuollon järjestämisvastuu on kunnilla tai tarkoitusta varten perustetuilla kuntayhtymillä. Sosiaalihuollon osalta varautumisen tavoitteena on turvata väestölle terveyden ja toimintakyvyn kannalta riittävät sosiaalihuollon palvelut kaikissa olosuhteissa. Häiriötilanteissa tapahtumien äkillisen luonteen johdosta toiminnasta vastaavat etenkin alkuvaiheessa tavallisesti sosiaalipäivystykset.

Vuoden 2019 alussa sosiaalipäivystystä järjestettiin ympärivuorokautisena toimintana 38 sosiaalipäivystyksen alueella. Sosiaali- ja terveysministeriön toimittaman selvityksen (Sosiaalipäivystys Suomessa: Kartoitus sosiaalipäivystystoiminnan järjestämisestä ja toiminnasta, STM Raportteja ja muistioita 37:2019 http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/161623) mukaan sosiaalipäivystyksen apua tarvitsevat eivät ole yhdenvertaisessa asemassa, vaan avun saatavuus ja sisällöt vaihtelevat sen mukaan, missä päin Suomea avun tarvitsija on hädässä. Selvityksen perusteella kuntien valmiussuunnittelussa on kehitettävää erityisesti siinä, että sosiaalipäivystysten tehtävät ja asema hälytysjärjestelyissä olisi kirjattu paremmin sosiaali- ja terveydenhuollon valmiussuunnitelmiin. Sosiaalipäivystysten keskinäisen yhteistyön lisäämisen ohella selvitys toi esiin tarvetta syventää erityisesti terveydenhuollon kanssa tehtävää päivystystyöt viidellä erityisvastuualueella.

Merkittävä osa sosiaalihuollon palvelutuotannosta on ulkoistettu. Jossain maakunnissa ulkoistettujen palveluiden osuus on jo yli puolet. Palveluja hankitaan myös mm. palveluseteleillä tai toimeksiantosopimuksin. Kun sosiaali- ja terveyspalveluja ulkoistetaan ja hankitaan ostopalveluna, toimintavarmuuteen on kiinnitettävä erityistä huomiota. Varautumisen näkökulmasta riskinä on, että häiriötilanteissa vastuut hämärtyvät ja kokonaistilanteen johtaminen vaikeutuu, jos palvelutuotanto on ketjuuntunut tai muutoin hajautunut monelle toimijalle. Aiheesta tehtyjen tutkimusten mukaan (esim. Rapeli 2017) sosiaalihuollon varautumisvelvoitteita ei ole huomioitu riittävän hyvin yksityissektorin kanssa tehdyissä palvelutuotantosopimuksissa. Vastaavia huomioita on tullut esiin myös ajankohtaisessa koronavirusinfektioon liittyvässä poikkeustilanteessa.

Sosiaali- ja terveysministeriön sosiaalipäivystysselvityksen mukaan varautumista on tarkoituksenmukaista kehittää nykyisiä sosiaalipäivystysalueita laajemmilla alueilla. Paljon resursseja ja varautumisen erityisosaamista edellyttävissä tilanteissa on tärkeää

tuntea laajemman alueen sosiaalipäivystyksen ja muun sosiaalihuollon resurssit ja osaaminen, jotta keskinäinen tuki on mahdollista.
Nykyisin Vantaan sosiaali- ja kriisipäivystykseltä saatavan tuki on merkittävässä asemassa kuntien akuuttien kriisitilanteiden hoidossa. Yhtenäisiä valmiuteen ja varautumiseen liittyviä alueellisia suunnitelmia ei sosiaalihuollossa juuri ole.

Kunnat vastaavat myös ympäristöterveydenhuollosta. Ympäristöterveydenhuolto on järjestetty kuntien yhteistoimintana yhteistoiminta-alueilla, joita on 62 manner-Suomessa. Ympäristöterveydenhuollon tulee varautua ja toimia ympäristöterveyden häiriötilanteissa, joita ovat muun muassa ruokamyrkytys- ja vesiepidemiat sekä säteily- ja kemikaalionnettomuudet. Ympäristöterveyden häiriötilanteissa tilannekuva muodostuu ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alueilla, jotka välittävät sitä kuntiin ja aluehallintovirastojen kautta keskusvirastoihin ja ministeriöihin. Yhtenäistä valtakunnallista ympäristöterveyden päivystysjärjestelmää ei ole olemassa.

Edellä kuvattuun pirstaloituneeseen toimintamalliin sisältyy väestön terveyden ja turvallisuuden näkökulmasta monia huomattavia riskejä. Laaja ja heterogeeninen organisaatiorakenne vaikeuttaa sekä alueellisen että valtakunnallisen tilannekuvan saamista ja kokonaisuuden hallintaa normaalioloissa, mutta etenkin yllättävissä kriisitilanteissa sekä poikkeusoloissa.

Suomessa reaaliaikaisen, yhtenäisen valtakunnallisen sosiaali- ja terveydenhuollon sekä ympäristöterveydenhuollon tilannekuvan kokoaminen on haastavaa. Järjestäjillä ja tuottajilla on käytettävissään runsaasti erilaisia sosiaali- ja terveydenhuollon sekä ympäristöterveydenhuollon tietosisältöjä oman toimintansa johtamiseen ja resurssien tarkasteluun. Yhtenäisen tilannekuvan kokoaminen edellyttäisi normaalioloissa, normaaliolojen häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa tarvittavan tietosisällön yhteistä määrittelyä ja harmonisointia sekä kokoamista riittävän suuriin sosiaali- ja terveydenhuollon alueellisiin kokonaisuuksiin.

Erilaisten tietosisältöjen kokoamisvelvoite on nykylainsäädännössä sinänsä jo olemassa. Erityisesti ympäristöterveydenhuollon ja sosiaalihuollon toimijoilta puuttuu kuitenkin yhtenäisen tilannekuvan tuottamisen elementit ja niitä tukevat rakenteet. Perusterveydenhuollossa ja erikoissairaanhoidossa ympärivuorokautisen päivystysvalmiuden tukena olevat reaaliaikaiset päivystysalueiden, leikkaussalien ja teho-osastojen toiminnanohjausjärjestelmät ovat osa erikoissairaanhoidon tarvitsemasta reaaliaikaisen tilannekuvan tietosisällöstä. Reaaliaikaisen tilannekuvatiedon keräämisessä nykytilanteessa haasteena on pirstaleinen järjestelmä ja yhtenäisten ja vertailukelpoisten tietosisältöjen puute.

Puolustusvoimat tukeutuvat poikkeusoloissa siviilisektorin sosiaali-ja terveydenhuoltojärjestelmään. Puolustusvoimat vastaa kenttälääkinnän valmiussuunnittelusta, joka perustuu syvään integraatioon kansalliseen julkiseen terveydenhuoltojärjestelmään. Puolustusvoimien Logistiikkalaitoksen alainen Sotilaslääketieteen keskus (SOTLK) toimii puolustusvoimien lääkintähuollon palvelukeskuksena ja asiantuntijana sekä antaa alan koulutusta. Puolustusvoimien kannalta on tärkeää, että terveydenhuoltosektorin alueellinen ja valtakunnallinen varautuminen ja nopea suorituskyky varmistetaan

sosiaali- ja terveydenhuollon sekä ympäristöterveydenhuollon ennalta sovitun yhteisen kansallisen mallin varaan rakentuen.

Terveydenhuollon haavoittuvuus on tunnistettu erityisesti monissa huoltovarmuuteen liittyvissä skenaariossa. Riskit kohdentuvat terveydenhuollon kriittisten tarvikkeiden, lääkkeiden sekä raaka-aineiden saatavuuteen erilaisissa häiriö- ja kriisitilanteissa. Voimakas keskinäisriippuvuus sekä sirpaloituneet tuotanto- ja logistiikkaketjut vaikeuttavat erityisesti pienen valtion tuonninvaraista huoltovarmuutta. Ongelma on tuotu esille m simuassa globaaleissa epidemioissa yhteydessä, jolloin tarvitaan nopeaa ympärivuokokautista diagnostiikkaa, erikoislääkkeitä, valtakunnallisesti yhtenäisiä periaatteita ja resursointia suurten potilasmäärien hoitamiseksi.

Sosiaalihuollon toimintakykyyn ja haavoittuvuuteen ei ole aiemmin kiinnitetty riittävästi huomiota. Poikkeuksellisissa tilanteissa kriisin vaikutukset leviävät laajalle maantieteelliselle alueelle, jolla on huomattavia vaikutuksia myös sosiaalihuollon toimintaan. Kokonaisuuden toimivuuden varmistamiseksi myös sosiaalihuollon kantokykyyn ja jatkuvuudenhallintaan tulee jatkossa kiinnittää aikaisempaa enemmän huomiota.

Sosiaali-ja terveydenhuollon varautuminen ja toimintavarmuus perustuvat useiden eri toimijoiden saumattomaan yhteistyöhön, valmiussuunnitteluun, jatkuvuudenhallintaan, etukäteisvalmisteluihin, koulutukseen, harjoituksiin ja yhdenmukaiseen tilannekuvaan. Sekä terveydenhuollon että sosiaalihuollon toiminnot ja resursointi on sopeutettava kulloiseenkin turvallisuustilanteeseen ja käytettävissä oleviin voimavaroihin. Oleellista varautumisessa on alueellisten hätäkeskusten, pelastustoimen, ensihoidon, sosiaali- ja terveydenhuollon sekä muiden yksityisten ja julkisten toimijoiden yhteistyö- ja suorituskyky kaikissa tilanteissa.

Toiminta poikkeusoloissa Covid-19-pandemian aikana

Valtioneuvosto yhteistoiminnassa tasavallan presidentin kanssa totesi 16.3.2020 maassa vallitsevan poikkeusolot vaikutuksiltaan erityisen vakavaa suuronnettomuutta vastaavan hyvin laajalle levinneen vaarallisen tartuntataudin vuoksi. Sen johdosta otettiin käyttöön useita valmiuslain mukaisia toimivaltuuksia, joilla ohjattiin sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmän toimintaa, varmistettiin hoidon ja hoivan saatavauutta, lääkkeiden ja lääkinnällisten laitteiden saatavuutta sekä hidastettiin epidemian leviämistä, jotta palvelujärjestelmän kantokyky ei ylittyisi.

Ajantasainen tilannekuva on olennaisen tärkeää kaikissa sosiaali- ja terveydenhuollon häiriötilanteissa. Covid-19-pandemian yhteydessä tilannekuva luotiin ja sitä ylläpidettiin terveydenhuollon osalta pääosin viiden yliopistollista sairaalaa ylläpitävän sairaanhoitopiirin kautta. Keskussairaaloihin ja perusterveydenhuollon akuuttisairaaloihin vuodeosastohoitoon otettujen potilasmäärien ja teho-osastohoitoon otettujen potilasmäärien avulla oli mahdollista seurata epidemian leviämisvauhtia ja sen aiheuttamaa terveydenhuollon kuormitusta ja kapasiteettia maan eri osissa. Covid-19-tautiin kuolleiden potilaiden määrät erikoissairaanhoidosta, perusterveydenhuollosta ja hoivayksiköistä kerättiin osana erikoissaanhoidon tilannekuvakyselyä. Tiedot kerättiin päivittäin kaikilta sairaanhoitopiireiltä Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen Covid-19-

LIITE

pandemiaa varten tekemään kyselyalustaan. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos julkaisi päivittäiset raportit tietojen tarkastuksen jälkeen.

Sosiaalihuollon tilannekuva kerättiin kuntatoimijoilta aluehallintovirastojen avulla viikoittain. Perusterveydenhuollon resursseja ja kuormitusta koskevan tilannekuvan kerääminen yhdistettiin sosiaalihuollon tietojenkeruuseen. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos tuotti perusterveydenhuollon toimintaa kuvaavat AVO-HILMO-rekisteritiedot sekä avusti alkuvaiheen jälkeen aineiston avovastausten analysoimisessa.

Epidemia-aikana sosiaali- ja terveysministeriö toteutti itse myös ns. erilliskyselyjä, jotka koskivat mm. sosiaalihuollon yksikössä sairastuneiden ja menehtyneiden määrää sekä digitalisaation hyödyntämistä sosiaali- ja terveydenhuollon palveluissa. Aluehallintovirastojen kautta erilliskyselyt saatiin kohdennettua myös yksityisten sosiaalipalvelujen tuottajien kaikkiin toimintayksiköihin. Aineistojen laajuuden vuoksi yhteenvetojen työstäminen oli työlästä.

Sosiaali- ja terveydenhuollon huoltovarmuuteen liittyvien kriittisten suojavarusteiden ja muun materiaalisen valmiuden kansallinen ja alueellinen tarvearvio sekä tarvikkeiden jakaminen kriisitilanteissa edellyttävät luotettavaa ja yhtenäistä valtakunnallista rakennetta ja päivittyvää tilannekuvaa. Sosiaali- ja terveysministeriö asetti 09.04.2020 Materiaalisen valmiuden kansallisen koordinaatioryhmän (Logistiikka 5-ryhmä).

Ryhmän muodostavat viiden yliopistollisen sairaanhoitopiirin logistiikkakeskusten johto- ja ohjaushenkilöt. Ryhmän tehtävänä on ollut muodostaa tilannekuva eri toimijoiden varastoissa olevasta, koronavirusepidemian hoitoon liittyvästä kriittisestä huoltovarmuusmateriaalista ja tuottaa jatkuvaa arviota materiaalin riittävyydestä. Ryhmä teki tarvearvioon perustuvat esitykset sosiaali- ja terveysministeriön valmiusyksikölle valtakunnallisesti keskitetyistä kriittisen materiaalin hankinnoista. Sosiaalihuollon monimuotoisten yksiköiden osalta materiaalitilanteen arviointi oli haasteellista.

Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus Fimea ylläpitää lääkehuollon tilannetietoa ja seuraa lääkkeiden varastotilannetta muun muassa velvoitevarastoitavien lääkkeiden varastomääriä. Pandemian aikana Fimea tehosti omaa toimintaansa lääkkeiden riittävyyteen liittyvän tilannekuvan seurannassa.

3 Tavoitteet

Nykyjärjestelmä on niin pirstaloitunut, että lukuisten eri järjestäjien ja tuottajien kyvykkyydet erikoissairaanhoidossa, perusterveydenhuollossa ja sosiaalihuollossa eivät mahdollista yhtenäisten tietojen nopeaa kokoamista ja resurssien tarkoituksenmukaista käyttöä alueellisesti ja valtakunnallisesti häiriötilanteiden arvioinnin ja johtamisen edellyttämällä tavalla.

LUONNOS

Terveydenhuoltolakiin ja sosiaalihuoltolakiin ehdotettavien muutosten tavoitteena on yhtenäistää ja selkiyttää eri toimijoiden rooleja normaalioloissa, normaaliolojen häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa kirjaamalla nykylainsäädäntöön keskeisimmät ja kiireellisimmät toimialojen valmiusrakennetta ja yhteistoimintaa vahvistavat elementit, jotka ovat välttämättömiä sosiaali- ja terveydenhuoltojärjestelmän toimivuuden varmistamiseksi ennen valmisteilla olevan sosiaali- ja terveydenhuollon rakenneuudistuksen toteutumista.

Muutosten tavoitteena on varmistaa valtakunnallisesti viiden eritysvastuualueen kautta yhdenmukaisin periaattein tapahtuva valmiussuunnittelu ja tilannekuvan ylläpito sosiaalihuollossa, perusterveydenhuollossa ja erikoissairaanhoidossa.

Muutosten tavoitteena on tiivistää sosiaalihuollon ja terveydenhuollon, perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon yhteistyötä ja yhdessä toimimista, koska erityisesti poikkeusolosuhteissa pienetkin muutokset palvelujärjestelmän yhdessä osassa vaikuttavat kaikkiin muihin. Tämän vuoksi kokonaisuuden hahmottaminen ja sen yhteistoiminta on palvelujärjestelmän kantavuuden ja resilienssin vuoksi äärimmäisen tärkeää.

Esityksellä parannetaan mahdollisuuksia saada aikaan sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmästä yhtenäinen valtakunnallinen kokonaisuus valmiuden ja varautumisen kannalta. Se mahdollistaa myös normaalioloissa oman toiminnan aikaisempaa paremman johtamisen ja parantaa edellytyksiä tiedonkulkuun ja yhteistyöhön eri toimijoiden kanssa ja välillä.

Ympäristöterveydenhuollon valmiutta ja tilannekuvaa koskevat asiat eivät sisälly tähän esitykseen, mutta tavoitteena on, että tulevaisuudessa ympäristöterveydenhuolto liitettäisiin osaksi edellä mainittua kokonaisuutta.

4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

4.1 Keskeiset ehdotukset

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi yhteistyörakenteesta sosiaali- ja terveydenhuollon valtakunnallisesti yhtenäisen valmiussuunnittelun luomiseksi ja tilannekuvan keräämiseksi.

Sairaanhoitopiireille, joissa on yliopistollinen sairaala, annettaisiin tehtäväksi sosiaali- ja terveydenhuollon valmiussuunnittelun käynnistäminen ja ohjaus valtakunnallisten yhtenäisten periaatteiden mukaisesti omalla erityisvastuualueellaan. Ylipistollista sairaalaa ylläpitävät sairaanhoitopiirit toimisivat keskenään yhteistyössä ja yhtenäisin periaattein, siten että valmiussuunnittelusta muodostuisi valtakunnallinen kokonaisuus.

Sosiaalihuoltolakiin lisättäisiin valmiuslain säännöstä vastaava yleinen varautumisvelvoite, jonka mukaan kunnan sosiaalihuollosta vastaavan toimielimen tulee valmius-

LUONNOS

suunnitelmin sekä häiriötilanteissa että poikkeusoloissa tapahtuvan toiminnan etukäteisvalmisteluin ja muilla toimenpiteillä varmistaa tehtäviensä mahdollisimman hyvä hoitaminen myös normaaliolojen häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa.

Sairaanhoitopiirien alueen kuntien tulisi laatia yhteinen sosiaalihuollon valmiussuunnitelma keskussairaalan sijaintikunnan sosiaalihuollon viranomaisen johdolla. Alueelliseen valmiussuunnitelmaan sisältyisi kuvaus menettelystä, jolla sosiaali- ja terveydenhuollon alueellista, yhteistä tilannekuvaa muodostetaan, ylläpidetään ja jaetaan.

Yliopistollista sairaalaa ylläpitävä sairaanhoitopiiri kokoaisi ja analysoisi tietoa perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon häiriötilanteista ja niiden uhkista sekä muodostaisi ja ylläpitäisi terveydenhuoltojärjestelmän valmiutta kuvaavaa tilannekuvaa. Tiedot kerättäisiin yhdenmukaisessa muodossa, jolloin niistä muodostuisi kattava kaikkien toimijoiden käyttöön tarkoitettu tilannekuva erityisvastuualueelta. Yliopistollista sairaalaa ylläpitävä sairaanhoitopiiri jakaisi terveydenhuollon tilannekuvatiedon sosiaali- ja terveysministeriölle, muille yliopistollista sairaalaa ylläpitäville sairaanhoitopiireille valtakunnallisen tilannekuvan luomiseksi sekä erityisvastuualueensa kunnille ja sairaanhoitopiireille niiden tehtävien hoitamista ja oman toiminnan johtamista varten.

Sosiaalihuoltolakiin lisättäisiin uusi säädös sosiaalihuollon tilannekuvan luomisesta. Kunnan sosiaalihuollosta vastaavan toimielimen tulisi omalla alueellaan koota ja analysoida tietoa sellaisista häiriöistä ja niiden uhkista, jotka vaarantavat väestön sosiaalisen turvallisuuden ja hyvinvoinnin sekä sosiaalihuollon toteuttamisen, sekä muodostaa ja ylläpitää sosiaalihuollon valmiutta kuvaavaa tilannekuvaa.

Sosiaalihuollon tilannekuvatieto jaettaisiin muille toimivaltaisille viranomaisille, kuten sairaanhoitopiirille ja sairaanhoitopiirin sijaintikunnan sosiaalihuollon johtavalle viranomaiselle, aluehallintovirastolle ja sosiaali- ja terveysministeriölle varautumiseen liittyvien tehtävien ja häiriötilanteen hoitamista varten.

Sosiaali- ja terveysministeriö kokoaisi yhtenäisin perustein laaditun terveydenhuollon ja sosiaalihuollon tilannekuvan sosiaali- ja terveysministeriön ja koko valtioneuvoston käyttöön valtakunnallisen päätöksenteon tueksi.

Säännöksen mukaan sosiaalihuollosta järjestämisvastuussa olevien kuntien keskinäisen yhteistyön lisääminen ja erityisvastuualueen tasoinen koordinointi mahdollistaisi sen, että myös sosiaalihuollon toimintaa pystyttäisiin suunnittelemaan yksittäistä kuntaa laajemmilla alueilla sekä keräämään ajantasaista tilannekuvaa alueellisiin ja valtakunnallisiin tarpeisiin.

Valtion mahdollisuutta osallistua valmiuden ylläpitämiseen ja erityistilanteiden hoitamiseen rahoittamalla toimintaa laajennettaisiin myös sosiaalihuollon toimintaan. Sosiaali- ja terveysministeriö voisi nimetä valtakunnallisia toimijoita myös sosiaalihuollon tehtäviin. Nimeäminen voitaisiin tehdä myös määräaikaisesti ja tarkasti rajatun tehtävän hoitamiseksi.

LUONNOS

4.2 Pääasialliset vaikutukset

4.2.1 Taloudelliset vaikutukset

Esityksellä ei ole merkittäviä vaikutuksia kuntien tai valtion talouteen. Kunnilla ja kuntayhtymillä on jo nykyisin velvollisuus varautua normaaliolojen häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin valmiussuunnitelmin ja muilla toimilla.

Yliopistolliset sairaanhoitopiirit ohjaisivat sosiaali- ja terveydenhuollon toimijoiden valmiussuunnittelua valtakunnallisten yhtenäisten periaatteiden mukaisesti. Yhtenäisin periaattein tapahtuva valmiussuunnittelu ja tilannekuvan kerääminen toisivat helpotusta erityisesti pienille kunnille, kun käytössä olisi yhtenäiset toimintamallit ja työkalut.

Sosiaalihuollon osalta samaan sairaanhoitopiiriin kuuluville kunnille tulisi velvoite yhdessä laatia yhtenen sosiaalihuollon valmiussuunnitelma. Alueen yhteinen valmiussuunnitelma laadittaisiin keskussairaalan sijaintikunnan sosiaalihuollon viranomaisen johdolla ja kaikkien alueen kuntien olisi osallistuttava työhön. Käytännön tasolla valmiussuunnittelutyö tarkoittaisi alueen toimijoiden yhteisiä neuvotteluja ja kuntien sosiaalihuollon valmiussuunnitelmien yhteensovittamista alueelliseksi suunnitelmaksi. Koska yhteistyö alueen sosiaalihuollosta vastaavien kuntien sekä yhteistyökumppaneiden kesken on nykyisinkin olennainen osa toimivaa sosiaalihuollon valmiussuunnittelua ja käytännön toimintaa, tästä tehtävästä ei aiheutuisi merkittäviä uusia resurssitarpeita. Tiiviimpi yhteistyö ja yhtenäiset toimintamallit alueella voisivat toisaalta vähentää päällekkäistä työtä ja johtaa tarkoituksenmukaisempaan resurssien käyttöön.

Kunnat ja kuntayhtymät keräävät tilannekuvatietoa säännöllisesti järjestämisvastuullaan olevasta toiminnasta, koska järjestämisvastuun toteuttaminen ja toiminnan johtaminen sitä edellyttävät. Kunnan velvoite kerätä sosiaalihuollon tilannekuvatietoa ei siten olisi kokonaan uusi tehtävä. Alueellisesti yhtenäiset tilannekuvan keräämisen menettelyt lisäisivät kuntien keskinäistä yhteistoimintaa ja voisivat osaltaan tukea hyvien käytäntöjen ja toimintamallien laajempaa käyttöönottoa alueellisesti. Yhteisten toimintamallien käyttöönotto voisi hyvin suunniteltuna myös säästää voimavaroja ja tukea olemassa olevien resurssien tehokkaampaa käyttöä.

Yliopistollisten sairaanhoitopiirien valmiussuunnittelun ohjaamista ja tilannekuvan keräämistä koskevat tehtävät lisäisivät jonkin verran hallinnollisen työn määrää ylipistollisissa sairaanhoitopiireissä. Kuitenkin yhteistyö alueen toimijoiden kanssa on olennainen osa toimivaa valmiussuunnittelua. Tilannekuvan kerääminen on olennainen osa kaikkien organisaatioiden johtamista, mikä korostuu erityisesti häiriötilanteissa. Tilannekuvan luominen ja välittäminen aiheuttaa hallinnollista työtä yliopistollisissa sairaanhoitopiireissä, mikä on kuitenkin hoidettavissa nykyisillä resursseilla. Tilannekuvan keräämistä varten luodut järjestelmät, tietojenkeruualustat ja toimintamallit vähentävät hallinnollisen työn määrää.

LIITE

Yhtenäistä valmiussuunnittelua varten on jo olemassa sosiaali- ja terveydenhuollon valtakunnallinen valmiussuunnitteluportaali, jota sosiaali- ja terveysministeriö on rahoittanut ja jota kehitetään edelleen. Tilannekuvan luominen ja raportointi voidaan toteuttaa esimerkiksi perustuen Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen olemassa olevaan verkkopalvelurakenteeseen, jota muokataan kulloinkin kyseessä olevaan tilanteeseen sopivaksi. Esimerkiksi Covid-19-pandemian aikana tilannekuvan luominen ja raportointi toteutettiin Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen tilannetta varten luodulla kyselyalustalla.

Esityksessä ehdotetaan sosiaalihuoltolakiin lisättävän nykyistä terveydenhuoltolain 38 §:ä vastaava säännös, jonka mukaan valtio voisi osallistua sosiaalihuollossa tarvittavan valmiuden ylläpitämiseen ja erityistilanteiden hoitamiseen rahoittamalla sellaista toimintaa, jonka korvaaminen valtion varoista on erityisestä syystä tarkoituksenmukaista. Toimintaa varten sosiaali- ja terveysministeriö voisi nimetä ja valtuuttaa valtakunnallisia toimijoita. Terveydenhuoltoa koskevilta osin toiminnan kustannuksiin on varattu määräraha valtion talousarvion momentille 33.60.33 (*valtion korvaus terveydenhuollon valtakunnallisen valmiuden kustannuksiin*). Momentin euromäärä on ollut vakiintuneesti 0,5 miljoonaa euroa jo useiden vuosien ajan ja määräraha on ollut vajaakäytöllä. Tarkoituksena olisi käyttää samaa valtion talousarvion momenttia myös sosiaalihuollon valmiuden kustannuksiin, eikä määrärahan tasoa olisi tarpeen korottaa muutoksen takia.

4.2.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Ehdotetut muutokset parantaisivat sosiaali- ja terveydenhuollosta vastaavien kuntien ja kuntayhtymien valmiutta ja varautumista sekä mahdollisuutta hoitaa isoja tai poikkeuksellisia häiriötilanteita. Muutokset lisäisivät samaan erityisvastuualueeseen kuuluvien sosiaali- ja terveydenhuollosta vastaavien toimijoiden keskinäistä yhteistyötä sekä terveydenhuollon ja sosiaalihuollon toimijoiden kesken että sosiaali- ja terveydenhuollon välillä ja siten parantaisivat ja mahdollistaisivat sosiaali- ja terveydenhuollon olemassa olevien resurssien tarkoituksenmukaista käyttöä. Näillä keinoilla mahdollistettaisiin nykyistä paremmin kuntien ja kuntayhtymien valmiuteen ja varautumiseen liittyvien tehtävien hoitaminen sekä kiireellisen avun saannin turvaaminen häiriötilanteessa. Ehdotetut muutokset joustavoittaisivat toimintaa eri hallintokuntien ja maakuntaa suurempien alueiden yhteistyötä edellyttävissä tilanteissa.

Ehdotetut muutokset parantaisivat useissa arjen häiriötilanteissa toisiinsa kytkeytyvien sosiaalihuollon ja terveydenhuollon toimintojen ohjaamista ja yhteensovittamista.

Esitys lisäisi viranomaisten hallinnollisia tehtäviä ainoastaan yliopistollista sairaalaa ylläpitävillä sairaanhoitopiireillä sekä sairaanhoitopiirien sijaintikuntien sosiaalihuollossa, joiden rooli alueen sosiaalihuollon toiminnan yhteensovittamisessa yhdessä sairaanhoitopiirien ja erityisvastuualueen toimijoiden kanssa vahvistuisi. Muiden kuntien osalta ehdotus päinvastoin helpottaisi valmiussuunnittelua ja tilannekuvan keräämistä, kun ne tehtäisiin alueella yhdenmukaisesti eikä kaikkien kuntien tarvitsisi luoda omia työkaluja ja toimintatapoja tehtävien hoitamiseen.

LIITTYY

Aluehallintovirastot keräisivät jatkossakin tilannekuvatietoa kunnista. Aluehallintovirastojen tehtäväkenttä kattaa sosiaali- ja terveydenhuollon, ympäristöterveydenhuollon (sisältäen esimerkiksi eläinlääkintähuollon ja elintarvikevalvonnan), opetustoimen, pelastustoimen ja työsuojelun kokonaisuuksien valmiusasioiden koordinoinnin. Esityksellä ei muutettaisi aluehallintovirastojen tehtäviä koskevaa lainsäädäntöä. Aluehallintovirastojen työmäärä ohjauksessa ja valvonnassa on kasvanut merkittävästi viime vuosina muun muassa erilaisten palvelujen tuottamista koskevien epäkohtien esille tulon vuoksi. Ehdotetut säännökset sosiaali- ja terveydenhuollon tilannekuvan keräämisestä helpottaisivat aluehallintovirastojen työtä, koska ne saisivat käyttöönsä kerätyn tilannekuvan. Siten aluehallintovirastot voisivat käyttää enemmän resursseja muun tilannekuvan keräämiseen ja toiminnan valvontaan.

4.2.3 Muut yhteiskunnalliset vaikutukset

Ehdotetut muutokset parantaisivat kuntien ja kuntayhtymien mahdollisuuksia varautua erilaisiin normaaliolojen häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin ja sosiaali- ja terveyspalvelujärjestelmän kykyä selviytyä häiriötilanteista ja poikkeusoloista. Sitä kautta parannetaan väestön mahdollisuuksia saada tarpeensa mukaisia sosiaali- ja terveyspalveluja. Erityisesti muutokset vaikuttaisivat myönteisesti sosiaalihuollon asemaan ja tilanteeseen, koska sosiaalihuollosta puuttuu sairaanhoitopiirien kaltainen, kuntia ja niiden palvelutoimintaa ja varautumista yhteensovittava rakenne. Sosiaalihuollon järjestämisvastuussa olevien tahojen keskinäisen ja sairaanhoitopiirien kanssa tehtävän yhteistyövelvoitteen lisääminen lakiin valmiuteen ja varautumiseen liittyvissä asioissa tuo apua ja tukea yksittäisen kunnan tai kuntayhtymän lisäksi erityisesti alueellisiin ja vakavampiin häiriö- ja poikkeustilanteisiin varautumisessa.

Sosiaali- ja terveydenhuoltojärjestelmän parempi valmius ja varautuminen normaaliolojen häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin osaltaan vahvistavat yhteiskunnan kokonaisturvallisuutta ja asukkaiden turvallisuuden tunnetta ja luottamusta palvelujärjestelmään. Se parantaa myös kuntalaisten yhdenvertaisuutta avun saantiin normaaliolojen häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa.

5 Muut toteuttamisvaihtoehdot

5.1 Vaihtoehdot ja niiden vaikutukset

Muita varteen otettavia tai toteuttamiskelpoisia vaihtoehtoja ei ole noussut esille valmistelun yhteydessä. Normaaliolojen perustalle rakentuvat mallit ovat kelvollisia kriisitilanteissa ja poikkeusoloissa käyttöön otettavaksi. Lausuntopalautteessa esitettiin vaihtoehtona, että jätettäisiin asia nykyisten säädösten ja kuntien vapaaehtoisen yhteis-

LUONNOS

työn varaan. Tällöin nykyinen pirstaleinen ja koordinoimaton tilanne jatkuisi entisellään eikä alueellisesti ja valtakunnallisesti yhtenäistä valmiussuunnittelua ja tilannekuvan keräämistä olisi mahdollista toteuttaa.

Pidemmällä tähtäimellä valmisteilla oleva sosiaali- ja terveydenhuollon rakennemuutos parantaisi valmius- ja varautumistilannetta vielä enemmän siirtäessään sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisvastuun kuntia suurempien toimijoiden vastuulle. Nykyisillä rakenteilla toimiessa esitetyt säännökset ovat toteuttamiskelpoisia ja vaikuttavia suhteellisen pienillä toiminnallisilla muutoksilla.

Valmistelun kuluessa on arvioitu mahdollisuutta toteuttaa muutoksen vasta sote- ja maakuntauudistuksen yhteydessä. Sote- ja maakuntauudistuksen valmistelu on merkittävä valmistelutyö. Uusien rakenteiden on tarkoitus tulla voimaan vuoden 2023 alusta. Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksessa vastuu sosiaali- ja terveyspalvelujen ja pelastustoimen järjestämisestä siirtyisi kunnilta maakunnille. Erityistason palvelujen turvaamiseksi muodostettaisiin viisi yhteistoiminta-aluetta. Alueet pohjautuvat voimassaoleviin erityisvastuualueisiin. Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistukseen liittyvät, valmisteltavat lakiehdotukset sisältävät sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisen, rahoituksen ja ehdotukset verotuksen sekä kuntien valtionosuusjärjestelmän muuttamisesta. Lisäksi valmistellaan lakiehdotukset maakuntien hallinnosta, taloudesta, maakuntajaosta ja -vaaleista, omaisuuden ja henkilöstön siirrosta sekä muut uudistuksen voimaantuloon liittyvät säännökset. Toiminnan muutos järjestämisrakenteen muuttuessa voi luoda merkittäviä riskejä toiminnalle. Sen vuoksi on tärkeää, että valmius ja varautuminen ovat organisaatioissa hyvällä tasolla rakenneuudistuksen alkaessa ja että toimintaympäristön muutokseen varaudutaan myös valmiusasioissa jo etukäteen yhteistoimintaa lisäämällä.

Erilaiset valmiuteen ja varautumiseen sekä huoltovarmuuteen liittyvät skenaariot, suuronnettomuudet, globaalit epidemiat ja pandemiat ovat osoittaneet käytännössä, että valmiuteen ja varautumiseen liittyvä lainsäädäntö ei ole enää nykymuodossaan tarkoituksenmukainen eikä riittävä. Varautuminen edellyttää alueellista ja valtakunnallista yhteistyötä kuntien ja sairaanhoitopiirien kesken.

Valmiussuunnittelutyö erityisvastuualueen tasoisesti yhteen sovitettuna on useiden vuosien työ. Uusien rakenteiden muodostaminen kestää, joten valmiussuunnittelun käynnistäminen siinä vaiheessa, kun uudet maakuntarakenteet ovat toiminnassa, johtaisi useiden vuosien viiveeseen. Sen vuoksi on tarkoituksenmukaista tehdä valmiusasioita koskevat muutokset ennen rakennemuutosta, jolloin jo käynnissä oleva toiminta voidaan mukauttaa suoraan uusiin rakenteisiin. Vaikka muutokset tehdään ensi vaiheessa olemassa oleviin terveydenhuollon rakenteisiin, sosiaalihuollon osaaminen ja edustus on mukana toiminnassa ja uusien toimintamallien valmistelussa ja muutokset koskevat osin myös niitä. Yhteiseen maakuntarakenteeseen siirryttäessä sosiaalihuolto pystyy liittymään täysipainoisesti mukaan työhön, kun alueellista yhteistyötä käynnistetään jo ennalta.

Covid-19-pandemian johdosta poikkeusoloihin siirtyminen on tuonut esiin tarpeen muuttaa nykylainsäädäntöä jo ennen Sote-uudistuksen voimaantuloa. Käytännön toi-

minnassa on jo siirrytty esimerkiksi tilannekuvan keräämisessä ja materiaalisen huoltovarmuuden järjestelyissä viiden yliopistollisen sairaalan kautta toimivaan järjestelmään terveydenhuollon osalta. Sosiaalihuollon osalta tarve yhteiseen tilannekuvaan erityisvastuualuetasolla on entistä ilmeisempi. Senkään vuoksi säädösten voimaantuloa ei voida lykätä sosiaali- ja terveydenhuollon rakenneuudistuksen yhteyteen.

5.2 Ulkomaiden lainsäädäntö ja muut ulkomailla käytetyt keinot

Tässä esityksessä tarkastellaan Ruotsin, Norjan ja Tanskan sosiaali- ja terveydenhuoltojärjestelmää sekä maiden kriisivalmiusjärjestelyjä. Pohjoismaiden nykyiset uhkakuvat ovat melko samankaltaisia. Uhkakuvat koostuvat enenevässä määrin ei-sotilaallisista uhista ja yhteiskunnan haavoittuvuuksista. Yhteisiä uusia uhkakuvia kaikille Pohjoismaille ovat ainakin pandemiat, kyberuhat, terrorismi sekä erilaiset ympäristöuhat. Pohjoismaisissa kriisivalmiusjärjestelyissä on paljon yhtäläisyyksiä mutta myös eroja. Organisatorisesti Ruotsin, Norjan ja Tanskan kriisivalmiusjärjestelmät ovat keskenään yhtenevämpiä kuin Suomen kanssa. Muissa Pohjoismaissa on kansalliset kriisinhallintaviranomaiset, joiden tehtävinä on koordinoida ja yhteensovittaa kriisivalmiuden toimia viranomaistasolla. Myös sosiaali- ja terveydenhuoltojärjestelmät ovat erilaiset kuin Suomessa. Sen vuoksi muiden Pohjoismaiden järjestelmistä ei ole saatavissa suoraan vertailukohtia.

5.2.1 Ruotsi

Ruotsin terveydenhuoltolain mukaan terveydenhuollon pääasiallinen järjestämis- ja rahoitusvastuu on 20 alueella. Kukin maakäräjä vastaa sekä perusterveydenhuollon että erikoissairaanhoidon järjestämisestä. Jos maakäräjäalue on hakenut ja saanut luvan toimia laajemmalla aluevastuulla (esimerkiksi Skåne ja Västra Götaland), tehtävänkuvaan kuuluu myös joitakin aluekehittämiseen liittyviä toimia. Kuntien vastuulla ovat muun muassa kouluterveydenhuolto ja kotisairaanhoito sekä sosiaalitoimi kokonaisuudessaan.

Ruotsin turvallisuusvirasto (Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, MSB) tukee yhteiskunnan valmiuksia onnettomuuksien, kriisitilanteiden ja sotatilanteen varalta. MSB käsittelee erityisesti pelastuspalveluihin, onnettomuuksien ehkäisyyn, kriisivalmiuteen, kansalaisvastuuseen, kyberturvallisuuteen ja tietoliikenteen suojaamiseen liittyviä kysymyksiä. MSB:llä on myös tärkeä koordinoiva rooli eri sektoreiden välisessä yhteistyössä ja vastuiden yhteensovittamisessa sekä huoltovarmuus-asioissa. MSB helpottaa kansainvälistä yhteistyötä toimimalla viranomaistason kontaktitahona onnettomuus- ja kriisivalmiusasioissa. MSB:llä on oma tilannekeskuksen-sa, joka kokoaa yhteen kansallisen tilannekuvan. Tilannekeskuksen tehtäviin kuuluu myös ajantasaisen tiedon välittäminen kriisitiedotusta varten perustetulle portaalille (www.krisinformation.se), mikä on tarkoitettu kansalaisten käyttöön.

5.2.2 Norja

Norjassa sosiaali- ja terveydenhuollon kansallisen tason toimijoita ovat ministeriö (Helse- og omsorgsdepartementet) sekä ministeriön alaiset viranomaistahot terveyshallitus (Helsedirektoratet), terveydenhuollon valvontaviranomainen (Statens Helsetilsyn), lääkevirasto (Statens Legemiddelverk) ja kansanterveysinstituutti (Folkehelseinstituttet). Vuonna 2020 voimaan tulleen aluejakouudistuksen jälkeen Norja jakautuu 356 peruskuntaan ja 11 aluekuntaan (fylkeskommuner). Oslon kaupunki hoitaa sekä kunnalle että aluekunnalle kuuluvia tehtäviä. Aluekuntien tärkeimmät lakisääteiset tehtävät ovat toisen asteen koulutus, liikenne (julkinen liikenne ja tienpito) ja hammashoito.

Kunnat vastaavat perusterveydenhuollon lääkäripalveluiden järjestämisestä sopimuksin yksityisten ammatinharjoittajien kanssa. Kuntien vastuulla on organisoida vähintään kaksi vaihtoehtoista avointa omalääkärilistaa kohtuullisella maantieteellisellä etäisyydellä potilaasta. Kunta vastaa sosiaalihuollon palveluiden järjestämisestä.

Erikoissairaanhoidon järjestämisvastuu on valtion neljällä alueella. Norja on jaettu neljään alueeseen, joissa jokaisessa toimii valtion omistama alueellinen terveysyritys (Regionale Helseforetak). Nämä ovat vastuussa siitä, että kunkin alueen väestö saa tarvitsemansa erikoissairaanhoidon palvelut. Terveysyritysten tytäryhtiöt (Lokale Helseforetak) omistavat alueella toimivat sairaalat.

Direktoratet for samfunnsikkerhet og beredskap (DSB) on oikeusministeriön alainen. Sen tehtävänä on onnettomuuksien, kriisien ja muiden ei-toivottujen tapahtumien ehkäiseminen, varautuminen ja kriisinhallinta. DSB suunnittelee, koordinoi ja valvoo yhteiskunnan turvallisuuteen ja valmiuteen liittyviä asioita ja tekee tilanneanalyyseja ja vastaa siviilipuolustuksesta sekä sen kehittämisestä. Se tuottaa väestölle tarkoitettua tietoa kriiseistä ja niihin varautumisesta (kriseinfo.no)

5.2.3 Tanska

Terveydenhuollosta vastaa terveys- ja vanhusministeriö (Sundheds- aeldreministeriet) ja sosiaalihuollosta sosiaali- ja sisäasianministeriö (Social og indenrigsministeriet). Terveydenhuollon ohjauksesta kansallisella tasolla vastaa terveysministeriön alainen terveyshallitus (Sundhedsstyrelsen). Osa terveysministeriön alaisen terveyshallituksen (Sundhedsstyrelsen) tehtävistä jaettiin loppuvuodesta 2015 ohjauksesta, lääkealasta ja potilasturvallisuudesta vastaaville viranomaistahoille. Toimijoita täydennetään uudella terveydenhuollon tietohallintoon keskittyvällä virastolla. Tanskan sosiaalihallitus (Socialstyrelsen) toimii sosiaali- ja sisäministeriön alaisuudessa.

Sosiaali- ja terveydenhuoltojärjestelmä on kolmiportainen käsittäen kansallisen tason ohjausjärjestelmän sekä palvelujen tuottamiseen osallistuvat alueet ja kunnat. Valtion vastuulla on koordinoida pitkälle erikoistuneita palveluita, koota erikoisaloja yhteen ja turvata palvelujen hyvä laatu. Tanska jakautuu viiteen alueeseen (region). Alueiden lakisääteiset tehtävät ovat terveydenhuolto, sairaanhoito, julkinen liikenne ja aluekehittäminen. Alueet ylläpitävät sairaaloita ja niihin liittyvää erikoissairaanhoitoa sekä huolehtivat joillekin erityisryhmille suunnattujen sosiaalialan laitosten toiminnasta.

Tanskassa on 98 kuntaa. Lainsäädäntö edellyttää kiinteitä yhteistoimintasuhteita kuntien ja alueiden välillä. Kunnat rahoittavat osan alueiden toiminnasta. Kuntien tehtäviin kuuluu ehkäisevä hoito, terveyden edistäminen, lasten hammashoito, kouluterveydenhuolto ja kotisairaanhoito. Myös kroonisten sairauksien komplikaatioiden ehkäisy katsotaan osittain kuntien tehtäväksi. Kuntoutuksesta huolehtivat pääasiassa kunnat, vaativasta kuntoutuksesta kuitenkin alueet. Sosiaalitoimi, johon kuuluvat myös vanhusten hoivapalvelut, ovat pääsääntöisesti kuntien vastuulla.

Tanskan puolustusministeriö vastaa nykyisin myös yhteiskunnan kriisivalmiuden koordinoinnista. Käytännön työstä vastaa valmiusviranomainen Beredskabsstyrelsen (BRS), jonka tehtävänä on johtaa kansallista pelastusvalmiutta ja vastata yhteiskunnan kriisivalmiuden toimien sekä suunnittelun yhteensovittamisesta. Kansallisella tasolla ministeriöt vastaavat suunnittelusta omalla vastuualueellaan. Tanskan kriisivalmiusasioista terveyssektorilla vastaa terveysviranomainen Sundhetsstyrelsen, jonka tehtäviin kuuluu terveysasioiden neuvojen antaminen terveysministerille ja muille viranomaisille sekä kunnille ja terveysasioista kansalaisille tiedottaminen. Suurissa kriiseissä terveysviranomainen tarvittaessa koordinoi alue- ja paikallistason toimintaa. Tanskan lainsäädäntö velvoittaa valmiussuunnitelmien tekemiseen alue- ja kuntatasolla.

6 Lausuntopalaute

Esitysluonnos lähetettiin lausuntokierrokselle huhtikuussa 2020. Lausuntoja pyydettiin kunnilta, sairaanhoitopiireiltä ja hallinnonalan viranomaisilta. Lausuntoja saatiin yli 50 kappaletta. Yhtenäisen valmiussuunnittelun ja tilannekuvan tarve tunnistettiin lausuntopalautteessa. Yliopistosairaanhoitopiirin tehtävä valmiussuunnittelun yhteensovittamisessa nähtiin epäselväksi suhteessa kunnan tai sairaanhoitopiirin velvollisuuksiin. Huolta herätti sosiaalihuollon ja perusterveydenhuollon äänen kuuluvuus yliopistollisen sairaanhoitopiirin vetovastuulla olevassa toiminnassa. Valmiussuunnittelun Kritiikkiä esitettiin lausunnolla olleessa versiossa esitettyyn säännösehdotukseen suurten häiriötilanteiden johtamisesta ja toisen kunnan tai sairaanhoitopiirin avustamista sellaisessa tilanteessa, jossa alueen omat resurssit eivät riitä tilanteen hoitamiseen. Erityisesti suuret kunnat ja muut kuin yliopistolliset sairaanhoitopiirit vastustivat tätä ehdotusta. Oikeusministeriö näki tarpeelliseksi täsmentää tilannekuvan luomiseen tarvittavien tietojen määrittelyä ja niiden luovuttamista. Aluehallintovirastojen tehtävien koettiin jäävän kokonaisuudessa epäselväksi. Valtiovarainministeriö kiinnitti huomiota taloudellisten vaikutusten arviointiin. Lausuntopalautteessa esitettiin kritiikkiä myös keskellä poikkeusoloja nopealla aikataululla järjestetystä lausuntokierroksesta.

Lausuntopalautteen johdosta esitykseen on tehty merkittäviä muutoksia. Yliopistollista keskussairaalaa ylläpitävän sairaanhoitopiirin tehtäviä yhdenmukaisen valmiussuunnittelun ohjaamisessa erityisvastuualueella on selkiytetty. Tilannekuvan luomista ja välittämistä koskevia tehtäviä on selkiytetty ja tilannekuvaan tarvittavien tietojen

LIITE

määrittelyä on täsmennetty. Sosiaalihuollon valmiussuunnittelua ja yhteistyötä valmiusasioissa on täsmennetty ja sosiaalihuollon tilannekuvan keräämistä koskevat säännökset on lisätty esitykseen. Esityksestä on poistettu resurssien kohdentamista suurissa häiriötilanteissa koskevat säännösehdotukset.

Lausuntopalautteen perusteella muokattu esitys lähetettiin uudelleen lausuntokierrokselle kesäkuussa 2020.
(*täydentyy myöhemmin)*

7 Säännöskohtaiset perustelut

Terveydenhuoltolaki

38 §. *Terveydenhuollon alueellinen varautuminen ja valtion osallistuminen valmiuden ylläpitämiseen.* Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi kunnalle ja sairaanhoitopiirille velvoite luovuttaa erityisvastuualueensa yliopistollista sairaalaa ylläpitävälle sairaanhoitopiirille terveydenhuoltolain 42 a §:n 1-3 kohdissa tarkoitettujen tehtävien hoitamista varten välttämättömät tiedot salassapitosäännösten estämättä. Tiedot sisältäisivät välttämättömät valmiussuunnittelun tiedot valmiussuunnittelun ohjaamiseksi. Lisäksi kunnan ja sairaanhoitopiirin tulisi luovuttaa tilannekuvan luomiseksi välttämättömät tiedot, joita ovat terveyspalvelujärjestelmän toimintaa ja kuormitusta, henkilöstö- ja materiaaliresursseja ja tukipalvelujen toimintaa koskevat tiedot.

Terveydenhuoltojärjestelmän valmiutta kuvaavalla tilannekuvalla tarkoitetaan tässä terveydenhuollon häiriötilanteisiin ja niiden uhkiin liittyvää tietoa, joka sisältävää tiedot palvelujärjestelmän toiminnasta ja kuormituksesta, henkilöstö- ja materiaaliresursseista sekä tukipalveluiden toiminnasta.

Terveydenhuollon tilannekuvaa ja tietoja, joista se koostuu, ei ole aikaisemmin määritelty lainsäädännössä. Lainsäädännössä tilannekuva on määritelty Valtioneuvoston tilannekeskuksesta annetun lain (300/2017) 1 §:ssä. Valtioneuvoston tilannekeskuksesta annetussa laissa tilannekuvalla tarkoitettaan turvallisuustilanteesta ja sellaisista häiriöistä ja niiden uhkista, jotka vaarantavat yhteiskunnan elintärkeitä toimintoja, liittyviä tietoja vallitsevista olosuhteista, tilanteen synnyttäneistä tapahtumista, tilannetta koskevista taustatiedoista ja tilanteen kehittymistä koskevista arvioista sekä eri toimijoiden toimintavalmiuksista. Määritelmä perustuu vuonna 2017 julkaistuun Sanastokeskus TSK ry:n julkaisemaan Kokonaisturvallisuuden sanastossa esitettyyn määritelmään. Terveydenhuollon tilannekuvan määrittely pohjautuu tähän määritelmään, mutta siinä on kuvattu tarkemmin terveydenhuollon osalta olennaisia tietoja.

Tilannekuvan pohjana olevat tiedot kuvaavat palvelujärjestelmän valmiutta ja toimintakykyä yleisellä tasolla, eivätkä ne sisällä yksilöiviä henkilötietoja. Palvelujärjestelmän kuormitusta kuvaavat tiedot sisältävät esimerkiksi tietoa käytettävissä olevista

LIITOS

potilaspaikoista ja muista toimitiloista sekä onnettomuudessa tai muussa häiriötilanteessa osallisten potilaiden määristä ja potilasprofiileista sekä palvelutarpeen muutoksista.

Käytettävissä oleva henkilöstö ja eri syistä syntyneet henkilöstövajeet ovat osa tilannekuvaa. Materiaaliresursseja ja tukipalveluita kuvaavat tiedot sisältävät toimitiloja ja tietojärjestelmien käytettävyyttä ja mahdollisia häiriötilanteita kuvaavia tietoja sekä lääkkeiden, terveydenhuollon laitteiden ja tarvikkeiden, esimerkiksi henkilösuojainten tarve- ja saatavuustilannetta. Palvelujärjestelmän toimintakykyyn, materiaaliresursseihin ja tukipalveluihin liittyvät myös erilaiset häiriöt esimerkiksi sähkön- tai vedenjakelussa tai rakennuksiin kohdistuneet onnettomuudet.

Valmiussuunnittelua ja tilannekuvan luomista koskevat luovutettavat tiedot eivät sisältäisi henkilötietoja. Henkilötiedoilla tarkoitetaan tietoja, jotka liittyvät tunnistettuun tai tunnistettavissa olevaan henkilöön. Henkilötietoja ovat sellaiset tiedot, joiden perusteella henkilö voidaan tunnistaa suoraan tai välillisesti esimerkiksi yhdistämällä yksittäinen tieto johonkin toiseen tietoon, joka mahdollistaa tunnistamisen. Henkilö voidaan tunnistaa esimerkiksi nimen, henkilötunnuksen tai jonkin hänelle tunnusomaisen tekijän perusteella. Esityksessä tarkoitetut valmiussuunnittelua ja tilannekuvan luomista koskevat tiedot voivat kuitenkin olla salassa pidettäviä esimerkiksi poikkeusoloihin varautumiseen liittyvinä tietoina viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 24 §:n 1 momentin 8 kohdan nojalla.

Erilaisissa normaaliolojen häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa sosiaali- ja terveyspalveluista vastaavat kunnat ja sairaanhoitopiirit seuraavat omalla alueellaan tilannetta ja mahdollisia häiriöitä ja niiden vaikutuksia terveyspalvelujen antamiseen ja palvelujen tarpeeseen. Nämä tilannetiedot ovat tarpeen järjestämisvastuun toteuttamiseksi ja oman toiminnan seuraamiseksi ja johtamiseksi ja niitä kerätään nykyisinkin.

Kunta ja sairaanhoitopiiri luovuttaisivat omaa aluettaan koskevat kunnan perusterveydenhuollon ja sairaanhoitopiirin tilannekuvatiedot erityisvastuualueensa yliopistollista sairaalaa ylläpitävälle sairaanhoitopiirille, joka vastaisi erityisvastuualueen tilannekuvatietojen keräämisestä. Yliopistolliset sairaanhoitopiirit toimivat keskenään yhteistyössä valtakunnallisen tilannekuvan luomiseksi. Kunnat ja sairaanhoitopiirit lähettävät alueensa tilannekuvatiedot samassa muodossa, jotta tiedoista on mahdollista muodostaa yhtenäinen tilannekuva. Koronavirusinfektion yhteydessä muodostettu tietojenkeruualusta tullee muodostamaan pohjan, jolle voidaan rakentaa tietojen keräys ja raportointi erilaisissa häiriötilanteissa.

Pykälän 1 momentissa oleva velvoite alueellisesta varautumisesta säilyisi ennallaan. Sairaanhoitopiirin kuntayhtymän on päätettävä yhteistyössä alueensa kuntien kanssa terveydenhuollon alueellisesta varautumisesta suuronnettomuuksiin ja terveydenhuollon erityistilanteisiin. Sairaanhoitopiirin kuntayhtymä on lisäksi velvollinen laatimaan yhteistyössä alueensa kuntien kanssa terveydenhuollon alueellisen valmiussuunnitelman. Sosiaalihuoltolakiin ehdotetaan lisättäväksi säännös, jonka mukaan sairaanhoitopiirien alueen kuntien tulee laatia keskussairaalan sijaintikunnan sosiaalihuollon viranomaisen johdolla yhteinen sosiaalihuollon valmiussuunnitelma, johon sisältyy kuvaus menettelystä, jolla yhteistä tilannekuvaa muodostetaan, ylläpidetään ja jaetaan. Kyse

on kuntien sosiaalihuollon valmiussuunnitelmien yhteensovittamisesta alueelliseksi suunnitelmaksi. Tähän pykälään ehdotetaan vastaavasti lisättäväksi velvollisuus sovittaa terveydenhuollon ja sosiaalihuollon alueelliset valmiussuunnitelmat yhteen.

Pykälän 2 momentti säilyisi nykyisen sisältöisenä. Sen mukaan valtio voi osallistua terveydenhuollossa tarvittavan valmiuden ylläpitämiseen ja erityistilanteiden hoitamiseen rahoittamalla sellaista toimintaa, jonka korvaaminen valtion varoista on erityisestä syystä tarkoituksenmukaista. Toimintaa varten sosiaali- ja terveysministeriö voi nimetä ja valtuuttaa valtakunnallisia toimijoita. Sosiaalihuoltolakiin olisi tarkoitus lisätä vastaavan sisältöinen säännös, joka mahdollistaisi valtion osallistumisen valmiuden ylläpitämiseen ja erityistilanteiden hoitamiseen myös sosiaalihuollon osalta.

42 a §. *Valmiuteen ja varautumiseen liittyvät tehtävät*. Pykälässä säädettäisiin yliopistollista sairaalaa ylläpitävälle sairaanhoitopiirille valmiuteen ja varautumiseen liittyviä valmiussuunnittelun ohjaukseen ja tilannekuvan luomiseen ja jakamiseen liittyviä tehtäviä.

Momentin 1 kohdan mukaan yliopistollinen sairaanhoitopiiri ohjaisi sosiaali- ja terveydenhuollon toimijoiden valmiussuunnittelua erityisvastuualueellaan valtakunnallisten yhtenäisten periaatteiden mukaisesti. Valmiussuunnittelun valtakunnalliset periaatteet on määritelty muun muassa Yhteiskunnan turvallisuusstrategiassa ja Kansallisessa riskinarviossa.

Ohjaaminen tarkoittaisi yhtenäisin perustein käynnistettävää ja toteutettavaa alueellista valmiussuunnittelua ja varautumista erilaisiin normaaliolojen häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin. Integroitu valmiussuunnittelu kattaisi sairaanhoitopiirien lisäksi myös kuntien perusterveydenhuollon ja sosiaalihuollon valmiussuunnittelun. Yhtenäistä valmiussuunnittelua tehtäisiin perustuen sosiaali- ja terveydenhuollon valtakunnalliseen valmiussuunnitteluportaaliin, jota sosiaali- ja terveysministeriö on rahoittanut ja jota kehitetään edelleen.

Yliopistollisen sairaalan valmiussuunnittelun ohjaamista koskeva tehtävä ei vaikuttaisi kunnan, kuntayhtymän tai muun sosiaali- tai terveydenhuollon toimintayksikön valmiuslain 12 §:ään perustuvaan velvollisuuteen varautua toimintansa jatkuvuuden turvaamiseen. Varautumista edellyttäviä häiriötilanteita ovat esimerkiksi myrskyt ja tulvat, väkivalta- ja terroritilanteet, säteilyvaaratilanteet, epidemiat, sähkön- tai vedenjakelun häiriöt tai maksu- ja muiden tietojärjestelmien häiriöt. Häiriötilanteet voivat olla luonteelta äkillisiä ja niiden hoitaminen edellyttää ennakolta tehtyjä suunnitelmia yhteistyössä muiden sosiaali- ja terveydenhuollon organisaatioiden sekä muiden hallinnonalojen organisaatioiden kanssa.

Organisaation on suunniteltava varautumista kahdesta näkökulmasta. Organisaation on varmistettava omien ja järjestämisvastuullaan olevien muiden palveluiden ja tehtävien jatkuvuus kaikissa tilanteissa mahdollisimman hyvin (jatkuvuudenhallinta). Jatkuvuudenhallintaan liittyy esimerkiksi riittävien varastojen ylläpitäminen toiminnan jatkuvuuden kannalta olennaisista laitteista ja tarvikkeista. Toiseksi organisaation on varauduttava yhdessä tunnistettuihin eri uhkamalleihin sekä poikkeuksellisiin tapahtu-

miin ja häiriöihin, joiden hallinta edellyttää viranomaisten ja muiden toimijoiden tavanomaista laajempaa ja tiiviimpää yhteistoimintaa ja viestintää (esimerkiksi suuronnettomuus ja pandemia).

Terveydenhuoltolain 38 §:ssä on ollut velvoite alueellisesta valmiussuunnittelusta sairaanhoitopiirin alueella vuodesta 2011 alkaen. Terveydenhuoltolain 46 §:ssä on ensihoitokeskuksen tehtäviin liittyen viittaus alueellisten varautumis- ja valmiussuunnitelmien laatimiseen suuronnettomuuksien ja terveydenhuollon erityistilanteiden varalle yhdessä muiden viranomaisten, toimijoiden ja erityisvastuualueiden kanssa, siten että ne muodostavat kansallisen kokonaisuuden.

Momentin 2 kohdan mukaan yliopistollista sairaalaa ylläpitävä sairaanhoitopiiri kokoaisi ja analysoisi tietoa terveydenhuollon häiriötilanteista ja niiden uhkista. Erityisvastuualueen kunnat toimittaisivat tiedot järjestämisvastuullaan olevasta perusterveydenhuollosta ja alueen sairaanhoitopiirit erikoissairaanhoidosta. Tilannekuvan kokoaminen ja eri toimijoiden tietojen yhdistäminen perustuu normaaliolojen resurssi- ja kuormitustietoihin sekä käytettävissä olevaan alueellisen sosiaali- ja terveydenhuollon tila- laite- ja materiaalikapasiteettiin. Näiden tietojen avulla on mahdollista suunnitella tilojen, laitteiden ja henkilöstön tarkoituksenmukainen käyttöä erilaisissa häiriötilanteissa. Tällaisia ovat esimerkiksi normaalia suurempaa kuormitusta ja potilasmääriä edellyttävät tilanteet tai tarkkaa eristämistä (kohortointia) vaativat epidemiatilanteet.

Momentin 3 kohdan mukaan yliopistollista sairaalaa ylläpitävä sairaanhoitopiiri muodostaa ja ylläpitää terveydenhuoltojärjestelmän valmiutta kuvaavaa tilannekuvaa koskien palvelujärjestelmän kuormitusta, henkilöstö- ja materiaaliresursseja ja tukipalveluiden toimintaa. Tiedot perustuvat kuntien ja sairaanhoitopiirien tämän lain 38 §:n nojalla luovuttamiin tietoihin.

Tilannekuvan pohjana olevat tiedot kuvaisivat palvelujärjestelmän valmiutta ja toimintakykyä. Palvelujärjestelmän toimintaa ja kuormitusta kuvaavat tiedot sisältävät esimerkiksi tietoa käytettävissä olevista potilaspaikoista ja muista toimitiloista sekä onnettomuudessa tai muussa häiriötilanteessa osallisten potilaiden määristä ja potilasprofiileista sekä palvelutarpeen muutoksista. Käytettävissä oleva henkilöstö ja eri syistä syntyneet henkilöstövajeet ovat osa tilannekuvaa. Materiaaliresursseja ja tukipalveluita kuvaavat tiedot sisältävät muun muassa toimitilojen ja tietojärjestelmien mahdollisia häiriötilanteita kuvaavia tietoja sekä esimerkiksi lääkkeiden, lääkinnällisten laitteiden ja hoitotarvikkeiden tarve- ja saatavuustilannetta.

Momentin 4 kohdan mukaan yliopistollista sairaalaa ylläpitävä sairaanhoitopiiri jakaisi tilannekuvatiedon salassapitosäännösten estämättä sosiaali- ja terveysministeriölle sekä muille yliopistollista sairaalaa ylläpitäville sairaanhoitopiireille valtakunnallisen tilannekuvan muodostamiseksi. Sosiaali- ja terveysministeriö tarvitsee tilannekuvatiedot voidakseen luoda valtakunnallisen terveydenhuollon tilannekuvan omaan käyttöönsä palvelujärjestelmän ohjausta varten sekä valtion johdon käyttöön päätöksentekoa varten. Kun viisi yliopistollista sairaanhoitopiiriä jakavat toisilleen oman erityisvastuualueensa tilannekuvan, kaikilla erityisvastuualueilla on valtakunnallinen terveyspalvelujärjestelmän tilannekuva käytössään.

Yliopistollinen sairaanhoitopiiri jakaisi kokoamansa erityisvastuualueen tilannekuvan erityisvastuualueensa sairaanhoitopiirien ja kuntien käyttöön, jotta ne voivat käyttää tietoa järjestämisvastuullaan olevan toimintansa johtamiseen kyseisessä häiriötilanteessa.

Pykälän 2 momentin mukaan sosiaali- ja terveysministeriö muodostaisi yhteistyössä yliopistollista sairaalaa ylläpitävien sairaanhoitopiirien kanssa valtakunnallisen terveydenhuollon tilannekuvan.

Viiden yliopistollisen sairaanhoitopiirin keräämät alueelliset tilannekuvat perustuisivat yhdenmukaisiin ja keskenään vertailukelpoisessa muodossa kerättyihin tietoihin, joten tiedot yhdistämällä niistä muodostuisi valtakunnallinen tilannekuva. Sosiaali- ja terveysministeriö yhdistäisi erityisvastuualueiden tilannekuvat mahdollisesti muista hallinnonalan laitoksista tai muista lähteistä saatavien tietojen kanssa valtakunnalliseksi terveydenhuollon tilannekuvaksi.

Sosiaali- ja terveysministeriön valtakunnallinen tilannekuva perustuu yliopistollisten sairaanhoitopiirien tuottamien tietojen lisäksi hallinnonalan viranomaisten ja asiantuntijalaitosten tuottamaan tietoon. Sosiaali- ja terveysministeriö voi saada tietoa tilanteesta riippuen esimerkiksi Terveyden ja hyvinvoinnin laitokselta, Fimealta, Säteilyturvakeskukselta, Työterveyslaitokselta ja valvontaviranomaisilta. Lisäksi ministeriö käyttää tilannekuvaa muodostaessaan EU:n toimielimiltä, kuten terveysturvakomitealta ja Euroopan tautivirastolta, sekä kansainvälisiltä järjestöiltä, kuten WHO:lta, saatavia tieoja. Näiden tietojen perusteella ministeriö voi toteuttaa tehtäviinsä kuuluvaa yleistä sosiaali- ja terveydenhuollon ohjausta sekä välittää tarpeellista tietoa valtion ylimmälle johdolle.

Pykälän 3 momentin mukaan sosiaali- ja terveysministeriö voi määrätä yliopistollista sairaalaa ylläpitävien sairaanhoitopiirien keskinäisestä työnjaosta edellä 1 momentissa tarkoitetuissa tehtävissä. Kun yliopistollista sairaalaa ylläpitävien sairaanhoitopiirien toiminta valmiusasioissa sovitettaisiin yhteen ja toteutettaisiin samoin periaattein ja kaikilla olisi sama tilannekuva, tehtäviä voitaisiin siirtää sairaanhoitopiirien kesken. Jos yksi yliopistollinen sairaanhoitopiiri ei pystyisi hoitamaan tehtäväänsä, joku muista sairaanhoitopiireistä voisi ottaa sen tehtävät hoitaakseen. Sosiaali- ja terveysministeriö voisi myös jakaa edellä mainittuja valmius- ja varautumistehtäviä eri yliopistosairaaloiden hoidettavaksi sen mukaan kuin kussakin tilanteessa on tarkoituksenmukaista.

LIITE

Sosiaalihuoltolaki

33 b §. *Sosiaalihuollon valmiuteen ja varautumiseen liittyvät tehtävät.* Lakiin lisättäisiin pykälä, josta käy ilmi kunnan tai kuntayhtymän sosiaalihuollosta vastaavan toimielimen valmiuteen ja varautumiseen liittyvät tehtävät, jotka vastaisivat kunnan ja sairaanhoitopiirin terveydenhuollon valmiuteen ja varautumiseen liittyviä tehtäviä. Sosiaalihuollon varautumiseen liittyviä tehtäviä on tällä hetkellä mainittu useissa eri säädöksissä ja oppaissa. Varautumista koskevaa säätelyä koko kunnan tasolla on mm. valmiuslaissa, mutta erityisesti sosiaalihuollon tehtäviä kokoavaa säätelyä ei ole. Varautumista koskevien velvoitteiden kirjaaminen substanssilakiin selkeyttäisi sosiaalihuollon tehtäviä, merkitystä ja vastuuta varautumisesta kunnassa.

Tämän pykälän tarkoituksena on selkeyttää varautumista ja valmiussuunnittelua erityisesti kunnan sisällä. Tavoitteena on, että sosiaalihuollon valmiussuunnitelma sovitetaan yhteen mm. perusterveydenhuollon ja opetuksesta sekä varhaiskasvatuksesta vastaavien toimijoiden valmiussuunnitelmien kanssa. Kunnan tulisi laatia yhteinen sosiaali- ja terveydenhuollon valmiussuunnitelma, mikäli se on palveluiden järjestämisen näkökulmasta mahdollista. Valmiussuunnitelma tulee tämän lisäksi sovittaa tarpeellisilta osin yhteen myös esimerkiksi ruokahuollosta ja tilapalveluista vastaavien toimialojen valmiussuunnitelmien kanssa.

Sosiaalihuoltolain (1301/2014) 3 §:n mukaan sosiaalipalveluilla tarkoitetaan kunnallisia sosiaalipalveluja ja niihin sisältyviä tukipalveluja sekä muita toimia, joilla sosiaalihuollon ammattihenkilöt ja muu asiakastyöhön osallistuva henkilöstö edistävät ja ylläpitävät yksilön, perheen ja yhteisön toimintakykyä, sosiaalista hyvinvointia, turvallisuutta ja osallisuutta.

Pykälän tavoitteena on tukea ennakoitavuutta, toimintavarmuutta ja luotettavuutta. Valmiussuunnittelun tavoitteena on vastata kaikkiin mahdollisiin arjen uhkiin, häiriö- ja turvallisuustilanteisiin sekä poikkeusoloihin. Valmiussuunnittelu konkretisoituu valmiussuunnitelmassa, josta käy ilmi, miten ja mihin on varauduttu sekä miten toimitaan arjen erityistilanteissa, häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa. Edelleen valmiussuunnitelmassa kuvataan miten oman toiminnan ja kunnan järjestämisvastuulla olevien palvelujen jatkuvuus turvataan, mitä paluu erityistilanteesta ja poikkeusoloista normaalioloihin tapahtuu ja miten niin sanotut korjaavat toimenpiteet toteutetaan. Koska sosiaalipalveluista suuri osa (vuonna 2017 yhteensä 37 %) toteutetaan ostopalveluilla tai esimerkiksi järjestöjen toimin, on niiden jatkuvuuden turvaaminen olennaisen tärkeää. Tämä edellyttää yhteistyötä palvelut järjestävän kunnan ja palvelujen tuottajien välillä sekä ennakkoon tehtyjä, varautumisvastuun huomioivia sopimuksia. Sosiaalihuollossa tulee myös nykyistä enemmän järjestää eri toimijoiden välisiä yhteisiä valmiusharjoituksia.

Kunnan valmiussuunnittelua johtaa kunnanjohtaja. Sosiaalihuollon valmiussuunnitelmat tulee sovittaa yhteen kunnan muiden hallintokuntien, kuten terveydenhuollon, ympäristöterveydenhuollon ja asuntotoimen sekä päivittäistavarahuollosta ja tiloista vastaavien hallinnonalojen valmiussuunnitelmien kanssa. Koska sosiaalitoimen vastuulla on majoituksen järjestäminen ja evakuointikeskusten perustaminen, tarvitsee se tehtä-

vänsä hoitamiseksi tiivistä yhteistyötä yksityisten palveluntuottajien lisäksi esimerkiksi kuntien asuntotoimen ja tilakeskuksen kanssa. Sosiaalihuollon vastuulla on huolehtia, että myös sen vastuulle kuuluvat ruokahuoltoon liittyvät asiat on järjestetty ja hoidetaan asianmukaisesti esimerkiksi ravintokeskuksen tai yksityisten palveluntuottajien kautta. Sosiaalihuolto vastaa väestön muonittamisesta poikkeusoloissa erityisesti niissä tilanteissa, joihin kunnan päivittäistavarahuollon valmiussuunnitelmat eivät vastaa. Käytännössä tämä koskee asiakkaita, jotka eivät pysty hyödyntämään joukkoruokailuja, ateriapalveluita tai muita vastaavia tapoja.

Kuntalain (410/2015) 90 §:n perusteella voidaan kunnan hallintosäännössä määrätyllä tavalla siirtää sosiaalihuollosta vastaavan toimielimen toimivaltaa sen alaisille viranhaltijoille, jotka käytännössä vastaavat valmiussuunnitteluun liittyvistä tehtävistä.

33 c §. *Tilannekuvan muodostaminen ja välittäminen.* Sosiaalihuoltolakiin lisättäisiin uusi pykälä tilannekuvan muodostamisesta ja välittämisestä.

Varautuminen ja valmiussuunnittelu edellyttävät sitä, että kuntien sosiaalihuollosta on käytettävissä ajantasainen tilannekuva johtamisen tueksi. Tämä tarkoittaa reaaliaikaista tietoa laajasta sosiaalihuollon kokonaisuudesta, joka sisältää julkisen, yksityisen ja kolmannen sektorin toiminnan, mutta huomioi myös sekä sosiaalipalvelut että toimeentuloturvan. Käytännössä tulisi huomioida kaikki ne sosiaalihuollon toiminnot, joiden tarkoituksena on sosiaalihuoltolain (710/1982) 1 §:n mukaisesti edistää ja ylläpitää yksityisen henkilön, perheen sekä yhteisön sosiaalista turvallisuutta ja toimintakykyä. Tilannekuvan kokoamiseen tulee olla riittävät työvälineet. Hyvä ja kattava tilannekuva tukee johtamista ja palvelusuunnittelua. Se myös auttaa ennakoimaan uhkia, jotka voivat vaarantaa väestön sosiaalisen turvallisuuden ja hyvinvoinnin sekä sosiaalihuollon toteuttamisen. Hyvin tehty ja seurattu omavalvontasuunnitelma tukee myös varautumista.

Toiminnan ja resurssien ohjaamisen kannalta ajantasaiset tiedot olosuhteista, palvelujärjestelmän toiminnasta ja kuormituksen, henkilöstö- ja materiaaliresursseista sekä tukipalveluiden toiminnasta ovat olennaisia. Ne ovat elintärkeitä arjen häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa, kun resursseja pitää ohjata palvelutarpeiden mukaan oikea-aikaisesti ja mahdollisimman hyvin. Esimerkiksi epidemiatilanteissa ajantasainen tieto koko toimialan materiaalivarannosta on tärkeää. Pitkien sähkö- tai vesikatkosten aikana saatetaan puolestaan tarvita tietoa vapaina olevista asumispalvelupaikoista, kotihoidon resursseista ja tämän tiedon yhdistämistä terveydenhuollon resurssi- ja palvelutarvetietoon, jotta tilanteen edellyttämiin muutoksiin palvelutarpeissa voidaan vastata.

Koska monet sosiaalipalvelut ja palveluketjut limittyvät terveydenhuollon palveluihin, tulee sosiaalihuollon ja terveydenhuollon tilannekuvat sovittaa yhteen. Tämä tarkoittaa yhteistä kuvaa siitä, mikä on tilanne, mitä mahdollisia toimenpiteitä se kummaltakin hallinnonalalta edellyttää ja mitkä ovat ne suunnat, joihin tilanne saattaa kehittyä. Yhteinen tilannekuva palvelee ennen kaikkea asianmukaisten palvelujen järjestämistä niitä tarvitseville. Se parantaa toiminnan ennakointia ja toimialojen yhteistyötä. Hyvä tilannekuva antaa arjen häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa tarvittavaa joustoa, kun tarkasteltavana on yksittäisen toiminnon sijaista koko palveluketju ja koko sosiaali- ja terveydenhuollon toimiala.

LIITOS

Kunnan sosiaalihuollosta vastaavan viranomaisen tulisi luovuttaa 1 kohdassa tarkoitettua tietoa muille toimivaltaisille viranomaisille kuten sairaanhoitopiirille ja sen sijaintikunnan sosiaalihuollon johtavalle viranomaiselle, aluehallintovirastolle ja sosiaali- ja terveysministeriölle varautumiseen liittyvien tehtävien hoitamista varten. Tiedot eivät saa sisältää henkilötietoja. Tietojen luovuttaminen sairaanhoitopiirille voi olla tarpeen esimerkiksi tilanteessa, jossa sairaanhoitopiirin tulee varautua muuttamaan toimintaansa vastaanottaakseen lisää potilaita mm. kotihoidosta tai sosiaalihuollon ympärivuorokautisista yksiköistä. Tällainen tilanne voi tulla kyseeseen esimerkiksi laajan ja pitkäkestoisen sähkökatkon, vesijohtoverkoston häiriötilanteen tai tartuntatautiepidemian vuoksi. Joissain tilanteissa voi olla tarvetta myös varautua vastaanottamaan asiakkaita terveydenhuollosta sosiaalihuollon palveluihin.

Aluehallintovirastoilla on lakisääteisiä valmiuteen ja varautumiseen liittyviä tehtäviä, joiden hoitamiseksi kunnan sosiaalihuollon keräämät tilannekuvatiedot voivat olla tarpeen. Aluehallintovirastojen tehtäväkenttä kattaa myös muita hallinnonaloja. Sosiaalihuollon ja terveydenhuollon nyt esitettyjen säännösten perusteella luoma tilannekuvatieto luovutetaan Aluehallintovirastojen käyttöön ja se täydentää aluehallintoviraston yleistä tilannekuvaa, joka voi kattaa myös muualta saatua tietoa.

Vastaavasti sosiaali- ja terveysministeriö tarvitsee sosiaali- ja terveydenhuollon tilannekuvatietoa valtakunnallisen tilannekuvan luomiseksi. Sosiaali- ja terveysministeriö tarvitsee tehtäviensä hoitamista varten välttämättömät tiedot muun muassa valmiudesta, alueellisesta tilanteesta ja mahdollisten häiriötilanteen hoitamiseen liittyvistä haasteista, jotta sosiaali- ja terveysministeriö pystyy niiden pohjalta luomaan tarvittaessa valtakunnallisen kuvan ministeriön ja valtion johdon päätöksenteon tueksi ja ohjaamaan palvelujärjestelmää. Sosiaali- ja terveysministeriön valtakunnallinen tilannekuva perustuu kuntien, kuntayhtymien, yksityisten palveluntuottajien tuottamien tietojen lisäksi hallinnonalan muiden viranomaisten ja asiantuntijalaitosten tuottamaan tietoon. Lisäksi tilannekuvaa muodostetaan yhteistyössä EU:n toimielinten, kuten terveysturvakomitean ja Euroopan tautiviraston, sekä YK:n järjestöjen, kuten WHO:n, kanssa. Näiden tietojen perusteella ministeriö voi toteuttaa tehtäviinsä kuuluvaa yleistä sosiaali- ja terveydenhuollon ohjausta sekä välittää tarpeellista tietoa valtion ylimmälle johdolle.

33 d §. *Sosiaalihuollon alueellinen varautuminen.* Sosiaalihuoltolakiin lisättäisiin uusi alueellista varautumista koskeva pykälä. Tämän pykälän tarkoituksena on lisätä yhteistyötä varautumisessa ja tilannekuvan rakentamisessa ja jakamisessa yli kuntarajojen.

Sosiaalihuollon osalta alueellisesta varautumisesta ja kuntien suunnitelmien yhteensovittamisesta ei ole aiemmin säädetty, mikä on johtanut epäyhtenäiseen suunnitteluun ja varautumiseen ja kokonaiskuvan puuttumiseen kansallisella tasolla. Uusi säännös vastaisi terveydenhuoltolain 38 §:ää ja toisi myös sosiaalihuoltoon jokaiselle järjestämisvastuussa olevalle kunnalle tai kuntayhtymälle terveydenhuoltoa vastaavan velvoitteen sopia alueen muiden kuntien kanssa yhteisesti sosiaalihuollon alueellisesta varautumisesta suuronnettomuuksiin ja sosiaalihuollon erityistilanteisiin. Säännöksen tarkoitus

LUONNOS

on vahvistaa sosiaalihuollon toimintaa ja varautua myös sosiaalihuollon osalta sellaisiin laajempiin tai poikkeuksellisiin tilanteisiin, joiden osalta yksittäisen kunnan tai kuntayhtymän osaaminen tai käytettävissä olevat resurssit eivät ole riittäviä tai joiden osalta tilanne edellyttää yhdenmukaisten sosiaalihuollon toimintamallien käyttöönottoa yhtä kuntaa tai kuntayhtymää laajemmalta alueelta.

Säännöksellä ei puututa kuntien järjestämisvastuuseen, resurssien jakamiseen tai johtosuhteisiin. Säännöksessä esitetty aluejako sairaanhoitopiireihin pohjautuu erikoissairaanhoitolain (1062/1989) 7§:n mukaiseen aluejakoon ja sen tarkoituksena on näin ollen myös mahdollistaa sosiaali- ja terveydenhuollon valmiussuunnitelmien yhteen sovittaminen kuntatason lisäksi alueellisesti yhdenmukaiseksi. Näin mahdollistetaan yhteismitalliset suunnitelmat ja yhteinen tilannekuva kuntarajat ylittävissä tilanteissa. Henkilöstön mahdollisesti vaihtuessa yhteismitalliset suunnitelmat helpottavat äkillisten tilanteiden hoitamista. Alueen yhteisen valmiussuunnitelman laatimisesta vastaa keskussairaalan sijaintikunnan sosiaalihuollon johtava viranomainen. Suunnitelmaan tulee sisältyä myös kuvaus menettelystä, jolla tilannekuvaa muodostetaan, ylläpidetään ja jaetaan.

Sosiaalihuollon alueellinen valmiussuunnitelma laadittaisiin sairaanhoitopiirin keskussairaalan sijaintikunnan sosiaalihuollosta vastaavan viranomaisen johdolla. Tämä vastuuttaisi alueen keskuskunnan sosiaalihuoltoa käynnistämään alueen yhteisen valmiussuunnitteluprosessin. Keskuskunnan sosiaalihuollon viranomaisella ei olisi määräysvaltaa puuttua muiden alueen kuntien valmiussuunnitelmien sisältöön, vaan kyse olisi alueen kuntien sosiaalihuollon valmiussuunnitelmien, kuntien yhteistyönä tapahtuvasta yhteensovittamisesta sairaanhoitopiirialueen yhteiseksi sosiaalihuollon valmiussuunnitelmaksi. Kaikki kunnat siis osallistuisivat toistensa kanssa tasa-arvoisesti yhteisen valmiussuunnitelman laatimiseen.

Em. alueen yhteistä sosiaalihuollon valmiussuunnitelmaa laadittaessa tulisi soveltuvin osin ottaa huomioon sosiaalihuoltolain 33 b ja c §:issä mainitut valmiussuunnittelua ja tilannekuvan laadintaa ja ylläpitoa koskevat säädökset.

Sosiaalihuollon alueellinen valmiussuunnitelma tulisi yhteensovittaa terveydenhuoltolain 38 §:ssä tarkoitetun alueellisen terveydenhuollon valmiussuunnitelman kanssa.

Sairaanhoitopiirin tulee osaltaan huolehtia, että kunnilla on ajantasainen alueellinen tilannekuva käytössää tehtäviensä hoitamiseksi. Tämä vaatii yhteisen keskustelun niistä elementeistä, joista tilannekuva koostuu, kuten esimerkiksi käytettävissä olevasta henkilöstöstä, materiaaleista ja tiloista. Suunnitelma sisältää myös kuvauksen menettelytavoista tilanteessa, jossa yhden kunnan voimavarat eivät riitä tilanteen hoitamiseen ja se tarvitsee tukea esimerkiksi muilta kunnilta. Alueen kaikkien kuntien on osallistuttava yhteisen sosiaalihuollon valmiussuunnitelman laatimiseen ja siihen liittyvien tilannekuvatietojen tuottamiseen.

Terveydenhuoltolakiin ehdotetaan lisättäväksi säännös, jonka mukaan yliopistollista sairaalaa ylläpitävä sairaanhoitopiiri ohjaa erityisvastuualueellaan sosiaali- ja terveydenhuollon toimijoiden valmiussuunnittelua valtakunnallisten yhtenäisten periaattei-

LUONNOS

den mukaisesti. Yliopistollista sairaalaa ylläpitävä sairaanhoitopiiri ohjaisi erityisvastuualueen sosiaali- ja terveydenhuollon valmiussuunnittelua, jotta alueen valmiussuunnitelmista muodostuisi yhtenäinen toiminnallinen kokonaisuus. Suunnitelmien yhtenäinen rakenne ja sisältö mahdollistaisivat nopean tilannetiedon keruun, tiedon analysin ja siihen pohjautuvan kunkin tilanteen edellyttämän tarkoituksenmukaisen ja vaikuttavan toiminnan. Yhteistoimintaa lisäämällä koko sosiaali- ja terveydenhuollon toimintakenttä tulisi katettua, ja toiminnasta pystyttäisiin paremmin poistamaan mahdolliset katvealueet tai päällekkäisyydet sekä suunnittelemaan yhteisiä toimintamalleja ja –käytäntöjä alueellisesti haastavien tilanteiden hoitamiseksi

Yliopistollista sairaalaa ylläpitävä sairaanhoitopiirin sijaintikunnan sosiaalihuollon johtava viranomainen osallistuisi sosiaalihuollon asiantuntijana terveydenhuoltolain 42 a §:n 1 kohdan mukaiseen sosiaali- ja terveydenhuollon valmiussuunnittelun ohjaamiseen. Tällä varmistettaisiin valmiussuunnittelun ohjaamisessa riittävä sosiaalihuollon sektorin asiantuntijuus, mutta tuettaisiin myös sosiaali- ja terveydenhuollon integraatiota sekä suunnittelun että toiminnan osalta. Yhteinen suunnitteluprosessi tarjoaa mahdollisuuksia kehittää toimintaa monin eri tavoin.

Erityisvastuualuetasoisessa valmiussuunnittelun ohjauksessa on huomioitava sosiaalihuoltolain (30.12.2014/1301) 29 a§:n 4 mom. 2 kohdan mukaiset erityisvastuualueen sosiaalipäivystystä koskevat velvoitteet osallistua alueellaan varautumis- ja valmiussuunnitelmien laatimiseen häiriötilanteiden ja suuronnettomuuksien varalle yhdessä muiden viranomaisten, toimijoiden ja erityisvastuualueiden kanssa siten, että suunnitelmat muodostavat kansallisen kokonaisuuden.

Sosiaalihuollon ja terveydenhuollon toiminnot ovat usein vahvasti riippuvaisia toisistaan. Esimerkiksi meneillään oleva koronavirustilanne vaikuttaa merkittävästi myös sosiaalihuollon palvelutuotantoon lisäämällä asiakkaiden tuen tarvetta, tiettyjen sosiaalipalvelujen kysyntää sekä tarvetta muuttaa tai sopeuttaa sosiaalihuollon toimintatapoja terveydenhuollon muuttuneen tilanteen vuoksi. Toisaalta esimerkiksi kaikki sosiaalihuollon ympärivuorokautisissa asumispalveluissa tapahtuvat muutokset heijastuvat myös terveydenhuoltoon. Sosiaalihuollon toimintaa on siksi tarpeellista suunnitella yhteistyössä terveydenhuollon toimijoiden kanssa myös omaa kuntaa tai kuntayhtymää laajemmin. Kansallisesti yhdenmukaisten toimintamallien aikaansaamiseksi asiasta on tarpeen säätää kaikkia toimijoita velvoittavasti.

Säännökset täydentäisivät terveydenhuoltolakiin lisättäviä säännöksiä.

33e §. *Valtion osallistuminen valmiuden ylläpitämiseen.* Sosiaalihuoltolakiin lisättäisiin uusi pykälä, joka koskisi valtion osallistumista valmiuden ylläpitämiseen. Säännös vastaisi terveydenhuoltolain 38 §:n 2 momenttia. Sen mukaan valtio voisi osallistua sosiaalihuollossa tarvittavan valmiuden ylläpitämiseen ja erityistilanteiden hoitamiseen rahoittamalla sellaista toimintaa, jonka korvaaminen valtion varoista on erityisestä syystä tarkoituksenmukaista. Toimintaa varten sosiaali- ja terveysministeriö voisi nimetä ja valtuuttaa valtakunnallisia toimijoita. Vastaavan sisältöinen säännös on ollut terveydenhuoltolaissa ja sen nojalla sosiaali- ja terveysministeriö on tehnyt sopimuksia

valtakunnallisten tehtävien hoitamisesta esimerkiksi Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin, Pohjois-Pohjanmaan sairaanhoitopiirin ja Vantaan sosiaali- ja kriisipäivystyksen kanssa.

Esimerkiksi Vantaan sosiaali- ja kriisipäivystys hoitaa sopimuksen perusteella terveydenhuoltolakiin perustuvaa valtakunnallista tehtävää. Vantaan sosiaali- ja kriisipäivystys vastaa sosiaali- ja terveysministeriön nimeämänä valtakunnallisena toimijana psykososiaalisen tuen palveluista, jotka kuuluvat nykylainsäädännön pohjalta sekä sosiaali- että terveydenhuollon toimijoille. Vantaan sosiaali- ja kriisipäivystyksen valtakunnallisiin tehtäviin kuuluu esimerkiksi asiantuntijatehtävät ja viranomaisyhteistyö liittyen psykososiaaliseen tukeen, psykososiaalisen tuen tehtävät ulkomailla tapahtuneissa tilanteissa tai ulkomailta tapahtuvissa evakuoinneissa sekä sellaiset kotimaassa ja ulkomailla tapahtuvat suuronnettomuus- tai häiriötilanteet, joissa kunnan tai alueen voimavarat eivät riitä tilanteen hallintaan. Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin yhteydessä toimiva Myrkytystietokeskus antaa puhelimitse ympäri vuorokauden äkillisten myrkytysten ehkäisyyn ja hoitoon liittyviin kysymyksiin sekä toimii virka-aikana tietolähteenä viranomaisille ja tiedotusvälineille. Myrkytystietokeskuksen valmiuteen ja varautumiseen liittyvistä tehtävistä on sovittu sosiaali- ja terveysministeriön kanssa.

Terveydenhuoltolakia koskevan hallituksen esityksen (HE 90/2010 vp) 38 §:n yksityiskohtaisissa perusteluissa on todettu säännöksen tarkoituksena olevan turvata sellaisen varautumisen valtakunnallinen ylläpitäminen, mikä ei lainsäädännön mukaan kuulu kunnan tai kuntayhtymän vastuulle ja mahdollistaa erityistilanteiden jälkihoidosta aiheutuneiden kustannusten korvaaminen kunnille silloin kun se tapahtuman luonne ja kunnan voimavarat huomioon ottaen on perusteltua. Hallituksen esityksessä on mainittu esimerkkinä Kaakkois-Aasian luonnonkatastrofi, Malagan bussionnettomuus sekä Jokelan ja Kauhajoen kouluampumiset tilanteista, joissa on havaittu valtakunnallisen toimijan tarve.

Koska säännös on nykyisin vain terveydenhuoltolaissa, on se mahdollistanut korvauksen maksamisen vain terveydenhuollon erityistilanteiden hoitamiseen. Säännöstä on tarpeen laajentaa myös sosiaalihuollolle erityistilanteista aiheutuvien korvausten maksamiseen. Tällaisia poikkeuksellisia erityistilanteita voisivat olla esimerkiksi normaaliolojen ennakoimattomien ja vakavien häiriötilanteiden tai poikkeusolojen aiheuttamat merkittävät sosiaalihuollon palvelutarpeen kasvamisesta aiheutuneet erityistehtävät ja niistä aiheutuneet kustannukset. Erityistehtävä voisi olla myös ajallisesti tai sisällöllisesti rajattu ja kohdennettu tiettyyn erityistilanteeseen, jossa sosiaalihuoltoa tarvitsevat henkilöt tai ryhmät ovat useasta kunnasta tai tilanteessa edellytetään kansainvälistä yhteistyötä.

8 Voimaantulo

Ehdotetaan, että lait tulevat voimaan vuoden 2021 alusta.

Säännösten toimeenpano ei edellytä pitkää siirtymäaikaa. Covid-19-pandemiaan liittyvien poikkeusolojen hoitamiseksi tilannekuvan keräämistä ja toiminnan organisoimista on jo käytännössä toteutettu tässä esityksessä kuvatun mallin mukaisesti. Viisi yliopistollista sairaanhoitopiriä ovat jo ennen pandemian alkamista tehneet tiivistä yhteistyötä terveydenhuollon osalta. Yhteistyön laajentaminen koskemaan myös perusterveydenhuoltoa ja sosiaalihuoltoa on poikkeusoloissa havaittu välttämättömäksi.

9 Toimeenpano ja seuranta

Yliopistollista sairaalaa ylläpitävien sairaanhoitopiirien tiivis yhteistyö on jo käynnissä. Sosiaalihuollon yhteistoimintaa tulee käynnistää mahdollisimman nopeasti sairaanhoitopiirien johdolla. Sosiaali- ja terveysministeriö seuraa säädösten toteutumista ja tarvittaessa ohjaa ja tukee toimintaa yliopistollisten sairaanhoitopiirien ja olemassa olevien kansallisten valmiuteen tai päivystystoimintaan liittyvien työryhmien kautta.

Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen yhteydessä säännösten keskeinen sisältö on tarkoitus siirtää uusiin rakenteisiin ja lainsäädäntöön. Siinä yhteydessä tarkastellaan säännösten toimivuutta.

10 Suhde muihin esityksiin

Esityksen riippuvuus muista esityksistä
-
Suhde talousarvioesitykseen
-

11 Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys

Valmiutta ja varautumista koskevalla sääntelyllä pyritään varmistamaan kuntien ja kuntayhtymien kykyä järjestää sosiaali-ja terveyspalvelut myös häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa. Sen vuoksi esityksen kannalta merkityksellisiä ovat perustuslain 7, 19 ja 22 § joissa säädetään julkisen vallan velvollisuudesta turvata jokaisen oikeus elämään sekä riittävät sosiaali- ja terveyspalvelut. Lisäksi palvelujen järjestämisessä on otettava huomioon perustuslain 6 §:n mukainen yhdenvertaisuus ja kielelliset oikeudet.

Perustuslain 19 §:n 1 momentissa on turvattu oikeus välttämättömään toimeentuloon ja huolenpitoon ja 3 momentissa on julkiselle vallalle säädetty velvoite turvata jokaiselle riittävät sosiaali- ja terveyspalvelut ja edistää väestön terveyttä. Perustuslain 19 §:n 3 momenttia täydennetään sosiaali- ja terveydenhuollon erityislainsäädännöllä. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisessä säännös asettuu keskeiseen asemaan ratkaistaessa kysymystä siitä, kuinka riittävät, mutta myös välttämättömät, sosiaali- ja

LUONNOS

terveyspalvelut pystytään toteuttamaan koko maassa. Sosiaalihuollon palvelujen laatua ja riittävyyttä tulee tarkastella koko perusoikeusjärjestelmän kannalta, kuten esimerkiksi yhdenvertaisuuden ja syrjinnän kiellon näkökulmasta (HE 309/1993 vp).

Perustuslain 22 § velvoittaa julkista valtaa turvaamaan perusoikeuksien ja ihmisoikeuksien käytännön toteutumisen. Julkisella vallalla tarkoitetaan tässä sekä valtiota että kuntia. Erityislainsäädännöllä kunnille on säädetty velvollisuus järjestää sosiaali- ja terveydenhuolto asukkailleen ja eräissä tapauksissa kunnassa oleskeleville ja muille henkilöille. Julkisen vallan tulee aktiivisesti luoda tosiasialliset edellytykset perusoikeuksien toteuttamiseksi.

Perustuslain 6 §:n mukaan ihmiset ovat yhdenvertaisia lain edessä, eikä ketään saa ilman hyväksyttävää perustetta asettaa eri asemaan sukupuolen, iän, alkuperän, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, terveydentilan, vammaisuuden tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella. Perustuslain 17 §:n mukaan suomi ja ruotsi ovat maamme kansalliskieliä ja säännöksellä turvataan kielellisten oikeuksien toteutuminen. Molemmat säännökset ilmentävät lainsäätäjän pyrkimystä varmistaa kansalliskielten tosiasiallinen yhdenvertaisuus. Tärkein kansalliskielten käyttöä koskeva laki on kielilaki mutta kielellisistä oikeuksista säädetään myös sektorilaissa, terveydenhuoltolaissa, potilaan asemasta ja oikeuksista annetussa laissa sekä sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista annetussa laissa. Esitys ei muuta kielellisiä oikeuksia koskevaa sääntelyä. Ehdotetut muutokset turvaavat kuntien ja kuntayhtymien mahdollisuuksia vastata tehtävistään myös häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa ja järjestää sosiaali- ja terveyspalvelut yhdenvertaisesti asukkaille.

Valmiussuunnittelu ja tilannekuvan luominen häiriötilanteessa liittyvät olennaisesti kunnan ja kuntayhtymän kykyyn järjestää perustuslain 7 ja 19 §:n edellyttämät palvelut yhdenvertaisesti myös häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa ja turvaavat siten asukkaiden oikeutta palveluihin. Perustuslakivaliokunta on valmiuslain toimivaltuuksia käyttöönotettaessa (PeVM 9/2020 vp ja PeVM 17/2020 vp) todennut, että terveydenhuoltojärjestelmän toimintakyvyn säilyttäminen pandemian aikana on perusoikeusjärjestelmän näkökulmasta erittäin painava peruste, jolla on yhteys perustuslain 7 §:n 1 momentin julkisen vallan velvollisuuteen turvata jokaisen oikeus elämään sekä turvata myös pandemian oloissa jokaiselle riittävät terveyspalvelut sekä edistää väestön terveyttä (perustuslain 19 §:n 3 momentti) ja joka oikeuttaa poikkeuksellisen pitkälle meneviä, myös ihmisten perusoikeuksiin puuttuvia viranomaistoimia (PeVM 2/2020 vp s. 4-5, PeVM 3/2020 vp, s. 3, PeVM 7/2020 vp, s. 4).

Kunnallisen itsehallinnon perusteista säädetään perustuslain 121 §:ssä. Kuntien hallinnon yleisistä perusteista ja kunnille annettavista tehtävistä säädetään lailla.

Esitys sisältää säännöksiä kuntien ja kuntayhtymien yhteistyöstä valmiussuunnittelussa ja tilannekuvan luomisessa. Terveydenhuollossa useita tehtäviä on tähänkin asti järjestetty jo varsin laajasti ylikunnallisena. Myös sosiaalihuollon tehtävistä monet toteutetaan jo nykyään ylikunnallisena, mutta systemaattisia ja laajoja alueellisia ratkaisuja tukevia toimintamalleja tai rakenteita ei toistaiseksi ole olemassa. Perustuslain 19 pykälän 3 momentin perusoikeuksien turvaamisen keinona on hyväksytty sosiaali- ja terveydenhuollon tehtävien työnjako ja kokoaminen suurempiin yksiköihin, mikäli se

on tarpeen erityisosaamisen ja siten asiakasturvallisuuden ja palvelujen laadun varmistamiseksi. Alueellisesti yhdenmukainen sosiaali- ja terveydenhuollon häiriö- ja poikkeustilanteisiin varautuminen edellyttää usean alan erityisosaamista, jotta valmiuteen ja varautumiseen liittyvä riittävä taito ja osaaminen voidaan saavuttaa ja ylläpitää. Tällä tavoin varmistetaan myös perustuslain 22 §:n edellyttämällä tavalla perusoikeuksien toteutuminen yhdenvertaisesti maan eri osissa.

Esityksessä ehdotetut säännökset turvaavat yhtenäiset toimintatavat koko maassa. Tällä tavoin parannetaan asukkaiden yhdenvertaisuutta alueellisesti ja turvataan välttämättömien ja kiireellisten palvelujen ja avun saanti myös poikkeuksellisissa olosuhteissa.

Hallituksen käsityksen mukaan ehdotukset ovat perustuslain mukaisia. Hallituksen käsityksen mukaan lakiehdotukset voidaan säätää tavallisen lain säätämisjärjestyksessä.

Ponsi
Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus / hyväksyttäviksi seuraavat lakiehdotukset:

LAKIEHDOTUKSET

Laki terveydenhuoltolain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan terveydenhuoltolain (1326/2010) 38 §:n 1 momentti
lisätään lakiin uusi 42 a §, seuraavasti:

38 §

Terveydenhuollon alueellinen varautuminen ja valtion osallistuminen valmiuden ylläpitämiseen

Sairaanhoitopiirin kuntayhtymän on päätettävä yhteistyössä alueensa kuntien kanssa terveydenhuollon alueellisesta varautumisesta normaaliolojen häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin. Sairaanhoitopiirin kuntayhtymä on lisäksi velvollinen laatimaan yhteistyössä alueensa kuntien kanssa terveydenhuollon alueellisen valmiussuunnitelman.

LUONNOS

Valmiussuunnitelma tulee yhteensovittaa sosiaalihuoltolain 33 d §:ssä tarkoitetun sosiaalihuollon alueellisen valmiussuunnitelman kanssa. Kunnan ja sairaanhoitopiirin kuntayhtymän tulee luovuttaa 42 a §:n 1-3 kohdissa tarkoitettujen tehtävien hoitamiseksi välttämättömät valmiussuunnittelun tiedot valmiussuunnittelun ohjaamiseksi sekä palvelujärjestelmän kuormitusta, henkilöstö- ja materiaaliresursseja ja tukipalveluiden toimintaa kuvaavat tiedot terveydenhuollon tilannekuvan luomiseksi ja jakamiseksi salassapitosäännösten estämättä erityisvastuualueensa sairaanhoitopiirille, jossa on yliopistollinen sairaala. Luovutettavat tiedot eivät sisällä henkilötietoja.

(2 mom ennallaan)

42 a §

Valmiuteen ja varautumiseen liittyvät tehtävät

Yliopistollista sairaalaa ylläpitävä sairaanhoitopiiri erityisvastuualueellaan:

1) ohjaa sosiaali- ja terveydenhuollon toimijoiden valmiussuunnittelua valtakunnallisten yhtenäisten periaatteiden mukaisesti;
2) kokoaa ja analysoi tietoa terveydenhuollon häiriötilanteista ja niiden uhkista;
3) muodostaa ja ylläpitää terveydenhuoltojärjestelmän valmiutta kuvaavaa tilannekuvaa, joka sisältää tiedot palvelujärjestelmän toiminnasta ja kuormituksesta, henkilöstö- ja materiaaliresursseista ja tukipalveluiden toiminnasta;
4) jakaa kohdassa 3 tarkoitetun tilannekuvatiedon salassapitosäännösten estämättä sosiaali- ja terveysministeriölle, muille yliopistollista sairaalaa ylläpitäville sairaanhoitopiireille, erityisvastuualueensa kunnille ja sairaanhoitopiireille niiden tilannekuvan luomiseksi ja tehtäviensä hoitamiseksi;

Sosiaali- ja terveysministeriö muodostaa yhteistyössä yliopistollista sairaalaa ylläpitävien sairaanhoitopiirien kanssa valtakunnallisen terveydenhuollon tilannekuvan.

Sosiaali- ja terveysministeriö voi määrätä yliopistollista sairaalaa ylläpitävien sairaanhoitopiirien keskinäisestä työnjaosta edellä 1 momentissa tarkoitetuissa tehtävissä.

Tämä laki tulee voimaan …

Laki sosiaalihuoltolain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti:
lisätään sosiaalihuoltolakiin (1301/2014) uusi 33 b - 33 e §, seuraavasti:

LUONNOS

33 b §

Sosiaalihuollon valmiuteen ja varautumiseen liittyvät tehtävät

Kunnan sosiaalihuollosta vastaavan viranomaisen tulee valmiussuunnitelmin sekä häiriötilanteissa että poikkeusoloissa tapahtuvan toiminnan etukäteisvalmisteluin ja muilla toimenpiteillä varmistaa tehtäviensä mahdollisimman hyvä hoitaminen myös normaaliolojen häiriötilanteissa ja poikkeus-oloissa.

Sosiaalihuollon valmiussuunnitelmat tulee sovittaa yhteen kunnan muiden hallintokuntien valmius-suunnitelmien kanssa.

33 c §

Tilannekuvan muodostaminen ja välittäminen

Kunnan sosiaalihuollosta vastaavan viranomaisen tulee omalla alueellaan:

1) koota ja analysoida tietoa sellaisista häiriöistä ja niiden uhkista, jotka vaarantavat väestön sosiaalisen turvallisuuden ja hyvinvoinnin sekä sosiaalihuollon toteuttamisen;
2) muodostaa ja ylläpitää sosiaalihuollon valmiutta kuvaavaa tilannekuvaa, joka sisältää tiedot vallitsevista olosuhteista, palvelujärjestelmän toiminnasta ja kuormituksen, henkilöstö- ja materiaaliresursseista sekä tukipalveluiden toiminnasta;
3) yhteensovittaa sosiaalihuollon tilannekuva perusterveydenhuollon tilannekuvan kanssa;
4) luovuttaa 33 d§:ssä tarkoitettujen tehtävien hoitamiseksi välttämättömät 1-3 kohdassa tarkoitetut tiedot salassapitosäännösten estämättä muille toimivaltaisille viranomaisille.

Edellä 1 momentissa tarkoitetut tiedot eivät sisällä henkilötietoja.

33 d §

Sosiaalihuollon alueellinen varautuminen

Sairaanhoitopiirien alueen kuntien tulee laatia keskussairaalan sijaintikunnan sosiaalihuollon viranomaisen johdolla yhteinen sosiaalihuollon valmiussuunnitelma, johon sisältyy kuvaus menettelystä, jolla yhteistä tilannekuvaa muodostetaan, ylläpidetään ja jaetaan. Valmiussuunnitelma tulee yhteensovittaa terveydenhuollon alueellisen valmiussuunnitelman kanssa.

Yliopistollista sairaalaa ylläpitävän sairaanhoitopiirin sijaintikunnan sosiaalihuollon johtava viranomainen osallistuu sosiaalihuollon asiantuntijana terveydenhuoltolain 42

LUONNOS

a §:n 1 kohdan mukaiseen sosiaali- ja terveydenhuollon valmiussuunnittelun ohjaamiseen.

33 e §
Valtion osallistuminen valmiuden ylläpitämiseen

Valtio voi osallistua sosiaalihuollossa tarvittavan valmiuden ylläpitämiseen ja erityistilanteiden hoitamiseen rahoittamalla sellaista toimintaa, jonka korvaaminen valtion varoista on erityisestä syystä tarkoituksenmukaista. Toimintaa varten sosiaali- ja terveysministeriö voi nimetä ja valtuuttaa valtakunnallisia toimijoita.

Tämä laki tulee voimaan …

LUONNOS

10 § **Konserniohjeen ja konserniyhteisöjen omistajapoliittisten linjausten hyväksyminen sekä hallintosäännön muuttaminen**

VD/4114/00.01.01.01/2020

RV/K-ML/RK-K/SV/HY-L

Kuntalain säännökset konserniohjeesta ja omistajapolitiikasta

Kuntalain 47 §:ssä säännellään kunnan tytäryhteisöjen toimintaa ja konserniohjetta. Säännöksen mukaan omistajaohjauksella on huolehdittava siitä, että kunnan tytäryhteisön toiminnassa otetaan huomioon kuntakonsernin kokonaisetu. Kunnan tytäryhteisön hallituksen kokoonpanossa on otettava huomioon yhteisön toimialan edellyttämä riittävä talouden ja liiketoiminnan asiantuntemus. Konserniohjetta sovelletaan kunnan tytäryhteisöjen sekä soveltuvin osin osakkuusyhteisöjen omistajaohjaukseen.

Kuntalain 47 §:n mukaan konserniohjeessa annetaan tarpeelliset määräykset ainakin:

- kuntakonsernin talouden ja investointien suunnittelusta ja ohjauksesta,
- konsernivalvonnan ja raportoinnin sekä riskienhallinnan järjestämisestä,
- tiedottamisesta ja kunnan luottamushenkilöiden tietojensaantioikeuden turvaamisesta,
- velvollisuudesta hankkia kunnan kanta asiaan ennen päätöksentekoa,
- konsernin sisäisistä palveluista,
- kunnan tytäryhteisöjen hallitusten kokoonpanosta ja nimittämisestä,
- kunnan tytäryhteisöjen hyvästä hallinto- ja johtamistavasta.

Konserniohjetta koskevaa kuntalain 47 §:ää on sovellettu vuonna 2017 valittavan valtuuston toimikauden alusta lukien. Kuntalain 14 §:n mukaan valtuusto päättää omistajaohjauksen periaatteista ja konserniohjeesta.

Kuntalain 37 §:n mukaan valtuuston tulee päättää kuntastrategiasta, jossa tulee huomioida omistajapolitiikka. Kuntalain perustelujen mukaan omistajapoliittisissa linjauksissa määritellä periaatteet kunnan toiminnan johtamiseen, ohjaamiseen ja valvontaan sekä määritellä periaatteet kunnan mukanaoloon eri organisaatioissa ja yhteisöissä omistajana, rahoittajana tai yhteistoiminnassa muiden kuntien kanssa.

Konserniohjausta jatkossa ohjaavat ohjeet

Valtuuston 17.12.2012 vahvistama konsernistrategia ei vastaa nykyistä kuntalakia tai Vantaan uudistunutta organisaatiota. Konsernistrategia on tarpeen korvata kuntalain mukaisesti konserniohjeella, omistajapoliittisilla linjauksilla sekä hyvää hallinto- ja johtamistapaa koskevalla ohjeella.

Konserniohje sisältää kuntalain 14 §:n tarkoittamat kaupungin omistajaohjauksen peruslinjaukset.

Konserniyhteisöjen omistajapoliittiset linjausten yleisessä osassa linjataan kaupungin yhteisöjä koskevaa omistajapolitiikkaa ja erityisessä osassa määritellään yhteisökohtaisesti yhteisön tarkoitus konsernissa sekä asema kaupungin palvelutuotannossa. Erityinen osa eli yhteisökohtaiset linjaukset valmistellaan päätöksentekoon yhteisökohtaisesti tai sopivissa yhteisöryhmissä.

Hyvää johtamis- ja hallintotapaa koskeva ohje (ns. corporate governance -ohje) sisältää kaupunkikonsernin yhteisöjen hyvää hallintoa ja johtamista koskevat ohjeet.

Konserniohjeen keskeisimmät määräykset

Liitteenä olevan konserniohjeluonnoksen valmistelussa on otettu huomioon kuntalain konserniohjetta koskevat säännökset. Lisäksi on huomioitu kaupungin konserniohjauksen organisatoriset ja toiminnalliset muutokset.

Vantaan kaupungin konserniohje varmistaa Vantaan kaupunkistrategian toteutumista ja toimii keskeisenä konserniohjauksen työkaluna. Ohjeet määrittelevät toimintatavat mm. konserniohjaukseen ja johtamiseen, omistajan ennakkosuostumuksen hankkimiseen, talouden ja toiminnan suunnitteluun, konserniraportointiin, tiedottamiseen ja luottamushenkilöiden tiedonsaantiin liittyen.

Konsernistrategiasta poiketen konserniohje keskittyy vain kaupunkikonserniin. Konserniohjeen mukaan kaupungin tytäryhteisöt jaetaan kolmeen ryhmään (salkkuun), jotka ovat markkinaehtoisesti toimivat tytäryhteisöt, kiinteistöyhtiöt muut tytäryhteisöt.

Konserniohje ei muuta Vantaan kaupungin omistajaohjauksen perusperiaatteita. Kaupungin talousarviossa tytäryhteisöille asetetut tavoitteet ovat edelleen ensisijainen väline kaupunkistrategian toteuttamiseen. Konserniyhteisöjen rahoitustoiminta on keskitetty kaupunkiorganisaatiossa talouden ja strategian palvelualueelle. Poikkeuksen tästä muodostavat vain markkinaehtoisesti toimivat yhteisöt eli Vantaan Energia -konserni, jota talouden ja strategian palvelualueen rahoitusyksikkö konsultoi tarvittaessa.

Tytäryhteisöjen edelleen noudatettava kaupungin henkilöstöpolitiikkaa ja henkilöstöetuja. Markkinaehtoisilla yhteisöillä ko. velvoitetta ei ole, vaan ne voivat noudattaa alan kilpailijoiden käytäntöjä vastaavaa henkilöstöpolitiikkaa.

Konserniohjeen mukaan tytäryhteisön hallituksen koko on 3–5 jäsentä. Perustellusta syystä tytäryhteisön hallituksen koko voi olla 7 jäsentä. Seuraavien kaupungin itse tai konserniyhteisöjen kanssa kokonaan omistamien konserniyhtiöiden hallitusten jäsenmäärä on tällä hetkellä yli 5 jäsentä: Vantaan Tilapalvelut Vantti Oy, VAV-konserni, VTK Kiinteistöt Oy ja Kiinteistö Oy Lehdokkitien Virastotalo. Hallituksen toimikausi on kaksi vuotta. Tytäryhteisön hallituksen jäsenen ja puheenjohtajan palkkio vastaa kaupunginhallituksen jäsenen ja puheenjohtajan palkkiota, ellei tästä poiketa konsernijaoston päätöksellä. Alakonsernien hallitus muodostetaan pääsääntöisesti emoyhteisön johdosta ja avainhenkilöistä.

Tytäryhteisön tulee hankkia merkittäviin päätöksiinsä kaupungin etukäteinen suostumus. Omistajan ennakkosuostumuksen antaa konsernijaosto, jolla on hallintosäännön mukaan oikeus delegoida toimivaltaa edelleen. Markkinaehtoisilla yhteisöillä ennakkosuostumuksen hakemisvelvollisuus on rajattu vain merkittäviin ja laajakantoisiin asioihin, investointeihin, lainanottoon tai rahoitusjärjestelyyn. Lisäksi markkinaehtoisen yhteisön on haettava ennakkosuostumusta merkittävään henkilöstöpoliittiseen ratkaisuun sekä olennaiseen poikkeamiseen kaupungin henkilöstöetuja vastaavista henkilöstöeduista sekä toimitusjohtajan valintaan.

Hankintalakia soveltavien kansallisen kynnysarvon ylittävien hankintojen kilpailutuksissa tulee käyttää kaupungin hankinta-palveluyksikön kilpailutuspalveluja pois lukien rakennusurakat. Sisäisten palveluiden käyttämisestä voidaan antaa kaupunkikonsernin yhteisöille konserniohjeen mukaan sitovia ohjeita.

Konserniyhteisöjen omistajapoliittiset linjaukset

Vantaan kaupungin strategia ja arvot ohjaavat konserniyhteisöjen omistajapolitiikkaa. Konserniyhteisöjen omistajapoliittisten linjausten yleisessä osassa määritellään, minkälaisia yhtenäisiä periaatteita sovelletaan Vantaan kaupungin konserniyhteisöjen omistajaohjauksessa. Konserniyhteisön omistaminen on yksi tapa tuottaa palveluita ja tiloja. Yleisissä ja yhteisökohtaisissa linjauksissa määritellään periaatteet sille, millaisissa tehtävissä ja hankkeissa kaupunki on mukana omistajana ja sijoittajana, miksi kaupunki toimii omistajana ja millaisia tuotto- ja muita kehitystavoitteita omistukselle asetetaan. Lisäksi linjaukset ohjaavat yksittäisiä investointipäätöksiä ja konsernirakenteen kehittämistä.

Konserniyhteisöjen omistusten kokonaisuutta ja konsernirakennetta arvioidaan omistajapolitiikan osana aktiivisesti niin, että kaupunkikonsernin kokonaisetu otetaan huomioon omistamiseen liittyvissä päätöksissä. Konserniyhteisöjen omistajaohjauksessa varmistetaan, että yhteisöillä on tarkoitus ja tavoite, joiden toteutumista ja tarkoituksenmukaisuutta arvioidaan säännöllisesti. Omistukset järjestetään siten, ettei alakonserneissa tai yhteisöissä ole ristikkäisomistuksia. Yhteisöistä irtaannutaan siten, että kaupungin tekemät sijoitukset palautuvat mahdollisimman hyvillä tuotoilla kaupungille.

Konserniyhteisöjen omistajapoliittisten linjausten yleisen osan hyväksymisen jälkeen kaikille kaupungin tytäryhteisöille ja osakkuusyhteisöille vahvistetaan yhteisökohtaiset omistajapoliittiset linjaukset, joissa kuvataan muun muassa yhteisön toiminnan tarkoitus, perusteet kaupungin omistajuudelle, yhteisölle asetettavat pitkän aikavälin tavoitteet. Yhteisökohtaisia omistajapoliittisia linjauksia voidaan tarkistaa valtuustokausittain.

Yhteisöä perustettaessa sekä sen toimintaa suunniteltaessa analysoidaan, mitä yhteisömuotoa kulloinkin käytetään. Yhteisömuodon valinta tehdään omistajapolitiikan päämäärien ja tavoitteiden pohjalta. Pääsääntöisesti emokaupungin ulkopuoliset omistukset toimivat osakeyhtiömuodossa.

Konserniyhteisöjen omistajapoliittisissa linjauksissa kaupungin tytäryhteisöt jaetaan konserniohjetta vastaavasti kolmeen ryhmään (salkkuun), jotka ovat:
1) markkinaehtoisesti toimivat tytäryhteisöt eli Vantaan Energia Oy;
2) muut tytäryhteisöt; ja
3) asunto- ja kiinteistöosakeyhtiöt.

Kilpailuneutraliteettisäännökset edellyttävät, että kaupunki kohtelee markkinoilla toimivia yhteisöjä yhdenmukaisesti riippumatta siitä, minkälainen yhteisön omistuspohja on. Markkinaehtoiseen yhtiöön sovelletaan konserniohjetta sekä yleisiä että yhteisökohtaisia omistajapoliittisia linjauksia, mutta edellä konserniohjeen yhteydessä kuvatun mukaisesti markkinaehtoisen yhtiön velvollisuus pyytää omistajan ennakkosuostumus on muita konserniyhteisöjä suppeampi.

Muut kuin markkinaehtoiset tytäryhteisöt soveltavat konserniohjetta, yleisiä omistajapoliittisia linjauksia ja yhteisökohtaisia omistajapoliittisia linjauksia kokonaisuudessaan. Muut kuin markkinaehtoiset tytäryhtiöt ovat pääosin sidosyksikköinä toimivia vain kaupungille ja mahdollisille muille omistajille palvelujaan tarjoavia yhtiöitä. Kaupungin omistajapoliittiset tavoitteet näissä yhtiöissä perustuvat mahdollisimman hyvään palvelutuotannon ja taloudelliseen tuloksen kokonaisuuteen. Sidosyksiköiden lisäksi muihin kuin markkinaehtoisiin yhtiöihin sisältyy kolmansien tahojen kanssa omistettuja yhtiöitä, joilla ei ole sidosyksikköasemaa, mutta jotka eivät toimi markkinoilla.

Kiinteistö- ja asunto-osakeyhtiöt soveltavat konserniohjetta, yleisiä omistajapoliittisia linjauksia ja yhteisökohtaisia omistajapoliittisia linjauksia kokonaisuudessaan. Tavalliset kiinteistöosakeyhtiöt ja keskinäiset kiinteistöosakeyhtiöt soveltavat toiminnassaan osakeyhtiölakia. Asunto-osakeyhtiöt soveltavat toimintaansa asunto-osakeyhtiölakia. Kiinteistöosakeyhtiöiden osalta omistajapoliittisissa linjauksissa kuvataan investointien toteuttamisen peruslinjauksia. Kiinteistön käytön aikana on tärkeintä, että kiinteistön arvoa ylläpidetään pitkän tähtäimen suunnitelman mukaisesti eikä yhtiön omistamien rakennusten korjausvelka kasva. Toisaalta kiinteistön yllä- ja kunnossapitotoimintaa sekä investointeja tulee toteuttaa rakennuksen elinkaari ja käyttöikä huomioiden siten, että Vantaa on hiilineutraali vuonna 2030.

Hyvää hallinto- ja johtamistapaa koskeva ohjeistus

Konserniohjeen hyväksymisen jälkeen esitetään erikseen päätettäväksi hyvää hallinto- ja johtamistapaa koskeva ohjeistus (ns. corporate governance –ohje). Ohje sisältää kaupunkikonsernin yhteisöjen hyvää hallintoa ja johtamista koskevat ohjeet. Aiemmat hyvää hallintoa- ja johtamistapaa koskevat ohjeet on laadittu yli kymmenen vuotta sitten eivätkä ohjeet ole olleet aktiivisesti konserniyhteisöissä käytössä.

Corporate governance -ohjeella on tarkoitus yhtenäistää Vantaan kaupungin tytäryhteisöjen johtamis- ja hallintokäytäntöjä ja samalla varmistaa, että tytäryhteisöissä toteutuvat terveet liiketoimintaperiaatteet, riittävä avoimuus, tulostietojen oikeellisuus, asianmukainen sisäinen valvonta, riskienhallinta sekä se, että kaupungin omistuksia hoidetaan tarkoituksenmukaisesti, luotettavasti ja tehokkaasti konsernin kokonaisetu turvaten. Ohjeen pääasiallisena kohderyhmänä ovat yhteisön hallitus ja toimitusjohtaja. Ohjeessa selkiytetään yhtiön hallituksen ja toimitusjohtajan välistä työnjakoa siten, että hallituksen tehtävät ovat pääasiallisesti strategisia ja toimitusjohtajan tehtävät operatiivisia. Lisäksi ohje toimii myös yleisohjeena kaupunkia yhtiökokouksessa edustaville ja muille kaupungin puolesta omistajaohjausta suorittaville.

Luonnos Corporate governance -ohjeeksi on liitteenä. Ohje tuodaan erikseen päätöksentekoon myöhemmin.

Kaupunginhallitus esittää, että hyvän hallinnon periaatteita valmistellessa lisätään kirjaus, jossa esitetään konsernin tytäryhtiöissä noudatettavan julkisuuslain mukaista julkisuusperiaatetta soveltuvin osin.

Päätöksenteko

Hallintosäännön 9 luvun 1 §:n mukaan kaupunginhallitus vastaa kaupungin toiminnan yhteensovittamisesta ja omistajaohjauksesta. Hallintosäännön 9 luvun 4 §:n mukaan konsernijaosto vastaa konsernihallinnon järjestämisestä yhdessä kaupunginhallituksen kanssa kaupunginvaltuuston hyväksymässä kaupungin omistajapolitiikassa sekä muissa kaupunginvaltuuston ja kaupunginhallituksen antamissa ohjeissa ja määräyksissä tarkoitetulla tavalla.

Kaupunginvaltuuston toimivaltaan kuuluu kuntalain nimenomaisen määräyksen perusteella omistajaohjauksen periaatteista ja konserniohjeesta päättäminen, ja koska valtuusto ei ole hallintosäännöllä delegoinut toimivaltaa, myös omistajapoliittisten linjausten yleisestä osasta päättäminen.

Kaupunginvaltuuston päätettäväksi esitetään samalla ehdotetun konserniohjeen mukaisena muutoksena hallintosääntöön, että kaupunginhallitus ei päätä merkittävien yhtiöiden myynnistä, purkamisesta tai roolin (esim. in house-asema) muutoksesta, vaan näistä päättää kaupunginvaltuusto.

Lisäksi toimivalta päättää yhtiökohtaisista omistajapoliittisista linjauksista olisi jatkossa kaupunginhallituksella. Tämä toteutettaisiin lisäämällä hallintosääntöön uusi 9 luvun 1 § 5 mom. 31 kohta.

Hallintosäännökseen esitetään em. mukaisesti seuraavat muutokset (lisäykset alleviivattu, poistot yliviivattu):

Hallintosäännön 9 luvun 1 §:n 5 mom. kohta 20 muutettaisiin muotoon

”Kaupunginhallitus päättää
--
20) konsernijaoston esityksestä säätiön perustamisesta ja jäsenyydestä, yksityisoikeudellisen yhteisön perustamisesta ja purkamisesta sekä osakkeiden ja osuuksien ostamisesta, myymisestä, vaihtamisesta ja merkitsemisestä, pois lukien konserniohjeessa määriteltyjen merkittävien konserniyhtiöiden myynti, purkaminen tai roolin muutos”

Lisätään hallintosääntöön uusi 9 luvun 1 § 5 mom. 31 kohta
”Kaupunginhallitus päättää
--
31) kaupungin yhteisökohtaisista omistajapoliittisista linjauksista.”

Muutetaan hallintosäännön 9 luvun 4 §:n 2 mom. kohdan 1 muotoon

”Konsernijaosto päättää
--
1) kaupunginvaltuuston hyväksymän strategian ja yleisten omistajapoliittisten linjausten sekä kaupunginhallituksen hyväksymien yhteisökohtaisten omistajapoliittisten linjausten mukaisesti kaupungin omistajapolitiikan sekä sijoitus- ja rahoitustoimintapolitiikan toteuttamisesta”.

Hallintosääntö em. kohtia koskien on kokonaisuudessaan muutosmerkinnöin liitteenä.

Konsernijaosto 17.8.2020 § 5

Kaupunginjohtajan esitys:
Päätetään esittää kaupunginhallitukselle, että
a) kaupunginhallitus esittää kaupunginvaltuustolle liitteenä olevan Vantaan kaupungin konserniohjeen hyväksymistä ja valtuuston 17.12.2012 vahvistaman konsernistrategian kumoamista siten, että liitteen mukainen konserniohje tulee voimaan 1.10.2020;
b) kaupunginhallitus esittää kaupunginvaltuustolle liitteenä olevan konserniyhteisöjen omistajapoliittisten linjausten yleisen osan hyväksymistä siten, että liitteen mukaiset omistajapoliittiset linjaukset tulevat voimaan 1.10.2020;
c) kaupunginhallitus esittää valtuustolle hyväksyttäväksi hallintosäännön 9 luvun 1 §:n ja 4 §:n muuttamista siten, että liitteen mukaiset muutokset hallintosääntöön tulevat voimaan 1.10.2020.

Tarkastetaan ja hyväksytään pöytäkirja tämän pykälän osalta heti kokouksessa.
Käsittely:
Konsernijaosto muutti hallintosääntöön ehdotettuja muutoksia seuraavasti:

Hallintosäännön 9 luvun 1 § 5 mom. 31 kohtaan lisätään teksti ”konsernijaoston esityksestä” seuraavasti:
Kaupunginhallitus päättää
--
31) konsernijaoston esityksestä kaupungin yhteisökohtaisista omistajapoliittisista linjauksista.

Lisäksi muutettiin konserniohjeen 9 luvun Konsernin sisäiset palvelut ja hankinnat ensimmäinen kappale kokonaisuudessaan seuraavan sisältöiseksi:
~~Henkilöstö- ja konsernijohtaja voi antaa kaupunkikonserniin kuuluville yhteisöille tarvittaessa sitovia ohjeita sisäisten palveluiden käytöstä.~~ Kaupunkikonserniin kuuluvien yhteisöjen tulee soveltuvin osin noudattaa kaupungin palveluja ja hankintoja koskevia ohjeita.
Päätös:
Hyväksyttiin esitys.
Tarkastettiin ja hyväksyttiin pöytäkirja tämän pykälän osalta heti kokouksessa.
_____

Kaupunginhallitus 24.8.2020 § 10

Kaupunginjohtajan esitys:
Päätetään esittää kaupunginvaltuustolle
a) liitteenä olevan Vantaan kaupungin konserniohjeen hyväksymistä ja valtuuston 17.12.2012 vahvistaman konsernistrategian kumoamista siten, että liitteen mukainen konserniohje tulee voimaan 1.10.2020;
b) liitteenä olevan konserniyhteisöjen omistajapoliittisten linjausten yleisen osan hyväksymistä siten, että liitteen mukaiset omistajapoliittiset linjaukset tulevat voimaan 1.10.2020; ja
c) hyväksyttäväksi hallintosäännön 9 luvun 1 §:n ja 4 §:n muuttamista siten, että liitteen mukaiset muutokset hallintosääntöön tulevat voimaan 1.10.2020.

Tarkastetaan ja hyväksytään pöytäkirja tämän pykälän osalta heti kokouksessa.
Käsittely:
Kaupunginhallitus muutti listatekstiä siten, että osion *Hyvää hallinto- ja johtamistapaa koskeva ohjeistus* loppuun lisätään seuraava lause:
”Kaupunginhallitus esittää, että hyvän hallinnon periaatteita valmistellessa lisätään kirjaus, jossa esitetään konsernin tytäryhtiöissä noudatettavan julkisuuslain mukaista julkisuusperiaatetta soveltuvin osin."
Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

Liitteet:
- Esitys keskeisimmistä uudistuksista
- Konserniohje, Koja 17.8.2020 § 5, luonnos
- Konserniyhteisöjen omistajapoliittiset linjaukset, yleinen osa, luonnos
- Hallintosääntö 9 luku § 1 ja 4, Koja 17.8.2020 § 5, muutokset näkyvissä
- Hyvä hallinto- ja johtamistapa Vantaan kaupungin tytäryhteisöissä, luonnos

Täytäntöönpano: lakiasiat- ja päätösvalmistelu, esitys kaupunginvaltuustolle

Muutoksenhakuohje: 3.1 Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

Lisätiedot:
konserniohjauksen päällikkö Riikka Kiljander-Kiiskinen, (etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi)
konsernilakimies Samuli Vartiainen, (etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi)

Konserniohjeistuksen uudistaminen: keskeisimmät uudistukset

Kaupunginhallituksen konsernijaosto 17.8.2020

Uudistuksen lähtökohdat

Valtuuston 17.12.2012 vahvistama konsernistrategia ei vastaa nykyistä kuntalakia tai Vantaan uudistunutta organisaatiota

- Konsernistrategia sisältää nykyisen kuntalain mukaan konserniohjeessa annettavien kaupunkikonsernia koskevien määräysten lisäksi myös laajalti linjauksia kaupungin yleisestä omistajapolitiikasta sekä kaupungin omasta sijoitus- ja rahoitustoiminnasta

Uudistuksen lähtökohtana on päivittää kaupungin konserni- ja omistajaohjausta koskevat linjaukset ja ohjeistus nykyaikaan, selkeyttää ohjeistusta ja siirtyä konsernistrategian tapauskohtaisista määräyksistä joustavampaan omistajaohjaukseen

- Konsernistrategian omistajaohjausta ja yhteisöjen omistajapolitiikkaa koskevat määräykset ehdotetaan jaettavaksi kolmeen omistajaohjauksen asiakirjaan
  - Kokonaan uutena asiana tulisivat tytäryhteisökohtaiset omistajapoliittiset linjaukset
- Omistajaohjauksen asiakirjat eivät sisältäisi konsernistrategian määräyksiä kaupungin yleisestä omistajapolitiikasta tai kaupungin omasta sijoitus- ja rahoitustoiminnasta
  - Tarvittaessa kaupungin varallisuuden hoitoa ja sijoitustoimintaa koskevaa muuta ohjeistusta tarkistetaan

Suunnitellut konserniohjauksen asiakirjat

Konserniohje

- Kuntalain edellyttämä
- Kaupungin omistajaohjauksen peruslinjaukset

Kaupungin yhteisöjen omistajapoliittiset linjaukset

- Yleinen osa, jossa linjataan kaupungin yhteisöjä koskevaa omistajapolitiikkaa
- Erityinen osa, jossa yhteisökohtaisesti määritetään yhteisön tarkoitus konsernissa sekä asema kaupungin palvelutuotannossa
- Erityinen osa eli yhteisökohtaiset linjaukset on tarkoitus tuoda päätöksentekoon yhteisökohtaisesti tai sopivissa yhteisöryhmissä

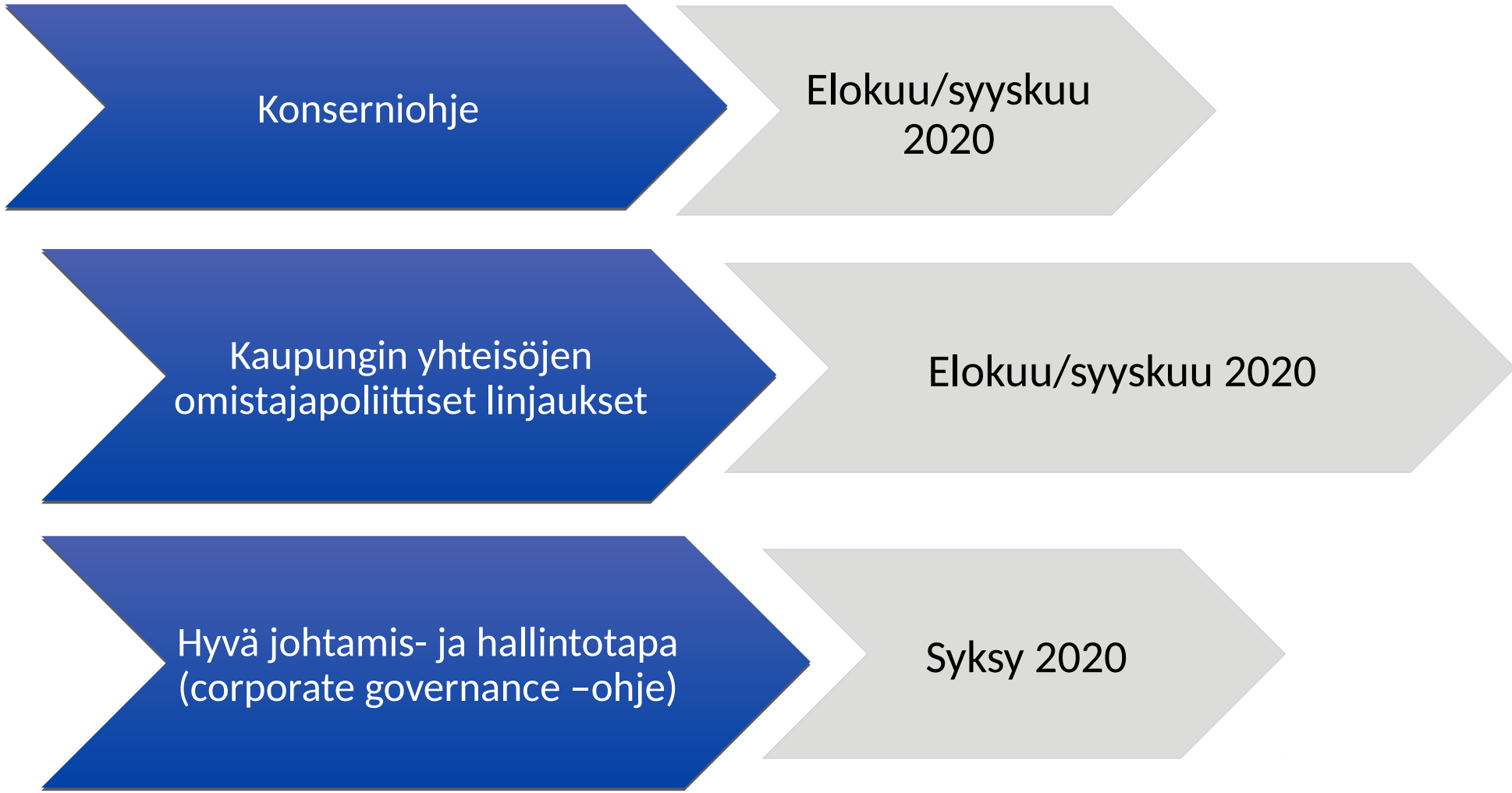
Hyvä johtamis- ja hallintotapa (corporate governance –ohje)

- Sisältää kaupunkikonsernin yhteisöjen hyvää hallintoa ja johtamista koskevat ohjeet

Asiakirjojen päätöksentekotasot

Aikataulu

Konserniohje
Elokuu/syyskuu 2020
Kaupungin yhteisöjen omistajapoliittiset linjaukset
Elokuu/syyskuu 2020
Hyvä johtamis- ja hallintotapa (corporate governance –ohje)
Syksy 2020

Konsernistrategian ja konserniohjeen erot

Konsernistrategia:

1.Koskee kaupungin omaa toimintaa ja kaupunkikonsernia
2.Yksityiskohtaisia määräyksiä kaupungin omasta ja kaupunkikonsernin omaisuuden hallinnasta sekä sijoitus ja rahoitustoiminnasta
3.Kaikkia yhtiöitä koskevat samat säännöt pois lukien muutamat yhtiökohtaiset poikkeukset sekä Vantaan Energia, joka kokonaan vapautettu kvston päätöksellä konsernistrategian noudattamisesta
4.Osakeyhtiö määritetty lähtökohtaiseksi kaupungin käyttämäksi yhteisömuodoksi
5.Määrittää yleiset periaatteet yhtiöön sijoittamiseen tai omistuksesta luopumiseen
6.Ei määräyksiä tytäryhtiön hallituksen koosta tai toimikaudesta
7.Ei määräyksiä alakonsernien hallituksista
8.Kaupungin ja tytäryhteisön tulee hankinnoissa hyödyntää ensisijaisesti hankintakeskuksen palveluja
9.Kaupunki pyrkii järjestämään tukipalvelut keskitetysti

Konserniohje:

1.Keskittyy kaupunkikonserniin
2.Ylätason linjaukset kaupunkikonsernin talouden ja investointien suunnittelusta ja ohjauksesta
3.Markkinaehtoisilla yhteisöillä tietyiltä osin poikkeavat säännöt
4.Eri yhteisömuotoja ei ole asetettu kategorisesti paremmuusjärjestykseen
5.Omistajapoliittisissa linjauksissa tullaan määrittämään yleisellä ja tarvittaessa yhteisökohtaisesti, koska yhteisöön sijoitetaan tai luovutaan yhteisön omistuksesta
6.Lähtökohtaisesti tytäryhteisön hallituksen koko on 3-5 jäsentä ja toimikausi 2 vuotta
7.Alakonsernien hallitus muodostetaan pääsääntöisesti emoyhteisön johdosta ja avainhenkilöistä
8.Hankintalakia soveltavien kansallisen kynnysarvon ylittävien hankintojen kilpailutuksissa tulee käyttää kaupungin hankinta-palveluyksikön kilpailutuspalveluja pois lukien rakennusurakat
9.Sisäisten palveluiden käyttämisestä voidaan antaa kaupunkikonsernin yhteisöille sitovia ohjeita

Konsernistrategian ja konserniohjeen yhtäläisyydet

Konserniohje ei muuta Vantaan kaupungin omistajaohjauksen perusperiaatteita:

- Kaupungin talousarviossa tytäryhteisöille asetetut tavoitteet ovat ensisijainen väline kaupunkistrategian toteuttamiseen konsernitasolla
- Konserniyhteisöjen rahoitustoiminta on keskitetty talouden ja strategian palvelualueelle
  - Konserniohjeessa poikkeuksena markkinaehtoisesti toimivat yhteisöt, joiden kanssa talouden ja strategian palvelualue tekee rahoitustoiminnassa yhteistyötä
- Tytäryhteisön tulee hankkia merkittäviin päätöksiinsä kaupungin etukäteinen suostumus konsernijaostolta
- Tytäryhteisöjen on edelleen noudatettava kaupungin henkilöstöpolitiikkaa ja henkilöstöetuja
  - Konserniohjeessa poikkeuksena markkinaehtoiset yhteisöt, jotka voivat lähtökohtaisesti noudattaa alan kilpailijoiden käytäntöjä vastaavaa henkilöstöpolitiikkaa
  - Konserniohjeessa mahdollisuus poiketa tästä pääsäännöstä kojan ennakkosuostumuksella
- Tytäryhteisön hallituksen jäsenen ja puheenjohtajan palkkio vastaa kaupunginhallituksen jäsenen ja puheenjohtajan palkkiota ellei tästä poiketa kojan päätöksellä

Ehdotetun konserniohjeen keskeiset määräykset

Konserniohjeessa keskitytään antamaan kuntalain edellyttämän mukaisesti määräykset:

- kaupungin omistajaohjauksen järjestämisestä;
- tytäryhteisöjen ohjaamisesta ja velvollisuudesta hankkia kaupungin kanta ennen päätöksentekoa;
- hallitusten valinnasta ja kokoonpanosta;
- kaupunkikonsernin talouden ja investointien suunnittelusta;
- konsernin sisäisistä palveluista; sekä
- konsernivalvonnasta ja riskienhallinnan järjestämisestä

Omistajaohjauksen järjestäminen

Konserniohjetta sovellettaisiin tytäryhteisöjen ja alakonsernien lisäksi myös toimintatapojen ja periaatteiden osalta kaupungin osakkuusyhteisöjen sekä kuntayhtymien omistajaohjaukseen huomioiden kaupungin omistusosuus ja äänivalta

- Kuntayhtymien seuranta ja omistajaohjausasioiden valmisteluvastuu olisi henkilöstön ja konsernipalveluiden palvelualueen ohella toimialalla, jonka toimialaan kuntayhtymän toiminta kuuluu

Kaupungin tytäryhteisöt salkutettaisiin omistajapoliittisissa linjauksissa markkinaehtoisesti toimiviin, asunto- ja kiinteistöyhtiöihin sekä muihin tytäryhteisöihin

- Markkinaehtoisesti toimiville yhteisöille (Vantaan Energia Oy) ehdotetaan konserniohjeessa asunto- ja kiinteistöyhtiöistä ja muista tytäryhteisöistä poikkeavia määräyksiä
  - kaupungin ennakkokanta edellytetään ainoastaan tiettyihin merkittävimpiin päätöksiin
  - henkilöstöpolitiikassa voidaan kaupungin henkilöstöpolitiikan sijasta noudattaa lähtökohtaisesti alan kilpailijoiden käytäntöjä vastaavaa henkilöstöpolitiikkaa
  - yhteisön rahoitustoimintaa ei ole keskitetty talouden ja strategian palvelualueelle, mutta pitkäaikainen rahoitus hoidettava yhteistyössä ja muutoinkin rahoitustoiminnassa tehtävä yhteistyötä talouden ja strategian palvelualueen kanssa

Hallituksen valinta ja kokoonpano

Konserniohjeeseen ehdotetaan otettavan määräykset siitä, että kaupungin tytäryhteisöihin valitaan pääsääntöisesti 3-5 jäsentä ja että hallitusten toimikausi olisi kaksi vuotta

- Hallituksen jäsenmäärä voisi perustellusta syystä olla enintään 7
- Hallituksen toimikauden pituudesta voitaisiin perustellusta syystä poiketa
- Määräykset olisivat tarpeellisia tytäryhteisöjen hallitustyöskentelyn tehokkuuden ja hallituksen toiminnan jatkuvuuden turvaamiseksi
- Luovutaan jaoston nimeämistä asiantuntijajäsenistä hallituksessa

Ehdotuksessa hallituksen jäseniä valittaessa kiinnitetään huomiota hallituksen kokoonpanoon kokonainaisuutena siten, että sillä on yhteisön toiminnan laatuun ja laajuuteen nähden riittävä talouden ja liiketoiminnan asiantuntemus ja kyky toimitusjohtajan ohjaamiseksi sekä yhteisön kehittämiseksi

- itsearviointi ja sen raportointi omistajalle tuotaisiin työtavaksi
- Hallitus voisi olla kokoonpanoltaan kokonaan vain luottamushenkilöistä muodostuva tai ns. virkamieshallitus tai ns. mix molempia tai hallituksessa voisi olla myös kaupungin ulkopuolisia osaajia

Hallituksen jäsenen palkkio

Kaupungin tytäryhteisöjen hallituksen jäsenen palkkion määräytymiseen ei ehdoteta asiallisia muutoksia

- Hallitusten jäsenien kokouspalkkioiden ehdotetaan edelleen pääsääntöisesti vastaavan Vantaan kaupunginhallituksen puheenjohtajan ja jäsenien palkkioita
- Konsernijaosto voisi päättää maksaa yhteisön hallitukselle kokouspalkkion lisäksi vuosipalkkiota tai muutoinkin poiketa pääsäännöstä
  - Pääsäännöstä poikettaessa otettaisiin palkkioiden määrää arvioitaessa ensisijaisesti huomioon yhteisön koko, toimiala sekä tehtävän vaativuus

Kaupunkikonsernin talouden ja investointien suunnittelu

Konserniyhtiöiden rahoitustoiminta olisi edelleen keskitetty kaupungin talouden ja strategian palvelualueelle, joka vastaisi tytäryhteisöjen lainojen kilpailutuksesta sekä ohjaisi yhteisöjen kassavarojen sijoitustoimintaa

Konserniyhteisöjen keskinäinen lainananto, omaisuuden panttaus ja takaukset eivät olisi sallittuja pois lukien alakonsernien sisäiset vakuusjärjestelyt konsernijaoston ennakkosuostumuksella

Takausten osalta konserniohjeessa todettaisiin, että kaupunki myöntää pääsääntöisesti takauksia ainoastaan tytäryhteisöille

Toimivallanjako konserniasioissa hallintosäännön ja konserniohjeen perusteella

Kaupunginvaltuusto päättää

- Omistajaohjauksen periaatteista ja konserniohjeesta
- Konserniyhteisöjen omistajapolitiikan yleiset periaatteet
- Kuntakonsernin toiminnan ja talouden pitkän aikavälin tavoitteista
- Talousarvion yhteydessä tytäryhteisöille asetettavista tavoitteista
- Merkittävien yhtiöiden (VAV, Vantti, Vantaan Energia) myymisestä, purkamisesta tai roolin muutoksesta (esim. in house –aseman muutos)

Kaupunginhallitus

- Vastaa kaupungin toiminnan yhteensovittamisesta ja omistajaohjauksesta
- Päättää
  - kaupungin yhteisöjen omistajapoliittisista linjauksista
  - Konsernijaoston esityksestä yksityisoikeudellisen yhteisön perustamisesta ja purkamisesta sekä osakkeiden ym., myymisestä, vaihtamisesta, merkitsemisestä, pois lukien merkittävien yhtiöiden myynti, purkaminen tai roolin muutos

Konsernijaosto

- Vastaa konsernihallinnon järjestämisestä yhdessä kaupunginhallituksen kanssa kaupunginvaltuuston hyväksymässä kaupungin omistajapolitiikassa sekä muissa kaupunginvaltuuston ja kaupunginhallituksen antamissa ohjeissa ja määräyksissä tarkoitetulla tavalla
- Päättää
  - kaupunginvaltuuston hyväksymän strategian mukaisesti kaupungin omistajapolitiikan sekä sijoitus- ja rahoitustoimintapolitiikan toteuttamisesta
  - kaupungin omistaja- ja konserniohjauksesta
  - jäsenten ja tilintarkastajien nimeämisestä yksityisoikeudellisiin yhteisöihin
  - edustajien nimeämisestä ja menettelyohjeiden antamisesta yhtiökokouksiin ja vastaaviin, joissa kaupungin etua on valvottava
  - kaupungin omistajapolitiikan valmistelusta ja osaltaan sen noudattamisen ohjaamisesta ja valvomisesta,
  - Pääsääntöisesti kaupungin ennakkosuostumusten antamisesta yhteisöille kaupungin omistajapolitiikan mukaisesti

Konserniyhteisöjen omistajapoliittiset linjaukset

- Kaupungin strategia ja arvot ohjaavat konserniyhteisöjen omistajapolitiikkaa ja konsernirakennetta
- Konserniyhteisöjen omistajapoliittiset linjaukset jakautuvat
    1. yleiseen osaan; ja
    2. yhteisökohtaisiin linjauksiin
- Yleisessä osassa määritellään, minkälaisia yhtenäisiä periaatteita sovelletaan Vantaan kaupungin konserni- ja osakkuusyhtiöiden omistajaohjauksessa
- Konserniyhteisön omistaminen on yksi tapa tuottaa palveluita tai tiloja

Yhteisökohtaiset linjaukset

Yhteisökohtaisissa omistajapoliittisissa linjauksissa määritellään

- mitä kaupunki omistaa;
- miksi kaupunki omistajana yhtiössä;
- millaisia tavoitteita omistuksille asetetaan pitkällä aikavälillä;
- kuka yhteisön omaisuuden arvon säilymisestä ja käytöstä vastaa;
- miten omaisuuden hallinnan johtaminen ja raportointi on järjestetty; ja
- millaista osaamista yhtiön hallituksen jäsenillä tulisi olla.

Salkutus kolmeen ryhmään omistajapoliittisissa linjauksissa

1

Markkinaehtoisesti toimivat tytäryhteisöt eli Vantaan Energia Oy: Markkinaehtoiseen yhtiöön sovelletaan konserniohjetta sekä yleisiä että yhteisökohtaisia omistajapoliittisia linjauksia, mm. ennakkosuostumuksen pyytämisvelvollisuus suppeampi

2

Muut tytäryhteisöt: soveltavat konserniohjetta, yleisiä omistajapoliittisia linjauksia ja yhteisökohtaisia omistajapoliittisia linjauksia kokonaisuudessaan, pääosin ns. in-house periaatteella toimivia vain kaupungille ja mahdollisille muille omistajille palvelujaan tarjoavia yhtiöitä tavoitteet näissä yhtiöissä perustuvat mahdollisimman hyvään palvelutuotannon ja taloudelliseen tuloksen kokonaisuuteen

3

Asunto- ja kiinteistöosakeyhtiöt: Soveltavat toiminnassaan osakeyhtiölakia / asunto-osakeyhtiölakia, kiinteistöosakeyhtiöiden osalta kuvataan investointien toteuttamisen peruslinjauksia, kiinteistön arvoa ylläpidetään pitkän tähtäimen suunnitelman mukaisesti eikä yhtiön omistamien rakennusten korjausvelka kasva

Osakeyhtiömuotoon liittyviä linjauksia

- Yhteisöä perustettaessa sekä sen toimintaa suunniteltaessa analysoidaan, mitä yhteisömuotoa kulloinkin käytetään
  - Pääsääntöisesti emokaupungin ulkopuoliset omistukset toimivat osakeyhtiömuodossa
- Tytäryhtiön hallituksella oltava riittävä ja monipuolinen osaaminen sekä toisiaan täydentävä kokemus ja toimialan edellyttämä riittävä talouden ja liiketoiminnan tuntemus
- Osakeyhtiömuodossa toimiville tytäryhtiöille laaditaan yhtiöjärjestysmallit
  - Konsernijaosto hyväksyy
  - Tytäryhtiöiden yhtiöjärjestykset muutetaan vastaamaan mallia
  - Yhtiöjärjestyksessä tytäryhtiö sitoutuu noudattamaan toiminnassaan kaupungin konserniohjetta ja muuta konserniohjeistusta
- Konserniyhtiöissä, joissa on muita osakkeenomistajia, kaupunki turvaa etujaan laatimalla osakassopimuksen
  - Määritetään kunkin osakkeenomistajan oikeudet ja velvoitteet yhtiöön liittyen
  - Kaupunki hallitsee osakassopimuksella osakkeenomistajan keskinäisiä ja yhtiön välisiä suhteita sekä riskejä
  - Sovitaan osakkaiden tehtävistä ja velvoitteista
- Konserniyhtiöissä, joissa muita osakkeenomistajia, kaupunki ei voi sitoutua omistusosuuttaan suurempiin velvoitteisiin tai maksuosuuksiin

Luonnos 17.8.2020

VANTAAN KAUPUNGIN KONSERNIOHJE

KAUPUNGINVALTUUSTO XX.XX.XXXX § XX
VOIMASSA XX.XX.XXXX LUKIEN

Sisällys

1. Konserniohjeen tarkoitus ja tavoite ... 3
2. Konserniohjeen soveltamisala ja sitovuus ... 3
3. Kaupunkikonsernin ohjaus ja johtaminen ... 4
4. Omistajapoliittiset linjaukset ja salkuttaminen ... 4
5. Hyvä johtamis- ja hallintotapa ... 5
6. Tytäryhteisöjen ohjaaminen ... 5
   - 6.1. Tavoitteiden asettaminen tytäryhteisöille ... 5
   - 6.2. Velvollisuus hankkia kaupungin kanta asiaan ennen päätöksentekoa ... 5
   - 6.3. Edustajille ja jäsenille annettavat menettelyohjeet ... 7
   - 6.4. Tytäryhteisöissä noudatettava henkilöstöpolitiikka ... 7
   - 6.5. Konsernivalvonta ja raportointi ... 7
   - 6.6. Tarkastuslautakunta ja tilintarkastus ... 8
   - 6.7. Kaupungin sisäinen tarkastus ... 8
7. Hallitus ... 8
   - 7.1. Hallituksen valinta ja kokoonpano ... 8
   - 7.2. Hallituksen jäsenen palkkio ... 9
8. Kaupunkikonsernin talouden ja investointien suunnittelu ... 9
   - 8.1. Tytäryhteisöjen sijoitus- ja rahoitustoiminta ... 9
   - 8.2. Konsernitili ... 10
   - 8.3. Tytäryhtiöiden keskinäinen lainananto ja vakuudet ... 10
   - 8.4. Vakuutustoiminta ... 10
9. Konsernin sisäiset palvelut ja hankinnat ... 10
10. Riskienhallinta ja sisäinen valvonta ... 11
11. Tiedottaminen ... 12
12. Luottamushenkilön tiedonsaantioikeus ... 12

1. Konserniohjeen tarkoitus ja tavoite

Konserniohjeella luodaan puitteet Vantaan kaupunkikonserniin kuuluvien tytäryhteisöjen sekä soveltuvin osin myös osakkuusyhteisöjen omistajaohjaukselle kaupungin asettamien tavoitteiden tehokkaaksi toteuttamiseksi.

Konserniohjeen tarkoituksena on tukea kaupungin konsernijohtamista ja omistajaohjausta siten, että kaupunkikonsernia voidaan johtaa ja ohjata yhteisillä toimintaperiaatteilla kaupungin kokonaisetu huomioiden. Tätä tarkoitusta varten konserniohjeen tavoitteena on luoda yhdenmukaisia menettelytapoja kaupunkikonsernin tytäryhteisöjen ohjaukseen sekä varmistaa toiminnan läpinäkyvyys ja tiedonkulku.

Kaupunginvaltuusto vahvistaa kaupungin omistajaohjauksen periaatteet sisältävät konserniohjeen ja yleiset omistajapoliittiset linjaukset, jotka muodostavat yhdessä kaupunginhallituksen päättämien ylemmän tason periaatteita yhteisötasolle tuovien omistajapoliittisten linjausten sekä kaupunginhallituksen konsernijaoston päättämän konserniyhteistöjen johtamis- ja hallintokäytäntöjä yhtenäistävän hyvä johtamis- ja hallintotapa -ohjeen kanssa, kaupungin omistajaohjauksen menettelyjä ja toimintapoja määrittävän kokonaisuuden.

2. Konserniohjeen soveltamisala ja sitovuus

Konserniohjetta sovelletaan kaupunkiin ja sen tytäryhteisöihin sekä alakonserneihin, joiden emoyritys on kaupungin tytäryhteisö. Kunkin tytäryhteisön tulee omissa ylimmissä päätöksentekoelimissään käsitellä ja hyväksyä konserniohje yhteisöä sitovaksi.

Konserniohjeen toimintatapoja ja periaatteita sovelletaan myös kaupungin osakkuusyhteisöjen omistajaohjauksen toteuttamisessa siinä määrin kuin se on kaupungin omistusosuus ja äänivalta huomioiden mahdollista. Kaupungin edustajien osakkuusyhteisöissä tulee mahdollisuuksien mukaan pyrkiä siihen, että konserniohjeen määräyksiä toteutetaan myös osakkuusyhteisöissä. Osakkuusyhteisöillä tarkoitetaan yhteisöjä, joissa kaupungilla on vähintään viidennes ja enintään puolet yhteisön osakkeiden tai osuuksien tuottamasta äänimäärästä tai johon kaupungilla yksin tai yhdessä yhden tai useamman tytäryhteisönsä kanssa taikka jossa kaupungin tytäryhteisöllä yhdessä muiden kaupungin tytäryhteisöjen kanssa on merkittävä omistusosuus ja lisäksi huomattava vaikutusvalta liiketoiminnan ja rahoituksen johtamisessa.

Konserniohjeen toimintatapoja ja periaatteita sovelletaan myös kuntayhtymien omistajaohjaukseen kaupungin äänivaltaosuus huomioon ottaen.

Konserniohje ei muuta sen soveltamisalaan kuuluvien yhteisöjen oikeudellista asemaa tai vastuuta. Konserniohjeeseen perustuvien yksittäisten ohjeiden ollessa ristiriidassa pakottavan lainsäädännön kanssa, noudatetaan pakottavaa lainsäädäntöä. Yhteisön johdon on ilmoitettava havaitsemastaan ristiriidasta viipymättä kaupungin henkilöstön ja konsernipalveluiden palvelualueelle.

3. Kaupunkikonsernin ohjaus ja johtaminen

Kuntalain mukaan konsernijohto vastaa kuntakonsernissa omistajaohjauksen toteuttamisesta sekä konsernivalvonnan järjestämisestä, jollei hallintosäännössä toisin määrätä. Hallintosäännön mukaan konsernijohtoon kuuluvat kaupunginhallitus ja sen konsernijaosto, kaupunginjohtaja, apulaiskaupunginjohtajat sekä konserniyhteisöjä koskevia asioita hallintosäännön määräysten nojalla esittelevät, päättävät ja toimeenpanevat viranhaltijat. Tällaisia viranhaltijoita ovat henkilöstö- ja konsernijohtaja sekä rahoitusjohtaja.

Kaupungin konsernijohtoon kuuluvien toimielinten ja viranhaltijoiden hallintosäännön mukaista toimivallanjakoa on käsitelty erikseen kunkin asiakohdan yhteydessä.

Kaupungin konserniohjauksen tavoitteena on se, että kukin yhtiö ottaa toiminnassaan huomioon omistajan tahdon ja tavoitteet, konsernin kokonaisedun sekä asemansa osana kaupunkikonsernia. Kunkin yhtiön toiminnallisen strategian ja tavoitteet määrittelee yhtiön hallitus ottaen kuitenkin huomioon kaupunginhallituksen yhtiölle asettaman yhtiökohtaisen omistajastrategian tavoitteet.

Vastuu kuntayhtymien seurannasta ja omistajaohjausasioiden valmistelusta on henkilöstön ja konsernipalveluiden palvelualueen ohella toimialalla, jonka toimialaan kuntayhtymän toiminta kuuluu.

4. Omistajapoliittiset linjaukset ja salkuttaminen

Valtuusto vahvistaa kaupungin yhteisöjä koskevan omistajapolitiikan yleiset linjaukset sekä kaupunginhallitus kunkin kaupungin tytäryhteisön omistajapoliittiset linjaukset, joissa määritetään yhteisön asema kaupungin palvelutuotannon järjestämisessä sekä yhteisön tarkoitus kaupunkikonsernin näkökulmasta. Kaupungin kannalta merkittävien yhteisöjen myynnistä, purkamisesta tai roolin muutoksesta päättää valtuusto. Merkittäviä yhtiöitä ovat Vantaan Energia Oy, VAV Yhtymä Oy ja Vantaan Tilapalvelut Vantti Oy.

Omistajapoliittisissa linjauksissa annetaan tytäryhteisöä tai tytäryhteisöryhmää koskevia tätä ohjetta täsmentäviä määräyksiä.

Kaupungin tytäryhteisöt jaetaan kolmeen ryhmään (salkkuun), jotka ovat markkinaehtoisesti toimivat tytäryhteisöt, asunto- ja kiinteistöosakeyhtiöt ja muut tytäryhteisöt. Kaupunginhallitus päättää tytäryhteisöjen sijoittamisesta salkkuihin osana tytäryhteisökohtaisia omistajapoliittisia linjauksia.

Tytäryhteisöjen toiminnan markkinaehtoisuutta arvioidaan sen mukaan, toimiiko yhtiö yleisesti markkinoilla ja harjoittaako se elinkeinotoimintaa. Markkinaehtoisuutta harkittaessa tarkastellaan, onko yhtiö perustettu tyydyttämään sellaisia yleisen edun mukaisia tarpeita, joilla ei ole kaupallista tai teollista luonnetta. Lisäksi arvioidaan, onko yhtiöllä julkista palvelutehtävää tai viranomaistehtäviä ja onko yhtiön tarkoitus tuottaa voittoa tai toimiiko yhtiö kilpailutilanteessa markkinoilla ja käyttääkö se markkinaperusteista hinnoittelua. Arvioinnissa huomioidaan myös yhtiön toiminnan kohde ja rahoituspohja, eli

onko asiakaskunta laaja ja rajoittamaton sekä perustuuko yhtiön toiminta pääosin omaan tulorahoitukseen.

Kaupungin omistajuus ei saa aiheuttaa markkinaehtoisesti toimivalle yhteisölle kilpailuetua eikä -haittaa.

5. Hyvä johtamis- ja hallintotapa

Kaupungin tytäryhteisöjen tulee noudattaa toiminnassaan hyvää johtamis- ja hallintotapaa. Kaupunkikonsernin hyvästä johtamis- ja hallintotavasta laaditaan erillinen ohje, jonka kaupunginhallituksen konsernijaosto hyväksyy. Hyvää johtamis- ja hallintotapaa koskeva ohje on käsiteltävä ja hyväksyttävä kunkin kaupungin tytäryhteisön toimivaltaisessa toimielimessä.

6. Tytäryhteisöjen ohjaaminen

6.1. Tavoitteiden asettaminen tytäryhteisöille

Kaupungin tytäryhteisön strategista suunnittelua ohjaa kaupunkistrategia, jota tytäryhteisön tulee omalta osaltaan noudattaa.

Kaupunkistrategian toteuttamisen ensisijainen väline on kaupungin talousarvio, jossa kaupunginvaltuusto asettaa tytäryhteisöille toiminnallisia ja taloudellisia tavoitteita. Asetettavat tavoitteet valmistellaan henkilöstön ja konsernipalveluiden palvelualueen sekä tarvittaessa toimialojen ja yhteisön yhteistyönä. Konsernijaoston tehtäviin kuuluu tehdä esityksiä ja antaa toimintaohjeita kaupunkikonsernin yhteisöille asetettavista toiminnallisista ja taloudellisista tavoitteista. Merkittävien konserniyhteisöjen ja kuntayhtymien johto esittelee konsernijaostolle vuosittain asetettujen tavoitteiden toteumaa ja keskeisiä kysymyksiä yhteisön toiminnassa.

Asetettujen tavoitteiden pohjalta tytäryhteisö laatii vuosittain toiminta- ja taloussuunnitelman sekä rahoitus- ja investointisuunnitelman. Tytäryhteisöllä tulee lisäksi olla pitkän tähtäimen talous-, rahoitus- ja investointisuunnitelma. Yhtiön ei tarvitse laatia rahoitus- ja investointisuunnitelmaa tai pitkän tähtäimen suunnitelmaa, mikäli ne ovat yhtiön toiminnan kannalta tarpeettomia esimerkiksi toiminnan vähäisyyden vuoksi.

Kaupunkistrategiasta johtuvia periaatteita, joita tytäryhteisöjen tulee toiminnassaan soveltaa, täsmennetään yleisissä omistajapoliittisissa linjauksissa.

6.2. Velvollisuus hankkia kaupungin kanta asiaan ennen päätöksentekoa

Kaupunkikonserniin kuuluvan tytäryhteisön on hankittava kaupungin kanta eli ennakkosuostumus ennen merkittävästä asiasta päättämistä. Markkinaehtoisesti toimivien tytäryhteisöjen osalta tämä velvoite on rajoitettu jäljempänä erikseen lueteltuihin asioihin. Kaupungin ennakkokannan eli hallintosäännön mukaisen ennakkosuostumuksen antaa

kaupunginhallituksen konsernijaosto. Hallintosäännön mukaan konsernijaostolla on oikeus siirtää tätä toimivaltaa edelleen alaiselleen viranomaiselle.

Tytäryhteisön on hankittava konsernijaoston ennakkosuostumus ennen päätöksentekoa seuraavista asioista:

- sulautuminen, jakautuminen tai tytäryhteisön perustaminen sekä muu yritysjärjestely kuten yrityskauppa;
- omaisuuden luovuttaminen konkurssiin tai selvitystilaan;
- yhtiöjärjestyksen ja sääntöjen muuttaminen;
- periaatteellisesti laajakantoinen tai taloudellisesti merkittävä toiminnan muuttaminen;
- toiminnan muuttaminen siten, että yhteisö voi menettää hankintalainsäädännön mukaisen sidosyksikköasemansa suhteessa kaupunkiin;
- toimintaan nähden merkittävä investointi;
- periaatteellisesti laajakantoisen tai taloudellisesti merkittävän sopimuksen tekeminen, muuttaminen tai päättäminen;
- epätavallisin ehdoin tehtävän tai muuhun kuin yhteisön tavanomaiseen toimintaan kuuluvan sopimuksen tekeminen yhteisön ja sen osakkeenomistajan, jäsenen, toimitusjohtajan tai hallituksen jäsenen välillä, kyseisen sopimuksen muuttaminen sekä sopimukseen perustuvasta oikeudesta luopuminen;
- merkittävä henkilöstöpoliittinen ratkaisu sekä olennainen poikkeaminen kaupungin henkilöstöetuja vastaavista henkilöstöeduista;
- yhteisön toimitusjohtajan valinta;
- alakonsernin sisäinen lainananto- ja vakuusjärjestely.

Markkinaehtoisesti toimivan tytäryhteisön tulee hankkia konsernijaoston ennakkosuostumus ainoastaan seuraavissa asioissa:

- periaatteellisesti laajakantoinen tai taloudellisesti merkittävä toiminnan muuttaminen;
- toimintaan nähden merkittävä investointi;
- toimintaan nähden merkittävä lainanotto tai -anto tai muu vastaava merkittävä rahoitusjärjestely;
- merkittävä henkilöstöpoliittinen ratkaisu sekä olennainen poikkeaminen kaupungin henkilöstöetuja vastaavista henkilöstöeduista;
- toimitusjohtajan valinta.

Kaupunkikonserniin kuuluvan yhteisön alkaessa valmistella sellaista yhteisön toimintaan vaikuttavaa muutosta, joka saattaa edellyttää ennakkosuostumuksen, tulee yhteisön aina olla yhteydessä henkilöstön ja konsernipalveluiden palvelualueeseen, joka selvittää ennakkosuostumuksen tarpeen ja valmistelee asian tarvittaessa konsernijaostolle.

Ennakkosuostumuksesta ilmoitetaan aina tytäryhteisölle kirjallisesti.

Mikäli toimenpide on hyväksytty kaupunginvaltuuston, kaupunginhallituksen tai konsernijaoston jo tekemällä päätöksellä, ei erillistä ennakkosuostumusta tarvitse pyytää.

Velvollisuus kaupungin ennakkosuostumuksen hankkimiseen on tytäryhteisön toimitusjohtajalla ja hallituksella. Hallituksen puheenjohtajan velvollisuutena on valvoa, että kaupungin ennakkosuostumus on saatu ennen kuin hallitus päättää asiasta. Ennakkosuostumuksen hankkiminen ei muuta yhteisön johdon oikeudellista asemaa ja vastuuta. Lopullinen päätösvalta ja vastuu on aina yhteisön omalla päätöksentekoelimellä riippumatta kaupungin ennakkokannasta.

6.3. Edustajille ja jäsenille annettavat menettelyohjeet

Keskeinen osa kaupungin omistajaohjausta on toimiohjeiden antaminen tytäryhteisöille ja henkilöille, jotka edustavat kaupunkia eri yhteisöjen hallintoelimissä.

Hallintosäännön mukaan kaupunginhallituksen konsernijaosto tai kiireellisissä tapauksissa kaupunginjohtaja tai henkilöstön ja konsernijohtaja päättää menettelyohjeen antamisesta yhteisöjen kokouksiin, joissa kaupungin etua on valvottava ja sen mielipidettä kuultava.

6.4. Tytäryhteisöissä noudatettava henkilöstöpolitiikka

Vantaan kaupungin henkilöstöpolitiikkaa ja henkilöstöetuja noudatetaan myös tytäryhteisöissä yhteisön järjestäytymisen mukaisen työehtosopimuksen rajoissa.

Kaupungin tytäryhteisöt kuuluvat työnantajajärjestöön ja soveltavat järjestäytymisensä mukaista työehtosopimusta ja ne järjestävät eläkevakuutuksensa Kevassa. Näistä pääsäännöistä voidaan erityisestä syystä yhtiön toiminnan luonne ja laatu huomioiden poiketa konsernijaoston ennakkosuostumuksella.

Kaupungin markkinaehtoisesti toimivissa tytäryhteisöissä voidaan edellä mainitusta riippumatta noudattaa alan kilpailijoiden käytäntöjä vastaavaa henkilöstöpolitiikkaa. Olennainen poikkeaminen kaupungin henkilöstöpolitiikasta tai henkilöstöeduista edellyttää konsernijaoston ennakkosuostumusta.

6.5. Konsernivalvonta ja raportointi

Konsernivalvonnalla tarkoitetaan konsernijohdon vastuulla olevaa tytäryhteisöjen toiminnan tuloksellisuuden ja taloudellisen aseman seurantaa, analysointia ja raportointia. Lisäksi konsernivalvonnalla tarkoitetaan konserniohjeen noudattamisen sekä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimivuuden seurantaa.

Konsernivalvonnan tavoitteena on yhtenäistää konserniohjauksen kannalta keskeisillä alueilla kaupunkikonserniin kuuluvien tytäryhteisöjen johtamis- ja hallintokäytännöt ja varmistaa, että yhteisöissä toteutuvat asetetut toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet, sisäinen ja ulkoinen valvonta sekä riskienhallinta. Osana konsernivalvontaa henkilöstön- ja konsernipalveluiden vastuualue on säännöllisesti yhteydessä tytäryhteisöihin.

Kaupungin seuranta ei korvaa yhtiön hallituksen ja toimitusjohtajan valvontavastuuta eikä riippumatonta sisäistä tarkastusta.

Tytäryhteisöjen tulee raportoida toiminnastaan ja taloudestaan henkilöstön ja konsernipalveluiden palvelualueen määräämällä tavalla. Palvelualue työstää raportoinneista oman raporttinsa konsernijaostolle. Lisäksi tytäryhteisöillä on kutsusta velvoite saapua konsernijaoston kokouksiin raportoimaan asioistaan. Tällöin samoista asioista ei enää laadita palvelualueen koostetta.

Tytäryhteisöjen tulee antaa kaupungin talouspalveluille konsernitilinpäätöksen laadintaan tarvittavat tiedot sen pyytämässä muodossa ja sen antaman aikataulun mukaisesti.

Määrätyn raportoinnin lisäksi kaupunkikonserniin kuuluvan yhteisön on mahdollisimman aikaisessa vaiheessa informoitava kaupungin konsernijohtoa kaikista yhteisöä koskevista merkittävistä toimintaan, tulokseen ja riskiin vaikuttavista asioista. Tämä velvollisuus täytetään yhteydenpidolla henkilöstön ja konsernipalveluiden palvelualueeseen.

6.6. Tarkastuslautakunta ja tilintarkastus

Kaupungin tarkastuslautakunnan tehtävänä on mm. arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla sekä huolehtia kunnan ja sen tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta.

Kaupungin tytäryhteisöt ovat velvollisia toimittamaan tarkastuslautakunnalle sen tehtäviensä suorittamiseksi tarvitsemat tiedot.

Tarkastuslautakunta kilpailuttaa tytäryhteisöjen tilintarkastajat keskitetysti.

6.7. Kaupungin sisäinen tarkastus

Kaupungin sisäisellä tarkastuksella on oikeus kaupunginjohtajan toimeksiannon mukaisesti tarkastaa tytäryhteisöjen toimintaa. Tarkastusta varten yhteisöjen tulee antaa tarpeelliset tiedot ja avustaa tietojen saamisessa.

Sisäinen tarkastus tarkastaa ja arvioi sisäisen valvonnan järjestelmiä ja riskienhallintaa, toimintojen lain- ja päätöstenmukaisuutta, resurssien tehokasta ja taloudellista käyttöä sekä johtamisessa ja päätöksenteossa käytettävän tiedon luotettavuutta.

7. Hallitus

7.1. Hallituksen valinta ja kokoonpano

Hallintosäännön mukaan kaupunginhallituksen konsernijaosto päättää jäsenten ja nimeämisestä yksityisoikeudellisiin yhteisöihin, kun kaupungilla on siihen oikeus.

Kuntalain mukaan kaupungin tytäryhteisön hallituksen kokoonpanossa on otettava huomioon yhteisön toimialan edellyttämä riittävä talouden ja liiketoiminnan asiantuntemus.

Kaupungin nimetessä jäseniä yhteisöjen hallituksiin kiinnitetään huomiota siihen, että hallituksen kokoonpanon tulee olla taustaltaan ja osaamiseltaan monipuolinen siten, että hallituksella on yhteisön toiminnan laatuun ja laajuuteen nähden riittävä talouden ja liiketoiminnan asiantuntemus ja kyky toimitusjohtajan ohjaamiseksi sekä yhteisön kehittämiseksi sille asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi. Hallitusjäsenehdokkaiksi nimetään tasapuolisesti naisia ja miehiä.

Kaupungin tytäryhteisöjen hallitusten jäsenten lukumäärä määritetään hallituksen työskentelyn kannalta tarkoituksenmukaiseksi. Kaupungin tytäryhteisöihin valitaan pääsääntöisesti 3-5 jäsentä. Perustellusta syystä tytäryhteisön hallituksen koko voi olla 7 jäsentä. Hallitusten toimikausi on kaksi vuotta, ellei ole erityistä syytä poiketa tästä.

Alakonsernien, joiden emoyhteisönä toimii kaupungin tytäryhteisö, hallitukset muodostetaan pääsääntöisesti emoyhteisön johdosta ja avainhenkilöistä. Emoyhteisön toimitusjohtaja tai hallituksen puheenjohtaja toimii lähtökohtaisesti tytäryhteisön hallituksen puheenjohtajana.

Edistääkseen tytäryhteisöjen hallitusten kykyä ja osaamista kaupunki järjestää tytäryhteisöjen hallituksiin valituille henkilöille koulutuksia, joihin hallitusten jäsenten tulee osallistua.

Kaupunginjohtajalla tai henkilöstö- ja konsernijohtajalla tai hänen määräämällään on oikeus olla läsnä ja käyttää puheoikeutta tytäryhteisöjen hallitusten kokouksissa tai seminaareissa. Hallituksella on kuitenkin oikeus estää tämän oikeuden käyttö käsiteltäessä asiaa, jossa kaupungin ja yhteisön välillä on eturistiriita.

7.2. Hallituksen jäsenen palkkio

Kaupungin tytäryhteisöjen hallitusten jäsenien kokouspalkkiot ovat pääsääntöisesti kulloinkin voimassaolevan Vantaan kaupungin luottamushenkilöiden palkkiosäännön mukaisia siten, että tytäryhteisöjen hallituksen puheenjohtajat ja jäsenet rinnastetaan kokouspalkkioiden osalta Vantaan kaupunginhallituksen puheenjohtajaan ja jäseniin.

Konsernijaosto voi päättää maksaa yhteisön hallitukselle kokouspalkkion lisäksi vuosipalkkiota tai muutoinkin päättää poiketa edellä mainitusta tytäryhteisöjen hallituspalkkioita koskevasta pääsäännöstä. Pääsäännöstä poikettaessa otetaan palkkioiden määrää arvioitaessa ensisijaisesti huomioon yhteisön koko, toimiala sekä tehtävän vaativuus.

8. Kaupunkikonsernin talouden ja investointien suunnittelu

8.1. Tytäryhteisöjen sijoitus- ja rahoitustoiminta

Konserniyhtiöiden rahoitustoiminta on, pois lukien markkinaehtoisesti toimivat yhteisöt, keskitetty talouden ja strategian palvelualueelle, jossa vastataan tytäryhteisöjen lainojen

kilpailutuksesta sekä ohjataan yhtiöiden kassavarojen sijoitustoimintaa. Markkinaehtoisten yhtiöiden pitkäaikainen rahoitus hoidetaan yhteistyössä talouden ja strategian palvelualueen kanssa. Talouden ja strategian palvelualue tekee rahoitustoiminnassa muutoinkin yhteistyötä markkinaehtoisten yhteisöjen kanssa.

Kaupunginhallituksen hyväksymässä rahoitus- ja korkoriskipolitiikassa määritellään tarkemmin mm. käytettävät rahoitusratkaisut ja -instrumentit.

Kaupunki myöntää takauksia pääsääntöisesti vain omille tytäryhteisöilleen. Kaupunki ei myönnä lainaa, takausta tai muuta vakuutta, jos siihen sisältyy merkittävä taloudellinen riski. Kaupungin edut tulee turvata riittävän kattavilla vastavakuuksilla.

Lainoja ja takauksia myöntäessä kaupunki huomioi aina valtiontukisäännösten noudattamisen.

8.2. Konsernitili

Kaupungilla on käytössä konsernitilijärjestelmä, johon tytäryhteisö on velvollinen liittymään kaupunginhallituksen konsernijaoston niin päättäessä.

Konsernitilijärjestelmästä vastaa ja sen käyttöä ohjeistaa talouden ja strategian palvelualue. Tiliä hallinnoi kaupunki ja se kilpailutetaan määräajoin.

8.3. Tytäryhtiöiden keskinäinen lainananto ja vakuudet

Kaupungin konserniyhteisöjen keskinäinen lainananto, omaisuuden panttaus ja takaukset eivät ole sallittuja. Poikkeuksen tästä muodostavat alakonsernin sisäiset lainananto- ja vakuusjärjestelyt konsernijaoston ennakkosuostumuksella.

8.4. Vakuutustoiminta

Tytäryhteisön on toteutettava vakuuttamisessa kaupungin vahvistamaa vakuutuspolitiikkaa.

Kaupunki kilpailuttaa vakuutusmeklaripalvelut säännöllisesti kaupungin ja tytäryhteisöjen käytettäväksi. Vantaan kaupungin kilpailuttamaan vakuutusturvaan sisältyvät myös tietyin rajoituksin tytäryhteisöt.

Tytäryhteisöjen tulee varmistaa, että yhteisön vakuutusturva mukaan lukien toiminnan keskeytyksen vakuuttaminen on riittävän laaja ja ettei olemassa olevassa vakuutusturvassa ole päällekkäisyyttä. Yhteisöjen tulee huolehtia myös omien toimielintensä jäsenten vastuuvakuutuksista.

9. Konsernin sisäiset palvelut ja hankinnat

Kaupunkikonserniin kuuluvien yhteisöjen tulee soveltuvin osin noudattaa kaupungin palveluja ja hankintoja koskevia ohjeita.

Tukipalveluja hankkiessaan tytäryhteisöjen tulee ensin selvittää kaupungin ja kaupunkikonsernin muiden yhteisöjen tarjoamat palvelut ja niiden käyttömahdollisuudet. Tukipalveluja ovat mm. kirjanpidon ja muun taloushallinnon tehtävät, lakipalvelut, henkilöstöpalvelut, kilpailutuspalvelut, tietojärjestelmät ja niiden ylläpitoa koskevat palvelut, puhelin- ja tietoliikennepalvelut sekä toimitilojen vuokrauspalvelut.

Kaupungin konserniyhteisöille tarjoamien tukipalveluiden hinnoittelun on oltava markkinaperusteista. Tukipalveluiden tuottamisesta tulee tehdä kirjalliset sopimukset konserniyhteisöjen ja kaupungin välillä. Konsernin sisäisten palveluiden tuottamisessa huomioidaan aina valtiontukea koskevat määräykset.

Tytäryhteisöjen, joiden toimintaan on sovellettava julkisista hankinnoista annettuja säännöksiä, on noudatettava Vantaan kaupungin hankintaohjeita poislukien ohjeiden kunnallista päätöksentekomenettelyä koskevat osat, ja muiden tytäryhteisöjen on hankinnoissaan noudatettava soveltuvin osin Vantaan kaupungin hankintaohjeita.

Kaupungin kilpailuttaessa hankintoja koko konsernille, on tytäryhteisö, joka vähäistä suuremmissa määrin tarvitsee hankinnan kohteena olevia tavaroita tai palveluita, velvollinen osallistumaan yhteiseen hankintaan, ellei tästä poikkeamiseen ole erityistä syytä.

Hankintalakia soveltavien kansallisen kynnysarvon ylittävien hankintojen kilpailutuksissa tulee käyttää kaupungin hankinta-palveluyksikön kilpailutuspalveluja poislukien rakennusurakat.

Tämän kohdan määräyksiä ei sovelleta markkinaehtoisiin tytäryhteisöihin.

10. Riskienhallinta ja sisäinen valvonta

Kaupunkikonserniin kuuluvat yhtiöt vastaavat hyvän johtamis- ja hallintotavan sekä riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan järjestämisestä, toteuttamisesta ja toimivuuden varmistamisesta Vantaan kaupunkikonsernin periaatteiden ja menettelytapojen mukaisesti.

Tytäryhteisön sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestäminen yhteisön toiminnan laadun ja laajuuden kannalta tarkoituksenmukaisella ja toimivalla tavalla kuuluu hallituksen ja toimitusjohtajan vastuulle. Yhteisön on huolehdittava siitä, että sillä on toimivat johtamisen, raportoinnin, sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan menettelyt.

Tytäryhteisön tulee laatia riskiprofiilistaan ja riskien hallinnan menettelyistä riskienhallintasuunnitelma ja huolehtia siitä, että se pidetään ajantasaisena.

Tytäryhteisön tulee raportoida vuosittain henkilöstön ja konsernipalveluiden palvelualueen ohjeiden mukaan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan menettelyistä sekä yhteisön tavoitteita uhkaavista merkittävistä riskeistä.

11. Tiedottaminen

Kaupungin on tiedotettava toiminnastaan asukkaille, palvelujen käyttäjille, järjestöille ja muille yhteisöille. Tiedottamisvelvollisuus koskee koko kaupunkikonsernin toimintaa samoin kuin osallistumista kaupunkien ja kuntien yhteistoimintaan.

Kaupungin tytäryhteisöjen on tiedotettava riittävällä tavalla palveluistaan, toiminnastaan sekä taloudestaan noudattaen mahdollisimman laajasti kaupungin antamia viestintää koskevia ohjeita. Ulkoinen viestintä tulee järjestää yhteistyössä kaupungin kanssa. Vastuu ulkoisen ja sisäisen viestinnän toimivuudesta kuuluu viime kädessä yhteisön hallitukselle ja toimitusjohtajalle. Asianmukaisen viestinnän järjestämiseen on varattava riittävät resurssit.

12. Luottamushenkilön tiedonsaantioikeus

Kaupungin luottamushenkilöillä on kuntalain nojalla oikeus saada kaupungin viranomaisilta tietoja, joita he toimessaan pitävät tarpeellisena, jollei salassapitoa koskevista säännöksistä muuta johdu. Samoin luottamushenkilöllä on oikeus saada konsernijohdolta sen hallussa olevia, kunnan tytäryhteisöjen toimintaa koskevia tietoja, jollei salassapitoa koskevista säännöksistä muuta johdu.

Luottamushenkilöllä on toimielimen jäsenenä oikeus niihin salassa pidettäviin tietoihin, jotka kuuluvat hänen varsinaisten tehtäviensä hoitamiseen ja joita tarvitaan päätöksenteon perusteena toimielimen käsiteltävänä olevassa asiassa. Luottamushenkilö on velvollinen pitämään salassa saamansa ei-julkiset tiedot.

VANTAAN KAUPUNGIN KONSERNIYHTEISÖJEN OMISTAJAPOLIITTISET LINJAUKSET YLEINEN OSA

Sisällys

1. Konserniyhteisöjen omistajapolitiikan tavoitteet 1
2. Kaupungin omistajapolitiikka yleisesti 1
3. Omistajapolitiikka eri yhteisömuodoissa 3
3.1 Osakeyhtiö 3
3.2 Kuntayhtymät 4
3.3 Muut toimintamuodot 4
4. Yhteisökohtaiset omistajapoliittiset linjaukset 4
5. Tytäryhteisöjen salkuttaminen 5
5.1 Salkutuksen sisältö 5
5.2 Markkinaehtoiset yhteisöt 5
5.3 Muut tytäryhteisöt 5
5.4 Asunto- ja kiinteistöosakeyhtiöt 6

1. Konserniyhteisöjen omistajapolitiikan tavoitteet

Vantaan kaupungin strategia ja arvot ohjaavat konserniyhteisöjen omistajapolitiikkaa ja konsernirakennetta.

Omistajapoliittisten linjausten yleisessä osassa määritellään, minkälaisia yhtenäisiä periaatteita sovelletaan Vantaan kaupungin konserniomistajaohjauksessa.

Yhteisökohtaisissa omistajapoliittisissa linjauksissa määritellään kunkin konserniyhteisön asema kaupungin palvelutuotannon järjestämisessä sekä yhteisön tarkoitus kaupunkikonsernin näkökulmasta.

Omistaminen on yksi tapa tuottaa palveluita ja tiloja. Omistamisen vaihtoehtona on, että kaupunki toteuttaa palveluita tai tiloja omana toimintanaan tai vaihtoehtoisesti ostamalla palveluita tai vuokraamalla tiloja.

Konserniyhteisöjen omistajapolitiikassa on kyse omistajastrategian valinnasta. Yhteisöjen omistajapoliittisissa linjauksissa määritellään periaatteet sille, millaisissa tehtävissä ja hankkeissa kaupunki on mukana omistajana ja sijoittajana, miksi kaupunki toimii omistajana ja millaisia omistukselle asetettavia tuotto- ja muita kehitystavoitteita asetetaan. Lisäksi linjaukset ohjaavat yksittäisiä investointipäätöksiä ja konsernirakenteen kehittämistä.

Kaupungin konserniyhteisöjä koskevan omistajapolitiikan tavoitteena on, että:

- Konsernin palvelut ja toiminta on järjestetty kaupunkistrategiaa parhaiten noudattavalla tavalla.
- Konsernia ja omistuksia johdetaan johdonmukaisesti ja ennakoivasti.
- Pääomia ja omaisuutta käytetään tehokkaasti.
- Omistajuus hyödyttää kaupungin toimintaa ja palvelujen järjestämistä sekä kehittämistä.

2. Kaupungin omistajapolitiikka yleisesti

Konserniohjeen 4. kohdan mukaan kaupunginvaltuusto vahvistaa kaupungin yhteisöjä koskevan omistajapolitiikan yleiset linjaukset ja kaupunginhallitus kunkin kaupungin tytäryhteisön yhteisökohtaiset omistajapoliittiset linjaukset.

Omistusten kokonaisuutta ja konsernirakennetta arvioidaan omistajapolitiikan osana aktiivisesti niin, että kaupunkikonsernin kokonaisetu otetaan huomioon omistamiseen liittyvissä päätöksissä. Yhteisöistä irtaannutaan siten, että kaupungin tekemät sijoitukset palautuvat mahdollisimman hyvillä tuotoilla kaupungille. Omistukset järjestetään siten, ettei alakonserneissa tai yhteisöissä ole ristikkäisomistuksia.

Kaupunki ei omista tai hanki omistuksia, jotka heikentävät tai vääristävät markkinoita.

Konserniyhteisöjen omistajaohjauksessa varmistetaan, että yhteisöillä on tarkoitus ja tavoite, joiden toteutumista ja tarkoituksenmukaisuutta arvioidaan säännöllisesti. Tavoitteiden toteutumisesta raportoidaan osavuosikatsausten yhteydessä ja tilikauden päättyessä kaupunginhallituksen konsernijaostolle. Tavoitteet tukevat kaupunkistrategiaa ja ovat selkeitä sekä mitattavia. Tavoitteita asetetaan talouteen, toiminnan laatuun, henkilöstöön ja ympäristövastuuseen liittyen. Kiinteistöyhtiöissä tavoitteet voivat liittyä omaisuuden arvoon ja

toimintakunnon säilyttämiseen, ylläpitokustannusten kehittymiseen ja kaupunkikonsernin hiilineutraaliustavoitteiden edistämiseen.

Asetettujen tavoitteiden pohjalta tytäryhteisö laatii vuosittain toiminta- ja taloussuunnitelman sekä rahoitus-, riskienhallinta- ja investointisuunnitelman. Tytäryhteisöllä tulee lisäksi olla pitkän tähtäimen talous-, rahoitus- ja investointisuunnitelma. Kaupunki varmistaa, että näitä suunnitelmia noudatetaan. Mikäli konserniyhteisön toiminta on vähäistä tai sillä ei ole lainkaan toimintaa, yhtiölle ei tarvitse laatia rahoitus- ja investointisuunnitelmaa tai pitkän tähtäimen suunnitelmaa.

Kaupunki osallistuu yhteisön omistajana rahoitusvastuun kantamiseen omistuksensa suhteessa ja rajaa taloudellisen vastuunsa pääsääntöisesti omistusosuuteensa. Kaupunki ei pääomita pitkällä aikavälillä kannattamatonta liiketoimintaa, ja pääomittaminen vaatii aina perusteelliset selvitykset ja taustalaskelmat. EU:n valtiontukisäännöksistä seuraavat rajoitukset on otettava huomioon aina kaupungin rahoittaessa konserni- tai osakkuusyhteisöä tai kaupungin järjestäessä vakuuden yhteisölle.

Kaupunki on vastuullinen ja eettinen omistaja. Tämä tarkoittaa, että kaupunki on omistajana sitoutunut yhtiöidensä kautta harjoittamaan vastuullista ja kestävää kehitystä tukevaa liiketoimintaa.

Omistuksesta luovuttaessa on lähtökohtana oltava vapautuvan pääoman entistä tehokkaampi käyttö. Jos kaupunki luopuu omaisuudestaan tai omistuksistaan, päätöksenteon yhteydessä kaupungin tulee arvioida, miten luopuminen vaikuttaa kaupungin palvelutuotantoon tai miten palvelut turvataan tulevaisuudessa.

Linjaukset ovat toimintaa suuntaavia ja näin ollen suhteellisen pysyviä. Kaupunki etsii kuitenkin jatkuvasti mahdollisuuksia toiminnan tehostamiseen, ja olosuhteiden muuttuessa omistajapolitiikkaa on myös voitava muuttaa. Yhtiökohtaisten linjausten päivitystarvetta tarkastellaan kokonaisuutena valtuustokausittain.

Omistajaohjauksen kokonaisuus Vantaalla

1 **Omistajaohjauksen lähtökohdat:** Kaupunkistrategia, konserniohje, omistajapoliittiset linjaukset (kaupungin yleinen ja yhtiökohtainen), hyvää hallintoa ja johtamistapaa koskeva ohje

2 **Omistajaohjauksen toteutumisen edellytykset:** Konserniyhteisöt noudattavat esimerkillisesti lainsäädäntöä ja konserniohjeistusta, konserniyhteisöt toimivat vastuullisesti (taloudellinen, sosiaalinen ja ympäristövastuu)

3 **Omistajaohjauksen välineet:** Yhtiöille asetettavat tavoitteet ja raportointi, menettelytapaohjeet, ennakkosuostumukset, perustamis- ja osakassopimukset, yhtiöjärjestykset, sopimusriskien hallinta, hallintohenkilöiden valinta, investointien sekä rahoituksen suunnittelu ja –valvonta, konsernijohdon muu päätöksenteko, omistajaohjauskeskustelut

3. Omistajapolitiikka eri yhteisömuodoissa

Yhteisöä perustettaessa sekä sen toimintaa suunniteltaessa analysoidaan, mitä yhteisömuotoa kulloinkin käytetään vai onko tarkoituksenmukaisempaa toteuttaa toiminta ja siihen liittyvät tukitoiminnot emokaupungin sisällä. Yhteisömuodon valinta tehdään omistajapolitiikan päämäärien ja tavoitteiden pohjalta. Pääsääntöisesti emokaupungin ulkopuoliset omistukset toimivat osakeyhtiömuodossa.

3.1 Osakeyhtiö

Osakeyhtiöt ovat kaupungin organisaatiosta erillisiä oikeushenkilöitä, ja niitä koskee oma erillinen lainsäädäntönsä. Osakeyhtiölain mukaan osakeyhtiön tarkoituksena on voiton tavoittelu. Osakeyhtiö voi harjoittaa myös toimintaa, jossa toiminnan tarkoituksena on muu kuin voiton tavoittelu, mikäli yhtiöjärjestyksessä on näin määrätty. Kaupungin konserniyhtiöiden tulee toimia taloudellisesti kestävällä tavalla.

Kaupunki ohjaa omistamansa tytäryhtiön johdon toimintaa yhtiöjärjestyksen avulla. Yhtiöjärjestyksen vähimmäissisällöstä säädetään osakeyhtiölaissa, mutta muilta osin osakkeenomistajat päättävät yhtiöjärjestysmääräyksistä. Yhtiöjärjestyksen määräykset sitovat yhtiöoikeudellisesti yhtiön toimielimiä. Osakeyhtiömuodossa toimiville tytäryhtiöille laaditaan yhtiöjärjestysmallit, jotka konsernijaosto hyväksyy ja joiden mukaiseksi tytäryhtiöiden yhtiöjärjestykset muutetaan. Yhtiöjärjestyksessä tytäryhtiö sitoutuu noudattamaan toiminnassaan kaupungin konserniohjetta ja muuta konserniohjeistusta.

Konserniyhtiöissä, joissa on muita osakkeenomistajia, kaupunki turvaa etujaan laatimalla osakassopimuksen. Osakassopimuksessa määritetään kunkin osakkeenomistajan oikeudet ja velvoitteet yhtiöön liittyen. Osakassopimuksen avulla kaupunki hallitsee osakkeenomistajan keskinäisiä ja yhtiön välisiä suhteita sekä näistä mahdollisesti aiheutuvia riskejä. Lisäksi osakassopimuksessa sovitaan osakkaiden tehtävistä ja velvoitteista kuten esimerkiksi velvollisuudesta antaa yhtiölle rahoitusta tai vakuuksia tai merkitä uusia osakkeita.

Konserniyhtiöissä, joissa on kaupungin lisäksi muita osakkeenomistajia, kaupunki ei voi sitoutua omistusosuuttaan suurempiin velvoitteisiin tai maksuosuuksiin suhteessa yhtiön muihin osakkaisiin.

Konserniyhteisöissä tärkeä omistajaohjauksen muoto on asiantuntevien henkilöiden valinta yhteisön hallintotehtäviin. Kuntalain 47 § 2 momentin mukaan kunnan tytäryhteisön hallituksen kokoonpanossa on otettava huomioon yhteisön toimialan edellyttämä riittävä talouden ja liiketoiminnan asiantuntemus. Tytäryhtiön hallituksella on oltava kokonaisuutena riittävä ja monipuolinen osaaminen sekä toisiaan täydentävä kokemus ja toimialan edellyttämä riittävä talouden ja liiketoiminnan tuntemus. Lisäksi hallituksen jäsenillä tulee olla kykyä itsenäiseen päätöksentekoon sekä tasavertaiseen keskusteluun yhtiön toimivan johdon kanssa. Hallituksen jäseneksi valittavien henkilöiden tulee olla myös hyvämaineisia ja sopivia tehtävään. Yhteisökohtaisissa omistajapoliittisissa linjauksissa on määritelty kunkin tytäryhtiön hallituksen erityiset osaamisvaatimukset. Kaupunginhallituksen konsernijaosto seuraa konserniyhteisöjen hallitusten asiantuntemusta säännöllisesti toteutettavien hallitusten itsearviointien avulla.

Kaupunki voi tarvittaessa osittain tai kokonaan luopua omistuksestaan yhtiössä.

3.2 Kuntayhtymät

Kaupunki tuottaa osan peruspalveluistaan kuntayhtymien kautta. Merkittävä osa kuntayhtymistä on lakisääteisiä eli kaupungilla on lakisääteinen velvollisuus kuulua kuntayhtymään.

Kuntayhtymien omistajaohjausta toteutetaan yhteistyössä muiden kuntayhtymien omistajien kanssa. Kaupunki asettaa kuntayhtymän toiminnalle yhdessä kuntayhtymien muiden omistajien kanssa tavoitteet ja edellyttää kuntayhtymää raportoimaan tavoitteiden toteutumisesta.

3.3 Muut toimintamuodot

Säätiöllä on oltava hyödyllinen tarkoitus, jota säätiö tukee tai jonka mukaista toimintaa säätiö edistää. Säätiön tarkoituksena ei voi olla liiketoiminnan harjoittaminen eikä taloudellisen edun tuottaminen sen lähipiiriin kuuluvalle. Säätiön toiminta rahoitetaan pääomalla, toiminnan tuloilla ja muulla rahoituksella. Säätiön perustaja voi ainoastaan rajallisesti vaikuttaa säätiön päätöksentekoon. Vantaan kaupunki osallistuu uusiin säätiöihin vain poikkeustapauksissa perusteellisen harkinnan jälkeen, jos muita organisointitapaa tai yhteisömuotoa ole mahdollista käyttää ja säätiö harjoittaa vain yleishyödyllistä toimintaa.

Kaupunki voi olla jäsenenä yhdistyksessä silloin, kun kaupungin palvelutuotannolle on jäsenyydestä selkeää hyötyä esimerkiksi edunvalvonnan tai palveluiden kehittämisen kautta.

4. Yhteisökohtaiset omistajapoliittiset linjaukset

Kaikille kaupungin tytäryhteisöille ja osakkuusyhteisöille vahvistetaan yhteisökohtaiset omistajapoliittiset linjaukset.

Yhteisökohtaisissa omistajapoliittisissa linjauksissa määritellään

1) mitä kaupunki omistaa;
2) miksi kaupunki on omistajana yhtiössä;
3) millaisia tavoitteita omistuksille asetetaan pitkällä aikavälillä;
4) kuka yhteisön omaisuuden arvon säilymisestä ja käytöstä vastaa;
5) miten omaisuuden hallinnan johtaminen ja raportointi on järjestetty; ja
6) millaista osaamista yhtiön hallituksen jäsenillä tulisi olla.

Omistuksille voidaan asettaa pitkällä aikavälillä omistuksen kehittämiseen, omistuspohjan laajentamiseen, toimintojen uudelleenjärjestelyyn tai omistuksesta luopumiseen liittyviä tavoitteita. Lisäksi omistuksille voidaan asettaa tuotto- tai osinkotavoitteita tai yhteisön toteuttamaan pitkän aikavälin hankkeeseen liittyviä tavoitteita.

Omistajapoliittiset linjaukset on tarkoitettu ohjeeksi kaupungin päätöksentekijöille ja henkilöstölle, tytär- ja osakkuusyhteisöille sekä kuntayhtymille ja säätiöille yksittäisten päätösten tueksi.

5. Tytäryhteisöjen salkuttaminen

5.1 Salkutuksen sisältö

Konserniohjeen 4. kohdan mukaan kaupungin tytäryhteisöt jaetaan kolmeen ryhmään (salkkuun), jotka ovat:

1) markkinaehtoisesti toimivat tytäryhteisöt;
2) muut tytäryhteisöt; ja
3) asunto- ja kiinteistöosakeyhtiöt.

5.2 Markkinaehtoiset yhteisöt

Tytäryhteisöjen toiminnan markkinaehtoisuutta arvioidaan sen mukaan, toimiiko yhtiö yleisesti markkinoilla ja harjoittaako se elinkeinotoimintaa. Markkinaehtoisuutta harkittaessa tarkastellaan, onko yhtiö perustettu tyydyttämään sellaisia yleisen edun mukaisia tarpeita, joilla ei ole kaupallista tai teollista luonnetta. Lisäksi arvioidaan, onko yhtiöllä julkista palvelutehtävää tai viranomaistehtäviä ja onko yhtiön tarkoitus tuottaa voittoa tai toimiiko yhtiö kilpailutilanteessa markkinoilla ja käyttääkö se markkinaperusteista hinnoittelua. Arvioinnissa huomioidaan myös yhtiön toiminnan kohde ja rahoituspohja, eli onko asiakaskunta laaja ja rajoittamaton sekä perustuuko yhtiön toiminta pääosin omaan tulorahoitukseen.

Vantaan kaupungin konserniyhteisöistä ainoa markkinaehtoinen yhtiö on Vantaan Energia Oy.

Kaupungin omistajuus ei saa aiheuttaa markkinaehtoisesti toimivalle yhteisölle kilpailuetua eikä -haittaa.

Markkinaehtoisesti toimivan tytäryhteisön tulee hankkia ennakkosuostumus konserniohjeen kohdan 6.2 mukaisissa asioissa. Muutoin markkinaehtoisesti toimivalla yhteisöllä ei ole velvollisuutta hankkia ennakkosuostumusta.

Muilta osin markkinaehtoiseen yhtiöön sovelletaan konserniohjetta sekä yleisiä ja yhteisökohtaisia omistajapoliittisia linjauksia.

Kilpailuneutraliteettisäännökset edellyttävät, että kaupunki kohtelee markkinoilla toimivia yhteisöjä yhdenmukaisesti riippumatta siitä, minkälainen yhteisön omistuspohja on. Kaupungin omistaman markkinaehtoisesti toimivan yhteisön toimintaperiaatteiden, rahoitusrakenteen ja tuottotavoitteiden tulee olla vertailukelpoisia samalla toimialalla toimiviin muihin yrityksiin verrattuna.

Markkinoilla toimivalla tytäryhteisöllä ei kaupungin omistaja-aseman perusteella ole erityisasemaa suhteessa kaupunkiin eikä markkinoilla toimivalle yhteisölle voida kaupungin toimesta asettaa sen kilpailijoista poikkeavia velvoitteita, kuten velvoitetta ylläpitää yhteisön tavanomaisiin tehtäviin kuulumatonta tai tappiollista toimintaa.

5.3 Muut tytäryhteisöt

Muut kuin markkinaehtoiset tytäryhteisöt soveltavat konserniohjetta, yleisiä omistajapoliittisia linjauksia ja yhteisökohtaisia omistajapoliittisia linjauksia kokonaisuudessaan.

Muut kuin markkinaehtoiset tytäryhtiöt ovat joko

1) sidosyksikköperiaatteella toimivia vain kaupungille ja mahdollisille muille hankintayksikköomistajilleen palvelujaan tarjoavia yhtiöitä; tai
2) muiden tahojen kanssa omistettuja yhtiöitä, joilla ei ole sidosyksikköasemaa, mutta jotka eivät toimi markkinoilla.

Sidosyksikköasemassa toimivan yhtiön tarkoitus on voiton tuottamisen sijaan tuottaa kaupungille palveluja. Kaupungin omistajapoliittiset tavoitteet sidosyksikkönä toimivissa yhtiöissä perustuvat mahdollisimman hyvään palvelutuotannon ja taloudelliseen tuloksen kokonaisuuteen. Yhtiöiden toimintaa arvioidaan ensisijaisesti sen perusteella, miten ja kuinka tehokkaasti kyseinen yhtiö toteuttaa tavoitteita ja tuottaa palveluita kaupungille.

Muiden kuin sidosyksikkönä toimivien yhtiöiden osalta kaupungin tavoitteet perustuvat yhtiön taloudellisen aseman kehittämiseen ja kaupungin omistuksen arvon säilyttämiseen.

5.4 Asunto- ja kiinteistöosakeyhtiöt

Kiinteistö- ja asunto-osakeyhtiöt soveltavat konserniohjetta, yleisiä omistajapoliittisia linjauksia ja yhteisökohtaisia omistajapoliittisia linjauksia kokonaisuudessaan.

Tavalliset kiinteistöosakeyhtiöt ja keskinäiset kiinteistöosakeyhtiöt soveltavat toiminnassaan osakeyhtiölakia. Asunto-osakeyhtiöt soveltavat toimintaansa asunto-osakeyhtiölakia.

Rakennushankkeiden toteuttamiseen kiinteistöosakeyhtiömuodossa sovelletaan seuraavia linjauksia:

- Mikäli kaupunki tuottaa tiloja konserniyhteisöjen tai konsernin ulkopuolisen sijoittajan taseeseen, kaupunki säilyttää omistuksen maapohjaan ja tekee toteuttajan kanssa pitkäaikaisen maanvuokrasopimuksen.
- Kiinteistöyhtiön omistukseen ei toteuteta perusopetustiloja ja päiväkoteja.

Kiinteistöyhtiöiden käytön aikana noudatetaan seuraavia periaatteita toiminnassa:

- Kiinteistön arvoa ylläpidetään pitkän tähtäimen suunnitelman mukaisesti eikä yhtiön omistamien rakennusten korjausvelka kasva.
- Kiinteistön yllä- ja kunnossapitotoimintaa ja investointeja toteutetaan rakennuksen elinkaari ja käyttöikä huomioiden siten, että Vantaa on hiilineutraali vuonna 2030.

9 Luku - Kaupunginhallituksen ja konsernijaoston tehtävät ja päätösvalta

1 § Kaupunginhallituksen tehtävät ja päätösvalta

Kaupunginhallitus johtaa kaupungin toimintaa ja kehittämistä kaupunginvaltuuston päätösten mukaisesti.

Kaupunginhallitus voi asettaa toimikunnan, jonka tavoitteet ja tehtävät kaupunginhallitus määrittelee.

Kaupunginhallitus vastaa:

- kaupungin toiminnan yhteensovittamisesta ja omistajaohjauksesta
- kaupunginvaltuuston hyväksymän strategian mukaisesti kaupungin hallinnon kehittämisestä, henkilöstöasioista, taloudesta, työllisyydestä, edunvalvonnasta, kaavoitus- ja maapolitiikasta, elinvoimasta, asuntoasioista, joukkoliikenneasioista ja hankinnoista
- sopimusten hallinnan ja sopimusvalvonnan järjestämisestä
- siitä että kaupunki täyttää tietosuojalainsäädännön mukaiset velvoitteet

Kaupunginhallituksen tehtävistä ja päätösvallasta säädetään lisäksi 13 ja 18 luvuissa.

Kaupunginhallitus päättää:

Hallinto, talous ja henkilöstö

1. hyvään johtamis- ja hallintotapaan liittyvistä periaatteista ja menettelytavoista,
2. kaupungin puhevallan käyttämisestä sekä esitysten ja lausuntojen antamisesta ulkopuolisille,
3. kaupungin puhevallan käyttämisestä kaupunginvaltuuston, kaupunginhallituksen, konsernijaoston sekä kaupunkistrategian ja johdon toimialan viranhaltijoiden päätöksiä koskevissa tärkeimmissä muutoksenhakuasioissa, mikäli kaupunginhallitus yhtyy muutoksenhaun kohteena olevaan kaupungin viranomaisen tekemään päätökseen,
4. kaupungin tietoturva- ja tietosuojapolitiikasta sekä tiedonhallintaan liittyvien tehtävien vastuiden määrittelystä,
5. lausunnon antamisesta valtuuston päätöksestä tehtyyn valitukseen, jos kaupunginhallitus yhtyy valtuuston päätökseen,
6. muutoksen hakemisesta valtionosuutta koskevaan päätökseen,
7. esittää kaupunginvaltuustolle tiedoksi kunkin vuoden maaliskuun loppuun mennessä luettelon kuntalaisten edellisenä vuonna tekemistä aloitteista,
8. kaupunginhallituksen tarverahojen käytöstä ja tarverahojen käytöstä päättämään oikeutetuista,
9. valmiussuunnitelman hyväksymisestä,
10. koko kaupunkia sekä koko kaupunginjohtajan toimialaa koskevista sopimuksista,
11. paikallisista virka- ja työehtosopimuksista, kun paikallinen sopimus koskee koko henkilöstöä tai merkittävää osaa henkilöstöstä,
12. kaupunginjohtajan sijaisista ja apulaiskaupunginjohtajien sijaisista,
13. kaupunkistrategian ja johdon toimialan asiakas- ja muiden maksujen ja korvausten perusteista,
14. kaupungille tulevista maksuista, ellei toisin määrätty,
15. poistosuunnitelman hyväksymisestä,
16. sovinnon tai akordin tekemisestä,
17. asuntolaina-, kiinteistö- ja rakentamisrahaston lainoista,
18. vakuutena olevien kiinnitysten etuoikeusjärjestyksen muuttamisesta,
19. kaupungille testamentattujen tai lahjoitettujen varojen sekä valtionperintöjen vastaanottamisesta, hallinnasta ja hoitamisohjeista, kun testamentatun, lahjoitetun tai perityn omaisuuden arvo ylittää 100 000 euroa,

20. konsernijaoston esityksestä säätiön perustamisesta ja jäsenyydestä, yksityisoikeudellisen yhteisön perustamisesta ja purkamisesta sekä osakkeiden ja osuuksien ostamisesta, myymisestä, vaihtamisesta ja merkitsemisestä, pois lukien konserniohjeessa määriteltyjen merkittävien konserniyhtiöiden myynti, purkaminen tai roolin muutos,
21. yhdistysten jäsenyyksistä, kun yhdistyksen vuotuinen jäsenmaksu on yli 200 euroa,
22. avustusten myöntämisestä, ellei toisin ole määrätty,
23. kaupungin omaisuuden lahjoittamisesta, ellei toisin ole määrätty,
24. merkittävien edustustilaisuuksien järjestämisestä,
25. valtuustoryhmien toiminnan tukemisen periaatteista,
26. kaupungin hankintaohjeen hyväksymisestä,
27. koko kaupunkia koskevan palvelutuotannon avaamisesta kilpailutukselle,
28. EU:n kynnysarvon ylittävistä palveluhankinnoista,
29. hankintatoimivaltaansa kuuluvan hankinnan osalta kuntien yhteishankintayksikön järjestämään tarjouskilpailuun tai kilpailuttamaan hankintasopimukseen liittymisestä,
30. kunnan tartuntatautien torjunnasta vastaavana toimielimenä tartuntatautilain 58 §:n mukaisista toimenpiteistä.
~~30.~~31. konsernijaoston esityksestä kaupungin yhteisökohtaisista omistajapoliittisista linjauksista

Kaupunkiympäristö

~~31.~~32. kaupungin ja kaupunkikonsernin yli 3 000 000 euroa (alv 0 %) maksavien toimitilainvestointihankkeiden tarveselvitysten (kustannusennusteineen) ja yhdistettyjen tarveselvitys-hankesuunnitelmien (tavoitehintoineen) hyväksymisestä lukuun ottamatta teknisten perusparannushankkeiden tarveselvityksiä tai yhdistettyjä teknisten perusparannushankkeiden tarveselvitys-hankesuunnitelmia,
~~32.~~33. useampaa kuin yhtä toimialaa koskevien ja kaupunkitasoista linjausta vaativien investointihankkeiden hankesuunnitelmien (tavoitehintoineen) ja kustannusarvioiden hyväksymisestä lukuun ottamatta teknisten perusparannusten tai alle 1 000 000 euroa (alv 0%) maksavien hankkeiden hankesuunnitelmia,
~~33.~~34. työpaikkatonttien ja niihin rinnastettavien rakennuspaikkojen myymisestä, vaihtamisesta, vuokralle ottamisesta ja vuokralle antamisesta silloin, kun yksittäisen tontin kauppahinta, ~~tai~~ tontin käypä markkina-arvo tai tarjouskilpailulla luovutettaessa alin hyväksyttävä luovutushinta on yli 2 000 000 euroa,
~~34.~~35. kiinteän omaisuuden ostamisesta, kun kauppahinta on yli 1 500 000 euroa ja enintään 3 000 000 euroa,
~~35.~~36. kaupungin etuosto-oikeuden käyttämisestä sekä kiinteistön ostamisesta pakkohuutokaupassa kauppahinnan suuruudesta riippumatta,
~~36.~~37. etuostolain mukaisen etukäteisilmoituksen antamisesta,
~~37.~~38. kaupungin palvelukäytöstä vapautuvan kiinteistöomaisuuden jatkokehittämisestä,
~~38.~~39. maankäyttö- ja kaavoitussopimuksista sekä maankäyttö- ja rakennuslain mukaisista kehittämiskorvauksista,
~~39.~~40. esittää kaupunginvaltuustolle lunastuslupien hakemista, ja
~~40.~~41. rakennuskiellon antamisesta alueelle, jolla asemakaavan laatiminen taikka asemakaavan tai tonttijaon muuttaminen on vireillä,
~~41.~~42. kilpailutuksista, julkisista hauista ja tonttivarauksista silloin, kun kaupunginhallituksella on toimivalta päättää alueen luovutuksesta tai vuokrauksesta, ja
~~42.~~43. maa- ja asuntopoliittisten linjausten mukaisesti asunto- ja erityispalvelutonttien yleisistä tontinluovutusperiaatteista ja -ehdoista,
~~43.~~44. vahinkorahastosta maksettavista korvauksista, kun korvaus on yli 30 000 euroa (alv 0 %),
~~44.~~45. Marja-Vantaan ja keskusten kehittämisrahaston käyttösuunnitelman hyväksymisestä ja yli 1 000 000 euron suuruisten hankkeiden hankesuunnitelmien hyväksymisestä.

4 § Kaupunginhallituksen konsernijaoston tehtävät ja päätösvalta

Konsernijaosto vastaa:

- konsernihallinnon järjestämisestä yhdessä kaupunginhallituksen kanssa kaupunginvaltuuston hyväksymässä kaupungin omistajapolitiikassa sekä muissa kaupunginvaltuuston ja kaupunginhallituksen antamissa ohjeissa ja määräyksissä tarkoitetulla tavalla

Konsernijaosto päättää:

1. kaupunginvaltuuston hyväksymän strategian ja yleisten omistajapoliittisten linjausten sekä kaupunginhallituksen hyväksymien yhteisökohtaisten omistajapoliittisten linjausten mukaisesti kaupungin omistajapolitiikan sekä sijoitus- ja rahoitustoimintapolitiikan toteuttamisesta,
2. kaupungin omistaja- ja konserniohjauksesta sekä tehtäväalueensa edunvalvonnasta,
3. lyhytaikaisen lainan antamisesta muille kuin kaupunkikonserniin kuuluville tytäryhteisöille, joissa kaupunki on omistajana tai jäsenenä tai jotka muutoin suorittavat sellaisia tehtäviä, jotka kuuluvat kaupungin toimialaan,
4. pääomalainoista ja niihin rinnastettavasta rahoituksesta,
5. konserniyhteisöjen ja -säätiöiden tilintarkastuksen järjestämistä koskevasta suunnitelmasta,
6. jäsenten ja tilintarkastajien nimeämisestä yksityisoikeudellisiin yhteisöihin, kun kaupungilla on siihen oikeus,
7. edustajien nimeämisestä ja menettelyohjeiden antamisesta toimituksiin, tilaisuuksiin ja kokouksiin, joissa kaupungin etua on valvottava,
8. menettelyohjeiden antamisesta yhtiöiden ja muiden yhteisöjen yhtiökokouksissa sekä kuntayhtymien ylimmissä päättävissä toimielimissä päätettävistä asioista,
9. esitysten tekemisestä ja toimintaohjeiden antamisesta liikelaitoksille, konserniyhteisöille ja -säätiöille asetettavista toiminnallisista ja taloudellisista tavoitteista,
10. kaupungin omistajapolitiikan valmistelusta ja osaltaan sen noudattamisen ohjaamisesta ja valvomisesta,
11. sijoitus- ja rahoitustoimintaa sekä vakuusjärjestelyjä koskevien lupien ja kaupungin ennakkosuostumusten antamisesta yhteisöille kaupungin omistajapolitiikan mukaisesti,
12. konsernihallintoa ja sen järjestämistä koskevien toimintaohjeiden antamisesta liikelaitoksille sekä konserniyhteisöille ja -säätiöille kaupungin omistajapolitiikan mukaisesti,
13. esitysten tekemisestä investointiohjelmaan sisältyvien kohteiden konsernihallinnollisesta toteuttamistavasta ja rahoituksesta,
14. tehtäväalueellaan palvelutuotannon avaamisesta kilpailutukselle kaupunginhallituksen antamien ohjeiden mukaisesti,
15. tehtäväalueellaan EU:n kynnysarvon ylittävistä palveluhankinnoista,
16. hankintatoimivaltaansa kuuluvan hankinnan osalta kuntien yhteishankintayksikön järjestämään tarjouskilpailuun tai kilpailuttamaan hankintasopimukseen liittymisestä,
17. muistakin tehtäväalueeseensa kuuluvista asioista, ellei tehtävää ole säädetty tai määrätty muun toimielimen tai viranhaltijan ratkaistavaksi.

HYVÄ HALLINTO- JA JOHTAMISTAPA VANTAAN KAUPUNGIN TYTÄRYHTEISÖISSÄ

LUONNOS 24.6 2020

Sisällys

1. Johdanto....1
2. Ohjeen soveltamisala....1
3. Yhtiökokous....1
4. Hallitus....2
   4.1 Hallituksen tehtävät ja vahingonkorvausvastuu....2
   4.2 Hallituksen puheenjohtaja....4
   4.3 Hallituksen työskentely ja päätöksenteko....5
   4.4 Hallituksen jäsenten valinta ja eroaminen kesken toimikauden....6
   4.5 Hallituksen jäsenten lukumäärä, kokoonpano ja pätevyys....7
   4.6 Hallituksen tiedonsaanti ja uuden hallituksen jäsenen perehdyttäminen....7
   4.7 Hallituksen jäsenen riippumattomuus....7
5. Toimitusjohtaja....8
   5.1 Asema ja tehtävät....8
   5.2 Nimittäminen ja erottaminen....9
   5.3 Toimitusjohtajasopimus....9
   5.4 Toimitusjohtajasta ilmoitettavat tiedot ja toimitusjohtajan sekä hänen lähipiirinsä sidonnaisuudet....9
6. Palkkiot ja palkitseminen....9
7. Vakuuttaminen....9
8. Riskienhallinta ja sisäinen valvonta....10
9. Tilintarkastus....10
10. Tiedottaminen....10
11. Julkiset hankinnat....10
12. Harmaan talouden ja lahjonnan vastaiset periaatteet sekä rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen ehkäisy....10
13. Vaitiolovelvollisuus ja asiakirjajulkisuus....11
14. Säätiöt ja yhdistykset....11

1. Johdanto

Vantaan kaupunkikonserniin kuuluvat tytäryhteisöt noudattavat toiminnassaan Vantaan kaupunginvaltuuston hyväksymää konserniohjetta ja kaupunginhallituksen konsernijaoston hyväksymää Hyvä hallinto- ja johtamistapa Vantaan kaupungin tytäryhteisöissä -ohjetta (Corporate Governance -ohje).

Ohje hyvästä hallinto- ja johtamistavasta Vantaan kaupungin tytäryhteisöissä täydentää lakisääteisiä menettelytapoja sekä Vantaan kaupungin konserniyhteisöjä koskevaa omistajapolitiikkaa ja konserniohjetta.

Ohjeella on tarkoitus yhtenäistää Vantaan kaupungin tytäryhteisöjen johtamis- ja hallintokäytäntöjä ja samalla varmistaa, että tytäryhteisöissä toteutuvat terveet liiketoimintaperiaatteet, riittävä avoimuus, tulostietojen oikeellisuus, asianmukainen sisäinen valvonta ja riskienhallinta sekä se, että kaupungin omistuksia hoidetaan tarkoituksenmukaisesti, luotettavasti ja tehokkaasti konsernin kokonaisetu turvaten.

Ohjeen pääasiallisena kohderyhmänä ovat yhteisön hallitus ja toimitusjohtaja. Ohjeessa selkiytetään yhtiön hallituksen ja toimitusjohtajan välistä työnjakoa siten, että hallituksen tehtävät ovat pääasiallisesti strategisia ja toimitusjohtajan tehtävät operatiivisia.

2. Ohjeen soveltamisala

Tätä ohjetta noudatetaan Vantaan kaupungin tytäryhteisöissä ja alakonserneissa, jollei niitä koskevasta lainsäädännöstä tai yhtiöjärjestyksestä muuta johdu. Osakkuusyhtiöiden ja säätiöiden hallituksen jäseninä toimivat ovat velvollisia noudattamaan tämän ohjeen periaatteita toiminnassaan.

Vantaan kaupungin tytäryhteisöjen hallituksiin valittujen jäsenten tulee tutustua tähän kaupunginhallituksen konsernijaostossa sekä tytäryhteisön toimivaltaisessa toimielimessä hyväksyttyyn ohjeeseen ja noudattaa sitä hallitustyöskentelyssään. Tytäryhtiön hallituksen puheenjohtajan tulee huolehtia hallituksessa hyväksytyn ohjeen antamisesta uudelle toimitusjohtajalle ja uusille hallituksen jäsenille heidän tultuaan valituksi tehtäväänsä.

Ohje hyvästä hallinto- ja johtamistavasta Vantaan kaupungin tytäryhteisöissä ohjaa myös yleisohjeena kaupunkia yhtiökokouksessa edustavia ja muita kaupungin puolesta omistajaohjausta käyttäviä.

3. Yhtiökokous

Yhtiökokous on osakeyhtiön ylin päätöksentekoelin, jossa osakkeenomistajat käyttävät päätösvaltaansa ja jossa osakkeenomistajat osallistuvat yhtiön ohjaukseen ja valvontaan. Osakkeenomistajat käyttävät yhtiökokouksessa puhe- ja äänioikeuttaan. Osakkeenomistaja voi käyttää osakeyhtiölain mukaista päätösvaltaansa yhtiössä tekemällä osakeyhtiölain 5 luvun 1 §:n 2 momentin mukaisen osakkeenomistajan yksimielisen päätöksen.

Yhtiökokous päättää sille osakeyhtiölain ja yhtiöjärjestyksen mukaan kuuluvista asioista. Tilikauden aikana yhtiössä on järjestettävä yksi varsinainen yhtiökokous. Tarvittaessa järjestetään ylimääräisiä yhtiökokouksia.

Yhtiön hallitus kutsuu yhtiökokouksen koolle. Kaupunginhallituksen konsernijaosto (sekä kiireellisissä tapauksissa kaupunginjohtaja tai henkilöstö- ja konsernijohtaja) nimeää yhtiökokouksiin tai vastaaviin yhteisöjen kokouksiin kokousedustajat sekä antaa menettelyohjeet. Yhtiön hallituksen jäsen ei voi toimia yhtiökokousedustajana.

Kutsu yhtiökokoukseen on toimitettava kaupungin kirjaamoon (kirjaamo@vantaa.fi) sekä konserniohjaukselle (konserniohjaus@vantaa.fi) viimeistään yhtiöjärjestyksen määräämässä minimiajassa. Kokousajankohdan valinnassa on huomioitava kaupunginhallituksen konsernijaoston kokousaikataulu.

Mikäli yhtiökokouskutsun lähettämisessä ei ole noudatettu edellä mainittuja ohjeita, voi henkilöstön ja konsernipalveluiden palvelualue edellyttää kokouksen ajankohdan siirtämistä.

Yhtiön hallituksen tulee tarjota mahdollisuus osallistua yhtiökokoukseen tietoliikenneyhteyden tai muun teknisen apuvälineen avulla, ellei yhtiöjärjestyksessä toisin määrätä. Kaikkien osakkeenomistajien suostuessa kokouksen pitämiseen tietoliikenneyhteyden välityksellä, ei varsinaisen fyysisen kokouksen järjestäminen kokoustiloineen ole tarpeellista.

Yhtiökokousta järjestettäessä on pidettävä tavoitteena sitä, että osakkeenomistajat voivat mahdollisimman laajasti osallistua päätöksentekoon yhtiökokouksessa, ja että osakkeenomistajien saatavilla on ennen yhtiökokousta riittävästi tietoa käsiteltävistä asioista. Yhtiökokouksessa käsiteltävät asiat ja muu kokousmateriaali on toimitettava kokouskutsun kanssa yhdessä.

Varsinaisessa yhtiökokouksessa päätetään hallitusten jäsenten määrästä sekä valitaan hallituksen jäsenet ja tarvittaessa heille varaedustajat. Yhtiökokous valitsee hallituksen puheenjohtajan, ellei yhtiöjärjestyksessä määrätä toisin. Yhtiökokouksessa määritellään lisäksi hallituksen jäsenten palkkiot. Hallituksen jäseneltä ja varajäseneltä tulee hankkia ennakollinen suostumus tehtävään. Varsinaisessa yhtiökokouksessa valitaan myös tilintarkastaja kaupungin tytäryhteisöilleen kilpailuttamasta tilintarkastusyhteisöstä.

Yhtiön tulee lähettää yhtiökokouspöytäkirjasta jäljennös kaupungin kirjaamoon (kirjaamo@vantaa.fi) viipymättä sen valmistuttua. Yhtiön edustajan tulee ilmoittaa hallituksen varsinaisiksi jäseniksi, varajäseniksi ja valituille tahoille valinnasta kyseiseen tehtävään toimittamalla asianosaiselle ote yhtiökokouksen pöytäkirjasta.

4. Hallitus

4.1 Hallituksen tehtävät ja vahingonkorvausvastuu

Kaupunginvaltuusto vahvistaa kaupungin yhteisöjä koskevan omistajapolitiikan yleiset linjaukset sekä kaupunginhallitus kunkin kaupungin tytäryhteisön yhteisökohtaiset omistajapoliittiset linjaukset, joissa määritetään yhteisön asema kaupungin palvelutuotannon järjestämisessä sekä yhteisön tarkoitus kaupunkikonsernin näkökulmasta. Yhtiön hallituksen on huolehdittava, että yhtiöllä on omistajapoliittisia linjauksia toteuttava strategia, jonka toteutumista seurataan, arvioidaan, ja jonka toteutumisesta raportoidaan hallitukselle säännöllisesti.

Hallituksen tehtävänä on omistajan asettamien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden saavuttamisen varmistaminen. Kaupunginvaltuusto asettaa talousarviossa tytäryhteisöille toiminnallisia ja taloudellisia tavoitteita, joiden pohjalta tytäryhteisön hallitus hyväksyy vuosittain toiminta- ja taloussuunnitelman sekä rahoitus- ja investointisuunnitelman sekä valvoo niiden

toteutumista. Tytäryhteisöllä tulee lisäksi olla hallituksensa hyväksymä pitkän tähtäimen talous-, rahoitus- ja investointisuunnitelma, jonka toteutusta hallitus valvoo.

Yhtiön johdon, hallituksen ja toimitusjohtajan on huolellisesti toimien edistettävä yhtiön etua. Yhtiön hallitusten jäsenten tulee huolehtia siitä, että kaikkien osakkeenomistajien etu tulee tasapuolisesti huomioon otetuksi. Hallituksen jäsenet eivät edusta yhtiössä heitä jäseneksi ehdottaneita tahoja.

Hallituksen tehtäviin kuuluu muun muassa

- huolehtia yhtiön hallinnosta ja sen toiminnan asianmukaisesta järjestämisestä
- valvoa sovellettavien lakien, viranomaisvaatimusten ja kaupungin konserniohjeistuksen sekä omistajapoliittisten linjausten noudattamista
- vahvistaa itselleen työjärjestys ja noudattaa sitä
- osallistua yhtiön strategian valmisteluun sekä hyväksyä strategia ja seurata sen toteuttamista
- hyväksyä strategian pohjalta vuosittain toimintasuunnitelma ja budjetti ja valvoa niiden toteuttamista
- hyväksyä vuosittainen investointibudjetti
- käsitellä ja hyväksyä tilinpäätös
- nimittää ja vapauttaa tehtävistään toimitusjohtaja sekä tehdä hänen kanssaan toimitusjohtajasopimus
- asettaa hankinnoille ja muille taloudellisille sitoumuksille toimivaltarajat
- pitää yllä osakkeista ja niiden omistajista luetteloa (osakasluettelo)
- huolehtia yhtiön asioiden tiedottamisesta, ellei sitä ole delegoitu hallituksen puheenjohtajalle tai toimitusjohtajalle tai muulle henkilölle

Hallitus seuraa aktiivisesti ohjauksen ja valvonnan toimivuutta yhtiössä. Osana tätä hallitus määrittelee yhtiön sisäisen valvonnan sekä riskienhallinnan menetelmät ja toimintaperiaatteet ottaen huomioon muun muassa yhtiön koko, toimiala, toiminnan maantieteellinen ulottuvuus ja rakenne. Säännölliseen valvontaan kuuluvat mm.

- johdolle laadittavat raportit,
- toiminnan ja toimintapoikkeamien seuranta,
- talousarvion toteutumisen seuranta,
- toimintaperiaatteiden sekä ohjeiden noudattamisen valvonta,
- hyväksymis- ja valtuutusjärjestelmä,
- säännölliset varmistus- ja täsmäytystoimenpiteet,
- sovittujen riskirajojen seuranta ja niistä raportointi,
- fyysiset ja tekniset valvontatoimenpiteet.

Lisäksi hallitus seuraa ja arvioi sisäisen valvonnan, sisäisen tarkastuksen ja riskienhallintajärjestelmien tehokkuutta sekä valvoo yhtiön strategiaan ja toimintoihin liittyvien riskien arviointia.

Hallituksen pääasiallisiin tehtäviin kuuluu myös yhtiökokouksessa tehtävien päätösten toimeenpano sekä budjetin hyväksyminen, ellei tätä ole yhtiöjärjestyksessä määrätty yhtiökokouksen tehtäväksi. Hallituksella on oltava riittävä ja ajantasainen kontrolli yhtiön johdon tehtävistä sekä yhtiön sisäisestä tilasta.

Yhtiön hallituksen jäsenten tulee huolehtia siitä, että kaikkien osakkeenomistajien etu tulee tasapuolisesti huomioon otetuksi.

Hallituksen jäsenet ovat kollektiivisesti vastuussa päätöksistään. Vastuu voi tietyin edellytyksin syntyä, vaikka jäsen on poissa hallituksen kokouksista. Vahingonkorvausvastuu syntyy hallituksen jäsenille tai toimitusjohtajalle huolellisuusvelvoitteen laiminlyönnistä. Hallituksen jäsenen ja toimitusjohtajan on korvattava myös vahinko, jonka hän on tehtävässään lakia tai yhtiöjärjestystä tai kaupungin konserniohjetta tai tätä ohjetta rikkomalla tahallaan tai huolimattomuudellaan aiheuttanut. Hallituksen jäsenten velvollisuutena on, hallituksen (tai valiokunnan) jäsenen tehtäviä hoitaessaan, aina toimia huolellisesti ja vilpittömässä mielessä sekä käyttää harkintaansa riittävien tietojen pohjalta tavalla, jonka he kohtuudella uskovat olevan yhtiön etujen mukaista.

4.2 Hallituksen puheenjohtaja

Hallituksella on oltava puheenjohtaja. Puheenjohtajan valitsee yhtiökokous, ellei yhtiöjärjestyksessä määrätä toisin. Yhtiön toimitusjohtajaa ei voida valita hallituksen puheenjohtajaksi.

Hallituksen puheenjohtajan tärkeä yhteistyökumppani on toimitusjohtaja. Hallituksen puheenjohtajan tulee seurata toimitusjohtajan tehtäviä ja valvoa, että toimitusjohtaja hoitaa yhtiön juoksevaa hallintoa hallituksen antamien ohjeiden ja määräysten mukaisesti.

Hallituksen puheenjohtajan tulee huolehtia siitä, että tytäryhtiöissä noudatetaan voimassa olevaa lainsäädäntöä, Vantaan kaupungin konserniohjetta sekä hyvää hallinto- ja johtamistapaa koskevaa ohjetta ja niistä ilmeneviä periaatteita. Tytäryhtiön alkaessa valmistella sellaista toimintaan vaikuttavaa muutosta, joka saattaa edellyttää konserniohjeen mukaan kaupungin ennakkosuostumusta, tulee toimitusjohtajan ja hallituksen olla aina yhteydessä henkilöstön ja konsernipalveluiden palvelualueeseen, joka selvittää asiassa noudatettavan menettelyn ja valmistelee asian tarvittaessa konsernijaostolle.

Hallituksen puheenjohtajan tehtävänä on edellä esitetyn lisäksi muun muassa:

- huolehtia, että hallitus on toimintakykyinen ja päätösvaltainen;
- johtaa hallituksen työskentelyä niin, että hallitus huolehtii tehtävistään mahdollisimman tehokkaasti ja tarkoituksenmukaisesti;
- vastata siitä, että hallitus kokoontuu tarvittaessa tai jos hallituksen jäsen tai toimitusjohtaja sitä vaatii sekä kutsua koolle hallituksen kokoukset;
- johtaa ja kehittää hallituksen työskentelyä hallituksen itsearviointeja hyödyntäen;
- valvoa kokousten valmistelua;
- toimia kokouksessa puheenjohtajana sekä huolehtia siitä, että kokouksesta pidetään pöytäkirjaa ja että se tarkistetaan ja allekirjoitetaan;
- huolehtia siitä, että lakisääteiset ja yhtiöjärjestyksessä määrätyt toimenpiteet ja niihin liittyvät päätökset tehdään ajallaan;
- pitää yhteyttä hallituksen jäseniin ja toimitusjohtajaan kokousten välillä;
- seurata tarkasti yhtiön toimintaa ja taloutta;
- luoda osaltaan hyvä ilmapiiri hallituksen toiminnalle;
- vastata siitä, että hallituksen työskentelyssä noudatetaan hallituksen hyväksymän työjärjestyksen määräyksiä;
- varmistaa, että tarpeelliset asiat valmistellaan riittävän huolellisesti ja että ne tuodaan hallituksen kokouksen esityslistalle sekä hyväksyä toimitusjohtajan laatima esityslista hallituksen kokouksia varten;

- hyväksyä toimitusjohtajan edustus yms. menot, lomat ja muut vapaat;
- pitää yhteyttä omistajiin kuten esimerkiksi konsernijohtoon ja muihin sidosryhmiin myös yhtiökokousten välillä;
- johtaa hallituksen toimintaa omistajan tahtotilan ja kaupunginvaltuuston hyväksymien omistajapoliittisten linjausten yleisen osan ja kaupunginhallituksen hyväksymän yhtiökohtaisen omistajapolitiikan sekä kaupungin asettamien tavoitteiden suuntaisesti;
- huolehtia siitä, että konserniohjeen mukainen raportointi toteutuu henkilöstön ja konsernipalveluiden palvelualueen määräämällä tavalla;
- seurata toimitusjohtajan tehtäviä ja valvoa, että toimitusjohtaja on tehtäviensä tasalla; ja
- huolehtia erityisesti siitä, että konserniohjeessa erikseen määrätyistä asioista on ennen hallituksen lopullista päätöstä hankittu ohjeessa edellytetty konsernijaoston ennakkosuostumus.

Hallituksen varapuheenjohtajan tehtäviin kuuluu avustaa hallituksen puheenjohtajaa hänen tehtävissään ja hallituksen puheenjohtajan estyneenä ollessa hoitaa hänen tehtäviään.

4.3 Hallituksen työskentely ja päätöksenteko

Hallitus työskentelee ja tekee päätöksensä hallituksen kokouksissa kollektiivisena elimenä. Puhelin-, videoneuvottelu- ja sähköpostikokoukset rinnastetaan tavanomaisiin kokouksiin, ja niistä on laadittava normaaliin tapaan pöytäkirja. Hallituksen puheenjohtajalla ei ole oikeutta tehdä yksin päätöstä hallituksen puolesta, ellei hallitus ole nimenomaisesti erikseen valtuuttanut hallituksen puheenjohtajaa päättämään jostakin yksittäisestä asiasta.

Toimitusjohtajalla on oikeus olla läsnä hallituksen kokouksissa ja käyttää niissä puhevaltaa, jollei hallitus päätä toisin.

Hallituksen tulee kokoontua säännöllisesti ja riittävän usein tehtäviensä toteuttamiseksi. Hallitus kokoontuu etukäteen sovitun aikataulun mukaisesti ja pitää tarvittaessa ylimääräisiä kokouksia. Hallituksen puheenjohtaja kutsuu hallituksen koolle. Kokousaineisto on toimitettava jäsenille ja toimitusjohtajalle riittävän ajoissa, ja aineiston on oltava kattava. Myös niille hallituksen jäsenille, jotka ovat estyneitä saapumasta kokoukseen, on etukäteismateriaalin pohjalta oikeus lausua mielipiteensä asian ratkaisusta. Toimitusjohtaja huolehtii yhdessä hallituksen puheenjohtajan kanssa hallituksen kokouksen esityslistan laatimisesta.

Hallituksella on oltava vuosikellon sisältävä työjärjestys, johon on kirjattu hallituksen työskentelytavat ja hallituksen kokoontumisaikataulu. Hallituksen kokousten vähimmäislukumäärä vuodessa on arvioitava yhtiökohtaisesti yhtiön tarpeen mukaisesti. Kaupungin raportointiaikataulut, esimerkiksi tilinpäätösaikataulu, on yhteen sovitettava hallituksen kokousaikataulun kanssa.

Hallitus on päätösvaltainen, kun paikalla on yli puolet jäsenistä, jollei yhtiöjärjestyksessä tai osakassopimuksessa edellytetä suurempaa määrää. Määrä lasketaan valituista hallituksen jäsenistä. Määrää laskettaessa esteellisten jäsenten ei katsota olevan paikalla. Päätöstä ei saa tehdä, ellei kaikille hallituksen jäsenille ole mahdollisuuksien mukaan varattu tilaisuutta osallistua asian käsittelyyn. Päätösvaltaisuus edellyttää, että kutsu kokoukseen on toimitettu asiamukaisesti kaikille hallituksen jäsenille. Kutsun puutteellisuus korjautuu, mikäli kaikki hallituksen jäsenet ovat läsnä kokouksessa tai mikäli hallituksen jäsenet hyväksyvät jälkikäteen tehdyt päätökset esimerkiksi pöytäkirjan allekirjoittamalla.

Hallituksen kokouksista on laadittava pöytäkirja, jonka kokouksen puheenjohtaja ja vähintään yksi hallituksen siihen valitsema jäsen allekirjoittavat. Näin toimitaan myös etäyhteydellä järjestettävissä kokouksissa. Tämän jälkeen kopio pöytäkirjasta toimitetaan kaikille hallituksen jäsenille ja toimitusjohtajalle. Pöytäkirjat on numeroitava juoksevasti ja säilytettävä luotettavalla tavalla yhtiössä. Hallituksen jäsenellä ja toimitusjohtajalla on oikeus saada eriävä mielipiteensä merkityksi pöytäkirjaan.

Hallituksen kokouksissa käsitellään vakioasioina edellisen kokouksen pöytäkirjan hyväksyminen ja allekirjoittaminen sekä toimitusjohtajan tilannekatsaus.

Hallituksen kokouksissa käsiteltävät asiat eivät ole julkisia. Hallituksen tulee päättää, millä tavalla ja missä laajuudessa sen käsittelemistä asioista tiedotetaan. Strategisesti merkittävimmät tytäryhteisöt laativat julkisen koosteen yhtiön kannalta merkittävistä hallituksen päätöksistä.

Hallitus ei saa tehdä päätöstä tai ryhtyä muuhun toimenpiteeseen, joka on omiaan tuottamaan osakkeenomistajalle tai muulle henkilölle epäoikeutettua etua yhtiön tai toisen osakkeenomistajan kustannuksella. Hallitus tai hallituksen jäsen ei saa noudattaa sellaista yhtiökokouksen tai yhtiön muun toimielimen päätöstä, joka on osakeyhtiölain tai yhtiöjärjestyksen vastaisena pätemätön.

Hallitus voi erityistapauksessa päättää valiokuntien perustamisesta, jos se on tarpeen esimerkiksi yhtiön raportointi- ja valvontajärjestelmän toimivuuden varmistamiseksi tai yhtiön toteuttaman merkittävän investoinnin valmistelua tai toteutusta varten. Valiokunnalla tulee olla työjärjestys, jossa esitetään valiokunnan tarkoitus, kokoonpano ja tehtävät. Valiokunnat avustavat hallitusta valmistelemalla hallituksen päätettäväksi kuuluvia asioita. Valiokunnat, joiden jäsenet valitaan hallituksen keskuudesta, raportoivat työstään säännöllisesti hallitukselle. Valiokuntatyöskentelystä suoritettavat kokouspalkkiot voivat olla määrältään enintään Vantaan kaupungin lautakuntien puheenjohtajalle ja jäsenelle kaupungin hallintosäännössä määrättyien kokouspalkkioiden suuruiset.

Hallituksen on arvioitava vuosittain toimintaansa ja työskentelytapojaan henkilöstön ja konsernipalveluiden palvelualueen ohjeistamalla tavalla ja kehitettävä toimintaansa arvioinnin tulosten perusteella. Arviointien tuloksia esitellään myös kaupunginhallituksen konsernijaostossa.

4.4 Hallituksen jäsenten valinta ja eroaminen kesken toimikauden

Hallituksen jäsenet valitaan yhtiökokouksessa, jollei yhtiöjärjestyksessä toisin määrätä. Hallituksen jäsenet valitaan pääsääntöisesti kahdeksi vuodeksi kerrallaan. Hallituksen jäseneksi valittavalta on ennen valintaa saatava suostumus tehtävään.

Hallituksen jäsenen on täytettävä yhtiölle perustietoilmoitus. Hallituksen jäsenen perustietolomakkeella annettavissa tiedoissa tapahtuneista olennaisista muutoksista on viipymättä ilmoitettava yhtiölle.

Kuntalain 84 §:ssä mainitun viranhaltijan tai luottamushenkilön on tehtävä sidonnaisuusilmoitus johtotehtävistään sekä luottamustoimistaan elinkeinotoimintaa harjoittavissa yrityksissä ja muissa yhteisöissä. Ilmoitus on tehtävä kahden kuukauden kuluessa siitä, kun henkilö on tehtäväänsä valittu. Henkilön on myös ilmoitettava viivytyksettä sidonnaisuuksissa tapahtuneet muutokset. Sidonnaisuusilmoitus tehdään tarkastuslautakunnalle, joka valvoo ilmoitusvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset valtuuston tiedoksi.

Jos hallituksen jäseniä asetetaan yhtiöjärjestyksen tai osakassopimuksen mukaan erityisessä järjestyksessä, on asettamisjärjestys selostettava yhtiökokouskutsussa.

Kaupungin nimetessä jäseniä yhteisöjen hallituksiin, kiinnitetään konserniohjeen mukaan huomiota siihen, että hallituksen kokoonpano on taustaltaan ja osaamiseltaan monipuolinen. Hallituksella tulee olla yhteisön toiminnan laatuun ja laajuuteen nähden riittävä talouden ja liiketoiminnan asiantuntemus ja kyky ohjata toimitusjohtajaa sekä kehittää yhteisöä sille asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi. Kaupunki järjestää tytäryhteisöjen hallituksiin valituille henkilöille koulutuksia edistääkseen hallitusten kykyä ja osaamista. Hallitusten jäsenten tulee osallistua kaupungin järjestämiin koulutuksiin.

Konserniin kuuluvissa yhtiöissä, joissa kaupungilla on määräysvalta, on hallituksen kokoonpanossa otettava huomioon myös tasa-arvolain määräykset.

Jos kaupungin nimeämä hallituksen jäsen ilmoittaa kesken toimikauden eroavansa tytäryhteisön hallituksesta, tulee hallituksen puheenjohtajan ottaa yhteyttä henkilöstön ja konsernipalveluiden palvelualueelle sen varmistamiseksi, onko hallitusta tarpeen täydentää kesken toimikauden. Hallituksen jäsenen tulee lähettää eroilmoituksensa yhteisön hallitukselle ja toimittaa se tiedoksi myös henkilöstön ja konsernipalveluiden palvelualueelle.

4.5 Hallituksen jäsenten lukumäärä, kokoonpano ja pätevyys

Hallituksen jäsenten lukumäärän, hallituksen kokoonpanon ja pätevyyden osalta noudatetaan konserniohjeen kohtaa 7.1 (Hallituksen valinta ja kokoonpano) ja yhtiön hyväksymää yhtiöjärjestystä.

4.6 Hallituksen tiedonsaanti ja uuden hallituksen jäsenen perehdyttäminen

Yhtiön on annettava hallitukselle riittävät ja tasapuoliset tiedot yhtiön toiminnasta. Yksittäisen hallituksen jäsenen on osoitettava mahdolliset tiedonsaantipyyntönsä toimitusjohtajalle tai hallituksen puheenjohtajalle, jotka puolestaan huolehtivat siitä, että pyydetyt tiedot tulevat tarpeellisessa määrin koko hallituksen ja toimitusjohtajan tietoon.

4.7 Hallituksen jäsenen riippumattomuus

Hallituksen keskeinen tehtävä on valvoa yhtiön toimivan johdon toimintaa. Valvonnan edistämiseksi hallituksen jäsenen on oltava yhtiöstä aidosti riippumaton.

Hallituksen jäsen ei ole riippumaton, jos

- jäsenellä on työ- tai toimisuhde yhtiöön,
- jäsen on ollut työ- tai toimisuhteessa yhtiöön viimeisen kolmen vuoden aikana ennen hallituksen jäsenyyden alkamista,
- jäsen saa yhtiöltä tai yhtiön toimivaan johtoon kuuluvilta henkilöiltä vähäistä suuremman korvauksen hallitustehtäviin liittymättömistä palveluista tai muusta neuvonnasta, esimerkiksi konsulttitehtävistä yhtiössä,
- jäsen kuuluu toimivaan johtoon toisessa yhtiössä, ja yhtiöiden välillä on tai on viimeisen vuoden aikana ollut asiakkuus, toimittajuus tai yhteistyösuhde, joka on merkittävä toiselle yhtiölle,
- jäsen kuuluu toimivaan johtoon sellaisessa yhtiössä, jonka hallituksen jäsen kuuluu toimivaan johtoon ensin tarkoitetussa yhtiössä (ristikkäinen valvontasuhde), sekä jos

- jäsen on tai on viimeisen kolmen vuoden aikana ollut yhtiön tilintarkastaja, nykyisen tilintarkastajan yhtiökumppani tai työntekijä taikka jäsen on yhtiökumppani tai työntekijä viimeisen kolmen vuoden aikana yhtiön perustieto toimineessa tilintarkastusyhteisössä.

5. Toimitusjohtaja

5.1 Asema ja tehtävät

Yhtiöllä voi olla toimitusjohtaja. Toimitusjohtaja hoitaa yhtiön juoksevaa hallintoa hallituksen antamien ohjeiden ja määräysten mukaisesti. Toimitusjohtaja on yhtiön toimielin, joka hoitaa yhtiön juoksevaa hallintoa lain ja hallituksen antamien ohjeiden ja määräysten mukaisesti.

Juoksevalla hallinnolla tarkoitetaan yhtiön toimialaan kuuluvia tavanomaisia toistuvia toimintoja. Juoksevaan hallintoon kuuluvat muun muassa omistajapoliittisten linjausten ja kaupungin asettamien tavoitteiden toteuttaminen hallituksen hyväksymällä tavalla, yhtiön liiketoiminnan johtaminen ja valvominen, sopimusten solmiminen hankkijoiden ja asiakkaiden kanssa sekä henkilöstön palkkaus, mikäli hallitus ei ole joltakin osin pidättänyt palkkausoikeutta itsellään. Toimitusjohtaja huolehtii yhtiön kirjanpidon lainmukaisuudesta ja varainhoidon luotettavasta järjestämisestä. Toimitusjohtajalla on itsenäinen vastuu tehtäväpiiriinsä kuuluvien asioiden hoitamisesta.

Toimitusjohtajan on annettava hallitukselle ja sen jäsenille tiedot, jotka ovat tarpeen hallituksen tehtävien hoitamiseksi. Toimitusjohtaja saa ryhtyä yhtiön toiminnan laajuuden ja laadun huomioon ottaen epätavallisiin tai laajakantoisiin toimiin vain, jos hallitus on hänet siihen valtuuttanut tai hallituksen päätöstä ei voida odottaa aiheuttamatta yhtiön toiminnalle olennaista haittaa.

Toimitusjohtajan tehtävänä on huolehtia osaltaan siitä, että hallituksen puheenjohtaja on hankkinut riittävän ajoissa konserniohjeessa määritellyistä asioista kaupungilta ennakkosuostumuksen ennen yhtiön sisäistä päätöksentekoa.

Toimitusjohtajan tehtäviä ovat muun muassa:

- hallituksen hyväksymän strategian toteuttaminen ja hallitusten päätösten toimeenpano
- yhtiön liiketoimintojen suunnittelu, johtaminen ja valvonta
- yhtiön ylempien elinten, kuten hallituksen toimintojen valmistelu, esittely ja päätösten täytäntöönpano
- pitää hallituksen puheenjohtaja hyvin informoituna yhtiön päivittäistilanteesta
- yhtiön muun kuin hallituksen päätösvallassa olevan henkilöstön palvelukseen ottaminen
- tavanomaisen hankinta- ja asiakassopimuksen tekeminen hallituksen päättämissä rajoissa
- huolehtia siitä, että yhtiön kaupparekisteritiedot ovat ajan tasalla
- huolehtia siitä, että yhtiölle otetaan toimitusjohtajaa ja hallitusta koskevat vastuuvakuutukset

Hallituksella on aina oikeus ja yhtiön edun sitä vaatiessa myös velvollisuus antaa ohjeita ja määräyksiä toimitusjohtajalle. Toimitusjohtaja on velvollinen noudattamaan saamiaan toimiohjeita, olivatpa ne yksittäistapauksia koskevia erillisohjeita tai yleisluontoisia pysyväismääräyksiä. Ohjeet voivat olla suullisia tai kirjallisia.

Toimitusjohtaja on velvollinen myös oma-aloitteisesti informoimaan yhtiön hallitusta tärkeissä yhtiön toimintaan liittyvissä asioissa, kuten myynnin kehityksestä, maksuvalmiuden ja

kannattavuuden olennaisista muutoksista, huomattavista luottotappioista sekä merkittävistä hankinta- ja muista sopimuksista.

Toimitusjohtaja varmistaa, että hallitus saa riittävät tiedot yhtiön liiketoiminnasta, toimintaympäristöstä ja taloudellisesta asemasta päätöstensä tueksi. Kokouksen asialistalla olevien asioiden ymmärtämisen kannalta tärkeät tiedot toimitetaan hallitukselle kirjallisesti riittävän ajoissa ennen kokousta, jotta niiden tarkoituksenmukainen tarkastelu on mahdollista.

5.2 Nimittäminen ja erottaminen

Hallitus nimittää ja erottaa toimitusjohtajan.

Toimitusjohtajan valintaa ja toimitusjohtajasopimuksen sisältöä sekä muuttamista koskevissa asioissa kaupungin ennakkosuostumuksen antaa konserniohjeen kohdan 6.2 mukaan konsernijaosto. Yhtiön toimitusjohtajalta ja hänen sijaiseltaan on saatava ennen nimitystä suostumus tehtävään.

Mikäli toimitusjohtaja eroaa tehtävästään, eroaminen tulee voimaan aikaisintaan, kun siitä on ilmoitettu hallitukselle.

5.3 Toimitusjohtajasopimus

Toimitusjohtajan palvelussuhteen keskeisistä ehdoista on laadittava yhtiön ja toimitusjohtajan välillä kirjallinen toimitusjohtajasopimus. Toimitusjohtajasopimukselle tarvitaan konserniohjeen kohdan 6.2 mukaan merkittävissä yhtiöissä konsernijaoston ja muissa kaupunginjohtajan ennakkosuostumus. Yhtiön hallitus hyväksyy toimitusjohtajasopimuksen. Hallituksen puolesta sopimuksen allekirjoittaa hallituksen puheenjohtaja.

5.4 Toimitusjohtajasta ilmoitettavat tiedot ja toimitusjohtajan sekä hänen lähipiirinsä sidonnaisuudet

Toimitusjohtajan on ilmoitettava nimityksensä yhteydessä yhtiölle samat tiedot kuin hallituksen jäsenen. Lisäksi toimitusjohtajan tulee ilmoittaa sivutoimensa kohdan 4.4 mukaisesti kaupungin tarkastuslautakunnalle sekä hallituksen hyväksyttäväksi sekä ilmoittaa omat ja lähiomaisen omistukset muissa yhtiöissä sekä muut seikat, joilla voi olla merkitystä tehtävien hoitamisen kannalta. Ilmoitusvelvollisuus koskee myös olennaisia muutoksia mainituissa seikoissa.

6. Palkkiot ja palkitseminen

Hallitusten jäsenten palkkioista on määrätty konserniohjeen 7.2 kohdassa (Hallituksen jäsenen palkkio).

7. Vakuuttaminen

Yhtiön tulee huolehtia vakuuttamisestaan konserniohjeen kohdan 8.3 (Tytäryhtiöiden keskinäinen lainanto ja vakuudet) mukaisesti.

8. Riskienhallinta ja sisäinen valvonta

Yhtiön tulee huolehtia riskienhallinnasta ja sisäisestä valvonnasta konserniohjeen kohdan 10 (Riskienhallinta ja sisäinen valvonta) mukaisesti.

9. Tilintarkastus

Kuntalain 122 §:n mukaan valtuusto valitsee kunnan hallinnon ja talouden tarkastamista varten tilintarkastusyhteisön. Kunnan tytäryhtiön tilintarkastajaksi on valittava kunnan tilintarkastusyhteisö, jollei tästä poikkeamiseen ole perusteltua tarkastuksen järjestämiseen liittyvää syytä.

Kuntalain 121 §:n mukaan tarkastuslautakunta huolehtii kunnan ja sen tytäryhtiöiden tarkastuksen yhteen sovittamisesta. Tarkastuslautakunta valmistelee valtuuston päätettäväksi kaupungin ja kaupunkikonsernin tytäryhtiöiden tilintarkastuspalvelujen hankinnan.

Kaupunginhallituksen konsernijaosto nimeää valtuuston tekemän tilintarkastuspalvelujen hankintapäätöksen perusteella tilintarkastajaehdokkaat kaupungin tytäryhtiöihin ja yhtiökokous valitsee tilintarkastajan. Kaupunginhallituksen konsernijaosto tai toimivaltainen viranhaltija antaa kaupungin yhtiökokousedustajalle tytäryhtiön yhtiökokoukseen menettelyohjeen, jossa on huomioitava voimassa oleva päätös tilintarkastuspalvelujen hankinnasta.

Yhtiön on ilmoitettava toimintakertomuksessa tilintarkastajien palkkiot tilikaudelta. Jos tilintarkastajalle on maksettu palkkiota tilintarkastukseen liittymättömistä palveluista, nämä palkkiot on ilmoitettava erikseen.

10. Tiedottaminen

Yhtiön hallituksen tulee noudattaa konserniohjeen kohdan 11 (Tiedottaminen) ohjeita tiedottamisesta.

Hallituksen päätöksiin liittyvää tiedottamista on käsitelty edellä tämän ohjeen kohdassa 4.3 (Hallituksen työskentely ja päätöksenteko).

11. Julkiset hankinnat

Yhtiön tulee noudattaa hankintoja tehdessään konserniohjeen kohdan 9 (Konsernin sisäiset palvelut ja hankinnat) määräyksiä ja toimia kaupungin hankintaohjeistuksen mukaisesti.

12. Harmaan talouden ja lahjonnan vastaiset periaatteet sekä rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen ehkäisy

Tytäryhtiön hallituksen ja toimitusjohtajan tulee huolehtia siitä, että yhtiössä noudatetaan harmaan talouden torjunnasta annettuja säännöksiä, ohjeita ja periaatteita. Yhtiön hallitus vastaa siitä, että yhtiössä noudatetaan hyvää liiketapaa kestityksen ja muun vieraanvaraisuuden tarjoamisen ja vastaanottamisen suhteen. Näissä asioissa tytäryhteisöt noudattavat kaupungin kanssa samoja periaatteita.

Tytäryhtiöt eivät anna taloudellista tukea poliittiseen toimintaan. Poliittisille puolueille (ml. niiden alue- ja paikallisyhdistykset), yksittäisille ehdokkaille tai heidän tukiyhdistyksilleen ei saa antaa suoraa tai välillistä vaalitukea.

Yhtiökokous voi päättää lahjan antamisesta yleishyödylliseen tai siihen rinnastettavaan tarkoitukseen, jos lahjoituksen määrää voidaan käyttötarkoitukseen sekä yhtiön tilaan ja muihin olosuhteisiin nähden pitää kohtuullisena. Hallitus saa käyttää sanottuun tarkoitukseen varoja, joiden merkitys yhtiön tila huomioon ottaen on vähäinen.

Tytäryhtiön tulee noudattaa rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen ehkäisemiseksi annettuja säännöksiä sekä annettava säännöksissä edellytetyt tiedot yhtiön toiminnasta toimivaltaisille viranomaisille.

13. Vaitiolovelvollisuus ja asiakirjajulkisuus

Osakeyhtiöissä noudatetaan osakeyhtiölakia. Tytäryhtiön hallituksen jäsen, toimitusjohtaja, henkilöstön ja konsernipalveluiden palvelualueen edustaja tai muu kaupungin viranhaltija ei saa paljastaa ulkopuolisille tytäryhtiön liikesalaisuuteen kuuluvaa asiaa, ellei laista viranomaisen toiminnan julkisuudesta tai muusta tiedon antamiseen velvoittavasta erityissäännöksestä muuta johdu. Yhtiö voi kuitenkin päättää luovuttaa itseään koskevia liikesalaisuuden alaisia tietoja.

Tytäryhtiössä saatua tietoa liikesalaisuudesta ei saa oikeudettomasti käyttää eikä ilmaista hankkiakseen itselleen tai toiselle etua tai toista vahingoittaakseen.

14. Säätiöt ja yhdistykset

Mitä edellä määrätään osakeyhtiön hallituksen jäsenen ja puheenjohtajan velvollisuuksista sekä kokousmenettelystä, koskee soveltuvin osin myös yhdistyksiä ja säätiöitä.

LIITTEET

HALLITUKSEN TYÖJÄRJESTYSMALLI

Hallituksen työjärjestys

[yhtiön nimi]

Tämä työjärjestys on hyväksytty yhtiön hallituksen kokouksessa xx.xx.2020. Hallitus muuttaa työjärjestystä tarvittaessa.

1. Yleistä

Hallitus toimii voimassa olevan lainsäädännön ja yhtiöjärjestyksen sekä osakassopimuksen mukaisesti. Hallituksen toimintaa säätelevät erityisesti osakeyhtiölaki, viranomaisten määräykset, ohjeet ja suositukset. Hallitus noudattaa myös Vantaan kaupungin konserniohjetta sekä hyvää hallinto- ja johtamistapaa koskevaa ohjetta (Hyvä hallinto- ja johtamistapa Vantaan kaupungin tytäryhteisöissä -ohje eli Corporate Governance -ohje tai CG-ohje).

Hallitus on hyväksynyt tämän työjärjestyksen täydentämään työskentelyään ohjaavaa säännöstöä.

2. Hallituksen ja hallituksen puheenjohtajan tehtävät

Hallituksen tehtävänä on huolehtia yhtiön hallinnosta ja sen toiminnan asianmukaisesta järjestämisestä. Hallituksen puheenjohtajan yleisenä tehtävänä on johtaa hallituksen työskentelyä niin, että sen tehtävät tulevat hoidetuksi mahdollisimman tehokkaasti ja tarkoituksenmukaisesti. Hallituksen tehtävät määräytyvät tarkemmin konserniohjeen ja CG-ohjeen mukaan.

3. Hallituksen päätösvaltaisuus

Hallitus on päätösvaltainen, kun yli puolet hallituksen jäsenistä on paikalla. Päätökset tehdään yksinkertaisella äänten enemmistöllä, ellei yhtiöjärjestyksestä tai osakassopimuksesta muuta johdu. Äänten mennessä tasan, ratkaisee puheenjohtajan ääni.

Hallituksen päätöksentekoa on säännelty tarkemmin CG-ohjeessa.

4. Hallituksen kokoukset

Hallitus kokoontuu vuosittain laadittavan kokousaikataulun mukaisesti. Aikataulu valmistellaan hyvissä ajoin etukäteen. Hallituksen puheenjohtaja varmistaa, että hallitus kutsutaan koolle muina ajankohtina tarvittaessa.

Hallitus pitää vuosittain seuraavat säännönmukaisesti toistuvat kokoukset:

1) Tilinpäätöskokous

   Tilikauden päättymisen jälkeen pidettävässä tilinpäätöskokouksessa hallitus käsittelee ja hyväksyy tilinpäätöksen sekä toimintakertomuksen.

2) Järjestäytymiskokous (tarvittaessa)

   Järjestäytymiskokouksessa hallitus valitsee keskuudestaan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan, jollei varsinainen yhtiökokous ole siitä päättänyt hallitusta valittaessa.

3) Budjettikokous

Budjettikokouksessa hallitus käsittelee ja hyväksyy yhtiön budjetin seuraavalle tilikaudelle.

Kaupungin raportointiaikataulut, esimerkiksi tilinpäätösaikataulu, on yhteen sovitettava hallituksen kokousaikataulun kanssa. Hallituksen kokouskäytännöistä on säännelty tarkemmin CG-ohjeessa.

5. Asioiden käsittely kokouksissa

Hallituksen kokouksissa puhetta johtaa hallituksen puheenjohtaja tai hänen estyneenä ollessa varapuheenjohtaja.

Hallitus käsittelee kokouksen esityslistalla olevat asiat. Hallituksen puheenjohtaja päättää yhdessä yhtiön johdon kanssa hallituksen kokouksen asialistoista ja menettelytavoista. Asiat esittelee hallituksen puheenjohtaja, toimitusjohtaja tai muu hallituksen kutsuma henkilö.

Muita kuin esityslistalla olevia asioita voidaan ottaa käsittelyyn hallituksen jäsenen tai toimitusjohtajan aloitteesta. Muista asioista päätös voidaan tehdä ainoastaan, mikäli kaikki hallituksen jäsenet ovat saapuvilla kokouksessa tai mikäli poissa olleet hallituksen jäsenet hyväksyvät jälkikäteen tehdyt päätökset esimerkiksi pöytäkirjan allekirjoittamalla.

Hallituksen kokouksissa käsitellään vakioasioina edellisen kokouksen pöytäkirjan hyväksyminen ja allekirjoittaminen sekä toimitusjohtajan tilannekatsaus yhtiön toimintaan, yhtiöille asetettujen tavoitteiden toteutumiseen ja talouteen.

6. Pöytäkirja

Hallituksen kokouksista laaditaan kalenterivuoden mukaan juoksevasti numeroitu pöytäkirja. Pöytäkirjassa on mainittava kokouksen aika ja paikka sekä läsnä olleet. Pöytäkirjan pitämisestä vastaa hallituksen puheenjohtaja. Hallituksen sihteerinä toimii hallituksen siihen määräämä yhtiön palveluksessa oleva henkilö.

Pöytäkirja pidetään lyhyen päätöspöytäkirjan muodossa. Tärkeissä asioissa myös päätöksen perusteet kirjataan pöytäkirjaan. Pöytäkirjan merkitään mahdolliset eriävät mielipiteet, mahdolliset äänestykset ja hallituksen jäsenten jääviydet.

Pöytäkirjan laatimisen ja allekirjoittamisen osalta noudatetaan CG-ohjetta.

11 § Osittainen voimaantulokuulutus / asemakaavamuutos 002206, 86 Nikinmäki / Harrikuja

VD/2102/10.02.04.01/2013
HP/TLA/VKA/NKO/MKU/KN/HY-L

Vantaan kaupunginvaltuusto hyväksyi 18.5.2020 päätöksellään § 21 Asemakaavamuutoksen 002206 ja tonttijaon, 86 Nikinmäki / Harrikuja.

Yksityishenkilö teki Harrikujan asemakaavamuutoksesta maankäyttö- ja rakennuslain § 188 mukaisen valituksen 16.6.2020. Valituksen tekijä vaatii asemakaavaa uudelleen käsiteltäväksi Jokivarren koulun sisätilojen suojelun sekä kaavamuutosta koskevan alueen laajuuden osalta. Lisäksi valituksessa pyydetään selvittämään kaava-alueen läheisyydessä asuvan kaupunginvaltuutettu/kansanedustaja Mika Niikon esteellisyyden kaupunginhallituksen 4.5.2020 ja kaupunginvaltuuston 18.5.2020 kokouksissa, joissa päätettiin hyväksyä asemakaavan muutos.

Harrikujan asemakaavamuutoksesta ei tehty muita valituksia.

Maankäyttö- ja rakennuslain 201 §:n mukaan kunnanhallitus voi valitusajan kuluttua määrätä yleis- ja asemakaavan tulemaan voimaan ennen kuin se on saanut lainvoiman kaava-alueen siltä osalta, johon valitusten ei voida katsoa kohdistuvan. Kunnan on annettava päätös viivytyksettä tiedoksi valittajille ja muutoksenhakuviranomaiselle. Muutoksenhakuviranomainen voi kieltää päätöksen täytäntöönpanon. Kaavan määrääminen osittain voimaan ennen sen lainvoimaisuutta on keino nopeuttaa tarpeellisia rakennushankkeita silloin, kun valitukset eivät koske kyseistä hanketta tai aluetta.

Koska Harrikujan asemakaavamuutoksesta tehty valitus on selkeästi rajattu koskemaan vain kaava-alueesta pois rajattua aluetta sekä Jokivarren vanhan koulun tonttia, on tarkoituksenmukaista kuuluttaa kaava muilta osin voimaan. Mika Niikko ei ole kaupungin tulkinnan mukaan ollut esteellinen päätöskäsittelyissä pelkästään kaava-alueen läheisyydessä asumisen perusteella.

Asemakaavamuutosta esitetään kuulutettavaksi voimaan liitekartasta ilmenevän rajauksen mukaisesti.

Kaupunginhallitus 24.8.2020 § 11

Kaupunkiympäristön apulaiskaupunginjohtajan esitys:
Päätetään, että kuulutetaan MRL § 201 mukaisesti voimaan asemakaavamuutos 002206 sekä tonttijako, 86 Nikinmäki / Harrikuja liitekartasta ilmenevän rajatun alueen osalta.

Tarkastetaan ja hyväksytään pöytäkirja tämän pykälän osalta heti kokouksessa.
Käsittely:
Kaupunginhallituksen jäsen Mika Niikko poistui kokouksesta intressijääviyden vuoksi tämän asian käsittelyn ja päätöksenteon ajaksi.
Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

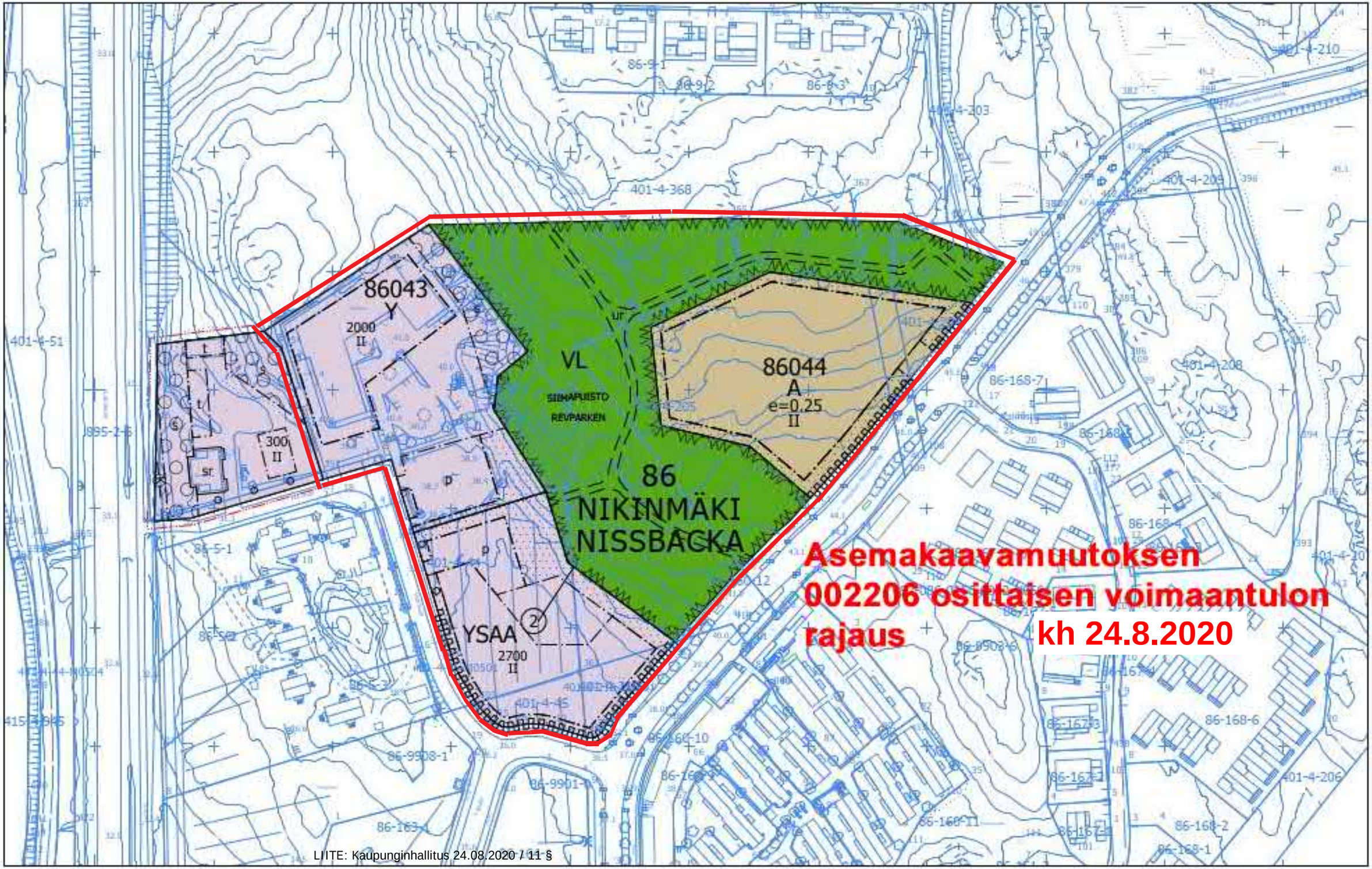
Tarkastettiin ja hyväksyttiin pöytäkirja tämän pykälän osalta heti kokouksessa.

Liitteet:
- Kartta osittaisen voimaantulon alueesta
- Valitus 16.6.2020

Täytäntöönpano: Kaupunkiympäristön toimiala

Muutoksenhakuohje: 3.1. Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

Lisätiedot:
aluearkkitehti Vesa Karisalo, puh. 040 750 7339, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi
asemakaava-arkkitehti Noora Koskivaara, puh. 050 302 9293, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi

86043
Y
2000
II
VL
SIBBARUISTO
REVPARKEN
86044
A
e=0,25
II
86
NIKINMÄKI
NISSBACKA
YSAA
2700
II
300
II
Asemakaavamuutoksen
002206 osittaisen voimaantulon
rajaus
kh 24.8.2020

aika 16.06.2020 21.38.22

Vastaanottaja: "helsinki.hao@oikeus.fi" <helsinki.hao@oikeus.fi>
Kopio:
Aihe: HAIPA 4103 / Harrikuja valitus ja kaikki sen liitteet

Ohessa Vantaankaupungin valtuuston 18.05.2020 Harrikuja kaavaa koskeva valitus. Asiakirjat ja valitus liitteenä
Ohjeenne mukaan sähköisesti lähetettyä valitusta ei tarvinnut allekirjoittaa? Mikäli tarvitsette kuitenkin allekirjoitukseni niin ilmoittakaa siitä yst terv.
[redacted]

Lähettäjä: Wirth Laura [redacted]
Lähetetty: tiistai 16. kesäkuuta 2020 20.49
Vastaanottaja: [redacted]
Aihe: harrikuja valitus ja kaikki sen liitteet

Hei Joni,

Nämä kaikki liitteenä olevat tiedostot lähetetään sähköpostitse osoitteeseen:
helsinki.hao@oikeus.fi

Ystävällisin terveisin,
Laura Wirth
kansanedustaja Mika Niikon avustaja

4.5.2020 KH päätös_asemakaavamuutos_002206_ja_tonttijako,_86_nikinmaki_harrikuja_1935146 (2).pdf

3.6.2019 KH päätös_asemakaavamuutos_002206_ja_tonttijako,_86_nikinmaki_harrikuja_1708633 (4).pdf

18.5.2019 KV_asemakaavamuutos_002206_ja_tonttijako,_86_nikinmaki_harrikuja_1943656.pdf

muutoksenhaku_KV päätös 18.5.2020 Harrikuja.docx

poytakirjan_kansilehti_1935112 (1)_KH 4.5.20 osallistujalista.pdf

poytakirjan_kansilehti_1708593 (1)_HK 3.6. osallistujalista.pdf

Helsingin hallinto-oikeus **16.6.2020**
Radanrakentajantie 5
00520 Helsinki

Muutoksenhaku kaupunginvaltuuston päätökseen

Päätös: Asemakaavamuutos 002206 ja tonttijako, 86 Nikinmäki / Harrikuja
Päätöksen ajankohta: 18.5.2020

Vaadin yllä mainittua Harrikujan kaavanmuutosta uudelleenkäsiteltäväksi Jokivarren koulun sisätilojen suojelun sekä kaavamuutosta koskevan alueen laajuuden osalta.

1. Kaavoituksesta poistetut korttelit ja päätöksenteon jääviys.

   Kaavoitus on ollut kaupunginhallituksen käsittelyssä jo joulukuussa 2018.
   Vielä 3.6.2019 alkuperäinen kaavamuutosesityksessä oli muka korttelit 86026, 86006, 86028 (86 Nikinmäki). Tällöin kaupunginhallitus päätti palauttaa uudelleen kaavan uudelleen käsiteltäväksi Suomen Luonnonsuojeluliiton huomautuksen jälkeen. Luontoselvityksen jälkeen kyseisellä kolmella korttelilla havaittiin uhanalaisia sammalia ja korttelit kuitenkin poistettiin kaavasta kaupunginhallituksen 4.5.2020 päätöksessä. Koska kaavasta jätettiin nämä kolme korttelia pois, ei kaupunki halunnut suojella sammalia lain vaatimalla tavalla.

   Kaupungin hallituksen päätöksessä 2019 käy ilmi, että poistettujen kortteleiden alueelle saa jo nykyisessä kaavassa rakentaa:

   ”Vastineessa on todettu mm. että asuinkortteleiden poistaminen ei muuttaisi tilannetta, sillä esitetyt korttelit ovat jo ajantasaisessa asemakaavassa hieman asemakaavan muutosehdosta tehokkaammin asumiseen osoitetut.”

   Kolmen korttelin alueen luonto on merkittävää ja se olisi tullut jättää kaavaan ja merkitä suojelu- tai puistomerkinnällä. Nykyinen rakennusoikeus mahdollistaa alueelle rakentamisen. Alueelle ei tulisi sallia sellaista rakentamista, joka vaarantaa sammalet.

   Lisäksi pyydän selvittämään, oliko päätöksenteossa ollut mukana jäävi jäsen. Kaupungin hallituksen jäsenenä on esimerkiksi Mika Niikko, joka asuu itse alueen rajanaapurina ja oli oletettavasti mukana tekemässä aluetta koskevaa päätöstä. Olisiko hänen pitänyt jäävätä itsensä, koska kolme korttelia on poistettu kaavasta?

2. Jokivarren koulun sisäosien suojelun onnistuminen.

   Tunnen nuorisotyöntekijänä Jokivarren koulun rakennuksen hyvin, sillä se on toiminut nuorisokotina lähes kahden kymmenen vuoden ajan. Näiden vuosikymmenten aikana rakennuksen alkuperäinen historiallinen ilme on hävitetty muun muassa asentamalla sinne puolipaneleita ja kovalevyjä seinille.

   Talo on alkujaan ollut täysin hirsirakenteinen ja sieltä käy ilmi, että esimerkiksi puolapuiden jäljet näkyvät hirsissä, jälkeenpäin lisättyjen paneleiden alla.

Suojelupäätöksellä alkuperäinen ulkoasu piilotetaan tarpeettomasti. Pyydän hallinto-oikeutta suorittamaan katselmuksen Jokivarren entisen kansakoulun sisätiloihin kohdistuvan suojelupäätöksen osalta.

Liitteet:

KV päätös 18.5.2020
KH päätös 3.6.2019
KH osallistujalista 4.5.2020
KH osallistujalista 3.6.2019

Muutoksen hakija:

12 § **Maankäyttösopimuksen velvoitteiden siirtämisen hyväksyminen Tikkurilan korttelissa 61209 / Senaatti-kiinteistöt**

VD/2441/10.00.01.05/2019

HP/AK/JJ/HY-L

Senaatti-kiinteistöt on pyytänyt hyväksyntää maankäyttösopimuksen velvoitteiden siirtämiseen Tikkurilassa korttelissa 61209, osoitteessa Kielotie 15 ja Lummetie 6. Vantaan kaupungin ja Hakijan välillä allekirjoitetun maankäyttösopimuksen velvoitteet siirtyvät Peab Oy:lle ja A-Kruunu Oy:lle.

Kaupunginhallitus on 8.4.2019 § 20 päättänyt, että kaupunki tekee ja allekirjoittaa Senaatti-kiinteistöjen ("Hakija", "Senaatti") kanssa maankäyttösopimuksen liittyen asemakaavan muutokseen numero 002352 Kielotie 15. Kaupunki ja Hakija ovat allekirjoittaneet maankäyttösopimuksen 5.8.2019. Maankäyttösopimuksen kohdassa 14 on sovittu sopimusvelvoitteiden siirtämisestä kolmannelle siten, että Hakija sitoutuu ottamaan maankäyttösopimuksen sopimusehdot sopimusaluetta koskeviin vastaisiin luovutuskirjoihin, kaikilta niiltä osin kuin sopimusvelvoitteita ei ole suoritettu luovutushetkellä. Hakija sitoutuu ilmoittamaan kirjallisesti vastaisista luovutuksista kaupungille. Hakija vastaa sopimuksen velvoitteista siihen asti, kun kaupunki on hyväksynyt sopimusvelvoitteiden siirron luovutuksensaajalle tai sopimusvelvoitteet ovat tulleet täytetyiksi. Jos Hakija ei ole siirtänyt velvoitteita edellä sanotulla tavalla, Hakija vastaa sopimuksen velvoitteiden suorittamisesta myös luovutetun alueen osalta.

Hakija on 26.11.2019 päivätyllä maankäyttösopimuksen siirtokirjalla sopinut Peab Oy:n (y-tunnus 1509374-8, "Peab") perustettavan tai perustettavien yhtiöiden lukuun sekä A-Kruunu Oy:n (y-tunnus 1736841-8, "A-Kruunu") kanssa maankäyttösopimuksen mukaisten vastuiden ja velvoitteiden siirtämisestä lukuun ottamatta maankäyttösopimuksen kohdassa 7 mainittua pilaantuneen maan kunnostuskustannuksia. Siirtokirja on tullut Peabin osalta voimaan Senaatin luovuttaessa 26.11.2019 Peabille määräalan kiinteistöstä 92-61-209-1. Siirtokirja tulee A-Kruunun osalta voimaan kun Senaatti on myynyt A-Kruunulle jäljellä olevan osan kantakiinteistöstä 92-61-209-1. Myynti A-Kruunulle tulee tapahtumaan myöhemmin arviolta vuonna 2020. Senaatti vastaa maankäyttösopimuksen velvollisuuksista ko. alueen osalta luovutukseen saakka.

Tähän liittyen Hakija pyytää, että Vantaan kaupunki hyväksyy edellä mainitun maankäyttösopimuksen velvoitteiden siirtämisen 26.11.2019 päivätyn maankäyttösopimuksen siirtokirjan mukaisesti Peab Oy:lle ja A-Kruunu Oy:lle.

Vantaan kaupungin hallintosäännön 9. luvun 1 §:n kohdan 38 nojalla kaupunginhallitus päättää maankäyttösopimuksista.

Kaupunginhallitus 24.8.2020 § 12

Kaupunkiympäristön toimialan apulaiskaupunginjohtajan esitys:
Päätetään hyväksyä selostuskohdassa mainitun maankäyttösopimuksen velvoitteiden siirtäminen liitteenä olevan maankäyttösopimuksen siirtokirjan mukaisesti 24.8.2020 lukien Peab Oy:lle perustettavan tai perustettavien yhtiöiden lukuun ja A-Kruunu Oy:lle.
Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

Liitteet:

-Pyyntö maankäyttösopimuksen velvoitteiden siirtämiseksi, päivätty 29.5.2020 (henkilötiedot poistettu)
-Maankäyttösopimuksen siirtokirja, päivätty 26.11.2019 (henkilötiedot poistettu)

Täytäntöönpano: Kiinteistöt ja asuminen

Muutoksenhakuohje: 1. Oikaisuvaatimus

Lisätiedot:
projektijohtaja Janne Juntunen, puh. 040 6824287, (etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi)

Lähettäjä: Marttinen Janne [redacted]
Lähetetty: 29. toukokuuta 2020 15:55
Vastaanottaja: Juntunen Janne; Palokangas Leena
Kopio: Heikki.Haverila[redacted]; Juho.Koskinen[redacted]; Koivunurmi Jaakko; Lappalainen Olli; Jääskeläinen Teemu
Aihe: VS: Kielotie 15 kortteli 61209 - sopimuksista
Liitteet: Maankäyttösopimuksen velvoitteiden siirto.pdf

Hei

Liitteenä on Peabin, A-kruunun ja Senaatin allekirjoittama maankäyttösopimuksen siirtokirja. Senaatti on jo maksanut maankäyttösopimuskorvauksen ja muut velvoitteet ovat siirtyneet Peabille ja tulevat siirtymään A-kruunulle lukuun ottamatta kohdassa 3.3.2 mainittua. Omistus ko. alueelta siirtyy A-Kruunulle myöhemmin tänä vuonna.

Tämä sähköposti on kirjallinen pyyntö hakea hyväksyntää sopimusvelvoitteiden siirtämiseksi Peabille ja samalla A-Kruunulle.

Olkaa tarvittaessa yhteydessä.

yt. Janne Marttinen

[redacted]

MAANKÄYTTÖSOPIMUKSEN SIIRTOKIRJA

1 Osapuolet

(i) **SENAATTI-KIINTEISTÖT, JOKA EDUSTAA SUOMEN VALTIOTA,** y-tunnus 1503388-4, Lintulahdenkatu 5 A, 00530 Helsinki, jäljempänä "**Senaatti**";

(ii) **PEAB OY, perustettavan tai perustettavien yhtiöiden lukuun,** y-tunnus 1509374-8, Karvaamokuja 2 A, 00380 Helsinki, jäljempänä "**Peab**"; ja

(iii) **A-KRUUNU OY**, y-tunnus 1736841-8, Arabiankatu 12, 00560 Helsinki jäljempänä "**A-Kruunu**".

Peab ja A-kruunu jäljempänä yhdessä "**Osapuolet**" ja kumpikin erikseen "**Osapuoli**":

2 Taustaa

Senaatti on hakenut asemakaavan muutosta, kaupunginosassa 61 Tikkurila, Suomen valtion omistamalle ja Senaatti-kiinteistöjen hallinnoimalle kiinteistölle 92-61-209-1. Vantaan kaupunki ("**Kaupunki**") on laatinut asemakaavamuutoksen nro 002352 yhdessä Senaatin ja Osapuolten kanssa. Senaatti ja Kaupunki ovat asemakaavan muutokseen nro 002352 liittyen sopineet 5.8.2019 **Liitteen 2** mukaisesti kunnallistekniikan rakentamisesta ja Senaatin osallistumisesta asemakaavan muutosaluetta palvelevan kunnallistekniikan rakentamisen kaupungille aiheuttamiin kustannuksiin ("**Maankäyttösopimus**"). Tällä maankäyttösopimuksen siirtokirjalla Senaatti siirtää Peabille ja A-Kruunulle tämän siirtokirjan allekirjoituspäivänä Maankäyttösopimuksen mukaiset vastuut ja velvoitteensa, sikäli kuin ei ole sovittu jätettävän Senaatille, jäljempänä esitetyin ehdoin.

Selvyyden vuoksi todettakoon, että tässä siirtokirjassa sulkumerkeissä olevilla kohdilla viitataan Maankäyttösopimuksen mukaisiin kohtiin.

3 Maankäyttösopimuksen sisältö

3.1 Kunnallistekniikan rakentaminen (kohta 4)

Osapuolet sopivat keskenään uuden kevyen liikenteen yhteyden toteuttamista koskevan rakentamispyynnön jättämisestä Kaupungille. Rakentamispyyntö on jätettävä Osapuolten Maankäyttösopimuksen 11 kohdassa sovittujen rakentamisaikataulujen ja rakentamisvelvoitteiden noudattamisen mahdollistamassa aikataulussa.

Vantaan Energia Oy sijoittaa mahdollisesti kaksi muuntamoa johonkin kaavamuutosalueen nro 002352 rakennuksiin. Osapuolet sopivat tästä erikseen Vantaan Energia Oy:n kanssa. Tarkoituksena on, että mahdollisista muuntamoista aiheutuva rasite on mahdollisimman vähäinen ja että se jakautuu mahdollisuuksien mukaan Osapuolten välillä tasapuolisesti.

3.2 Tontille sijoittuva yleisen kevyenliikenteen ja huoltoajon salliva kulkuyhteys (kohta 5)

Asemakaavamuutoksessa tonteille 92-61-209-5 ja 92-61-209-8 on osoitettu ajo-merkinnällä ja "yleiselle jalankululle varattu alueen osa"-merkinnällä kulkuyhteys. Osapuolet vastaavat kulkuyhteyden rakentamisen ylläpidosta ja peruskorjauksesta aiheutuneista kustannuksista tonttien rakennusoikeuksien suhteessa ja sitoutuvat myöhemmin laatimaan kulkuyhteyden kustannusten jaosta yhteisjärjestelysopimuksen tai rasitesopimuksen.

3.3 Osallistuminen yhdyskuntarakentamisen kustannuksiin (kohta 7)

3.3.1 Kustannusten korvaus

Senaatti vastaa Kaupungille suoritettavasta maankäyttö- ja rakennuslain 91 a §:n mukaisesta yhdyskuntarakentamisen kustannusten korvauksesta, eikä velvollisuus kustannusten korvaukseen siirry Osapuolille. Selvyyden vuoksi todettakoon, että Senaatti tulee luovuttamaan 5.8.2019 päivätyn esisopimuksen määräalan luovutuksesta mukaisesti Kaupungille 2.127,4 neliömetrin suuruisen määräalan kiinteistöstä 92-61-209-1, joka huomioidaan Senaatin hyväksi 117.007,00 euron suuruisena kustannusten korvausta alentavana eränä.

3.3.2 Pilaantuneen maan kunnostuskustannukset

Osapuolet ovat velvollisia ilmoittamaan pilaantuneista maa-alueista Senaatin ja Osapuolten erikseen sovittujen kauppakirjaehtojen mukaisesti. Maankäyttösopimuksen mukainen oikeus yhdyskuntarakentamisen kustannusten korvauksen tarkistukseen pilaantuneen maan johdosta säilyy Senaatilla, eikä näin siirry Osapuolille.

3.3.3 Kustannusten korvauksen tarkistus, mikäli toteutunut rakennusoikeus ylittää kaavassa tai tonttijaossa osoitetun rakennusoikeuden

Mikäli Osapuolelle myönnetään rakennuslupa siten, että lainvoiman saaneen uuden asuinkerrostalon, päiväkodin tai liikerakentamisen rakennusluvan mukainen rakennusoikeus on suurempi kuin asemakaavamuutoksessa nro 002352 määritelty rakennusoikeus, on Osapuoli velvollinen ilmoittamaan tästä Kaupungille. Osapuolet maksavat omalle omistusalueellensa kohdistuvasta rakennusoikeuden lisääntymisestä koituneesta arvonnousun 15098/16675 osuudesta 50 % Kaupungille kustannusten korvauksena.

Jos A-Kruunu maksaa Kaupungille yllä mainittua kustannusten korvausta, vähennetään kyseinen korvaus maksettavasta lisäkauppahinnasta, jonka A-Kruunu maksaa Senaatille, sikäli kuin sellaista on sovittu maksettavan.

3.4 Johtosiirrot (kohta 8)

Jos kaavamuutoksen toteuttaminen edellyttää johto-, kaapeli- tai viemärisiirtoja tai niiden suojaamista rakennustöiden ajaksi, Osapuoli vastaa kustannuksista täysimääräisesti siltä osin kuin ne kohdistuvat sen omistusalueelle.

3.5 Vesihuolto- ja sähköverkostoon liittyminen (kohta 9)

Alueella olemassa olevat vesi- ja sähköliittymät siirtyvät Peabille. A-Kruunu on velvollinen liittämään omistusalueellensa toteutettavat rakennukset kustannuksellaan HSY:n omistamaan vesihuoltoverkostoon ja alueen yleiseen sähköverkkoon liittymishetkellä voimassa olevin liittymisehdoin.

3.6 Asuntotuotannon rahoitus- ja hallintamuoto sekä huoneistotyyppijakauma (kohta 10)

3.6.1 Asuntotuotannon rahoitus- ja hallintamuoto

Mikäli Osapuolet eivät noudata asuntotuotannon rahoitus- ja hallintamuotoa koskevia Maankäyttösopimuksen määräyksiä, ovat Osapuolet velvollisia maksamaan Kaupungille toteutetun rakennusoikeuden poikkeamasta korvauksena sopimussakkoa. Sopimussakon suorittamisesta vastaa se Osapuoli, joka ei täytä sille erikseen Senaatin ja Osapuolen välisessä kauppakirjassa asetettua rahoitus- ja hallintamuotoa koskevaa velvoitetta.

Peab toteuttaa asemakaavamuutoksen mukaisen vapaarahoitteisen rakennusoikeuden. A-Kruunu toteuttaa asemakaavamuutoksen alueelle vain valtion tukemaa asuntotuotantoa.

3.6.2 Asuntojen huoneistotyyppijakauma

Peab vastaa täysimääräisesti kaikista vapaarahoitteisen asuntotuotannon huoneistotyyppijakaumaa koskevista vastuista ja velvoitteista. A-kruunu vastaa täysimääräisesti kaikista valtion tukeman asuntotuotannon huoneistotyyppijakaumaa koskevista vastuista ja velvoitteista.

3.7 Rakentamisaikataulu ja rakentamisvelvoite (kohdat 10 ja 11)

Peab vastaa täysimääräisesti kaikista vapaarahoitteisen asuntotuotannon rakentamisaikataulusta ja rakentamisvelvoitteista. A-Kruunu vastaa täysimääräisesti kaikista valtion tukeman asuntotuotannon rakentamisaikatauluista ja rakentamisvelvoitteista.

3.8 Sopimuksen velvoitteiden siirto kolmannelle (kohta 14)

Osapuolet sitoutuvat ottamaan Maankäyttösopimuksen mukaiset sopimusehdot vastaisiin luovutuskirjoihin, kaikilta niiltä osin kuin sopimusvelvoitetta ei ole suoritettu luovutushetkellä. Osapuolet sitoutuvat ilmoittamaan kirjallisesti vastaisista luovutuksista Kaupungille. Osapuolet vastaavat kaikista Maankäyttösopimuksen mukaisista velvoitteista siihen asti, kunnes Kaupunki on hyväksynyt sopimusvelvoitteiden siirron luovutuksensaajalle tai sopimusvelvoitteet ovat tulleet täytetyksi. Mikäli Osapuoli ei ole siirtänyt velvoitteita edellä sanotulla tavalla, Osapuoli vastaa Maankäyttösopimuksen velvoitteiden suorittamisesta myös luovutetun alueen osalta ja siten kuin tässä siirtokirjassa on muutoin sovittu.

4 Maankäyttösopimuksen siirron hyväksyminen

Maankäyttösopimuksen velvoitteiden siirtäminen kolmannelle edellyttää Maankäyttösopimuksen kohdan 14 mukaisesti Kaupungin hyväksynnän. Senaatti vastaa suhteessa Kaupunkiin kaikista Maankäyttösopimuksen mukaisista velvoitteista siihen asti, kunnes Kaupunki on hyväksynyt tämän siirtokirjan mukaisten sopimusvelvoitteiden siirron Osapuolille. Edelleen Osapuolet vastaavat suhteessa Senaattiin tämän siirtokirjan mukaisesti Maankäyttösopimuksen velvoitteiden täyttämisessä, kunnes Kaupunki on hyväksynyt tämän siirtokirjan mukaiset velvoitteiden siirrot Osapuolille.

5 Koko sopimus ja vahingonkorvausvastuu

Mikäli Osapuolet eivät noudata heidän Maankäyttösopimuksen tai tämän siirtokirjan mukaisia velvoitteitaan, ja tästä aiheutuu haittaa Senaatille, Kaupungille tai Osapuolelle, on se Osapuoli, joka vahingon on aiheuttanut velvollinen korvaamaan tästä aiheutuneet vahingot täysimääräisesti Senaatille, Kaupungille tai Osapuolelle.

6 Esisopimus määräalan luovutuksesta

Selvyyden vuoksi todettakoon, ettei Senaatin ja Vantaan kaupungin 5.8.2019 allekirjoittama esisopimus määräalan luovutuksesta siirry Osapuolille.

7 Riidanratkaisu

Tästä siirtokirjasta aiheutuvat ja siihen liittyvät riidat ja erimielisyydet ratkaistaan ensisijaisesti Osapuolten välisissä neuvotteluissa ja toissijaisesti Vantaan käräjäoikeudessa.

8 Voimaantulo

Tämä siirtokirja tulee Peabin osalta voimaan, kun Senaatti on myynyt Peabille sille Maankäyttösopimuksessa yksilöidyn määräalan kiinteistöstä 92-61-209-1. Vastaavasti tämä siirtokirja tulee A-Kruunun osalta voimaan, kun Senaatti on myynyt A-Kruunulle Maankäyttösopimuksessa sille yksilöidyn jäljellä olevan kantakiinteistön 92-61-209-1. Sikäli kuin määräalaa ei ole vielä myyty Peabille tai jäljellä olevaa kantakiinteistöä A-Kruunulle, vastaa kyseiseen alueeseen liittyvistä tämän siirtokirjan mukaisista velvoitteista alueen luovutukseen asti Senaatti.

[*Allekirjoitukset seuraavalla sivulla*]

9 Sopimuskappaleet ja allekirjoitukset

Tätä siirtokirjaa on tehty kolme (3) samasanaista kappaletta, yksi (1) Senaatille, yksi (1) Peabille ja yksi (1) A-Kruunulle.

Helsingissä, 26.11.2019

SENAATTI-KIINTEISTÖT,
JOKA EDUSTAA SUOMEN VALTIOTA

[redacted]

PEAB OY,
perustettavan tai perustettavien yhtiöiden lukuun

[redacted]

A-KRUUNU OY

[redacted]

LIITE

Liite 2 Maankäyttösopimus 5.8.2019

Liite 2

Maankäyttösopimus
5.8.2019

Vantaa

MAANKÄYTTÖSOPIMUS (A) JA ESISOPIMUS MÄÄRÄALAN LUOVUTUKSESTA (B)

5.8.2019
VD/2441/10.00.01.05/2019

MAANKÄYTTÖSOPIMUS (A) JA ESISOPIMUS MÄÄRÄALAN LUOVUTUKSESTA (B) / KIELOTIE 15. Asemakaavan muutos nro 002352, kaupunginosa 61 Tikkurila

TAUSTAA

Senaatti-kiinteistöt on hakenut asemakaavan muutosta, kaupunginosassa 61 Tikkurila, Suomen valtion omistamalle ja Senaatti-kiinteistöjen hallinnoimalle kiinteistölle 92-61-209-1.

Kaupunginhallitus on 23.1.2017 § 23 myöntänyt suunnitteluvarauksen ja 12.6.2017 § 24 on myöntänyt tarkennetun suunnitteluvarauksen Senaatti-kiinteistöille Kielotie 15 alueen suunnittelemiseksi ja mm. suunnittelukilpailun järjestämiseksi myös kaupungin korttelissa omistamalle alueelle.

Senaatti-kiinteistöt järjesti yhteistyössä Vantaan kaupungin ja A-Kruunu Oy:n kanssa suunnittelu- ja tontinluovutuskilpailun koskien Senaatti-kiinteistöjen omistamaa kiinteistöä 92-61-209-1 ja Vantaan kaupungin omistamia kiinteistöjä 92-421-6-451 ja 92-61-9901-0 (osa katualueesta) (kiinteistöt yhdessä jäljempänä **"Kilpailun suunnittelualue"**). Kilpailulla tavoitteena oli löytää kortteliin suunniteltavalle hankkeelle uusi omistusjärjestely ja toteuttaja. Kilpailun voittajaksi valittiin Peab Oy.

Kaupunki on laatinut asemakaavamuutosehdotuksen nro 002352 yhteistyössä Senaatti-kiinteistöjen, Peab Oy:n ja A-Kruunu Oy:n kanssa. Kaavamuutosaluetta laajennettiin Kilpailun suunnittelualueen ulkopuolelle Kaupungin omistamalle viereiselle kiinteistölle 92-61-208-1, ns. Kirjaston tontti sekä kaupungin omistamalle kiinteistölle 92-61-9901-0 (osa katualueesta) (alue jäljempänä Kaavamuutosalue). Kaavamuutosehdotuksessa Kilpailun suunnittelualue on osoitettu asuinkerrostalojen korttelialueeksi (AK), lähipalvelurakennusten korttelialueeksi (PL), puistoksi (VP) ja katualueeksi. AK-korttelialueelle on osoitettu asuinkerrostalorakentamisen rakennusoikeutta 26.120 k-m2, PL-korttelialueelle on osoitettu rakennusoikeutta 1.500 k-m2, lisäksi AK-korttelialueelle on osoitettu liiketilaa (kl) 1.480 k-m2. Yhteensä koko korttelialueelle on osoitettu rakennusoikeutta siis 29.100 k-m2.

Selvennyksenä todetaan, että Kaupunki ja Senaatti-kiinteistöt myyvät Peab Oy:lle Kaavamuutosalueelle kaavoitetut tontit 92-61-209-2, 92-61-209-3, 92-61-209-4, 92-61-209-5, 92-61-209-6, 92-61-209-7, 92-61-209-9 ja 92-61-209-10, joiden rakennusoikeus 21.600 k-m2. Edelleen Kaupunki ja Senaatti-kiinteistöt myyvät A-Kruunu Oy:lle kaavamuutosalueelle kaavoitetun tontin 92-61-209-8, jonka rakennusoikeus on 7.500 k-m2. Kauppahinnat määräytyvät Kilpailun suunnittelualueelle asemakaavamuutosehdotuksessa nro 002352 muodostetun uuden korttelin 61209 laskennallisen kokonaiskauppahinnan perusteella. Laskennallinen kokonaiskauppahinta lasketaan korttelille 61209 osoitetun rakennusoikeuden sekä Peab Oy:n tarjoamien hyväksyttyjen rakennusoikeuden hintatarjousten (€/k-m2) että ARA-rakennusoikeuden osalta ARA:n määräämän enimmäistonttihinnan (€/k-m2) perusteella. Kokonaiskauppahinta jakautuu Kaupungin ja Senaatti-kiinteistöjen kesken kummankin Kilpailun suunnittelualueella omistamiensa maa-alueiden pinta-alojen suhteessa (kaupunki 1577/16675 osaa eli n. 9,46 %, Senaatti-kiinteistöt 15098/16675 osaa eli n. 90,54 %).

Vantaa

MAANKÄYTTÖSOPIMUS (A) JA ESISOPIMUS MÄÄRÄALAN LUOVUTUKSESTA (B)

5.8.2019
VD/2441/10.00.01.05/2019

Voimassa olevassa asemakaavassa nro 610300 "Tikkurilan keskusta" (hyväksytty kaupunginvaltuustossa 22.1.1979 ja vahvistettu sisäasianministeriössä 17.9.1979) kiinteistö 92-61-209-1 on osoitettu yleisten rakennusten korttelialueeksi (Y).

Voimassa olevassa asemakaavassa kiinteistöjen pinta-alat ja rakennusoikeudet ovat Kilpailun suunnittelualueen osalta omistajittain alle olevan taulukon mukaiset.

Omistaja	Kiinteistö	Käyttö-tarkoitus	pinta-ala (m2)	rakennus-oikeus (k-m2)	käytetty rakennus-oikeus (k-m2)
Suomen valtio omistama ja Senaatti-kiinteistöjen hallinnoima					
	92-61-209-1	Y	15.098	10.200	6.248
Vantaan kaupunki					
	92-421-6-451	VP	1.577	-	-

Sopimusalueella on tarkoituksena purkaa nykyinen huonokuntoinen virastorakennus ja tilalle rakennetaan pääosin asuinkerrostaloja sekä liiketilaa asuinkerrostalojen pohjakerroksiin. Alueelle tulee myös uusi Kielotien päiväkoti.

Asemakaavamuutokseen liittyen Senaatti-kiinteistöt sopimusalueeseen kuuluvan kiinteistön 92-61-209-1 hallinnoijana ja Vantaan kaupunki ovat sopineet alueen kunnallistekniikan rakentamisesta ja Senaatti-kiinteistöjen osallistumisesta kunnallistekniikan korvauksiin. Esisopimuksella määräalan luovutuksesta varmistetaan kaavamuutoksen mukaisten maankäyttöratkaisujen toteutuminen.

Sopimuskokonaisuuden sisältö

Tämä sopimuskokonaisuus käsittää sopimuksen:

- A. Maankäyttösopimus kaupungin ja Senaatti-kiinteistöjen kesken koko kaavamuutosalueesta.
- B. Esisopimus määräalan luovutuksesta, jolla Senaatti-kiinteistöt luovuttaa kaupungille kaavamuutoksella katu- ja puistoalueiksi muuttuvaa nykyistä yleisten rakennusten korttelialuetta.

Vantaa

MAANKÄYTTÖSOPIMUS (A) JA ESISOPIMUS MÄÄRÄALAN LUOVUTUKSESTA (B)

5.8.2019
VD/2441/10.00.01.05/2019

A. MAANKÄYTTÖSOPIMUS

1 OSAPUOLET

1.1 **Vantaan kaupunki,** (y-tunnus 0124610-9)
Asematie 7, 01300 Vantaa
(jäljempänä **"Kaupunki"**).

1.2 **Senaatti-kiinteistöt, joka edustaa Suomen valtiota**, (y-tunnus: 1503388-4)
Lintulahdenkatu 5 A, 00530 Helsinki
(jäljempänä **"Hakija"**).

Kaupunki ja **Hakija** jäljempänä yhdessä **"Osapuolet"**.

2 SOPIMUKSEN TARKOITUS

Asemakaavan muutokseen nro 002352 liittyen Kaupunki ja Hakija sopivat tällä sopimuksella maankäyttö- ja rakennuslain 12 a luvun mukaisesti kunnallistekniikan rakentamisesta ja Hakijan osallistumisesta asemakaavan muutosaluetta palvelevan kunnallistekniikan rakentamisen kaupungille aiheuttamiin kustannuksiin.

3 SOPIMUSALUE

Maankäyttösopimusalue muodostuu Suomen valtion omistamasta ja Hakijan hallinnoimasta kiinteistöstä 92-61-209-1 (jäljempänä **"Sopimusalue"**).

Asemakaavamuutosehdotus nro 002352 ja Sopimusalue on esitetty liitteessä A2. Kartta kaavamuutosalueesta ja maankäyttösopimusalueesta.

4 KUNNALLISTEKNIIKAN RAKENTAMINEN

Sopimusalueen asemakaavan muutoksen nro 002352 mukainen käyttö edellyttää uuden kevyen liikenteen yhteyden (Kirjastopolku ja Lummesola) toteuttamista pohjois-etelä suunnassa sivuten korttelin 61209 pohjoista itäreunaa sekä itä-länsisuunnassa korttelin 61209 keskellä.

Selvennyksenä todetaan, että Lummesola jatkuu länteen tontille sijoittuvana yleisen kevyenliikenteen ja huoltoliikenteen sallivana kulkuyhteytenä aina Kielotielle saakka.

Asemakaavamuutoksen nro 002352 tultua voimaan ja Hakijan esitettyä Kaupungille kirjallisen rakentamispyynnön, Kaupunki rakentaa edellä mainitut katualueeksi osoitetut kevyenliikenteen yhteydet liikennöitävään kuntoon 20 kk kuluessa pyyntöajankohtaa seuraavasta huhtikuun lopusta (30.4.) laskien, mikäli rakentaminen ei esty Kaupungista riippumattomasta syystä. Alueen viimeistelytöiden toteutuksen periaatteena on niiden toteuttaminen ja yhteensovittaminen samanaikaisesti rakennettavien tonttien viimeistelytöiden kanssa.

Vantaa

Osapuolet toteavat, että muutoin sopimusaluetta palveleva kunnallistekniikka on pääosin rakennettu.

Vantaan Energia Oy tulee mahdollisesti sijoittamaan kaksi muuntamoa johonkin kaavamuutosalueen nro 002352 rakennuksiin. Tästä Hakija sopii erikseen Vantaan Energian kanssa.

Muuta huomioitavaa
Hakijan tulee hakea katualueella toimimiseen erillinen lupa Kaupungilta.

Korttelin suunnittelussa on huomioitava kortteliin rajoittuvien katualueiden korkeusasemat.

Korttelin suunnittelussa tulee ottaa huomioon, että korttelia 61209 sivuten sijoittuu varaukset kahdelle raitiotielinjaukselle, toinen linjavaraus kulkee maanpinnassa Kielotietä pitkin ja toinen linjavaraus kulkee tunnelissa maan alla Lummekujaa pitkin.

Mikäli Kaupunki katsoo aiheelliseksi nimetä erillisen koordinaattorin Asemakaavamuutoksen toteuttamisen sujuvoittamiseksi, sitoutuu Hakija noudattamaan koordinaattorin laatimia ohjeistuksia suunnittelun ja rakentamisen yhteensovittamiseksi sekä osallistumaan yhteistyöhön tarkempien työmaasuunnitelmien laadinnassa. Koordinaattorin hankkimisesta aiheutuvista kustannuksista vastaa Kaupunki.

5 TONTILLE SIJOITTUVA YLEISEN KEVYENLIIKENTEEN JA HUOLTOAJON SALLIVA KULKUYHTEYS

Asemakaavamuutoksessa Hakijan omistaman tonteille 92-61-209-5 ja 92-61-209-8 on osoitettu ajo-merkinnällä ja "yleiselle jalankululle varattu alueen osa"-merkinnällä kulkuyhteys. Kulkuyhteys yhdistää Kielotien ja Lummesolan kevyenliikenteenväylän. Kulkuyhteys sijoittuu osalla matkaa pka-merkinnällä osoitetun pihakannen päälle. Pihakannen alle sijoittuu ympäröivien kiinteistöjen pysäköintiä.

Hakija sitoutuu pitämään mainitun tontille sijoittuvan kulkuyhteyden avoinna yleistä kevyttäliikennettä ja huoltoajoa varten. Hakija vastaa kulkuyhteyden suunnittelusta, rakentamisesta, ylläpidosta ja peruskorjauksesta. Kulkuyhteyden suunnittelun ja toteutuksen tulee tapahtua noudattaen Vantaan kaupungin ohjeistusta ja suunnitelmat tulee hyväksyttää Vantaan kaupungilla. Kulkuyhteyden ylläpidon tulee noudattaa Vantaan kaupungin yleisiä jalankulkualueita koskevia periaatteita ja vaatimuksia.

Kulkuyhteyden kustannusjaosta Hakijan ja Kaupungin välillä sovitaan myöhemmin erikseen, noudattaen seuraavia pääehtoja:
- Kaupunki korvaa Hakijalle kulkuyhteyden suunnittelusta ja rakentamisesta aiheutuneet kohtuulliset kustannukset.
- Hakija vastaa kulkuyhteyden ylläpidosta ja peruskorjauksesta aiheutuneista kustannuksista.

Hakija antaa Kaupungille vastikkeettoman rasiteoikeuden mainittuun kulkuyhteyteen. Mikäli Kaupunki katsoo tarkoituksenmukaiseksi rasitteen perustamisen tätä kulkuyh-

teyttä varten, tulee Kaupunki hakemaan kulkuyhteyden perustamista kiinteistönmuodostamislain mukaisena rasitteena.

Hakija antaa Kaupungille luvan sijoittaa Lummesolan ja Kirjastopolun katurakenteiden luiskia asuinkortteleiden puolelle. Kaupunki antaa Hakijalle vastavuoroisen luvan luiskata asuinkortteleiden maanpintaa Lummesolan ja Kirjastopolun katualueen puolelle siten, että lopullinen raja muodostuu katusuunnitelmassa esitettyyn kohtaan.

Mikäli tässä sopimuksessa ei ole huomioitu kaikkia rasitteita tai vastaavia käyttöoikeuksia, Osapuolet sitoutuvat tekemään niistä tarvittavat sopimukset.

6 VALTION JA KAUPUNGIN VÄLISEN VUOKRASOPIMUKSEN PÄÄTTYMINEN

Senaatin kiinteistöön 92-61-209-1 kohdistuu maankäyttösopimuksen allekirjoitushetkellä seuraava sopimus, joka ei ilmene kiinteistörekisteriotteesta:

- Suomen valtion ja Kaupungin 17.3.1998 allekirjoittama kiinteistön 92-61-209-1 noin 4000 m2 suuruista määräalaa koskeva vuokrasopimus, jolla Kaupunki on vuokrannut ko. alueen käytettäväksi katualueena yms. tarkoituksiin.

Osapuolet sopivat edellä mainitun vuokrasopimuksen päättyväksi asemakaavamuutoksen nro 002352 tullessa voimaan.

7 OSALLISTUMINEN YHDYSKUNTARAKENTAMISEN KUSTANNUKSIIN

Kustannusten korvaus

Hakija maksaaa Kaupungille maankäyttö- ja rakennuslain 91 a §:n mukaisena yhdyskuntarakentamisen kustannusten korvauksena yhteensä 4.864.947,65 euroa.

Hakija suorittaa kustannusten korvauksesta 117.007,00 euroa luovuttamalla Kaupungille noin 2127,4 m2:n määräalan omistamastaan kiinteistöstä 92-61-209-1. Määräala muodostaa osan asemakaavan mukaisesta katualueesta ja puistosta.

Loppuosa yhdyskuntarakentamisen kustannusten korvauksesta 4.747.940,65 euroa maksetaan seuraavasti:

1. maksuerä - 3.648.710,74 euroa	maksetaan heti asemakaavamuutoksen nro 002352 tultua voimaan
2. maksuerä - 1.099.229,91 euroa	maksetaan kahdenkymmenenneljän (24) kuukauden kuluessa asemakaavamuutoksen nro 002352 voimaantulosta

Kustannusten korvaus maksetaan Kaupungin lähettämän erillisen laskun mukaisesti (maksuehto 14 pv netto).

Maksamattomille maksuerille ei lasketa korkoa.

Pilaantuneen maan kunnostuskustannukset

Vantaa

Hakijan ja Kaupungin tietojen mukaan sopimusalueella ei aiemmin ole harjoitettu toimintaa, joka saattaisi aiheuttaa maaperän tai pohjaveden pilaantumista. Mikäli rakennettaessa kuitenkin ilmenee tarvetta pilaantuneen maaperän puhdistamiseen, Hakija on velvollinen välittömästi ottamaan yhteyttä Kaupunkiin, jotta tarvittavasta menettelystä yhdyskuntarakentamisen kustannusten korvauksen tarkistamiseksi voidaan sopia.

Kustannusten korvauksen suuruuteen vaikuttavat sopimusalueella olevien pilaantuneiden maa-ainesten poistamisesta aiheutuvat tavanomaisiin maanrakennuskustannuksiin nähden ylimääräiset kustannukset. Edellä mainitut Kaupungin hyväksymät ylimääräiset kustannukset huomioidaan kokonaisuudessaan arvonnousua pienentävänä tekijänä, jolloin kustannuksista puolet huomioidaan vähentävänä tekijänä määritettäessä yhdyskuntarakentamisen kustannusten korvausten suuruutta.

Hakijan oikeus kustannusten korvauksen tarkistukseen pilaantuneen maan johdosta on voimassa enintään kahdeksan (8) vuotta asemakaavamuutoksen nro 002352 voimaantulosta.

Kustannusten korvauksen tarkistus, mikäli toteutunut rakennusoikeus ylittää kaavassa tai tonttijaossa osoitetun rakennusoikeuden

Asemakaavan muutosehdotuksessa nro 002352 kortteleihin 61209 on AK-korttelialueelle osoitettu asuinkerrostalojen rakennusoikeutta 26.120 k-m2 ja PL-korttelialueelle lähipalvelujen rakennusten rakennusoikeutta 1.500 k-m2 sekä liiketilojen rakennusoikeutta 1.480 k-m2. Tontit on mahdollista jakaa ennen asemakaavan toteutusta useiksi tonteiksi, jolloin tonttijaossa jokaiselle uudelle tontille merkitään tonttikohtainen rakennusoikeus.

Kustannusten korvauksen perusteena on muiden seikkojen ohella asemakaavamuutoksessa syntynyt rakennusoikeuden lisäys, jonka mukaisesta arvonnoususta 50 % maksetaan kustannusten korvauksena. Korttelissa 61209 kustannusten korvauksen laskentaperusteena on käytetty asuin- ja päiväkotirakennusoikeuden osalta 600 €/k-m2 sekä valtion tukemassa asuntotuotannossa (ARA) rakennusoikeuden osalta 455 €/k-m2 ja liikerakentamisen osalta 200 €/k-m2. Mikäli sopimusalueelle kuitenkin myönnetään rakennuslupa siten, että lainvoiman saaneen uuden asuinkerrostalon, päiväkodin tai liikerakentamisen rakennusluvan mukainen rakennusoikeus on suurempi kuin em. kortteleille asemakaavamuutoksessa osoitettu rakennusoikeus, sitoutuu Hakija ilmoittamaan tästä Kaupungille.

Hakija maksaa Sopimusalueen rakennusoikeuden lisääntymisestä koituneesta arvonnousun 15098/16675 osuudesta 50 % Kaupungille kustannusten korvauksena. Arvonnousu lasketaan ko. tontille rakennettavan rakennuksen käyttötarkoituksien mukaisesti em. yksikköhintojen perusteella.

Kaupungin oikeus kustannusten korvauksen tarkistukseen ja perimiseen on voimassa kahdeksan (8) vuotta asemakaavamuutoksen nro 002352 voimaantulosta.

8 JOHTOSIIRROT

Mikäli kaavamuutoksen toteuttaminen edellyttää johto-, kaapeli- tai viemärisiirtoja tai niiden suojaamista rakennustöiden ajaksi, Hakija suorittaa ne kustannuksellaan.

Selvennyksenä todetaan, että Hakija on tietoinen seuraavista siirroista.

Sopimusalueella kiinteistön 92-61-209-1 lounaiskulmassa Lummekujan ja Kielotien liittymän läheisyydessä sijaitsee kaukolämpöputki, joka joudutaan siirtämään tulevan talonrakennuksen vuoksi. Kaukolämpöputken siirtämisestä on sovittava Vantaan Energian kanssa, huomioiden suunnittelu, rakentaminen ja käyttöönotto. Kaukolämpöputken siirtokustannuksista vastaa Hakija Vantaan Energian kanssa sovitun mukaisesti.

Sopimusalueella kiinteistön 92-61-209-1 koilliskulmasta Lummetieltä etelään sijaitsee tietoliikenne- ja sähkökaapeleita, joita joudutaan siirtämään tulevan talonrakennuksen vuoksi. Kaapeleiden siirtämisestä on sovittava kaapeleiden omistajien (Vantaan Energia ja tietoliikenneoperaattorit) kanssa, huomioiden suunnittelu, rakentaminen ja käyttöönotto. Kaapeleiden siirtokustannuksista vastaa Hakija kaapeleiden omistajien kanssa sovitun mukaisesti.

9 VESIHUOLTO- JA SÄHKÖVERKOSTOON LIITTYMINEN

Sopimusalue ja sille toteutettavat rakennukset Hakija on velvollinen liittämään kustannuksellaan HSY:n omistamaan vesihuoltoverkostoon ja alueen yleiseen sähköverkkoon liittymishetkellä voimassa olevin liittymisehdoin.

Kaupungilla on oikeus siirtää sopijapuolta enempää kuulematta tähän sopimukseen perustuvat vesihuoltolaitteita koskevat oikeutensa ja velvollisuutensa mahdollisesti perustettavalle julkis- tai yksityisoikeudelliselle vesihuoltoyhtymälle.

10 ASUNTOTUOTANNON RAHOITUS- JA HALLINTAMUOTO SEKÄ HUONEISTOTYYPIJAKAUMA

Asuntotuotannon rahoitus- ja hallintamuoto
Sopimusalueelle osoitettavasta asumisen rakennusoikeudesta (yhteensä 26.120 k-m2) tulee toteuttaa vähintään noin 50 % vapaarahoitteisena omistusasuntotuotantona. Lisäksi asuntorakennusoikeudesta noin 30 % tulee toteuttaa valtion tukemana asuntotuotantona siten, että vähintään noin 20 % asuntotuotannosta on pitkän korkotuen vuokra-asuntoja ja enintään noin 10 % lyhyen korkotuen vuokra-asuntoja ja/tai asumisoikeusasuntoja

Sopimussakko
Mikäli Hakija ei täytä edellä mainittua asuntotuotannon hallinta- ja rahoitusmuotoa, Hakija on velvollinen maksamaan Vantaan kaupungille toteutetun rakennusoikeuden poikkeamasta sopimussakkoa 200 €/k-m2.

Asuntojen huoneistotyyppijakauma

Vapaarahoitteisessa asuntotuotannossa
- Sopimusalueelle rakennettavissa asuinrakennuksissa, jotka eivät ole erityisryhmille kohdennettuja tai kaupungin erikseen hyväksymiä erityiskohteita, asuntojen kokonaiskappalemäärästä korkeintaan 40 % saa olla yksiöitä ja vähintään 30 % tulee olla kolmioita tai suurempia asuntoja.
- Mikäli Hakija ei täytä edellä mainittua asuntotuotannon huoneistotyyppijakaumaa, se on velvollinen maksamaan Vantaan kaupungille poikkeamasta sopimussakkoa 1 000 €/h-m2 sallittujen yksiöiden määrän ylittävien tai kolmioiden ja huoneistomäärältään suurempien asuntojen alittavien huoneistoneliöiden osalta. Mikäli kolmioiden tai huoneistomäärältään suurempien asuntojen määrä alittuu edellä sovitusta, huoneistoneliöiden poikkeama näiden osalta lasketaan toteutettujen kolmioiden ja huoneistomäärältään suurempien asuntojen huoneistoneliöiden keskipinta-alasta.

Valtion tukemassa asuntotuotannossa
- Sopimusalueelle rakennettavissa asuinrakennuksissa, jotka eivät ole erityisryhmille kohdennettuja tai kaupungin erikseen hyväksymiä erityiskohteita, asuntojen kokonaiskappalemäärästä korkeintaan 30 % saa olla yksiöitä ja vähintään 30 % tulee olla kolmioita tai suurempia asuntoja.
- Mikäli Hakija ei täytä edellä mainittua asuntotuotannon huoneistotyyppijakaumaa, se on velvollinen maksamaan Vantaan kaupungille poikkeamasta sopimussakkoa 1 000 €/h-m2 sallittujen yksiöiden määrän ylittävien tai kolmioiden ja huoneistomäärältään suurempien asuntojen alittavien huoneistoneliöiden osalta. Mikäli kolmioiden tai huoneistomäärältään suurempien asuntojen määrä alittuu edellä sovitusta, huoneistoneliöiden poikkeama näiden osalta lasketaan toteutettujen kolmioiden ja huoneistomäärältään suurempien asuntojen huoneistoneliöiden keskipinta-alasta.

11 RAKENTAMISAIKATAULU JA RAKENTAMISVELVOITE

Sopimusalueelle sovelletaan seuraavia rakentamisvelvoitevaatimuksia.

Vapaarahoitteisessa asuntotuotannossa
Kilpailualueen vapaarahoitteisen asuntotuotannon rakennusoikeus on yhteensä 18.620 k-m2. Hakija sitoutuu rakentamaan em. rakennusoikeudesta asemakaavamuutoksen nro 002352 voimaantulosta lukien
- 3 vuoden kuluessa vähintään 20 %
- 6 vuoden kuluessa vähintään 50 % ja
- 8 vuoden kuluessa vähintään 70 %

siten, että mainittu osuus on hyväksytty käyttöönotettavaksi em. ajassa.

Hakija sitoutuu aloittamaan Kilpailualueen rakentamisen 1,5 vuoden kuluessa asemakaavamuutoksen nro 002352 voimaantulosta lukien. Rakentamisen aloittamiseksi katsotaan sopimusalueella sijaitsevien rakennusten purkamisen aloittaminen.

Mikäli rakentaminen viivästyy edellä mainitusta aikataulusta, Hakija on velvollinen maksamaan Kaupungille sopimussakkoa 200 € kultakin rakentamatta jääneeltä kerrosneliömetriltä.

Vantaa

Valtion tukemassa asuntotuotannossa
Kilpailualueen valtion tukeman asuntotuotannon rakennusoikeus on yhteensä 7.500 k-m2. Hakija sitoutuu rakentamaan em. rakennusoikeudesta erillisen Vantaan kaupungin ja A-Kruunu Oy:n välisen kiinteistöä 92-421-6-451 koskevan kauppakirjan allekirjoittamisesta lukien

- 3 vuoden kuluessa vähintään 20 %
- 4 vuoden kuluessa vähintään 50 % ja
- 6 vuoden kuluessa vähintään 70 %

siten, että mainittu osuus on hyväksytty käyttöönotettavaksi em. ajassa.

Hakija sitoutuu aloittamaan valtion tukeman asuntotuotannon Kilpailualueen rakentamisesta 1,5 vuoden kuluessa edellä mainitun kiinteistön kauppakirjan allekirjoittamisesta lukien.

Mikäli rakentaminen viivästyy edellä mainitusta aikataulusta, Hakija on velvollinen maksamaan kaupungille sopimussakkoa 200 € kultakin rakentamatta jääneeltä kerrosneliömetriltä.

12 SOPIMUKSEN MUUTTAMINEN

Mikäli olosuhteissa tapahtuu huomattavia muutoksia, joista johtuen sopimusta on tarkistettava, Sopijapuolet sitoutuvat neuvottelemaan niistä erikseen.

13 ERIMIELISYYKSIEN RATKAISEMINEN

Tämän sopimuksen tulkinnasta syntyvät erimielisyydet, joista Sopijapuolet eivät pääse yhteisymmärrykseen, ratkaistaan yleisessä tuomioistuimessa.

14 SOPIMUKSEN VELVOITTEIDEN SIIRTO KOLMANNELLE

Hakija sitoutuu ottamaan tämän sopimuksen sopimusehdot sopimusaluetta koskeviin vastaisiin luovutuskirjoihin, kaikilta niiltä osin kuin sopimusvelvoitteita ei ole suoritettu luovutushetkellä. Hakija sitoutuu ilmoittamaan kirjallisesti vastaisista luovutuksista kaupungille.

Hakija vastaa tämän sopimuksen velvoitteista siihen asti, kun kaupunki on hyväksynyt sopimusvelvoitteiden siirron luovutuksensaajalle tai sopimusvelvoitteet ovat tulleet täytetyiksi. Jos Hakija ei ole siirtänyt velvoitteita edellä sanotulla tavalla, Hakija vastaa tämän sopimuksen velvoitteiden suorittamisesta myös luovutetun alueen osalta.

15 SOPIMUKSEN VOIMAANTULO

Vantaa

MAANKÄYTTÖSOPIMUS (A) JA ESISOPIMUS MÄÄRÄALAN LUOVUTUKSESTA (B)

5.8.2019
VD/2441/10.00.01.05/2019

Tämä sopimus tulee voimaan heti, kun osapuolet ovat sen allekirjoittaneet ja molemmilla osapuolilla on oikeus vaatia sopimusehtojen täyttämistä, kun asemakaavan muutos nro 002352 on tullut voimaan.

Tämä sopimus lakkaa olemasta voimassa, ellei asemakaavan muutos nro 002352 ole tullut voimaan 31.12.2021 mennessä.

Mikäli Vantaan kaupunginvaltuusto on 31.12.2021 mennessä hyväksynyt asemakaavan muutoksen nro 002352, mutta siitä on valitettu, pysyy tämä sopimus siinä tapauksessa voimassa. Sen jälkeen, kun mainittu valitus on lainvoimaisesti ratkaistu ja kaava on tullut voimaan, on molemmilla sopijapuolella oikeus vaatia tämän sopimuksen sopimusehtojen täyttämistä. Mikäli valitusviranomainen on lainvoimaisella päätöksellä hyväksynyt valituksen, tämä sopimus raukeaa.

Osapuolet eivät esitä tämän sopimuksen mahdollisen raukeamisen johdosta minkäänlaisia korvausvaatimuksia.

Tämä sopimus perustuu 1.4.2019 päivättyyn asemakaavamuutosehdotukseen nro 002352. Mikäli asemakaava tai asemakaavamääräykset muuttuvat em. asemakaavaehdotuksesta, sopimuksen osapuolet sitoutuvat muuttamaan sopimusta vastaamaan muuttunutta tilannetta tässä sopimuksessa käytetyin periaattein. Tällaisia muutokset voivat olla esim. rakennusoikeuden muutokset tai tonttirajojen muutokset.

Vantaa

MAANKÄYTTÖSOPIMUS (A) JA ESISOPIMUS MÄÄRÄALAN LUOVUTUKSESTA (B)

5.8.2019
VD/2441/10.00.01.05/2019

B. ESISOPIMUS MÄÄRÄALAN LUOVUTUKSESTA

Tämän esisopimuksen perusteella sitoutuvat tämän sopimuksen allekirjoittaneet osapuolet Vantaan kaupunki (jäljempänä "**Kaupunki**") ja Senaatti-kiinteistöt (jäljempänä "**Luovuttaja**") tekemään kohdassa B.I määriteltyjen edellytysten täyttyessä kohdan B.II mukaisen luovutuskirjan sekä noudattamaan lisäksi kohdassa B.III mainittuja ehtoja.

B.I LUOVUTUSKIRJAN EDELLYTYKSET

Lopullisen luovutuskirjan tekemisen edellytyksenä on, että asemakaavamuutos nro 002352, Kielotie 15 (jäljempänä "**Asemakaavamuutos**"), on tullut voimaan.

B.II LUOVUTUSKIRJA

Luovuttaja: **Senaatti-kiinteistöt, joka edustaa Suomen valtiota** (y-tunnus: 1503388-4)
Lintulahdenkatu 5 A, 00530 Helsinki
(jäljempänä "**Luovuttaja**")

Luovutuksen saaja: **Vantaan kaupunki** (y-tunnus: 0124610-9)
Asematie 7, 01300 Vantaa
(jäljempänä "**Kaupunki**")

Luovutuskirjan ehdot:
Tämän luovutuksen kaikki ehdot on esitetty tässä luovutuskirjassa.

1. LUOVUTUKSEN KOHDE

Määräala
Noin 2127,4 m2:n suuruinen määräala kiinteistöstä 92-61-209-1 (jäljempänä "Määräala"). Määräala on Asemakaavamuutoksen mukaista katualuetta ja puistoa. Alue on merkitty oheiseen karttaliitteeseen B1. Luovutuksen kohde.

2. LUOVUTUSHINTA

Määräalan arvo on yhteensä 117.007,00 euroa.

Laki oikeudesta luovuttaa valtion kiinteistövarallisuutta (973/2002), mukaan valtion kiinteistövarallisuutta saa luovuttaa vain käyvästä hinnasta tai vastikkeesta.

Määräalan arvolla 117.007,00 euroa, Kaupunki hyväksyy tämän luovutuskirjan allekirjoituksin 29.5.2019 allekirjoitetun maankäyttösopimuksen mukaisen kiinteistön

Vantaa

luovutuksella suoritettavan osan yhdyskuntarakentamisen kustannusten korvauksesta saaduksi.

Luovuttaja hyväksyy luovutushinnan kokonaisuudessaan suoritetuksi tämän luovutuskirjan allekirjoituksin.

Luovutushinta ei ole pinta-alaperusteinen.

3. OMISTUS- JA HALLINTAOIKEUS

Määräalan omistus- ja hallintaoikeus siirtyy Kaupungille tämän luovutuskirjan allekirjoitushetkellä.

4. KOHTEESEEN TUTUSTUMINEN

Kaupunki on tarkastanut Määräalan, niiden alueet ja rajat sekä tutustunut alueiden maasto-olosuhteisiin. Kaupunki on verrannut näitä seikkoja Määräalasta esitetyistä asiakirjoista saataviin tietoihin. Kaupungilla ei ole huomauttamista näiden seikkojen osalta.

5. ASIAKIRJOIHIN TUTUSTUMINEN

Kaupunki on tutustunut saamaansa Määräalaa koskeviin asiakirjoihin, joita ovat lainhuutotodistus, rasitustodistus, kiinteistörekisterinote sekä kaavakartat ja -määräykset sekä johtokartat.

Kaupunki on tutustunut myös naapurikiinteistöjä koskeviin asiakirjoihin, joita ovat kaavakartat ja -määräykset.

6. VAARANVASTUU

Vaaranvastuu Määräalaan siirtyy Kaupungille tämän luovutuskirjan allekirjoituksin.

7. KIINNITYKSET, RASITUKSET, VEROT JA MAKSUT

Luovuttaja luovuttaa Määräalan kiinnityksistä ja muista niihin verrattavista rasituksista ja rasitteista vapaana. Mahdollisista kaavan toteuttamiseksi tarvittavista johtosiirroista on sovittu maankäyttösopimuksen kohdassa 8 Johtosiirrot.

Rasitustodistuksen mukaan luovutettavaan Määräalaan ei ole vahvistettu kiinnityksiä tai niihin verrattavia rasituksia.

Kiinteistörekisteriotteen mukaan luovutettavaan Määräalaan ei kohdistu rasitteita, käyttöoikeuksia tai käyttörajoituksia. Osapuolten mukaan Määräalaan ei kohdistu kiinteistörekisteriotteesta ilmenemättömiä rasitteita, käyttöoikeuksia tai käyttörajoituksia.

Vantaa

Luovuttaja vastaa niistä luovutettavaan Määräalaan kohdistuvista veroista ja muista maksuista, joiden maksuunpanon perustana on tämän luovutuskirjan allekirjoitushetkeä edeltävä aika. Luovutuskirjan allekirjoituksen jälkeen maksuista vastaa Kaupunki.

Määräalan lohkomiskustannuksista vastaa Kaupunki.

8. IRTAIMISTO

Tähän luovutukseen ei sisälly irtaimistoa, eikä irtaimen omaisuuden luovuttamisesta ole tämän luovutuksen yhteydessä tehty eri sopimustakaan.

9. MÄÄRÄALALLA OLEVA VIRASTORAKENNUS

Määräalalla sijaitsee vanha huonokuntoinen virastorakennus. Rakennuksen purkaminen kustannuksellaan kuuluu Luovuttajalle.

Tällä luovutuskirjalla Kaupunki valtuuttaa Luovuttajan hakemaan rakennuksen purkuluvan sekä ryhtymään kaikkiin muihin tarvittaviin toimenpiteisiin rakennuksen purkamiseksi.

10. MAAPERÄ

Luovuttajan tietojen mukaan Määräalalla ei aiemmin ole harjoitettu toimintaa, joka saattaisi aiheuttaa maaperän tai pohjaveden pilaantumista.

Mikäli rakennettaessa kuitenkin ilmenee tarvetta pilaantuneen maaperän puhdistamiseen, Kaupunki on velvollinen välittömästi ottamaan yhteyttä Luovuttajaan, jotta tarvittavasta menettelystä voidaan sopia. Tällöin Luovuttaja vastaa pilaantuneiden maa-ainesten poistamisesta aiheutuvista tavanomaisiin maanrakennuskustannuksiin nähden ylimääräisistä kustannuksista ja työn tekemisestä sovitaan erikseen.

Luovuttaja vastaa kustannusten korvauksista pilaantuneen maan johdosta enintään kahdeksan (8) vuotta asemakaavamuutoksen nro 002352 voimaan tulosta.

B.III MUUT ESISOPIMUKSEN EHDOT

1. ESISOPIMUKSEN VOIMAANTULO

Tämä esisopimus tulee voimaan, kun osapuolet ovat sen allekirjoittaneet.

Lopullinen luovutuskirja tehdään kolmen (3) kuukauden kuluessa siitä, kun kohdassa I mainitut luovutuksen edellytykset ovat täyttyneet.

Tämä esisopimus lakkaa olemasta voimassa, kun
- lopullinen luovutuskirja on allekirjoitettu tai
- luovutuskirjan edellytykset ovat täyttymättä 31.12.2021.

Vantaa

MAANKÄYTTÖSOPIMUS (A) JA ESISOPIMUS MÄÄRÄALAN LUOVUTUKSESTA (B)

5.8.2019
VD/2441/10.00.01.05/2019

Mikäli Vantaan kaupunginvaltuusto on 31.12.2021 mennessä hyväksynyt asemakaavamuutoksen nro 002352 (päivätty 1.4.2019) mutta siitä on valitettu, pysyy tämä esisopimus siinä tapauksessa voimassa. Sen jälkeen, kun mainittu valitus on lainvoimaisesti ratkaistu ja kaavamuutos tullut voimaan, on kaikilla sopijapuolilla oikeus vaatia tämän esisopimuksen sopimusehtojen täyttämistä. Mikäli valitusviranomainen on lainvoimaisella päätöksellä hyväksynyt valituksen, tämä esisopimus raukeaa.

Kumpikaan Osapuoli ei esitä esisopimuksen mahdollisen raukeamisen johdosta minkäänlaisia korvausvaatimuksia.

Tätä maankäyttösopimusta ja esisopimusta määräalan luovuttamisesta on laadittu kolme (3) yhtäpitävää kappaletta, yksi Senaatti-kiinteistöille, yksi Vantaan kaupungille ja yksi kaupanvahvistajalle.

Vantaalla 5.8.2019

Vantaan kaupungin
puolesta valtuutuksella

[redacted]

lakimies

Senaatti-kiinteistöjen
puolesta valtakirjalla

[redacted]

Julkisena kaupanvahvistajana todistan, että lakimies Heino Pitkänen Vantaan kaupungin puolesta valtuutuksella ja Marjaana Berger Senaatti-kiinteistöjen puolesta valtakirjalla ovat allekirjoittaneet tämän maankäyttösopimuksen ja esisopimuksen määräalan luovuttamisesta, ja että he ovat olleet yhtä aikaa läsnä sopimuksia vahvistettaessa. Olen tarkistanut allekirjoittajien henkilöllisyyden ja todennut, että esisopimus on tehty maakaaren 2 luvun 1 §:ssä säädetyllä tavalla.

Vantaalla 5.8.2019

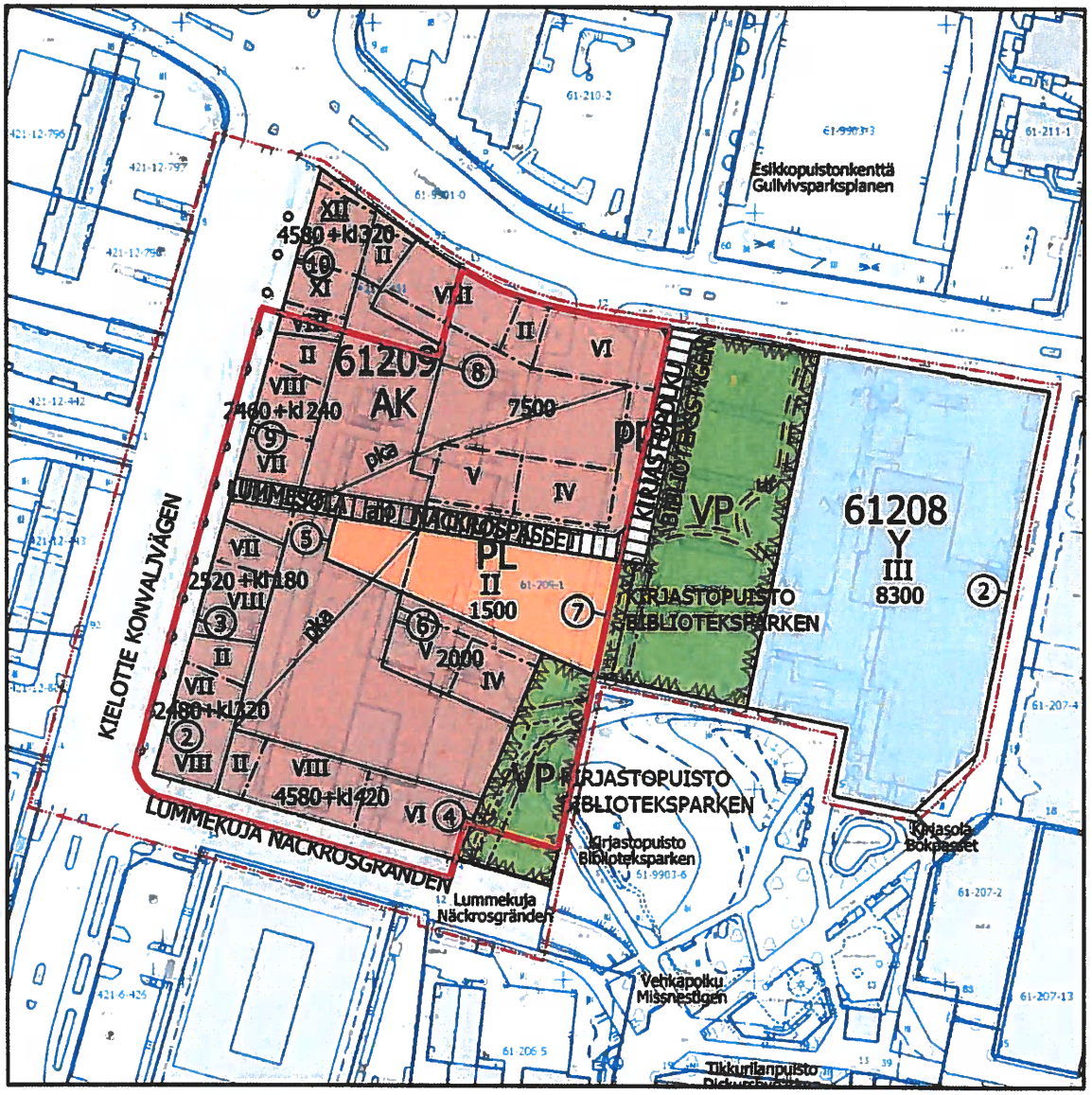
[redacted]

LIITTEET
Liite A1. Kartta kilpailun suunnittelualueesta
Liite A2. Kartta kaavamuutosalueesta ja maankäyttösopimusalueesta
Liite B1. Luovutuksen kohde

Liite A1
Kartta kilpailun suunnittelualueesta

Liite A2
Kartta kaavamuutosalueesta ja maankäyttösopimusalueesta
Asemakaavanmuutosehdotus nro 002352
Kartta päivätty 1.4.2019

Liite B1
Luovutuksen kohde

Kaupungille luovutettavat yleiset alueet
noin 1047,8 m2 + 4,5 m2 + 158,6 m2 + 916,5 m2 = 2127,4 m2

VALTAKIRJA

Valtuutan kiinteistökehitysryhmän päällikkö Marjaana Bergerin allekirjoittamaan maankäyttösopimuksen sekä kiinteistökaupan esisopimuksen noin 2130 m2:n suuruisen määräalan luovutuksesta kiinteistöstä 92-61-209-1, jolla Senaatti-kiinteistöt luovuttaa kaupungille kaavamuutoksella katu- ja puistoalueiksi muuttuvaa nykyistä yleisten rakennusten korttelialuetta.

Maankäyttösopimuksen sekä kiinteistökaupan esisopimuksen osapuolina ovat Vantaan kaupunki sekä Suomen valtio edustajanaan Senaatti-kiinteistöt.

Helsingissä 27.5.2019

Senaatti-kiinteistöt

[redacted]

johtaja

kiinteistökehitys ja myynti

Senaatti
Hallitus, Senaatti-kiinteistöt

Päätös	460630	1 (1)
23.5.2019	SEN/48/2019	

§119 SEN/2698/2015

Maankäyttösopimus ja esisopimus määräalan luovutuksesta, Vantaa, Kielotie 15

Valmistelijat

Mauri Sahi
Marjaana Berger

Päätösesitys Jari Sarjo

Esitetään, että Senaatti-kiinteistöjen hallitus päättää

- valtuuttaa kiinteistökehitys- ja myynti yksikön johtajan tai määräämänsä allekirjoittamaan maankäyttösopimuksen sekä esisopimuksen noin 2130 m2:n suuruisen määräalan luovutuksesta kiinteistöstä 92-61-209-1, jolla Senaatti-kiinteistöt luovuttaa kaupungille kaavamuutoksella katu- ja puistoalueiksi muuttuvaa nykyistä yleisten rakennusten korttelialuetta sekä
- valtuuttaa toimitusjohtajan tekemään mahdolliset tekniset kirjoitus- ja laskuvirheen korjaukset taikka muut niihin verrattavat korjaukset tähän päätökseen tai sen liitteisiin.

Päätös

Hyväksyttiin esityksen mukaisesti.

Osallistujat

Hannele Pokka, puheenjohtaja
Kari Ruohonen, varapuheenjohtaja
Raimo Jyväsjärvi
Ulla Hiekkanen-Mäkelä
Markus Siltanen
Jaana Kulju
Jari Sarjo, sihteeri

Hallitus on päätösvaltainen kun paikalla on yli puolet jäsenistä (Laki valtion liikelaitoksista (1062/2010) 7 §, Osakeyhtiölaki (624/2006) 6 luvun 3 §).

Senaatti-kiinteistöjen hallitus on tänään tehnyt yllä olevan esityksen mukaisen päätöksen.

Paikka ja aika Kokous ja maakuntamatka, 23.05.2019 klo 8:00 - 19:00

[redacted]
Puheenjohtaja

[redacted]
Sihteeri

SISÄLLYSLUETTELO

Kaupunginhallitus ote pöytäkirjasta 08.04.2019

Pöytäkirjanotteen kansilehti ja tiedoksiantokirje 1
Pöytäkirjan kansilehti 2
20 § Maankäyttösopimus (A) ja Esisopimus määräalan luovutuksesta (B) / Senaatti-kiinteistöt / Asemakaavan muutos nro 002352 Kielotie 15, 61 Tikkurila 4
Muutoksenhakuohje 1. Oikaisuvaatimus 7

Vastaanottaja:

Osoite:

Oheinen päätös tiedoksenne.

Pöytäkirjanotteen lähettää

__.__.____

_____
nimi ja nimike

Tämä pöytäkirjanote on

1. lähetetty tiedoksi kirjeellä (hallintolaki 59 §), annettu postin kuljetettavaksi __.__.____
2. luovutettu asianosaiselle __.__.____

Vastaanottaja: _____

Oikaisuvaatimus/valitusaika päättyy __.__.____

Vantaan kaupunki
Kirjaamo
Asematie 7
01300 Vantaa

Puhelin (vaihde) 09 83911
kirjaamo[at]vantaa.fi
www.vantaa.fi

Toimiala
Matkapuhelin
Y-tunnus 01246109
ID 205745

Kaupunginhallituksen kokous

Aika 8.4.2019 klo 14.00–15.30
Paikka Kaupungintalo, Tikkurila

Osallistujat

Jäsenet	Läsnä	**Varajäsenet**	Läsnä
Multala Sari, puheenjohtaja	x	Kortesalmi Marilla	
Tahvanainen Säde, I varapuheenjohtaja	x	Nieminen Irja	
Juurikkala Timo, II varapuheenjohtaja	x	Bulut Emil	
Abdi Faysal	x	Kähkönen Osmo	
Hakulinen Pentti	x	Haverinen Soili	
Kaira Lauri	x	Weckman Markku	
Kaukola Ulla	x	Hämäläinen Anu	
Kotila Pirkko	x	Karinen Ville	
Niikko Mika	x (klo 14.00-15.15 §:t 1-20)	Auvinen Timo	
Norrena Vaula	x	Kuusela Minna	
Orpana Anitta	x	Sieviläinen Marianne	
Puoskari Pentti	x	Särkelä Jussi	
Rokkanen Sakari	x	Kanerva Sami	

Muut osallistujat	Läsnä
Lindtman Antti, valtuuston puheenjohtaja	x
Orlando Carita, valtuuston I varapuheenjohtaja	x
Kauppinen Sirpa, valtuuston II varapuheenjohtaja	x
Viljanen Ritva, kaupunginjohtaja	x
Lipponen Martti, apulaiskaupunginjohtaja	x
Lehto-Häggroth Elina, apulaiskaupunginjohtaja	x
Penttilä Hannu, apulaiskaupunginjohtaja	x
Salminen Jukka T, apulaiskaupunginjohtaja	x
Niinistö Jaakko, apulaiskaupunginjohtaja	x
Rainio Päivi, viestintäjohtaja	x
Ruusula Matti, talousjohtaja vs.	x
Kolju Niina, lakimies	x
Pennanen Sari-Anna, kaupunginlakimies	x
Lentämäki Tiina, toimistosihteeri	x
Yli-Leppälä Henna, pöytäkirjanpitäjä	x

Kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus

Todettiin

Allekirjoitukset

Puheenjohtaja	Sari Multala
Pöytäkirjanpitäjä	Henna Yli-Leppälä

Pöytäkirjan tarkastus

Aika ja paikka	29.4.2019, Kaupungintalo, Asematie 7, 01300 Vantaa (Tikkurila)
	Pykälät 7, 8, 9, 10, 15 ja 16 tarkastettiin ja hyväksyttiin heti kokouksessa.

Pöytäkirja on yleisesti nähtävänä

Aika ja paikka	2.5.2019, Vantaan kaupungin internetsivuilla paatokset.vantaa.fi.

20 § Maankäyttösopimus (A) ja Esisopimus määräalan luovutuksesta (B) / Senaatti-kiinteistöt / Asemakaavan muutos nro 002352 Kielotie 15, 61 Tikkurila

VD/2441/10.00.01.05/2019
HP/AK/JJ/LL

Senaatti-kiinteistöjen hakemuksesta on käynnistetty asemakaavan muutos nro 002352 Tikkurilassa osoitteessa Kielotie 15. Asemakaavan muutosehdotuksessa alueen käyttötarkoitus muuttuu niin, että alueelle on osoitettu asuinkerrostalojen rakennusoikeutta 26 120 k-m², liikerakentamisen rakennusoikeutta 1 480 k-m² ja lähipalvelurakennusten rakennusoikeutta 1 500 k-m². Senaatti-kiinteistöt maksaa kaupungille MRL 91a §:n mukaisena yhdyskuntarakentamisen kustannusten korvauksena yhteensä 4 864 947,65 euroa. Senaatti suorittaa osan korvauksesta luovuttamalla Kaupungille määräalan kiinteistöstä 92-61-209-1. Esisopimuksella määräalan luovutuksesta varmistetaan kaavamuutoksen mukaisten maankäyttöratkaisujen toteutuminen.

Senaatti-kiinteistöt (jäljempänä "Hakija") **on hakenut asemakaavan muutosta**, joka koskee Suomen valtion omistamaa ja Senaatti-kiinteistöjen hallinnoimaa kiinteistöä 92-61-209-1 kaupunginosassa 61 Tikkurila. Voimassa olevassa asemakaavassa nro 610300 kiinteistö 92-61-209-1 on osoitettu yleisten rakennusten korttelialueeksi (Y). Voimassa olevassa asemakaavassa kiinteistön pinta-ala on 15 098 m² ja sille on osoitettu rakennusoikeutta 10 200 k-m². Kaupungin rekisterien mukaan rakennusoikeutta on käytetty 6 248 k-m².

Asemakaavan muutosehdotuksessa nro 002352 em. alue on osoitettu asuinkerrostalojen korttelialueeksi (AK), lähipalvelurakennusten korttelialueeksi (PL), puistoksi (VP) ja katualueeksi. AK-korttelialueelle on osoitettu asuinkerrostalojen rakennusoikeutta 26 120 k-m² sekä liikerakentamisen rakennusoikeutta 1 480 k-m² ja PL-korttelialueelle osoitettu rakennusoikeutta 1 500 k-m². Yhteensä koko korttelialueelle 61209 on osoitettu rakennusoikeutta siis 29 100 k-m².

Sopimusalue on esitetty ohjeellisesti liitteessä A2. Kartta kaavamuutosalueesta ja maankäyttösopimusalueesta.

Sopimusalueelle asemakaavamuutoksen mukaisille tonteille on tarkoituksena rakentaa asuinkerrostalorakennuksia, joista osassa on katutasossa liiketilaa sekä päiväkoti.

A. Maankäyttösopimus
Asemakaavan muutokseen nro 002352 liittyen Vantaan kaupunki ja Hakija sopimusalueen omistajan edustajana ovat neuvotelleet ja sopineet maankäyttö- ja rakennuslain 12a luvun mukaisesti alueen kunnallistekniikan rakentamisesta ja Hakijan osallistumisesta asemakaavan muutosaluetta palvelevan yhdyskuntarakentamisen kaupungille aiheuttamiin kustannuksiin.

Maankäyttösopimuksella Vantaan kaupunki ja Hakija sopivat mm. seuraavaa:
- Kaupunki rakentaa uuden kevyenliikenteen yhteyden Lummetieltä uudelle päiväkodille. Muutoin sopimusaluetta palveleva kunnallistekniikka on jo pääosin rakennettu.
- Hakija toteuttaa tontille ja pihakannen päälle sijoittuvan yleisen kevyenliikenteen ja huoltoajon sallivan kulkuyhteyden.
- Kiinteistön 92-61-209-1 noin 4000 m²:n suuruista määräalaa koskee vuokrasopimus, jolla Kaupunki on vuokrannut ko. alueen käytettäväksi katualueena yms. tarkoituksiin. Osapuolet sopivat edellä mainitun vuokrasopimuksen päättyväksi asemakaavamuutoksen nro 002352 tullessa voimaan.

- Hakija maksaa kaupungille maankäyttö- ja rakennuslain 91 a §:n mukaisena yhdyskuntarakentamisen kustannusten korvauksena yhteensä 4 864 947,65 euroa. Hakija suorittaa osan korvauksesta luovuttamalla kaupungille määräalan kiinteistöstä 92-61-209-1.
- Asuntotuotannon rahoitus- ja hallintamuodoista on sovittu siten, että sopimusalueelle osoitettavasta asumisen rakennusoikeudesta tulee toteuttaa vähintään noin 50 % vapaarahoitteisena omistusasuntotuotantona. Lisäksi asuinrakennusoikeudesta noin 30 % tulee toteuttaa valtion tukemana asuntotuotantona siten, että vähintään noin 20 % asuntotuotannosta on pitkän korkotuen vuokra-asuntoja ja enintään noin 10 % lyhyen korkotuen vuokra-asuntoja ja/tai asumisoikeusasuntoja. Mikäli Hakija ei täytä edellä mainittua asuntotuotannon hallinta- ja rahoitusmuotoa, Hakija on velvollinen maksamaan Vantaan kaupungille toteutetun rakennusoikeuden poikkeamasta sopimussakkoa 200 €/k-m^2.
- Asuntojen huoneistotyyppijakaumasta on sovittu siten, että
    - Vapaarahoitteisessa asuntotuotannossa
        - Sopimusalueelle rakennettavissa asuinrakennuksissa, jotka eivät ole erityisryhmille kohdennettuja tai kaupungin erikseen hyväksymiä erityiskohteita, asuntojen kokonaiskappalemäärästä korkeintaan 40 % saa olla yksiöitä ja vähintään 30 % tulee olla kolmioita tai suurempia asuntoja.
    - Valtion tukemassa asuntotuotannossa
        - Sopimusalueelle rakennettavissa asuinrakennuksissa, jotka eivät ole erityisryhmille kohdennettuja tai kaupungin erikseen hyväksymiä erityiskohteita, asuntojen kokonaiskappalemäärästä korkeintaan 30 % saa olla yksiöitä ja vähintään 30 % tulee olla kolmioita tai suurempia asuntoja.
    - Mikäli Hakija ei täytä edellä mainittua asuntotuotannon huoneistotyyppijakaumaa, se on velvollinen maksamaan Vantaan kaupungille poikkeamasta sopimussakkoa 1 000 €/h-m^2 sallittujen yksiöiden määrän ylittävien tai kolmioiden ja huoneistomäärältään suurempien asuntojen alittavien huoneistoneliöiden osalta. Mikäli kolmioiden tai huoneistomäärältään suurempien asuntojen määrä alittuu edellä sovitusta, huoneistoneliöiden poikkeama näiden osalta lasketaan toteutettujen kolmioiden ja huoneistomäärältään suurempien asuntojen huoneistoneliöiden keskipinta-alasta.

B. Esisopimus määräalan luovutuksesta

Esisopimuksella määräalan luovutuksesta varmistetaan kaavamuutoksen mukaisten maankäyttöratkaisujen toteutuminen. Esisopimuksella määräalan luovutuksesta Vantaan kaupunki ja Hakija sopivat mm. seuraavaa:

- Hakija luovuttaa kaupungille noin 2127 m^2 suuruisen määräalan Vantaan kaupungin Tikkurilassa sijaitsevasta kiinteistöstä 92-61-209-1. Määräala on osa asemakaavamuutoksen nro 002352 mukaista katualuetta ja puistoa. Määräala on esitetty ohjeellisesti liitteessä B1. Luovutuksen kohde. Määräalan arvo 117 007,00 euroa huomioidaan osana maankäyttösopimuksen mukaisen yhdyskuntarakentamisen kustannusten korvauksen suorittamista.
- Lopullisen luovutuskirjan tekemisen edellytyksenä on, että asemakaavamuutos nro 002352 on tullut voimaan.

Toimivalta maankäyttösopimuksista päätettäessä

Vantaan kaupungin hallintosäännön 9. luvun 1 §:n kohdan 36 nojalla kaupunginhallitus päättää maankäyttösopimuksista.

Kaupunkisuunnittelulautakunta 1.4.2019 § 8

Kiinteistöjohtajan esitys:
Päätetään esittää kaupunginhallitukselle, että

a) kaupunki tekee ja allekirjoittaa Senaatti-kiinteistöjen kanssa liitteenä olevan maankäyttösopimuksen ja esisopimuksen määräalan luovuttamisesta.

b) valtuutetaan maankäytön, rakentamisen ja ympäristön toimialan kiinteistöt ja asuminen -tulosalueen lakimies allekirjoittamaan em. sopimukset sekä tekemään em. sopimuksiin teknisluonteisia tarkennuksia.

Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

Kaupunginhallitus 8.4.2019 § 20

Maankäytön, rakentamisen ja ympäristön toimialan apulaiskaupunginjohtajan esitys:
Päätetään,

a) tehdä ja allekirjoittaa Senaatti-kiinteistöjen kanssa liitteenä olevan maankäyttösopimuksen ja esisopimuksen määräalan luovuttamisesta.

b) valtuuttaa maankäytön, rakentamisen ja ympäristön toimialan kiinteistöt ja asuminen -tulosalueen lakimies allekirjoittamaan em. sopimukset sekä tekemään em. sopimuksiin teknisluonteisia tarkennuksia.

Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

Liitteet:
- Maankäyttösopimus / Senaatti-kiinteistöt
- Liite A1. Kartta kilpailun suunnittelualueesta
- Liite A2. Kartta kaavamuutosalueesta ja maankäyttösopimusalueesta
- Liite B1. Luovutuksen kohde

Täytäntöönpano: maankäytön, rakentamisen ja ympäristön toimiala

Muutoksenhakuohje: 1. Oikaisuvaatimus

Lisätiedot:
projektijohtaja Janne Juntunen, puh. 040 6824287, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi

Muutoksenhakuohje 1. Oikaisuvaatimus

Jos olet tyytymätön tähän päätöksen, voit vaatia siihen oikaisua **Vantaan kaupunginhallitukselta**, eli tehdä siitä oikaisuvaatimuksen.

Oikaisuvaatimuksen voit tehdä
- lainmukaisuusperusteella, eli jos
    - päätös on syntynyt virheellisessä järjestyksessä
    - päätöksen tehnyt toimielin on ylittänyt toimivaltansa
    - päätös on muuten lainvastainen

ja/tai
- tarkoituksenmukaisuusperusteella, eli päätöksen sisältöön liittyvillä perusteilla

Voit tehdä oikaisuvaatimuksen, jos olet kunnan jäsen. Asianosaisena voit tehdä oikaisuvaatimuksen kunnan jäsenyydestä riippumatta, jos päätös kohdistuu sinuun tai se vaikuttaa välittömästi oikeuksiisi, velvollisuksiisi tai etuihisi.

Oikaisuvaatimuksen toimittaminen

Toimita oikaisuvaatimus **14 päivän kuluessa** päätöksen tiedoksisaannista. Tiedoksisaantipäivää ei lueta oikaisuvaatimusaikaan. Oikaisuvaatimus on tehtävä viimeistään määräajan viimeisenä päivänä ennen viraston aukioloajan päättymistä. Myöhässä tullutta oikaisuvaatimusta ei tutkita.

Kunnan jäsenen katsotaan saaneen tiedon päätöksestä seitsemän päivän kuluttua siitä, kun pöytäkirja on nähtävänä Vantaan kaupungin internet-sivulla.

Asianosaisen katsotaan saaneen tiedon päätöksestä, jollei muuta näytetä
- seitsemän päivän kuluttua kirjeen lähettämisestä
- kolmen päivän kuluttua sähköisen viestin lähettämisestä tai
- saantitodistuksen osoittamana aikana/erilliseen tiedoksiantotodistukseen merkittynä aikana

Voit toimittaa oikaisuvaatimuksen henkilökohtaisesti, postittamalla tai sähköisesti. Jos viimeinen palautuspäivä osuu viikonlopulle tai pyhäpäiväksi, voit toimittaa oikaisuvaatimuksen vielä seuraavana arkipäivänä virka-aikana.

Tee oikaisuvaatimus kirjallisena ja kerro siinä mitä muutoksia haluat päätökseen ja millä perusteella. Liitä oikaisuvaatimukseen mukaan vaatimusta tukevat asiakirjat. Ilmoita oikaisuvaatimuksessa kotikuntasi ja yhteystietosi ja allekirjoita se. Jos sinulla on laillinen edustaja, oikaisuvaatimuksessa tulee olla sinun nimen ja kotikunnan lisäksi myös tämän nimi, kotilunta, yhteystiedot ja allekirjoitus. Sähköistä asiakirjaa ei tarvitse allekirjoittaa, mutta siitä on käytävä ilmi lähettäjän tiedot.

Oikaisuvaatimus toimitetaan aina omalla vastuulla.

Vantaan kaupunginhallituksen yhteystiedot:
Postiosoite: Vantaan kaupungin kirjaamo, PL 1100, 01030 Vantaan kaupunki
Käyntiosoite: Vantaan kaupungin kirjaamo, Asematie 7, 01300 Vantaa
Puhelin: (09) 8392 2184, faksinumero: (09) 8392 4163
Sähköpostiosoite: kirjaamo@vantaa.fi
Virka-aika: klo 8.15 - 16.00

13 § Helsingin seudun ja valtion välinen maankäytön, asumisen ja liikenteen sopimuksen (MAL-sopimuksen) 2020-2031 hyväksyminen

VD/5212/00.04.00/2020
HP/MSI/THE/MHO/HY-L

Valtion ja Helsingin seudun kuntien välinen maankäytön, asumisen ja liikenteen sopimuksesta 2020–2031 (MAL-sopimus) saavutettiin neuvottelutulos 2.6.2020, jota täsmennettiin vielä teknisillä tarkistuksilla 10.6.2020. Sopimus koostuu neuvottelutuloksesta ja allekirjoituspöytäkirjasta sekä kahdesta liitteestä: asuntotuotantotavoitteet ja maankäytön ensisijaiset vyöhykkeet (MAL2019 suunnitelmasta).

Sopimus linjaa Helsingin seudun 14 kunnan ja valtion yhteisen tahtotilan seudun kehittämisestä. Sopimuksella vahvistetaan kuntien keskinäistä yhteistyötä ja suunnitteluyhteistyön jatkuvuutta, kumppanuutta seudun kuntien ja valtion välillä sekä osapuolien sitoutumista seudun kehittämiseksi tarvittaviin toimenpiteisiin. Sopimuksella varaudutaan pitkäjänteiseen kehitykseen ja toimenpiteiden voimistamiseen tarvittaessa. Sopijaosapuolet sitoutuvat yhdessä edistämään sopimuksen tavoitteiden ja toimenpiteiden toteutumista.

Sopimukseen on määritelty kahden teeman alle tavoitetila 2030+, kehityspolut tavoitetilan saavuttamiseksi ja sovitut toimenpiteet. Nämä teemat ovat ”kestävä ja vähähiilinen yhdyskuntarakenne ja liikennejärjestelmä” ja ”asuminen ja elinympäristön laatu”. Lisäksi sopimukseen on kirjattu mukaan muut sopimuksen toteuttamisen kannalta tärkeät valtion toimenpiteet, joita ovat maankäyttö- ja rakennuslain uudistuksen loppuun vieminen sekä valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman vuosille 2021–2032 valmistelu valtioneuvoston hyväksyttäväksi kevään 2021 aikana.

Sopimuksessa kuvattu tavoitetila 2030+ ja kehityspolut sen saavuttamiseksi noudattavat MAL2019-suunnitelman sisältöä. Toimenpiteistäkin merkittävä osa pohjautuu suunnitelmaan. Tässä niistä muutamia tiivistetysti Vantaan näkökulmaa painottaen:

- Kunnat sijoittavat uudesta asuntokaavoituksesta (kerrosneliömetreinä) vähintään 90 % MAL 2019 -suunnitelmassa esitetyille maankäytön ensisijaisille vyöhykkeille (liite 1).
- Helsingin seudun kunnat sitoutuvat siihen, että koko sopimuskaudella valmistuu asuntotonttien asemakaavoja (asumiseen tarkoitettua rakennusoikeutta) yhteensä 6 miljoonaa kerrosneliömetriä. Kuntakohtaiset määrälliset tavoitteet ovat liitteessä 2. Vantaan osuus seudullisesta tavoitteesta on asemakaavoittaa asumiseen 960 200 kem^2 vuosina 2020–2023
- Tavoitteena on, että Helsingin seudulle valmistuu kaudella 2020–2023 16 500 uutta asuntoa vuodessa, mistä Vantaan tavoitteeksi on asetettu 2640 asuntoa vuodessa.
- Valtion tukeman korkotukituotannon osuus on pääkaupunkiseudulla yhteensä 30 prosenttia pääkaupunkiseudun asuntotuotannon kokonaistavoitteesta.
- Valtio osoittaa kunnallistekniikka-avustusta vähintään 10 miljoonaa euroa vuodessa MAL 2019 -suunnitelman mukaisilla maankäytön ensisijaisilla vyöhykkeillä sijaitseville kohdealueille. Painopiste avustusten kohdentamisessa on täydennysrakentamisessa.
- Seudullisen raideliikenteen kehittämisinvestoinneilla parannetaan riittävän asuntotuotannon, kestävän yhdyskuntakehityksen ja kestävän liikkumisen edellytyksiä.
    - Kunnat ja HSL ratkaisevat yhteistyössä Väyläviraston kanssa tarvittavien lähijunaliikenteen uusien varikoiden sijoittumisen Rantaradan, Kehäradan ja Pääradan suunnissa.
    - Valtio käynnistää Pääradan parantamishankkeen Pasila-Riihimäki 2. vaiheen toteutuksen ratasuunnitelman mukaisesti.

  - Väylävirasto laatii selvityksen Santaradan siirtämisestä valtion rataverkolla ja sen nykyisistä aluevarauksista luopumisesta. Kunnat tarjoavat Santaradalle vaihtoehtoisen, pääkaupunkiseudun junaliikenteen tehokasta kunnossapidon toteuttamista vastaavan paikan. Santaradan siirrolla mahdollistetaan pikaraitiotien rakentaminen ja maankäytön kehittäminen sen nykyisellä alueella.
- Kunnat jatkavat MAL 2019 -suunnitelmassa esitetyn seudullisen pikaraitioteiden verkoston suunnittelua.
  - Mellunmäki-Tikkurila-Aviapolis-Lentoasema (ns. Vantaan ratikka): Vantaa jatkaa hankkeen suunnittelua päätöstensä mukaisesti ja valtio osallistuu hankkeen suunnittelukustannuksiin 30 prosentin osuudella ja enintään 6,1 miljoonalla eurolla. Rakentamisen arvioidaan alkavan vuonna 2024. Hankkeen kustannusarvio keväällä 2020 on 393 miljoonaa euroa. Valtio tekee päätöksen osallistumisesta Vantaan pikaraitiotien rakentamiseen Vantaan kaupungin tehtyä päätöksen hankkeen toteutuksesta seuraavan MAL-sopimuksen yhteydessä.
- Kunnat ja HSL yhdessä valtion viranomaisten kanssa päivittävät yhteistyössä MAL-suunnitelman sopimuskautta 2024–2035 varten.

Allekirjoituspöytäkirjaan on määritelty useita sopimusta selventäviä kirjauksia. Sopimuksen toteutumista seurataan asuntotonttien asemakaavoituksen kerrosalamäärien osalta sitovana. Asuntotuotantotavoitteen toteutumiseen vaikuttavat kunnan toiminnasta riippumattomat tekijät kuten talouden suhdannevaihtelu ja asuntomarkkinatilanne. Sopimuksen toteutumista seurataan tältä osin tavoitteellisena. Pidemmän aikavälin tavoitteiden ja niihin johtavien kehityspolkujen osalta sopimus on 12-vuotinen (Marinin hallitusohjelman mukaisesti). Sopimuskausi konkreettisten toimenpiteiden ja niihin liittyvien tavoitteiden osalta on 31.12.2023 saakka. Uusi MAL-sopimus neuvotellaan vuoden 2023 loppuun mennessä, ja siinä tarkistetaan pidemmän aikavälin tavoitteet ja kehityspolut sekä sovitaan konkreettisista toimista sopimuskaudelle 2024–2027.

Allekirjoituspöytäkirjassa todetaan, että Kehärataan kuuluvan Ruskeasannan aseman toteutusvastuut on sovittu Liikenneviraston (nyk. Väyläviraston) ja Vantaan kaupungin osalta näiden osapuolien solmimassa aiesopimuksessa 20.3.2012.

MAL-sopimuksen rinnalla laadittiin elvytyshankkeita sisältävä IV lisätalousarvio, jossa on mukana Vantaalta Kehä III parantaminen Vihdintiestä länteen.

HSL:n hallitus 16.6.2020 on hyväksynyt MAL-sopimuksen liikenteen osalta. Virallisesti Vantaan kaupungin hyväksyntä koskee sopimuksen maankäytön ja asumisen osuuksia.

Kaupunkisuunnittelulautakunta 11.8.2020 § 6

Apulaiskaupunginjohtajan esitys:
Päätetään esittää kaupunginhallitukselle ja edelleen kaupunginvaltuustolle, että
a) hyväksytään Helsingin seudun ja valtion välinen maankäytön, asumisen ja liikenteen sopimus vuosille 2020–2031, ja
b) valtuutetaan kaupunginjohtaja ja tämän estyneenä ollessa kaupunkiympäristön toimialan apulaiskaupunginjohtaja allekirjoittamaan sopimus.

Käsittely:
Merkittiin, että apulaiskaupunginjohtaja Hannu Penttilä selosti asiaa kokouksessa.

Merkittiin, että apulaiskaupunginjohtaja täydensi esitystään seuraavasti siten, että esittelytekstin viimeiseksi käsittelykappaleeksi lisättiin: ”HSL:n hallitus 16.6.2020 on hyväksynyt MAL-sopimuksen liikenteen osalta. Virallisesti Vantaan kaupungin hyväksyntä koskee sopimuksen maankäytön ja asumisen osuuksia.”

Päätös:
Hyväksyttiin täydennetty esitys.

Merkittiin, että kaupunkisuunnittelulautakunnan jäsen Sveta Silvennoinen-Hiisku jätti asiaan seuraavan pöytäkirjalausuman, johon varajäsen Jouni Spets yhtyi:
“MAL-sopimuksen edellyttämä asuntotuotanto kohdistetaan eri kaupunginosiin siten, että se ei syventäisi eriytymiskehitystä eikä yksipuolistaisi yhdyskuntarakennetta korvaamalla työpaikkakortteleita asumisella.”

———

Helsingin seudun yhteiskokous (HSYK) hyväksyi 13.8.2020 omalta osaltaan MAL-sopimuksen ja suositti sopimuksen hyväksymistä jäsenkunnilleen.

Kaupunginhallitus 24.8.2020 § 13

Kaupunkiympäristön toimialan apulaiskaupunginjohtajan esitys:
Päätetään esittää kaupunginvaltuustolle, että

a) hyväksytään Helsingin seudun ja valtion välinen maankäytön, asumisen ja liikenteen sopimus vuosille 2020–2031, ja
b) valtuutetaan kaupunginjohtaja ja tämän estyneenä ollessa kaupunkiympäristön toimialan apulaiskaupunginjohtaja allekirjoittamaan sopimus.

Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

Liitteet:
- Helsingin seudun ja valtion välinen maankäytön, asumisen ja liikenteen sopimus (MAL-sopimus) 2020–2031
- MAL-sopimuksen 2020–2031 allekirjoituspöytäkirja
- sopimuksen liite 1. ensisijaiset vyöhykkeet
- sopimuksen liite 2. asuntotuotantotavoitteet

Täytäntöönpano: Lakiasiat ja päätösvalmistelu, esitys valtuustolle

Muutoksenhakuohje: 3. Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

Lisätiedot:
yleiskaavapäällikkö Mari Siivola, puh. 040 336 0159, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi

Helsingin seudun ja valtion MAL-sopimusta 2020-2031 koskeva neuvottelutulos 2.6.2020 (tekniset korjaukset 10.6.2020)

Sopijaosapuolet

Valtio: ympäristöministeriö, liikenne- ja viestintäministeriö, työ- ja elinkeinoministeriö, valtiovarainministeriö, Väylävirasto, Liikenne- ja viestintävirasto, Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (Uudenmaan ELY-keskus) sekä Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus ARA.

Kunnat: Espoo, Helsinki, Hyvinkää, Järvenpää, Kauniainen, Kerava, Kirkkonummi, Mäntsälä, Nurmijärvi, Pornainen, Sipoo, Tuusula, Vantaa, Vihti.

Kuntayhtymät: Helsingin seudun liikenne –kuntayhtymä (HSL).

Sopijaosapuolet sitoutuvat yhdessä edistämään sopimuksen tavoitteiden ja toimenpiteiden toteutumista.

Sopimuksen tarkoitus ja tavoitteet

Maankäytön, asumisen ja liikenteen sopimus (jäljempänä MAL-sopimus) perustuu Helsingin seudun 14 kunnan ja valtion yhteiseen tahtotilaan seudun kehittämisestä. Sopimuksella vahvistetaan kuntien keskinäistä yhteistyötä ja suunnitteluyhteistyön jatkuvuutta, kumppanuutta seudun kuntien ja valtion välillä sekä osapuolien sitoutumista seudun kehittämiseksi tarvittaviin toimenpiteisiin. Sopimuksella varaudutaan pitkäjänteiseen kehitykseen ja toimenpiteiden voimistamiseen tarvittaessa.

Sopimuksen toimenpiteet luovat edellytyksiä seudullisesti tarvetta vastaavalle monipuoliselle asuntotuotannolle sekä liikennejärjestelmän ja -investointien ja maankäytön yhteensovittamiselle. Toimenpiteillä edistetään vähähiilistä ja kestävää yhdyskuntarakennetta ja sitä tukevaa liikennejärjestelmää ilmastonmuutoksen torjumiseksi sekä mahdollistetaan sujuva arki, työmarkkinoiden toimivuus ja elinkeinoelämän elinvoimaisuus. Tavoitteena on myös torjua segregaatiota ja asunnottomuutta sekä edistää asuinalueiden monimuotoisuutta ja alueiden asuntokannan monipuolisuutta.

Sopimuksessa määritellään tavoitetila 12-vuotisen kauden osalta Helsingin seudulle sekä kehityspolku tämän tavoitetilan saavuttamiseksi edellä mainittujen teemojen osalta. Tavoitetilan ja kehityspolun toteutumista ja toimenpiteitä tarkastellaan ja täsmennetään rullaavasti eduskuntavaalikausittain. Tähän sopimukseen on sisällytetty keskeisimmät, vaikuttavimmat ja kuntien keskinäistä ja/tai kuntien ja valtion yhteistyötä edellyttävät maankäyttöä, asumista ja liikennejärjestelmän kehittämistä koskevat tavoitteet ja konkreettiset toimenpiteet. Sopimuksessa esitettävät konkreettiset toimenpiteet koskevat sopimuskauden ensimmäistä nelivuotisjaksoa 2020–2023, ellei toisin ole mainittu. Seuraavia jaksoja koskevat toimenpiteet tarkennetaan seuraavien MAL-sopimusten yhteydessä. Sopimuksen toteutumisen kannalta on tärkeää, että myös kuntien ja valtion muut kehittämistoimet tukevat sopimuksen tavoitteiden toteutumista.

Sopimuksen lähtökohdat

Sopimuksen lähtökohtana on Helsingin seudun maankäyttö, asuminen ja liikenne 2019 -suunnitelma (MAL 2019), joka on valmisteltu yhteistyössä Helsingin seudun kuntien, HSL:n sekä valtion ympäristö- ja liikennehallinnon toimijoiden kesken. Suunnitelma on hyväksytty vuoden 2019 aikana HSL:n hallituksessa, Helsingin seudun yhteistyökokouksessa (HSYK), KUUMA-johtokunnassa sekä useimmissa seudun kunnissa. Suunnitelma sisältää lakisääteisen Helsingin seudun liikennejärjestelmäsuunnitelman. MAL-2019 suunnitelmassa on sitova tavoite leikata seudun liikenteen päästöjä 50 %:lla vuoteen 2030 mennessä (vertailuvuosi 2005).

MAL 2019 –suunnitelman lisäksi Helsingin seudun MAL-sopimuksen 2020-31 keskeisiä lähtökohtia ovat:

- pääministeri Marinin hallitusohjelma 10.12.2019
- kansainväliset ilmastosopimukset ja niiden perustella laaditut Kansallinen energia- ja ilmastostrategia ja keskipitkän aikavälin ilmastosuunnitelma (KAISU) ilmastonmuutoksen torjuntaa koskevine tavoitteineen sekä kansallinen ilmansuojeluohjelma 2030
- eduskunnan kirjelmä asuntopolitiikan kehittämiskohteista (EK 26/2018 vp - O 61/2016 vp) tarkastusvaliokunnan mietinnön pohjalta
- valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet
- valtakunnalliselle liikennejärjestelmäsuunnitelmalle asetetut tavoitteet ja strategiset linjaukset.

Kestävä ja vähähiilinen yhdyskuntarakenne ja liikennejärjestelmä

Tavoitetila 2030+

Yhdyskuntarakenne ja liikennejärjestelmä muodostavat kokonaisuuden, joka mahdollistaa seudun kestävän kasvun, asukkaiden sujuvan ja turvallisen arjen sekä turvaa kestävien liikkumismuotojen kilpailukyvyn. Asumisen, työpaikkojen ja palvelujen sijoittumista ohjataan kaavoituksella siten, että liikkumisen liittyvät valinnat voivat olla kestäviä. Vuonna 2030 MAL 2019 –suunnitelman mukaisille kestävän liikkumisen vyöhykkeille sijoittuu vähintään 85 % seudun väestöstä (2018 tilanteessa 72%).

Seudullisen liikennejärjestelmän kehittämisinvestointeja hyödynnetään täysimääräisesti ja ne tukevat kansainvälisten ja kansallisten ilmastotavoitteiden saavuttamista. Kestävien kulkutapojen osuus matkoista Helsingin seudulla on vähintään 65 prosenttia (2018 tilanteessa 57%), ja niiden osuus suoritteesta on kasvanut nykyistä nopeammin. Joukkoliikenne, liikkumisen palvelut ja matkaketjut muodostavat kestävän ja käyttäjälähtöisen vaihtoehdon yhä useammille asiakasryhmille. Liikenne on turvallista kaikilla liikkumistavoilla.

Helsingin seutu on kansainvälisesti houkutteleva kohde niin työvoimalle kuin yrityksillekin. Seudun yhdyskuntarakenne, asuntotarjonta ja liikennejärjestelmä mahdollistavat työnantajille riittävän työvoiman saatavuuden ja hyvän toimintaympäristön. Liikennejärjestelmän kehittämisessä otetaan huomioon seudun ulkoisten yhteyksien toimivuus niin kansainvälisesti kuin Suomen sisälläkin.

Kehityspolut tavoitetilan saavuttamiseksi

Kaavoituksella mahdollistetaan MAL 2019 –suunnitelman ensisijaisille, kestävään liikkumiseen perustuville vyöhykkeille sijoittuvien asukkaiden ja työpaikkojen suhteellisen osuuden kasvaminen. Asuinkerros- talotonttien kaavavarannon riittävyys varmistetaan asuntomarkkinoiden toimivuuden kehittämiseksi. Erityisesti raideliikenteeseen ja muihin joukkoliikenteen runkolinjoihin sekä niiden asemiin ja solmukohtiin tukeutuvien vyöhykkeiden maankäyttöä vahvistetaan.

Liikenteen päästöjen vähentämiseksi tehdään toimia, jotka vähentävät liikennesuoritteita ja edesauttavat siirtymää kokonaisuutena kestävämpään tapaan liikkua ja vapautua fossiilisista polttoaineista. Seudun liikennejärjestelmää kehitetään siten, että se tukee tiivistyvää yhdyskuntarakenteen kehitystä. Joukko- liikenteen ja liikkumisen palveluiden sekä liikenteen solmukohtien palvelutasoa parannetaan. Kävelyn ja pyöräilyn määrää ja kulkutapaosuutta lisätään panostuksilla näiden kulkumuotojen infrastruktuuriin ja olosuhteisiin. Kestävien kulkumuotojen kilpailukykyä suhteessa henkilöautoon parannetaan. Helsingin seudun tie- ja katuverkkoa kehitetään ensisijaisesti joukkoliikenteen ja logistiikan tarpeet huomioiden ja parantaen pyöräliikenteen olosuhteita.

Seudun liikennejärjestelmäsuunnittelussa ja kuntien liikennesuunnittelussa huomioidaan liikennepalveluiden kehittyminen, automaation ja tiedon hyödyntämisen tarpeet. Uusia mm. digitalisaation mahdollistamia

liikkumisen ja kuljettamisen palveluja edistetään vaikutusarvioihin perustuen siten, että niiden käyttöönotto tukee siirtymää kestävään ja vähähiiliseen liikennejärjestelmään.

Liikennemelulle altistumista vähennetään kasvattamalla kestävien kulkumuotojen osuutta ja toteuttamalla meluntorjuntaa erityisesti tiivistyvän maankäytön edellyttämissä kohteissa. Liikenteen turvallisuutta Helsingin seudulla kehitetään valtakunnallisten tavoitteiden mukaisesti. Erityishuomio on kävelyn ja pyöräilyn turvallisuudessa niiden suoritteiden ja kulkumuoto-osuuden kasvaessa.

Helsingin saavutettavuutta ja elinkeinoelämän ja työssäkäynnin kannalta merkittäviä yhteyksiä kehitetään. Matka-ajat lyhenevät keskimäärin niiden kaupunkien väleillä, joilla on merkittävää pendelöintiä tai muuta matkustamista. Varmistetaan, että eri alueet ovat saavutettavissa kohtuullisessa ajassa jollain kulkumuodolla tai niiden yhdistelmällä. Seudun saavutettavuuden ja kestävän liikenteen edistämistä tukevat tarpeet 12 vuoden aikajänteellä mm. kaupunkiraideliikenteen kehittämisen osalta huomioidaan valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman valmistelussa ja toimeenpanossa.

Seudun maankäytön, asumisen ja liikenteen yhteistä seudullista suunnittelua jatketaan ja sen resurssit turvataan.

Sovitut toimenpiteet:

1. Kunnat sijoittavat uudesta asuntokaavoituksesta (kerrosneliömetreinä) vähintään 90 % MAL 2019 – suunnitelmassa esitetyille maankäytön ensisijaisille vyöhykkeille (liite 1).

2. Valtio osoittaa kunnallistekniikka-avustusta vähintään 10 miljoonaa euroa vuodessa MAL 2019 – suunnitelman mukaisilla maankäytön ensisijaisilla vyöhykkeillä sijaitseville kohdealueille. Painopiste avustusten kohdentamisessa on täydennysrakentamisessa.

3. Valtio osoittaa omistamaansa maata asuntotuotantoon myymällä, vaihtamalla ja tarvittaessa maankäyttösopimuksia hyödyntäen. Tavoitteena on varmistaa kuntien ja kansalaisten tasavertainen kohtelu sekä valtion kokonaisetu. Valtio vaikuttaa omistajaohjauksessaan siihen, että valtion tarpeista vapautuvat asuntorakentamiseen soveltuvat alueet luovutetaan kohtuuhintaisesti ensisijaisesti kunnille tai toissijaisesti muulle alueen lopulliselle asuntotuotannon tarjoajalle.

4. Seudullisen raideliikenteen kehittämisinvestoinneilla parannetaan riittävän asuntotuotannon, kestävän yhdyskuntakehityksen ja kestävän liikkumisen edellytyksiä. Mahdolliset EU-avustukset vähentävät kunkin hankkeen sopimuskumppanien välillä jaettavia kustannuksia kustannusjaon suhteessa:

    4.1. Kunnat ja HSL ratkaisevat yhteistyössä Väyläviraston kanssa tarvittavien lähijunaliikenteen uusien varikoiden sijoittumisen Rantaradan, Kehäradan ja Pääradan suunnissa ja laativat tarvittaville selvityksille ja toteuttamiselle uusien junien hankintatarpeen huomioonottavan aikataulun. Kunnat laativat yhteistyössä Väyläviraston kanssa tarpeelliset suunnitelmat varikoiden toteuttamiseksi sekä ratkaisevat varikoiden toteuttajan, suunnittelijan, rakentajan ja omistuksellisen rakenteen. Sijaintikunnat laativat varikoiden vaatimat maankäyttö- ja rakennuslain mukaiset kaavat. Väylävirasto osallistuu suunnitteluun erityisesti siltä osin, kuin varikot edellyttävät toimia valtion väyläverkkoon. Valtio osallistuu sopimuskaudella lähiliikenteen varikoiden suunnittelun kustannuksiin 30%:n, kuitenkin enintään 3 miljoonan euron osuudella. Valtio voi osoittaa maa-alueitaan varikoiden tarpeisiin ja kannustaa maa-alueita omistavia yhtiöitä hyvään yhteistyöhön kaupunkien kanssa. Kuntien rahoitusosuus varikoiden suunnittelusta on 70 %. Valtio ratkaisee pidemmän aikavälin toimenpiteensä lähijunaliikenteen varikoiden toteutukseen seuraavan MAL-sopimuksen tai varikoiden rakentamispäätöksen yhteydessä. Tehokkaan lähijunaliikenteen

liikennöinnin mahdollistavan varikkokokonaisuuden suunnittelun eteneminen on edellytyksenä kohdassa 4.2 mainituille valtion panostuksille.

4.2. Valtio käynnistää Espoon kaupunkiradan Leppävaara-Kauklahti toteuttamisen ratasuunnitelman mukaisesti. Valtion rahoitusosuus hankkeen toteuttamiskustannuksista on 50 %, enintään kuitenkin 137,5 miljoonaa euroa. Kuntien rahoitusosuus hankkeen toteuttamiskustannuksista on 50 %, enintään kuitenkin 137,5 miljoonaa euroa. Toteutuspäätöksen yhteydessä valtio ja kunnat tekevät kustannustenjakosopimuksen.

4.3. Valtio käynnistää Pääradan parantamishankkeen Pasila-Riihimäki 2. vaiheen toteutuksen ratasuunnitelman mukaisesti.

4.4. Valtio ja kunnat käynnistävät yhdessä Keravan liityntäpysäköinnin toteutuksen. Keravan liityntäpysäköinnin kehittämisestä ja kustannusjaosta kuntien ja valtion välillä sovitaan erillisillä sopimuksilla. Valtion kustannusosuus sisältyy Pasila-Riihimäki 2. vaiheen toteutukseen

4.5. Helsinki-Pasila –välin ratakapasiteetin lisäämiseen valmistaudutaan:

4.5.1 Päivitetään Helsinkiin suuntautuvan junatarjonnan merkittävän kasvattamisen mahdollistava liikennöintimalli muun muassa Pisara+ -selvityksen (2019), Lähijunaliikennealueen varikkoselvityksen (2020) ja Digirata-selvityksen (2020) sekä muiden Pasila-Helsinki-välin rautatieinfrastruktuurin kehittämistä ja kapasiteetin kasvattamista koskevien selvitysten (esimerkiksi hankeyhtiöiden suunnittelu, Lentorata, itäisen suunnan raideyhteys) tulosten pohjalta ja kuvataan liikenteen kehittämisen sekä kansantalouden kannalta tehokkain ja parhaan kokonaishyödyn tuova malli. Selvitys laaditaan valtion johdolla yhteistyössä HSL:n ja kuntien kanssa. Selvityksen kustannuksista sovitaan valtion ja HSL:n kesken erikseen.

4.5.2 Käynnistetään tarvittavien ratasuunnitelmien laatiminen ja muiden toimenpiteiden toteutus Pisara+ -selvityksen mukaisen sekä kohdan 4.5.1 selvityksen johtopäätösten edistämiseksi. Pisara+ -toimenpidepaketin edistämisen edellytys on, että lähijunaliikenteen varikoiden edistäminen etenee kohdassa 4.1 kuvatulla tavalla ja kestävän liikennöintimallin kannalta tarvittavista lähijunaliikenteen varikoista on tehty rakentamispäätös.

4.6. Väylävirasto laatii selvityksen Santaradan siirtämisestä valtion rataverkolla ja sen nykyisistä aluevarauksista luopumisesta. Kunnat tarjoavat Santaradalle vaihtoehtoisen, pääkaupunkiseudun junaliikenteen tehokasta kunnossapidon toteuttamista vastaavan paikan. Santaradan siirrolla mahdollistetaan pikaraitiotien rakentaminen ja maankäytön kehittäminen sen nykyisellä alueella.

5. Kunnat jatkavat MAL 2019 –suunnitelmassa esitetyn seudullisen pikaraitioteiden verkoston suunnittelua. Kunnat edistävät seuraavien pikaraitiotiehankkeiden toteuttamista, ja rahoittavat 70 % niiden kokonaistoteutuskustannuksista. Valtio osallistuu sopimuksessa määritettyjen hankkeiden rahoitukseen 30 % osuudella kohtien 5.1.-5.3 mukaisesti. Valtio linjaa pidemmän aikavälin osallistumisensa periaatteet hankkeiden suunnitteluun ja toteutukseen seuraavien MAL-sopimusten yhteydessä tai kaupunkien tehtyä rakentamispäätöksen.

5.1. Valtio osoittaa Vihdintien pikaraitiotien (ns. Länsi-Helsingin raitiotiet) yleissuunnitelmaluonnoksen mukaisen hankekokonaisuuden toteuttamiseen (sis. suunnittelun ja rakentamisen) ja siihen sekä

muihin kestävää liikkumista edistäviin hankkeisiin liittyviin kustannuksiin 105 miljoonaa euroa. Rahoituksen edellytyksenä on, että Helsingin kaupunki tekee hankkeen toteuttamisesta päätöksen, joka on vähintään yleissuunnitelmaluonnoksen hyöty-kustannus -laskelman mukainen tai sitä kannattavampi. Helsinki tekee hankkeen toteuttamisesta päätöksen syksyllä 2020. Valtio ja Helsingin kaupunki sopivat erikseen rahoituksen kohdentumisen yksityiskohdista ja rahoituksen aikataulusta.

5.2. Mellunmäki-Tikkurila-Aviapolis-Lentoasema (ns. Vantaan ratikka): Vantaa jatkaa hankkeen suunnittelua päätöstensä mukaisesti ja valtio osallistuu hankkeen suunnittelukustannuksiin 30 prosentin osuudella ja enintään 6,1 miljoonalla eurolla. Rakentamisen arvioidaan alkavan vuonna 2024. Hankkeen kustannusarvio keväällä 2020 on 393 miljoonaa euroa. Valtio tekee päätöksen osallistumisesta Vantaan pikaraitiotien rakentamiseen Vantaan kaupungin tehtyä päätöksen hankkeen toteutuksesta seuraavan MAL-sopimuksen yhteydessä.

5.3. Viikin-Malmin pikaraitiotie Hankkeen yleissuunnittelu on Helsingin toimesta käynnissä ja suunnittelun ensimmäinen vaihe päättyy keväällä 2021. Valtio osallistuu yleissuunnittelun kustannuksiin 30 prosentin osuudella ja enintään 7,5 miljoonalla eurolla.

6. Valtio avustaa Helsingin seudun julkisen henkilöliikenteen palveluiden järjestämistä kaudella 2020-23 arviolta 35 miljoonalla eurolla. Avustus pitää sisällään niin sanotun suurten kaupunkiseutujen joukkoliikennetuen sekä ilmastoperusteisen joukkoliikenneavustuksen ja valtionavustuksen liikenteen palvelujen digitalisaatioon ja liikenteen palveluistumisen edistämiseksi. Valtionavustukset ovat hakuperusteisia ja niiden saamisen edellytyksenä on, että kaupunkiseutu toteuttaa edellä esitettyjen valtionapujen ehtoja. Joukkoliikenteen tuen saamisen edellytyksenä lisäksi on, että seutu toteuttaa tässä sopimuksessa kuvattuja joukkoliikenteen kehittämistoimenpiteitä ja priorisoi joukkoliikenteen kilpailukykyä edistävän runkoverkon palvelutasoa sekä varmistaa siirtymää vähäpäästöiseen bussikalustoon ja biopolttoaineisiin.

7. Helsinki ja Espoo suunnittelevat ja valmistelevat yhdessä HSL:n kanssa metron kapasiteetin nostohankkeen, ja toteuttavat hankinnan vuosina 2024-2030 suoritettavaan automaatiohankkeeseen. Hankkeen tavoitteena on kyetä vastaamaan seudun kasvuun ja metron kasvavaan matkustajamäärään nykykapasiteetin loppuessa vuoteen 2030 mennessä. Hankkeen alustava kokonaiskustannusarvio on 341 M€, josta 6 M€ on kauden 2020-2023 kustannus. Metron länsipään liikennejärjestelyt tulevat vaatimaan kasvavien liikennemäärien vuoksi muutoksia. Metron länsipään kapasiteetin lisäratkaisun kustannusarvio on 100 M€, josta 10 M€ on kauden 2020-2023 kustannus. Valtio arvioi metron kehittämishankkeita kokonaisuutena suunnittelun ja kustannusarvioiden tarkentuessa. Kustannusten jaosta valtion ja kuntien välillä sovitaan tarvittaessa erikseen.

8. Valtio käyttää seudullisesti tärkeisiin kustannustehokkaisiin liikennejärjestelmän parantamishankkeisiin kaudella 2020-23 yhteensä 15 miljoonaa euroa Helsingin seudulla. Hankkeilla tuetaan autojen ja polkupyörien liityntäpysäköintipaikkojen ja -alueiden toteutusta, tiivistyvän maankäytön edellytyksiä, parannetaan kävelyn ja pyöräilyn edellytyksiä, torjutaan ja vähennetään melulle altistumista, parannetaan liikenteen turvallisuutta sekä seudun logistiikan toimivuutta. Valtion rahoitus kohdistuu ensisijaisesti KUUMA-seudun kunnissa toteutettaviin hankkeisiin. Lisäksi valtio osoittaa 15 miljoonaa euroa Espoossa toteutettaviin vastaaviin hankkeisiin. Valtion rahoituksen edellytyksenä on, että kunnat käyttävät vastaavan summan toimenpiteisiin kuin valtio. HSL, kunnat, Väylävirasto ja Uudenmaan ELY-keskus valmistelevat hankkeiden tarkemman toteuttamisohjelman, josta sovitaan HLJ-toimikunnassa.

9. Väylävirasto, Uudenmaan ELY-keskus ja seudun kunnat laativat Uudenmaan ELY-keskuksen selvitykseen perustuen suunnitelmat ja tarvittavat maankäyttö- ja rakennuslain mukaiset kaavat kahdelle raskaan liikenteen palvelualueelle siten, että niiden toteuttaminen voi käynnistyä sopimuskauden aikana. Valtio osoittaa kohteiden toteuttamiseen rahoitusta yhteensä enintään 15 miljoonaa euroa, kuitenkin enintään 75% kustannuksista. Kuntien rahoitusosuus on 25 %.

10. Valtio osoittaa rahoitusta Helsingin seudun kävelyn ja pyöräilyn olosuhteiden kehittämiseen seuraavasti:

    a. Valtio osoittaa kaudella 2020-23 2,5 miljoonaa euroa Helsingin seudun valtion väyläverkolla toteutettaviin kävelyn ja pyöräilyn edistämistoimenpiteisiin. Rahoituksen edellytyksenä on, että kunnat käyttävät toimenpiteisiin vastaavan summan.

    b. Helsingin seudun kunnat voivat hakea valtionavustusta kävelyn ja pyöräilyn olosuhteiden parantamiseen kunnan katuverkolla. Avustukseen on varattu vuodelle 2020 määrärahaa Helsingin, Turun, Tampereen ja Oulun seuduille haettavaksi vähintään 4,5 miljoonaa euroa. Kunnat osallistuvat rahoitettavien hankkeiden kustannuksiin 50 prosentilla. Traficom toteuttaa investointiohjelman hankehaun ja myöntää rahoituksen.

    c. Valtio huomioi myöhempien vuosien rahoitustarpeet kävelyn ja pyöräilyn edistämiseen osana talousarvion ja valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman valmistelua.

11. Valtio aloittaa ruuhkamaksujen mahdollistamista koskevan säädösvalmistelun. Valmistelu toteutetaan yhteistyössä kuntien ja HSL:n kanssa. Päätökset ruuhkamaksujen mahdollisesta käyttöönotosta tehdään erikseen.

12. Kunnat ja HSL yhdessä valtion viranomaisten kanssa päivittävät yhteistyössä MAL -suunnitelman sopimuskautta 2024-35 varten. Osapuolet sitoutuvat varaamaan suunnitelman laatimiseen tarvittavat henkilö- ja muut resurssit. Osana suunnitelman päivitystä tarkistetaan toimenpiteet valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman ja liikenteen päästövähennyksiä koskevien tavoitteiden saavuttamiseksi vuodelle 2030 sekä hallitusohjelman mukaisen hiilineutraalisuustavoitteen saavuttamiseksi 2035 mennessä.

13. Edellä mainittujen toimenpiteiden lisäksi Helsingin seudun kunnalliset toimijat, tarvittaessa yhteistyössä valtion kanssa, sitoutuvat yhdessä:

    13.1. Edistämään matkaketjuyhteistyön mahdollistavaa kehitystyötä taustajärjestelmäpohjaisten lippu- ja maksujärjestelmä- tai välityspalveluja tarjoavien toimijoiden kanssa sekä kehittämään multimodaalista digitaalista liikennepalvelujen tietoympäristöä, joka mahdollistaa julkisten ja yksityisten liikennepalvelujen muodostamat matkaketjut.

    13.2. Edistämään liikennepalvelujen ja liikennejärjestelmän tilaa koskevan raportoinnin ja seurantatiedon kattavuutta ja uudelleenhyödynnettävyyttä sekä lisäämään reaaliaikaista matkustajainformaatiota.

    13.3. Osana seuraavaa MAL-suunnittelua laaditaan seudullinen strateginen tiekartta liikenteen automaatiosta, jossa määritellään tavoitteet, tarvittava digitaalinen tietopohja sekä toimenpidepolku. Tiekartan laadinnassa hyödynnetään liikenteen automaation toimenpide- ja lainsäädäntösuunnitelmaa, liikennealan kansallista kasvuohjelmaa sekä logistiikan digitalisaatiostrategiaa.

Asuminen ja elinympäristön laatu

Tavoitetila 2030+

Seudulle on rakennettu vuoteen 2030 mennessä noin 200 000 uutta asuntoa, joista 90 prosenttia sijoittuu seudullisesti ensisijaisesti kehitettäville maankäytön vyöhykkeille. Asuntokaavoitus on laadukasta ja määrällisesti riittävää mahdollistaen seudun väestönkasvuun vastaavan asuntojen koko- ja hallinta-muotojakaumaltaan monipuolisen asuntotuotannon.

Seudun asuntomarkkinat tukevat osaltaan työvoiman saatavuutta ja työmarkkinoiden toimivuutta. Asuinalueiden monipuolinen asukasrakenne vahvistaa seudun sosiaalista kestävyyttä. Myös heikoimmassa asemassa oleville väestöryhmille on riittävästi tarpeita vastaavia asumisratkaisuja ja asunnottomuus on poistettu Helsingin seudulla.

Puurakentamisen osuus asunto- ja muussa rakentamisessa on kasvanut merkittävästi.

Kehittämispolut tavoitetilan saavuttamiseksi

Asuntotuotantoon soveltuvaa asemakaavavaranto pidetään pitkäaikaisen asuntotuotannon tarpeen edellyttämällä tasolla. Asuntotuotannon kokonaistavoitteessa otetaan huomioon kuntien toiminnasta riippumattomat tekijät, kuten suhdannevaihtelut ja asuntomarkkinatilanne.

Turvataan asuntokannan kokojakauman ja hallintamuotojen monipuolisuus sekä kohtuuhintaisen asumisen edellytykset siten, että myös heikommassa asemassa oleville on tarjolla asumisratkaisuja. ARA-tuotannon osuutta nostetaan kohti hallitusohjelman mukaista 35 %:a, kuitenkin siten, että alueet kehittyvät tasapainoisesti. Torjutaan negatiivista segregaatiota turvaamalla asuinalueiden monipuolinen asuntotarjonta ja kehittämällä liikenneyhteyksiä sekä huolehtimalla kaavoituksessa palvelujen saatavuudesta ja saavutettavuudesta eri väestöryhmille sekä lähivirkistysalueiden saavutettavuudesta ja laadusta.

Asunnottomuuden vähentämisessä edetään hallitusohjelman mukaisesti tavoitteena asunnottomuuden poistaminen kahden eduskuntakauden kuluessa.

Sovitut toimenpiteet:

14. Helsingin seudun kunnat sitoutuvat siihen, että koko sopimuskaudella valmistuu asuntotonttien asemakaavoja (asumiseen tarkoitettua rakennusoikeutta) yhteensä 6 miljoonaa kerrosneliömetriä. (kuntakohtainen asemakaavoitustavoite liitteessä 2). Rakennusoikeuden sijoittuminen tapahtuu sopimuskohdan 1 mukaisesti. Tavoitteena on, että Helsingin seudulle valmistuu kaudella 2020-23 16 500 uutta asuntoa vuodessa. Asuntotuotannon ja kaavoituksen kokonaistavoitteessa otetaan huomioon kunnan toiminnasta riippumattomat tekijät mm. koronaepidemian vaikutukset yhteiskuntaan ja asuntorahoitukseen, talouden suhdannevaihtelu, asuntomarkkinatilanne sekä liikenneinfrahankkeiden toteutuminen.
15. Kunnat sitoutuvat varmistamaan ensisijaisten kehittämisvyöhykkeiden asemakaavojen toteuttamisedellytykset ja tonttien käyttöön saamisen.
16. Valtion tukeman korkotukituotannon osuus on pääkaupunkiseudulla yhteensä 30 prosenttia pääkaupunkiseudun asuntotuotannon kokonaistavoitteesta. Pääkaupunkiseudun kunnat huolehtivat tontinluovutuksessaan tai maankäyttösopimuksissaan siitä, että pääkaupunkiseudun asuntotuotannosta 20 prosenttia on valtion tukemaa tavallista 40-vuotista korkotukivuokra-asuntotuotantoa ja erityisryhmien vuokra-asuntotuotantoa.

17. Valtion tukeman korkotukituotannon osuus on KUUMA-kunnissa yhteensä 20 prosenttia KUUMA-seudun asuntotuotannon kokonaistavoiteesta. KUUMA-kunnat huolehtivat tontinluovutuksessaan tai maankäyttösopimuksissaan siitä, että KUUMA-seudun asuntotuotannosta 10 prosenttia on valtion tukemaa tavallista 40-vuotista korkotukivuokra-asuntotuotantoa ja erityisryhmien vuokra-asuntotuotantoa.

18. Sopijapuolet selvittävät yhteistyössä edellytyksiä nostaa valtion tukeman asuntotuotannon osuutta seudun asuntotuotannossa.

19. Valtio osoittaa tavallisille 40-vuotisille korkotukivuokra-asunnoille 10 000 euron asuntokohtaista käynnistysavustusta 20 miljoonaa euroa / vuosi MAL 2019 –suunnitelman mukaisille maankäytön ensisijaisille vyöhykkeille rakennettaville asunnoille. Puurakenteisille kerrostaloille em. vyöhykkeillä käynnistysavustusta myönnetään 12 000 eur/asunto.

20. Valtio-omisteinen A-Kruunu rakennuttaa omistukseensa tavallisia 40-vuotisia korkotukivuokra-asuntoja. Tavoitteena on, että rakennuttamistoiminta kasvaa siten, että vuodesta 2021 yhtiön asuntoaloitusten vuotuinen määrä on noin 800 asuntoa, joista noin 600 on koko Helsingin seudun alueella, ja 15 % puukerrostaloasuntoja.

21. Seudun kunnat sitoutuvat yhdessä valtion kanssa ehkäisemään ja vähentämään asunnottomuutta tavoitteena asunnottomuuden puolittaminen vuoteen 2023 mennessä. Seudun kunnista Helsinki, Espoo, Vantaa, Hyvinkää ja Järvenpää osallistuvat vuosina 2020–2022 toteutettavaan asunnottomuuden yhteistyöohjelmaan, jonka tavoitteena on lisätä kohtuuhintaisten asuntojen tarjontaa asunnottomille sekä vahvistaa kuntien asunnottomuustyötä.

Muut sopimuksen toteuttamisen kannalta tärkeät valtion toimenpiteet

Maankäyttö- ja rakennuslain uudistus viedään loppuun parlamentaarisessa valmistelussa hallitusohjelman mukaisesti. Valmistelussa otetaan huomioon kaupunkiseutujen ja kuntien erityiset suunnittelutarpeet osana laajapohjaista sidosryhmäyhteistyötä.

Valtakunnallinen liikennejärjestelmäsuunnitelma vuosille 2021-2032 valmistellaan valtioneuvoston hyväksyttäväksi kevään 2021 aikana. Suunnitelmalla kehitetään liikenneverkkoihin ja liikenteen palveluihin liittyvää valtion ja kaupunkiseudun välistä yhteistyötä ja varmistetaan tämän sopimuksen pitkäjänteisyys varautumalla vuosien 2024-2031 toimenpiteisiin. Tässä sopimuksessa ja MAL 2019 -suunnitelmassa mainitut kehittämistoimet huomioidaan myös valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman valmistelussa. Helsingin kaupunkiseudun kehitykseen ja kansainväliseen, valtakunnalliseen ja seudulliseen saavutettavuuteen liittyvät tarpeet arvioidaan suunnitelman valmistelussa osana valtakunnallista kokonaisuutta. Helsingin kaupunkiseudun kuntien prioriteettina on, että valtakunnallisessa liikennejärjestelmäsuunnitelmassa huomioidaan seuraavat suunnittelukohteet:

- Hämeenlinnanväylän kehittäminen
- Kehä III kehittäminen
- Malmin uuden maankäytön yhteydet
- Kehä I kehittäminen
- Keski-Uudenmaan logistiikan poikittaisyhteydet-
- Lahdenväylän (Vt 4) kehittäminen
- Digirata, rautatieliikenteen jatkuva kulunvalvontajärjestelmä
- Kerava-Nikkilä rata henkilöliikenteelle
- Tuusulanväylän pikaraitiotie Käskynhaltijantielle

- Pikaraitiotie Matinkylä-Suurpelto-Kera-Leppävaara
- Itämetron yleissuunnitelma

Fossiilittoman liikenteen tiekartta valmistellaan valtioneuvoston hyväksyttäväksi vuoden 2020 aikana.

Rautateiden henkilöliikenteen kilpailun avaamisessa edetään hallitusohjelman mukaisesti seuraten HSL:n lähiliikenteen kilpailutuksen tuloksia.

Valtio käynnistää kestävän liikenteen vero- ja maksu-uudistuksen hallitusohjelman mukaisesti.

Laaditaan asuntopolitiikan pitkäjänteinen kehittämisohjelma vuoden 2020 aikana, ja siinä otetaan huomioon kaupunkiseutujen asuntomarkkinat.

Valtio toteuttaa yhteistyössä seudun kuntien kanssa vuosina 2020-2022 poikkihallinnollisen lähiöiden kehittämisohjelman.

Valtio toimeenpanee Kestävä kaupunki –ohjelmaa vuoteen 2023 asti.

Valmisteilla olevat innovaatiotoiminnan ekosysteemisopimukset ja niiden toimenpiteet täydentävät toteutuessaan MAL-sopimuksen tavoitteita.

Voimassaolo

Tämän sopimuksen pidemmän aikavälin tavoitteet ovat voimassa 2020–2031. Sopimuskausi on 31.12.2023 saakka. Sopimus uusitaan vuoden 2023 loppuun mennessä siten, että tämän sopimuksen tavoitetila ja toimenpidepolku tarkistetaan ja täsmennetään suhteessa kansainvälisiin, kansallisiin ja seudullisiin tavoitteisiin. Samalla sovitaan vuosille 2024–2027 ajoittuvista konkreettisista toimenpiteistä, joilla edistetään tarkistetun tavoitetilan 2035 toteutumista täsmennetyn toimenpidepolun mukaisesti. Konkreettisia toimenpiteitä valittaessa otetaan huomioon tämän sopimuksen toteutuminen ja toimien vaikuttavuus.

Valtio-osapuolten sitoutuminen sopimukseen määritellään valtioneuvoston periaatepäätöksellä, jossa linjataan valtion tahtotila ja tuki Julkisen talouden suunnitelman ja talousarvioiden puitteissa. Valtion rahoitustoimenpiteet edellyttävät eduskunnan päätöstä.

Valtion ehtona tähän sopimukseen sitoutumiselle ja siihen sisältyvien rahoitustoimenpiteiden toteuttamiselle on, että kunnat ovat omalta osaltaan toteuttaneet sopimukseen sisältyvät ja kuntien toimivallassa olevat toimenpiteet. Kuntien sitoutuminen sopimukseen edellyttää vastaavasti, että valtio on toteuttanut sopimuksessa sovitut toimenpiteet.

Seuranta

Sopimuksen toteutumista seuraa sopijaosapuolten edustajien vuosittain kokoontuva seurantakokous, jonka valmistelusta vastaa MAL-sopimussihteeristö. Seuranta-aineiston kokoamisesta vastaa sopijaosapuolista ja seututiedon tuottajista muodostettu työryhmä. Seuranta-aineiston ylläpidosta ja koordinoinnista vastaa Helsingin seudun ympäristöpalvelut –kuntayhtymä (HSY), joka kokoaa muilta sopijaosapuolilta tarvittavat seurantatiedot MAL-sopimussihteeristön ohjauksessa.

Vuosittaisen seurantakokouksen yhteydessä varaudutaan tarvittaessa tarkistamaan sopimuksen sisältöä jäljellä olevan sopimuskauden osalta merkittävistä olosuhteiden muutoksista johtuen.

Liite 1: Maankäytön ensisijaiset vyöhykkeet MAL 2019 –suunnitelman mukaisesti

Liite 2: Asuntotuotannon ja –kaavoituksen tavoitteiden kuntakohtainen jako

Valtion ja Helsingin seudun kuntien välinen maankäytön, asumisen ja liikenteen sopimus 2020-31

Allekirjoituspöytäkirja

Aika:

Paikka:

1. Sopimuksesta päättäminen

Todettiin, että sopimusosapuolia edustava MAL-neuvotteluryhmä on saavuttanut neuvottelutuloksen 2.6.2020 Helsingin seudun MAL-sopimukseksi 2020-31. Kuntien ja HSL:n sitoutuminen MAL-sopimukseen edellyttää ao. hallitusten tai valtuustojen hyväksymistä ja sopimusosapuolien edustajien allekirjoituksia. Valtion tarkoituksena on tehdä sopimuksesta valtioneuvoston periaatepäätös. Valtion rahoitustoimet edellyttävät eduskunnan päätöstä.

Vuoden 2020 osalta tavoitteiden toteutumista arvioitaessa otetaan huomioon, että valtion asuntopoliittisia tukipäätöksiä on voitu tehdä vasta allekirjoituspäivämäärästä alkaen. Tämän johdosta osa vuoden 2020 ARA-tuotannon asuntohankkeista on siirtynyt eteenpäin.

2. Sopimuksen tulkintaa selventävät kirjaukset

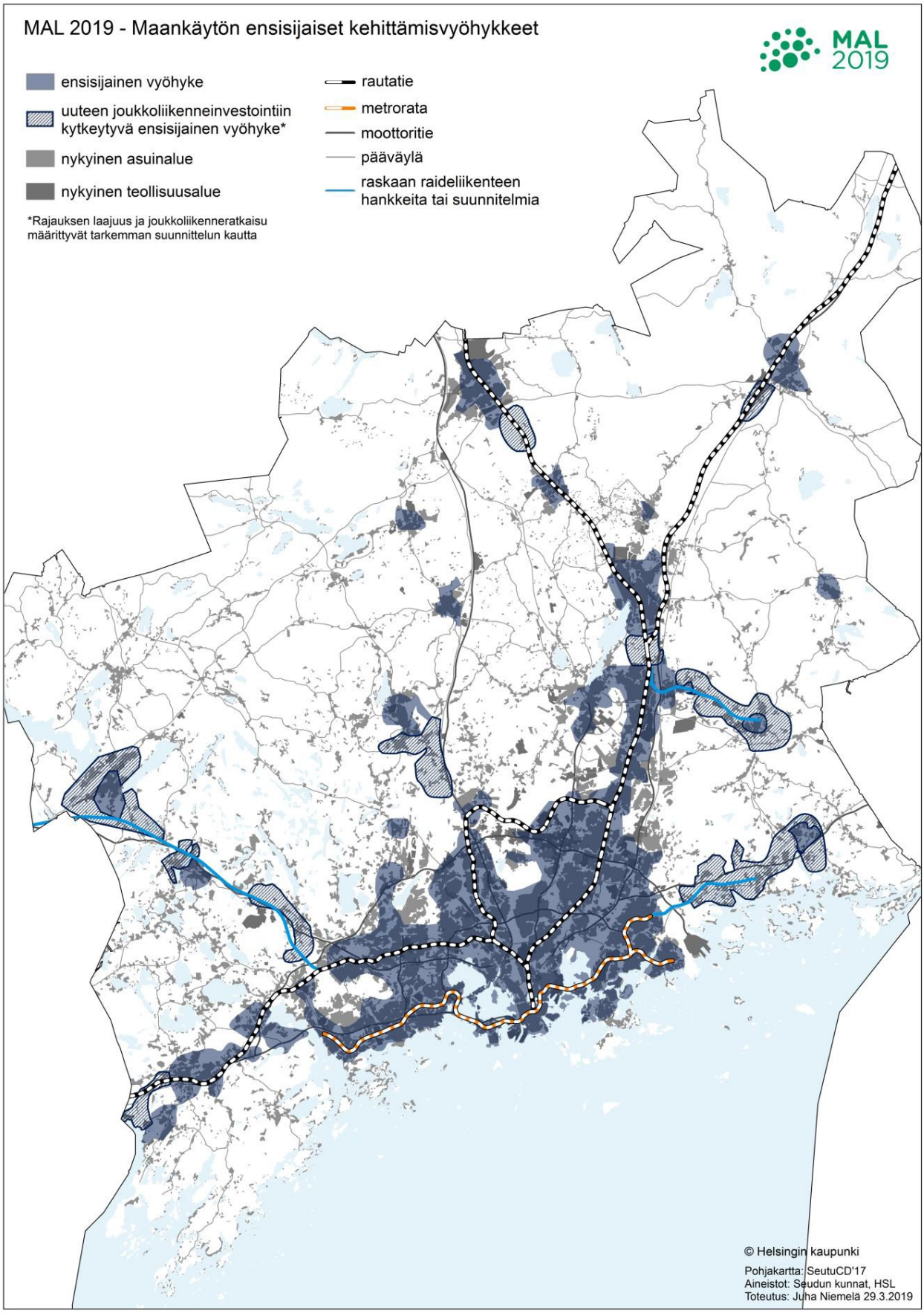
1. Sopimus on pidemmän aikavälin tavoitteiden ja niihin johtavien kehityspolkujen osalta 12-vuotinen Marinin hallitusohjelman mukaisesti. Sopimuskausi konkreettisten toimenpiteiden ja niihin liittyvien tavoitteiden osalta on 31.12.2023 saakka. Uusi MAL-sopimus neuvotellaan vuoden 2023 loppuun mennessä, ja siinä tarkistetaan pidemmän aikavälin tavoitteet ja kehityspolut sekä sovitaan konkreettisista toimista sopimuskaudelle 2024-27.
2. Todettiin, että sopimuksen toteutumista seurataan asuntotonttien kerrosalamäärien osalta sitovana. Sopimuksen asuntotuotantotavoitteen toteutuminen ei ole kokonaisuudessaan kunnan toimivallassa. Tavoitteen toteutumiseen vaikuttavat kunnan toiminnasta riippumattomat tekijät kuten talouden suhdannevaihtelu ja asuntomarkkinatilanne. Sopimuksen toteutumista seurataan tältä osin tavoitteellisena.
3. Edellä mainitut asuntokaavoitus- ja asuntotuotantotavoitteet jakautuvat kunnille sopimuksen liitteessä esitetyllä tavalla. Kunnat voivat keskenään sopia vähäisistä muutoksista tavoitteiden kuntakohtaiseen jakoon, edellyttäen että sopimukseen kirjatut kokonaistavoitteet säilyvät.
4. Kunnittaisten asuntokaavoitustavoitteiden toteutumisen arvioinnissa otetaan vähentävänä tekijänä huomioon kunnan merkittävästi yli viiden vuoden tarpeen ylittävä asuntotonttireservi.
5. Todettiin, että Kehärataan kuuluvan Ruskeasannan aseman toteutusvastuut on sovittu Liikenneviraston (nyk. Väyläviraston) ja Vantaan kaupungin osalta näiden osapuolien solmimassa aiesopimuksessa 20.3.2012.

3. Sopimuksen toteutumisen seuranta

Ympäristöministeriö ja liikenne- ja viestintäministeriö asettavat sopimuksessa mainitun MAL-sopimus-sihteeristön, johon nimetään 13 allekirjoitusosapuolia edustavaa jäsentä sekä sihteeri siten, että kunnat nimeävät neljä jäsentä, YM, LVM, TEM, VM, ARA, Uudenmaan ELY-keskus, Väylävirasto, Traficom ja HSL kukin yhden jäsenen.

Sopimussihteeristön tehtävänä on valmistella sopimuksen toteutumista kuvaava yhteenveto seuranta-kokousta varten. Seurantakokous kutsutaan koolle vuosittain tai osapuolten niin sopiessa.

Liite 1: Maankäytön ensisijaiset vyöhykkeet MAL 2019 –suunnitelman mukaisesti

Liite 2:

Asuntotuotannon, asuntokaavoituksen sekä kohtuuhintaisen asuntotuotannon ja 40-vuotisen korkotukiasuntotuotannon kuntakohtaiset tavoitteet sopimuskaudella 2020-23

Taulukko 1: Asuntotuotannon ja asuntokaavoituksen tavoitteiden jakautuminen seudun kuntien kesken

Kunta	**Asuntotuotantotavoite (as./v)**	**Asuntokaavoitustavoite (kem²) vuosille 2020-23 yhteensä**
Espoo	3 300	1 200 370
Helsinki	6 600	2 400 730
Kauniainen	80	29 095
Vantaa	2 640	960 200
PKS yhteensä	*12 620*	4 590 395
Hyvinkää	396	144 000
Järvenpää	566	205 800
Kerava	514	186 900
Kirkkonummi	434	157 855
Mäntsälä	212	77 115
Nurmijärvi	434	157 855
Pornainen	80	29 095
Sipoo	434	157 855
Tuusula	462	168 000
Vihti	344	125 130
KUUMA yhteensä	*3 876*	1 409 605
Helsingin seutu yhteensä	**16 496**	**6 000 000**

Taulukko 2: Kohtuuhintaisen asuntotuotannon osuudet kunnittain

Kunta	**Asunto-tuotanto-tavoite (as./v)**	**Kohtuuhintaisen asumisen osuus tuotanto-tavoitteesta/vuosi** **(PKS 30% / KUUMA 20%)**	**40-vuotinen korkotuki ja erityisryhmät, asuntoa /vuosi** **(PKS 20% / KUUMA 10%)**
Espoo	3 300	990	660
Helsinki	6 600	1 980	1 320
Kauniainen	80	24	16
Vantaa	2 640	792	528
PKS yhteensä	*12 620*	*3 786*	*2 524*
Hyvinkää	396	79	40
Järvenpää	566	113	57
Kerava	514	103	51
Kirkkonummi	434	87	43
Mäntsälä	212	42	21
Nurmijärvi	434	87	43
Pornainen	80	16	8
Sipoo	434	87	43
Tuusula	462	92	46
Vihti	344	69	34
KUUMA yhteensä	*3 876*	775	388
Helsingin seutu yhteensä	**16 496**	**3 299**	**1 650**

14 § Määräalan myynti Vihdin kunnasta Suomen valtiolle METSO-kohteeksi

VD/6389/10.00.02.00/2020
HP/AK/AV-P/TMA/HY-L

Esitetään myytäväksi Suomen valtiolle noin 9,5 ha:n suuruinen kaksi palstainen määräala Vantaan kaupungin omistamasta Vihdin kunnassa sijaitsevasta Rauhaniemi -nimisestä tilasta 927-452-1-337 METSO- eli Etelä-Suomen metsien monimuotoisuuden toimintaohjelman kohteeksi.

Metsäkeskus on ilmoittanut, että Vihdin kunnassa Vantaan kaupungin omistaman Rauhaniemi -nimisen tilan 927-452-1-337 alueella on todettu huomattavia luontoarvoja.

Kaupungin omistama Rauhaniemi -niminen tila on kooltaan noin 13,956 ha, jonka läpi kulkee Rauhaniementie -niminen yksityistie. Tila rajoittuu lounaisosaltaan Vihtijärveen. Vihtijärven ja Rauhaniementien välisen alueen Vantaan kaupunki on vuokrannut SF-Caravan Hyvinkään seutu ry:lle matkailuvaunu-, telttailu-, ulkoilu- ja virkistystoimintaan. Vuokra-alueeseen kuuluu myös pieni alue Rauhaniementien koillispuolelta, jonka poistamisesta vuokra-alueesta vuokrasopimuksen muutoksella on neuvoteltu ja sovittu vuokralaisen kanssa. Rauhaniementien koillispuoleinen noin 9,5 ha:n suuruinen kaksi palstainen määräala tilasta on metsäkeskuksen ilmoittamaa potentiaalista luonnonsuojelualuetta. Määräalan läpi kulkee tilaan kuulumaton yhteinen vesialue 927-452-876-3, jonka vuoksi määräala muodostuu kahdesta palstasta. Määräalan luontoarvot puoltavat sen suojelua ja Suomen valtio / Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (jäljempänä ELY-keskus) on ilmoittanut halukkuutensa hankkia määräalan omistukseensa sekä suojella sen Metso-ohjelman puitteissa.

METSO on ympäristöministeriön sekä maa- ja metsätalousministeriön yhteishanke, joka perustuu valtioneuvoston 5.6.2014 tekemään periaatepäätökseen Etelä-Suomen metsien monimuotoisuuden toimintaohjelman jatkamisesta vuosille 2014–2025.

ELY-keskukselta saadun tiedon mukaan kohde täyttää Etelä-Suomen metsien monimuotoisuusohjelman METSO I-luokan ja II-luokan kriteerit (koillispuoli 1-luokkaa ja Rauhaniementien puoli II-luokkaa).

Määräalan koillispuolella on muun muassa kaksi pääosin luonnontilaisen kaltaista puroa, luonnontilaisen kaltaista puronvarsimetsää ja lähes luonnontilaista runsaslahopuustoista kangasmetsää. Haapaa on runsaasti ja alue soveltuu erinomaisesti alueella elävälle uhanalaiselle liito-oravalle, jonka kanta on pääkaupunkiseudun ulkopuolella laskenut voimakkaasti viime vuosina. Alueella on muun muassa kaksi liito-oravan asuttua pesäpuuta. Metsätaloustoiminnan pitkäaikaista puuttumista ilmentävät kekomuurahaispesien suuri koko ja lukumäärä.

Rauhaniementien puoleinen alue määräalasta on suurelta osin vanhaa vaikkakin selvästi hoidetumpaa kuusivaltaista metsää. Alueella on viime aikoina tehty vain pieniä toimenpiteitä kuten tuulenkaatojen poistoja. Hoidetummalla osa-alueella lahopuu lisääntyy merkittävästi lähivuosina ja jo nykyisellään se täydentää takaosan erityisen arvokkaita elinympäristöjä.
Noin kolmannes alueesta täyttää metsälain 10§:n kriteerit, mikä rajoittaa alueen käyttämistä metsätaloustarkoitukseen.

Vantaan kaupungin ympäristökeskuksen mukaan tämän määräalan myynti on kaupungin luonnonsuojelutyön kannalta aivan yhtä hyvä ratkaisu kuin se, että Vantaan kaupunki toteuttaisi itse suojelun kohteessa, joka sijaitsee toisen kunnan alueella kaukana Vantaasta.

Vantaan kaupungin metsänhoidon vastuualueen mielestä määräalan myynti METSO-kohteeksi on järkevää. Alue sijaitsee kaukana Vantaan kaupungin ulkopuolella, eikä sillä käytännössä ole juurikaan merkitystä ulkoilun ja vapaa-ajankäytön kannalta vantaalaisille asukkaille. Mikäli alue on Vantaan kaupungin omistuksessa, täytyy siellä käydä tekemässä hoitotoimenpiteitä, jotka vievät resursseja, mutta eivät niinkään palvele vantaalaisia. Vähintään Rauhanniementien reunapuusto tarvitsee ajoittain toimenpiteitä. Alueen myynti METSO-kohteeksi säilyttää sen luontoarvot, Vantaan kaupunki vapautuu alueen hoitovastuusta ja silti alueella liikkuminen on edelleen jokamiehenoikeudella mahdollista.

Vantaan kaupunginvaltuuston 18.6.2018 hyväksymissä Vantaan maa- ja asuntopoliittisissa linjauksissa todetaan, että maaomaisuutta tulee hallita järkevästi ja kustannustehokkaasti mm. myymällä passiivista ja kuluja aiheuttavaa maaomaisuutta.

Alueella ei ole asemakaavaa. Alue rajautuu Vihtijärvi - Iso-Kairi -nimiseen ranta-asemakaavaan.

Myytävä kohde on karttaliitteen osoittama noin 9,5 ha:n suuruinen määräala Vantaan kaupungin omistamasta Vihdin (927) kunnassa sijaitsevasta Rauhaniemi -nimisestä tilasta 927-452-1-337. Luovutus ei sisällä osuuksia yhteisiin vesialueisiin 927-452-876-1, 927-452-876-2, 927-452-876-34 eikä yhteiseen maa-alueeseen 927-452-878-1.

Luovutushinnaksi on sovittu 100 000 (satatuhatta) euroa. Hinnoittelu perustuu ELY-keskuksen tekemään puustoarvioon, jonka Vantaan kaupunginmetsänhoitaja on hyväksynyt.

Myytävällä alueella ei ole asemakaavaa ja se sijaitsee Vihdin kunnan alueella, joiden vuoksi myynti tulee käsitellä kaupunginvaltuustossa.

Kaupunkisuunnittelulautakunta 11.8.2020 § 13

Kiinteistöjohtajan esitys:
Päätetään esittää kaupunginhallitukselle ja edelleen kaupunginvaltuustolle, että

a) kaupunki myy Suomen valtiolle 100 000 euron kauppahinnalla karttaliitteen osoittaman noin 9,5 ha:n suuruisen määräalan Vantaan kaupungin omistamasta Vihdin (927) kunnassa sijaitsevasta Rauhaniemi -nimisestä tilasta 927-452-1-337 METSO-kohteeksi,
b) valtuutetaan kaupunkiympäristön toimialan talous- ja hallintopalvelut palvelualueen lakimies allekirjoittamaan luovutuskirjan ja tekemään siihen teknisluonteisia muutoksia, ja
c) mikäli päätösten mukaista luovutuskirjaa ei ole allekirjoitettu 31.12.2020 mennessä raukeaa tätä luovutusta koskeva päätös.

Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

———

Kaupunginhallitus 24.8.2020 § 14

Kaupunkiympäristön apulaiskaupunginjohtajan esitys:
Päätetään esittää kaupunginvaltuustolle, että

a) kaupunki myy Suomen valtiolle 100 000 euron kauppahinnalla karttaliitteen osoittaman noin 9,5 ha:n suuruisen määräalan Vantaan kaupungin omistamasta Vihdin (927) kunnassa sijaitsevasta Rauhaniemi -nimisestä tilasta 927-452-1-337 METSO-kohteeksi,
b) valtuutetaan kaupunkiympäristön toimialan talous- ja hallintopalvelut palvelualueen lakimies allekirjoittamaan luovutuskirjan ja tekemään siihen teknisluonteisia muutoksia, ja
c) mikäli päätösten mukaista luovutuskirjaa ei ole allekirjoitettu 31.12.2020 mennessä raukeaa tätä luovutusta koskeva päätös.

Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

Liitteet:

- kohdekartta myytävästä määräalasta
- kiinteistörekisterin karttaote tilasta 927-452-1-337

Täytäntöönpano: Kiinteistöt ja tilat, talous- ja hallintopalvelut

Muutoksenhakuohje: 3. Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

Lisätiedot:
maankäyttöinsinööri Taina Andersson, puh. 040 708 5329, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi

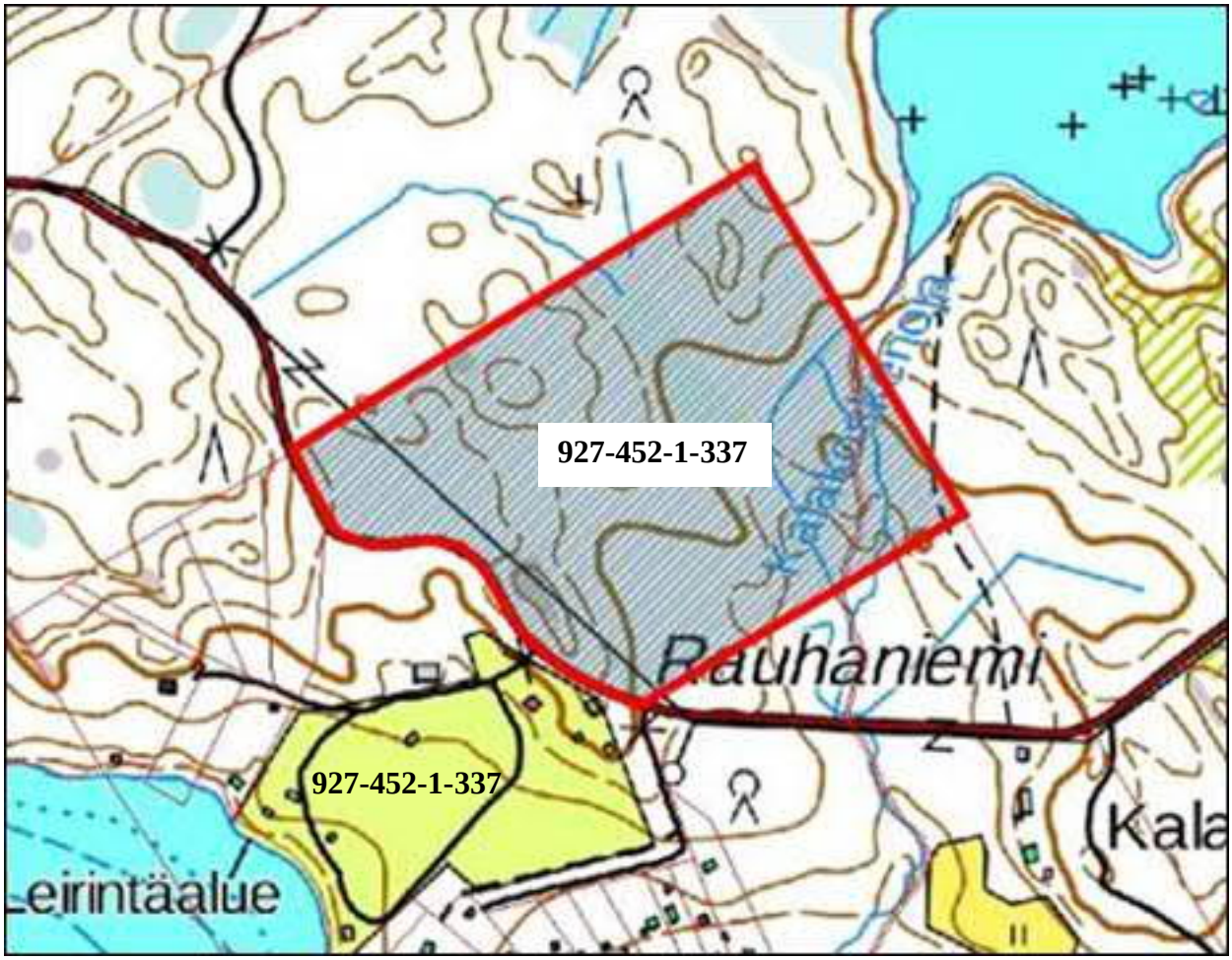
KOHTEEN SIJAINTI

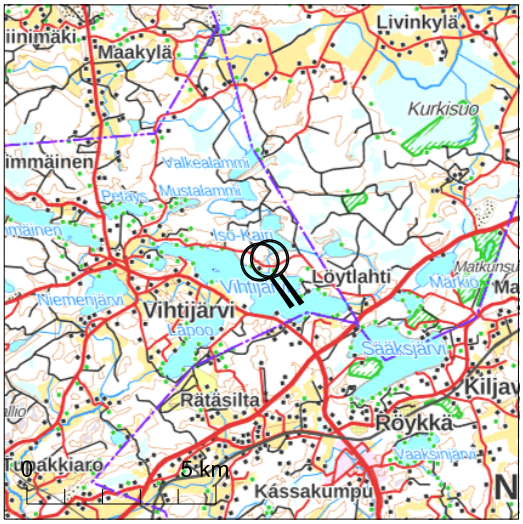

MÄÄRÄALAN MYYNTI / VALTIO

Kunta: VIHTI (927)

n. 9,5 ha:n suuruinen määräala tilasta: 927-452-1-337

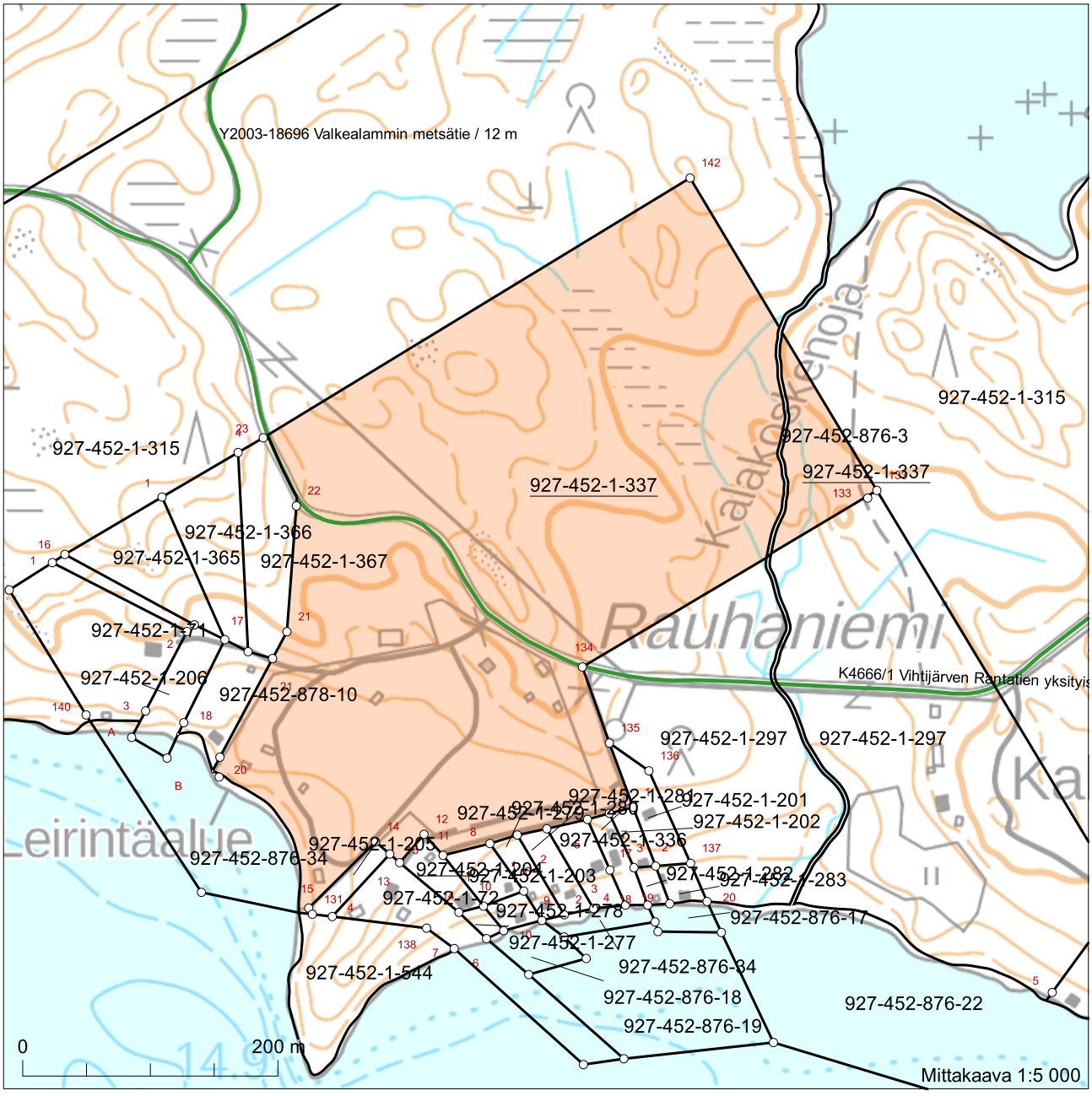

Kiinteistötunnus:	927-452-1-337
Nimi:	RAUHANIEMI
Rekisteriyksikkölaji:	Tila
Kunta:	Vihti (927)
Palstojen lukumäärä:	2

Rekisteriyksikön alueella on asemakaava ja yleiskaava.

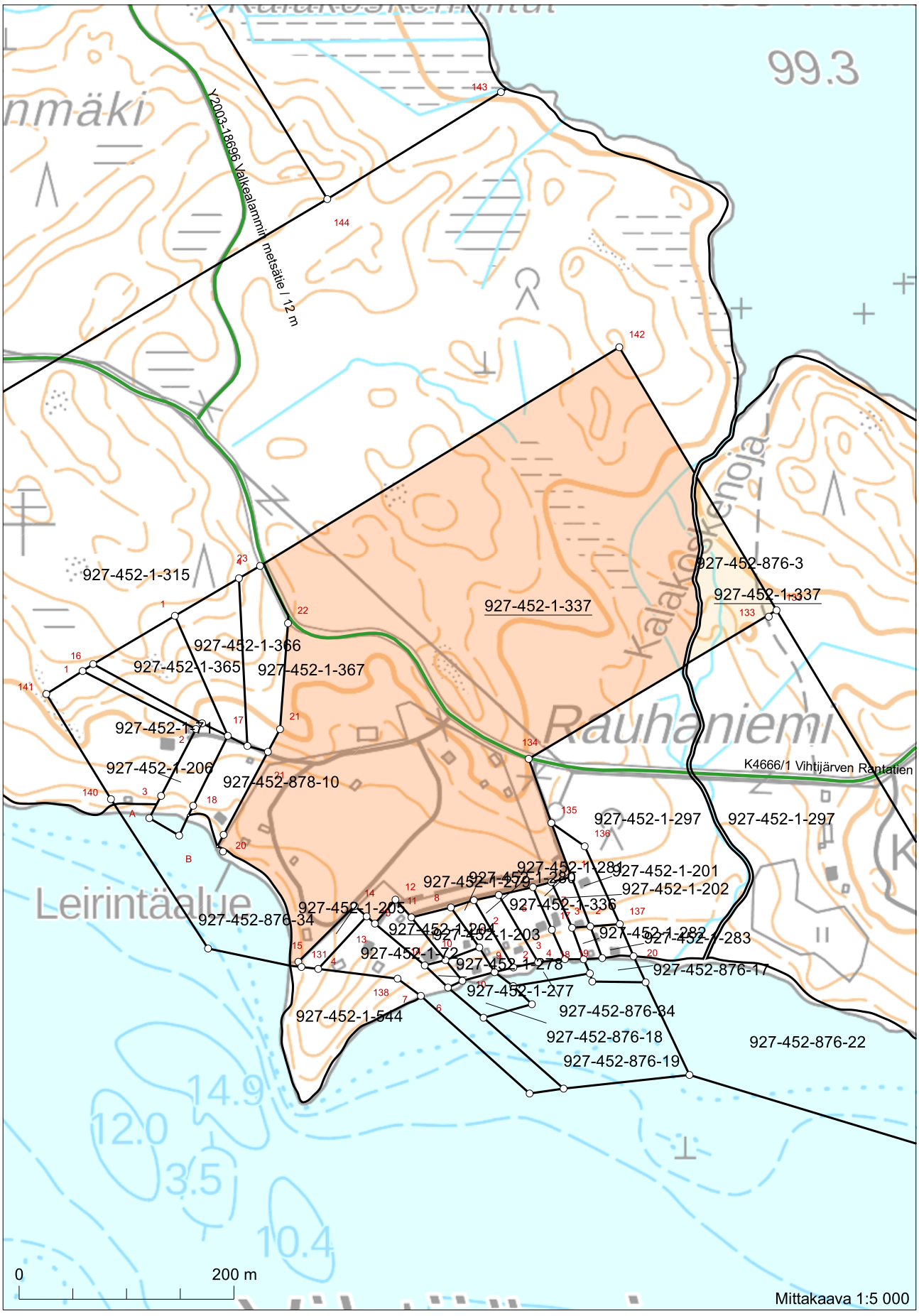
Tulostettu kiinteistötietojärjestelmästä 29.7.2020.

Kiinteistörekisterin tiedoissa voi olla puutteita ja epätarkkuuksia. Rekisteriyksikön tarkka alueellinen ulottuvuus selviää toimitusasiakirjoista ja maastosta. Rekisteritiedoista katso tarkemmin www.maanmittauslaitos.fi/rekisteritiedot.

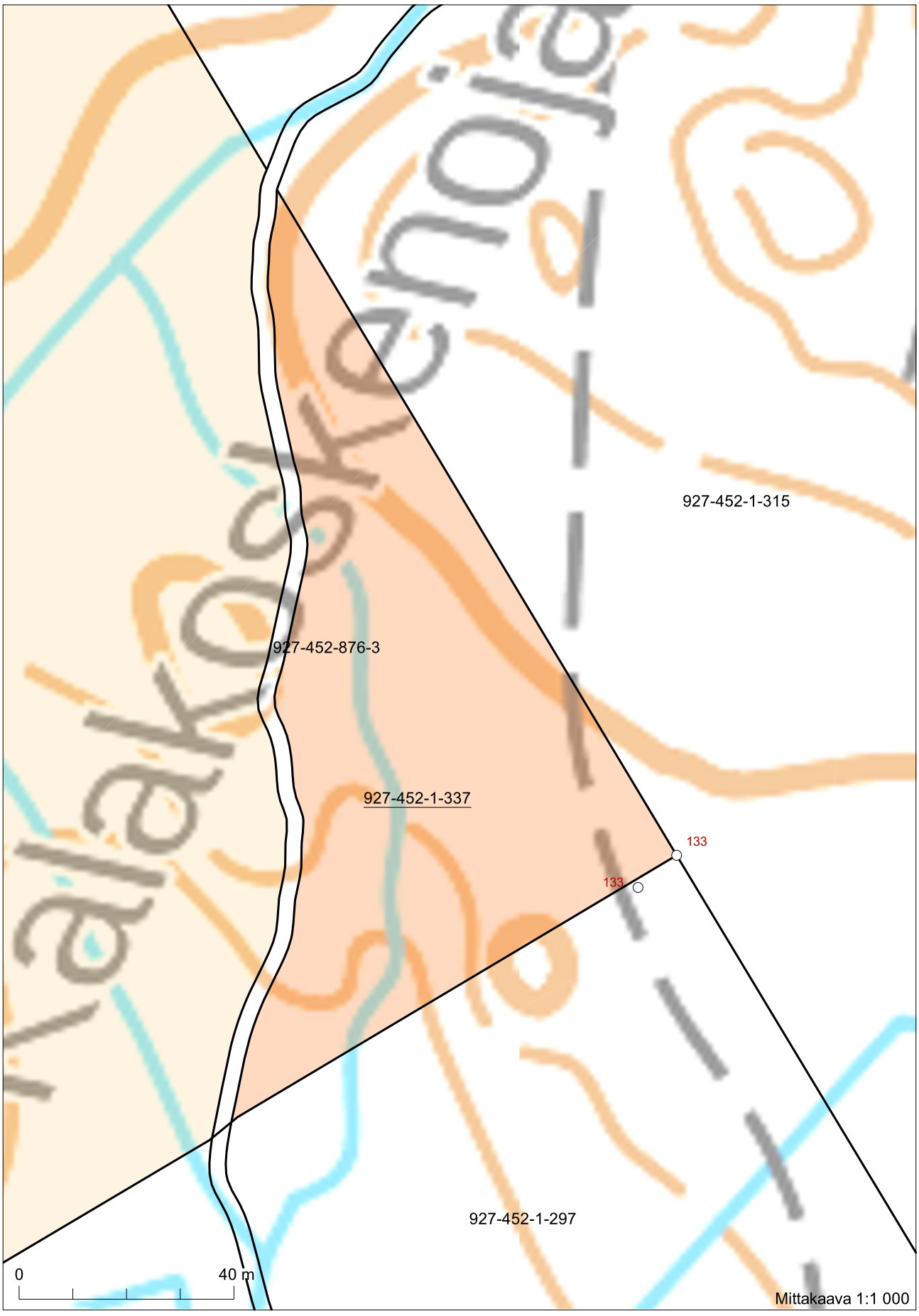
Kartta on tulostettu
ETRS-TM35FIN-koordinaatistossa.
Taustakartta on viitteellinen.

Kartat © MML, kunnat

Kartta on tulostettu
ETRS-TM35FIN-koordinaatistossa.
Taustakartta on viitteellinen.

Kartat © MML, kuvat

Kartta on tulostettu
ETRS-TM35FIN-koordinaatistossa.
Taustakartta on viitteellinen.

Kartat © MML, kuvat

15 § **Lausunto HSY:n alustavasta toiminta- ja taloussuunnitelmasta 2021-2023 sekä jätehuollon ja vesihuollon investointiohjelmista 2021-2030**

VD/5505/00.04.03/2020
HP/HW/LS

Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymän (jatkossa HSY) hallitus on pyytänyt Vantaan kaupungilta 15.6.2020 päivätyllä lausuntopyynnöllä lausuntoa HSY:n alustavasta toiminta- ja taloussuunnitelmaehdotuksesta (TTS) vuosille 2021–2023 sekä jätehuollon ja vesihuollon investointiohjelmista vuosille 2021-2030. Lausunto on pyydetty antamaan 31.8.2020 mennessä.

HSY:n yhtymäkokouksen on kuntalain mukaan hyväksyttävä kuntayhtymälle taloussuunnitelma, joka ajoittuu vähintään kolmelle seuraavalle vuodelle. HSY:n perussopimuksen mukaan toiminta- ja taloussuunnitelmasta on pyydettävä jäsenkuntien lausunnot ennen sen hyväksymistä.

Taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi on talousarviovuosi. Talousarviossa hyväksytään kuntayhtymän toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet ja se on laadittava siten, että edellytykset kuntayhtymän tehtävien hoitamiseksi turvataan.

Toiminta- ja taloussuunnitelmaehdotuksen 2021–2023 tavoiteasetanta ja budjetointi perustuvat kuntayhtymän hallituksen 16.3.2018 hyväksymään uuteen strategiaan 2025. TTS-kauden tavoitteiden ja hankkeiden pohjana ovat strategiset päämäärät: ympäristövastuun ja resurssitehokkuuden edelläkävijä, korkea toimintavarmuus, sujuvat palvelut ja vakaa talous sekä mahdollistajapäämäärät: hyvän työelämän kehittäjä, aktiivinen uuden teknologian hyödyntäjä, tiedolla vaikuttaja ja yhteistyön rakentaja.

Suoritteet:
HSY:n verkostoon pumpatun veden määrän arvioidaan hyvin hitaasti kasvavan suunnittelukaudella. Vuonna 2021 tuotetun veden määrän arvioidaan olevan 96,7 miljoonaa m3 ja laskutettavan vedenmyynnin 75,6 miljoonaa m3. Viikinmäen ja Suomenojan jätevesipuhdistamoilla käsiteltävän jäteveden määrän arvioidaan olevan yhteensä 142,3 miljoonaa m3 vuonna 2021, mikä tarkoittaa yhden prosentin kasvua vuoden 2020 ennusteeseen nähden.

Vuonna 2021 HSY:n asiakaskiinteistöillä tehdään n. 8,6 miljoonaa jäteastiatyhjennystä ja kuljetetaan jätteitä yhteensä noin 383 000 tonnia, joista Vantaan Energian jätevoimalaan toimitetaan yhteensä n. 224 000 tonnia jätteen energiakäyttöön.

Vuoden 2021 keskimääräinen henkilöstömäärä on yhteensä 821,4 henkilötyövuotta, joka on 6,6 htv pienempi kuin vuoden 2020 suunnitelmassa.

Talous:
HSY:n toimintatuotot vuonna 2021 ovat 389 milj. euroa. Tuotot kasvavat 13,6 miljoonaa euroa (3,6 %) vuoden 2020 ennusteeseen verrattuna. Vesitaksoihin tehdään alustavasti 2,9 % reaalikorotus inflaatiovaikutuksen 1,3 % lisäksi. Hintojen nostotarve perustuu menossa olevaan suuriin investointeihin ja niistä aiheutuvien rahoituskulujen kasvun kattamiseen. Talonrakentamisen volyymin arvioidaan laskevan ja siten vesihuollon liittymismaksutuottojen palautuvan takaisin tavanomaiselle tasolle.

Jätehuollon toimintatuottojen ja suoritteiden ennakoidaan kasvavan suunnitelmakaudella. Pääasialliset syyt tähän ovat lisääntyvät erilliskeräykset, asukasmäärän kasvu ja taksojen tarkistaminen. Jätehuollon

myyntituottojen budjetoinnissa on hintoihin alustavasti laskettu 3,0 % reaalikorotus ja inflaatiovaikutus 1,3 %.

Jäsenkunnilta perittävät kuntaosuudet vuonna 2021 ovat 4,29 miljoonaa euroa (vuonna 2020 4,14 milj. euroa). Kuntaosuuksilla katetaan ne seutu- ja ympäristötiedon sekä ilmastoinfon toiminta- ja pääomakulut, joita ei saada katettua palvelutuotannon myynnistä ja hankerahoituksista saaduilla tuloilla.

HSY:n toimintamenot vuonna 2021 ovat 190 miljoonaa euroa, 1,2 miljoonaa euroa (0,6 %) pienemmät kuin vuoden 2020 ennusteessa. Menoissa on otettu huomioon toiminnan muutokset ja merkittävimmät tiedossa olevat kustannusmuutokset, eräät kertaluonteiset kustannuserät kuten pilaantuneiden maa-ainesten puhdistaminen Espoon Finnoossa sekä ennakoitu kunta-alan palkkaratkaisun vaikutus.

HSY:n investoinnit perustuvat HSY:n hallituksen toukokuussa 2020 hyväksymään 10 vuoden investointiohjelmiin vuosille 2021–2030. Vuoden 2021 investoinnit ovat yhteensä 226,1 miljoonaa euroa, josta 201,0 milj. euroa on vesihuollon ja 22,8 milj. euroa jätehuollon investointeja. Blominmäen jätevedenpuhdistamon rakentaminen jatkuu vielä vilkkaana vuonna 2021, jonka jälkeen työt hiljenevät vähitellen. Pitkäkosken vedenpuhdistuslaitoksen kapasiteetinnosto ja perusparannus on toteutussuunnittelussa ja ensimmäinen urakka käynnistyy vuonna 2021. Hanke jatkuu vähitellen koko TTS-kauden ajan. TTS-kaudella on käynnissä tai käynnistymässä useita suuria raitiotietotiehankkeita kuten Vantaan ratikka, joiden rakennustyöt edellyttävät laajoja johtosiirtoja. Suunnitelmakauden merkittäviä hankkeita Vantaalla ovat Kivistö-Koillis-Espoo-hanke sekä Tikkurilan painepiirin uusi vesijohtolinja. Haja-asutusalueen vesihuoltoa rakennetaan Kiilan alueella.

Toimintakate vuonna 2021 on 201,3 miljoonaa euroa ja vuosikate 131,6 miljoonaa euroa. Tilikauden tulos vuonna 2021 on vuosikatteesta vähennettävien käyttöomaisuuspoistojen jälkeen 19,5 miljoonaa euroa ylijäämäinen. Jätehuollon investointivarauksen aiempaan purkamiseen liittyvien poistoerokirjausten ja vesihuollon tuloksesta maksettavien tuloverojen jälkeen tilikauden ylijäämä on 18,8 miljoonaa euroa

Nettorahoitusmenot kasvavat tasaisesti koko suunnitelmakauden ajan vesihuollon suuren investointitarpeen aiheuttaman lisälainanoton seurauksena. Koko suunnitelmakaudella joudutaan nostamaan uutta ulkopuolista lainaa lähes 389 miljoonaa euroa. Ulkopuolisilta nostetun pitkäaikaisen velan yhteismäärä suunnitelmakauden lopulla on noin 757 miljoonaa euroa. HSY:n omavaraisuusaste heikkenee hiukan suunnitelmakausilla ollen vuoden 2023 lopussa 26,5 %, kun viimeisimmässä tilinpäätöksessä omavaraisuusaste oli 28,4 %

Tekninen lautakunta 12.8.2020 § 7

Apulaiskaupunginjohtajan esitys:
Päätetään esittää kaupunginhallitukselle, että annetaan liitteen mukainen lausunto Helsingin seudun ympäristöpalvelut kuntayhtymän hallitukselle HSY:n alustavasta toiminta- ja taloussuunnitelmaehdotuksesta 2021–2023.

Käsittely:
Merkittiin, että apulaiskaupunginjohtaja täydensi esitystään lisäämällä lausunnon loppuun lauseen: “Vantaa esittää, että vesitaksoihin suunnitelluista korotuksista luovutaan ja HSY pyrkii kattamaan investointeihin liittyvän korotustarpeen mm. kehittämällä tuottavuuttaan.”

Päätös:

Hyväksyttiin täydennetty esitys.

Kaupunginhallitus 24.8.2020 § 15

Kaupunkiympäristön apulaiskaupunginjohtaja esitys:
Päätetään antaa liitteen mukainen lausunto Helsingin seudun ympäristöpalvelut kuntayhtymän hallitukselle HSY:n alustavasta toiminta- ja taloussuunnitelmaehdotuksesta 2021–2023.

Tarkastetaan ja hyväksytään pöytäkirja tämän pykälän osalta heti kokouksessa.
Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

Tarkastettiin ja hyväksyttiin pöytäkirja tämän pykälän osalta heti kokouksessa.

Liitteet:
- Lausunto HSY:n alustavasta toiminta- ja taloussuunnitelmaehdotuksesta vuosille 2021-2023 (II)
- HSY:n alustava toiminta - ja taloussuunnitelma 2021-2023
- Jätehuollon investointiohjelma 2021-2030
- Vesihuollon investointiohjelma 2021-2030
- Talousmalli 2021-2030

Muutoksenhakuohje: 3. Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

Täytäntöönpano: lakiasiat ja päätöksenteko

Lisätietoja:
Kaupungininsinööri Henry Westlin, puh. 0400 417 436
etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi

Lausunto

13.8.2020

VD/5505/00.04.03/2020

Helsingin seudun ympäristöpalvelut

Viite: 543/02.020.200.2000/2016

Vantaan kaupungin lausunto HSY:n alustavasta toiminta- ja taloussuunnitelmasta 2021-2023 sekä jätehuollon ja vesihuollon investointiohjelmista 2021-2030

HSY:llä on tärkeä osuus kaupungin kasvihuonekaasupäästöjen synnyssä ja siksi on keskeistä, että päästöjä vähentävät toimet ovat investointiohjelmassa merkittävällä painoarvolla. Vantaa on sitoutunut Circwaste -edelläkävijäkuntana kiertotalouden ja valtakunnallisen jätesuunnitelman tavoitteisiin. Tämä tarkoittaa sitä, että yhdyskuntajätteen kierrätysaste nostetaan 55 %:iin vuoteen 2023 mennessä. HSY:n asettama 50 %:n kierrätysaste kotitalousjätteelle vuoteen 2021 ja 60 %:n kierrätysaste yhdyskunta- ja kotitalousjätteelle vuoteen 2025 on oikeansuuntainen ja mahdollistaa Vantaan omin tavoitteiden saavuttamisen.

HSY:n tavoitteena on vaatia vaihtoehtoisen polttoaineiden käyttöä 100 % uusissa urakointi- ja kuljetuspalvelusopimuksissa vuonna 2021, mutta omassa kalustossa on 95 %:n tavoite. Oman kaluston tavoite olisi hyvä olla myös 100 %. Vantaa on yhdessä Helsingin ja Espoon kanssa sitoutunut valtion kanssa päästöttömien työmaiden kehittämiseen ja käyttöönottoon. HSY:n olisi syytä allekirjoittaa tämä sama sopimus ja siten sitoutua samoihin tavoitteisiin.

Yksi keskeinen tehtävä Seutu- ja ympäristötiedolla on kuntien päästölaskenta. HSY tulisi kehittää laskentaa Syken malliin mukaiseen suuntaan ja ottaa myös hiilinielulaskenta osaksi sitä samoin kuin suunnitelmassa todettu kulutusperäisten päästöjen laskenta. Ilmastotyön tavoitteet ja toimet tulisi tuoda esiin paremmin, jotta tehtävät tukisivat mahdollisimman hyvin kaupunkien ilmastotavoitteita ja toimia.

Vantaan kaupunki pitää tärkeänä, että HSY:n ilmastoinfon toimintaa kehitetään edelleen kaupunkien ilmasto-ohjelmien toteuttamisen näkökulmasta.

Ympäristöohjelma on tarkoitus liittää toiminta- ja taloussuunnitelman liitteeksi syksyllä 2020. Vantaan kaupunki pyytää saada lausua ympäristöohjelmasta ennen sen hyväksymistä.

HSY:llä on käynnissä älykkäiden järjestelmien ja paikkatiedon hyödyntämisen hankkeita. HSY:n ja jäsenkuntien yhteistyön kehittäminen ja investointi- sekä saneerauskohteiden tietojen ja investointiohjelmien järjestelmällinen välittäminen osapuolten kesken lisää synergiaetuja ja

Vantaan kaupunki, Vanda stad
Kirjaamo, Registraturen
PL 1100, PB 1100
01030 Vantaan kaupunki, Vanda stad

Puhelin (vaihde), Telefon 09 83911
kirjaamo[at]vantaa.fi
www.vantaa.fi

Toimiala, Verksamhetsområde
Matkapuhelin, Mobiltelefon
Y-tunnus, FO-nummer 01246109
ID 1990654

vähentää asukkaiden kokemia katujen ja vesihuoltolinjojen rakennusaikaisia haittoja. Vantaalla on kesäkuussa 2020 otettu käyttöön maankäytön toimintamalli- ja tietojärjestelmähanke MATTI, ja käyttöönoton myötä Vantaa toimii entistä enemmän kaupunki- ja tietomallipohjaisesti. Molempien osapuolten paikkatietojärjestelmien kehitystyössä on ensisijaisen tärkeätä varmistaa järjestelmien ja tietojen yhteensopivuus ja siirrettävyys jatkossakin mm. avointen rajapintojen kautta.

HSY:n vesihuollon investointistrategian painopisteitä ovat ympäristökuormituksen vähentäminen, vesihuoltojärjestelmän kehittäminen saneeraamalla, kehittyvän ja tiivistyvän yhdyskunnan vesihuollon järjestäminen sekä varautumisen ja jatkuvuuden hallinnan tason parantaminen. Kaikki painopisteet ovat Vantaan kannalta tärkeitä ja investointiohjelman katsotaan tukevan em. strategian toteutumista. Tulevina vuosinakin Vantaan asuntorakentamisessa painottuu asemakaava-alueiden täydennysrakentaminen, mikä osaltaan helpottaa vesihuollon uudisrakentamisen kustannuspaineita, koska tarvittava infra on pääosin jo olemassa. Vantaan ratikan katusuunnittelua ollaan käynnistämässä syksyllä 2020 ja hankkeesta aiheutuu merkittäviä johtosiirtoja 2020-luvun puolivälistä alkaen. Siirtojen tarve ja määrä tarkentuvat suunnittelun edetessä.

Vuodelle 2021 asetettu strateginen tavoite laskutetulle vesimäärälle suhteessa verkostoon

pumpattuun vesimäärään on 81 %, mikä tarkoittaa vuotuista yhteensä n. 21 milj.m3 hävikkiä. Vantaa katsoo, että em. hävikkiä on lähivuosina pienennettävä suunnitelmallisesti.

HSY:n kuntaosuudet ovat pysyneet lähes aiempien vuosien tasolla ja Vantaa hyväksyy vuodelle 2021 esitetyn kuntaosuuden n. 0,938 miljoonaa euroa (n. 0,904 milj. euroa v.2020). Kuntaosuuksilla katetaan se osuus seutu- ja ympäristötiedon tehtävien hoidosta aiheutuvista kustannuksista, jota ei voida kattaa tulosalueen muilla myyntituotoilla tai ulkopuolisella hankerahoituksella. Viestintä- ja neuvontayksikköön kuuluvan Ilmastoinfon toiminta katetaan HSY:n ja jäsenkuntien välisen sopimuksen mukaisesti kuntaosuuksilla sekä osittain EU:sta saatavalla hankerahalla.

Kaupunkiympäristön toimiala ilmoittaa, että ensi vuotta koskevassa rakentamisohjelmaluonnoksessa on varauduttu toteuttamaan HSY:lle vesihuollon rakennushankkeita yhteensä noin 8,0 miljoonalla eurolla. Rakentamisohjelmassa ei ole otettu huomioon HSY:n toimittamien vesihuollon putkimateriaalien kustannuksia, joita kaupunki ei laskuta HSY:ltä. Investoinnin lisäksi HSY:n tulisikin ottaa putkimateriaalien hankinta huomioon omassa talousarviossaan. Lisäksi Vantaa on talousarviossaan varautunut myymään suunnittelu- ja rakennuttamispalveluja HSY:lle noin 1,2 miljoonalla eurolla.

Vantaan kaupunki, Vanda stad
Kirjaamo, Registraturen
PL 1100, PB 1100
01030 Vantaan kaupunki, Vanda stad

Puhelin (vaihde), Telefon 09 83911
kirjaamo[at]vantaa.fi
www.vantaa.fi

Toimiala, Verksamhetsområde
Matkapuhelin, Mobiltelefon
Y-tunnus, FO-nummer 01246109
ID 1990654

Lausunto

13.8.2020

VD/5505/00.04.03/2020

Vantaa esittää, että vesitaksoihin suunnitelluista korotuksista luovutaan ja HSY pyrkii kattamaan investointeihin liittyvän korotustarpeen mm. kehittämällä tuottavuuttaan.

VANTAAN KAUPUNGINHALLITUS

Vantaan kaupunki, Vanda stad
Kirjaamo, Registraturen
PL 1100, PB 1100
01030 Vantaan kaupunki, Vanda stad

Puhelin (vaihde), Telefon 09 83911
kirjaamo[at]vantaa.fi
www.vantaa.fi

Toimiala, Verksamhetsområde
Matkapuhelin, Mobiltelefon
Y-tunnus, FO-nummer 01246109
ID 1990654

Alustava toiminta- ja taloussuunnitelma 2021 - 2023

HSY:n hallitus 12.06.2020

Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymä
Samkommunen Helsingforsregionens miljötjänster
Helsinki Region Environmental Services Authority

Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymä
Ilmalantori 1
00240 Helsinki
puhelin 09 156 11
faksi 09 1561 2011
www.hsy.fi

Lisätietoja
Pekka Hänninen, puhelin (09) 1561 2209
pekka.hanninen@hsy.fi

Copyright
Kartat, graafit, ja muut kuvat: HSY
Kansikuva: HSY

Sisällys

1 Johdanto 2
2 Strategiset tavoitteet 3
3 Talous 8
3.1 Tuloslaskelma 8
3.2 Investoinnit 12
3.3 Rahoitus 13
4 Henkilöstö 15
4.1 Tavoitteet 15
4.2 Henkilöstömäärän kehittyminen 15
5 Toimialakohtaiset erittelyt 16
5.1 Vesihuolto 16
5.1.1 Toiminta 16
5.1.2 Investoinnit 20
5.1.3 Talous 21
5.2 Jätehuolto 25
5.2.1 Toiminta 25
5.2.2 Investoinnit 28
5.2.3 Talous 30
5.3 Seutu- ja ympäristötieto 33
5.3.1 Toiminta 33
5.3.2 Talous 34
5.4 Hallinto ja yhteiset palvelut 36
5.4.1 Toiminta 36
5.4.2 Talous 37

Liite 1: Ympäristöohjelma

1 Johdanto

Yleistä

HSY:n yhtymäkokouksen on kuntalain mukaan hyväksyttävä vuoden loppuun mennessä kuntayhtymän seuraavan vuoden talousarvio. Samassa yhteydessä on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi (suunnitelmakausi). Taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi on talousarviovuosi. Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kuntayhtymän toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet ja se on laadittava siten, että edellytykset kuntayhtymän tehtävien hoitamiseksi turvataan.

Laadinnan lähtökohdat

HSY:n toiminta- ja taloussuunnitelman 2021 - 2023 tavoiteasetanta perustuu yhtymäkokouksen 16.11.2018 hyväksymään strategiaan 2025. Tavoitteiden pohjana ovat strategiset päämäärät:

- Ympäristövastuun ja resurssitehokkuuden edelläkävijä
- Korkea toimintavarmuus
- Sujuvat palvelut
- Vakaa talous

Talousarvion ja -suunnitelman laadinnassa tuottavuustavoitteena on ollut keskimääräinen 1,5 % vuotuinen tuottavuuden paraneminen.

Myyntituottojen budjetoinnissa on huomioitu toimintavolyymien ja toiminnan muutokset sekä vesihuollon ja jätehuollon alustavat taksamuutokset.

Yleisenä kustannustason muutoksena talousarviovuodelle 2021 on käytetty 1,3 %, ellei tarkempaa arviota menoeristä ole ollut käytettävissä. Suunnitelmavuodet 2022 ja 2023 on esitetty vuoden 2021 hintatasossa.

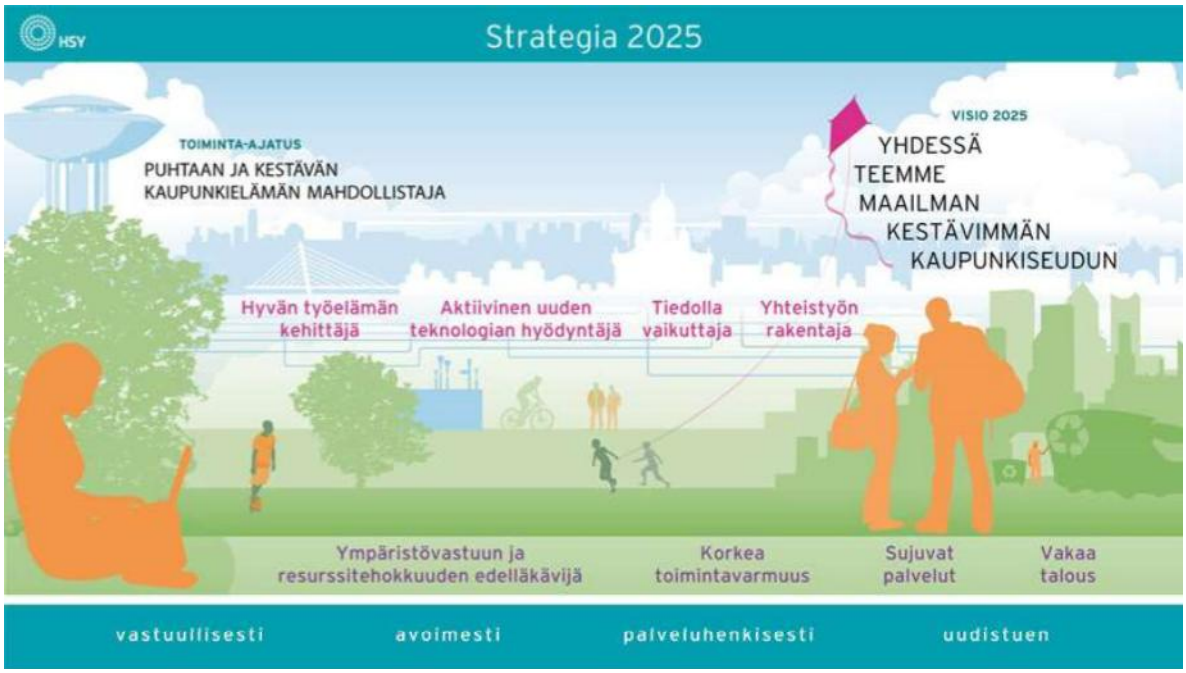
Vesi -ja jätehuollon investoinnit perustuvat HSY:n hallituksen toukokuussa 2020 hyväksymään uuteen 10 vuoden investointiohjelmaan.

Jäsenkuntien lausunnot

HSY:n perussopimuksen mukaan toiminta- ja taloussuunnitelmasta on pyydettävä jäsenkaupunkien lausunnot ennen sen hyväksymistä. **Lausunnot HSY:n alustavasta toiminta- ja taloussuunnitelmasta 2021 - 2023 pyydetään 31.8.2020 mennessä.**

2 Strategiset tavoitteet

Toiminta- ja taloussuunnitelman 2021 - 2023 tavoiteasetanta ja budjetointi perustuvat HSY:n yhtymäkokouksen päättämään strategiaan 2025. Strategiset päämäärät ja niiden toteuttamisen seuraamiseksi asetetut mittarit on esitetty alla olevassa taulukossa.

Strateginen päämäärä	Mittari	Tavoitetaso 2021	Tavoitetaso 2025
1. Ympäristövastuun ja resurssitehokkuuden edelläkävijä	Kasvihuonekaasupäästöt HSY:n omassa toiminnassa ja ulkoisissa palveluissa	CO2 päästöt 158 700 tCO2-ekv (lineaarinen vähenemä)	Kasvihuonekaasupäästöt vähenevät kolmanneksella v. 2016 tasosta v. 2025 mennessä. -130 000 tCO2-ekv v.2025
	· Tarkentava mittari 1.1; HSY uusissa urakointi- ja kuljetuspalvelusopimuksissa edellytetään uusiutuvan polttoaineen käyttöä	100 % HSY:n uusissa urakointi- ja kuljetuspalvelusopimuksissa edellytetään uusituvan polttoaineen käyttöä.	
	· Tarkentava mittari 1.2; Ämmässuon kaatopaikkojen CH4-hajapäästöt	Ämmässuon kaatopaikkojen CH4-hajapäästöt 10 % vähemmän kuin v. 2019	
	· Tarkentava mittari 1.3; Typpioksiduulipäästöjen tutkimus ja menetelmäkehitys	Vuosien 2019-2020 mallinnus- ja testaustulosten mukaisten toimenpiteiden käyttöönotto. Mallinnustyön jatkaminen.	
	HSY:n tuottaman uusiutuvan oman energiatuotannon suhde kulutukseen	Uusiutuvan oman energiantuotannon suhde kulutukseen 100%	Tuotannon suhde kulutukseen 100% (korjattu muotoilu)

Strateginen päämäärä	Mittari	Tavoitetaso 2021	Tavoitetaso 2025
1. Ympäristövastuun ja resurssitehokkuuden edelläkävijä	Kokonaisenergiankulutuksen pieneneminen v. 2015 verrattuna laskennallisena energiansäästönä energiansäästötoimenpiteistä, sekä kokonaisenergiankulutus	KETS-sopimuksessa v. 2020 raportoitujen säästötoimenpiteiden laskennallinen energiansäästö on 11450 MWh, kokonaisenergiankulutus on 191400 MWh.	Kokonaisenergiakulutus pienenee vähintään 7,5% v. 2015 verrattuna (tarkoittaa 14900 MWh säästötoimia), kokonaisenergiankulutus on vuonna 2025 184 000 MWh
	· Tarkentava mittari 1.4; HSY:n omassa kalustossa käytettävä uusiutuvan polttoaineen käyttöosuus	HSY:n omassa kalustossa käytettävä uusiutuvan polttoaineen käyttöosuus 95%	
	· Tarkentava mittari 1.5; Vesihuollon energianomavaraisuus	Vesihuollon energiaomavaraisuus 79%	
	Jätteen, materiaalien ja ravinteiden kierrätys- ja materiaalihyötykäyttöaste · Tarkentava mittari 1.6; Kotitalousjätteen kierrätysaste	Kotitalousjätteen kierrätysaste 50 %	Jätteen kierrätysaste yhdyskunta- ja kotitalousjätteelle 60%
	· Tarkentava mittari 1.7; Jäteveden sisältämälle fosforille ja typelle on löydetty korkeamman tason kierrätysteknologia tai -teknologioita ja lopputuotteille on löytynyt kestävät hyödyntämiskanavat	Fosforin talteenoton demolaitoksen toiminta on optimoitu ja typen korkeamman tason teknologioita on selvitelty ja lopputuotteiden hyödyntämiskanavia on kartoitettu	Jäteveden sisältämälle fosforille ja typelle on löydetty korkeamman tason kierrätysteknologia tai -teknologioita ja lopputuotteille on löytynyt kestävät hyödyntämiskanavat
	Ravinne- ja haitta-ainekuormitus: Ravinteiden ja haitta-aineiden esiintymis- ja poistoaste	Fosforikuomitus mereen enintään 30 tn/a ja typen kuormitus enintään 1100 tn/a	Jätevedenpuhdistuksen fosforikuormitus mereen laskee päästötasoon 25 t/a ja vastaavasti typen kuormitus tasoon 800 t/a
	· Tarkentava mittari 1.8; Haitallisten aineiden ja mikropartikkeleiden kuormitus	Haitallisten aineiden ja mikropartikkeleiden kuormitus; Kehitetään mittaristo tavoitteen seuraamiseksi.	Haitallisten aineiden ja mikropartikkeleiden kuormitusta mereen hillitään Hulevesien määrä ja kuormitus puhdistamolle on vähentynyt

Strateginen päämäärä	Mittari	Tavoitetaso 2021	Tavoitetaso 2025
2. Korkea toimintavarmuus	Vakavien häiriötilanteiden määrä, niihin varautuminen ja hallinnan onnistuminen	Vakavien häiriötilanteiden määrä on vähentynyt 10% vuoden 2020 tasosta	Vakavien häiriötilanteiden määrä on vähentynyt 20%
	Osuus HSY:n toiminta-alueen vedenkäyttäjistä, jolla vedenjakelu on varmistettu toisistaan riippumattomilla yhteyksillä	50 %	70%. Investointiohjelman mukaisten hankkeiden toteutuminen
	Riskiarvioinnin riskiluku HSY:n riskienhallintaprosessin mukaisesti	Riskilukuindeksi pienenee 3% eli tavoite 152, vaikuttavuudeltaan suurimpien riskien toteutumisen todennäköisyys pienenee	Riskilukuindeksi pienenee, vaikuttavuudeltaan suurimpien riskien toteutumisen todennäköisyys pienenee

Strateginen päämäärä	Mittari	Tavoitetaso 2021	Tavoitetaso 2025
3. Sujuvat palvelut	Asiakastyytyväisyys	Asiakaspalvelu pidetään nykyisellä hyvällä tasolla ja sitä seurataan avainmittareiden avulla. Tulokset saadaan jatkuvista laatututkimuksista sekä asiakastyytyväisyyskyselyistä.	Asiakastyytyväisyys paranee
	Asiakaskontaktien vasteaika	Vasteaikojen mittaamisen mallin mukaiset on line -raportit käytettävissä HSY:ssä. Mittaus koskee myös asiakaspalvelusta käsiteltäväksi välitettyjä kontakteja. Automaattimuistutukset määritelty ja käytössä asiakaskontaktien seurannassa.	Asiakaskontaktien vasteajat eri kanavien odotusarvoja vastaaviksi
	Reklamaatioiden vasteaika	Reklamaatioratkaisun läpimeno (90 % tapauksista) enintään 14 arkipäivää.	Reklamaatioratkaisun vasteaika enintään 10 arkipäivää
	Digitaalisten palvelujen ja asiakasviestinnän laatu ja käyttöaste kaikissa kanavissa (laatu = käytettävissä 24/7 ja saavutettavissa saavutettavuusdirektiivin mukaisesti)	Toteutetaan suunnitelman mukaisista toimista 20% ja digitaalisten vesimittari-ilmoituksien määrä on 80% kaikista lukemailmoituksista	Toteutetaan suunnitelman mukaisista toimista 60% ja digitaalisten vesimittari-ilmoituksien määrä 96% kaikista lukemailmoituksista
		Jätepalvelutilauksista 70% tehdään digitaalisesti	< 5 % jätepalvelutilauksista ei-digitaalisesti
		Luodaan jatkuvaa palautetta mittaava palvelukysely uusien sähköisten palvelujen yhteyteen.	Digitaalisten palvelujen käyttö ja asiakkaan siirtyminen eri viestintäkanavissa on helppoa ja nopeaa
	Palvelujen vasteajat ja oikea-aikaisuus	Liittymisen palveluiden vasteaika keskimäärin 7 viikkoa.	Liittymisen palveluiden vasteaika keskimäärin 5 viikkoa. Tavoitetaso liitoskohtalausunnolle ja liitostyölle kiinteistötyypeittäin.
		Jäteastioiden tyhjennysten valitusprosmille 0,11	Valitusprosmille 0,12 (3 vuoden keskiarvo)

Strateginen päämäärä	Mittari	Tavoitetaso 2021	Tavoitetaso 2025
4. Vakaa talous	Omavaraisuusaste	Vesihuolto 25% Jätehuolto 36%	Vesihuolto 29% Jätehuolto 38%
	Tuottavuus - Vesihuollon toimintamenot/jäsenkaupunkien asukasmäärä - Jätehuollon toimintamenot/käsitelty jätemäärä (3 v ka.) - Hallinnon ja tukitoimintojen toimintamenojen osuus HSY:stä	78,0 €/as 176,2 €/t 14,7%	 74 €/as (2017 rahassa) 144€/tn (2017 rahassa) 12,9 %
	Saneerausvelan määrä Laadullisen ja määrällisen tarkastelun yhdistelmä (vuotavuus, vaikuttavuus, kunto)	Määritellyn saneerausvelan määrä ei kasva	Saneerausvelka pienenee
	Laskutetun vesimäärän suhde verkostoon pumpattuun vesimäärään	81 %	83%
	Hankintojen tehokkuus: hankintakorin yksikköhinta eli painotettu indeksi	Korin painotettu indeksi laskee 1% vuodesta 2020	Hankintakorin kustannustaso laskee 6% v. 2017 tasosta reaalisesti
	Hankintojen elinkaaren aikainen kestävyys: käyttö- ja kunnossapitokus-tannukset sekä energiatehokkuus koko elinkaaren aikana	Toinen HSY:n hankintoihin sopiva elinkaarilaskentamalli on pilotoitu.	Elinkaaren aikainen kestävyys määriteltävän mittarin mukaisesti

Strategisten päämäärien toteuttamisen tueksi on asetettu neljä mahdollistajapäämäärää. Näiden toteutumista edistetään seuraavien ohjelmakokonaisuuksien ja niihin liittyvien teemojen muodossa. Näiden päämäärien seuranta tapahtuu ohjelmien ja teemojen etenemisen ja niihin liittyvien toimenpiteiden toteutumisen raportoinnilla.

Mahdollistajapäämäärä	Ohjelma & teemat	Keskeiset toimenpiteet 2021
5.Hyvän työelämän kehittäjä	**Johtamisjärjestelmä 2020 -uudistus OHJELMA** -Työ- ja vuorovaikutuskulttuuri -Selkeä rakenne ja johtamisjärjestelmä -Toteutuskyvyn tason nostaminen	Otetaan käyttöön uusi johtamisjärjestelmä - johtamisfoorumit ja keskeiset toimintamallit sekä toteutetaan osaprojektien Työ- ja vuorovaikutuskulttuuri ja Toteutuskyvyn tason nostaminen projektisuunnitelmien toimenpiteitä. Viimeistellään Johtamisen ja esimiestyön pitkän aikavälin kehittämisohjelman rakenne ja suunnitelma sekä käynnistetään näiden mukainen ohjelma.
	· **Osaamisen kehittämisen TEEMA**	Tarkennetaan osaamisen kehittämisen tavoitteita sekä suunnitelmia painopistealueilla ja toteutetaan osaamisen kehittämisen suunnitelmia.
	· **Työnantajakuvan parantaminen TEEMA**	· Edistetään tiekartan toimia ja seurataan valittuja KPI-mittareita. · Organisaation osaaminen ja henkilöstön roolien esiintuominen · Käynnistetään toimenpideohjelma henkilöstökyselyn ja alle 1 vuotta työssä olleiden kyselyn pohjalta. · 2020 toteutetun mainekyselyn perusteella valittavien toimenpiteiden suunnittelu ja toteutuksen aloitus
	· **Sisäinen asiakkuus TEEMA**	Koko henkilöstölle suunnattu tuotekehitystyön erityisammattitutkinto on käynnistetty ja tavoitteena on, että mahdollisimman laajasti henkilöstö suorittaa tutkinnon. Tutkinnon tavoitteena on mm. laatia yhdessä työkaluja työ- ja vuorovaikutuskulttuurin kehittämiseen, oman työn kehittämiseen sekä edistää eri yksiköiden välistä yhteistyötä. Tämän lisäksi johtoryhmälle suunnattua sisäisen työ- ja vuorovaikutuskulttuurin kehittämistyötä jatketaan.

Mahdollistajapäämäärä	Ohjelma & teemat	Keskeiset toimenpiteet 2021
6. Aktiivinen uuden teknologian hyödyntäjä	**Digitaalinen HSY-kokonaisselvitys OHJELMA**	Digitalisaation johtamismallin mukainen toiminta alkaa. Ensimmäinen digitalisaatio-ohjelma on hyväksytty. Toteutetaan digiosaamisen kehittämissuunnitelmaa.
	· **Tiedolla johtaminen TEEMA**	2020 hyväksytyn tiekartan mukainen eteneminen
	· **Avoimen datan mahdollisuuksien kartoittaminen TEEMA**	· Jatketaan avoimen datan tuottamista ja seurataan datan käyttöaktiivisuutta. · Edistetään avoimen datan tuottamista HSY:n omissa prosesseissa ja kehitetään edelleen datan avaamisen prosesseja saatujen kokemusten perusteella. · Vahvistetaan avoimesta datasta viestimistä HSY:n sisällä ja ulkoisille sidosryhmille.

Mahdollistajapäämäärä	Ohjelma & teemat	Keskeiset toimenpiteet 2021
7. Tiedolla vaikuttaja **Tiedolla vaikuttamisen OHJELMA** Ohjelmalla edistetään HSY:n strategisten päämäärien toteutumista sidosryhmien kautta. Ohjelman osakokonaisuudet ovat; Asukkaat, Alueen kunnat ja Alan kehitys	Asukkaat: Vaikutetaan viestinnän ja neuvonnan keinoin asukas- ja kuluttajakäyttäytymiseen.	Jatketaan teemojen viestintää ja neuvontaa: · Jätteen kierrätysasteen kasvattaminen · Haitallisten aineiden ja mikropartikkelien kuormitusta mereen hillitään · Jäteveden typpikuormituksen kasvua hillitään· Hulevesien hallinta
	Alueen kunnat: Tuotetaan tietoa kuntien käyttöön ja tehdään aktiivista yhteistyötä. Osallistutaan seudullisten ohjelmien valmisteluun (ilmasto, kiertotalous).	· Kestävän kaupunkielämän ohjelman hyväksyttyjen toimenpiteiden hankkeistaminen ja käynnistäminen. · Tehdään aktiivista yhteistyötä ilmansuojelun edistämiseksi. · Järjestetään vuosittainen Helsingin seudun ilmastoseminaari, joka on HSY:n suurin sidosryhmätapahtuma. · Järjestetään lisäksi Kaupunkisuunnittelulla parempaa ilmanlaatua ja ilmastoa -seminaari sekä Paikkatietoseminaari.
	Alan kehitys: Luodaan toimintamalli alan kehitykseen vaikuttamiseen ja kehityksen seuraamiseen. Osa-alueita ovat alan kansainvälisen ja kansallisen kehityksen seuraaminen, tutkimuslaitos- ja yliopistoyhteistyö, osallistuminen kansainvälisiin ja kansallisiin kehitysohjelmiin sekä oma T&K&I-työ.	Analysoidaan ja priorisoidaan tärkeimmät kanavat ja foorumit, joissa HSY voi vaikuttaa alan kehitykseen
8. Yhteistyön rakentaja	**Kohti kestävää kaupunkiseutua älykkäillä ja puhtailla ratkaisuilla - OHJELMA** HSY toimii aktiivisena TKI-kumppanina ja kehittämisalustana älykkäiden ja puhtaiden ratkaisujen rakentamisessa asukkaiden, kaupunkien, yritysten ja tutkimuslaitosten kanssa. Ohjelmassa edistetään hankevalmisteluyhteistyötä valituilla painopistealueilla, jotka ovat kiertotalous ja hulevesien hallinta sekä puhtaat ja älykkäät ratkaisut. Hyödynnetään innovatiivisia julkisia hankintoja, innovaatiokumppanuuksia sekä tiedolla johtamisen ja vaikuttamisen mahdollisuuksia.	HSY:n kehittämisalustoja ylläpidetään ja kehitetään toimialojen suunnitelmien mukaan. TTS-prosessiin liitetään kiinteänä osana ennakointiosio.
	Verkostoanalyysi, -strategia ja tavoitteet TEEMA	Toteutetaan strateginen verkostoanalyysityö.

3 Talous

3.1 Tuloslaskelma

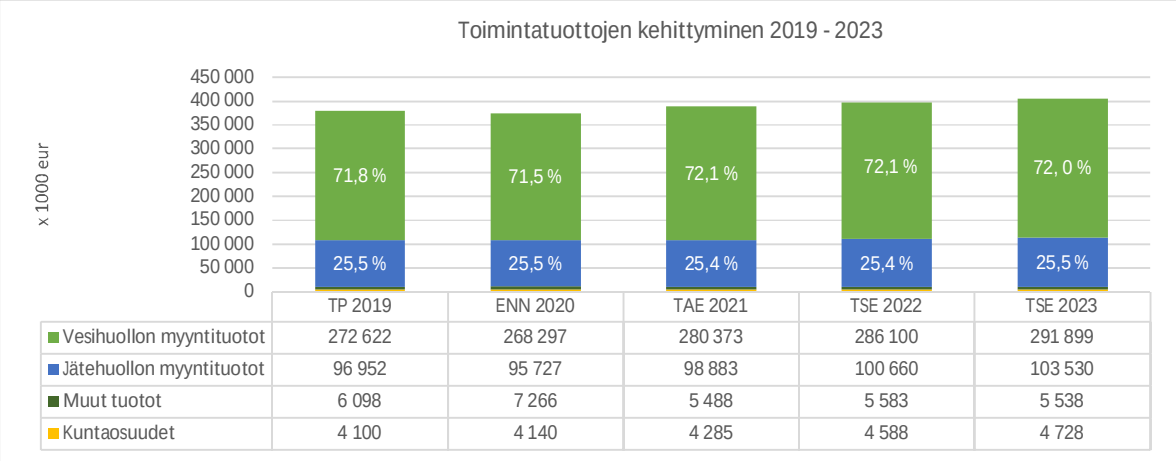
x 1000 eur	TP 2019	ENN 2020	TAE 2021	TSE 2022	TSE 2023	Muutos-% 2021/2020
TOIMINTATULOT	**379 772**	**375 430**	**389 029**	**396 931**	**405 695**	**3,6 %**
Myyntituotot	370 145	364 393	379 559	387 092	395 733	4,2 %
Kuntaosuudet	4 100	4 140	4 286	4 589	4 729	3,5 %
Muut tuotot	5 527	6 897	5 184	5 250	5 234	-24,8 %
VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN	**2 226**	**2 300**	**2 300**	**2 300**	**2 300**	**0,0 %**
TOIMINTAMENOT	**-183 461**	**-191 240**	**-190 016**	**-190 946**	**-202 435**	**-0,6 %**
Henkilöstömenot	-45 760	-48 557	-49 502	-49 489	-49 551	1,9 %
Palvelujen ostot	-88 320	-100 197	-101 684	-97 036	-107 937	1,5 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-28 994	-28 908	-29 717	-30 048	-30 604	2,8 %
Muut toimintakulut	-20 386	-13 578	-9 114	-14 373	-14 343	-32,9 %
TOIMINTAKATE	**198 537**	**186 490**	**201 312**	**208 284**	**205 561**	**7,9 %**
RAHOITUSTULOT JA -MENOT	**-66 787**	**-66 212**	**-69 720**	**-70 176**	**-74 834**	**5,3 %**
VUOSIKATE	**131 750**	**120 278**	**131 592**	**138 108**	**130 727**	**9,4 %**
POISTOT	**-101 998**	**-107 517**	**-112 087**	**-124 717**	**-138 260**	**4,3 %**
TILIKAUDEN TULOS	**29 751**	**12 760**	**19 505**	**13 391**	**-7 533**	**52,9 %**
VARAUSTEN MUUTOKSET	**592**	**592**	**592**	**487**	**113**	**0,0 %**
TULOVEROT	**-1 457**	**-893**	**-1 316**	**-878**	**0**	**47,4 %**
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	**28 887**	**12 459**	**18 781**	**13 000**	**-7 420**	**50,7 %**
Tuloslaskelman tunnuslukuja						
Toimintatuotot, prosenttia toimintakuluista	209,5 %	198,7 %	207,2 %	210,4 %	202,7 %	
Vuosikate, prosenttia keskimääräisistä poistonalaisista investoinneista*	58,6 %	53,5 %	58,6 %	61,5 %	58,2 %	

*) Tunnusluku kuvaa kuntayhtymän tulorahoituksen riittävyyttä investointien rahoittamiseksi. Kun tunnusluku on 100 % tai enemmän, tulorahoituksen voidaan katsoa olevan riittävä. Jos vuosikate on keskimääräistä investointitasoa pienempi (tunnusluku < 100 %), kuntayhtymä joutuu rahoittamaan osan investoinneista ulkopuolisella lainarahoituksella.

Toimintatuotot

HSY:n toimintatuotot vuonna 2021 ovat 389,0 miljoonaa, 13,6 miljoonaa (3,6 %) enemmän vuoden 2020 ennusteeseen verrattuna. Vesihuollon myyntituottojen budjetoinnissa on otettu huomioon toimintavolyymien

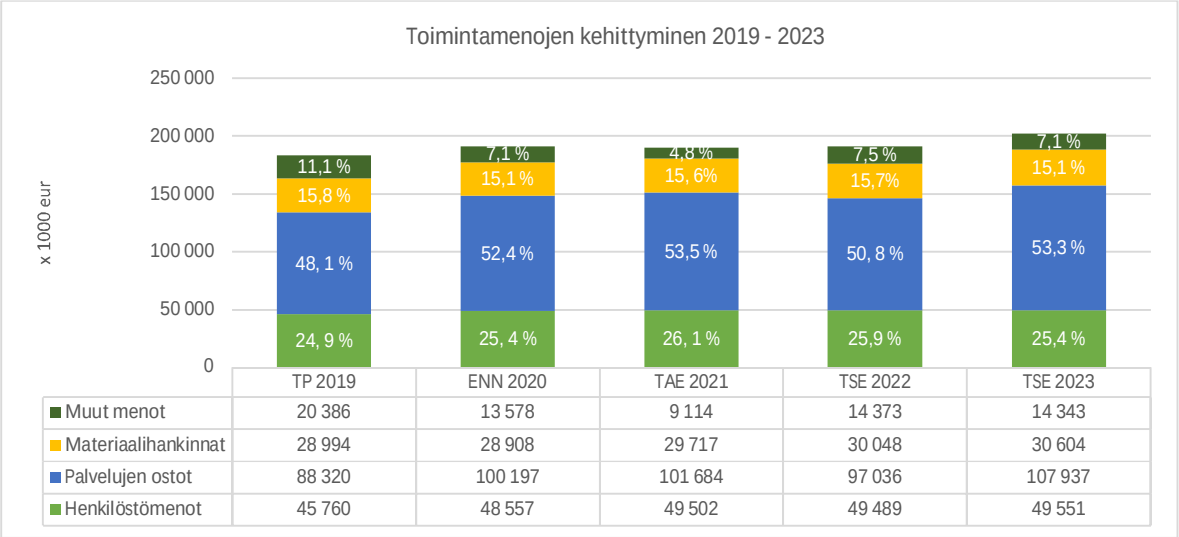
muutokset sekä talousmallin mukaiset alustavat hinnankorotukset vuodelle 2021; inflaatio 1,3%, reaalikorotus 2,0% ja peruspääoman koron kompensaatio 0,9%. Hintojen nosto perustuu tulevien vuosien suurien investointien sekä rahoituskulujen kattamiseen. Suunnitelmavuosille 2022 ja 2023 on laskettu vain reaalikorotus. Liittymismaksujen arvioidaan palautuvan v. 2021 tasolle, joka on edeltänyt rakentamisen voimakkaan kasvun aikaa. Jätehuollon toimintatuottojen arvioidaan kasvavan talousarvio- ja suunnitelmavuosina. Suurimpia syitä kasvulle ovat lisääntyvät erilliskeräykset, asukasmäärän kasvu ja taksojen tarkistaminen. Jätehuollon myyntituottojen budjetissa on alustavasti esitetty 3,0% reaalikorotus ja inflaatio 1,3% talousarviovuodelle 2021. Suunnitelmavuosille 2022-2023 on laskettu vain reaalikorotus.

	TP 2019	ENN 2020	TAE 2021	TSE 2022	TSE 2023
Vesihuollon myyntituotot	272 622	268 297	280 373	286 100	291 899
Jätehuollon myyntituotot	96 952	95 727	98 883	100 660	103 530
Muut tuotot	6 098	7 266	5 488	5 583	5 538
Kuntaosuudet	4 100	4 140	4 285	4 588	4 728

Toimintamenot

HSY:n toimintamenot vuonna 2021 ovat 190,0 miljoonaa euroa, 1,2 miljoonaa (0,6 %) vähemmän vuoden 2020 ennusteeseen verrattuna. Toimintakulujen budjetoinnissa on huomioitu toiminnan muutokset ja merkittävimmät tiedossa olevat kustannusmuutokset sekä eräät kertaluontoiset kustannuserät kuten pilaantuneiden maa-ainesten puhdistus Finnoossa. Henkilöstökuluihin sisältyy arvioitu 2% nousu nykyiseen palkkatasoon sekä henkilöstösuunnitelman mukaiset lisäresurssit. Tuoreen palkkaratkaisun vaikutukset henkilöstömenoihin tarkennetaan syksyn lopulliseen talousarvioesitykseen. Lomarahat on huomioitu täysimääräisinä suunnitelmavuosina, kun taas vuoden 2019 palkoissa näkyi kilpailukykysopimuksen mukainen 30 %:n lomarahaleikkaus.

	TP 2019	ENN 2020	TAE 2021	TSE 2022	TSE 2023
Muut menot	20 386	13 578	9 114	14 373	14 343
Materiaalihankinnat	28 994	28 908	29 717	30 048	30 604
Palvelujen ostot	88 320	100 197	101 684	97 036	107 937
Henkilöstömenot	45 760	48 557	49 502	49 489	49 551

Vuonna 2021 toimintakuluista noin 53 % koostuu palveluiden ostoista kuten jätteen kuljetuspalvelujen ostoista, IT-kuluista, asiantuntijapalveluista sekä rakentamis- ja kunnossapitopalveluista. Henkilöstökulujen osuus on 26 %, materiaalihankinnat 16 % sekä muut kulut 5 %.

Tuloksen muodostuminen

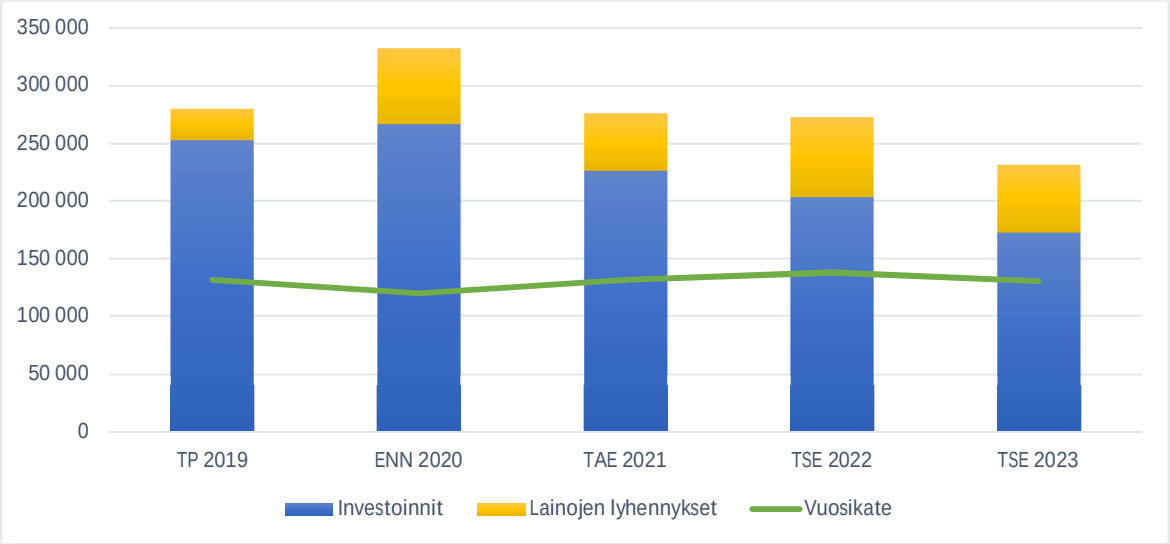
Toimintatuottojen ja -kulujen erotuksena syntyvä toimintakate vuonna 2021 on 201,3 miljoonaa (51,7 %), kun sen vuonna 2020 ennustetaan olevan 191,2 miljoonaa (49,7 %). Suunnitelmavuosina 2021 – 2022 toimintakate paranee ja on 205,6 miljoonaa (50,7 %) vuonna 2023.

Nettorahoituskulut vuonna 2021 ovat 69,7 miljoonaa, 3,5 miljoonaa vuoden 2020 ennustetta enemmän. Korkokuluista 61,3 miljoonaa euroa on jäsenkunnille perustamislainoista maksettavia korkoja. Rahoitustuottoihin on budjetoitu 1,0 miljoonan euron osinkotuotot Uudenmaan Woima Oy:ltä. Suunnitelmakaudella nettorahoituskulut kasvavat, ollen vuonna 2023 74,8 milj. euroa.

Tilikauden tulos vuonna 2021 on vuosikatteesta vähennettävien pysyvien vastaavien (käyttöomaisuus) poistojen jälkeen 19,5 miljoonaa euroa ylijäämäinen. Jätehuollon investointivarauksen aiempaan purkamiseen liittyvien poistoerokirjausten ja vesihuollon tuloksesta maksettavien tuloverojen jälkeen tilikauden ylijäämä on 18,8 miljoonaa euroa.

Tulorahoituksen (vuosikate) riittävyys pääomamenojen maksamiseen

Toimintakatteen ja rahoituserien jälkeen syntyvä vuosikate osoittaa sen tulorahoituksen, joka juoksevien menojen jälkeen jää käytettäväksi investointeihin ja lainojen lyhennyksiin. Vuonna 2021 vuosikate on 131,6 miljoonaa, kun investoinnit ja lainojen lyhennykset ovat yhteensä 276 miljoonaa euroa. Vuonna 2022 investoinnit ja lainojen lyhennykset ovat 272,6 milj. euroa ja vuonna 2023 232 milj. euroa. Erityisesti vesihuollon investointien rahoittamiseksi suunnitellulla tasolla joudutaan nostamaan uutta ulkopuolista lainaa koko suunnitelmakauden ajan yhteensä noin 388,8 miljoonaa euroa.

Jäsenkuntien maksuosuudet

Kuntayhtymän perussopimuksen mukaisesti HSY perii jäsenkunniltaan maksuosuudet muista kuin vesihuollon tai jätehuollon tehtävistä. Maksuosuudet jaetaan jäsenkuntien asukasluvun suhteessa siten, ettei yhden kunnan maksuosuus voi olla yli 50 % ja se on vähintään 1 %. Kuntaosuuksien jakautuminen kunnittain on esitetty alla olevassa taulukossa (jako asukasmäärien 31.12.2019 mukaisesti).

euroa	**TP 2019**	**ENN 2020**	**TA 2021**	**TS 2022**	**TS 2023**	**Muutos-% 2021/2020**
Kuntaosuudet						
- Seutu- ja ympäristötiedon toimintaan	3 965 000	4 069 000	4 123 000	4 166 000	4 306 000	1,3 %
- Ilmastoinfon toimintaan	413 304	417 437	422 864	422 864	422 864	1,3 %
Kuntaosuudet yhteensä	**4 378 304**	**4 486 437**	**4 545 864**	**4 588 864**	**4 728 864**	**1,3 %**
- Aikaisempien vuosien ylijäämän hyvitys	-278 304	-346 000	-259 557	0	0	-25,0 %
Laskutettavat kuntaosuudet	**4 100 000**	**4 140 437**	**4 286 307**	**4 588 864**	**4 728 864**	**3,5 %**
Kuntaosuudet jäsenkunnittain	**Osuus-%**	**ENN 2020**	**TA 2021**	**TS 2022**	**TS 2023**	
Helsinki	50,0 %	2 070 219	2 143 153	2 294 432	2 364 432	
Espoo	27,1 %	1 124 343	1 162 392	1 244 442	1 282 408	
Kauniainen	1,0 %	41 404	42 863	45 889	47 289	
Vantaa	21,9 %	904 471	937 898	1 004 102	1 034 735	
Yhteensä	**100,0 %**	**4 140 437**	**4 286 307**	**4 588 864**	**4 728 864**	

Kuntaosuuksilla katetaan se osuus seutu- ja ympäristötiedon tehtävien hoidosta aiheutuvista kustannuksista, jota ei voida kattaa tulosalueen muilla myyntituotoilla tai ulkopuolisella hankerahoituksella. Viestintä- ja neuvontayksikköön kuuluvan Ilmastoinfon toiminta katetaan HSY:n ja jäsenkuntien välisen sopimuksen mukaisesti kuntaosuuksilla sekä osittain EU:sta saatavalla hankerahalla.

Seutu- ja ympäristötiedon tulosalueen aiempien vuosien ylijäämäisistä tuloksista kertynyt kumulatiivinen ylijäämä hyvitetään laatimalla tulosalueen budjetti alijäämäiseksi siten, ettei kuntaosuuksia laskuteta täysimääräisinä. Vuoden 2020 tulosennusteen mukainen kumulatiivinen ylijäämä noin 0,3 miljoonaa on kohdistettu täysimääräisesti suunnitelmakaudelle etupainotteisesti kuntaosuuksia vähentäväksi.

Perustamislainoista jäsenkunnille maksettavat korot

Jäsenkuntalainojen korko on vuodesta 2013 alkaen sidottu Suomen valtion 10 vuoden sarjaobligaation tuottoon lisättynä 2,0 prosenttiyksikön lainamarginaalilla. Korko on kuitenkin aina vähintään 5,30 %. 10 vuoden sarjaobligaatioiden tuotto on viimeisten vuosien ajan pysynyt alle 2 %:n, eikä merkittävää nousua ole ennakoitavissa, minkä vuoksi perustamislainojen korot on laskettu vähimmäiskorolla. Vuonna 2019 aloitettiin ensimmäiset lainanlyhennykset (Laina A).

x 1 000 euroa	**TAE 2021**		**TSE 2022**		**TSE 2023**	
	Pääoma 31.12.	Korot	Pääoma 31.12.	Korot	Pääoma 31.12.	Korot
Helsinki	662 384	35 428	654 264	34 998	646 144	34 567
Espoo	252 723	13 518	249 601	13 352	246 479	13 187
Kauniainen	4 260	227	4 218	225	4 176	223
Vantaa	226 635	12 119	223 919	11 975	221 203	11 831
Yhteensä	**1 146 002**	**61 293**	**1 132 002**	**60 551**	**1 118 002**	**59 809**

3.2 Investoinnit

x 1 000 euroa	**TP 2019**	**ENN 2020**	**TAE 2021**	**TSE 2022**	**TSE 2023**	**Muutos-% 2021/2020**
Vesihuollon investoinnit	236 382	242 635	201 000	178 700	148 800	**-17,2 %**
Jätehuollon investoinnit	15 466	20 888	22 805	24 210	23 650	9,2 %
Seutu- ja ympäristötiedon investoinnit	221	210	170	165	165	-19,0 %
Tukipalvelujen investoinnit	207	1 600	1 205	360	50	-24,7 %
Asiakaspalvelun investoinnit	112	500	450	200	200	-10,0 %
Ohjauksen ja kehittämisen investoinnit	1 096	1 165	498	150	50	-57,3 %
INVESTOINNIT YHTEENSÄ	**253 476**	**266 998**	**226 128**	**203 785**	**172 915**	**-15,3 %**

Vesi -ja jätehuollon investoinnit perustuvat HSY:n hallituksen toukokuussa 2020 hyväksymään uuteen 10 vuoden investointiohjelmaan. Vuonna 2021 investoinnit ovat yhteensä 226,1 miljoonaa euroa, josta 201,0 miljoonaa on vesihuollon ja 22,8 miljoonaa jätehuollon investointeja. Muut investoinnit ovat yhteensä 2,3 milj. euroa.

3.3 Rahoitus

x 1 000 euroa	TP 2019	ENN 2020	TAE 2021	TSE 2022	TSE 2023
Tulorahoitus					
Vuosikate	131 750	120 278	131 592	138 108	130 727
Satunnaiset erät	0	0	0	0	0
Tulorahoituksen korjauserät	4 573	-2 592	-6 971	-1 263	-415
Investoinnit					
Käyttöomaisuusinvestoinnit	-256 079	-270 998	-226 728	-204 785	-174 315
Rahoitusosuudet investointimenoihin	2 603	4 000	600	1 000	1 400
Investointien korjauserät	0	0	0	0	0
Toiminnan ja investointien rahavirta	**-117 154**	**-149 312**	**-101 507**	**-66 940**	**-42 603**
Lainakannan muutokset					
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	135 000	197 950	151 300	135 800	101 700
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-26 943	-65 437	-49 842	-68 853	-59 082
Lyhytaikaisten lainojen muutos	5 000	0	0	0	0
Oman pääoman muutokset	0	0	0	0	0
Muut maksuvalmiuden muutokset	14 483	0	0	0	0
Rahoituksen rahavirta	**127 540**	**132 513**	**101 458**	**66 947**	**42 618**
Rahavarojen muutos	**10 387**	**-16 799**	**-49**	**7**	**15**
Rahavarat 31.12.	16 837	38	-11	-4	11
Rahavarat 1.1.	6 450	16 837	38	-11	-4
Rahoituslaskelman tunnuslukuja					
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä, eur	-194 620	-309 463	-425 770	-478 784	-477 516
Investointien tulorahoitus %	52,0 %	45,0 %	58,2 %	67,8 %	75,6 %
Lainanhoitokate	2,10	1,41	1,68	1,49	1,53
Kassan riittävyys (pv)	11,5	0,0	0,0	0,0	0,0

Perustamislainat HSY:n jäsenkunnilta ovat yhteensä 1,1 miljardia euroa, jonka lisäksi HSY:llä on ulkopuolisilta rahoituslaitoksilta nostettua pitkäaikaista lainaa vuoden 2020 lopussa ennusteen mukaan noin 545,6 miljoonaa, mikäli vuoden 2020 tulorahoitus ja investoinnit toteutuvat vuosiennusteen mukaisesti.

Tulorahoitus ei riitä kattamaan kuntayhtymän investointitasoa ja lainojen lyhennyksiä, minkä vuoksi suunnitelmakauden kaikkina vuosina joudutaan nostamaan uutta ulkopuolista lainaa yhteensä noin 388,8 miljoonaa euroa riippuen toteutuvasta investointitasosta. Lainoja lyhennetään suunnitelmakaudella yhteensä

noin 177,8 miljoonalla, josta 42 miljoonaa euroa on jäsenkuntalainojen lyhennyksiä. Ulkopuolisilta nostetun pitkäaikaisen velan yhteismäärä suunnitelmakauden lopulla on noin 756,6 miljoonaa euroa.

Taseen keskeisiä eriä

x 1 000 euroa	TP 2019	ENN 2020	TAE 2021	TSE 2022	TSE 2023
Pysyvät vastaavat (käyttöomaisuus)	2 444 949	2 604 429	2 718 470	2 797 538	2 832 193
Oma pääoma	707 998	720 457	739 239	752 239	744 819
Pitkäaikainen vieras pääoma (korollinen)	1 573 071	1 705 584	1 793 042	1 845 989	1 874 607
- lainat jäsenkunnilta	*1 160 002*	*1 160 002*	*1 146 002*	*1 132 002*	*1 118 002*
- lainat ulkopuolisilta rahoituslaitoksilta	*413 069*	*545 582*	*647 040*	*713 987*	*756 605*
Omavaraisuusaste (%)	28,4 %	27,5 %	27,1 %	27,0 %	26,5 %

Lähivuosien suurista investoinneista johtuen HSY:n omavaraisuusaste heikkenee suunnitelmakausilla, ollen vuoden 2023 lopussa 26,5 %, kun viimeisimmässä tilinpäätöksessä omavaraisuusaste oli 28,4 %. Suunnitelmakauden ylijäämäiset tulokset kasvattavat omaa pääomaa, mutta vieraan pääoman kasvu suunniteltujen investointien rahoittamiseksi tarvittavalla ulkopuolisella lainarahoituksella heikentää omavaraisuutta.

4 Henkilöstö

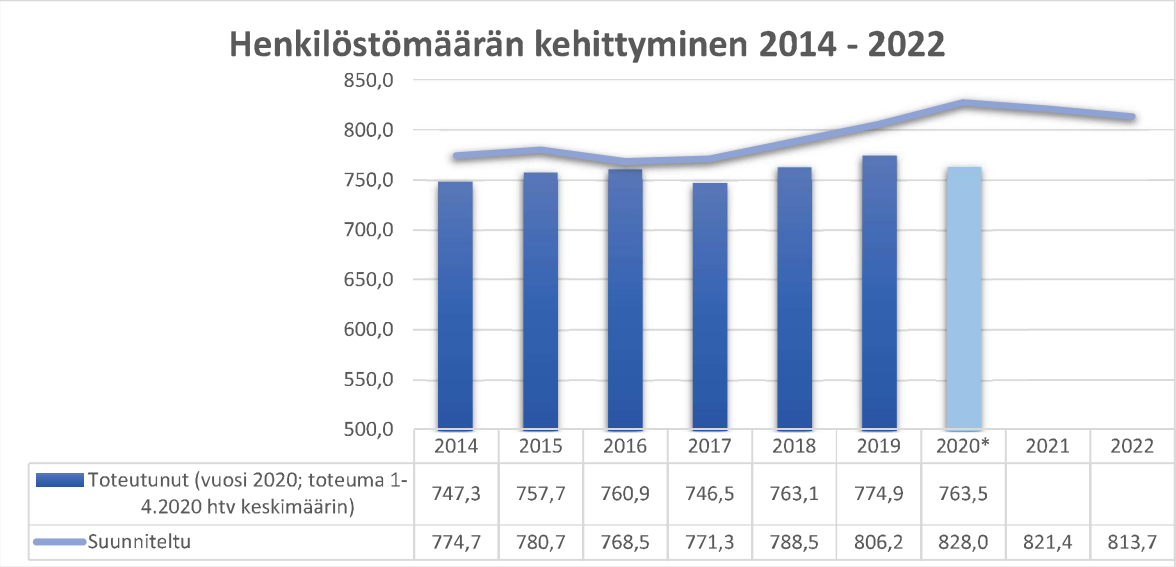
4.1 Tavoitteet

Tärkeänä strategisena päämääränä on parantaa johtamisen ja esimiestyön laatua. Tätä varten laaditaan pidemmän aikavälin kehittämisohjelma, jonka pohjalta järjestelmällisesti ja suunnitelmallisesti kehitetään johtamiskulttuuria ja esimiesten osaamista. Osaamisen kehittämisen ohella sujuvoitetaan prosesseja ja otetaan käyttöön uusi johtamisjärjestelmä.

Strategian toteuttamiseksi suunnitellaan ja toteutetaan ohjelma strategian edellyttämien uusien tietojen ja taitojen kehittämiseksi. Suunnitelmakaudella jatketaan toimenpiteitä HSY:lle tärkeän työnantajakuvan parantamiseksi ja osaamisen kehittämisessä tärkeänä painopistealueena on digiosaamisen kehittäminen. Organisaation vuorovaikutus- ja toimintakulttuuria kehitetään strategian tarpeita vastaavaksi.

4.2 Henkilöstömäärän kehittyminen

Henkilöstön määrällinen tarve on arvioitu voimassa olevassa henkilöstösuunnitelmassa 2020 – 2022. Henkilöstösuunnitelman vuoden 2021 keskimääräinen henkilöstömäärä on yhteensä 821,4 htv. Henkilöstömäärien toteutumat ovat aikaisemmin jääneet suunniteltua alemmalle tasolle.

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020*	2021	2022
Toteutunut (vuosi 2020; toteuma 1-4.2020 htv keskimäärin)	747,3	757,7	760,9	746,5	763,1	774,9	763,5		
Suunniteltu	774,7	780,7	768,5	771,3	788,5	806,2	828,0	821,4	813,7

5 Toimialakohtaiset erittelyt

5.1 Vesihuolto

5.1.1 Toiminta

Seuraavassa on kuvattu vesihuollon keskeiset strategiset tavoitteet, mittarit sekä toimenpiteet tavoitteiden saavuttamiseksi talousarviovuonna 2021.

Strateginen päämäärä	TA 2021 mittari	TA 2021 tavoitearvo
Ympäristövastuun ja resurssitehokkuuden edelläkävijä	Kasvihuonekaasupäästöt HSY:n omassa toiminnassa ja ulkoisissa palveluissa Tarkentava mittari 1.3.: Typpioksiduulipäästöjen tutkimus ja menetelmäkehitys.	 Vuosien 2019-2020 mallinnus- ja testaustulosten mukaisten toimenpiteiden käyttöönotto. Mallinnustyön jatkaminen.

Toimenpiteet 2021:

- Lisähiilen ja nitriitin roolin tutkiminen typpioksiduulipäästöjen muodostumisessa: data-analyysi ja testaukset
- Typpioksiduulin simuloinnin jatko: mallin kehittäminen ja uudet skenaariotarkastelut
- Mädätyksen tehostaminen; lietteen sakeuden noston vaikutusten selvittäminen

Strateginen päämäärä	TA 2021 mittari	TA 2021 tavoitearvo
Ympäristövastuun ja resurssitehokkuuden edelläkävijä	Kokonaisenergiankulutuksen pieneneminen v. 2015 verrattuna laskennallisena energiansäästönä energiansäästötoimenpiteistä, sekä kokonaisenergiankulutus Tarkentava mittari 1.5; Vesihuollon energiaomavaraisuus	 Vesihuollon energiaomavaraisuus 79 %
	Jätteen, materiaalien ja ravinteiden kierrätys- ja materiaalihyötykäyttöaste Tarkentava mittari 1.7.: Jäteveden sisältämälle fosforille ja typelle on löydetty korkeamman tason kierrätysteknologia tai -teknologioita ja lopputuotteille on löytynyt kestävät hyödyntämiskanavat	 Fosforin talteenoton demolaitos otetaan käyttöön, sen toiminta on optimoitu ja typen korkeamman tason teknologioita on selvitelty ja lopputuotteiden hyödyntämiskanavia on kartoitettu
	Ravinne ja haitta-ainekuormitus: ravinteiden ja haitta-aineiden esiintymis- ja poistoaste	Fosforikuormitus mereen enintään 30 tn/a ja typen kuormitus enintään 1100 tn/a

Toimenpiteet 2021:

- Aurinkovoimalan rakentaminen Pitkäkosken vedenpuhdistuslaitokselle
- Jätevesipumppaamoiden aurinkosähkön sijoittamiskartoitus ja esiselvitys

- Resurssitehokkuussuunnitelman mukaiset energiansäästötoimenpiteet
- Fosforin talteenoton demolaitoksen käyttöönotto, sen toiminnan optimointi, typen korkeamman tason teknologioiden selvittäminen ja lopputuotteiden hyödyntämiskanavien kartoittaminen.
- Viikinmäen haitta-aineenpoiston tilavaraukseen liittyvät selvitykset sekä mahdollisten puhdistustekniikoiden pilotoinnin suunnittelu.
- Viikinmäen jälkiselkeytinten kapasiteetin nosto -projektiin valmistautuminen analysoimalla 2020 muokatun linjan 2 kokemukset.
- Viikinmäen prosessin ohjauksen ja automaation kehittäminen 2020 tehtyjen kemikaalien syöttöön tehtyjen testauksien perusteella.

Strateginen päämäärä	**TA 2021 mittari**	**TA 2021 tavoitearvo**
Korkea toimintavarmuus	Osuus HSY:n toiminta-alueen vedenkäyttäjistä, joilla vedenjakelu on varmistettu toisistaan riippumattomilla yhteyksillä	50 %

Toimenpiteet 2021:

- Uuden linjan rakentaminen alkaa Tikkurilan painepiiriin Viertolan ja Hiekkaharjun vesitornin välille.
- Suurpellon paineenkorotusaseman rakentaminen alkaa Kauniaisten painepiirissä. Aseman käyttöönoton jälkeen Kauniaisten painepiiriin on kaksi toisistaan riippumatonta, riittävää yhteyttä.

Strateginen päämäärä	**TA 2021 mittari**	**TA 2021 tavoitearvo**
Sujuvat palvelut	Palveluiden vasteajat ja oikea-aikaisuus	Liittymisen palveluiden vasteaika keskimäärin 7 viikkoa.

Toimenpiteet 2021:

- Vuosina 2017-2020 tehtyjen lean-tarkasteluiden ja kehittämistoimenpiteiden jälkitarkastelu.

Strateginen päämäärä	**TA 2021**	**TA 2021 tavoitearvo**
Vakaa talous	Tuottavuus; Vesihuollon toimintamenot/jäsenkaupunkien asukasmäärä	78 €/as
	Laskutetun vesimäärän suhde verkostoon pumpattuun vesimäärään	81 %

Toimenpiteet 2021:

- Investointien ja kunnossapidon vaikuttavuuden parantaminen
- Omaisuudenhallintajärjestelmän kehittäminen ja käyttöönotto omaisuudenhallinnan tiekartan mukaisesti
- Vuotovesistrategian toimenpideohjelman mukaiset toimenpiteet
- Raportoinnin kehittäminen toimintojen kustannuslaskennan osalta

Strategiset hankkeet

Strateginen hanke	Hankkeen kuvaus
Seudullinen vedentuotannon ja jakelun varmistaminen ja tehostaminen	Seudullisen vedentuotannon ja -jakelun varmistamiseksi ja tehostamiseksi toteutettavia hankkeita

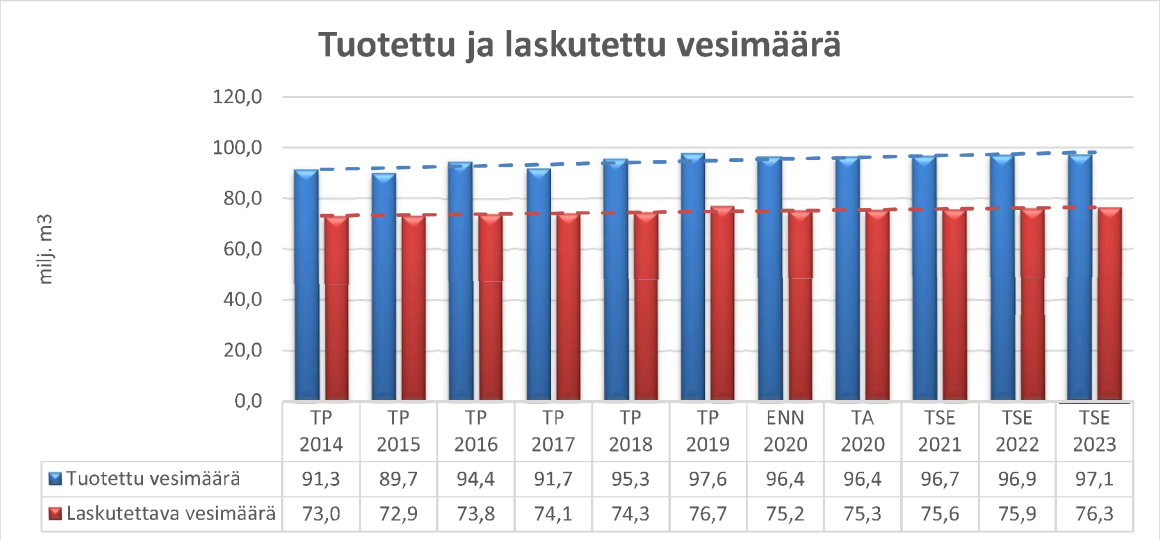
Toimenpiteet 2021:

- Pitkäkosken vesilaitoksen saneeraus ja kapasiteetin nosto: PK1 saneeraus valmistuu ja kapasiteetin noston rakentaminen on käynnissä
- Tutkimus kalvosuodatuksen soveltuvuudesta tulevaisuuden vedentuotantoprosessiksi HSY:llä: laitosmittakaavaisen koeajojärjestelmän suunnittelu

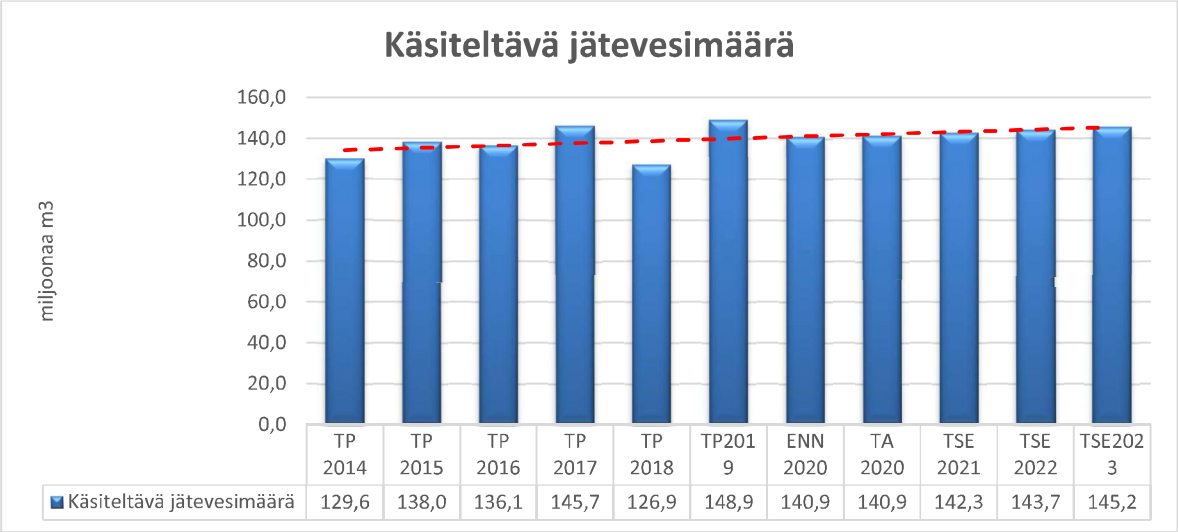
Strateginen hanke	Hankkeen kuvaus
Blominmäen jätevedenpuhdistamo	Kuormituksen kasvuun ja tiukentuviin lupavaatimuksiin vastaava uusi kalliopuhdistamo, joka korvaa Suomenojan jätevedenpuhdistamon

Toimenpiteet 2021:

- Blominmäen jätevedenpuhdistamon koekäytöt aloitetaan.
- Kaikki Blominmäen puhdistamon tunneliurakat valmistuvat.

	TP 2014	TP 2015	TP 2016	TP 2017	TP 2018	TP 2019	ENN 2020	TA 2020	TSE 2021	TSE 2022	TSE 2023
Tuotettu vesimäärä	91,3	89,7	94,4	91,7	95,3	97,6	96,4	96,4	96,7	96,9	97,1
Laskutettava vesimäärä	73,0	72,9	73,8	74,1	74,3	76,7	75,2	75,3	75,6	75,9	76,3

Käsiteltävä jätevesimäärä
miljoonaa m3
160,0
140,0
120,0
100,0
80,0
60,0
40,0
20,0
0,0
TP 2014
TP 2015
TP 2016
TP 2017
TP 2018
TP2019
ENN 2020
TA 2020
TSE 2021
TSE 2022
TSE2023
Käsiteltävä jätevesimäärä
129,6
138,0
136,1
145,7
126,9
148,9
140,9
140,9
142,3
143,7
145,2

5.1.2 Investoinnit

Vesihuollon investoinnit

x 1 000 euroa	TP 2019	ENN 2020	TAE 2021	TSE 2022	TSE 2023	Muutos-% 2021/2020
KAUPUNKILÄHTÖISET INVESTOINNIT						
Toiminta-alueen laajentuminen ja kaavoitus	**52 061**	**52 170**	**46 500**	**53 100**	**42 600**	**-10,9 %**
1 Kaavoituksen mukainen laajentuminen (alueverkot)	35 138	35 765	31 600	32 000	32 500	-11,6 %
2 Laajentuminen haja-asutusalueille	1 897	2 470	3 900	3 500	1 500	57,9 %
3 Johtosiirrot	15 025	13 935	11 000	17 600	8 600	-21,1 %
VESIHUOLTOLÄHTÖISET HANKKEET						
Vedenhankinta ja puhdistus	**7 352**	**8 250**	**14 500**	**11 300**	**13 700**	**75,8 %**
4 Vedenhankinnan uudisinvestoinnit	835	0	0	0	0	-
5 Vedenhankinnan saneerausinvestoinnit	658	250	1 800	1 600	2 000	620,0 %
6 Vedenpuhdistuksen uudisinvestoinnit	1 091	2 000	0	0	0	
- Pitkäkoski	258	2 000	0	0	0	-100,0 %
- Vanhakaupunki	832	0	0	0	0	-
- Muut uudisinvestoinnit	0	0	0	0	0	-
7 Vedenpuhdistuksen saneerausinvestoinnit	4 768	6 000	12 700	9 700	11 700	111,7 %
Vedenjakelu ja viemäröinti	**56 282**	**69 275**	**81 200**	**94 700**	**81 100**	**17,2 %**
8 Vedenjakelun uudisinvestoinnit	14 338	13 000	10 000	15 300	9 900	-23,1 %
9 Viemäröinnin uudisinvestoinnit	1 755	18 000	18 900	21 000	14 700	5,0 %
10 Verkostojen saneerausinvestoinnit	35 766	35 000	45 200	50 300	50 200	29,1 %
11 Vedenjakelun laitteiden saneerausinvestoinnit	1 924	1 400	4 400	5 400	3 700	214,3 %
12 Viemäröinnin laitteiden saneerausinvestoinnit	2 498	1 875	2 700	2 700	2 600	44,0 %
Jätevedenpuhdistus	**114 772**	**115 940**	**53 400**	**14 730**	**7 880**	**-53,9 %**
13 Jätevedenpuhdistuksen uudisinvestoinnit	111 996	110 900	50 000	10 030	2 130	-54,9 %
- Blominmäki	111 989	110 900	50 000	8 900	0	-54,9 %
- Viikinmäki (kapasiteetti ja laatu)	7	0	0	1 130	2 130	-
14 Jätevedenpuhdistuksen saneerausinvestoinnit	2 775	5 040	2 900	3 700	4 750	-42,5 %
15 Purkutunneleiden uudisinvestoinnit	0	0	500	1 000	1 000	-
16 Purkutunneleiden saneerausinvestoinnit	0	0	0	0	0	-
Muut investoinnit (irtamisto, kiinteistöt ym)	**5 915**	**1 000**	**6 000**	**5 870**	**4 920**	**500,0 %**
Rahoitusosuudet investointimenoihin	-2 590	-4 000	-600	-1 000	-1 400	-85,0 %
Vesihuollon investoinnit yhteensä	**236 382**	**242 635**	**201 000**	**178 700**	**148 800**	**-17,2 %**

Blominmäen jätevedenpuhdistamon rakentaminen jatkuu vilkkaana vuoden 2021 hiljentyen sen jälkeen. Pitkäkosken vedenpuhdistuslaitoksen kapasiteetinnosto ja perusparannus on toteutussuunnittelussa ja ensimmäinen urakka on käynnissä v. 2021 ja hanke jatkuu vaiheittain koko TTS –kauden. Suuret kaupunkilähtöiset aluehankkeet jatkuvat koko TTS –kauden. Raide-Jokeri –allianssin rinnalle todennäköisesti

käynnistyvät myös Kruunusillat- ja Kalasatama-allianssit. Vesihuoltolähtöisistä verkostohankkeista tärkeimpiä ovat Munkkiniemi –hanke, Kivistö-Koillis-Espoo-hanke sekä Blominmäen itäisen valuma-alueen viemäröintijärjestelyt. Vesijohtohankkeista suurin on uusi linja Tikkurilan painepiirissä.

5.1.3 Talous

Vesihuollon tuloslaskelma

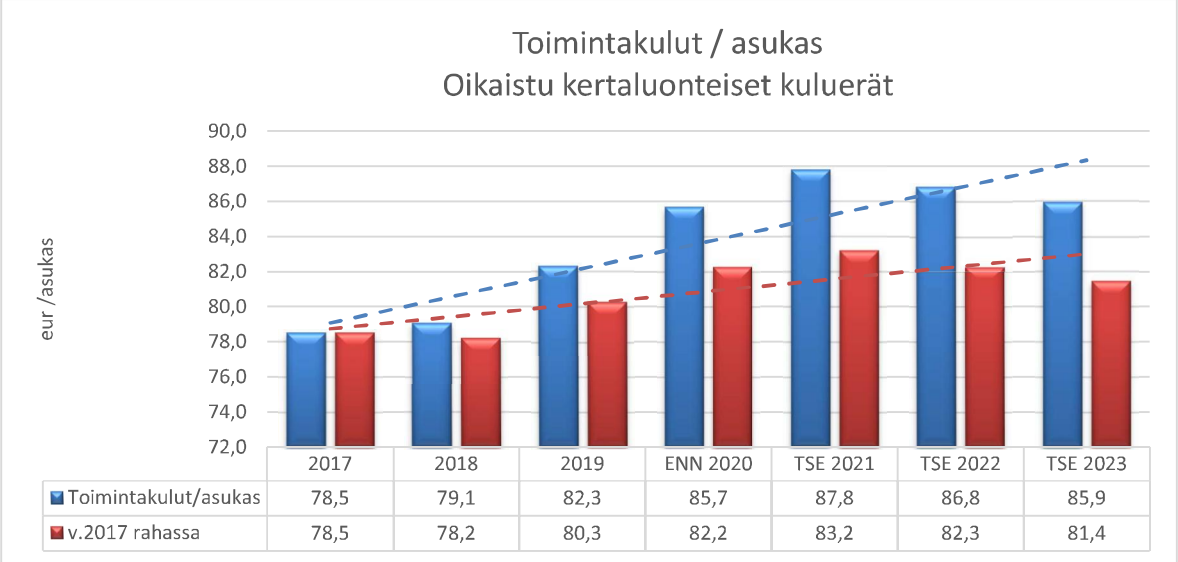
x 1 000 euroa	TP 2019	ENN 2020	TAE 2021	TSE 2022	TSE 2023	Muutos-% 2021/2020
TOIMINTATULOT	**275 901**	**272 651**	**284 165**	**289 892**	**295 691**	**4,2 %**
Myyntituotot	274 339	270 005	282 035	287 762	293 561	4,5 %
Kuntaosuudet	0	0	0	0	0	-
Muut tuotot	1 562	2 646	2 130	2 130	2 130	-19,5 %
VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN	**2 226**	**2 300**	**2 300**	**2 300**	**2 300**	**0,0 %**
TOIMINTAMENOT	**-102 675**	**-105 543**	**-106 970**	**-107 201**	**-117 466**	**1,4 %**
Henkilöstömenot	-25 136	-26 968	-27 507	-27 507	-27 507	2,0 %
Palvelujen ostot	-36 457	-44 663	-47 288	-41 988	-51 988	5,9 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-25 363	-25 563	-26 151	-26 412	-26 677	2,3 %
Muut toimintakulut	-15 719	-8 349	-6 024	-11 294	-11 294	-27,8 %
TOIMINTAKATE	**175 452**	**169 408**	**179 495**	**184 991**	**180 525**	**6,0 %**
RAHOITUSTULOT JA -MENOT	**-65 568**	**-65 973**	**-68 750**	**-69 617**	**-74 300**	**4,2 %**
VUOSIKATE	**109 884**	**103 435**	**110 745**	**115 374**	**106 225**	**7,1 %**
POISTOT	**-85 430**	**-90 266**	**-92 961**	**-103 512**	**-114 393**	**3,0 %**
TILIKAUDEN TULOS	**24 454**	**13 169**	**17 784**	**11 862**	**-8 168**	**35,0 %**
VARAUSTEN MUUTOKSET	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**-**
TULOVEROT	**-1 457**	**-893**	**-1 316**	**-878**	**0**	**47,4 %**
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	**22 997**	**12 276**	**16 468**	**10 984**	**-8 168**	**34,1 %**
Tuloslaskelman tunnuslukuja						
Toimintatuotot, prosenttia toimintakuluista	274,7 %	264,1 %	271,5 %	276,3 %	256,8 %	
Vuosikate, prosenttia keskimääräisistä poistonalaisista investoinneista	54,5 %	51,3 %	55,0 %	57,3 %	52,7 %	

Vesihuollon laskutuksen volyymiennuste on 0,5% vuosittaista kasvua. Käyttö- ja perusmaksuihin esitetään talousarviovuodelle alustavaa korotusta seuraavasti: inflaatio 1,3%, reaalikorotus 2,0% ja peruspääoman koron kompensaatio 0,9% (Talousmalli 2020). Suunnitelmavuosille 2022 ja 2023 on laskettu vain

reaalikorotus. Liittymismaksujen arvioidaan palautuvan tasolle, joka on edeltänyt rakentamisen kasvun aikaa. Kaupunkien maksama korvaus yleisten alueiden hulevesistä on täysimääräinen v.2021 ollen 7,2 milj euroa.

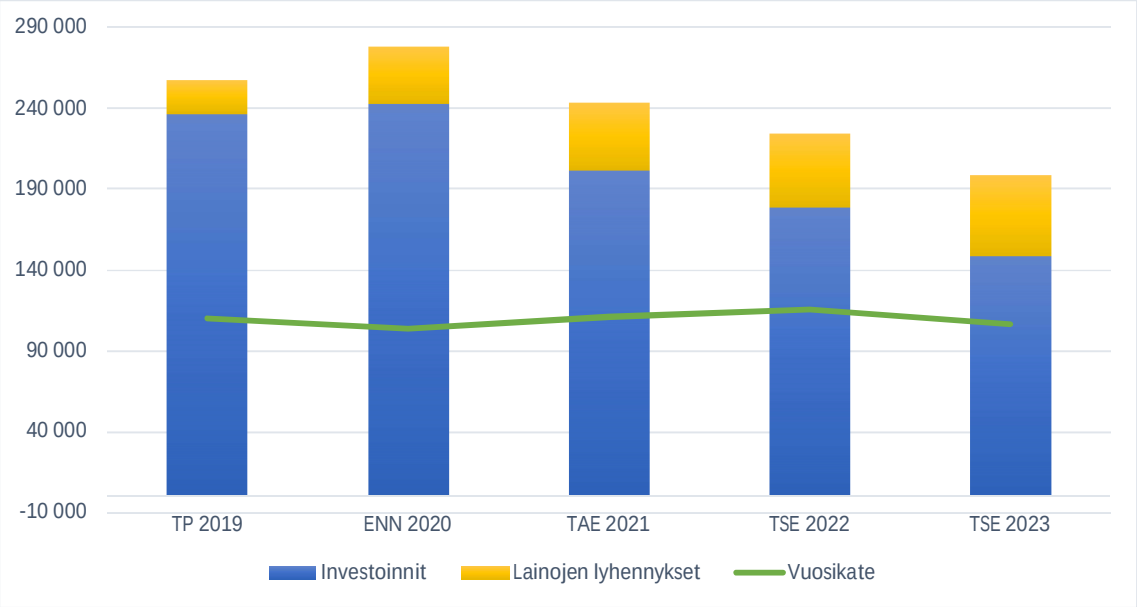
Henkilöstökustannuksiin arvioitu yleiskorotus 2% ja palveluiden ostoihin inflaatiokorotus 1,3%. Vuoden 2020 aikana selviää, kuinka paljon Finnoon pilaantuneiden maiden poistoista sekä Hiekkaharjun vesitornin purkukustannuksia kohdistuu kuluvalle vuodelle. Talousarvioon 2021 sisältyy palvelukustannuksia Finnoolle 2,5 milj. euroa ja Hiekkaharjun vesitornille 2,8 milj. euroa. Tuloksessa puretaan vastaavia, aiemmin tehtyjä varauksia. Kun Blominmäen jätevedenpuhdistuslaitos otetaan käyttöön, vuodelle 2023 on kuluissa huomioitu Suomenojan laitoksen purku 10 milj. euroa. Muiden kustannuksien muutoksessa ennusteeseen 2020 verrattuna (-27,8 %) näkyy aiemmin mainittujen varausten muutokset. Myös vahingonkorvausten kulut ovat nousseet, johtuen runsaista putkirikoista. Poistot ja rahoituskulut perustuvat Investointiohjelmaan ja talousmalliin (5/2020). Blominmäen laitoksen käyttöönoton myötä poistot kasvavat merkittävästi vuosina 2022 ja 2023.

Vesihuollon tuottavuuden kehitys

	2017	2018	2019	ENN 2020	TSE 2021	TSE 2022	TSE 2023
Toimintakulut/asukas	78,5	79,1	82,3	85,7	87,8	86,8	85,9
v.2017 rahassa	78,5	78,2	80,3	82,2	83,2	82,3	81,4

Vesihuollon tulorahoituksen (vuosikate) riittävyys investointien ja lainanlyhennysten maksamiseen

Vesihuollon rahoituslaskelma

x 1 000 euroa	TP 2019	ENN 2020	TAE 2021	TSE 2022	TSE 2023
Tulorahoitus					
Vuosikate	109 884	103 435	110 745	115 374	106 225
Satunnaiset erät	0	0	0	0	0
Tulorahoituksen korjauserät	3 473	-3 687	-6 586	-878	0
Investoinnit					
Käyttöomaisuusinvestoinnit	-238 972	-246 635	-201 600	-179 700	-150 200
Rahoitusosuudet investointimenoihin	2 590	4 000	600	1 000	1 400
Investointien korjauserät	0	0	0	0	0
Toiminnan ja investointien rahavirta	**-123 025**	**-142 887**	**-96 841**	**-64 204**	**-42 575**
Lainakannan muutokset					
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	135 000	162 950	139 600	108 600	90 400
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-20 714	-35 125	-42 195	-45 394	-49 198
Lyhytaikaisten lainojen muutos	5 375	0	0	0	0
Oman pääoman muutokset	0	0	0	0	0
Muut maksuvalmiuden muutokset	-3 318	0	0	0	0
Rahoituksen rahavirta	**116 343**	**127 825**	**97 405**	**63 206**	**41 202**

Vesihuollon taseen keskeisiä eriä

x 1 000 euroa	TP 2019	ENN 2020	TAE 2021	TSE 2022	TSE 2023
Pysyvät vastaavat (käyttöomaisuus)	2 223 787	2 376 156	2 484 195	2 559 383	2 593 790
Oma pääoma	579 971	592 247	608 715	619 699	611 531
Pitkäaikainen vieras pääoma (korollinen)	1 504 703	1 632 529	1 715 933	1 765 139	1 792 342
- lainat jäsenkunnilta	*1 160 002*	*1 160 002*	*1 146 002*	*1 132 002*	*1 118 002*
- lainat ulkopuolisilta rahoituslaitoksilta	*344 701*	*472 526*	*569 931*	*633 137*	*674 339*
Omavaraisuusaste (%)	25,9 %	24,9 %	24,7 %	24,5 %	24,0 %

5.2 Jätehuolto

5.2.1 Toiminta

Jätelainsäädäntöön on tehty vuosina 2018-2019 useita HSY:n jätehuollon toimintaan vaikuttavia muutoksia. Jätelain 1.1.2019 voimaan tulleessa muutoksessa supistettiin kuntien jätehuoltovastuuta. Kunnan vastuu yhdyskuntajätehuollon järjestämisestä rajattiin asumisessa syntyvään jätteeseen ja kunnan hallinto- ja palvelutoiminnassa syntyvään yhdyskuntajätteeseen. Jätelain 1.1.2020 voimaan tulleessa muutoksessa täsmennettiin kunnan toissijaista jätehuoltopalvelua (TSV) koskevaa sääntelyä. Muutoksen seurauksena jätteen haltijan tulee jätteiden ja sivuvirtojen tietoalustassa (ns. Materiaalitori) läpikäytävän menettelyn avulla osoittaa, ettei yksityistä palvelutarjontaa ole kohtuullisesti saatavilla ja että edellytykset kunnan toissijaisen jätehuoltovelvollisuuden nojalla antamalle palvelulle ovat näin ollen olemassa.

Jätelain muutoksen ensimmäisen ja toisen vaiheen muutosten seurauksena kuljetuspalveluiden asiakkuuksien poistuminen pienentää toimintatuottoja arviolta 3,2 miljoonalla eurolla vuosien 2020-2022 aikana. Tietoalustan käyttövelvoitteen vaikutusta jätehuollon muiden asiakkuuksien määrään on toistaiseksi erittäin vaikea arvioida. On kuitenkin oletettavissa, että Materiaalitorin käyttöönotto voi pienentää hyödynnettävien rakennusjätteiden määrää yhteensä jopa 25 %, pilaantuneiden maa-aineisten määrää yli 50 % ja mahdollisesti myös muiden hyödynnettävien jätteiden määrää. Materiaalitorin käyttöönotto voi pienentää käsittelypalveluiden toimintatuottoja arviolta noin kolmella miljoonalla eurolla. Nämä menetykset on huomioitu vuosien 2021-2022 talouden suunnittelussa.

EU:n jätesäädöspaketti on tullut voimaan 4.7.2018. Ympäristöministeriö on valmistellut EU:n muuttuneiden säännösten perusteella luonnoksen hallituksen esitykseksi jätelain muuttamiseksi ja lähettänyt sen 28.4.2020 lausuntokierrokselle. Tavoiteaikataulun mukaan lakiehdotusten eduskuntakäsittely olisi syksyllä 2020 ja muutetut säännökset astuisivat voimaan 1.1.2021.

Jätelaissa ja sen nojalla annettavissa asetuksissa säädettäisiin uusista jätteiden kierrätystä ja erilliskeräystä koskevista tavoitteista ja velvoitteista koskien useita jätelajeja, myös pakkausjätteitä. Tavoitteena on, että yhdyskuntajätteestä kierrätettäisiin 55 painoprosenttia vuonna 2025, 60 painoprosenttia vuonna 2030 ja 65 painoprosenttia vuonna 2035.

Ehdotuksen keskeisimmät muutokset ovat kiinteistöjen erilliskeräysvelvoitteiden minimitason säätäminen jäteasetuksella taajamien kiinteistöissä vähintään viiteen huoneistoon kahden vuoden kuluttua lain voimantulosta. Biojätteen keräysvaatimus kiristyy kolmen vuoden kuluttua lain voimaantulosta jokaiseen asuinkiinteistöön yli 10 000 asukkaan taajamissa. Lisäksi ehdotukseen sisältyy kunnille ja pakkausten tuottajille säädettävä velvoite järjestää pakkausjätteiden keräys yhteistoiminnassa siten, että pakkausten tuottajat vastaavat 80 % koko pakkausjätehuollon kustannuksista. Yhteistyömallissa kunta keräisi pakkausjätteen kiinteistöiltä ja tuottaja korvaisi yhdessä sovituin perustein kustannuksia kunnalle. Kunta hyvittäisi tuottajan korvauksen jätemaksussa asukkaalle. Lisäksi kunnalle tulisi velvoite järjestää tekstiilijätteen erilliskeräys vuoden 2023 alusta lukien aluekeräyksenä.

Mikäli jätelain muutos toteutuvat ehdotetulla tavalla, jäisivät lainmuutoksen vaikutukset HSY:n talouteen ja toimintaan arviolta melko vähäisiksi. HSY keräisi vastuulleen kuuluvilta kiinteistöiltä sekä kiinteät jätteet että sako- ja umpikaivolietteet vastaavalla tavoin kuin tällä hetkellä. Pakkausjätteen tuottajilta saatavat korvaukset näkyisivät jatkossa pakkausjätteiden tyhjennyshintojen laskuna ja HSY:n taksan ohjaavuus vahventuisi. HSY:n uudet, pääsääntöisesti ehdotettujen säännösten mukaiset erilliskeräysvelvoitteet astuvat voimaan 1.1.2021. Erilliskeräyksen laajentamisen vaikutukset HSY:n talouteen jäävät kokonaisuutena pieniksi. Lakiin ehdotettu

biojätteen erilliskeräysvelvoite sekä useat muut jätelakiin ehdotetut muutokset aiheuttavat päivitystarpeen HSY:n jätehuoltomääräyksiin. Ehdotuksen kokonaisvaikutuksia HSY:n talouteen tarkennetaan siinä vaiheessa, kun muutettavien säännösten lopullinen sisältö on tiedossa.

Seuraavassa on kuvattu jätehuollon keskeiset strategiset tavoitteet, mittarit sekä toimenpiteet tavoitteiden saavuttamiseksi talousarviovuonna 2021.

Strateginen päämäärä	**TA 2021 mittari**	**TA 2021 tavoitearvo**
Ympäristövastuun ja resurssitehokkuuden edelläkävijä	Kasvihuonekaasupäästöt HSY:n omassa toiminnassa ja ulkoisissa palveluissa Tarkentava mittari 1.1.: HSY uusissa urakointi- ja kuljetuspalvelusopimuksissa edellytetään uusiutuvan polttoaineen käyttöä. Tarkentava mittari 1.2. Ämmässuon kaatopaikkojen CH4-hajapäästöt.	CO2 päästöt 158 700 tCO2-ekv (lineaarinen vähenemä) HSY uusissa urakointi- ja kuljetuspalvelusopimuksissa edellytetään uusiutuvan polttoaineen käyttöä 100% Ämmässuon kaatopaikkojen CH4-hajapäästöt 42 % vähemmän kuin v. 2017
	Kokonaisenergiankulutuksen pieneneminen v. 2015 verrattuna laskennallisena energiansäästönä energiansäästötoimenpiteistä, sekä kokonaisenergiankulutus Tarkentava mittari 1.4.: HSY:n omassa kalustossa käytettävä uusiutuvan polttoaineen käyttöosuus	KETS-sopimuksessa v. 2020 raportoitujen säästötoimenpiteiden laskennallinen energiansäästö on 11450 MWh, kokonaisenergiankulutus on 191400 MWh. HSY:n omassa kalustossa käytettävä uusiutuvan polttoaineen käyttöosuus 95 %
	Jätteen, materiaalien ja ravinteiden kierrätys- ja materiaalihyötykäyttöaste Tarkentava mittarit 1.6; Kotitalousjätteen kierrätysaste	Kotitalousjätteen kierrätysaste 50 %
	Ravinne ja haitta-ainekuormitus: ravinteiden ja haitta-aineiden esiintymis- ja poistoaste Tarkentava mittari 1.8: Haitallisten aineiden ja mikropartikkeleiden kuormitus.	Kehitetään mittaristo tavoitteen seuraamiseksi.

Toimenpiteet 2021:

- Jätehuollon kuljetusurakoiden ei-fossiilisen käyttövoiman käyttö vaatimus kilpailutuksissa koskee myös työkoneurakoita
- Kehitetään raportointimalli vaihtoehtoisten polttoaineiden käytölle
- Ämmässuon kaatopaikkojen CH4-hajapäästöjen vähentäminen: viimeistelyrakenteiden toteuttaminen suunnitelman mukaisesti
- Kaatopaikkakaasun tehokas talteenotto ja hyödyntäminen
- Uusien energiantuotantotapojen suunnittelu: aurinkoenergia, tuulienergia, geoterminen energia
- HSY:n uusien, 1.1.2021 voimaan astuvien erilliskeräysvelvoitteiden toimeenpano
- Avataan Mini-Sortti -asema Koivukylässä sijaitsevan Pääkaupunkiseudun Kierrätyskeskus Oy:n toimipisteen yhteyteen
- Sortti-asemien kiviainesjätteen hyötykäyttömenetelmien kehittäminen
- Suurikokoisten jätteiden esikäsittelyn tehostamisen selvitys
- Varaudutaan rakentamaan juurakkopuhdistamo Ämmässuon hulevesille ja kehitetään mittaristoa varmistamaan vesien jaottelu oikeaan käsittelyyn

Strateginen päämäärä	TA 2021 mittari	TA 2021 tavoitearvo
Sujuvat palvelut	Digitaalisten palvelujen ja asiakasviestinnän laatu ja käyttöaste kaikissa kanavissa (laatu = käytettävissä 24/7, saavutettavissa saavutettavuusdirektiivin mukaisesti)	Jätepalvelutilauksista 70% tehdään digitaalisesti
	Palveluiden vasteajat ja oikea-aikaisuus	Jäteastioiden tyhjennysten valituspromille 0,11

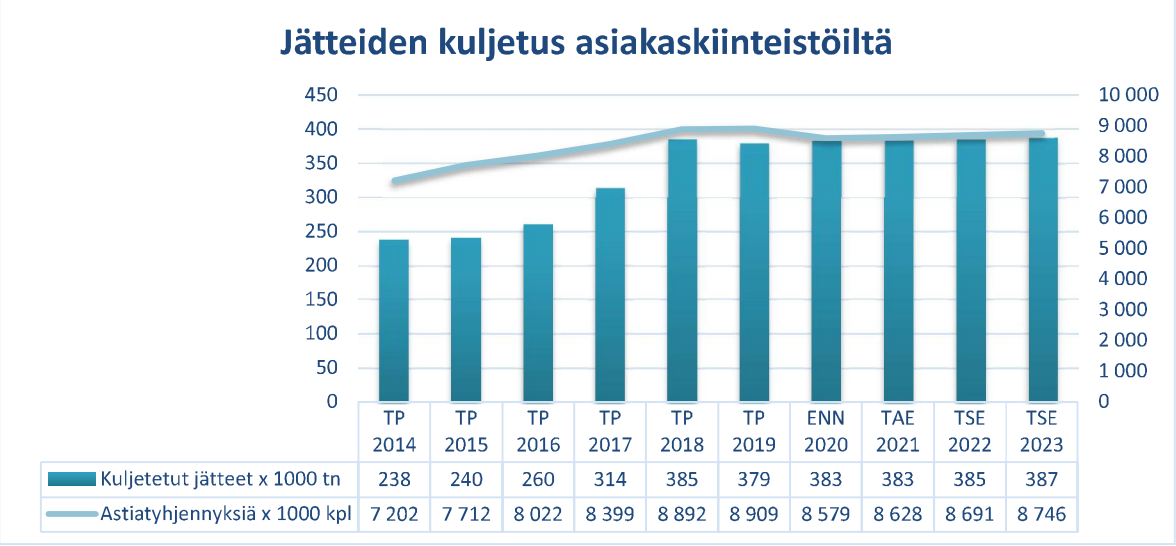
Toimenpiteet 2021:

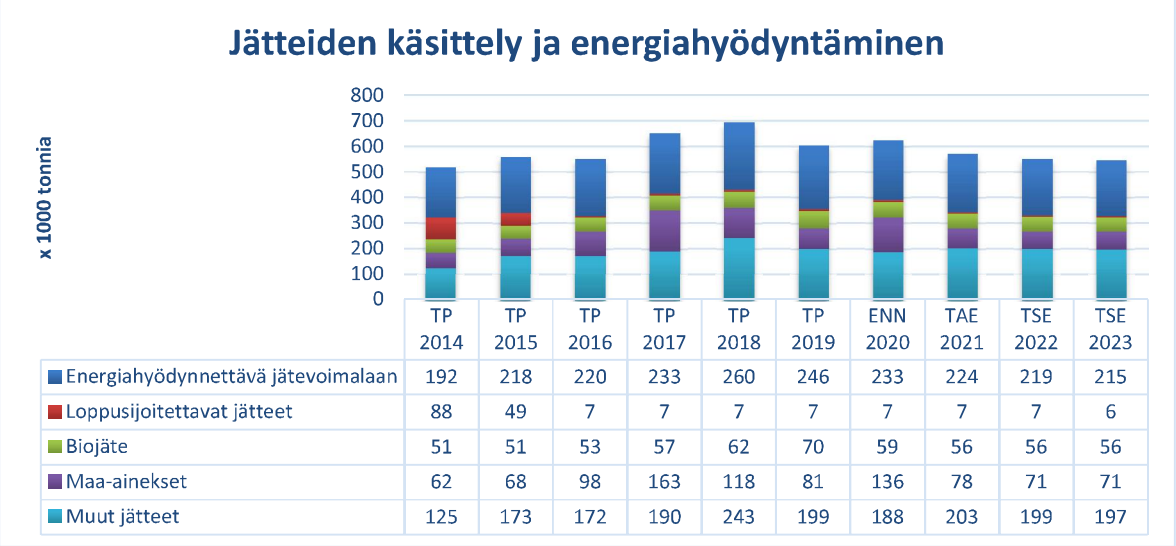
- Asiakkaita ohjataan käyttämään jo olemassa olevia sähköisiä palveluita aktiivisemmin. Uuden ohjelmiston avulla voidaan saavuttaa korkeampi käyttöaste uusien lisäominaisuuksien avulla. Kuljetuspalveluiden uusi tietojärjestelmä ei ole kokonaisuudessaan käytössä vielä vuoden 2021 aikana.
- Jos nykyinen keräysajan käyttö on tulevaisuudessakin mahdollista (klo 05-22), on tavoite (valituspromille) saavutettavissa
- Hyödynnetään Konalan Sortti-aseman laajennettujen aukioloaikojen kokeilun kokemuksia muiden asemien palvelukonseptin kehittämisessä

Strateginen päämäärä	TA 2021 mittari	TA 2021 tavoitearvo
Vakaa talous	Omavaraisuusaste	36 %
	Tuottavuus, jätehuollon toimintamenot/käsitelty jätemäärä (3 v. ka)	176,2 €/tn

Toimenpiteet 2021:

- Sisäisen laskennan ja raportoinnin laajentaminen ja hyödyntäminen johtamisessa
- Ekomo-toiminnan lisääminen ja kehittäminen rakennetun infran mahdollisimman tehokkaaksi hyödyntämiseksi

5.2.2 Investoinnit

x 1 000 euroa	TP 2019	ENN 2020	TAE 2021	TSE 2022	TSE 2023	Muutos-% 2021/2020
ALUEPALVELULÄHTÖISET INVESTOINNIT	**2 951**	**2 879**	**2 275**	**4 140**	**2 500**	**-21,0 %**
1 Sorttiasemien rakentaminen (uudet)	0	400	0	625	0	-100,0 %
2 Aluepalvelujen korjaus- ja täydennystyöt	2 421	1 629	1 875	2 800	1 900	15,1 %
3 Aluepalvelujen kalustohankinnat ja aluekeräysverkosto	530	850	400	715	600	-52,9 %
KÄSITTELYPALVELULÄHTÖISET INVESTOINNIT						
Ympäristövaikutusten hallinta	**4 275**	**2 579**	**3 950**	**5 100**	**3 750**	**53,2 %**
4 Kaatopaikkakaasun keräys ja hyödyntäminen	471	170	250	500	1 700	47,1 %
5 Vesien keräys ja johtaminen	1 426	424	1 650	2 850	600	289,2 %
6 Viimeistelyrakenteet	2 379	1 985	2 050	1 750	1 450	3,3 %
Alueiden ja toimintojen kehittäminen ja niiden vaatimat investoinnit	**5 462**	**7 409**	**8 240**	**10 920**	**13 900**	**11,2 %**
7 Biojätteen käsittely ja mädätyskaasun hyödyntäminen	3 191	4 702	2 670	3 250	3 600	-43,2 %
8 Ämmässuon laajennusalue	1 617	637	250	950	3 000	-60,8 %
9 Infran kehittäminen ja sen vaatimat investoinnit	397	1 720	5 000	3 500	1 400	190,7 %
10 Käsittelypalvelujen koneet ja laitteet	244	300	120	170	120	-60,0 %
11 Energiainvestoinnit	13	50	200	3 050	5 780	300,0 %
MUUT INVESTOINNIT						
Kuljetuspalvelulähtöiset investoinnit	**659**	**3 380**	**2 130**	**1 650**	**1 200**	**-37,0 %**
12 Jätteenkuljetuksen keräyskalusto	659	3 380	2 130	1 650	1 200	-37,0 %
Muut toimintaa tukevat investoinnit	**2 119**	**4 641**	**6 210**	**2 400**	**2 300**	**33,8 %**
13 Maahankinnat	665	0	1 000	1 000	1 000	-
14 Muut investoinnit	1 454	4 641	5 210	1 400	1 300	12,3 %
Jätehuollon investoinnit yhteensä	**15 458**	**20 888**	**22 805**	**24 210**	**23 650**	**9,2 %**

Aluepalvelulähtöisissä investoinneissa jatketaan talousarviovuonna yhteistyötä Kierrätyskeskuksen kanssa, jolla valmistellaan uusien Mini-Sortti konseptin mukaisten Sorttiasemien perustamista kierrätyskeskusten yhteyteen ja Sortti-Kierrätystavaratalon toteuttamista. Ensimmäinen Mini-Sortti-pilotti on suunniteltu toteutettavaksi Koivukylän kierrätyskeskuksen yhteyteen ja toiminta käynnistynee vuoden 2021 alussa. Seuraava Mini-Sortti on suunniteltu toteutettavaksi v. 2022. Mini-Sortti-asemille haetaan aktiivisesti uusia rakennuspaikkoja.

Käsittelypalvelulähtöiset investoinnit keskittyvät jätteenkäsittelykeskuksen toiminnan varmistamiseen ja ympäristöhaittojen minimoimiseen. Talousarviovuonna ja suunnitelmakaudella toteutetaan ympäristölupien edellyttämiä kaatopaikan pinnan viimeistelytöitä, lisätään suoto- ja hulevesien tasauskapasiteettia, tehdään biojätteen käsittelylaitosten vuosittaiset ylläpitosaneeraukset, investoidaan materiaalitehokkuuden varmistamisen edellyttämiin kenttiin ja tehostetaan prosessien energiatehokkuutta.

Ämmässuon vanhan kaatopaikan viimeisteltyä pintarakennetta valmistuu vuosittain yhteensä noin 2 ha. Lisäksi toteutetaan uuden kaatopaikan väliaikaista pintarakennetta vuosittain noin 1 ha:n alueelle. Uuden hulevesien tasausaltaan (TAL 12) rakennustyöt ajoittuvat vuosille 2021-2022. Suunnitelmakaudella varaudutaan lisäksi haitattomien hulevesien puhdistamiseen ns. juurakkopuhdistusmenetelmällä ennen vesien johtamista maastoon. Juurakkopuhdistamon toteutuksessa pyritään hyödyntämään bio- tai lietehiiltä ja mahdollisuuksien mukaan kierrätysmateriaaleja. Suunnitelmakaudella vuosina 2022-2023 käynnistetään vaarallisen jätteen kaatopaikan (T1) sulkemistyöt ja uuden vaarallisen jätteen kaatopaikan (T2) suunnittelutyö sekä tuhkankäsittelylaitoksen/-jalostamon investointi. Tuhkankäsittelylaitoksella pyritään tuhkan käsittelyyn haitattomaan muotoon niin, että seuraavia tuhkasoluja (T3-) ei ole tarpeen rakentaa ja tuhkan loppusijoituksesta voidaan luopua.

Blominmäen jätevesilietteen kehittyneisiin käsittelymenetelmiin tähtäävän lietteen pyrolyysin koetoimintalaitoksen rakennustyöt valmistuvat talousarviovuonna ja laitosta testataan vuosien 2021 ja 2022 aikana. Täyden mittakaavan pyrolyysilaitoksen hankinnan on suunniteltu käynnistyvän vuoden 2023 aikana. Biokaasulaitoksen mädätyslietteen jalostamisen maatalouskäyttöön liittyvät investoinnit toteutetaan vuosina 2021-2022.

Kaasuvoimalaan johdettavan kaatopaikkakaasun metaanipitoisuus on laskenut kaasumoottoreiden toiminnan kannalta alhaiselle tasolle. Suunnitelmakaudella v. 2022 käynnistetään kaasun rikastamiseen tarvittavan laitteiston suunnittelu ja hankinta.

Materiaali- ja energiatehokkuusinvestoinneissa käynnistetään talousarviovuonna jätteen laitosmaiseen käsittelyyn (Sortin sekajäte/rakennusjäte) tähtäävä suunnittelutyö ja poistotekstiilin lajittelu- ja esikäsittelyhallin hankinnan selvitystyö. Suunnitelmakaudella vuosina 2022-2023 on varauduttu investoimaan sekä jätteen laitosmaiseen käsittelyyn että poistotekstiilin lajittelu- ja esikäsittelyhallin hankintaan.

Muut toimintaa tukevat investoinnit keskittyvät talousarviovuonna ja suunnitelmakaudella jäteastiahankintoihin, Seutulan alueelle toteutettavan jätteen keräysvälineiden huolto- ja varastointihallin rakennustöihin, maanhankintoihin ja jätehuollon operatiivisiin järjestelmäinvestointeihin. Lisäksi talousarviovuonna hankitaan täyssähköinen jäteauto lähinnä testikäyttöön.

Jätehuollon tutkimus ja kehittäminen tukee jätehuollon pitkän tähtäimen suunnittelua ja niihin liittyviä investointeja. Kehittämisen tavoitteena on parantaa ympäristön tilaa lisäämällä resurssitehokkuutta ja edistämällä uusiutuvan energian hyödyntämistä. Jätehuollon kehittämisessä varaudutaan vuosina 2021 ja 2022 Ämmässuolle vuonna 2020 rakennettuun pyrolyysin koetoimintalaitokseen liittyvään tutkimustoimintaan.

Tutkimushankkeelle on haettu rahoitusta Horizon 2020 -rahoitusinstrumentista, jossa mahdollisen tuen osuus olisi 100%. Jätteiden esikäsittely- ja tekstiilin keräys -hankkeissa selvitetään HSY-alueen jätevirtoja ja eri esikäsittelyvaihtoehtojen vaikutusta niiden kierrätysasteeseen. Hankkeet tuottavat tarvittavaa lähtötietoa suunnitelmakaudella käynnistyviin laitosmaisen jätteenkäsittelyn investointihankkeisiin.

5.2.3 Talous

Jätehuollon tuloslaskelma

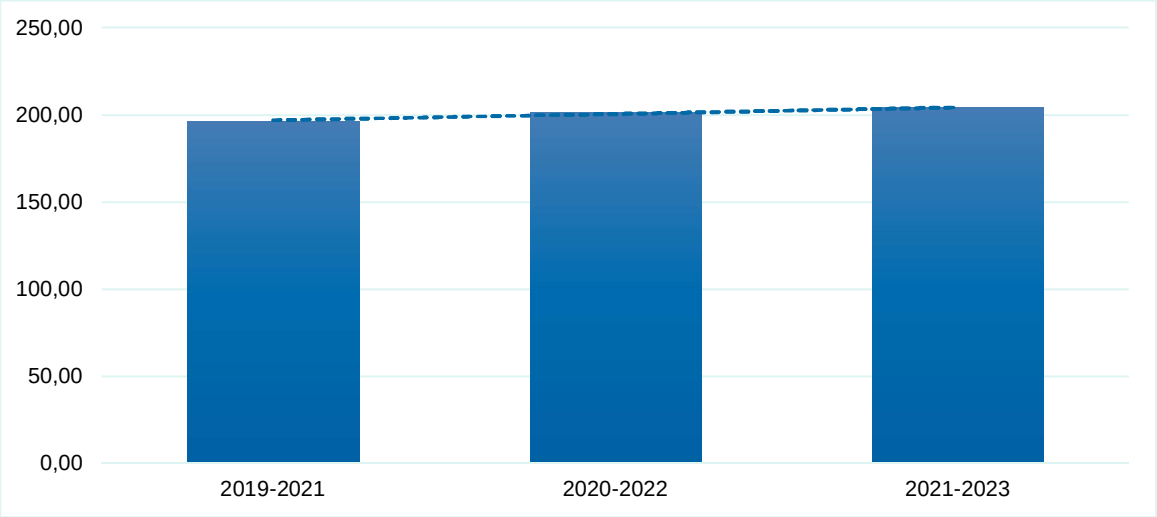
x 1 000 euroa	TP 2019	ENN 2020	TAE 2021	TSE 2022	TSE 2023	Muutos-% 2021/2020
TOIMINTATULOT	**99 892**	**99 079**	**102 119**	**104 061**	**107 086**	**3,1 %**
Myyntituotot	97 318	96 077	99 698	101 529	104 399	3,8 %
Muut tuotot	2 574	3 002	2 421	2 532	2 687	-19,3 %
VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**-**
TOIMINTAMENOT	**-78 829**	**-83 680**	**-82 007**	**-82 686**	**-83 899**	**-2,0 %**
Henkilöstömenot	-7 573	-8 104	-8 471	-8 556	-8 618	4,5 %
Palvelujen ostot	-64 853	-69 307	-68 773	-69 308	-70 198	-0,8 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-3 344	-2 862	-3 050	-3 120	-3 411	6,6 %
Muut toimintakulut	-3 059	-3 408	-1 713	-1 702	-1 672	-49,7 %
TOIMINTAKATE	**21 064**	**15 398**	**20 112**	**21 375**	**23 187**	**30,6 %**
RAHOITUSTULOT JA -MENOT	**-1 195**	**-239**	**-970**	**-559**	**-534**	**305,9 %**
VUOSIKATE	**19 869**	**15 159**	**19 142**	**20 816**	**22 653**	**26,3 %**
POISTOT	**-14 555**	**-15 265**	**-17 161**	**-19 287**	**-22 019**	**12,4 %**
TILIKAUDEN TULOS	**5 314**	**-106**	**1 981**	**1 529**	**634**	**-1976,4 %**
VARAUSTEN MUUTOKSET	**592**	**592**	**592**	**487**	**113**	**0,0 %**
TULOVEROT	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**-**
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	**5 906**	**486**	**2 573**	**2 016**	**747**	**428,9 %**
Tuloslaskelman tunnuslukuja						
Toimintatuotot, prosenttia toimintakuluista	126,7 %	118,4 %	124,5 %	125,9 %	127,6 %	
Vuosikate, prosenttia keskimääräisistä poistonalaisista investoinneista	92,8 %	70,8 %	89,4 %	97,3 %	105,8 %	

Jätehuollon toimintatuottojen arvioidaan kasvavan talousarvio- ja suunnitelmavuosina. Suurimpia syitä kasvulle ovat lisääntyvät erilliskeräykset, asukasmäärän kasvu ja taksojen tarkistaminen. Kiinteistöiltä kerättävän sekajätteen määrän arvioidaan laskevan edelleen vuonna 2021, suurimpana selittävänä tekijänä on lajittelun lisääntyminen kohdistuen erityisesti muoviin ja kartonkiin. Käsitellyn jätemäärän pienentyminen lainsäädännön muutoksista johtuen puolestaan pienentää osaltaan käsittelyn tuottoja ja menoja; materiaalitorin käyttöönotto voi pienentää hyödynnettävien rakennusjätteiden ja pilaantuneiden maa-aineisten

määrää merkittävästi ja mahdollisesti myös muiden hyödynnettävien jätteiden määrää. Sorttien asiakasmäärien arvioidaan nousevan 4-6 % suunnitelmakausien aikana, mikä vaikuttaa nostavasti sekä tuottoihin että kuluihin. Suurin selittävä tekijä asiakasmäärien nousulle on asiakkaiden lisääntynyt lajittelutietoisuus ja Sortti-asemaverkoston kattavuus ja täydentyminen Mini-Sortti-asemilla.

Jätehuollon tuottavuuden kehittyminen

Jätehuollon tuottavuuden kehittymistä kuvaa toimintamenojen ja jätemäärien suhde. Pitkän aikavälin tavoitteena on parantaa omavaraisuusastetta ja tulorahoituksen riittävyyttä talouden tasapainon parantamiseksi.

Jätehuollon tulorahoituksen (vuosikate) riittävyys investointien ja lainanlyhennysten maksamiseen

Jätehuollon rahoituslaskelma

x 1 000 euroa	TP 2019	ENN 2020	TAE 2021	TSE 2022	TSE 2023
Tulorahoitus					
Vuosikate	19 869	15 159	19 142	20 816	22 653
Satunnaiset erät	0	0	0	0	0
Tulorahoituksen korjauserät	1 100	1 095	-385	-385	-415
Investoinnit					
Käyttöomaisuusinvestoinnit	-15 470	-20 888	-22 805	-24 210	-23 650
Rahoitusosuudet investointimenoihin	12	0	0	0	0
Investointien korjauserät	0	0	0	0	0
Toiminnan ja investointien rahavirta	**5 511**	**-4 634**	**-4 048**	**-3 779**	**-1 412**
Lainakannan muutokset					
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	0	35 000	11 700	27 200	11 300
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-6 229	-30 312	-7 647	-23 459	-9 884
Lyhytaikaisten lainojen muutos	0	0	0	0	0
Oman pääoman muutokset	0	0	0	0	0
Muut maksuvalmiuden muutokset	2 161	0	0	0	0
Rahoituksen rahavirta	**-4 068**	**4 688**	**4 053**	**3 741**	**1 416**

Jätehuollon taseen keskeisiä eriä

x 1 000 euroa	TP 2019	ENN 2020	TAE 2021	TSE 2022	TSE 2023
Pysyvät vastaavat (käyttöomaisuus)	212 279	217 902	223 546	228 469	230 100
Oma pääoma	64 472	64 959	67 531	69 547	70 294
Pitkäaikainen vieras pääoma (korollinen)	79 481	84 169	88 222	91 963	93 379
- lainat jäsenkunnilta	*0*	*0*	*0*	*0*	*0*
- lainat ulkopuolisilta rahoituslaitoksilta	*79 481*	*84 169*	*88 222*	*91 963*	*93 379*
Omavaraisuusaste (%)	36,3 %	35,2 %	35,2 %	35,1 %	35,1 %

5.3 Seutu- ja ympäristötieto

5.3.1 Toiminta

Seutu- ja ympäristötiedon keskeisiä prosesseja ovat jatkuvatoiminen ilmanlaadun seuranta pääkaupunkiseudulla, ajantasaisen Seudullisen perusrekisterin ylläpito ja kehittäminen, pääkaupunkiseudun ilmastotyön seuranta ja kehittäminen sekä seudullinen kiertotalouden tiedontuotanto. Näitä prosesseja kehitetään aktiivisesti muun muassa lisäämällä datan käsittelyn automatisointia. Vuonna 2021 selvitetään muun muassa datan keräämisen ja käsittelyn automatisointia MAL-seurannassa sekä ilmanlaadun sensoridatan kokoamisessa. Kaupunkiseudun khk-päästöjen laskennassa ryhdytään kehittämään kulutusperäisten päästöjen laskentaa. Teollisuus- ja palvelualojen jätemäärien laskenta toteutetaan uudella menetelmällä.

Ympäristövastuullisuutta edistetään pääkaupunkiseudulla hankkeistamalla ja käynnistämällä Kestävän kaupunkielämän ohjelman toimenpiteitä. Toimenpiteet liittyvät kiertotalouteen, kestävään kulutukseen sekä ilmastokestävyyden huomioimiseen kaupunkisuunnittelussa ja rakentamisessa. Ohjelmia ja toimenpiteitä edistetään hakemalla kansallista ja kansainvälistä (EU) rahoitusta yhteistyössä jäsenkaupunkien ja sidosryhmien kanssa ja toteuttamalla kehittämishankkeita. SeutuMassa-järjestelmän ylläpidossa tiivistetään yhteistyötä pääkaupunkiseudun kaupunkien kanssa. Järjestelmän avulla pyritään parantamaan resurssitehokkuutta maamassojen käytössä ja kuljetuksissa sekä vähentämään maamassojen kuljetuksista aiheutuvia kasvihuonekaasupäästöjä. HSY edistää ilmansuojelutoimenpiteiden toteuttamista hankkeilla ja pyrkii myös edistämään katupölyä sekä mikromuoveja koskevia yhteistutkimusprojekteja sekä tarjoamaan HSY:n ilmanlaadun mittausverkkoa tutkimusalustaksi.

Seuraavassa on kuvattu seutu- ja ympäristötiedon keskeiset strategiset tavoitteet, mittarit sekä toimenpiteet tavoitteiden saavuttamiseksi talousarviovuonna 2021.

Strateginen päämäärä	TA 2021 mittari	TA 2021 tavoitearvo
Ympäristövastuun ja resurssitehokkuuden edelläkävijä	Kasvihuonekaasupäästöt HSY:n omassa toiminnassa ja ulkoisissa palveluissa	CO2 päästöt 158 700 tCO2-ekv (lineaarinen vähenemä)
	Jätteen, materiaalien ja ravinteiden kierrätys- ja materiaalihyötykäyttöaste Tarkentava mittari 1.6; Kotitalousjätteen kierrätysaste	Kotitalousjätteen kierrätysaste 50 %
	Ravinne- ja haitta-ainekuormitus: ravinteiden ja haitta-aineiden esiintymis- ja poistoaste Tarkentava mittari 1.8: Haitallisten aineiden ja mikropartikkeleiden kuormitus.	Kehitetään mittaristo tavoitteen seuraamiseksi.

Toimenpiteet 2021

- HSY:n khk-päästöjen laskenta
- Katupölyn haitta-aineiden ja mikropartikkelien yhteistutkimuksiin osallistuminen

Strateginen päämäärä	TA 2021 mittari	TA 2021 tavoitearvo
Sujuvat palvelut	Digitaalisten palvelujen ja asiakasviestinnän laatu ja käyttöaste kaikissa kanavissa (laatu = käytettävissä 24/7 ja saavutettavissa saavutettavuusdirektiivin mukaisesti)	Luodaan jatkuvaa palautetta mittaava palvelukysely uusien sähköisten palvelujen yhteyteen.

Toimenpiteet 2021

- Asiakaslähtöisten tiedontuotannon prosessien sujuvoittaminen
- Asiakaslähtöisen tiedontarjonnan kehittäminen
- Helsingin seudun MAL-sopimuksen 2020-2023 seurannan rakentaminen ja organisointi

Tiedontuotannon prosesseja arvioidaan ja kehitetään toimintaympäristön seurannan perusteella sekä ennakoidaan tulevaisuuden seudullisia tietotarpeita. Uusittujen verkkosivujen sisältöä sekä eri viestintäkanavien käyttöä arvioidaan ja kehitetään seurannan ja asiakaspalautteen pohjalta.

Helsingin seudun MAL-sopimuksen 2020-2023 seurantaa kehitetään ja sille nimetään seurantatietoryhmä. Seurannan rakentamisessa hyödynnetään päättyneen kauden toimivia ratkaisuja ja kerättävät indikaattorit määritellään yhteistyössä sopimusosapuolten kanssa.

5.3.2 Talous

Seutu- ja ympäristötiedon tuloslaskelma

x 1 000 euroa	TP 2019	ENN 2020	TAE 2021	TSE 2022	TSE 2023	Muutos-% 2021/2020
TOIMINTATULOT	**5 026**	**5 111**	**5 235**	**5 521**	**5 462**	**2,4 %**
Myyntituotot	887	920	895	923	895	-2,7 %
Kuntaosuudet	3 687	3 723	3 863	4 166	4 306	3,8 %
Muut tuotot	453	468	477	432	261	1,9 %
VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**-**
TOIMINTAMENOT	**-4 818**	**-5 218**	**-5 284**	**-5 314**	**-5 314**	**1,3 %**
Henkilöstömenot	-2 455	-2 616	-2 623	-2 623	-2 623	0,3 %
Palvelujen ostot	-2 030	-2 249	-2 304	-2 334	-2 334	2,4 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-90	-102	-102	-102	-102	0,3 %
Muut toimintakulut	-243	-252	-255	-255	-255	1,2 %
TOIMINTAKATE	**209**	**-107**	**-49**	**207**	**148**	**-54,6 %**
RAHOITUSTULOT JA -MENOT	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**-**
VUOSIKATE	**208**	**-107**	**-49**	**207**	**148**	**-54,6 %**
POISTOT	**-244**	**-190**	**-211**	**-207**	**-148**	**11,1 %**
TILIKAUDEN TULOS	**-36**	**-297**	**-260**	**0**	**0**	**-12,6 %**
VARAUSTEN MUUTOKSET	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**-**
TULOVEROT	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**-**
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	**-36**	**-297**	**-260**	**0**	**0**	**-12,6 %**

Seutu- ja ympäristötiedon menot kasvavat arvioidun inflaation verran vuonna 2021. Henkilöstökuluissa on huomioitu henkilöstömenojen kasvu ja henkilöstösuunnitelman mukaiset muutokset.

Seutu- ja ympäristötiedon investoinnit

x 1 000 euroa	TP 2019	ENN 2020	TAE 2021	TSE 2022	TSE 2023	Muutos-% 2021/2020
Seutu- ja ympäristötiedon investoinnit	221	210	170	165	165	-19,0 %

Seutu- ja ympäristötiedon investoinnit sisältävät muun muassa mittausasema- ja mittauslaiteinvestointeja.

5.4 Hallinto ja yhteiset palvelut

5.4.1 Toiminta

Seuraavassa on kuvattu hallinnon ja yhteisten palveluiden kannalta keskeiset strategiset tavoitteet, mittarit sekä toimenpiteet tavoitteiden saavuttamiseksi talousarviovuonna 2021.

Strateginen päämäärä	TA 2021 mittari	TA 2021 tavoitearvo
Sujuvat palvelut	Asiakastyytyväisyys	Asiakaspalvelu pidetään nykyisellä hyvällä tasolla ja sitä seurataan avainmittareiden avulla. Tulokset saadaan jatkuvista laatututkimuksista sekä asiakastyytyväisyyskyselyistä.
	Asiakaskontaktien vasteaika	Vasteaikojen mittaamisen mallin mukaiset on line -raportit käytettävissä HSY:ssä. Mittaus koskee myös asiakaspalvelusta käsiteltäväksi välitettyjä kontakteja. - Automaattimuistutukset määritelty ja käytössä asiakaskontaktien seurannassa.
	Reklamaatioiden vasteaika	Reklamaatioratkaisun (90 % tapauksista) läpimeno enintään 14 arkipäivää.

Toimenpiteet 2021 strategiseen päämäärään Sujuvat palvelut liittyen;

- Sähköisten asiakaspalvelukanavien kehittäminen
  - asiakaskontaktiprosessien sujuvoittaminen (lean)
  - kontaktienhallintajärjestelmän käyttöönotto ja sen kehittäminen
  - liittymisportaalin kehittäminen
  - vesimittarien etäluennan kehittäminen
  - jätehuollon toimintajärjestelmän kehittäminen
  - asiointiportaalin kehittäminen
- Palvelulupaukset, kontaktien vasteajat ja niiden seuranta
  - sisäisten palvelulupausten toteumien raportointi osana johdon raportointia
  - julkiset palvelulupaukset edell. toteumiin perustuen
  - puhelinjärjestelmän hankinta; valinta - vaiheittainen käyttöönotto - integrointi tikettijärjestelmään
  - liitoskohtalausuntojen vasteaikojen tavoiteasetanta ja seuranta
  - jäteastioiden tyhjennysten vasteaikojen tavoiteasetanta ja seuranta
- Asiakastyytyväisyyden mittaaminen ja raportointi
  - avainmittarien seuranta ja raportointi

Strateginen päämäärä	TA 2021 mittari	TA 2021 tavoitearvo
Korkea toimintavarmuus	Vakavien häiriötilanteiden määrä / niihin varautuminen / hallinnan onnistuminen	Vakavien häiriötilanteiden määrä on vähentynyt 10% vuoden 2020 tasosta
	Riskiarvioinnin riskiluku HSY:n riskienhallintaprosessin mukaisesti	Riskilukuindeksi pienenee 3 % eli tavoite 152, vaikuttavuudeltaan suurimpien riskien toteutumisen todennäköisyys pienenee
Vakaa talous	Tuottavuus - Vesihuollon toimintamenot/jäsenkaupunkien asukasmäärä - Jätehuollon toimintamenot/käsitelty jätemäärä (3 v. ka) - Hallinnon ja tukitoimintojen toimintamenojen osuus HSY:stä	78,0 €/as 176,2 €/t 14,7 %
	Hankintojen - Tehokkuus à hankintakorin yksikköhinta eli painotettu indeksi - Elinkaaren aikainen kestävyys à käyttö- ja kunnossapitokustannukset sekä energiatehokkuus koko elinkaaren aikana	Korin painotettu indeksi laskee 1% vuodesta 2020 Toinen HSY:n hankintoihin sopiva elinkaarilaskentamalli on pilotoitu

Toimenpiteet 2021 strategiseen päämäärään Korkea toimintavarmuus liittyen;

- Kyberturvallisuuden parantaminen
- Käyttövaltuus- ja pääsynhallinnan kehittäminen ja automatisointi
- Vesihuollon, hankinnan ja varaston yhteistyö jatkuvuudenhallinnan näkökulmasta

Toimenpiteet 2021 strategiseen päämäärään Vakaa talous liittyen;

- Sisäisen laskennan & raportoinnin laajentaminen ja hyödyntäminen
- Prosessien sujuvoittaminen esim. jätehuollon laskutus ja perintäprosessi
- Laskutusjärjestelmän kehittäminen automaation avulla
- Lisenssiomaisuuden hallinnan kehittäminen
- Käyttö- ja kunnossapitokustannukset sekä energiatehokkuus koko elinkaaren aikana

5.4.2 Talous

x 1000 euroa	TP2019	ENN 2020	TAE 2021	TSE 2022	TSE 2023	Muutos % 2021-2020
TOIMINTAMENOT						
- Kuntayhtymänjohto, ohjauksen ja kehittämisen yksiköt	-8 634	-9 435	-9 546	-9 489	-9 489	1,2 %
- Asiakaspalvelu	-2 740	-2 878	-2 927	-2 900	-2 900	1,7 %
- Tukipalvelut	-7 630	-8 190	-8 362	-8 314	-8 314	2,1 %
YHTEENSÄ	**-19 005**	**-20 503**	**-20 835**	**-20 702**	**-20 702**	**1,6 %**

Johdon, ohjauksen ja kehittämisen yksiköiden, asiakaspalveluiden ja tukipalvelujen yhteenlaskettujen toimintamenojen arvioidaan kasvavan 1,6% vuoden 2020 ennusteeseen verrattuna. Laskennassa on

huomioitu inflaatioennuste, henkilöstömenojen kasvu sekä tiedossa olevat merkittävät muutokset. Digitalisaatio, joka tukee ja tehostaa toimintaa, vastaa suuresta osasta menojen kasvua. Laskevasti menoihin vaikuttavat puolestaan tukipalveluiden kuluista poistuneet Opastinsilta 6:n vuokrakulut.

Investoinnit

x 1 000 euroa	TP 2019	ENN 2020	TAE 2021	TSE 2022	TSE 2023	Muutos-% 2021/2020
Ohjauksen ja kehittämisen investoinnit	1 096	1 165	498	150	50	-57,3 %
in	112	500	450	200	200	-10,0 %
Tukipalvelujen investoinnit	207	1 600	1 205	360	50	-24,7 %
Investoinnit yhteensä	**1 416**	**3 265**	**2 153**	**710**	**300**	**-34,1 %**

Ohjauksen ja kehittämisen investoinnit keskittyvät suunnitelmakaudella järjestelmiin. Merkittävimmät investointikohteet vuonna 2021 ovat laskutusjärjestelmä, jonka viimeisen osion odotetaan valmistuvan alkuvuonna 2021, uusi palkanlaskentajärjestelmä sekä siirtyminen uuteen kirjanpitojärjestelmään. Asiakaspalveluiden investoinnit keskittyvät asiakaskontaktien hallintajärjestelmän ja sähköisen asioinnin kehittämiseen. Tukipalveluiden investoinnit sisältävät IT- investointeja 0,5 milj. euroa ja kiinteistöinvestointeja 0,6 milj. euroa. It-investointeja vuonna 2021 ovat mm. tietoturvaan liittyvät investoinnit sekä uuden kirjanpito- ja hankintajärjestelmäkokonaisuuden perustaminen. Kiinteistöinvestointeja ovat esimerkiksi Ilmalan pihan alueen oleskelu- ja viheralueiden korjaustyöt sekä Aqua-killan korjaus- ja muutostyöt.

Liite 1: Ympäristöohjelma

Ympäristöohjelma valmistellaan HSY:n lopullisen toiminta- ja taloussuunnitelman liitteeksi syksyllä 2020.

Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymä
PL 100, 00066 HSY, Ilmalantori 1, 00240 Helsinki
Puh. 09 156 11, Fax 09 1561 2011, www.hsy.fi
Samkommunen Helsingforsregionens miljötjänster
PB 100, 00066 HRM, Ilmalantori 1, 00240 Helsingfors
Tfn. 09 156 11, Fax 09 1561 2011, www.hsy.fi
Helsinki Region Environmental Services Authority
P.O. Box 100, FI-00066 HSY, Ilmalantori 1, 00240 Helsinki
Tel. +358 9 15611, Fax +358 9 1561 2011, www.hsy.fi

Jätehuollon investointiohjelma 2021-2030

Toukokuu 2020

Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymä
Samkommunen Helsingforsregionens miljötjänster
Helsinki Region Environmental Services Authority

LIITE: Kaupunginhallitus 24.08.2020 / 15 §

Sisällys

1 Investointiohjelman tavoitteet ja lähtökohdat 4
1.1 HSY:n jätehuollon investointien suunnittelu 4
1.2 Jätehuollon investointistrategia 4
1.3 Investointiohjelman rakenne 5
1.4 Investointiohjelman muodostaminen 6
2 Aluepalvelulähtöiset investoinnit 7
2.1 Sortti-asemat ja aluekeräysverkosto 7
2.1.1 Kori 1: Sorttiasemien rakentaminen (uudet) 7
2.1.2 Kori 2: Aluepalvelujen korjaus- ja täydennystyöt 8
2.1.3 Kori 3: Aluepalvelujen kalustohankinnat 9
3 Käsittelypalvelulähtöiset investoinnit 11
3.1 Ympäristövaikutusten hallinta 11
3.1.1 Kori 4: Kaatopaikkakaasun keräys ja hyödyntäminen 11
3.1.2 Kori 5: Vesien keräys ja johtaminen 12
3.1.3 Kori 6: Viimeistelyrakenteet 13
3.2 Alueiden ja toimintojen kehittäminen 14
3.2.1 Kori 7: Biojätteen ja lietteen käsittely ja hyödyntäminen 14
3.2.2 Kori 8: Ämmässuon laajennusalue 16
3.2.3 Kori 9: Infran kehittäminen ja ylläpito 17
3.2.4 Kori 10: Käsittelypalvelujen koneet ja laitteet 17
3.2.5 Kori 11: Energia- ja materiaalitehokkuusinvestoinnit 18
4 Muut investoinnit 20
4.1 Muut toimintaa tukevat investoinnit 20
4.1.1 Kori 12: Jätteenkuljetuksen keräyskalusto 20
4.1.2 Kori 13: Maa- ja kiinteistöhankinnat 21
4.1.3 Kori 14: Muut investoinnit 21
5 Kokonaisinvestoinnit suunnitelmakaudella 2021-2030 23
6 Investointiohjelman 2021-2030 vaikuttavuus 24

1 Investointiohjelman tavoitteet ja lähtökohdat

1.1 HSY:n jätehuollon investointien suunnittelu

HSY:n jätehuollon investointien ja kehittämisen suunnittelu on kuvattu IMS toimintajärjestelmän prosessikuvauksissa. Investointiohjelman 2021 - 2030 laadintaa ovat ohjanneet HSY:n strategia 2025 ja jätehuollon investointistrategia 2025 sekä vuoden 2019 lopussa ja 2020 alussa tehty jätehuollon investointien tarpeiden kartoitus. Investointiohjelman yhteydessä laadittiin myös talousmalli, jossa kuvataan investointien taloudelliset edellytykset.

1.2 Jätehuollon investointistrategia

Jätehuollon investointistrategia hyväksyttiin HSY:n hallituksessa 13.4.2018. Investointistrategia perustuu samaan aikaan valmistelussa olleeseen HSY:n strategiaan 2025, joka hyväksyttiin yhtymäkokouksessa 16.11.2018. Jätehuollon investointistrategiassa on määritelty neljä painopistettä, joiden perusteella jätehuollon investointiohjelma vuosille 2021-2030 on laadittu (kuva 1).

Kuva 1 HSY:n jätehuollon investointistrategian painopisteet.

Painopisteissä on otettu huomioon sekä HSY:n strategiaan kirjatut kiertotalouden ja energiatehokkuuden edistämiseen tavoitteet että HSY:n tehtävä järjestää pääkaupunkiseudun asukkaille jätehuollon palvelut toimintavarmasti ja mahdollisimman pienillä ympäristövaikutuksilla. Uuden teknologian aktiivinen hyödyntäminen on huomioitu investointistrategiassa HSY:n strategian mukaisena mahdollistajana.

Investointistrategian tavoitteisiin pyritään seuraavilla toimenpiteillä ja niiden toteutumista tukevilla investoinneilla:

1. Ympäristövaikutusten hallinta ja - kuormituksen merkittävä vähentäminen

- Päästöt ilmaan: Kaasunkeräysjärjestelmän ylläpitäminen, viimeistelyrakentaminen
- Päästöt vesiin: Vesienkeräysjärjestelmän ylläpitäminen ja riittävä allaskapasiteetti sekä vesientarkkailu

2. Kiertotalouden edistäminen ja energiatehokkuuden parantaminen
   - Energiatehokkuus ja uusiutuva energia: Kaasun tehokas hyödyntäminen ja uusiutuvan energian lisääminen
   - Materiaalitehokkuus ja kiertotalous: Jätteen laitosmainen käsittely, lietteen käsittely ja hyödyntäminen sekä uusiomateriaalien hyödyntäminen rakennusurakoissa
3. Korkea toimintavarmuus ja asiakaslähtöiset palvelut
   - Korkea toimintavarmuus: Riittävä ja häiriötön sekä vähäpäästöinen laitoskapasiteetti, varmistettu jätteenkuljetuksen keräysvälineistö ja huolto
   - Asiakaslähtöiset palvelut: Asiakaskokemus Sortti-asemilla, toimivat operatiiviset tietojärjestelmät
4. Uuden teknologian aktiivinen hyödyntäminen ja yhteistyön rakentaminen
   - Uusien ja puhtaiden teknologioiden käyttöönotto, digitaaliset ratkaisut ja alustojen hyödyntäminen

Lisäksi kaikissa investoinneissa huomioidaan HSY:n strateginen päämäärä vakaa talous.

1.3 Investointiohjelman rakenne

Jätehuollon investointiohjelman rakenne perustuu korirakenteeseen, jossa investoinnit on jaettu kolmeen pääkokonaisuuteen ja 14 koriin. Pääkokonaisuudet ovat aluepalvelulähtöiset investoinnit, käsittelypalvelulähtöiset investoinnit ja muut investoinnit. Käsittelypalvelulähtöiset investoinnit jakaantuvat kahteen alakokonaisuuteen, jotka ovat ympäristövaikutusten hallinta sekä alueiden ja toimintojen ylläpito ja kehittäminen. Jätehuollon investointiohjelman korirakenne on esitetty kuvassa 2.

Kuva 2 Jätehuollon investointiohjelman korirakenne

1.4 Investointiohjelman muodostaminen

Jätehuollon investointiohjelmassa on kuvattu jätehuollon suunnitellut investoinnit vuosille 2021-2030. Investointiohjelma laaditaan kahden vuoden välein. Edellinen investointiohjelma laadittiin vuosille 2019-2028 ja hyväksyttiin HSY:n hallituksessa huhtikuussa 2018. Jätehuollon investointitarpeet perustuvat vuonna 2019 tehtyihin jätehuollon laatimiin tarvetarkasteluihin, joita on täsmennetty vuonna 2020. Kaikki investointiohjelmassa esitetyt hankkeet ja hankkeiden kustannusarviot ovat alustavia arvioita ja ne tarkentuvat lähempänä toteutusajankohtaa.

Kullekin investointikorille on määritelty päämäärä, palvelutaso ja suunnittelukauden 2021-2030 tavoitteet. Päämäärä kuvaa pitkän aikavälin tavoitetta, johon toiminnalla pyritään. Palvelutaso kuvaa tavoitteita, joita päämäärän saavuttaminen vaatii. Toimenpiteillä kuvataan päämäärän saavuttamista edistäviä toimia.

	Kuvaus
Päämäärä	Pitkän aikavälin tavoite, johon pyritään.
Palvelutaso	Tekniset tavoitteet, joita päämäärän saavuttaminen vaatii. Palvelutaso tarkentaa päämäärää.
Suunnitelmakauden toimenpiteet	Suunnittelukauden aikana toteuttavat päämäärän saavuttamista edistävät toimenpiteet.

Investointiohjelman vaikuttavuutta on arvioitu HSY:n strategisten päämäärien toteuttamisen näkökulmasta ja investointistrategiassa esitettyjen tunnuslukujen ja tavoitteiden pohjalta. Jokaisen investointiohjelmassa olevan hankkeen vaikuttavuus sekä strategisiin päämääriin että investointistrategian tunnuslukuihin on arvioitu erikseen.

Strategiset päämäärät

- Ympäristövastuun ja resurssitehokkuuden edelläkävijä
- Korkea toimintavarmuus
- Vakaa talous
- Sujuvat palvelut

Investointistrategian tunnusluvut

- Päästöt ilmaan
- Päästöt vesiin
- Energiatehokkuus ja uusiutuva energia
- Materiaalitehokkuus ja kiertotalous
- Korkea toimintavarmuus
- Asiakaslähtöiset palvelut
- Uuden teknologian hyödyntäminen
- Vaikutus toimintakatteeseen (käyttökustannukset ja toimintatulot)

2 Aluepalvelulähtöiset investoinnit

Aluepalvelulähtöiset investoinnit toteutetaan HSY:n asiakasrajapinnassa ja ne liittyvät Sortti-asematoimintaan, toimipisteiden palvelukykyyn ja turvallisuuteen, yhteistyöhön Kierrätyskeskuksen kanssa ja vaarallisten jätteiden huoltoon. Aluepalvelulähtöiset investoinnit tähtäävät ensisijaisesti asiakaslähtöisten palveluiden parantamiseen. Lisäksi ne edistävät kiertotalouden tavoitteiden toteutumista. Investoinnit kohdennetaan vastaamaan asiakasryhmien pitkän aikavälin tarpeita. Aluepalvelulähtöisten investointien pääkokonaisuus jakaantuu kolmeen koriin: Sortti-asemat, korjaus- ja täydennystyöt sekä kalustohankinnat. Nämä sisältävät yhteensä 14 eri hankekokonaisuutta.

2.1 Sortti-asemat ja aluekeräysverkosto

Osakokonaisuus sisältää korit:

1) Sorttiasemien rakentaminen (uudet),
2) Aluepalvelujen korjaus- ja täydennystyöt ja
3) Aluepalvelujen kalustohankinnat

Aluepalvelulähtöiset investoinnit suunnitelmakaudella 2021 - 2030 ovat n. 35,0 milj. € (edellisessä investointiohjelmassa 29,4 milj. €). Suunnitelmakauden merkittävimpiä hankkeita ovat uudentyyppisten Sortti-asemien ns. Mini-Sorttien ja Sortti-kierrätystavaratalon toteuttaminen tiiviissä yhteistyössä Kierrätys-keskuksen kanssa. Suunnitelmakaudella toteutetaan Kivikon jätepalvelukeskuksen osalta mm. vaarallisten jätteiden varaston saneeraus ja laajennus sekä rakennusten teknisiä energiatehokkuusinvestointeja. Investoinneilla mahdollistetaan osaltaan myös Kivikon hyödyntäminen Ekomo-toimintaan. Sortti-asemilla tehdään erilaisia korjaus- ja täydennysinvestointeja sekä kalustoinvestointeja liittyen mm. lavapaikkojen määrään kerättävien jätejakeiden lisääntyessä. Aluepalvelulähtöisten investointien osuus jätehuollon kokonaisinvestoinneista on suunnitelmakaudella n. 19 %.

2.1.1 Kori 1: Sorttiasemien rakentaminen (uudet)

Sortti-asemien rakentamisen osakokonaisuuteen kuuluu Sortti-asemien palveluverkoston laajentaminen ja uusien konseptien kehittäminen.

Pääkaupunkiseudulla on viisi Sortti-asemaa. Sortti-asemilla on Kierrätyskeskuksen kontti, mutta tarve laajemmalle yhteistyölle on tunnistettu. Yhteistyötä Kierrätyskeskuksen kanssa pyritään ohjelmakaudella lisäämään Kierrätyskeskusten yhteyteen rakennettavien Mini-Sorttien avulla sekä mahdollisen kierrätystavaratalon rakentamisella. Ensimmäinen Mini-Sortti pyritään toteuttamaan vuonna 2020 (Vantaa/Koivukylä). Jatko suunnitellaan kokemusten pohjalta. Investointiohjelmassa on varauduttu uusien Mini-Sorttien rakentamiseen vuosina 2022, 2024, 2026 ja 2028. Kierrätystavaratalon rakentamiseen on varauduttu vuosina 2026-2027. Yhteistyön laajentamiseen liittyy myös palvelukonseptien yhtenäistäminen.

Ohjelmakaudella on lisäksi varauduttu yhden uuden nykyisentyyppisen Sortti-aseman rakentamiseen. Pääkaupunkiseudun asukasmäärä kasvaa jatkuvasti ja jo tällä hetkellä mm. Helsingin läntinen osa ja Espoon itäinen osa ovat kaukana nykyisistä palvelupisteistä. Lisäksi nykyisistä asemista Konalan Sortti-asema on vuokratontilla ja vuokrasopimuksen jatko epävarma. Uuden Sortti-aseman rakentamiseen on varauduttu ohjelmakauden loppuvuosina.

Sorttiasemien rakentaminen (uudet), päämäärä, palvelutaso ja suunnitelmankauden tavoitteet.

Päämäärä	- Sortti-asemien asiakaspalvelun tason ja asiakaskokemuksen parantaminen palveluvalikoimaa parantamalla
Palvelutaso	- Sortti-asemien määrää lisätään - Sortti-asemien palveluvalikoimaa laajennetaan ja kehitetään
Suunnitelmakauden toimenpiteet	- Uudentyyppiset asutus-/mini-Sortit valmistuvat (tavoite 4 kpl yhden vuonna 2020 toteutettavan lisäksi) - Kierrätyskeskuksen kanssa yhteistyössä toteutettava kierrätystavaratalo-Sortti valmistuu - Toteutetaan uusi nykyisenkaltainen Sortti-asema myöhemmin määriteltävään paikkaan

Sortti-asemien rakentamisen kustannukset ohjelmakaudella ovat yhteensä 15,5 M€. Kustannukset jakautuvat vuosittain ja kohteittain seuraavasti:

	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2021-2030
Mini-Sortit / City-Sortit		0,63		0,63		0,63		0,63			2,5
Kierrätystavaratalo-Sortti				0,10	0,40	2,50	3,00				6,0
Uusi Sortti-asema							0,10	0,40	3,00	3,50	7,0
YHTEENSÄ	0,0	0,6	0,0	0,7	0,4	3,1	3,1	1,0	3,0	3,5	15,5

2.1.2 Kori 2: Aluepalvelujen korjaus- ja täydennystyöt

Kori 2 sisältää Sortti-asemien ja Kivikon saneeraus- ja palvelutason parannustöiden edellyttämät investoinnit.

Kivikon jätepalvelukeskuksen toiminnan sujuvan jatkumisen turvaamiseksi, alueella tehdään ohjelmakaudella erilaisia korjaavia toimenpiteitä mm. kenttäpinnoitteinen ja teiden osalta. Ohjelmakaudella toteutetaan myös Kivikon vaa'an saneeraus, rakennusten julkisivusaneerauksia, IV-saneerauksia, lämmönjakopaketin uusiminen ja jätepalvelukeskuksen vaarallisen jätteen varaston saneeraus ja laajentaminen sekä mahdollisuuksien mukaan koko vaarallisen jätteen toimintojen kattaminen.

Vuonna 2022 toteutetaan Kivikon Sortti-asemalle uusi tukikohta parantamaan asiakaspalvelua ja aseman logistiikkaa. Nykyisen asiakastilan ahtaus heikentää aseman palvelutasoa ja asiakasturvallisuutta. Lisäksi Sortti-asemilla tehdään vuosittain investoineiksi luokiteltavia korjaus- ja täydennystöitä, jotta kiinteistöiden toiminnallisuus, turvallisuus ja ulkonäkö säilyvät. Myös uudet/muuttuvat toiminnot, kuten uusien jätejakeiden lajittelu, aiheuttavat tarvetta erilaisiin pienimuotoisempiin investointeihin.

Taulukko 2. Aluepalvelujen korjaus- ja täydennystyöt, palvelutaso ja suunnitelmankauden tavoitteet.

Päämäärä	- Kivikon jätetukikohdan ja käytössä olevien Sortti-asemien toiminnan varmistaminen ja energiatehokkuuden parantaminen
Palvelutaso	- Lainsäädännön, lupien ja määräysten mukaiset toimenpiteet tehty. - Kunnossapitotarveselvitysten sekä muiden rakennusosien kuntoarvioiden mukaiset saneeraukset tehtyinä - Muissa yhteyksissä, mm. turvallisuuskävelyillä ja tarvekartoituksissa, havaitut turvallisuutta ja toiminnallisuutta parantavat toimenpiteet toteutettuina

Suunnitelmakauden toimenpiteet	- Kivikon jätehuoltotukikohdassa suoritetaan vuosittain korjaus- ja täydennystöinä mm. piha-alueiden, rakennusten ja muiden rakenteiden saneeraustöitä toiminnan varmistamiseksi ja energiatehokkuuden parantamiseksi. - Kivikon jätepalvelukeskuksen vaarallisen jätteen varasto piha-alue katetaan. - Käytössä olevilla Sortti-asemilla suoritetaan tarpeelliset korjaus- ja täydennystyöt. - Kivikon Sortti-aseman vanha tukikohta korvataan rakentamalla sen tilalle uusi tukikohta

Aluepalvelujen korjaus- ja täydennystöiden kustannukset ohjelmakaudella ovat yhteensä 12,9 M€. Kustannukset jakautuvat vuosittain ja kohteittain seuraavasti:

	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2021-2030
Kivikon korjaus- ja täydennystyöt	1,65	0,60	0,60	0,25	0,05	1,20	0,20	0,60	0,30	0,30	5,8
Kivikon Sortin tukikohta	0,02	2,00									2,0
Sortti-asemien k&t-työt	0,21	0,20	1,30	0,53	0,23	0,45	0,76	0,36	0,60	0,47	5,1
YHTEENSÄ	1,9	2,8	1,9	0,8	0,3	1,7	1,0	1,0	0,9	0,8	12,9

2.1.3 Kori 3: Aluepalvelujen kalustohankinnat

Kori 3 sisältää aluepalveluiden kalustohankinnat mm. Sortti-asemien lavat ja laitehankinnat sekä erilaisten digitaalisten ratkaisujen toteuttamiseen liittyvät hankinnat.

Sortti-asemien vaihtolavoja, puristimia ja työkoneita uusitaan niiden tullessa käyttöikänsä päähän. Uusimistarvetta on vuosittain. Lisäksi investoinneissa varaudutaan hankkimaan tarvittava kalusto uusille Sortti-asemille sekä uusien toimintojen tarpeisiin. Itsepalvelulaitteistoja otetaan ohjelmakaudella laajemmin käyttöön ja mahdollistetaan näin itsepalvelumaksaminen kaikilla Sortti-asemilla sekä ennakkoon eSortissa maksetun jätekuorman tuominen asemalle.

Vaarallisen jätteen keräysvälineillä mahdollistetaan vaarallisen jätteen kerääminen ja kuljettaminen, parannetaan konttien turvallisuutta esim. torjumalla varkauksia sekä parannetaan keräyspalvelun kattavuutta.

Ohjelmakauden loppupuoliskolla varaudutaan Sortti-asemille toteuttamaan optinen kamerajärjestelmä tms. tehostamaan täyttöasteen mittausta ja lavalogistiikan hallintajärjestelmä lavojen seurantaan ja varastotason hallintaan. Toiminnanohjaamisen järjestelmillä voidaan tavoitella merkittäviä kustannushyötyjä suhteutettuna toimintaan, kun lavojen täyttöaste paranee ja lavojen varastotason hallinta paranee.

Taulukko 3. Aluepalvelujen kalustohankinnat, palvelutaso ja suunnitelmankauden tavoitteet.

Päämäärä	- Sortti-asemien, Kivikon jätepalvelukeskuksen ja vaarallisen jätteen keräyksen sujuva ja turvallinen toiminta kaikissa tilanteissa
Palvelutaso	- Sortti-asemien ja Kivikon jätepalvelukeskuksessa turvallinen ja toimiva kalusto - Vaarallisen jätteen keräyskalusto ylläpidetty - Uudentyyppisiä digitaalisia järjestelmiä hyödynnetään asiakaspalvelussa

Suunnitelmakauden toimenpiteet	- Uusille Sortti-asemille hankitaan tarvittava kone- ja lavakalusto ennen käyttöönottoa. - Sortti-asemien kone- ja lavakalustoa sekä Kivikon vaarallisen jätteen kalustoa uusitaan tarpeen mukaan - Sortti-asemien itsepalvelulaitteistot käytössä ja ylläpidettyinä kaikilla Sortti-asemilla - Logistiikkaohjaus otettu käyttöön tukemaan Sortti-asemien toimintaa

Aluepalvelujen kalustohankintojen kustannukset ohjelmakaudella ovat yhteensä 6,6 M€. Kustannukset jakautuvat vuosittain ja kohteittain seuraavasti:

	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2021-2030
Sortti-asemien vaihtolavat ja työkoneet	0,30	0,42	0,40	0,41	0,40	0,31	0,27	0,40	0,30	0,29	3,5
Itsepalvelulaitteet Sortti-asemille			0,10		0,10	0,10	0,02	0,10			0,4
Vaaralliset jätteet / kontit, keräyskalusto	0,10	0,30	0,10	0,10	0,10	0,13	0,11	0,10	0,10	0,11	1,2
Sortti-asemien logistiikkaohjaus							0,50	0,25	0,50	0,25	1,5
YHTEENSÄ (M€)	0,4	0,7	0,6	0,5	0,6	0,5	0,9	0,8	0,9	0,6	6,6

3 Käsittelypalvelulähtöiset investoinnit

Käsittelypalvelulähtöiset investoinnit sisältävät jätteen käsittelyyn ja jalostamiseen sekä välivarastointiin ja loppusijoittamiseen liittyviä hankkeita. Hankkeet sisältävät sekä ylläpitoinvestointeja että kapasiteetin lisäämiseen ja ympäristönäkökohtiin perustuvia investointeja. Ne tähtäävät toimintavarmuuden ylläpitoon, ympäristövaikutusten hallintaan ja - kuormituksen merkittävään vähentämiseen sekä kiertotalouden edistämiseen.

Käsittelypalvelulähtöiset investoinnit jakaantuvat kahteen pääkokonaisuuteen: ympäristövaikutusten hallinta sekä alueiden ja toimintojen kehittäminen. Näihin sisältyy yhteensä 38 hankekokonaisuutta.

3.1 Ympäristövaikutusten hallinta

Ympäristövaikutusten hallinnan pääkokonaisuus jakaantuu kolmeen koriin:

4) Kaatopaikkakaasun keräys ja hyödyntäminen,
5) Vesien keräys ja johtaminen ja
6) Viimeistelyrakenteet.

Ympäristövaikutusten hallinnan investoinnit suunnitelmakaudella 2021- 2030 ovat n. 18,8 milj. € (edellisessä investointiohjelmassa 31,1 milj. €). Suunnitelmakauden merkittävimpiä hankkeita ovat vanhan kaatopaikan pinnan viimeistely niin, että koko kaatopaikan lopullinen tiivistysrakenne on valmis. Uuden kaatopaikan osalta toteutetaan väliaikaisia pinnan tiivistysrakenteita ympäristölupaehtojen mukaisesti. Investoinneilla pyritään estämään paikalliset hajuhaitat ja kaatopaikkakaasun tehokas hyödyntäminen energiaksi kaasuvoimalassa. Suunnitelmakaudella lisätään kenttävesien tasauskapasiteettia sään ääri-ilmiöitä vastaan rakentamalla uusi tasausallas sekä kehitetään ratkaisuja hulevesien paikalliseen käsittelyyn. Ympäristövaikutusten hallinnan kokonaisuuteen liittyvien investointien osuus jätehuollon kokonaisinvestoinneista on suunnitelmakaudella n. 10 %.

3.1.1 Kori 4: Kaatopaikkakaasun keräys ja hyödyntäminen

Kori 4 sisältää kaatopaikkojen kaasunkeräysverkostot, kaasupumppaamot ja säätöasemat sekä kaasuvoimalaan liittyvät investoinnit.

Kaasunkeräysverkosto pidetään toimintakuntoisena toteuttamalla kaasun keräykseen ja hyödyntämiseen liittyvät investoinnit. Jätteenkäsittelykeskuksen vanhalla ja uudella kaatopaikalla korjataan ja rakennetaan kaasunkeräyskaivoja, imu- ja siirtolinjoja, pumppaamoja ja säätöasemia sekä tehdään tarvittavat automaatiojärjestelmiin liittyvät uudistukset. Korjaustarvetta kaasun imuputkistoihin aiheutuu mm. kaatopaikan painumisen takia. Tavoitteena on turvata laadukas kaasuntalteenotto ja minimoida ympäristö- ja hajuhaitat. Korkea kaasun talteenottoaste ja kaasun oikea laatu parantavat kaasuvoimalan käytettävyyttä ja lisäävät energiantuotannosta saatavia tuloja.

Kaatopaikkakaasun keräys ja hyödyntäminen, päämäärä, palvelutaso ja suunnitelmakauden tavoitteet:

Päämäärä	- Kaasun tehokas keräys ja hyötykäyttö - Kaatopaikkakaasusta johtuvien haju- ja ympäristöhaittojen minimointi
Palvelutaso	- Kaasunkeräysverkoston saneerausinvestoinnit kaasunkeräysverkoston toimintavarmuuden ylläpitämiseksi ja kaasunkeräystehokkuuden parantamiseksi - Kaasumoottoreiden toiminta suhteutetaan kerättävään kaasumäärään ja moottoreiden toiminta varmistetaan tarvittavin investoinnein

Suunnitelmakauden toimenpiteet	- Kaasunkeräysverkostoa saneerataan korjaustarpeiden mukaisesti ja verkostoa laajennetaan tarvittaessa. - Kaasunkeräyksen valvomo- ja automaatiojärjestelmän uusinta sekä kaasupumppaamoiden P1-P4 automaation uusinta - Kaatopaikkakaasun rikastaminen ja/tai kaasuntuotannon tehostaminen muilla tarvittavilla menetelmillä

Kaatopaikkakaasun keräyksen ja hyödyntämisen investointien kustannukset ohjelmakaudella on ovat yhteensä 4,4 M€. Kustannukset jakautuvat vuosittain ja kohteittain seuraavasti:

	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2021-2030
Kaasunkeräyksen ylläpitosaneeraukset	0,25	0,30	0,30	0,35	0,35	0,25	0,25	0,25	0,25	0,25	2,8
Kaatopaikkakaasun rikastamiseen liittyvät investoinnit		0,20	1,40								1,6
YHTEENSÄ (M€)	0,3	0,5	1,7	0,4	0,4	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	4,4

3.1.2 Kori 5: Vesien keräys ja johtaminen

Kori 5 sisältää kaikki vesien keräykseen ja johtamiseen liittyvät investoinnit, kuten vesienhallintajärjestelmän, vesihuoltojärjestelmät sekä jätevesien esikäsittelyn ja kierrätyksen.

Vesien hallintaan liittyen joudutaan vuosittain tehdä normaalin kunnossapidon lisäksi tehdä välttämättömiä saneerauksia, joilla varmistetaan vesienhallintajärjestelmän pumppaamojen, putkistojen, altaiden sekä instrumentointi- ja automaatiolaitteiden toimintavarmuus ja ympäristöystävällinen toiminta. Ohjelmakauden alussa varaudutaan mm. kaatopaikan huoltotunnelin teräksisten suotovesiputkien korjaamiseen.

Ekomo-toiminta ja muut kiertotalouden hankkeet edellyttävät kenttäkapasiteetin lisäämistä, jotta toiminta pysyy ympäristölupien mukaisena. Myös vastaanotettavan ja käsiteltävän biojätteen määrän kasvu nykyisestä lisää kenttätarvetta. Kenttäpinta-alan kasvaessa ja sään ääri-ilmiöiden lisääntyessä on tarve kasvattaa tasausallaskapasiteettia. Uusi tasausallas TAL12 toteutetaan vuosina 2021-2022.

Investointiohjelmassa varaudutaan myös rakentamaan juurakkopuhdistamoita, joilla puhdistetaan Ämmässuon alueelta maastoon johdettavia hulevesiä sekä kokeilemaan metaanintuotannon tehostamista kaatopaikalla esim. entsyymilisäyksillä.

Vesien keräys ja johtaminen, päämäärä, palvelutaso ja suunnitelmakauden tavoitteet:

Päämäärä	- Jätteenkäsittelyalueiden vesien luvanmukainen ja ympäristön kannalta tehokas käsittely - Jäte- ja hulevesien hyödyntäminen kaatopaikkojen toiminnan tehostamisessa
Palvelutaso	- Kaikki nykyisten ja uusien jätteenkäsittelyalueiden vedet kerätään ja johdetaan käsittelyyn ympäristölupien ja viranomaismääräysten mukaisesti
Suunnitelmakauden toimenpiteet	- Ämmässuon toimintojen muuttuessa enemmän kenttätoimintoja vaativaksi lisätään alueella syntyvien ja viemäriin johdettavien valumavesien varastoallaskapasiteettia. - Vesiverkostoja ja järjestelmiä täydennetään lisäksi tarpeiden mukaisesti.

	- Tehostetaan hulevesien paikallista käsittelyä - Vesien kierrätystä lisätään mahdollisuuksien mukaan tehostamaan kaatopaikkakaasun tuotantoa ja lyhentämään jälkihoitoaikaa .

Vesien keräyksen ja johtamisen investointien kustannukset ohjelmakaudella ovat yhteensä 5,8 M€. Kustannukset jakautuvat vuosittain ja kohteittain seuraavasti:

	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2021-2030
Vesienhallinnan ylläpitosaneeraukset ja korjaukset	0,45	0,45	0,10	0,10	0,10	0,10	0,10	0,10	0,10	0,10	1,7
Uusi jätevesien tasausallas	0,75	2,25									3,0
Hulevesien puhdistusjärjestelmä	0,30		0,50								0,8
Kaatopaikkaveden kierrättämisen tehostaminen	0,15	0,15									0,3
YHTEENSÄ (M€)	**1,7**	**2,9**	**0,6**	**0,1**	**0,1**	**0,1**	**0,1**	**0,1**	**0,1**	**0,1**	**5,8**

3.1.3 Kori 6: Viimeistelyrakenteet

Kori 6 sisältää Ämmässuon alueen kaatopaikkojen väliaikaiset ja pysyvät pintatiivistysrakenteet sekä maisemointityöt.

Uusi kaatopaikka avattiin vuonna 2007 ja samalla suljettiin vanha kaatopaikka. Uuden kaatopaikan pinta-ala on n. 12,4 ha. Uuden kaatopaikan luiska-alueet ovat saavuttaneet lopullisen lakikorkeuden, ja niillä on aloitettu ns. väliaikaisten pintarakenteiden rakentaminen vuonna 2018. Ohjelmakaudella toteutettavat väliaikaiset pintarakenteet rakennetaan suunnitellusti vaiheittain ja kerroksittain, niin että väliaikainen ja lopullinen pintarakenne voivat toimia tarvittaessa yhdessä. Pintarakennetta tehdään vuosittain noin 0,5 - 1,5 hehtaarin alueille teknis-taloudellisten reunaehtojen puitteissa. Uuden kaatopaikan luiska-alueiden arvioidaan valmistuvan viimeistään vuoteen 2023 mennessä ja lakialueet viimeistellään tämän jälkeen tai mahdollisuuksien mukaan aiemmin.

Vanhan kaatopaikan pinta-ala on noin 53 hehtaaria. Ympäristöluvan mukaan vanhalle kaatopaikalle tulee rakentaa viimeistelyrakenteet, joilla kaatopaikan pinta tiivistetään ja estetään kaatopaikkakaasun pääsy ympäristöön. Tiiviitä pintarakenteita tarvitaan vielä n. 5 hehtaaria. Vanhan kaatopaikan lopullinen pintarakenne edellyttää, että tiiviiden pintarakenteiden päälle rakennetaan vielä n. 1,0 metrin paksuinen pintakerros. Pintakerros on ylin ja viimeinen kerros ympäristöluvan mukaisesta kaatopaikan pintarakenteesta. Tämä maa-aineksista rakennettu kerros toimii ns. vettä varastoivana ja haihduntaa edistävänä kerroksena sekä kasvualustana. Pintakerroksia on tarpeen rakentaa vuosien 2021 - 2030 aikana n. 11 hehtaaria (vuosittain n. 2 hehtaaria).

Viimeistelyrakenteet, päämäärä, palvelutaso ja suunnitelmakauden tavoitteet:

Päämäärä	- Kaasu- ja vesitiiviit ympäristölupamääräysten mukaiset pintatiivistysrakenteet käytöstä poistetuilla kaatopaikoilla ympäristön tilan parantamiseksi

Palvelutaso	- Viimeistelyrakentaminen ympäristölupaehtojen mukaisesti mahdollisuuksien mukaan jätteenkäsittelykeskuksessa jalostettuja kierrätyskelpoisia materiaaleja hyödyntäen (mm. jätevoimalan kuonat, “Helsinki-moreeni” ja kompostipohjaiset multatuotteet)
Suunnitelmakauden toimenpiteet	- Vanhan kaatopaikan lakialueella pysyvä pintarakenne toteutetaan - Nykyiselle kaatopaikalle rakennetaan tilapäisiä pintarakenteita ja kuivatusjärjestelmiä.

Viimeistelyrakenteiden kustannukset ohjelmakaudella ovat yhteensä 8,6 M€. Kustannukset jakautuvat vuosittain ja kohteittain seuraavasti:

	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2021-2030
Uusi kaatopaikka, väliaikaiset pintarakenteet	0,65	0,65	0,65	0,30	0,30	0,30	0,30	0,30	0,30	0,30	4,1
Vanhan kaatopaikka pintarakenteet ja maisemointi	1,40	1,10	0,80	0,30		0,30		0,30		0,30	4,5
YHTEENSÄ (M€)	2,1	1,8	1,5	0,6	0,3	0,6	0,3	0,6	0,3	0,6	8,6

3.2 Alueiden ja toimintojen kehittäminen

Alueiden ja toimintojen kehittämisen pääkokonaisuus jakaantuu viiteen koriin:

7) Biojätteen ja lietteen käsittely ja hyödyntäminen,
8) Ämmässuon laajennusalue,
9) Infran kehittäminen ja ylläpito,
10) Käsittelypalvelujen koneet ja laitteet ja
11) Energia- ja materiaalitehokkuusinvestoinnit

Alueiden ja toimintojen kehittämisen investoinnit suunnitelmakaudella 2019 - 2028 ovat n. 101,2 milj. € (edellisessä investointiohjelmassa 100,5 milj. €). Merkittävimmät investoinnit liittyvät biojätteen ja lietteen käsittelyyn sekä energia- ja materiaalitehokkuuden parantamiseen. Ohjelmakaudella varaudutaan HSY:n Blominmäen puhdistamon jätevesilietteiden käsittelyyn uusilla innovatiivisilla käsittelymenetelmillä esim. tuottamalla lietteistä biohiiltä (pyrolyysi). Materiaali- ja energiatehokkuutta parannetaan toteuttamalla erilaisia jätteiden esikäsittely- ja lajitteluratkaisuja sekä valmistaudutaan tuottamaan uusiutuvaa energiaa mm. aurinko- ja tuulivoimasta. Alueiden ja toimintojen kehittämisen investointien osuus jätehuollon kokonaisinvestoinneista on suunnitelmakaudella n. 56 %.

3.2.1 Kori 7: Biojätteen ja lietteen käsittely ja hyödyntäminen

Kori 7 sisältää kompostointilaitoksiin ja biokaasun hyödyntämiseen liittyvät saneeraus- ja rakennusinvestoinnit, laitehankinnat sekä biojätteen käsittelykenttiin kohdistuvat rakennusinvestoinnit.

Biojätteen käsittely on erittäin kuluttavaa laitteistoille ja rakenteille. Käsittelylaitoksille joudutaan vuosittain tekemään normaalin kunnossapidon lisäksi saneerauksia, joilla varmistetaan kompostointilaitoksen ja biokaasulaitoksen toimintavarmuus ja ympäristöystävällinen toiminta. Ohjelmakaudella tehdään mm. esikäsittelyyn ja seulontaan liittyviä investointeja ja automaatiojärjestelmien uusimista sekä varaudutaan

erilaisiin ennakoimattomiin saneeraustarpeisiin. Vuonna 2028 varaudutaan kompostointilaitoksella tekemään laajempi peruskorjaus laitoksen toimintakyvyn ylläpitämiseksi.

Investointistrategiaan on kirjattu, että jätevesilietteiden kehittyneet käsittelymenetelmät ovat käytössä vuonna 2025. Tähän liittyvät strategiset toimenpiteet ovat mm. pyrolyysi. Orgaanisen jätteen kierrätyksessä pyritään korkea-arvoisimpiin tuotteisiin toteuttamalla investointiohjelman mukaiset biomassojen käsittelyyn ja jatkojalostukseen liittyvät investoinnit Blominmäen jätevesilietteiden käsittelykapasiteetin varmistamiseksi. Vuonna 2020 rakennetaan pyrolyysin koetoimintalaitos ja koetoimintaa suoritetaan vuosina 2021 ja 2022. Päätös täyden mittakaavan laitoksen toteuttamisesta tehdään koetoiminnasta ja lietehiilihankkeesta saatujen tulosten perusteella. Täyden mittakaavan laitoksen rakentamiseen on investointiohjelmassa varauduttu vuosina 2023-2025.

Ohjelmakauden aikana tehdään myös erilaisia investointeja kapasiteetin nostoon, käsittelyn tehostamiseen ja biokaasun hyödyntämiseen liittyen. Investointiohjelmaan varauksiin sisältyy mm. biojätteen laitosmaisen käsittelykapasiteetin nosto, biokaasulaitoksen mädätteen jalostus maatalouskäyttöön, aumojen kastelujärjestelmä ja varasyöttölinjan lisääminen biokaasulaitoksen mädätysreaktoriin. Vuonna 2029 on varauduttu tarvittaviin investointeihin nykyisen biokaasua hyödyntävän laitoksen leasing-sopimuksen päättyessä.

Biojätteen ja lietteen käsittely ja hyödyntäminen, päämäärä, palvelutaso ja suunnitelmakauden tavoitteet:

Päämäärä	- Erilliskerätyn biojätteen tehokas käsittely ja hyötykäyttö sekä biokaasun tehokas hyödyntäminen
Palvelutaso	- Ämmässuolla käsitellään kaikki HSY:n erilliskeräämä biojäte - Mädätyksen biokaasu hyödynnetään tehokkaasti - Biojätteen käsittelylaitokset pidetään toimintakuntoisena ja -varmoina
Suunnitelmakauden toimenpiteet	- Kompostointi- ja biokaasulaitoksilla tehdään ylläpitosaneerauksia ja peruskorjausta toiminnan laadun varmistamiseksi ja toimintavarmuuden ylläpitämiseksi - Kenttäalueiden laajentamiseen varaudutaan ja jälkikypsytykseen käytettävillä kentillä tehdään ylläpitokorjauksia ja varaudutaan vanhojen kenttäalueiden uudelleenpinnoituksiin. - Biomassojen käsittelyn ja ravinteiden kierrätyksen tehostaminen Ämmässuon alueella toteutettu. Täyden mittakaavan pyrolyysilaitoksen toteutukseen on varauduttu vuosina 2023-2025.

Biojätteen käsittelyn kustannukset ohjelmakaudella ovat yhteensä 47,0 M€. Kustannukset jakautuvat vuosittain ja kohteittain seuraavasti:

	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2021-2030
Käsittelylaitosten peruskorjaukset ja saneeraukset	1,25	1,25	0,60	1,50	0,60	0,60	1,20	2,60	0,60	1,20	11,4
Kapasiteetin nosto, käsittelyn tehostaminen ja biokaasun hyödyntäminen	0,92	1,50		0,20	3,00	3,00			1,00		9,6
Biomassojen käsittely ja jatkojalostus (pyrolyysi)	0,50	0,50	3,00	14,00	8,00						26,0
YHTEENSÄ (M€)	2,7	3,3	3,6	15,7	11,6	3,6	1,2	2,6	1,6	1,2	47,0

3.2.2 Kori 8: Ämmässuon laajennusalue

Kori 8 sisältää jätevoimalan kuonan ja tuhkien käsittelyn ja tuhkan loppusijoituksen edellyttämiä investointeja sekä muita laajennusalueen töitä.

Merkittävimmät investoinnit liittyvät jätevoimalan vaaralliseksi jätteeksi luokiteltavan tuhkan käsittelyyn ja loppusijoittamiseen. HSY vastaa Vantaan jätevoimalan vaaralliseksi jätteeksi luokitellun tuhkan käsittelystä. Nykyisin käytössä olevan T1-solun täytyttyä arviolta 2024-2025 tulee käytössä olla uusi T2-solu. Tuhkan käsittelyyn haetaan ratkaisua, joka mahdollistaisi tuhkan hyödyntämisen loppusijoittamisen sijaan. Käsittely- ja hyödyntämistekniikat ovat kuitenkin vasta kehitysvaiheessa, joten uusien loppusijoitusalueiden rakentamiseen on välttämätöntä varautua. Investoinneissa on ohjelmakaudella varauduttu myös uudentyyppiseen tuhkan käsittelyyn, joka voisi poistaa tulevaisuudessa kokonaan tuhkan loppusijoittamistarpeen ja tukea kiertotalouden tavoitteita monien raaka-aineiden osalta.

Osa laajennusalueen investoinnista liittyy tukialueiden rakentamiseen sekä muihin pienempimuotoisiin töihin. Ämmässuolle pyritään saamaan yhteistyökumppaneita EKOMO-hankkeiden puitteissa. Muodostettavien yhteistyö- tai vuokrasopimusten myötä varaudutaan tarjoamaan toimintoalustoiksi myös kaatopaikan laajennusalueelta valmiita kenttäalueita. Kaatopaikan laajennusalueen merkittävimmät kenttärakenteet valmistuvat vuoden 2020 loppuun mennessä. Vuosille 2021-2025 sekä vuodelle 2030 on varattu 200 k€/a pienempimuotoisiin töihin.

Ämmässuon laajennusalue, päämäärä, palvelutaso ja suunnitelmakauden tavoitteet:

Päämäärä	- Tarvittavat käsittely- ja loppusijoitusalueet erityyppisille jätteille ympäristön kannalta kestävällä tavalla toteutettuina - Jätteenkäsittelyn toimintavarmuus korkea
Palvelutaso	- Ympäristölupien mukaiset rakenteet jätteen loppusijoitukseen - Tuhkan käsittely vaarallisesta jätteestä tavanomaiseksi jätteeksi niin, että arvoaineet saadaan kiertoon ja mineraaliaines hyötykäyttöön
Suunnitelmakauden toimenpiteet	- Vaaralliseksi jätteeksi luokiteltaville jätevoimalan tuhkille rakennetaan uutta loppusijoitusaluetta ja nykyisin käytössä oleva tuhkasolu suljetaan - Uusi kehittyneempi tuhkankäsittelylaitteisto otettu käyttöön - Laajennusalueen käsittelyalueita rakennetaan ja ylläpidetään muuttuvien käsittelytarpeiden mukaan

Laajennusaluetta koskevien investointien kustannukset ohjelmakaudella ovat yhteensä 6,5 M€. Kustannukset jakautuvat vuosittain ja kohteittain seuraavasti:

	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2021-2030
Jätevoimalan tuhkan käsittely ja loppusijoittaminen	0,05	0,75	2,80	0,70	0,00	0,50	0,50				5,30
Tukialueet ja muut laajennusalueen työt	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20					0,20	1,20
YHTEENSÄ (M€)	0,3	1,0	3,0	0,9	0,2	0,5	0,5	0,0	0,0	0,2	6,5

3.2.3 Kori 9: Infran kehittäminen ja ylläpito

Kori 9 sisältää sekä omaa että Ekomo-toimintaa tukevan infran kehittämiseen ja kunnossapitoon liittyviä investointeja.

HSY on asettanut strategiassa tavoitteeksi nostaa kierrätysaste 60 %:iin vuoteen 2025 mennessä. HSY:n Ekomo-toiminta pyrkii erilaisten kumppanuksien avulla mahdollistamaan tähän tavoitteeseen pääsyä. Nämä jätteiden materiaalihyödyntämiseen tähtäävät Ekomo-toiminnat edellyttävät runsaasti kenttä- ja hallitilaa. Lisäksi kenttä- ja hallitilaa tarvitaan HSY:n omiin toimintoihin, erityisesti biojätteen käsittelyn ja omistajakuntien pilaantuneiden maiden käsittelyn tarpeisiin.

Hyötykäyttökenttien laajentaminen aloitetaan vuonna 2020. Kentät viimeistellään ja kenttiä rakennetaan lisää suunnitelmakaudella tarpeiden mukaisesti. Käsittelyhalleja varaudutaan ohjelmakaudella rakentamaan kaksi; Ekomo-halli vuosina 2021-2022 ja Pima2-halli vuosina 2026-2027. Pima-toimintoihin liittyen tehdään myös pienimuotoisempia nykyiseen halliin kohdistuvia investointeja vuonna 2024. Lisäksi alueen infraa kehitetään ja ylläpidetään mm. lämpö-, ja sähköverkon sekä tiestön ja tukialueiden osalta.

Päämäärä	- Ämmässuon infran kehittäminen ja sen vaatimat investoinnit huomioiden oma toiminta ja tulevan ekoteollisuuspuiston tarpeet sekä energiatehokkuus
Palvelutaso	- Ekomo-toimintaa tukeva infra hallirakenteiden osalta kunnossa - Pima-toimintaan tarvittavat hallit rakennettuina - Muu toimiva infra: • Sähkö- ja lämpöverkko • Tieverkosto • Aluevalvonta toimii • Prosessit ja rakennukset energiatehokaita
Suunnitelmakauden toimenpiteet	- Ekomo-hallit rakennettu ja käyttöönotettu - Pima2-halli rakennettu ja käyttöönotettu - Uusia hyötykäyttökenttiä rakennettu omiin ja Ekomo-toiminnan tarpeisiin Ämmässuolle - Katselmuksien perusteella tehtävät rakennusten ja tuotantolaitosten energiatehokkuusinvestoinnit tehty - Infraa kehitetty ja ylläpidetty

Infran kehittämistä ja ylläpitoa koskevien investointien kustannukset ohjelmakaudella ovat yhteensä 15,1 M€. Kustannukset jakautuvat vuosittain ja kohteittain seuraavasti:

	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2021-2030
Hallirakenteet ja pima-toiminnot	3,00	1,50		0,25		0,10	2,00				6,9
Hyötykäyttökentät ja muut infran kehittäminen	2,00	2,00	1,40	0,40	0,40	0,40	0,40	0,40	0,40	0,40	8,2
YHTEENSÄ (M€)	5,0	3,5	1,4	0,7	0,4	0,5	2,4	0,4	0,4	0,4	15,1

3.2.4 Kori 10: Käsittelypalvelujen koneet ja laitteet

Kori 10 sisältää käsittelypalveluiden koneiden ja laitteiden hankinnat.

Käsittelypalveluissa toteuttavaan alueinfran kunnossapitoon liittyy erilaisia pienempimuotoisia investointeja kuten aluehoitokoneiden ja -laitteiden hankintoja. Lisäksi laiteinvestointeja tehdään mm. biojätteenkäsittelyyn ja valvontajärjestelmiin.

Päämäärä	- Käsittelypalveluiden toimintavarmuuden ylläpito - Materiaalihyödyntämisen laadun varmistaminen sopivalla laitteistolla
Palvelutaso	- HSY:n käsiteltäväksi tulevien jätejakeiden käsittely ympäristölupien mukaisesti - HSY:n valmius käsitellä erilaisia jätteitä nykyistä parempi ja hyötykäyttöön ohjautuu enemmän jätejakeita
Suunnitelmakauden toimenpiteet	- Alueinfran kunnossapitoon liittyvät laiteinvestoinnit tehtynä - Käsittelytoimintaa tukevat koneet ja laitteet tarvittavilta osin hankittuna - Alueella toimintaan ja valvontaan liittyvät ylläpito- ja laitteistoinvestoinnit tehtynä

Käsittelypalveluiden koneisiin ja laitteisiin kohdistuvien investointien kustannukset ohjelmakaudella ovat yhteensä 1,2 M€. Kustannukset jakautuvat vuosittain ja kohteittain seuraavasti:

	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2021-2030
Käsittelypalveluiden koneet ja laitteet	0,12	0,17	0,12	0,05	0,12	0,05	0,19	0,17	0,05	0,12	1,2
YHTEENSÄ (M€)	0,1	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	0,2	0,2	0,1	0,1	1,2

3.2.5 Kori 11: Energia- ja materiaalitehokkuusinvestoinnit

Kori 11 sisältää uusiututuvan energian lisäämiseen sekä kiertotalouden hankkeisiin, käytännössä jätteen laitosmaiseen käsittelyyn, liittyviä investointeja.

HSY:n investointistrategiassa tavoitteena on uusiutuvan energian lisääminen ja energiaomavaraisuuden säilyttäminen. Ohjelmakaudelle suunnitellut energiainvestoinnit kohdistuvat sekä tuuli- että aurinkoenergian tuotannon lisäämiseen ja tehokkaaseen hyödyntämiseen. Tuulivoimalan rakentamiseen on varauduttu vuosina 2023-2024. Aurinkopaneeleita lisätään mm. uusille Sortti-asemille ja mahdollisesti myös Ämmässuon alueelle. Power-to-gas -ratkaisulla pyritään Ämmässuolla tuotettava sähkö käyttämään taloudellisemmin erityisesi sähkön hinnan ollessa alhainen. Samalla on mahdollista sitoa jätteenkäsittelyssä syntyvää hiilidioksidia vähentäen siten Ämmässuon päästöjä.

HSY:n strategisena tavoitteena on kierrätysaste yhdyskunta- ja kotitalousjätteelle vuonna 2025 60 %. Tämän tavoitteen saavuttaminen pelkästään kotitalouksissa tapahtuvaa kierrätystä tehostamalla on vaativaa, joten investointiohjelmassa varaudutaan lisäämään eri tavoin myös laitosmaista käsittelyä. Tekstiilijätteen laitosmaiseen käsittelyyn on varauduttu vuosina 2022-2024 ja erityyppisten sekajätejakeiden käsittelyyn vuosina 2022-2024 ja 2025-2027. Kaiken laitosmaisen käsittelyn tavoitteena on ensisijaisesti hyötykäyttöön ohjautuvien jakeiden erottaminen ennen polttoa ja sitä kautta kierrätysasteen nostaminen.

Energia- ja materiaalitehokkuusinvestoinnit, päämäärä, palvelutaso ja suunnitelmakauden tavoitteet:

Päämäärä	- Kiertotalouden edistäminen siten, että, että kierrätysaste yhdyskunta- ja kotitalousjätteelle on HSY:n strategisten tavoitteiden mukaisesti vuonna 2025 on 60 %, ja jatkaa sen jälkeen nousua ohjelmakauden toisella puoliskolla - Energiaomavaraisuuden varmistaminen uusiutuvan energian määrää kasvattamalla
Palvelutaso	- Oman energiatuotannon suhde käytettyyn energiaan säilyy yli 100%:ssa huolimatta kaatopaikkakaasun vähenemisestä. - Uusiutuvan energian tuotantoa lisätty sekä Ämmässuolla että muissa jätehuollon toimipisteissä - Jätteen laitosmainen käsittely aloitettu
Suunnitelmakauden toimenpiteet	- Ensimmäinen tuulivoimala Ämmässuolle otettu käyttöön - Aurinkoenergiaa lisätään jätehuollon toimintojen yhteyteen - Power-to-gas-tekniikkaa hyödynnetään uusiutuvan energian varastoinnissa - Sekajätteen ja tekstiilijätteen käsittelylaitokset rakennettu ja otettu käyttöön

Energia- ja materiaalitehokkuusinvestointien kustannukset ohjelmakaudella ovat yhteensä 31,5 M€. Kustannukset jakautuvat vuosittain ja kohteittain seuraavasti:

	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2021-2030
Uusiutuva energia	0,05	0,05	0,28	4,28	1,03	0,03	0,03	0,03	0,03	0,50	6,3
Jätteen laitosmainen käsittely	0,15	3,00	5,50	1,10	2,50	7,00	5,10	0,10	0,60	0,10	25,2
YHTEENSÄ (M€)	0,2	3,1	5,8	5,4	3,5	7,0	5,1	0,1	0,6	0,6	31,5

4 Muut investoinnit

Muut investoinnit sisältävät kiinteistökohtaiseen jätteenkeräykseen liittyviä kuljetuspalvelulähtöisiä investointeja ja muita jätehuollon toimintaa tukevia investointeja. Investoinneilla tähdätään pääasiassa asiakaslähtöisten investointien parantamiseen ympäristövaikutusten hallintaan ja - kuormituksen vähentämiseen.

4.1 Muut toimintaa tukevat investoinnit

Muiden investointien pääkokonaisuus sisältää korit:
12) Jätteenkuljetuksen keräyskalusto,
13) Maa- ja kiinteistöhankinnat ja
14) Muut investoinnit.

Muut investoinnit suunnitelmakaudella 2021 - 2030 ovat n. 27,1 milj. € (edellisessä investointiohjelmassa 21,2 milj. €). Merkittäviä investointeja kohdistuu mm. jäteastiahankintoihin, jätehuollon operatiivisiin tietojärjestelmiin sekä Sortti-asemaverkostoa ja kiertotalouden hankkeita tukevaan maahankintaan. Investointeja kohdistuu lisäksi Seutulan kehittämiseen kiertotalouden tarpeisiin. Seutulaan rakennettavan jätehuollon kuljetuspalveluiden astioiden varastointi- ja huoltohallin investointi ajoittuu myös osittain ohjelmakaudelle. Muiden investointien osuus jätehuollon kokonaisinvestoinneista on suunnitelmakaudella n. 15 %.

4.1.1 Kori 12: Jätteenkuljetuksen keräyskalusto

Kori 12 sisältää kiinteistökohtaiseen jätteenkuljetukseen liittyvät astiahankinnat sekä täyssähkökäyttöiseen jäteautoon liittyvän investoinnin.

Jätteenkuljetuksen keräysastioihin liittyvistä investoinneista merkittävin osa koostuu ohjelmakaudella toteuttavista sekajäteastiahankinnoista. HSY:n strategisena tavoitteena vuodelle 2025 on, että kaikilla HSY:n asiakkailla on samantasoiset astiat ja astioiden jakelu on nykyistä hallitumpaa sekä HSY:lle taloudellisesti edullisempaa. HSY ottaa hallintaansa sekajäteastiat koko HSY:n toimialueella, joten jäteastioita on tarpeen hankkia lähivuosina merkittävä määrä. Astiahuollon siirtymisen lisäksi myös jätehuoltomääräysten muuttuminen lisää jäteastioiden määrää ja laatua kuten monilokerokeräykseen tarvittavat astiat.

Ohjelmakaudella hankitaan vuosina 2020-2021 täyssähkökäyttöinen jäteauto. Kyseessä on pilottihanke, jolla kerätään kokemuksia täyssähkökäyttöisten jäteautojen käytöstä pohjoisissa olosuhteissa. HSY hankkii rinnakkaishankkeessa kehitettävän täyssähköisen jäteauton ja antaa auton urakoitsijoille testattavaksi, jotta auton käytöstä saadaan mitattua tietoa ja palautetta.

Jätteenkeräyksen keräyskalusto, päämäärä, palvelutaso ja suunnitelmakauden toimenpiteet:

Päämäärä	- Toimivat jätekuljetukset HSY-alueella, asiakaskokemus parantunut - Kustannustehokas astioiden hallinta
Palvelutaso	- Kaikilla jätehuollon asiakkailla siistit, hyväkuntoiset ja yhtenäiset astiat kaikille tarvittaville jätelajeille - Pientaloasujilla mahdollisuus monilokeroastioihin
Suunnitelmakauden toimenpiteet	- Jäteastiahankinnat: o Sekajäteastiat o Muut jätelajit o Monilokeroastiat - Täyssähkökäyttöinen jäteauto hankittu koekäyttöön

Jätteenkuljetuksen keräyskalustoon liittyvien investointien kustannukset ohjelmakaudella ovat yhteensä 8,0 M€. Kustannukset jakautuvat vuosittain ja kohteittain seuraavasti:

	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2021-2030
Jäteastiainvestoinnit	1,93	1,65	1,20	1,00	1,00	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20	7,8
Täyssähkökäyttöinen jäteauto	0,20										0,2
YHTEENSÄ (M€)	2,1	1,7	1,2	1,0	1,0	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	8,0

4.1.2 Kori 13: Maa- ja kiinteistöhankinnat

Kori 13 sisältää jätehuollon toimintaa tukevat maahankinnat.

Toimintojen laajentuessa jätehuollon käyttöön on tarpeen hankkia uusia alueita ja kiinteistöjä. Maahankintoja tehdään mm. uusia Sortti-toimintoja ja erilaisia varastointi- ja käsittelytoimintoja varten. Ämmässuon alueella on nähty tavoitteena lunastaa ohjelmakauden aikana HSY:lle ainakin jätteenkäsittelyyn kaavoitetut alueet sekä jätteenkäsittelykeskuksen ympärillä olevat suojaviheralueet.

Maahankinnat päämäärä, palvelutaso ja suunnitelmakauden toimenpiteet:

Päämäärä	- HSY:n toimintaa tukevien maa-alueiden ja kiinteistöjen hankkiminen HSY:n omistukseen
Palvelutaso	- HSY:n maaomistukset tukevat kiertotalouden edistämistä
Suunnitelmakauden toimenpiteet	- Ämmässuolla HSY:n omistuksessa ainakin jätteenkäsittelyyn kaavoitetut alueet sekä jätteenkäsittelykeskuksen ympärillä olevat suojaviheralueet - Tarvittavat maahankinnat Sortti-verkoston laajentamiseksi

Maa- ja kiinteistöhankintoihin liittyvien investointien kustannukset ohjelmakaudella ovat yhteensä 5,5 M€. Kustannukset jakautuvat vuosittain ja kohteittain seuraavasti:

	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2021-2030
Maahankinnat	1,00	1,00	1,00	0,50	0,20	0,20	1,00	0,20	0,20	0,20	5,5
YHTEENSÄ (M€)	1,0	1,0	1,0	0,5	0,2	0,2	1,0	0,2	0,2	0,2	5,5

4.1.3 Kori 14: Muut investoinnit

Kori 14 sisältää muut toimintaa tukevat investoinnit, kuten Seutulan alueen kehittämisen ja jätehuollon operatiivisen toiminnan IT-investoinnit.

HSY omistaa Seutulan alueella maata noin 64 ha, joista 17 ha muodostaa Seutulan kaatopaikka-alueen. Seutulan kaatopaikan käyttö on lopetettu 1987 ja HSY vastaa kaatopaikan jälkihoidosta. Seutulan aluetta kehitetään ohjelmakaudella erilaisiin kiertotalouden tarpeisiin ja alueelle valmistuu jätteen kuljetuksen varasto- ja huoltohalli vuonna 2021.

Jätehuollon ITC-investointien merkitys teknisen toimintavarmuuden takaamiseksi ja asiakaskokemuksen ja raportoinnin parantamiseksi on suuri. Investointiohjelmaan sisältyy operatiivisten järjestelmien (logistiikka, autovaaka, Sortti-järjestelmä) uudistamiseen tarvittavin osin.

Investointiohjelmassa on varauduttu tarvittaessa meluvallien rakentamiseen Ämmässuon ja Seutulan alueilla. Rakentaminen on mahdollista asemakaavan perusteella ainakin Kirkkonummen asemakaavan puolelle, sekä tarvittaessa neuvottelun kautta Helsingin kaupungin määräysvallan alla olevalle suojaviheralueelle.

Muut investoinnit, päämäärä, palvelutaso ja suunnitelmakauden toimenpiteet:

Päämäärä	- Seutulan alueen ylläpito ja kehittäminen - Toimiva ICT operatiivisen toiminnan tukena
Palvelutaso	- Seutulan kaatopaikan jälkihoito ympäristölupien mukaista - Seutulan alueelle rakennettu tarvittavaa toimintaa kehittävää infraa - Jätehuollon operatiiviset järjestelmät uudistettu tarvittavilta osin - Seutulan ja Ämmässuon alueelle toteutettu tarvittavat meluvallirakenteet
Suunnitelmakauden toimenpiteet	- Seutulan alueen ylläpitoinvestoinnit - Seutulan alueelle rakennettu uusia kenttiä ja jätteenkuljetuksen varasto- ja huoltohalli palvelemaan HSY:n omaa astiahuoltoa - ICT-hankkeet: o Logistiikkajärjestelmän uudistus o Vaakajärjestelmän uudistus o Tarvittavat muutostyöt ja muut pienemmät investoinnit - Tarvittavat meluvallirakenteet

Muihin investointeihin kuuluvien investointien kustannukset ohjelmakaudella ovat yhteensä 13,7 M€. Kustannukset jakautuvat vuosittain ja kohteittain seuraavasti:

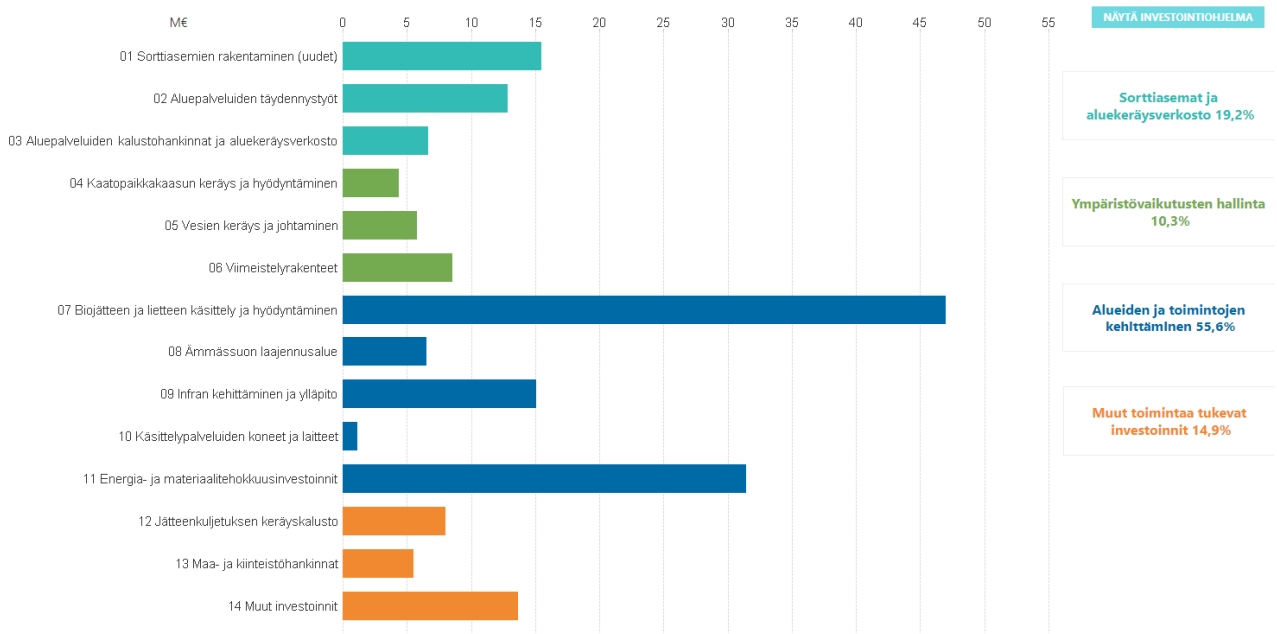
	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2021-2030
Seutulan alueen kehittäminen (sis. astiahalli)	2,46	0,35	0,70	0,10	0,70	0,10	0,10	0,70	0,10	0,10	5,4
Seutulan kaatopaikka alueen - jälkihoito ja peruskorjaus	0,10	0,20	0,10	0,05	0,05	0,05	0,05	0,05	0,05	0,05	0,8
Meluvallit (Ämmässuo ja Seutula)	0,00	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20	1,8
Jätehuollon operatiiviset tietojärjestelmät	2,65	0,65	0,30	0,30	0,30	0,30	0,30	0,30	0,30	0,30	5,7
YHTEENSÄ (M€)	5,2	1,4	1,3	0,7	1,3	0,7	0,7	1,3	0,7	0,7	13,7

5 Kokonaisinvestoinnit suunnitelmakaudella 2021-2030

Suunnitelmakauden 2021-2030 kokonaisinvestoinnit ovat 182,1 Me (edellinen investointiohjelma 182,0 M€). Investointien kokonaistaso on pysynyt samalla tasolla kuin edellisessäkin investointiohjelmassa, mutta mm. tiukentuneista kierrätystavoitteista johtuen on jätteen laitosmaisen esikäsittelyn investointeja ollut tarpeen osittain aikaistaa. Investoinnit painottuvat siten edelliseen investointiohjelmaan verrattuna enemmän ohjelmakauden alkuvuosille. Kokonaisinvestoinnit vuosittain ja koreittain on esitetty taulukossa 1 ja kuvassa 3.

	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2021-2030
SORTTI-ASEMAT JA ALUEKERÄYSVERKOSTO	2,3	4,1	2,5	2,0	1,3	5,3	5,0	2,8	4,8	4,9	35,0
1 Sortti-asemien rakentaminen (uudet)	0,00	0,63	0,00	0,73	0,40	3,13	3,10	1,03	3,00	3,50	15,5
2 Aluepalveluiden täydennystyöt	1,88	2,80	1,90	0,78	0,28	1,65	0,96	0,96	0,90	0,77	12,9
3 Aluepalveluiden kalustohankinnat	0,40	0,72	0,60	0,51	0,60	0,54	0,90	0,85	0,90	0,65	6,6
YMPÄRISTÖVAIKUTUSTEN HALLINTA	4,0	5,1	3,8	1,1	0,8	1,0	0,7	1,0	0,7	1,0	18,8
4 Kaatopaikkakaasun keräys ja hyödyntäminen	0,25	0,50	1,70	0,35	0,35	0,25	0,25	0,25	0,25	0,25	4,40
5 Vesien keräys ja johtaminen	1,65	2,85	0,60	0,10	0,10	0,10	0,10	0,10	0,10	0,10	5,80
6 Viimeistelyrakenteet	2,05	1,75	1,45	0,60	0,30	0,60	0,30	0,60	0,30	0,60	8,55
ALUEIDEN JA TOIMINTOJEN YLLÄPITO JA KEHITTÄMINEN	8,2	10,9	13,9	22,7	15,9	11,7	9,4	3,3	2,7	2,5	101,2
7 Biojätteen ja lietteen käsittely ja hyödyntäminen	2,67	3,25	3,60	15,70	11,60	3,60	1,20	2,60	1,60	1,20	47,0
8 Ämmässuon laajennusalue	0,25	0,95	3,00	0,90	0,20	0,50	0,50	0,00	0,00	0,20	6,5
9 Iinfran kehittäminen ja ylläpito	5,00	3,50	1,40	0,65	0,40	0,50	2,40	0,40	0,40	0,40	15,1
10 Käsittelypalveluiden koneet ja laitteet	0,12	0,17	0,12	0,05	0,12	0,05	0,19	0,17	0,05	0,12	1,2
11 Energia- ja materiaalitehokkuusinvestoinnit	0,20	3,05	5,78	5,38	3,53	7,03	5,13	0,13	0,63	0,60	31,5
MUUT INVESTOINNIT	8,3	4,1	3,5	2,2	2,5	1,1	1,9	1,7	1,1	1,1	27,1
12 Jätteenkuljetuksen keräyskalusto	2,13	1,65	1,20	1,00	1,00	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20	8,0
13 Maahankinnat	1,00	1,00	1,00	0,50	0,20	0,20	1,00	0,20	0,20	0,20	5,5
14 Muut investoinnit	5,21	1,40	1,30	0,65	1,25	0,65	0,65	1,25	0,65	0,65	13,7
YHTEENSÄ (M€)	22,8	24,2	23,7	27,9	20,3	19,0	16,9	8,7	9,2	9,4	182,1

Taulukko 1 Jätehuollon investointiohjelma 2021-2030 kokonaisinvestoinnit

Kuva 3 Kokonaisinvestointien jakaantuminen kokonaisuuksittain ja koreittain

6 Investointiohjelman 2021-2030 vaikuttavuus

Investointiohjelman vaikuttavuutta on arvioitu jätehuollon investointistrategian painopisteiden näkökulmasta.

Ympäristövaikutusten hallinta ja -kuormituksen merkittävä vähentäminen

Päästöt ilmaan vähenevät ohjelmakaudella nykyisestä sekä metaanin että hiilidioksidin osalta. Kaatopaikkojen keräystehokkuus nousee viimeistelyrakentamiseen ja kaasunkeräysjärjestelmiin tehtävien investointien ansiosta. Kerätty kaasu on hyvänlaatuista ja se pystytään hyödyntämään täysimääräisesti sähkön- ja lämmöntuotantoon. Kaasuista aiheutuvat hajuhaitat pienenevät samassa suhteessa.

Päästöt vesiin hallitaan ylläpitämällä ja kasvattamalla vesienkeräysjärjestelmää ja kehittämällä toimintoja. Vesienhallintaa kehitetään investoimalla hyvin lievästi kuormitteisten hulevesien paikallisen puhdistusjärjestelmään, mikä vähentää jätevedenpuhdistamille johdettavan veden määrää.

Kiertotalouden edistäminen ja energiatehokkuuden parantaminen

Uusiutuvaan energiaan ja kaasun keräykseen sekä hyödyntämiseen investoinneilla pysyy oman energiatuotannon suhde käytettyyn energiaan yli 100%:ssa huolimatta kaatopaikkakaasun vähenemisestä.

Jätteen laitosmaisen käsittelyn lisääminen edistää kiertotalouden tavoitteiden toteutumista. Tavoitteena on kierrätysasteen nostaminen yli 60 %:iin ohjelmakaudella. Kiertotaloutta pyritään edistämään myös ottamalla käyttöön lietteiden kehittyneet käsittelymenetelmät ja siirtymällä jätevoimalan tuhkan loppusijoittamisesta tehokkaaseen käsittelyyn ja hyödyntämiseen. Omissa rakennushankkeissa hyödynnetään uusimateriaaleja, kuten jätevoimalan kuonaa.

Korkea toimintavarmuus ja asiakaslähtöiset palvelut

Laitoskapasiteetin lisäämiseen ja ylläpitoon liittyvillä investoinneilla varmistetaan että 100 % kaikesta biologisesta jätteestä sekä jätevoimalan tuhkasta ja kuonasta pystytään jatkossakin käsittelemään Ämmässuolla ympäristölupaehtojen mukaisesti. Jäteastiainvestoinneilla taataan astiahuollon toimintavarmuus ja astioiden jakelu on hallitumpaa sekä joustavampaa. Jäteastiainvestointien jälkeen kaikilla HSY:n asiakkailla on laadukkaat ja samantasoiset astiat.

Palveluiden asiakaslähtöisyys paranee mm. Sortti-asemien palvelukonseptia laajentamalla ja asiakaspalvelua parantavilla tietojärjestelmäinvestoinneilla.

Uuden teknologian aktiivinen hyödyntäminen ja yhteistyön rakentaminen

Jätehuollon investoinneissa edistetään uusien ja puhtaiden teknologien käyttöönottoa ja toteutetaan investointeihin liittyviä pilotteja mm. lietteen käsittelyn, hulevesien paikallisen käsittelyn ja jätevoimalan tuhkan käsittelyn uusissa ratkaisuissa. Digitaalisia ratkaisuja ja robottitekniikkaa hyödynnetään mm. Sortti-asemien itsepalvelujärjestelmissä ja jätteen laitosmaisessa käsittelyssä. Innovatiivista julkista hankintaa pyritään hyödyntämään aktiivisesti investoinneissa.

Lisäksi kaikissa investoinneissa huomioidaan HSY:n strateginen päämäärä vakaa talous.

HSY:n julkaisuja ı HRM:s publikationer 4/2011
ISSN-L [XXXX-XXXX]
ISSN [XXXX-XXXX] (nid.)
ISSN [XXXX-XXXX] (pdf)
ISBN [XXX-XXX-XXXX-XX-X] (nid.)
ISBN [XXX-XXX-XXXX-XX-X] (pdf)

Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymä
PL 100, 00066 HSY, Opastinsilta 6 A, 00520 Helsinki
Puh. 09 156 11, Fax 09 1561 2011, www.hsy.fi
Samkommunen Helsingforsregionens miljötjänster
PB 100, 00066 HRM, Semaforbron 6 A, 00520 Helsingfors
Tfn. 09 156 11, Fax 09 1561 2011, www.hsy.fi
Helsinki Region Environmental Services Authority
P.O. Box 100, FI-00066 HSY, Opastinsilta 6 A, 00520 Helsinki
Tel. +358 9 15611, Fax +358 9 1561 2011, www.hsy.fi

Vesihuollon investointiohjelma 2021-2030

Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymä
Samkommunen Helsingforsregionens miljötjänster
Helsinki Region Environmental Services Authority

LIITE: Kaupunginhallitus 24.08.2020 / 15 §

Sisällys

1 Investointiohjelman tavoitteet ja lähtökohdat 4
1.1 HSY:n vesihuollon investointien suunnittelujärjestelmä 4
1.2 Vesihuollon investointistrategia 4
1.3 Investointiohjelman rakenne 5
1.4 Investointiohjelman muodostaminen 5
2 Kaupunkilähtöiset investoinnit 8
2.1 Toiminta-alueen laajeneminen ja kaavoitus 8
2.1.1 Kori 1: Kaavoituksen mukainen laajentuminen 8
2.1.2 Kori 2: Laajentuminen haja-asutusalueille 9
2.1.3 Kori 3: Johtosiirrot 9
3 Vesihuoltolähtöiset investoinnit 11
3.1 Vedenhankinta ja -puhdistus 11
3.1.1 Kori 4: Vedenhankinnan uudisinvestoinnit 11
3.1.2 Kori 5: Vedenhankinnan saneerausinvestoinnit 11
3.1.3 Kori 6: Vedenpuhdistuksen uudisinvestoinnit 12
3.1.4 Kori 7: Vedenpuhdistuksen saneerausinvestoinnit 13
3.2 Vedenjakelu ja viemäröinti 13
3.2.1 Kori 8: Vedenjakelun uudisinvestoinnit 14
3.2.2 Kori 9: Viemäröinnin uudisinvestoinnit 15
3.2.3 Kori 10: Verkostojen saneerausinvestoinnit 16
3.2.4 Kori 11: Vedenjakelun laitteiden saneerausinvestoinnit 18
3.2.5 Kori 12: Viemäröinnin laitteiden saneerausinvestoinnit 18
3.3 Jätevedenpuhdistus 19
3.3.1 Kori 13: Jätevedenpuhdistuksen uudisinvestoinnit 20
3.3.2 Kori 14: Jätevedenpuhdistuksen saneerausinvestoinnit 20
3.3.3 Kori 15: Purkutunneleiden uudisinvestoinnit 21
3.3.4 Kori 16: Purkutunneleiden saneerausinvestoinnit 22
4 Rakennukset ja muu irtain 23
5 Kokonaisinvestoinnit suunnitelmakaudella 2021-2030 24
6 Investointiohjelman 2021-2030 vaikuttavuus 25

1 Investointiohjelman tavoitteet ja lähtökohdat

1.1 HSY:n vesihuollon investointien suunnittelujärjestelmä

HSY:n vesihuollon investointiohjelma on osa vesihuollon investointien suunnittelujärjestelmää. Suunnittelujärjestelmä sisältää vesihuollon kehittämissuunnitelmat, vesihuollon investointistrategian ja vesihuollon investointiohjelman. Vesihuollon investointiohjelma sisältää vesihuollon suunnitellut investoinnit vuosille 2021-2030. Investointiohjelma on kahden vuoden välein laadittava suunnitelma. Edellinen investointiohjelma laadittiin vuosille 2019-2028.

Investointiohjelman 2021-2030 on laadinnan pohjana ovat olleet HSY:n jäsenkuntien vesihuollon kehittämissuunnitelmat 2017-2026, vuonna 2018 hyväksytty vesihuollon investointistrategia, HSY:n strategia 2025 sekä syksyllä 2017 laaditut investointien tarveselvitykset.

Investointien tarveselvityksiin on tehty joitakin tarkistuksia vuoden 2019 aikana. Erityisesti on tarkasteltu verkostosaneerausten tarpeita aikavälillä karttuneen tiedon perusteella. Ennusteina tarveselvityksiin tehtyihin tarkistuksiin on käytetty samoja ennusteita (esimerkiksi vedenkulutuksen kehittymisestä HSY:n alueen eri osissa) kuin vuonna 2017 laadituissa tarveselvityksissä. Siten investointitarpeet perustuvat pääosin vuonna 2017 tunnistettuihin tarpeisiin.

Investointiohjelman yhteydessä on laadittu talousmallin investointiohjelman suunnittelukaudelle. Talousmallissa tarkastellaan taloudelliset edellytykset investointitarpeiden toteuttamiseksi.

1.2 Vesihuollon investointistrategia

Vesihuollon investointistrategia hyväksyttiin HSY:n hallituksessa huhtikuussa 2018. Investointistrategia perustuu samaan aikaan valmisteltuun HSY:n strategiaan 2025. Vesihuollon investointistrategiassa on määritelty neljä painopistettä, joiden perusteella vesihuollon investointiohjelma vuosille 2021-2030 on laadittu (kuva 1).

Kuva 1. HSY:n vesihuollon investointistrategian painopisteet.

Painopisteissä on otettu huomioon HSY:n tehtävä järjestää pääkaupunkiseudun asukkaille vesihuollon palvelut toimintavarmasti ja mahdollisimman pienillä ympäristövaikutuksilla. Toimintavarmuus käsittää toiminnan sekä normaali- että häiriötilanteiden aikana, minkä vuoksi saneeraaminen, varautuminen ja jatkuvuudenhallinta ovat olennaisia asioita HSY:n vesihuollon kannalta.

1.3 Investointiohjelman rakenne

Investointiohjelma jakautuu investointikoreihin (kuva 2). Korirakenne perustuu kaupunkien kehittymiseen liittyviin investointeihin (kaupunkilähtöiset investoinnit) sekä vesihuoltojärjestelmän kehittämisen ja ylläpitämisen investointeihin (vesihuoltolähtöiset investoinnit). Lisäksi vesihuollon investointiohjelmassa 2021-2030 ovat mukana kiinteistöinvestoinnit ja investoinnit irtaimeen käyttöomaisuuteen (muut investoinnit).

Kaupunkilähtöiset investoinnit on jaettu kaavoituksen mukaisiin alueinvestointeihin, vesihuollon kehittämissuunnitelmien mukaiseen laajentumiseen haja-asutusalueille sekä kaupungin kehittämisen aiheuttamiin johtosiirtotarpeisiin. Vesihuoltolähtöiset investoinnit on jaettu vesihuoltojärjestelmän (vedenhankinta, vedenpuhdistus, vedenjakelu, viemäröinti ja jätevedenpuhdistus) mukaisiin osakokonaisuuksiin sekä edelleen uudisinvestointi- ja saneerausinvestointeihin.

Kuva 2. Vesihuollon investointiohjelman korirakenne.

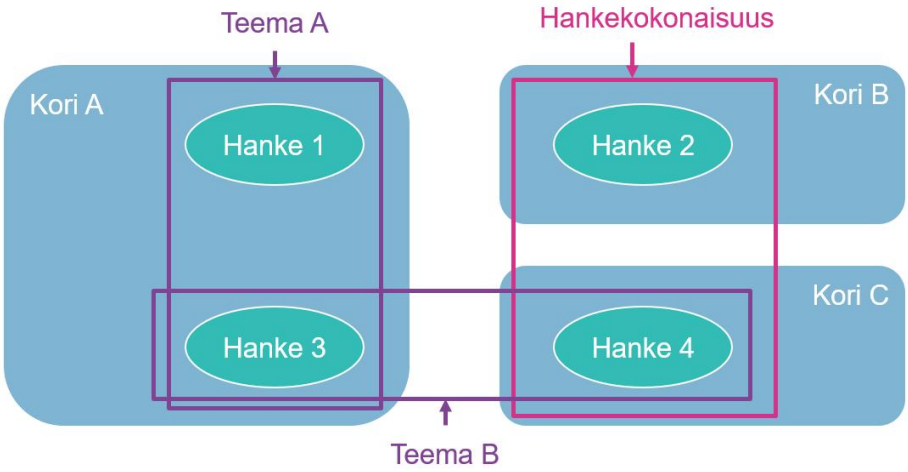
1.4 Investointiohjelman muodostaminen

Vesihuollon investointitarpeet perustuvat vuonna 2017 laadittuihin ja 2019 osittain tarkistettuihin tarveselvityksiin. Investointiohjelman muodostamista investointitarpeista ohjaavat HSY:n strategia 2025 sekä vesihuollon investointistrategia. Investointiohjelman tavoitteiden konkretisoimiseksi kullekin investointikorille on laadittu päämäärä ja palvelutaso. Ne ovat olleet lähtökohtina investointiohjelman muodostamisessa. Päämäärä kuvaa pitkän aikavälin tavoitetta, johon pyritään. Palvelutaso kuvaa teknisiä tavoitteita, joita päämäärän saavuttaminen vaatii.

	Kuvaus
Päämäärä	Pitkän aikavälin tavoite, johon pyritään.
Palvelutaso	Tekniset tavoitteet, joita päämäärän saavuttaminen vaatii. Palvelutaso tarkentaa päämäärää.

Päämäärän ja palvelutason lisäksi samaan yhteyteen koottu suunnitelmakauden toimenpiteet, jotka sisältävät sen osan päämääristä, joka saavutetaan suunnitelluilla ohjelmakauden toimenpiteillä.

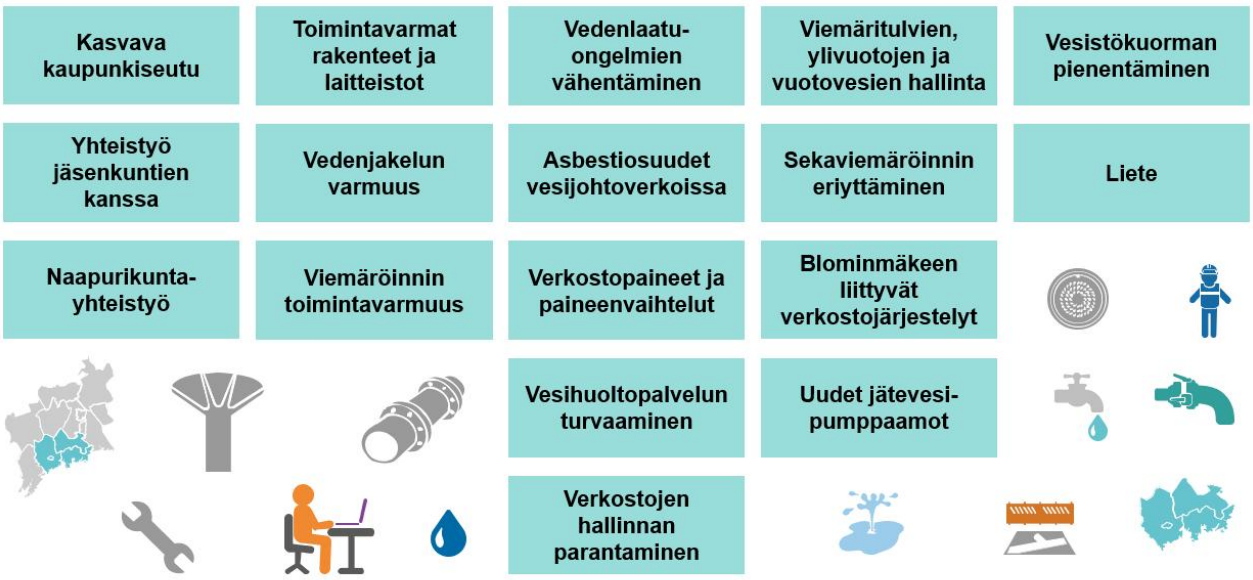
Investointiohjelman vaikuttavuuden maksimoimiseksi, asetettujen tavoitteiden saavuttamisen varmistamiseksi ja investointikorien yhteisten tavoitteiden esiin tuomiseksi investointiohjelman laatimisessa on otettu käyttöön hankkeiden ja investointikorien lisäksi hankekokonaisuudet ja teemat. (Kuva 3.)

Kuva 3. Hankkeiden, investointikorien, hankekokonaisuuksien ja teemojen suhteet.

Hankekokonaisuus koostuu yksittäisistä hankkeista, jotka voivat sijaita eri investointikoreissa. Hankekokonaisuuteen kuuluvat hankkeet ovat sidoksissa toisiinsa ajallisesti ja maantieteellisesti. Lisäksi hankekokonaisuuteen kuuluvilla hankkeilla on yhteinen tavoite, jonka saavuttamiseksi kaikki hankkeet on toteutettava. Hankekokonaisuus voi muodostua esimerkiksi silloin, kun verkostojen saneerauksen yhteydessä rakennetaan uusi runkovesijohto sekä uusi jätevesipumppaamo. Tällaisessa tilanteessa on tärkeää, että kaikki hankekokonaisuuteen kuuluvat hankkeet toteutetaan, jotta saavutetaan mahdollisimman suuri hyöty.

Yhteistä laajempaa tavoitetta toteuttavat hankkeet kuuluvat samaan teemaan. Teemat siis kuvaavat hankkeiden vaikuttavuutta eli sitä millaisiin asioihin hankkeilla pyritään vaikuttamaan (kuva 4.). Teemoilla ei ole ajallista tai maantieteellistä yhteyttä ja samaan teemaan kuuluvat hankkeet ovat useimmiten toisistaan riippumattomia. Samaan teemaan voi kuulua hankkeita eri investointikoreista ja toisaalta sama hanke voi kuulua useampaan teemaan. Yhden teeman muodostavat esimerkiksi hankkeet, joissa eriytetään sekaviemäriverkostoa.

Kuva 4. Vesihuollon investointiohjelman 2021-2030 teemat.

2 Kaupunkilähtöiset investoinnit

Kaupunkilähtöiset investoinnit ovat hankkeita, jotka toteutuvat kaupunkien kehittymisen aikataulussa. Kaupunkilähtöisissä investoinneissa on vain yksi osakokonaisuus: Toiminta-alueen laajentuminen ja kaavoitus.

2.1 Toiminta-alueen laajeneminen ja kaavoitus

Osakokonaisuus sisältää korit:

1) Kaavoituksen mukainen laajentuminen (alueinvestoinnit)
2) Laajentuminen haja-asutusalueille
3) Johtosiirrot

Toiminta-alueen laajentumisen ja kaavoituksen suunnitellut investoinnit ohjelmakaudelle 2021-2030 ovat 415 M€ (edellisessä investointiohjelmassa 369 M€). Kustannusten nousu johtuu pääosin raitiotiehankkeiden edellyttämien johtosiirtojen määrän kasvamisesta.

2.1.1 Kori 1: Kaavoituksen mukainen laajentuminen

Toiminta-alueen laajentuminen ja kaavoitus osakokonaisuus sisältää Espoon, Helsingin, Kauniaisten ja Vantaan uusien ja tiivistyvien kaava-alueiden sisäisten vesi-, jätevesi- ja hulevesiverkostojen toteuttamisen sekä laiteinvestoinnit pois lukien vesitornit. Vesitornien uudisinvestoinnit ovat korissa 8 ja saneerausinvestoinnit korissa 11.

Kaavoituksen mukaisen laajentumisen päämäärä, palvelutaso ja suunnitelmankauden tavoitteet.

Päämäärä	Jäsenkuntien asemakaava-alueiden asiakkaille tarjotaan tarvittavat vesihuoltopalvelut.
Palvelutaso	Asemakaava-alueille rakennetaan toimivat vesijohto-, jätevesi- ja hulevesiverkostot sekä kaava-alueen sisäiset runkoyhteydet. Vesihuoltoverkosto täyttää alueen vesihuollolle vesihuoltolaissa, HSY:n perussopimuksessa ja KT-sopimuksessa asetetut tavoitteet.
Suunnitelmakauden tavoitteet	Tarvittavat vesihuoltopalvelut toteutetaan väestönkasvun ja maankäytön kehittymisen edellyttämällä tavalla. HSY:n alueen asukasmäärä kasvaa arvioilta 155 000 asukkaalla vuoteen 2030 mennessä.

Kaavoituksen mukaisen laajentumisen kustannukset ohjelmakaudella ovat yhteensä 315,3 M€. Kustannukset jakautuvat vuosittain seuraavasti:

	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2021-2030
Yhteensä M€	31,6	32,0	32,5	32,3	32,4	31,1	31,0	31,4	30,8	30,3	315,3

Merkittävimpiä ohjelmakaudelle suunniteltuja hankkeita ovat Espoossa esimerkiksi Kera, Niittykumpu, Kaitaa, Otaniemi ja Suurpelto, Helsingissä Malmin lentokenttä, Kalasatama, Pasila, Koivusaari ja Hernesaari, Kauniaisissa Kaupungintalon ja Tammikummun alueet sekä Vantaalla Tikkurilan keskusta, Aviacore, Huberila, Lustikulla ja Annefred ja Grand Wing.

2.1.2 Kori 2: Laajentuminen haja-asutusalueille

Kori 2 sisältää vesihuollon kehittämissuunnitelmissa 2017-2026 määriteltyjen haja-asutusalueiden vesihuollon toteuttamisen sekä HSY:n osuuden kaupunkien muiden haja-asutusalueiden vesihuollon toteuttamisesta. Vesihuollon kehittämissuunnitelmat on laadittu vuoteen 2026 asti. Tämän vuoksi ohjelmakauden loppuvuosien 2027-2030 haja-asutusalueiden hankkeita ei ole nimetty. Hankkeet nimetään vesihuollon kehittämissuunnitelmien 2021-2030 laatimisen yhteydessä.

Taulukko 2. Haja-asutusalueille laajentumisen päämäärä, palvelutaso ja suunnitelmankauden tavoitteet.

Päämäärä	Asemakaava-alueen ulkopuolisten alueiden asukkaille tarjotaan vesihuoltopalvelut vesihuoltopalveluiden tarpeeseen perustuen.
Palvelutaso	Vesihuollon kehittämissuunnitelmassa määritellään alueet, joilla on tarve HSY:n huolehtimille vesihuoltopalveluille, eikä vesihuoltoa järjestetä muilla tavoin. Vesihuoltoverkosto täyttää alueen vesihuollolle asetetut tavoitteet.
Suunnitelmakauden tavoitteet	Toteutetaan vesihuollon kehittämissuunnitelmissa 2017-2026 nimetyt hankkeet sekä vesihuollon kehittämissuunnitelmissa 2021-2030 nimettävät hankkeet vuosina 2027-2030. Näiden hankkeiden myötä vesihuoltoverkostojen piiriin saatetaan noin 2000 asukasta. Lisäksi osallistutaan HSY:n osuudella muihin kaupunkien toteuttamiin haja-asutusaleuiden hankkeisiin.

Haja-asutusalueille laajentumisen kustannukset ohjelmakaudella ovat yhteensä 19 M€. Kustannukset jakautuvat vuosittain ja kohteittain seuraavasti:

	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2021-2030
Yhteensä M€	3,9	3,5	1,5	1,2	1,4	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	19

Haja-asutusalueiden vesihuoltokohteiksi on vesihuollon kehittämissuunnitelmissa 2017-2026 esitetty Espoossa Mustapuro, Pakankylä, Brobacka ja Oittaa, Vantaalla Riipilä, Reuna ja Kiila sekä Helsingissä Leppäniementie.

2.1.3 Kori 3: Johtosiirrot

Kori 3 sisältää HSY:n osuuden kaupunkien tarpeesta syntyvien johtosiirtojen kustannuksista. Tarve johtosiirroille syntyy, kun kaupunkia kehitetään ja tiivistetään. Investointiohjelmakaudella toteutetaan useita raitiotiehankkeita, minkä seurauksena johtosiirtojen määrä kasvaa.

Taulukko 3. Johtosiirtojen päämäärä, palvelutaso ja suunnitelmankauden tavoitteet.

Päämäärä	Johtosiirtoja toteuttamalla tuetaan jäsenkuntien maakäytön kehittymistä.
Palvelutaso	Kaavoituksesta sekä liikenne- ja katujärjestelyiden muutoksista johtuvat vesijohto- sekä jätevesi- ja hulevesiviemäriverkoston siirto- ja muutostyöt toteutetaan alueen rakentamisen edellyttämässä aikataulussa. Johtosiirtojen myötä alueen vesihuoltoverkoston palvelutaso ei heikkene lähtötilanteesta.
Suunnitelmakauden tavoitteet	Johtosiirto- ja muutostyöt toteutetaan uusille kaava-alueille yhtä aikaa katurakentamisen kanssa. Johtosiirroilla mahdollistetaan raitiotiehankkeiden ja muiden rakentamishankkeiden suunniteltu eteneminen.

Johtosiirtojen kustannukset ohjelmakaudella ovat yhteensä 81,4 M€. Kustannukset jakautuvat vuosittain ja kohteittain seuraavasti:

	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2021-2030
Yhteensä M€	11,0	17,6	8,6	8,6	10,5	5,9	5,7	5,9	5,9	2,1	81,4

Merkittävimpiä ohjelmakaudelle suunniteltuja johtosiirtoinvestointeja ovat Raide-Jokerin, Kruunusiltojen, Kalasataman raitiotien, Länsi-Helsingin raitiotien sekä Vantaan ratikan rakentamisesta aiheutuvat johtosiirrot.

3 Vesihuoltolähtöiset investoinnit

Vesihuoltolähtöiset investoinnit ovat ylläpitonäkökulmasta toteutettavia hankkeita sekä toimintavarmuuden lisäämiseen ja kapasiteetin kasvattamiseen tähtääviä hankkeita, jotka toteutetaan HSY:n määrittelemässä aikataulussa. Vesihuoltolähtöisten investointien osakokonaisuudet ovat vedenhankinta ja -puhdistus, vedenjakelu ja viemäröinti sekä jätevedenpuhdistus.

3.1 Vedenhankinta ja -puhdistus

Vedenhankinta ja -puhdistus on jaettu uudis- ja saneerausinvestointeihin. Osakokonaisuus sisältää korit:

4) Vedenhankinnan uudisinvestoinnit
5) Vedenhankinnan saneerausinvestoinnit
6) Vedenpuhdistuksen uudisinvestoinnit
7) Vedenpuhdistuksen saneerausinvestoinnit.

Vedenhankinnan ja -puhdistuksen suunnittelut investoinnit ohjelmakaudelle 2021-2030 ovat 94 (61) M€.

3.1.1 Kori 4: Vedenhankinnan uudisinvestoinnit

Vedenhankinta käsittää raakavesilähteiden vedenottorakenteet ja vedenjohtamisen vedenpuhdistuslaitoksille, vedenpuhdistuslaitosten väliset tunnelit rakenteineen, varavesilähteiden vedenottorakenteet sekä Kuninkaanlähteen pohjavedenottamon. Vedenhankinnan uudisinvestointien korissa ei ole investointeja tällä ohjelmakaudella.

Taulukko 4. Vedenhankinnan uudisinvestointien päämäärä, palvelutaso ja suunnitelmankauden tavoitteet.

Päämäärä	Vedenhankinnan rakenteiden kunto ja kapasiteetti riittävät toimittamaan vedenpuhdistuslaitoksille riittävän määrän hyvänlaatuista raakavettä normaali- ja häiriötilanteissa.
Palvelutaso	Riittävä raakaveden saanti varmistetaan normaali- ja häiriötilanteissa. Vantaanjoen vedenotto voidaan käynnistää 24 tunnin sisällä häiriöstä Pitkäkoskella ja 6 tunnin sisällä Vanhassakaupungissa vedenjakelun häiriintymättä.
Suunnitelmakauden tavoitteet	Ei investointeja ohjelmakaudella.

3.1.2 Kori 5: Vedenhankinnan saneerausinvestoinnit

Vedenhankinnan saneerausinvestoinnit sisältävät erilaiset vedenottorakenteisiin liittyvät saneerausinvestoinnit ja säännöstelyn.

Taulukko 5. Vedenhankinnan saneerausinvestointien päämäärä, palvelutaso ja suunnitelmankauden tavoitteet.

Päämäärä	Nykyiset vedenhankinnan ja varavesilähteiden rakenteet ja laitteistot pidetään toimintakuntoisina siten, että vedenpuhdistuslaitoksille johdetaan normaali- ja häiriötilanteissa jatkuvasti riittävä määrä hyvälaatuista raakavettä.
Palvelutaso	Varmistetaan riittävä raakaveden saanti normaali- ja häiriötilanteissa. Varavesilähteen käyttöönotto ei aiheuta katkosta vedenjakelussa ja pohjavedenottamot pidetään valmiussuunnitelman määrittämässä toimintavalmiudessa. Vantaanjoen vedenotto voidaan käynnistää 24 tunnin sisällä häiriöstä Pitkäkoskella ja 6 tunnin sisällä Vanhassakaupungissa vedenjakelun häiriintymättä.
Suunnitelmakauden tavoitteet	Jokivedenottamoiden kuntoa parannetaan, jolloin niiden toimintavarmuus paranee. Säännöstelymuutosten mukaiset toimenpiteet tehdään Toimintavarmuutta ja resurssitehokkuutta parannetaan entisestään.

Vedenhankinnan saneerausinvestointien kustannukset ohjelmakaudella ovat yhteensä 81,4 M€. Kustannukset jakautuvat vuosittain ja kohteittain seuraavasti:

	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2021-2030
Jokiveden-ottamot	0,9	0,9	0,5	0,5	0,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	3,3
Varavesi-järjestelmät	0,5	0,6	0,4	0,0	0,5	1,0	0,0	0,0	0,0	0,0	2,9
Pohjaveden-ottamot	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Muut	0,4	0,1	1,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	2,3
Yhteensä M€	1,8	1,6	2,0	0,6	1,1	1,1	0,1	0,1	0,1	0,1	8,5

Merkittävimpiä ohjelmakaudelle suunniteltuja vedenhankinnan saneerausinvestointeja ovat esimerkiksi Pitkäkosken ja Vanhankaupungin jokivedenottamoiden saneeraukset.

3.1.3 Kori 6: Vedenpuhdistuksen uudisinvestoinnit

Vedenpuhdistuksella tarkoitetaan Vanhankaupungin ja Pitkäkosken vedenpuhdistuslaitoksia koskevia investointeja. Vedenpuhdistuslaitoksia koskevia uudisinvestointeja ei ole suunnitella investointikaudelle.

Taulukko 6. Vedenpuhdistuksen uudisinvestointien päämäärä, palvelutaso ja suunnitelmankauden tavoitteet.

Päämäärä	Vedenpuhdistuslaitokset toimivat siten, että kaikille HSY:n toiminta-alueen asiakkaille on sekä normaali- että häiriötilanteissa tarjolla riittävä määrä hyvää talousvettä.
Palvelutaso	Tuotetaan kulutusta vastaava määrä hyvälaatuista STM:n asetuksen laatuvaatimukset ja –tavoitteet täyttävää talousvettä kaikissa olosuhteissa.
Suunnitelmakauden tavoitteet	Ei investointeja ohjelmakaudella.

3.1.4 Kori 7: Vedenpuhdistuksen saneerausinvestoinnit

Vedenpuhdistuksen saneerausinvestoinneilla varmistetaan ja parannetaan Pitkäkosken ja Vanhankaupungin vedenpuhdistuslaitosten toimintaa.

Taulukko 7. Vedenpuhdistuksen saneerausinvestointien päämäärä, palvelutaso ja suunnitelmankauden tavoitteet.

Päämäärä	Pitkäkosken ja Vanhankaupungin vedenpuhdistuslaitokset pidetään täydessä toimintakunnossa siten, että ne tuottavat jatkuvasti riittävästi hyvää talousvettä. Laitosten toimintavarmuutta ja resurssitehokkuutta parannetaan jatkuvasti.
Palvelutaso	Tuotetaan kulutusta vastaava määrä hyvälaatuista STM:n asetuksen laatuvaatimukset ja –tavoitteet täyttävää talousvettä kaikissa olosuhteissa. Vedenpuhdistuksen laitosten ja laitteiden saneerauksissa otetaan huomioon resurssitehokkuus ja toimintavarmuus. Häiriöt vedenpuhdistuslaitosten toiminnassa eivät aiheuta häiriötä talousveden syöttämiseen jakeluverkostoon.
Suunnitelmakauden tavoitteet	Pitkäkosken vedenpuhdistuslaitos perusparannetaan ja sen toimintavarmuutta kasvatetaan laaditun yleissuunnitelman mukaisesti. Perusparannuksen myötä laitoksen kapasiteetti kasvaa ja se riittää yksinään 13 tunnin vedenjakeluun koko alueella. Lisäksi Pitkäkosken ja Vanhankaupungin vedenpuhdistuslaitoksilla tehdään vuosisaneerausohjelman mukaiset investoinnit, jotka parantavat toimintavarmuutta ja resurssitehokkuutta.

Vedenpuhdistuksen saneerausinvestointien kustannukset ohjelmakaudella ovat yhteensä 85,6 M€. Kustannukset jakautuvat vuosittain ja kohteittain seuraavasti:

	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2021-2030
Pitkäkoski	7,8	8,3	10,3	8,1	9,7	4,1	1,8	2,0	1,2	1,2	54,3
Vanhakaupunki	4,9	1,4	1,4	1,4	5,6	6,4	5,4	2,2	1,4	1,4	31,3
Muut	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Yhteensä M€	12,7	9,7	11,7	9,5	15,3	10,4	7,1	4,1	2,6	2,6	85,6

Merkittävimpiä ohjelmakaudelle suunniteltuja investointeja ovat Pitkäkosken vedenpuhdistuslaitoksen perusparannus ja kapasiteetin nostaminen tasolle 9 000 m³/d, Vanhankaupungin vedenpuhdistuslaitoksen selkeytyshallin sisätilojen, kattojen ja julkisivujen saneeraukset sekä Vanhankaupungin ja Pitkäkosken laitosten toimintavarmuuden ylläpitäminen saneeraamalla.

3.2 Vedenjakelu ja viemäröinti

Vedenjakelun ja viemäröinnin investoinnit on jaettu uudis- ja saneerausinvestointeihin. Uudisinvestoinnit on jaettu vedenjakeluun ja viemäröintiin siten, että kumpikin kokonaisuus sisältää sekä verkostojen että laitteiden uudisinvestoinnit. Uudisinvestoinnit sisältävät maankäytön laajentumisen ja tiivistymisen aiheuttamat kapasiteetti- ja toimintavarmuusinvestoinnit sekä muut järjestelmän kehittämiseen liittyvät investoinnit. Uusille ja tiivistyville alueille toteutettavat jakelu- ja keräilyverkostot sisältyvät kaavoituksen mukaisen laajentumisen ja haja-asutusalueiden investointeihin (korit 1 ja 2).

Saneerausinvestoinnit on jaettu erikseen verkostojen saneerausinvestointeihin sekä vedenjakelun ja viemäröinnin laitteiden saneerausinvestointeihin.

Osakokonaisuus sisältää korit:

8) Vedenjakelun uudisinvestoinnit
9) Viemäröinnin uudisinvestoinnit
10) Verkostojen saneerausinvestoinnit
11) Vedenjakelun laitteiden saneerausinvestoinnit
12) Viemäröinnin laitteiden saneerausinvestoinnit.

Vedenjakelun ja viemäröinnin suunnitellut investoinnit ohjelmakaudelle 2021-2030 ovat 816 (606) M€. Investointikustannusten kasvaminen selittyy lähinnä hankkeiden viivästymisellä sekä hankkeiden kustannusarvioiden laskemista varten määritettyjen yksikköhintojen tarkistamisella.

3.2.1 Kori 8: Vedenjakelun uudisinvestoinnit

Vedenjakelujärjestelmä koostuu vesijohtoverkostosta ja verkostossa olevista laitteista sekä niiden ohjausjärjestelmästä. Vedenjakelujärjestelmän osia ovat pääjohdot, jakelujohdot, tunnelirakenteet, paineenkorotusasemat, vesitornit, alavesisäiliöt, venttiili- ja mittausasemat sekä ohjausjärjestelmä.

Taulukko 8. Vedenjakelun uudisinvestointien päämäärä, palvelutaso ja suunnitelmankauden tavoitteet.

Päämäärä	Asiakkaille johdetaan riittävä määrä talousvettä ja sammutusvettä normaali- ja häiriötilanteiden aikana. Vesijohtoverkoston vuotovesimäärä on pieni ja vedenjakelujärjestelmää valvotaan, ohjataan, kehitetään ja analysoidaan kokonaisuutena.
Palvelutaso	Vedenjakelun kapasiteetti on sellainen, että sen avulla voidaan toimittaa asiakkaille riittävästi hyvälaatuista, STM:n asetuksen laatuvaatimukset ja –tavoitteet täyttävää talousvettä. Verkostopaineen tavoitetaso on välillä 3…5 baaria. Painetaso vaihtelee liitospisteessä enintään 10 metriä vuorokauden aikana. Yksittäinen häiriö ei aiheuta laajaa vedenjakelun häiriötä.
Suunnitelmakauden tavoitteet	Vedenjakelun kapasiteetti varmistetaan rakentamalla uusia runkolinjoja siellä, missä kapasiteetti jää vajaaksi kaupunkien kasvaessa. Vuotojenhallintaa parannetaan rakentamalla aluemittausjärjestelmä (virtaus- ja paineenmittausasemat verkostossa). Vuotojenhallinnan tehostamiseksi verkostopainetta alennetaan mahdollisuuksien mukaan muiden investointihankkeiden yhteydessä. Uusilla vedenjakeluverkoston alueilla verkostopaine on tavoitetason mukainen. Vedenjakelun varmuutta parannetaan rakentamalla rinnakkaisyhteyksiä päävesijohdoille. Näin saavutetaan tilanne, jossa yli 70% asukkaista asuu alueella, jossa laajoja vedenjakeluhäiriöitä aiheudu.

Vedenjakelun uudisinvestointien kustannukset ohjelmakaudella ovat yhteensä 104,9 M€. Kustannukset jakautuvat vuosittain ja kohteittain seuraavasti:

	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2021-2030
Riittävä kapasiteetti	3,3	3,5	0,6	8,9	9,5	3,0	2,0	1,9	4,3	0,0	37,0
Verkostopaineet ja painevaihtelut	0,1	1,5	0,0	1,5	0,0	1,5	0,4	0,0	0,0	0,9	5,9
Vedenjakelun varmuus	2,7	6,4	7,2	4,1	4,0	8,4	3,0	0,6	7,0	8,7	52,1
Vedenjakelun hallintajärjestelmät	3,9	3,9	2,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	9,9
Yhteensä M€	10,0	15,3	9,9	14,5	13,5	12,9	5,4	2,5	11,3	9,6	104,9

Vedenjakeluverkoston merkittävimmät ohjelmakaudelle suunnitellut uudisinvestoinnit ovat Vantaan vedenjakelun varmuuden parantuminen useilla suurilla runkolinjahankkeilla muiden muassa Myyrmäen (4 km), Tikkurilan (6 km) ja Korson (3 km) painepiireissä. Espoon ja Helsingin alueilla lisätään vedenjakelun kapasiteettia mm. Saunalahdessa (5 km), Otaniemen painepiirissä () ja Kaupintiellä (2 km). Paineenkorotusasemien saneeraus takaa uusien linjojen täyden hyödyntämisen. Aluemittausjärjestelmän mittauskaivoja rakennetaan lähes sata.

3.2.2 Kori 9: Viemäröinnin uudisinvestoinnit

Viemäröintijärjestelmä koostuu jätevesiviemäri-, sekaviemäri- ja hulevesiverkostoista sekä niissä olevista laitteista. Viemäröintijärjestelmän osia ovat kokoojaviemärit, keräilyviemärit, viemäritunnelit ja jätevedenpumppaamot ja hulevesiviemärit. Sekaviemäriverkostoa sijaitsee ainoastaan Helsingin kantakaupungin alueella.

Taulukko 9. Viemäröinnin uudisinvestointien päämäärä, palvelutaso ja suunnitelmankauden tavoitteet.

Päämäärä	Kaikki jätevedet ohjataan jätevedenpuhdistamoille ilman ylivuotoja, ohituksia ja ympäristöhaittoja. Hulevedet johdetaan hallitusti vesistöön tai maastoon. Viemäröintijärjestelmää valvotaan, ohjataan, optimoidaan ja analysoidaan kokonaisuutena.
Palvelutaso	Viemäröintijärjestelmän kapasiteetti on sellainen, että kaikki jätevedet saadaan johdettua jätevedenpuhdistamoille. Blominmäen ja Viikinmäen jätevedenpuhdistamoiden keskinäistä kuormitusta tasataan viemäröintijärjestelyin. Yksittäinen häiriö ei aiheuta laajaa viemäröinnin häiriötä.
Suunnitelmakauden tavoitteet	Jäteveden puhdistamoiden ja viemäriverkostojen keskinäistä kuormitusta tasataan johtamalla Espoon, Länsi-Vantaan ja Länsi-Helsingin jätevedet Blominmäen puhdistamolle. Lisäksi toteutetaan Blominmäen tulotunnelin mahdollistamia uusia viemäröintijärjestelyitä. Viemäröintijärjestelmän kapasiteettia lisätään kasvavan kaupunkiseudun tarpeisiin sekä ylivuotojen vähentämiseksi. Sekaviemäröintialueen ylivuotoja hillitään ja sekaviemäriverkostoa eriytetään. Viemäriverkoston aluemittausjärjestelmä rakennetaan muiden hankkeiden yhteydessä. Toimintavarmuutta parannetaan kahdentamalla kooltaan yli 300 l/s pumppaamoiden paineviemärit saneerausten yhteydessä. Kaikki uudet jätevesipumppaamot varustetaan MAKERA-selvityksen mukaisilla varusteilla.

Viemäröinnin uudisinvestointien kustannukset ohjelmakaudella ovat yhteensä 142,1 M€. Kustannukset jakautuvat vuosittain ja kohteittain seuraavasti:

	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2021-2030
Riittävä kapasiteetti	7,2	6,4	6,0	8,3	7,1	3,0	4,0	4,0	18,5	19,0	83,3
Toiminta-varmuus	2,8	4,6	0,0	1,0	2,9	3,0	3,0	3,8	0,0	0,0	21,0
Sekaviemäröi-tyjen alueiden ylivuotojen vähentäminen	7,0	7,0	4,4	0,0	0,0	0,0	5,0	1,0	0,0	0,0	24,4
Blomin-mäkeen liittyvät verkosto-järjestelyt	1,7	2,7	4,1	2,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	10,5
Järjestelmän hallinnan parantaminen	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	3,0
Yhteensä M€	18,9	21,0	14,7	11,6	10,3	6,3	12,3	9,1	18,8	19,3	142,1

Merkittävimmät viemäröintijärjestelmän ohjelmakaudelle suunnitellut uudisinvestoinnit ovat Kivistö ja Koillis-Espoon runkoviemäri pumppaamoineen (3,5 km), Blominmäen viemäritunneleiden liittymät sekä tunneli Esplanadilta Munkkisaaren tunneliin (1,5 km) ja Esplanadin sekaviemäröinnin eriyttämisen aloittaminen.

3.2.3 Kori 10: Verkostojen saneerausinvestoinnit

Verkostojen saneerausinvestoinnit sisältävät sekä vesijohto- että viemäriverkostojen saneerausinvestoinnit. Vedenjakelun ja viemäröinnin laitteiden saneerausinvestoinnit ovat omissa koreissaan. Saneeraushankkeiden yhteydessä kehitetään samalla verkostojen toiminnallisuutta. Saneeraus- ja kehittämishankkeissa otetaan huomioon kaupunkien tarpeet kuten muuttuva maankäyttö, sekaviemäriverkostojen eriyttäminen ja vesihuollon toimintavarmuus sekä asiakas- ja ympäristönäkökohdat mukaan lukien vahinkojen ehkäisy. Myös pelastuslaitoksen ja muiden viranomaisten vaatimukset otetaan huomioon. Lisäksi saneerausten ohjelmoinnissa otetaan huomioon muut kadulla tehtävät työt, jotta kaupunkilaisille töistä aiheutuva haitta on mahdollisimman pieni.

Taulukko 10. Verkostojen saneerausinvestointien päämäärä, palvelutaso ja suunnitelmankauden tavoitteet.

Päämäärä	Vedenjakeluverkoston kunto, toimintavarmuus sekä kapasiteetti ylläpidetään tasolla, jolla asiakkaat saavat keskeytyksettä riittävän määrän hyvää talousvettä ja yleistä sammutusvettä niin normaali- kuin häiriötilanteissa. Putkirikot eivät aiheuta haittaa tai vahinkoa eikä niiden seurauksena aiheudu vedenlaadun heikkenemisen riskiä. Viemäriverkostojen kunto ja kapasiteetti ylläpidetään tasolla, jolla ei aiheudu terveysriskejä, jätevesipäästöjä tai suuria tulvavahinkoja. Hulevesien hallinta hoidetaan kokonaisuutena. Verkostojen vuotovesimäärät ovat matalat ja verkoston operointi on mahdollista palvelutasotavoitteet huomioon ottaen.
Palvelutaso	Verkostovesi täyttää STM:n laatuvaatimukset ja –tavoitteet. Yksittäinen vesijohtovuoto ei aiheuta laajaa yli 20 000 asukkaaseen vaikuttavaa vedenjakelukatkosta. Suunnittelemattomasti ilman vettä jäävien asukkaiden lukumäärä on pienempi kuin 30 000 asukasta vuodessa ja kulutuskeskeytysaika on keskimäärin alle 10 min. Vesijohtoverkoston putkirikkojen rikkotiheys ei kasva nykyisestä. Merkittävien viemäriverkostojen (jv, skv, hv) häiriöihin liittyvien ympäristöön johtuvien ylivuotojen, tulvien ja kiinteistöjen tulvavahinkojen määrä pysyy ennallaan tai laskee.
Suunnitelmakauden tavoitteet	Verkostoa saneerataan kunto- ja operointiperusteisesti samalla verkostojen toimintavarmuutta kehittäen. Vuotovesimäärien hallintaa kehitetään etäluennan käyttöönoton myötä hyödyntämällä etäluentatietoja verkostojen vuototaselaskennassa sekä edelleen kohdentamalla saneeraukset voimakkaimmin rikkotiheydeltään suurimpiin linjaosuuksiin. Päävesijohtojen, kokoojaviemäreiden ja tunneleiden saneerausta lisätään, koska niiden rikkoontuminen saattaa aiheuttaa laajan häiriön vedenjakeluun tai suuren vahingon omaisuudelle tai ympäristölle sekä vakavan työtapaturmariskin. Vedenjakeluverkostoa saneerataan ja kehitetään siten, että veden laatu pysyy pääsääntöisesti säädösten mukaisena. Vanhassa valurautaverkostossa rauta-, väri- ja sameussuositukset saattavat ylittyä. Vedenjakeluverkoston nykyisistä 114 laatuhäiriökohteesta poistuu 14 kohdetta. Jätevedenviemäröinnin toiminnan kannalta välttämättömistä nykyisistä 460 vakiokunnossapitokohteesta poistuu 51. Sekaviemäriverkostoa eriytetään noin 50 km, joka vastaa noin neljäsosaa sekaviemäriverkoston pituudesta. Suurin osa eriytetään siten, että hulevedet voidaan johtaa suoraan mereen.

Verkostojen saneerausinvestointien kustannukset ohjelmakaudella ovat yhteensä 509,2 M€. Kustannukset jakautuvat vuosittain ja kohteittain seuraavasti:

	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2021-2030
Vesihuolto-lähtöiset verkostosanee-raushankkeet	28,1	32,3	41,9	40,9	38,2	40,7	48,3	46,4	48,6	49,8	415,2
Kaupunkilähtöiset verkostosanee-raushankkeet	17,1	18,0	8,3	9,4	14,1	11,6	4,0	5,8	3,7	2,2	94,1
Yhteensä M€	45,2	50,3	50,2	50,3	52,3	52,3	52,3	52,1	52,3	52,0	509,2

Ohjelmakaudella tehdään merkittäviä verkostosaneeraushankkeita. Saneerataan useita päävesijohtoja ja niiden yhteydessä muitakin verkostoja, esim. Tattariharjuntien päävesijohdon saneeraus. Vaikutetaan

vedenjakeluverkostojen vedenlaatuongelmiin, vuotavuuteen ja saadaan poistettua asbestisia vesijohtoja. Osa näistä hankkeista on laajoja aluesaneerauksia, esim. Vuosaaren aluesaneeraus. Parannetaan tunneleiden kalliorakenteita ja tunneleihin sijoittuvia verkostoja, esim. YK 139 Oulunkylän tunneli. Verkostojen saneerauksen yhteydessä eriytetään sekaviemäröintiä. Useissa hankkeissa siten, että hulevedet pystytään johtamaan mereen asti, esim. Esplanadien alueen verkostojen kehittäminen. Parannetaan viemäreiden välityskykyä ja pienennetään viemäritulvien ja niistä aiheutuvien vahinkojen riskiä, esim. Blominmäen itäisen valuma-alueen viemäröinti (BIVAV).

3.2.4 Kori 11: Vedenjakelun laitteiden saneerausinvestoinnit

Vedenjakelun laitteita ovat paineenkorotusasemat, vesitornit sekä venttiili- ja mittausasemat.

Taulukko 11. Vedenjakelun laitteiden saneerausinvestointien päämäärä, palvelutaso ja suunnitelmankauden tavoitteet.

Päämäärä	Talousvesi johdetaan verkostoon ja asiakkaille jaettavaksi hyvälaatuisena tarkoituksenmukaisilla paineenkorotusasemilla, säätöventtiiliasemilla, vesitorneilla ja automaatiojärjestelmällä ilman häiriöitä kaikkina vuorokaudenaikoina, myös häiriötilanteiden aikana. Vedenjakelujärjestelmää valvotaan, ohjataan, optimoidaan ja analysoidaan kokonaisuutena.
Palvelutaso	Verkostovesi täyttää STM:n laatuvaatimukset ja –tavoitteet. Vedenjakelun kapasiteetti sekä painetaso ovat sopivalla tasolla. Vedenjakelun laitteet pidetään hyvässä toimintakunnossa. Vesitornit ja paineenkorotusasemat ovat varmatoimisia ja energiatehokkaita sekä mahdollistavat toimitettavan talousveden laadun pysymisen korkeana.
Suunnitelmakauden tavoitteet	Paineenkorotusasemat saneerataan siten, että ne palvelevat myös aluemittausjärjestelmää. Lisäksi paineenkorotusasemien sähkönsyöttöä varmennetaan ja lisätään energiatehokkuutta. Vesitorneille tehdään kuntoarvioiden mukaiset korjaukset, saneeraustarvetta on erityisesti julkisivuissa ja vesiteknisissä tiloissa.

Vedenjakelun laitteiden saneerausinvestointien kustannukset ohjelmakaudella ovat yhteensä 31,7 M€. Kustannukset jakautuvat vuosittain ja kohteittain seuraavasti:

	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2021-2030
Ylävesisäiliöt	3,7	3,1	1,9	0,8	2,4	2,7	1,2	1,4	1,0	1,2	19,4
Paineenkorotus-asemat	0,7	2,3	1,8	1,2	1,0	1,3	1,3	1,1	0,8	0,8	12,3
Yhteensä M€	4,4	5,4	3,7	2,0	3,4	4,0	2,5	2,5	1,8	2,0	31,7

Vedenjakelun laitteiden ohjelmakaudelle suunnitellut saneerausinvestoinnit sisältävät vesitornien ja paineenkorotusasemien vuosisaneerauksia. Lisäksi vesitorneille tehdään kuntotarkastukset ja niiden edellyttävät saneeraustoimenpiteet.

3.2.5 Kori 12: Viemäröinnin laitteiden saneerausinvestoinnit

Viemäröinnin laitteita ovat jätevedenpumppaamot ja mittausasemat.

Taulukko 12. Viemäröinnin laitteiden saneerausinvestointien päämäärä, palvelutaso ja suunnitelmankauden tavoitteet.

Päämäärä	Jätevedet pumpataan ilman ylivuotoja ja ympäristöhaittoja jätevedenpuhdistamoille ja hulevedet purettavaksi vesistöön tai maastoon. Viemäröintijärjestelmää valvotaan, ohjataan, optimoidaan ja analysoidaan kokonaisuutena.
Palvelutaso	Jätevedenpumppauksen kapasiteetti on riittävä ja pumppaamoiden toiminta on varmistettu. Pumppaamot ovat energiatehokkaita ja ne varustetaan järjestelmän valvonnan, ohjauksen, optimoinnin ja analysoinnin kannalta tarpeellisilla laitteilla.
Suunnitelmakauden tavoitteet	Nykyisten pumppaamoiden kapasiteettia lisätään muuttuvien vesimäärien määrittelemän tarpeen mukaan. Pumppaamoiden toiminta varmistetaan ja toimintavarmuutta kasvatetaan saneerausten avulla. Samalla vähennetään pumppaamoiden ympäristöhaittoja teknisillä ratkaisuilla. Pumppaamojen ohjausjärjestelmä valmistuu kokonaisuudessaan ja pumppaamoautomaatiojärjestelmää kehitetään vuotovesien hallinnan tarpeita vastaavaksi. Kriittisille pumppaamoille lisätään virtaamamittauksia virtaamatiedon laadun ja edelleen viemäriverkoston kokonaiskapasiteetin hallinnan parantamiseksi. Viemäriverkoston aluemittausjärjestelmä rakennetaan muiden hankkeiden yhteydessä.

Viemäröinnin laitteiden saneerausinvestointien kustannukset ohjelmakaudella ovat yhteensä 27,7 M€. Kustannukset jakautuvat vuosittain ja kohteittain seuraavasti:

	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2021-2030
Toiminta-varmuus	0,5	0,4	0,3	0,3	0,2	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	1,8
Investointien ylläpito	2,2	2,3	2,3	2,4	2,4	2,5	2,5	2,8	3,1	3,2	25,9
Yhteensä M€	2,7	2,7	2,6	2,7	2,6	2,6	2,5	2,8	3,1	3,2	27,7

Viemäröinnin laitteiden ohjelmakaudelle suunnitellut saneerausinvestoinnit sisältävät ohjelmakaudella jätevesipumppaamoiden saneerauksia sekä toimintavarmuutta parantavia muutoksia.

3.3 Jätevedenpuhdistus

Jätevedenpuhdistuksen osakokonaisuuteen kuuluvat jätevedenpuhdistus ja purkutunnelit. Investoinnit on jaettu uudis- ja saneerausinvestointeihin.

Osakokonaisuus sisältää korit:

13) Jätevedenpuhdistuksen uudisinvestoinnit
14) Jätevedenpuhdistuksen saneerausinvestoinnit
15) Purkutunneleiden uudisinvestoinnit
16) Purkutunneleiden saneerausinvestoinnit.

Jätevedenpuhdistuksen suunnitellut investoinnit ohjelmakaudella 2021-2030 ovat 186 (293) M€. Blominmäen jätevedenpuhdistamon valmistuminen ohjelmakaudella pienentää suunnitteluja kustannuksia edelliseen investointiohjelmaan verrattuna.

3.3.1 Kori 13: Jätevedenpuhdistuksen uudisinvestoinnit

Jätevedenpuhdistukseen uudisinvestointeihin kuuluvat Viikinmäen, Suomenojan ja Blominmäen jätevedenpuhdistamoihin sekä Metsäpirtin kompostointialueelle tehtävät uudisinvestoinnit.

Taulukko 13. Jätevedenpuhdistuksen uudisinvestointien päämäärä, palvelutaso ja suunnitelmankauden tavoitteet.

Päämäärä	Jätevesi puhdistetaan lupamääräysten ja HSY:n tavoitteiden mukaisesti ja johdetaan puhdistettuna vesistöön niin, että sen haitta ympäristölle on mahdollisimman vähäinen. Jätevesilietteestä valmistetaan sellaisia tuotteita, jotka voidaan hyötykäyttää.
Palvelutaso	Kaikki jätevedet käsitellään ensisijaisesti biologisesti. Kaikkein korkeimpiin huippuvirtaamapiikkeihin ja häiriötilanteisiin varaudutaan myös tehokkaalla kemiallis-fysikaalisella käsittelyllä. Puhdistuskapasiteettia lisätään kasvavan pääkaupunkiseudun tarvetta vastaavasti. Puhdistusprosessia kehitetään siten, että ravinnekuormitus mereen on lupamääräysten ja HSY:n tavoitteiden mukaista. Lietteenkäsittely mahdollistaa lietteen 100 % hyötykäytön.
Suunnitelmakauden tavoitteet	Kapasiteetin ja puhdistustehon paranemisen kannalta olennainen Blominmäen jätevedenpuhdistamo valmistuu. Samalla Viikinmäen jätevedenpuhdistamon kapasiteettia kasvatetaan. Energian ja kemikaalien kulutusta vähennetään toteuttamalla rejektivesien erilliskäsittely. Viikinmäen fosfori- ja mikromuovikuormitusta mereen pienennetään jälkikäsittelyn avulla ja lisäksi varaudutaan haitta-aineiden poistoon. Fosforikuorma pienenee suunnittelukauden aikana 14–16 tn/a ja typpikuorma 500 tn/a. Jätevedenpuhdistuksen kapasiteetti kasvaa 230 000 henkilöllä. Lietteen lannoitekäytön vaikeutumiseen varaudutaan kehittyneellä käsittelyllä.

Jätevedenpuhdistuksen uudisinvestointien kustannukset ohjelmakaudella ovat yhteensä 122,0 M€. Kustannukset jakautuvat vuosittain ja kohteittain seuraavasti:

	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2021-2030
Viikinmäki	0,0	1,1	2,1	4,1	3,1	9,6	16,5	13,0	8,5	5,0	63,1
Blominmäki	50,0	8,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	58,9
Yhteensä M€	50,0	10,0	2,1	4,1	3,1	9,6	16,5	13,0	8,5	5,0	122,0

Jätevedenpuhdistuksen uudisinvestointien merkittävimpiä suunniteltuja hankkeita ohjelmakaudella ovat Blominmäen jätevedenpuhdistamon rakentaminen ja Viikinmäen kapasiteetin kasvatuksen hankkeet, eli jälkiselkeytyksen hydraulisen kapasiteetin kasvatus, fosforin poistoa tehostava jälkikäsittely, ohitusvesien erilliskäsittely sekä rejektivesien erilliskäsittely. Toimintakentän muutoksiin vastataan lietteen kehittyneellä jatkokäsittelyllä sekä kauden lopussa käynnistyvällä Viikinmäen haitallisia aineita poistavan jälkikäsittelyn hankkeella.

3.3.2 Kori 14: Jätevedenpuhdistuksen saneerausinvestoinnit

Jätevedenpuhdistukseen saneerausinvestointeihin kuuluvat Viikinmäen, Suomenojan ja Blominmäen jätevedenpuhdistamoihin sekä Metsäpirtin kompostointialueelle tehtävät saneerausinvestoinnit.

Taulukko 14. Jätevedenpuhdistuksen saneerausinvestointien päämäärä, palvelutaso ja suunnitelmankauden tavoitteet.

Päämäärä	Jätevedenpuhdistuksen ja lietteen käsittelyn toiminta on ympäristölupamääräysten mukaista, käyttöaste on korkea ja häiriötilanteet vältetään mahdollisimman täydellisesti. Laitosten energia-, ympäristö- ja resurssitehokkuus paranee jatkuvasti. Lietteenkäsittely mahdollistaa lietteen 100 % hyötykäytön.
Palvelutaso	Viikinmäen puhdistamo pidetään täydessä toimintakunnossa siten, että se pystyy käsittelemään mitoituskapasiteettinsa mukaisen vesimäärän vaatimusten ja HSY:n tavoitteiden mukaiseen puhdistustasoon. Ravinnekuormitus mereen on TTS-tavoitteiden mukainen. Metsäpirtti pidetään täydessä toimintakunnossa siten, että se pystyy tekemään puhdistamoiden lietteestä lannoitevalmistelain vaatimukset täyttävää maanparannusainetta.
Suunnitelmakauden tavoitteet	Toteutetaan Viikinmäen, Blominmäen ja Metsäpirtin tarvittavat vuosisaneeraukset sekä pidetään Suomenoja loppuun asti toimintakykyisenä. Uusitaan Metsäpirtin kompostikentän pinnoite vedenpitävyyden ylläpitämiseksi. Parannetaan laitosten energiatehokkuutta.

Jätevedenpuhdistuksen saneerausinvestointien kustannukset ohjelmakaudella ovat yhteensä 55,7 M€. Kustannukset jakautuvat vuosittain seuraavasti:

	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2021-2030
Yhteensä M€	2,9	3,7	4,8	7,6	7,8	7,9	5,1	5,2	5,4	5,5	55,7

Jätevedenpuhdistuksen suunnittelut saneerausinvestoinnit ohjelmakaudella sisältävät Viikinmäen, Suomenojan ja Blominmäen jätevedenpuhdistamoiden sekä Metsäpirtin vuosisaneeraukset. Lisäksi Metsäpirtin kompostointikenttä pinnoitetaan uudelleen, millä varmistetaan sen vedenpitävyys ja ympäristöluvan mukainen toiminta.

3.3.3 Kori 15: Purkutunneleiden uudisinvestoinnit

Purkutunneleiden uudisinvestointeihin kuuluvat jätevedenpuhdistamoiden purkutunneleiden ja varapurkuyhteyksien uudisinvestoinnit.

Taulukko 15. Purkutunneleiden uudisinvestointien päämäärä, palvelutaso ja suunnitelmankauden tavoitteet.

Päämäärä	Puhdistettu jätevesi virtaa kaikissa tilanteissa hallitusti purkupaikalle. Purkupisteet aiheuttavat ympäristölle mahdollisimman vähän haittaa.
Palvelutaso	Jokaisella puhdistamolla on kaksi vaihtoehtoista purkureittiä, joiden kapasiteetti on riittävä sekä normaali- että häiriötilanteissa.
Suunnitelmakauden tavoitteet	Viikinmäen jätevedenpuhdistamolle rakennetaan vaihtoehtoinen purkureitti välille Viikinmäki-Viikki, jolla ehkäistään riski, että tunnelisortuma tällä välillä pysäyttäisi kokonaan jäteveden käsittelyn laitoksella pitkäksi ajaksi. Varapurkuyhteydet säilytetään maankäytön muutoksista huolimatta ja integroidaan kehittyvään kaupunkiympäristöön. Kyläsaaren varapurkuyhteyden kapasiteettia kasvatetaan.

Jätevedenpuhdistuksen uudisinvestointien kustannukset ohjelmakaudella ovat yhteensä 8,0 M€. Kustannukset jakautuvat vuosittain seuraavasti:

	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2021-2030
Yhteensä M€	0,5	1,0	1,0	0,5	0,0	0,5	1,5	1,0	1,0	1,0	8,0

Purkutunneleiden suunnitellut uudisinvestoinnit sisältävät Viikinmäen jätevedenpuhdistamon purkutunnelin kahdentamisen välillä Viikinmäki-Viikki samoin kuin Kyläsaaren varapurkuyhteyden parantamisen ja Viikin alueen kehittämisen.

3.3.4 Kori 16: Purkutunneleiden saneerausinvestoinnit

Purkutunneleiden saneerausinvestointeihin kuuluvat jätevedenpuhdistamoiden purkutunneleiden ja varapurkuyhteyksien saneerausinvestoinnit.

Taulukko 16. Purkutunneleiden saneerausinvestointien päämäärä, palvelutaso ja suunnitelmankauden tavoitteet.

Päämäärä	Puhdistettu jätevesi virtaa kaikissa tilanteissa hallitusti purkupaikalle. Purkupisteet aiheuttavat ympäristölle mahdollisimman vähän haittaa.
Palvelutaso	Purkutunnelit pidetään kunnossa siten, että niiden välityskyky varmistetaan kaikissa olosuhteissa.
Suunnitelmakauden tavoitteet	Kuntotarkastusten perusteella tämän hetkinen kunto ei edellytä saneerausinvestointeja ohjelmakaudella. Purkutunneleiden kuntoa seurataan saneeraustarpeiden arvioimiseksi.

4 Rakennukset ja muu irtain

Vesihuollon investointiohjelmassa oman osakokonaisuutensa muodostavat rakennukset sekä muu irtain. Rakennusten osakokonaisuudessa on vain yksi investointikori: 17 Rakennukset. Samoin muun irtaimen osakokonaisuudessa on vain yksi investointikori: 18 muu irtain.

Rakennukset-investointikoriin kuuluvat HSY:n omistamien toimitilojen, kuten Ilmalan vesitornien toimistotilojen sekä Verkon tukikohtien uudis- ja saneerausinvestoinnit. Lisäksi kori sisältää toimitilojen energiatehokkuuteen liittyviä investointeja, kuten aurinkopaneeleiden asentamista. Tuotantolaitosten, vesitornien, jätevesipumppaamoiden ja paineenkorottamoiden aurinkopaneelihankinnat ovat kyseistä tuotantolaitosta tai rakennetta vastaavassa investointikorissa. Myös tuotantolaitosten rakennusten uudis- ja saneerausinvestoinnit ovat kyseistä tuotantolaitosta koskevassa investointikorissa.

Muuhun irtaimeen kuuluvat esimerkiksi HSY:n ajoneuvokaluston uudistamisinvestoinnit. Investointiohjelmakaudella 2021-2030 kori ei sisällä muita investointeja.

Rakennusten ja muun irtaimen investointikustannukset ohjelmakaudella ovat yhteensä 35,6 ja 12,0 M€. Kustannukset jakautuvat vuosittain ja koreittain seuraavasti:

	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2021-2030
Rakennukset, yhteensä M€	4,2	4,0	2,5	6,4	6,4	6,2	5,2	0,2	0,2	0,2	35,6
Muut investoinnit, yhteensä M€	1,4	1,2	1,0	1,0	1,2	1,2	1,0	1,5	1,5	1,0	12,0

5 Kokonaisinvestoinnit suunnitelmakaudella 2021-2030

Suunnitelmakauden 2021-2030 kokonaisinvestoinnit ovat 1 559 M€. Investointiohjelmaan kuuluu yhteensä noin 400 hanketta. Hankekokonaisuuksia on muodostettu yhteensä 34. Investointitaso nousee edelliseen investointiohjelmaan verrattuna esimerkiksi verkostojen saneerausten lisäämisen, Blominmäen jätevedenpuhdistamon viivästymisen ja yksikköhintojen tarkistamisen vuoksi. Investointikustannuksia kasvattamalla HSY pystyy parantamaan talousveden tuotannon ja jakelun sekä jäteveden keräilyn ja käsittelyn toimintavarmuutta.

Vuosittaiset investoinnit pääkoritasolla ovat seuraavat:

	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	INVOHJ 2021-2030
Vesihuollon investoinnit yhteensä, M€	201,0	178,8	148,8	152,9	161,2	153,4	149,6	132,9	144,7	135,4	1 558,8
A Kaupunkilähtöiset investoinnit	46,5	53,1	42,6	42,1	44,3	38,4	38,1	38,8	38,2	33,9	415,7
A1 Toiminta-alueen laajentuminen ja kaavoitus	46,5	53,1	42,6	42,1	44,3	38,4	38,1	38,8	38,2	33,9	415,7
B Vesihuoltolähtöiset investoinnit	149,1	120,5	102,8	103,4	109,3	107,6	105,3	92,4	104,8	100,3	1 095,5
B1 Vedenhankinta ja –puhdistus	14,5	11,3	13,7	10,1	16,4	11,5	7,2	4,2	2,7	2,7	94,1
B2 Vedenjakelu- ja viemäröinti	81,2	94,6	81,2	81,1	82,1	78,0	75,0	69,0	87,2	86,1	815,6
B3 Jätevedenpuhdistus	53,4	14,7	7,9	12,2	10,9	18,0	23,1	19,2	14,9	11,5	185,8
C Rakennukset, D Muu irtain	5,6	5,2	3,5	7,4	7,6	7,4	6,2	1,7	1,7	1,2	47,6

Kaupunkilähtöiset investoinnit toteutuvat kaupunkien ohjelmoinnin ja vesihuollon kehittämissuunnitelmien mukaisesti. Kaupunkilähtöiset investoinnit suunnitelmakaudella ovat 416 M€, joka on 27 % kokonaisinvestoinneista.

Saneerausinvestoinnit sisältävät olemassa olevien verkostojen, rakenteiden ja laitteiden korvaamiseen tai käyttöiän jatkamiseen tähtäävät investoinnit sisältäen myös kapasiteetin parantamisinvestointeja. Saneerausinvestoinnit suunnitelmakaudella ovat 755 M€, joka on 48 % kokonaisinvestoinneista. Edellisessä investointiohjelmassa 2019-2028 saneerausinvestointien osuus suunnitelluista investoinneista oli 40 %.

Uudisinvestoinnit sisältävät uusien verkostojen, rakenteiden ja laitteiden investoinnit sekä kapasiteetin lisäämisen. Uudisinvestoinnit suunnittelukaudella ovat 805 M€, joka on 52 % kokonaisinvestoinneista.

6 Investointiohjelman 2021-2030 vaikuttavuus

Kasvava kaupunkiseutu edellyttää HSY:ltä verkostojen laajentamista kaavoitettaville alueille sekä riittävän kapasiteetin varmistamista niin vedenjakeluverkostossa, jätevesiviemäriverkostossa, vedenpuhdistuksessa kuin jäteveden käsittelyssäkin. HSY:n alueen asukasmäärän on arvioitu kasvavan noin 155 000 asukkaalla vuoteen 2030 mennessä. Kasvava kaupunkiseutua tukevat hankkeet sijoittuvat kaavoituksen mukaisen laajenemisen, vedenjakelun uudisinvestointien, viemäröinnin uudisinvestointien ja jätevedenpuhdistuksen uudisinvestointien koreihin. Vedenpuhdistuskapasiteetti on riittävä ohjelmakauden tarpeisiin nähden. Investointiohjelmassa on 105 hanketta, jotka vastaavat kasvavan kaupunkiseudun tarpeisiin.

Lisäksi HSY investoi jäsenkuntiensa kasvun edellyttämällä tavalla esimerkiksi erilaisista ratahankkeista johtuviin johtosiirtoihin ja vesihuoltoverkostoja laajennetaan haja-asutusalueille vesihuollon kehittämissuunnitelmissa määritellyssä aikataulussa. Johtosiirtojen kustannuksista 70 % käytetään käynnissä olevien ja tulevien ratahankkeiden johtosiirtojen kustannuksiin. Kustannuksista 30 % käytetään muihin jäsenkuntien kehittymisestä aiheutuviin johtosiirtoihin. Noin 2000 haja-asutusalueiden asukasta saadaan vesihuoltoverkostojen piiriin. Lisäksi vielä nimeämättömiä hankkeita toteutetaan yhteensä 8 M€ arvosta. Yhteensä 20 hanketta toteuttaa ensisijaisesti yhteistyötä jäsenkuntien kanssa.

Jatkuva ja häiriötön talousveden tuotanto ja vedenjakelu sekä jäteveden viemäröinti ja -käsittely edellyttävät toimintavarmoja rakenteita ja laitteita. Yhteensä 49 hanketta toteutetaan ensisijaisesti rakenteiden ja laitteiden toimintavarmuuden ylläpitämiseksi tai parantamiseksi. Talousveden tuotantokapasiteettia ja -jakelua varmistetaan nostamalla Pitkäkosken kapasiteetti nykyisestä 7000 m^3/h tasolle 9000 m^3/h. Kapasiteettia nostamalla varmistetaan vedenjakelua tilanteissa, joissa Vanhankaupunki poissa toiminnasta. Kapasiteetin kasvattamisen myös Pitkäkosken tuottamalla vesimäärällä turvataan vedenjakelu 13 tunniksi koko alueella. Kapasiteetin nosto vastaa noin 300 000 asukkaan päivittäistä vedenkulutusta.

Parantamalla vedenjakelun varmuutta varmistetaan vedenjakelu toimivuus esimerkiksi putkirikkojen tai laitehäiriöiden aikana. HSY:n strategisena tavoitteena on varmistaa 70 % toiminta-alueen asukkaista vedenjakelu toisistaan riippumattomilla vedenjakeluyhteyksillä. Kiertoyhteydet mahdollistavat häiriöttömän vedenjakelun myös silloin, kun nykyistä verkostoa saneerataan. Investointiohjelmakauden aikana toisistaan riippumattomien vedenjakeluyhteyksien piirissä olevien asukkaiden määrä kasvaa noin 40 %-yksikköä, ollen kauden lopussa tavoitteiden mukaisesti noin 70 %. Vedenjakelun varmuutta tukee 13 hanketta.

Asukkaiden vesihuoltopalveluiden turvaamiseksi HSY saneeraa vedenjakelu- ja viemäriverkostojaan kriittisyysjärjestyksessä. Vesijohto- ja viemäriverkostoja saneerataan ja kehitetään 143 hankkeessa. Asbestisementtiä olevien vesijohtojen rikkoutuminen aiheuttaa merkittävän riskin vedenjakelulle, sillä niiden on todettu olevan käyttöikänsä päässä. Vesijohtojen asbestiosuuksia poistetaan yhteensä 20 hankkeessa. Vedenjakeluverkoston kunto vaikuttaa talousveden laatuun. Saneeraamalla vedenjakeluverkostoa varmistetaan talousveden moitteeton laatu koko HSY:n toiminta-alueella. Vedenlaatuongelmia poistetaan yhteensä 16 hankkeessa.

Vesistöihin, mereen ja maaperään päätyvällä jätevedellä on merkittäviä haitallisia ympäristövaikutuksia. Viemäritulvat puolestaan vahingoittavat rakennuksia ja omaisuutta. Viemäritulvia, ylivuotoja ja vuotovesiä vähennetään 132 hankkeessa. Eriyttämällä sekaviemäriverkostoa jäte- ja hulevesiviemäriverkostoiksi voidaan vähentää ylivuotoja, tulvimista sekä Viikinmäen jätevedenpuhdistamon hydraulista kuormitusta. Sekaviemäriverkostoa eriytetään jätevesiviemäreiksi ja hulevesiviemäreiksi yhteensä 36 hankkeessa.

Yhteensä sekaviemäriverkostoa eriytetään noin 52 km sekaviemäriverkostoa. Tästä 47 km eriytetään siten, että hulevedet pystytään johtamaan mereen saakka.

Jäteveden käsittelyn vesistökuormaa pienennetään kehittämällä ja tehostamalla jätevedenpuhdistuksen prosesseja sekä vastaamalla kasvun aiheuttamaan kapasiteettitarpeeseen. Ensisijaisesti vesistökuorman pienentämiseksi toteutetaan 4 hanketta. Ohjelmakauden tuloksena fosforipäästöt vähenevät noin 14-16 tn/a ja typpipäästöt vähenevät noin 500 tn/a.

Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymä
PL 100, 00066 HSY, Ilmalantori 1, 00240 Helsinki
Puh. 09 156 11, Fax 09 1561 2011, www.hsy.fi
Samkommunen Helsingforsregionens miljötjänster
PB 100, 00066 HRM, Ilmalantori 1, 00240 Helsingfors
Tfn. 09 156 11, Fax 09 1561 2011, www.hsy.fi
Helsinki Region Environmental Services Authority
P.O. Box 100, FI-00066 HSY, Ilmalantori 1, 00240 Helsinki
Tel. +358 9 15611, Fax +358 9 1561 2011, www.hsy.fi

Talousmalli 2021 - 2030

Hallitus 15.5.2020

Talousmallit investointiohjelmiin

- Strategialiityntä
- Lähtötiedot ja periaatteet
- Talousmallien keskeiset tulokset graafeina

  Tulorahoituksen riittävyys, velkaantuminen, omavaraisuus

  - vesihuolto
  - jätehuolto

HSY

Strategiset päämäärät 2025

1. Ympäristövastuun ja resurssitehokkuuden edelläkävijä
2. Korkea toimintavarmuus
3. Sujuvat palvelut
4. Vakaa talous

HSY

Periaatteita

- Talousmallinnuksessa on arvioitu toiminnan volyymien kehittyminen ja siihen perustuen tulojen ja käyttömenojen sekä investoinneista seuraavien käyttöomaisuuspoistojen ennusteet
- Pitkän ajan investointitarpeiden ja talouden samanaikaisella tarkastelulla on päädytty investointitasoon, jossa kohtuullisin taksakorotuksin voidaan turvata toiminnan kehittäminen strategian mukaisesti niin, että talouden kantokyky ei vaarannu
  - Velkaantumisen hallinta Omavaraisuus säilyy lyhyellä tähtäyksellä ja paranee pitkällä
  - Tilikauden tulos pysyy kohtuullisena vuosikate kasvaa poistojen tahdissa
  - Pitkän tähtäimen taksasuunnittelu
- Investointiohjelman laatimisen aikana on investointimenoja ja niiden ajoittumista tarkasteltu talouden simuloinnin avulla. Investointeja on tämän tuloksena säädetty määrällisesti ja ajallisesti, kunnes on päästy tavoiteltuun kestävään ja tasapainoiseen kokonaistulemaan.

HSY

Yhteisiä lähtötietoja

- Volyymit
  - Asukasluvun kasvu
    - Talousmallissa 2021 – 2023 + 1,2% p.a. ja sen jälkeen +1,0% p.a.
  - Suoritevolyymeissa käytetty hiukan pienempää (trendin mukaista) kasvua kuin investointien tarvesuunnittelussa (varovaisuusperiaate)
  - Inflaatio 1,3% vuonna 2021, 1,5% vuonna 2022 (VM 4/2020) ja sen jälkeen 2,0%
  - Kustannusten kehityksessä tuottavuus otettu huomioon
- Rahoitus
  - Uutta lainaa sikäli, kun tulorahoitus ei kata investointimenoja ja lainojen lyhennyksiä
  - Nykyisen lainakannan korot tämän hetken mukaisesti (rahoituslaitoslainat n. 1%)
  - Uusien lainojen korkotason on arvioitu nousevan 3 %:iin kauden puolivälistä alkaen
  - Peruspääoman korkona on käytetty vv. 2021-2022 0,5%, vv. 2023-2024 1,0% ja v. 2025 alkaen 1,5%

HSY

Lähtötietoja / vesihuolto

- Volyymit
  - Veden tuotannon muutos ominaiskulutuksen muutos huomioituna +0,6% p.a.
  - Jäteveden puhdistuksen volyymimuutos +1% p.a.
  - Liittymismaksutulot palautuvat alemmalle tasolle v. 2021 mennessä (21M 15M)
  - Yleisten alueiden hulevesimaksu kaupungeilta sopimuksen mukaisesti v.2020 4,8M ja vuodesta 2021 alkaen 7,2M. Hulevesimaksun käyttöönotto huojensi jätevesimaksuja.
- Taksat
  - Vuonna 2021 inflaatio + 2% + 0,9% (peruspääoman koron kompensointi)
  - Vuosina 2022-2025 inflaatio + 2% ja sen jälkeen vain inflaatiokorotus
- V. 2025 alkaen pyrolyysilaitoksen käyttö- ja pääomamenot +2,7M jätehuollolta
- Rahoituskulut
  - Vuodesta 2021 alkaen korko peruspääomalle
  - Jäsenkuntalainojen korko 5,3% vuosittain
  - Jäsenkuntalainat alkavat konvertoitua rahoituslaitoslainoiksi

HSY

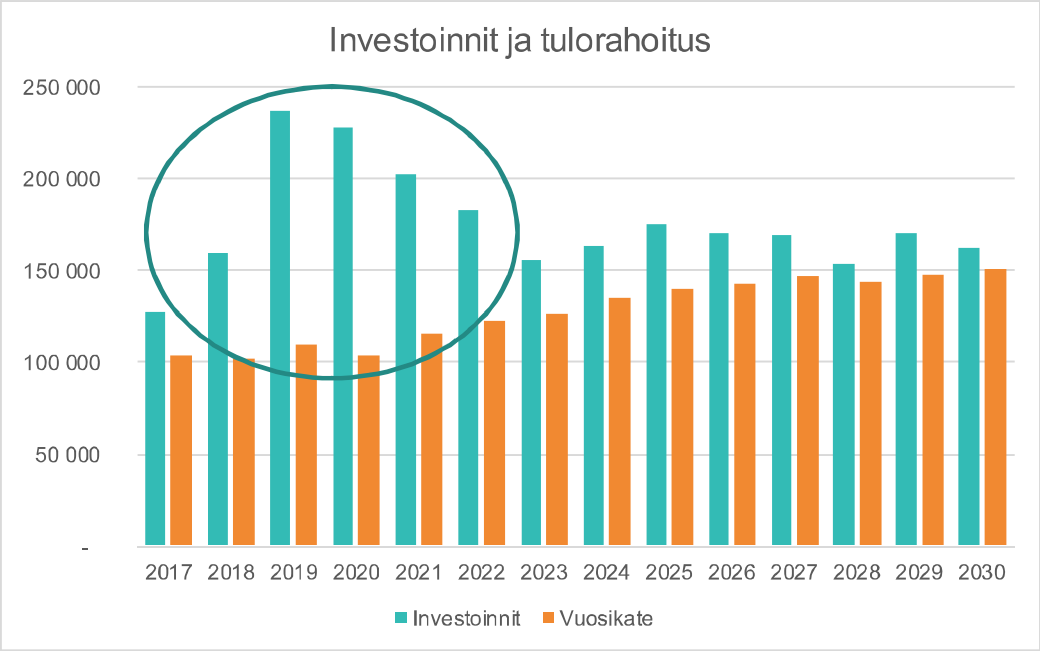
Lähtötietoja / jätehuolto

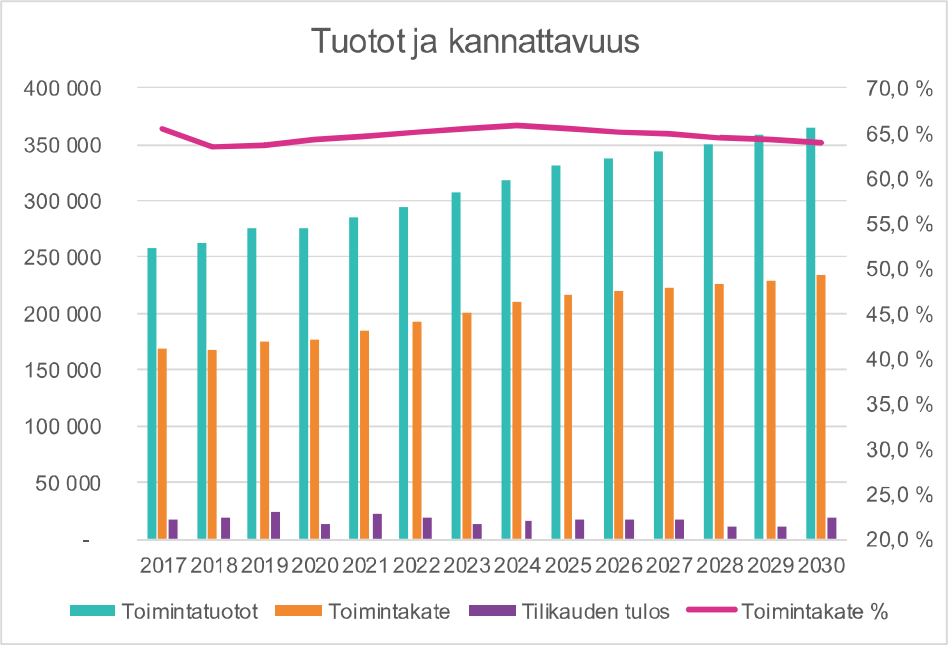
- Volyymit pääosin asukasluvun kasvun mukaan
- Taksat
  - Samat muutokset kaikissa palveluissa
  - Vuosina 2021-2025 inflaatio + 3% (sisältää peruspääoman koron kompensoinnin) ja sen jälkeen vain inflaatiokorotus
- V. 2025 alkaen pyrolyysilaitoksen käyttö- ja poistomenoista veloitus vesihuollolle 2,7M vuosittain
- Rahoituskulut
  - Vuodesta 2021 alkaen korko peruspääomalle
  - Ensimmäisen viiden vuoden korkea investointitaso kasvattaa poistoja ja rahoituskuluja merkittävästi

HSY

Talousmallit

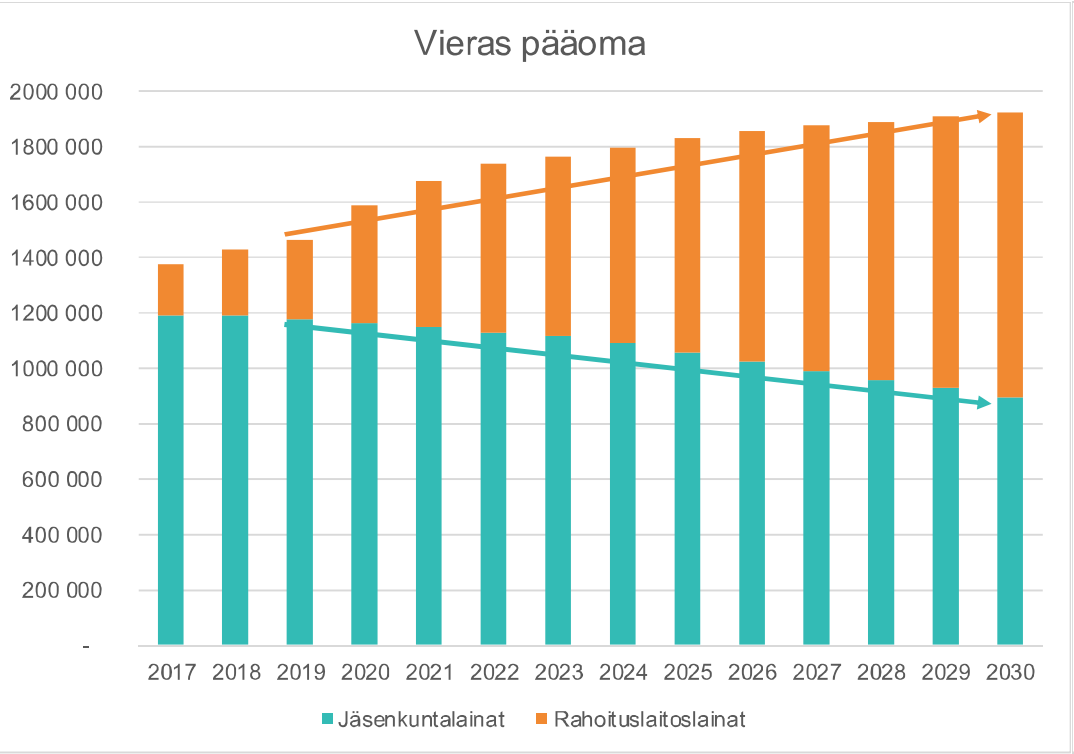
Vesihuollon talousmalli 1/2

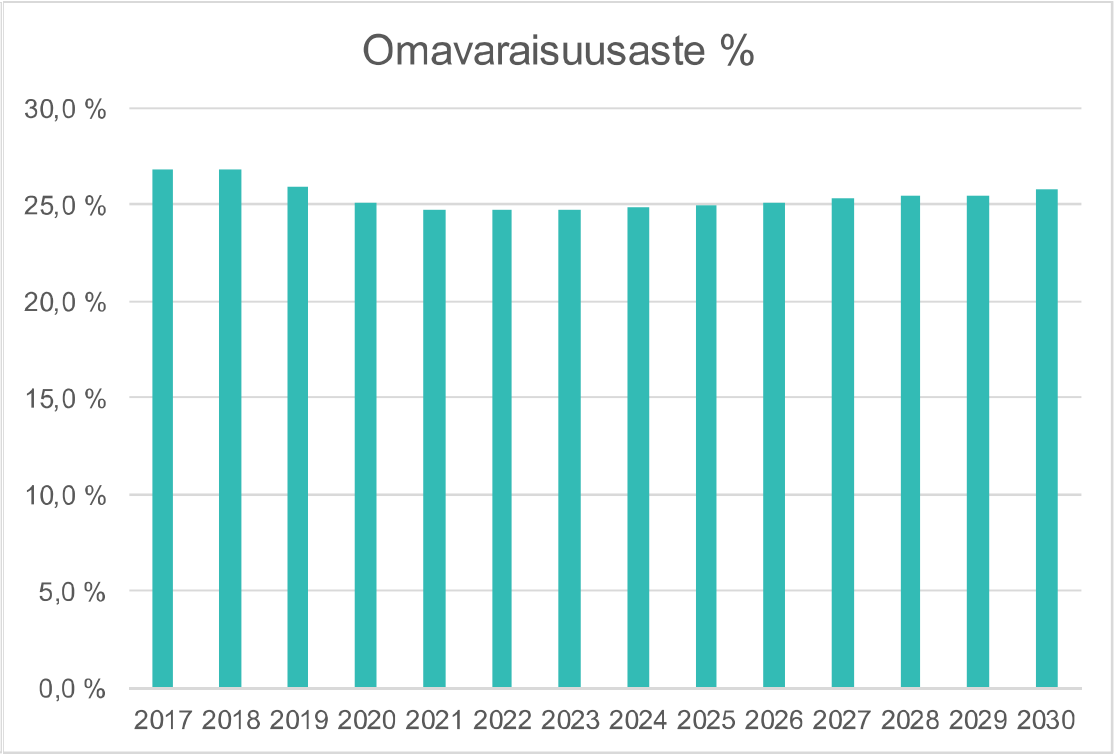

HSY

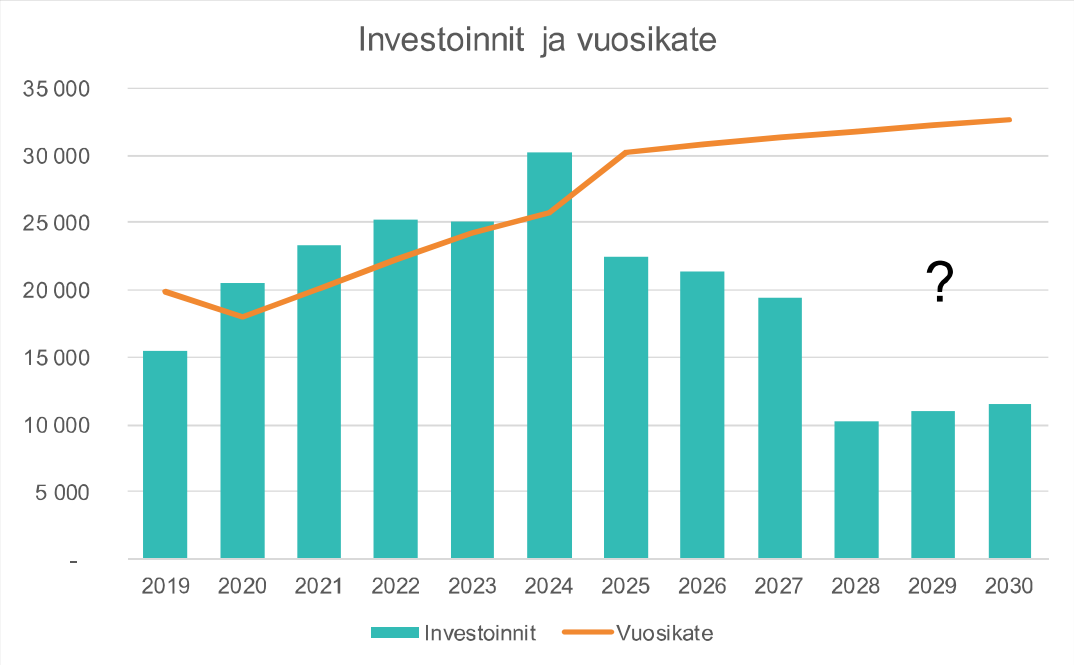
Vesihuollon talousmalli 2/2

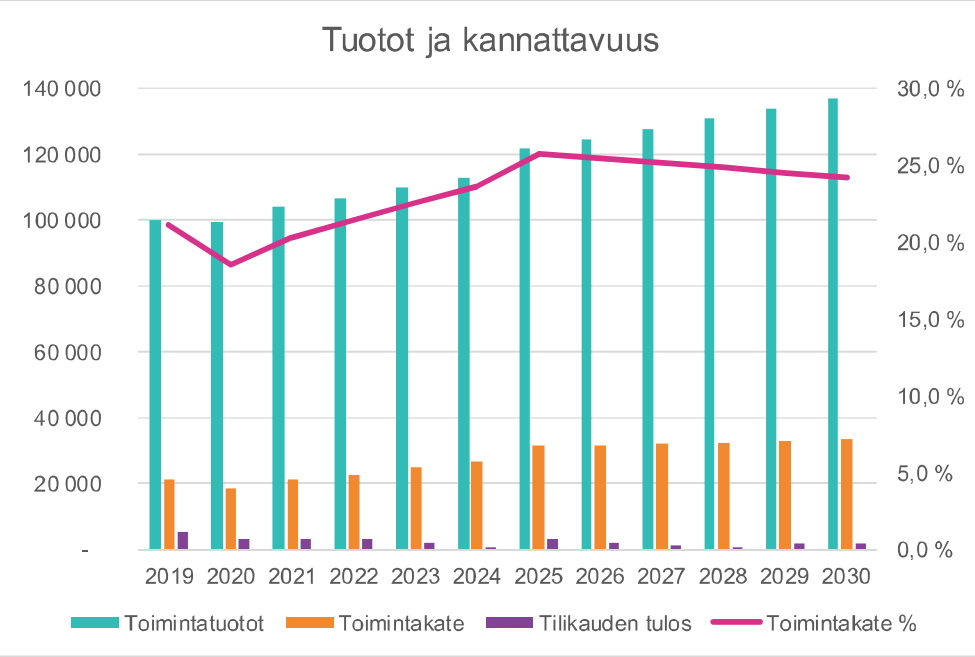

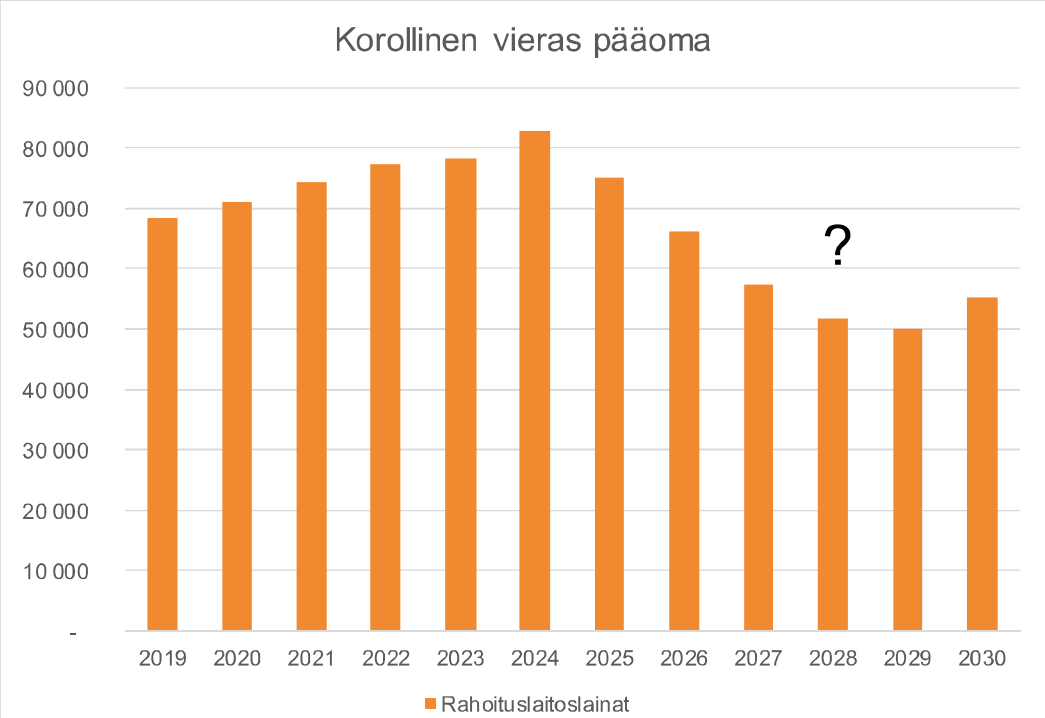
HSY

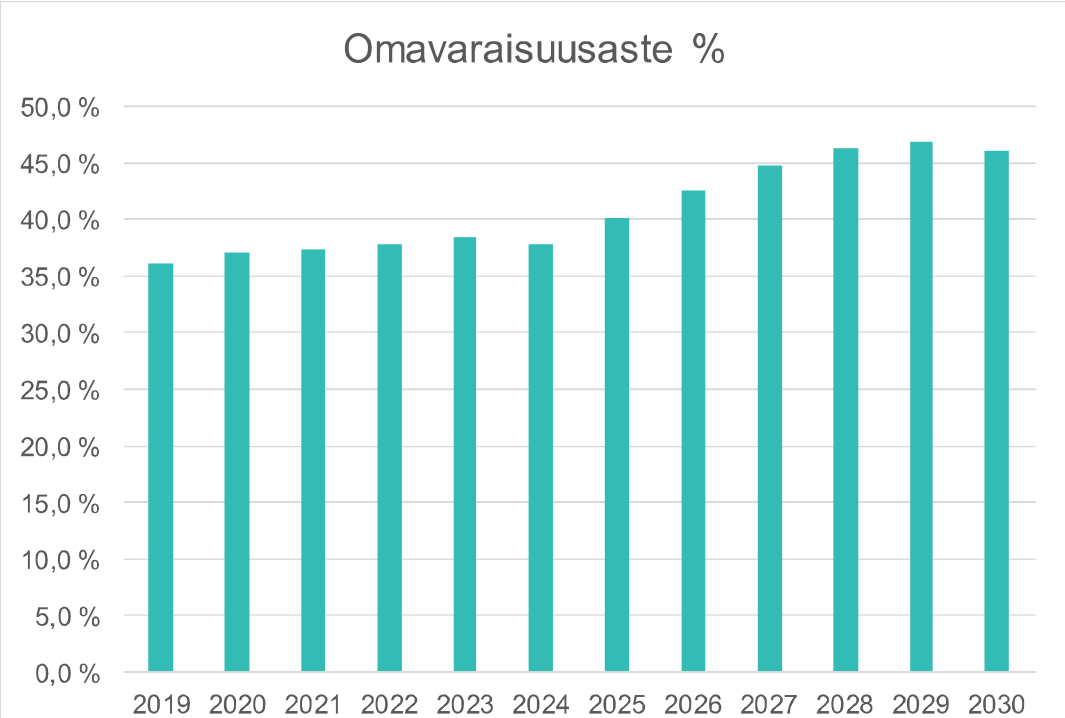
Jätehuollon talousmalli 1/2

Jätehuollon talousmalli 2/2

HSY

Puhtaasti parempaa arkea | En rent bättre vardag | Purely better, every day

Kiitos!

Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymä
Samkommunen Helsingforsregionens miljötjänster
Helsinki Region Environmental Services Authority

16 § **Lausunto Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymän alustavasta toiminta- ja taloussuunnitelmasta vuosille 2021-2023**

VD/5579/00.04.03/2020
HP/HW/MH/LS

Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymä (HSL) pyytää perussopimuksensa mukaisesti lausuntoa 31.8.2020 mennessä Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymän taloussuunnitelmaehdotuksesta 2021–2023. Kuntayhtymällä on oltava taloussuunnitelma, joka ajoittuu kolmelle seuraavalle vuodelle. Taloussuunnitelma tarkistetaan vuosittain. Jäsenkuntien antamat lausunnot on liitettävä yhtymäkokoukselle annettavaan talousarvioehdotukseen.

Lausuntoa pyydetään:
a) strategiasuunnitelmasta,
b) liikenteen palvelutasosta ja palvelutason muutoksista,
c) kuntaosuuksien tasosta,
d) lipputulotavoitteesta TTS-kaudella,
e) tarkastusmaksun korottamisesta, sekä
f) kuntakohtaisen ylijäämän käytöstä tai alijäämän takaisin maksamisesta suunnitelmakaudella

HSL pyytää jäsenkunnilta lausuntoa alustavasta toiminta- ja taloussuunnitelmasta vuosille 2021–2023 sekä kannanottoa erityisesti seuraaviin kysymyksiin:

1. Koronapandemian ja sen seurausten aiheuttamien lipputulojen menetykset tuovat haasteita HSL:n ja sen jäsenkuntien taloudelle tulevina TTS-vuosina. Pyydämme kannanottoanne seuraaviin keinoihin kestävän talouden varmistamiseksi:
   • Miten suhtaudutte siihen, että lipputulomenetykset katetaan väliaikaisesti pääosin korotetuilla kuntaosuuksilla ja subventiotasolla? Mikä on kuntanne näkökulmasta hyväksyttävä kuntaosuuden taso (euromääräisesti tai keskimääräinen subventiotaso HSL-tasolla)?
   • Kannatatteko ajatusta, että vuodelta 2020 todennäköisesti kertyvä alijäämä katetaan kuntalain mukaisesti seuraavan kolmen TTS-vuoden aikana?
   • Miten suhtaudutte matkalippujen hintojen korotuksiin?
   • Mikä on näkemyksenne liikenteen palvelutason muutoksiin yleisesti ottaen ja oman kuntanne alueella?
   • Mitä muita keinoja näette mahdolliseksi kestävän talouden varmistamiseksi?
2. Alustavassa TTS-suunnitelmassa on HSL:lle määritelty kuusi (5+1) keskeistä toiminnallista tavoitetta. Pyydämme näkemystänne tavoitteista sekä niiden saavuttamiseksi asetetuista toimenpiteistä ja niiden seurannasta.
3. Alustavassa TTS-suunnitelmassa ehdotetaan tarkastusmaksun korottamista nykyisestä 80 eurosta 100 euroon. Pyydämme näkemystänne asiasta.

Tekninen lautakunta 12.8.2020 § 5

Apulaiskaupunginjohtajan esitys:
Päätetään esittää kaupunginhallitukselle, että annetaan liitteen mukainen lausunto HSL:n toiminta- ja taloussuunnitelmasta vuosille 2021–2023.

Käsittely:
Merkittiin, että apulaiskaupunginjohtaja teki teknisen korjauksen lausuntoliitteen sivun 6 Kuusijärven alueen liikenneyhteyksistä kertovaan kohtaan. Korjattiin vuosi 2021 vuodeksi 2020: “Vantaan kaupunki

toivoo HSL:n tutkivan syksyn **2020** aikana mahdollisuuksia parantaa alueen saavutettavuutta joukkoliikenteellä”.

Päätös:
Hyväksyttiin korjattu esitys.

———

Kaupunginhallitus 24.8.2020 § 15

Kaupunkiympäristön toimialan apulaiskaupunginjohtajan esitys:
Päätetään antaa liitteen mukainen lausunto HSL:n toiminta- ja taloussuunnitelmasta vuosille 2021–2023.

Tarkastetaan ja hyväksytään pöytäkirja tämän pykälän osalta heti kokouksessa.
Käsittely:
Kaupunginhallituksen toinen varapuheenjohtaja Vaula Norrena esitti, että lausunnon seitsemännen sivun kolmannesta kappaleesta poistetaan lause:
"Vantaa esittää, että subventioasteen tavoitteen saavuttamiseksi HSL tutkii mahdollisuudet maltilliseen lipunhintojen nostamiseen."

Kaupunginhallituksen jäsen Sirpa Pajunen kannatti Vaula Norrenan esitystä.
Puheenjohtaja totesi, että asiasta joudutaan äänestämään ja teki seuraavan äänestysesityksen: he, jotka kannattavat kaupunginjohtajan esitystä äänestävät jaa, ja he, jotka kannattavat Norrenan tekemää esitystä äänestävät ei.

Äänestyksessä annettiin 10 jaa-ääntä (Abdi, Hämäläinen, Jääskeläinen, Kaira, Multala, Nieminen, Orpana, Puoskari, Rokkanen, Tyystjärvi) ja 3 ei-ääntä (Norrena, Pajunen ja Niikko). Puheenjohtaja totesi Norrenan esityksen tulleen hylätyksi.

Kaupunginhallitus muutti esitystä siten, että lausunnon kolmannen sivun toisen kappaleen kuulumaan seuraavasti:
”Asiakkaiden osallistaminen nykyistä enemmän sekä matkaketjujen sujuvuuden arvioinnissa uudenlaiset tiedon hyödyntämistavat suunnitteluratkaisujen pohjaksi ovat erittäin kannatettavia tavoitteita. Runkoyhteyksien kehittämisen osalta korostuu erityisesti matkaketjujen hallinta. *Päälinjojen suunnittelussa tulee arvioida myös mahdollisuus niiden haaroittamiseen väljemmillä alueilla.* Viestinnän tavoittavuus ja monenlaiset, erilaisia ihmisiä palvelevat viestintäkanavat ovat tärkeitä tiedon jakamiseksi ja vaikutusmahdollisuuksien varmistamiseksi.”
Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

Tarkastettiin ja hyväksyttiin pöytäkirja tämän pykälän osalta heti kokouksessa.

Liitteet:
- Vantaan kaupungin lausunto Helsingin seudun liikenne- kuntayhtymän (HSL) alustavasta toiminta- ja taloussuunnitelmasta vuosille 2021–2023 (II)
- HSL:n alustava toiminta ja taloussuunnitelma 2021–2023/Lausuntopyyntö jäsenkunnille Helsingin seudun liikenne- kuntayhtymän (HSL) alustavasta toiminta- ja taloussuunnitelmasta vuosille 2021–2023

Täytäntöönpano: ote kaupunginhallitukselle

Muutoksenhakuohje: 3. Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

Lisätiedot:
Kaupungininsinööri Henry Westlin, 0400 417 436,
Suunnittelupäällikkö Markus Holm, 043 827 0942
etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi

Lausunto

26.8.2020

VD/5579/00.04.03/2020

Vantaan kaupungin lausunto / Lausuntopyyntö jäsenkunnille Helsingin seudun liikenne- kuntayhtymän (HSL) alustavasta toiminta- ja taloussuunnitelmasta vuosille 2021 - 2023

Taustaa

Helsingin seudun joukkoliikenteen suosio ja matkustajamäärät ovat olleet pitkään kasvussa. Maaliskuussa HSL:n matkustajamäärät romahtivat muutaman päivän aikana lähes 70 % koronapandemian vuoksi. Pandemian aikana HSL on varmistanut yhteiskunnan kriittisten toimintojen jatkuvuuden. Kesäkuun alkupuolella on joukkoliikenteen matkustajamäärissä näkynyt varovaisia elpymisen merkkejä, mutta kukaan ei tässä vaiheessa voi luotettavasti ennustaa, miten tilanne kehittyy.

HSL:n talous on kärsinyt merkittävästi koronaviruspandemia aiheuttamasta matkustusmäärien vähenemisestä ja lipputulopohjan romahduksesta. Vaihtoehtoisia tai rinnakkaisia tapoja kattaa syntynyt rahoitusvaje ovat jäsenkuntien kuntaosuuksien tuntuva nosto TTS-kaudella, matkalippujen hintojen korotus tai joukkoliikenteen palvelutason karsiminen, mikäli valtio ei päätä antaa lisätukea HSL-alueen joukkoliikenteelle.

HSL:n toiminta- ja taloussuunnitelman 2021-2023 tavoitteet ja budjetointi pohjaavat HSL:n yhtymäkokouksen marraskuussa 2018 hyväksymään strategiaan. HSL:n strategiassa on viisi painopistettä: erinomainen asiakaskokemus, tehokas runkoverkko, ennakointi ja uudistuminen, aktiivinen yhteistyö ja kestävä talous.

HSL:n keskeisiä tulevan TTS-kauden linjauksia ovat:

1. Ilmastonmuutoksen torjunnan välttämättömyys
2. Joukkoliikenteen käyttäjämäärän lisääminen ja tyytyväiset asiakkaat
3. Yhdessä eteneminen kohti seudun parempaa tulevaisuutta
4. Matkustajien turvallisuus ja riittävä matkustusväljyys, jotta matkustajat voivat turvallisin mielin palata joukkoliikenteeseen
5. Asiakkaiden luottamuksen palauttaminen, matkustuksen elvyttäminen ja joukkoliikenteen käytön normalisointi.

Vallitsevan tilanteen poikkeuksellisuudesta ja heikosta ennustettavuudesta johtuen HSL:n toiminta- ja taloussuunnitelma kuvaa kolme erilaista ennustetta vuoden 2021 Helsingin seudun joukkoliikennenäkymistä:

- Skenaario 1: matkustajamäärän lasku 10 prosenttia
  ”Paluu lähes ennalleen, etätyö ja muut kulkutavat korvanneet hieman joukkoliikennematkustusta”
- Skenaario 2: matkustajamäärän lasku 20 prosenttia
  ”Koronakriisin johdosta ihmisten etätyö- ja liikkumiskäyttäytyminen on muuttunut selvästi”

- Skenaario 3: matkustajamäärän lasku 30 prosenttia
  ”Epidemia ja rajoitukset jatkuvat, liikkumisen määrä ja kulkutavat ovat muuttuneet merkittävästi”

Skenaarioiden laadinnassa on tarkasteltu tärkeimpiä tekijöitä, jotka voivat vähentää joukkoliikennematkustusta sekä painotettu näitä tekijöitä eri tavoin. Arvioinnin tekijöitä ovat:

- Lomautusten ja työttömyyden sekä etätyön lisääntyminen koronaepidemiaa edeltäneeseen tilanteeseen verrattuna,
- HSL:n asiakkaille suunnatun koronakyselyn tulokset, huolestuneiden osuus vastaajista (11% vastanneista), Siirtymä muihin kulkutapoihin (henkilöauto, pyöräily, kävely) tai matkojen tekemättä jättäminen,
- HSL joukkoliikenteen tarjonnan muutokset (linjakilometrien vähenemä noin 4 %),
- Mahdolliset yhteiskunnan liikkumista, kokoontumista tms. koskevat rajoitukset epidemian edelleen Jatkuessa.

Suunnitelmavuosina 2022-2023 oletetaan matkustajamäärien palaavan entiseen tasoonsa.

HSL Strategiasuunnitelma ja toiminnalliset tavoitteet

Alustavan toiminta- ja taloussuunnitelman 2021-2023 tavoitteet ja budjetointi perustuvat HSL:n yhtymäkokouksen hyväksymään strategiaan ja edellä mainittuihin toiminnan suunnittelua koskeviin linjauksiin.

HSL:n keskeisiä TTS-kauden tavoitteita ovat:
1. Kehitämme runkoverkkoihin perustuvaa joukkoliikennettä ottaen huomioon asiakkaiden liikkumistarpeet,
2. Selkeytämme hinnoittelua ja sujuvoitamme palveluitamme helpottaaksemme asiakkaidemme matkantekoa,
3. Kasvatamme kestävän liikkumisen kulkutapaosuutta ja vaikutamme kestävään liikennepolitiikkaan,
4. Olemme mukana luomassa toimivaa ja kestävää joukkoliikenteen ekosysteemiä ja
5. Keräämme ja hyödynnämme matkustustietoa monipuolisesti, jotta palvelisimme asiakkaitamme entistä paremmin.

Kuudes, sisäisen toiminnan tavoite ”Oman toimintamme sisäisen laadun varmistaminen” tukee varsinaisten toiminnallisten tavoitteidemme saavuttamista ja keskittyy kestävän talouden, osaamisen ja tehokkuuden varmistamiseen sekä toiminnan seurantaan ja jatkuvaan kehittämiseen.

Vantaan kaupunki katsoo, että runkoverkkoihin perustuvan joukkoliikenteen kehittäminen asettaa konkreettisia vaatimuksia joukkoliikenteen täsmällisyydelle ja vaihtopaikoille. Vaihtopaikkojen suunnitteleminen yhdessä kuntien kanssa ja tehokkaiden ratkaisujen löytäminen oikea-aikaisesti on keskeistä tässä taloudellisesti haastavassa tilanteessa, jossa myös infran rakentamisesta on

haettava säästöjä. On tärkeää, että tarvittavat toimenpiteet ovat kaupungin tiedossa hyvissä ajoin, jotta suunnittelu ja tarvittavat rahavaraukset pystytään tekemään oikea-aikaisesti.

Asiakkaiden osallistaminen nykyistä enemmän sekä matkaketjujen sujuvuuden arvioinnissa uudenlaiset tiedon hyödyntämistavat suunnitteluratkaisujen pohjaksi ovat erittäin kannatettavia tavoitteita. Runko-yhteyksien kehittämisen osalta korostuu erityisesti matkaketjujen hallinta. Päälinjojen suunnittelussa tulee arvioida myös mahdollisuus niiden haaroittamiseen väljemmillä alueilla. Viestinnän tavoittavuus ja monenlaiset, erilaisia ihmisiä palvelevat viestintäkanavat ovat tärkeitä tiedon jakamiseksi ja vaikutusmahdollisuuksien varmistamiseksi.

Lipun ostamisen helppous sekä selkeä hinnoittelu ovat keskeisiä asioita. Hinnoittelun selkeyttäminen ja alennuskäytäntöjen yhtenäistäminen esimerkiksi opiskelijoiden ja 70+ asiakasryhmän välillä on kannatettavaa. Nykyisten lipputuotteiden ja avorahastuksen valossa on mahdollista myös tarkastella lastenvaunuja kuljettavan henkilön oikeutta matkustaa liputta. Tämä edellyttää kuitenkin, ettei turvallisuussyistä ole tarvetta lastenvaunujen jättämiselle yksin missään tapauksessa eli esimerkiksi bussiliikenteessä ei pidä edellyttää lipun näyttämistä kuljettajalle tai lukijalaitteelle bussin etuosassa avorahastuksen ulkopuolella olevassa bussiliikenteessä. Vantaa toivoo, että HSL selvittää avorahastukseen siirtymisen mahdollisuuksia lähivuosina kaikessa bussiliikenteessä. Tämä mahdollistaisi sujuvammat nousut pysäkeillä ja parantaisi liikennöinnin sujuvuutta.

Vantaan kaupunki esittää, että HSL aktiivisesti myötävaikuttaisi koko pääkaupunkiseudun kaupunkipyörien yhteisen lipputuotteen syntymiseen kesäkaudelle 2021. Vantaan kaupunki ilmoittaa kantanaan, että HSL:n tulisi ottaa järjestämisvastuu pääkaupunkiseudun kaupunkipyöräjärjestelmästä siinä vaiheessa, kun Helsingin, Espoon ja Vantaan nykyiset sopimukset ovat päättymässä ja uudet sopimukset päätetään kilpailuttaa. Asian valmistelu kannattaa aloittaa viimeistään vuonna 2022.

Kestävän liikkumisen kulkutapaosuuden kasvattaminen on myös Vantaalla keskeinen tavoite. Vantaan strategian yhtenä merkittävimpänä yksittäisenä tavoitteena on olla hiilineutraali kaupunki vuoteen 2030 mennessä. Liikenteen osalta hiilineutraaliustavoitteisiin ei ole mahdollista päästä pelkästään kaupungin omilla toimilla, joten tässä tarvitaan vahvaa yhteistyötä HSL:n kanssa sekä yhteisiä toimenpiteitä kestävän liikkumisen edistämiseksi. Tärkeätä on joukkoliikenteen sekä kävelyn ja pyöräilyn kehittäminen kuin myös toiminnan taloudellisen tehokkuuden varmistamisen. Vantaan kaupungin strategiassa on yhdeksi tavoitteeksi asetettu joukkoliikenteen matkustajamäärien 3 % vuotuinen kasvu. Tämä tukee sekä kestävää liikkumista että joukkoliikenteen taloutta. HSL:n tulisikin asettaa tavoitteekseen Vantaan tavoin joukkoliikenteen nykyistä voimakkaampi määrällinen kasvu ja asettaa sille selkeä numeerinen tavoite.

Joukkoliikenteen toimivaa ekosysteemiä pyritään luomaan ratkaisemalla kalustosta ja varikoista vastaavat organisaatiot sekä raideliikenteen varikoiden rakentamisen periaatteet yhdessä kuntien kanssa. Lisäksi tähän pyritään määrittämällä ja hankkimalla tarvittava juna- ja raitiotiekalusto sekä varmistamalla sähköbussien latausinfran rakentaminen oikea-aikaisesti. Vantaan kaupunki

kannattaa lämpimästi seudullisia yhteistyömalleja joukkoliikennevarikoiden rakentamisessa sekä raitiotiekaluston ja varikoiden omistuksessa ja vaikuttaa aktiivisesti tarvittavien päätöksien syntymiseen.

Vantaan kaupunki on bussiterminaalien rakentamisten tai kunnostamisten yhteydessä varautunut sähköbussiliikenteeseen. Uusiin terminaalisuunnitelmiin liittyen Vantaan kaupunki haluaa korostaa HSL:n aktiivista roolia suunnitteluyhteistyössä, jotta oikeanlaiset varaukset saadaan toteutettua latausjärjestelmien jatkuvasti kehittyessä. Toteutuksen kannalta on olennaista riittävän aikainen yhteistyö kaupungin kanssa, jotta tarvittavat järjestelmät saadaan hankittua ja toteutettua oikea-aikaisesti. Latausinfran tarpeesta tulee sopia kunnan kanssa vähintään 1,5 vuotta ennen sähköbussiliikennöinnin alkua, jotta tarvittavat hankinnat ehditään suunnitella, kilpailuttaa ja rakentaa.

HSL:llä on tavoitteena kerätä monipuolisesti matkustustietoa. Vantaa toivoo voivansa hyödyntää omissa suunnitelmissaan HSL:n keräämää tietoa tarpeen mukaan ja vastaavasti toimittaa mielellään keräämäänsä tietoa myös HSL:n tarpeisiin. Vantaa ehdottaa, että erityisesti uuden busseista kerättävän gps-tiedon hyödyntämisen mahdollisuuksia sujuvuuden ja toimintavarmuuden parantamiseksi tutkittaisiin yhteistyössä seudun kaupunkien kanssa. Vantaan kaupungilla on tarve myös saada esimerkiksi jatkuvaa ja vuosien välillä vertailukelpoista pysäkkikohtaista tietoa nousijamääristä, jotta joukkoliikenneinfran kehittäminen voidaan suunnata sinne missä matkustajamäärät ovat suurimmat. Tällä hetkellä mm. mobiililippujen käytön kasvun johdosta tiedot eivät ole luotettavia.

Toiminnan laadun varmistamisen osalta toiminnan tehokkuus ja taloudellisuus ovat keskeisiä asioita tässä haasteellisessa tilanteessa, jossa kunnille kohdistuu säästöpaineita myös joukkoliikenteeseen liittyen. Asiakkaiden muuttuviin odotuksiin ja toimintatapoihin vastaaminen on myös erityisen tärkeää. Ensisijaisesti HSL:n tulee keskittyä perustehtäväänsä ja varjella aktiivisesti jäsenkuntiensa etua.

Liikkumistutkimus 2019 mukaan vyöhykejärjestelmään siirtyminen on vähentänyt miesten ja lisännyt naisten joukkoliikenteen käyttöä työmatkoilla. Tämä osoittaa osaltaan, että joukkoliikenteellä on sukupuolittuneita vaikutuksia. Vantaan kaupunki toivoo HSL:n luovan mittariston, jonka avulla voidaan seurata sukupuolten tasa-arvon edistymistä joukkoliikenteessä vuosittain. Sukupuolten erilaisuuden huomioiminen joukkoliikenteen suunnittelussa ja kehittämisessä edistää tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta sekä tukee myös Vantaan kaupungin hiilineutraalisuustavoitetta.

<u>Liikenteen palvelutaso ja palvelutason muutokset</u>

Vuoden 2021 palvelutasomuutokset
HSL:n tilaamassa lähijunaliikenteessä jatketaan vuonna 2021 edelleen syysliikenteen 2020 alusta alkaen koronakriisin taloudellisten vaikutusten takia käyttöönotettuja sopeutustoimia. Perusperiaatteena on, että työmatkaliikenne turvataan ja aiemmin esitettyjä tarjonnan lisäyksiä

jätetään tekemättä. Tarjonnan supistukset kohdistuvat pääsääntöisesti ruuhka-ajan ulkopuolelle. Suunnitteluohjeesta poiketen myös ruuhka-aikojen ulkopuolella sallitaan ruuhkautumisen lisääntyminen junissa. Kesäliikenteessä junia ajetaan harvennetuilla vuoroväleillä.

Vantaata palvelevaan bussiliikenteeseen esitettiin toiminta- ja taloussuunnitelmassa 2020-2022 palvelutasoparannuksia, joita kaikkia ei kuitenkaan koronatilanteen sopeuttamistoimien vuoksi toteutettu syysliikenteeseen 2020. Toimia jatketaan edelleen vuonna 2021. Vantaalle kohdistuvina toimenpiteinä jätettiin seuraavia muutoksia toteuttamatta:

- Linjan 437 Martinlaakso-Perusmäki palvelutason parantaminen
- Linjan 562 sunnuntailiikenteen vuorovälin tihennys
- Linjan 972 vuorovälin tihentäminen ruuhka-aikoina
- Linjan 643K viikonloppuliikenteen aloittaminen Vantaan Ruskeasannan ja Etelä-Tuusulan palvelutason parantamiseksi

Lahdenväylän linjastosuunnitelman mukaiset linjastomuutokset toteutetaan syksystä 2021 alkaen. Suunnitelman mukaisesti perustetaan myös uusi runkolinja 570 nykyisen linjan 562 tilalle ja jatketaan linjan päätepysäkki Lentoasemalle.

Vuoden 2022 palvelutasomuutokset
HSL:n lähijunaliikenteessä jatketaan edelleen koronakriisin taloudellisten vaikutusten takia käyttöönotettuja sopeutustoimia.

Hämeenlinnanväylän ja Vihdintien linjastosuunnitelman mukaiset linjastomuutokset toteutetaan syksystä 2022 alkaen. Suunnitelman mukaisesti perustetaan uudet runkolinjat 300, 400, 520, 530. Runkolinjojen perustaminen ja linjastosuunnitelman käyttöönotto edellyttää Vantaan Luhtitien jatkeen sekä Espoon Lintulaaksontien jatkeen valmistumista elokuuhun 2022 mennessä. Vantaa edistää aktiivisesti Luhtitien ja siihen liittyvien Vihdintien vaihtopysäkkien rakentamista.

Lisäksi varaudutaan Kivistön alueen asukasmäärän kasvuun ja Kivistön linjastosuunnitelman mukaisen liikenteen käyttöönottoon sekä Aviapolis-alueen ja Tuusulanväylän sektorin palvelutason parantamiseen maankäytön kehittyessä. Linjan 37 (Kamppi – Malminkartano – Honkasuo) reittiä jatketaan Honkasuolta Myyrmäen asemalle aikaisintaan syksyllä 2022 Vantaan joukkoliikennelinjasto 2015 -suunnitelman mukaisesti, kun ajoyhteys Honkasuolta Rajatorpantielle valmistuu.

Vuoden 2023 palvelutasomuutokset
HSL:n tilaamassa lähijunaliikenteessä jatketaan edelleen koronakriisin takia käyttöönotettuja sopeutustoimia. Vantaan sisäiseen bussiliikenteeseen tai Vantaan suunnan seutuliikenteeseen ei ole suunniteltu muutoksia. Raide-Jokerin käyttöönottoon liittyviin toimenpiteisiin varaudutaan.

Vantaan kaupungin näkemys palvelutasosta ja palvelutasomuutoksista

Vantaan kaupunki pitää HSL:n sopeuttamistoimia hyvänä. Suunniteltujen linjastomuutosten toteutusvuosia kannattaa arvioida kriittisesti linjastokokonaisuuden toimivuuden ja kustannusten kannalta.

Useat pääkaupunkiseudun hankkeet ja rakennustyömaat aiheuttavat poikkeusreittejä ja viivästyksiä myös Vantaata palveleville linjoille. Raide-Jokerin rakentaminen aiheuttaa viivästyksiä ja poikkeusreittejä paitsi runkolinjalle 550 myös lukuisille muille linjoille koskien myös Vantaata palvelevia linjoja, jotka liikennöivät Raide-Jokerin työmaiden läpi. Vantaa pitää tärkeänä, että työmaiden aiheuttamat haitat pyritään minimoimaan ja niihin varaudutaan ajoissa riittävällä laajuudella esimerkiksi aikataulu- ja reittisuunnittelussa sekä viestinnässä.

Vantaan kaupunki huomauttaa, että HSL:n tulisi laatia varasuunnitelma mahdolliseen 570 runkolinjan liikennöintiin alkuvaiheessa laadukkaalla diesel-kalustolla, mikäli Helsingin bussiliikenne ei saa sähköbusseja ajoissa käyttöönsä.

Vantaan kaupunki edistää Luhtitien jatkeen toteutusta suunnitellussa aikataulussa. Tavoitteena on asettaa valmiit katusuunnitelmat nähtäville syksyllä 2020. Rakennussuunnitelmien arvioidaan valmistuvan alkuvuodesta 2021, jonka jälkeen kilpailutetaan rakennusurakka.

Vantaan ratikan suunnittelusta on sovittu MAL-sopimuksessa 2020. Jatkosuunnittelu on käynnistynyt ja jatkuu vuoteen 2023, jonka jälkeen käynnistyy rakennusvaihe. Rakennusvaiheen poikkeusjärjestelyjä ja vaikutuksia ratikkakäytävän linja-autolinjojen liikennöintiin on tarkoituksenmukaista alkaa myös selvittämään alustavasti vuoden 2021 aikana. Erityistä huomiota vaatii ainakin Tikkurilan terminaali ja sen ympäristö. Raitiotien katu- ja alustavat rakennussuunnitelmat valmistuvat vuosien 2022-2023 aikana, jolloin tarpeet poikkeusjärjestelyille tunnistetaan paremmin. Varsinainen ratikkakäytävän linjastosuunnittelu tulee aloittaa käytännössä tämän jälkeen, jotta saavutetaan valmius ratikan liikennöintiin vuoden 2028 syysliikenteessä. Vantaan kaupunki kuitenkin toivoo, että HSL voisi esimerkiksi Tuusulanväylän linjastosuunnitelman yhteydessä tehdä myös Vantaan ratikan aikaisen linjaston alustavaa tarkastelua, koska se hyödyttäisi ratikan jatkosuunnittelua sekä samalla tehtävää ratikkakäytävän kaavoitusta.

Kuusijärven alue on portti Sipoonkorpeen ja itäisen Vantaan keskeinen ulkoilualue. Alueen käyttäjämäärät ovat kasvaneet merkittävästi viime vuosina ja käyttäjämäärien uskotaan myös kasvavan lähivuosina alueen kehittämisen myötä. Vantaan kaupunki toivoo HSL:n tutkivan syksyn 2020 aikana mahdollisuuksia parantaa alueen saavutettavuutta joukkoliikenteellä erityisesti kesäaikaan, mutta tukien myös alueen ympärivuotista käyttöä. Mahdollisten parannusten olisi olla toteutettavissa vuoden 2021 kesäliikenteen alkaessa.

Kuntaosuuksien taso ja lipputulotavoitteet TTS-kaudella

Jäsenkunnat maksavat HSL:lle kuntaosuuksina ne kustannukset, joita ei voida kattaa lipputuloilla tai muilla tuloilla. Kuntaosuudet muodostuvat operointikustannusten, yleiskustannusten ja joukkoliikenneinfran kustannuksista, joista on vähennetty lipputulot ja tuet.

Vuoden 2021 talousarviossa joukkoliikenteen kokonaiskustannukset ovat 765,7 miljoonaa euroa. Lipputuloarviot perustuvat vuoden 2019 toteutuneeseen lipunmyyntiin, josta on vähennetty 10 %, 20 % ja 30 %, ollen 268,2 – 344,8 miljoonaa euroa. Vuodelle 2021 ei esitetä hinnanmuutoksia. Kuntaosuudet ovat 408,8 – 485,4 milj. euroa ja kuntaosuuksilla katetaan keskimäärin 55,0 – 65,3 %. Vuonna 2022 kuntaosuuden arvioidaan olevan 385,8 miljoonaa ja subventioasteen 50,4 %.

Vantaan arvioitu osuus joukkoliikenteen kustannuksista on 114,4 miljoonaa euroa ja lipputuloista 42,8 – 54,4 miljoonaa euroa. Huomioitaessa suurten kaupunkien tuki 0,8 miljoonaa euroa, HSL:n esitys Vantaan kuntaosuudeksi on noin 59,2 – 70,8 miljoonaa euroa ilman edellisten vuosien alijäämiä. Vantaan subventioaste olisi tällöin 51,7 – 61,8 %. Vuonna 2022 vastaava luvut ovat 50,7 miljoonaa euroa ja 45,4 %. Vuonna 2020 syntyvää alijäämää esitetään lyhennettävän 4,6 miljoona euroa vuosittain vuosina 2021 – 2023.

Vantaan kaupungin näkemyksen mukaan subventioasteen ei tulisi nousta yli 50 % perussopimuksen mukaisesti. Vantaa esittää, että subventioasteen tavoitteen saavuttamiseksi, HSL tutkii mahdollisuudet maltilliseen lipunhintojen nostamiseen. Vantaa edellyttää laskelmien tarkastamista syksyllä 2020 eritoten, mikäli HSL saa joukkoliikenteen koronatukea. Vantaa korostaa, että valtion tuki HSL-alueen joukkoliikenteeseen on tällä hetkellä riittämätön ja se tulisi saattaa käyttäjämäärien edellyttämälle tasolle.

Lisäksi Vantaa toivoo, että alennuksia saavien ryhmien etuja yhtenäistetään ja edunsaajan tulee osoittaa tosiasiallisesti olevansa alennusryhmään kuuluva matkustaja. Opiskelijaetuutta voisi kohdentaa aiempaa vahvemmin päätoimisille opiskelijoille, joille etu on selvästi perusteltavissa. Vantaa ehdottaa, että HSL selvittää mahdollisuutta sitoa opiskelija-alennukset myönteiseen opintotukipäätökseen, jotta etuutta rajattaisiin niille, jotka sitä tosiasiallisesti tarvitsevat. Vantaa edellyttää HSL:n edistävän tasa-arvoa huomioimalla heikossa taloudellisessa asemassa olevat kotitaloudet ja käyttävän kokonaisvaltaista harkintaa kuntalaisten hyvinvoinnin edistämisessä.

Vantaan näkemyksen mukaan vyöhykerajoja ei tule uudistaa vuoden 2021 aikana. Vantaa edellyttää, että muutokset vyöhykkeissä tehdään pitkäkestoiseen tutkimukseen pohjautuen. Muutosten tulee edistää erityisesti kestäviä liikkumistapoja, hiilineutraalisuutta, kuntatalouden tasapainoa, tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta.

Kuntakohtaisen ylijäämän käyttö tai alijäämän takaisin maksaminen suunnitelmakaudella 2021-2023.

HSL:n viimeisen vahvistetun tilinpäätöksen osoittama kuntakohtainen yli-/alijäämä otetaan huomioon seuraavien vuosien talousarvioissa kuntaosuuksia vähentävänä (kertynyt ylijäämä) tai lisäävänä eränä (kertynyt alijäämä). Ylijäämä on siis jaettu tasaisesti kolmelle TTS-kaudelle. HSL laskuttaa kuntaosuudet talousarvion mukaisina, eikä talousarvion ja toteuman välistä erotusta (yli-/alijäämää) laskuteta tai palauteta talousarviovuoden aikana, vaan se otetaan huomioon seuraavan kolmen vuoden TTS-suunnitelmissa.

HSL:n arvion mukaan Vantaan alijäämäkertymä on n. 14,8 milj. euroa vuoden 2020 lopussa. Vantaa esittää, että Vantaan osalta alijäämää ei lyhennetä vuoden 2021 aikana poikkeuksellisen ja arvaamattoman tilanteen vuoksi. Aiempina vuosina HSL on toistuvasti aliarvioinut Vantaan osuuden lipputuloista ja yliarvioinut Vantaan osuuden kustannuksista.

Tarkastusmaksun korottaminen

Tarkastusmaksun määrä voi olla 40 kertaa alin yleinen kertalipun hinta. Tarkastusmaksu on ollut vuodesta 2007 alkaen 80 euroa. Vuonna 2021 tarkastusmaksua esitetään korotettavaksi 100 euroon. Vantaan kaupunki kannattaa esitystä, kuten on tehnyt aiempinakin vuosina.

Alustava Toiminta- ja taloussuunnitelma 2021-2023

Talousarvioehdotus vuodelle 2021
Taloussuunnitelmaehdotus vuosille 2022-2023

HSL:n hallitus 16.6.2020

HSL Helsingin seudun liikenne

VISIO 2030:

Kestävällä liikkumisella sujuva arki ja maailman toimivin kaupunkiseutu.

Tarjoamme houkuttelevan ja tehokkaan joukkoliikenteen sekä kehitämme yhteistyössä toimivaa liikkumisen kokonaisuutta.

HSL HRT

HSL Helsingin seudun liikenne
Opastinsilta 6 A
PL 100, 00077 HSL00520 Helsinki
puhelin (09) 4766 4444
www.hsl.fi

Lisätietoja: Suvi Rihtniemi, toimitusjohtaja
Ilmari Mäkinen, osastonjohtaja
Maarit Hauskamaa, talouspäällikkö
etunimi.sukunimi@hsl.fi

Sisällysluettelo

1 Matkalla kohti parempaa tulevaisuutta 2
1.1 Kuntayhtymän strategia **4**
1.2 Lausuntopyyntö jäsenkunnille **6**
2 Yleisperustelut 8
2.1 Yleinen talouskehitys ja toimintaympäristö **8**
2.2 Keskeisiä linjauksia taloussuunnitelman laadinnassa **9**
2.3 Vaihtoehtoiset skenaariot matkustuksen kehittymisessä **10**
2.4 HSL-alue laajenee **11**
2.5 Organisaatiorakenne ja henkilöstö **11**
3 Keskeiset strategiset tavoitteemme TTS-kaudella 2021-2023 13
3.1 Tavoite 1: Kehitämme runkoverkkoihin perustuvaa joukkoliikennettä ottaen huomioon asiakkaiden liikkumistarpeet **14**
3.2 Tavoite 2: Selkeytämme hinnoittelua ja sujuvoitamme palveluitamme helpottaaksemme asiakkaidemme matkantekoa **16**
3.3 Tavoite 3: Kasvatamme kestävän liikkumisen kulkutapaosuutta ja vaikutamme kestävään liikennepolitiikkaan **19**
3.4 Tavoite 4: Olemme mukana luomassa toimivaa ja kestävää joukkoliikenteen ekosysteemiä **22**
3.5 Tavoite 5: Keräämme ja hyödynnämme matkustustietoa monipuolisesti, jotta palvelisimme asiakkaitamme entistä paremmin **24**
3.6 Varmistamme sisäisen toimintamme laadun **26**
4 Käyttötalous- ja tuloslaskelmaosa 28
4.1 Talousarvion sitovuus **28**
4.2 Toimintatulot **28**
4.3 Toimintamenot **33**
4.4 Rahoitustuotot ja -kulut **38**
5 Investoinnit ja poistot 40

Liitteet:
Liite 1: Tuloslaskelma 2019-2023
Liite 2: Rahoituslaskelma 2019-2023
Liite 3: Investointihankkeet 2021-2023
Liite 4: Joukkoliikenteen palvelutasomuutokset 2021
Liite 5: Joukkoliikenteen palvelutasomuutokset 2022
Liite 6: Joukkoliikenteen palvelutasomuutokset 2023
Liite 7: Kuntaosuuslaskelmat ja kuntaosuuksien laskentaperusteet
Liite 8: Dokumentissa käytetyt lyhenteet

1 Matkalla kohti parempaa tulevaisuutta

Helsingin seudun joukkoliikenteen suosio ja matkustajamäärät ovat olleet pitkään kasvu-uralla. Tämän vuoden keväällä Suomeenkin levinnyt koronaviruspandemia on kuitenkin laittanut koko yhteiskunnan uuden tilanteen eteen – niin myös HSL:n. Pandemian aikana HSL on varmistanut yhteiskunnan kriittisten toimintojen jatkuvuuden. HSL:n joukkoliikenteen avulla työntekijät ovat päässeet työpaikoilleen huolehtimaan ihmisten hyvinvoinnista, sosiaali- ja terveyspalveluista, pelastustoimesta, vähittäiskaupasta jne. Joukkoliikenne on tukenut myös elinkeinoelämän ja teollisuuden toiminnan jatkumista.

Maaliskuussa HSL:n matkustajamäärät romahtivat parissa-kolmessa päivässä -70%. Kesäkuun alkupuolella on matkustamisessa nähtävissä varovaisia elpymisen merkkejä, mutta kukaan ei tässä vaiheessa voi luotettavasti ennustaa, miten tilanne kehittyy. Ensimmäisessä osavuosikatsauksessaan (1-4/2020) HSL ennustaa, että matkustajamäärät putoavat -35% koko vuoden tasolla ja lipputulot jäävät -120 milj. euroa talousarviosta. Ennuste sisältää poikkeuksellisen paljon epävarmuutta. Kuluvan vuoden syksyn tilanne vaikuttaa tänä vuonna kertyvän alijäämän ja nostettavan talousarviolainan suuruuteen.

HSL:n toiminnan ja talouden suunnittelu vallitsevassa tilanteessa on erittäin vaikeaa. Niin matkustajamäärien kuin lipputulokertymien ennustaminen on lähes mahdotonta. Sen vuoksi nyt kuntiin lausunnoille lähetettävä toiminta- ja taloussuunnitelma vuosille 2021-2023 kuvaa kolme erilaista ennustetta vuoden 2021 Helsingin seudun joukkoliikennenäkymistä. Kaikissa ennusteissa on lähdetty siitä, että käynnissä olevan pandemian vaikutukset näkyvät myös vuonna 2021. Matkustusmääriä voivat vähentää esim. terveysviranomaisten suositukset, työllisyyden vähentyminen, etätyön lisääntyminen tai muu ihmisten matkustuskäyttäytymisen muutos.

Koronaviruspandemian kesto on luonnollisesti merkittävin epävarmuustekijä. Pandemian takia mahdollisesti asetettavat uudet liikkumis- ja kokoontumisrajoitukset romahduttavat nopeasti HSL:n matkustajamäärän ja lipputulot. Sen sijaan joukkoliikenteen tasoa romahduttamatta liikenteen ostopalveluista ei ole mahdollista merkittävästi säästää.

Normaali arki ja työ joukkoliikenteen kehittämiseksi on kuitenkin myös poikkeusolojen aikana jatkunut. Edessä olevalla TTS-kaudella saadaan päätökseen useita suuria hankkeita. Lähijunaliikenteen kilpailutus oli suurin yksittäinen tarjouskilpailu, mitä joukkoliikenteestä on Suomessa järjestetty ja ensimmäinen laatuaan junaliikenteessä. Kilpailutus on saatu päätökseen ja lähijunaliikenne siirtyy uuteen sopimukseen kesäkuussa 2021. Poikittainen pikaraitiotieyhteys Raide-Jokeri Helsingistä Espooseen valmistuu TTS-kauden viimeisenä vuotena 2023, samoin kuin länsimetron jatko Matinkylästä länteen. Joukkoliikenteen toimintaympäristön varmistavat kalusto- ja varikkokysymykset tulevat ratkaistavaksi yhteistyössä kuntien kanssa. Runkoverkosto edellyttää myös hyvin toimivaa liityntälinjastoa, jonka suunnittelussa asiakkaiden kuunteleminen on entistä tärkeämpää.

Digitaaliset palvelut kehittyvät jatkuvasti ja haluamme olla liikenteen murroksen globaali edelläkävijä. Matkakortin nettilataaminen tuli mahdolliseksi kesäkuussa 2020 ja myynti siirtyy entistäkin vahvemmin digitaalisiin kanaviin. Meidän on kehitettävä palveluitamme ja osaamistamme niin lipunmyynnissä kuin muussa asiakaspalvelussa.

Teemme osaltamme kaikkemme jäsenkaupunkien ilmastotavoitteiden saavuttamiseksi ja paremman tulevaisuuden saavuttamiseksi. Hillitsemme ilmastonmuutosta lyhyellä tähtäimellä tehokkaasti joukkoliikenteen operointia koskevissa hankinnoissa ja pidemmällä tähtäimellä mm. liikennejärjestelmäsuunnittelun keinoin. Voimme omilla toimenpiteillämme bussiliikenteen hankinnan kilpailutusehdoissa ohjata Helsingin seudun bussiliikennettä kasvihuonekaasujen osalta päästöneutraaliksi.

TTS-kaudella käynnistämme myös maankäytön, asumisen ja liikenteen MAL2023 -suunnittelun ja kehitämme yhteistyötä MAL 2019 työn jälkiarvioinnissa saadun palautteen perusteella. Lisäämme myös vuorovaikutusmahdollisuuksia monikanavaisesti MAL-suunnittelun eri vaiheissa ja tarjoamme eri sidosryhmille yhä parempia mahdollisuuksia osallistua suunnitteluun.

Näihin tavoitteisiin emme yksin kykene. Erityisesti tulevien vuosien haasteellisina aikoina jäsenkuntien vahva sitoutuminen yhteisiin tavoitteisiimme ja hyvin toimiva yhteistyö on yhä tärkeämpää. Tässä vaiheessa haluan kiittää jäsenkuntiamme ja sidosryhmiämme joukkoliikenteen tuesta. Parhaat matkat tehdään yhdessä jatkossakin!

Suvi Rihtniemi
toimitusjohtaja

1.1 Kuntayhtymän strategia

Kuntayhtymän perussopimuksen mukaan yhtymäkokous hyväksyy hallituskausittain toiminnan kehittämistä ohjaavan strategian. HSL:n strategia toimii lähtökohtana valmisteltaessa toiminta- ja taloussuunnitelmaa ja se ohjaa muutoinkin vahvasti HSL:n toimintaa, kehittämistä ja tavoitteiden laadintaa. Strategian linjauksia ja tavoitteita toteutetaan toiminta- ja taloussuunnitelmassa sekä talousarviossa. Talousarviossa määritellään vuosittaiset kuntayhtymän tavoitteet ja niiden saavuttamiseksi käytettävissä olevat voimavarat. Strategiaa toteutetaan myös organisaation kehitysprojekteissa sekä vuosittain laadittavissa HSL- ja osastotasoisissa tulostavoitteissa.

Strategian toteutumista arvioidaan ja seurataan vuosittain osana talouden ja toiminnan seurantaa. Hallitukselle raportoidaan kolmesti vuodessa osavuosikatsausten yhteydessä toiminta- ja taloussuunnitelman toteutumisesta (huhti- ja elokuun päätyttyä sekä tilinpäätösennusteessa). Tilinpäätös sisältää raportoinnin vuositason toteutumisesta.

Kuva 1: HSL:n strategia 2018-2021

Strategiassa arvoiksemme on tunnistettu neljä tärkeää asiaa: **yhdessä, ihmiselle, vastuullisesti ja kunnianhimoisesti.** Arvot tukevat jokapäiväistä työtä ja ne ohjaavat tekemistä strategian suuntaisesti eteenpäin. Arvot ovat työssämme koko ajan läsnä, ne määrittävät käyttäytymistämme, valintoja ja päätöksentekoa arjen työtilanteissa. Tavoitteena on tukea sitä, että yhdessä, ihmiselle, vastuullisesti ja kunnianhimoisesti tekeminen on jokaiselle työntekijälle luonteva tapa toimia.

Strategiassa on viisi painopistettä: **erinomainen asiakaskokemus, tehokas runkoverkko, ennakointi ja uudistuminen, aktiivinen yhteistyö sekä kestävä talous**, joiden sisältöä ja merkitystä on kuvattu alla.

1. Erinomainen asiakaskokemus

Olemme olemassa asiakkaitamme varten. Palvelumme on korkealaatuista ja lisäarvoa tuottavaa – fyysisesti, digitaalisesti ja sosiaalisesti. Painopiste ohjaa kaikkea toimintaamme suunnittelusta toteutukseen ja kehittämiseen. Erinomainen asiakaskokemus sisältää esim. helppouden, turvallisuuden, selkeyden, informaation, hinnoittelun, lippujärjestelmän, sujuvat vaihdot, palvelutason jne. Emme tyydy hyvään vaan tavoittelemme erinomaista.

2. Tehokas runkoverkko

Tehokkaat runkoverkot ja toimiva kaupunkiliikenne tukevat tiiviin ja vetovoimaisen Helsingin seudun kehittämistä. Edistämme liikenteen kokonaistoimivuutta, kustannustehokkuutta ja päästöttömyyttä.

3. Ennakointi ja uudistuminen

Perustamme toimintamme ja kehityksemme monipuoliseen tietoon ja sen tehokkaaseen analysointiin ja hyödyntämiseen. Huomioimme uuden teknologian mahdollisuudet. Olemme avoimia ja ketteriä, kokeilemme. Emme jumiudu eiliseen tai tähän päivään vaan katsomme aina huomiseen ja ylihuomiseen. Uudistumme yksilö- ja organisaatiotasolla.

4. Aktiivinen yhteistyö

Olemme aktiivinen ja merkittävä liiketeen toimija Suomessa. Toimimme yhteistyössä monien eri tahojen kanssa parhaan lopputuloksen saavuttamiseksi. Olemme vastuullinen, luotettava ja avoin kumppani seutuyhteistyössä (MAL) ja palveluntuottajien kanssa sekä yhteiskunnassa laajemmin. Osallistumme aktiivisesti uusien ja kestävien liikennepalveluiden kehittymiseen.

5. Kestävä talous

Varmistamme, että joukkoliikenteen rahoitus on ennakoitavaa ja pitkäjänteistä. Palveluidemme houkutteleva ja kilpailukykyinen hinnoittelu varmistaa myyntitulojen kasvun. Toimintamme on kustannustehokasta ja läpinäkyvää.

Me olemme HSL

Helsingin seutu on nyt 1,5 miljoonan asukkaan metropolialue, joka kasvaa ja tiivistyy. Rakennamme yhdessä viihtyisää ja hyvinvoivaa kaupunkiseutua, jossa liikkumista tukee vahva joukkoliikenteen runkoverkko. HSL-liikenteessä tehdään yli miljoona matkaa päivässä. Kävely ja pyöräily täydentävät palveluitamme.

Luomme tuleville sukupolville puhdasta elinympäristöä. Joukkoliikenne on osa yhteisöllistä elämäntapaa. Tarjoamme mahdollisuuden kokea rikasta kaupunkielämää sekä sälyttää elävä yhteys ympäröivään luontoon. HSL on kestävä valinta, joka mahdollistaa liikkumisen helposti ja edullisesti. Turvallisessa kaupunkiympäristössämme mahdollisimman moni voi liikkua itsenäisesti. Sujuva arki luodaan yhdessä. Pienilläkin teoilla on merkitystä, kun niitä tehdään miljoona kertaa päivässä.

Tulevaisuuden liikkuminen ja maksaminen on helppoa ja luotettavaa. Kehitämme palveluita yhdessä asiakkaidemme kanssa tietoja ja teknologiaa hyödyntäen. Aktiivisella yhteistyöllä varmistamme seutumme menestyksen ja kestävän talouden.

Ennakoimme tulevaisuuden liikkumistapoja jatkuvasti uudistumalla ja oppimalla. Tavoittelemme aina erinomaista asiakaskokemusta. Lähde mukaan matkalle luomaan maailman toimivinta kaupunkiseutua!

1.2 Lausuntopyyntö jäsenkunnille

Perussopimuksen mukaisesti kuntayhtymällä on taloussuunnitelma, joka ajoittuu kolmelle seuraavalle toimintavuodelle. Taloussuunnitelma tarkistetaan vuosittain. Hallitus laatii ehdotuksen taloussuunnitelmaksi ja hallituksen laatimasta ehdotuksesta pyydetään jäsenkuntien lausunnot, jotka liitetään yhtymäkokoukselle annettavaan ehdotukseen. Alustava taloussuunnitelma toimitetaan lausunnolle jäsenkunnille perussopimuksen mukaan viimeistään 15. kesäkuuta yhdessä kuntayhtymän seuraavan vuoden talousarvion kanssa. Taloussuunnitelma sisältää mm. strategiasuunnitelman sekä tariffien ja palveluverkon muutoksia koskevat suunnitelmat. Jäsenkuntien tulee antaa lausuntonsa viimeistään 31. elokuuta. Hyväksytty talousarvio ja taloussuunnitelma toimitetaan jäsenkunnille joulukuun 15. päivään mennessä.

Talousarviossa ja taloussuunnitelmassa toteutetaan strategian linjauksia ja tavoitteita. Talousarviovuosi on ensimmäinen vuosi kolmea vuotta varten laadittavasta taloussuunnitelmasta. Talousarviossa määritellään vuosittaiset kuntayhtymän tavoitteet ja niiden saavuttamiseksi käytettävissä olevat voimavarat. Lisäksi toiminnan suunnittelussa otetaan huomioon kuntayhtymän vastuulle säädetyt tehtävät.

Perussopimuksen mukaisesti HSL pyytää jäsenkunnilta lausuntoa:

- HSL:n strategiasuunnitelmasta,
- liikenteen palvelutasosta ja palvelutason muutoksista,
- kuntaosuuksien tasosta,
- lipputulotavoitteista TTS-kaudella,
- tarkastusmaksun korottamisesta,
- kuntakohtaisen ali-/ylijäämän käytöstä suunnitelmakaudella.

Lausuntopyyntö 2021-2023

HSL pyytää jäsenkunnilta 31.8.2020 mennessä lausuntoa alustavasta toiminta- ja taloussuunnitelmasta vuosille 2021-2023 sekä kannanottoa erityisesti seuraaviin kysymyksiin.

1. **Koronapandemian ja sen seurausten aiheuttamien lipputulojen menetykset tuovat haasteita HSL:n ja sen jäsenkuntien taloudelle tulevina TTS-vuosina. Pyydämme kannanottoanne seuraaviin keinoihin kestävän talouden varmistamiseksi:**

- Miten suhtaudutte siihen, että lipputulomenetykset katetaan väliaikaisesti pääosin korotetuilla kuntaosuuksilla ja subventiotasolla? Mikä on kuntanne näkökulmasta hyväksyttävä kuntaosuuden taso (euromääräisesti tai keskimääräinen subventiotaso HSL-tasolla)?
- Kannatatteko ajatusta, että vuodelta 2020 todennäköisesti kertyvä alijäämä katetaan kuntalain mukaisesti seuraavan kolmen TTS-vuoden aikana**?**
- Miten suhtaudutte matkalippujen hintojen korotuksiin?
- Mikä on näkemyksenne liikenteen palvelutason muutoksiin yleisesti ottaen ja oman kuntanne alueella?
- Mitä muita keinoja näette mahdolliseksi kestävän talouden varmistamiseksi?

2. **Alustavassa TTS-suunnitelmassa on HSL:lle määritelty kuusi (5+1) keskeistä toiminnallista tavoitetta. Pyydämme näkemystänne tavoitteista sekä niiden saavuttamiseksi asetetuista toimenpiteistä ja niiden seurannasta.**

3. **Alustavassa TTS-suunnitelmassa ehdotetaan tarkastusmaksun korottamista nykyisestä 80 eurosta 100 euroon. Pyydämme näkemystänne asiasta.**

2 Yleisperustelut

2.1 Yleinen talouskehitys ja toimintaympäristö

Helsingin seudulla asuu noin 1,5 miljoonaa ihmistä, josta pääkaupunkiseudun kehyskuntien osuus on noin 0,3 miljoonaa henkeä. Reilu viidesosa koko maan väestöstä asuu jo pääkaupunkiseudulla. MAL2019 -suunnitelman lähtökohtana on ollut, että vuonna 2050 Helsingin seudulla on jo kaksi miljoonaa asukasta ja yli miljoona työpaikkaa. Väestönkasvu ja muuttoliike keskittyy tulevaisuudessa yhä enemmän vetovoimaisille keskusalueille. Kehityksen takana on nähtävissä viime vuosien globaali kaupungistumiskehitys: kasvavat kaupunkiseudut vetävät ihmisiä puoleensa opiskelemaan, työmarkkinoille ja palveluiden pariin. Tähän kehitykseen koronapandemian ei ennusteta merkittävästi vaikuttavan.

Valtiovarainministeriö ennustaa kevään 2020 katsauksessa, että Suomen talous supistuu tänä vuonna 5,5 %. Koronaviruspandemia ja sen leviämisen estämiseksi tehdyt toimet ovat aiheuttaneet ennennäkemättömän suuren ja nopean muutoksen maailman taloudessa. Pandemia on sekoittanut ihmisten arjen, ajanut yrityksiä vaikeuksiin ja vieneet pohjan talouden ennusteilta kaikkialla maailmassa.

Talouden kehityksen ennustaminen ensi vuodelle sisältää tässä vaiheessa vielä merkittävän suurta epävarmuutta. Erityisesti ensi vuodesta tulee taloudellisesti erittäin haasteellinen. Vaikka talous lähtisi kehittymään kasvu-uralle, on työttömyys korkeammalla tasolla kuin ennen koronaviruspandemiaa. Julkisen talouden kustannuspaineet ovat korkealla, velkaantuminen kasvaa ja julkisen talouden tasapainottaminen tulee viemään vuosia. Lisäksi tulevaisuudessa tulee katettavaksi väestön ikärakenteen muutoksen vuoksi nopeasti kasvavia uusia julkisia menoja.

Taloustaantuman syvyyteen vaikuttaa poikkeustilanteen pituuden ohella se, miten nopeasti talous palautuu entisilleen vai palautuuko se lainkaan. Eri talousennusteissa on käytetty talouden elpymisen ennusteissa V-, U-, W- tai peräti L-muotoista käyrää. Tulevaan kehitykseen vaikuttaa paitsi kuluttajien ja yritysten toiminta rajoitustoimien päättyessä, myös hallitusten ja keskuspankkien päätökset ja mahdolliset elvytystoimet. Jos talouden kasvu palautuu rajoitustoimien onnistuneen purkamisen jälkeen nopeasti entiselleen, muistuttaa talouskehitys kuluvana vuonna V-kirjainta ja ennustemallit ennustavat Suomessa ensi vuoden talouskasvulle noin 5-7 prosentin vauhtia. Jos viruksen uusien aaltojen vuoksi talouden sulkeminen kestäisi lähes koko vuoden 2020 ajan, jäisi talouskasvu lama-ajan kehitystä vastaavalle tasolle muistuttaen L-kirjainta. Todennäköisesti elpyminen koronaviruspandemian aiheuttamasta taantumasta toteutuu kuitenkin mallilla, joka jää näiden edellä kuvattujen V ja L-mallin vaihtoehtojen väliin.

HSL:n toimintamenoista reilu 70 % on joukkoliikenteen hoidosta bussiliikennöitsijöille, HKL:lle ja VR:lle maksettavia operointikustannuksia. Merkittäviä tekijöitä kustannusrakenteessa ovat kuljettajien palkat ja välilliset palkkakustannukset sekä polttoaineiden ja energian hinta. Juna-, metro- ja raitiovaunuliikenteen operointikustannukset sisältävät kalustokorvauksia, joiden suuruuteen vaikuttaa yleinen korkotaso, jonka odotetaan TTS-kaudella jatkavan viime vuosien maltillista kehitystä. Vuonna 2019 joukkoliikenteen kustannustaso nousi vuonna keskimäärin 1,3 prosenttia edellisvuodesta. Talousarviossa vuodelle 2020 joukkoliikenteen kustannustason ennakoitiin nousevan keskimäärin 1,5 prosenttia, mutta koronaviruspandemian aiheuttaman taantuman seurauksena polttoaineiden hinnat ovat laskeneet kevään aikana reippaasti ja kun kalustokorvauksiin vaikuttava korkotaso on säilynyt alhaisena ja palkkaratkaisut ovat olleet maltilliset, näyttää siltä, että kustannustason nousu jää alle talousarviossa

arvioidun. Alustava toiminta- ja taloussuunnitelma vuosille 2021-2023 on laadittu siten, että vuonna 2021 varaudutaan AKT:n sopimuksen päättyessä kuljetusalan palkankorotuksiin ja siihen, että polttoainekustannukset kohoavat hiljalleen vuoden 2019 tasolle.

Lähteet: HSL, Helsingin seudun suunnat - Ajankohtaiskatsaus seudun kehitykseen 20.3.2020 1/2020, Valtiovarainministeriö VM taloudellinen katsaus kevät 2020 20.4.2020, Kuntaliiton pääekonomistin katsaus 11.5.2020.

2.2 Keskeisiä linjauksia taloussuunnitelman laadinnassa

HSL:n talous on kärsinyt suuresti koronaviruspandemia aiheuttamasta matkustuksen vähenemisestä ja lipputulopohjan romahduksesta. Vuodelta 2020 kertyvää alijäämää ja lainanottoa joudutaan rahoittamaan pitkään tulevaisuudessa. Talouden yleinen kehitys vaikuttaa paljon myös jäsenkuntien talouteen sekä tuleviin painotuksiin ja investointeihin. Ilman valtion lisätukea HSL-alueen joukkoliikenteelle koronaviruspandemian aiheuttaman rahoitusaukon kattaminen tuo paineita nostaa reippaasti jäsenkuntien maksuosuuksia TTS-kaudella ja/tai korottaa matkalippujen hintoja ja/tai karsia joukkoliikenteen palvelutasoa. Erityisesti palveluiden kehittäminen voi kärsiä, jos kehittämishankkeita joudutaan karsimaan, kun keskitytään perustoimintojen ylläpitämiseen.

Keskeisiä linjauksia tulevien vuosien suunnittelussa ovat olleet ilmastonmuutoksen torjunnan välttämättömyys, joukkoliikenteen käyttäjämäärän lisääminen ja tyytyväiset asiakkaat sekä yhdessä eteneminen kohti seudun parempaa tulevaisuutta. Matkustajien turvallisuus ja riittävä matkustusväljyys tulee varmistaa jatkossa, jotta matkustajat voivat turvallisin mielin palata joukkoliikenteen käyttäjiksi. Yksi lähiaikojen päätavoitteitamme on saada nopeasti palautettua asiakkaidemme luottamus, elvyttää matkustus ja normalisoida joukkoliikenteen käyttö.

Toimiva ja kohtuuhintainen joukkoliikenne työmatka- ja asiointiliikkumisena tukee tulevaisuudessakin ihmisten hyvinvointia, elinkeinoelämän toipumista ja ilmastotavoitteiden saavuttamista.

Kuva 2: Keskeisiä linjauksiamme alustavan Toiminta- ja taloussuunnitelman 2021-2023 laadinnassa

Vuoden 2021 talousarviovalmistelu lähtee poikkeuksellisesti kolmesta eri skenaariosta, jossa lipputulojen arvioidaan jäävän 10, 20 tai 30 prosenttia vuoden 2019 tasosta. Näiden vaihtoehtoisten skenaarioiden taustatekijöistä on kerrottu lisää seuraavassa kappaleessa.

2.3 Vaihtoehtoiset skenaariot matkustuksen kehittymisessä

Matkustajamäärien kasvu jatkoi vuonna 2019 lähes kolmen prosentin vuosivauhtia ja HSL:n liikenteessä tehtiin yhteensä yli 397 miljoonaa matkaa eli reilusti yli miljoona matkaa vuorokaudessa. Helmikuun lopulla 2020 matkustajamäärissä oltiin reilun prosentin kasvuvauhdissa, mutta maaliskuun puolivälissä alkaneet rajoitustoimet vaikuttivat nopeasti ja rajusti joukkoliikenteen käyttöön. Vuositasolla matkustajamäärät ovat huhtikuun jälkeen jääneet noin 25 % edellisen vuoden vastaavasta ajanjaksosta. HSL on liikenteellään kuitenkin varmistanut yhteiskunnan kriittiset toiminnot myös rajoitustoimien aikana.

Alustava toiminta- ja taloussuunnitelmaesitys vuosille 2021-2023 on laadittu talousarviovuoden 2021 osalta kolmella erilaisella skenaariolla matkustuksen kehittymisen osalta. Skenaarioiden laadinnassa vertailutasoksi on otettu HSL joukkoliikenteen matkustajamäärä vuonna 2019 eli 397 milj. nousua.

Vuodelle 2021 on laadittu kolme erilaista skenaariota matkustajamäärien kehityksestä: matkustajamäärät laskevat 10 prosenttia, matkustajamäärät laskevat 20 prosenttia tai matkustajamäärät laskevat 30 prosenttia vertailuvuoden tasosta. Suunnitelmavuosina 2022-2023 oletetaan matkustajamäärien palaavan entiseen tasoonsa.

Vuoden 2021 skenaarioiden laadinnassa on tarkasteltu tärkeimpiä tekijöitä, jotka voivat vähentää joukkoliikennematkustusta sekä painotettu näitä tekijöitä eri tavoin:

- Lomautusten ja työttömyyden sekä etätyön lisääntyminen koronaepidemiaa edeltäneeseen tilanteeseen verrattuna,
- HSL:n asiakkaille suunnatun koronakyselyn tulokset, huolestuneiden osuus vastaajista (11% vastanneista),
- Siirtymä muihin kulkutapoihin (henkilöauto, pyöräily, kävely) tai matkojen tekemättä jättäminen,
- HSL joukkoliikenteen tarjonnan muutokset (linjakilometrien vähenemä noin 4 %),
- Mahdolliset yhteiskunnan liikkumista, kokoontumista tms. koskevat rajoitukset epidemian edelleen kestäessä (erityisesti skenaariossa -30%).

<u>Skenaario 1:</u> ”Paluu lähes ennalleen, etätyö ja muut kulkutavat korvanneet hieman joukkoliikennematkustusta” (n. 360 milj. nousua, -10%): Skenaariossa -10 % ollaan hieman aiempaa enemmän etätyössä tai työmatkat jäävät tekemättä työttömyyden tai lomautusten vuoksi. Siirtymää yksilöllisiin kulkutapoihin (pyöräily, henkilöautot) on niin ikään hieman. Joukkoliikenteeseen uskalletaan kuitenkin palata. Matkustustarjonnan väheneminen on suorassa suhteessa matkustuksen vähenemiseen. Skenaario 1 vastaa noin vuoden 2015 tasoa ennen isoja järjestelmämuutoksia (kehärata ja länsimetro liityntälinjastoineen).

<u>Skenaario 2:</u> ”Koronakriisin johdosta ihmisten etätyö- ja liikkumiskäyttäytyminen on muuttunut selvästi” (n. 320 milj. nousua, -20%): Skenaariossa -20 % ollaan selvästi aiempaa enemmän etätyössä tai työmatkat jäävät tekemättä työttömyyden tai lomautusten vuoksi. Siirtymää yksilöllisiin kulkutapoihin (pyöräily, henkilöautot) on niin ikään tapahtunut. Turvallisuutensa puolesta huolestuneista vain puolet palaa joukkoliikenteeseen. Matkustustarjonnan väheneminen vaikuttaa suhteellisesti jonkin verran. Skenaario 2 vastaa joukkoliikenteen käytöltä noin vuoden 2008 tasoa (ennen kehärataa, länsimetroa ja useita runkolinjoja).

<u>Skenaario 3:</u> ”Epidemia ja rajoitukset jatkuvat, liikkumisen määrä ja kulkutavat ovat muuttuneet merkittävästi” (n. 280 milj. nousua, -30%): Skenaariossa -30 % koronaepidemia jatkuu erilaisine yhteiskunnan rajoituksineen. Etätyössä ollaan merkittävästi aiempaa enemmän ja työttömyys tai lomautukset ovat vähentäneet työmatkustamista merkittävästi. Siirtymää yksilöllisiin kulkutapoihin on niin ikään tapahtunut paljon. Turvallisuutensa puolesta huolestuneet eivät palaa joukkoliikenteen käyttäjiksi. Myös matkustustarjonnan väheneminen vaikuttaa hieman. Skenaariossa matkustajamäärät palaavat 1990-luvulle.

Skenaarioita tarkennetaan syksyllä 2020 ja silloin huomioidaan kesän 2020 aikana tapahtunut kehitys, kuten matkustuksen palautuminen epidemiavaiheen/vaiheiden jälkeen ja kulkumuotojen väliset erot matkustusmuutoksissa.

2.4 HSL-alue laajenee

Helsingin seudun liikenne on kuntayhtymä, johon kuuluu yhdeksän jäsenkuntaa: Helsinki, Espoo, Vantaa, Kauniainen, Kerava, Kirkkonummi, Sipoo, Siuntio ja Tuusula. Perussopimuksen mukaan HSL voi laajentua kattamaan Helsingin seudun 14 kuntaa. HSL vastaa liikennejärjestelmäsuunnittelusta näiden 14 kunnan alueella. Kuntayhtymän toimintaa voidaan laajentaa myös Helsingin seudun ulkopuolisiin kuntiin siten, että kuntayhtymä tekee ao. kunnan kanssa yhteistyösopimuksen kunnan joukkoliikenteen järjestämisestä.

Järvenpään kaupunginvaltuusto päätti lokakuussa 2019, että kaupunki liittyy Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymän jäseneksi 1.1.2022 lähtien. Alustava TTS-esitys sisältää arvion Järvenpään liittymisen kustannuksista ja kuntaosuudesta vuosina 2022-2023.

2.5 Organisaatiorakenne ja henkilöstö

HSL:n johtamisperiaatteet määritellään perussopimuksessa ja hallintosäännössä. Perusopimuksen mukaan kuntayhtymää johdetaan hyväksytyn strategian, sen arvojen ja päämäärien mukaisesti siten, että organisaatiolla on selkeät vastuut ja toimivallat. Strategiassa määritellään kuntayhtymän visio, arvot, strategiset päämäärät ja mitattavat tavoitteet, joiden toteutumista seurataan vuosittain. Yhtymäkokouksen hyväksymässä hallintosäännössä täsmennetään johtamisrakenteita ja toimivaltaa organisaatiossa.

Kuva 3: HSL:n organisaatiokaavio

HSL:ssä oli vuoden 2020 alkaessa 421 työntekijää. Henkilöstöstä vakituisia oli 90 % ja määräaikaisia 10%. Vuoden 2020 arvioidut henkilöstökustannukset ovat 23,2 milj. euroa.

Tavoitteemme on, että hoidamme perustehtävän ja tavoitteiden mukaisen työn tehokkaasti. Henkilöstömäärässä ei suunnitelmakaudella tapahdu merkittäviä muutoksia. Henkilöstökustannukset kasvavat noin 1,8 % vuoden 2020 talousarvioon nähden. Muutoksessa on otettu huomioon kunta-alan palkkojen yleiskorotukset vuosina 2020 ja 2021.

Talon ulkopuolelta ostettavilla palveluilla täydennämme omaa osaamista silloin, kun se on strategisesti tai taloudellisesti järkevää. Omana työnä tehtyä työtä voidaan ulkoistaa, jos se ei ole HSL:n strategian mukaista tekemistä tai jos ulkoistaminen on toiminnan sujumisen ja tehokkuuden kannalta järkevää.

Tavoitteemme on myös, että HSL on kiinnostava työpaikka, joka tarjoaa myös kehittymismahdollisuuksia. Oppimista ja osaamisen kehittymistä vahvistamalla tuemme samalla yksilön ja koko organisaation uudistumista. HSL:n työnantajakuvaa rakennamme tavoitteellisesti. Vahvistamme HSL:n roolia kestävän kehityksen tekijöiden työpaikkana teemalla ”Kannatamme joukkoliikennettä”.

3 Keskeiset strategiset tavoitteemme TTS-kaudella 2021-2023

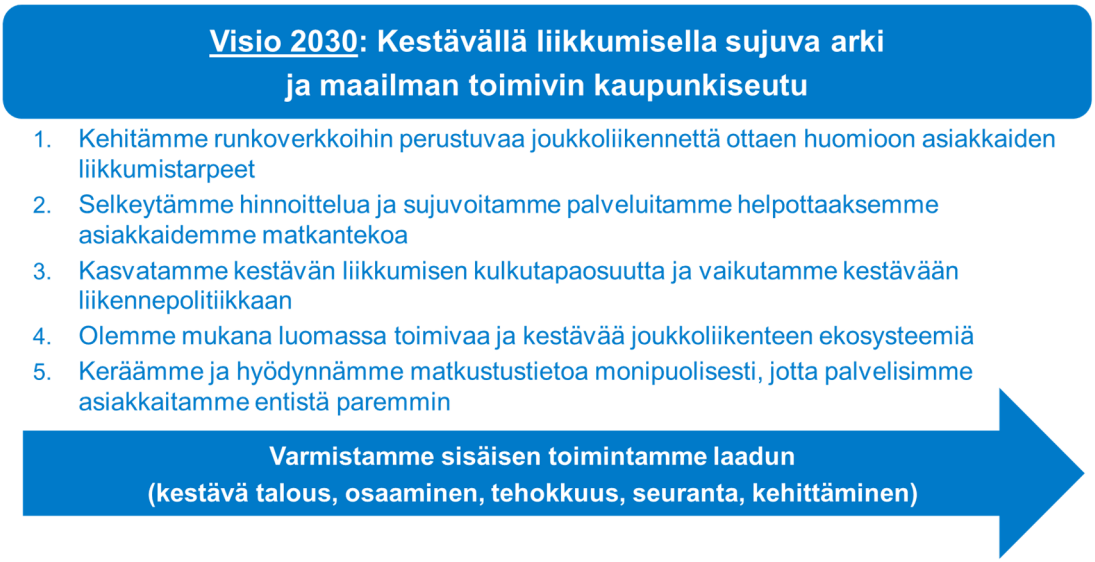
Alustavan toiminta- ja taloussuunnitelman 2021-2023 tavoitteet ja budjetointi perustuvat HSL:n yhtymäkokouksen hyväksymään strategiaan ja edellä mainittuihin toiminnan suunnittelua koskeviin linjauksiin (ks. kuva 2).

Keskeisiä TTS-kauden tavoitteitamme ovat:

1. Kehitämme runkoverkkoihin perustuvaa joukkoliikennettä ottaen huomioon asiakkaiden liikkumistarpeet,
2. Selkeytämme hinnoittelua ja sujuvoitamme palveluitamme helpottaaksemme asiakkaidemme matkantekoa,
3. Kasvatamme kestävän liikkumisen kulkutapaosuutta ja vaikutamme kestävään liikennepolitiikkaan,
4. Olemme mukana luomassa toimivaa ja kestävää joukkoliikenteen ekosysteemiä ja
5. Keräämme ja hyödynnämme matkustustietoa monipuolisesti, jotta palvelisimme asiakkaitamme entistä paremmin.

Kuudes, sisäisen toiminnan tavoite ”Oman toimintamme sisäisen laadun varmistaminen” tukee varsinaisten toiminnallisten tavoitteidemme saavuttamista ja keskittyy kestävän talouden, osaamisen ja tehokkuuden varmistamiseen sekä toiminnan seurantaan ja jatkuvaan kehittämiseen.

Keskeiset tavoitteet, toimenpiteet ja mittarit tarkentuvat lopulliseen toiminta- ja taloussuunnitelmaan, joka laaditaan syksyllä jäsenkuntien lausuntojen valmistuttua.

Kuva 4: TTS-kauden keskeiset tavoitteet

3.1 Tavoite 1: Kehitämme runkoverkkoihin perustuvaa joukkoliikennettä ottaen huomioon asiakkaiden liikkumistarpeet

Strategiamme mukaan asiakkaidemme matkustaminen perustuu joukkoliikenteen runkoverkon ja sujuvien liityntäyhteyksien toimivuuteen. Joukkoliikennejärjestelmän perustan muodostavat raide- ja bussiliikenteen runkoyhteydet, jossa liityntäliikenne toimii syöttöyhteytenä runkoyhteyksille. Runkoverkkoyhteydet kuljettavat suuria matkustajamääriä nopeasti keskeisillä yhteysväleillä ja kytkevät Helsingin seudun eri osat toisiinsa. Muut joukkoliikennemuodot täydentävät runkoverkkoa ja tarjoavat runkoverkon ulkopuolelta yhteyksiä runkoverkon piiriin. Joukkoliikenteen runkoverkon verkostomainen rakenne korostaa joukkoliikenteen vaihtopaikkojen ja liikenteen solmupisteiden merkitystä. Solmupisteiden kehittäminen on joukkoliikenteen kannalta keskeinen osa liikennejärjestelmän matkaketjujen luotettavuuden ja palvelutason parantamista.

Kehitämme käytänteitä asiakkaiden osallistamiseksi linjastosuunnitteluprosessissa
Linjastosuunnitteluprojektien asiakkaiden osallistamisen, kuuntelun ja vaikuttamisen käytäntöjä kehitetään vuonna 2020. TTS-kaudella linjastosuunnitteluprosessin kehittäminen jatkuu datan hyödyntämistä ja sidosryhmäyhteistyötä kehittämällä. Sekä määrällistä että laadullista dataa pyritään hankkimaan ja analysoimaan entistäkin tehokkaammin suunnitteluratkaisujen tueksi. Pyrimme aktiivisesti kehittämään myös joukkoliikennesuunnittelun sidosryhmäyhteistyötä ja yhteisiä asiakaskokemustavoitteita.

Kehitämme datan avulla vaihtojen toimivuutta ja solmupaikkojen toimintamalleja
Hyödynnämme HSL-sovelluksen kautta kerättävää matkaketjutietoa vaihtojen toimivuuden arvioimiseksi. Lisäksi hyödynnämme ajoneuvoista kerättävää paikannustietoa joukkoliikenteen sujuvuuden analysoimiseksi. Teemme myös vaihtopaikkakohtaisia tarkempia tutkimuksia. Toteutamme metro- ja juna-asemien osalta asemakohtaisia kehittämisprojekteja, joiden avulla pyrimme nopeuttamaan asematoimintoja ja sitä kautta tehostamaan käytettävää ratakapasiteettia ja parantamaan häiriösietoisuutta.

Liityntäyhteyksien ja vaihtojen sujuvoittamiseksi kehitämme edelleen yhdessä sidosryhmien kanssa joukkoliikenteen solmupaikkojen parantamisen toimintamalleja ja kustannustehokkaimpia toimenpiteitä. Osallistumme uusien solmupaikkahankkeiden suunnitteluun, jotta joukkoliikenteen matkustajien ja liikennöitsijöiden tarpeet tulevat huomioitua hankkeen kokonaisratkaisuissa.

Hyödynnämme paikannustietoa pullonkaulojen tunnistamisessa
Otamme käyttöön menetelmän joukkoliikenteen sujuvuuden pullonkaulojen tunnistamiseksi paikannustiedon avulla. Tietoa voidaan hyödyntää mm. palvelun kehittämiseen, liikenneverkon kehityskohteiden priorisointiin, liikennevaloetuuksien parempaan kohdentamiseen sekä jälkiarvioinnin tukena. Yhdistämällä matkustajamäärätietoa sujuvuustietoihin pystymme arvioimaan erilaisten hankkeiden hyötyjä ja kustannuksia paremmin ja voimme priorisoida parhaimman kustannustehokkuuden hankkeita.

Kehitämme liikenteen toimivuuden seuraamiseksi tunnuslukuja, joiden avulla pystymme havaitsemaan ongelmia nykyistä nopeammin. Pyrimme parantamaan maanalaisten ja katettujen tilojen paikannukseen liittyviä ongelmia.

Jatkamme raitioliikenteen kehittämisohjelman jalkauttamista yhdessä Helsingin kaupungin kanssa.

Keskitymme joukkoliikenteen luotettavuuden osalta toimenpiteisiin, joilla on paras kustannustehokkuus. Pyrimme paketoimaan yksittäiset toimenpiteet hankkeiksi, jolloin niiden edistäminen on hallitumpaa ja selkeämpää. Esimerkiksi tulevien runkolinjojen toteutussuunnitelmissa määritellään joukkoliikenteen luotettavuuden toimenpiteitä yhdellä kertaa koko runkolinjan linjaosuudelle.

Täsmennämme runkolinjojen palvelulupausta

Edistämme vuonna 2020 tehtävää runkolinjojen palvelukuvaksen määrittelyä, jonka tarkoituksena on täsmentää runkolinjan palvelulupaus. Palvelukuvauksen määrittelyn yhteydessä määritellään myös runkolinjojen suunnitteluohje, joka toimii jatkossa runkolinjahankkeiden lähtöaineistona. Edistämme olemassa olevien runkolinjojen osuuksien päivittämistä suunnitteluohjeen mukaiseksi, siltä osin, kun se on kustannustehokasta.

Yksityiskohtaiset joukkoliikenteen palvelutasomuutokset TTS-kaudella 2021-2023 on kuvattu tarkemmin liitteissä 4-6.

Keskeiset toimenpiteet TTS-kaudella	***Toimenpiteen arviointikriteeri/mittari***
Kehitämme joukkoliikenteen linjastosuunnitteluprosessia yhdessä asiakkaiden ja sidosryhmien kanssa	• *Osallistumisen tavat ja kehittyminen* • *Saatu palaute ja sen vaikutus*
Sujuvoitamme liityntäyhteyksiä ja vaihtoja	• *Vaihtopaikkojen toimivuusindeksi määritelty* • *Vaihtopaikkojen laadullisen tarkastelun kehittäminen* • *Vaihtopaikkojen tarkastelujen määrä / kehittämishankkeisiin osallistuminen* • *Asiakastyytyväisyys*
Parannamme joukkoliikenteen luotettavuutta ja kehitämme sen seurantaa	• *HSL-alueen joukkoliikenteen luotettavuus (esim. toteutuneet lähtömäärät, vuorovälit ja matka-ajat verrattuna suunniteltuihin)* • *Joukkoliikenteestä kerättävän datan, kuten pysäkkikohtaisen ja HFP-datan, kattavuus (puutteellisten tai kokonaan puuttuvien havaintojen osuus)* • *Sujuvuus-indeksin määrittely HFP-datan pohjalta (linjoittain / katuosuuksittain)*
Kehitämme runkoverkoston periaatteita ja viestintää	• *Palvelukuvauksen ja -lupauksen laatiminen runkolinjoille* • *Jäsenkuntien kanssa yhteistyössä laadittu bussirunkolinjojen suunnitteluohjeen valmistuminen* • *Linjasto 2030 -työssä tunnistetuista runkolinjoista toteutussuunnitelman laadintaan ja/tai toteutukseen edenneiden linjojen määrä* • *Asiakastyytyväisyys runkolinjoihin*

3.2 Tavoite 2: Selkeytämme hinnoittelua ja sujuvoitamme palveluitamme helpottaaksemme asiakkaidemme matkantekoa

Keväällä 2020 HSL:n hallitus päätti uuden tariffin visiotyön käynnistämisestä sekä teki päätökset lipputuotteiden harmonisoinnista kaikissa kanavissa ja uuden tilipohjaisen taustajärjestelmän hankinnasta. Tilipohjaiseen järjestelmään siirtyminen mahdollistaa lipputuotteistuksen merkittävän uudistamisen, kun lippu siirtyy fyysiseltä HSL-kortilta taustajärjestelmään. Tuotteistuksen ja hinnoittelun selkeyttämiselle avautuu täysin uusia mahdollisuuksia.

Uudistamisen osalta olemme aloittamassa visiotyötä, jossa luodaan uuden lippu- ja maksujärjestelmän tavoitetila. Uuden tariffin suunnittelu tapahtuu asiakaslähtöisiä määrällisiä ja laadullisia menetelmiä hyödyntäen sekä jatkuvasti hallitusta ja omistajakuntia osallistaen. Päätökset uudet tariffista tehdään tämänhetkisen arvion mukaan syksyllä 2021 ja uudet tuotteet otetaan käyttöön, kun uusi tilipohjainen järjestelmä on saatu käyttöön eri myyntikanaviin.

Muutos 70+ asiakasryhmän alennusoikeuteen
70+ asiakasryhmään kuuluvat ovat nyt oikeutettuja 50 prosentin alennukseen klo 9-14 aikana ostettuihin kerta-, arvo- ja lisävyöhykelippuihin. Alennus vähentää HSL:n lipputuloja noin 8,6 milj. euroa vuositasolla. Suosiosta huolimatta negatiivista palautetta on tullut lipun alennuksen voimassaolon osalta. Kohderyhmän toiveena on alennus, joka olisi voimassa koko ajan, jolloin joukkoliikenteellä kulkemista voisi suunnitella ajankohdasta riippumatta. Rajoittamaton alennusoikeus kerta-, arvo- ja lisävyöhykelipun osalta toisi arviolta 17 milj. euron lipputulomenetyksen asiakasryhmän liikkumiskäyttäytymiseen perustuen.

Vallitsevan taloustilanteen näkökulmasta kestävämpi ja toimivampi ratkaisu olisi siirtää 70+ alennusoikeus kausilipun yhteyteen opiskelija-alennusprosenttia (-45 %) noudattaen, jolloin lipun käyttö ei olisi sidottu enää tiettyyn ajankohtaan. Ratkaisu toisi aluksi lisälipputuloja vuodessa 1,4 milj. euroa nykytilanteeseen verrattuna. Vaikutus mahdollisesti tasaantuu tulevina vuosina, koska asiakasryhmän osuus kasvaa jatkuvasti HSL alueella. Kausilipun yhteyteen tuotu alennus olisi HSL:n strategian mukainen ratkaisu, jolla edistetään kestävien liikkumistapojen kulkumuoto-osuutta. Tavoitteena on sitouttaa HSL-kuntalaisia joukkoliikenteen käyttäjiksi nimenomaan kausilippuasiakkuuden kautta. Kausilippuasiakkaat käyttävät tutkitusti joukkoliikennettä eniten kaikissa liikkumistarpeissaan.

Muutos lastenvaunuja kuljettavien matkalippukäytäntöön
Lastenvaunujen kanssa kulkevat saavat nykyisten HSL:n matkaehtojen mukaisesti matkustaa maksutta kaikissa HSL:n joukkoliikennevälineissä. Tämä linjaus on laadittu aikana, jolloin matkalippu leimattiin liikennevälineen etuosassa olevalla leimauslaitteelta tai ostettiin käteisellä kuljettajalta. Perusteena maksuttomuuteen olivat turvallisuustekijät, kun lastenvaunujen kanssa kulkevan oli käytännössä mahdotonta maksaa matkaansa jättämättä lasta vartioimatta liikennevälineen keskitilaan.

Matkalippu on nykyisin mahdollista ostaa HSL-kortin lisäksi myös HSL-sovelluksella. Automaatti- ja muu myyntipaikkaverkosto ennakkoon ostettavan lipun saatavuuden osalta on laaja ja joukkoliikenteessä avorahastuksen osuutta on kasvatettu merkittävästi mm. lopettamalla kuljettajarahastus raitiovaunuissa ja sittemmin runkolinjoilla liikennöivissä busseissa. Lukijalaitteet sijaitsevat nyt runkolinjoihin kuulumattomia busseja lukuun ottamatta joukkoliikennevälineissä siinä tilassa, johon lastenvaunuilla

noustaan. Kausilippuja käyttävän ei tarvitse myöskään leimata lippuaan avorahastuksessa. Turvallisuustekijät eivät näin ollen enää puolla lastenvaunujen kanssa kulkevien ilmaista matkustusoikeutta kuin osittain. Nykyinen käytäntö aiheuttaa arviolta 3 milj. euron lipputulomenetyksen vuositasolla.

Vaihtoehtoinen ratkaisu olisi, että lastenvaunujen kanssa kulkevan on hankittava matkalippu, poikkeuksena tilanteet, joissa on turvallisuusriski. Mikäli lipun ostaminen ei ole mahdollista, tarkastustilanteessa ei perittäisi tarkastusmaksua. Käytäntö olisi yksiselitteinen matkustusoikeuden osoittamisen ja lipuntarkastustilanteen näkökulmista sekä yhdenmukainen ja yhdenvertainen rollaattorin kanssa kulkevien matkustajien osalta.

Kehitämme suunnitelmallisesti digitaalisia myyntikanavia ja maksutapoja
HSL-sovellusta kehitetään tulevalla TTS-kaudella monipuolisesti. Vuonna 2021 tuodaan sovellukseen mahdollisuus yhdistää kaupunkipyöräkausi ja lipputuote. Maksamisen osalta kehitetään uusia maksutapoja. Tämänhetkisen tiedon mukaan vuonna 2022 on tarkoitus tuoda sovellukseen tilimaksaminen ja muuttaa sovelluksen rooli vastaamaan tunnistepohjaista järjestelmää.

Matkakortin nettilataus lanseerattiin kesällä 2020. Vuonna 2021 palvelua on tarkoitus kehittää edelleen. Palveluun on suunniteltu mm. jatkuvaa tilausta, kaupunkipyöräkauden ja lipputuotteen yhdistelmää, uusia maksutapoja, opiskelijaoikeuden sähköistä tarkistusta ja mahdollisesti eläkeläisetuuden sähköistä tarkistusta. TTS-kaudella pohditaan myös OpenMaaS-rajapinnan roolia ja toteutusta tunnistepohjaisessa järjestelmässä.

Tilipohjaisen lippujärjestelmätaustan käyttöönottoa valmistellaan yhteistyössä LMJ:n kanssa
HSL toteuttaa tilinpohjaisen lippujärjestelmän avoimen lähdekoodin yhteistyönä norjalaisen joukkoliikenteelle lippu- ja maksujärjestelmiä toimittavan Enturin kanssa ja suomalaisen TVV LMJ Oy:n kanssa. Järjestelmä valmistuu ja otetaan tuotantoon TTS-kaudella. Taustan kehitys saa lisämäärittelyjä tariffin visiotyön pohjalta vuoden 2021 aikana. Työssä määritellään lippu- ja maksujärjestelmän tavoitetila ja käytännön toteutuksessa eteneminen erityisesti lippujen, tariffin ja tarvittavan laiteinfrastruktuurin sekä nykyisten taustajärjestelmien alasajon aikataulutuksen osalta.

Kehitämme matkustajainformaatiota ja häiriötiedottamista
TTS-kauden aikana otetaan käyttöön kohdennettu häiriö- ja muutostiedotus sovellusilmoitusten avulla. Vuonna 2020 hankittavan monikanavaviestintäratkaisun avulla sisältöä voidaan kohdentaa nykyistä paremmin käyttäjien henkilökohtaisten valintojen perusteella HSL-sovelluksessa. Jatkossa HSL:n häiriöviestinnästä vastaavat voivat nopeasti muokata kohdennettuja ilmoituksia matkustajille ja ennakkoon tiedetyissä muutoksissa sovellusilmoitus voidaan ajastaa esimerkiksi muutosta edeltävään iltaan. Reaaliaikadataa hyödyntäen tuodaan Reittioppaaseen ominaisuudet, joilla voidaan seurata kartalla lähialueen kaikkia liikennevälineitä ja joilla palvelu informoi muutoksista käyttäjän reittiehdotuksien toteutumisessa.

Kilpailutetun junaliikenteen alkaessa kesäkuussa 2021 HSL tuottaa junayksiköiden sisällä olevilla näytöillä näytettävän matkustajainformaation VR:n sijasta. HSL vastaa kuulutusten äänittämisestä sekä matkustajainformaatiotietokannasta. Informaatio HSL:n junaliikenteessä paranee nykyisestä varsinkin äkillisissä tilanteissa. Runkolinjojen lisääntyessä TTS-kauden aikana myös HSL-alueen runkolinjapysäkkien määrä kasvaa nykyisestä parista sadasta pysäkistä kolminkertaiseksi. Tämä on haaste runkolinjojen matkustajainformaatiolle etenkin kestävän talouden suhteen. Uudet runkolinjat kulkevat

aiempien linjojen sijaan säteittäisillä sisääntuloväylillä, joissa muut liikenne ja liikennehäiriöt ovat yleisiä. Tällöin reaaliaikaisen matkustajainformaation merkitys korostuu. Muutokseen vastataan hankkimalla pysäkkinäyttöjä, joissa on mahdollista näyttää useampaa linjaa kerrallaan, ja jotka näyttävät nykyistä joustavammin häiriötiedotusta. Myös uusia ratkaisuja runkolinjojen pysäkki-informaation osalta tutkitaan kustannustehokkaasti.

Keskeiset toimenpiteet TTS-kaudella	***Toimenpiteen arviointikriteeri/mittari***
Selkeytämme vaikutusarviointiin perustuen lippujen tuotevalikoimaa ja hinnoittelua	• *Asiakastyytyväisyys* • *Lipunmyynnin kehittyminen*
Kehitämme suunnitelmallisesti digitaalisia myyntikanavia ja maksutapoja	• *Asiakastyytyväisyys* • *HSL:n digitaalisten myyntikanavien käyttäjämäärät* • *Digitaalisten myyntikanavien myynnin %-osuus kokonaismyynnistä*
Valmistelemme tilipohjaisen lippujärjestelmätaustan käyttöönottoa yhteistyössä LMJ:n kanssa	• *Hankkeen eteneminen suunnitellusti.*
Kehitämme reaaliaikaista, personoitua ja monikanavaista matkustajainformaatiota sekä häiriötiedottamista	• *Asiakastyytyväisyys* • *HSL-sovelluksen ja Reittioppaan kehitystoimet*

3.3 Tavoite 3: Kasvatamme kestävän liikkumisen kulkutapaosuutta ja vaikutamme kestävään liikennepolitiikkaan

HSL on aktiivinen ja seudun yhdessä sovittuja tavoitteita edistävä toimija, joka kokoaa kuntien ja valtion sekä muiden viranomaisten asiantuntijat suunnittelemaan seudun maankäyttöä, liikennettä ja asumista strategisesti pitkällä aikavälillä. Toimimme yhteistyössä myös alan yliopistojen ja tutkijoiden sekä konsulttien kanssa kehittäen liikennejärjestelmäsuunnittelun ja siihen liittyvän vaikutusten arvioinnin työmenetelmiä ollen edelläkävijä koko Suomen mittakaavassa. Osallistumme alan kotimaisiin ja kansainvälisiin seminaareihin ja koulutustilaisuuksiin tuoden esille niissä HSL;n osaamista ja hyviä esimerkkejä ja tuomme vastavuoroisesti opit muiden toimijoiden hyvistä esimerkeistä oman työmme kehittämiseen.

Terävöitämme uusasiakashankintaa
Kuluttajamyynnin puolella uusasiakashankintaa pyritään terävöittämään tunnistamalla potentiaalisia asiakasryhmiä ja segmenttejä, joissa joukkoliikenteen käyttöä on mahdollista kasvattaa. Tunnistetuille asiakassegmenteille suunnitellaan ja kohdistetaan myynnillisiä ja markkinoinnillisia toimenpiteitä, joiden tavoitteena on lisätä mielenkiintoa joukkoliikennettä kohtaan sekä sitä kautta kasvattaa matkustamista joukkoliikenteellä yksityisautoilun sijasta. Tulemme hyödyntämään entistä enemmän moderneja digitaalisia työkaluja, joiden avulla toimenpiteiden kohdistaminen oikeille kohderyhmille on tehokkaampaa kuin perinteisen markkinoinnin menetelmin.

Työnantajille suunnattujen palveluiden digitalisointi on yksi keskeinen työnantajatutkimuksissa esille noussut tarve. Digitaalisen työmatkapalvelun käyttöä on pilotoitu onnistuneesti yhdessä yritysten kanssa. Työmatkapalvelussa työpaikat voivat tilata ja hallinnoida työntekijöidensä matkalippuja. Palvelu on tarkoitus ottaa tuotantokäyttöön syksyllä 2020. Työmatkapalvelua ja siihen liittyviä myynnin prosesseja ja toimintatapoja kehitetään TTS-kaudella monipuolisesti.

Osallistumme ilmastotalkoisiin
Hyväksytyssä MAL 2019 -sopimuksessa on osoitettu keinoja valtakunnallisen tavoitteen mukaiseen liikenteen kasvihuonekaasujen päästöjen vähennykseen Helsingin seudulla 50 %:lla vuoden 2005 tasosta vuoteen 2030 mennessä. Hillitsemme ilmastonmuutosta lyhyellä tähtäimellä tehokkaasti joukkoliikenteen operointia koskevissa hankinnoissa ja pidemmällä tähtäimellä mm. liikennejärjestelmäsuunnittelun keinoin. Voimme omilla toimenpiteillämme ohjata Helsingin seudun bussiliikennettä kasvihuonekaasujen osalta päästöneutraaliksi bussiliikenteen hankinnan kilpailutusehdoissa. Joukkoliikenteen sekä kävelyn ja pyöräilyn kulkutapaosuuden kasvattaminen ovat jo sinällään ilmastoteko.

MAL 2019 -suunnitelma sisältää liikenteen osalta monipuolisia toimenpiteitä. Näistä tehokkaimmin päästöjä vähentävät sähkö- ja vähäpäästöisten autojen märän kasvattaminen, tiemaksujärjestelmän käyttöön ottaminen, raskaan liikenteen teknologian investointituki, maankäytön tiivistäminen keskeisille paikoille sekä bussiliikenteen hiilineutraalisuus. Lisäksi päästövähennystavoitteen saavuttamiseksi tarvitaan nippu pienempiä mutta tärkeitä keinoja, joista suuri osa toteutuu kuntien ja valtion toimenpitein.

Vuonna 2025 sähköbusseja on määrä olla lähes kolmekymmentä prosenttia HSL:n tilaaman bussiliikenteen kalustosta. Sähköbussit tukevat erinomaisesti strategista tavoitettamme lisätä vähäpäästöi-

sen liikenteen osuutta joukkoliikenteessä. Kalustoinvestoinneilla eli täyssähköbussien hankinnalla toteutettavien toimenpiteiden hyödyt lasketaan vuotuisen ajosuoritteen mukaisesti ja ne korvataan tarjouksessa ko. linja-autolle määritellyn liikennöintikohteen jäljellä olevan sopimuskauden ajan.

Tavoitteemme on kehittää ympäristöbonusjärjestelmää joustavaksi ja käytännölliseksi tavaksi vähentää bussiliikenteen aiheuttamia päästöjä mm. huomioimalla aiemmilla ympäristöbonuskierroksilla saavutetut tulokset, teknologian kehityksen sekä päästövaatimusten muutokset (esim. EU:n Clean Vehicle Directive). Ympäristöbonusjärjestelmää kehittämällä bonusta voidaan käyttää myös suorahankintaan, jolloin suorahankinnalla hyvitetään liikennöitsijää voimassa olevien sopimusvelvoitteiden lisäksi päästöjä alentavista uusien sähköbussien kalustoinvestoinneista. Ympäristöbonuksiin on varattu 3,0 milj. euroa suunnitelmakaudella vuosittain.

Kehitämme yhteistyötä MAL-suunnittelussa
Kehitämme yhteistyötä Helsingin seudun maankäytön, asumisen ja liikenteen MAL-suunnittelussa MAL 2019 työn jälkiarvioinnissa saadun palautteen perusteella ja seuraavan MAL 2023 kierroksen puiteohjelmassa määritellyllä tavalla. Lisäämme vuorovaikutusmahdollisuuksia monikanavaisesti MAL-suunnittelun eri vaiheissa, kiteytämme suunnitelman keskeisen sisällön myös maallikoille ymmärrettävällä tavalla ja tarjoamme eri sidosryhmille mahdollisuuden osallistua suunnitteluun sen eri työvaiheissa. Hyödynnämme uusia kokoustapoja, tarjoamme mahdollisuuden osallistua järjestämiimme kokouksiin myös etäyhteyksin ja järjestämme ajankohtaisista teemoista webinaareja.

Toimimme verkostoissa ja digitaalisen murroksen edelläkävijänä
HSL haluaa olla liikenteen murroksen globaali edelläkävijä. Helsingin seudun tapa järjestää liikkuminen halutaan standardiksi, johon toimivaa kaupunkiliikennettä verrataan kaikkialla maailmassa. Tavoite vuodelle 2023 on, että HSL tunnetaan eteenpäin katsovana, näkemyksellisenä ja ketteräliikkeisenä toimijana.

HSL mahdollistaa jouhevan ja kestävän liikkumisen nopeasti kasvavalla Helsingin seudulla ja sen ympäristössä. Houkutteleva ja tehokas joukkoliikenne ehkäisee teiden ruuhkautumista, jolloin myös yksityisautoilu, taksi- ja rahtiliikenne sujuvat vaivattomasti. HSL on keskeinen osa urbaanin liikenteen fyysistä ja digitaalista infrastruktuuria ja varmistaa, että joukkoliikenne palvelee kaikkia metropolialueen osia. Samalla HSL tarjoaa avoimet rajapinnat reitti- ja liikennetiedolle sekä lippukaupalle. Matkaketjujen kehittyminen mahdollistaa jo lähitulevaisuudessa entistä helpomman tavan hankkia matkaliput yhdestä paikasta, ovelta ovelle.

On Helsingin seudun asukkaiden, metropolialueen kuin markkinoidenkin etu, että MaaS-markkinoilla on mahdollisimman paljon kilpailua. Samalla on tärkeää, että verovaroin subventoitujen matkalippujen hinnat määritellään vastaisuudessakin markkinoiden sijaan HSL-kuntien toimesta. Näin joukkoliikenne säilyy edullisena ja houkuttelevana muuallakin kuin Helsingin kantakaupungissa. Kestävien liikkumismuotojen tulee olla erilaisten MaaS- ja matkaketjupalveluiden selkäranka. HSL jatkaa liikennepalvelulain mukaisen lipunmyyntirajapinnan kehittämistä siten, että lipputuotteet ovat monipuolisesti tarjolla ja yhdistettävissä helposti muiden toimijoiden mobiilisovelluksiin.

HSL tekee aktiivista yhteistyötä Helsingin seudun kuntien, valtion viranomaisten, elinkeinoelämän ja järjestöjen kanssa kestävän liikkumisen edistämiseksi esimerkiksi Käpse-ryhmän (kävelyn ja pyöräilyn edistäminen) ja Liipy-ryhmän (liityntäpysäköinnin kehittäminen) kautta. Olemme liittyneet myös mukaan suomalaisten työmatkaliikkumisen kehittämistä varten perustettuun Fiksusti töihin -foorumiin.

Traficomin johdolla toimivassa foorumissa ovat HSL:n lisäksi mukana liikenne- ja viestintäministeriö, opetus- ja kulttuuriministeriö, työ- ja elinkeinoministeriö, ympäristöministeriö, STTK, SAK, Palvelualojen ammattiliitto PAM, Teknologiateollisuus, Sitra, Jyväskylän ja Lahden kaupungit, Suomen kasvukäytävä, UKK-instituutti, Aalto-yliopisto, Motiva, Liikenneturva ja Työterveyslaitos.

Keskeiset toimenpiteet TTS-kaudella	***Toimenpiteen arviointikriteeri/mittari***
Kehitämme uusasiakashankintaa ja kasvatamme yritysmyyntiä	• *Lipputulojen kasvu* • *Yritysmyynnin osuus myyntituloista*
Vähennämme HSL-liikenteen päästöjä	• *Lähipäästöjen ja hiilidioksidipäästöjen alentuminen* • *Biopolttoaineiden %-osuus bussiliikenteessä* • *Sähköbussien määrä HSL:n tilaaman bussiliikenteen kalustosta*
Vaikutamme Helsingin seudun kestävään kehitykseen	• *MAL-sopimuksessa sovittujen toimenpiteiden toteutuminen* • *MAL2023 suunnittelutyön käynnistäminen* • *Joukkoliikenteen/kestävän liikkumisen kulkutapaosuus* • *HSL:n kokonaismatkustajamäärä*
Toimimme alan verkostoissa ja kehitämme yhteistyötä viranomaisten ja kaupallisten toimijoiden kanssa	• *Palvelutarjoaman kehittyminen (uusien yhteistyömuotojen syntyminen)* • *Avoimen myyntirajapinnan hyödyntäjien määrä*

3.4 Tavoite 4: Olemme mukana luomassa toimivaa ja kestävää joukkoliikenteen ekosysteemiä

Joukkoliikenteen ekosysteemillä tarkoitetaan niiden toimijoiden kokonaisuutta, jotka varmistavat joukkoliikenteen toimintaympäristön kehittämisen. Uusien hankkeiden ja liikenteen tarjonnan kehittymisen myötä tulee varmistaa, että ekosysteemi vastaa muuttuvaa markkinatilannetta. Samaan aikaan markkinoiden avaaminen asettaa paineita nykyisen toimintaympäristön muokkaamiselle, jotta liikennettä voidaan järjestää kilpailuneutraalilla tavalla. Joukkoliikenteen ekosysteemin tarkoituksena on kehittää joukkoliikenteen taustajärjestelmiä ja toimintaympäristöä vastaamaan muuttuvia tarpeita.

Tavoitteena on järjestää toimintaympäristö ja taustajärjestelmät niin, että mahdollistetaan toisaalta liikenteen seudullinen kehittäminen ja uudet hankkeet ja toisaalta erilaiset liikenteen hankintatavat. Toimintaympäristöön tarvitaan myös uusia toimijoita, jotka vastaavat kaluston elinkaaren hallinnasta ja varikkotoimintojen kilpailuneutraalista ja tehokkaasta järjestämisestä markkinoille.

HSL:n roolina on luoda raamit ja tavoitteet joukkoliikenteen ekosysteemin kehittämiselle ja edistää osaltaan uusien toimijoiden muodostamista.

Haluamme luoda yhteistyössä mallin kilpailuneutraliteetille toimintaympäristölle
Kalusto ja varikot muodostavat joukkoliikenteen toimintaympäristön, jonka tarkoituksenmukainen organisointi on kriittistä kaikissa liikennemuodoissa markkinoiden ja liikennetarjonnan kehittämisen kannalta. Junavarikoita ei ole Suomessa rakennettu vuosikymmeniin ja toimija varikoiden rakentamiselle ja kehittämiselle puuttuu. Kunnat vastaavat kaavoituksesta, Väylä valtion rataverkosta ja HSL yhdessä Junakalustoyhtiön kanssa kaluston hankkimisesta. Junavarikon kaavoituksen osalta on tunnistettu kuntien yhteisen sopimisen tarve, mutta myös varikon toteuttajataho tulee päättää, jotta varikon valmistelua voidaan viedä eteenpäin. HSL:n junakalustohankinnan käynnistäminen edellyttää alkuun yhtä uutta kunnossapitovarikkoa, jonka kaavoitus tulee käynnistää mahdollisimman pian. Myöhemmin tulevaisuudessa tarvitaan kolme lähijunaliikenteen varikkoa, jotta voidaan vapauttaa ratakapasiteettia kuormitetulta Helsinki-Pasila-väliltä.

Lähijunaliikenteen kilpailutuksen kokemusten perusteella avoin ja neutraali toimintaympäristö on edellytys liikenteen kilpailutukselle ja houkuttelevan markkinan syntymiselle. Kaupunkiraideliikenteen osalta mahdollistetaan erilaisia hankintatapoja edistämällä varikoiden ja kaluston kilpailuneutraalia organisointia ja omistuspohjaa. Tätä varten tulee yhdessä kuntien kanssa luoda malli kilpailuneutraalille toimintaympäristölle kaupunkiraideliikenteessä. Tavoitteena on seudullinen malli, joka tukee kaupunkiraideliikenteen jatkuvaa kehittämistä.

Bussiliikenteen nykyiset varikot ovat pääosin iäkkäitä, ja varsinkin pääkaupunkiseudulla kaupunkibussiliikenteeseen soveltuvia varikkoja on vähän. Sähkö lisääntyvänä käyttövoimana edellyttää hyvät sähkön syöttömahdollisuudet varikoille, ja vanhoille varikoille sähkön saanti on usein haasteellista ainakin liittymän kustannusten takia. Tarvittavien varikkojen määrät ja sijainnit on tunnistettava, ja suunnitteluvaiheessa on huomioitava tulevaisuuden tarpeet esim. sähköbussien latausmahdollisuuksien varmistamiseksi.

Vantaalla Ojangon varikko toteutetaan kaupungin rakennusprojektina, jossa HSL on ollut mukana alusta saakka. HSL on sitoutunut varikon vuokravastuuseen ja edellyttää bussiliikenteen kilpailutuksessa liikennöitsijän vuokraamaan varikko käyttöönsä.

Määrittelemme ja hankimme tarvittavan uuden junakaluston
HSL on käynnistänyt lähijunakaluston ja varikon hankinnan esivalmistelun (VAKAVA-projekti). Varsinaisen hankinnan käynnistäminen edellyttää, että uuden junavarikon paikka ja toteuttajataho ovat selvillä. HSL määrittelee yhdessä Junakalustoyhtiön kanssa hankittavan uuden junakaluston ominaisuudet ja tarvittavan kalustomäärän. HSL selvittää myös junakaluston hankintatapaa. Junahankinnan optioilla on tarkoitus varautua tuleviin raideliikennehankkeisiin ja mahdolliseen HSL-alueen laajenemiseen. Uuden junakulunvalvonnan myötä, arviolta 2030-luvun puolivälissä on mahdollista tihentää vuorovälejä myös kaupunkiradoilla ja vastata Helsingin seudun kasvaviin liikkumistarpeisiin. Uudet junat määritellään HSL-liikenteeseen sopiviksi ja uusilla junilla on tarkoitus liikennöidä uudelta varikolta.

Sähköbussien latausinfran rakentaminen varmistetaan yhteistyöllä
Puhtaan liikenteen lisäämistä edistävä kaluston EU-direktiivi edellyttää sähköbussien määrän merkittävää lisäämistä julkisesti kilpailutetussa liikenteessä. HSL seuraa päättyviä liikennöintisopimuksiaan, ja arvioi kilpailutettaviksi tulevat kohteet, joille sähköbussit soveltuvat ja puhtaan kaluston EU-direktiivin vaatimukset saadaan täytettyä.

HSL on vuosina 2018 (Espoo) sekä 2020 (Helsinki, Vantaa) kilpailuttanut sähköbussien latauspalvelun. Palvelusopimusten myötä HSL:llä on mahdollisuus varmistaa tulevien liikennöintisopimusten sähköbussien käytön aikaisen latauksen, mikäli valitulla liikennöintimallilla on kyseinen tarve.

HSL seuraa aktiivisesti sähköbussien akustojen ja latausteknologian kehittymistä. Samalla arvioidaan tarvittavat latauspisteet liikenneverkossa. Kaupunkien kanssa suunnitellaan ja toteutetaan tarvittavat latausmahdollisuudet samassa aikataulussa liikennöinnin kilpailutusten ja sopimusliikenteen alkamisen kanssa.

Keskeiset toimenpiteet TTS-kaudella	***Toimenpiteen arviointikriteeri/mittari***
Ratkaisemme kalustosta ja varikoista vastaavat organisaatiot sekä raideliikenteen varikoiden rakentamisen periaatteet yhteistyössä kuntien kanssa	• *Varikoiden rakentamisen eteneminen*
Määrittelemme ja hankimme tarvittavan uuden junakaluston	• *VAKAVA-projektin toimenpiteiden eteneminen.*
Varmistamme sähköbussien latausinfran rakentamisen	• *Tarvittavien HSL:n edesauttamien latauspisteiden aikataulussa toteutuminen.* • *HSL:n palvelusopimuksen kautta toteutuneiden latausasemien luotettavuus.*

3.5 Tavoite 5: Keräämme ja hyödynnämme matkustustietoa monipuolisesti, jotta palvelisimme asiakkaitamme entistä paremmin

Palveluidemme ja tuotteidemme kehittäminen ja päätöksenteko perustuvat monipuoliseen tietoon ja sen tehokkaaseen analysointiin ja hyödyntämiseen. Yhdistämällä ajantasainen ja kattava tieto ketteriin toimintamalleihin, kykenemme reagoimaan muuttuvaan maailmaan ja asiakkaiden tarpeisiin tehokkaasti.

Otamme käyttöön uuden matkustajalaskennan tilastointijärjestelmän
Viimeistelemme matkustajalaskennan kehittämistoimenpiteet vuoden 2020 aikana ja otamme uuden tilastointijärjestelmän käyttöön tammikuun 2021 tilastoista alkaen. Tiedot voidaan sitten esittää nykyistä yhdenmukaisemmin ja ne ovat käyttäjille nykyistä helpommin selailtavissa ja hyödynnettävissä yhteisessä tietovarastossa.

Laajennamme matkaketjutiedon hyödyntämistä
Ratkaisemme matkaketjutiedon säilytykseen ja jalostukseen liittyvät kysymykset vuoden 2020 aikana. Laajennamme tiedon hyödyntämistä matkaketjunsa HSL:n käyttöön luovuttavien asiakkaiden määrän vähitellen kasvaessa nykyisestä (kevät 2020) noin 150 käyttäjästä.

Hyödynnämme entistä paremmin liikkumistutkimuksen tietoaineistoa ja uusien tutkimustyökalujen mahdollisuuksia parantaa liikennejärjestelmäsuunnittelun faktapohjaa.

Otamme asiakastutkimuksissa käyttöön digitaalisen tutkimusalustan
Valmistelemme digitaalisen tutkimusalustan ja siihen oleellisesti liittyvät prosessit siten, että digitaalisen asiakastyytyväisyystutkimuksen rinnakkain ajo nykyisen tutkimusmenetelmän kanssa voi alkaa kesän 2021 jälkeen. TTS-kauden lopulla siirrytään kokonaan digitaaliseen tutkimukseen.

Toteutamme suunnitelman mukaiset tutkimukset
Toteutamme jatkuvasti käynnissä olevat joukkoliikenteen tutkimukset: asiakastyytyväisyystutkimus, joukkoliikenteen kaluston laatututkimus ja BEST-tutkimus laadukkaasti. Lippulajitutkimuksia toteutetaan syksyllä 2021 ainakin raitiovaunuissa sekä mahdollisesti myös runkolinjoilla 550 ja 560. Vuonna 2022 tutkimme lähijunat ja metron.

Osallistumme valtakunnalliseen henkilöliikennetutkimukseen (HLT) vuonna 2021 seudullisella lisäotannalla. Valmistelemme liikennejärjestelmätutkimuksia tarpeen mukaan, mm. liityntäpysäköintitutkimus ja matkustajaliikenteen erityiskohteet (Lentoasema, matkustajasatamat) syksyllä 2022. TTS-kauden lopulla valmistelemme ennen-jälkeen -tutkimuksia Raidejokeria ja Kivenlahden metroa varten.

Toteutamme MAL 2023 suunnitelman puiteohjelmassa määritellyt selvitykset ja tutkimukset, jotka muodostavat pohjaa MAL 2023 suunnitelmalle. Vuoden 2021 aikana toteutetaan mm. MAL-barometri eli laaja kysely Helsingin seudun asukkaille maankäyttöön, asumiseen ja liikenteeseen liittyvistä arvostuksista ja toiveista.

Keskeiset toimenpiteet TTS-kaudella	***Toimenpiteen arviointikriteeri/mittari***
Uudistamme matkustajatilastointia sekä rakennamme ja hyödynnämme keskitettyä tietovarastoa	• *Laskentalaitteiden määrä ja toimivuus* • *Liikennevälineiden liikennedatan saatavuus*
Luomme toimintamallit matkaketjuja koskevan tiedon hyödyntämiseen	• *Valmiit toimintamallit matkaketjutiedon hyödyntämiseen*
Hyödynnämme asiakastutkimuksissa digitaalista tutkimusalustaa	• *Digitaalisten tutkimusmenetelmien hyödyntäminen*
Hyödynnämme tehokkaasti LIJ-järjestelmän keräämää tietoa liikenteen laadun kehittämiseksi ja mm. sanktioiden ja bonusten käsittelyn tueksi	• *LIJ-tiedon hyödynnettävyys*
Toteutamme suunnitelman mukaiset tutkimukset.	• *Tutkimusten aikataulujen pitävyys ja tulosten analysointi aikataulussa*

3.6 Varmistamme sisäisen toimintamme laadun

Oman toimintamme sisäisen laadun varmistaminen tukee tavoitteiden saavuttamista (kestävä talous, osaaminen, tehokkuus, seuranta ja kehittäminen). Toiminta- ja taloussuunnitelmaan sisältyvien varsinaisten strategisten tavoitteiden lisäksi on tärkeää, että HSL:n oman toiminnan tehokkuus varmistaa osaltaan toimintamme laatua.

Sujuvilla prosesseilla tuemme strategian tavoitteiden saavuttamista. Kehittämisen näkökulma varmistaa uudistuminen yksilö- ja organisaatiotasolla. Raportoinnin proaktiivinen kehittäminen ja ajantasaisuus varmistavat luotettavaan tietoon perustuvan päätöksenteon.

Keskeiset toimenpiteet TTS-kaudella	***Toimenpiteen arviointikriteeri/mittari***
Varmistamme kestävän talouden pohjan ja talouden tasapainon TTS-kauden aikana	• *Talouden tasapainottamistoimenpiteet*
Toimimme tehokkaasti olennaiseen keskittyen ja kasvatamme taloudellisen ajattelun tietoisuutta organisaatiossa	*Tuottavuuden kehittyminen, esim.:* • *HSL:n toimintamenot* • *Hallinnon ja tukitoimintojen osuus toimintamenoista* • *Henkilöstömenojen osuus toimintamenoista* • *Lipunmyyntitulot suhteessa liikennöintikustannuksiin.* • *Nousun hinta (operointikustannukset): €/nousu.* • *Kuntaosuuksien osuus kokonaiskustannuksista.*
Toimintamme perustuu asiakaslähtöiseen palvelukehitysmalliin	• *Asiakaslähtöisen palvelukehitysmallin jalkautus*
Tuemme uudistumista vahvistamalla oppimista ja osaamisen kehittymistä	• *Osaamisen kehittyminen* • *Henkilöstötyytyväisyys* • *HSL:n kiinnostavuus työpaikkana*
Perustamme toimintamme ajantasaiseen ja luotettavaan tietoon	• *Raportoinnin kehittyminen ja ajantasainen raportointi*

Varmistamme talouden tasapainon TTS-kaudella
Kestävän talouden pohjan vahvistaminen ja talouden tasapainottaminen on toimintamme rahoituspohjan vakauttamiseksi yksi TTS-kauden tärkeimmistä toimista. Vuodelta 2020 syntyvää alijäämää joudutaan rahoittamaan pitkään tulevina vuosina. Alustavan TTS-suunnitelman laatiminen kevään 2020 epävarmassa tilanteessa on ollut haastavaa, kun matkustajamäärien ja lipputulojen kehityksen ennustaminen tulevalle vuodelle on epävarmaa. Talouden tasapainottamistoimien pohjustamiseksi odotamme jäsenkuntien lausunnoista saatavaa kuntien näkökulmaa kappaleessa 1.2 esitettyihin kysymyksiin mahdollisista keinoista kestävän talouden varmistamiseksi. Syksyn lopullista TTS-esitystä valmistellaan jäsenkuntien lausuntojen, syksyn talouskehityksen ja päivitettävien ennusteiden pohjalta.

Vuoden 2020 yhtenä toimintamme kehittämisen kehityskärkenä on toimintamme vaikuttavuuden ja tuottavuuden arvioinnin ja sen pohjalta tapahtuvan priorisoinnin kehittäminen. Tämä työ luo osaltaan pohjan tulevien vuosien toiminnan kehittämiseen. Otamme käyttöön useita HSL:n toimintaan parhaiten soveltuvia tuottavuuden kehittymistä seuraavia mittareita, joita säännöllisesti seuraamalla voimme reagoida tarkoituksen mukaisilla keinoilla tehokkuuden ja tuottavuuden kehitystavoitteisiin myös tulevaisuudessa.

Perustamme toimintamme asiakaslähtöiseen palvelukehitysmalliin
Asiakaslähtöisellä palvelukehitysmallilla tarkoitetaan asiakasrajapinnan palveluille käytettävää kehitysprosessia, jota ohjaa arvon muodostus. Arvon muodostumisen kokonaisuus sisältää asiakkaan palve-

lusta kokeman arvon, eli asiakasarvon ja HSL:lle muodostuvan arvon, eli liiketoiminta-arvon. Asiakaslähtöisen palvelukehitysmallin pääasiallinen tehtävä on optimoida asiakkaalle ja HSL:lle muodostuvan arvon suhdetta. Arvon muodostamisen näkökulmina käytetään asiakasarvoa, liiketoiminta-arvoa, yhteiskunnallista vaikuttavuutta sekä teknistä toteuttavuutta.

Asiakaslähtöisen palvelukehitysmallin käyttöönoton edellytyksenä on osaamisen kehittäminen. Osaaminen tarkoittaa palvelumuotoilu- ja muotoiluajatteluun nojaavia työkaluja ja metodiikkaa, uusien palveluiden konseptointiosaamista sekä liiketoiminta-arvon määrittelyyn liittyvää osaamista kuten liiketoimintalaskelmien ja –mallien tekemistä sekä kustannus- ja tuottoanalyysejä. Asiakaskokemuksen kehittämissuunnitelmassa 2020-2023 on koottuna asiakaskokemukseen vaikuttavat asiakokonaisuudet sekä laadittu näille toimenpidesuunnitelmat.

Tuomme uuden oppimisen ja osaamisen kehittämisen jokaisen arkeen
Tuomme uuden oppimisen ja osaamisen kehittämisen jokaisen työntekijän ja esimiehen arjen työkaluksi. Kehitämme osaamista työssä ja yhdessä työkavereiden, asiakkaiden ja verkostojen kanssa.

Kehitämme asiakaspalvelun toimintamallia asiakaskokemuksen ja palvelutason parantamiseksi. Asiakkaiden odotukset HSL:n palveluita kohtaan muuttuvat nopeasti samoin kuin esimerkiksi tavat, joilla he lippunsa hankkivat. Samalla kehitämme asiakaspalvelutyön mielekkyyttä siten, että asiakasneuvontatyö on jatkossa yhä enemmän kaikissa eri palvelukanavissa tehtävää asiakaspalvelun moniosaajan työtä.

Vahvistamme osaamista asiakasymmärryksessä ja tiedon hyödyntämisessä, digitaalisten palvelujen kehittämisessä, hinnoittelussa, projektiosaamisessa, ostopalvelujen ohjaamisessa ja verkostojen johtamisessa sekä joukkoliikenteen ohjaus- ja taustajärjestelmiin ja sähköiseen liikenteeseen liittyvissä asioissa. Varmistamme strategisen osaamisen suunnittelemalla sitä varten omat toimenpiteet.

Korkeakouluyhteistyötä tiivistämme tarjoamalla harjoittelu- ja opinnäytetyömahdollisuuksia. Asiantuntijuuden kasvua tuemme osaamisen kehittämispolkujen avulla. Kannustamme henkilöstöämme ottamaan vastuuta työelämän perusvalmiuksien ylläpitämisestä.

4 Käyttötalous- ja tuloslaskelmaosa

4.1 Talousarvion sitovuus

Kuntalain 110 §:n mukaan vuoden loppuun mennessä on hyväksyttävä seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio ottaen huomioon talouden vastuut ja velvoitteet. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi (suunnitelmakausi). Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi. Talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat strategiaa ja edellytykset tehtävien hoitamiseen turvataan. Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään myös toiminnan ja talouden tavoitteet.

Talousarviossa sitoviksi määrärahoiksi esitetään kuntayhtymän toimintamenoja ja investointimenoja ja sitovaksi tuloarvioksi laskutettavia kuntaosuuksia. Kuntayhtymän taloudessa ja toiminnassa on noudatettava talousarviota ja sen muuttamisesta päättää yhtymäkokous.

Kuntiin lausunnoille lähetettävä toiminta- ja taloussuunnitelma vuosille 2021-2023 sisältää vuoden 2021 osalta kolme erilaista skenaarioita matkustajamäärien ja lipputulojen kehityksestä (kts. kappale 2.3). Tämän vuoksi myös kuntaosuuksista esitetään vuodelle 2021 kolme eri skenaariota, joissa kuntaosuuden määrä vaihtelee sen mukaa millä skenaariolla lipputulot on esitetty tuloslaskelmassa. Lipputulokertymän normalisoitumista jouduttaneen odottamaan ainakin 2020 syksyyn, jos ei pidempäänkin. Tästä syystä kuntaosuudet joudutaan ilmoittamaan kolmen eri laskennallisen skenaarion perusteella.

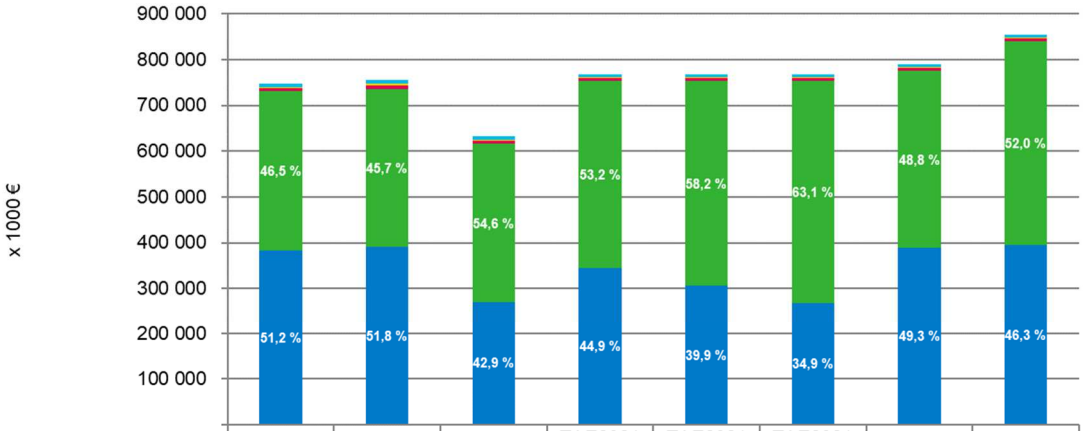
HUOM. Valtion toimivaltaisille viranomaisille lisätalousarviossa kesäkuussa 2020 esitettyä yhteensä 100 milj. euron ylimääräistä valtion tukea ei ole vielä voitu ottaa huomioon laskelmissa. Tuki jaetaan luultavimmin Traficomin hakemusmenettelyn kautta myöhemmin kesällä/syksyllä 2020 ja tuen jakautumisesta toimivaltaisten viranomaisten kesken ei ole vielä alustavaa TTS-esitystä laadittaessa tietoja.

Taulukko 1: Sitovat erät

	TA2020	TAE2021	ERO TAE2021/TA2020	
Toimintamenot	759 400 000 €	735 956 000 €	-24 425 000 €	-3,2 %
Investointimenot	22 104 000 €	18 052 000 €	-4 052 000 €	-18,3 %
Kuntaosuudet	345 310 000 €	408 831 000 € - 485 413 000 €	63 521 000 €- 140 10300 €	18,4 % - 40,6 %

4.2 Toimintatulot

HSL:n toimintatulot vuonna 2021 ovat yhteensä 768,7 milj. euroa. Kasvu edellisvuoden ennusteeseen verrattuna on 136,8 milj. euroa (21,6 %). Toimintatulojen arvioidaan olevat 790,4 milj. euroa vuonna 2022 ja 854,8 milj. euroa vuonna 2023.

	TP2019	TA2020	ENN2020	TAE2021 (1)	TAE2021 (2)	TAE2021 (3)	TS2022	TS2023
Muut	8 696	8 188	6 799	6 851	6 851	6 851	6 474	6 369
Vuokratuotot	2 547	3 189	2 667	2 607	2 607	2 607	2 667	2 707
Tuet ja avustukset	5 807	7 049	6 167	5 658	5 658	5 658	5 618	5 618
Kuntaosuudet	348 106	345 310	345 310	408 831	447 128	485 413	385 768	444 359
Lipputulot	383 080	391 255	270 991	344 772	306 474	268 190	389 849	395 700
Toimintatulot yhteensä	748 235	754 990	631 933	768 719	768 719	768 719	790 376	854 753

Kuva 5. Toimintatulot 2019-2023

4.2.1 Lipputulot

Lipputuloarviot perustuvat kahden kuukauden toteutuman perusteella tehtyyn lipputuloennusteeseen vuodelle 2020. Vuodelle 2021 ei esitetä hinnanmuutoksia.

Kokonaisuudessaan vuodelle 2021 arvioidaan kertyvän vyöhyketariffin mukaisia lipputuloja yhteensä 268,2 – 344,8 M€. Vuoden 2019 toteumaan verrattuna lipputulot ovat siis -10 % ja -30% välillä. Lipputulot muodostavat 35 - 45 % HSL:n toimintatuloista vuonna 2021. Lipputulojen arvioidaan olevan 389,8 milj. euroa vuonna 2022 ja 395,7 milj. euroa vuonna 2023.

<u>AB vyöhykkeen liput</u>
AB vyöhykkeen lipputulojen arvioidaan olevan vuonna 2021 180,3 – 232,4 miljoonaa euroa. AB lippujen osuus koko lipputulokertymästä on 67 %.

<u>BC vyöhykkeen liput</u>
BC vyöhykkeen lipputulojen arvioidaan olevan vuonna 2021 26,0 – 33,3 miljoonaa euroa. BC lippujen osuus koko lipputulokertymästä on 10 %.

<u>D vyöhykkeen liput</u>
D vyöhykkeen lipputulojen arvioidaan olevan vuonna 2021 2,4 – 3,1 miljoonaa euroa. D lippujen osuus koko lipputulokertymästä on 1 %.

<u>ABC vyöhykkeen liput</u>
ABC vyöhykkeen lipputulojen arvioidaan olevan vuonna 2021 41,2 – 52,4 miljoonaa euroa. ABC lippujen osuus koko lipputulokertymästä on 15 %.

CD vyöhykkeen liput

CD vyöhykkeen lipputulojen arvioidaan olevan vuonna 2021 2,1 – 2,7 miljoonaa euroa. CD lippujen osuus koko lipputulokertymästä on 1 %.

BCD vyöhykkeen liput

BCD vyöhykkeen lipputulojen arvioidaan olevan vuonna 2021 2,3 – 2,9 miljoonaa euroa. BCD lippujen osuus koko lipputulokertymästä on 1 %.

ABCD vyöhykkeen liput

ABCD vyöhykkeen lipputulojen arvioidaan olevan vuonna 2021 13,9 - 18,0 miljoonaa euroa. ABCD lippujen osuus koko lipputulokertymästä on 5 %.

Vaihtoehdot lipun hintojen korotuksille

Talousarviossa esitetyt lipputulot eivät sisällä hintojen korotusesityksiä. Lipputuloja olisi mahdollista lisätä hintoja korottamalla eri matkustusennusteissa 8,8 milj. – 22,2 milj. euroa. Taulussa 2 on esitetty 5 %:n ja 10 %:n laskennallisten hintojen korotuksien tuomat mahdolliset lipputulolisäykset.

Taulukko 2. Vaihtoehdot lipun hintojen korotuksille

Lipputulot M€	Skenaario 1 (-10 %)	Skenaario 2 (-20 %)	Skenaario 3 (-30 %)
Ei korotusta	344,8	306,5	268,2
Korotus 5 %	356,1	316,5	277,0
Korotus 10 %	367,0	326,2	285,4

	Lipputulojen kasvu M€		
Korotus 5 %	11,3	10,0	8,8
Korotus 10 %	22,2	19,7	17,3

4.2.2 Kuntaosuudet

Jäsenkunnat maksavat HSL:lle kuntaosuuksina ne kustannukset, joita ei voida kattaa lipputuloilla tai muilla tuloilla. Kuntaosuudet muodostuvat operointikustannusten, yleiskustannusten ja joukkoliikenneinfran kuntaosuuksista.

HSL laskuttaa kuntaosuuksia jäsenkunnilta vuonna 2021 yhteensä 408,8 – 485,4 milj. euroa. Kuntaosuuksilla katetaan keskimäärin 53,0 % - 63,3 % kuntaosuuksiin kohdistetuista kustannuksista (keskimääräinen subventio-% on 53-63). *Tarkemmat kuvaukset kuntaosuuslaskennasta löytyvät liitteestä 7.*

Kuntaosuudet jaetaan jäsenkunnille perussopimuksessa sovittujen periaatteiden mukaisesti. Pääperiaate on, että jäsenkunnille kohdistetaan kuntayhtymän eri tehtävistä aiheutuvat kulut palvelujen käytön mukaisesti. Lipputulot kohdistetaan kunnittain kuntakohtaisen lipputulokertymän perusteella. Kustannusten jaossa käytettävä kysyntätieto (nousut ja matkustuskilometrit liikennemuodoittain ja kunnittain) perustuvat lippulajitutkimuksiin ja matkalippujärjestelmän keräämiin tietoihin tai muihin vastaaviin, luotettavista lähteistä kerättyihin tietoihin.

Taulukko 3. Kuntaosuudet ennen edellisten vuosien ali- ja ylijäämää kunnittain 2019-2023.

	Helsinki	Espoo	Kauniainen	Vantaa	Kerava	K:nummi	Sipoo	Tuusula	Siuntio	Yhteensä
2019 TP	197,9	94,2	0,9	49,8	2,7	6,3	3,0	2,5	0,3	357,7
2020 TA	207,3	99,3	1,1	50,4	2,7	6,3	2,9	3,0	0,4	373,4
2020 ENN	249,9	123,1	1,7	68,0	4,2	8,4	3,7	3,8	0,6	463,4
2021 TAE	215,2-260,6	104,4-118,7	1,2-1,6	60-71,6	3,6-5,5	6,8-8,3	3,5-4,1	3,7-4,6	0,4-0,6	398,9-475,5
2022 TS	206,5	101,0	0,9	51,5	2,0	5,7	3,4	2,2	0,3	2,2
2023 TS	220,4	140,0	1,2	55,3	2,1	7,1	3,5	2,2	0,4	0,0

Kuntakohtaisen ylijäämien käyttö

HSL:n viimeisimmän osavuosikatsauksen sisältämän kuntaosuusennusteen osoittama kuntakohtainen yli-/alijäämäennuste on otettu huomioon seuraavien vuosien talousarvioissa kuntaosuuksia vähentävänä (kertynyt ylijäämä) tai lisäävänä eränä (kertynyt alijäämä). HSL laskuttaa kuntaosuudet talousarvion mukaisina, eikä talousarvion ja toteuman välistä erotusta (yli-/alijäämää) laskuteta tai palauteta talousarviovuoden aikana, vaan se otetaan huomioon seuraavan kolmen vuoden TTS-suunnitelmissa.

Kuntaosuuksissa on laskutettavia kumulatiivisia alijäämiä, tilinpäätöksen 2019 kertymä huomioituna talousarviovuoden 2020 ennusteen mukaisella käytöllä, yhteensä 44,2 milj. euroa. Alijäämä on talous-suunnitelmassa jaettu tasaisesti kolmelle tulevalle vuodelle 2021–2023. Vuoden 2020 ennusteessa arvioitiin, että vain Keravalla jää vielä käytettävää ylijäämää vuodelta 2020.

Taulukko 4. Kuntakohtaiset ali- ja ylijäämäkertymät

	Kumulat. yli-/alijäämä	Käyttöarvio	Käyttöennuste	Yli-/alijäämäennuste	Jaettuna TTS-vuosille		
M€	**31.12.2019**	**TA2020**	**2019**	**31.12.2020**	**2021**	**2022**	**2023**
Helsinki	43,299	12,712	55,303	-12,004	-4,001	-4,001	-4,001
Espoo	12,454	5,024	28,809	-16,355	-5,452	-5,452	-5,452
Kauniainen	0,529	0,174	0,775	-0,246	-0,082	-0,082	-0,082
Vantaa	6,672	2,890	20,466	-13,794	-4,598	-4,598	-4,598
Kerava	3,585	1,263	2,785	0,800	0,267	0,267	0,267
Kirkko-nummi	0,517	0,317	2,379	-1,862	-0,621	-0,621	-0,621
Sipoo	0,167	0,125	0,902	-0,736	-0,245	-0,245	-0,245
Tuusula	1,562	0,711	1,592	-0,029	-0,010	-0,010	-0,010
Siuntio	0,215	0,032	0,229	-0,014	-0,005	-0,005	-0,005
Yhteensä	**69,001**	**23,249**	**113,241**	**-44,240**	**-14,747**	**-14,747**	**-14,747**

4.2.3 Muut tulot

Korttimaksut

Matkakorteista peritään asiakkaalta omakustannushinnan mukainen maksu. Korttimaksu on pitkään ollut 5,00 euroa ja vuodelle 2021 matkakorttimaksuksi esitetään samoin 5,00 euroa (sis. alv 10 %). Korttimaksuja arvioidaan kertyvän vuonna 2021 0,5 milj. euroa ja korttimaksuista kertyvien tulojen arvioidaan laskevan 0,4 milj. euroon vuonna 2022 ja 0,3 milj. euroon vuonna 2023. Mobiilikausilipun

myynnin kasvaessa, matkakorttien käytön arvioidaan hieman vähenevän ja matkakorteista perittävien maksujen pienevän.

Tarkastusmaksu

Tarkastusmaksun määrä voi olla enintään 40 kertaa niin suuri kuin alin aikuisen kertamaksu (laki joukkoliikenteen tarkastusmaksusta § 5). Alin aikuisen kertamaksu vuoden 2020 tariffissa on mobiili- tai arvokertalippu AB, jonka hinta on 2,80 €. Tarkastusmaksu on ollut vuodesta 2007 alkaen 80 euroa. Vuonna 2021 tarkastusmaksua esitetään korotettavaksi 100 euroon.

Tarkastusmaksutuottoja arvioidaan kertyvän 5,0 milj. euroa vuosina 2021-2023, joista kirjataan luottotappiota/-varauksia yhteensä hieman alle 2,0 milj. euroa vuonna 2021. Tarkastusmaksutuotot on laskettu TTS:ään voimassaolevan 80 euron tarkastusmaksun määrän mukaisina.

Muut toimintatulot

Muut toimintatulot, 4,0 milj. euroa vuonna 2021, muodostuvat liikennöitsijöiltä laskutettavista matkakorttilaite-, taukotila- ja sähköbussivuokrista sekä muista palvelumaksuista.

Vuokratuloja liikennöitsijöiltä arvioidaan saatavan matkakorttijärjestelmän laitteista, taukotiloista ja sähköbusseista 2,6 milj. euroa ja muita tuloja 1,4 milj. euroa vuonna 2021.

Tuet ja avustukset

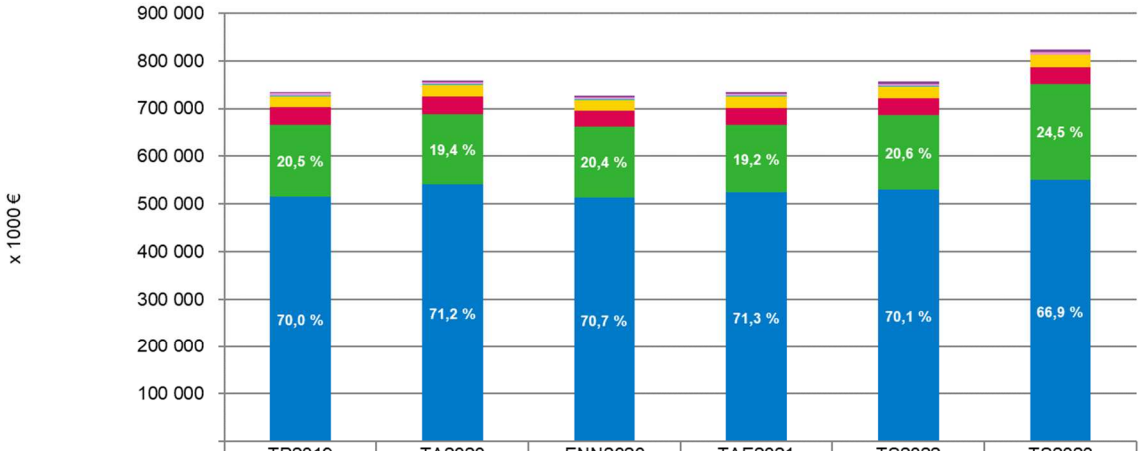
Valtion suurten kaupunkien joukkoliikennetuen vuosittaiseksi määräksi on arvioitu 4,8 milj. euroa vuosina 2021–2023. Tuki on kohdistettu jäsenkunnille asukaslukujen suhteessa. Valtion myöntämä joukkoliikennetuki HSL:lle on pienentynyt HSL:n toiminnan alkuvuosista reilulla 20 prosentilla, vuonna 2014 suurten kaupunkien joukkoliikennetukea saatiin vielä 6,1 milj. euroa.

Valtion kesäkuussa 2020 lisätalousarviossa budjetoima yhteensä 100 milj. euron lisätuki joukkoliikenteelle kohdistetaan vuodelle 2020. Tukisumma jaetaan Suomen toimivaltaisten viranomaisten kesken ja alustavaa TTS-suunnitelmaa laadittaessa HSL:n osuus tuesta ei ole vielä selvillä.

Muita tukia ja avustuksia arvioidaan saatavan 0,9 milj. euroa. Muut tuet ja avustukset sisältävät arvioidun 0,5 milj. euron avustuksen sähköbussien kustannuksiin.

4.3 Toimintamenot

HSL:n toimintamenot vuonna 2021 ovat yhteensä 735,0 milj. euroa. Toimintamenot kasvavat vuoden 2020 ennusteesta 8,0 milj. euroa (1,1 %). Vuonna 2022 toimintamenojen arvioidaan olevan 755,9 milj. euroa ja 822,8 milj. euroa vuonna 2023.

	TP2019	TA2020	ENN2020	TAE2021	TS2022	TS2023
Muut kulut	3 348	3 907	3 575	4 303	4 217	4 939
Vuokrakulut	4 653	3 882	4 053	3 928	4 501	4 544
Aineet ja tarvikkeet	1 751	1 631	1 540	1 281	1 126	1 124
Henkilöstökulut	22 961	24 045	23 186	24 485	24 719	24 955
Muut palvelujen ostot	37 231	37 393	32 938	35 809	35 427	35 215
Infrakulut	150 692	147 673	147 937	140 820	155 954	201 291
Operointikulut	514 622	540 869	513 726	524 348	529 944	550 759
Toimintakulut yhteensä	735 258	759 400	726 954	734 975	755 888	822 827

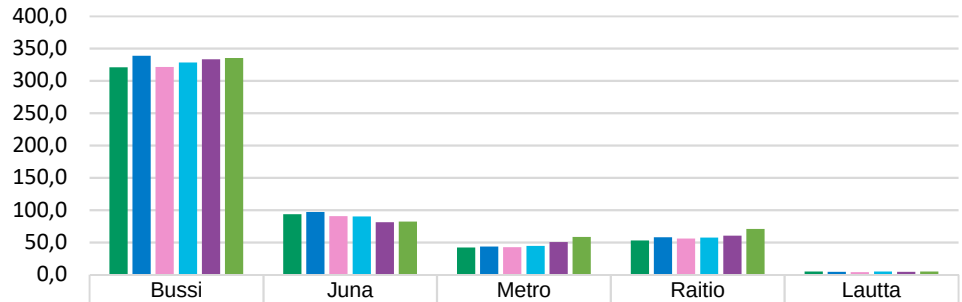
Kuva 6. Toimintamenot 2019-2023

4.3.1 Palvelujen ostomenot

Palveluiden ostomenot ovat yhteensä 701,0 milj. euroa vuonna 2021, 95,4 % HSL:n kaikista toimintamenoista. Palveluiden ostoon käytetään vuonna 2022 yhteensä 721,3 milj. euroa ja 787,3 milj. euroa vuonna 2023.

<u>Liikennöitsijöille maksettavat korvaukset</u>

Liikennöitsijöille maksetaan joukkoliikenteen operoinnista vuonna 2021 yhteensä 524,3 milj. euroa, joka on 71,3 % HSL:n toimintamenoista.

	Bussi	Juna	Metro	Raitio	Lautta
TP2019	321,0	93,6	41,9	52,9	4,5
TA2020	338,6	96,9	43,4	57,6	4,2
ENN2020	321,2	90,2	42,6	55,8	3,7
TAE2021	328,2	89,8	44,4	57,4	4,5
TS2022	333,5	81,2	50,4	60,4	4,4
TS2023	335,5	81,8	58,4	70,5	4,5

Kuva 7. Operointikustannukset 2019-2023 liikennemuodoittain

Bussiliikenteen kustannusten arvioidaan olevan 328,2 milj. euroa vuonna 2020. Kustannustason nousuksi on arvioitu 1,9 %. Bussiliikenteen kustannukset sisältävät 3,0 milj. euron varauksen ympäristöbonusten maksamiseen liikenteenharjoittajille. Kuntaosuuksissa bussiliikenteen operointikustannuksiin sisältyy lisäksi sähköbussien hankinnan nettokustannuksia 0,2 milj. euroa ja elokuusta 2021 alkaen Ojangon bussivarikon vuokrakustannuksia 0,4 milj. euroa. Vuonna 2022 kustannuksiksi arvioidaan 333,5 milj. euroa ja 335,5 milj. euroa vuonna 2023. Molemmat vuodet vuoden 2021 hintatasossa. Bussiliikenteen operointikustannusten talousarvio vuodelle 2021 sisältää varauksia Raide-Jokerin poikkeusjärjestelyn vuoksi (2,7 milj. euroa), muiden työmaiden ja poikkeusjärjestelyiden järjestämiseksi (2,6 milj. euroa) ja muiden poikkeustilanteiden hoitamiseksi (1,2 milj. euroa). *Tarkemmat kuvaukset poikkeusjärjestelyistä on esitetty liitteissä 4-6.*

Metroliikenteen kustannusten arvioidaan olevan 44,4 milj. euroa vuonna 2021. Metroliikenteessä kustannustason muutokseksi on arvioitu 0,7 %. Vuonna 2022 kustannuksiksi arvioidaan 50,4 milj. euroa ja 58,4 milj. euroa vuonna 2023. Ennusteissa on varauduttu siihen, että HSL korvaa Sammalvuoren varikon ylläpitokustannukset syksystä 2020 alkaen. Vuosina 2021-2023 kustannukset nousevat myös vanhan metrokaluston peruskorjausten myötä. Vuonna 2023 varaudutaan metroverkon laajentumiseen Kivenlahteen.

Raitioliikenteen kustannusten arvioidaan vuonna 2021 olevan 57,4 milj. euroa. Raitioliikenteessä kustannustason muutokseksi on arvioitu 2,0 %. Kustannuksiksi arvioidaan 60,4 milj. euroa vuonna 2022 ja 70,5 milj. euroa vuonna 2023. Suunnittelukaudella 2011-2023 kustannukset nousevat uusien Artic-vaunujen siirtyessä vähitellen pois takuunalaisen hinnoittelusta. Vuonna 2023 varaudutaan Raide-Jokerin liikennöinnin aloittamiseen.

Lauttaliikenteen kustannusten arvioidaan vuonna 2021 olevan 4,5 milj. euroa, vuonna 2022 4,4 milj. euroa ja vuonna 2023 4,5 milj. euroa.

Junaliikenteen kustannusten arvioidaan olevan vuonna 2021 yhteensä 89,8 milj. euroa. Summa sisältää Junakalustoyhtiön vuokrat Sm5-kalustosta. Kuntaosuuksissa junaliikenteen operointikustannuksiin sisältyy lisäksi Pasilan aseman vuokrakuluja 0,7 milj. euroa. Vuonna 2022 junaliikenteen kustannuksiksi arvioidaan 81,2 milj. euroa sekä 81,8 milj. euroa vuonna 2023.

HSL:n ja VR:n neuvottelema HSL-lähijunaliikenteen siirtymäkauden sopimus päättyy kesäkuussa 2021, minkä jälkeen HSL:n lähijunaliikenne siirtyy uuteen sopimukseen. Suunnitelmavuosille tästä syntyy lähes kymmenen miljoonan euron säästö vuodessa verrattuna siirtymäkauden sopimuksen mukaisiin kustannuseriin.

Infrakustannukset

Joukkoliikenteen infralla tarkoitetaan jäsenkuntien suoraan tai välillisesti omistamaa, käytössä olevaa joukkoliikenneinfraomaisuutta, josta on erillinen sopimus HSL:n ja jäsenkuntien kesken. Joukkoliikenteen infraa eivät ole operointikalusto, varikkoinfra, joukkoliikenteen staattisen tai sähköisen informaation infra, kuljettajien sosiaalitilat, liityntäpysäköinnin infra, liiketilat eivätkä mainospaikat.

HSL:n ja jäsenkuntien välisissä infrasopimuksissa on sovittu joukkoliikenteen infrakorvauksen laskutusperiaatteista. Sopimuksen mukaan kullekin kaupungille maksettavan joukkoliikenteen infrakorvauksen määrä vahvistetaan HSL:n talousarvion hyväksymisen yhteydessä. Mikäli kaupungin infran toteutuneet kustannukset poikkeavat HSL:n vahvistetusta talousarviosta, tehdään oikaisut siten, että HSL ottaa mahdollisen ali-/ylijäämän huomioon tilinpäätösvuotta seuraavana vuonna laadittavassa talousarviossaan. Mikäli talousarviovuoden aikana tulee tietoon huomattavia muutoksia infrakorvauksen suuruuteen, käsitellään ne HSL:ssä talousarvion muutoksena.

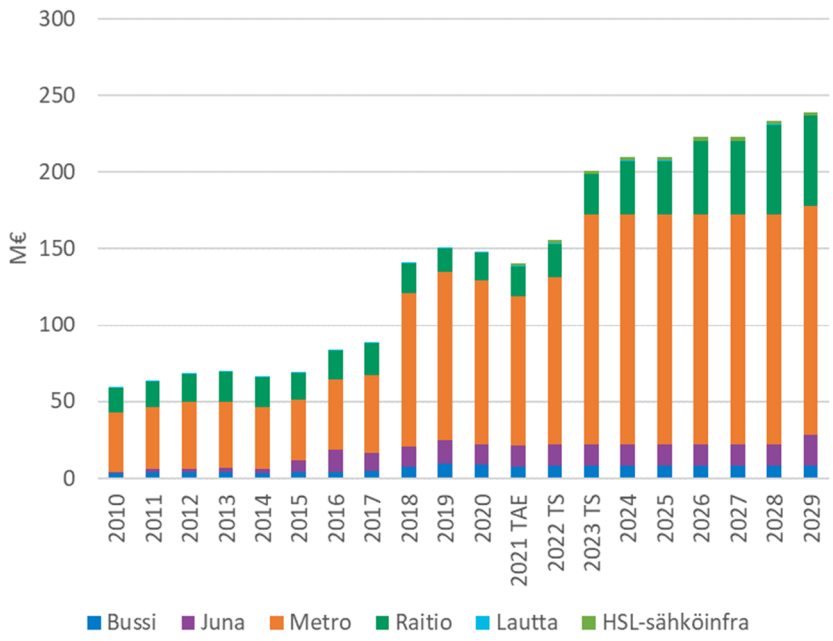
Vuonna 2021 infrakuluja arvioidaan maksettavan yhteensä 140,8 milj. euroa. Kuntien inframenot ovat seuraavat:

- Helsingiltä 76,1 milj. euroa
- Espoolta 50,2 milj. euroa
- Vantaalta 12,7 milj. euroa ja
- Kirkkonummelta 0,2 milj. euroa

Lisäksi HSL hankkii ostopalveluna Espoossa sijaitsevan sähköbussien latausinfran 1,2 milj. euroa. Helsinkiin ja Vantaalle on suunnittelevan sijoitettavan uutta latausinfraa alkaen elokuusta 2021 kokonaiskustannuksiltansa 0,4 milj. euroa. HSL:n hankkiman kustannukset käsitellään infrasopimusten periaatteiden mukaisesti ja puolet niiden pääomakustannuksien arvosta vähennetään ko. kuntien oman jl-infrakorvauslaskutuksen yhteydessä.

Infrakustannukset ovat vuonna 2021 7,1 milj. euroa (4,8 %) pienemmät kuin vuonna 2020, mikä johtuu pääasiassa Helsingin ja Espoon takautuvista tarkennuksista Länsimetron infran laskutukseen. Vuoden 2022 taloussuunnitelmissa infrakustannukset kasvavat takaisin vakiintuneelle tasolleen. Vuonna 2023 infrakorvaukset kasvavat 41,0 milj. euroa Länsimetron laajentumisen ja 4,3 milj. euroa Raide-Jokerin käyttöönottoon myötä.

Kerava ei laskuta infrakustannuksia vuonna 2021, kun vanhan infran pääoman viimeiset pääomaosuudet poistettiin vuonna 2019. Kauniaisilla, Sipoolla, Tuusulalla ja Siuntiolla ei ole infrasopimusten mukaista laskutettavaa joukkoliikenneinfraa.

Kuva 8. Infrakustannukset 2010-2029 liikennemuodoittain. Vuodet 2024-2029 sisältävät Kruunusiltojen, Vantaan pikaraitiotien ja Espoon kaupunkiradan ennakkotietojen perusteella lasketut vaikutukset.

Kuntien laskuttamiin inframenoihin sisältyy 50 % pääoman poistoista ja 50 % poistamattomalle pääomalle lasketusta 5 % korosta sekä hallinto- ja ylläpitokulut täysimääräisinä. Pääomakorvauksen laskentaperusteena on ennen vuotta 2010 käyttöönotetun infran osalta käytetty omaisuuden tarkistettua käypää arvoa. Uuden infran osalta laskentaperusteena on hankintahinta, johon on lisätty 5 % vuotuinen rakennusaikainen korko.

HSL:n ja sen jäsenkuntien välinen sopimus joukkoliikenneinfran kustannusten korvaamisesta on ollut voimassa vuodesta 2010. Sopimuksen 8.2. kohdan mukaan vuonna 2012 tai sen jälkeen käyttöön otettavien, merkittävien joukkoliikenneinvestointien aiheuttamien infrakulujen kohdistamisesta sovitaan kokonaan erikseen. Tällaisia uusia, merkittäviä joukkoliikenneinvestointeja ovat sopimuksen mukaan olleet Länsimetro ja Kehärata. Talous- ja toimintasuunnitelmassa infrakustannusten jaossa on sovellettu Kehäradan ja Länsimetron osalta 27.5.2015 hyväksytyn sopimuksen periaatteita. Vantaan infrasopimuksen mukaisesti Kehäradan käyttöönoton aiheuttamasta kertaseutulipputulojen kasvusta kohdistetaan Vantaalle vuosittain suoraan 3,0 milj. euroa.

Jatkossa uudet merkittävät joukkoliikenneinvestoinnit kasvattavat HSL:n infrakustannuksia ja vaikuttavat osaltaan joukkoliikenteen matkalippujen hintoihin. Valmistuvat suuret infrahankkeet luovat painetta korottaa lippujen hintoja kustannustason nousua enemmän. Mikäli lippujen hintoja ei koroteta kustannusten kasvua vastaavasti ja joukkoliikenteen palvelutaso halutaan säilyttää nykyisellään, syntyy paineita kuntien rahoitusosuuksien kasvattamiseen. Suurin korotuspaine lippujen hintoihin tai jäsenkuntien maksamiin kuntaosuuksiin tulee, kun Länsimetron jatko Kivenlahteen valmistuu (arvioitu korotustarve 9 % vuonna 2023) ja Raide-Jokerin otetaan käyttöön (arvioitu korotustarve 1,5 % tarve 2023). Länsimetron jatkeen HSL:n infrakustannuksien arvioidaan kasvavan noin 49 milj. euroa vuonna 2023. Raide-Jokerin infrakustannuksien arvioidaan olevan käyttöönottovuonna noin 4 milj. euroa. Yllä mainittuja laskennallisia lippujen hintojen korotuksia ei ole huomioitu kuntaosuuslaskelmassa eikä HSL:n tuloslaskelmassa.

Raide-Jokeri on vuoden 2023 kuntaosuuslaskelmassa käsitelty omana joukkoliikennemuotonaan. Laskennassa on siis oletettu, että infrasopimuksiin tullaan lisäämään pikaraitiolinjat uutena sopimuskohtana ja siten jaettavana infrakokonaisuutena.

Muut ostopalvelut

Muuhun kuin liikennöitsijöille maksettaviin liikennöintikorvauksiin ja infrapalvelujen ostoihin käytetään 35,8 milj. euroa vuonna 2021. Muihin palvelujen ostoon käytetään 35,4 milj. euroa vuonna 2022 ja 35,2 milj. euroa vuonna 2023.

IT-kustannukset (16,8 milj. euroa vuonna 2021) sisältävät lippu- ja informaatiojärjestelmien ohjelmistojen ja laitteiden käyttöpalveluiden sopimusmaksut, kapasiteettipalvelut ja muut vuosittaiset käyttökustannukset. Suurimmat yksittäiset IT-kustannuserät ovat LIJ-järjestelmän ohjelmistojen ja jatkuvien palveluiden ylläpito sekä kapasiteettipalvelut, joihin käytetään yhteensä noin 7,9 milj. euroa.

Jälleenmyyjille maksettavia lipunmyyntipalkkioita arvioidaan kertyvän noin 1,5 milj. euroa vuonna 2021, ja 1,0 milj. euroa vuosina 2022 ja 2023.

Ulkopuolelta ostettavia asiantuntijapalveluita käytetään omaa osaamista täydentämään silloin, kun se on strategisesti ja taloudellisesti järkevää. Vuonna 2021 ulkopuolisiin asiantuntijapalveluihin arvioidaan käytettävän 7,0 milj. euroa. Asiantuntijapalveluista 1,8 milj. euroa käytetään joukkoliikenteen järjestämiseen liittyviin palveluihin, kuten sähköbussien ja vähäpäästöisen liikenteen edistämiseen liittyviin konsultointipalveluihin sekä junaliikenteen kilpailutuksessa tarvittavan ulkopuolisen asiantuntijapalvelun hankintoihin. MAL-jatkotöihin ja muihin liikennejärjestelmän kehittämiseen liittyviin palveluihin käytetään 1,7 milj. euroa. Erilaisiin tietojärjestelmien kehittämisen asiantuntijatöihin yhteensä noin 1,0 milj. euroa. Muihin asiantuntijapalveluihin käytetään yhteensä 2,5 milj. euroa.

Markkinointi- ja ilmoituspalveluihin sekä erilaisiin painatuksiin käytetään 3,8 milj. euroa. Varaus sisältää asiakasviestinnän ja uusien palveluiden markkinoinnin suunnittelupalvelut.

Vartiointipalveluihin käytetään 0,9 milj. euroa. Bussiliikenteen vartiointi- ja järjestyksenvalvontapalveluiden lisäksi järjestyksenvalvojat toimivat matkalippujen tarkastajien avustavissa tehtävissä.

Muihin palveluostoihin käytetään yhteensä 5,8 milj. euroa vuonna 2021. Tämä ryhmä sisältää mm. rakennusten, koneiden, kaluston ja laitteiden rakentamis- ja kunnossapidon palvelut, staattisen informaation hoitopalvelut, toimitiloihin liittyvät palvelut sekä henkilöstöön liittyvät palvelut, kuten työterveyshuollon palvelut sekä koulutus- ja matkustuspalvelut.

Taulukko 5: Muut palveluostot 2019-2023

x 1 000 €	TP2019	TA2020	ENN2020	TAE2021	Ero TAE2021/ENN2020		TS2022	TS2023
IT-palvelut, ohjelmistot ja käyttöpalvelut	15 195	16 213	16 012	16 789	777	4,9 %	16 911	17 022
Lipunmyyntipalkkiot	6 340	1 560	1 330	1 500	170	12,8 %	1 000	1 000
Asiantuntijapalvelut	5 861	8 441	6 412	6 985	573	8,9 %	6 926	6 624
Laitteiden huoltopalvelut	2 122	2 251	2 225	2 382	157	7,1 %	2 371	2 380
Ilmoitukset ja markkinointi	2 825	3 869	2 657	3 061	404	15,2 %	3 349	3 349
Painatukset	1 055	683	572	697	125	21,9 %	467	427
Vartiointipalvelut	584	863	757	907	151	19,9 %	919	931
Muut palvelut	3 249	3 514	2 974	3 488	514	17,3 %	3 484	3 482
Muiden palveluiden ostot yhteensä	**37 231**	**37 393**	**32 938**	**35 809**	**2 871**	**8,7 %**	**35 427**	**35 215**

4.3.2 Henkilöstömenot

HSL:n henkilöstömenot ovat 24,5 milj. euroa vuonna 2021, joka on 3,3 % toimintamenoista. Palkkojen ja palkkioiden osuus henkilöstömenoista on yhteensä 20,1 milj. euroa. Eläkemenoihin ja muihin sivukuluihin on varattu yhteensä 4,4 milj. euroa. Henkilöstömenot eivät sisällä varausta mahdollisen tulospalkkion maksamiseen.

4.3.3 Muut toimintamenot

Aineisiin, tarvikkeisiin ja tavaroihin on vuodelle 2021 varattu 1,3 milj. euroa. Vuoden 2022 ja 2023 varaus on 1,1 milj. euroa. Tämä menoerä sisältää toimisto- ja IT-tarvikkeet, pienet IT-laitehankinnat (jotka eivät ole investointeja), matkakorttien ja kertakorttipohjien hankinnat, kalustohankinnat ym. tarvikehankinnat.

Vuokramenot vuonna 2021 ovat 3,9 milj. euroa. Vuokramenot sisältävät HSL:n toimitilojen vuokrakustannusten lisäksi sähköbusseista maksettavia leasing-vuokria 0,1 milj. euroa ja kuljettajien sosiaalitiloista maksettavia vuokria 1,2 milj. euroa. HSL:n vuokramenot kasvavat vuosilla 2022 ja 2023 kun Ojangon bussivarikon vuokrat budjetoidaan HSL:n kustannuksiin. Vuosien 2022-2023 varaus on 4,5 milj. euroa.

Muut menot vuonna 2021 ovat 3,9 milj. euroa. Muihin menoihin sisältyvät tarkastusmaksujen luottotappiot ja luottotappiovaraukset, joita arvioidaan kirjattavan vuosittain noin 2,0 milj. euroa. Muihin menoihin sisältyvät myös luottokortti- ym. provisiot, jotka ovat TTS-vuosina vähitellen kasvava erä, kun matkalipun myyntiä siirtyy HSL:n omiin myyntikanaviin, joiden maksuvälinekustannukset (mm. korttimaksamisen kustannus) näkyvät kasvavina menoina. Vuodelle 2022-2023 muihin menoihin varataan yhteensä 4,5 milj. euroa.

Toimintakatteen ennen rahoitustuottoja –ja kuluja sekä poistoja, arvioidaan olevan vuonna 2021 33,7 milj. euroa ylijäämäinen.

4.4 Rahoitustuotot ja -kulut

HSL rahoittaa investointinsa tarvittaessa lainanotolla rahoituslaitoksilta. Alustava toiminta- ja taloussuunnitelma 2021-2023 sisältää vuonna 2020 osavuosikatsausennusteessa arvioidun 100 milj. euron pitkäaikaisen talousarviolainan kustannuksia takaisinmaksuerinä rahoituslaskelmassa ja korkoina tuloslaskelmassa. Mikäli talous kehittyy kevään 2020 osavuosikatsauksen mukaisena, lainaa ei tarvittane nostaa lisää vuonna 2021.

Ylimääräisen kassavarojen sijoituksissa noudatetaan HSL:n hallituksen hyväksymää sijoituspolitiikkaa. Sijoituksia tehdään kassavarojen turvaamiseksi pankkien perimiltä negatiivisilta talletuskoroilta, mikäli ylimääräisiä kassavaroja TTS-kaudella on jäljellä.

Rahoituksen nettomenojen vuonna 2021 arvioidaan olevan 0,1 milj. euroa ja vuonna 2022-2023 0,2 milj. euroa.

Jäsenkunnille maksettavat korkokustannukset

Jäsenkunnille on HSL:n yhtymäkokouksen päätöksen perusteella maksettu korkoa kuntakohtaisesta ylijäämästä (ja laskutettu korkoa kuntakohtaisesta alijäämästä). Koron laskentaperusteena on ollut tilinpäätösvuoden ensimmäisen ja viimeisen päivän kuntakohtaisen kumulatiivisen yli/alijäämän keskiarvo. Korkona käytetään tilinpäätösvuoden ensimmäisen päivän vuoden euribor-korkoa. Koron määräytymispäivä on kunkin tilinpäätösvuoden ensimmäinen pankkipäivä ja maksupäivä tilinpäätösvuotta seuraavan vuoden kesäkuun 30. päivä.

Pääkaupunkiseudun kaupunginjohtajien keväällä 2019 hyväksymien omistajaohjauksen tavoitteiden mukaan myös jäsenkuntien peruspääomaosuuksille tulee maksaa korkoa vuosina 2019-2021. Alustava toiminta- ja taloussuunnitelma 2021-2023 sisältää varauksen jäsenkunnille maksettaville koroille.

Vuosikate rahoituserien jälkeen on 33,6 milj. euroa ylijäämäinen, joka riittää kattamaan suunnitelman mukaisia poistoja, jotka ovat 18,9 milj. euroa vuonna 2021.

Tilikauden 2020 ylijäämäksi arvioidaan 14,7 milj. euroa ja sillä katetaan edellisvuodelta kertynyttä alijäämää.

5 Investoinnit ja poistot

HSL:n investointimenot ovat 18,1 milj. euroa vuonna 2021, 17,5 milj. euroa vuonna 2022 ja 11,8 milj. euroa vuonna 2023.

Taulukko 6: Investoinnit 2019-2023

	TP2019	TA 2020	TAE 2021	TS 2022	TS 2023
Investoinnit yht. €	11 126 849	22 104 000	18 052 000	17 497 000	11 824 000

Edellisten vuosien merkittävin investointi LIJ-hanke valmistui kesäkuussa 2018. Lippu- ja informaatiojärjestelmän kehittämiseen on budjetoitu käytettäväksi suunnitelmakaudella 2021-2023 vielä noin 8,3 milj. euroa.

Kytkin- ja tietoliikenneratkaisu liikennevälineisiin -hankkeessa uudistetaan verkko ja yhteydet ajoneuvoissa, joilla mahdollistetaan tulevaisuuden matkustajalaskennan sekä lähimaksulaitteiden tarpeet. Tähän hankkeeseen on varattu yhteensä 6,0 milj. euroa suunnitelmakaudella

Tunnistepohjaisen maksamisen kehittämiseen on varattu suunnitelmakaudella yhteensä 2,1 milj. euroa ja 4,4 milj. euroa on suunniteltu käytettävän lähimaksulaitteisiin.

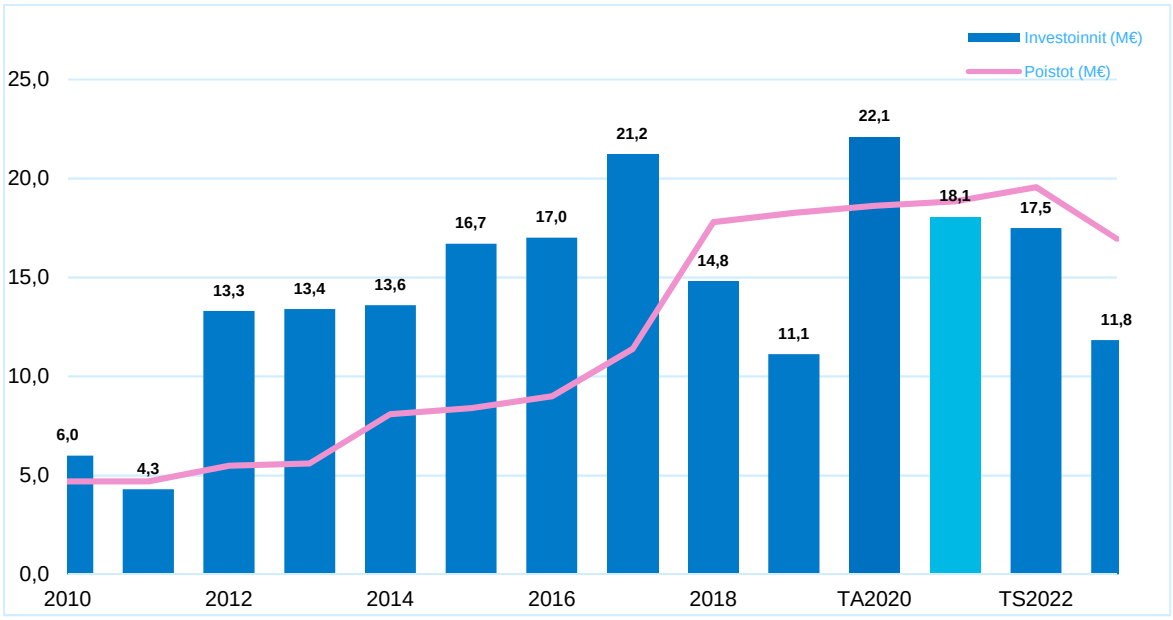
Reittiopasta uudistetaan yhteensä 1,5 milj. eurolla. HSL.fi –palvelun kehittämiseen on varattu 3,0 milj. euroa ja HSL-sovelluksen jatkokehittämiseen noin 4,5 milj. euroa koko suunnitelmakaudella. Yrityspalveluiden digitalisointiin on varattu noin 0,9 milj. euroa ja OpenMaas -lipunmyyntirajapintaan noin 1,4 milj. euroa. Joren kokonaisuudistukseen on suunniteltu käytettävän 2,6 milj. euroa koko suunnitelmakaudella.

Muihin investointeihin on varattu suunnitelmakaudelle 12,7 milj. euroa, josta joukkoliikenteen suunnittelu- ja infojärjestelmiin sekä infolaitteisiin noin 5,6 milj. euroa, HSL:n muihin järjestelmiin noin 5,8 milj. euroa sekä 1,3 milj. euroa kiinteistön ja toimitilojen kunnostamiseen.

Suunnitelman mukaiset poistot

Investoinnit realisoituvat kuntaosuuksiin suunnitelman mukaisten poistojen kautta. Talousarviossa poistot ovat yhteensä 18,9 milj. euroa vuonna 2021, 19,6 milj. euroa vuonna 2022 ja 17,0 milj. euroa vuonna 2023. Suurin osa suunnitelmavuosien poistoista liittyy vuoden 2018 kesällä päättyneeseen LIJ-hankkeeseen ja tämän jälkeiseen LIJ-järjestelmän kehittämiseen. Poistot sisältyvät kuntaosuuslaskennassa yleiskustannuksiin.

Poistoajat ovat HSL:n hyväksytyn poistosuunnitelman mukaiset. Poistoajat ovat LIJ-hankkeen osalta pääosin 8 vuotta (laitteet ja muut aineelliset hankinnat) tai 5 vuotta (ohjelmat ja muut aineettomat hankinnat). Poistomenetelmänä on tasapoisto.

Kuva 9: Investointien ja poistojen kehitys 2010-2023

LIITE 1:

Tuloslaskelma 2019–2023

x 1 000 €	TP 2019	TA 2020	ENN. [1] 2020	TAE 2021 (1.)	ERO TAE2021 (1)/ENN2020 €	ERO TAE2021 (1)/ENN2020 %	TAE 2021 (2.)	ERO TAE2021 (2)/ENN2020 €	ERO TAE2021 (2)/ENN2020 %	TAE 2021 (3.)	ERO TAE2021 (3)/ENN2020 €	ERO TAE2021 (3)/ENN2020 %	TS 2022	ERO TS2022/TAE2021 €	ERO TS2022/TAE2021 %	TS 2023	ERO TS2023/TS2022 €	ERO TS2023/TS2022 %
Toimintatuotot	**748 235**	**754 990**	**631 933**	**768 719**	**136 785**	**21,6 %**	**768 719**	**136 785**	**21,6 %**	**768 719**	**136 786**	**21,6 %**	**790 376**	**21 658**	**2,8 %**	**854 753**	**64 376**	**8,1 %**
Myyntituotot	**383 881**	**391 759**	**271 502**	**345 276**	**73 774**	**27,2 %**	**306 979**	35 476	13,1 %	**268 694**	-2 808	-1,0 %	**390 249**	44 973	13,0 %	**396 000**	5 751	1,5 %
Lipputulot yhteensä	**383 080**	**391 255**	**270 991**	**344 772**	**73 781**	**27,2 %**	**306 475**	**35 484**	**13,1 %**	**268 190**	**-2 801**	**-1,0 %**	**389 849**	**45 077**	**13,1 %**	**395 700**	**5 851**	**1,5 %**
Muut myyntituotot yhteensä	**802**	**504**	**512**	**504**	**-8**	**-1,5 %**	**504**	**-8**	**-1,5 %**	**504**	**-8**	**-1,5 %**	**400**	**-104**	**-20,6 %**	**300**	**-100**	**-25,0 %**
Korvaukset kunnilta	**348 106**	**345 310**	**345 310**	**408 831**	**63 521**	**18,4 %**	**447 128**	**101 818**	**29,5 %**	**485 413**	**140 103**	**40,6 %**	**385 768**	**-23 062**	**-5,6 %**	**444 359**	**58 590**	**15,2 %**
Muut myyntitulot	**1 203**	**840**	**835**	**305**	**-530**	**-63,5 %**	**305**	**-530**	**-63,5 %**	**305**	**-530**	**-63,5 %**	**305**		**0,0 %**	**305**		
Vuokratuotot	**2 547**	**3 189**	**2 667**	**2 607**	**-60**	**-2,2 %**	**2 607**	**-60**	**-2,2 %**	**2 607**	**-60**	**-2,2 %**	**2 667**	**60**	**2,3 %**	**2 707**	**40**	**1,5 %**
Muut toimintatuotot	**6 691**	**6 844**	**5 452**	**6 042**	**590**	**10,8 %**	**6 042**	**590**	**10,8 %**	**6 042**	**590**	**10,8 %**	**5 769**	**-273**	**-4,5 %**	**5 764**	**-5**	**-0,1 %**
Toimintakulut	**-735 258**	**-759 400**	**-726 954**	**-734 975**	**-8 021**	**1,1 %**	**-734 975**	**-8 021**	**1,1 %**	**-734 975**	**-8 021**	**1,1 %**	**-755 888**	**-20 913**	**2,8 %**	**-822 827**	**-66 939**	**8,9 %**
Henkilöstökulut	**-22 961**	**-24 045**	**-23 186**	**-24 485**	**-1 300**	**5,6 %**	**-24 485**	**-1 300**	**5,6 %**	**-24 485**	**-1 300**	**5,6 %**	**-24 719**	**-234**	**1,0 %**	**-24 955**	**-236**	**1,0 %**
Palvelujen ostot	**-702 545**	**-725 935**	**-694 600**	**-700 978**	**-6 377**	**0,9 %**	**-700 978**	**-6 377**	**0,9 %**	**-700 978**	**-6 377**	**0,9 %**	**-721 324**	**-20 347**	**2,9 %**	**-787 265**	**-65 941**	**9,1 %**
Bussiliikenteen operointikustannukset	-320 958	-338 633	-321 185	-328 247	-7 062	2,2 %	-328 247	-7 062	2,2 %	-328 247	-7 062	2,2 %	-333 521	-5 274	1,6 %	-335 518	-1 997	0,6 %
Junaliikenteen operointikustannukset	-93 591	-96 895	-90 202	-89 798	404	-0,4 %	-89 798	404	-0,4 %	-89 798	404	-0,4 %	-81 213	8 585	-9,6 %	-81 820	-607	0,7 %
Metroliikenteen operointikustannukset	-41 913	-43 383	-42 615	-44 405	-1 790	4,2 %	-44 405	-1 790	4,2 %	-44 405	-1 790	4,2 %	-50 402	-5 997	13,5 %	-58 418	-8 016	15,9 %
Raitioliikenteen operointikustannukset	-52 911	-57 556	-55 807	-57 397	-1 590	2,8 %	-57 397	-1 590	2,8 %	-57 397	-1 590	2,8 %	-60 444	-3 047	5,3 %	-70 530	-10 086	16,7 %
Lauttaliikenteen operointikustannukset	-4 500	-4 150	-3 694	-4 501	-807	21,8 %	-4 501	-807	21,8 %	-4 501	-807	21,8 %	-4 364	137	-3,0 %	-4 473	-109	2,5 %
IdeaLabin operointikustannukset	-749	-252	-223		223	-100,0 %		223	-100,0 %		223	-100,0 %						
Liikenteen operointikustannukset yhteensä	**-514 622**	**-540 869**	**-513 726**	**-524 348**	**-10 622**	**2,1 %**	**-524 348**	**-10 622**	**2,1 %**	**-524 348**	**-10 622**	**2,1 %**	**-529 944**	**-5 596**	**1,1 %**	**-550 759**	**-20 815**	**3,9 %**
Bussiliikenteen infrapalvelut	-9 147	-8 673	-7 761	-7 156	605	-7,8 %	-7 156	605	-7,8 %	-7 156	605	-7,8 %	-8 243	-1 088	15,2 %	-8 370	-127	1,5 %
Junaliikenteen infrapalvelut	-15 023	-13 552	-13 552	-14 225	-673	5,0 %	-14 225	-673	5,0 %	-14 225	-673	5,0 %	-14 034	190	-1,3 %	-13 862	173	-1,2 %
Metroliikenteen infrapalvelut	-110 241	-107 497	-107 497	-97 482	10 015	-9,3 %	-97 482	10 015	-9,3 %	-97 482	10 015	-9,3 %	-109 652	-12 170	12,5 %	-150 034	-40 382	36,8 %
Raitioliikenteen infrapalvelut	-15 880	-17 519	-17 519	-19 724	-2 205	12,6 %	-19 724	-2 205	12,6 %	-19 724	-2 205	12,6 %	-21 308	-1 583	8,0 %	-26 572	-5 265	24,7 %
Lauttaliikenteen infrapalvelut	-401	-432	-432	-652	-221	51,1 %	-652	-221	51,1 %	-652	-221	51,1 %	-566	86	-13,2 %	-303	264	-46,5 %
Muut infrapalvelut			-1 176	-1 582	-406	34,5 %	-1 582	-406	34,5 %	-1 582	-406	34,5 %	-2 150	-568	35,9 %	-2 150		0,0 %
Infrapalvelut yhteensä	**-150 692**	**-147 673**	**-147 937**	**-140 820**	**7 116**	**-4,8 %**	**-140 820**	**7 116**	**-4,8 %**	**-140 820**	**7 116**	**-4,8 %**	**-155 954**	**-15 133**	**10,7 %**	**-201 291**	**-45 338**	**29,1 %**
Muut palvelujen ostot yhteensä	**-37 231**	**-37 393**	**-32 938**	**-35 809**	**-2 871**	**8,7 %**	**-35 809**	**-2 871**	**8,7 %**	**-35 809**	**-2 871**	**8,7 %**	**-35 427**	**382**	**-1,1 %**	**-35 215**	**212**	**-0,6 %**
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	**-1 751**	**-1 631**	**-1 540**	**-1 281**	**259**	**-16,8 %**	**-1 281**	**259**	**-16,8 %**	**-1 281**	**259**	**-16,8 %**	**-1 126**	**155**	**-12,1 %**	**-1 124**	**3**	**-0,2 %**
Vuokrakulut	**-4 653**	**-3 882**	**-4 053**	**-3 928**	**125**	**-3,1 %**	**-3 928**	**125**	**-3,1 %**	**-3 928**	**125**	**-3,1 %**	**-4 501**	**-573**	**14,6 %**	**-4 544**	**-43**	**1,0 %**
Muut kulut	**-3 348**	**-3 907**	**-3 575**	**-4 303**	**-728**	**20,4 %**	**-4 303**	**-728**	**20,4 %**	**-4 303**	**-728**	**20,4 %**	**-4 217**	**86**	**-2,0 %**	**-4 939**	**-722**	**17,1 %**
Toimintakate	**12 977**	**-4 410**	**-95 021**	**33 744**	**128 765**	**-135,5 %**	**33 744**	**128 764**	**-135,5 %**	**33 744**	**128 765**	**-135,5 %**	**34 489**	**745**	**2,2 %**	**31 926**	**-2 563**	**-7,4 %**
Rahoitustuotot ja -kulut	**522**	**-220**	**-242**	**-142**	**100**	**-41,2 %**	**-142**	**100**	**-41,2 %**	**-142**	**100**	**-41,2 %**	**-182**	**-40**	**28,2 %**	**-222**	**-40**	**22,0 %**
Vuosikate	**13 500**	**-4 630**	**-95 262**	**33 602**	**128 864**	**-135,3 %**	**33 602**	**128 864**	**-135,3 %**	**33 602**	**128 865**	**-135,3 %**	**34 307**	**705**	**2,1 %**	**31 704**	**-2 603**	**-7,6 %**
Poistot	**-18 258**	**-18 619**	**-17 980**	**-18 855**	**-875**	**4,9 %**	**-18 855**	**-875**	**4,9 %**	**-18 855**	**-875**	**4,9 %**	**-19 560**	**-705**	**3,7 %**	**-16 957**	**2 603**	**-13,3 %**
Tilikauden yli-/alijäämä	**-4 758**	**-23 249**	**-113 242**	**14 747**	**127 989**	**-113,0 %**	**14 747**	**127 989**	**-113,0 %**	**14 747**	**127 989**	**-113,0 %**	**14 747**		**0,0 %**	**14 747**		**0,0 %**
Toimintatuotot / Toimintakulut, %	101,8 %	99,4 %	86,9 %	104,6 %			104,6 %			104,6 %			104,6 %			103,9 %		
Toimintatuotot ilman kuntaosuuksia, 1 000 €	400 129	409 680	286 623	359 888			321 591			283 306			404 608			410 394		
- ilman kuntaosuuksia, %	54,4 %	53,9 %	39,4 %	49,0 %			43,8 %			38,5 %			53,5 %			49,9 %		
Toimintakate, %	1,7 %	-0,6 %	-15,0 %	4,4 %			4,4 %			4,4 %			4,4 %			3,7 %		
Vuosikate, %	1,8 %	-0,6 %	-15,1 %	4,4 %			4,4 %			4,4 %			4,3 %			3,7 %		
Vuosikate / Poistot, %	73,9 %	-24,9 %	-529,8 %	178,2 %			178,2 %			178,2 %			175,4 %			187,0 %		

LIITE 2:

Rahoituslaskelma 2019-2023

1 000 €	TP2019	TA2020	ENN2020	TAE2021	TS2022	TS2023
Toiminnan rahavirta						
Vuosikate	13 500	-4 630	-95 262	33 602	34 307	31 704
Satunnaiset erät						
Tulorahoituksen korjauserät						
Investointien rahavirta						
Investointimenot	-11 127	-22 104	**-21 413**	**-18 052**	**-17 497**	**-11 824**
Rahoitusosuudet investointimenoihin						
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot						
Toiminnan ja investointien rahavirta	**2 373**	**-26 734**	**-116 675**	**15 550**	**16 810**	**19 880**
Rahoituksen rahavirta						
Lainakannan muutokset						
Pitkäaikaisten lainojen lisäys			100 000			
Pitkäaikaisten lainojen vähennys				-10 000	-10 000	-10 000
Lyhytaikaisten lainojen muutos						
Oman pääoman muutokset						
Muut maksuvalmiuden muutokset	-3 722	5 000	5 000			
Rahavarojen muutos	**-1 350**	**-21 734**	**-11 675**	**5 550**	**6 810**	**9 880**
Rahavarat 31.12	80 261	58 527	68 585	74 135	80 945	90 824
Rahavarat 1.1	81 610	80 261	80 261	68 585	74 135	80 945
Investointien tulorahoitus %	121,3 %	-20,9 %	-444,9 %	186,1 %	196,1 %	268,1 %
Kassan riittävyys, pv	39,8	28,1	34,5	36,8	39,1	40,3

LIITE 3:

Investointihankkeet TTS-kaudella 2021-2023

Investointihankkeet x 1 000 €	TAE2021	TS2022	TS2023	TTS-Kausi yhteensä	Kuvaus
LIJ Lippu- ja Informaatiojärjestelmän kehittämishankkeet	3 730	2 530	2 030	8 290	Lippu- ja Informaatiojärjestelmän lippu- ja myyntiosion kehittämiskustannukset, laitehankinnat ja muu ohjelmiston kehitystarpeet.
Kytkin- ja tietoliikenneratkaisu liikennevälineisiin	2 000	2 000	2 000	6 000	Hankkeessa uudistetaan verkko ja yhteydet ajoneuvoissa, joilla mahdollistetaan matkustajalaskennan sekä lähimaksulaitteiden tarpeet.
HSL-sovelluksen jatkokehitys	1 500	1 500	1 500	4 500	HSL-mobiilisovelluksen jatkuva kehitys
Lähimaksulaitteet	1 200	3 200		4 400	Varaus lähimaksuominaisuuden ja QR-koodilukijan hankintoihin. QR-koodilukija lisätään mobiililipun validointia varten.
HSL.fi -palvelun uusiminen	980	1 500	500	2 980	Uusi hsl.fi-sivusto, joka kokoaa yhteen myös muita kuluttajaverkkopalveluita.
JORE 4.0 (kokonaisuudistus)	1 100	1 100	400	2 600	Joukkoliikennerekisterin uudistaminen
Tunnistepohjainen maksujärjestelmä	700	700	700	2 100	Kaikkien HSL:n myyntikanavien yhteisen tunnistepohjaisen taustajärjestelmän hankinta ja kehittämiskustannukset. Yhteistyöprojekti TVV lippu- ja maksujärjestelmä Oy (LMJ) kanssa.
JUKI2 siirtymäkauden käynnistämiskorvaukset	1 743			1 743	Kilpailutetun junaliikenteen siirtymäkauden käynnistämiskorvausten maksupostit
Reittiopas 4.0 ja Digitransit (ohjelmistot)	500	500	500	1 500	Traficomin ja LMJ:n kanssa yhteistyössä toteutettu reitityspalvelu.
OpenMaaS-lipunmyyntirajapinta	435	450	465	1 350	Palvelu, jossa tarjotaan liikennepalvelulain edellyttämät avoimet lipunmyyntirajapinnat MaaS-operaattoreille.
Tietovarasto- ja raportointiratkaisu	450	450	450	1 350	Luodaan HSL:n yhteinen tietovarasto, jossa huomioidaan myös Matkustajadatan tarpeet.
Opastinsilta 6 toimitilat	1 200	50		1 250	Toimitilojen/kiinteistön remontointivaraus.
Sähköiset näytöt – TFT	300	300	300	900	Huomioidaan infrahankkeiden näyttökustannusten siirtyminen HSL:lle.
HSL Yrityspalveluiden digitalisointi	342	300	250	892	Yritysportaali, jonka kautta voidaan hallita yritysmatkalippujen edunsaajia, ostoja sekä laskutusta
Liikennöintisovellusten kehitys DevOps-mallilla	330	260	260	850	Bussiliikenteen tarkastusjärjestelmän, Transitlog, TransitData, karttapalveluiden ja JoreMapUI-sovellusten sekä liikennevaloetuus- ja informaatiorajapintojen kehittäminen.
HSL kortti	250	230	230	710	Matkakortin nettilatauspalvelun kehittäminen.
Robotiikan hyödyntäminen HSL:n prosesseissa	30	300	300	630	Tutkitaan robotiikan hyödyntämisen mahdollisuuksia asiakaspalvelun ja talouden prosesseissa.
Tutkimusalusta	200	200	200	600	Järjestelmä, jolle HSL voi siirtää matkustajille, operaattoreille ja muille kumppaneille suunnattuja tutkimuksia.
Järjestelmien pienkehittäminen	180	180	180	540	Varautuminen Järjestelmien pienkehittämiseen mahdollistaa pienten investointien toteuttamisen dynaamisesti ja ketterästi
Matkustajalaskentalaitteet	400	100		500	Varautuminen uusien runkolinjojen laitehankintaan. Uudet runkolinjat 10 bussia/linja.
Raide-Jokerin pysäkkinäytöt			500	500	Jokaiselle pysäkille katokseen näytöt sekä lisäksi joillekin pysäkeille erillinen tolppanäyttö
Muut hankkeet	482	1 647	1 059	3 188	Muut hankkeet, joiden yksittäinen arvo TTS-kaudella alle 0,5 M€
Investointihankkeet yhteensä	**18 052**	**17 497**	**11 824**	**47 373**	

LIITE 4:
Joukkoliikenteen palvelutasomuutokset 2021

Ostoliikennesopimusten piirissä olevan bussi-, metro-, lähijuna- ja raitioliikenteen osalta muutokset suunnitelmakaudella ovat seuraavat:

Muutokset vuonna 2021

Metroliikenne

Metroliikenteessä jatketaan vuonna 2021 edelleen syysliikenteen 2020 alusta alkaen koronakriisin taloudellisten vaikutusten vuoksi käyttöönotettuja sopeutustoimia, joiden periaatteista HSL:n halli-tus on päättänyt 29.4.2020 / §81. Nämä sopeutustoimet, eli tarjonnan supistukset, kohdistuvat ruuhka-ajan ulkopuolelle varhaiseen aamuun sekä iltoihin.

Metroliikenteessä ei varauduta tarjonnan lisäyksiin.

Lähijunaliikenne

HSL:n tilaamassa lähijunaliikenteessä jatketaan vuonna 2021 edelleen syysliikenteen 2020 alusta alkaen koronakriisin taloudellisten vaikutusten takia käyttöönotettuja sopeutustoimia, joiden periaatteista HSL:n hallitus on päättänyt 14.4.2020 / §54. Junaliikenteen suunnittelun perusperiaatteena on, että työmatkaliikenne turvataan ja aiemmin TTS:ssä vuosille 2020-2022 sekä Liikennöintisuunnitelmassa vuosille 2020-2021 esitettyjä tarjonnan lisäyksiä jätetään tekemättä. Tarjonnan supistukset kohdistuvat pääsääntöisesti ruuhka-ajan ulkopuolelle. Suunnitteluohjeesta poiketen myös ruuhka-aikojen ulkopuolella sallitaan ruuhkautumisen lisääntyminen junissa.

Aiemmin vuodelle 2021 suunniteltuja lisäyksiä, joita ei toteuteta:

- A-junan talviliikenteen vuorovälin tihentäminen syksystä 2021 alkaen 10 minuuttiin ma-pe klo 9-15. Päiväliikenteen vuoroväli on edelleen 20 minuuttia.
- A-junan talviliikenteen vuorovälin tihentäminen syksystä 2021 alkaen 20 minuuttiin sunnuntaisin klo 11-19. Sunnuntailiikenteen vuoroväli on edelleen 30 minuuttia.
- L-junien yöliikenteen vuorovälin tihentäminen syksystä 2021 alkaen viikonloppuisin 30 minuuttiin klo 01-04. Yöliikenteen vuoroväli on edelleen 60 minuuttia.

Kustannusvaikutukset:
A-junat ma-pe -101 000 € vuonna 2021 ja -218 000 € vuositasolla
A-junat sunnuntaisin -10 000 € vuonna 2021 ja -21 000 € vuositasolla
L-junien yöliikenne ma-pe -25 000 € vuonna 2021 ja -52 000 € vuositasolla

Kesäliikenteessä ajetaan kesästä 2021 alkaen lisäksi harvennetuilla vuoroväleillä seuraavasti:

- A-junat ma-pe (klo 6-9.30 ja 14.30-18.30) 20 min vuorovälillä
- I-junat lauantaisin (klo 10-18) 15 min vuorovälillä
- P-junat lauantaisin (klo 10-19) 15 min vuorovälillä
- K-junat lauantaisin (klo 10-18) 15 min vuorovälillä

Riittävän kapasiteetin varmistamiseksi liikennöidään ruuhka-ajan A-junat sekä I-, P ja K-junat lauantaisin kahdella junayksiköllä.

Kesäliikenteen supistusten kustannusvaikutus:
A-junat ma-pe -38 000 € vuonna 2021 ja vuositasolla
I-, P- ja K-junat lauantaisin -37 000 € vuonna 2021 ja vuositasolla

LIITE 4:
Joukkoliikenteen palvelutasomuutokset 2021

Kesällä 2021 myös K-junat liikennöidään ma-pe läpi päivän 20 minuutin vuorovälillä. Liikennettä on harvennettava Keravan uuden asetinlaitteen käyttöönottoon liittyvien töiden takia, joista aiheutuu kaupunkiradan junille työn aikana yksiraiteisuutta Korson ja Keravan välillä. K-junien 15 minuutin vuoroväliin liikenteen aikana, eli iltaisin klo 18 jälkeen sekä lauantaisin ja sunnuntaisin läpi päivän, joka toinen K-juna ajetaan vain osuudella Helsinki-Hiekkaharju.

Riittävän kapasiteetin varmistamiseksi liikennöidään K-junat kahdella junayksiköllä myös ma-pe päiväliikenteessä.

K-junien kesäliikenteen harvennuksen kustannusvaikutus on noin -250 000 € verrattuna normaaliin liikenteeseen, jossa liikennöitäisiin ma-pe 10 minuutin vuorovälillä läpi päivän ja yhden yksikön junilla keskellä päivää.

A-junan liikennöintiaikaa pidennetään puolella tunnilla noin klo 23 asti. Muutos liittyy Karjaan lähijunaliikenteen päättymiseen kesäliikenteen alusta 2021 alkaen, jolloin nykyinen L-juna Helsingistä noin klo 23 Karjaalle muuttuu Siuntioon päättyväksi X-junaksi, joka ei pysähdy kaikilla Helsingin ja Leppävaaran välisillä väliasemilla. Muutos myös vähentää tarvetta liikennöidä yksittäisiä L-junia kahdella junayksiköllä viikonloppuisin ja yhtenäistää rantaradan suunnan tarjontaa suhteessa muihin ratasuuntiin.

Kustannusmuutos:
+ 9 000 € vuonna 2021 ja + 16 000 € vuositasolla

Varaudutaan pidentämään yksittäisiä E- ja U-junia ruuhka-aikaan kolmen junayksikön pituisiksi, mikäli matkustajamäärät sitä edellyttävät.

Kustannusmuutos:
+ 13 000 € vuonna 2021 ja + 28 000 € vuositasolla

Raitioliikenne

Raitioliikenteessä jatketaan vuonna 2021 edelleen syysliikenteen 2020 alusta alkaen koronakriisin taloudellisten vaikutusten vuoksi käyttöönotettuja sopeutustoimia, joiden periaatteista HSL:n halli-tus on päättänyt 29.4.2020 / §81. Nämä sopeutustoimet, eli tarjonnan supistukset, kohdistuvat ruuhka-ajan ulkopuolelle iltaan.

Raitoliikenteessä ei olla valmistauduttu tarjonnan lisäyksiin lähivuosina, mutta useat valmistuvat uudet rataosuudet tuovat kustannuksia tulevina vuosina. Alla kirjatuissa linjakohtaisissa kustannusmuutoksissa on otettu huomioon 2020 syysliikenteestä alkaen tehdyt supistukset.

Hernesaaren raitiotien 1. vaiheen käyttöönotto

Varaudutaan Hernesaaren raitioliikenteen 1. vaiheen liikenteen aloittamiseen osuudella Hietalahti - Eiranranta. Muutos koskee linjaa 6.

Kustannusmuutokset:
+175 000 € vuonna 2021 ja +418 000 € vuositasolla.

LIITE 4:
Joukkoliikenteen palvelutasomuutokset 2021

Atlantinkadun raitiotien valmistuminen
Varaudutaan linjan 9 reitin jatkamiseen Saukonpaadesta Länsiterminaali T2:lle valmistuvaa Atlantinkadun rataa pitkin. Muutoksen jälkeen Länsiterminaalia palvelevat raitiolinjat 7 ja 9.

Kustannusmuutokset:
Linjalla 9 +175 000 € vuonna 2021 ja vuositasolla

Linjan 6T lakkauttaminen
Linja 6T lakkautetaan Atlantinkadun raitiotien liikenteen käynnistyessä.

Kustannusmuutokset:
-345 000 € vuonna 2021 ja vuositasolla.

Poikkeusreitit
Vuodelle 2021 alkavaksi on aikataulutettu laajoja raitioliikenteen poikkeusreittejä aiheuttavia katuverkon perusparannustöitä. Näitä ovat Runeberginkatu välillä Töölöntori - Mannerheimintie, Caloniuksenkatu sekä Helsinginkatu välillä Sturenkatu – Fleminginkatu. Työmaiden aiheuttamat poikkeusreitit, niiden laajuus sekä kustannukset selviävät jatkosuunnittelussa. Kustannuksia ei ole voitu ottaa huomioon tässä talousarviossa, sillä poikkeusjärjestelyjen laajuudet eivät ole vielä tiedossa.

Lauttaliikenne
Ei suunniteltuja muutoksia.

LIITE 4:
Joukkoliikenteen palvelutasomuutokset 2021

Bussiliikenne

Sopeuttamistoimet koronaepidemian aiheuttamien taloudellisten vaikutusten vuoksi
Bussiliikenteessä jatketaan vuonna 2021 edelleen syysliikenteen 2020 alusta alkaen koronakriisin taloudellisten vaikutusten vuoksi käyttöönotettuja sopeutustoimia, joiden periaatteista HSL:n hallitus on päättänyt 5.5.2020 / §89.

Tehtyjen sopeuttamistoimien kokonaisvaikutus bussiliikenteen operointikustannuksiin on noin -4%. Kustannussäästöt jakautuvat jäsenkunnille eri tasoisina, mutta niitä on pyritty toteuttamaan jokaisen kunnan liikennöinnin osalta.

Säästötoimenpiteitä on kohdennettu kaikkeen liikenteeseen. Säästöjä on pyritty kohdistamaan vähäisen kysynnän ajankohtiin, mutta myös ruuhka-ajan liikennöintiä on vähennetty niillä linjoilla, joilla se on ollut matkustajakapasiteetin puolesta mahdollista. Joitain linjoja ja reittivariantteja on myös lakkautettu kokonaan.

Seuraavia liikennöintisuunnitelmassa 2020-2021 mainittuja liikenteen lisäyksiä ei ole toteutettu:

- Linjan 88 vuorotarjonnan tihentäminen Kruunuvuorenrannassa
- Linjojen 92, 94, 94A, 95, 97(V) ja 98 viikonloppuliikenteen palvelutasoparannus
- Kauklahti-Saunalahti alueen lisätarjonnan järjestäminen
- Linjan 437 Martinlaakso-Perusmäki palvelutason parantaminen
- Linjojen 531 ja 542 sunnuntailiikenteen palvelutason parannus
- Linjan 173Z ruuhka-ajan ulkopuolisen palvelutason parannus
- Linjan 562 sunnuntailiikenteen vuorovälin tihennys
- Linjan 972 vuorovälin tihentäminen ruuhka-aikoina
- Linjan 643K viikonloppuliikenteen aloittaminen Vantaan Ruskeasannan ja Etelä-Tuusulan palvelutason parantamiseksi

Seuraavia Lauttasaaren linjastosuunnitelmassa ja Pohjois-Espoon ja Leppävaaran linjastosuunnitelmassa mainittuja lisäyksiä ei ole toteutettu:

- Linjaa 22K Katajaharju-Vattuniemi ei ole perustettu
- Runkolinjan 200 sunnuntailiikenteen vuoroväliä ei ole tihennetty 10 minuuttiin, vuoroväli on sunnuntaisin 15min

Edellä mainittuja palvelutasoparannuksia ei ole budjetoitu toteutettavaksi myöskään TTS2021-2023 suunnittelukaudella, Kruunuvuorenrannan palvelutasoparannuksia lukuun ottamatta.

Hankkeiden ja työmaiden aiheuttamat kustannukset sekä lisäliikenteen järjestäminen

<u>Raide-Jokerin rakentamisen aikaiset poikkeusliikennejärjestelyt</u>
Varaudutaan viivästyksiin ja poikkeusreitteihin linjan 550 reitin varrella koskien runkolinjan 550 lisäksi lukuisia muita linjoja. Kustannuslaskenta on perustunut Raide-Jokeri -hankkeelta saatuun tällä hetkellä tiedossa olevaan rakennustöiden aikatauluun, jonka perusteella on arvioitu linjakohtaisesti kustannus palvelutason säilyttämiseksi nykyisellään. Runkolinjan 550 osalta kustannuslaskenta on perustunut ruuhka-ajan liikennöintiin noin 5 minuutin vuorovälillä. Poikkeusreitit vaikuttavat runkolinjan kysyntään, joten linjan 550 toteutuva vuoroväli voi olla tässä laskelmassa esitettyä heikompi. Kustannuksissa tulee kuitenkin varautua siihen, että matkustajat siirtyvät käyttämään muita linjoja, jolloin näiden linjojen

LIITE 4:
Joukkoliikenteen palvelutasomuutokset 2021

palvelutasoa tulee parantaa nykyisestä. Kustannuslaskennassa on lisäksi epävarmuuksia, jotka liittyvät rakennustöiden aikatauluun sekä rakennustöiden aiheuttamiin vaikutuksiin. Lopullinen kustannustaso voi siis olla esitetty suurempi tai pienempi.

Rakentamisen aikaisten poikkeusjärjestelyjen kustannukset vuonna 2021:

Helsingin sisäisen liikenne: +731 000 €
Seutu, poikittaisliikenne: +1 600 000 €
Seutu, Espoon suunta: +107 000 €
Seutu, Vantaan suunta: +296 000 €

Yhteensä: +2 734 000 €

Itäkeskuksen terminaalin rakennustöiden aikaiset poikkeusjärjestelyt
Varaudutaan Itäkeskuksen terminaalin rakentamisen aikaisiin poikkeusjärjestelyihin. Poikkeusjärjestelyt vaikuttavat kaikkiin terminaaliin liikennöiviin linjoihin (54, 80, 82, 82B, 93, 93K, 94, 95, 97, 97V, 98, 500, 550, 554, 561, 801–805 ja 841-843).

Rakentamisen aikaisten poikkeusjärjestelyjen kustannukset:
Helsingin sisäinen liikenne + 896 000€ vuonna 2021, + 1 120 000€ vuositasolla
Seutu, poikittaisliikenne +273 000€ vuonna 2021, + 340 000€ vuositasolla

Laajasalon katutöiden aikaiset poikkeusjärjestelyt
Varaudutaan bussiliikenteen pieniin viivästyksiin, jotka aiheutuvat katujen ja raitiotien rakentamisesta Laajasalossa.

Työmaiden bussiliikenteelle aiheuttaman hidastumisen kustannukset:
+ 300 000 € vuositasolla

Herttoniemen terminaalin ja vesieritystyömaan rakentamisen aiheuttamat viivästykset
Varaudutaan bussiliikenteen viivästyksiin terminaalialueella rakentamisen aiheuttamista järjestelyistä johtuen.

Työmaiden bussiliikenteelle aiheuttaman hidastumisen kustannukset:
+ 200 000 € vuositasolla

Metron siltatyömaiden aikaiset poikkeusjärjestelyt
Varaudutaan korvaamaan osa metroliikenteestä busseilla n. viikon ajan kesällä 2021 metrosiltojen korjauksen aikana.

- 175 000 € metron liikennöintikorvaukset
+ 770 000€ korvaava bussiliikenne idän suuntaan

LIITE 4:
Joukkoliikenteen palvelutasomuutokset 2021

Vara-autot lisäliikenteen ja pienten poikkeustilanteiden hoitamiseksi
Seutuliikenne +500 000 €
Helsingin sisäinen liikenne +500 000 €
Espoon sisäinen liikenne +150 000 €
Keravan sisäinen ja seutuliikenne +20 000 €
Tuusulan sisäinen ja seutuliikenne +20 000 €
Siuntion sisäinen liikenne: Ei erillistä varautumista lisäliikenteeseen.
Kirkkonummen sisäinen liikenne ja Sipoon sisäinen liikenne: Ei erillistä varautumista. Lasketaan osana alueiden kysyntäkannustesopimusten vuosibudjettia.
Raitioliikenne: +25 000 €
Metroliikenne: +70 000 €
Junaliikenne: +20 000 €

Helsingin sisäiset linjat

Linja 69
Syksystä 2021 alkaen varaudutaan lisäämään linjalle 69 yksi ruuhka-auto Malmin lentokentän ympäristön kasvavien asuinalueiden tuoman lisäkysynnän takia.

+ 38 000 € vuonna 2021 ja 84 000 € vuositasolla

Linjat 90 ja 96
Syksystä 2020 alkaen linjojen iltaliikenne ma-su noin kello 21 alkaen harvenee 20 minuutista 30 minuuttiin.

- 75 000€ vuositasolla

Linjat 92, 94, 95, 97 ja 98 Itäkeskus – Myllypuro/Kontula/Mellunmäki/Rastila
Kaikkien linjojen iltaliikenne harvenee noin klo 21 alkaen ma-su 20 minuutista 30 minuuttiin 8/2020 alkaen. Lisäksi linjan 94A ruuhka-ajan vuoroväli harvenee 10 minuutista 15 minuuttiin 8/2020 alkaen.

- 2 ap/arki
- 190 000€ vuositasolla

Linjat 603, 701 ja 702
Uuden liikennöintisopimuksen alkaessa vähennetään Koillis- ja Pohjois-Helsingin lähibussien liikennettä siten, että kullakin linjalla ajetaan arkisin päiväsaikaan yhdellä autolla 3–4 lähtöä suuntaansa.

- 150 000 € vuonna 2021 ja 390 000 € vuositasolla

Linjat 811 ja 812
Linjan 811 osalta liikennöidään säästösyistä ja vähäisten matkustajamäärien vuoksi pelkkää B-varianttia 8/2020 alkaen. Linjan 812 osalta siirrytään pelkän B-variantin liikennöintiin 3/2021 alkaen Myllypuron monipuolisen palvelukeskuksen siirtyessä Herttoniemen väistötiloista takaisin Myllypuroon.

- 2 ap /arki 3/2021 alkaen
- 200 000€ vuositasolla

LIITE 4:
Joukkoliikenteen palvelutasomuutokset 2021

Helsingin poikittaisliikenteen kehittämissuunnitelma ja Haagan linjastosuunnitelma
Toteutetaan HSL:n hallituksen hyväksymien Helsingin poikittaisliikenteen kehittämissuunnitelman (§ 48, 16.4.2019) ja Haagan linjastosuunnitelman (§ 134, 17.12.2019) mukaiset linjastomuutokset syksystä 2021 alkaen.

Kokonaisuutena muutos on kustannusneutraali jakautuen linjaryhmittäin seuraavasti:

- Helsingin sisäinen liikenne: - 1 milj. € vuonna 2021 ja - 2,6 milj. € vuositasolla
- Poikittaiset seutulinjat: + 1,2 milj. € vuonna 2021 ja + 3,1 milj. € vuositasolla
- Espoon suunnan seutulinjat: - 200 000 € vuonna 2021 ja - 500 000 € vuositasolla

Espoon sisäiset linjat ja Espoon suunnan seutuliikenne

Linja 118 Tapiola-Suurpelto-Espoon keskus-Kauklahti
Linja 118B Tapiola-Suurpelto
Linja 118B varaudutaan jatkamaan Espoon keskukseen vuoden 2021 syysliikenteen alussa, kun Kuuriniitty-Suurpelto –joukkoliikenneyhteys valmistuu. Samalla linjan 118 reitti muuttuu kulkemaan uuden joukkoliikenneyhteyden kautta.

Autopäivä- ja kustannusmuutokset:
+2 / arki / la / su
+230 000 € vuonna 2021 ja +580 000 € vuositasolla

Linja 134 Matinkylä-Espoon keskus-Tuomarila
Linja 136 Matinkylä-Espoon keskus-Tuomarila
Harvennetaan linjojen 134 ja 136 arjen ruuhka-aikojen vuoroväliä 10 minuutista 15 minuuttiin molemmilla linjoilla linjojen 118 ja 118B reittimuutoksesta johtuvan kysynnän vähenemisen myötä.

Autopäivä- ja kustannusmuutokset:
-4 ap / arki
-150 000€ vuonna 2021 ja -380 000 € vuositasolla

Linja 224 Leppävaara-Kauniainen-Espoon keskus-Tuomarila
Pohjois-Espoon ja Leppävaaran linjastosuunnitelmassa esitetty pisto Kuurinniittyyn linjalle 224 poistuu, kun Suurpellon ja Kuurinniityn välinen joukkoliikenneyhteys valmistuu ja linja 118 siirtyy kulkemaan uutta katuosuutta pitkin. Linja 118 tarjoavat palvelun Kuurinniityn ja Espoon keskuksen välille.

Kustannusmuutokset:
-50 000 € vuonna 2021 ja -140 000 € vuositasolla

Vantaan sisäiset linjat ja Vantaan suunnan seutuliikenne

Lahdenväylän linjastosuunnitelma
Toteutetaan HSL:n hallituksen hyväksymän Lahdenväylän linjastosuunnitelman (13.2.2018) mukaiset linjastomuutokset syksystä 2021 alkaen. Suunnitelman mukaisesti perustetaan myös uusi runkolinja 570 nykyisen linjan 562 tilalle ja jatketaan linjan päätepysäkki Lentoasemalle.

Muutos on kustannusneutraali.

LIITE 4:
Joukkoliikenteen palvelutasomuutokset 2021

Keravan sisäiset linjat ja Keravan suunnan seutuliikenne
Ei suunniteltuja muutoksia.

Kirkkonummen sisäiset linjat ja Kirkkonummen suunnan seutuliikenne
Ei suunniteltuja muutoksia.

Sipoon sisäiset linjat ja Sipoon suunnan seutuliikenne

Varaudutaan perustamaan syysliikenteen 2021 alusta uuden liikennöintisopimuksen myötä uusi linja Itäkeskuksesta Taasjärvelle. Linja perustetaan vastaamaan Taasjärven kasvavan asuinalueen tarpeita. Linja liikennöi tunnin vuorovälillä. Uusi linja muodostaa yhdessä linjojen 841 ja 842 (lauantaisin myös 843) kanssa 20 minuutin vuorovälin ma-la Söderkullan ja Itäkeskuksen välille.

Jatketaan linjat 993 ja 995 Taasjärvelle koulumatkayhteyksien takia.

Liikenteen aloittaminen edellyttää, että tarvittavat katujen ja pysäkkien parannustoimenpiteet Tasbyntiellä on toteutettu.

Kustannusmuutokset:
1 ap / arki ja lauantai
+140 000 € vuonna 2021 ja +300 000 € vuositasolla.

Siuntion sisäiset linjat ja Siuntion suunnan seutuliikenne
Ei suunniteltuja muutoksia.

Tuusulan sisäiset linjat ja Tuusulan suunnan seutuliikenne
Ei suunniteltuja muutoksia.

LIITE 5:
Joukkoliikenteen palvelutasomuutokset 2022

Muutokset vuonna 2022

Metroliikenne

Metroliikenteessä jatketaan vuonna 2022 edelleen syysliikenteen 2020 alusta alkaen koronakriisin taloudellisten vaikutusten takia käyttöönotettuja sopeutustoimia.

Metroliikenteessä ei varauduta tarjonnan lisäyksiin.

Lähijunaliikenne

HSL:n tilaamassa lähijunaliikenteessä jatketaan vuonna 2022 edelleen syysliikenteen 2020 alusta alkaen koronakriisin taloudellisten vaikutusten takia käyttöönotettuja sopeutustoimia.

Aiemmin vuodelle 2022 suunniteltuja lisäyksiä, joita ei toteuteta:

- Kolmansien junayksiköiden lisääminen talviliikenteessä syksystä 2022 alusta alkaen yksittäisiin I-, P- tai K-juniin. Junat ajetaan ruuhka-aikaan edelleen kahdella yksiköllä.

Kustannusvaikutus:
-12 000 € vuonna 2022 ja -25 000 € vuositasolla

Kesäliikenteessä ajetaan myös edelleen A-junat ma-pe ruuhka-aikaan 20 minuutin vuorovälillä sekä I-, P- ja K-junat lauantaisin 15 minuutin vuoroväleillä. K-junien kesäliikenteen vuoroväli ma-pe palautetaan kuitenkin 10 minuutin vuorovälille.
Järvenpään kaupungista on tulossa HSL:n jäsenkunta 1.1.2022 alkaen. Päätökseen sisältyy ehto, että HSL:n perussopimukseen liitytään, mikäli jäsenyys tuo merkittävän parannuksen Järvenpään ja Helsingin välisen junaliikenteen tarjontaan. HSL:n tavoitteena on, että ruuhka-aikojen ulkopuolella päiväliikenteessä ja lauantaisin klo 9-19 Helsingin ja Järvenpään välisen junaliikenteen vuoroväliä tihennetään siten, että junilla olisi syysliikenteen alusta 2022 alkaen noin 15 minuutin vuorovälit nykyisen 30 minuutin vuorovälin sijaan, mikäli Järvenpää liittyy jäseneksi. Ruuhka-aikoina Järvenpään junaliikenteen vuoroväli on ruuhkasuuntaan jo ennestään keskimäärin 15 minuuttia. Järvenpään perustarjonta muodostuu liikenne- ja viestintäministeriön ostoliikenteestä, johon kuuluvat VR:n liikennöimät Riihimäen suunnan D- ja R-junat, joita tarvittavin osin täydennettäisiin HSL:n tilaamalla junaliikenteellä Järvenpäähän.

Kustannusvaikutus:
+400 000 € vuonna 2022 ja +1 000 000 € vuositasolla

Raitioliikenne

Raitioliikenteessä jatketaan vuonna 2022 edelleen syysliikenteen 2020 alusta alkaen koronakriisin taloudellisten vaikutusten takia käyttöönotettuja sopeutustoimia.

Ilmalan raitiotie ja Jätkäsaaren linjaston täydentyminen

Varaudutaan Ilmalan raitiotien käyttöönottoon. Muutos koskee linjaa 9, jonka reitti pitenee Pasilan asemalta Ilmalantorille. Samalla linja 9 jatketaan Länsiterminaali T2:lta uudelle kääntöpaikalle Bunkkerin edustalle.

Kustannusmuutokset:
+460 000 € vuonna 2022 ja +1 100 000 € vuosittain

LIITE 5:
Joukkoliikenteen palvelutasomuutokset 2022

Jätkäsaaren linjaston täydentyminen linja 8
Bunkkerin edustan kääntöpaikka otetaan käyttöön. Linja 8 jatketaan Saukonpaadesta Atlantinkadun rataa pitkin Länsiterminaalille ja Bunkkerin edustalle.

Kustannusmuutokset:
+ 255 000 € vuonna 2022 ja + 590 000 € vuosittain

Linjojen 2 ja 7 muutokset
Linjaa 7 jatketaan elokuussa Pasilan asemalta Meilahden sairaalalle uuden Rosina Heikelin puistoon rakennettavan kääntöpaikan myötä. Linjan 7 pidennyksen yhteydessä linja 2 päätepysäkki siirtyy Pasilan asemalta Messukeskukselle.

Kustannusmuutokset:
+490 000 € vuonna 2022 ja +1 110 000 € vuosittain

Lauttaliikenne
Ei suunniteltuja muutoksia.

Bussiliikenne

Hankkeiden ja työmaiden aiheuttamat kustannukset sekä lisäliikenteen järjestäminen

Raide-Jokerin rakentamisen aikaiset poikkeusliikennejärjestelyt
Varaudutaan viivästyksiin ja poikkeusreitteihin linjan 550 reitin varrella koskien runkolinjan 550 lisäksi lukuisia muita linjoja. Kustannuslaskenta on perustunut Raide-Jokeri -hankkeelta saatuun tällä hetkellä tiedossa olevaan rakennustöiden aikatauluun, jonka perusteella on arvioitu linjakohtaisesti kustannus palvelutason säilyttämiseksi nykyisellään. Runkolinjan 550 osalta kustannuslaskenta on perustunut ruuhka-ajan liikennöintiin noin 5 minuutin vuorovälillä. Poikkeusreitit vaikuttavat runkolinjan kysyntään, joten linjan 550 toteutuva vuoroväli voi olla tässä laskelmassa esitettyä heikompi. Kustannuksissa tulee kuitenkin varautua siihen, että matkustajat siirtyvät käyttämään muita linjoja, jolloin näiden linjojen palvelutasoa tulee parantaa nykyisestä. Kustannuslaskennassa on lisäksi epävarmuuksia, jotka liittyvät rakennustöiden aikatauluun sekä rakennustöiden aiheuttamiin vaikutuksiin. Lopullinen kustannustaso voi siis olla esitetty suurempi tai pienempi.

Rakentamisen aikaisten poikkeusjärjestelyjen kustannukset vuonna 2022:

Helsingin sisäisen liikenne: +760 000 €
Seutu, poikittaisliikenne: +1 950 000 €
Seutu, Espoon suunta: +70 000 €
Seutu, Vantaan suunta: +280 000 €

Yhteensä: +3 060 000 €

Leppävaaran terminaalin rakentamisen aikaiset poikkeusjärjestelyt:
Varaudutaan viivästyksiin ja poikkeusreitteihin Leppävaaran terminaalin, Sellon uuden parkkitalon ja radan ylittävän sillan rakentamistöiden vuoksi. Tämän hetkisten suunnitelmien mukaan väliaikainen

LIITE 5:
Joukkoliikenteen palvelutasomuutokset 2022

bussiterminaali siirretään junaradan pohjoispuolelle läkkitorille. Rakentamisen aikaiset järjestelyt vaikuttavat seuraaviin linjoihin: 113, 202, 502 ja 543.

Autopäivä- ja kustannusmuutokset:
+3 ap / arki, la ja su

Espoon sisäinen +540 000 €
Seutu, poikittaisliikenne +290 000 €

Itäkeskuksen terminaalin rakennustöiden aikaiset poikkeusjärjestelyt
Varaudutaan Itäkeskuksen terminaalin rakentamisen aikaisiin poikkeusjärjestelyihin. Poikkeusjärjestelyt vaikuttavat kaikkiin terminaaliin liikennöiviin linjoihin (54, 80, 82, 82B, 93, 93K, 94, 95, 97, 97V, 98, 500, 550, 554, 561, 801–805 ja 841-843).

Rakentamisen aikaisten poikkeusjärjestelyjen kustannukset:
Helsingin sisäinen liikenne + 1 120 000€
Seutu, poikittaisliikenne + 340 000€

Laajasalon Koirasaarentien katutöiden aikaiset poikkeusjärjestelyt
Varaudutaan bussiliikenteen pieniin viivästyksiin, jotka aiheutuvat katujen ja raitiotien rakentamisesta Koirasaarentiellä.

Työmaiden bussiliikenteelle aiheuttaman hidastumisen kustannukset:
+ 300 000 € vuositasolla

Herttoniemen terminaalin peruskorjauksen aikaiset poikkeusjärjestelyt
Varaudutaan Herttoniemen terminaalin peruskorjauksen aikaisiin poikkeusjärjestelyihin terminaalista liikennöivillä linjoilla.

Rakentamisen aikaisten poikkeusjärjestelyjen kustannukset:
+ 700 000 € vuonna 2022

Vara-autot lisäliikenteen ja pienten poikkeustilanteiden hoitamiseksi
Seutuliikenne +500 000 €
Helsingin sisäinen liikenne +500 000 €
Espoon sisäinen liikenne +150 000 €
Vantaan sisäinen liikenne +150 000 €
Keravan sisäinen ja seutuliikenne +20 000 €
Tuusulan sisäinen ja seutuliikenne +20 000 €
Siuntion sisäinen liikenne: Ei erillistä varautumista lisäliikenteeseen.
Kirkkonummen sisäinen liikenne ja Sipoon sisäinen liikenne: Ei erillistä varautumista. Lasketaan osana alueiden kysyntäkannustesopimusten vuosibudjettia.
Raitioliikenne: +25 000 €
Metroliikenne: +70 000 €
Junaliikenne: +20 000 €

LIITE 5:
Joukkoliikenteen palvelutasomuutokset 2022

Helsingin sisäiset linjat

Linja 75 Rautatientori – Jakomäki – Puistolan asema
Linja 77 Rautatientori – Tattariharju – Jakomäki
Palautetaan linjoille 75 ja 77 syksyllä 2020 koronaepidemian aiheuttamien sopeuttamistoimien takia karsittua liikennettä Malmin lentoaseman ympäristön asuinrakentamisen takia.

+ 63 000 € vuonna 2022 ja 138 000 € vuositasolla

Linja 79 Herttoniemi – Puistola
Varaudutaan lisäämään tarjontaa linjalla hiljaiseen aikaan ja yhtenäistämään vuorovälejä muun linjaston kanssa.

+ 21 000 € vuonna 2021 ja 55 000 € vuositasolla

Kruunuvuorenrannan alueen kasvu
Varaudutaan lisäämään bussiliikenteen tarjontaa Kruunuvuorenrannassa.

+ 2 ap / arki
+ 300 000 € vuonna 2022

Espoon sisäiset linjat ja Espoon suunnan seutuliikenne

Linja 111 Otaniemi – Tapiola – Westend – Matinkylä – Hyljelahti
Linjan 111 reitti siirretään poikkeusreitille Djupsundsbäckenin alueen rakennustöiden alkaessa ja Hylkeenpyytäjäntien yhteyden katketessa. Samalla linjalle varaudutaan lisäämään yksi auto kaikille päivätyypeille pidentyvän ajoajan vuoksi.

Autopäivä- ja kustannusmuutokset:
+1 / arki / la / su
+300 000 € vuonna 2022 ja +300 000 € vuositasolla

Vantaan sisäiset linjat ja Vantaan suunnan seutuliikenne

Hämeenlinnanväylän ja Vihdintien linjastosuunnitelman käyttöönotto
Toteutetaan HSL:n hallituksen hyväksymän Hämeenlinnanväylän ja Vihdintien linjastosuunnitelman (§ 35, 24.3.2020) mukaiset linjastomuutokset syksystä 2022 alkaen.

Suunnitelman mukaisesti perustetaan samalla uudet runkolinjat 300, 400, 520, 530. Runkolinjojen perustaminen ja linjastosuunnitelman käyttöönotto edellyttää Vantaan Luhtitien jatkeen sekä Espoon Lintulaaksontien jatkeen valmistumista elokuuhun 2022 mennessä.

Kustannukset jakautuvat linjaryhmittäin seuraavasti:
Vantaan suunnan seutuliikenne +680 000 vuonna 2022 ja +1 700 000€ vuositasolla
Espoon suunnan seutuliikenne -1 400 000€ vuonna 2022 ja -3 500 000€ vuositasolla
Poikittainen seutuliikenne +4 000 000€ vuonna 2022 ja 10 000 000€ vuositasolla
Espoon sisäinen liikenne -1 840 000€ vuonna 2022 ja -4 600 000€ vuositasolla

LIITE 5:
Joukkoliikenteen palvelutasomuutokset 2022

Kivistön alueen rakentuminen
Varaudutaan Kivistön alueen asukasmäärän kasvuun ja Kivistön linjastosuunnitelman mukaisen liikenteen käyttöönottoon lisäämällä alueen liikennöintiin yksi auto arkena ja viikonloppuna.

+ 1 ap / arki, la, su
+ 130 000€ vuonna 2022 ja +340 000€ vuositasolla

Aviapolis-alueen rakentuminen
Varaudutaan Aviapolis-alueen sekä Tuusulanväylän sektorin palvelutason parantamiseen maankäytön kehittyessä.

+2 ap / ma-su
+ 200 000€ vuonna 2022 ja +600 000€ vuositasolla

Linja 37 Kamppi - Malminkartano - Honkasuo
Linjan 37 reittiä jatketaan Honkasuolta Myyrmäen asemalle aikaisintaan syksyllä 2022 Vantaan joukkoliikennelinjasto 2015 -suunnitelman (HSL:n hallituksen päätös §34, 4.3.2014) mukaisesti, kun ajoyhteys Honkasuolta Rajatorpantielle valmistuu.

Autopäivä- ja kustannusmuutokset:
1 ap / arki, la, su
+108 000 € vuonna 2022 ja +280 000 € vuositasolla

Keravan sisäiset linjat ja Keravan suunnan seutuliikenne
Ei suunniteltuja muutoksia

Sipoon sisäiset linjat ja Sipoon suunnan seutuliikenne
Ei suunniteltuja muutoksia.

Kirkkonummen sisäiset linjat ja Kirkkonummen suunnan seutuliikenne
Ei suunniteltuja muutoksia

Siuntion sisäiset linjat ja Siuntion suunnan seutuliikenne
Ei suunniteltuja muutoksia

Tuusulan sisäiset linjat ja Tuusulan suunnan seutuliikenne
Ei suunniteltuja muutoksia

LIITE 6:
Joukkoliikenteen palvelutasomuutokset 2023

Muutokset vuonna 2023

Metroliikenne

Metroliikenteessä jatketaan vuonna 2023 edelleen syysliikenteen 2020 alusta alkaen koronakriisin taloudellisten vaikutusten takia käyttöönotettuja sopeutustoimia.

Metron jatke Kivenlahteen

Varaudutaan metroverkon Kivenlahden jatkeen avautumiseen vuoden 2023 aikana, Matinkylään päättyvät vuorot jatketaan Kivenlahteen.

Kustannusmuutokset:
+ 2 500 000 € vuonna 2023

Lähijunaliikenne

HSL:n tilaamassa lähijunaliikenteessä jatketaan vuonna 2023 edelleen syysliikenteen 2020 alusta alkaen koronakriisin taloudellisten vaikutusten takia käyttöönotettuja sopeutustoimia.

Raitioliikenne

Raitioliikenteessä jatketaan vuonna 2023 edelleen syysliikenteen 2020 alusta alkaen koronakriisin taloudellisten vaikutusten takia käyttöönotettuja sopeutustoimia.

Melkinlaiturin kääntöpaikan käyttöönotto
Varaudutaan linjan 7 jatkeeseen Jätkäsaaressa osuudella Länsiterminaali – Melkinlaituri.

Kustannusmuutokset:
+145 000 € vuonna 2023 ja +350 000 € vuosittain

Hernesaaren raitiotien 2. vaiheen käyttöönotto
Varaudutaan Hernesaaren raitioliikenteen 2. vaiheen liikenteen aloittamiseen osuudella Eiranranta - Hernesaari. Muutos koskee linjaa 6.

Kustannusmuutokset:
+200 000 € vuonna 2023 ja +475 000 € vuosittain

Varautuminen Raide-Jokerin käyttöönottoon
Varaudutaan Raide-Jokerin käyttöönottoon liittyviin toimenpiteisiin.

Kustannusmuutokset: tarkentuu suunnittelun edetessä.

Lauttaliikenne

Ei suunniteltuja muutoksia.

LIITE 6:
Joukkoliikenteen palvelutasomuutokset 2023

Bussiliikenne

Hankkeiden ja työmaiden aiheuttamat kustannukset sekä lisäliikenteen järjestäminen

Raide-Jokerin rakentamisen aikaiset poikkeusliikennejärjestelyt
Varaudutaan viivästyksiin ja poikkeusreitteihin linjan 550 reitin varrella. Kustannuslaskenta on perustunut Raide-Jokeri -hankkeelta saatuun tällä hetkellä tiedossa olevaan rakennustöiden aikatauluun, jonka perusteella on arvioitu linjakohtainen kustannus runkolinjalle 550 palvelutason säilyttämiseksi. Runkolinjan 550 osalta kustannuslaskenta on perustunut ruuhka-ajan liikennöintiin suunnilleen samalla vuorovälillä kuin ennen rakentamisen aloittamista. Vuoden 2023 poikkeusreitit Maaherrantiellä ja Otaniemessä saattavat vaikuttavat runkolinjan kysyntään, joten linjan 550 toteutuva vuoroväli voi olla tässä laskelmassa esitettyä heikompi. Kustannuksissa tulee kuitenkin varautua siihen, että matkustajat siirtyvät käyttämään muita linjoja, jolloin näiden linjojen palvelutasoa tulee parantaa nykyisestä. Kustannuslaskennassa on lisäksi epävarmuuksia, jotka liittyvät rakennustöiden aikatauluun sekä rakennustöiden aiheuttamiin vaikutuksiin. Lopullinen kustannustaso voi siis olla esitetty suurempi tai pienempi.

Rakentamisen aikaisten poikkeusjärjestelyjen kustannukset vuonna 2023:

Seutu, poikittaisliikenne: +780 000 €
Yhteensä: +780 000 €

Leppävaaran terminaalin rakentamisen aikaiset poikkeusjärjestelyt:
Varaudutaan viivästyksiin ja poikkeusreitteihin Leppävaaran terminaalin, Sellon uuden parkkitalon ja radan ylittävän sillan rakentamistöiden vuoksi. Tämän hetkisten suunnitelmien mukaan väliaikainen bussiterminaali siirretään junaradan pohjoispuolelle läkkitorille. Rakentamisen aikaiset järjestelyt vaikuttavat seuraaviin linjoihin: 113, 202, 502 ja 543.

Autopäivä- ja kustannusmuutokset:
+3 ap / arki, la ja su

Espoon sisäinen +540 000 €
Seutu, poikittaisliikenne +290 000 €

Itäkeskuksen terminaalin rakennustöiden aikaiset poikkeusjärjestelyt
Varaudutaan Itäkeskuksen terminaalin rakentamisen aikaisiin poikkeusjärjestelyihin. Poikkeusjärjestelyt vaikuttavat kaikkiin terminaaliin liikennöiviin linjoihin (54, 80, 82, 82B, 93, 93K, 94, 95, 97, 97V, 98, 500, 550, 554, 561, 801–805 ja 841-843).

Rakentamisen aikaisten poikkeusjärjestelyjen kustannukset:
Helsingin sisäinen liikenne + 1 120 000€
Seutu, poikittaisliikenne + 340 000€

LIITE 6:
Joukkoliikenteen palvelutasomuutokset 2023

Laajasalon Koirasaarentien katutöiden aikaiset poikkeusjärjestelyt
Varaudutaan bussiliikenteen pieniin viivästyksiin, jotka aiheutuvat katujen ja raitiotien rakentamisesta Koirasaarentiellä.

Työmaiden bussiliikenteelle aiheuttaman hidastumisen kustannukset:
+ 300 000 € vuonna 2023

Herttoniemen terminaalin peruskorjauksen aikaiset poikkeusjärjestelyt
Varaudutaan Herttoniemen terminaalin peruskorjauksen aikaisiin poikkeusjärjestelyihin terminaalista liikennöivillä linjoilla.

Rakentamisen aikaisten poikkeusjärjestelyjen kustannukset:
+ 800 000 € vuonna 2023

Linnanrakentajankadun katutöiden aikaiset poikkeusjärjestelyt
Varaudutaan bussiliikenteen viivästyksiin Linnanrakentajankadun työmaiden aiheuttamien järjestelyjen vuoksi.

Työmaan bussiliikenteelle aiheuttaman hidastumisen kustannukset:
+ 800 000 € vuonna 2023

Vara-autot lisäliikenteen ja pienten poikkeustilanteiden hoitamiseksi
Seutuliikenne +500 000 €
Helsingin sisäinen liikenne +500 000 €
Espoon sisäinen liikenne +150 000 €
Vantaan sisäinen liikenne +150 000 €
Keravan sisäinen ja seutuliikenne +20 000 €
Tuusulan sisäinen ja seutuliikenne +20 000 €
Siuntion sisäinen liikenne: Ei erillistä varautumista lisäliikenteeseen.
Kirkkonummen sisäinen liikenne ja Sipoon sisäinen liikenne: Ei erillistä varautumista. Lasketaan osana alueiden kysyntäkannustesopimusten vuosibudjettia.
Raitioliikenne: +25 000 €
Metroliikenne: +70 000 €
Junaliikenne: +20 000 €

Helsingin sisäiset linjat

Kruunuvuorenrannan alueen kasvu
Varaudutaan lisäämään bussiliikenteen tarjontaa Kruunuvuorenrannassa.
+ 2 ap / arki
+ 300 000 € vuonna 2023

LIITE 6:
Joukkoliikenteen palvelutasomuutokset 2023

Espoon sisäiset linjat ja Espoon suunnan seutuliikenne

Metron jatke Kivenlahteen – vaikutukset bussiliikenteeseen

Varaudutaan metroverkon Kivenlahden jatkeen avautumiseen vuoden 2023 alusta. Kivenlahden metron valmistuminen vaikuttaa olennaisesti länsimetron vaikutusalueen bussilinjastoon. Metron valmistuttua alueella otetaan käyttöön päivitetty liityntälinjastosuunnitelma. Linjastosuunnitelma valmistuu vuoden 2020 aikana, jonka jälkeen myös kustannusvaikutukset täsmentyvät.

Vantaan sisäiset linjat ja Vantaan suunnan seutuliikenne

Ei suunniteltuja muutoksia.

Keravan sisäiset linjat ja Keravan suunnan seutuliikenne

Ei suunniteltuja muutoksia.

Sipoon sisäiset linjat ja Sipoon suunnan seutuliikenne

Ei suunniteltuja muutoksia.

Kirkkonummen sisäiset linjat ja Kirkkonummen suunnan seutuliikenne

Ei suunniteltuja muutoksia.

Siuntion sisäiset linjat ja Siuntion suunnan seutuliikenne

Ei suunniteltuja muutoksia.

Tuusulan sisäiset linjat ja Tuusulan suunnan seutuliikenne

Ei suunniteltuja muutoksia.

Kuntaosuudet 2021, skenaario 1 (punaisella rajatussa laatikossa laskutettavien kuntaosuuksien määrä 2021)

A. Kustannukset kunnittain

Operointikustannukset	Helsinki	Espoo	Kauniainen	Vantaa	Kerava	Kirkkonummi	Sipoo	Tuusula	Siuntio	Yhteensä
- Ilman ymp.bonusta	**290,7**	**106,9**	**2,2**	**88,4**	**10,2**	**11,1**	**5,3**	**6,8**	**0,8**	**522,378**
- Ympäristöbonus	**1,5**	**0,8**	**0,0**	**0,7**	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**3,000**
Yhteensä	**292,2**	**107,6**	**2,2**	**89,1**	**10,2**	**11,1**	**5,3**	**6,8**	**0,8**	**525,378**
%-jakautuma	55,6 %	20,5 %	0,4 %	17,0 %	1,9 %	2,1 %	1,0 %	1,3 %	0,2 %	0,000

Muut kustannukset	Helsinki	Espoo	Kauniainen	Vantaa	Kerava	Kirkkonummi	Sipoo	Tuusula	Siuntio	Yhteensä
Muut toimintatuotot ja avustukset	-6,1	-1,8	0,0	-1,5	-0,2	-0,2	-0,1	-0,1	0,0	-10,001
Henkilöstökulut	15,2	4,3	0,1	3,6	0,4	0,5	0,2	0,2	0,0	24,485
Palvelujen ostot	23,2	6,3	0,2	4,8	0,5	0,5	0,2	0,2	0,0	35,809
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	0,8	0,2	0,0	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1,258
Muut toimintakulut	4,3	1,2	0,0	1,1	0,1	0,2	0,1	0,1	0,0	7,052
Rahoitustuotot ja -kulut	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,142
Poistot	11,7	3,6	0,1	2,7	0,2	0,2	0,1	0,1	0,0	18,722
Yhteensä	**49,3**	**13,9**	**0,3**	**10,8**	**1,0**	**1,2**	**0,4**	**0,5**	**0,1**	**77,467**
%-jakautuma	63,7 %	17,9 %	0,4 %	13,9 %	1,3 %	1,5 %	0,5 %	0,7 %	0,1 %	0,000

Infrakustannukset	Helsinki	Espoo	Kauniainen	Vantaa	Kerava	Kirkkonummi	Sipoo	Tuusula	Siuntio	Yhteensä
	76,2	**46,5**	**0,3**	**14,5**	**0,9**	**1,7**	**0,3**	**0,4**	**0,1**	**140,820**
Yhteensä	**76,2**	**46,5**	**0,3**	**14,5**	**0,9**	**1,7**	**0,3**	**0,4**	**0,1**	**140,820**
%-jakautuma	54,1 %	33,0 %	0,2 %	10,3 %	0,6 %	1,2 %	0,2 %	0,3 %	0,1 %	0,000

Kustannukset yhteensä	Helsinki	Espoo	Kauniainen	Vantaa	Kerava	Kirkkonummi	Sipoo	Tuusula	Siuntio	Yhteensä
	416,2	**167,2**	**2,9**	**113,7**	**12,1**	**13,9**	**6,0**	**7,7**	**1,0**	**740,666**
- Ympäristöbonus	**1,5**	**0,8**	**0,0**	**0,7**	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**3,000**
Yhteensä	**417,7**	**168,0**	**2,9**	**114,4**	**12,1**	**13,9**	**6,0**	**7,7**	**1,0**	**743,666**
%-jakautuma	56,2 %	22,6 %	0,4 %	15,4 %	1,6 %	1,9 %	0,8 %	1,0 %	0,1 %	0,000

B. Lipputulot kunnittain

	Helsinki	Espoo	Kauniainen	Vantaa	Kerava	Kirkkonummi	Sipoo	Tuusula	Siuntio	Yhteensä
	202,5	63,6	1,7	54,4	8,5	7,2	2,5	4,0	0,5	344,772
Yhteensä	**202,5**	**63,6**	**1,7**	**54,4**	**8,5**	**7,2**	**2,5**	**4,0**	**0,5**	**344,772**
%-jakautuma	58,7 %	18,4 %	0,5 %	15,8 %	2,5 %	2,1 %	0,7 %	1,2 %	0,2 %	0,000

C. Kuntaosuudet ennen aikaisempien vuosien ylijäämää, valtionapuja ja muita tukia

	Helsinki	Espoo	Kauniainen	Vantaa	Kerava	Kirkkonummi	Sipoo	Tuusula	Siuntio	Yhteensä
	213,7	103,6	1,2	59,3	3,5	6,8	3,5	3,7	0,4	395,894
- Ympäristöbonus	1,5	0,8	0,0	0,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	3,000
Yhteensä	**215,2**	**104,4**	**1,2**	**60,0**	**3,6**	**6,8**	**3,5**	**3,7**	**0,4**	**398,894**
%-jakautuma	53,9 %	26,2 %	0,3 %	15,1 %	0,9 %	1,7 %	0,9 %	0,9 %	0,1 %	0,000

Kuntaosuudesta tehtävät vähennykset

	Helsinki	Espoo	Kauniainen	Vantaa	Kerava	Kirkkonummi	Sipoo	Tuusula	Siuntio	Yhteensä
- ed. vuosien yli-/alijäämä	-4,0	-5,5	-0,1	-4,6	0,3	-0,6	-0,2	0,0	0,0	-14,747
- suurten kaupunkiseut. tuki	2,4	1,0	0,0	0,8	0,1	0,1	0,1	0,1	0,0	4,810
Yhteensä	**-1,6**	**-4,4**	**0,0**	**-3,8**	**0,4**	**-0,5**	**-0,2**	**0,1**	**0,0**	**-9,937**
%-jakautuma	16,5 %	44,3 %	0,5 %	37,8 %	-4,0 %	4,8 %	1,7 %	-1,3 %	-0,2 %	0,000

D. Kuntaosuudet vähennysten jälkeen

	Helsinki	Espoo	Kauniainen	Vantaa	Kerava	Kirkkonummi	Sipoo	Tuusula	Siuntio	Yhteensä
- Yhteensä	216,8	108,8	1,3	63,8	3,2	7,2	3,7	3,6	0,4	408,831
Yhteensä	**216,836**	**108,796**	**1,284**	**63,798**	**3,151**	**7,249**	**3,696**	**3,594**	**0,427**	**408,831**
%-jakautuma	53,0 %	26,6 %	0,3 %	15,6 %	0,8 %	1,8 %	0,9 %	0,9 %	0,1 %	0,000

	Helsinki	Espoo	Kauniainen	Vantaa	Kerava	Kirkkonummi	Sipoo	Tuusula	Siuntio	Yhteensä
Subventio% kunnittain										
- Yhteensä	**51,9 %**	**64,8 %**	**44,3 %**	**55,8 %**	**26,1 %**	**52,0 %**	**61,4 %**	**46,6 %**	**44,0 %**	**0,000**

Vertailu kuntaosuudet 2020 ennuste ja 2020 TA, ennen vähennyksiä

	Helsinki	Espoo	Kauniainen	Vantaa	Kerava	Kirkkonummi	Sipoo	Tuusula	Siuntio	Yhteensä
2021 TAE (Lipputulot -10 %)	**215,200**	**104,393**	**1,236**	**60,045**	**3,552**	**6,772**	**3,528**	**3,723**	**0,444**	**398,893**
2020 TA	**207,332**	**99,302**	**1,055**	**50,412**	**2,716**	**6,299**	**2,897**	**2,951**	**0,405**	**373,369**
Erotus	**7,868**	**5,091**	**0,181**	**9,633**	**0,836**	**0,473**	**0,631**	**0,772**	**0,039**	**25,524**

Kuntaosuudesta tehtävät vähennykset 2020 ennuste ja 2020 TA

	Helsinki	Espoo	Kauniainen	Vantaa	Kerava	Kirkkonummi	Sipoo	Tuusula	Siuntio	Yhteensä
2021 TAE (Lipputulot -10 %)	**-1,635**	**-4,404**	**-0,047**	**-3,752**	**0,400**	**-0,478**	**-0,168**	**0,130**	**0,017**	**-9,937**
2020 TA	**15,091**	**6,065**	**0,209**	**3,727**	**1,396**	**0,461**	**0,201**	**0,853**	**0,055**	**28,059**

Kuntaosuudet vähennysten jälkeen

	Helsinki	Espoo	Kauniainen	Vantaa	Kerava	Kirkkonummi	Sipoo	Tuusula	Siuntio	Yhteensä
2021 TAE (Lipputulot -10 %)	**216,836**	**108,796**	**1,284**	**63,798**	**3,151**	**7,249**	**3,696**	**3,594**	**0,427**	**408,831**
2020 TA	**192,241**	**93,237**	**0,846**	**46,685**	**1,320**	**5,838**	**2,696**	**2,098**	**0,350**	**345,310**
Erotus	**24,594**	**15,559**	**0,438**	**17,113**	**1,831**	**1,411**	**1,000**	**1,496**	**0,077**	**63,520**

Kuntaosuus ilman ed. vuosien yli- /alijäämää

	Helsinki	Espoo	Kauniainen	Vantaa	Kerava	Kirkkonummi	Sipoo	Tuusula	Siuntio	Yhteensä
2021 TAE (Lipputulot -10 %)	**212,834**	**103,344**	**1,202**	**59,200**	**3,418**	**6,628**	**3,451**	**3,584**	**0,422**	**394,084**
Subventio% kunnittain	**51,0 %**	**61,5 %**	**41,5 %**	**51,7 %**	**28,3 %**	**47,6 %**	**57,4 %**	**46,5 %**	**43,5 %**	**53 %**

Kuntaosuudet 2021, skenaario 2 (punaisella rajatussa laatikossa laskutettavien kuntaosuuksien määrä 2021)

A. Kustannukset kunnittain

Operointikustannukset	Helsinki	Espoo	Kauniainen	Vantaa	Kerava	Kirkkonummi	Sipoo	Tuusula	Siuntio	Yhteensä
- Ilman ymp.bonusta	**290,7**	**106,9**	**2,2**	**88,4**	**10,2**	**11,1**	**5,3**	**6,8**	**0,8**	**522,378**
- Ympäristöbonus	**1,5**	**0,8**	**0,0**	**0,7**	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**3,000**
Yhteensä	**292,2**	**107,6**	**2,2**	**89,1**	**10,2**	**11,1**	**5,3**	**6,8**	**0,8**	**525,378**
%-jakautuma	55,6 %	20,5 %	0,4 %	17,0 %	1,9 %	2,1 %	1,0 %	1,3 %	0,2 %	0,000

Muut kustannukset	Helsinki	Espoo	Kauniainen	Vantaa	Kerava	Kirkkonummi	Sipoo	Tuusula	Siuntio	Yhteensä
Muut toimintatuotot ja avustukset	-6,1	-1,8	0,0	-1,5	-0,2	-0,2	-0,1	-0,1	0,0	-10,001
Henkilöstökulut	15,2	4,3	0,1	3,6	0,4	0,5	0,2	0,2	0,0	24,485
Palvelujen ostot	23,2	6,3	0,2	4,8	0,5	0,5	0,2	0,2	0,0	35,809
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	0,8	0,2	0,0	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1,258
Muut toimintakulut	4,3	1,2	0,0	1,1	0,1	0,2	0,1	0,1	0,0	7,052
Rahoitustuotot ja -kulut	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,142
Poistot	11,7	3,6	0,1	2,7	0,2	0,2	0,1	0,1	0,0	18,722
Yhteensä	**49,3**	**13,9**	**0,3**	**10,8**	**1,0**	**1,2**	**0,4**	**0,5**	**0,1**	**77,467**
%-jakautuma	63,7 %	17,9 %	0,4 %	13,9 %	1,3 %	1,5 %	0,5 %	0,7 %	0,1 %	0,000

Infrakustannukset	Helsinki	Espoo	Kauniainen	Vantaa	Kerava	Kirkkonummi	Sipoo	Tuusula	Siuntio	Yhteensä
	76,2	**46,5**	**0,3**	**14,5**	**0,9**	**1,7**	**0,3**	**0,4**	**0,1**	**140,820**
Yhteensä	**76,2**	**46,5**	**0,3**	**14,5**	**0,9**	**1,7**	**0,3**	**0,4**	**0,1**	**140,820**
%-jakautuma	54,1 %	33,0 %	0,2 %	10,3 %	0,6 %	1,2 %	0,2 %	0,3 %	0,1 %	0,000

Kustannukset yhteensä	Helsinki	Espoo	Kauniainen	Vantaa	Kerava	Kirkkonummi	Sipoo	Tuusula	Siuntio	Yhteensä
	416,2	**167,2**	**2,9**	**113,7**	**12,1**	**13,9**	**6,0**	**7,7**	**1,0**	**740,666**
- Ympäristöbonus	**1,5**	**0,8**	**0,0**	**0,7**	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**3,000**
Yhteensä	**417,7**	**168,0**	**2,9**	**114,4**	**12,1**	**13,9**	**6,0**	**7,7**	**1,0**	**743,666**
%-jakautuma	56,2 %	22,6 %	0,4 %	15,4 %	1,6 %	1,9 %	0,8 %	1,0 %	0,1 %	0,000

B. Lipputulot kunnittain

	Helsinki	Espoo	Kauniainen	Vantaa	Kerava	Kirkkonummi	Sipoo	Tuusula	Siuntio	Yhteensä
	179,8	56,5	1,5	48,6	7,6	6,4	2,2	3,5	0,5	306,474
Yhteensä	**179,8**	**56,5**	**1,5**	**48,6**	**7,6**	**6,4**	**2,2**	**3,5**	**0,5**	**306,474**
%-jakautuma	58,7 %	18,4 %	0,5 %	15,9 %	2,5 %	2,1 %	0,7 %	1,2 %	0,2 %	0,000

C. Kuntaosuudet ennen aikaisempien vuosien ylijäämää, valtionapuja ja muita tukia

	Helsinki	Espoo	Kauniainen	Vantaa	Kerava	Kirkkonummi	Sipoo	Tuusula	Siuntio	Yhteensä
	236,4	110,8	1,4	65,1	4,5	7,5	3,8	4,2	0,5	434,192
- Ympäristöbonus	1,5	0,8	0,0	0,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	3,000
Yhteensä	**237,9**	**111,5**	**1,4**	**65,8**	**4,5**	**7,6**	**3,8**	**4,2**	**0,5**	**437,192**
%-jakautuma	54,4 %	25,5 %	0,3 %	15,1 %	1,0 %	1,7 %	0,9 %	1,0 %	0,1 %	0,000

Kuntaosuudesta tehtävät vähennykset

	Helsinki	Espoo	Kauniainen	Vantaa	Kerava	Kirkkonummi	Sipoo	Tuusula	Siuntio	Yhteensä
- ed. vuosien yli-/alijäämä	-4,0	-5,5	-0,1	-4,6	0,3	-0,6	-0,2	0,0	0,0	-14,747
- suurten kaupunkiseut. tuki	2,4	1,0	0,0	0,8	0,1	0,1	0,1	0,1	0,0	4,810
Yhteensä	**-1,6**	**-4,4**	**0,0**	**-3,8**	**0,4**	**-0,5**	**-0,2**	**0,1**	**0,0**	**-9,937**
%-jakautuma	16,5 %	44,3 %	0,5 %	37,8 %	-4,0 %	4,8 %	1,7 %	-1,3 %	-0,2 %	0,000

D. Kuntaosuudet vähennysten jälkeen

	Helsinki	Espoo	Kauniainen	Vantaa	Kerava	Kirkkonummi	Sipoo	Tuusula	Siuntio	Yhteensä
- Yhteensä	239,5	115,9	1,5	69,6	4,1	8,0	4,0	4,0	0,5	447,128
Yhteensä	**239,521**	**115,928**	**1,470**	**69,583**	**4,112**	**8,036**	**3,958**	**4,038**	**0,482**	**447,128**
%-jakautuma	53,6 %	25,9 %	0,3 %	15,6 %	0,9 %	1,8 %	0,9 %	0,9 %	0,1 %	0,000

	Helsinki	Espoo	Kauniainen	Vantaa	Kerava	Kirkkonummi	Sipoo	Tuusula	Siuntio	Yhteensä
Subventio% kunnittain										
- Yhteensä	**57,3 %**	**69,0 %**	**50,7 %**	**60,8 %**	**34,1 %**	**57,7 %**	**65,8 %**	**52,4 %**	**49,7 %**	**0,000**

Vertailu kuntaosuudet 2020 ennuste ja 2020 TA, ennen vähennyksiä

	Helsinki	Espoo	Kauniainen	Vantaa	Kerava	Kirkkonummi	Sipoo	Tuusula	Siuntio	Yhteensä
2021 TAE (Lipputulot -20 %)	**237,885**	**111,525**	**1,423**	**65,830**	**4,512**	**7,559**	**3,790**	**4,167**	**0,499**	**437,190**
2020 TA	**207,332**	**99,302**	**1,055**	**50,412**	**2,716**	**6,299**	**2,897**	**2,951**	**0,405**	**373,369**
Erotus	**30,553**	**12,223**	**0,368**	**15,418**	**1,796**	**1,260**	**0,893**	**1,216**	**0,094**	**63,821**

Kuntaosuudesta tehtävät vähennykset 2020 ennuste ja 2020 TA

	Helsinki	Espoo	Kauniainen	Vantaa	Kerava	Kirkkonummi	Sipoo	Tuusula	Siuntio	Yhteensä
2021 TAE (Lipputulot -20 %)	**-1,635**	**-4,404**	**-0,047**	**-3,752**	**0,400**	**-0,478**	**-0,168**	**0,130**	**0,017**	**-9,937**
2020 TA	**15,091**	**6,065**	**0,209**	**3,727**	**1,396**	**0,461**	**0,201**	**0,853**	**0,055**	**28,059**

Kuntaosuudet vähennysten jälkeen

	Helsinki	Espoo	Kauniainen	Vantaa	Kerava	Kirkkonummi	Sipoo	Tuusula	Siuntio	Yhteensä
2021 TAE (Lipputulot -20 %)	**239,521**	**115,928**	**1,470**	**69,583**	**4,112**	**8,036**	**3,958**	**4,038**	**0,482**	**447,128**
2020 TA	**192,241**	**93,237**	**0,846**	**46,685**	**1,320**	**5,838**	**2,696**	**2,098**	**0,350**	**345,310**
Erotus	**47,280**	**22,691**	**0,624**	**22,898**	**2,792**	**2,199**	**1,262**	**1,940**	**0,132**	**101,818**

Kuntaosuus ilman ed. vuosien yli- /alijäämää

	Helsinki	Espoo	Kauniainen	Vantaa	Kerava	Kirkkonummi	Sipoo	Tuusula	Siuntio	Yhteensä
2021 TAE (Lipputulot -20 %)	**235,519**	**110,476**	**1,388**	**64,985**	**4,379**	**7,416**	**3,713**	**4,029**	**0,478**	**432,382**
Subventio% kunnittain	**56,4 %**	**65,8 %**	**47,9 %**	**56,8 %**	**36,3 %**	**53,2 %**	**61,7 %**	**52,3 %**	**49,2 %**	**58 %**

Kuntaosuudet 2021, skenaario 3 (punaisella rajatussa laatikossa laskutettavien kuntaosuuksien määrä 2021)

A. Kustannukset kunnittain

Operointikustannukset	Helsinki	Espoo	Kauniainen	Vantaa	Kerava	Kirkkonummi	Sipoo	Tuusula	Siuntio	Yhteensä
- Ilman ymp.bonusta	**290,7**	**106,9**	**2,2**	**88,4**	**10,2**	**11,1**	**5,3**	**6,8**	**0,8**	**522,378**
- Ympäristöbonus	**1,5**	**0,8**	**0,0**	**0,7**	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**3,000**
Yhteensä	**292,2**	**107,6**	**2,2**	**89,1**	**10,2**	**11,1**	**5,3**	**6,8**	**0,8**	**525,378**
%-jakautuma	55,6 %	20,5 %	0,4 %	17,0 %	1,9 %	2,1 %	1,0 %	1,3 %	0,2 %	0,000

Muut kustannukset	Helsinki	Espoo	Kauniainen	Vantaa	Kerava	Kirkkonummi	Sipoo	Tuusula	Siuntio	Yhteensä
Muut toimintatuotot ja avustukset	-6,1	-1,8	0,0	-1,5	-0,2	-0,2	-0,1	-0,1	0,0	-10,001
Henkilöstökulut	15,2	4,3	0,1	3,6	0,4	0,5	0,2	0,2	0,0	24,485
Palvelujen ostot	23,2	6,3	0,2	4,8	0,5	0,5	0,2	0,2	0,0	35,809
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	0,8	0,2	0,0	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1,258
Muut toimintakulut	4,3	1,2	0,0	1,1	0,1	0,2	0,1	0,1	0,0	7,052
Rahoitustuotot ja -kulut	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,142
Poistot	11,7	3,6	0,1	2,7	0,2	0,2	0,1	0,1	0,0	18,722
Yhteensä	**49,3**	**13,9**	**0,3**	**10,8**	**1,0**	**1,2**	**0,4**	**0,5**	**0,1**	**77,467**
%-jakautuma	63,7 %	17,9 %	0,4 %	13,9 %	1,3 %	1,5 %	0,5 %	0,7 %	0,1 %	0,000

Infrakustannukset	Helsinki	Espoo	Kauniainen	Vantaa	Kerava	Kirkkonummi	Sipoo	Tuusula	Siuntio	Yhteensä
	76,2	**46,5**	**0,3**	**14,5**	**0,9**	**1,7**	**0,3**	**0,4**	**0,1**	**140,820**
Yhteensä	**76,2**	**46,5**	**0,3**	**14,5**	**0,9**	**1,7**	**0,3**	**0,4**	**0,1**	**140,820**
%-jakautuma	54,1 %	33,0 %	0,2 %	10,3 %	0,6 %	1,2 %	0,2 %	0,3 %	0,1 %	0,000

Kustannukset yhteensä	Helsinki	Espoo	Kauniainen	Vantaa	Kerava	Kirkkonummi	Sipoo	Tuusula	Siuntio	Yhteensä
	416,2	**167,2**	**2,9**	**113,7**	**12,1**	**13,9**	**6,0**	**7,7**	**1,0**	**740,666**
- Ympäristöbonus	**1,5**	**0,8**	**0,0**	**0,7**	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**3,000**
Yhteensä	**417,7**	**168,0**	**2,9**	**114,4**	**12,1**	**13,9**	**6,0**	**7,7**	**1,0**	**743,666**
%-jakautuma	56,2 %	22,6 %	0,4 %	15,4 %	1,6 %	1,9 %	0,8 %	1,0 %	0,1 %	0,000

B. Lipputulot kunnittain

	Helsinki	Espoo	Kauniainen	Vantaa	Kerava	Kirkkonummi	Sipoo	Tuusula	Siuntio	Yhteensä
	157,1	49,3	1,3	42,8	6,6	5,6	2,0	3,1	0,4	268,190
Yhteensä	**157,1**	**49,3**	**1,3**	**42,8**	**6,6**	**5,6**	**2,0**	**3,1**	**0,4**	**268,190**
%-jakautuma	58,6 %	18,4 %	0,5 %	16,0 %	2,5 %	2,1 %	0,7 %	1,2 %	0,2 %	0,000

C. Kuntaosuudet ennen aikaisempien vuosien ylijäämää, valtionapuja ja muita tukia

	Helsinki	Espoo	Kauniainen	Vantaa	Kerava	Kirkkonummi	Sipoo	Tuusula	Siuntio	Yhteensä
	259,1	117,9	1,6	70,9	5,5	8,3	4,0	4,6	0,6	472,476
- Ympäristöbonus	1,5	0,8	0,0	0,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	3,000
Yhteensä	**260,6**	**118,7**	**1,6**	**71,6**	**5,5**	**8,3**	**4,1**	**4,6**	**0,6**	**475,476**
%-jakautuma	54,8 %	25,0 %	0,3 %	15,1 %	1,2 %	1,8 %	0,9 %	1,0 %	0,1 %	0,000

Kuntaosuudesta tehtävät vähennykset

	Helsinki	Espoo	Kauniainen	Vantaa	Kerava	Kirkkonummi	Sipoo	Tuusula	Siuntio	Yhteensä
- ed. vuosien yli-/alijäämä	-4,0	-5,5	-0,1	-4,6	0,3	-0,6	-0,2	0,0	0,0	-14,747
- suurten kaupunkiseut. tuki	2,4	1,0	0,0	0,8	0,1	0,1	0,1	0,1	0,0	4,810
Yhteensä	**-1,6**	**-4,4**	**0,0**	**-3,8**	**0,4**	**-0,5**	**-0,2**	**0,1**	**0,0**	**-9,937**
%-jakautuma	16,5 %	44,3 %	0,5 %	37,8 %	-4,0 %	4,8 %	1,7 %	-1,3 %	-0,2 %	0,000

D. Kuntaosuudet vähennysten jälkeen

	Helsinki	Espoo	Kauniainen	Vantaa	Kerava	Kirkkonummi	Sipoo	Tuusula	Siuntio	Yhteensä
- Yhteensä	262,2	123,1	1,7	75,4	5,1	8,8	4,2	4,5	0,5	485,413
Yhteensä	**262,198**	**123,058**	**1,657**	**75,365**	**5,072**	**8,823**	**4,220**	**4,482**	**0,538**	**485,413**
%-jakautuma	54,0 %	25,4 %	0,3 %	15,5 %	1,0 %	1,8 %	0,9 %	0,9 %	0,1 %	0,000

	Helsinki	Espoo	Kauniainen	Vantaa	Kerava	Kirkkonummi	Sipoo	Tuusula	Siuntio	Yhteensä
Subventio% kunnittain										
- Yhteensä	**62,8 %**	**73,3 %**	**57,1 %**	**65,9 %**	**42,0 %**	**63,3 %**	**70,1 %**	**58,2 %**	**55,4 %**	**0,000**

Vertailu kuntaosuudet 2020 ennuste ja 2020 TA, ennen vähennyksiä

	Helsinki	Espoo	Kauniainen	Vantaa	Kerava	Kirkkonummi	Sipoo	Tuusula	Siuntio	Yhteensä
2021 TAE (Lipputulot -30 %)	**260,563**	**118,654**	**1,609**	**71,613**	**5,473**	**8,346**	**4,052**	**4,611**	**0,555**	**475,476**
2020 TA	**207,332**	**99,302**	**1,055**	**50,412**	**2,716**	**6,299**	**2,897**	**2,951**	**0,405**	**373,369**
Erotus	**53,231**	**19,352**	**0,554**	**21,201**	**2,757**	**2,047**	**1,155**	**1,660**	**0,150**	**102,107**

Kuntaosuudesta tehtävät vähennykset 2020 ennuste ja 2020 TA

	Helsinki	Espoo	Kauniainen	Vantaa	Kerava	Kirkkonummi	Sipoo	Tuusula	Siuntio	Yhteensä
2021 TAE (Lipputulot -30 %)	**-1,635**	**-4,404**	**-0,047**	**-3,752**	**0,400**	**-0,478**	**-0,168**	**0,130**	**0,017**	**-9,937**
2020 TA	**15,091**	**6,065**	**0,209**	**3,727**	**1,396**	**0,461**	**0,201**	**0,853**	**0,055**	**28,059**

Kuntaosuudet vähennysten jälkeen

	Helsinki	Espoo	Kauniainen	Vantaa	Kerava	Kirkkonummi	Sipoo	Tuusula	Siuntio	Yhteensä
2021 TAE (Lipputulot -30 %)	**262,198**	**123,058**	**1,657**	**75,365**	**5,072**	**8,823**	**4,220**	**4,482**	**0,538**	**485,413**
2020 TA	**192,241**	**93,237**	**0,846**	**46,685**	**1,320**	**5,838**	**2,696**	**2,098**	**0,350**	**345,310**
Erotus	**69,957**	**29,821**	**0,811**	**28,681**	**3,753**	**2,986**	**1,524**	**2,384**	**0,187**	**140,102**

Kuntaosuus ilman ed. vuosien yli- /alijäämää

	Helsinki	Espoo	Kauniainen	Vantaa	Kerava	Kirkkonummi	Sipoo	Tuusula	Siuntio	Yhteensä
2021 TAE (Lipputulot -30 %)	**258,197**	**117,606**	**1,575**	**70,767**	**5,339**	**8,203**	**3,974**	**4,472**	**0,533**	**470,666**
Subventio% kunnittain	**61,8 %**	**70,0 %**	**54,3 %**	**61,8 %**	**44,2 %**	**58,9 %**	**66,1 %**	**58,0 %**	**54,9 %**	**63 %**

Kuntaosuudet 2022

A. Kustannukset kunnittain

Operointikustannukset	Helsinki	Espoo	Kauniainen	Vantaa	Kerava	Kirkkonummi	Sipoo	Tuusula	Siuntio	Järvenpää	Yhteensä
- Ilman ymp.bonusta	**295,8**	**105,1**	**2,1**	**85,9**	**9,6**	**10,5**	**5,4**	**5,7**	**0,7**	**7,7**	**528,5**
- Ympäristöbonus	**1,5**	**0,8**	**0,0**	**0,7**	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**3,0**
Yhteensä	**297,3**	**105,8**	**2,1**	**86,6**	**9,6**	**10,5**	**5,4**	**5,7**	**0,7**	**7,7**	**531,5**
%-jakautuma	55,9 %	19,9 %	0,4 %	16,3 %	1,8 %	2,0 %	1,0 %	1,1 %	0,1 %	1,5 %	100,0 %

Muut kustannukset	Helsinki	Espoo	Kauniainen	Vantaa	Kerava	Kirkkonummi	Sipoo	Tuusula	Siuntio	Järvenpää	Yhteensä
Muut toimintatuotot ja avustukset	-5,8	-1,7	0,0	-1,5	-0,1	-0,2	-0,1	-0,1	0,0	0,0	-9,6
Henkilöstökulut	15,4	4,3	0,1	3,6	0,4	0,5	0,2	0,2	0,0	0,0	24,7
Palvelujen ostot	22,5	6,1	0,1	4,7	0,5	0,5	0,2	0,2	0,0	0,6	35,4
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	0,7	0,2	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1,1
Muut toimintakulut	4,3	1,2	0,0	1,1	0,1	0,2	0,1	0,1	0,0	0,0	7,0
Rahoitustuotot ja -kulut	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,2
Poistot	12,2	3,7	0,1	2,8	0,2	0,3	0,1	0,1	0,0	0,0	19,4
Yhteensä	**49,4**	**13,9**	**0,3**	**10,8**	**1,0**	**1,2**	**0,4**	**0,5**	**0,1**	**0,6**	**78,2**
%-jakautuma	63,1 %	17,8 %	0,4 %	13,8 %	1,3 %	1,5 %	0,5 %	0,7 %	0,1 %	0,8 %	100,0 %

Infrakustannukset	Helsinki	Espoo	Kauniainen	Vantaa	Kerava	Kirkkonummi	Sipoo	Tuusula	Siuntio	Järvenpää	Yhteensä
	84,9	**52,0**	**0,4**	**14,3**	**0,9**	**1,9**	**0,3**	**0,4**	**0,1**	**0,7**	**156,0**
Yhteensä	**84,9**	**52,0**	**0,4**	**14,3**	**0,9**	**1,9**	**0,3**	**0,4**	**0,1**	**0,7**	**155,953622**
%-jakautuma	54,5 %	33,4 %	0,2 %	9,1 %	0,6 %	1,2 %	0,2 %	0,2 %	0,1 %	0,4 %	100,0 %

Kustannukset yhteensä	Helsinki	Espoo	Kauniainen	Vantaa	Kerava	Kirkkonummi	Sipoo	Tuusula	Siuntio	Järvenpää	Yhteensä
	430,1	**171,0**	**2,8**	**111,0**	**11,5**	**13,6**	**6,2**	**6,6**	**0,9**	**9,0**	**762,7**
- Ympäristöbonus	**1,5**	**0,8**	**0,0**	**0,7**	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**3,0**
Yhteensä	**431,6**	**171,7**	**2,8**	**111,7**	**11,5**	**13,6**	**6,2**	**6,6**	**0,9**	**9,0**	**765,68**
%-jakautuma	56,4 %	22,4 %	0,4 %	14,6 %	1,5 %	1,8 %	0,8 %	0,9 %	0,1 %	1,2 %	100,0 %

B. Lipputulot kunnittain

	Helsinki	Espoo	Kauniainen	Vantaa	Kerava	Kirkkonummi	Sipoo	Tuusula	Siuntio	Järvenpää	Yhteensä
	225,2	70,7	1,8	60,2	9,5	7,9	2,7	4,4	0,6	6,8	389,8
Yhteensä	**225,2**	**70,7**	**1,8**	**60,2**	**9,5**	**7,9**	**2,7**	**4,4**	**0,6**	**6,8**	**389,848730**
%-jakautuma	57,8 %	18,1 %	0,5 %	15,4 %	2,4 %	2,0 %	0,7 %	1,1 %	0,1 %	1,7 %	100,0 %

C. Kuntaosuudet ennen aikaisempien vuosien ylijäämää, valtionapuja ja muita tukia

	Helsinki	Espoo	Kauniainen	Vantaa	Kerava	Kirkkonummi	Sipoo	Tuusula	Siuntio	Järvenpää	Yhteensä
	205,0	100,3	0,9	50,8	2,0	5,7	3,4	2,2	0,3	2,2	372,8
- Ympäristöbonus	1,5	0,8	0,0	0,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	3,0
Yhteensä	**206,5**	**101,0**	**0,9**	**51,5**	**2,0**	**5,7**	**3,4**	**2,2**	**0,3**	**2,2**	**375,8**
%-jakautuma	54,9 %	26,9 %	0,3 %	13,7 %	0,5 %	1,5 %	0,9 %	0,6 %	0,1 %	0,6 %	100,0 %

Kuntaosuudesta tehtävät vähennykset

	Helsinki	Espoo	Kauniainen	Vantaa	Kerava	Kirkkonummi	Sipoo	Tuusula	Siuntio	Järvenpää	Yhteensä
- ed. vuosien yli-/alijäämä	-4,0	-5,5	-0,1	-4,6	0,3	-0,6	-0,2	0,0	0,0	0,0	-14,7
- suurten kaupunkiseut. tuki	2,3	1,0	0,0	0,8	0,1	0,1	0,1	0,1	0,0	0,2	4,8
Yhteensä	**-1,7**	**-4,4**	**0,0**	**-3,8**	**0,4**	**-0,5**	**-0,2**	**0,1**	**0,0**	**0,2**	**-9,9**
%-jakautuma	17,2 %	44,6 %	0,5 %	38,0 %	-4,0 %	4,8 %	1,7 %	-1,3 %	-0,2 %	-1,5 %	100,0 %

D. Kuntaosuudet vähennysten jälkeen

	Helsinki	Espoo	Kauniainen	Vantaa	Kerava	Kirkkonummi	Sipoo	Tuusula	Siuntio	Järvenpää	Yhteensä
- Yhteensä	208,2	105,5	1,0	55,3	1,6	6,2	3,6	2,1	0,3	2,1	385,8
Yhteensä	**208,194**	**105,468**	**0,989**	**55,325**	**1,614**	**6,167**	**3,576**	**2,091**	**0,263**	**2,080**	**385,768**
%-jakautuma	54,0 %	27,3 %	0,3 %	14,3 %	0,4 %	1,6 %	0,9 %	0,5 %	0,1 %	0,5 %	100,0 %

	Helsinki	Espoo	Kauniainen	Vantaa	Kerava	Kirkkonummi	Sipoo	Tuusula	Siuntio	Järvenpää	Yhteensä
Subventio% kunnittain											
- Yhteensä	**48,2 %**	**61,4 %**	**35,5 %**	**49,5 %**	**14,1 %**	**45,2 %**	**58,1 %**	**31,5 %**	**30,5 %**	**23,0 %**	**50,4 %**

Vertailu kuntaosuudet 2020 ennuste ja 2020 TA, ennen vähennyksiä

	Helsinki	Espoo	Kauniainen	Vantaa	Kerava	Kirkkonummi	Sipoo	Tuusula	Siuntio	Järvenpää	Yhteensä
2022 TS	**206,486**	**101,033**	**0,942**	**51,547**	**2,010**	**5,685**	**3,405**	**2,215**	**0,281**	**2,230**	**375,834**
2020 TA	**207,332**	**99,302**	**1,055**	**50,412**	**2,716**	**6,299**	**2,897**	**2,951**	**0,405**	**0,000**	**373,369**
Erotus	**-0,846**	**1,731**	**-0,113**	**1,135**	**-0,706**	**-0,614**	**0,508**	**-0,736**	**-0,124**	**2,230**	**2,465**

Kuntaosuudesta tehtävät vähennykset 2020 ennuste ja 2020 TA

	Helsinki	Espoo	Kauniainen	Vantaa	Kerava	Kirkkonummi	Sipoo	Tuusula	Siuntio	Järvenpää	Yhteensä
2022 TS	**-1,709**	**-4,436**	**-0,048**	**-3,779**	**0,396**	**-0,482**	**-0,171**	**0,125**	**0,017**	**0,150**	**-9,937**
2020 TA	**15,091**	**6,065**	**0,209**	**3,727**	**1,396**	**0,461**	**0,201**	**0,853**	**0,055**	**0,000**	**28,059**

Kuntaosuudet vähennysten jälkeen

	Helsinki	Espoo	Kauniainen	Vantaa	Kerava	Kirkkonummi	Sipoo	Tuusula	Siuntio	Järvenpää	Yhteensä
2022 TS	**208,194**	**105,468**	**0,989**	**55,325**	**1,614**	**6,167**	**3,576**	**2,091**	**0,263**	**2,080**	**385,768**
2020 TA	**192,241**	**93,237**	**0,846**	**46,685**	**1,320**	**5,838**	**2,696**	**2,098**	**0,350**	**0,000**	**345,310**
Erotus	**15,953**	**12,231**	**0,144**	**8,640**	**0,295**	**0,329**	**0,881**	**-0,007**	**-0,087**	**2,080**	**40,458**

Kuntaosuus ilman ed. vuosien yli- /alijäämää

	Helsinki	Espoo	Kauniainen	Vantaa	Kerava	Kirkkonummi	Sipoo	Tuusula	Siuntio	Järvenpää	Yhteensä
2022 TS	**204,193**	**100,016**	**0,907**	**50,727**	**1,881**	**5,546**	**3,331**	**2,081**	**0,258**	**2,080**	**371,022**
Subventio% kunnittain	**47,3 %**	**58,2 %**	**32,5 %**	**45,4 %**	**16,4 %**	**40,7 %**	**54,1 %**	**31,3 %**	**30,0 %**	**23,0 %**	**48,5 %**

Kuntaosuudet 2023

A. Kustannukset kunnittain

Operointikustannukset	Helsinki	Espoo	Kauniainen	Vantaa	Kerava	Kirkkonummi	Sipoo	Tuusula	Siuntio	Järvenpää	Yhteensä
- Ilman ymp.bonusta	**308,9**	**108,3**	**2,3**	**89,7**	**9,6**	**10,9**	**5,5**	**5,8**	**0,7**	**7,7**	**549,3**
- Ympäristöbonus	**1,5**	**0,7**	**0,0**	**0,7**	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**3,0**
Yhteensä	**310,4**	**109,0**	**2,3**	**90,4**	**9,7**	**10,9**	**5,5**	**5,8**	**0,7**	**7,7**	**552,3**
%-jakautuma	56,2 %	19,7 %	0,4 %	16,4 %	1,7 %	2,0 %	1,0 %	1,0 %	0,1 %	1,4 %	100,0 %

Muut kustannukset	Helsinki	Espoo	Kauniainen	Vantaa	Kerava	Kirkkonummi	Sipoo	Tuusula	Siuntio	Järvenpää	Yhteensä
Muut toimintatuotot ja avustukset	-5,8	-1,7	0,0	-1,5	-0,1	-0,2	-0,1	-0,1	0,0	0,0	-9,6
Henkilöstökulut	15,5	4,5	0,1	3,7	0,4	0,5	0,2	0,2	0,0	0,0	25,0
Palvelujen ostot	22,2	6,3	0,1	4,6	0,4	0,5	0,2	0,2	0,0	0,6	35,2
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	0,7	0,2	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1,1
Muut toimintakulut	4,7	1,4	0,0	1,2	0,1	0,2	0,1	0,1	0,0	0,0	7,8
Rahoitustuotot ja -kulut	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,2
Poistot	10,6	3,1	0,1	2,4	0,2	0,2	0,1	0,1	0,0	0,0	16,8
Yhteensä	**48,0**	**13,8**	**0,3**	**10,6**	**1,0**	**1,2**	**0,4**	**0,5**	**0,1**	**0,6**	**76,5**
%-jakautuma	62,8 %	18,0 %	0,4 %	13,8 %	1,3 %	1,5 %	0,5 %	0,7 %	0,1 %	0,8 %	100,0 %

Infrakustannukset	Helsinki	Espoo	Kauniainen	Vantaa	Kerava	Kirkkonummi	Sipoo	Tuusula	Siuntio	Järvenpää	Yhteensä
	89,7	**90,5**	**0,5**	**14,9**	**1,0**	**3,1**	**0,3**	**0,4**	**0,2**	**0,7**	**201,3**
Yhteensä	**89,7**	**90,5**	**0,5**	**14,9**	**1,0**	**3,1**	**0,3**	**0,4**	**0,2**	**0,7**	**201,3**
%-jakautuma	44,6 %	44,9 %	0,3 %	7,4 %	0,5 %	1,5 %	0,2 %	0,2 %	0,1 %	0,4 %	100,0 %

Kustannukset yhteensä	Helsinki	Espoo	Kauniainen	Vantaa	Kerava	Kirkkonummi	Sipoo	Tuusula	Siuntio	Järvenpää	Yhteensä
	446,7	**212,5**	**3,1**	**115,2**	**11,6**	**15,1**	**6,2**	**6,7**	**1,0**	**9,1**	**827,1**
- Ympäristöbonus	**1,5**	**0,7**	**0,0**	**0,7**	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**3,0**
Yhteensä	**448,2**	**213,2**	**3,1**	**115,9**	**11,6**	**15,1**	**6,2**	**6,7**	**1,0**	**9,1**	**830,1**
%-jakautuma	54,0 %	25,7 %	0,4 %	14,0 %	1,4 %	1,8 %	0,8 %	0,8 %	0,1 %	1,1 %	100,0 %

B. Lipputulot kunnittain

	Helsinki	Espoo	Kauniainen	Vantaa	Kerava	Kirkkonummi	Sipoo	Tuusula	Siuntio	Järvenpää	Yhteensä
	227,8	73,3	1,9	60,5	9,5	8,0	2,8	4,4	0,6	6,9	395,7
Yhteensä	**227,8**	**73,3**	**1,9**	**60,5**	**9,5**	**8,0**	**2,8**	**4,4**	**0,6**	**6,9**	**395,7**
%-jakautuma	57,6 %	18,5 %	0,5 %	15,3 %	2,4 %	2,0 %	0,7 %	1,1 %	0,1 %	1,7 %	100,0 %

C. Kuntaosuudet ennen aikaisempien vuosien ylijäämää, valtionapuja ja muita tukia

	Helsinki	Espoo	Kauniainen	Vantaa	Kerava	Kirkkonummi	Sipoo	Tuusula	Siuntio	Järvenpää	Yhteensä
	218,9	139,3	1,2	54,6	2,1	7,1	3,5	2,2	0,4	2,2	431,4
- Ympäristöbonus	1,5	0,7	0,0	0,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	3,0
Yhteensä	**220,4**	**140,0**	**1,2**	**55,3**	**2,1**	**7,1**	**3,5**	**2,2**	**0,4**	**2,2**	**434,4**
%-jakautuma	50,7 %	32,2 %	0,3 %	12,7 %	0,5 %	1,6 %	0,8 %	0,5 %	0,1 %	0,5 %	100,0 %

Kuntaosuudesta tehtävät vähennykset

	Helsinki	Espoo	Kauniainen	Vantaa	Kerava	Kirkkonummi	Sipoo	Tuusula	Siuntio	Järvenpää	Yhteensä
- ed. vuosien yli-/alijäämä	-4,0	-5,5	-0,1	-4,6	0,3	-0,6	-0,2	0,0	0,0	0,0	-14,7
- suurten kaupunkiseut. tuki	2,3	1,0	0,0	0,8	0,1	0,1	0,1	0,1	0,0	0,2	4,8
Yhteensä	**-1,7**	**-4,4**	**0,0**	**-3,8**	**0,4**	**-0,5**	**-0,2**	**0,1**	**0,0**	**0,2**	**-9,9**
%-jakautuma	17,2 %	44,6 %	0,5 %	38,0 %	-4,0 %	4,8 %	1,7 %	-1,3 %	-0,2 %	-1,5 %	100,0 %

D. Kuntaosuudet vähennysten jälkeen

	Helsinki	Espoo	Kauniainen	Vantaa	Kerava	Kirkkonummi	Sipoo	Tuusula	Siuntio	Järvenpää	Yhteensä
- Yhteensä	222,1	144,4	1,3	59,1	1,7	7,6	3,6	2,1	0,4	2,0	444,4
Yhteensä	**222,126**	**144,432**	**1,287**	**59,119**	**1,679**	**7,586**	**3,638**	**2,123**	**0,362**	**2,007**	**444,359**
%-jakautuma	50,0 %	32,5 %	0,3 %	13,3 %	0,4 %	1,7 %	0,8 %	0,5 %	0,1 %	0,5 %	100,0 %

	Helsinki	Espoo	Kauniainen	Vantaa	Kerava	Kirkkonummi	Sipoo	Tuusula	Siuntio	Järvenpää	Yhteensä
Subventio% kunnittain											
- Yhteensä	**49,6 %**	**67,7 %**	**41,3 %**	**51,0 %**	**14,5 %**	**50,1 %**	**58,4 %**	**31,7 %**	**37,5 %**	**22,1 %**	**53,5 %**

Vertailu kuntaosuudet 2020 ennuste ja 2020 TA, ennen vähennyksiä

	Helsinki	Espoo	Kauniainen	Vantaa	Kerava	Kirkkonummi	Sipoo	Tuusula	Siuntio	Järvenpää	Yhteensä
2023 TS	**220,417**	**139,998**	**1,239**	**55,339**	**2,074**	**7,104**	**3,467**	**2,247**	**0,379**	**2,156**	**434,420**
2020 TA	**207,332**	**99,302**	**1,055**	**50,412**	**2,716**	**6,299**	**2,897**	**2,951**	**0,405**	**0,000**	**373,369**
Erotus	**13,085**	**40,696**	**0,184**	**4,927**	**-0,642**	**0,805**	**0,570**	**-0,704**	**-0,026**	**2,156**	**61,051**

Kuntaosuudesta tehtävät vähennykset 2020 ennuste ja 2020 TA

	Helsinki	Espoo	Kauniainen	Vantaa	Kerava	Kirkkonummi	Sipoo	Tuusula	Siuntio	Järvenpää	Yhteensä
2023 TS	**-1,709**	**-4,436**	**-0,048**	**-3,779**	**0,396**	**-0,482**	**-0,171**	**0,125**	**0,017**	**0,150**	**-9,937**
2020 TA	**15,091**	**6,065**	**0,209**	**3,727**	**1,396**	**0,461**	**0,201**	**0,853**	**0,055**	**0,000**	**28,059**

Kuntaosuudet vähennysten jälkeen

	Helsinki	Espoo	Kauniainen	Vantaa	Kerava	Kirkkonummi	Sipoo	Tuusula	Siuntio	Järvenpää	Yhteensä
2023 TS	**222,126**	**144,432**	**1,287**	**59,119**	**1,679**	**7,586**	**3,638**	**2,123**	**0,362**	**2,007**	**444,359**
2020 TA	**192,241**	**93,237**	**0,846**	**46,685**	**1,320**	**5,838**	**2,696**	**2,098**	**0,350**	**0,000**	**345,310**
Erotus	**29,885**	**51,196**	**0,441**	**12,434**	**0,359**	**1,748**	**0,942**	**0,025**	**0,012**	**2,007**	**99,048**

Kuntaosuus ilman ed. vuosien yli- /alijäämää

	Helsinki	Espoo	Kauniainen	Vantaa	Kerava	Kirkkonummi	Sipoo	Tuusula	Siuntio	Järvenpää	Yhteensä
2023 TS	**218,125**	**138,981**	**1,205**	**54,521**	**1,945**	**6,965**	**3,392**	**2,113**	**0,357**	**2,007**	**429,612**
Subventio% kunnittain	**48,7 %**	**65,2 %**	**38,7 %**	**47,1 %**	**16,8 %**	**46,0 %**	**54,4 %**	**31,6 %**	**37,0 %**	**22,1 %**	**51,8 %**

HELSINGIN SEUDUN LIIKENNE-KUNTAYHTYMÄÄ KOSKEVA PERUSSOPIMUS

HSL-liikenteen kulut ja tuotot kohdennetaan jäsenkunnille perussopimuksessa esitettyjen periaatteiden mukaisesti. Kuntayhtymän eri tehtävistä aiheutuvat kulut kohdistetaan palvelujen käytön mukaisesti ja lipputulot kuntakohtaisen lipputulokertymän perusteella.

JOUKKOLIIKENTEEN KULUJEN JAKO

Perussopimuksessa jäsenkunnille jaettavat kulut on jaettu

- operointikuluihin (liikennöintikorvaukset)
- tilaajaorganisaation suunnittelu, hallinto- yms. kuluihin (ns. yleiskustannukset)
- infrakuluihin

Liikenteen operointikulut
Operointikuluilla tarkoitetaan ostopalveluina hankittavan joukkoliikenteen liikenteenhoidon kustannuksia. Kuntien maksuosuudet operointikuluista määritellään liikennemuodoittain kunkin kunnan asukkaiden tekemien matkustajakilometrien perusteella.

Bussiliikenne
Kulut jaetaan kunnille linjastokohtaisesti (Helsingin sisäiset linjat, Espoon ja Kauniaisten sisäiset linjat, Vantaan sisäiset linjat, Keravan sisäiset linjat, seutulinjat Espoon suunta, seutulinjat Vantaan suunta, poikittaiset seutulinjat, seutulinjat Kerava, U-linjat suunnittain) kunnille kohdistettujen matkustajakilometrien perusteella.

Kunnille kohdistetut linjastokohtaiset matkustajakilometrit lasketaan matkakorttijärjestelmästä saatavien nousujen ja viimeisen käytettävissä olevien kuntakohtaisten keskimatkatietojen perusteella. Vuositason nousujen ja keskimatkojen perusteella lasketaan linjastokohtaiset matkustajakilometrit kunnittain. Niistä lasketaan edelleen jako-osuudet. Näillä jako-osuuksilla jaetaan kulut kunnille.

Junaliikenne
Kulut jaetaan kunnille viimeisten käytettävissä olevien lippulajitutkimusten pohjalta laskettujen kuntakohtaisten nousujen ja matkustajakilometrien perusteella. Matkustajakilometrit kunnittain lasketaan lippulajitutkimuksista saatavien nousujen ja keskimatkatietojen perusteella.

Junaliikenteen operointikustannukset jaetaan HSL:n tilaaman liikenteen korvauksiin ja VR:n lähiliikenteen lippuyhteistyökustannuksiin. Junaliikenteen kustannukset kohdistetaan junayksikkökilometrien perusteella HSL:n tilaamalle junaliikenteelle junalinjoittain. Lippuyhteistyön kustannukset kohdistetaan nousujen perusteella VR:n lähiliikenteen junille. Junakalustoyhtiön vuokrat sisällytetään HSL:n tilaamaan junaliikenteen operointikustannuksiin.

HSL:n tilaaman junaliikenteen operointikulut jaetaan kunnille matkustajakilometreistä ja nousuista laskettujen kuntakohtaisten jako-osuuksien painotettuna keskiarvoina junalinjoittain. Painoina on käytetty kummallekin osatekijälle 0,5.

Metroliikenne
Kulut jaetaan kunnille viimeisten käytettävissä olevien matkustajalaskentojen ja lippulajitutkimusten pohjalta laskettujen kuntakohtaisten matkustajakilometrien perusteella.

Matkustajakilometrit kunnittain lasketaan matkustajalaskennoista saatavien nousujen ja lippulajitutkimuksista saatujen kuntalaisuusjakautumien ja keskimatkatietojen perusteella.

Kunnille kohdistetuista matkustajakilometreistä lasketaan edelleen metroliikenteen kustannusten jako-osuudet. Näillä jako-osuuksilla jaetaan metroliikenteen kulut kunnille.

Raitiovaunuliikenne
Kulut jaetaan kunnille viimeisten käytettävissä olevien matkustajalaskentojen ja lippulajitutkimusten pohjalta laskettujen kuntakohtaisten matkustajakilometrien perusteella.

Matkustajakilometrit kunnittain lasketaan matkustajalaskennoista saatavien nousujen ja lippulajitutkimuksista saatujen kuntalaisuusjakautumien ja keskimatkatietojen perusteella.

Kunnille kohdistetuista matkustajakilometreistä lasketaan edelleen raitiovaunuliikenteen kustannusten jako-osuudet. Näillä jako-osuuksilla jaetaan raitiovaunuliikenteen kulut kunnille.

Lauttaliikenne
Kulut jaetaan kunnille kohdistettujen matkustajakilometrien perusteella.

Kunnille kohdistetut matkustajakilometrit lasketaan matkakorttijärjestelmästä saatavien nousujen ja kuntakohtaisten keskimatkatietojen perusteella.

Nousuina käytetään lippulajeittain laskettuja vuositason nousuja, jotka on kohdistettu kunnille matkakortin kuntalaisuustiedon ja lippulajin perusteella.

Kunnille kohdistetuista matkustajakilometreistä lasketaan edelleen lauttaliikenteen kustannusten jako-osuudet. Näillä jako-osuuksilla jaetaan lauttaliikenteen kulut kunnille.

Tilaajaorganisaation suunnittelu, hallinto yms. kulut
Ko. kuluilla tarkoitetaan HSL- organisaation eri yksiköiden nettokuluja lukuun ottamatta operointikuluja.

Joukkoliikenne- ja liikennejärjestelmäsuunnittelun, viestinnän ja markkinoinnin, lippu- ja informaatiojärjestelmien ylläpidon, hallinnon yms. kulut kohdistetaan kunnille liikennemuodoittain/linjastoittain kuntien asukkaiden tekemien nousujen perusteella.

Joukkoliikenneosaston (joukkoliikenteen suunnittelun) ja matkalippujen tarkastusyksikön nettokulut sekä LIJ-järjestelmän poistot kohdistetaan ensin arvioitujen työpanosten ja laitemäärien perusteella eri liikennemuodoille tai linjastoille. Loput kulut on jaettu nousujen perusteella.

Eri liikennemuodoille/linjastoille kohdistetut yleiskustannukset yhteensä jaetaan edelleen kunnille matkustajakilometrien laskennassa käytettyjä kuntakohtaisten nousujen ja niistä laskettujen jako-osuuksien perusteella.

Infrakulut
Ennen vuotta 2012 käyttöön otetun joukkoliikenneinfran osalta noudatetaan seuraavia periaatteita:

- Bussiliikenteen jl-infrakulut kohdistetaan jäsenkaupungeille/kunnille linjastoittain nousujen suhteessa.
- Bussiliikenneterminaalien osalta kulut kohdistetaan ensin linjastoille terminaalista tehtyjen lähtöjen suhteessa.
- Junaliikenteen jl-infrakulut kohdistetaan jäsenkaupungeille/kunnille junaliikenteeseen tehtyjen nousujen suhteessa.
- Lauttaliikenteen jl-infrakulut kohdistetaan jäsenkaupungeille/kunnille lauttaliikenteeseen tehtyjen nousujen suhteessa.

- Metroliikenteen jl-infrakulut kohdistetaan jäsenkaupungeille/kunnille metroliikenteeseen tehtyjen nousujen suhteessa.
- Raitioliikenteen jl-infrakulut kohdistetaan jäsenkaupungeille/kunnille raitioliikenteeseen tehtyjen nousujen suhteessa.

Vuonna 2012 tai sen jälkeen käyttöön otettavien merkittävien joukkoliikenneinvestointien jl-infrakulujen kohdistamisesta jäsenkaupungeille/kunnille on sovittu erikseen. Tällaisia uusia merkittäviä joukkoliikenneinvestointeja ovat sopimuksen mukaisesti ainakin Länsimetro ja Kehärata. Aikaisempi sopimus joukkoliikenneinfran kustannusten korvaamisesta jää sellaisenaan voimaan. Vuonna 2012 tai sen jälkeen käyttöön otetun joukkoliikenneinfran osalta noudatetaan seuraavia periaatteita:

- Junaliikenteen infrakulut kohdistetaan jäsenkunnille junaliikenteeseen tehtyjen nousujen suhteessa kunnittain.
- Lauttaliikenteen infrakulut kohdistetaan jäsenkunnille lauttaliikenteeseen tehtyjen nousujen suhteessa kunnittain.
- Metroliikenteen infrakulut kohdistetaan jäsenkunnille metroliikenteeseen tehtyjen nousujen suhteessa kunnittain.
- Raitioliikenteen infrakulut kohdistetaan jäsenkunnille raitioliikenteeseen tehtyjen nousujen suhteessa kunnittain.

Bussiliikenteen infrakulut kohdistetaan jäsenkunnille linjastoittain nousujen suhteessa. Bussiliikenneterminaalien osalta kulut kohdistetaan ensin linjastoille terminaalista tehtyjen lähtöjen suhteessa. Joukkoliikennekatujen, -tunnelien ja -siltojen osalta kulut kohdistetaan ensin linjastoille kyseisen joukkoliikennekadun, -tunnelin tai -sillan läpi kulkevien vuorojen suhteessa.

LIPPUTULOT

Lipputulot kohdistetaan kunnille vyöhykkeittäin kuntalaisuustiedon ja lippulajin perusteella. Ne lipputulot, joita ei voida kohdistaa suoraan kunnille, kohdistetaan henkilökohtaisten aikuisten ja lasten mobiili- ja arvolipputulojen suhteella vyöhykkeittäin. Kehäradan tuomista lisääntyneistä ABC-lipputuloista vuosittain kohdistetaan kolme (3) miljoonaa euroa Vantaan kaupungille kattamaan Vantaalle kohdistuvia Kehäradan infrakustannuksia.

Lyhenne tai muu termi	Selite
ASTY	HSL:n joukkoliikenteen asiakastyytyväisyystutkimus.
BEST	Benchmarking European Service of public Transport. BEST:ssä tutkitaan yhtenäisellä menetelmällä Pohjoismaiden pääkaupunkien sekä eräiden Keski-Euroopan kaupunkien asukkaiden tyytyväisyyttä joukkoliikenteeseen. Tutkimukseen sisältyvät kaupungit: Bergen, Geneve, Kööpenhamina, Oslo, Tukholma ja Helsinki.
DW	Data Warehouse, tietovarasto.
ENN2020	Ennuste (lyhennettä käytetään taloustaulukoiden sarakeotsikoissa), esim. ENN2020 = Vuoden 2020 ennuste (osavuosikatsaus 1/2020, joka on laadittu huhtikuun tiedoilla).
IdeaLab	Liikkumispalveluiden ohjelma, jossa syntyviä ideoita HSL pilotoi yhdessä muiden toimijoiden kanssa.
JL (jl)	Joukkoliikenne
JOLA	Joukkoliikenteen laatututkimus.
JUKI	Lähijunaliikenteen kilpailutus –projekti.
Keskimatka	Lippulajitutkimuksissa matkustajilta kysytään ko. matkallaan kulloinkin tutkittavalla linjalla kulkuneuvoon nousupaikkaa ja määränpäätä sekä asuinkuntaa. Näitä tietoja käyttämällä lasketaan kuntakohtaiset keskimatkat.
KOTU	Koettu turvallisuus lähijunaliikenteessä –tutkimus.
Käpse	Kävelyn ja pyöräilyn edistäminen - Käpse-työryhmä.
Liipy	Liityntäpysäköinti. Liipy-ryhmä (liityntäpysäköinnin kehittämisen työryhmä).
MaaS	Mobility as a Service (MaaS) eli Liikkuminen palveluna. Palvelukokonaisuus, jossa liikkumistarpeet on paketoitu kokonaisuuksiksi ja käyttäjä päättää millaisia osia hän haluaa pakettiinsa ostaa.
MAL	MAL = Maankäyttö, asuminen ja liikenne. MAL-verkosto on valtakunnallinen maankäytön, asumisen ja liikenteen kehittämisverkosto. Verkoston toiminta perustuu valtion ja suurten kaupunkiseutujen kaupunkipolitiikkaan, seudullisen strategisen suunnittelun edistämiseen ja jäsenseutujen vertaisoppimiseen.
MAL 2019	MAL 2019 on Helsingin seudun 14 kunnan strateginen suunnitelma, jossa kerrotaan, miten Helsingin seutua kehitetään 2019–2050. Suunnitelma on tiekartta siihen, miten seudun liikenteen päästöt saadaan laskuun, asukkaiden arjesta tehdään sujuvaa, ihmiset voivat löytää kodin kohtuullisella hinnalla, hyvien liikenneyhteyksien varresta ja työpaikoille on helppo kulkea.
Matkustuskilometri	Matkustajakilometrit saadaan kertomalla nousut keskimatkatiedoilla.
Matkustajamäärä	Joukkoliikenteen matkustajamäärät tilastoidaan nousuina.
Nousu*)	Matkustajan yksittäinen nousu liikennevälineeseen. Bussiliikenteen osalta tietoja käytetyistä lippulajeista saadaan LIJ-järjestelmästä ja mutta avorahastuksen osalta tiedot kerätään lippulajitutkimuksissa (raitio- ja junaliikenteessä myös matkustajalaskentalaitteista).
NPS	Asiakasuskollisuutta mittaava mittari (Net Promoter Score), jossa selvitetään kuinka todennäköisesti asiakas suosittelee yritystä.

Lyhenne tai muu termi	Selite
OpenMaas	Avoin lipunmyynnin rajapinta kaikkien liikennepalveluista kiinnostuneiden toimijoiden käyttöön.
PKS	Pääkaupunkiseutu, johon lasketaan kuuluvaksi Helsingin, Espoon, Kauniaisten ja Vantaan kaupungit.
TA2020	Talousarvio (lyhennettä käytetään taloustaulukoiden sarakeotsikoissa), esim. TA2020 = vuoden 2020 talousarvio.
TAE2021	Talousarvioennuste / alustava talousarvio (lyhennettä käytetään taloustaulukoiden sarakeotsikoissa), esim. TAE2021 = vuoden 2021 talousarvioehdotus.
TS2022	Taloussuunnitelma (lyhennettä käytetään taloustaulukoiden sarakeotsikoissa), esim. TS2022 = vuoden 2022 taloussuunnitelma.
TP2019	Tilinpäätös (lyhennettä käytetään taloustaulukoiden sarakeotsikoissa), esim. TP2019 = vuoden 2019 tilinpäätös.
TTS	Toiminta- ja taloussuunnitelma, joka laaditaan kolmelle toimintavuodelle.
VAKAVA-projekti	Lähijunakaluston ja varikoiden hankinnan valmisteluprojekti.

17 § **Asemakaavan muutos 002314, 61 Tikkurila / Kielotie 38-44**

VD/7872/10.02.04.00/2016
HP/TLA/RKO/NIS/MKU/HY-L

Kaava-alue sijoittuu Tikkurilan keskustan pohjoispuolelle, Kielotien varteen. Rakennukset muodostavat ehjän, 1950-luvulla rakennettujen rakennusten sarjan. Rakennuksista teetettiin rakennushistoriaselvitys, jonka perusteella rakennukset suojellaan. Korttelialueiden käyttö säilyy asuinkerrostalojen (AK) ja yleisten rakennusten (Y) korttelialueena. Nykyisten rakennusten (9 985 k-m²) lisäksi ei osoiteta uutta rakennusoikeutta.

Asemakaavamuutos koskee korttelia 61303 ja osaa korttelista 61300 sekä katualuetta, kaupunginosassa 61 Tikkurila.
Muutos koskee kumoutuvassa asemakaavassa korttelia 61303 ja osa korttelista 61300 sekä katualuetta, kaupunginosassa 61 Tikkurila.

Alue sijaitsee Tikkurilan ydinkeskustan pohjoispuolella, Kielotien varressa. Matkaa Tikkurilan asemalle on noin 500 metriä. Suunniteltava alue rajautuu Lummetiehen, Kielotiehen ja Oksanmäkeen. Lännessä rajana on Orvokkitie ja Kämmekkäkuja.

Hakija
Vantaan kaupunki.

Maanomistus
Kaupunki on alueen maanomistaja As Oy Kultapyrstön lisäksi.

Valmistelu
Kaava on tehty kaupungin työnä.

Kaavaan liitetyt hakemukset
Kaavatyö käynnistyi vuonna 2016 numerolla 002299. Alue oli laajempi, sillä siihen kuului myös osa Lummetien eteläpuolista korttelia. Työn aikana päätettiin kuitenkin viedä Lummetien eteläpuolinen Kielotie 34–36 omana kaavamuutoksenaan, sillä siellä oli tarkoitus korvata nykyiset rakennukset uusilla. Kaava hyväksyttiin keväällä 2017. Lummetien pohjoispuolelle jäävien kortteleiden kaavatyö sai tuolloin numeron 002314.

Yleiskaava
Alue on kaupunginvaltuuston 17.12.2007 hyväksymässä oikeusvaikutteisessa yleiskaavassa alue on keskustatoimintojen aluetta (C) ja tehokasta asuntoaluetta (A1). Kielotien varteen on osoitettu ohjeellinen joukkoliikenteen runkoyhteys.

Asemakaavamuutos
Nykyiset asuinrakennukset ja neuvola muodostavat ehjän 1950-luvulla rakennettujen rakennusten sarjan ja merkittävän kappaleen maalaiskunnan historiaa. Rakennuksista teetettiin rakennushistoriaselvitys, jonka perusteella rakennukset suojellaan. Uutta rakennusoikeutta alueelle ei osoiteta.

Asemakaavamuutos säilyttää korttelien käyttötarkoituksen asuinkerrostalojen (AK) ja yleisten rakennusten (Y) ennallaan. Aiemmin rakennusoikeus on osoitettu tehokkuusluvuin, nyt se merkitään todellisten käytettyjen kerrosneliömetrien mukaisesti, jolloin rakennusoikeus teoreettisesti tarkasteltuna

pienenee. Samalla ajanmukaistetaan mm. pysäköintiä koskevia määräyksiä. Rakennuksista tulee yhteensä 9 985 kerrosneliömetriä ja aluetehokkuudeksi tulee e=0,55. Kaava-alueen pinta-ala on reilut 1,8 hehtaaria.

Kaavamääräyksin suojellaan rakennusten ulkomuoto, julkisivujen yksityiskohdat, värit ja materiaalit. Jos aiemmissa muutostöissä on toimittu suojelutavoitteiden vastaisesti, tulee tulevat korjaustyöt tehdä alkuperäiseen tyyliin sopivalla tavalla. Korjaus- ja muutostöistä pitää pyytää kaupunginmuseon lausunto ja suunnittelussa tulee käyttää ammattitaitoista ja historialliseen rakennuskantaan perehtynyttä suunnittelijaa. Kortteleiden pihoille on osoitettu istutettavat alueet. Vanhat männyt ja tammi on merkitty kaavaan suojelluiksi. Lisäksi nykyistä kasvillisuutta pitää säilyttää ja tarvittaessa uudistaa alueen pe-rinteisiä puutarhalajikkeita suosien.

Autopaikkoja varataan Tikkurilan keskustan normin mukaisesti 1ap/130 k-m², tai 1 ap/3 asuntoa. Normin mukaiset autopaikat on jo rakennettu. Lisäksi tulee varata 2 pyöräpaikkaa asuntoa kohti.

Osallistuminen ja vuorovaikutus
Osallistumis- ja arviointisuunnitelma on tehty 14.3.2016 osana kaavamuutosta nro 002299. Sitä on päivitetty 2.9.2016 ja uudelleen 7.1.2020.
Kaavan vireille tulosta on ilmoitettu Vantaan Sanomissa ja osallisille on varattu mahdollisuus lausua mielipiteensä asiasta. Mielipiteitä saatiin 17 kpl, mutta ne kohdistuivat enimmäkseen Lummetien eteläpuoliseen kortteliin ja siten kaavamuutokseen nro 002299.
Maanomistajille järjestettiin 3.3.2020 erillinen tilaisuus, jossa esiteltiin kaavaluonnos.

Kaupungin maa- ja asuntopoliittiset linjaukset
Kaavamuutos itsessään ei luo uutta asuinkerrosalaa, mutta se kuului aluksi kaavamuutokseen 002299, jossa Lummetien eteläpuoli tiivistyi ja tämä pohjoispuoli päätettiin säilyttää nykytilassaan ja tehdä oman kaavamuutoksenaan.

Asemakaavamuutokseen ei liity maankäyttösopimusta.

Kaupunkisuunnittelulautakunta 21.4.2020 § 9

Kaupunkisuunnittelujohtajan esitys:
Päätetään

a) asettaa nähtäville 30 päiväksi MRA 27 §:n mukaisesti 21.4.2020 päivätty asemakaavamuutosehdotus 002314, 61 Tikkurila / Kielotie 38–44
b) oikeuttaa asemakaavoitus pyytämään tarvittavat lausunnot.

Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

———

Nähtävilläolo
Asemakaavamuutosehdotus on ollut MRA 27 §:n nojalla nähtävillä 20.5–18.6.2020. Tänä aikana ei jätetty yhtään muistutusta.

Kaavalausunnot
Kaupunkisuunnittelulautakunta päätti 21.4.2020 pyytää tarvittavat lausunnot. Lausuntoja ei pyydetty.

Kaupunkisuunnittelujohtaja esittää 10.8.2020 kaupunginhallitukselle, että saatetaan kaupunginvaltuuston hyväksyttäväksi 21.4.2020 päivätty asemakaavan muutosehdotus 002314, 61 Tikkurila/ Kielotie 38–44.

———

Kaupunginhallitus 24.8.2020 § 17

Kaupunkiympäristön toimialan apulaiskaupunginjohtajan esitys:
Päätetään saattaa kaupunginvaltuuston hyväksyttäväksi 21.4.2020 päivätty asemakaavan muutosehdotus 002314, 61 Tikkurila/ Kielotie 38–44.
Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

Liite:
- Asemakaavamuutoksen selostus 21.4.2020

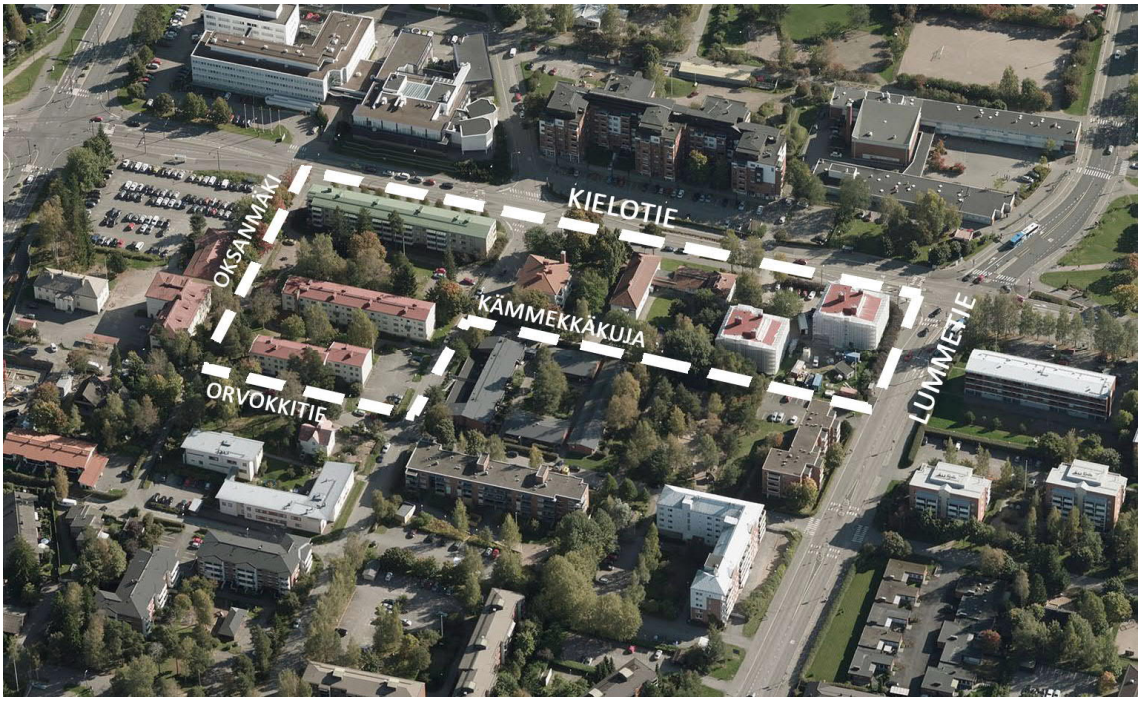
Täytäntöönpano: lakiasiat ja päätösvalmistelu, esitys valtuustolle

Muutoksenhakuohje: 3. Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

Lisätiedot:
aluearkkitehti Ritva Kotilainen, puh. 050 3104267, (etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi)
arkkitehti Seppo Niva, puh. 050 3029298, (etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi)

002314 KIELOTIE 38-44

TIKKURILA

KAUPUNKIRAKENNE JA YMPÄRISTÖ / ASEMAKAAVOITUS

Asemakaavamuutoksen selostus, joka koskee 21.4.2020 päivättyä asemakaavakarttaa nro 002314. Kaavoitus on tullut vireille 14.3.2016.

PERUS- JA TUNNISTETIEDOT

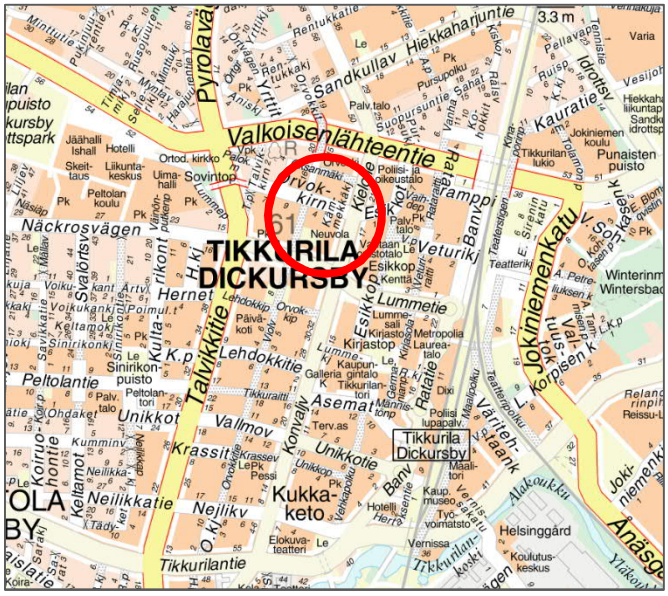
Asemakaavan muutos:

Kortteli 61303 ja osa korttelista 61300 sekä katualuetta kaupunginosassa 61 Tikkurila. (Kumoutuvan asemakaavan kortteli 61303 ja osa korttelista 61300 sekä katualuetta, kaupunginosassa 61 Tikkurila).

Kaava-alue sijoittuu Tikkurilan keskustan pohjoispuolelle, Kielotien varteen. Rakennukset muodostavat ehjän, 1950-luvulla rakennettujen rakennusten sarjan. Rakennuksista teetettiin rakennushistoriaselvitys, jonka perusteella rakennukset suojellaan. Korttelialueiden käyttö säilyy asuinkerrostalojen (AK) ja yleisten rakennusten (Y) korttelialueena. Nykyisten rakennusten (9 985 k-m^2) lisäksi ei osoiteta uutta rakennusoikeutta.

Kaavan laatija: Seppo Niva, asemakaavasuunnittelija, Vantaan kaupunki;
etunimi.sukunimi@vantaa.fi, puh. 050 3029298.

KAAVA-ALUEEN SIJAINTI

Kaavamuutosalue sijaitsee Tikkurilan ydinkeskustan pohjoispuolella, Kielotien varressa. Matkaa Tikkurilan asemalle on noin 500 metriä.

Suunniteltava alue rajautuu Lummetiehen, Kielotiehen ja Oksanmäkeen. Lännessä rajana on Orvokkitie ja Kämmekkäkuja.

KAAVAPROSESSIN VAIHEET

- Kaavoitus tuli vireille 14.3.2016 osana kaavamuutosta nro 002299.
- Mielipiteet pyydettiin 15.4.2016 mennessä (MRL 62 §) ja niitä saatiin 17 kappaletta.
- Kaava erotettiin 002299:stä omaksi kaavatyökseen 2.9.2016 ja se sai numeron 002314. Vantaan kaupungin jättämä kaavamuutoshakemus on kirjattu saapuneeksi 6.9.2016.
- Osallistumis- ja arviointisuunnitelmaa päivitettiin 2.9.2016 ja uudelleen 7.1.2020.

SISÄLLYSLUETTELO

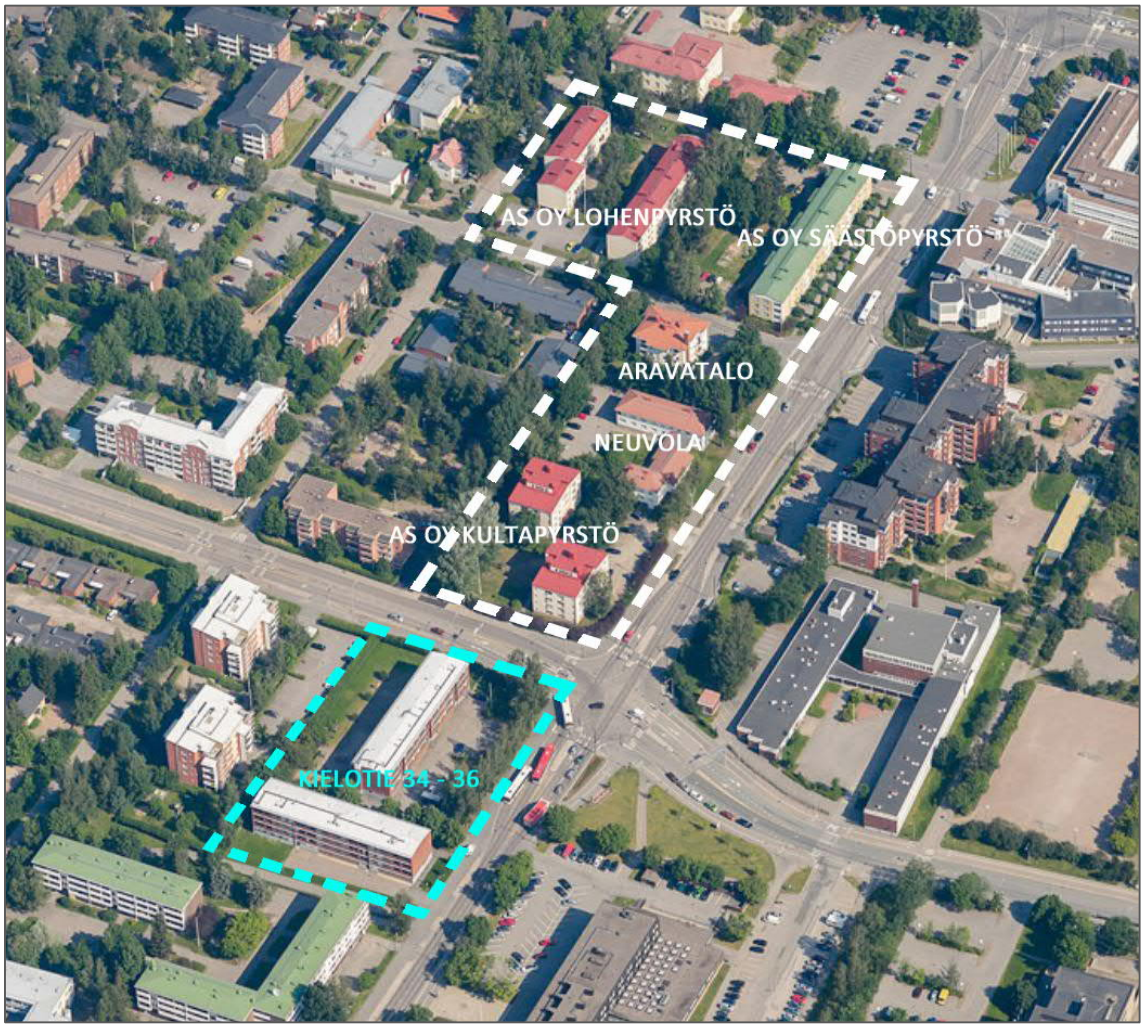
1. Tiivistelmä 4
2. Lähtökohdat 5
2.1 Selvitys suunnittelualueen oloista 5
2.2 Suunnittelutilanne 10
3. Asemakaavan suunnittelun vaiheet 14
3.1 Suunnittelun käynnistäminen, sitä koskevat päätökset ja vireilletulo 14
3.2 Osallistuminen ja yhteistyö 14
3.3. Asemakaavan tavoitteet 14
3.4 Asemakaavaratkaisun vaihtoehdot 15
4. Asemakaavan kuvaus 15
4.1 Kaavan rakenne 15
4.2 Ympäristön laatua koskevien tavoitteiden toteutuminen 16
4.3 Aluevaraukset 16
4.4 Kaavan vaikutukset 17
4.5 Ympäristön häiriötekijät 19
5. Asemakaavan toteutus 19
6. Kaavatyöhön osallistuneet 19
7. Asemakaavan seurantalomake 20
8. Asemakaavakartta ja –määräykset 22

LUETTELO SELOSTUKSEN LIITEASIAKIRJOISTA

- Kielotien varren rakennushistoriaselvitys, Vantaan kaupunki, Ramboll, 2.6.2017.

1. TIIVISTELMÄ

Kaavatyö käynnistyi jo vuonna 2016 numerolla 002299. Alue oli laajempi, sillä siihen kuului myös osa Lummetien eteläpuolista korttelia. Työn aikana päätettiin kuitenkin viedä Lummetien eteläpuolinen Kielotie 34-36 omana kaavamuutoksenaan, sillä siellä oli tarkoitus korvata nykyiset rakennukset uusilla. Kaava hyväksyttiin keväällä 2017.
Lummetien pohjoispuolelle jäävien kortteleiden kaavatyö sai numeron 002314. Nykyiset asuinrakennukset ja neuvola muodostavat ehjän 1950-luvulla rakennettujen rakennusten sarjan ja merkittävän kappaleen maalaiskunnan historiaa. Aravatalossa oli kunnan keskustoimisto, nykyinen neuvola oli aluksi terveystalo ja Kielotien toisella puolella oleva Vantaan aikuisopisto toimi Keskuspuiston kansalaiskouluna.
Rakennuksista teetettiin rakennushistoriaselvitys, jonka perusteella rakennukset suojellaan. Uutta rakennusoikeutta alueelle ei osoiteta. Aiemmin rakennusoikeus on osoitettu tehokkuusluvuin, nyt se merkitään todellisten käytettyjen kerrosneliömetrien mukaisesti. Rakennuksista tulee yhteensä 9 985 kerrosneliömetriä ja aluetehokkuudeksi tulee e=0,55. Kaava-alueen pinta-ala on reilut 1,8 hehtaaria.

Etualalla kaavan 002299 rajaus ja Lummetien pohjoispuolella kaavan 002314 rajaus ja suojeltavat rakennukset.

2. LÄHTÖKOHDAT

2.1 SELVITYS SUUNNITTELUALUEEN OLOISTA

2.1.1 Alueen yleiskuvaus

Tikkurilan sijainti Helsingin pohjoispuolella pääradan ja Kehä III:n varrella sekä Helsinki-Vantaan lentoaseman läheisyydessä tarjoaa monipuoliset ja nopeat yhteydet pääkaupunkiseudulle, muualle Suomeen ja ulkomaille.

Tikkurila on ollut kunnan hallinnollinen keskus vuodesta 1946, jolloin entinen maalaiskunnan keskus Malmi liitettiin Helsinkiin. Tikkurilan hallinnollinen asema näkyy keskustan ilmeessä: kaupunginosassa on kaupungin ja valtion sekä Vantaan seurakuntayhtymän virastoja ja muita toimitiloja. Tiedekeskus Heureka, Keravanjoki, Silkkitehdas, Vernissatehdas, Tikkurilan vanha asema, 1950-luvun rakennusperintö ja Tikkuraitti kaupallisine palveluineen luovat alueelle vahvaa identiteettiä.

Kaava-alue sijoittuu Tikkurilan keskustan pohjoisosaan Kielotien varteen.

2.1.2 Luonnon ympäristö

Maisemakuva ja -rakenne

Alue sijoittuu Keravanjoen ja Kylmäojan laakson savitasangolle. Vuonna 1870-1871 mitatussa Senaatin kartassa näkyy, että alue on ollut osin peltoa ja osin niittyä. Alue on kuulunut Suuren rantatien vaikutuspiiriin. Tikkurilan ydinkeskustassa alkuperäistä luonnonmaisemaa ei ole enää juuri havaittavissa.

Vesistöt ja vesitalous

Valtaosa kaavoitettavasta alueesta on joko rakennettu tai päällystetty asfaltilla. Alue ei ole pohjavesialuetta.

Kaavamuutosalueen hulevedet johtuvat hulevesiviemäreihin, jotka purkavat vedet Keravanjokeen.

Maaperä

Alueen maaperä on eteläosaltaan savea. Oksanmäellä maasto nousee ja maaperä on moreenia, eikä kalliokaan ole syvällä.

2.1.3 Rakennettu ympäristö

Väestön rakenne ja kehitys kaupunginosassa

Tikkurilassa asui vuoden 2019 alussa 6 519 henkeä. Alueen väkiluku pysyi tasaisena koko 2000-luvun alun, mutta on kasvanut vuodesta 2015 noin 1 000:lla asukkaalla. Uusia asuntoja on rakenteilla suuri määrä, joten kaupunginosan väkiluku nousee myös lähivuosina. Ennusteen mukaan väkiluku ylittää 9 000:a vuonna 2028. Koko Tikkurilan suuralueen asukasluku oli noin 44 000 henkeä (1.1.2019), ja sen arvioidaan kasvavan 50 000:een seuraavan 10 vuoden aikana. Tikkurilassa on vähän lapsia ja nuoria, yli 65-vuotiaiden osuus on vastaavasti suuri.[1]

Asuminen

Kaava-alueella olevissa 1950-luvun kerrostaloissa on yhteensä 160 asuntoa, jolloin asukasluku on noin 200:n vaiheilla.

[1] http://www.vantaa.fi/hallinto_ja_talous/tietoa_vantaasta/tilastot_ja_tutkimukset

Sosiaalinen ympäristö

Tikkurilan palvelualueen väestön sosiaalisen rakenteen piirteisiin kuuluu mm. aikuisvaltaisuus, yksin eläminen, lapsettomat avopariperheet ja työttömyys. Tikkurilan väestö on enimmäkseen muualta muuttanutta, mikä vaikuttaa hyvinvoinnin taustatekijöihin kuten juurtumiseen, ihmissuhteisiin ja yhteisöllisyyteen.

Palvelut ja työpaikat

Tikkurilan kaupunginosa on Vantaan toiseksi suurin työpaikkakeskittymä lentokentän jälkeen. Lähes 92 prosenttia 7 000 työpaikasta on palvelujen parissa. Kaupunki ja valtio ovat merkittäviä työnantajina.

Tikkurilan keskustassa on monipuolisesti julkisia palveluja: terveyskeskus, kaupungintalo, kaupungin ja valtion paikallishallinnon virastoja, pääkirjasto näyttelytiloineen, Laurean ammattikorkeakoulu sekä seurakuntayhtymän virastot. Kaupalliset palvelut ovat keskittyneet Kauppakeskus Tikkuriin ja Dixiin sekä Asematien ja Tikkuraitin varren liiketiloihin. Keskustan alueella on myös runsaasti ravintoloita.

Yhdyskuntarakenne

Suunnittelualue sijoittuu Tikkurilan ydinkeskustan pohjoispuolelle, Kielotien varrelle. Kaupallinen pääakseli, Tikkuraitti–Asematie on noin 350 m päässä alueen eteläpuolella. 1950-luvulla rakennetulle alueelle keskittyi Helsingin maalaiskunnan julkinen rakentaminen. Aravatalossa oli kunnan keskustoimisto, nykyinen neuvola oli aluksi terveystalo ja Kielotien toisella puolella oleva Vantaan aikuisopisto toimi Keskuspuiston kansalaiskouluna. Orvokkitien musiikkiopisto ja kuvataidekoulu pohjoisempana rakennettiin aiemmin 1920- ja 1940-luvulla ja tunnettiin nimellä Oksanmäen koulu. Siellä toimi myös Helsingin maalaiskunnan kirjasto.

Julkisten rakennusten sarjaa vahvistaa 1980-luvulla rakennettu poliisi- ja oikeustalo Kielotien itäpuolella sekä Kuuselan perhekuntoutuskeskus Orvokkitien länsipuolella.

Kaupunkikuva

Tikkurilan keskusta on väljä ja matalasti rakennettu. Kaupunkikuvassa on löydettävissä 1950-luvun kirkonkylämäistä tunnelmaa sekä 1970-luvun ihanteisiin perustuvaa autokaupunkia. Kaupungintalo ja Tikkurilan vanha asema ovat tärkeitä identiteettitekijöitä. Tikkurilan 1980-luvun rakentaminen toi keskustaan isoja kaupallisia yksiköitä, kuten Tikkurin ja Prisman sekä nykyisen Laurean ammattikorkeakoulun.

Kaava-aluetta ympäröivälle kaupunkikuvalle tyypillistä on eri aikakausina toteutunut julkinen ja asuinrakentaminen. Punatiili on vallitseva julkisivumateriaali, josta Kielotien vanhimmat kerrostalot erottuvat hyvin omaksi kokonaisuudekseen.

Kaava-alue on rakentunut kokonaisuudessaan 1950-luvun aikana ja se muodostaa tunnistettavan kokonaisuuden Tikkurilan keskustassa. 1950-luvun arkkitehtuuria leimasivat funktionalismin ohella romanttiset piirteet: luonnonmateriaalien kekseliäs käyttö, asuntojen luonnonläheisyys, ihmisläheinen mittakaava ja samalla myös yleinen vaatimattomuus, tarkoituksenmukaisuus ja käytännöllisyys.

Kielotien varren rakennukset sijoittuvat ilmavasti toisiinsa ja katuihin nähden, noudattaen aikakautensa suunnitteluihanteita. Kerrostalolamellit ja pistetalot myötäilevät maastonmuotoja ja luontoa pyrittiin mahdollisuuksien mukaan säilyttämään sellaisenaan. Pihapiirit ja luonto liittyivät saumatta toisiinsa ja pihat perustuivat luonnonympäristön hienovaraiseen käsittelyyn. Suurelta osin pihat jätettiin lähes luonnontilaan ja mahdolliset istutukset sijoittuivat rakennusten välittö-

mään läheisyyteen tai sisäänkäyntien yhteyteen. Pihojen keskeinen elementti oli suuri nurmipinta, joka ulottui rakennusten sokkeliin saakka. Tontteja ei merkitty maastoon aidoin tai istutuksin. Pihan toiminnot, kulkuväylät ja varusteet sommiteltiin vapaasti maastoon lähtökohtana luonnon erityispiirteet ja olemassa oleva kasvillisuus. Maaston käsittelyssä suosittiin luonnonmukaisia ratkaisuja ja pihoille linjattiin kaartuvia polkuja, jotka olivat sorapintaisia tai liuskekivettyjä.

Inventointialueen pohjoisemman korttelin kolmikerroksiset lamellitalot sijoittuvat luontevasti rinteen suuntaisesti. Korkeimmalla kohdalla sijaitseva lamellitalo niveltyy ja porrastuu mukautuen harkitusti maastonmuotoihin. Kolmi- ja nelikerroksiset pistetalot sijaitsevat eteläisemmässä korttelissa ja niiden välissä kadun varrella sijaitsee matalampi terveystalo. Rakennustapa alueella on yhtenäinen. Massoittelu on selkeää ja hallittua, vaihtelua tuovat hillityt julkisivun porrastukset. Kattomuotona on loiva harjakatto tai lapekatto. Matalammassa terveystalossa on jyrkempi aumakatto. Rakennukset ovat paikallamuurattuja ja julkisivuiltaan eläväpintaisesti roiskerapattuja. Väritys on yhtenäisen vaalea, todennäköisesti yleisilme on nykyisin alkuperäistä vaaleampi. Kattomateriaalina on tiili tai maalattu pelti.

Tontit rajautuvat yleisiin kulkuväyliin pensasaidanteilla tai puuriveillä. Rakennusten etäisyys kadusta tai kujasta vaihtelee muutamasta metristä lähes kahteenkymmeneen. Alueen yleisilme on hyvin vehreä ja aluetta ryhdistävät kookkaat havupuut ja jalot lehtipuut. Alueelle tyypilliset kujat ovat puiden ja pensaiden reunustamia ja asfaltti- tai sorapintaisia.[2]

Rakennettu kulttuuriympäristö

Kaava-alueen rakennukset on kaikki arvotettu Vantaan kaupunginmuseon tekemässä inventoinnissa luokkaan R1 eli kulttuurihistoriallisesti erittäin merkittävä. Vantaan kaupunki tilasi Ramboliilta Kielotien varren rakennushistoriaselvityksen, joka valmistui vuonna 2017.

Neuvola rakennettiin alun perin terveystaloksi, joten sen käyttötarkoitus on säilynyt miltei alkuperäisenä. Asunnot on muutettu neuvolan tiloiksi. 1960-luvun laajennuksen jälkeen alkuperäinen rakennus on jäänyt osaksi laajempaa kokonaisuutta, mutta se on edelleen tyyliltään ja julkisivumateriaaleiltaan tunnistettavissa laadukkaaksi 1950-luvun arkkitehtuurin edustajaksi. 1960-luvun laajennusosan loiva peltiharjakatto on muutettu myöhemmin tiiliaumakatoksi, ja nauhaikkunoita korostanut julkisivuväritys on muutettu yksiväriseksi vaaleaksi rappaukseksi. Muutokset heikentävät 1960-luvun arkkitehtuurin tunnistettavuutta, mutta toisaalta yhtenäistävät eri vuosikymmenien rakennukset yhdeksi kokonaisuudeksi.

Rakennuksessa muutoksille herkimpiä ovat: mittakaava, julkisivumateriaalit, inventoidun aluekokonaisuuden yhtenäisyyttä korostava vaalea yleisilme ja ikkuna-aukotuksen pääperiaatteet. Alkuperäisessä käytössä olevia huonetiloja on vain porrashuone. Muutoin rakennuksessa on tehty merkittäviä huonetila- ja materiaalimuutoksia. Arkkitehtuuriltaan korkeatasoisen rakennuksen on suunnitellut tunnettu arkkitehtitoimisto Linnasalmi.

Aravatalo (Kielotie 42) on säilynyt erittäin hyvin alkuperäisenä. Rakennus edustaa 1950- luvun taidokasta asuinkerrostaloarkkitehtuuria massoittelultaan, julkisivumateriaaleiltaan ja yksityiskohdiltaan.

Rakennus on Tikkurilan ensimmäinen aravalainoitetuksi asuinkerrostaloksi suunniteltu kohde. Valmistuttuaan rakennus toimi kunnanvirastona aina vuoteen 1957 ja on nykyisin taas asuinkäytössä. Arkkitehtuuri on korkeatasoista ja tunnetun arkkitehdin Olavi Tuomiston käsialaa.

Rakennus on kokonaisuutena hyvin herkkä muutoksille. Massoittelu, julkisivujen aukotus ja materiaalit, alkuperäiset tai niiden kaltaiset ovet, ikkunat ja muut rakenteet tulisi pitää alkuperäisinä.

[2] Kielotien varren rakennushistoriaselvitys, Vantaan kaupunki, Ramboll, 2.6.2017.

As Oy Lohenpyrstön (Orvokkitie 13) rakennukset ovat niille alun perin suunnitellussa asuinkäytössä. Mäkitien varren alkuperäiset myymälätilat ovat eri vaiheiden jälkeen nykyisin toimisto- ja liiketiloina. Rakennusten massoittelu ja aukotus ovat alkuperäiset. Ikkunat on uusittu alkuperäistä puitejakoa noudattaen, joskin eristerappaus heikentää hieman rakennuksen alkuperäisyyteen perustuvia arvoja.

Rakennusten porrashuoneet ovat säilyneet alkuperäisessä asussa. Liiketilojen osalta on tehty pieniä väliseinämuutoksia. Rakennukset ovat arkkitehtuuriltaan korkeatasoisia ja tunnetun arkkitehdin Einari Teräsvirran suunnittelemia. Massoittelu ja julkisivujen aukotus, sekä aluekokonaisuuteen sopeutuva väritys ovat ne piirteet, joita tulevissa muutoksissa tulisi varjella.

As Oy Kultapyrstön (Kielotie 38) rakennukset ovat niille alun perin suunnitellussa asuinkäytössä. Rakennusten massoittelu ja julkisivut ovat säilyttäneet hyvin alkuperäisen ilmeensä. Ikkunat on uusittu alkuperäistä puitejakoa noudattaen. Peltikatto ja julkisivut on saneerattu alkuperäistä tyyliä noudattaen. Rakennusten porrashuoneet ovat alkuperäisessä asussa hissiä lukuun ottamatta. Rakennukset edustavat arkkitehtuuriltaan ja keskinäiseltä sijoittelultaan laadukasta 1950-luvun arkkitehtuuria ja kaupunkisuunnittelua. Einari Teräsvirran suunnittelemat rakennukset ovat kokonaisuudessaan herkkiä muutoksille. Massoittelu, julkisivujen aukotus ja materiaalit, alkuperäiset tai niiden kaltaiset ovet, ikkunat ja muut rakenteet tulisi pitää alkuperäisinä.

As Oy Kultapyrstön rakennusoikeutta koskevissa tiedoissa on kaupungin rekistereissä virhe. Toisen rakennuksen rakennusoikeus on merkitty lähes kaksinkertaiseksi (1273 k-m² + 2440 k-m² = 3713 m²), vaikka todellisuudessa rakennukset ovat lähes samankokoiset. Käytetyksi rakennusoikeudeksi on laskettu noin 2 500 k- m².

As Oy Säästöpyrstö (Kielotie 44) on sille alun perin suunnitellussa asuinkäytössä. Rakennuksen julkisivussa on tehty muutoksia. Kielotien puoleiset sisäänkäyntikatokset on muutettu tasakattoisista harjakattoisiksi ja sisäpihan puoleiset parvekkeet on uusittu kokonaisuudessaan. Myös katon väri on muuttunut ja alun perin yksivärisiin valkoisiin ikkunanpuitteisiin on lisätty uusimisen yhteydessä korosteväri, joka yksityiskohtana on tyypillistä myös 1950-luvulle. Porrashuoneet ovat säilyttäneet alkuperäisen ilmeensä. Rakennus edustaa tunnistettavaa 1950-luvun kompaktia asuinlamellikerrostaloarkkitehtuuria, jonka muurimaista julkisivua jäsentävät hallitusti vaihtelevat ikkunaaukotukset ja julkisivurappaukset.

Rakennus on kokonaisuutena hyvin herkkä muutoksille. Massoittelu, muurimaisten julkisivujen aukotus, julkisivumateriaali, erityisesti sileän ja roiskerapatun julkisivupinnan jäsentely ja alkuperäiset tai niiden kaltaiset ulko-ovet ovat rakennukselle ominaisia piirteitä.

Kaikkien kaava-alueen rakennusten edustavuutta lisää niiden merkitys osana 1950-luvun aluekokonaisuutta.[3]

Virkistys

Parin korttelin päässä alueen länsipuolella on Tikkurilan urheilupuisto, jossa on mm. uimahalli, urheilutalo keilahalleineen ja biljardisaleineen sekä jäähalli. Hiekkaharjun liikuntapuisto radan itäpuolella on sekin alle kilometrin päässä.

Liikenne

Kaavamuutosalueen katuverkko on rakennettu. Kortteli rajautuu Tikkurilan pääkatuihin Kielotiehen ja Lummetiehen.

[3] Kielotien varren rakennushistoriaselvitys, Vantaan kaupunki, Ramboll, 2.6.2017.

Alueen joukkoliikenteen palvelutaso on hyvä. Tikkurilan matkakeskukseen on alle puoli kilometriä ja lähimmät bussipysäkit sijoittuvat kaava-alueelle Kielotien ja Lummetien varteen.

Kielotielle on varaus pikaraitiotielinjaukselle.

Jalankulku ja pyöräily

Kevyen liikenteen reitit, yhdistetyt jalkakäytävä-pyörätiet kulkevat Kielotien ja Lummetien molemmin puolin. Orvokkirinteen eteläpuolella on yhdistetty jalkakäytävä-pyörätie ja Oksanmäki ja Orvokkitie ovat osittain kevyelle liikenteelle varattuja. Orvokkitien yhteys jatkuu pihakatumaisena Tikkurilan keskustaan.

Vesihuolto

Kaava-aluetta palvelee Kielotielle vuonna 2010 uusittu vesihuoltoverkosto.

Vedenjakelu

Vesijohto DN225 kulkee Kielotien varressa ja DN110 Orvokkirinteessä. Alue kuuluu Tikkurilan painepiiriin. Tikkurilan painepiiri saa vetensä Helsingin Pitkäkosken vedenpuhdistuslaitokselta, josta vesi pumpataan Ylästön paineenkorotuspumppaamon kautta Tikkurilaan. Alueen verkostopainetta ylläpidetään Hiekkaharjun vesitornilla, jonka ylin vedenpinnankorkeus HW = +80.00 m ja alin vedenpinnankorkeus on LW = 72.00 m. Vesitornin varastotilavuus on 6700 m³.

Jätevesiviemäröinti

Jätevesiviemäri DN500 kulkee vesijohdon yhteydessä Kielotiellä sekä Orvokkirinteessä (DN250) ja Orvokkitiellä (DN300). Viemäri laskee Tikkurilan ja Viertolan halki Suutarilan jätevedenpumppaamolle. Suutarilasta vedet johtuvat lopulta Viikinmäen jätevedenpuhdistamolle.

Hulevesiviemäröinti

Hulevesiviemäri DN500 kulkee Kielotien varressa muun vesihuollon yhteydessä. Lisäksi Orvokkitiellä on DN300 hulevesiviemäri. Alueen hulevedet laskevat Kielotien hulevesiviemärissä Tikkurilantielle ja edelleen Keravanjokeen.

Kaukolämpö

Kaukolämpöverkko ulottuu alueelle. Johdot kulkevat Oksanmäen, Orvokkirinteen ja Kielotien katualueilla sekä Kielotie 42.n tontilla.

Sähköverkko

Vantaan Energialle kuuluvia pienjännitemaakaapeleita on alueen katualueilla sekä Orvokkitie 13:n ja Kielotie 44:n tonttien rajalla.

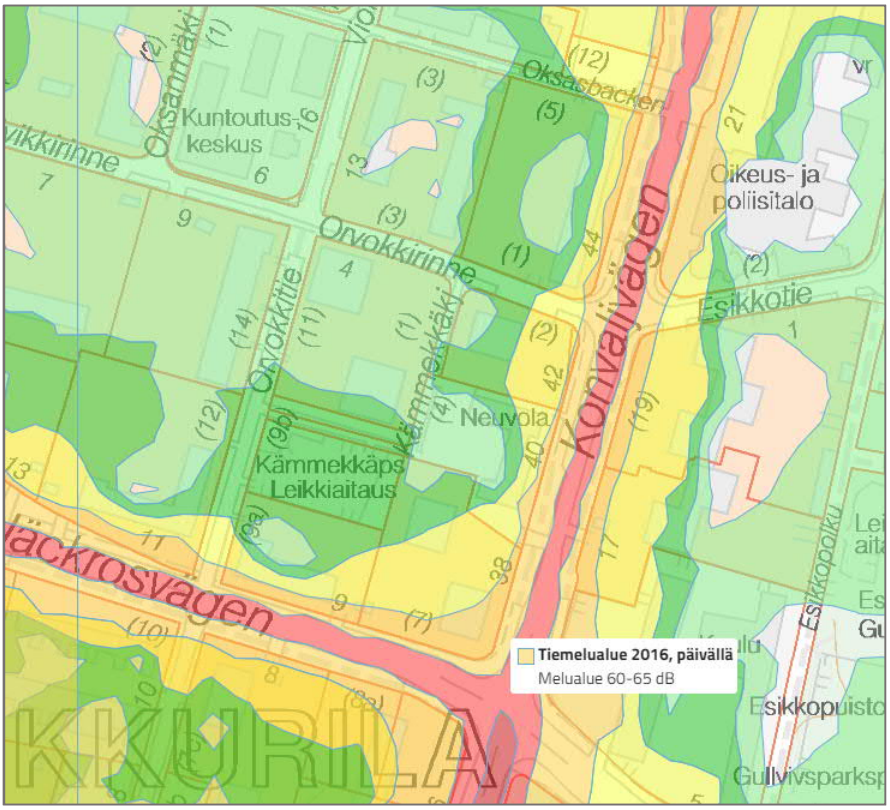
Ympäristöhäiriöt

Tieliikennemelu

Valtioneuvoston päätöksellä melutason ohjearvoista (993/1992) A-painotettu keskiäänitaso L_{Aeq} saa olla asuinhuoneissa päivällä enintään 35 dB ja yöllä 30 dB. Melutaso ei saa ylittää ulkona melun A-painotetun ekvivalenttitason (L_{Aeq}) päiväohjearvoa (klo 7-22) 55 dB.

Vantaan kaupungin rakentamisohjeen mukaan äänitasoerotus ΔL_A on oltava 30 dB tieliikennemelua vastaan asuintalossa, jonka julkisivuun kohdistuu äänitaso 55–59 dB, ja 35 dB, jos äänitaso on 60–65 dB. Mikäli tieliikenteen melutaso ylittää 65 dB, rakentamisohjeessa ei ole annettu erillistä äänitasoerotusvaatimusta.

Kielotien ja Lummetien melu on suurinta Kielotie 38:n katujen kulmaukseen sijoittuvan rakennuksen julkisivuilla. Itä- ja eteläjulkisivuilla liikennemelun äänitaso on 60 – 65 dB, mikä tarkoittaisi, että äänitasoerotus ΔL_A on oltava 35 dB, muualla riittää vähäisempi 30 dB.

Tiemelualue 2016, josta selviää, että yli 60 dB:n melualue ulottuu As Oy Kultapyrstön kaakkoiskulmaan.

2.1.4 Maanomistus

Kielotie 38:aa lukuun ottamatta alue on Vantaan kaupungin omistuksessa.

Tunnus	Maanomistaja	Pinta-ala (ha)
92-61-303-1	Vantaan kaupunki	0,46
92-61-303-2	Vantaan kaupunki	0,46
92-61-300-3	Vantaan kaupunki	0,26
92-61-300-2	Vantaan kaupunki	0,19
92-61-300-4	As Oy Kultapyrstö	0,37
katualueet	Vantaan kaupunki	0,08
Yhteensä		1,82

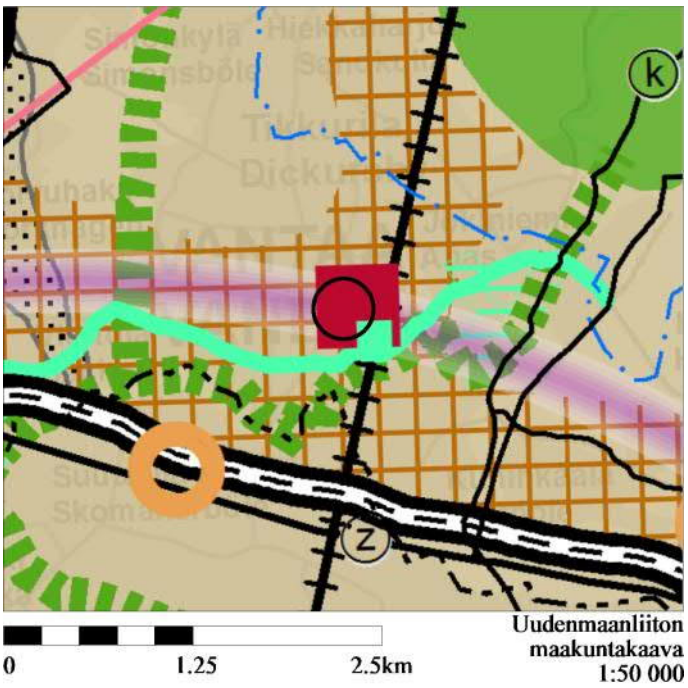
2.2 SUUNNITTELUTILANNE

2.2.1 Kaava-aluetta koskevat suunnitelmat, päätökset ja selvitykset

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet

Valtioneuvoston 14.12.2017 päättämien valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden (VAT) pyrkimyksenä on vähentää yhdyskuntien ja liikenteen päästöjä, turvata luonnon monimuotoisuutta ja kulttuuriympäristön arvoja sekä parantaa elinkeinojen uudistumismahdollisuuksia. Niillä myös sopeudutaan ilmastonmuutoksen seurauksiin ja sään ääri-ilmiöihin. Hanke on näiden tavoitteiden mukainen. Tavoitteiden toteutuminen on selostettu tarkemmin selostuksen kohdissa 4 ja 5.

Maakuntakaava

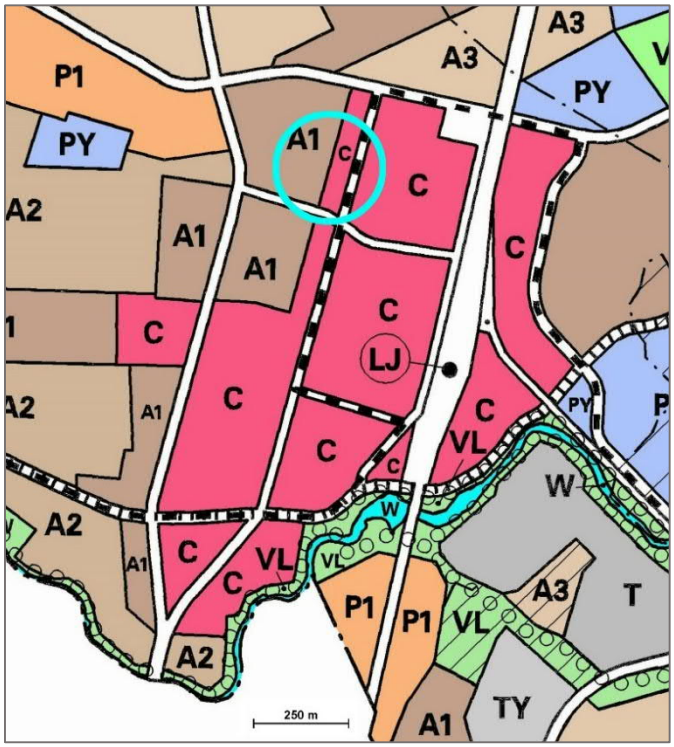

Uudenmaan maakuntakaavassa (8.11.2006) alue on keskustatoimintojen aluetta.

Keravanjoen varressa on viheryhteystarve. Jokivarsi on merkitty kulttuuriympäristön ja maiseman vaalimisen kannalta tärkeäksi kohteeksi.

Ympäristöministeriö on 30.10.2014 vahvistanut Uudenmaan toisen vaihemaakuntakaavan, jossa suunnittelualue on osoitettu tiivistettäväksi alueeksi ja Tikkurilantielle on osoitettu pääkaupunkiseudun poikittainen joukkoliikenteen yhteys. Kaavahanke on maakuntakaavan mukainen.

Yleiskaava

Vantaan yleiskaavassa (Kv 2007) alue on keskustatoimintojen aluetta (C) ja tehokasta asuntoaluetta (A1). Kielotien varteen on osoitettu ohjeellinen joukkoliikenteen runkoyhteys.

Kaupunginvaltuuston 17.12.2007 hyväksymä yleiskaava on tullut voimaan 25.2.2009. Kaavahanke on yleiskaavan mukainen.

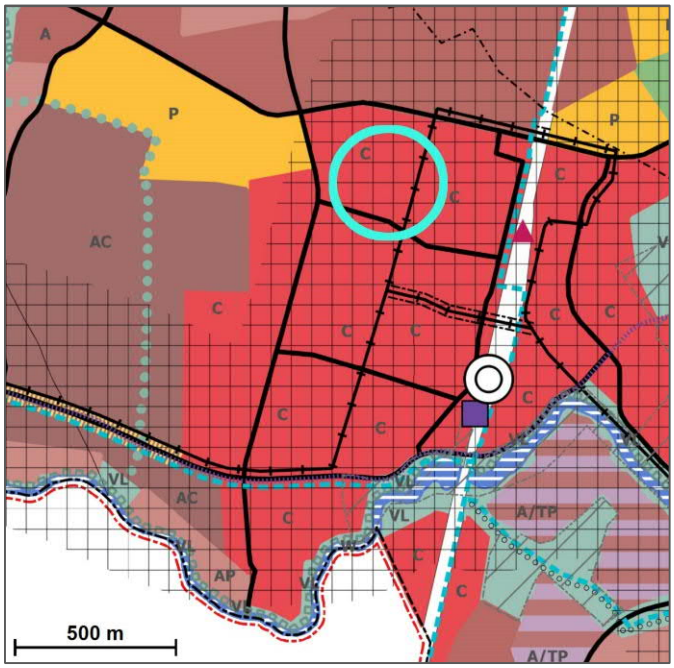
Tikkurilan keskustan kaavarunko

Alue on osoitettu tehokkaaksi asuntoalueeksi, merkinnällä A1 ja matalaksi ja tiiviiksi asuntoalueeksi, A2. Rakennukset on esitetty suojeltavaksi.

Kaavarunko on ollut nähtävillä 7.5. – 5.6.2014. Kaupunginhallitus on hyväksynyt kaavarungon 26.01.2015.

Yleiskaavaluonnos 2020

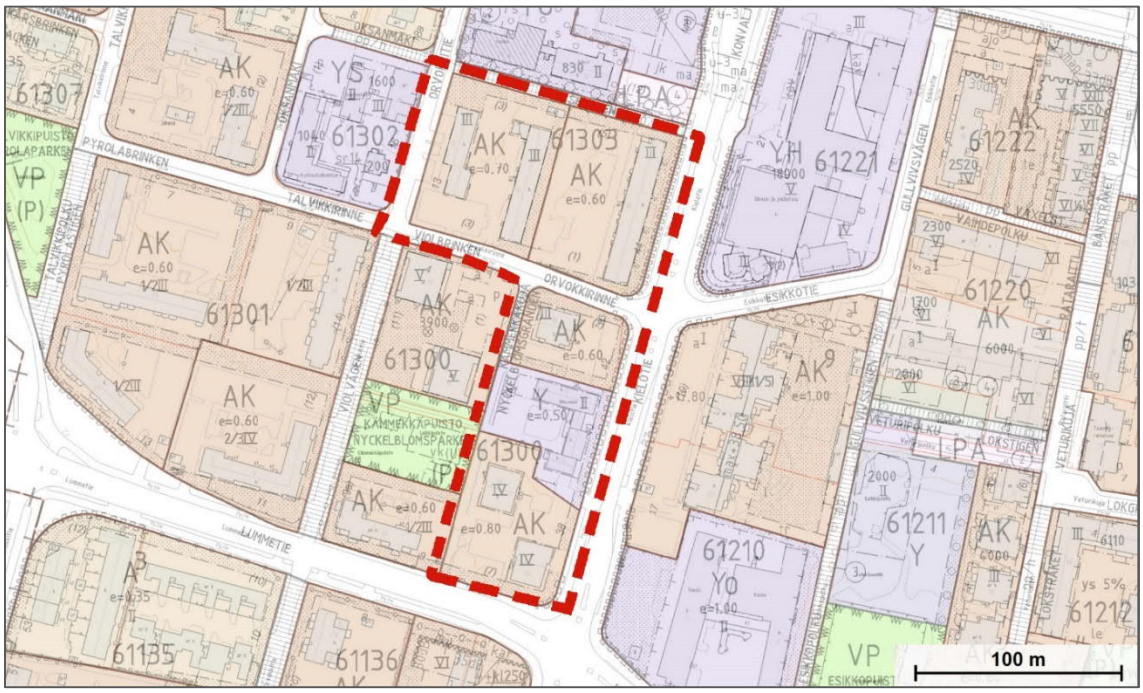

Yleiskaavaluonnoksessa 2020 (nähtävillä 18.2.-29.3.2019) alue on merkitty kaupunkikeskustan alueeksi (C), jota kehitetään monipuolisena, toiminnoiltaan sekoittuneena kaupunkiympäristönä.

Alue sijoittuu kestävän kasvun vyöhykkeelle. Se on joukkoliikenteen runkolinjastoon tukeutuva vyöhyke, jolle kaupunginosan maankäyttöä tehostava rakentaminen ensisijaisesti ohjataan.

Lummetie on osoitettu tärkeäksi liikenneyhteydeksi ja Kielotiellä on varaus raitiotielle.

Asemakaava

Kaavamuutosalueella on voimassa alueen ensimmäinen asemakaava Tikkurila VII (SM 8.7.1981). Koko kaavamuutosalue on Tikkurilan neuvolan tonttia lukuun ottamatta osoitettu voimassa olevassa asemakaavassa asuinkerrostalojen korttelialueeksi (AK). Neuvolan tontti on osoitettu yleisten palveluiden korttelialueeksi (Y). Suurin sallittu kerroskorkeus kaavamuutosalueella on voimassa olevassa asemakaavassa neljä (IV). Rakennusoikeutta on merkitty alueelle tehokkuusluvulla, joka vaihtelee välillä e=0,50 ja e=0,80.

Muut päätökset ja suunnitelmat

Asemakaavamuutos 002299

Lummetien eteläpuolinen osa erotettiin omaksi kaavatyökseen ja hyväksyttiin kaupunginvaltuustossa 8.5.2017.

Vantaan ratikka

Kaupunginvaltuusto päätti 16.12.2019, että Vantaan ratikan suunnittelua jatketaan yleissuunnitelman pohjalta, edellyttäen että valtio sitoutuu 30 prosentilla ratikan suunnittelu- ja toteutuskustannuksiin. Yleissuunnitelmassa ratikka kulkee tunnelissa radan alitse Lummekujan kohdalla. Ratikalle haetaan vielä erikseen investointipäätöstä kaupunginvaltuustolta noin vuonna 2023. Raitiotien rakennustyöt voitaisiin aloittaa vuonna 2024, jolloin se voisi olla käytössä aikaisintaan vuonna 2028.

Tikkurilan kaavarunko 2020

Kaavarungon päivitys valmistuu v. 2020 aikana.

3. ASEMAKAAVAN SUUNNITTELUN VAIHEET

3.1 SUUNNITTELUN KÄYNNISTÄMINEN, SITÄ KOSKEVAT PÄÄTÖKSET JA VIREILLETULO

Kaavoitus tuli vireille 14.3.2016 osana kaavamuutosta nro 002299. Mielipiteet pyydettiin 15.4.2016 mennessä (MRL 62 §) ja niitä saatiin 10 kappaletta.

Kaava erotettiin 002299:stä omaksi kaavatyökseen 2.9.2016 ja se sai numeron 002314. Vantaan kaupungin jättämä kaavamuutoshakemus on kirjattu saapuneeksi 6.9.2016. Osallistumis- ja arviointisuunnitelmaa päivitettiin 2.9.2016 ja uudelleen 7.1.2020.

3.2 OSALLISTUMINEN JA YHTEISTYÖ

3.2.1 Osalliset

- alueen maanomistajat
- naapurit (viereisten alueiden omistajat ja vuokralaiset)
- asukkaat, yritykset ja työntekijät, asukas- ym. yhdistykset
- ne, jotka katsovat olevansa osallisia
- kaupungin asiantuntijaviranomaiset: maankäyttötoimi (yrityspalvelut, rakennusvalvonta, ympäristökeskus, tekninen toimiala), Keski-Uudenmaan pelastuslaitos, kaupunginmuseo
- Muut viranomaiset ja yhteisöt: Uudenmaan liitto, HSL, Museovirasto, HSY, Uudenmaan ELY-keskus, Vantaan Energia Oy, Elisa Oyj ja HSL.

3.2.2 Osallistuminen ja vuorovaikutus

Asemakaavamuutoksen alkamisesta on tiedotettu Vantaan kaupungin verkkosivuilla, Vantaan asukaslehdessä/ Vantaan Sanomissa sekä kirjeitse (MRL 62§) maanomistajille, naapureille ja viranomaisille.

Kaavasta saatiin 10 kirjallista mielipidettä. Suurin osa mielipiteistä kohdistui Lummetien eteläpuoliseen kortteliin, joka erotettiin omaksi kaavatyökseen nro 002299. As Oy Kultapyrstö vastustaa pihapiirin suojelua ja haluaa säilyttää lisärakentamismahdollisuuden. As Oy Lohenpyrstöä kiinnostaa vanhan hiilikellarin käyttö tai purkumahdollisuus. Kaupunginmuseo piti tärkeänä rakennushistoriaselvityksen laatimista ja siihen perustuvaa suojelua.

3.3. ASEMAKAAVAN TAVOITTEET

3.3.1 Lähtökohta-aineiston antamat tavoitteet

Kunnan asettamat tavoitteet

<u>Vantaan valtuustokauden 2018 – 2021 strategia (Kv 11.12.2017):</u>

Kaupunkia tiivistetään lähiluontoa vaalien. Nykyistä kaupunkirakennetta vahvistetaan resurssiviisaasti. Kaupunkikeskusten kehittämismahdollisuudet hyödynnetään rohkeasti ja kaupunkiympäristöistä ja asunnoista tehdään kansainvälisesti kilpailukykyisiä. Ratkaisuissa ja päätöksenteossa turvataan talouden tasapainoa, lisätään kaupungin elinvoimaa ja vetovoimaa, edistetään asukkaiden hyvinvointia, ollaan edelläkävijöitä palvelujen kehittämisessä ja johdetaan uudistuen ja osallistuen.

Maapoliittiset linjaukset koskien kaavoitusta, maanhankintaa ja maanluovutusta (Kv 18.6.2018)

- Kaupungin omistaman maan ja asemakaavoitettujen täydennysrakentamisalueiden kaavoittaminen on etusijalla.

Vantaan arkkitehtuuriohjelma 2015 (Kv 11.5.2015):

- Luomme Vantaalle kerroksellisen, tiiviin ja läheisen kaupunkikuvan.

Resurssiviisauden tiekartta (Kv 18.6.2018)

Resurssiviisauden tiekartta määrittää Vantaan pitkän aikavälin ympäristötavoitteita ja konkretisoi valtuustokauden 2018 – 2021 strategiaa. Kaupunkisuunnittelussa keskeisiä tavoitteita ovat:

- Kaupunkirakenne on kestävästi täydentyvä ja sekoittuva.
- Liikkuminen on hiilineutraalia, sujuvaa ja kohtuuhintaista.
- Varaudutaan ilmastonmuutoksen vaikutuksiin ja käytetään resurssitehokkaita, luonnonmukaisia ratkaisuja.
- Luonnon monimuotoisuus säilytetään ja sitä kartutetaan myös rakennetuilla alueilla.
- Viherrakenne luo hyvinvointia ja viheralueet ovat helposti saavutettavissa.
- Ohjataan uusiutuvan energian käyttöön.

3.4 ASEMAKAAVARATKAISUN VAIHTOEHDOT

Kaavatyön käynnistyessä vuonna 2016, alue oli laajempi, sillä siihen kuului myös osa Lummetien eteläpuolista korttelia. Kaavatyön aikana päätettiin kuitenkin viedä Lummetien eteläpuolinen Kielotie 34-36 omana kaavamuutoksenaan (002299). Kaava hyväksyttiin keväällä 2017.

Lummetien pohjoispuolelle jäävien kortteleiden kaavatyö sai numeron 002314. Nykyiset asuinrakennukset ja neuvola muodostavat ehjän 1950-luvulla rakennettujen rakennusten sarjan ja merkittävän kappaleen maalaiskunnan historiaa. Rakennukset oli Vantaan kaupunginmuseon tekemässä inventoinnissa merkitty luokkaan R1 eli kulttuurihistoriallisesti merkittäviksi.

Kaupunki tilasi Rambollilta Kielotien varren rakennushistoriaselvityksen, joka valmistui 2.6.2017. Siinä todettiin, että Kielotien varren 1950-luvun rakennusperintö on historiallisesti ja kaupunkikuvallisesti arvokas kokonaisuus. Alueen rakennukset ilmentävät hyvin oman aikakautensa arkkitehtuuria ja ovat kohteina vähintään paikallisesti arvokasta rakennusperintöä. Rakennukset liittyvät maamme jälleenrakennus- ja kaupungistumiskauteen ja Tikkurilan kehittymiseen Vantaan hallinnollisena keskuksena.[4]

3.4.1 Asemakaavaratkaisun valinta ja perusteet

Rakennushistoriaselvityksen perusteella päädyttiin vaihtoehtoon, jossa rakennukset pidetään nykyisessä käytössään ja suojellaan, eikä uutta rakennusoikeutta esitetä.

4. ASEMAKAAVAN KUVAUS

4.1 KAAVAN RAKENNE

Asemakaavamuutos säilyttää korttelien käyttötarkoituksen asuinkerrostalojen (AK) ja yleisten rakennusten (Y) ennallaan. Aiemmin rakennusoikeus on osoitettu tehokkuusluvuin, nyt se merkitään todellisten käytettyjen kerrosneliömetrien mukaisesti, jolloin rakennusoikeus teoreettisesti tarkas-

[4] Kielotien varren rakennushistoriaselvitys, Vantaan kaupunki, Ramboll, 2.6.2017.

teltuna pienenee. Merkittävin muutos on se, että rakennukset suojellaan. Samalla ajanmukaistetaan mm. pysäköintiä koskevia määräyksiä.

4.1.1 Mitoitus

Asuinkerrostalojen korttelialue, AK 1,48 hehtaarin alue. Rakennusoikeus on 8 940 k-m^2, mutta uutta rakennusoikeutta ei osoiteta. Tehokkuusluku e=0,61. Asuntoja on 160 kpl.

- autopaikkoja: 1 ap/130 asuntokerrosm^2 vähintään 1 ap/3 asuntoa.
- pyöräpaikkoja tulee olla 2 kpl/ asunto.

Yleisten rakennusten korttelialue, Y 0,26 hehtaarin alue, jonka rakennusoikeus on 1 045 k-m^2 ja tehokkuusluku e= 0,41.

4.2 YMPÄRISTÖN LAATUA KOSKEVIEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

Kaavalla merkitään suojelluksi 1950-luvun rakennuskantaa. Rakennukset muodostavat yhtenäisen alueen Kielotien varressa ja ne ovat merkittävä muistuma Helsingin maalaiskunnan historiasta. Koska kyseessä on suojelukaava, on kaavamääräyksissä otettu kantaa mahdollisiin korjaus- ja muutostöihin.

Kaava-alueella olevat suuret männyt merkitään kaavaan suojeltaviksi.

4.3 ALUEVARAUKSET

4.3.1 Korttelialueet

AK, asuinkerrostalojen korttelialueet

Alueella on kuusi asuinkerrostaloa, jotka ovat kolme- ja neljäkerroksisia. Asumisen lisäksi niihin saa sijoittaa sellaista toimisto- tai työtilaa, joka ei häiritse asumista. Kaavamääräyksin suojellaan rakennusten ulkomuoto, julkisivujen yksityiskohdat, värit ja materiaalit. Jos aiemmissa muutostöissä on toimittu suojelutavoitteiden vastaisesti, tulee tulevat korjaustyöt tehdä alkuperäiseen tyyliin

sopivalla tavalla. Korjaus- ja muutostöistä pitää pyytää kaupunginmuseon lausunto ja suunnittelussa tulee käyttää ammattitaitoista ja historialliseen rakennuskantaan perehtynyttä suunnittelijaa.

Suojelumerkintä ei koske Asunto-osakeyhtiö Lohenpyrstön vanhaa hiilikellaria. Toisaalta Aravatalon sisätiloista suojellaan porrashuone.

Kortteleiden pihoille on osoitettu istutettavat alueet. Vanhat männyt ja tammi on merkitty kaavaan suojelluiksi. Lisäksi nykyistä kasvillisuutta pitää säilyttää ja tarvittaessa uudistaa alueen perinteisiä puutarhalajikkeita suosien.

Autopaikkoja varataan Tikkurilan keskustan normin mukaisesti 1ap/130 k-m^2, tai 1 ap/ 3 asuntoa. Normin mukaiset autopaikat on jo rakennettu. Lisäksi tulee varata 2 pyöräpaikkaa asuntoa kohti.

Vanha hiilikellari rajattiin suojeltavan rakennusalan ulkopuolelle.

Y, yleisten rakennusten korttelialue

Korttelialueella on Tikkurilan neuvolan kaksikerroksinen rakennus. Kaava mahdollistaa sen muuttamisen esim. päiväkodiksi. Kaavamääräyksin suojellaan rakennuksen ulkomuoto, julkisivujen yksityiskohdat, värit ja materiaalit. Jos aiemmissa muutostöissä on toimittu suojelutavoitteiden vastaisesti, tulee tulevat korjaustyöt tehdä alkuperäiseen tyyliin sopivalla tavalla. Korjaus- ja muutostöistä pitää pyytää kaupunginmuseon lausunto ja suunnittelussa tulee käyttää ammattitaitoista ja historialliseen rakennuskantaan perehtynyttä suunnittelijaa.

Kielotien varressa oleva komea mänty suojellaan. Lisäksi nykyistä kasvillisuutta pitää säilyttää ja tarvittaessa uudistaa alueen perinteisiä puutarhalajikkeita suosien.

Autopaikkoja tontille saa sijoittaa nykyiset 7 kpl.

4.4 KAAVAN VAIKUTUKSET

Hankkeen MRA 1 §:n mukaisia vaikutuksia on tarkasteltu kaavaa laadittaessa. Arvioinnissa on myös tarkasteltu valtakunnallisten alueiden käyttötavoitteiden (VAT) toteutumista.

Hanke sijoittuu jo rakennetulle alueelle ja on yhdyskuntarakenteeseen hyvien joukkoliikenneyhteyksien varteen. Hanketta voidaan pitää kestävän kaupunkirakentamisen tavoitteiden mukaisena ja taloudellisena.

4.4.1 Vaikutukset rakennettuun ympäristöön

Kaavalla ei ole suoria vaikutuksia ympäristöönsä, koska se säilyttää nykytilanteen. Korkeintaan vaikutus on se, että Tikkurilan kerroksellinen kaupunkikuva ja rakenne säilyvät myös jälkipolville. Rakennusten sijoittuminen väljästi tonteilleen turvaa myös sen, että kadunvarsi pysyy vehreänä jatkossakin.

Asuminen ja sosiaalinen ympäristö

Kaava-alueella olevat 160 asuntoa säilyvät ja turvaavat eri-ikäisen ja monipuolisen asuntokannan säilymisen Tikkurilassa. 1950-luvun asunnot ovat valoisia ja nykystandardien mukaan varsin avaria, kun verrataan niitä alueen uuteen rakennuskantaan. Ne ovat myös edullisempia, kuin uudet asunnot.

Tikkurilaan on rakennettu paljon uusia asuinkerrostaloja, jolloin vanhojen omistus- ja vuokratalojen roolina on tasapainottaa aluetta sosiaalisessa mielessä. Vanhempi rakennuskanta tarjoaa pysyvyyttä ja mahdollisuuden myös niille, jotka haluavat asua koko ikänsä Tikkurilassa. Tavoitteena on ehjä sosiaalinen aluekokonaisuus. Hanke on VAT:n mukainen.

Palvelut ja työpaikat

Kaavalla ei ole vaikutusta palvelujen tai työpaikkojen kannalta. Tikkurilan työpaikat ja palvelut ovat hyvien joukkoliikenneyhteyksien tai pyörämatkan päässä, joten hanketta voidaan pitää VAT:n mukaisena.

Taloudelliset vaikutukset

Kaava ei tuota uutta rakentamista tai tarvetta kunnallistekniikan rakentamisen. Kokonaistaloudellisesti on järkevää hyödyntää jo olemassa olevaa rakennuskantaa.

Virkistys

Kaava turvaa alueen säilymisen vehreänä, muita vaikutuksia sillä ei ole virkistysalueisiin eikä se vaaranna VAT:n virkistyskäyttöä koskevia tavoitteita.

Liikenne ja vesihuolto

Kaavalla ei ole vaikutusta alueen liikenteeseen eikä vesihuoltoon.

Ympäristöhäiriöt

Alueella mitoittavana melulähteenä on tieliikennemelu, mikä huomioidaan asuinhuoneiden ulkokuoren ääneneristysvaatimuksena 30 dBA tai 35 dBA katujen suuntaan, silloin kun rakennuksiin tehdään julkisivukorjauksia. Ääneneristävyysvaatimukset tulee kuitenkin toteuttaa niin, ettei niistä ole haittaa rakennusten suojeluarvoille.

4.4.2 Vaikutukset luontoon ja luonnonympäristöön

Kaavan vaikutukset ovat alueen luontoarvoja säästäviä. Hanke ei vaaranna VAT:n luonnonvaroja koskevia tavoitteita. Kaavamuutoksella ei ole vaikutusta hulevesien hallintaan.

4.4.3 Vaikutukset ilmastonmuutoksen kannalta

Rakennuskannan säilyttäminen ja sen pitäminen nykyisessä käytössään on ilmastonmuutoksen kannalta järkevin ratkaisu.

4.5 YMPÄRISTÖN HÄIRIÖTEKIJÄT

Tieliikenteen melu ja saastuneet maat on käsitelty kohdassa 5.4.1. Ympäristöhäiriöiden vähentäminen on VAT:n mukaisesti otettu huomioon.

5. ASEMAKAAVAN TOTEUTUS

Kaavan suojelu- ja muita kaavamääräyksiä toteutetaan sitten, kun kortteleiden rakennuksia korjataan tai pihoja uusitaan.

6. KAAVATYÖHÖN OSALLISTUNEET

Vantaan kaupunki:

Asemakaavoitus:	Ritva Kotilainen	alue-arkkitehti
	Seppo Niva	arkkitehti
	Anna-Liisa Vanhala	kaavoitusteknikko
Kadut ja puistot:	Paula Luomala	vesihuollon suunnittelu
	Jarmo Pajunen	liikenneinsinööri
Vantaan kaupunginmuseo:	Anne Silanto	rakennustutkija

VANTAAN KAUPUNKI Kaupunkirakenne ja ympäristö/Asemakaavoitus

Vantaalla, 21. päivänä huhtikuuta 2020

Seppo Niva	Ritva Kotilainen
arkkitehti	aluearkkitehti

7. ASEMAKAAVAN SEURANTALOMAKE

Asemakaavan perustiedot ja yhteenveto

Kunta	092 Vantaa	**Täyttämispvm**	17.02.2020
Kaavan nimi	002314 Tikkurila 61, Kielotie 38-44		
Hyväksymispvm		**Ehdotuspvm**	
Hyväksyjä		**Vireilletulosta ilm. pvm**	14.03.2016
Hyväksymispykälä		**Kunnan kaavatunnus**	092002314
Generoitu kaavatunnus			
Kaava-alueen pinta-ala [ha]	1,8134	**Uusi asemakaavan pinta-ala [ha]**	
Maanalaisten tilojen pinta-ala [ha]		**Asemakaavan muutoksen pinta-ala [ha]**	1,8134

Ranta-asemakaava Rantaviivan pituus [km]

Rakennuspaikat [lkm]	**Omarantaiset**	**Ei-omarantaiset**
Lomarakennuspaikat [lkm]	**Omarantaiset**	**Ei-omarantaiset**

Aluevaraukset	Pinta-ala [ha]	Pinta-ala [%]	Kerrosala [k-m²]	Tehokkuus [e]	Pinta-alan muut. [ha +/-]	Kerrosalan muut. [k-m² +/-]
Yhteensä	**1,8134**	**100,0**	**9985**	**0,55**	**0,0000**	**-1343**
A yhteensä	1,4752	81,3	8940	0,61	0,0000	-1107
P yhteensä						
Y yhteensä	0,2561	14,1	1045	0,41	0,0000	-236
C yhteensä						
K yhteensä						
T yhteensä						
V yhteensä						
R yhteensä						
L yhteensä	0,0821	4,5	0		0,0000	0
E yhteensä						
S yhteensä						
M yhteensä						
W yhteensä						

Maanalaiset tilat	Pinta-ala [ha]	Pinta-ala [%]	Kerrosala [k-m²]	Pinta-alan muut. [ha +/-]	Kerrosalan muut. [k-m² +/-]
Yhteensä					

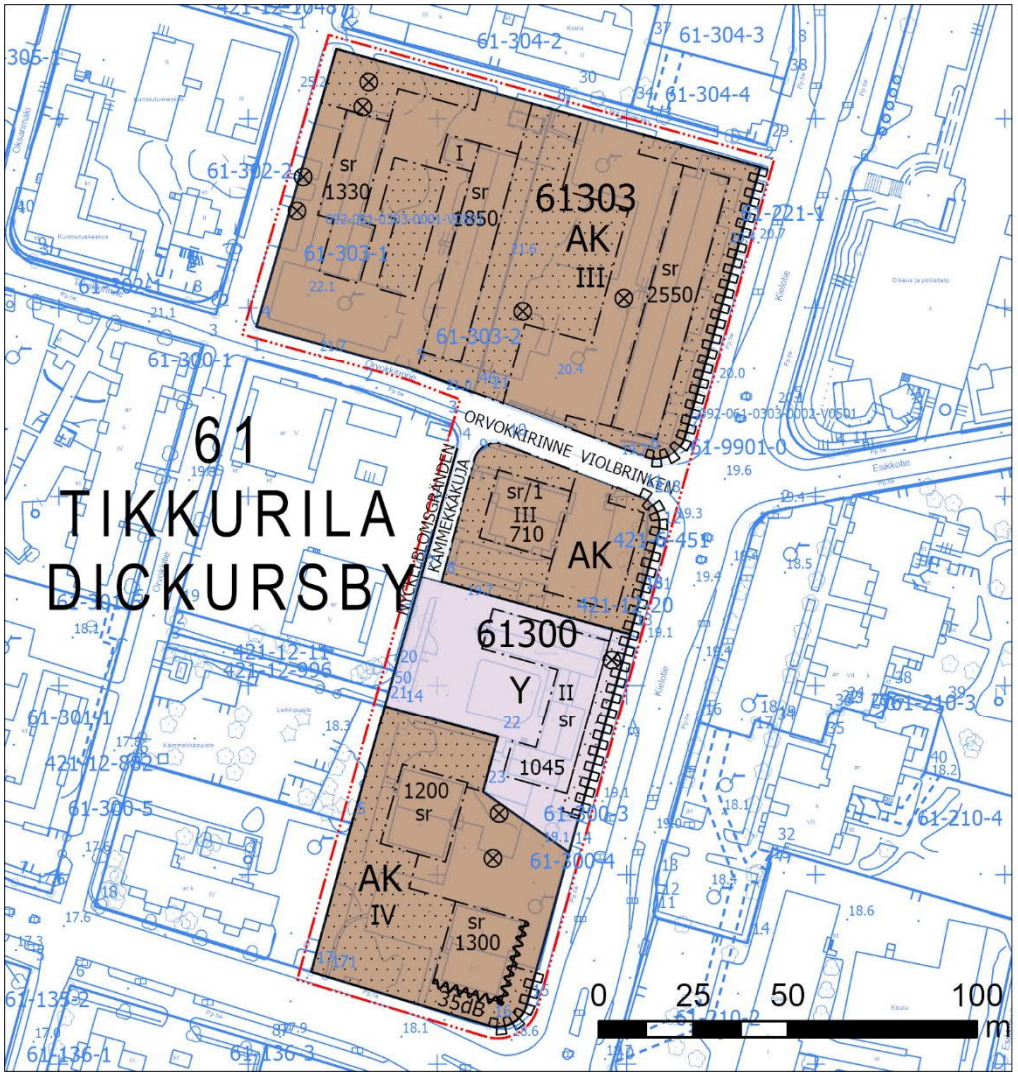
Rakennussuojelu	Suojellut rakennukset		Suojeltujen rakennusten muutos	
	[lkm]	[k-m²]	[lkm +/-]	[k-m² +/-]
Yhteensä	7	9985	7	9985

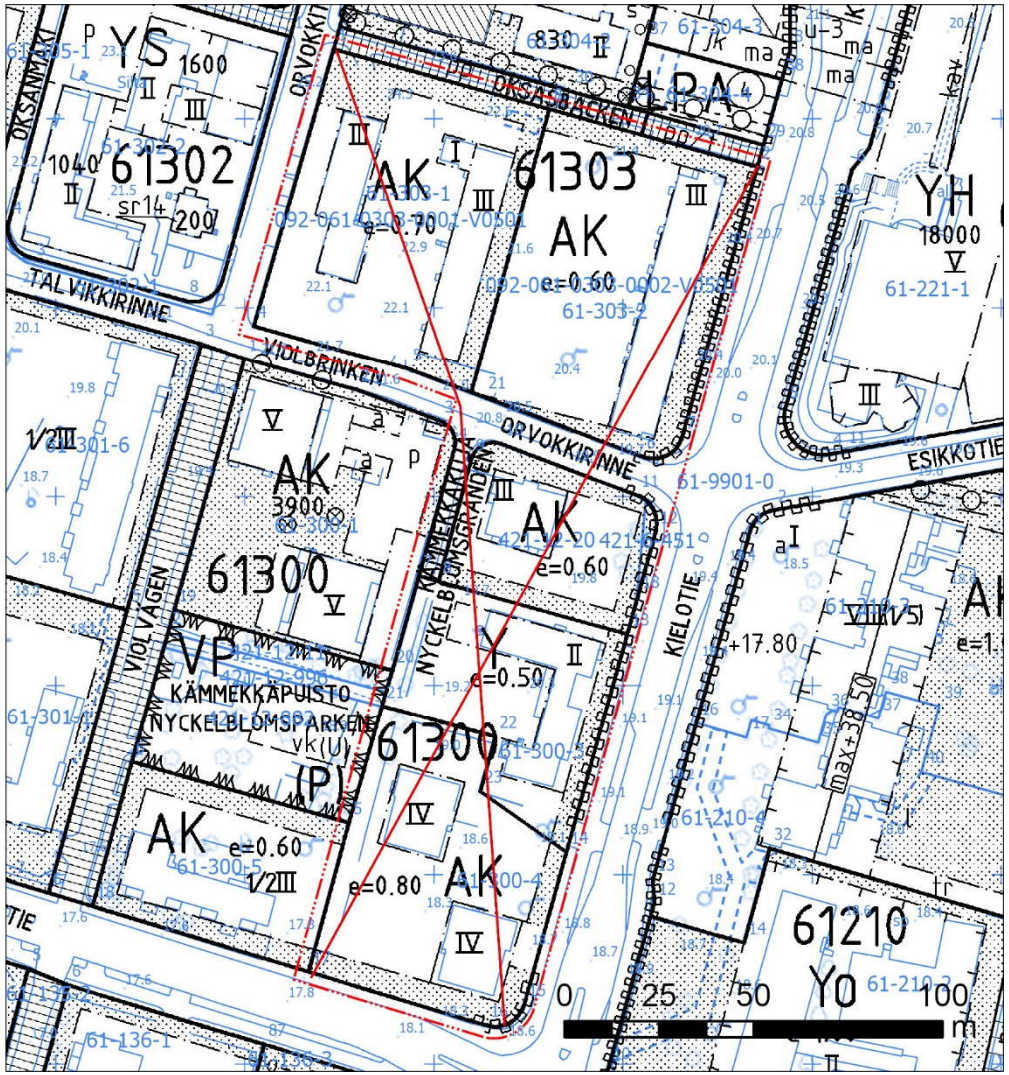
Alamerkinnät

Aluevaraukset	Pinta-ala [ha]	Pinta-ala [%]	Kerrosala [k-m²]	Tehokkuus [e]	Pinta-alan muut. [ha +/-]	Kerrosalan muut. [k-m² +/-]
Yhteensä	**1,8134**	**100,0**	**9985**	**0,55**	**0,0000**	**-1343**
A yhteensä	1,4752	81,3	8940	0,61	0,0000	-1107
AK	1,4752	100,0	8940	0,61	0,0000	-1107
P yhteensä						
Y yhteensä	0,2561	14,1	1045	0,41	0,0000	-236
Y	0,2561	100,0	1045	0,41	0,0000	-236
C yhteensä						
K yhteensä						
T yhteensä						
V yhteensä						
R yhteensä						
L yhteensä	0,0821	4,5	0		0,0000	0
Kadut	0,0821	100,0	0		0,0000	0
E yhteensä						
S yhteensä						
M yhteensä						
W yhteensä						

Rakennussuojelu	Suojellut rakennukset		Suojeltujen rakennusten muutos	
	[lkm]	[k-m²]	[lkm +/-]	[k-m² +/-]
Yhteensä	**7**	**9985**	**7**	**9985**
Asemakaava	7	9985	7	9985

8. ASEMAKAAVAKARTTA JA –MÄÄRÄYKSET

002314 | 21.4.2020

Vantaan kaupunki

KIELOTIE 38-44

Kaupunginosa 61, TIKKURILA

Asemakaavan muutos

Kortteli 61303 ja osa korttelia 61300 sekä katualuetta.

Vanda stad

KONVALJVÄGEN 38-44

Stadsdel 61, DICKURSBY

Ändring av detaljplanen

Kvarteret 61303 och del av kvarteret 61300 samt gatuområde.

	ASEMAKAAVAMERKINTÖJÄ JA -MÄÄRÄYKSIÄ:	DETALJPLANBETECKNINGAR OCH -BESTÄMMELSER:
— · · · —	**3 m kaava-alueen rajan ulkopuolella oleva viiva.**	**Linje 3 m utanför planområdets gräns.**
AK	**Asuinkerrostalojen korttelialue.**	**Kvartersområde för flervåningshus.**
	Rakennuksiin saa sijoittaa sellaista toimisto- ja työtilaa, joka ei häiritse asumista.	I byggnaderna får sådana kontors- och arbetslokaler placeras som inte stör boendet.
	Rakennusten ulkomuoto, julkisivujen yksityiskohdat, värit ja materiaalit tulee korjattaessa säilyttää.	Byggnadernas utformning, fasadernas detaljer, färger och material ska bevaras när renoveringsarbeten utförs.
	sr/1-rakennuksessa suojellaan porrashuone.	I sr/1 -byggnaden ska trapphuset skyddas.
	Mikäli rakennuksessa on tehty aikaisemmin muutoksia suojelutavoitteiden vastaisesti, on rakennus korjaus- ja muutostöiden yhteydessä korjattava rakennuksen alkuperäiseen tyyliin sopivalla tavalla.	Om det tidigare har gjorts ändringar i byggnaden som strider mot skyddsmålen, ska byggnaden i samband med reparations- eller ändringsarbeten iståndsättas på ett sätt som passar ihop med byggnadens ursprungliga stil.
	Korjaus- ja muutostoimenpiteistä on pyydettävä lausunto paikalliselta museoviranomaiselta.	Om reparations- och ändringsåtgärderna ska utlåtande begäras av den lokala museimyndigheten .
	Suunnittelutyössä tulee käyttää ammattitaitoista ja historialliseen rakennuskantaan perehtynyttä suunnittelijaa.	En yrkeskunnig planerare som är insatt i det historiska byggnadsbeståndet ska användas i planeringsarbetet.
	Asuinhuoneiden ulkokuoren äänieristävyyden ΔL tieliikennemelua vastaan on oltava vähintään 30 dB Kielotien puoleisella julkisivulla, ellei kaavamerkinnöin muuta osoiteta.	Ljudisoleringen ΔL mot vägtrafikbuller i bostadsrummens ytterhölje ska vara minst 30 dB mot Konvaljvägen, om inte via planteckningar annat bestämts.
	Tonteilla olevaa kasvillisuutta tulee säilyttää ja tarvittaessa uudistaa alueen perinteisiä puutarhalajikkeita suosien.	Befintlig växlighet på tomterna skall bevaras och vid behov förnyas med sådana trädgårdsväxter som av tradition använts i området.
	Auto- ja polkupyöräpaikkojen vähimmäismäärät:	**Minimiantalet bil- och cykelplatser:**
	Asunnot 1 ap/ 130 k-m², kuitenkin vähintään 1 ap/ 3 as	Bostäder 1 bp/ 130 m²-vy, dock minst 1 bp/ 3 bostäder
	Asunnot 2 pyöräpaikkaa/ asunto	Bostäder 2 cykelplatser /bostad
Y	**Yleisten rakennusten korttelialue.**	**Kvartersområde för allmänna byggnader.**
	Rakennusten ulkomuoto, julkisivujen yksityiskohdat, värit ja materiaalit tulee korjattaessa säilyttää.	Byggnadernas utformning, fasadernas detaljer, färger och material ska bevaras när renoveringsarbeten utförs.
	Korjaus- ja muutostoimenpiteistä on pyydettävä lausunto paikalliselta museoviranomaiselta.	Om reparations- och ändringsåtgärderna ska utlåtande begäras av den lokala museimyndigheten .
	Mikäli rakennuksessa on tehty aikaisemmin muutoksia suojelutavoitteiden vastaisesti, on rakennus korjaus- ja muutostöiden yhteydessä korjattava rakennuksen alkuperäiseen tyyliin sopivalla tavalla.	Om det tidigare har gjorts ändringar i byggnaden som strider mot skyddsmålen, ska byggnaden i samband med reparations- eller ändringsarbeten iståndsättas på ett sätt som passar ihop med byggnadens ursprungliga stil.
	Suunnittelutyössä tulee käyttää ammattitaitoista ja historialliseen rakennuskantaan perehtynyttä suunnittelijaa.	En yrkeskunnig planerare som är insatt i det historiska byggnadsbeståndet ska användas i planeringsarbetet.
	Tonteilla olevaa kasvillisuutta tulee säilyttää ja tarvittaessa uudistaa alueen perinteisiä puutarhalajikkeita suosien.	Befintlig växlighet på tomterna skall bevaras och vid behov förnyas med sådana trädgårdsväxter som av tradition använts i området.
	Korttelialueelle saa sijoittaa 7 autopaikkaa.	I kvartersområdet får 7 bilplatser placeras.

	Korttelin, korttelinosan ja alueen raja.	**Kvarters-, kvartersdels- och områdesgräns.**
	Osa-alueen raja.	**Gräns för delområde.**
	Ohjeellinen alueen tai osa-alueen raja.	**Riktgivande gräns för område eller del av område.**
	Risti merkinnän päällä osoittaa merkinnän poistamista.	**Kryss på beteckning anger att beteckningen slopas.**
61	**Kaupunginosan numero.**	**Stadsdelsnummer.**
TIKK	**Kaupunginosan nimi.**	**Stadsdelens namn.**
61303	**Korttelin numero.**	**Kvartersnummer.**
ORVOKKIRINNE	**Kadun, tien, katuaukion, torin, puiston tai muun yleisen alueen nimi.**	**Namn på gata, väg, öppen plats, torg, park eller annat allmänt område.**
2550	**Rakennusoikeus kerrosalaneliömetreinä.**	**Byggnadsrätt i kvadratmeter våningsyta.**
I I	**Roomalainen numero osoittaa rakennusten, rakennuksen tai sen osan suurimman sallitun kerrosluvun.**	**Romersk siffra anger största tillåtna antalet våningar i byggnaderna, i byggnaden eller i en del därav.**
/ 1	**Kaavamerkintään liittyvä kohdenumero.**	**Projektnummer som anknyter till planbeteckningen.**
	Rakennusala.	**Byggnadsyta.**
35 dB	**Merkintä osoittaa rakennusalan sivun, jonka ulkokuoren ääneneristävyyden ΔL liikennemelua vastaan on oltava vähintään 35 dB.**	**Beteckningen anger den sida av byggnadsytan där ljudisoleringen ΔL mot vägtrafikbuller i ytterskiktet ska vara minst 35 dB.**
	Istutettava alueen osa.	**Del av område som skall planteras.**
⊗	**Suojeltava puu.** Puuta ja sen juuristoa ei saa vahingoittaa.	**Träd som skall skyddas.** Trädet och dess rotsystem får ej skadas.
	Katu.	**Gata.**
	Katualueen rajan osa, jonka kohdalta ei saa järjestää ajoneuvoliittymää	**Del av gatuområdes gräns där in- och utfart är förbjuden**
sr	**Suojeltava rakennus.**	**Byggnad som skall skyddas.**

TONTTIJAKO
Tämän asemakaavan alueella oleviin kortteleihin on laadittava erillinen tonttijako, ellei kaavamerkinnöin ole toisin osoitettu.

TOMTINDELNING
För kvarteren på denna detaljplans område skall en separat tomtindelning göras, om inte via planteckningar annat bestämts.

Kaupunkirakenne ja ympäristö
Asemakaavoitus

Stadsstruktur och miljö
Detaljplanering

Ritva Kotilainen
Aluearkkitehti / Områdesarkitekt

Kaupunkimittaus

Asemakaavan pohjakartta täyttää sille asetetut vaatimukset.

Stadsmätning

Baskartan för detaljplanen uppfyller de krav som ställs på den.

Tasokoordinaatisto
ETRS-GK25,
korkeusjärjestelmä
N2000.

Vantaalla / Vanda ___ . ___ . 20___

Kimmo Junttila
Kaupungingeodeetti / Stadsgeodet

Plankoordinatsystemet
ETRS-GK25,
höjdsystemet
N2000.

Hyväksytty kaupunginvaltuustossa ___ . ___ . 20___

Godkänd av stadsfullmäktige ___ . ___ . 20___

18 § **Asemakaavamuutoksen luonnos 053000, 52 Veromies/ Grand Wing Auramo**

VD/9599/10.02.04.00/2019
TLA/JOR/CÖ/MKU/LS

Grand Wing Auramo kaavaluonnosalueesta suunnitellaan kaupunkimainen, monipuolisten toimintojen alue. Alueelle tulee asumista jopa 1200 uudelle asukkaalle, toimistoja, hotelli ja elämyskeskus sekä näitä palvelevia pysäköintitaloja. Kaavaan tulee yhteensä 95 700 kerrosneliömetriä rakennusoikeutta, joista 62 400 asuinkerrosneliömetriä. Kaavassa kerroskorkeudet vaihtelevat IV-VIII:aan.

Käyttötarkoitus on voimassa olevissa asemakaavoissa Teollisuus- ja varastorakennusten korttelialuetta T3 ja Toimistorakennusten korttelialuetta KT. Kaavaluonnoksessa käyttötarkoitus on asuinkerrostalojen korttelialuetta AK, liike- ja toimistorakennusten korttelialuetta K, puistoa VP ja katualuetta. Kaava-alueella sijaitsevat nykyisellään Auramon rakennukset vuosilta 1964 ja 1970, joille kaavatyön yhteydessä on laadittu rakennushistoriaselvitys, sekä Tallbergin tuotantorakennus vuodelta 1974. Osa kaava-alueesta on matalaa puustoa ja pensaikkoa.

Asemakaavamuutoksen luonnos koskee kortteleita 52300 ja 52319 sekä katualuetta ja puistoaluetta kaupunginosassa 52 Veromies. Muutos koskee kumoutuvassa asemakaavassa korttelia 52300.

Alue sijaitsee reilun puolentoista kilometrin päässä Aviapoliksen juna-asemasta, Veromiehen kaupunginosassa. Aluetta rajaa etelässä Kehä III, lännessä Rälssitie ja pohjoisessa Äyritie. Kehä III:sen toisella puolella sijaitsevat Flamingo ja Jumbo.

Hakija
Julius Tallberg Kiinteistöt Oyj ja Akiva Oy

Maanomistus
Julius Tallberg Kiinteistöt Oyj ja Akiva Oy

Valmistelu
Kaupungin asiantuntijoiden lisäksi kaavan valmisteluun on osallistunut Arkkitehdit Soini&Horto ja L-arkkitehdit maanomistajien konsulttina.

Yleiskaava
Kaavamuutoksen alue on kaupunginvaltuustossa 17.12.2007 hyväksytyssä oikeusvaikutteisessa yleiskaavassa työpaikka-aluetta (TP). Rälssitiellä on ohjeellinen joukkoliikenteen runkoyhteys. Alue on lentomeluvyöhykkeellä m3 (Lden 55-60 dB), mikä ei rajoita toimintojen sijoittelua, mutta vaikuttaa rakenteiden ääneneristystarpeeseen.

Uudessa, tekeillä olevassa Vantaan yleiskaava 2020:ssa kaava-alue on osittain työpaikka-aluetta (TP) ja osittain asuntovaltaista keskusta-aluetta (AC). Rälssitiellä on raitiotieyhteys. Kaava-alueen läpi kulkee virkistysalueyhteys. Koko kaava-alue on kestävän kasvun vyöhykettä.

Asemakaavamuutoksen luonnos
Käyttötarkoitus on voimassa olevissa asemakaavoissa Teollisuus- ja varastorakennusten korttelialuetta T3 ja Toimistorakennusten korttelialuetta KT. Kaavaluonnoksessa käyttötarkoitus on asuinkerrostalojen korttelialuetta AK, liike- ja toimistorakennusten korttelialuetta K, puistoa VP ja katualuetta. Kaava-alueella

sijaitsee nykyisellään Auramon rakennukset vuosilta 1964 ja 1970, joille kaavatyön yhteydessä on laadittu rakennushistoriaselvitys, sekä Tallbergin tuotantorakennus vuodelta 1974. Osa kaava-alueesta on matalaa puustoa ja pensaikkoa.

Grand Wing kaavaluonnosalueesta suunnitellaan kaupunkimainen, monipuolisten toimintojen alue. Alueella tulee olemaan asumista jopa 1200 uudelle asukkaalle, toimistoja, hotelli ja elämyskeskus sekä näitä palvelevia pysäköintitaloja. Kaavaan tulee yhteensä 95 700 kerrosneliömetriä rakennusoikeutta, joista 62 400 asuinkerrosneliömetriä. Kaavassa kerroskorkeudet vaihtelevat IV-VIII.

Asuminen sijoittuu korttelin pohjoisosiin, Äyritien varteen. Toimistot, hotelli ja elämyskeskus sijoittuvat korttelin eteläosiin, Kehä III:n varteen. Kaava-alueen halki kulkevat yleiskaavassa esitetyt ulkoilureitit.

Rälssitie on osa Veromiehen Kiinnostavuuden kehää, jonka varressa rakennusten arkkitehtuurilla tulee edistää viihtyisän jalankulkualueen syntymistä. Äyritien varrella olevat lehmukset suojellaan suurilta osin. Auramon rakennuksista etelänpuolimmainen suojellaan pääosin kaavalla.

Nyt laadittava kaavaluonnos tulee rakentumaan vaiheittain, alueelle laadittavien kaavaehdotusten myötä. Ensimmäisessä vaiheessa laaditaan asemakaavaehdotus Äyritie 6:n alueelle, Kehä III:n ja Rälssitien risteykseen.

Kaavaluonnos noudattaa yleiskaavaa ja valmisteilla olevaa yleiskaavaa 2020.

Osallistuminen ja vuorovaikutus
MRL 63 §:n mukainen osallistumis- ja arviointisuunnitelma on tehty 21.5.2019.

MRL 62 §:n mukaisesti kaavan vireille tulosta on ilmoitettu Vantaan Sanomissa ja osallisille on varattu mahdollisuus lausua mielipiteensä asiasta.

Osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta pyydettiin mielipiteet 26.6.2019 mennessä (MRL 62 §) ja niitä saatiin 5 kappaletta.

-Vantaan energia kertoi, että Vantaan Energia Sähköverkot Oy:n keski- ja pienjännitemaakaapelit sijaitsevat karttaliitteiden 1–2 mukaisesti. Vantaan Energia Sähköverkot Oy haluaa, että asemakaavan muutosehdotuksessa huomioidaan maakaapeleiden sijainti. Sähkönjakeluverkkoon joudutaan alueella tekemään muutoksia kaavamuutoksen toteutuessa. Nykyistä verkkoa saneerataan ja uutta verkkoa ja muuntamoita rakennetaan alueen tehokkuuden mukaan. Sähköverkon tarpeita tarkennetaan kaavatyön edetessä. Mikäli maakaapeleita pitää siirtää, niin siirtokustannuksien osalta toimitaan Vantaan kaupungin ja Vantaan Energia Oy:n 20.7.1993 laaditun yhteistyösopimuksen mukaisesti. Asemakaavan muutosalueella sijaitsee runsaasti Vantaan Energia Oy:n kaukolämpöputkia liitteenä olevan piirustuksen mukaisesti (Liite 3). Vantaan Energia Oy haluaa, että asemakaavan muutosehdotuksessa huomioidaan kaukolämpöputkien sijainti. Mikäli kaukolämpöputkia pitää siirtää, niin siirtokustannuksien osalta toimitaan Vantaan kaupungin ja Vantaan Energia Oy:n 20.7.1993 laaditun yhteistyösopimuksen mukaisesti.

-HSY ilmoitti, että kaavamuutos edellyttää yleisen vesihuollon lisärakentamista Äyritielle ja kaavamuutosalueen uusille katualueille. Johtosiirtojen tekemiseen ei alustavasti ole tarvetta. Aviapoliksen vesihuollon yleissuunnitelmaa (2016) on syytä päivittää. Lisäksi tekeillä on HSY:n toimesta alueellinen vesihuollon esisuunnitelma, johon suunnittelualue myös sisältyy. Kaavoituksen myöhemmissä vaiheissa on laadittava kaupunkilähtöisesti kaavakohtainen vesihuollon esisuunnitelma, joka esitetään kaavaselostuksen liitteenä.

-HSL ilmoitti, että Vantaan ratikan linjaus kulkee Rälssitien kautta, ja tämä tulee huomioida suunnittelussa siten, että kaavoituksella mahdollistetaan laadukkaan ja tehokkaan raitiotien toteuttaminen. Rälssitiellä Vantaan ratikan linjaus kulkee poikkeuksellisesti osittain ajoneuvoliikenteen kanssa jaetulla kaistalla. Tämä asettaa vaatimuksen korkeatasoiselle liikenteenohjaukselle Rälssitiellä sekä tiehen liittyvillä katuyhteyksillä. Pikaraitiotie tulee ottaa keskeiseksi lähtökohdaksi Rälssitietä suunniteltaessa.

-Vantaan kaupunginmuseo ilmoitti, että kaava-alueen vieressä sijaitsee Auramon teollisuusrakennusten kokonaisuus, joka on mainittu Vantaan modernin teollisen rakennusperinnön inventoinnissa 2006 ja saanut luokakseen A1. Kahden rakennuksen kulttuurihistoriallista merkitystä on tutkittu tarkemmin Kati Salonen ja Mona Schalin arkkitehdit Oy:n laatimassa rakennushistoriaselvityksessä (10.5.2019).

- Muilla ei ollut huomautettavaa kaavasta.

Kaupungin maa- ja asuntopoliittiset linjaukset
Kaava noudattaa kaupungin maapoliittisia linjauksia (KV 18.6.2018 § 9).

Sopimus
Asemakaavamuutoksen luonnokseen ei liity maankäyttösopimusta.

Kaupunkisuunnittelulautakunta 11.8.2020 § 10

Kaupunkisuunnittelujohtajan esitys:
Päätetään esittää kaupunginhallitukselle, että

a) asetetaan nähtäville 30 päiväksi MRA 30 §:n mukaisesti 11.8.2020 päivätty asemakaavamuutoksen luonnos 053000, 52 Veromies / Grand Wing Auramo,
b) oikeutetaan asemakaavoitus pyytämään tarvittavat lausunnot.

Käsittely:
Merkittiin, että kaupunkisuunnittelujohtaja Tarja Laine selosti asiaa kokouksessa.

Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

———

Kaupunginhallitus 24.8.2020 § 18

Kaupunkiympäristön toimialan apulaiskaupunginjohtajan esitys:
Päätetään
a) asettaa nähtäville 30 päiväksi MRA 30 §:n mukaisesti 11.8.2020 päivätty asemakaavamuutoksen luonnos 053000, 52 Veromies / Grand Wing Auramo,
b) oikeuttaa asemakaavoitus pyytämään tarvittavat lausunnot.

Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

Liite:
- Asemakaavamuutosluonnoksen selostus 11.8.2020

Täytäntöönpano: kaupunkirakenne ja ympäristö

Muutoksenhakuohje: 3. Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

Lisätiedot:
aluearkkitehti Johanna Rajala p. 050 302 8975,
asemakaava-arkkitehti Carina Ölander, p. 043 826 7039
etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi

053000, VEROMIES

GRAND WING AURAMO ASEMAKAAVALUONNOS

MAANKÄYTÖN, RAKENTAMISEN JA YMPÄRISTÖN TOIMIALA / KAUPUNKISUUNNITTELU

Asemakaavan muutosluonnoksen selostus, joka koskee 11.8.2020 päivättyä asemakaavakarttaa nro 053000. Kaavoitus on tullut vireille 21.5.2019.

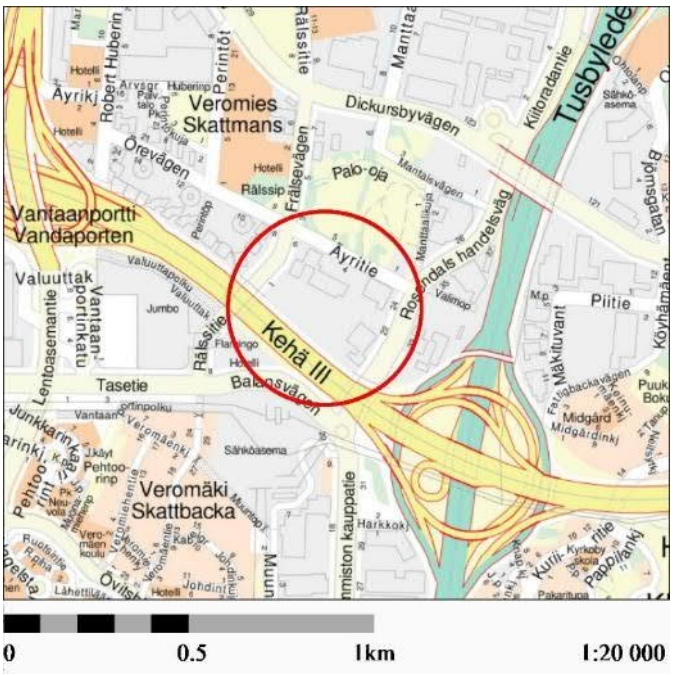
1. PERUS- JA TUNNISTETIEDOT

Asemakaavamuutosluonnos koskee kortteleita 52300 ja 52319 sekä katualuetta ja puistoaluetta kaupunginosassa 52 Veromies. Muutos koskee kumoutuvassa asemakaavassa korttelia 52300.

Grand Wing kaavaluonnosalueesta rakennetaan kaupunkimainen, monipuolisten toimintojen alue. Alueella tulee olemaan asumista, toimistoja, hotelli, elämyskeskus ja salibandyhalli sekä näitä palvelevia pysäköintitaloja. Kaavaan tulee yhteensä 95 700 kerrosneliömetriä rakennusoikeutta, joista 62 400 asuinkerrosneliömetriä.

Kaavan laatija: Carina Ölander, asemakaavasuunnittelija, Vantaan kaupunki; sukunimi.etunimi@vantaa.fi, puh +358 438267039.

1.1 KAAVA-ALUEEN SIJAINTI

Aluetta rajaa etelässä Kehä III, lännessä Rälssitie, pohjoisessa Äyritie ja idässä Tammiston kauppatie. Kehä III:een toisella puolella sijaistee Flamingo ja Jumbo. Aviapoliksen rautatieasemalle on matkaa n. 1,6 km ja lentoasemalle n. 2,5 km.

1.2 KAAVAPROSESSIN VAIHEET

- Julius Tallberg Kiinteistöt Oyj:n kaavamuutoshakemus on kirjattu saapuneeksi 30.4.2019.
- Akiva Kiinteistöt Ky:n kaavamuutoshakemus on kirjattu saapuneeksi 15.5.2020.
- Kaavamuutoksen numeroksi tuli työohjelmassa 053000.
- Kaavoitus tuli vireille 21.5.2019.
- Mielipiteet pyydettiin 26.6.2019 mennessä (MRL 62 §) ja niitä saatiin 5 kappaletta.

1.3 SISÄLLYSLUETTELO

1. PERUS- JA TUNNISTETIEDOT 1

1.1 KAAVA-ALUEEN SIJAINTI 1
1.2 KAAVAPROSESSIN VAIHEET 1
1.3 SISÄLLYSLUETTELO 2
1.4 LUETTELO MUISTA KAAVAA KOSKEVISTA ASIAKIRJOISTA, TAUSTASELVITYKSISTÄ JA LÄHDEMATERIAALISTA 3

2. TIIVISTELMÄ 3

3. LÄHTÖKOHDAT 4

3.1 SELVITYS SUUNNITTELUALUEEN OLOISTA 4
3.2 SUUNNITTELUTILANNE 12

4. ASEMAKAAVAN SUUNNITTELUN VAIHEET 16

4.1 SUUNNITTELUN KÄYNNISTÄMINEN, SITÄ KOSKEVAT PÄÄTÖKSET JA VIREILLETULO 16
4.2 OSALLISTUMINEN JA YHTEISTYÖ 16
4.4 ASEMAKAAVAN TAVOITTEET 17
4.5 ASEMAKAAVARATKAISUN VAIHTOEHDOT 19

5. ASEMAKAAVAN KUVAUS 25

5.1 KAAVAN RAKENNE 25
5.2 YMPÄRISTÖN LAATUA KOSKEVIEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN 26
5.3 ALUEVARAUKSET 29
5.4 KAAVAN VAIKUTUKSET 32
5.5 YMPÄRISTÖN HÄIRIÖTEKIJÄT 35
5.6 NIMISTÖ 35

6. ASEMAKAAVAN TOTEUTUS 35

7. KAAVATYÖHÖN OSALLISTUNEET 36

1.4 LUETTELO MUISTA KAAVAA KOSKEVISTA ASIAKIRJOISTA, TAUSTASELVITYKSISTÄ JA LÄHDEMATERIAALISTA

- KOY Auramo Rakennushistoriaselvitys, 2019
- Vantaan Ratikka-selvitys, WSP Oy, 2019
- Veromiehen uusi nimistö, Mikko Sandström, Kaupunkisuunnittelu, 25.5.2018
- Liikenneselvitys, Ramboll 2018
- Aviapolis Urban Blocks Draft Masterplan, Mandaworks AB & MASSLab LDA, 2018
- Aviapolis, Veromiehen verkot, Vantaan kaupunkisuunnitteluvirasto, 2018.
- Aviapoliksen kaavarunko, KV. 18.4.2016

2. TIIVISTELMÄ

Grand Wing kaavaluonnosalueesta rakennetaan kaupunkimainen, monipuolisten toimintojen alue. Alueella tulee olemaan asumista jopa 1200:lle uudelle asukkaalle, toimistoja, hotelli ja elämyskeskus sekä näitä palvelevia pysäköintitaloja.

Asuminen sijoittuu korttelin pohjoisosiin, Äyritien varteen. Toimistot, hotelli ja elämyskeskus sijoittuvat korttelin eteläosiin, Kehä III:n varteen. Kaava-alueen halki kulkee yleiskaavassa esitetyt ulkoilureitit. Kaavaan tulee yhteensä 95 700 kerrosneliömetriä rakennusoikeutta, joista 62 400 asuinkerrosneliömetriä. Kaavassa kerroskorkeudet vaihtelevat IV-VIII. Rälssitie on osa Veromiehen Kiinnostavuuden kehää, jonka varressa rakennusten arkkitehtuurilla tulee edistää viihtyisän jalankulkualueen syntymistä. Äyritien varrella olevat lehmukset suojellaan suurilta osin.

Kaava-alueella sijaitsee nykyisellään Auramon rakennukset vuosilta 1964 ja 1970, joille kaavatyön yhteydessä on laadittu rakennushistoriaselvitys ja Tallbergin tuotantorakennus vuodelta 1974. Osa kaava-alueesta on matalaa puustoa ja pensaikkoa.

Nyt laadittava kaavaluonnos tulee rakentumaan vaiheittain, alueelle laadittavien kaavaehdotusten myötä. Ensimmäisessä vaiheessa laaditaan asemakaavaehdotus Äyritie 6:n alueelle, Kehä III:n ja Rälssitien risteykseen.

Arkkitehdin näkemys näkymästä Tammiston kauppatien suunnasta, Arkkitehdit Soini&Horto.

3. LÄHTÖKOHDAT

3.1 SELVITYS SUUNNITTELUALUEEN OLOISTA

3.1.1 Alueen yleiskuvaus

Kaavamuutosalue sijaitsee Veromiehen kaupunginosassa. Suunniteltava alue on kortteli 52300 kokonaisuudessaan. Aluetta rajaa etelässä Kehä III, lännessä Rälssitie, pohjoisessa Äyritie ja idässä Tammiston kauppatie. Aviapoliksen rautatieasemalle on matkaa n. 1,6 km ja lentoasemalle n. 2,5 km.

Kehä III:een toisella puolella sijaistee Flamingo ja Jumbo.

Veromieheen on 1950-luvulta lähtien rakennettu Vantaan laajinta, yhtenäistä työpaikka- ja varastoaluetta. Kaupunginosaa halkovat ja sivuavat tiet ovat ajan kuluessa laajentuneet ja muuttuneet maisemaa hallitseviksi elementeiksi niin äänimaailmaltaan kuin laajuudeltaan. Alue on täyttynyt suurimittakaavaisista rakennuksista sekä asvaltoiduista pinnoista. Katuverkko on harva ja korttelikoko valtaisa.

Kaava-alueella sijaitsee nykyisellään Auramon rakennukset vuosilta 1964 ja 1970, joille kaavatyön yhteydessä on laadittu rakennushistoriaselvitys ja Tallbergin tuotantorakennus vuodelta 1974. Osa kaava-alueesta on matalaa puustoa ja pensaikkoa.

3.1.2 Luonnonympäristö

Osalla kaava-aluetta on nykyisellään pääosin matalaa pensaikkoa ja puustoa.

Alueen puusto on inventoitu Kaupunkisuunnittelun toimesta vuonna 2019. Alla olevassa kuvassa näkyy alueella kasvavat esitetyt puut lajeittain.

Puuinventointi. punainen=mänty, lila=haapa, oranssi = lehmus.

Kaava-alueella esiintyy hiekkaa, moreenia savea ja täyttömaata.

Vesistöt ja vesitalous

Kaavaluonnosalue on nykytilanteessa osittain rakentamatonta pensaista ja puustoista aluetta eli vettä läpäisevää pintaa. Lisäksi kaava-alueeseen kuuluu läpäisemätöntä pintaa nykyisen pysäköintialueen sekä rakennusten osalta.

Nykytilanteessa kaava-alueelle satavat vedet osin imeytyvät maaperään ja osa vesistä ohjautuu tontin länsipuolella sijaitsevaan avo-ojaan, josta vedet johtuvat Rälssitien hulevesiviemäriin sekä Äyritien varressa olevan kiinteistön hulevedet johtuvat Äyritien nykyiseen hulevesiviemäriin ja siitä Tammiston kauppatien sivuojiin.

Kaavaluonnosalue kuuluu Palo-ojan (ent. Kirkonkylänoja) valuma-alueeseen. Kaava-alueen hulevedet johtuvat ojien ja hulevesiviemäreiden kautta Palo-ojaan, josta vedet laskevat edelleen Keravan jokeen Helsingin pitäjän kirkonkylässä.

Kaava-alue ei sijaitse pohjavesialueella.

3.1.3 Rakennettu ympäristö

Väestön rakenne ja kehitys kaupunginosassa

Veromiehen ainoa asuinalue on Aerola, missä asui vuoden 2015 alussa 562 henkeä. Koko Aviapoliksen suuralueen asukasluku oli 18 849 henkeä, missä on kasvua reilut 3 200 henkeä viimeisen 5 vuoden aikana.

Perheellisiä asuntokuntia Veromiehessä on vähemmän kuin Vantaalla keskimäärin, mikä näkyy pienasuntovaltaisuutena. Asuntotuotannosta puolet on omistusasuntoja, puolet vuokra-asuntoja. Lentokentän läheisyyden luoma kansainvälinen ilmapiiri näkyy myös väestössä, sillä asukkaista

joka neljäs on ulkomaan kansalainen. Vieraskielisten osuus onkin kasvanut jyrkästi viimeisen 10 vuoden aikana 4,5 %:stä 26,3 %:iin. Aviapoliksen kaavarungossa varaudutaan noin 20 000 uuden asukkaan sijoittumiseen Veromiehen alueelle.

Kaava-alueella ei ole asuntoja.

Palvelut ja työpaikat

Kaava-aluetta lähin palvelukeskittymä on Jumbo ja Flamingo, suoraan kaava-aluetta vastapäätä. Aviapoliksen keskustaan, reilun puolentoista kilometrin päähän suunnitellaan myös palvelukeskittymää. Aviapoliksen kaavarungossa esitetty kiinnostavuuden kehä, jolle suunnitellaan kaupallisia palveluita kadunvarteen, kulkee Rälssitietä pitkin.

Aviapoliksen alueella oli vuonna 2015 lähes 36 500 työpaikkaa, mikä on kolmasosa koko Vantaan työpaikoista. Merkittävin työpaikkakeskittymä on lentokenttä, jonka toiminta laajenee koko ajan. Lentoasema on houkutellut ympärilleen yrityksiä, ja alueelle on vireillä suuri määrä toimitilahankkeita.

Teollisuus- ja varastoalueen keskellä on Vantaan ammattiopisto Varian Rälssitien toimipiste, jossa opiskelijat voivat suorittaa autoalan, lentokoneasennuksen tai logistiikan perustutkinnon. Lisäksi Finavian ammatillisessa erikoisoppilaitoksessa Avia Collegessa annetaan koulutusta eri ilmailuammatteihin. Ilmakehän varressa on helikopterikoulutuskeskus. Veromiehessä on myös ilmailun valtakunnallinen erikoismuseo, Suomen Ilmailumuseo.

Aviapoliksen kaavarungossa varaudutaan noin 40 000 – 60 000 työpaikan sijoittumiseen Veromiehen alueelle.

Yhdyskuntarakenne ja kaupunkikuva

Veromies sijaitsee liikenteellisesti keskeisellä paikalla. Lentokentän läheisyys mahdollistaa nopeat yhteydet myös ulkomaille, etenkin Kaukoidän ja Euroopan välillä. Valtatie E 18, joka pääkaupunkiseudulla on Kehä III, yhdistää Belfastin ja Pietarin sekä mm. Vuosaaren sataman. Tuusulanväylä on tehokas yhteys sisämaahan. Kehärata yhdistää pääkaupunkiseudun. Hyvä saavutettavuus on ollut yksi niistä tekijöistä, jotka ovat tehneet Aviapoliksesta halutun työpaikkojen sijoittumisen alueen.

Alueen yhdyskuntarakenteessa korostuu autoilu: korttelikoko on suuri, rakennukset sijaitsevat paikoin harvassa ja pysäköinti on kaupunkikuvassa näkyvästi. Työpaikka- ja varastorakennukset ovat arkkitehtuuriltaan pääosin vaatimattomia. Kokonaisuutena Veromiehen kaupunkikuva on mitäänsanomaton. Kaupunkikuvan kiinnekohtia ovat muutamat luonteikkaat teollisuusrakennukset ja Kehä III:n toimistorakennusten rivi. Puistot ja ulko-oleskelun viihtyisyys ovat olleet toissijaisia.

Rakennettu kulttuuriympäristö
Osoitteessa Tammiston Kauppatie 22 ja 24, sijaitsee suojellut Auramon rakennukset. Rakennuksista on teetetty rakennushistoriaselvitys jonka on laatinut Mona Schalin/ Kati Salonen ja Mona Schalin arkkitehdit Oy.

Hannu Auramon perustaman yrityksen tuotanto– ja toimistorakennukset rakennettiin nykyiselle paikalle Tammiston kauppatien varrelle kahdenkymmenen vuoden kuluessa, vuodesta 1963 vuoteen 1983.

Eteläinen teollisuus-, varasto- ja toimistorakennus koostuu kolmesta erilaisesta osasta. Vanhimman osan näkyvin julkisivuaihe on tiilipintainen, tasakattoinen toimisto-osa, jonka ikkunat muodostavat tasaisen, horisontaalisen nauhan kahdessa kerroksessa. Toimisto-osan takana kohoaa kolme rinnakkaista, betonipilarirunkoista hallia, joiden loivaa satulakattoa kannattavat teräsbetonipalkit. Toisin kuin toimisto-osassa, julkisivumateriaalit ovat pääosin betonielementtejä, lisäksi pohjoissivulla on tiilipintaa ja aaltopeltiä. Vanhemman rakennuksen eteläsivuun kiinnittyy 1983 valmistunut, kaksikerroksinen toimistosiipi, joka on varustettu maanpäällisellä kellarilla. 1980-luvullla rakennettu toimisto-osa edustaa aikansa uudenlaista combi-konttoriratkaisua.

Vanhan ja uuden toimisto-osan liitoskohdassa on viistokulmainen, matalampi sisäänkäyntiosa. Toimistosiiven ulkoseinä koostuu kantavista, tiilipintaisista betonielementeistä. Pienehköjen, erillisten ikkuna-aukkojen sijoitus julkisivussa on määräytynyt huonejaon mukaan. Etelä- ja itäsivulla, osittain pohjoissivullakin käytetty lämpimän sävyinen punatiili luo kokonaisuuteen yhtenäisen leiman.

Pohjoinen, suorakaiteen muotoinen, mittasuhteiltaan leveä ja matala hallirakennus vuodelta 1970 edustaa aikansa lähes ikkunatonta teollisuushallityyppiä, jonka suuret, sittemmin ummistetut nostoportit ovat samalla olleet julkisivuun harvakseen sijoitettuja valoaukkoja. Julkisivun juoksulimitetty punatiilimuuraus jatkuu yhtenäisenä kolmella ulospäin näkyvällä sivulla, mikä korostaa selkeää, kappalemaista rakennushahmoa.

Vantaan kaupunginmuseon Kirsti-tietokannassa todetaan, että 1964 valmistunut tuotanto- ja toimistorakennus (pysyvä numero 21334) on paikallisesti arvokas, luokitustunnus R1. 1970 valmistunut hallirakennus (pysyvä numero 3616) on paikallisesti arvokas, luokitustunnus R2. (kirsti.vantaa.fi). Inventointiraportissa Vantaan moderni teollinen rakennusperintö 1930-1979 Auramon alue on arvotettu luokkaan A 1.

Auramon talot Kehä III:lta päin katsottuna

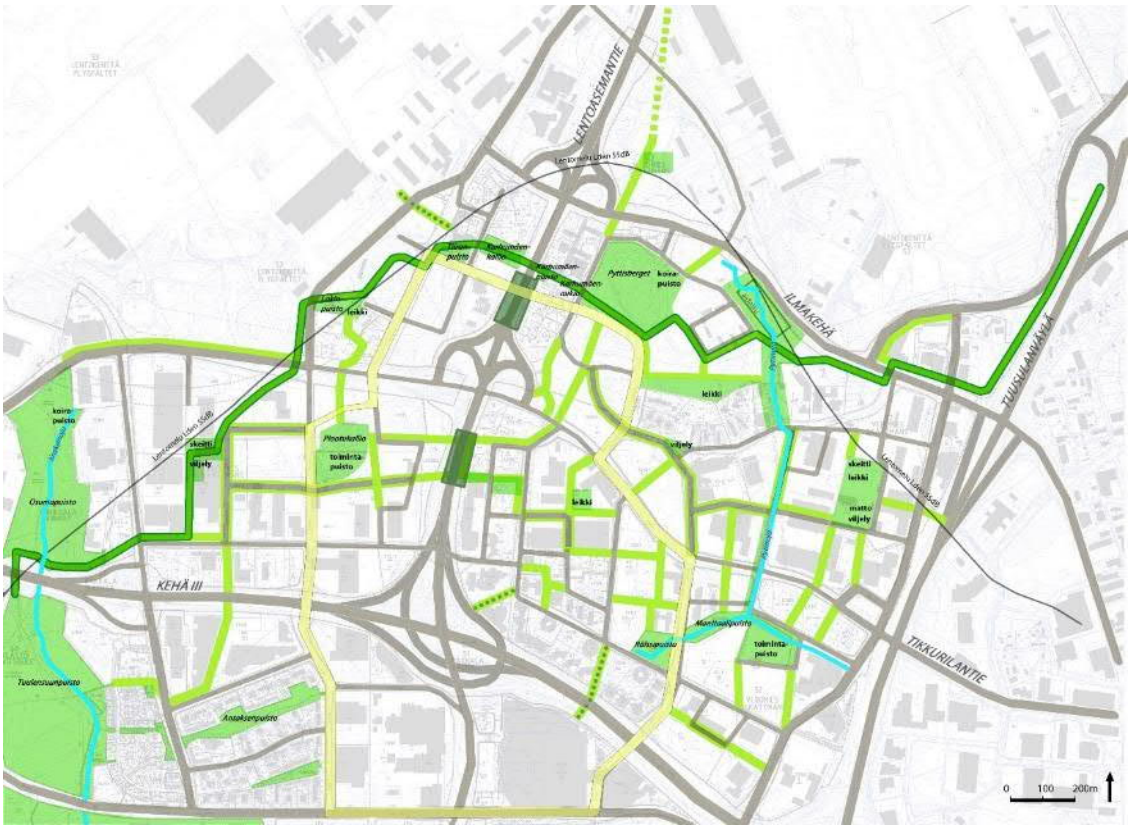
Teollisuushalli on muutettu salibandytilaksi, kuvassa keskimmäinen halli pilaririveineen.

Julkisivu itään Tammiston kauppatien suuntaan. Julkisivua hallitsee näyttävä logo.

Virkistys

Alueen läheisyydessä on Rälssipuisto ja Manttaalipuisto, joita ei ole rakennettu. Kehä III:n eteläpuolella on viihdekeskus Flamingo kylpylöineen ja ravintoloineen. Muutoin virkistysmahdollisuudet ovat olemattomat.

Veromiehen viherverkko, Veromiehen verkot -raportista

Liikenne

<u>Autoliikenne</u>

Alueen pääkatu- ja tieverkkoa on täydennetty ja parannettu viimeksi v. 2015 ja verkko on liikenteen toimivuuden osalta tällä hetkellä riittävä. Raskaan liikenteen osuus on melko suuri; esim. Tikkurilantiellä n. 8 % liikennemäärästä. Osana Aviapolis-kaavarunkotyötä alueelle laadittiin

liikenneselvitys, jossa tutkittiin tavoiteltavan asukas- ja työpaikkamäärän lisäyksen vaikutusta liikennemääriin ja katuverkon kapasiteetin riittävyyttä lisääntyvään liikennemäärään. Selvityksen mukaan kaavarungon mukainen liikenneverkko toimii vuoden 2040 ja 2055 arvioiduilla liikennemäärillä (Ramboll, 2016).

Kävely ja pyöräily

Veromiehen nykyinen jalankulkuverkko on harva, minkä takia todelliset kävelymatkat muodostuvat pitkiksi suhteessa linnuntie-etäisyyksiin. Valtaosa alueen nykyisten toimintojen sijoittumisesta on perustunut autoliikenteeseen, jolloin tarve tiheälle kävelyverkolle on ollut pieni. Lentoasemantien parantamisen yhteydessä on rakennettu kaksi uutta jalankulkuyhteyttä Lentoasemantien poikki; Technopoliksen kohdalle Karhumäen silta ja lähelle Kehä III:a Virkatie - Äyrikujan alikulku. Kävely- ja pyöräily-yhteyksiä ympäröivään kaupunkirakenteeseen on silti edelleen vain noin 500 metrin välein.

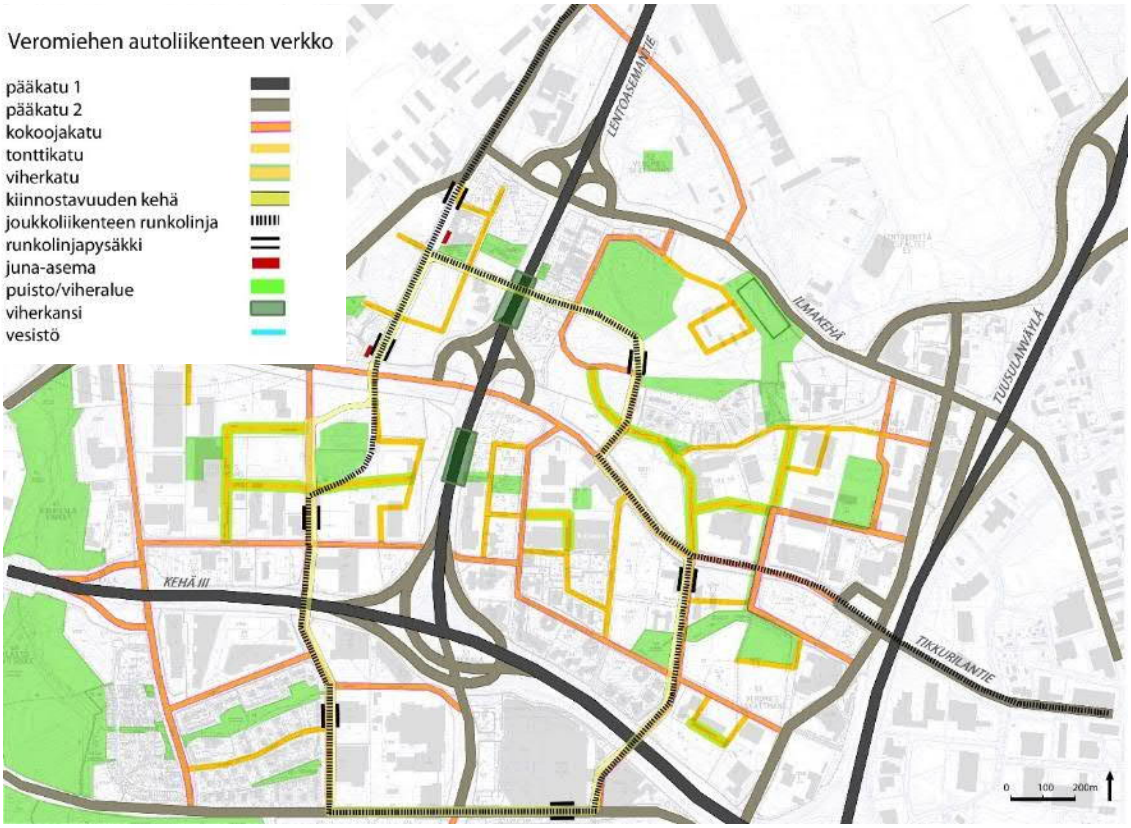
Ympäröivillä katualueilla on yleensä vain tien toisella puolen yhdistetty jalankulku- ja pyörätie. Tikkurilantiellä se on paikoin tien molemmin puolin. Tikkurilantien etelälaidalla on yhdistetty jalankulku- ja pyörätie, joka on vuonna 2025 osa pyöräilyn laatukäytävää (Tikkurila - Kivistö).

Joukkoliikenne

Kehärata yhdistää Veromiehen kaupunginosan seudun raideliikenneverkkoon ja mahdollistaa tiheän ja vaihdottoman raideyhteyden alueelta 23 asemalle eri puolille seutua. Kaupunginosaa palvelevat sekä Aviapoliksen että Lentoaseman rautatieasemat. Aviapolis-asema sijaitsee puolentoista kilometrin päässä kaavamuutosalueesta. Junat liikennöivät sekä Tikkurilan että Huopalahden suuntiin ruuhka-aikana 10 minuutin välein. Matka-aika Tikkurilaan on alle 10 minuuttia, Myyrmäkeen noin 15 minuuttia ja Helsingin keskustaan noin 30 minuuttia.

Alueella on hyvät bussiyhteydet. Pysäkkejä on nykyisin Tikkurilantiellä, Rälssitiellä ja Tammiston kauppatiellä. Aviapolis-aseman eteläisen asemarakennuksen viereen Aviabulevardille tulee bussiliikenteen terminaali.

Suunnitteilla on myös Vantaan raitiotie, jonka linjaukseen varaudutaan Tikkurilantiellä ja Rälssitiellä ja pysäkkiin Rälssitiellä. Ratikan runkomelua ja sen vaikutusta kaava-alueeseen selvitetään tulevien kaavaehdotusten tai rakennuslupavaiheiden yhteydessä.

Ajoneuvoliikenneverkko, Veromiehen verkot -raportista

Vesihuolto

Vedenjakelu

Kaavaluonnosalue voidaan liittää Äyritielle rakennettavaan uuteen VJ 400 vesijohtoon.

Alue kuuluu Tikkurilan painepiiriin, jonka yläsäiliö (tilavuus 6700 m³, HW = +80.00 ja LW = +72.00) sijaitsee Hiekkaharjussa. Käyttövesi saadaan Pitkäkosken vedenpuhdistuslaitokselta Ylästön paineenkorotuspumppaamon kautta. Alueen painetasot vaihtelevat välillä +66.00 ... +83.00 m. Tarkat painetasot annetaan HSY:n liitoskohtalausunnossa.

Jätevesiviemäröinti

Kaavaluonnosalue voidaan liittää Äyritielle rakennettavaan uuteen JV 315 jätevesiviemäriin.

Jätevedet johdetaan vuonna 1964 rakennetun 500 mm runkoviemärin (myöhemmin DN1000) kautta Tuusulan väylän alitse köyhämäen mittausasemalle. Mittausasemalta vedet johdetaan Keski-Uudenmaan vesiensuojelun kuntayhtymän viemäritunneliin ja lopulta Viikinmäen keskuspuhdistamolle

Hulevesiviemäröinti / hulevesijärjestelmä

Kaava-alue voidaan liittää Äyritielle rakennettavaan uuteen hulevesiviemäriin. Äyritien hulevedet johdetaan Tammiston kauppatien sivuojien kautta Tuusulantien alitse menevään hulevesiviemäriin, josta hulevedet johtuvat lopulta Keravanjokeen.

Kaukolämpö

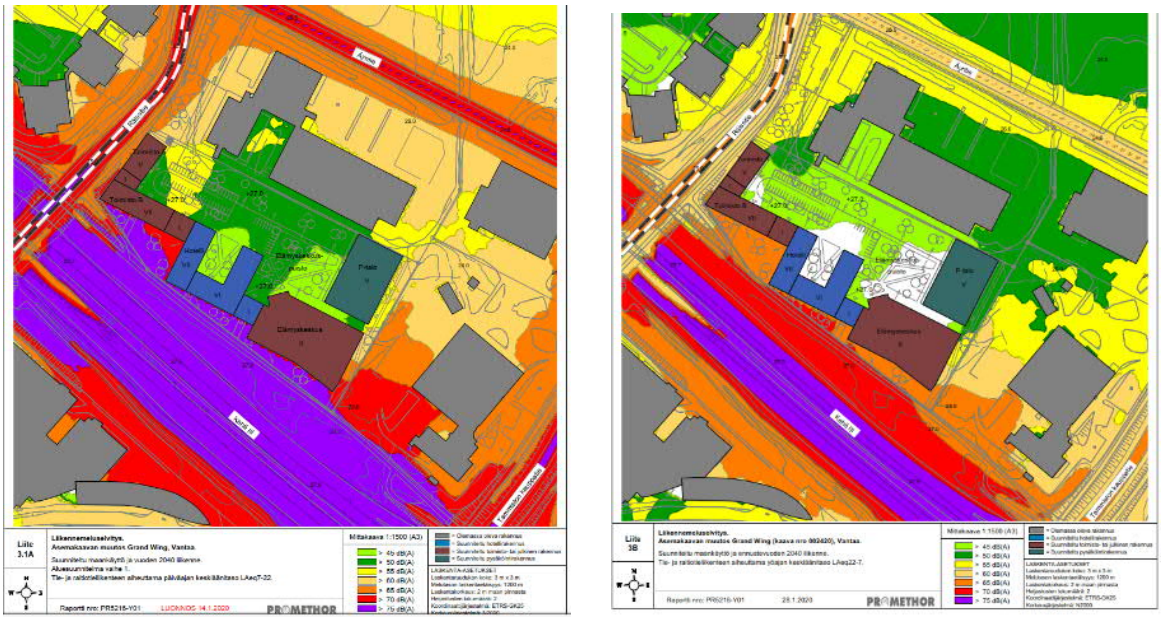
Kaukolämpöverkko ulottuu alueelle.

Ympäristöhäiriöt

Lentomelu
Suunnittelualue on yleiskaavan lentomeluvyöhykkeellä 3, Lden 50 - 55 dB. Toimistotilojen ulkokuoren ääneneristävyyden lentomelua vastaan on tällöin oltava ΔL ≥28 dB ja asuinhuoneiden ΔL ≥32 dB.

Tieliikennemelu
Promethor Oy teki kaavatyön yhteydessä alueesta meluselvityksen, joka koski pääosin Äyritie 6:n aluetta mutta se osoittaa melutilanteen koko korttelin alueella. Selvitys osoittaa, että muurimainen rakentaminen Kehä III:n suuntaan suojaa pihoja melulta.

Alla olevissa melukartoissa on esitetty liikenteen aiheuttama melutaso alueella. Rakennusmassojen avulla korttelialueen pihoja voidaan suojata Kehä III:n melulta. Julkisivuihin kohdistuu kova melu, joka on huomioitava kaavaehdotusvaiheessa.

Äyritie 6 -alueen melutaso korttelipihoilla, päivä ja yö, Promethor Oy

3.1.4 Maanomistus

Kaavoitettavan alueen maanomistajia ovat Julius Tallberg Kiinteistöt Oy ja Akiva Oy.

3.2 SUUNNITTELUTILANNE

3.2.1 Kaava-aluetta koskevat suunnitelmat, päätökset ja selvitykset

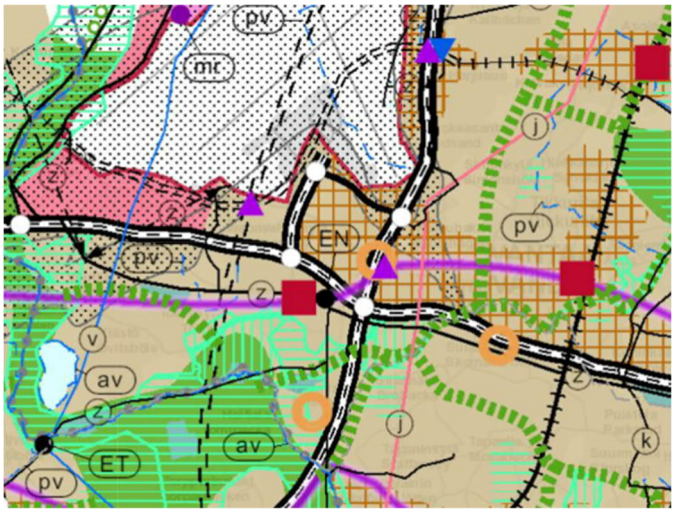
Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet

Valtioneuvoston 30.10.2000 päättämien (tarkistettu 1.3.2009) valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden erityistavoitteena on, että asuin-, työpaikka- tai palvelutoimintojen alueita ei sijoiteta irralleen olevasta yhdyskuntarakenteesta. Jalankulun ja pyöräilyn verkostoja varten on varattava riittävät alueet ja edistettävä niiden jatkuvuutta, turvallisuutta ja laatua.

Helsingin seutua kehitetään kansainvälisesti kilpailukykyisenä valtakunnallisena pääkeskuksena luomalla edellytykset riittävälle ja monipuoliselle asunto- ja työpaikkarakentamiselle, toimivalle

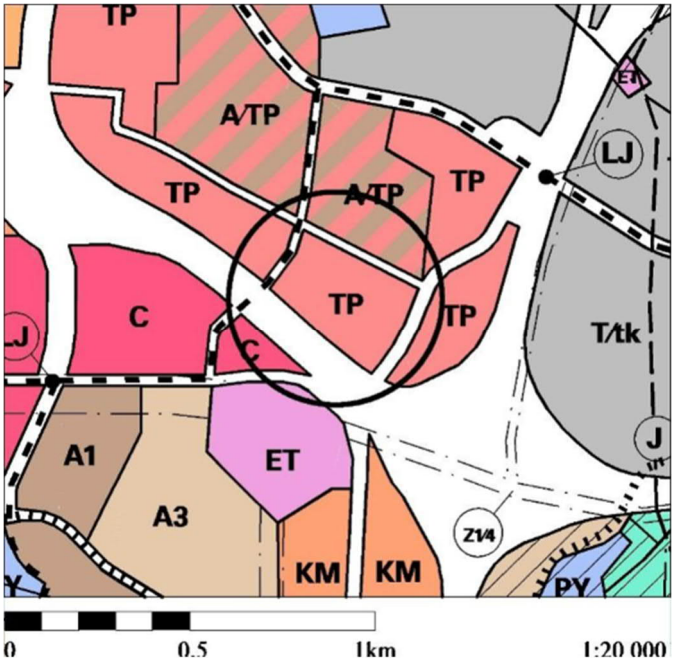
liikennejärjestelmälle sekä hyvälle elinympäristölle. Helsingin seudulla edistetään joukkoliikenteeseen, erityisesti raideliikenteeseen tukeutuvaa ja eheytyvää yhdyskuntarakennetta. Hanke on näiden tavoitteiden mukainen. Tavoitteiden toteutuminen on selostettu tarkemmin selostuksen kohdissa 4 ja 5.

Maakuntakaava

Suunnittelualue on taajamatoimintojen aluetta ja kehäkaupungin kehittämisvyöhykettä.

Yleiskaava

Suunnittelualue on työpaikka-aluetta (TP). Rälssitiellä on ohjeellinen joukkoliikenteen runkoyhteys. Alue on lentomeluvyöhykkeellä m3 (Lden 55-60 dB), mikä ei rajoita toimintojen sijoittelua, mutta vaikuttaa rakenteiden ääneneristystarpeeseen.

Valmisteilla oleva yleiskaava 2020

Tekeillä olevassa yleiskaavassa suunnittelualue on osittain työpaikka-aluetta (TP) ja osittain asuntovaltaista keskusta-aluetta (AC). Rälssitiellä on raitiotieyhteys.

Kaava-alueen läpi kulkee virkistysalueyhteyksiä.

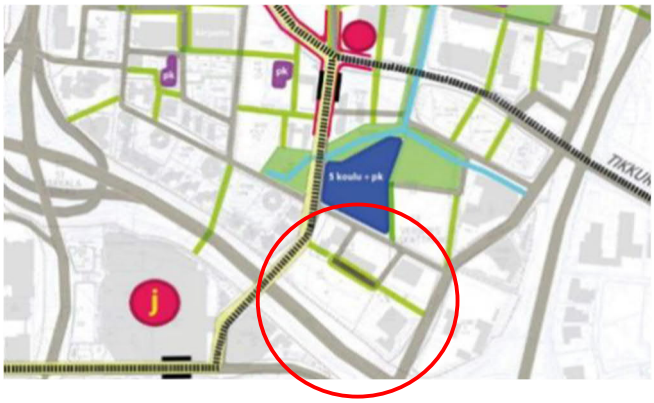
Koko kaava-alue on kestävän kasvun vyöhykettä.

Aviapoliksen kaavarunko

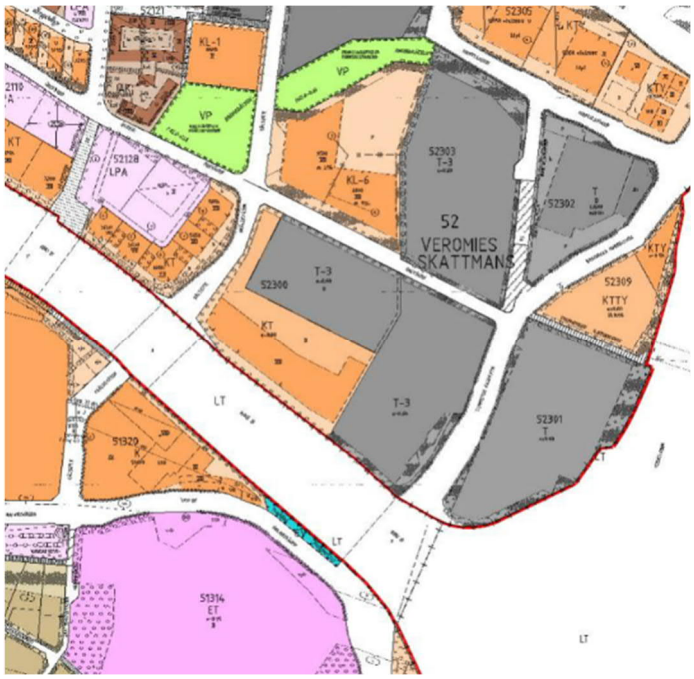
Suunnittelualueen pohjoisosa on sekoittuneiden kaupunkitoimintojen aluetta. Eteläosa on intensiivistä työpaikka-aluetta ja työpaikka-aluetta. Rälssitietä kulkee kiinnostavuuden kehä ja Rälssitien/Äyritien risteykseen on osoitettu laadun paikka. Kaava-alueen läpi kulkee viheryhteys.

Veromiehen verkot

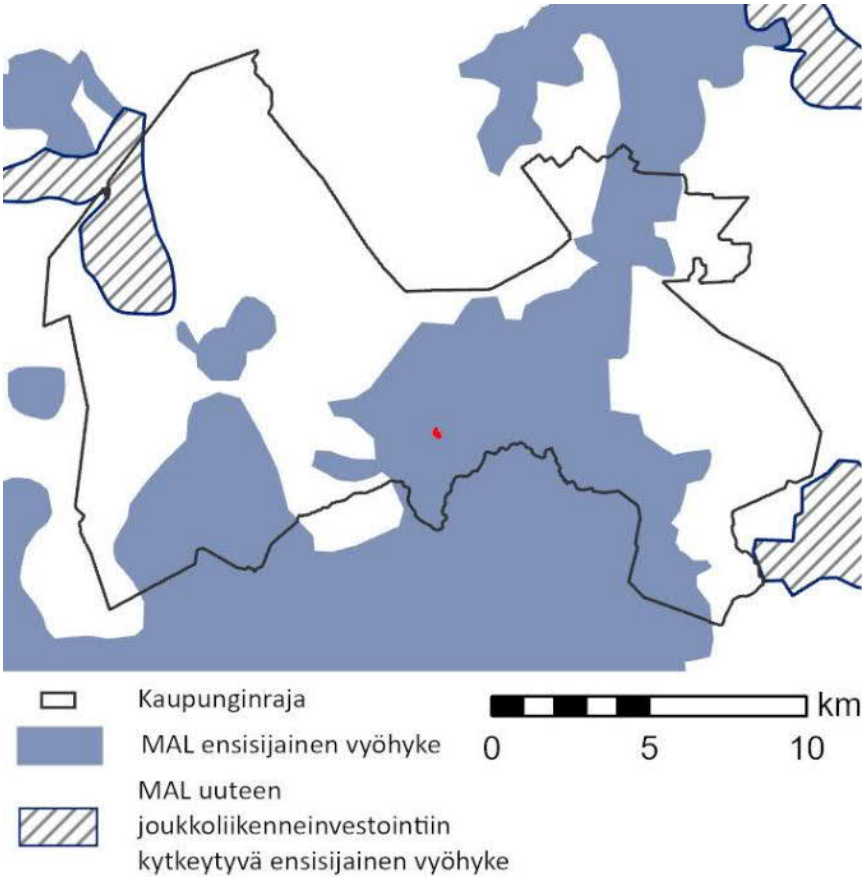
Veromiehen verkot -työ (Kaupunkisuunnittelulautakunta 20.8.2018) tarkentaa kaavarunkoa. Veromiehen verkot työssä kaava-alueen läpi on osoitettu jk/pp, joka osittain voisi toteutua viherkatuna. Rälssitietä kulkee kiinnostavuuden kehä ja joukkoliikenteen runkoyhteys.

Asemakaava

Voimassa olevassa asemakaavassa alue on Teollisuus- ja varastorakennusten korttelialuetta T3 (e=0,6) sekä Toimistorakennusten korttelialuetta KT (e=0,9). Korttelia ympäröi istutettava puurivi ja/tai istutettava alue.

Helsingin seudun maankäyttösuunnitelma

4. ASEMAKAAVAN SUUNNITTELUN VAIHEET

4.1 SUUNNITTELUN KÄYNNISTÄMINEN, SITÄ KOSKEVAT PÄÄTÖKSET JA VIREILLETULO

Julius Tallberg Kiinteistöt Oyj:n kaavamuutoshakemus on kirjattu saapuneeksi 30.4.2019. Akiva Kiinteistöt Ky:n kaavamuutoshakemus on kirjattu saapuneeksi 15.5.2020. Kaavamuutoksen numeroksi tuli työohjelmassa 053000.

Kaavoitus tuli vireille 21.5.2019.

4.2 OSALLISTUMINEN JA YHTEISTYÖ

4.3.1 Osalliset

- alueen maanomistajat
- naapurit (viereisten alueiden omistajat ja vuokralaiset)
- asukkaat, yritykset ja työntekijät, asukas- ym. yhdistykset
- ne, jotka katsovat olevansa osallisia
- kaupungin asiantuntijaviranomaiset: maankäyttötoimi (KIAS, rakennusvalvonta, ympäristökeskus, tekninen toimiala), Keski-Uudenmaan pelastuslaitos, kaupunginmuseo
- Muut viranomaiset ja yhteisöt: HSL, HSY, Uudenmaan ELY-keskus, Vantaan Energia Oy, Elisa Oyj ja HSL.

4.3.2 Osallistuminen ja vuorovaikutus

Asemakaavamuutoksen alkamisesta on tiedotettu Vantaan kaupungin verkkosivuilla, Vantaan asukaslehdessä/ Vantaan Sanomissa sekä kirjeitse (MRL 62§) maanomistajille, naapureille ja viranomaisille.

Osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta pyydettiin mielipiteet 26.6.2019 mennessä (MRL 62 §) ja niitä saatiin 5 kappaletta.

-Vantaan energia kertoi, että Vantaan Energia Sähköverkot Oy:n keski- ja pienjännitemaakaapelit sijaitsevat karttaliitteiden 1 -2 mukaisesti. Vantaan Energia Sähköverkot Oy haluaa, että asemakaavan muutosehdotuksessa huomioidaan maakaapeleiden sijainti. Sähkönjakeluverkkoon joudutaan alueella tekemään muutoksia kaavamuutoksen toteutuessa. Nykyistä verkkoa saneerataan ja uutta verkkoa ja muuntamoita rakennetaan alueen tehokkuuden mukaan. Sähköverkon tarpeita tarkennetaan kaavatyön edetessä. Mikäli maakaapeleita pitää siirtää, niin siirtokustannuksien osalta toimitaan Vantaan kaupungin ja Vantaan Energia Oy:n 20.7.1993 laaditun yhteistyösopimuksen mukaisesti. Asemakaavan muutosalueella sijaitsee runsaasti Vantaan Energia Oy:n kaukolämpöputkia liitteenä olevan piirustuksen mukaisesti (Liite 3). Vantaan Energia Oy haluaa, että asemakaavan muutosehdotuksessa huomioidaan kaukolämpöputkien sijainti. Mikäli kaukolämpöputkia pitää siirtää, niin siirtokustannuksien osalta toimitaan Vantaan kaupungin ja Vantaan Energia Oy:n 20.7.1993 laaditun yhteistyösopimuksen mukaisesti.

-HSY ilmoitti, että kaavamuutos edellyttää yleisen vesihuollon lisärakentamista Äyritielle ja kaavamuutosalueen uusille katualueille. Johtosiirtojen tekemiseen ei alustavasti ole tarvetta. Aviapoliksen vesihuollon yleissuunnitelmaa (2016) on syytä päivittää. Lisäksi tekeillä on HSY:n toimesta

alueellinen vesihuollon esisuunnitelma, johon suunnittelualue myös sisältyy. Kaavoituksen myöhemmissä vaiheissa on laadittava kaupunkilähtöisesti kaavakohtainen vesihuollon esisuunnitelma, joka esitetään kaavaselostuksen liitteenä.

-HSL ilmoitti, että Vantaan ratikan linjaus kulkee Rälssitien kautta, ja tämä tulee huomioida suunnittelussa siten, että kaavoituksella mahdollistetaan laadukkaan ja tehokkaan raitiotien toteuttaminen. Rälssitiellä Vantaan ratikan linjaus kulkee poikkeuksellisesti osittain ajoneuvoliikenteen kanssa jaetulla kaistalla. Tämä asettaa vaatimuksen korkeatasoiselle liikenteenohjaukselle Rälssitiellä sekä tiehen liittyvillä katuyhteyksillä. Pikaraitiotie tulee ottaa keskeiseksi lähtökohdaksi Rälssitietä suunniteltaessa.

-Vantaan kaupunginmuseo ilmoitti, että kaava-alueella sijaitsee Auramon teollisuusrakennusten kokonaisuus, joka on mainittu Vantaan modernin teollisen rakennusperinnön inventoinnissa 2006 ja saanut luokakseen A1. Kahden rakennuksen kulttuurihistoriallista merkitystä on tutkittu tarkemmin Kati Salonen ja Mona Schalin arkkitehdit Oy:n laatimassa rakennushistoriaselvityksessä (10.5.2019).

Museon näkökulmasta rakennuskokonaisuuden etelänpuoleisesta konttori- ja teollisuusrakennuksesta tulisi suojella sen 1960-luvulla ja 1980-luvulla rakennetut osiot. Sen sijaan entisestä konepajarakennuksesta on uusittu lähes kaikki julkisivupinnat.

Auramon jo maamerkiksi muodostuneen logon näkyminen rakennuspaikalla olisi kulttuurihistorian kannalta alueen luonnetta syventävää. Auramon konttorirakennuksen länsipuolelle mahdollisesti tuleva uudisrakentaminen tulee myös sopeuttaa arvokkaan kiinteistön mittakaavaan laadullisin tavoin.

- Muilla ei ollut huomautettavaa kaavasta.

4.4 ASEMAKAAVAN TAVOITTEET

4.4.1 Lähtökohta-aineiston antamat tavoitteet

Kunnan asettamat tavoitteet

Vantaan valtuustokauden 2013-2017 strategia (Kv 17.6.2013/15.6.2015):

Strateginen painopiste on kaupunkirakenteen eheyttämisessä. Kestävä kehitys on hyvien elinmahdollisuuksien turvaamista nykyisille ja tuleville sukupolville. Ratkaisuissa ja päätöksenteossa huomioidaan ekologiset näkökulmat ja oikeudenmukaisuus sekä pidetään talous tasapainossa.

Maa- ja asuntopoliittiset linjaukset koskien kaavoitusta, maanhankintaa ja maanluovutusta (Kv 18.6.2018)

- Kaupungin omistaman maan ja asemakaavoitettujen täydennysrakentamisalueiden kaavoittaminen on etusijalla.
- Asuntotuotantoa varten asemakaavavarantoa lisätään niin, että se vastaa viiden vuoden rakentamisen tarvetta.
- Kaavoituksen tavoitteena on laatu, kohtuuhintaisuus, toteuttamiskelpoisuus ja kaupunkirakenteen eheys.

- Korkeaa rakentamista ja täydennysrakentamista edistetään aktiivisesti asemanseuduilla ja keskustoissa, joissa on hyvät palvelut.

Vantaan arkkitehtuuriohjelma 2015 (Kv 11.5.2015):
- Luomme Vantaalle kerroksellisen, tiiviin ja läheisen kaupunkikuvan.
- Kannustamme hyvään ja kohtuuhintaiseen arkkitehtuuriin, kestävään rakentamiseen sekä uusien energiamuotojen käyttöön.

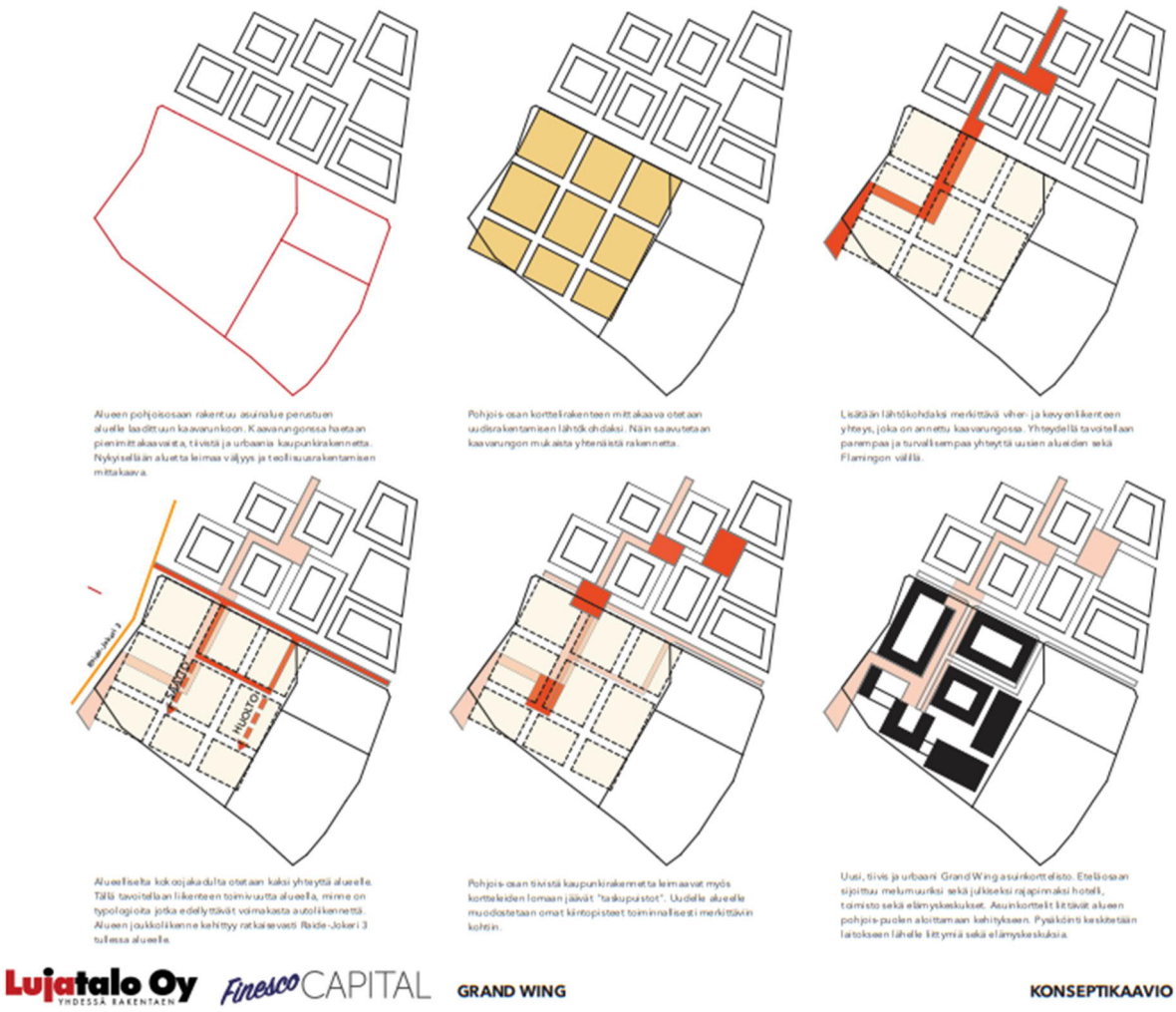
4.4.2 Muut tavoitteet

Kaupunkisuunnittelun tavoitteet:

- Kokonaissuunnitelman laatiminen koko korttelin alueelle.
- Rakennushistoriallisesti arvokkaiden rakennusten tai rakennusten osien suojeleminen.
- Rälssitien jalankulkuympäristön huomioiminen osana kiinnostavuuden kehää.
- Äyritien varren lehmusten säilyttäminen mahdollisuuksien mukaan.
- Viihtyisät, monipuoliset asuinkorttelit.
- Yleiskaavassa osoitettujen ulkoilureittien tuominen kaava-alueen läpi.
- Monipuoliset ja toimivat kävelyreitit korttelin halki.
- Vantaan ratikan vaatiman tilavarauksen huomioiminen Rälssitiellä.

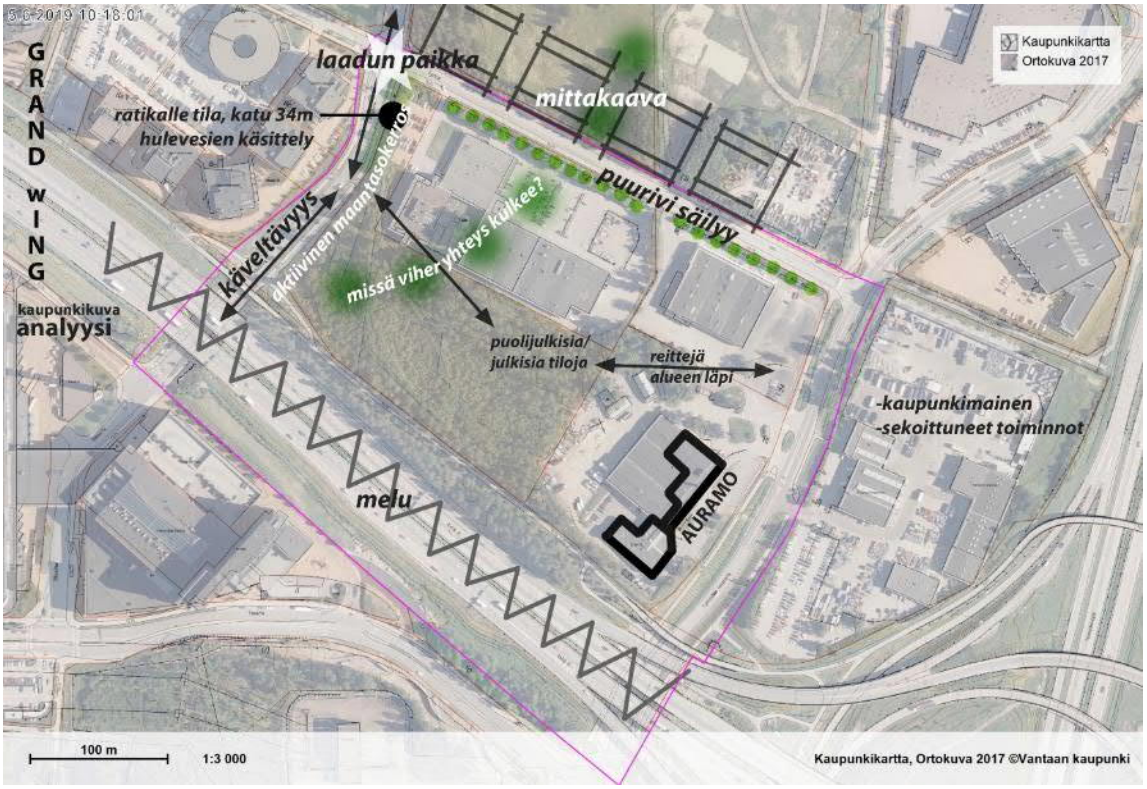
4.5 ASEMAKAAVARATKAISUN VAIHTOEHDOT

Kaavatyön alkuun laadittiin kaupunkirakennanalyysi, jossa huomioitiin viereisen kaavahankkeen, AUB:n korttelikoko ja ulkoilureitin jatkuvuus. Kaavaluonnosalueella halutaan noudattaa uuden suunniteltavan ympäristön inhimillistä mittakaavaa.

L-arkkitehdit Oy

Suunnittelu aloitettiin esittämällä konseptitasoisesti kaavaa koskevat tavoitteet kaupunkikuva-analyysissä.

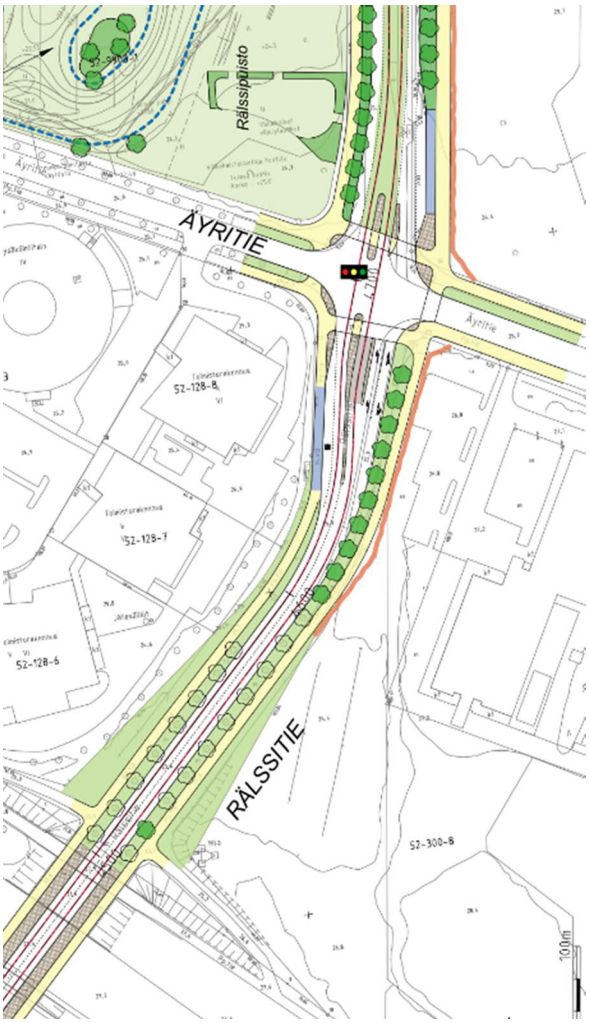

Kaupunkikuva-analyysi, Vantaan kaupunkisuunnittelu.

Äyritie 4 ja 6-alueille laadittiin ensin viitesuunnitelma. Suunnittelualueen eteläosassa on toimisto, hotelli ja elämyskeskus, sekä näitä palveleva pysäköintitalo. Alueen pohjoisosassa on asuntoja umpikortteleina.

Ensimmäinen viitesuunnitelma, L-arkkitehdit

Vantaan ratikan suunnitelma Rälssitielle toimi lähtötietona ja tilavarauksena, kun kaava-alueen ja korttelialueen rajan paikat päätettiin. Rälssitien suunnitelmassa on rinnakkain paljon eri liikennemuotoja ja lisäksi puuistutukset. Rälssitie on myös osa Aviapoliksen kiinnostavuuden kehää, jonka varrella tavoitteena on viihtyisä ja monipuolinen jalankulkuympäristö.

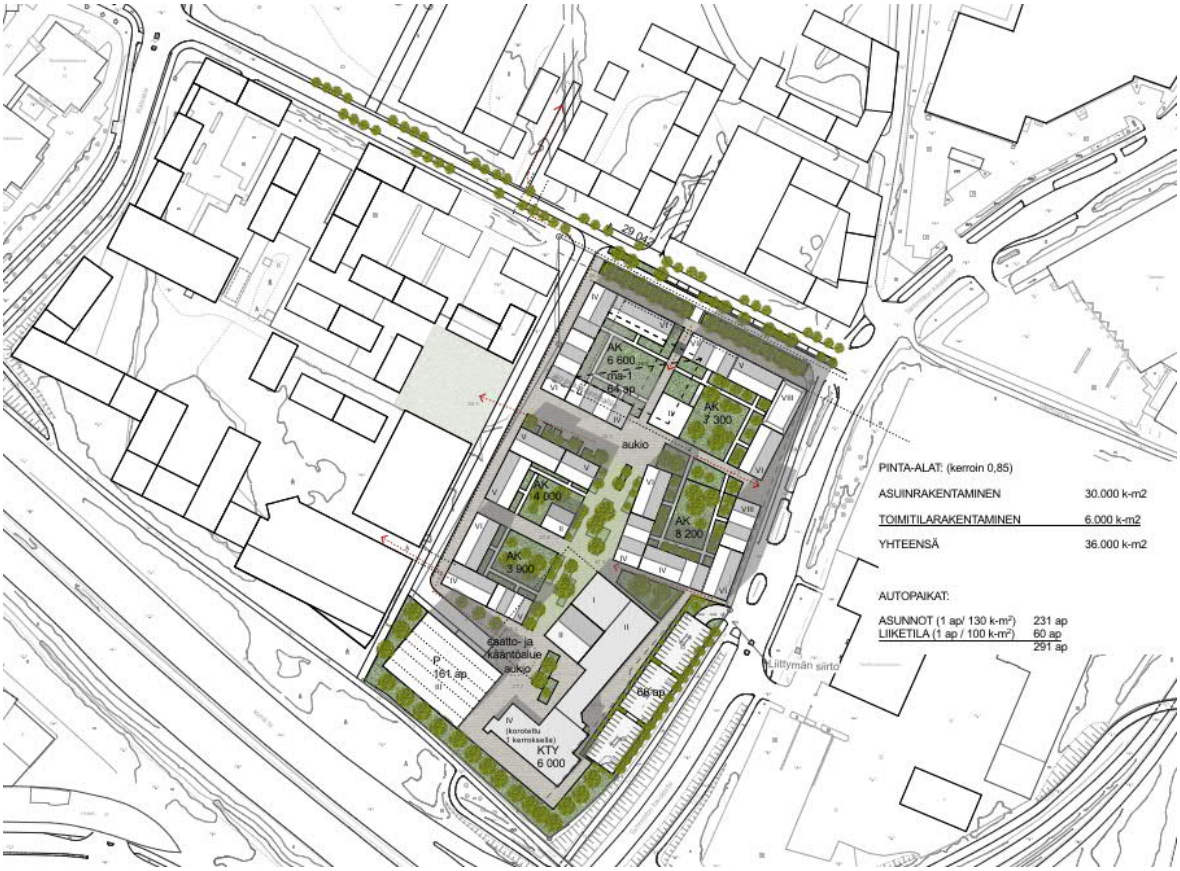
Rälssitien suunnitelma, Vantaan Ratikka selvitys

Auramon puolelle, osoitteisiin Tammiston kauppatie 22 ja 24, tutkittiin ensin rakennushistoriallisella selvityksellä, mikäli lisärakentaminen on mahdollista. Selvityksestä lisää kappaleessa 3.1.3. Korttelin itäpuolelle laadittiin viitesuunnitelma, jossa Kehä III:n ja Tammiston kauppatien kulmassa sijaitsevasta Auramon alkuperäisestä rakennuksesta säilytetään suurin osa. Lisäksi alueen eteläosaan tulisi pysäköintilaitoksen ja liikuntahallin hybridirakennus. Alueen pohjoisosaan esitetään asumista. Kortteleita yhdistää pihakadut ja korttelipihat ovat vehreitä.

Pysäköinti on esitetty laitokseen alueen eteläosaan ja Äyritien läheisyydessä osittain pihakannen alle. Suojeltavan rakennuksen eteen jää jonkin verran maantasopaikkoja.

Tammiston kauppatie 22 ja 24 viitesuunnitelma, Arkkitehdit Soini & Horto Oy

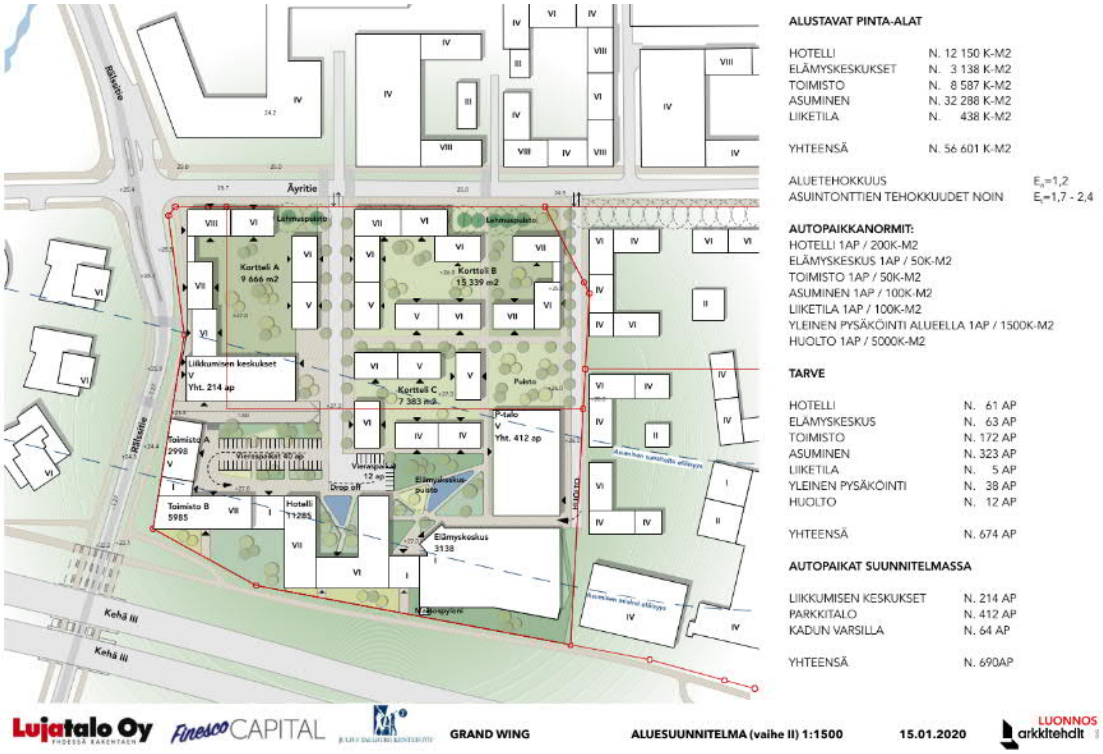

Tammiston kauppatie 22 ja 24 viitesuunnitelma, Arkkitehdit Soini & Horto Oy

Äyritie 4 ja 6:n viitesuunnitelmaa muokattiin siten että Äyritien varressa olevista lehmuksista voidaan säilyttää suurin osa. Ulkoilureitin varrella, sekä katujen läheisyydessä sijaitsevia lehmuksia priorisoitiin. Lehmusten säilyttämistä hankaloittaa se, että osalla Äyritietä katu on eri korkotasossa kuin lehmukset jotka kasvavat tontin puolella. Auramon puolella lehmukset ovat samassa korkotasossa kadun kanssa ja siksi helpompi säilyttää.

Lisäksi viitesuunnitelman itäosaa muokattiin siten, että se olisi paremmin yheensopiva Auramon puolen viitesuunnitelman kanssa. Tämä tarkoitti sitä, että suunnitelmat laadittiin tonttirajoista huolimatta, kaupunkimaisesti ja ilman ylimääräisiä välitiloja.

Pysäköintilaitosten kokoeroja tasoitettiin siten, että idemmän puoleista hieman pienennettiin ja Rälssitien varren laitosta hieman laajennettin.

Valmis Äyrite 4 ja 6-alueiden viitesuunnitelma, L-arkkitehdit

Valmis Äyrite 4 ja 6-alueiden viitesuunnitelma, L-arkkitehdit

Rälssitien varsi, L-arkkitehdit

Suunnitelmissa on erityisen huolella tutkittu Rälssitien varsi. Rälssitien eteläosassa on jalankulun ja tontin välillä suuri tasoero, johtuen siitä että Rälssitie menee alikulkuun Kehä III:n ali. Korttelin puolestavälistä pohjoiseen, jalankulku ja tontti saadaan samalle tasolle. Sillä alueella on mahdollista luoda aktiivista julkisivua erilaisilla liiketiloilla ja kahviloilla jotka aukeavat suoraan Rälssitien kävely-ympäristöön.

4.5.1 Asemakaavaratkaisun valinta ja perusteet

Lopullinen viitesuunnitelma kaavamuutoksen luonnokselle on Arkkitehtitoimisto Soini&Horton ja L-arkkitehtien yhteensovitetut suunnitelmat koko korttelin alueelle. Suunnitelmassa yhdistyy alkuvaiheessa määritellyt tavoitteet. Toiminnallisesti viitesuunnitelmista muodostuu monipuolinen, sekoittuneiden toimintojen alue.

Nyt laadittava kaavaluonnos tulee rakentumaan vaiheittain, alueelle laadittavien kaavaehdotusten myötä. Ensimmäisessä vaiheessa laaditaan asemakaavaehdotus Äyritie 6:n alueelle, Kehä III:n ja Rälssitien risteykseen.

5. ASEMAKAAVAN KUVAUS

5.1 KAAVAN RAKENNE

Grand Wing kaavaluonnosalueesta rakennetaan kaupunkimainen, monipuolisten toimintojen alue. Alueella tulee olemaan asumista, toimistoja, hotelli, elämyskeskus ja salibandyhalli sekä näitä palvelevia pysäköintitaloja.

Asuminen sijoittuu alueen pohjoisosiin, Äyritien varteen. Asuinkortteleilla on suojaisat sisäpihat. Toimistot, hotelli ja elämyskeskus sijoittuvat alueen eteläosiin, Kehä III:n varteen. Auramon rakennuksista eteläisempi suojellaan pääosin. Lisäksi alueelle rakennetaan kolme pysäköintitaloa. Kaava-alueen halki kulkee yleiskaavassa esitetyt ulkoilureitit. Alueen keskelle muodostuu taskupuisto, Filmipuisto.

Alueelle kulkee kaksi katua, Auramontie ja Kameratie. Niitä yhdistää kevyen liikenteen reitti, Kamerakuja, ja Filmipuisto.

5.1.1 Mitoitus

Asuinkerrostalojen alue, AK 3,97 hehtaarin alue. Rakennusoikeus on 62 400 k-m2. Tehokkuusluku e=1,57.

<u>Polkupyöräpaikkojen vähimmäismäärät:</u>

Asuminen:	vähintään 2 pp/asunto
Toimistot:	1 pp/80 k-m^2
Liiketilat:	1 pp/50 k-m^2

Polkupyörien tulee olla helposti käytettäviä ja säältä suojattuja.

<u>Autopaikkojen vähimmäismäärät:</u>

Asuminen: 1 ap/100 k-m², kuitenkin vähintään 2 ap/3 asuntoa. Normin mukaisesta autopaikkamäärästä saa vähentää 15 %, kun autopaikat ovat nimeämättömiä. Vuorottaiskäytölle voidaan antaa lievennetyt autopaikkavaatimukset erillisen selvityksen perusteella. Normin lisäksi tulee osoittaa 1 vieraspaikka/1 500 k-m² sekä lyhytaikaista huoltopysäköintiä sekä kotipalveluiden pysäköintiä varten 1ap/5 000 k-m²porraskäytävien läheisyyteen.

Liiketilat:	1 ap/100 k-m²
Toimistotilat:	1 ap/60 k-m²

Muiden tilojen autopaikkamääriä tarkastellaan tapauskohtaisesti.
Pysäköintipaikkoja saa sijoittaa tonttijaosta riippumatta.
Vähintään 5 % pysäköintipaikoista tulee varustaa sähköautojen latauspisteillä.

Liike- ja toimistorakennusten korttelialue, K 3,33 hehtaarin alue. Rakennusoikeus on 30 200 k-m2. Tehokkuusluku e=0,91.

Polkupyöräpaikkojen vähimmäismäärät:

Toimistot:	1 pp/80 k-m^2
Hotelli:	1 pp/60 k-m^2
Elämyskeskus:	1 pp/60 k-m^2

Autopaikkojen vähimmäismäärät:

Toimistot:	1 ap/ 60 k-m^2
Hotelli:	1 ap/ 200 k-m^2 (?)
Elämyskeskus:	1 ap/ 65 k-m^2

Pysäköintipaikkoja saa sijoittaa tonttijaosta riippumatta.
Vähintään 5 % pysäköintipaikoista tulee varustaa sähköautojen latauspisteillä.
Maantasopysäköinnin on oltava nurmikiveä tai vastaavaa materiaalia.

Vp, puisto, 0,19 hehtaarin alue.

Katualue 0,66 hehtaarin alue.

5.2 YMPÄRISTÖN LAATUA KOSKEVIEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

Rakennusten arkkitehtuurista on annettu julkisivuja ja kattoja koskevia määräyksiä. Katualueen puolelle tulee muodostaa avoin, korttelia kiertävä yhtenäinen kivijalkakerros. Alueen sisäisin reitein on huolehdittu siitä, että yhteydet alueen läpi ovat miellyttäviä.

Sisäänkäynneissä on soveltuvissa paikoissa oltava siirtymä julkisesta tilasta puolijulkisen tilan kautta yksityisen tilaan. Tällä tarkoitetaan pientä siirtymää, joka ohjaa kadun julkisesta tilasta rakennuksen yksityiseen tilaan. Siirtymä voidaan toteuttaa monella tavalla. Se voi olla pieni istutuskaistale julkisivun edessä, tai sisäänkäynti, joka on sisäänvedetty. Se voi olla visuaalinen, tai myös toiminnallinen. Kaupan edessä markiisi ja pari pöytää ajaa tätä asiaa. Siirtymätila tuo jalkakäytävän syvyyttä ja monipuolisuutta ja muodostaa jalankulkijalle kiinnostavamman katutilan.

Ideakuvia siirtymästä julkisesta tilasta puolijulkisen tilan kautta yksityisen tilaan.

Ideakuvia siirtymästä julkisesta tilasta puolijulkisen tilan kautta yksityisen tilaan.

Kaavamääräyksissä on edellytetty piha-alueille korkealaatuisia ja runsaita istutuksia, joissa käytetään eri vuodenaikoina kukkivia kasveja ja istutusten yhteyteen istumapaikkoja. Olemassa olevaa puustoa on suojeltu Äyritien varressa ja Kehä III:n varressa. Alueen keskellä on pieni taskupuisto.

Arkkitehdin näkemys korttelin sisäosan kaupunkikuvasta Auramon puolella, Arkkitehdit Soini&Horto.

5.3 ALUEVARAUKSET

5.3.1 Korttelialueet

AK, Asuinkerrostalojen alue

Asuinkerrostalojen korttelit rakentuvat Äyritien, Rälssitien ja Tammiston kauppatien varsille. Aluetta jakaa neljään osaan Auramontie, Kameratie ja Kamerakuja. Asuinrakennukset muodostavat suojaisia sisäpihoja. Alueen itäosassa asuinrakennuksia yhdistää pihamainen alue, jossa huoltoajo on sallittu ja jonka läpi kulkee kävely- ja pyöräilyreitit.

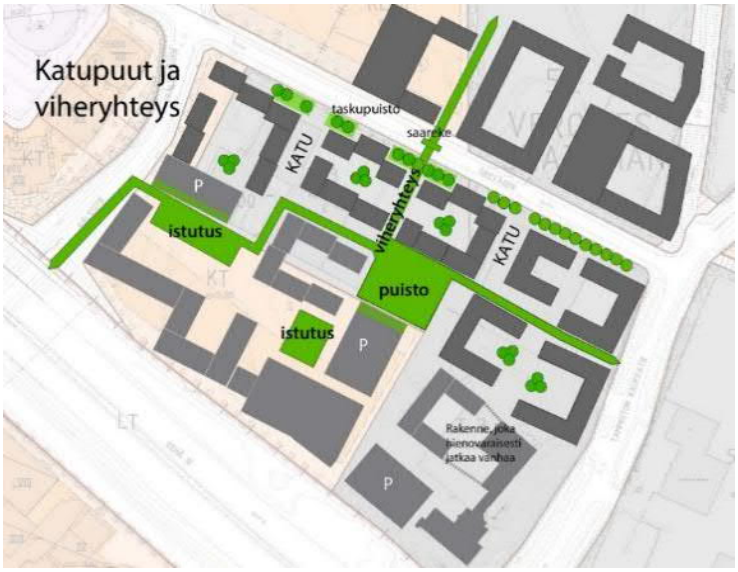
Katualueen puolelle tulee muodostaa avoin, korttelia kiertävä yhtenäinen, toiminnallinen ja visuaalinen kivijalkakerros. Rakennusten sisäänkäyntien on erotuttava selkeästi katosten, sisäänvetojen ja valaistuksen avulla. Sisäänkäynneissä kadun ja h/t-alueen puolella on soveltuvissa paikoissa oltava siirtymä julkisesta tilasta puolijulkisen tilan kautta yksityisen tilaan.

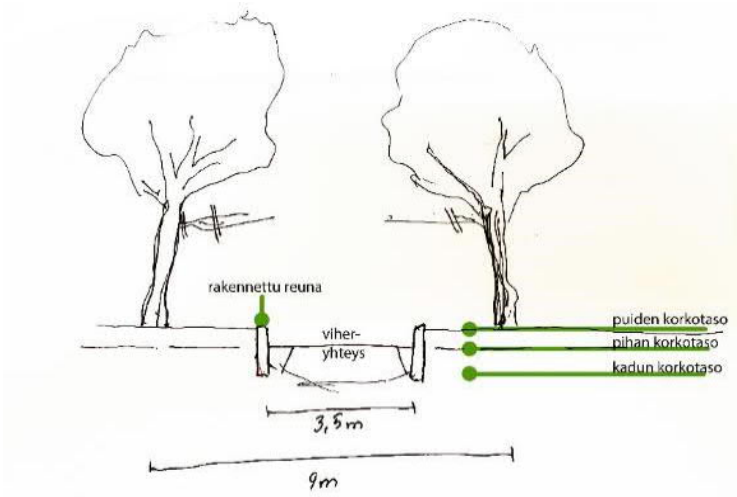
Tasakattoja ei sallita, paitsi jos ne ovat viherkattoja, käytössä kattoterasseina tai katolla on aurinkopaneeleita. Kattomuotojen tulee olla vaihtelevia, esimerkiksi eri suuntaisia ja tyylisiä harjakattoja ja pulpettikattoja.

Pysäköinti on sijoitettu pääosin laitoksiin. Yhden korttelin osalta pysäköinti on pihakannen alla ja muutama pysäköintipaikka on maantasossa. Osa pysäköintipaikoista sijaitsee liike- ja

toimistorakennusten korttelialueella.

Korttelialueella on suojeltu lehmuksia Äyritien varressa sekä muutama mänty piha-alueella. Pihojen suunnittelussa tulee huomioida eri-ikäisten käyttäjien tarpeet, monipuolinen kasvillisuus, hulevesien viivytys ja yhteisöllisyys. Piha-alue tulee toteuttaa kasvillisuudeltaan monipuolisena alueena. Piha-alueelle tulee istuttaa myös suuriksi kasvavia puulajeja, joiden elinmahdollisuudet tulee varmistaa riittävillä kasvualustoilla.

Yleiskaavan ulkoilureitit kulkevat korttelialueen läpi Äyritieltä alueen keskelle, ja itään Tammiston kauppatielle sekä länteen Rälssitielle.
Viheryhteyden varteen on sijoitettu istutettavia alueita ja taskupuisto. Viheryhteyden suuntaan avautuvien pihojen tulee olla vehreitä. Pysäköintilaitosten julkisivut viheryhteyden suuntaan tulee olla pääosin köynnösseiniä. Viheryhteyden varrella ja risteyksien varsilla Äyritiellä on lehmukset osoitettu suojeltaviksi.
Tontin puolella kasvavien lehmusten ja kadun välillä on paikoin tasoeroa jopa hieman yli metrin. Viheryhteyden kohdalla tasoero on noin metrin. Haastavasta korkotilanteesta johtuen viheryhteyden kulku lehmusten välissä on suunniteltava hienovaraisesti ja tarkkaan. Hyvin suunniteltuna, reitistä voi tulla todella vehreä ja laadukas.

K, liike- ja toimistorakennusten korttelialue

Alueella toimivalle salibandyhallille voidaan rakentaa uudet tilat Kehä III:n varressa sijaitsevan pysäköintitalon yhteyteen.

Yleiskaavassa esitetty ulkoilureitti kulkee kaava-alueen läpi.

<u>Kaava-alueen julkisivuista on annettu seuraavat määräykset:</u>

Kehä III:n puoleisten julkisivujen tulee olla erityisen näyttäviä ja arkkitehtuuriltaan korkeatasoisia. Ne tulee suunnitella vaihteleviksi muuntelemalla julkisivun ilmettä rakennusmassakohtaisesti.

Rälssitien varressa rakennusten arkkitehtuurilla tulee edistää viihtyisän jalankulkualueen syntymistä.

Pysäköintilaitosten julkisivujen on luotava korkealaatuista kaupunkikuvaa, joka luontevasti liittyy osaksi myös asuinkortteleita ja puistoaluetta. Pysäköintilaitoksen julkisivujen ulkoilureitin varrella on oltava pääosin köynnösseiniä.

Kaikkien maantasojulkisivujen tulee olla runsaasti aukotettuja.

Rakennusten sisäänkäyntien on erotuttava selkeästi katosten, sisäänvetojen ja valaistuksen avulla, varsinkin pihan puolella. Kattomaiseman tulee muodostaa arkkitehtoninen kokonaisuus, viides julkisivu.

Auramon suojeltavalle rakennukselle on annettu seuraavat määräykset:

Sr 1 – Suojeltava rakennus
Historiallisesti, rakennushistoriallisesti ja kaupunkikuvan kannalta merkittävä rakennus. Rakennusta tai sen osaa ei saa purkaa eikä siinä saa tehdä sellaisia korjaus- muutos- tai lisärakentamistöitä, jotka vaarantavat edellä mainittujen arvojen säilymisen. Rakennus suojellaan ulkopuolisilta osiltaan. AURAMO -teksti suojellaan historiallisesti ja kaupunkikuvallisesti merkittävänä. Korjaus- muutos- ja lisärakentamistoimenpiteille on hankittava museoviranomaisen lausunto.

Sr 2 – Suojeltava rakennus
Historiallisesti, rakennushistoriallisesti ja kaupunkikuvan kannalta merkittävä rakennus. Rakennusta tai sen osaa ei saa purkaa eikä siinä saa tehdä sellaisia korjaus- muutos- tai lisärakentamistöitä, jotka vaarantavat edellä mainittujen arvojen säilymisen. Sisätiloista suojellaan aulan ja ruokalan lattiat. Korjaus- muutos- ja lisärakentamistoimenpiteille on hankittava museoviranomaisen lausunto.

Pihojen istutettavien alueiden tulee olla korkeatasoisia ja runsaasti istutettuja. Istutuksissa tulee käyttää eri vuodenaikoina kukkivia kasveja. Istutettujen alueiden yhteyteen tule rakentaa istumapaikkoja. Asfalttia saa käyttää ainoastaan ajoreiteillä.

Pysäköinti sijoittuu pysäköintilaitoksiin. Lisäksi pihan I-alueelle saa sijoittaa jäsennelty maantasopysäköinti enintään 54:lle autolle. Auramon suojeltavan rakennuksen edessä on maantasopysäköintiä.

VP, puisto

Kaava-alueen keskelle muodostuu Filmipuisto. Puisto yhdistää toisiinsa Auramontien, Kamerakujan, ulkoilureitin ja länsimmäisen liike- ja toimistorakennustenkorttelialueen piha-alueen. Puistolla on tärkeä merkitys aluetta yhdistävänä paikkana ja hengähdys ja taukopaikkana.

Puistossa tulee olla runsaasti isoksi kasvavia puita sekä eri vuodenaikoina kukkivia istutuksia. Puistossa on oltava runsaasti hyviin ilmansuuntiin avautuvia istumapaikkoja.

Katualue

Kaava-alueella sijaitsee neljä katualuetta. Auramontie ja Kameratie ovat alueen sisääntulokatuja. Niitä yhdistää kevyen liikenteen väylä, Kamerakuja. Rälssitietä on kaava-alueen luoteiskulmassa laajennettu, jotta tulevan Vantaan ratikan sekä muut katutoiminnot mahtuvat katualueelle.

5.4 KAAVAN VAIKUTUKSET

Hankkeen MRA 1 §:n mukaisia vaikutuksia on tarkasteltu kaavaa laadittaessa. Arvioinnissa on myös tarkasteltu valtakunnallisten alueiden käyttötavoitteiden (VAT) toteutumista.

Hanke sijoittuu jo rakennetulle alueelle ja on yhdyskuntarakennetta tiivistävä ja täydentävä. Se sijoittuu tulevien hyvien joukkoliikenneyhteyksien varteen. Hanketta voidaan pitää kestävän kaupunkirakentamisen tavoitteiden mukaisena. Kokonaisratkaisu on taloudellisesti toteutettavissa.

5.4.1 Vaikutukset rakennettuun ympäristöön

Asuminen ja väestö

Kaavamuutosalueelle ei tule uusia asuntoja.

Yhdyskuntarakenne

Rakentaminen sijoittuu Kehä III:n varteen ja tulevan joukkoliikenteen runkoyhteyden lähistölle. Palvelut, kuten Jumbo ja Flamingo ovat kävelyetäisyydellä.

Kaupunkikuva

Alueella on paljon teollisia halleja ja varastoja, jotka mittakaavaltaan ovat huomattavasti asuinrakennuksia suurempia. Uudella rakentamisella halutaan luoda käveltävää kaupunkia ja ihmiselle sopivaa mittakaavaa koko alueelle. Aluetta halkoo lukuisat kävelyreitit ja sitä yhdistää keskellä oleva Filmipuisto. Julkisivuja koskien ja kivijalkatilaan on määräyksissä annettu paljon ohjeita. Siellä missä Rälssitiellä tavoitellaan hyvin urbaania ilmettä, on Äyritien varrella haluttu säilyttää paljon olemassa olevista lehmuksista, jolloin Äyritien varren tunnelma on vehreämpi. Uusi suunnitelma vie alueen kaupunkikuvaa selvästi parempaan suuntaan. Yksityiskohtaisempi suunnittelu jää kuitenkin kaavaehdotusvaiheeseen ja rakennuslupavaiheeseen, jolloin nähdään kuinka hyvin tavoitteet saavutetaan.

Arkkitehdin näkemys näkymästä Tammiston kauppatien ja Äyritien kulmassa, Arkkitehdit Soini&Horto.

Arkkitehdin näkemys julkisivuista Rälssitielle. Rälssitiellä tulee kulkemaan myös Vantaan ratikka. L-arkkitehdit.

Palvelut ja työpaikat

Kaavamuutos mahdollistaa erilaisten uusien työpaikkojen muodostumisen alueelle. Kaava-alueella on tarkoitus toimia hotelli, elämyskeskus ja toimistoja. Kaavamuutos mahdollistaa alueelle melko monipuolisesti erilaisia uusia työpaikkoja.

Taloudelliset vaikutukset

Kaavaluonnoksessa on tarkasteltu koko nykyistä korttelia kokonaisuutena, joka on tärkeä tulevaisuuden kannalta. Ensimmäisen vaiheen toteuttaminen muodostaa kilpailevan kohteen Kehä III:n toisella puolella sijaitsevalle Flamingon elämyskeskukselle.

Kaavamuutos antaa valmiuden korttelin uudistamiseen siten, että tehokkuus lisääntyy ja asuinrakentaminen mahdollistuu.

Kaavamuutosalue sijaitsee kaavatalouden kannalta järkevästi valmiin kunnallistekniikan läheisyyteen ja tulevan ratikan varrelle. Joukkoliikenneyhteys on jo nykyisellään hyvä, koska tiheän vuorovälin linja 562 kulkee viereistä Rälssitietä pitkin. Tontin maaperä on monipuolista, mutta suurelta osin rakentamisen kannalta edullista moreenimaata. Täyttömaan osalta sen koostumus tulee selvittää ja varautua siihen, että sitä joudutaan vaihtamaan.

Maanomistaja osallistuu yhdyskuntarakentamisen kustannuksiin maankäyttösopimuksella.

Vesihuolto
Kaavaluonnosaluetta varten uutta vesihuoltoa tulisi rakentaa Kamerakujalle, Kameratielle sekä Auramontielle. Myös hulevesiviemäröinnin kapasiteettia Äyritiellä tulee kasvattaa. Uutta vesihuoltoverkostoa rakennettaisiin n. 380 metrin matkalle.

Sosiaalinen ympäristö

Kaavalla halutaan parantaa jalankulkuympäristöä Rälssitiellä, joka on Aviapoliksen kiinnostavuuden kehää ja jolla tulevaisuudessa uskotaan olevan runsaasti jalankulkijoita. Kaava-alueen sisäpiha pyritään suunnittelemaan viihtyisäksi alueeksi, jossa voi viettää aikaa. Pihalle on kaavassa esitetty istutettavia alueita, hulevesialueita ja yleiskaavan ulkoilureitti kulkee pihan läpi.

Virkistys

Kaava-alueelle tulee uusi taskupuisto, Filmipuisto, joka toimii yhdistävänä elementtinä korttelirakenteessa. Puiston on tarkoitus tarjota myös runsaasti istutuksia ja istumapaikkoja ja olla paikka, jonne tulla hengähtämään, ulos istumaan ja viihtymään.

Liikenne

Kaava-alue sijaitsee noin puolentoista kilometrin päässä Aviapolis-asemasta. Lähimmälle pikaraitiotiepysäkille on vain muutama sata metriä. Alueen työntekijät voivat tulevaisuudessa hyvin käyttää julkista liikennettä työmatkoihin. Ratkaisu lisää alueen joukkoliikenteen matkustajamääriä ja parantaa joukkoliikennepalvelujen kannattavuutta. Autolla alue on helposti saavutettavissa Kehä III:lta ja Tuusulanväylältä.

5.4.2 Vaikutukset luontoon ja luonnonympäristöön

Kaava-alueella kasvava matala puusto ja pensaikko joudutaan kaatamaan kaavan toteutuessa. Kaavakartalla on esitetty suojeltaviksi Äyritien varren lehmuksia sekä sellaisia puita, jotka oletetaan voivan säilyä rakentamisen yhteydessä ja jotka ovat arvokkaita puuyksilöitä. Hanke

hyödyntää pitkälti olemassa olevaa yhdyskuntatekniikkaa. Hanke ei vaaranna VAT:n luonnonvaroja koskevia tavoitteita.

Vesistöt ja vesitalous
Kaavaluonnosalueen vettä läpäisemättömän pinnan määrä lisääntyy. Läpäisemättömien pintojen lisääntyessä on odotettavissa, että hulevesivirtaamat kaava-alueelta kasvavat. Hulevesiä tonteilla tulee viivyttää ja kaavaehdotusvaiheessa tulee tehdä korttelikohtaiset suunnitelmat hulevesien hallinnasta.

5.4.3 Vaikutukset ilmastonmuutoksen kannalta

Rakentaminen lisää aina kasvihuonekaasupäästöjä, samoin rakennusten käyttö mm. lämmityksen ja liikenteen kautta. Toisaalta nyt rakennettavat korttelit tiivistävät olemassa olevaa yhdyskuntarakennetta. Ne tukeutuvat ja tukevat joukkoliikennepalveluja ja raideliikennettä.

Kaavaehdotusvaiheessa on tehtävä vihertehokkuuslaskenta.

5.5 YMPÄRISTÖN HÄIRIÖTEKIJÄT

Kaava-alue rakentuu muurimaisena Kehä III:n suuntaan, jotta piha-alueet olisivat mahdollisimman hyvin melulta suojassa. Kaavaehdotusvaiheessa on tehtävä liikennemeluselvitys.

5.6 NIMISTÖ

Nimistöryhmän kokouksessa 21.4.2020 on päätetty seuraavasta uudesta nimistöstä kaava-alueelle.

Auramontie, Auramovägen
Filmipuisto, Filmparken
Kamerakuja, Kameragränden

Kameratie, Kameravägen

6. ASEMAKAAVAN TOTEUTUS

Kaavamuutokseen ei liity toteuttamissopimusta. Toteuttaminen tapahtuu yksitellen laadittavien asemakaavaehdotusten perusteella. Näistä ensimmäinen on kaavamuutosehdotus 002420.

7. KAAVATYÖHÖN OSALLISTUNEET

Arkkitehdit Soini&Horto:	Arno Stenbäck
L-arkkitehdit:	Jari Lonka
	Kristin Ekkerhaugen
Akiva Oy:	Jyrki Merjamaa
	Jamie Lindh
Tallberg:	Anne Tiainen
	Timo Valtonen
	Jouni Nylund
Finesco:	Jukka Pitkänen
	Kari Järvenpää
Lujatalo:	Niila Aunio

Vantaan kaupunki:

Johanna Rajala	alue-arkkitehti
Carina Ölander	asemakaava-arkkitehti
Elina Ekroos	maisema-arkkitehti
Vuokko Rova	kaavatekninen koordinaattori
Anna-Liisa Vanhala	kaavoitusteknikko
Paula Luomala	vesihuollon suunn.
Jarmo Pajunen	liikennesuunnittelu
Juuso Kauppinen	liikennesuunnittelu
Ari Pietilä	ympäristösuunnittelu

VANTAAN KAUPUNKI Kaupunkisuunnittelu/Asemakaavoitus

Vantaalla 11. päivänä elokuuta 2020.

Carina Ölander	Johanna Rajala
asemakaava-arkkitehti	aluearkkitehti

Asemakaavan seurantalomake

Asemakaavan perustiedot ja yhteenveto

Kunta	092 Vantaa	**Täyttämispvm**	01.06.2020
Kaavan nimi	053000 Veromies 52 kaupunginosa		
Hyväksymispvm		**Ehdotuspvm**	
Hyväksyjä		**Vireilletulosta ilm. pvm**	21.05.2019
Hyväksymispykälä		**Kunnan kaavatunnus**	092053000
Generoitu kaavatunnus			
Kaava-alueen pinta-ala [ha]	8,1568	**Uusi asemakaavan pinta-ala [ha]**	
Maanalaisten tilojen pinta-ala [ha]	1,8782	**Asemakaavan muutoksen pinta-ala [ha]**	8,1568

Ranta-asemakaava

Rantaviivan pituus [km]

Rakennuspaikat [lkm]	**Omarantaiset**	**Ei-omarantaiset**
Lomarakennuspaikat [lkm]	**Omarantaiset**	**Ei-omarantaiset**

Aluevaraukset	Pinta-ala [ha]	Pinta-ala [%]	Kerrosala [k-m²]	Tehokkuus [e]	Pinta-alan muut. [ha +/-]	Kerrosalan muut. [k-m² +/-]
Yhteensä	**8,1568**	**100,0**	**92600**	**1,14**	**0,0000**	**35594**
A yhteensä	3,9702	48,7	62400	1,57	3,9702	62400
P yhteensä						
Y yhteensä						
C yhteensä						
K yhteensä	3,3284	40,8	30200	0,91	0,6401	6005
T yhteensä	0,0000		0		-5,4685	-32811
V yhteensä	0,1936	2,4	0		0,1936	0
R yhteensä						
L yhteensä	0,6646	8,1	0		0,6646	0
E yhteensä						
S yhteensä						
M yhteensä						
W yhteensä						

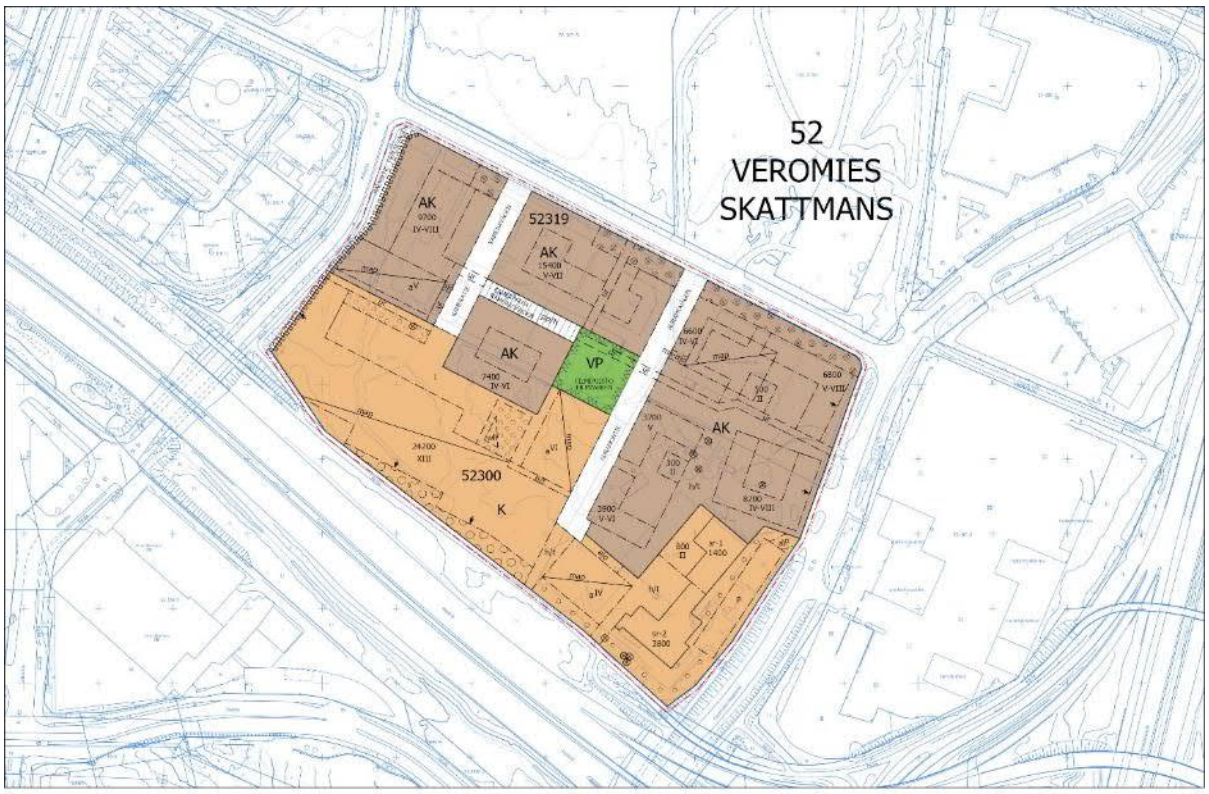
Maanalaiset tilat	Pinta-ala [ha]	Pinta-ala [%]	Kerrosala [k-m²]	Pinta-alan muut. [ha +/-]	Kerrosalan muut. [k-m² +/-]
Yhteensä	**1,8782**	**23,0**	**0**	**1,8782**	**0**

Rakennussuojelu	Suojellut rakennukset		Suojeltujen rakennusten muutos	
	[lkm]	[k-m²]	[lkm +/-]	[k-m² +/-]
Yhteensä				

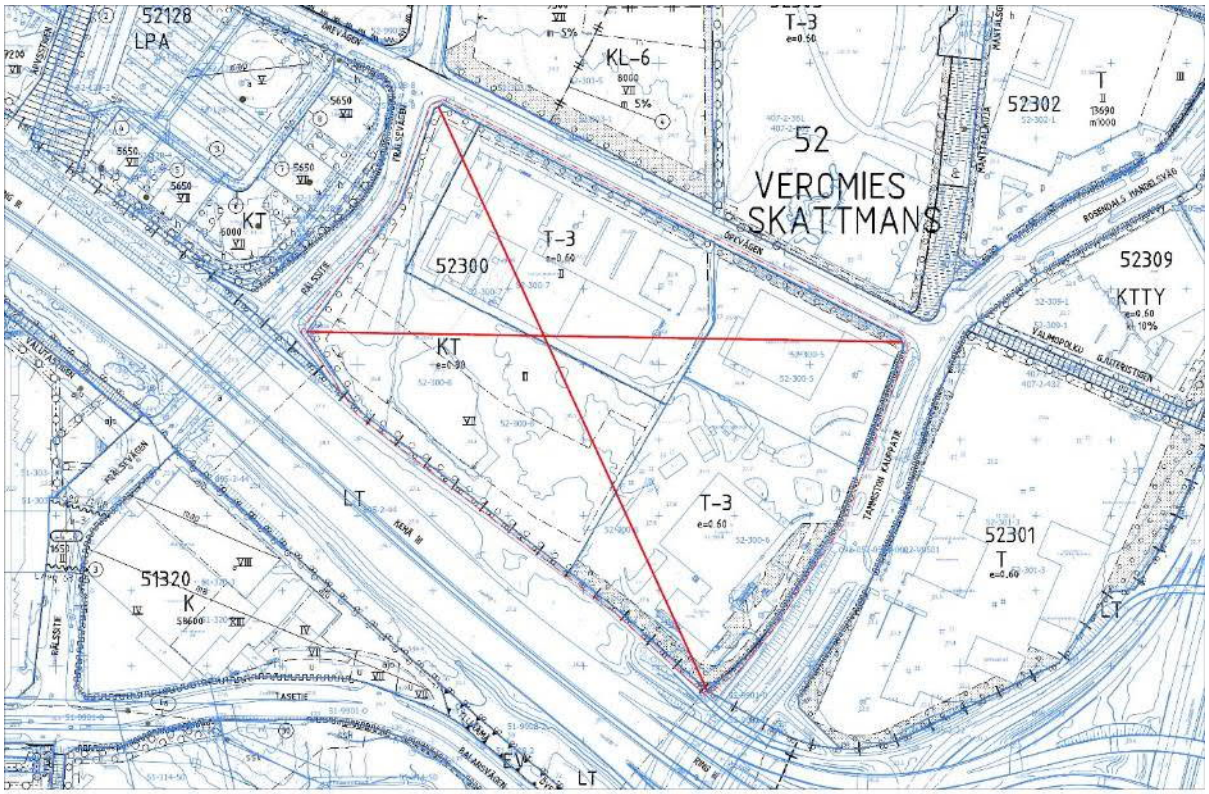
Alamerkinnät

Aluevaraukset	Pinta-ala [ha]	Pinta-ala [%]	Kerrosala [k-m²]	Tehokkuus [e]	Pinta-alan muut. [ha +/-]	Kerrosalan muut. [k-m² +/-]
Yhteensä	**8,1568**	**100,0**	**92600**	**1,14**	**0,0000**	**35594**
A yhteensä	3,9702	48,7	62400	1,57	3,9702	62400
AK	3,9702	100,0	62400	1,57	3,9702	62400
P yhteensä						
Y yhteensä						
C yhteensä						
K yhteensä	3,3284	40,8	30200	0,91	0,6401	6005
K	3,3284	100,0	30200	0,91	3,3284	30200
KT	0,0000		0		-2,6883	-24195
T yhteensä	0,0000		0		-5,4685	-32811
T-3	0,0000		0		-5,4685	-32811
V yhteensä	0,1936	2,4	0		0,1936	0
VP	0,1936	100,0	0		0,1936	0
R yhteensä						
L yhteensä	0,6646	8,1	0		0,6646	0
Kadut	0,5794	87,2	0		0,5794	0
Kev.liik.kadut	0,0852	12,8	0		0,0852	0
E yhteensä						
S yhteensä						
M yhteensä						
W yhteensä						

Maanalaiset tilat	Pinta-ala [ha]	Pinta-ala [%]	Kerrosala [k-m²]	Pinta-alan muut. [ha +/-]	Kerrosalan muut. [k-m² +/-]
Yhteensä	**1,8782**	**23,0**	**0**	**1,8782**	**0**
ma-ajo	0,0073	0,4	0	0,0073	0
map	1,8709	99,6	0	1,8709	0

ASEMAKAAVAN MUUTOSLUONNOS

POISTETTAVAT MERKINNÄT

Kaava-alueen numero Planområdets nummer		Päiväys Datum	
053000	16.9.2019	11.8.2020	1/7

Vantaan kaupunki

GRAND WING AURAMO
Kaupunginosa 52, Veromies

Asemakaavan muutosluonnos

Korttelit 52300 ja 52319 sekä
katu- ja virkistysalueet.

1:2000

Vanda stad

GRAND WING AURAMO
Stadsdel 52, Skattmans

Kvarteren 52300 och 52319 samt
gatu- och rekreaområden.

Utkast till detaljplaneändring

1:2000

ASEMAKAAVAMERKINTÖJÄ JA -MÄÄRÄYKSIÄ:

3 m kaava-alueen rajan ulkopuolella oleva viiva.

AK **Asuinkerrostalojen korttelialue.**

Yleistä

Alueen arkkitehtuurin ja ympäristörakentamisen tulee olla laadukasta ja toteutuksen korkeatasoista.

Jokaisesta korttelista tulee laatia kokonaissuunnitelma rakennusten massoittelun, rakennustyyppien, materiaalien ja kattomuotojen osalta.

Jokaisesta korttelista tulee laatia pihasuunnitelma sekä taiteen ja valaistuksen suunnitelma.

Rakennusoikeus

Asuinkortteleihin saa sijoittaa liike- ja toimistotiloja, palveluja ja ympäristöhäiriöitä aiheuttamattomia työtiloja maantasokerrokseen katujen, puiston, pihakatujen ja aukioiden varrelle.

Rälssitien varren maantasojulkisivuihin tulee koko matkalta sijoittaa liiketiloja ja muita kaupunkimaisia palveluita. Liiketilojen tulee avautua suurin ikkunoin kadulle. Nämä tilat saa rakentaa asemakaavaan merkityn rakennusoikeuden lisäksi.

2% korttelin kokonaiskerrosalasta tulee rakentaa asukkaiden yhteistiloiksi. Rakennuksen yhteiskäyttöiset tilat tulee saunatiloja lukuunottamatta sijoittaa maantasokerrokseen kadun, puiston tai h/t-alueen puolelle ja avata suurin ikkunoin kadulle, paitsi jos maantasokerrokseen sijoitetaan liiketiloja. Jokaiseen asuinrakennukseen on toteutettava asukkaiden yhteiset saunatilat. Irtaimistovarastot sijoitetaan asuntojen yhteyteen.

Asemakaavaan merkityn rakennusoikeuden lisäksi saa rakentaa pääkäyttötarkoitusta palvelevia porrashuoneita, hissejä, valo- ja teknisiä kuiluja sekä teknisiä tiloja rakennusten kaikkiin kerroksiin.Nämä tilat eivät mitoita auto- ja polkupyöräpaikkoja.

Asemakaavaan merkityn rakennusoikeuden lisäksi saa rakentaa pysäköintitalon.

DETALJPLANBETECKNINGAR OCH -BESTÄMMELSER:

Linje 3 m utanför planområdets gräns.

Kvartersområde för flervåningshus.

Allmänt

Områdets arkitektur och miljöbyggande ska vara högklassigt och genomförandet ska hålla hög kvalitet.

För varje kvarter ska en helhetsplan utarbetas med avseende på byggnadernas gestaltning, byggnadstyper, material och takformer.

För varje kvarter ska en plan över gården samt en plan över konst och belysning utarbetas.

Byggrätt.

I bostadskvarteren får man i markplansvåningen vid gator, parken, gårdsgator och öppna platser placera affärs- och kontorslokaler, tjänster och arbetslokaler som inte stör miljön.

I markplansfasaderna utmed Frälsevägen ska affärslokaler och andra tjänster med urban prägel placeras längsmed hela fasaden. Affärslokalerna ska öppnas upp med stora fönster mot gatan. Dessa utrymmen får byggas utöver den byggrätt som angetts i detaljplanen.

2% av kvarterets totala våningsyta ska byggas som gemensamma utrymmen för invånarna. Byggnadens utrymmen som används gemensamt ska med undantag av bastuutrymmena placeras i markplansvåningen mot gatan, parken eller h/t-området och öppnas upp mot gatan med stora fönster, förutom i det fall att affärsutrymmen placeras i markplansvåningen. I varje bostadshus ska gemensamma bastuutrymmen byggas för de boende. Förråden för lös egendom placeras i anslutning till bostäderna.

Utöver den byggrätt som angetts i detaljplanen får man i byggnadernas alla våningsplan bygga sådana trapphus, hissar, ljus- och teknikschakt samt tekniska utrymmen som betjänar det huvudsakliga användningsändamålet. Dessa utrymmen räknas inte med i dimensioneringen av bil- eller cykelplatser.

Utöver den byggrätt som angetts i detaljplanen får ett parkeringshus byggas.

Korttelit

Joka korttelissa tulee olla rakennuskohtaista vaihtelua rakennusten muodoissa ja yksityiskohdissa, ikkunajaotuksissa sekä käytettävien värien ja materiaalien suhteen.

Kussakin korttelissa rakennusten kerroskorkeuksien on vaihdeltava kaavakartassa ilmoitettujen kerroskorkeuksien puitteissa siten, että korttelirakenteesta syntyy eloisa ja vaihteleva. Korttelissa on käytettävä sekä pienintä että suurinta sallittua kerroslukua.

Jätehuollon tilat tulee sijoittaa rakennuksiin tai maan alle.

Pysäköintilaitosten julkisivujen on luotava korkealaatuista kaupunkikuvaa, joka luontevasti liittyy osaksi kortteleita ja puistoaluetta.

Rakennukset ja julkisivut

Katualueen puolelle tulee muodostaa avoin, koko korttelin kiertävä yhtenäinen, toiminnallinen ja visuaalinen kivijalkakerros, jonka julkisivut ovat pääosin lasia. Rälssitien ja Äyritien risteyksessä olevan rakennuksen maantasojulkisivun on avauduttava kulman yli ikkunoin.

Rakennusten sisäänkäyntien on erotuttava selkeästi katosten, sisäänvetojen ja valaistuksen avulla.

Sisäänkäynneissä kadun ja h/t-alueen puolella on soveltuvissa paikoissa oltava siirtymä julkisesta tilasta puolijulkisen tilan kautta yksityisen tilaan.

Porrashuoneisiin on oltava kulku sekä kadulta että pihalta tai kulkuaukosta.

Tasakattoja ei sallita, paitsi jos ne ovat viherkattoja, käytössä kattoterasseina tai katolla on aurinkopaneeleita. Kattomuotojen tulee olla vaihtelevia, esimerkiksi eri suuntaisia ja tyylisiä harjakattoja ja pulpettikattoja. Myös muut kattomuodot sallitaan. Jokaisessa korttelissa tulee rakennuksissa olla useita erilaisia kattomuotoja. Ilmastointikonehuoneet ja muut tekniset tilat ja laitteet tulee integroida rakennuksen arkkitehtuuriin. Pysäköintilaitokset on oltava katettuja.

Jokaisessa asunnossa tulee olla parveke, ranskalainen parveke tai viherhuone.

Puiston suuntaan, katujen varsilla ja h/t-alueen suuntaan parvekkeiden tulee olla sisäänvedettyjä tai ranskalaisia parvekkeita.

Maahan ulottuvia, levymäisiä parvekkeen kannattajia ei sallita.

Porrashuoneiden tulee olla luonnonvaloisia.

Pysäköintilaitoksen julkisivujen ulkoilureitin varrella on oltava pääosin köynnösseiniä.

Pihat

Jokaisesta korttelista tulee laatia pihasuunnitelma, jossa vihertehokkuuden vähimmäisluvun tulee olla 1,0.

Pihojen suunnittelussa tulee huomioida eri-ikäisten käyttäjien tarpeet, monipuolinen kasvillisuus, hulevesien viivytys ja yhteisöllisyys.

Piha-alue tulee toteuttaa kasvillisuudeltaan monipuolisena alueena.

Kvarter

Varje kvarter ska ha byggnadsvis variation vad gäller byggnadernas former och detaljer, grupperingen av fönster och de färger och material som används.

I varje kvarter ska byggnadernas våningshöjder variera inom ramen för de våningshöjder som anges i plankartan så att kvartersstrukturen blir levande och varierande. I kvarteret ska både det minsta och det största tillåtna våningstalet användas.

Utrymmena för sophantering ska placeras i byggnaderna eller under jord.

Parkeringsanläggningens fasader ska bilda en högklassig stadsbild som på ett naturligt sätt anknyter till kvarteren och parkområdet.

Byggnader och fasader

På gatuområdets sida ska det skapas en öppen, sammanhängande, funktionell och visuell stenfotsvåning som går runt hela kvarteret och vars fasader huvudsakligen består av glas. Markplansfasaden i byggnaden i korsningen av Frälsevägen och Örevägen ska öppnas upp med fönster över hela hörnet.

Byggnadernas entréer ska tydligt urskiljas med hjälp av takkonstruktioner, indragningar och belysning.

Entréerna ska på lämpliga platser mot gatan och h/t-området ha en övergång från det offentliga rummet till det privata rummet via ett halvoffentligt rum.

Trapphusen ska ha en ingång både från gatan och gården eller från passagen.

Plana tak tillåts inte, förutom i det fall att de utgörs av gröntak, används som takterrasser eller om det finns solpaneler på taket. Takformerna ska vara varierande, t.ex. sadeltak och pulpettak i olika riktningar och stilar. Också andra takformer tillåts. I varje kvarter ska byggnaderna ha flera olika takformer. Ventilationsmaskinrum och övriga tekniska utrymmen och anläggningar ska integreras i byggnadens arkitektur. Parkeringsanläggningarna ska vara övertäckta.

Varje bostad ska ha en balkong, en fransk balkong eller ett grönrum.

Balkongerna mot parken, utmed gatorna och i h/t-områdets riktning ska vara indragna eller utgöras av franska balkonger.

Skivformade balkongstöttor som når ända ner till marken är inte tillåtna.

Trapphusen ska ha dagsljusintag.

Parkeringsanläggningens fasader utmed friluftsleden ska huvudsakligen bestå av klätterväxtbeklädda väggar.

Gårdar

För varje kvarter ska en plan över gården utarbetas där gröneffektiviteten ska ha minimivärdet 1,0.

Vid planeringen av gårdarna ska man beakta behoven hos användare i olika åldrar, mångsidig växtlighet, fördröjningen av dagvatten och gemenskap.

Gårdsområdet ska förverkligas som ett område med mångsidig växtlighet.

Piha-alueelle tulee istuttaa myös suuriksi kasvavia puulajeja, joiden elinmahdollisuudet tulee varmistaa riittävillä kasvualustoilla.

I gårdsområdet ska också högväxta trädslag planteras, vars livsbetingelser ska säkerställas med tillräckliga växtunderlag.

Pihalle sijoitettavien rakenteiden tulee noudattaa rakennusten arkkitehtuuria.

Konstruktioner som placeras på gårdsplanen ska följa byggnadernas arkitektur.

Rakennuksen ja katualueen tai h/t-alueen välinen tila tulee käsitellä osana laadukasta kaupunkimaista katutilaa ja sen tulee liittyä sujuvasti katuun.

Området mellan byggnaden och gatuområdet eller h/t-området ska behandlas som en del av ett högklassigt urbant gaturum och det ska ansluta till gatan på ett smidigt sätt.

Tontteja ei saa aidata ja pihojen tulee olla yhteiskäytössä.

Tomterna får inte inhägnas och gårdarna ska användas gemensamt.

Hulevedet

Hulevesien viivytys tulee toteuttaa kortteleittain. Perustusten kuivatusvedet voidaan johtaa puiston hyötykäyttöön, mikä voi tapahtua julkisten alueiden kautta.

Dagvatten

Fördröjning av dagvatten ska ordnas kvartersvis. Dräneringsvatten från husgrunder kan avledas så att det kan utnyttjas i parken, vilket kan ske genom offentliga områden.

Auto- ja pyöräpaikat

Polkupyöräpaikkojen vähimmäismäärät:
Asuminen: vähintään 2 pp/asunto
Toimistot: 1 pp/80 k-m²

Bil- och cykelplatser

Minimiantalet cykelplatser:
Boende: minst 2 cp/bostad
Kontor: 1 cp/80 m²-vy.

Polkupyörien tulee olla helposti käytettäviä ja säältä suojattuja.

Cyklarna ska vara lättillgängliga och skyddade mot väder.

Autopaikkojen vähimmäismäärät:
Asuminen: 1 ap/100 k-m², kuitenkin vähintään 2 ap/3 asuntoa. Normin mukaisesta autopaikkamäärästä saa vähentää 15 %, kun autopaikat ovat nimeämättömiä. Vuorottaiskäytölle voidaan antaa lievennetyt autopaikkavaatimukset erillisen selvityksen perusteella. Normin lisäksi tulee osoittaa 1 vieraspaikka/1 500 k-m² sekä lyhytaikaista huoltopysäköintiä sekä kotipalveluiden pysäköintiä varten 1ap/5 000 k-m² porraskäytävien läheisyyteen.

Minimiantalet bilplatser:
Boende: 1 bp/100 m²-vy, dock minst 2 bp/3 bostäder. Det normenliga antalet bilplatser får minskas med 15 % när bilplatserna är omarkerade. Lättnader i kraven på bilplatser kan ges för växelvis parkering utgående från en separat utredning. Utöver normen ska 1 gästplats/1 500 m²-vy samt 1 bp/5 000 m²-vy anvisas i närheten av trapphusen för kortvarig serviceparkering och hemtjänstparkering.

Liiketilat: 1 ap/100 k-m²
Toimistotilat: 1 ap/60 k-m²

Affärslokaler: 1 bp/ 100 m²-vy.
Kontorslokaler: 1 bp/60 m²-vy.

Muiden tilojen autopaikkamääriä tarkastellaan tapauskohtaisesti.

Antalet bilplatser för övriga lokaler granskas från fall till fall.

Pysäköintipaikkoja saa sijoittaa tonttijaosta riippumatta.

Parkeringsplatser får placeras oberoende av tomtindelningen.

Vähintään 5 % pysäköintipaikoista tulee varustaa sähköautojen latauspisteillä.

Minst 5 % av parkeringsplatserna ska förses med laddningsstationer för elbilar.

K

Liike- ja toimistorakennusten korttelialue.

Kvartersområde för affärs- och

Yleistä

Alueen arkkitehtuurin ja ympäristörakentamisen tulee olla laadukasta ja toteutuksen korkeatasoista.

Allmänt

Områdets arkitektur och miljöbyggande ska vara högklassigt och genomförandet ska hålla hög kvalitet.

Jokaisesta korttelista tulee laatia kokonaissuunnitelma rakennusten massoittelun, rakennustyyppien, materiaalien ja kattomuotojen osalta.

För varje kvarter ska en helhetsplan utarbetas med avseende på byggnadernas gestaltning, byggnadstyper, material och takformer.

Jokaisesta korttelista tulee laatia pihasuunnitelma.

För varje kvarter ska en plan över gården utarbetas.

Rakennusoikeus

Alueelle saa sijoittaa liike- ja toimistotiloja, majoitustiloja, tapahtuma-, esiintymis-, kokoontumis-, liikunta-, pienvarastointi-, yleisö- ja näyttelytiloja, ympäristöhäiriöitä aiheuttamattomia tuotantotiloja, pääkäyttötarkoitukseen liittyviä varastotiloja sekä pysäköintitiloja.

Byggrätt.

I området är det tillåtet att placera affärs- och kontorslokaler, inkvarteringslokaler, evenemangslokaler, utrymmen för uppträdanden, samlingar, motion, småförråd, publikutrymmen och utställningslokaler, produktionslokaler som inte orsakar miljöstörningar, lagerutrymmen som hör samman med det huvudsakliga användningsändamålet samt parkeringsutrymmen.

Alueelle ei saa sijoittaa vähittäiskaupan suuryksikköä.

Ingen stor detaljhandelsenhet får placeras i området.

Asemakaavaan merkityn rakennusoikeuden lisäksi saa rakentaa pääkäyttötarkoitusta palvelevia porrashuoneita, hissejä, valo- ja teknisiä kuiluja sekä teknisiä tiloja rakennusten kaikkiin kerroksiin.Nämä tilat eivät mitoita auto- ja polkupyöräpaikkoja.

Utöver den byggrätt som angetts i detaljplanen får man i byggnadernas alla våningsplan bygga sådana trapphus, hissar, ljus- och teknikschakt samt tekniska utrymmen som betjänar det huvudsakliga användningsändamålet. Dessa utrymmen räknas inte med i dimensioneringen av bil- eller cykelplatser.

Asemakaavaan merkityn rakennusoikeuden lisäksi saa rakentaa pysäköintitalon.

Utöver den byggrätt som angetts i detaljplanen får ett parkeringshus byggas.

Kortteliin tulee sijoittaa tarvittavat kiinteistömuuntamot.

I kvarteret ska nödvändiga fastighetstransformatorer placeras.

Rakennukset ja julkisivut

Rälssitien varressa rakennusten arkkitehtuurilla tulee edistää viihtyisän jalankulkualueen syntymistä. Rälssitien varrella olevat maantasojulkisivut eivät saa olla umpinaisia. Niiden tulee antaa avonainen ja toiminnallinen vaikutelma. Rälssitien pohjoisin rakennus on avauduttava kulman yli ikkunoin.

Kaikkien maantasojulkisivujen tulee olla runsaasti aukoitettuja.

Kehä III:n puoleisten julkisivujen tulee olla erityisen näyttäviä ja arkkitehtuuriltaan korkeatasoisia. Ne tulee suunnitella vaihteleviksi muuntelemalla julkisivun ilmettä rakennusmassakohtaisesti.

Rakennusten sisäänkäyntien on erotuttava selkeästi katosten, sisäänvetojen ja valaistuksen avulla, varsinkin pihan puolella.

Kattomaiseman tulee muodostaa arkkitehtoninen kokonaisuus, viides julkisivu. Ilmastointikonehuoneet ja muut tekniset tilat ja laitteet tulee integroida rakennuksen arkkitehtuuriin. Pysäköintilaitokset on oltava katettuja.

Jätehuollon tilat tulee sijoittaa rakennuksiin tai maan alle.

Pysäköintilaitosten julkisivujen on luotava korkealaatuista kaupunkikuvaa, joka luontevasti liittyy osaksi myös asuinkortteleita ja puistoaluetta. Pysäköintilaitoksen julkisivujen ulkoilureitin varrella on oltava pääosin köynnösseiniä.

Byggnader och fasader

Utmed Frälsevägen ska man genom byggnadernas arkitektur bidra till att skapa ett trivsamt område för gångtrafik. Markplansfasaderna vid Frälsevägen får inte vara slutna. De ska ge ett öppet och funktionellt intryck. Frälsevägens nordligaste byggnad ska öppnas upp med fönster över hela hörnet.

Alla markplansfasader ska ha ett stort antal öppningar.

Fasaderna mot Ring III ska vara särskilt effektfulla och hålla en arkitektoniskt hög nivå. De ska gestaltas så att de skiljer sig åt genom att skapa variation i fasadernas framtoning enligt respektive byggnadsmassa.

Byggnadernas entréer ska tydligt urskiljas genom takkonstruktioner, indragningar och belysning, särskilt på gårdssidan.

Taklandskapet ska bilda en arkitektonisk helhet, en femte fasad. Ventilationsmaskinrum och övriga tekniska utrymmen och anordningar ska integreras i byggnadens arkitektur. Parkeringsanläggningarna ska vara övertäckta.

Utrymmena för sophantering ska placeras i byggnaderna eller under jord.

Parkeringsanläggningens fasader ska skapa en högklassig stadsbild som på ett naturligt sätt också bildar en del av bostadskvarteren och parkområdet. Parkeringsanläggningens fasader ska utmed friluftsleden huvudsakligen bestå av klätterväxtbeklädda väggar.

Pihat

Korttelialueen pihoille on esitetty I ja h/t-merkinnät, joilla pihojen suunnittelulle on annettu suuntaviivat.

Jokaisesta korttelista tulee laatia pihasuunnitelma, jossa vihertehokkuuden vähimmäisluvun tulee olla 0,7.

Pihalle sijoitettavien rakenteiden tulee noudattaa rakennusten arkkitehtuuria.

Pihojen istutettavien alueiden tulee olla korkeatasoisia ja runsaasti istutettuja. Istutuksissa tulee käyttää eri vuodenaikoina kukkivia kasveja. Istutettujen alueiden yhteyteen tule rakentaa istumapaikkoja.

Asfalttia saa käyttää ainoastaan ajoreiteillä.

Gårdar

Beteckningarna I och h/t har föreslagits för kvartersområdets gårdar för att ge riktlinjer för planeringen av gårdarna.

För varje kvarter ska en plan över gården utarbetas där minimivärdet för gröneffektivitet ska vara 0,7.

Konstruktioner som placeras på gårdsplanen ska följa byggnadernas arkitektur.

De delar av gårdarna som förses med planteringar ska hålla en hög nivå och innehålla ett stort antal planteringar. Växter som blommar under olika årstider ska användas i planteringarna. I anslutning till de planterade områdena ska sittplatser byggas.

Asfalt får användas endast på körvägar.

Hulevedet

Alueella tulee järjestää hulevesien viivytys ennen niiden johtamista yleiseen hulevesijärjestelmään.

Dagvatten

I området ska fördröjning av dagvatten ordnas innan det leds ut i det allmänna dagvattensystemet.

Auto- ja pyöräpaikat

Polkupyöräpaikkojen vähimmäismäärät:
Toimistot: 1 pp/80 k-m²
Hotelli: 1 pp/60 k-m²

Autopaikkojen vähimmäismäärät:
Toimistot: 1 ap/ 60 k-m²
Hotelli: 1 ap/ 200 k-m²

Bil- och cykelplatser

Minimiantalet cykelplatser:
Kontor: 1 cp/80 m²-vy
Hotell: 1 cp/60 m²-vy.

Minimiantalet bilplatser:
Kontor: 1 bp/60 m²-vy
Hotell: 1 bp/200 m²-vy

	Pysäköintipaikkoja saa sijoittaa tonttijaosta riippumatta.	Parkeringsplatser får placeras oberoende av tomtindelningen.
	Vähintään 5 % pysäköintipaikoista tulee varustaa sähköautojen latauspisteillä.	Minst 5 % av parkeringsplatserna ska förses med laddningsstationer för elbilar.
	Maantasopysäköinnin on oltava nurmikiveä tai vastaavaa materiaalia.	Markparkeringen ska bestå av gräsarmering eller ett motsvarande material.
VP	**Puisto.**	**Park.**
	Puistossa tulee olla runsaasti isoksi kasvavia puita sekä eri vuodenaikoina kukkivia istutuksia.	Parken ska ha en stor mängd träd som blir storvuxna samt planteringar som blommar under olika årstider.
	Puistossa on oltava runsaasti hyviin ilmansuuntiin avautuvia istumapaikkoja.	Parken ska ha ett stort antal sittplatser som öppnar sig mot bra väderstreck.
	Korttelin, korttelinosan ja alueen raja.	**Kvarters-, kvartersdels- och områdesgräns.**
	Osa-alueen raja.	**Gräns för delområde.**
	Ohjeellinen alueen tai osa-alueen raja.	**Riktgivande gräns för område eller del av**
	Risti merkinnän päällä osoittaa merkinnän poistamista.	**Kryss på beteckning anger att beteckningen slopas.**
52	**Kaupunginosan numero.**	**Stadsdelsnummer.**
VERO	**Kaupunginosan nimi.**	**Stadsdelens namn.**
52300	**Korttelin numero.**	**Kvartersnummer.**
AURAMONTIE	**Kadun, tien, katuaukion, torin, puiston tai muun yleisen alueen nimi.**	**Namn på gata, väg, öppen plats, torg, park eller annat allmänt område.**
9700	**Rakennusoikeus kerrosalaneliömetreinä.**	**Byggnadsrätt i kvadratmeter våningsyta.**
	Roomalainen numero osoittaa rakennusten, rakennuksen tai sen osan suurimman sallitun kerrosluvun.	**Romersk siffra anger största tillåtna antalet våningar i byggnaderna, i byggnaden eller i en del därav.**
	Rakennusala.	**Byggnadsyta.**
a¹	**Auton säilytyspaikan rakennusla, jossa roomalainen numero osoittaa autotasojen suurimman sallitun määrän.**	**Byggnadsyta för förvaringsplats för bil där den romerska siffran anger största tillåtna antal bitplan.**
	Kehä III:n varressa sijaitsevaan pysäköintihalliin saa sijoittaa 3000 k-m² liikuntatilaa.	I parkeringshuset invid Ring III får byggas 3000 m²-vy sportutrymmen.
tmap	**Maanalainen pysäköintitila.**	**Underjordiskt parkeringsutrymme.**
	Nuoli osoittaa rakennusalan sivun, johon rakennus on rakennettava kiinni.	**Pilen anger den sida av byggnadsytan som byggnaden skall tangera.**
	Ohjeellinen laatoitettava tai kivettävä alueen osa.	**Riktgivande områdesdel som ska beläggas med plattor eller sten.**
	Alue on suunniteltava torimaisena alueena, joka yhdistää sitä ympäröiviä toimintoja. Alue tulee rakentaa kaupunkikuvallisesti laadukkaaksi kokonaisuudeksi lopputilanteessa.	Området ska planeras som område med torgprägel, vilket förenar de omkringliggande funktionerna. Området ska i slutändan byggas som en helhet som håller hög kvalitet med tanke på stadsbilden.
	Alueella sallitaan jäsennelty maantasopysäköinti enintään 54:lle vierasautopaikalle sekä huolto- ja saattoliikenne.	I området tillåts strukturerad markparkering för högst 54 gästplatser samt service-, avlämnings- och hämtningstrafik.
ur	**Ohjeellinen ulkoilureitti.**	**Riktgivande friluftsled.**
wh	**Ohjeellinen hulevesialue.**	**Riktgivande dagvattenområde.**
	Säilytettävä/istutettava puurivi.	**Trädrad som skall bevaras/planteras.**

16.9.2019

⊗	**Suojeltava puu. Puuta ja sen juuristoa ei saa vahingoittaa.**	**Träd som ska skyddas. Trädet och dess rotsystem får ej skadas.**
	Alueen osa, jolle on istutettava puita ja pensaita.	**Del av område där träd och buskar skall planteras.**
	Ohjeellinen alueen osa, jolle on istutettava puita ja pensaita.	**Riktgivande områdesdel som skall planteras med träd och buskar.**
s	**Alueen osa, jonka puustoa tulee hoitaa elinvoimaisena ja tarvittaessa uudistaa siten, että sen maisemallinen merkitys säilyy.**	**Del av område där trädbeståndet skall skötas så att det bibehålls livskraftigt och vid behov förnyas så att trädens landskapsmässiga betydelse bevaras.**
	Alueen osa, jolla sijaitsee arvokkaita, suojeltavia puita. Ainoastaan maisemanhoidolliset toimenpiteet ovat alueella sallittuja.	**Områdesdel där det finns värdefulla träd som ska skyddas. Endast landskapsvårdande åtgärder tillåts i området.**
	Katu.	**Gata.**
pp/t	**Jalankululle ja polkupyöräilylle varattu katu/tie, jolla huoltoajo on sallittu.**	**Gata/väg reserverad för gång- och cykeltrafik där servicetrafik är tillåten.**
	Katualueen osana kulkee yleiskaavan ulkoilureitti.	Generalplanens friluftsdel bildar en del av
ajo	**Ajoyhteys.**	**Körförbindelse.**
ma-ajo	**Alueen osa, johon saa sijoittaa maanalaisiin tiloihin johtavan ajoluiskan.**	**Del av område på vilken får placeras körslänt till underjordiska utrymmen.**
h/t	**Yleiselle jalankululle varattu piha-alue, jolla huoltoajo ja tontille ajo sallittu.**	**Gårdsområde reserverat för allmän gångtrafik där servicekörning och infart till tomten är tillåten.**
	Alue on suunniteltava pihamaisena alueena, jonka läpi kulkee kävely- ja pyöräilyreitit. Auramontien itäpuolella olevan h/t-alueen pohjoisosaan, on suunniteltava aukiomainen alue istutuksineen ja istuimineen.	Området ska planeras som ett gårdsartat område som genomkorsas av gång- och cykelleder. I h/t-områdets norra del öster om Auramovägen ska ett område planeras med karaktär av en öppen plats och det ska förses med planteringar och sittplatser.
	Alue on suunniteltava vehreäksi ja siinä on oltava runsaasti istutuksia; kuten erikokoisia puita, pensaita ja kukkivia istutuksia.	Området ska planeras så att det är grönskande och det ska ha en stor mängd planteringar; som träd i olika storlekar, buskar och blommande planteringar.
	Alueella on oltava runsaasti istumapaikkoja hyvillä ilmansuunnilla.	Området ska ha ett stort antal sittplatser i bra väderstreck.
p	**Pysäköimispaikka.**	**Parkeringsplats.**
sr	**Suojeltava rakennus.** Sr-1 Historiallisesti, rakennushistoriallisesti ja kaupunkikuvan kannalta merkittävä rakennus. Rakennusta tai sen osaa ei saa purkaa eikä siinä saa tehdä sellaisia korjaus- muutos- tai lisärakentamistöitä, jotka vaarantavat edellä mainittujen arvojen säilymisen. Rakennus suojellaan ulkopuolisilta osiltaan. AURAMO -teksti suojellaan historiallisesti ja kaupunkikuvallisesti merkittävänä. Korjaus- muutos- ja lisärakentamistoimenpiteille on hankittava museoviranomaisen lausunto.	**Byggnad som bör skyddas.** Sr 1 En historiskt, byggnadshistoriskt och med avseende på stadsbilden betydelsefull byggnad. Byggnaden eller en del av den får inte rivas och inga sådana reparations-, ändrings- eller tillbyggnadsarbeten får utföras som riskerar bevarandet av de ovanstående värdena. Byggnaden skyddas till de yttre delarna. AURAMO-texten skyddas som historiskt och stadsbildsmässigt betydelsefull. För reparations-, ändrings- och tillbyggnadsåtgärder ska museimyndighetens utlåtande inhämtas.
	Sr-2 Historiallisesti, rakennushistoriallisesti ja kaupunkikuvan kannalta merkittävä rakennus. Rakennusta tai sen osaa ei saa purkaa eikä siinä saa tehdä sellaisia korjaus- muutos- tai lisärakentamistöitä, jotka vaarantavat edellä mainittujen arvojen säilymisen. Sisätiloista suojellaan aulan ja ruokalan lattiat. Korjaus- muutos- ja lisärakentamistoimenpiteille on hankittava museoviranomaisen lausunto.	Sr 2 En historiskt, byggnadshistoriskt och med avseende på stadsbilden betydelsefull byggnad. Byggnaden eller en del av den får inte rivas och inga sådana reparations-, ändrings- eller tillbyggnadsarbeten får utföras som riskerar bevarandet av de ovanstående värdena. Av interiören skyddas entréhallens och matsalens golv och ett tillräckligt stort område ska bevaras av För reparations-, ändrings- och tillbyggnadsåtgärder ska museimyndighetens utlåtande inhämtas.
	Katualueen rajan osa, jonka kohdalta ei saa järjestää ajoneuvoliittymää.	**Del av gatuområdes gräns där in- och utfart är förbjuden.**

7/7

TONTTIJAKO

Tämän asemakaavan alueella oleviin kortteleihin on laadittava erillinen tonttijako, ellei kaavamerkinnöin

TOMTINDELNING

För kvarteren på denna detaljplans område skall en separat tomtindelning göras, om inte via

Kaupunkirakenne ja ympäristö
Asemakaavoitus

Stadsstruktur och miljö
Detaljplanering

Kaupunkimittaus

Asemakaavan pohjakartta täyttää sille asetetut vaatimukset.

Tasokoordinaatisto
ETRS-GK25,
korkeusjärjestelmä
N2000.

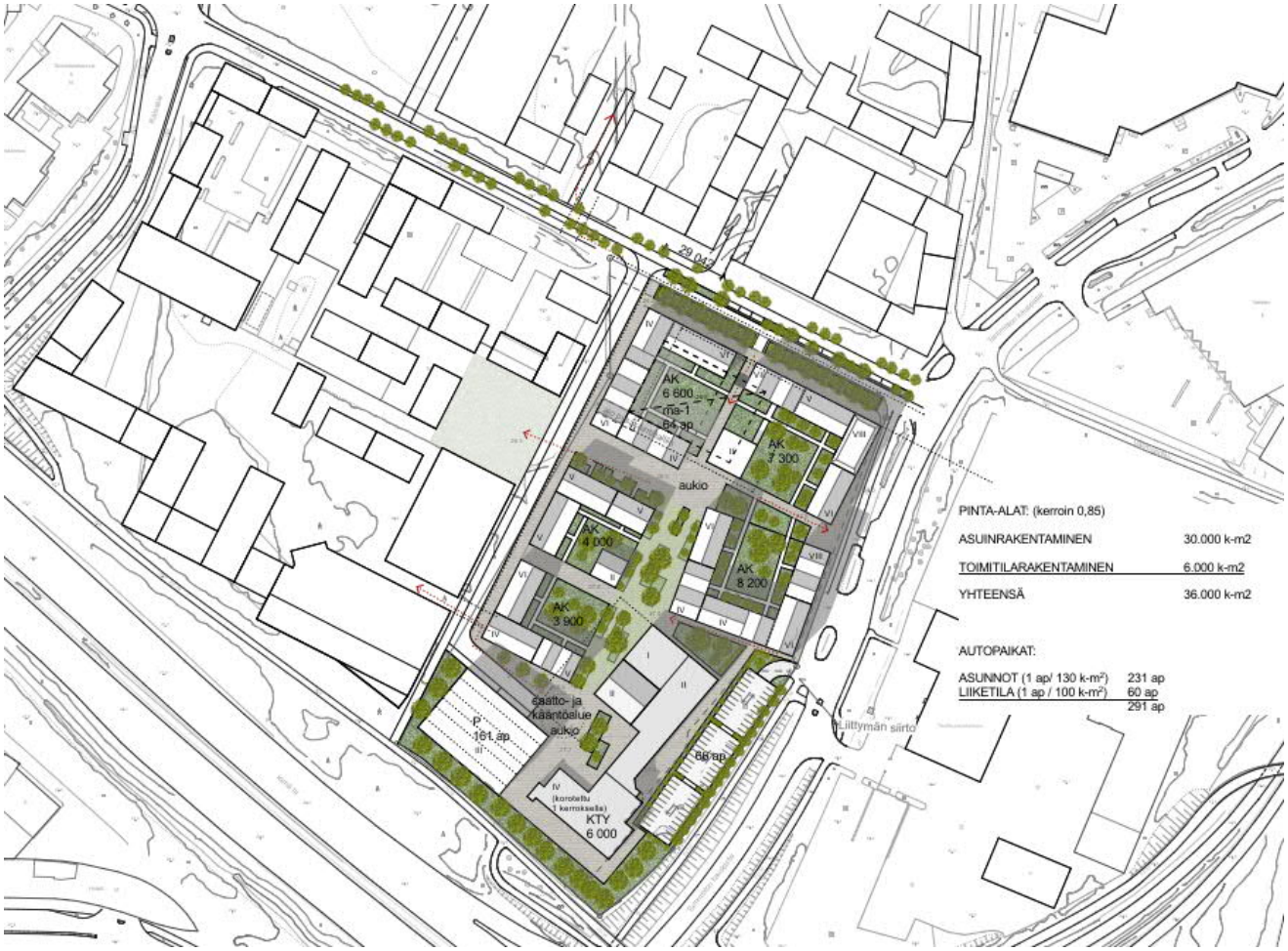
Stadsmätning

Baskartan för detaljplanen uppfyller de krav som ställs på den.

Plankoordinatsystemet
ETRS-GK25,
höjdsystemet
N2000.

Hyväksytty kaupunginvaltuustossa __/__20__

Godkänd av stadsfullmäktige __/__20__

ALUSTAVAT PINTA-ALAT

HOTELLI	N. 12 150 K-M2
ELÄMYSKESKUKSET	N. 3 138 K-M2
TOIMISTO	N. 8 587 K-M2
ASUMINEN	N. 32 288 K-M2
LIIKETILA	N. 438 K-M2
YHTEENSÄ	N. 56 601 K-M2

ALUETEHOKKUUS	E_a=1,2
ASUINTONTTIEN TEHOKKUUDET NOIN	E_t=1,7 - 2,4

AUTOPAIKKANORMIT:

HOTELLI 1AP / 200K-M2
ELÄMYSKESKUS 1AP / 50K-M2
TOIMISTO 1AP / 50K-M2
ASUMINEN 1AP / 100K-M2
LIIKETILA 1AP / 100K-M2
YLEINEN PYSÄKÖINTI ALUEELLA 1AP / 1500K-M2
HUOLTO 1AP / 5000K-M2

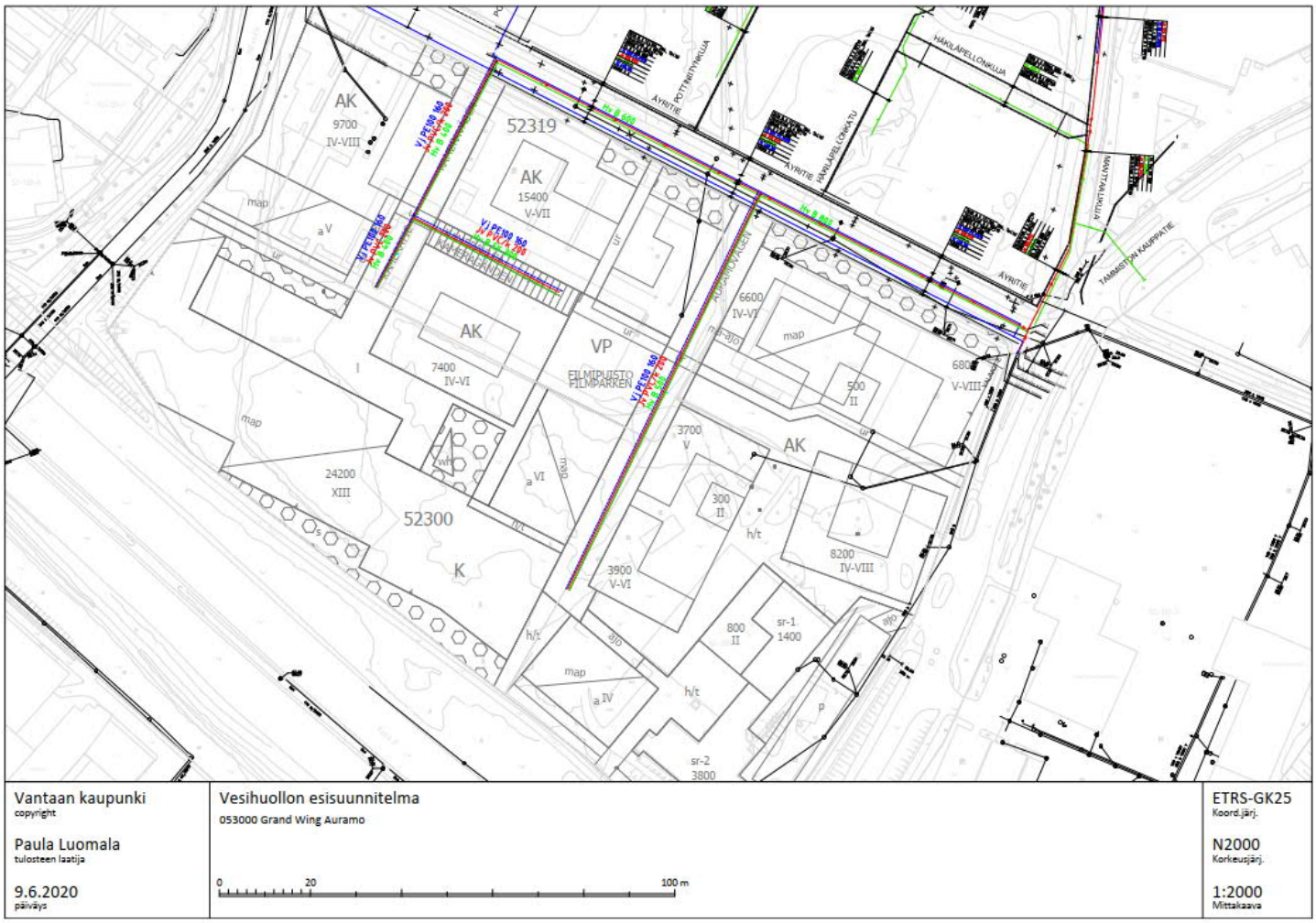
TARVE

HOTELLI	N. 61 AP
ELÄMYSKESKUS	N. 63 AP
TOIMISTO	N. 172 AP
ASUMINEN	N. 323 AP
LIIKETILA	N. 5 AP
YLEINEN PYSÄKÖINTI	N. 38 AP
HUOLTO	N. 12 AP
YHTEENSÄ	N. 674 AP

AUTOPAIKAT SUUNNITELMASSA

LIIKKUMISEN KESKUKSET	N. 214 AP
PARKKITALO	N. 412 AP
KADUN VARSILLA	N. 64 AP
YHTEENSÄ	N. 690AP

Lujatalo Oy YHDESSÄ RAKENTAEN | Finesco CAPITAL | GRAND WING | ALUESUUNNITELMA (vaihe II) 1:1500 | 15.01.2020 | LUONNOS arkkitehdit

AK
9700
IV-VIII
52319
AK
15400
V-VII
AK
7400
IV-VI
VP
FILMIPUISTO
FILMPARKEN
AK
6600
IV-VI
AK
3700
V
AK
8200
IV-VIII
52300
K
24200
XIII
3900
V-VI
800
II
300
II
500
II
sr-1
1400
sr-2
3800
AYRITIE
HÄKILÄPELLONKUJA
HÄKILÄPELLONKATU
MANTTAALIKUJA
TAMMISTON KAUPPATIE
Vantaan kaupunki
copyright
Paula Luomala
tulosteen laatija
9.6.2020
päiväys
Vesihuollon esisuunnitelma
053000 Grand Wing Auramo
0
20
100 m
ETRS-GK25
Koord.järj.
N2000
Korkeusjärj.
1:2000
Mittakaava

19 § **Asemakaavan muutos 002373, 52 Veromies / Annefred eteläinen**

VD/9822/10.02.04.00/2017
TLA/JOR/CTA/JJU/MKU/LS

Asemakaavan muutoksella nykyiset teollisuus- ja varastorakennusten ja -laitosten sekä hotellirakennusten korttelialueet muutetaan asuinkerrostalojen, autopaikkojen, keskustatoimintojen ja yleisten rakennusten korttelialueiksi. Nykyisin rakentamattomalle alueelle sijoittuu kaupunkimaisia asuinkortteleita n. 1200 asukkaalle, monitoimirakennus Atomi, puistoalueita sekä katu- ja torialueita. Asuinrakentamista osoitetaan AK-korttelialueille yhteensä 56 440 k-m2. Y-korttelissa rakennusoikeutta on 11 000 k-m2 ja C-korttelissa 5000 k-m2. Rakentamisen määrä on kaikkiaan 72 440 k-m2.

Asemakaavamuutos koskee kortteleita 52323 ja 52328-52334 sekä katu-, tori- ja virkistysalueita kaupunginosassa 52 Veromies.

Alue sijaitsee Veromiehen kaupunginosassa. Alue rajautuu pohjoisessa osin Manttaalitiehen sekä nykyisen kaavan mukaisen Manttaalipuiston pohjoisreunaan, etelässä Äyritiehen, itäosassa Manttaalikujaan sekä lännessä rakenteilla olevaan kortteliin 52127. Aviapoliksen juna-asemalle on matkaa n. 1,5 km ja lentoasemalle n. 2,5 km. Alue on laajuudeltaan noin 12,4 ha.

Hakija
Kiinteistö Oy Vantaan Aviator Trade Park / c/o YIT Rakennus Oy ja Vantaan kaupunki.

Maanomistus
Nykyisen teollisuus- ja varastorakennusten korttelialueen omistaa Kiinteistö Oy Vantaan Aviator Trade Park / YIT Suomi Oy. Vantaan kaupunki omistaa nykyisen hotellirakennusten korttelin, puistoalueen sekä katualueet. Manttaalikujasta pienen osuuden omistaa Kiinteistö Oy Gasuri/Etra Trading Oy.

Valmistelu
Kaupungin omien asiantuntijoiden lisäksi kaavaehdotuksen valmisteluun ovat osallistuneet YIT Rakennus Oy:n konsultteina ARK-House Arkkitehdit Oy sekä Aino Landscaping Oy. Katujen ja vesihuollon yleissuunnittelussa sekä puistoalueiden suunnittelussa kaupungin konsulttina on ollut Sitowise.

Kaavaan liitetyt hakemukset
Alue sisältää kokonaan kaavamuutoshakemuksen 002373 sekä osan kaavamuutoshakemuksen 002389 alueesta.

Yleiskaava
Kaavamuutoksen alue on kaupunginvaltuustossa 17.12.2007 hyväksytyssä oikeusvaikutteisessa yleiskaavassa suunnittelualue on asunto- ja työpaikka-aluetta (A/TP). Rälssitiellä on ohjeellinen joukkoliikenteen runkoyhteys. Alue on lentomeluvyöhykkeellä m3 (Lden 50-55 dB), mikä ei rajoita toimintojen sijoittelua, mutta vaikuttaa rakenteiden ääneneristystarpeeseen. Hanke on pääosin voimassa olevan yleiskaavan mukainen.

Yleiskaavaluonnoksessa 2020 kaavamuutoksen alue on asuntovaltaista keskusta-aluetta (AC), jonka asuminen ja toiminnot tukeutuvat suunnitteilla olevaan ratikkayhteyteen. Kaupungin hallitus on hyväksynyt uuden yleiskaavaluonnoksen 11.02.2019. Kaavahanke on yleiskaavaluonnoksen mukainen. Alueen halki kulkee virkistysalueyhteys. Aluetta sivuaa raitiotie Rälssitiellä.

Asemakaavamuutos
Asemakaavan muutos sisältää osan Aviapolis Urban Blocks-kilpailualueen kortteleista sekä puisto- ja katualueita. Asemakaavan pohjana on toiminut koko kilpailualueelle laadittu asemakaavan muutosluonnos (nro 052500), jossa mukana suunnittelussa ovat olleet Mandaworks AB ja MASSLab LDA:n suunnittelijat. Tarkempaa suunnittelua asemakaavan muutosta varten on jatkettu yhteistyössä YIT Rakennus Oy:n ja Ark-House arkkitehdit Oy:n kanssa. Asemakaavan muutos toteuttaa Aviapoliksen kaavarunkoa.

Suunnittelualueelle toteutuu kaavan myötä monimuotoisia ja kaupunkimaisia asuinkortteleita, 2 kpl pysäköintitaloja sekä monitoimirakennus Atomi, jonne sijoittuvat päiväkoti, yhtenäiskoulu sekä nuorisotila. Toimintojen sekoittuneisuutta asuinkortteleihin tuodaan keskittämällä kortteleiden kivijalkaan asukkaiden yhteistilat, harrastustilat, liiketilat sekä mahdolliset työtilat.

Suunnittelun tavoitteena on ollut muodostaan alueesta kävelijäystävällinen, elävä ja urbaani tulevaisuuden laadukas asuinalue, jossa vehreys, ekologisuus ja resurssiviisaus ovat voimakkaasti läsnä. Ympäristön sekä fyysinen että toiminnallinen monipuolisuus on ollut osa suunnittelua jo kaavaluonnosvaiheessa.

Asuinrakennusten korttelit ovat umpikortteleita, joilla luodaan kaupunkimaisuutta, rakentamisen tehokkuutta sekä liikenteen ja ympäristön rakentamisen melulta suojaavia vehreitä sisäpihoja. Kaupunkikuvallista monimuotoisuutta kortteleihin tuovat vaihtelevat kerrosluvut (II1/2-VIII), rakennusten erilaiset massoittelut ja ominaispiirteet (kerrostalot, rivitalomaisuus, townhouse) sekä mm. vaihtelevat kattomuodot ja julkisivujen erilaiset käsittelytavat. Kaupunkivihreän ja luonnon monimuotoisuutta alueella vahvistavat puolestaan dynaamiset istutukset, metsäiset korttelipihat, taskupuistot ja katualueiden ja puistojen hulevesiratkaisut. Kortteleiden autopaikat sijoitetaan LPA-kortteleihin, mikä osaltaan lisää korttelipihojen vehreyttä.

Yhteisöllisyyttä ja elävyyttä luodaan etenkin alueen aukioille, joiden reunoille keskitetyt asukkaiden yhteistilat sekä aukioiden muut toiminnot keräävät alueen asukkaat yhteen ja toimivat kohtaamisen ja oleskelun paikkoina. Yhteisöllisyyttä vahvistavat myös yhteiset korttelipihat sekä maantasoasuntojen etupihat kohtaamisen paikkoina reittien varrella.

Resurssiviisaus ja ekologisuus näkyvät alueelle mm. kävelyn, pyöräilyn sekä joukkoliikenteen suosimisena, resurssiviisaina ratkaisuina rakentamisessa sekä puiston ja katualueiden hulevesien hallinnan toteuttamisena luonnonmukaisin menetelmin. Molempien LPA-talojen katoille rakennetaan vähintään 40% kattopinta-alasta viherkattoa. Rakennuslupaa haettaessa tulee esittää hiilijalan jälkilaskelma sekä varautua uusiutuvan energian hyödyntämiseen.

Asuinkerrostalojen korttelialueiden rakennusoikeus on yhteensä 56 440 k-m2, keskustatoimintojen 5 000 k-m2 ja yleisten rakennusten 11 000k-m2. Rakentamisen määrä on yhteensä 72 440 k-m2. AK-kortteleiden tehokkuudet vaihtelevat välillä e=1,8-2,8. Y-korttelissa tehokkuus on n. e=0,4 ja C-korttelissa e=2,3.

Asemakaavan muutoksella varaudutaan muuttamaan nykyiset teollisuus- ja varastorakennusten ja -laitosten korttelialueet (T-3), hotellirakennusten korttelialueet (KL-6), puistot (VP) sekä katualueet keskustatoimintojen (C), asuinkerrostalojen (AK) ja autopaikkojen (LPA) korttelialueiksi, puistoiksi (VP) ja katualueiksi. Nykyisiä katualueiden rajoja muutetaan. Mm. Rälssitien katualue levenee pikaraitiotien

sekä pyöräteiden tilatarpeen takia. Rälssipuiston koko pienenee hieman nykyisestään. Nykyinen Manttaalipuisto muuttuu täysin ja saa uuden nimen, Annefredinpuisto.

Hanke tiivistää kaupunkirakennetta, mikä on taloudellisuuden kannalta tärkeää. Se on myös joukkoliikenteen runkolinjan ja suunnitteilla olevan Vantaan ratikan linjan varrella. Hanke on kaupungin tavoitteiden mukainen.

Tähän asemakaavan muutokseen liittyy rakentamistapaohje, joka on selostuksen liitteenä. Rakentamistapaohjeen tarkoituksenmukaisuutta kaavamääräystasoisena ohjeena selvitetään vielä kaavamuutoksen nähtävilläoloaikana.

Osallistuminen ja vuorovaikutus
MRL 63 §:n mukainen osallistumis- ja arviointisuunnitelma on päivätty 10.10.2019.

MRL 62 §:n mukaisesti kaavan vireille tulosta on ilmoitettu Vantaan Sanomissa ja osallisille on varattu mahdollisuus lausua mielipiteensä asiasta. Mielipiteitä pyydettiin 11.11.2019 mennessä (MRL 62 §) ja niitä saatiin 6 kappaletta.

- Vantaan Energia totesi mielipiteessään, että muuntamoiden paikat tarkennetaan tarkemmassa suunnittelussa ja tähän vaikuttaa rakentamisen vaiheistus. Myös alueella sijaitsevien kaukolämpöputkien huomioiminen tuotiin esillle.
- Etola Kiinteistöt Oy toivoi, että alueen suunnittelussa huomioidaan Etolan kiinteistöllä tapahtuva teollinen toiminta ja näkymät uusista rakennuksista kiinteistön suuntaan toteuttamalla kiinteistön rajan läheisyyteen näkymähaittaa vähentävä viherkaista puustoineen.
  Manttaalikuja toivoitaan säilytettävän nykyisen tasoisena raskaan liikenteen tarpeita varten.
- Fingrid Oy:lla ei ollut huomautettavaa asemakaavamuutoksen lähtökohdista.
- Helsingin seudun liikenne- kuntayhtymä (HSL) viittaa aiempaan kaavaluonnoksesta antamaansa lausuntoon ja painottaa erityisesti pikaratikan linjauksen huomioimista suunnittelussa.
- Helsingin seudun ympäristöpalvelut (HSY) tuo esille alueella sijaitsevan päävesijohdon ja runkoviemärin siirtämistarpeet. Vesihuoltoa varten tulee kaavaan merkitä 10 m leveät johtokujat. Lisäksi HSY esittää johtokujaan liittyvää tarkentavaa kaavamääräystä ja toteaa että uusien tonttien kytkentä vesihuoltoon tulee tarkastella kaavoituksen edetessä vesihuollon esisuunnitelmassa.
- Vantaan kaupungin Sivistystoimi tarkensi lähettämässään sähköpostissa alueelle sijoittuvan Atomin yhtenäiskoulun oppilaiden tavoitteellista mitoitusta sekä antoi lisäohjeita toimintojen ja pihan mitoitukseen.

Kaavaselostuksessa on kuvattu tarkemmin, miten sekä AUB-kaavaluonnoksesta että asemakaavamuutoksesta saadut mielipiteet ja lausunnot on otettu huomioon.

Kaupungin maa- ja asuntopoliittiset linjaukset
Asemakaavatyö noudattaa kaupungin maapoliittisia linjauksia (KV 18.6.2018 § 9) etenkin mahdollistamalla täydennysrakentamista tulevan ratikkalinjan varrelle ja luomalla viihtyisää ja turvallista uutta asuinympäristöä Aviapoliksen keskustaan.

Kaavatyö kohdistuu osittain Vantaan kaupungin omistamalle maalle ja tuottaa kaupungin maalle uutta asuntokerrosalaa 26 690 k-m2 (n. 568 asukasta).

Sopimus
Asemakaavamuutokseen liittyy maankäyttösopimus.

Muutoskustannukset maksaa hakija Kiinteistö Oy Vantaan Aviator Trade Park / c/o YIT Rakennus Oy ja kaupunginhallitukselle tullaan esittämään vahvistettavaksi maksuluokka 4 (18 000 €).

Kaupunkisuunnittelulautakunta 11.8.2020 § 8

Kaupunkisuunnittelujohtajan esitys:
Päätetään esittää kaupunginhallitukselle, että

a) asetetaan nähtäville 30 päiväksi MRA 27 §:n mukaisesti 11.8.2020 päivätty asemakaavamuutosehdotus, 52 Veromies / Annefred eteläinen
b) oikeutetaan asemakaavoitus pyytämään tarvittavat lausunnot,
c) vahvistetaan maksuluokka 4 ja todetaan, että hakija Kiinteistö Oy Vantaan Aviator Trade Park / c/o YIT Rakennus Oy maksaa muutoskustannukset (18 000 €).

Käsittely:
Merkittiin, että kaupunkisuunnittelujohtaja Tarja Laine selosti asiaa kokouksessa.

Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

———

Kaupunginhallitus 24.8.2020 § 19

Kaupunkiympäristön toimialan apulaiskaupunginjohtajan esitys:
Päätetään
a) asettaa nähtäville 30 päiväksi MRA 27 §:n mukaisesti 11.8.2020 päivätty asemakaavamuutosehdotus, 52 Veromies / Annefred eteläinen
b) oikeuttaa asemakaavoitus pyytämään tarvittavat lausunnot, ja
c) vahvistaa maksuluokka 4 sekä todeta, että hakija Kiinteistö Oy Vantaan Aviator Trade Park / c/o YIT Rakennus Oy maksaa muutoskustannukset (18 000 €).

Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

Liitteet:
- Asemakaavamuutoksen selostus 11.8.2020
- Annefred eteläinen – rakentamistapaohje 11.8.2020

Muut asemakaavamuutokseen liittyvät aineistot löytyvät muutoksen verkkosivuilta:
https://www.vantaa.fi/uutisia/ajankohtaiset_kaavat/101/0/147561.

Täytäntöönpano: kaupunkirakenne ja ympäristö

Muutoksenhakuohje: 3. Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

Lisätiedot:
aluearkkitehti Johanna Rajala, p. 050 302 8975, asemakaava-arkkitehti Charlotta Tanner, p. 050 312 1840, asemakaavasuunnittelija Jonna Juusola, p. 050 302 8995
etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi

002373 ANNEFRED ETELÄINEN

VEROMIES

KAUPUNKIRAKENNE JA YMPÄRISTÖ / ASEMAKAAVOITUS

Asemakaavamuutoksen selostus, joka koskee 11.08.2020 päivättyä asemakaavakarttaa nro 002373. Kaavoitus on tullut vireille 5.2.2018.

PERUS- JA TUNNISTETIEDOT

Asemakaavan muutos:

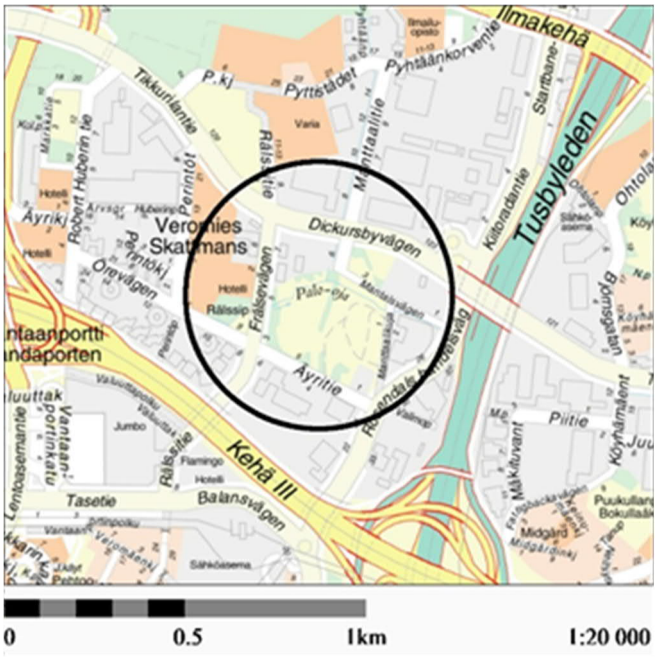
Korttelit 52323 ja 52328-52334 sekä katu-, tori- ja virkistysalueet kaupunginosassa 52, Veromies.

Asemakaavan muutoksessa alueelle osoitetaan kaupunkimaisia asuinkortteleita asuntoineen, n. 1200 asukkaalle, virkistysalueita sekä keskustatoimintojen ja yleisten rakennusten korttelialueet. Toimintojen sekoittuneisuutta alueella lisätään keskittämällä asuinkortteleiden kivijalkaan asukkaiden yhteistilat, harrastustilat, liiketilat sekä mahdolliset työtilat. Asumisen lisäksi alueelle toteutuu monitoimirakennus Atomi, johon sijoittuu koulu 900 oppilaalle, päiväkoti 160 lapselle, nuorisotila sekä mahdollisesti muitakin palveluja. Alueen puistot ovat Veromiehen merkittävimpiä viheralueita.

Kaavaan liittyy yhteistyösopimuksia.

Kaavan laatijat: asemakaava-arkkitehti Charlotta Tanner ja asemakaavasuunnittelija Jonna Juusola, Vantaan kaupunki; etunimi.sukunimi@vantaa.fi

KAAVA-ALUEEN SIJAINTI

Kuva 1. Alueen sijainti

Kaavamuutoksen alue sijaitsee Veromiehen kaupunginosassa. Alue rajautuu pohjoisessa osin Manttaalitiehen sekä nykyisen kaavan mukaisen Manttaalipuiston pohjoisreunaan, etelässä Äyritiehen, itäosassa Manttaalikujaan sekä lännessä rakenteilla olevaan korttelilin 52127. Aviapoliksen juna-asemalle on matkaa n. 1,5 km ja lentoasemalle n. 2,5 km. Alue sisältää kokonaan kaavamuutoshakemuksen 002373 sekä osan kaavamuutoshakemuksen 002389 alueesta. Alue on laajuudeltaan noin 12,4 ha.

KAAVAPROSESSIN VAIHEET

- Suunnittelun pohjana on kansainvälinen Aviapolis Urban Blocks (AUB) -ideakilpailu, jossa palkittiin 1.9.2017 4 ehdotusta (3:lle 2.palkinto + 1 lunastus), minkä lisäksi neljälle myönnettiin kunniamaininta. Palkittujen kolme parasta ratkaisua ovat olleet kaavaluonnoksen lähtökohta-aineistona.
- Luonnosvaiheessa maanomistajat esittivät kaavoitusta jatkettavaksi nimimerkin WTWMF mukaisen ratkaisun pohjalta. Mandaworks AB:n ja MASSLab LDA:n suunnittelijoiden lisäksi

kaavatyön valmisteluun osallistuvat kaupungin omat suunnittelijat ja asiantuntijat, muita konsultteja sekä sopimusvalmistelijat.

- Alueen maanomistajat jättivät omat asemakaavan muutoshakemuksensa vuoden 2017 loppupuolella ja vuoden 2018 alussa: Äyritie 1 (YIT): 002373, Rälssitie 7a (KOy Paavontalo): 002374, Rälssitie 7c (L-House): 002379, Rälssitie 7b (DBC-Systems Oy): 002380, Vantaan kaupunki: 002389, ja Rälssitie 6 (KOy Rälssitie 16/ Valion Eläkekassa): 002393.
- Asemakaavan muutosluonnos 052500 käsittää kaikki em. asemakaavan muutoshakemukset.
- Kaavoitus tuli vireille 5.2.2018.
- Mielipiteet asemakaavaluonnoksen osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta pyydettiin 23.2.2018 mennessä (MRL 62 §) ja niitä saatiin 9 kappaletta.
- Asemakaavaluonnoksen pohjaksi Mandaworks AB ja MASSLAb LDA työstivät viitesuunnitelman. AUB-aluetta koskeva asemakaavaluonnos oli nähtävillä 28.11.2018-2.1.2019. Lausunnot (6 kpl) pyydettiin 31.01.2019 mennessä ja niitä saatiin yhteensä 4 kpl.
- AUB-Kick Off-työpaja pidettiin 21.3.2019.
- Alue päätettiin kaavoittaa ehdotukseksi kahdessa osassa, joista ensimmäinen (Annefred eteläinen) sisältää hakemuksen 002373 sekä osan hakemuksesta 002389.
- Päivitetty osallistumis- ja arviointisuunnitelma laadittiin syksyllä 2019. Mielipiteet siihen pyydetiin 11.11.2019 mennessä ja niitä saatiin yhteensä 6 kpl.
- Asemakaavaehdotuksen pohjaksi työstettiin viitesuunnitelmaa syksyn 2019 ja kevään 2020 aikana. Viitesuunnitelman pohjalta laadittiin asemakaavaa selventävät rakentamistapaohjeet. Kevään 2020 aikana laadittiin myös katujen ja vesihuollon yleissuunnitelma alueelle sekä teetettiin meluselvitys. Myös v. 2019 valmistuneen julkisten alueiden yleissuunnitelman pohjalta Rälssi- ja Annefredinpuiston suunnittelua on jatkettu.

SISÄLLYSLUETTELO

1. Tiivistelmä 5
2. Lähtökohdat 7
2.1 Selvitys suunnittelualueen oloista 7
2.2 Suunnittelutilanne 17
3. Asemakaavan suunnittelun vaiheet 26
3.1 Suunnittelun käynnistäminen, sitä koskevat päätökset ja vireilletulo 26
3.2 Osallistuminen ja yhteistyö 27
3.3. Asemakaavan tavoitteet 30
3.4 Asemakaavaratkaisun vaihtoehdot 34
4. Asemakaavan kuvaus 40
4.1 Kaavan rakenne 40
4.2 Ympäristön laatua koskevien tavoitteiden toteutuminen 44
4.3 Aluevaraukset 45
4.4 Kaavan vaikutukset 51
4.5 Ympäristön häiriötekijät 56
4.6 Nimistö 57
5. Asemakaavan toteutus 57
6. Kaavatyöhön osallistuneet 57
7. Asemakaavan seurantalomake 60
8. Asemakaavakartta ja –määräykset 62
9. Muu suunnitelma-aineisto 72

LUETTELO SELOSTUKSEN LIITEASIAKIRJOISTA

- Asemakaavan seurantalomake
- Asemakaavakartta ja kaavamääräykset
- Viitesuunnitelma
- Vesihuollon yleissuunnitelma
- Asemakaavaluonnos (nro 052500) ja kaavamääräykset (erillisenä liitteenä)
- Annefred eteläinen - rakentamistapaohje (erillisenä liitteenä)
- Meluselvitys, Annefred eteläinen (erillisenä liitteenä)
- Koonti asemakaavaluonnoksen (AUB-alue, nro 052500) lausunnoista (erillisenä liitteenä)
- Koonti Annefred eteläisen oas-vaiheen mielipiteistä (erillisenä liitteenä)

LUETTELO MUISTA KAAVAA KOSKEVISTA ASIAKIRJOISTA, TAUSTASELVITYKSISTÄ JA LÄHDEMATERIAALISTA

- Aviapoliksen kaavarunko, kaupunginvaltuusto 18.4.2016.

- Aviapolis Urban Blocks. Avoin, kansainvälinen ideakilpailu, Open International Ideas Competition 16.1. - 28.4.2017. Arvostelupöytäkirja, Jury Report 28.8.2017.
- Aviapolis Urban Blocks Draft Masterplan, Mandaworks AB & MASSLab LDA, 2018.
- Osallistumis- ja arviointisuunnitelma, AUB-alue nro 052500, 5.2.2018, päivitetty 26.2.2018
- Osallistumis- ja arviointisuunnitelma, Annefred eteläinen nro 002373, 10.10.2019
- Annefred eteläinen -rakentamistapaohje, ARK-House Arkkitehdit, 11.8.2020
- Annefred eteläinen, Kotiinpaluu – Taidekonseptin teema, Anne Kaarna-Suomi, Vantaan taidemuseo Artsi, 18.4.2020
- Annefred eteläinen, taideohjelma – Kotiinpaluu, Harri Larjosto 2020 (rakentamistapaohjeen liitteenä)
- Annefred eteläisen (nro 002373) asemakaava-alueen kunnallistekninen yleissuunnitelma, Sitowise Oy, 11.6.2020
- Meluselvitys, Annefred eteläinen, Vantaa, Helimäki Akustikot 19.5.2020
- Atomi, Aviapoliksen koulu-päiväkoti-nuorisotila, uudisrakennus, hankesuunnitelma, Vantaan kaupunki, tilakeskus, 28.5.2019
- Rälssipuisto ja Manttaalipuisto, hulevesialtaiden suunnittelu, rakennussuunnitelma, asemapiirros, Finnish Consulting Group Oy, HSY Vesi; Vantaan kaupunki, 18.5.2012.
- Rälssipuisto ja Manttaalipuisto, hulevesialtaat, asemapiirros, Finnish Consulting Group Oy, HSY Vesi; Vantaan kaupunki, 28.3.2013.
- Rälssi- ja Manttaalipuisto, Julkisten ulkotilojen yleissuunnitelma, Sitowise Oy 30.1.2019
- Ympäristötekninen tutkimusraportti, Rälssipuisto, Vahanen Environment Oy 10.2.2020
- Ympäristötekninen tutkimusraportti, Äyritie 5-7, Vahanen Environment Oy 17.6.2020
- Veromiehen uusi nimistö, Mikko Sandström, Kaupunkisuunnittelu, 25.5.2018.
- Aviapolis-kaavarungon liikennesuunnitelma, Ramboll, maaliskuu 2016.
- Aviapoksen kaavarungon nro 052200, Veromies, tie- ja katuliikenteen meluselvitys. Huhtikuu 2016, Ramboll.
- Aviapoliksen liikenneverkkoselvitys ja alustava yleissuunnitelma, Sitowise Oy, Flou Oy, 7.1.2020
- Vantaan kaupan palveluverkkoselvitys ja -suunnitelma 2040, Vantaan kaupunkisuunnittelu 27.10.2015, kaupunkisuunnittelulautakunta 9.11.2015.
- Aviapolis, Veromiehen verkot, 052700, Vantaan kaupunki, Kaupunkisuunnittelu, 2018.
- Raide-Jokeri 3, Alustava yleissuunnitelma 23.2.2018, Vantaan kaupunki ja Trafix Oy.
- Vantaan ratikan yleissuusuunnitelma, WSP Finland Oy, 18.9.2019.

1. TIIVISTELMÄ

Tämä asemakaavan muutos sisältää osan Aviapolis Urban Blocks-kilpailualueen kortteleista sekä puisto- ja katualueita. Asemakaavan pohjana on toiminut koko kilpailualueelle laadittu asemakaavan muutosluonnos (nro 052500), jossa mukana suunnittelussa ovat olleet Mandaworks AB ja MASSLab LDA:n suunnittelijat. Tarkempaa suunnittelua asemakaavan muutosta varten on jatkettu yhteistyössä YIT Rakennus Oy:n ja Ark-House arkkitehdit Oy:n kanssa. Pihasuunnittelun osalta työssä oli mukana Aino Landscaping Oy.

Suunnittelualue on rakentamaton. Pinta-alaltaan alue on n. 12,4 ha. Asemakaavan muutos toteuttaa Aviapoliksen kaavarunkoa.

Suunnittelualueelle toteutuu kaavan myötä monimuotoisia ja kaupunkimaisia asuinkortteleita, 2 kpl pysäköintitaloja sekä monitoimirakennus Atomi, jonne sijoittuvat päiväkoti, yhtenäiskoulu sekä nuorisotila. Toimintojen sekoittuneisuutta asuinkortteleihin tuodaan keskittämällä kortteleiden kivijalkaan asukkaiden yhteistilat, harrastustilat, liiketilat sekä mahdolliset työtilat.

Suunnittelun tavoitteena on ollut muodostaan alueesta kävelijäystävällinen, elävä ja urbaani tulevaisuuden laadukas asuinalue, jossa vehreys, ekologisuus ja resurssiviisaus ovat voimakkaasti läsnä. Ympäristön sekä fyysinen että toiminnallinen monipuolisuus on ollut osa suunnittelua jo kaavaluonnosvaiheessa.

Asuinrakennusten korttelit ovat umpikortteleita, joilla luodaan kaupunkimaisuutta, rakentamisen tehokkuutta sekä liikenteen ja ympäristön rakentamisen melulta suojaavia vehreitä sisäpihoja. Kaupunkikuvallista monimuotoisuutta kortteleihin tuovat vaihtelevat kerrosluvut (II1/2-VIII), rakennusten erilaiset massoittelut ja ominaispiirteet (kerrostalot, rivitalomaisuus, townhouse) sekä mm. vaihtelevat kattomuodot ja julkisivujen erilaiset käsittelytavat. Kaupunkivihreän ja luonnon monimuotoisuutta alueella vahvistavat puolestaan dynaamiset istutukset, metsäiset korttelipihat, taskupuistot ja katualueiden ja puistojen hulevesiratkaisut. Kortteleiden autopaikat sijoitetaan LPA-kortteleihin, mikä osaltaan lisää korttelipihojen vehreyttä.

Yhteisöllisyyttä ja elävyyttä luodaan etenkin alueen aukioille, joiden reunoille keskitetyt asukkaiden yhteistilat sekä aukioiden muut toiminnot keräävät alueen asukkaat yhteen ja toimivat kohtaamisen ja oleskelun paikkoina. Yhteisöllisyyttä vahvistavat myös yhteiset korttelipihat sekä maantasoasuntojen etupihat kohtaamisen paikkoina reittien varrella.

Kuva 2. Annefred eteläinen -viitesuunnitelma (ARK-House Arkkitehdit Oy 2020).

Resurssiviisaus ja ekologisuus näkyvät alueelle mm. kävelyn, pyöräilyn sekä joukkoliikenteen suosimisena, resurssiviisaina ratkaisuina rakentamisessa sekä puiston ja katualueiden hulevesien hallinnan toteuttamisena luonnonmukaisin menetelmin. Molempien LPA-talojen katoille rakennetaan vähintään 40% kattopinta-alasta viherkattoa. Rakennuslupaa haettaessa tulee esittää hiilijalanjälkilaskelma sekä varautua uusiutuvan energian hyödyntämiseen.

Asuinkerrostalojen korttelialueiden rakennusoikeus on yhteensä 56 440 k-m2, keskustatoimintojen 5 000 k-m2 ja yleisten rakennusten 11 000k-m2. Rakentamisen määrä on yhteensä 72 440 k-m2. AK-kortteleiden tehokkuudet vaihtelevat välillä e=1,8-2,8. Y-korttelissa tehokkuus on n. e=0,4 ja C-korttelissa e=2,3.

Asemakaavan muutoksella varaudutaan muuttamaan nykyiset teollisuus- ja varastorakennusten ja -laitosten korttelialueet (T-3), hotellirakennusten korttelialueet (KL-6), puistot (VP) sekä katualueet keskustatoimintojen (C), asuinkerrostalojen (AK) ja autopaikkojen (LPA) korttelialueiksi, puistoiksi (VP) ja katu- sekä torialueiksi. Nykyisiä katualueiden rajoja muutetaan. Mm. Rälssitien katualue levenee pikaraitiotien sekä pyöräteiden tilatarpeen takia. Rälssipuiston koko pienenee hieman nykyisestään. Nykyinen Manttaalipuisto muuttuu täysin ja saa uuden nimen, Annefredinpuisto.

Hanke tiivistää kaupunkirakennetta, mikä on taloudellisuuden kannalta tärkeää. Se on myös joukkoliikenteen runkolinjan ja suunnitteilla olevan Vantaan ratikan linjan varrella. Hanke on kaupungin tavoitteiden mukainen.

2. LÄHTÖKOHDAT

2.1 SELVITYS SUUNNITTELUALUEEN OLOISTA

2.1.1 Alueen yleiskuvaus

Veromieheen on 1950-luvulta lähtien rakennettu Vantaan laajinta, yhtenäistä työpaikka- ja varastoaluetta. Kaupunginosaa halkovat ja sivuavat tiet ovat ajan kuluessa laajentuneet ja muuttuneet maisemaa hallitseviksi elementeiksi niin äänimaailmaltaan kuin laajuudeltaan. Alue on täyttynyt suurimittakaavaisista rakennuksista sekä asvaltoiduista pinnoista. Katuverkko on harva ja korttelikoko valtaisa. Alueen nykyinen vehreys muodostuu pääosin rakentamattomiksi jääneistä alueista ja

Kuva 3. Ilmakuva suunnittelualueesta. Punaisella Annefred eteläisen asemakaavamuutoksen rajaus.

metsittyneistä pelloista sekä puroympäristöstä.

Suunnittelualue on pääosin rakentamatonta entistä viljelyaluetta. Kaakkoisosassa on pysäköinti-/varastointikenttä. AUB-alueen pohjoisosassa, tämän kaavamuutoksen ulkopuolella, on muutamia 1980-luvulla rakennettuja toimisto- ja tuotantorakennuksia sekä Rälssipuiston pohjoispuolella hotelli samalta ajalta. Alueen eteläpuolella sijaitsee kehä III rajoittuen toimisto- ja varastorakennuksia pysäköintialueineen.

2.1.2 Luonnonympäristö

Maisemakuva ja -rakenne

Suunnittelualue sijoittuu laajan reunamuodostumaselänteen eteläpuolelle, laajalle savitasangolle. Selänteen pinta- ja pohjavesistä saavat alkunsa Aviapoliksen alueella virtaavat, Vantaan- ja Keravanjokeen laskevat ojat, joista kaava-alueen eteläreunassa sijaitseva Palo-oja virtaa itään ja kääntyy Rälssipuistossa koilliseen sekä pohjoisesta laskeva Pytinoja yhdistyen Annefredinpuistossa (ent. Manttaalipuisto) Palo-ojaan.

Alueelle on 1950-luvulta lähtien rakennettu Vantaan laajinta yhtenäistä työpaikka- ja varastoaluetta. Kaupunginosaa halkovat tielinjaukset ovat ajan kuluessa laajentuneet ja muuttuneet maisemaa hallitseviksi elementeiksi sekä äänimaailmaltaan että tilavaraukseltaan. Kaupunginosan ennen peltoalueina hyödynnetyt savikot ovat vuosien varrella täyttyneet suurimittakaavaisista työpaikka- ja varastorakennuksista sekä maanpäällisistä pysäköintitaloista ja -alueista. Huonojen perustamisolosuhteiden vuoksi tonteilla on tehty paljon maantäyttöjä. Alueen katuverkko on harva ja korttelikoko suuri. Rakentamatta jääneet maa-alueet ovat osittain vehreitä, luonnonvaraisia nuoria metsiköitä tai puoliavoimia niittyjä. Alue on hyvin tasainen. Maaston korot vaihtelevat +22 ja +25,7 metrin välillä.

Kasvillisuus ja virkistysalueet

Veromiehen kaupunginosa on nykyisin ennen kaikkea yritysalue, jossa luonnolle on jäänyt tilaa varsin vähän. Kaupunginosan ainoat rakennetut puistoalueet ovat toistaiseksi Aviapolis-aseman pohjoisen sisäänkäynnin sekä Technopoliksen luona. Alueen nykyinen vehreys muodostuu pääosin rakentamattomiksi jääneistä, luonnonvaraisista maa-alueista ja metsittyneistä pelloista. Rälssi- sekä Annefredinpuistoon on tehty puiston yleissuunnitelmat, mutta niiden toteutussuunnittelu on vielä kesken.

Alue ei ole pohjavesialuetta.

Vesistöt ja vesitalous

Kaavamuutosalue on nykytilanteessa pääosin rakentamatonta peltoa ja niittyä eli vettä läpäisevää pintaa. Alueen tasaisuudesta ja savipitoisesta maaperästä johtuen satavat vedet lammikoituvat ja imeytyvät osin maaperään tai osa vesistä ohjautuu vanhoja sarkaojia pitkin alueen pohjoisosan avo-ojaan (Palo-oja).

Kaavamuutosalue kuuluu Palo-ojan (ent. Kirkonkylänoja) valuma-alueeseen. Kaava-alueen hulevedet johtuvat ojien, kourujen ja hulevesiviemäreiden kautta Palo-ojaan. Annefredinpuistossa Palo-oja ja lentokentän suunnalta vesiä kokoava Pytinoja yhdistyvät Kirkonkylänojaksi, josta vedet laskevat edelleen Keravanjokeen Helsingin pitäjän kirkonkylässä.

Valuma-alueen varsin tehokkaan maankäytön sekä suunnittelualueen tasaisen luonteen vuoksi puron ympäristö Manttaali- ja Rälssipuistossa on todettu tulvaherkäksi alueeksi. Toisaalta puistoalueen tulviminen vähentää tulvariskiä Kirkonkylänojan alajuoksulla.

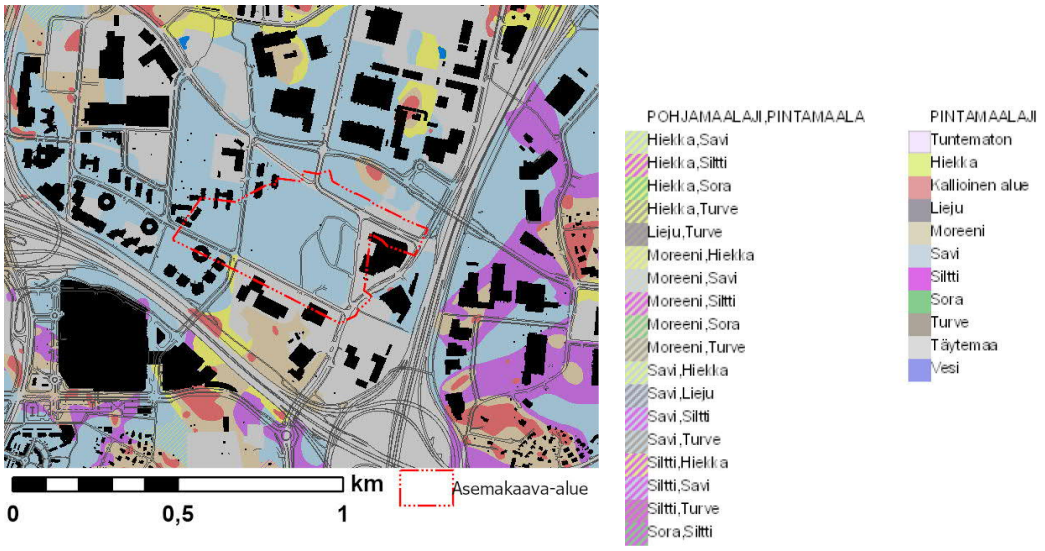
Kaava-alue ei sijaitse pohjavesialueella.

Maaperä

Kaava-alue on pintamaalajikartan mukaan pääosin savialuetta. Alueella tehtyjen kairausten perusteella savikerroksen paksuus on noin 1-4 metriä. Saven alla on silttiä, hiekkaa ja moreenia. Kairaukset ovat päättyneet tiiviiseen maakerrokseen, kiveen tai kallioon noin 2-11 metrin syvyydellä maanpinnasta. Alueella sijaitsevissa pohjaveden havaintoputkissa pohjavesi on ollut noin 1-2 metrin syvyydellä maanpinnasta.

Rakennettavuus maaperän suhteen

Rakennukset suositellaan perustettavaksi paaluttamalla. Alueen eteläosassa myös maanvarainen perustaminen voi olla mahdollista. Kunnallisteknisten rakenteiden ja liikennöitävien piha-alueiden rakentaminen voi edellyttää pohjanvahvistustoimenpiteitä (esim. stabilointia, kevennystä). Rakentamisratkaisut tulee perustua rakennuspaikkakohtaisiin pohjatutkimuksiin ja suunnitelmiin.

Kuva 4. Maalajikartta. Annefred eteläinen rajattu punaisella.

2.1.3 Rakennettu ympäristö

Väestön rakenne ja kehitys kaupunginosassa

Veromiehen ainoa asuinalue on Aerola, missä asui vuoden 2015 alussa 562 henkeä. Veromiehessä on vähemmän 0 – 6 -vuotiaita (8 %), 7 – 15 -vuotiaita (4 %) sekä yli 65-vuotiaita (4 %) kuin Vantaalla keskimäärin, mutta työikäisten (16 – 64 -vuotiaiden) osuus sen sijaan on reilusti suurempi kuin Vantaalla keskimäärin, 84 %. Koko Aviapoliksen suuralueen asukasluku oli 18 849 henkeä, missä on kasvua reilut 3 200 henkeä viimeisen 5 vuoden aikana.

Perheellisiä asuntokuntia Veromiehessä on vähemmän kuin Vantaalla keskimäärin, mikä näkyy pienasuntovaltaisuutena. Veromiesläisten keskitulot ovat hieman keskimääräistä pienemmät, vaikka työllisten osuus on suurempi. Asuntotuotannosta puolet on omistusasuntoja, puolet vuokra-

asuntoja. Lentokentän läheisyyden luoma kansainvälinen ilmapiiri näkyy myös väestössä, sillä asukkaista joka neljäs on ulkomaan kansalainen. Vieraskielisten osuus onkin kasvanut jyrkästi viimeisen 10 vuoden aikana 4,5 %:stä 26,3 %:iin.

Aviapoliksen kaavarungossa on varauduttu noin 20 000 uuden asukkaan sijoittumiseen Veromiehen alueelle. Siitä Tikkurilantien, Tuusulanväylän, Kehä III:n ja Rälssitien rajaamalle alueelle on arvioitu sijoittuvan lähes 3 000. Annefred eteläisen kaavamuutosalueelle rakentuu asuntoja noin 1 200 asukkaalle.

Kaava-alueella ei ole asuntoja.

Palvelut ja työpaikat

Vuoden 2014 aikana Vantaalla sijaitsevien työpaikkojen määrä kasvoi 910:lla työpaikalla. Vantaan työpaikkakasvu on kuluneen vuosikymmenen aikana keskittynyt Vantaan keskiosiin, etenkin Aviapoliksen suuralueelle, mikä tekee siitä Vantaan suurimman työpaikkakeskittymän. Aviapoliksen osuus koko kaupungin työpaikkakasvusta on ollut vuodesta 2003 vuoden 2013 loppuun 78 %.

Tällä hetkellä Veromiehessä on pääasiassa teollisuus-, liike- ja varastorakennuksia, mutta tulevaisuudessa alue monipuolistuu. Veromiehen ja Lentokentän kaupunginosissa on yhteensä noin 20 000 työpaikkaa. Veromiehen kaupunginosan vajaasta 9 200 työpaikasta lähes 40 % on kaupan alalla. Lentoasema on houkutellut ympärilleen yrityksiä, joille on tarjolla toimitiloja Veromiehen uusissa toimistorakennuskokonaisuuksissa, mm. Technopoliksessa ja Kehä III:n pohjoispuolella. Kaupunginosassa on myös hotelleja, erityiskauppoja ja tuotantolaitoksia. Veromiehessä sijaitsee Kehäradan Aviapoliksen asema. Lentokentällä on oma asemansa.

Teollisuus- ja varastoalueen keskellä on Vantaan ammattiopisto Varian Rälssitien toimipiste, jossa opiskelijat voivat suorittaa autoalan, lentokoneasennuksen tai logistiikan perustutkinnon. Lisäksi Finavian ammatillisessa erikoisoppilaitoksessa Avia Collegessa annetaan koulutusta eri ilmailuammatteihin. Ilmakehän varressa on helikopterikoulutuskeskus. Veromiehessä on myös ilmailun valtakunnallinen erikoismuseo, Suomen Ilmailumuseo.

Aviapoliksen kaavarungossa varaudutaan noin 40 000 – 60 000 työpaikan sijoittumiseen Veromiehen alueelle.

Yhdyskuntarakenne ja kaupunkikuva

Veromies sijaitsee liikenteellisesti keskeisellä paikalla. Lentokentän läheisyys mahdollistaa nopeat yhteydet myös ulkomaille, etenkin Kaukoidän ja Euroopan välillä. Valtatie E 18, joka pääkaupunkiseudulla on Kehä III, yhdistää Belfastin ja Pietarin sekä mm. Vuosaaren sataman. Tuusulanväylä on tehokas yhteys sisämaahan. Kehärata yhdistää pääkaupunkiseudun. Hyvä saavutettavuus on ollut yksi niistä tekijöistä, jotka ovat tehneet Aviapoliksesta halutun työpaikkojen sijoittumisen alueen.

Alueen yhdyskuntarakenteessa korostuu autoilu: korttelikoko on suuri, rakennukset sijaitsevat paikoin harvassa ja pysäköinti on kaupunkikuvassa näkyvästi. Työpaikka- ja varastorakennukset ovat arkkitehtuuriltaan pääosin vaatimattomia. Kokonaisuutena Veromiehen kaupunkikuva on mitäänsanomaton. Kaupunkikuvan kiinnekohtia ovat muutamat luonteikkaat teollisuusrakennukset ja Kehä III:n toimistorakennusten rivi. Puistot ja ulko-oleskelun viihtyisyys ovat olleet toissijaisia.

Rakennettu kulttuuriympäristö

Veromiehen alueella on yhteensä 43 Vantaan kaupunginmuseon inventoimaa rakennusperintökohdetta. Kaupunginmuseo teki vuosina 2014–2015 tarkistusinventoinnin Veromiehen rakennusperintökohteista. Kulttuurihistoriallisesti erittäin merkittäviä kohteita on alueella yhdeksän ja kulttuurihistoriallisesti merkittäviä kohteita neljä. Muiden kohteiden rakennusperintöarvot todettiin

vaatimattomiksi. Suunnittelualueella tai sen välittömässä läheisyydessä ei ole merkittäviä rakennusperintökohteita.

Virkistys

Alueella on Rälssipuisto ja Manttaalipuisto, jotka ovat luonnontilaisia. Kehä III:n eteläpuolella on viihdekeskus Flamingo kylpylöineen ja ravintoloineen. Muutoin virkistysmahdollisuudet ovat olemattomat ja etäisyydet ovat pitkiä sekä virkistysreitit laajempiin metsiin tai Vantaajoen varrelle ovat katkonaiset.

Liikenne

Autoliikenne

Alueen pääkatu- ja tieverkkoa on täydennetty ja parannettu viimeksi v. 2015 ja verkko on liikenteen toimivuuden osalta tällä hetkellä riittävä. Raskaan liikenteen osuus on melko suuri; esim. Tikkurilantiellä n. 8 % liikennemäärästä. Osana Aviapolis-kaavarunkotyötä alueelle laadittiin liikenneselvitys, jossa tutkittiin tavoiteltavan asukas- ja työpaikkamäärän lisäyksen vaikutusta liikennemääriin ja katuverkon kapasiteetin riittävyyttä lisääntyvään liikennemäärään. Selvityksen mukaan kaavarungon mukainen liikenneverkko toimii vuoden 2040 ja 2055 arvioiduilla liikennemäärillä (Ramboll, 2016).

Vantaan kaupungin tilaamassa Aviapoliksen liikenneverkkoselvityksessä laadittiin liikenne-ennustemalli HELMET 3.0 perusteella, tutkittiin liikenteen verkollinen tarkastelu ja Annefredin kaava-alueen läheisyydestä alustava yleissuunnitelma, jossa katuverkon hierarkia toimintojen sijoittumisen perusteella ja alustavat poikkileikkaukset sekä liittymätyypit. Tarkasteluvuosina olivat 2030 ja 2050. Aviapoliksen liikenneverkko ei merkittävästi ruuhkaudu vuoden 2030 ennustetuilla liikennemäärillä. Vuonna 2050 liikenneverkon kuormitus saattaa olla välityskyvyn ylärajalla ruuhka-aikoina Tuusulanväylällä ja Lentoasemantiellä, kun taas Veromiehen sisäinen liikenne on sujuvaa ja määrällisesti kohtuullista. (Sitowise, 2020)

Kävely ja pyöräily

Veromiehen nykyinen jalankulkuverkko on harva, minkä johdosta todelliset kävelymatkat muodostuvat pitkiksi suhteessa linnuntie-etäisyyksiin. Valtaosa alueen nykyisten toimintojen sijoittumisesta on perustunut autoliikenteeseen, jolloin tarve tiheälle kävelyverkolle on ollut pieni. Lentoasemantien parantamisen yhteydessä on rakennettu kaksi uutta jalankulkuyhteyttä Lentoasemantien poikki; Technopoliksen kohdalle Karhumäen silta ja lähelle Kehä III:a Virkatie - Äyrikujan alikulku. Kävely- ja pyöräily-yhteyksiä ympäröivään kaupunkirakenteeseen on silti edelleen vain noin 500 metrin välein.

Ympäröivillä katualueilla on yleensä vain tien toisella puolen yhdistetty jalankulku- ja pyörätie. Tikkurilantiellä se on paikoin tien molemmin puolin. Tikkurilantien etelälaidalla on yhdistetty jalankulku- ja pyörätie, joka on vuonna 2025 osa pyöräilyn laatukäytävää (Tikkurila - Kivistö).

Joukkoliikenne

Kehärata yhdistää Veromiehen kaupunginosan seudun raideliikenneverkkoon ja mahdollistaa tiheän ja vaihdottoman raideyhteyden alueelta 23 asemalle eri puolille seutua. Kaupunginosaa palvelevat sekä Aviapoliksen että Lentoaseman rautatieasemat. Aviapolis-asema sijaitsee lähimmillään n. 1090 metrin päässä kaavamuutosalueesta. Junat liikennöivät sekä Tikkurilan että Huopalahden suuntiin ruuhka-aikana 10 minuutin välein. Matka-aika Tikkurilaan on alle 10 minuuttia, Myyrmäkeen noin 15 minuuttia ja Helsingin keskustaan noin 30 minuuttia.

Alueella on hyvät bussiyhteydet. Pysäkkejä on nykyisin Tikkurilantiellä, Rälssitiellä ja Tammiston kauppatiellä. Aviapolis-aseman eteläisen asemarakennuksen viereen Aviabulevardille tulee bussiliikenteen terminaali.

Suunnitteilla on myös Vantaan raitiotie, jonka linjaukseen varaudutaan Tikkurilantiellä ja Rälssitiellä ja pysäkkiin Rälssitiellä.

Vesihuolto

Kaavaluonnosalue kuuluu vesihuollon toiminta-alueeseen ja siellä on rakennettua vesihuoltoverkostoa.

Vedenjakelu

Manttaali- ja Rälssipuiston halki kulkee vuonna 1964 rakennettu 300 mm runkovesijohto. HSY:n mukaan se vaatii uudistamisen lähiaikoina. Lentokentän ja lähialueen lisärakentaminen tarvitsee lisäkapasiteettia runkovesijohtoihin.

Kaavamuutosalue on rakennetun vesijohtoverkoston piirissä. Kaava-alue voidaan liittää Manttaalitien runkovesijohtoon (DN315, 2012), joka tullaan myöhemmin uusimaan kokoon DN 400. Lisäksi kaava-alueen vesihuolto voidaan liittää Äyritielle rakennettavaan uuteen DN400 runkovesijohtoon.

Alue kuuluu Tikkurilan painepiiriin, jonka yläsäiliö (tilavuus 6700 m³, HW = +80.00 ja LW = +72.00) sijaitsee Hiekkaharjussa. Käyttövesi saadaan Pitkäkosken vedenpuhdistuslaitokselta Ylästön paineenkorotuspumppaamon kautta. Alueen painetasot vaihtelevat välillä +66.00 ... +83.00 m. Tarkat painetasot annetaan HSY:n liitoskohtalausunnossa.

Jätevesiviemäröinti

Kaavamuutosalue on rakennetun jätevesiviemäriverkon piirissä. Kaava-alueen jätevedet voidaan johtaa painovoimaisesti Manttaalitien runkoviemäriin (DN500, 2012), joka tullaan myöhemmin uusimaan kokoon DN1000.

Jätevedet johdetaan rakennetun DN500 (myöhemmin DN1000) runkoviemärin kautta Tuusulanväylän alitse Köyhämäen mittausasemalle. Mittausasemalta vedet johdetaan Keski-Uudenmaan vesiensuojelun kuntayhtymän viemäritunneliin ja lopulta Viikinmäen keskuspuhdistamolle

Hulevesiviemäröinti / hulevesijärjestelmä

Kaavamuutosalue voidaan liittää Äyritielle rakennettavaan hulevesiviemäriin. Lisäksi kaava-alueen hulevedet voidaan johtaa Annefredinpuistossa sijaitsevaan avo-ojaan (Palo-oja). Palo-oja laskee edelleen Keravanjokeen.

Kaukolämpö

Alue on mahdollista liittää kaukolämpöverkkoon. Johdot kulkevat Rälssitien ja Äyritien katualueilla sekä suunnittelualueen halki pohjois-eteläsuuntaisesti Manttaalitien mutkasta Äyritielle.

Sähköverkko

Vantaan Energialle kuuluvia pienjännitemaakaapeleita on katualueiden varressa sekä Manttaalipuiston laidalla.

Ympäristöhäiriöt

Ilmanlaatu/Pienhiukkaset

Liikennemääriltään suurimpien väylien läheisyydessä pienhiukkaset muodostavat potentiaalisen terveyshaitan, minkä vuoksi herkkien toimintojen ja asuinrakennusten tulee sijoittua riittävän etäälle väylistä. Vuodelle 2050 arvioidut liikennemäärät (KAVL) ovat Kehä III:lla n. 85 000 ajon./vrk, Tuusulanväylällä n. 70 000 ajon./vrk, Tikkurilantiellä n. 7 700 ajon./vrk, Rälssitiellä n. 3 600 ajon./vrk sekä Äyritiellä n. 4 300 ajon./vrk ja Tammiston kauppatiellä n. 9 800 ajon./vrk.

Asuinrakennusten suositusetäisyys ajoradan reunasta on 20 metriä (minimi 7 m), kun liikennemäärä on 5 000 – 10 000 ajon./vrk ja 40 metriä (minimi 14 m), kun liikennemäärä on 10 000 – 20 000 ajon./vrk. Etäisyyden Kehä III:lle tulee olla 150 metriä (min. 63 m) ja Tuusulanväylälle 150 metriä (min. 56 m).

Herkillä kohteilla, kuten koululla, etäisyydet ovat 40 m (min. 20 m), kun liikennemäärä on 5 000 – 10 000 ajon./vrk, ja 80 m (min. 40 m), kun liikennemäärä on 10 000 – 20 000 ajon./vrk. Etäisyyksien Kehä III:lle ja Tuusulanväylälle tulisi olla 200 metriä (min. 150 m).

Yleisten rakennusten korttelialue on lähimmillään n. 230 m päässä Kehä III:n ajoradasta. Mitoitusohjeen mukaan koulu ja päiväkoti sijoittuisivat lähimmillään n. 10-30 metrin päähän Rälssi- ja Äyritien puoleisista korttelialueen rajoista.

Liikenne- ja lentomelu

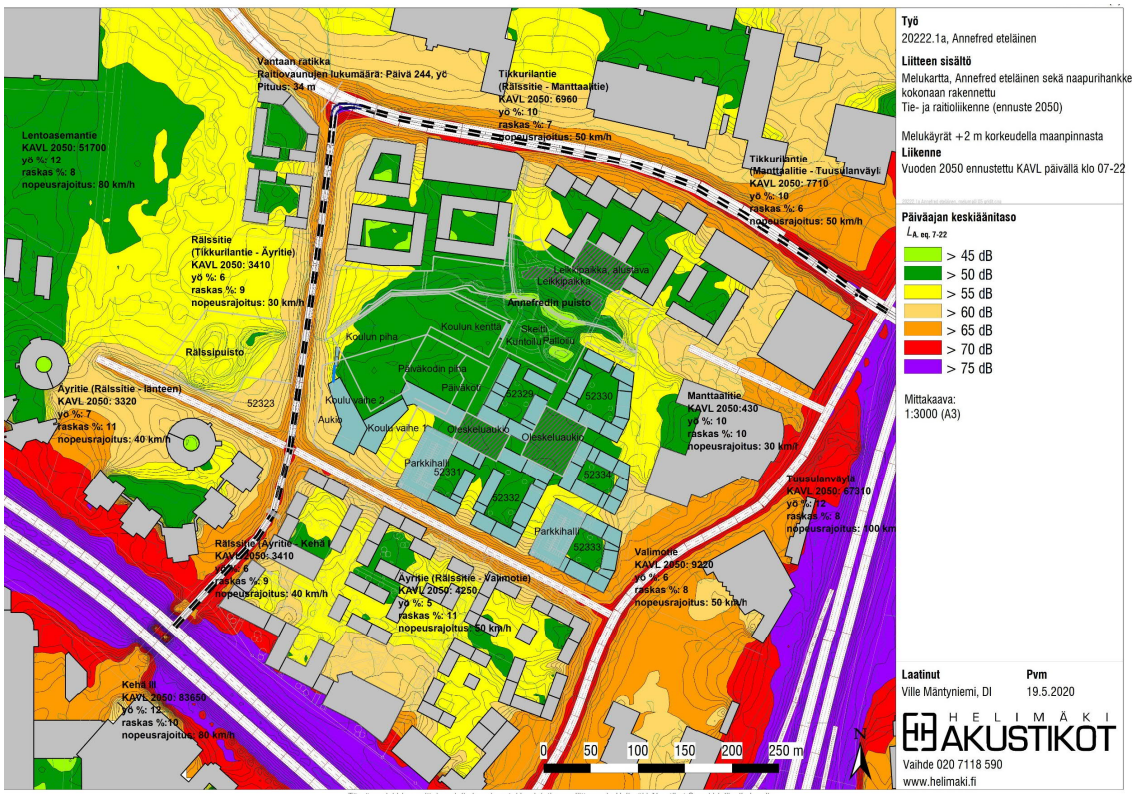
Vantaan karttapalvelun tiemeluennuste 2030 -kartassa suunnittelualueelle voi kohdistua Tammiston kauppatien suuntaan kurottelevassa kulmassa jopa 65 - 70 dB, kun alueen sisäosassa melu jää alle 55 dB. Vantaan rakennusjärjestyksen mukaan tällöin tarvitaan erillinen liikennemeluselvitys. Suunnittelualue on yleiskaavan lentomeluvyöhykkeellä 3, Lden 50 - 55 dB. Asuinhuoneiden ulkokuoren ääneneristävyyden lentomelua vastaan on tällöin oltava ΔL ≥32 dB ja toimistotilojen ΔL ≥28 dB.

Aviapolis-kaavarunkotyön yhteydessä alueelle laadittiin koko kaavarungon suunnittelualueen kattava meluselvitys vuosille 2040 ja 2055 (Ramboll, 2016). Meluselvityksessä tutkittiin tavoiteltavan asukasmäärän ja työpaikkamäärän lisäyksen vaikutusta alueen liikennemääriin ja niiden aiheuttamiin melutasoihin. Selvityksessä arvioitiin myös tulevien uudisrakennusten heijastusvaikutuksia melutasoihin siinä määrin kuin se on ollut mahdollista. Meluselvitys pohjautuu kaavarungon liikenneselvityksen liikenne-ennustemääriin. Se osoittaa yleispiirteisesti melun leviämisen ja tarkempaa suunnittelua asemakaavoitusvaiheessa vaativat kipupisteet Aviapolis-kaavarunkoalueella. Tällainen kipupiste sijoittui tarkastelussa Äyritien ja Tammiston kauppatien kulmassa.

Annefred eteläisen suunnittelun yhteydessä laadittiin koko asemakaavan muutosalueelle tarkempi meluselvitys (Helimäki Akustikot, 2020). Selvityksessä on tutkittu, millaisin meluntorjuntatoimenpitein alueelle suunniteltavat rakennukset voidaan toteuttaa. Selvitys havainnollistaa myös alueen melutilannetta korttelipihoilla, julkisissa ulkotiloissa, Annefredinpuistossa ja koulun ja päiväkodin pihalla rakentumisen eri vaiheissa, myös ympäröivät alueet huomioiden. Piha-alueille ja ulko-oleskelualueilla, aukiolla ja koulun ja päiväkodin pihalla keskiäänitasojen tulee olla valtioneuvoston päätöksen 993/1992 ohjearvojen mukaisia päivällä 7-22 enintään 55 dB (L_{Aeq}) ja yöllä 22-7 enintään 50 dB (L_{Aeq}) (vanhoilla, täydennettävillä alueilla).

Merkittävimmät tieliikenteen melulähteet alueella ovat Rälssitie, Kehä III, Tuusulanväylä, Lentoasemantie, Äyritie ja Tikkurilantie. Nykyliikenteen liikennemääränä selvityksessä käytettiin vuoden 2019 liikennemääriä + 10%, jotta liikennemäärät vastaisivat alueen rakentumisen aikaista liikennemäärää todenmukaisemmin. Ennusteliikennemäärinä käytettiin vuoden 2050 ennusteliikennettä (Aviapoliksen alueen liikenneverkkoselvitys, Sitowise ja Flou 2019). Lisäksi selvityksessä on

huomioitu ennustetilanteessa Vantaa ratikka sekä lentoliikenteen osalta yleiskaavanmukainen lentomeluvyöhyke 3, Lden 50-55 dB.

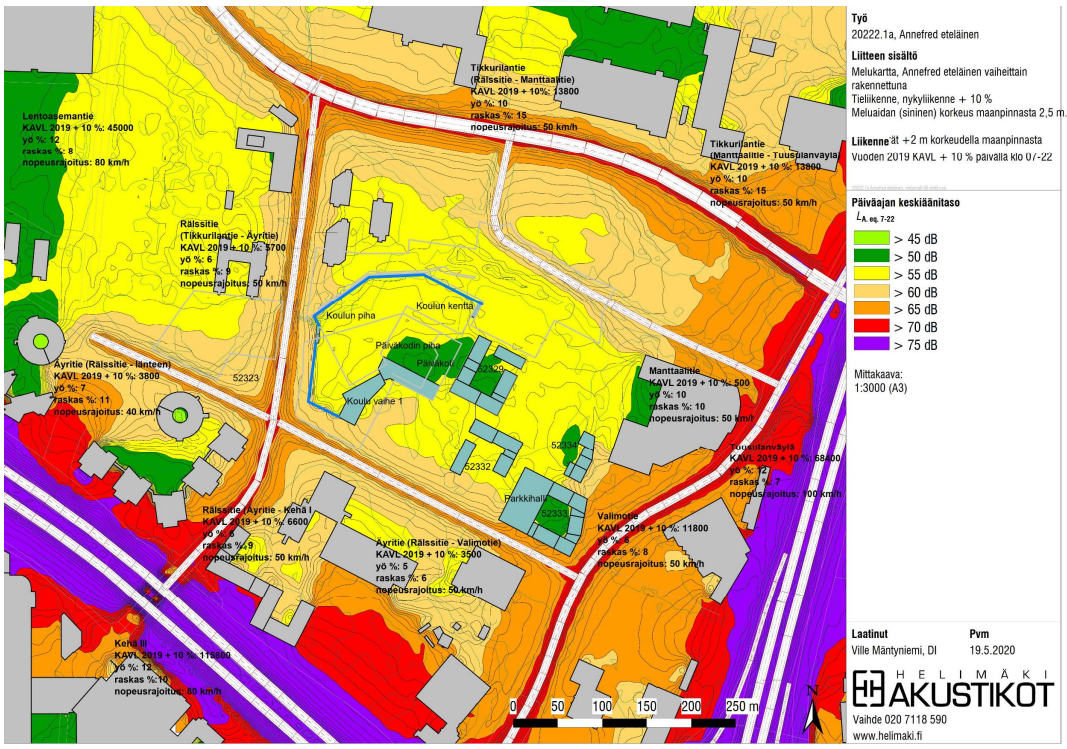
Kuva 5. Melukartta ennustetilanteessa v. 2050 päivällä klo 07-22 kun lähialueen hankkeet rakentuneet (Helimäki Akustikot 2020).

Meluselvityksen mukaan ennustetilanteessa v. 2050, kun kaikki Annefredin sekä lähiympäristön rakennukset ovat pääosin rakentuneet, sekä korttelipihoilla, koulun ja päiväkodin pihalla sekä kortteleiden välisillä aukioilla melutasot jäävät ohjearvojen mukaisesti alle 55 dB. Annefredinpuistossa oleskelun pääalueet sekä toiminnalliset alueet (leikkipaikka, ulkokuntoilu, skeitti ja pelailu) sijoittuvat niin että ohjearvon mukainen keskiäänitaso alle 55 dB toteutuu. Osalla Annefredinpuistoa, Rälssipuistossa ja mm. koulurakennuksen edusaukiolla melutaso ylittää ohjearvon. Yöaikaan (klo 22-07) kortteleiden sisäpihoilla keskiäänitaso on kaikissa kortteleissa vähintään alle 50 dB, kortteleissa 52329, 52330 ja 52332 osittain myös alle 45 dB.

Myös ennustetilanteessa, jossa Annefred rakentunut kokonaan, mutta muu ympäristö ei, tilanne melun osalta on asuinkortteleiden pihoilla ja aukioilla ohjearvojen mukainen. Koulun pihasta suuri osa on ilman meluaitaakin melultaan alle 55 dB. Jos koko piha aidataan 2,5 m korkealla meluaidalla saadaan koko pihan keskiäänitaso alle 55 dB- Annefredinpuisto jää kuitenkin ilman suojaavia ympäristön rakennuksia melutasoltaan pääosin alle 60 dB, eikä näin ollen täytä ohjearvoja.

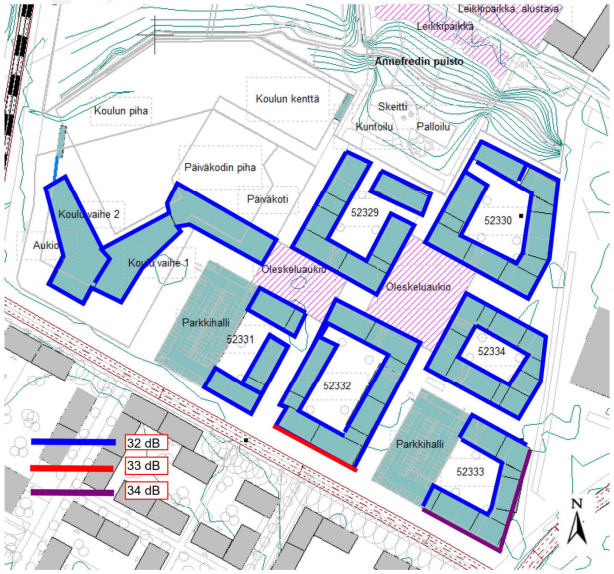
Nykyliikennemäärillä kokonaan rakentuneiden asuinumpikortteleiden pihat saadaan suojattua hyvin keskiäänitasoltaan ohjearvon mukaisiksi. Myös osittain rakentuneille asuinkortteleille saadaan ohjearvon mukaista piha-aluetta, jos ensin rakennetaan melulähteen puoleiset osat korttelista. Esimerkkikartalla nähdään, että kortteli 52332 tarvitsee väliaikaista melusuojausta, jos aukion puoleiset rakennukset toteutetaan ensin. Koulun ja päiväkodin pihan osalta tilanne on haastavin. Koulun ensimmäisessä vaiheessa tarvitaan väliaikaista melusuojausta (tonttia kiertävä 2,5 m korkea meluaita), jotta osalle pihaa (etenkin päiväkodin ja asuinkorttelin 52329 väliin) muodostuu melutasoltaan ohjearvon mukaista pihaa. Koulun tarkemmassa suunnittelussa ja vaiheittain rakentamisessa

tulee melusuojausmahdollisuudet- ja ratkaisut tutkia tarkemmin, jotta keskiäänitasoltaan alle 55 dB alueita saadaan osoitettua myös koulun pihalle.

Kuva 6. Melukartta nykyliikennemäärillä alueen rakentumisen ensimmäisessä vaiheessa päivällä klo 07-22 (Helimäki Akustikot 2020).

Sisätiloissa sallittava melutaso on 35 dB päivällä. Alueella tulee pääosin varautua julkisivujen äänenerovaatimukseen 32 dB, mutta korttelissa 52332 äänitasoerovaatimus on korttelin Äyritiehen rajautuvalla osalla 33 dB ja korttelissa 52333 Äyritien ja Manttaalikujan puoleisilla korttelinosuuksilla 34 dB.

Kuva 7. Melumallinnuksen mukaiset ulkovaipan äänitasoerovaatimukset (Helimäki Akustikot, 2020).

Julkisivuihin kohdistuvia melutasoja on myös tutkittu rakentamisen eri vaiheissa. Selvityksen perusteella nähdään, että haastavimmat kohdat, joissa melutaso ylittää 65 dB sijoittuvat rakentamisen alkuvaiheessa alueen reunoille Äyritien varteen ja Tuusulanväylän suuntaan, Manttaalikujaan ja

Annefredinkatuun rajautuville korttelinosille. Lopputilanteessa, kun sekä Annefred ja ympäröivä rakennuskanta on rakentunut, julkisivuille kohdistuva melutaso ylittää 65 dB enää vain osissa korttelia 52333 ja 52334.

Kuva 8. Julkisivuille kohdistuvat melutasot v. 2050, päivällä 07-22 (Helimäki Askutikot 2020). Oranssilla värillä esitetty julkisivuun kohdistuvat yli 65 dB melutaso.

Pilaantuneet maat

Veromiehen alueella on paikoin pilaantuneita maita, mikä johtuu alueen teollisuushistoriasta.

Tammiston kauppatie 26:ssa, suunnittelualueen vieressä, on toiminut Bera Oy:n lyijysulatto vuosina 1965-1988. Sulatto on aiheuttanut lyijylaskeumaa koko kaava-alueelle ja alueen maat näyttäisi olevan osittain tutkittu ja hieman on kunnostustöitäkin tehty.

Äyritie 1 kiinteistöllä on tehty maaperätutkimuksia ainakin vuosina 1993, 2000, 2012 ja 2013. Kiinteistön maaperä on kunnostettu vuonna 2015. Kiinteistölle on merkitty maankäyttörajoite Maaperän tilan tietojärjestelmässä. Rajoite koskee niitä alueita, joihin kunnostuksen jälkeen jäi kynnysarvon ylittäviä ja ylemmän ohjearvon välissä olevia antimoni- ja lyijypitoisuuksia. Koska alue ei ole ollut herkässä käytössä, on sille sallittu jättää haitta-ainepitoisuuksia.

Manttaalitie on tutkittu ja kunnostettu vuonna 2012 tien kunnostuksen yhteydessä ja tiealueelle on myös jäänyt hieman pilaantuneita maita.

Rälssipuiston maaperää on tutkittu v. 2020 Vahanen Environment Oy:n toimesta ja tutkimusalueen pintamaassa todettiin kynnysarvot ylittäviä pitoisuuksia antimonia, arseenia ja lyijyä kahdesta tutkimusalueesta Palo-ojan itäpuolella niityn pohjois- ja itälaidassa Rälssitiehen rajautuen.

Tulevan Atomin tontin aluetta on tutkittu v. 2020 (Äyritie 5-7, Vahanen Environment Oy). Tutkimuksissa löydettiin VNa 214/2007 kynnysarvot ylittäviä lyijy- ja antimonipitoisuuksia alueen pohjois- ja itäosan pintamaassa (0-0,3 m) noin 2,1 ha alueella. Maaperässä todettiin myös

kynnysarvon ylittäviä arseenipitoisuuksia, jotka ovat tyypillisiä pääkaupunkiseudun maa-aineksille. Todetut kynnysarvot ylittävät pitoisuudet eivät aiheuta terveydellistä tai ympäristöllistä riskiä tai muuta haittaa alueella. Kynnysarvotason ylittävät maa-ainekset suositellaan peitettävän vähintään 0,5 m paksuisella kynnysarvot alittavalla maa-aineksella alueilla, johon suunnitellaan asuinalueita, koulua tai päiväkotia. Asfaltoiduilla piha-alueilla peittokerros ei ole tarpeen. Kynnysarvot ylittävät pitoisuudet tulee huomioida tarpeen mukaan rakennusvaiheessa maiden toimituksessa, koska ne voivat rajoittaa kaivumaiden vastaanottoa.

Koko kaavoitusalueella on syytä varautua ainakin lyijyllä pilaantuneeseen pintamaahan. Sen vuoksi pintamaa tulisi tutkia koko asemakaavamuutoksen alueella, koska alueelle tulee asuinrakentamista.

Seveso-laitokset

Veromiehen kaupunginosassa ei sijaitse vaarallisia aineita käsitteleviä laitoksia (nk. Seveso-laitoksia), jotka ovat Tukesin valvonnassa. Kaupunginosan läheisyydessä sijaitsee kuitenkin useampia Tukesin valvonnassa olevia lupa- ja toimintaperiaateasiakirjalaitoksia. Suunnittelualuetta lähin laitos on Okmetic Koivukylässä, Tuusulanväylän itäpuolella.

Aviapolis-kaavarunkotyön yhteydessä tehdyn selvityksen (Gaia Consulting, 2015) perusteella laitokset eivät vaikuta merkittävästi Veromiehen kaupunginosan eivätkä näin myöskään kaavamuutoksen maankäyttömahdollisuuksiin.

2.1.4 Maanomistus

Voimassa olevan asemakaavan mukaisen KL-6-korttelialueen sekä puisto- ja katualueet omistaa Vantaan kaupunki. T-3-korttelialueen puolestaan omistaa Kiinteistö Oy Vantaan Aviator Trade Park/YIT Suomi Oy. Manttaalikujasta pienen osuuden omistaa Kiinteistö Oy Gasuri/Etra Trading Oy.

Tunnus	Maanomistaja	Pinta-ala (ha)
92-52-303-5 +katu ja puistoal.	Vantaan kaupunki	7,7
92-407-2-361	kaavamuutoksen hakija	4,6
	muut yksityiset/yhteisöt	0,1
Yhteensä		12,4

2.2 SUUNNITTELUTILANNE

2.2.1 Kaava-aluetta koskevat suunnitelmat, päätökset ja selvitykset

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet

Valtioneuvoston 14.12.2107 päättämien valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden avulla taitetaan yhdyskuntien ja liikenteen päästöjä, turvataan luonnon monimuotoisuutta ja kulttuuriympäristön arvoja sekä parannetaan elinkeinojen uudistumismahdollisuuksia. Alueidenkäyttötavoitteilla myös sopeudutaan ilmastonmuutoksen seurauksiin ja sään ääri-ilmiöihin.

Toimivat yhdyskunnat ja kestävä liikkuminen

- Edistetään koko maan monikeskuksista, verkottuvaa ja hyviin yhteyksiin perustuvaa aluerakennetta, ja tuetaan eri alueiden elinvoimaa ja vahvuuksien hyödyntämistä. Luodaan

edellytykset elinkeino- ja yritystoiminnan kehittämiselle sekä väestökehityksen edellyttämälle riittävälle ja monipuoliselle asuntotuotannolle.

- Luodaan edellytykset vähähiiliselle ja resurssitehokkaalle yhdyskuntakehitykselle, joka tukeutuu ensisijaisesti olemassa olevaan rakenteeseen. Suurilla kaupunkiseuduilla vahvistetaan yhdyskuntarakenteen eheyttä.
- Edistetään palvelujen, työpaikkojen ja vapaa-ajan alueiden hyvää saavutettavuutta eri väestöryhmien kannalta. Edistetään kävelyä, pyöräilyä ja joukkoliikennettä sekä viestintä-, liikkumis- ja kuljetuspalveluiden kehittämistä.
- Merkittävät uudet asuin-, työpaikka- ja palvelutoimintojen alueet sijoitetaan siten, että ne ovat joukkoliikenteen, kävelyn ja pyöräilyn kannalta hyvin saavutettavissa.

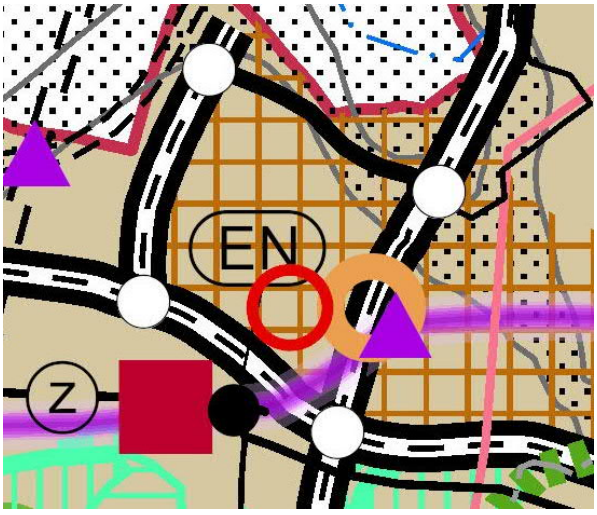
Terveellinen ja turvallinen elinympäristö

- Varaudutaan sään ääri-ilmiöihin ja tulviin sekä ilmastonmuutoksen vaikutuksiin. Uusi rakentaminen sijoitetaan tulvavaara-alueiden ulkopuolelle tai tulvariskien hallinta varmistetaan muutoin.
- Ehkäistään melusta, tärinästä ja huonosta ilmanlaadusta aiheutuvia ympäristö- ja terveyshaittoja.

Elinvoimainen luonto- ja kulttuuriympäristö sekä luonnonvarat

- Edistetään luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaiden alueiden ja ekologisten yhteyksien säilymistä.
- Huolehditaan virkistyskäyttöön soveltuvien alueiden riittävyydestä sekä viheralueverkoston jatkuvuudesta.
- Luodaan edellytykset bio- ja kiertotaloudelle sekä edistetään luonnonvarojen kestävää hyödyntämistä.

Maakuntakaava

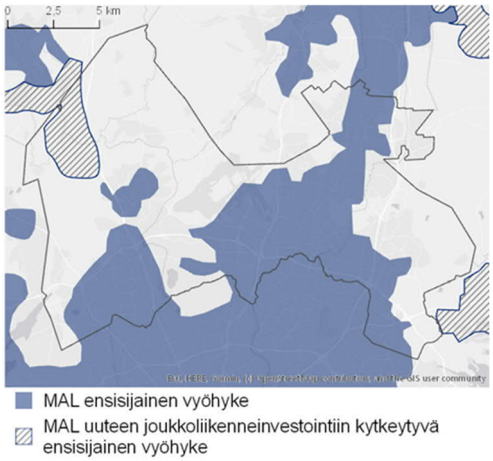
Kuva 9. Ote maakuntakaavasta.

Uudenmaan maakuntakaavassa (8.11. 2006) alue on taajamatoimintojen aluetta. Maakuntakaavaa täydentää Uudenmaan 2. vaihemaakuntakaava, johon alue on merkitty tiivistettäväksi alueeksi. Tiivistettävää aluetta on suunniteltava joukkoliikenteeseen, kävelyyn ja pyöräilyyn tukeutuvana kyseisen taajaman muuta aluetta tehokkaammin rakennettavana alueena. Ympäristöministeriö on vahvistanut 2. vaihemaakuntakaavan 30.10.2014.

Kaavahanke on maakuntakaavan mukainen.

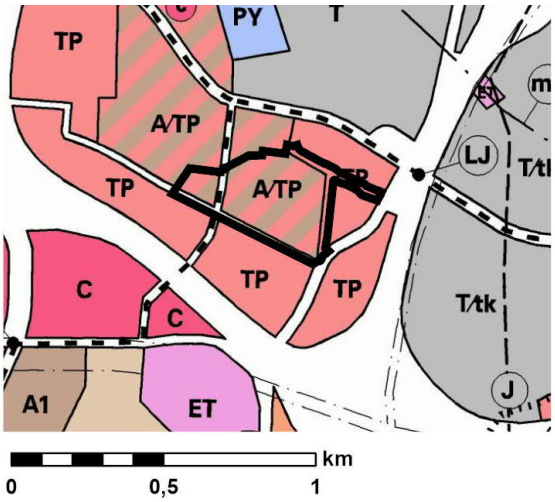
MAL 2019 - suunnitelma

MAL 2019 on suunnitelma Helsingin seudun maankäytön, asumisen ja liikenteen kehittämiseksi vuosille 2019–2050. Suunnitelma valmistellaan neljän vuoden välein yhteistyössä seudun 14

kunnan ja HSLn toimesta. Suunnitelmassa määritellään ja priorisoidaan seudullisesti merkittävän maankäytön ja erityisesti asuntorakentamisen sijoittumista sekä linjataan kasvua tukevat liikennejärjestelmän kehittämistoimet. Tavoitteena on kuvata seudun yhteinen tahtotila, jonka pohjalta yhdessä toimitaan tavoitetilan saavuttamiseksi. Suunnitelmassa tavoitellaan vähäpäästöistä, houkuttelevaa, elinvoimaista ja hyvinvoivaa seutua. Suunnitelman päämittarien tavoitetasoissa vuodelle 2030 on määritelty mm. että liikenteen kasvihuonekaasupäästöt vähenevät 50 % vuoden 2005 tasosta vuoteen 2030 mennessä (määräävä tavoitetaso), asuntotuotannosta vähintään 90 % kohdistuu ensisijaisesti kehitettäville maankäytön vyöhykkeille (oheinen kartta) ja väestöstä vähintään 85 % sijoittuu kestävän liikkumisen vyöhykkeille. MAL 2019 suunnitelma on hyväksytty Vantaan osalta HSLn hallituksessa 26.3.2019 (liikenteen osuus) ja kaupunginvaltuustossa 20.5.2019. MAL 2019 -suunnitelman pohjalta valmistellaan ja neuvotellaan MAL-sopimus 2020–2023 valtion, seudun kuntien ja HSL:n kesken

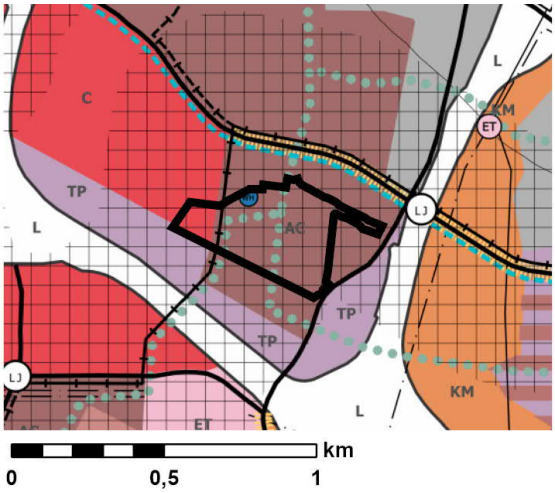
Yleiskaava

Kuva 11. Ote voimassa olevasta yleiskaavasta

Voimassa olevassa yleiskaavassa suunnittelualue on asunto- ja työpaikka-aluetta (A/TP). Rälssitiellä on ohjeellinen joukkoliikenteen runkoyhteys. Alue on lentomeluvyöhykkeellä m3 (Lden 50-55 dB), mikä ei rajoita toimintojen sijoittelua, mutta vaikuttaa rakenteiden ääneneristys-tarpeeseen.

Kaupunginvaltuuston 17.12.2007 hyväksymä yleiskaava on tullut voimaan 25.2.2009. Kaavahanke on pääosin yleiskaavan mukainen.

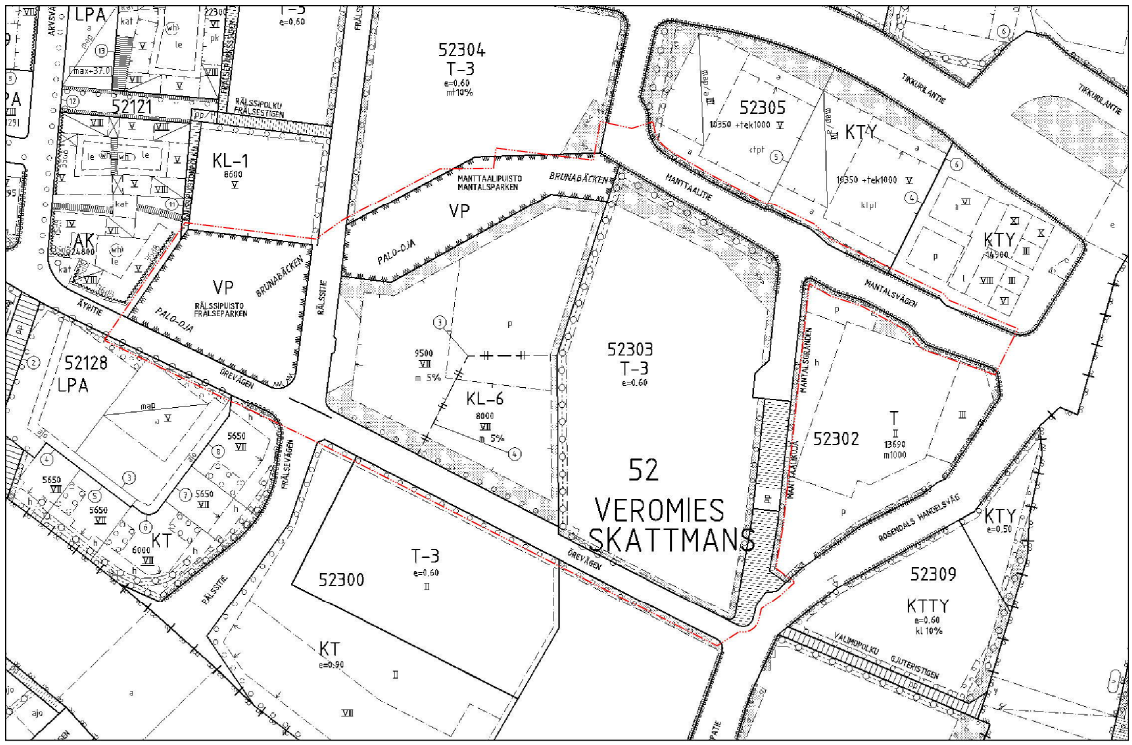

Kuva 12. Ote uudesta yleiskaavaluonnoksesta.

Suunnittelualue sijoittuu uuden yleiskaavaluonnoksessa Rälssitien itäpuoliselta osalta asuntovaltaiseen keskusalueeseen (AC), jolle saa sijoittaa myös asuinkortteleihin soveltuvia palveluita, työpaikkoja ja muita toimintoja sekä Rälssitien länsi-puolenosalta kaupunkikeskustan alueeseen (C).

Yleiskaavaluonnos on hyväksytty kaupungin hallituksessa 17.12.2018.
Kaavahanke on yleiskaavaluonnoksen mukainen.

Asemakaavatilanne

Ote ajantasa-asemakaavasta

Alueen asemakaavat ovat vuosilta 1985, 1998 ja 2017. Niissä alue on osoitettu teollisuus- ja varastorakennusten ja laitosten korttelialueiksi (T-3), hotellirakennusten korttelialueiksi (KL-6), puistoiksi (VP) ja katualueiksi.

Rakennuskielto

Osalla alueesta (kiinteistötunnus 92-407-2-361) on rakennuskielto asemakaavan laatimiseksi ja muuttamiseksi.

Muut päätökset ja suunnitelmat

Aviapoliksen kaavarunko 2016

Alue on asumisvaltaista, sekoittuneiden kaupunkitoimintojen aluetta, palvelualuetta sekä virkistysaluetta. Aluetta risteävät sekä pohjois-eteläsuuntainen viheryhteys sekä itään suuntautuva yhteystarve. Palo-oja on kehitettävää puroympäristöä. Rälssitien ja Äyritien risteys on ns. laadun paikka, jolla tavoitellaan kaupunkiympäristöön ja rakentamiseen jotain erityistä, joka kiinnittää huomion ja viestittää, että on saavuttu Aviapolikseen. Joukkoliikenteen runkolinjapysäkki sijoittuu kaavamuutosalueen ulkopuolelle, Tikkurilantien ja Rälssitien risteykseen.

Alueella sallitaan korkeintaan 2 500 k-m^2 suuruiset päivittäistavarakaupat. Liike-, palvelu- ja toimitilat sekä asukastilat on integroitava muihin toimintoihin ja niiden tulee avautua katutilaan.

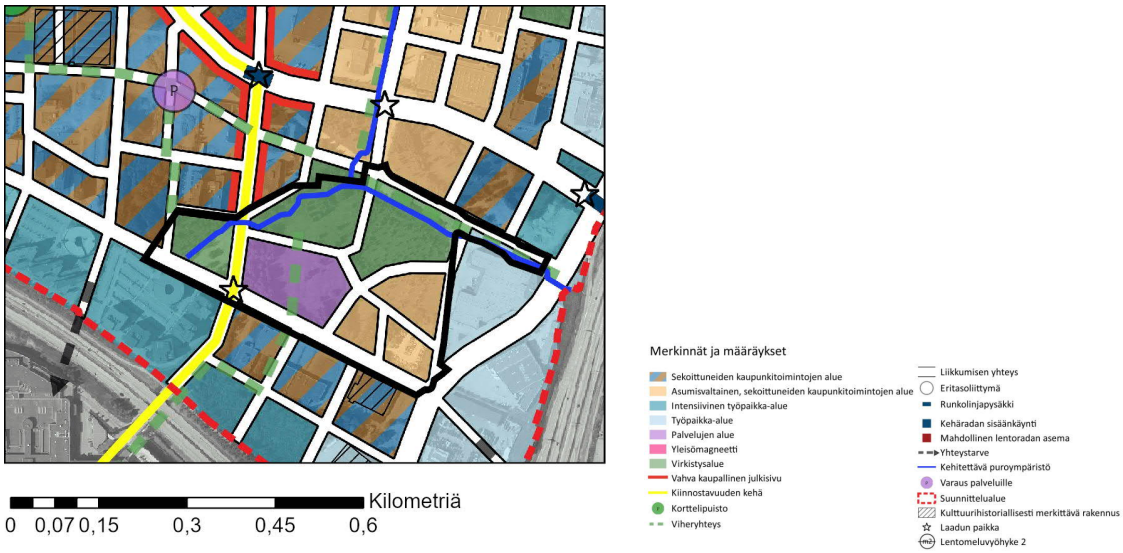
Korttelitehokkuuden tulee pääsääntöisesti olla vähintään 1,5 ja rakennusten korkeuden pääasiassa viidestä kuuteen kerrosta. Korttelisivujen tulee pääsääntöisesti olla alle 150 metriä. Rakennusten tulee rajata katutilaa. Asuntokortteleiden tulee pääsääntöisesti olla umpikortteleita.

Korttelijulkisivun tulee olla suunniteltu niin, että syntyy vaikutelma useista, mahdollisesti

toisissaan kiinni olevista rakennuksista. Rakennuksiin tulee järjestää sisäänkäynnit kadun puolelta, asuinrakennuksiin myös pihan puolelta. Katutason tulee olla aukotettu riittävän tiuhaan ovin, ikkunoin ja pihalle johtavin porttikäytävin, jotta jalankulkijan maisemasta saadaan vaihteleva. Kattomaiseman tulee olla vaihteleva.

Tikkurilantien varrella olevien kortteleiden tulee muodostaa tiivis, liikennemelulta suojaava rakenne. Pysäköintitalojen arkkitehtuurin tulee olla korkeatasoista.

Alueelta varataan tilaa paikallisille palveluille.

Kuva 14. Ote Aviapoliksen kaavarungosta.

Rälssi- ja Manttaalipuistoa kehitetään kaupunkimaisina virkistysalueina. Niiden tulee nivoutua osaksi virkistysverkostoa, julkisia kaupunkitiloja ja ulkoilureitistöä. Viheryhteys on pienten puistikoiden sekä kävelylle ja pyöräilylle tarkoitettujen, puistomaisten reittien ketju, joka yhdistää korttelipuistoja ja virkistysalueita. Viheryhteys voi kulkea kortteleiden läpi.

Kiinnostavuudenkehä sivuaa kaavamuutosaluetta pohjoisessa (Tikkurilantie) ja kulkee alueen halki (Rälssitie). Sen varrella on ns. vahvaa kaupallista julkisivua, kaupalliseksi paikalliskeskustaksi kehitettävää kadunvartta. Kaduntason julkisivusta vähintään 50 % on oltava liike- ja toimitilaa. Tiloihin on oltava käynti kadun tai yleisen jalankulkureitin puolelta.

Tikkurilantien ja Rälssitien sekä Rälssitien ja Äyritien risteyksissä on laadun paikat, joissa ympäristön ja arkkitehtuurin laatuun tulee kiinnittää erityistä huomiota. Rakennuksen maantasokerroksessa, arkkitehtonisessa massoittelussa ja/tai julkisivukäsittelyssä tulee olla jotakin erityistä.

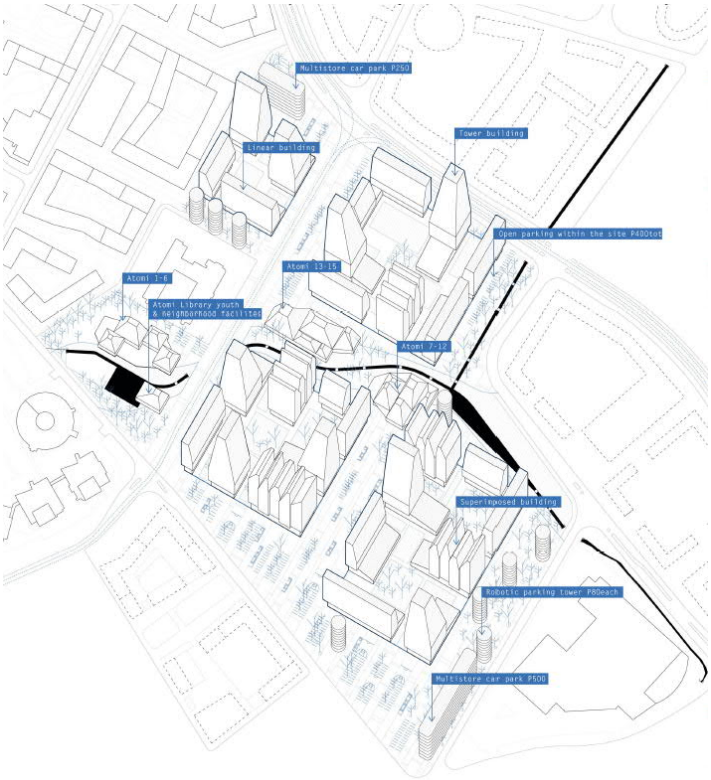
Kaupunginvaltuusto hyväksyi Aviapoliksen kaavarungon 18.4.2016 jatkosuunnittelun pohjaksi.

Aviapolis Urban Blocks – Avoin kansainvälinen ideakilpailu

Vantaan kaupunki järjesti yhdessä yksityisten maanomistajien kanssa avoimen kansainvälisen ideakilpailun Veromiehen kaupunginosaan Aviapoliksen alueelle sijoittuvien korttelialueiden suunnittelusta. Kilpailualueelle tuli sijoittaa asumista, työpaikkoja, viheralueita sekä julkisia ja yksityisiä palveluja. Kilpailun tarkoituksena oli tuottaa alueen maankäytön ja asemakaavoituksen pohjaksi ideatasoinen suunnitelma, joka tukee Aviapoliksen visiota ja omaleimaista kaupunkikuvaa. Kilpailu toteutettiin yhteistyössä Suomen Arkkitehtiliiton (SAFA) kanssa. Kilpailu järjestettiin 16.1.2017-28.2.2017. Kilpailussa palkittiin 3 parasta, kilpailun tavoitteet ansiokkaasti täyttävät ehdotusta 2. palkinnolla. Lisäksi jaettiin yksi lunastus. Alla esitetty parhaat kilpailutyöt.

2. palkinto ehdotukselle nimimerkki "Inside Out"

Ibidem Design and Research Group, Milano, Italia | tekijät: Marco Baccarelli, Beatrice Galimberti, Martina Orsini

Ote arvostelupöytäkirjasta:

”Insideout vastaa kilpailuohjelmaa hyvin ja tulkitsee kaupunkikuvan tehokkaana, monipuolisena ja toimintavetoisena kaupunkialueena, ja luo Aviapolikselle uuden imagon, jolla on vahva identiteetti ja uusi kaupunkikuva, sekä kansainvälisessä että paikallisessa kontekstissa. Kaupunkikuva ja arkkitehtoninen kokonaisote on kehitetty asettamalla asukkaiden kaupunkielämä keskipisteeseen.”

2. palkinto ehdotukselle nimimerkki "Lentäjän poika"

Kangas & Vuorinen Arkkitehdit Oy, Helsinki | tekijät: Esa Kangas, Johanna Vuorinen

2. palkinto ehdotukselle nimimerkki "Where the World Meets Finland (WTWMF)"

Ote arvostelupöytäkirjasta:

”Lentäjän poika -ehdotuksen kaupunkistruktuuri on omintakeinen, mutta täysin kaavarungon tavoitteiden mukainen. Kaupunkimuurin vapaa muotoilu on samalla jämäkkää ja herkkää ja synnyttää muurin vastakkaisille puolille ilmeikkäiden katuaukioiden ja yhteispihojen sarjan. Arkkitehtuuri on varmaotteista ja ehdotus on erittäin kehityskelpoinen.”

Mandaworks, Tukholma, Ruotsi ja MASS lab, Portugal | tekijät/Mandaworks: Patrick Verhoeven, Martin Arfalk, Andrei Deacu, Alessandro Macaluso, Giulia di Dio Balsamo, Mariada Stamouli, tekijät/MASS lab: Diogo Rocha, Duarte Fontes, Lourenço Rodrigues, Petros Terra, Petra Simões.

Ote arvostelupöytäkirjasta:

”WTWMF vastaa kilpailuohjelmaa kaikilla tavoin ja on kauniin selkeällä ja opettavaisella esitelmällään näyttänyt, kuinka tulevaisuuden Aviapolis voi samanaikaisesti olla yhteydessä monikulttuuriseen maailmaan ja myös toimia pilottina innovatiiviselle, kestävälle kiertotalouden suunnittelulle, jakamisen järjestelmille ja kaupunkiarkkitehtuurille.”

Kilpailuehdotuksessa julkiset ulkotilat ovat suunnitelman sosiaalisia atomeja. Ehdotus sisältää monipuolisia asumisen ja rakennusten typologioita ja pysäköintitaloja esitetään monikäyttöisiksi ja muunneltaviksi. Alueelle tulisi asumista 150 000 k-m^2, toimistoja 30 000 k-m^2, kulttuuria ja koulutusta 11 000 k-m^2, liikkumisen palveluja 39 200 k-m^2 ja muita palveluja 30 000 k-m^2, yhteensä 240 200 k-m^2.

Aviapolis, Veromiehen verkot 052700

Veromiehen verkot -selvitys on seuraava vaihe kaavarungosta eteenpäin. Aviapoliksen kaavarungon mukaisesti uusitaan ja täydennetään liikkumisen verkostoja eri kulkumuodoille, rakennetaan puistonauhojen ja vedenhallinnan sini-viherverkosto sekä määritellään lähipalveluiden paikat kaupunkirakennetta tukevaksi verkostoksi.

Selvityksessä määritellään tarvittavat tilavaraukset ja mitoitukset eri palveluille, puistoille, katutyypeille ja muille yleisille, maankäytöllisille ratkaisuille, jotka täytyy asemakaavoituksessa ottaa huomioon. Sen mukaan mm. AUB-alueelle sijoittuu toimintapuisto ja koulu-päiväkoti.

Aviapolis Urban Blocks – viitesuunnitelma

Alueen maanomistajat esittivät Aviapolis Urban Blocks-kilpailualueen kaavoitusta jatkettavaksi nimimerkin WTWMF mukaisen ratkaisun pohjalta. Kilpailutyöntekijät Mandaworks AB ja MASSLab LDA laativat kaupungin ohjauksessa kaavaluonnosvaiheessa tarkemman viitesuunnitelman, joka valmistui 10.9.2018. Viitesuunnitelmassa esitellään konsepti kaupunkirakenteen suunnittelulle sekä käsitellään tarkemmin julkista tilaa, Aviapolis-kortteleja sekä Monitoimitalo Atomia.

Kuva 18. Viitesuunnitelma (Mandaworks AB ja MASSLAb

Vantaan Ratikka -yleissuunnitelma

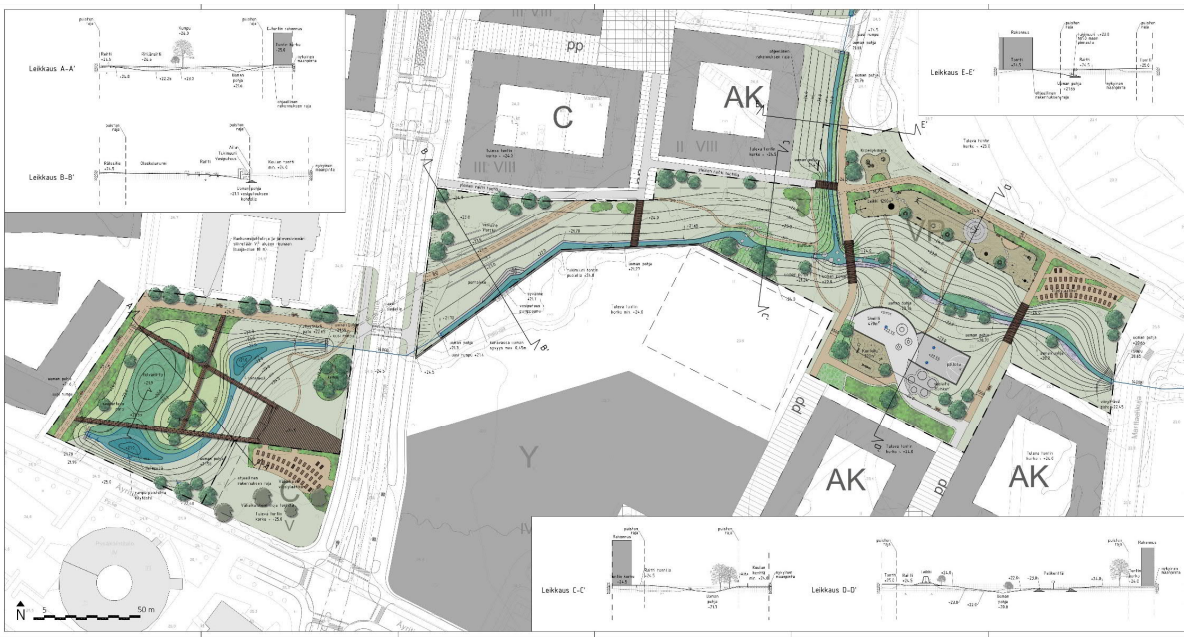
Vantaalle suunnitellaan ratikkaa poikittaisliikenteen tukemiseksi. Vantaan ratikan yleissuunnitelman toteutti WSP Finland Oy. Raitiotien tärkeimmiksi päätavoitteiksi on määritetty: Vantaan kansainvälisen saavutettavuuden ja joukkoliikenteen verkoston parantaminen, kaupunkikeskustojen kehittäminen ja houkuttelevien asuin- ja työpaikka-alueiden lisääminen, autoriippumattoman elämäntavan edistäminen sekä liikenteen ympäristöhaittojen vähentäminen.

Ratikkayhteys lisää Veromiehen yhteyksiä lentokentän ja Tikkurilan suuntaan sekä parantaa Aviapoliksen juna-aseman saavutettavuutta. Annefredin kaava-alueen rakentaminen tukeutuu vahvasti tulevaisuuden joukkoliikenteen tuomiin mahdollisuuksiin. Ratikan yleissuunnitelmassa on yleispiirteisesti selvitetty tärinää ja on todettu, että Annefredin kohdalla maaperän savisuus vai aiheuttaa tärinää rakennuksille, jotka sijoittuvat alle 50 m etäisyydelle raidelinjauksesta.

Rälssi- ja Manttaalipuiston julkisten ulkotilojen yleissuunnitelma

Keväällä 2018 aloitettiin Rälssi- ja Annefredinpuiston (ent. Manttaalipuiston) julkisen ulkotilan yleissuunnittelu osana Smart & Clean -hanketta. Sitowise Oy suunnitteli Vantaan kaupungin toimeksiannosta kesään 2019 mennessä. Työ käsitti puistojen maisemasuunnittelun, hulevesisuunnittelun ja maaston uudelleen muotoilun.

Puiston yleissuunnitelman tavoitteena on ollut hulevesipuisto, jossa hulevesien määrällisen ja laadullisen hallinnan lisäksi tarjotaan myös visuaalista hulevesitietoa. Vesi toimii puistossa kaupunkikuvallisena elementtinä ja sitä pyritään hyödyntämään monenlaisissa aiheissa. Hulevesien hallintaratkaisut ja erityisesti viivyttäminen pyritään suunnittelemaan siten, että puistoissa vaikuttaa olevan runsaasti vettä varsin usein, mutta leikkipaikat ja kaupunkiviljelylaatikot sijoitetaan niin, ettei suurinkaan tulva nouse niiden alueelle. Lisäksi tavoitteena oli hulevesien hallinnan lisäksi puistojen mahdollisimman suuri monikäyttöisyys, älykäs valaistus sekä yksinkertainen ja suhteellisen edullinen ylläpito. Hulevesien hallinta tasaa tulvahuippuja, jolloin alajuoksulla puron ekologinen laatu todennäköisesti nousee.

Kuva 19. Rälssi- ja Manttaalipuiston yleissuunnitelma (Sitowise 2019).

Rälssipuistossa puron tulvatilaa lisätään pohjapadon ja tulvaniittyjen avulla. Suursateiden aikana pohjapato nostaa vettä uudelle länsireunan tulva-altaan niitylle, josta vesi valuu vähitellen suotopadon läpi tasaten tulvahuippua. Niityn yläpuolelle on suunniteltu kävelyreittejä, jotka ovat käytettävissä myös tulva-aikana.

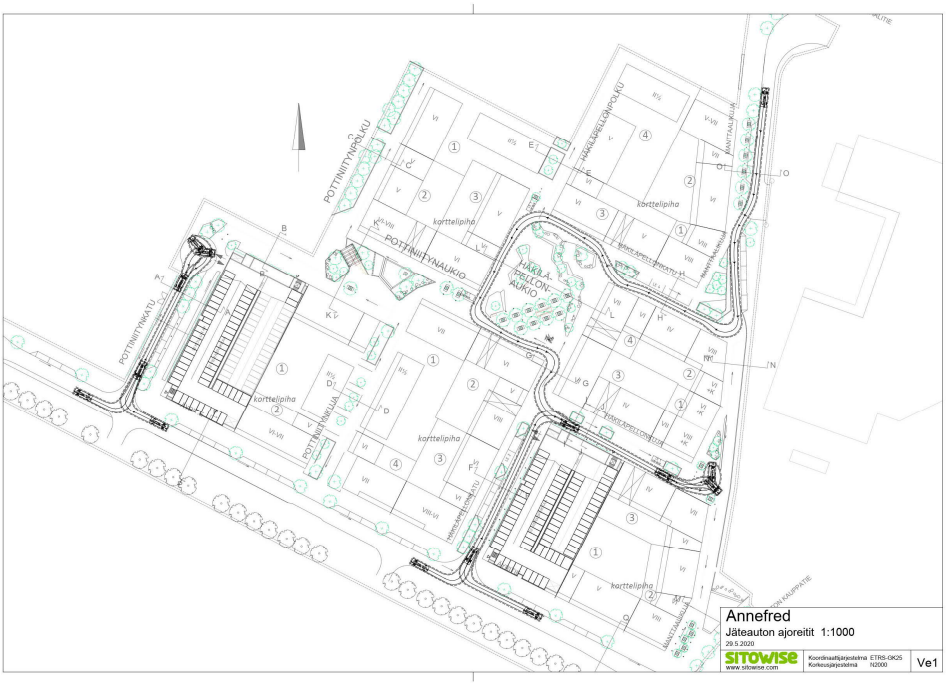
Annefredinpuistossa purouomaa muotoillaan laajemmaksi ja tulvaniityt nousevat loivasti sallien sadevesien nousun hetkellisesti kukkaniityille. Jalankulun reitit on tutkittu huolella niin koulun pihaan kuin korttelialueille.

Rälssipuiston ja Annefredinpuiston jatkosuunnittelu

Keväällä 2020 käynnistyi alueen puistojen jatkosuunnittelu, jossa Sitowise laatii Rälssipuistosta rakennussuunnitelman ja Annefredinpuistosta esirakentamissuunnitelman. Annefredinpuiston osalta on epävarmuustekijöitä, mistä syystä rakennussuunnittelua ei voida vielä tehdä. Y-korttelin pihan suunnittelu on auki, mm. arkkitehtikilpailun myöhästymisen vuoksi. Alkuperäisen puiston yleissuunnitelman mukaisen muurin rakentaminen koulun tontin osuudelle on todettu kalliiksi ja nyt esirakentamisvaiheessa on päädytty toteuttamaan vain mahdollisen koulun kentän osuudelle muuri, muutoin puro säilyy nykyisellä paikallaan koulun tontin puolella. Tämä tulee huomioida koulun ensimmäisen vaiheen pihan suunnittelussa esim. porrastamalla pihaa. Myös Annefredinpuistoon sijoittuvat vesihuollon uudistettavien runkolinjojen sijaintia suunnitellaan tarkemmin ja linjaukseen saattaa vielä tulla muutoksia suunnittelun edistyessä.

Annefred eteläisen (nro 002373) asemakaava-alueen kunnallistekninen yleissuunnitelma

Kevään 2020 aikana Sitowise Oy laati kunnallisteknisen yleissuunnitelman Annefred eteläisen asemakaava-alueelle. Selvitys valmistui kokonaisuudessaan kesäkuussa 2020. Työssä tutkittiin katuympäristön luonnetta, liikenneratkaisuja sekä tarkistettiin kaavassa osoitettujen katualueiden riittävyys ja laadittiin yleissuunnitelmatasoiset katusuunnitelmat (poikkileikkaukset, asemapiirros, huolto- ja pelastusajon reitit), johto- ja putkikartat, hulevesisuunnitelma sekä mm. vesihuollon yleissuunnitelma. Suunnittelussa on kiinnitetty erityistä huomiota hulevesien käsittelyyn. Annefredin katujen ja aukioiden hulevesien hallinta on suunniteltu toteutettavan luonnonmukaisin menetelmin katujen alaslaskettujen ja kasvein istutettujen biosuodatuspainanteiden sekä aukioiden laajempien hulevesipainanteiden avulla. Samalla katu- ja aukiotiloihin saadaan viihtyisyyttä, puita ja hulevesiä puhdistavia kasveja. Mahdollisuuksien mukaan osa puista ja kasveista voi olla myös kukkivia. Tavoitteena on hyödyntää ja puhdistaa katujen hulevesiä jo katu- ja aukioiden alueella.

Kuva 20. Jäteauton suunnitellut ajoreitit (Sitowise 2020).

Yleiskaavanmukaiselle virkistysreitille sovitettiin sijainti yhteistyössä Äyritien eteläpuoleisen asemakaavoituksen yhteydessä, jolloin Rälssitien alikulkutunnelista muodostuu aikanaan yhtenäinen viherreitti korttelialueiden läpi Annefredinpuistoon ja aina Pytinojan vartta metsäalueiden suuntaan. Viherreitti rauhoitettiin autoliikenteeltä ja sinne suunniteltiin mahdollisimman vähän kuntateknisiä putkilinjoja, jotta varmistetaan katuvihreän leveä kaista ja runsas puusto. Häkiläniitynaukio ja Pottiniityn aukioille kootaan yhteisöllisyyttä tukevia oleskelualueita, viherrakentamista sekä kaava-alueen teemojen mukaisia toimintoja.

Alueen sisäosat pyritään rauhoittamaan pääosin kävelylle ja pyöräilylle. Tästä syystä yleissuunnitelmassa suunniteltiin tarkasti myös huolto- ja pelastusajon reitit siten, että ne ulottuvat mm. aukiolle vain välttämättömin osin (kuva 20). Pelastautuminen alueella toteutetaan itsenäisen poistumisen periaatteella ilman nostopaikkoja kaduilla tai pihoilla, jolloin etenkin sisäpihoille jää tilaa vehreälle kasvillisuudelle.

Kadunvarsipysäköintiä sijoitetaan Äyritielle sekä alueen sisäosiin Häkiläniitynkadulle ja Annefredikadulle. LE-paikkoja on lisäksi osoitettu Häkiläniitynkadulle, Häkiläniitynkujalle sekä Annefredinkadun pihakatumaiselle osuudelle. Pottiniitynkadun varressa olevat pysäköintipaikat ovat päiväkodin saattoliikennettä varten. Alueen sisäosien kadunvarsipaikat palvelevat erityisesti huoltopysäköintiä ja kotihoidon tarpeita. Vieraspaikat sijoitetaan alueen pysäköintitaloihin.

3. ASEMAKAAVAN SUUNNITTELUN VAIHEET

3.1 SUUNNITTELUN KÄYNNISTÄMINEN, SITÄ KOSKEVAT PÄÄTÖKSET JA VIREILLETULO

Koko Aviapolis Urban Blocks-kilpailualueen maanomistajien asemakaavan muutoshakemukset on kirjattu saapuneiksi ja niille on annettu työnumero (suluissa):

- Äyritie 1 (YIT): 3.11.2017 (002373)
- Rälssitie 7a (KOy Paavontalo): 29.11.2017 (002374)
- Rälssitie 7c (L-House): 20.12.2017 (002379)
- Rälssitie 7b (DBC-Systems Oy): 22.12.2017 (002380)
- Vantaan kaupunki: 23.1.2018 (002389)
- Rälssitie 6 (KOy Rälssitie 16/ Valion Eläkekassa): 1.2.2018 (002393)

Asemakaavan muutosluonnos on otettu kaupunkisuunnittelun vuoden 2018 työohjelmaan numerolla 052500 (kala 29.1.2018). Koska kyseessä on selvitystyyppinen työ tulevien asemakaavamuutosten pohjaksi, on työ numeroitu selvitysten numerointitavalla.

Koko alueen kaavoitus tuli vireille 5.2.2018. Kaavaluonnosta koskevaa OAS:ia on päivitetty 26.2.2018. Alueen ensimmäisen asemakaavaehdotuksen, Annefred eteläisen aluetta koskeva päivitetty osallistumis- ja arviointisuunnitelma on päivätty 10.10.2019. Annefred eteläisen alue sisältää kokonaan kaavamuutoshakemuksen 002373 sekä osan kaavamuutoshakemuksen 002389 alueesta.

Alueen asemakaavoitukseen liittyen on allekirjoitettu yhteistyösopimus Vantaan kaupungin ja Kiinteistö Oy Vantaan Aviator Trade Parkin/YIT Rakennus Oy:n kesken 21.11.2018.

3.2 OSALLISTUMINEN JA YHTEISTYÖ

3.2.1 Osalliset

- alueen maanomistajat
- naapurit (viereisten alueiden omistajat ja vuokralaiset)
- asukkaat, yritykset ja työntekijät, asukas- ym. yhdistykset
- ne, jotka katsovat olevansa osallisia
- kaupungin asiantuntijaviranomaiset: maankäyttö ja ympäristö, varhaiskasvatus ja koulutus, Keski-Uudenmaan pelastuslaitos, kaupunginmuseo
- Muut viranomaiset ja yhteisöt: Uudenmaan liitto, HSL, HSY, Uudenmaan ELY-keskus, Vantaan Energia Oy, Elisa Oyj, DNA, Telia ja HSL.

3.2.2 Osallistuminen ja vuorovaikutus

Vireilletulo

Asemakaavamuutoksen alkamisesta on tiedotettu Vantaan kaupungin verkkosivuilla, Vantaan asukaslehdessä/ Vantaan Sanomissa sekä kirjeitse (MRL 62§) maanomistajille, naapureille ja viranomaisille. Kaavoitus tuli vireille 5.2.2018.

Kaavaluonnoksen (nro 052500) vireilletulovaiheessa mielipiteet pyydettiin 23.2.2018 mennessä (MRL 62 §) ja niitä saatiin 9 kappaletta saatiin. Näistä tiivistelmä alla:

- Vantaan Energia Sähköverkot Oy: Suunnittelualueelle tarvitaan useampia muuntamoita ja sähkön jakeluverkkoa. Suunnittelun edetessä tarkennetaan muuntamoiden sijainteja ja tarvemääriä.
- Kaupunkirakenteen tiivistäminen on HSL:n tavoitteiden mukaista. Alueelta on lisäksi hyvät pyöräily-yhteydet muualle. HSL painottaa, että pikaratikan linjaus Tikkurilantien ja Rälssitien kautta tulee huomioida suunnittelussa.
- HSY: Alueella sijaitsee päävesijohto ja -runkoviemäri sekä jakeluverkostoa ja keräilyviemäreitä. Päävesijohtoa ja jätevesiviemäreitä varten tulee kaavaan merkitä 10 m leveät johtokujat. Kaavamääräyksenä tulee mainita, että johtokuja-alueelle ei saa sijoittaa kiinteitä tai raskaita rakenteita, täyttöjä, maanleikkauksia eikä istuttaa puita tai pensaita. Lisäksi putket tulee tarvittaessa suojata rakentamisen aikana rakentamishankkeen toimesta.

  Muodostuvien uusien tonttien kytkentä vesihuoltoon tarkastellaan kustannusarvioineen kaavoituksen edetessä ja esitetään kaavaselostuksen osana vesihuollon esisuunnitelmassa.

  Alueen nykyisen vesijohto- ja jätevesiviemäriverkoston kapasiteetin riittävyys tulee varmistaa vesihuollon yleissuunnitelmassa. Vesihuollon suunnitteluun ja toteutukseen tulee varata riittävästi aikaa.
- Vantaan kaupunginmuseo: Kaava-alueella ei sijaitse tunnettuja rakennetun kulttuuriympäristön kohteita, mutta Rälssitien pohjoispäädyssä sijaitsee 1980-luvun loppupuolen rakennuskantaa, jotka ikänsä puolesta kuuluvat jo kohderyhmään, joiden kulttuuriympäristöllinen merkitys tulee arvioida maankäytön muutosten yhteydessä. (maaliskuussa 2018: kaupunginmuseo kävi katsomassa kahdeksankymmentäluvun rakennuksia ja totesi, että niillä ei ole sellaisia erityisiä arvoja, että museo esittäisi niiden suojelua asemakaavassa. Rakennusten nuoren iän ja

tarpeeksi laajan vertailutiedon puuttumisen vuoksi perusteellisempi rakennushistoriallinen arviointi siirtyy myöhempiin maankäytön päätöksentekoprosesseihin.)

- Gasum Oy: Ei huomautettavaa.
- Caruna Oy, Fingrid Oyj: Alueella ei sijaitse Caruna Oy:n sähköverkkoa eikä Fingridin voimajohtoja.

Lisäksi tuli kaksi naapuruston yhteydenottoa, joissa ei varsinaisesti otettu kantaa suunnitelmiin, mutta ei vastustettukaan.

Asemakaavaluonnos

Nähtävillä olo ja lausuntojen pyytäminen

Koko AUB-kilpailualuetta koskeva asemakaavaluonnos valmistui marraskuussa 2018 ja se asetettiin nähtäville 28.11.2018-2.1.2019. Lausunnot pyydettiin Uudenmaa ELY-keskukselta, Helsingin seudun liikenteeltä (HSL), Helsingin seudun ympäristöpalveluilta (HSY), Vantaan Energia Oy:ltä, Keski-Uudenmaan pelastuslaitokselta ja Vantaan ympäristöyhdistykseltä. Lausuntoja saatiin 4 kpl.

- Uudenmaan ELY-keskus kehotti hyödyntämään Aviapoliksen liikenneverkkoselvitystä kaavaratkaisun muodostamiseen sekä mm. huomioimaan asemakaavassa melu-, tärinä- ja hulevesiasiat sekä vaiheittain rakentamisen mahdollisuudet.
- HSL pitää kaupunkirakenteen tiivistämistä HSL:n tavoitteiden mukaisena. Lausunnossa kehotetaan huomioimaan suunnittelussa pikaratikan linjaus sekä todetaan että pysäkit ja pysäkkijärjestelyt tulee suunnitella yhteistyössä HSL:n kanssa.
- Vantaan Energia toivoi lausunnossaan, että nyt esitetyt muuntamoiden sijoitukset pidetään ennallaan, mutta osaa kiinteistömuuntamoista halutaan muuttaa puistomuuntamoiksi. Kaukolämpöputket tulee huomioida suunnittelussa.
- HSY toteaa lausunnossaan, että selostuksesta puuttuu perusteet runkolinjan uusimiselle sekä tiedot vesihuollon alustavasta määrä- ja kustannusarviosta. Vesihuollon yleissuunnitelmalla tulee varmistaa vesihuoltoverkoston riittävyys.

Kaavaluonnoksen lausuntojen huomioiminen asemakaavaehdotuksen laadinnassa

Kaavaluonnoksesta saatujen lausuntojen perusteella asemakaavaehdotusvaiheessa on huomioitu pikaratikan tilavaraus leventämällä Rälssitien katualuetta, teetetty alueelle meluselvitys ja täydennetty mm. melu- ja hulevesimääräyksiä. Puistoalueille on varattu johtoalue HSY:n uutta vesihuollon runkolinjaa varten, tarkistettu kiinteistömuuntamoiden sijoittumispaikat sekä päätetty siirtää alueen halki kulkeva kaukolämpöputki kulkemaan alueen reunaa Annefredinkatua sekä Manttaalikujaan pitkin Äyritielle. Lisäksi selostusta on täydennetty lausuntojen mukaisesti.

Asemakaavaehdotus

Kick off-tilaisuus

Kaavaluonnoksen valmistumisen jälkeen 21.3.2019 järjestettiin työpajamuotoinen Kick off-tilaisuus. Tilaisuudessa keskusteltiin eri teemoista ja tavoitteena oli löytää alueen rakentumisen kannalta keskeisimmät asiat, tavoitteet sekä tutustuttaa toimijoiden osapuolia toisiinsa tulevan kaavahankkeen käynnistämiseksi. Työpajan teemoina olivat Kaupunkiympäristö ja asuminen,

yhteisöllisyys ja eritoimintojen sekoittuneisuus, imago ja identiteetti, aluekehityksen ohjaus, kiertotalous sekä yleiset alueet, puistot ja pihat.

Päivitetty osallistumis- ja arviointisuunnitelma ja mielipiteiden huomioiminen

Asemakaavaehdotuksen laatimisen alkuvaiheessa, syksyllä 2019 päivitettiin kaava-aluetta koskeva osallistumis- ja arviointisuunnitelma. Mielipiteet siihen pyydetiin 11.11.2019 mennessä ja niitä saatiin yhteensä 6 kpl.

- Vantaan Energia totesi mielipiteessään, että muuntamoiden paikat tarkennetaan tarkemmassa suunnittelussa ja tähän vaikuttaa rakentamisen vaiheistus. Myös alueella sijaitsevien kaukolämpöputkien huomioiminen tuotiin esillle.
- Etola Kiinteistöt Oy toivoi,että alueen suunnittelussa huomioidaan Etolan kiinteistöllä tapahtuva teollinen toiminta ja näkymät uusista rakennuksista kiinteistön suuntaan toteuttamalla kiinteistön rajan läheisyyteen näkymähaittaa vähentävä viherkaista puustoineen. Manttaalikuja toivoitaan säilytettävän nykyisen tasoisena raskaan liikenteen tarpeita varten.
- Fingrid Oy:lla ei ollut huomautettavaa asemakaavamuutoksen lähtökohdista.
- Helsingin seudun liikenne- kuntayhtymä (HSL) viittaa aiempaan kaavaluonnoksesta antamaansa lausuntoon ja painottaa erityisesti pikaratikan linjauksen huomioimista suunnittelussa.
- Helsingin seudun ympäristöpalvelut (HSY) tuo esille alueella sijaitsevan päävesijohdon ja runkoviemärin siirtämistarpeet. Vesihuoltoa varten tulee kaavaan merkitä 10 m leveät johtokujat. Lisäksi HSY esittää johtokujaan liittyvää tarkentavaa kaavamääräystä ja toteaa että uusien tonttien kytkentä vesihuoltoon tulee tarkastella kaavoituksen edetessä vesihuollon esisuunnitelmassa.
- Vantaan kaupungin Sivistystoimi tarkensi lähettämässään sähköpostissa alueelle sijoittuvan Atomin yhtenäiskoulun oppilaiden tavoitteellista mitoitusta sekä antoi lisäohjeita toimintojen ja pihan mitoitukseen.

Asemakaavaehdotuksen laadinnassa edellä kuvatut mielipiteet on huomioitu seuraavanlaisesti. Kiinteistömuuntamoiden paikat on tarkistettu yhteistyössä Vantaan Energia Sähköverkot Oy:n kanssa rakentamisen vaiheistus huomioiden. Samoin kaukolämpöputken uusi linjaus sekä alueelle tulevien kaukolämpöputkien sijainnit on sovittu yhdessä Vantaan Energian edustajan kanssa. Etolan kiinteistön ja asuinkortteleiden välille on katujen yleissuunnittelussa mahdutettu puurivit näkösuojaksi koko Manttaalikujan ja Annefredinkadun asuinkortteleiden osuudelle. Ratikan tarvitsema tilavaraus on tarkistettu ratikan yleissuunnitelman mukaiseksi ja Rälssitietä on levennetty hieman lisää kaavaluonnokseen verrattuna. Puistoalueelle sijoittuva runkolinja on osoitettu puistoon 10 m johtokujalla, mutta kaavassa esitetty linjausta joudutaan mahdollisesti vielä korjaamaan linjauksen tarkemman suunnitelman edetessä. Sivistystoimen kommenttien mukaan on korjattu koulun oppilasmääräksi 900 oppilasta. Lisäksi koulun tontin toimintoja ja tulevassa koulun SR-kilpailun kilpailuohjelmassa huomioitavia asioita on tarkennettu yhdessä tilakeskuksen kanssa.

Asemakaavaehdotuksen nähtävilläolo ja lausuntojen pyytäminen

Täydentyy

Nähtävilläolon jälkeen tehdyt muutokset kaavakarttaan ja -määräyksiin
Täydentyy

3.3. ASEMAKAAVAN TAVOITTEET

3.3.1 Lähtökohta-aineiston antamat tavoitteet

Kunnan asettamat tavoitteet

Vantaan valtuustokauden 2018 – 2021 strategia (Kv 11.12.2017)

Kaupunkia tiivistetään lähiluontoa vaalien. Nykyistä kaupunkirakennetta vahvistetaan resurssiviisaasti. Kaupunkikeskusten kehittämismahdollisuudet hyödynnetään rohkeasti ja kaupunkiympäristöistä ja asunnoista tehdään kansainvälisesti kilpailukykyisiä. Ratkaisuissa ja päätöksenteossa turvataan talouden tasapainoa, lisätään kaupungin elinvoimaa ja vetovoimaa, edistetään asukkaiden hyvinvointia, ollaan edelläkävijöitä palvelujen kehittämisessä ja johdetaan uudistuen ja osallistuen.

MAL-tavoitteet

MAL-sopimusten tavoitteena on yhdyskuntarakenteen ja liikennejärjestelmän yhteensovittaminen siten, että

- luodaan edellytyksiä tonttitarjonnan ja asuntotuotannon merkittävälle lisäämiselle ja
- liikenteeseen kohdistettujen ja joukkoliikennettä tukevien investointien täysimääräiselle hyödyntämiselle
- edistetään uusien liikennepalvelujen syntymistä henkilö- ja tavaraliikenteessä.

Maapoliittiset linjaukset koskien kaavoitusta, maanhankintaa ja maanluovutusta (Kv 18.6.2018)

- Maanhankinta on ennakoivaa sekä kaupungin ja asukkaiden edun mukaista.
- Maa- ja asuntopolitiikka on seudullisesti vastuullista ja asetettujen tavoitteiden mukaista.
- Asuntotuotanto on monipuolista ja sosiaalisesti kestävää. Asukkaille löytyy tarpeita sekä maksukykyä vastaava koti.
- Maankäyttöä ja palveluverkkoa suunnitellaan kokonaisvaltaisesti.
- Sujuva kaupunkisuunnittelu luo mahdollisuudet viihtyisille asuinalueille, monipuoliselle asuntotuotannolle ja menestyksekkäälle yritystoiminnalle.
- Rakentaminen painottuu keskuksiin, raideliikenteen yhteyteen ja olemassa olevaan infrastruktuuriin.
- Maankäyttösopimuksia käytetään aktiivisesti maa- ja asuntopoliittisten tavoitteiden toteuttamisessa.
- Asuinalueet ovat turvallisia, viihtyisiä ja sisältävät asukkailleen rakkaita paikkoja. Vantaalla on hyvä elää.
- Tontteja luovutetaan monipuolisesti asumisen ja elinkeinoelämän tarpeisiin.
- Maaomaisuutta hallitaan järkevästi ja kustannustietoisesti.

Vantaan arkkitehtuuriohjelma 2015 (Kv 11.5.2015):

- Luomme Vantaalle kerroksellisen, tiiviin ja läheisen kaupunkikuvan.
- Kannustamme hyvään ja kohtuuhintaiseen arkkitehtuuriin, kestävään rakentamiseen sekä uusien energiamuotojen käyttöön.

- Otamme ympäristökriteerit ja uudet elämäntavat mukaan suunnittelutavoitteisiin.
- Satsaamme julkisiin viihtymisen paikkoihin ja luomme tiloja kulttuurien kohtaamisille.
- Luomme Vantaalle kerroksellisen, tiiviin ja läheisen kaupunkikuvan.
- Teemme kaupungissa liikkumisesta ja arjesta tehokasta ja helppoa.
- Säilytämme viherrakenteen vahvana osana kaupungin kehittämistä.
- Arvostamme arkkitehtuuria ja rakennusperintöä.
- Tuomme valon, värin ja taiteen osaksi hyvää arjen arkkitehtuuria.
- Vahvistamme maisema-arkkitehtuurilla ympäristörakentamisen laatua. Otamme maiseman antamat lähtökohdat huomioon ja säilytämme paikan henkeä luovia elementtejä.
- Suunnittelemme ulkotiloista laadukkaita ja vehreitä.
- Parannamme kävelyn, pyöräilyn ja joukkoliikenteen edellytyksiä ja edistämme kaupunkipyörän mahdollisuuksia. Varmistamme pyöräilyn laatukäytävien toteutumisen.

Resurssiviisauden tiekartta (Kv 18.6.2018)

- Resurssiviisauden tiekartta määrittää Vantaan pitkän aikavälin ympäristötavoitteita ja konkretisoi valtuustokauden 2018 – 2021 strategiaa. Kaupunkisuunnittelussa keskeisiä tavoitteita ovat:
- Kaupunkirakenne on kestävästi täydentyvä ja sekoittuva.
- Liikkuminen on hiilineutraalia, sujuvaa ja kohtuuhintaista.
- Varaudutaan ilmastonmuutoksen vaikutuksiin ja käytetään resurssitehokkaita, luonnonmukaisia ratkaisuja.
- Luonnon monimuotoisuus säilytetään ja sitä kartutetaan myös rakennetuilla alueilla.
- Viherrakenne luo hyvinvointia ja viheralueet ovat helposti saavutettavissa.
- Ohjataan uusiutuvan energian käyttöön.

Aviapoliksen kaavarungon tavoitteet

Kaupunginvaltuuston 18.4.2016 hyväksymän Aviapoliksen kaavarungon mukaan Aviapoliksen suunnittelun tavoitteina on:

- tehdä autokaupungista käveltävän kokoinen kaupunki, jossa voi viihtyä ja viipyä,
- tehdä ekologisesti ja kulttuurisesti kestävää kaupunkia,
- edistää kestäviä ja kilpailukykyisiä kulkumuotoja ja innovatiivisia liikkumisratkaisuja,
- mahdollistaa 60 000 työpaikkaa ja 20 000 asukasta,
- tehdä lentokenttäkaupunki, jonne tullaan läheltä ja kaukaa.

3.3.2 Muut tavoitteet

AUB-kilpailun tavoitteet

Kilpailulla haettiin ehdotuksia, joissa työ, asuminen, oppiminen, kasvatus ja virkistys sekoittuvat synergisellä ja innovatiivisella tavalla. Kaupunkitoimintojen sekoittuessa suunnitelman tuli samalla olla toteutettavissa tarpeen mukaan vaiheittain.

Tavoitteena on kestävä kaupunkirakenne, joka tukee vähäpäästöisiä liikkumismuotoja. Liikkumisratkaisujen on yhdessä maankäytön kanssa tuettava henkilöautoilusta riippumattoman elämäntavan mahdollistamista. Ensisijaiset liikkumisen muodot ovat joukkoliikenne, kävely ja pyöräily.

Pysäköintiratkaisujen osalta on syytä pohtia niiden muuntojoustavuutta, esimerkiksi mahdollisuuksia muuntaa pysäköintirakennuksia muuhun käyttöön tai hyödyntää niitä materiaalina.

Tavoitteena on muodostaa omaleimaisia ja elämyksellisiä, Aviapoliksen identiteettiä vahvistavia ulkotiloja sekä puistoalue, joissa luonnon monimuotoisuus ja toiminnallisuus kohtaavat ja jotka luovat mahdollisuuksia keskustamaiselle viheralueelle.

Alueella suositaan yhteiskäyttöisiä ja jaettuja ratkaisuja. Kestävyyden kannalta on keskeistä huomioida myös viherympäristön laatu ja monipuolisuus sekä ympäristöterveys.

Alueella suositaan maavaraisia pihoja, viherkattoja sekä hulevesiaiheita viihtyisyystekijänä. Asukkaille luodaan mahdollisuuksia ympäristön hoitoon esimerkiksi korttelivilјelyn muodossa. Ilmastovaikutusten minimoimiseksi on tärkeää vähentää rakennusten lämmityksen ja jäähdytyksen tarvetta sekä energiankulutuksesta aiheutuvia päästöjä. Alueella hyödynnetään uusiutuvaa energia, erityisesti aurinkoenergiaa. Lämmitys- ja jäähdytystarvetta voidaan vähentää passiivisin keinoin (suuntaus, sijoittelu, ikkunat, suojaavat rakenteet, viherkatot ja muu kasvillisuus).

Tavoitteena on myös kehittää ja brändätä Aviapolis-aluetta referenssikohteena Smart & Clean -yrityksille. Suunnittelualueella Smart & Clean -ratkaisut voivat liittyä esimerkiksi tilojen yhteiskäyttöön, talotekniikkaan, pysäköintiin, energian tuotantoon ja käyttöön, hulevesien hallintaan, liikkumiseen ja pysäköintiin.

Asemakaavaehdotuksen aloituskokouksen ja kick off-työpajan tavoitteet

Kaavaluonnoksen valmistumisen jälkeen on maaliskuussa 2019 pidetty AUB:n suunnittelun Kick off-tilaisuus, jossa pohdittiin työpajoissa alueen tulevaa imagoa ja suunnittelun tavoitteita. Myöhemmin kesäkuussa 2019 pidetyssä aloituskokouksessa (Annefred eteläinen) kirjattiin ylös eri tahojen tarkemmat tavoitteet jatkosuunnittelulle. Näissä tilaisuuksissa esille nousivat erityisesti seuraavat tarkemmat tavoitteet:

- Korttelipihoista ja kaupunkitilasta tavoitellaan mahdollisimman vihreää. Palotekninen pelastaminen toteutetaan ilman sisäpihalle sijoitettavia nostopaikkoja. Kaavassa määritellään vihertehokkuuden tavoiteluku.
- Atomin (koulurakennus) merkitys ja potentiaali koko alueelle tulee hyödyntää. Suunnittelussa tulee varmistaa turvallisten koulureittien syntyminen.
- Aukiotilojen ja julkisen ulkotilan asemaa ja suhdetta asuntoihin tutkitaan jatkosuunnittelussa. Laadukkaan julkisen tilan tulee muodostaa synteesi rakennusten kanssa.
- Yhteys kehä III toiselle puolelle (Jumbon) suuntaan tulee toteuttaa laadukkaasti. Huomiota tulee kiinnittää myös muiden yhteyksiä luomiseen alueen ulkopuolelle, rajaavista liikenneväylistä huolimatta.
- Viheralueiden tilatarpeet tulee huomioida. Puiston rooli ja merkitys osana alueen identiteettiä hyödynnetään.
- Vesihuollon ja katualueiden mitoitus tarkennetaan. Tutkitaan hulevesien viivyttämisen mahdollisuuksia osana viherkatuja.
- Hiilineutraalius osaksi alueen suunnittelua (mm. varautuminen uusiutuvan energian tuotantoon, yhteisöllistä asumista, ilmastokestävyyteen tähtääviä vaatimuksia).
- Aviapolis Urban Blocks-kilpailun parhaat ajatukset ja ideat viedään toteutukseen asti.
- Noudatetaan Vantaan asuntopoliittisia tavoitteita.
- Pysäköintitalon sijoittamista Äyritien kulmaan tai lähemmäs koulun tonttia tutkitaan
- Asuntojen tulee olla muuntojoustavia. Asuntojen avautumiseen ja ilmansuuntiin tulee kiinnittää huomiota.
- Panostetaan yhteisöllisyyteen ja toimintojen sijoittumiseen edullisimmille paikoille. Yhteistiloja sijoitetaan mm. keskeisten, laadukkaasti toteutettujen tori- ja oleskeluaukioiden

ympärille. Hyödynnetään koulun tiloja iltakäyttöön ja pohditaan uusia tapoja hyödyntää pysäköintilaitoksiin liitettäviä tiloja.
- Suunnitellaan yksilöllisiä ja omaleimaisia kortteleita.
- Alueen imago ja identiteetti: Uskalletaan tehdä jotain uutta ja tulevaisuuteen nojaavaa, silti kotoisaa ja viihtyisää. Myös liikenne ja liikkumisen muodot sekä alueen rakentaminen ja mahdollisuudet kiertotalouteen huomioitava imagotekijöinä.

Asemakaavaehdotuksen tarkentuneet tavoitteet

Asemakaavaehdotuksen ja sen pohjaksi työstetyn toteutukseen tähtäävän viitesuunnitelman suunnittelun aikana todettiin tarve laatia tarkennetut, kaikkien osapuolien hyväksymät tavoitteet Annefredin alueen suunnittelulle. Tavoitteet valmistuivat joulukuussa 2019. Suunnittelulle tunnistettiin kolme pääteemaa, jotka ovat linjassa koko Aviapoliksen alueen suunnittelutavoitteiden kanssa.

1. Kävelijäystävällinen ja elävä urbaani kaupunkiympäristö

- Suunnittelussa kävelyä, pyöräilyä ja julkisen liikenteen yhteyksiä priorisoidaan
- Julkisesta ulkotilasta ja kortteleiden puolijulkisista tiloista muodostetaan yhteisöllistä, elävää ja viihtyisää urbaania kaupunkitilaa.
- Kortteleiden aukioihin ja raitteihin rajautuvaan maantasokerrokseen muodostetaan aktiivista kivijalkatilaa.
- Julkinen rakentaminen on laadukasta ja vuorovaikutuksessa urbaanin kaupunkiympäristön kanssa.

2. Laadukas tulevaisuuden asuminen
- Alueelle suunnitellaan uusia asumisen ratkaisuja
- Asuinkortteleista muodostetaan monimuotoisia
    - Vaihteleva kerrosluku
    - Erilaiset rakennustyypit
    - Toimintojen sekoittuneisuus
- Laadukas, kotoisa arkkitehtuuri
- Pysäköintitalot ja uudet liikkumisen ratkaisut vastaavat muuttuneisiin tarpeisiin

3. Vehreä ja ekologinen asuinalue
- Julkiset aukiot ja yksityiset asuinkorttelit muodostavat ekologisen verkoston
- Vehreä viherreitti kulkee alueen läpi Jumbolta Äyritien kautta puistoon ja tulevaisuudessa ratikkapysäkille
- Puisto, koulun piha, aukiot ja korttelit muodostavat yhdessä viihtyisän asuinympäristön
- Alueella pilotoidaan resurssiviisauden periaatteita

3.4 ASEMAKAAVARATKAISUN VAIHTOEHDOT

3.4.1 Asemakaavaluonnoksen ratkaisuvaihtoehdot

Asemakaavaluonnosvaiheessa (nro 052500) on Aviapolis Urban Blocks-viitesuunnitelman laadinnan yhteydessä tutkittu vaihtoehtoisia ratkaisuja mm. yhtenäiskoulun ja päiväkodin eli Atomin sijoittumiselle ja koolle sekä pysäköinnin toteuttamiselle.

Yhtenäiskoulun ja päiväkodin, Atomin, paikka ja koko (Kuvat: Mandaworks AB ja MASSLab LDA)

1. Kilpailuehdotuksen mukainen sijainti

\+

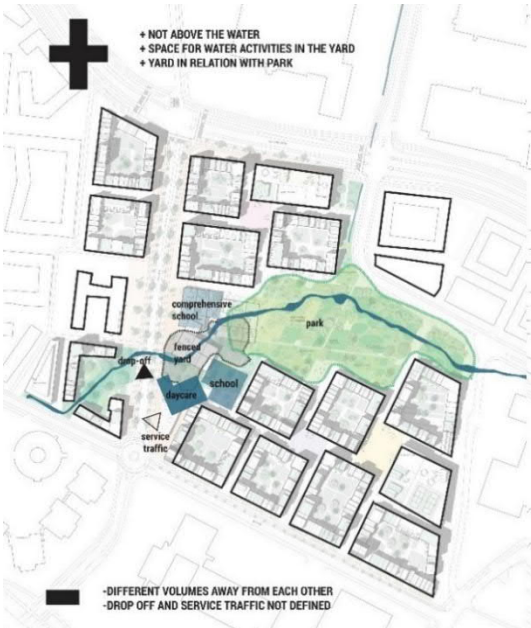
Atomi sijaitsee keskeisesti suunnittelualueella ja lyhyen kävelymatkan päässä tulevalta raitotiepysäkiltä riippumatta siitä, mihin pysäkki lopulta sijoittuu.
Rakennus sijaitsee kaupunkikuvassa näkyvästi.
Atomi liittyy osaksi puistoa.
Vesielementti korostuu Atomin toiminnassa ja sijainnissa.

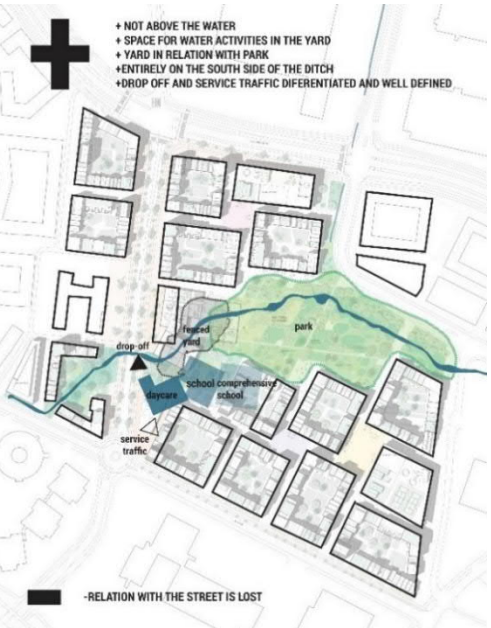
\-

Atomin sijainti ojan päällä on vaikea.
Pihatilat ovat niukkoja.

2. Vaihtoehdot 1 ja 2: Oja pihan läpi

- Oja ei voi kulkea koulun ja päiväkodin pihojen läpi. Pihojen tulee olla riittävän laajat. Päiväkodin pihan tulee olla aidattu. Pihat avautuvat pohjoiseen.

- Koulu- ja päiväkotitilojen tulee olla yhtä rakennusta.
- Saatto- ja huoltoliikenteen tulee olla selkeämmin järjestetty.

3. Vaihtoehdot 3 ja 4: Atomi ojan eteläpuolella
- Koulun ja päiväkodin pihojen tulee olla rakennuksen välittömässä läheisyydessä.
- Pihoilta voi seurata ojan elämää.
- VE3:n piha avautuu pohjoiseen.
- Julkinen rakennus asettuu tien varteen.

4. Vaihtoehdot 5 ja 6: Atomi ojan pohjoispuolella
- Asuinkortteleiden määrä pienenee.
- VE5 on urbaani, eikä ole kosketuksissa veteen. VE6 on edelleen liian lähellä ojaa.
- Pihat avautuvat etelään.

5. Vaihtoehto 7

- Kehityskelpoinen vaihtoehto, vaikka pihat avautuvat pohjoiseen ja rakennus on kaupunkikuvallisesti ahtaasti.
- Ojaa voidaan hieman siirtää pohjoisemmaksi, jotta pihasta saadaan isompi. Piha liittyy saumattomasti puistoon.
- Saatto- ja huoltoliikenne voidaan järjestää

Pysäköintitalojen määrä ja sijainti (Kuvat: Mandaworks AB ja MASSLab LDA)

1. Kilpailuehdotuksen mukainen määrä ja sijainti

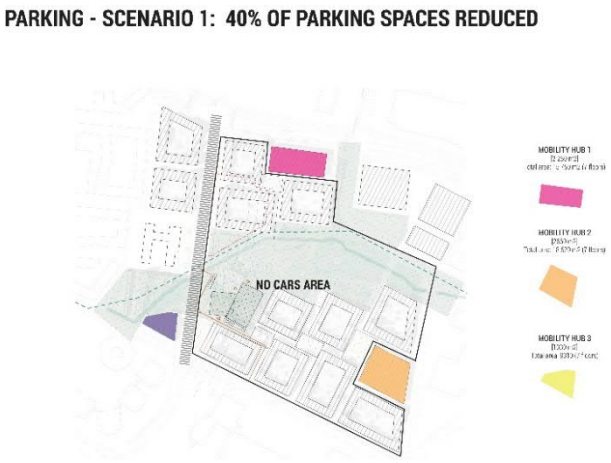
Tikkurilantien ja Manttaalikujan pysäköintitalojen sijainti on hyvä, mutta Rälssipuistoon ei voida sallia pysäköintitaloa valmistumaisillaan olevan asuinrakennuksen eteen. Pysäköintitaloissa 5 - 7 kerrosta. Myöhemmin voidaan tutkia vuorottaispysäköinnin mahdollisuutta Äyritien toimistojen kanssa olemassa olevissa pysäköintitaloissa.

2. Vaihtoehto 1: Perusnormien mukaan

Pysäköintipaikkoja tarvitaan 2 556 kpl, jos rakennusoikeus on kaikkiaan 190 000 k-m^2. Pysäköintitalot ovat 7-kerroksisia.

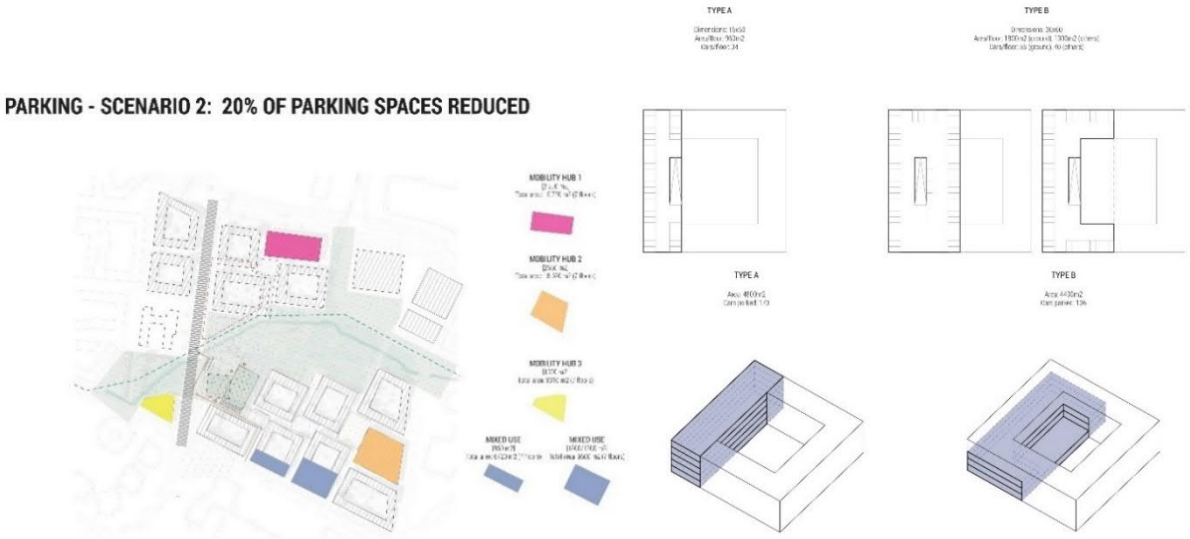
3. Vaihtoehto 2: Perusnormi miinus 40 %

Jos pysäköinti on ainakin osittain vuorottaispysäköintinä nimeämättömillä paikoilla, voidaan pysäköintipaikkojen määrää vähentää jopa 40%.
Pysäköintitalot ovat 7-kerroksisia.

Vaihtoehto 4: Perusnormi miinus 20 %

- Jos pysäköinti järjestetään pieneltä osin vuorattaispysäköintinä ja nimeämättömillä paikoilla, voidaan pysäköintipaikkojen määrää vähentää 20 %.
- Pysäköintipaikkojen tarve voi tulevaisuudessa vähentyä mm. yhteiskäyttöautojen yleistyessä. Jos asuinkortteleihin varataan tilaa pysäköintitaloja varten, voidaan ne siinä tapauksessa korvata myöhemmin asuinrakennuksella.
- Esitetyt pysäköintitalot ovat 7-kerroksisia.

3.4.2 Asemakaavaluonnoksen ratkaisun valinta ja perusteet

Asemakaavaluonnosvaiheessa kilpailuehdotusta kehitettiin eteenpäin yhteistyössä kilpailuehdotuksen tekijöiden, Mandaworks AB:n ja MASSLab LDA:n, sekä kaupungin asiantuntijoiden kanssa.

Asemakaavasuunnittelun ”punaisena lankana” on ollut ympäristön fyysinen ja toiminnallinen monipuolisuus. Kaupunkikuvan moninaisuus tulee ilmi mm. siinä, että jokaisessa korttelissa on useita rakennustyyppejä ja vaihtelevia kerroslukuja. Näyttää, että alue olisi rakentunut pitkän ajan kuluessa. Kortteleissa on sekoittuneena myös erilaisia toimintoja.

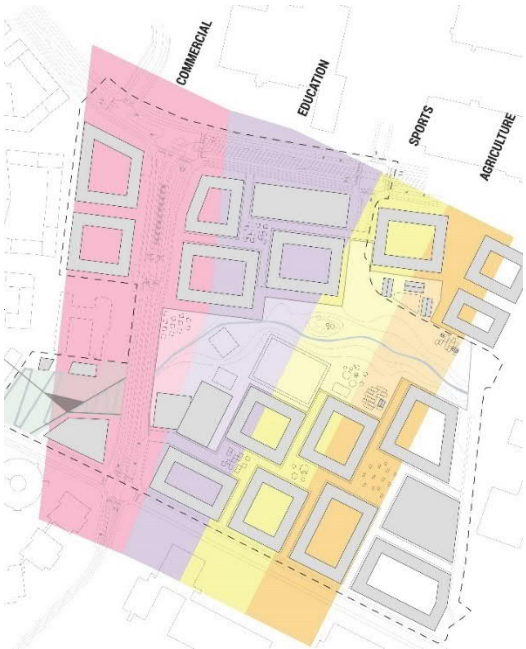
Kuva33. Korttelin idea (Mandaworks AB ja MASSLab LDA, 2018)

Yhteisöllisyyttä luodaan ja lisätään kortteleiden välisillä naapurustoaukioilla, jotka toimivat asukkaiden kohtaamisen paikkana ja alueen paikallisidentiteetin antajina, sekä kortteleihin sijoittuvilla, asukkaiden yhteistiloilla. Katoille voidaan rakentaa esimerkiksi oleskelu- ja liikuntatiloja.

Suunnittelualueen moninaisuuden identiteettiä luovat koko suunnittelualueen halkaisevat teemavyöhykkeet: kaupallisuus, oppiminen, liikunta ja viljely. Teemat toistuvat puistoissa, pihoilla, aukioilla, kaduilla, rakennuksissa ja ojan käsittelyssä ja tekevät paikoista omaleimaisia.

Naapurustoaukiot toistavat teemoja: viljelypalstojen lähellä olevalla aukiolla on esim. vihannesten myyntiä tai lähiruokatori, urheilukentän lähellä olevalla aukiolla on liikuntavälineitä, koulun lähellä olevilla aukioilla on jotain kasvatuksellista, kuten kierrätyspiste tai kokeellisuutta hyväksi käyttävää toimintaa. Teemat voivat jatkua myös aukioiden varrella olevissa maantasokerroksen tiloissa.

Teemat näkyvät toiminnallisena ja/tai taiteen aiheena.

Kuva 34. Viitesuunnitelmassa alueelle esitetyt toiminnalliset teemavyöhykkeet (Mandaworks AB, MaSSLab LDA, 2018).

Yhtenäiskoulu ja päiväkoti Atomi

Atomin tonttikokoa on suurennettu ja paikkaa siirretty kilpailuehdotukseen nähden, mikä vähentää asuinkortteleiden määrää. Tontti on kokonaan tulva-alueen ulkopuolella. Saatto- ja huoltoliikenne voidaan järjestää niin, etteivät ne risteä. Aukioon rajoittuvilta sivuiltaan

rakennus voidaan rakentaa tontin rajaan kiinni rajaamaan kaupunkirakenteen kannalta oleellista aukiota.

Puistojen hulevesiratkaisu ja laajuus

Asemakaavasuunnittelun kanssa rinnan on aloitettu Rälssi- ja Manttaalipuistojen hulevesitarkastelu (Sitowise). Alustavien selvitysten mukaan suuri osa puiston pinta-alasta on tulvatilanteessa vaarassa joutua veden valtaan. Toiminnallisia paikkoja sijoitetaan pääasiassa kohoumille, jotka tulvatilanteessa jäävät kuiviksi.

Nykyinen jätevesiputki uusitaan ja siirretään hieman pohjoisemmaksi. Myös ojauomaa siirretään pohjoisemmaksi. Näin koulun ja päiväkodin tontille saadaan enemmän tilaa.

Rälssipuisto

Jotta Manttaalipuistossa vesi olisi puhtaampaa, sijoitetaan Rälssipuistoon veden suodatinrakenteita. Rälssipuiston hulevesialtaat ottavat ensimmäisinä vastaan myös tulvat. Tulva-altaan laajuuden takia puiston pohjoisosaan ei mahdu rakennuksia, joita kilpailuehdotuksessa esitettiin.

Puiston eteläosaan sijoittuu rakennus, esimerkiksi tulevaisuuden liikkumistarpeita varten.

Korttelit

Umpikortteliratkaisu, jossa rakennusten kerrosluku ja rakennustyypit vaihtelevat, todettiin hyväksi lähtökohdaksi työn alussa. Kilpailuehdotuksen mukaisesti kortteleissa tulee olla vaihtelua mm. rakennusten korkeuden ja tyypin suhteen.

Katuverkko

Katuverkon mitoitusta on tarkistettu niin, että myös alustavasti arvioiduille maanalaisille johtoverkostoille on tilaa. Samalla on alustavasti määritelty ne katuosuudet, joille voi istuttaa puita.

Manttaalitien katkaisu

Manttaalitie katkaistaan puiston kohdalta, jotta puistoympäristö saadaan rauhoitettua autoliikenteeltä ja etenkin raskaalta liikenteeltä. Tulevaisuudessa on mahdollista sijoittaa asuinrakentamista myös kortteliin 52305, missä se näin sijoittuisi puiston laitaan, lähes veden äärelle. Etolan huoltopihan liikenne tapahtuu tien katkaisun jälkeen Tammiston kauppatien kautta, millä minimoidaan häiriöt asumiselle ja puiston käytölle.

Pysäköintitalot

Tikkurilantien varren pysäköintitalo palvelee alueen pohjoisosaa ja toinen pysäköintitalo alueen eteläosaa. Rälssipuiston laitaan on mahdollista rakentaa tulevaisuuden liikkumispalveluiden pysäköinti- ja muita tiloja.

3.4.3 Asemakaavaehdotuksen ratkaisun valinta ja perustelut

Asemakaavaluonnoksen valmistuttua suunnittelua jatkettiin Annefred eteläisen alueella, joka käsittää AUB-kilpailualueesta puistoalueet, sekä niiden eteläpuoliset asuinkorttelit sekä Y- ja C-korttelit. Asemakaavaehdotuksen pohjaksi laadittiin tarkempi, toteutukseen tähtäävä viitesuunnitelma yhteistyössä YIT Rakennus Oy:n ja ARK-House Arkkitehdit Oy:n kanssa. Pihasuunnittelun osalta työssä oli mukana Aino Landscaping Oy. Viitesuunnitelman lisäksi laadittiin rakentamistapaohjeet, jotka selkeyttävät asemakaavaa ja kokoavat suunnittelun aikana tarkentuneet ideat ja periaatteet alueen toteutuksesta tuleville rakentajille.

Suunnittelun lähtökohtana oli kaavaluonnoksen mukainen korttelirakenne ja sitä on tarkemmassa viitesuunnitelmassa noudatettu pääsääntöisesti. Pysäköintitalo päätettiin jakaa kahdeksi pienemmäksi kokonaisuudeksi, jotta niiden toteuttaminen olisi joustavampaa (ei tarvitse rakentaa isoa kerralla vaan toinen voidaan rakentaa alueen kehittyessä, pysäköintitarpeen kasvaessa). Tällä ratkaisulla myös saadaan rauhoitettua alueen sisäosat kevyelle liikenteelle ja satunnaiselle huoltoliikenteelle, kun pysäköintitaloihin kohdistuva liikenne rajoittuu Äyritieltä lähteville pistokaduille, Pottiniitynkadulle ja Häkiläniitynkadulle. Kaavaluonnoksesta poiketen Häkiläniitynkatua ei osoiteta kulkemaan alueen läpi vaan ajoneuvoliikenteelle osoitetut katualueet päättyvät Häkiläniitynaukioon. Kadut on myös tarkoitus toteuttaa hyvin pihakatumaisina alueen sisäosissa. Näillä ratkaisuilla halutaan korostaa alueen kävelypainotteisuutta ja edistää lasten liikkumisen turvallisuutta asuinalueen sisällä.

LPA-alueet liittyvät osaksi kahta asuinkorttelia ja tästä syystä Äyritien varren korttelit ja niiden väliset katualueet hieman siirtyivät kohti Tammiston kauppatietä, jotta korttelipihoille saatiin enemmän tilaa. Tässä vaiheessa alueen sisäisten katujen paikat yhteensovitettiin Annefred eteläisen eteläpuolelle sijoittuvan Grand Wingin ja Auramon alueen suunnitelmiin. Myös alueen läpi kulkevan yleiskaavan mukaisen viherreitin jatkuvuus sekä Äyritien katupuiden säilyminen varmistettiin.

Korttelin 52333 osalta käytiin keskustelua tulisiko pysäköintitalo sijoittaa Häkiläniitynkadun sijaan korttelin Tammiston kauppatien puoleiselle sivulle, jossa melutilanne on haastavin. LPA-kortteli päädyttiin kuitenkin sijoittamaan asemakaavaehdotuksen mukaiselle paikalle. Tämä ratkaisu mahdollistaa valoisamman Häkiläniitynkadun sekä korttelipihan, kun etelä- länsi-suunnassa on matala pysäköintitalo, jopa puolet korkeamman asuinrakennuksen sijaan. Ajoneuvoliikenne pysäköintitaloon on myös helpompi järjestää. Tammiston kauppatien ja Äyritien kulmaus on tunnistettu lisäksi kaupunkikuvallisesti tärkeäksi paikaksi ja asuinrakentamisella varmistetaan laadukkaampi kaupunkikuvallinen lopputulos.

Suurin suunnittelutyö on tehty monimuotoisen korttelirakenteen saavuttamiseksi ja yhteisten periaatteiden löytämiseksi siitä, millä tavoilla ja millaisin kaavamääräyksin tähän ohjataan. Kaavaluonnokseen verrattuna etenkin monimuotoisuuteen tähtäävät kaavamääräykset ovat tarkentuneet. Myös kaavakartalla kortteleiden kerroslukujen ja rakennusalojen esitystapa on tarkentunut. Koska alueen kaikkia toteuttajia ei vielä tiedetä, päädyttiin siihen, ettei kaavassa esitetä tonttijakoa ollenkaan. Rakennusalat on esitetty viitesuunnitelmassa esitetyn alustavan tonttijaon mukaan, mutta tämä ei sido myöhemmin tehtävää tonttijakoa.

Kaava-alueen rajaus on myös muuttunut kaavan laadinnan loppuvaiheessa. Jo kaavaluonnoksessa Manttaalitie esitettiin katkaistavaksi, jotta puistolle saadaan enemmän tilaa ja rauhoitettua alueen sisäosia autoilulta. Jotta Manttaalitien katkaisu ei aiheutu sekaannuksia kadunnimissä, se otettiin kokonaisuudessaan kaavaan mukaan ja nimetään yhdessä nykyisen kaavan mukaisen Manttaalikujan kanssa asemakaavan muutoksella Annefredinkaduksi.

4. ASEMAKAAVAN KUVAUS

4.1 KAAVAN RAKENNE

Asemakaavan muutoksella varaudutaan muuttamaan nykyiset teollisuus- ja varastorakennusten ja -laitosten korttelialueet (T-3), hotellirakennusten korttelialueet (KL-6), puistot (VP) sekä katualueet keskustatoimintojen (C), asuinkerrostalojen (AK) ja autopaikkojen (LPA) korttelialueiksi, puistoiksi (VP) ja katu- sekä torialueiksi.

Asemakaavan muutoksella alueesta muodostaan kävelijäystävällinen, elävä ja urbaani tulevaisuuden laadukas asuinalue, jossa vehreys, ekologisuus ja resurssiviisaus ovat voimakkaasti läsnä.

Ympäristön sekä fyysinen että toiminnallinen monipuolisuus on ollut osa suunnittelua jo kaavaluonnosvaiheessa.

Annefredin alueesta toteutuu kaavan myötä vetovoimainen ja urbaani asuinalue. Arjen helppoutta alueelle tuo sijainti ratikkalinjan, Jumbon ja lentokentän lähellä sekä uuden koulun ja päiväkodin vieressä. Veromiehen yksi laadukkaimmista puistoalueista on myös kiinteä osa asukkaiden lähiympäristöä, tarjoten monipuolisia toimintoja sekä vehreitä näkymiä asunnoista.

Asuinrakennusten korttelit ovat umpikortteleita, joilla luodaan kaupunkimaisuutta, rakentamisen tehokkuutta sekä liikenteen ja ympäristön rakentamisen melulta suojaavia vehreitä sisäpihoja. Kaupunkikuvallista monimuotoisuutta kortteleihin tuovat vaihtelevat kerrosluvut (II1/2-VIII), rakennusten erilaiset massoittelut ja ominaispiirteet (kerrostalot, rivitalomaisuus, townhouse) sekä mm. vaihtelevat kattomuodot ja julkisivujen erilaiset käsittelytavat. Monimuotoinen arkkitehtuuri on laadukasta ja kotoisaa ja tekee kortteleista tunnistettavia.

Ulkotiloista luodaan omaleimaisia, elämyksellisiä ja vehreitä. Reittien ja aukioiden varrelle elävyyttä luovat arkkitehtuuri, yksityiskohdat, taskupuistot, taideaiheet ja toiminnalliset solmukohdat. Alueen aukioiden reunoille keskitetyt asukkaiden yhteistilat, liiketilat sekä aukioiden muut toiminnot keräävät alueen asukkaat yhteen ja toimivat kohtaamisen ja oleskelun paikkoina. Yhteisöllisyyttä vahvistavat myös yhteiset korttelipihat sekä maantasoasuntojen etupihat kohtaamisen paikkoina reittien varrella.

Kuva 35. Näkymä Häkiläniitynaukiolle (ARK-House Arkkitehdit Oy 2020).

Kaupunkivihreän ja luonnon monimuotoisuutta alueella vahvistavat dynaamiset istutukset, metsäiset korttelipihat, taskupuistot ja katualueiden ja puistojen hulevesiratkaisut. Kortteleiden autopaikat sijoitetaan LPA-kortteleihin, mikä osaltaan lisää korttelipihojen vehreyttä. Resurssiviisaus ja ekologisuus näkyvät alueelle mm. kävelyn, pyöräilyn sekä joukkoliikenteen suosimisena, resurssiviisaina ratkaisuina rakentamisessa sekä puiston ja katualueiden hulevesien hallinnan toteuttamisena luonnonmukaisin menetelmin.

4.1.1 MITOITUS

Kaavoitettavana olevan alueen koko on yhteensä n. 12,4 hehtaaria. Alueen kerrosalan määrä on yhteensä 72 440 k-m^2.

Asuinkerrostalojen korttelialueet, AK, on yhteensä n. 2,5 hehtaarin alue. Rakennusoikeutta on osoitettu yhteensä 56 440 k-m^2. Tehokkuusluku on keskimäärin e_k = n. 2,3. Mutta se vaihtelee kortteleittain välillä n. e_k =1,8-2,8.

Keskustatoimintojen korttelialue, C, on n. 0,2 hehtaarin alue. Rakennusoikeutta on 5 000 k-m^2, Tehokkuusluku on e_k = n. 2,3

Yleisten rakennusten korttelialue, Y, on n. 2,5 ha alue. Rakennusoikeutta on 11 000 k-m^2. Tehokkuusluku e_k = n. 0,4. Vähimmäismäärä Y-korttelin toiminnoille on 40 ap ja ne sijoitetaan LPA-kortteliin.

Puistoalueet, VP on yhteensä n. 2,9 hehtaarin alue, josta Rälssipuisto on 0,93 ha ja Annefredinpuisto (ent. Manttaalipuisto) n. 2 ha.

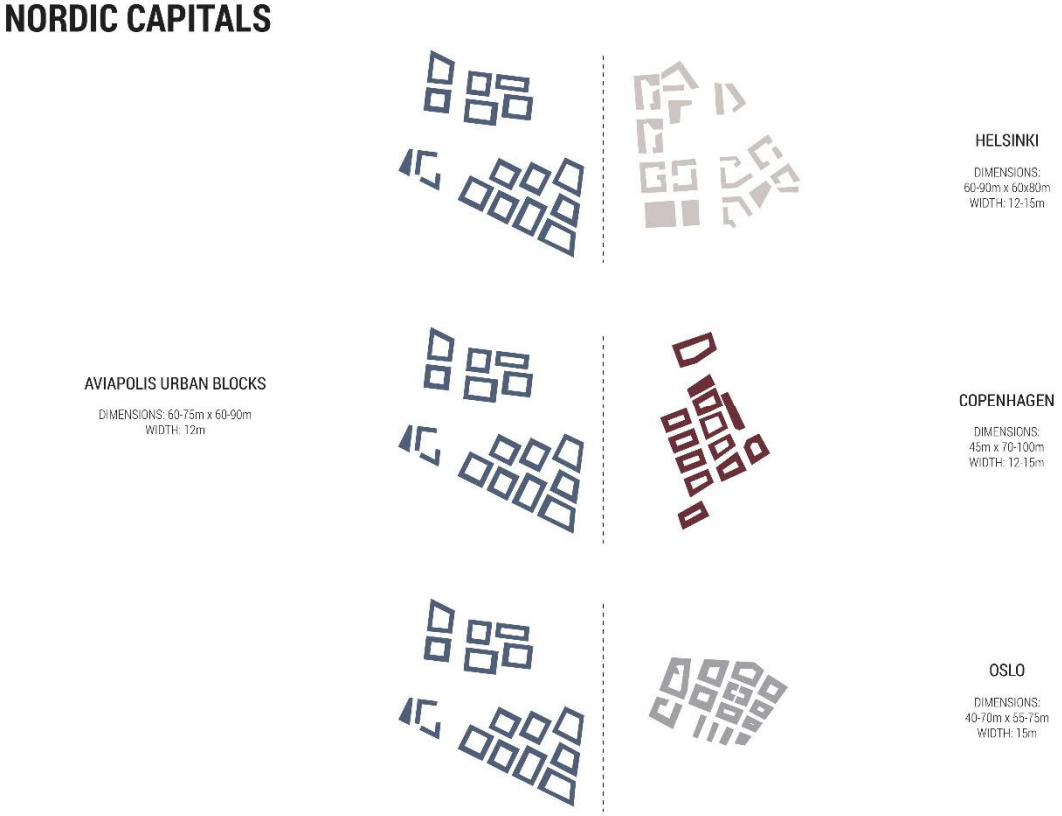
Autopaikkojen vähimmäisnormit ovat:
- Asuminen: 1 ap/100 k-m². Normin mukaisesta autopaikkamäärästä saa vähentää 15 %, kun autopaikat ovat nimeämättömiä. Vuorottaiskäytölle voidaan antaa lievennetyt autopaikkavaatimukset erillisen selvityksen perusteella. Normin lisäksi tulee osoittaa 1 vieraspaikka/ 1 500 k-m² sekä lyhytaikaista huoltopysäköintiä sekä kotipalvelujen pysäköintiä varten 1 ap/5 000 k-m².
- Liiketilat: vähintään 1 ap/100 k-m^2
- Toimistotilat: 1 ap/50 k-m^2

Asukkaiden autopaikat ja vieraspaikat sekä osa liikuntaesteisten pysäköintipaikoista sijoittuvat LPA-kortteleihin. Osa LE-paikoista sekä lyhytaikaista huoltopysäköintiä ja kotipalvelun pysäköintiä varten tarvittavat autopaikat sijoittuvat alueen sisälle katualueelle.

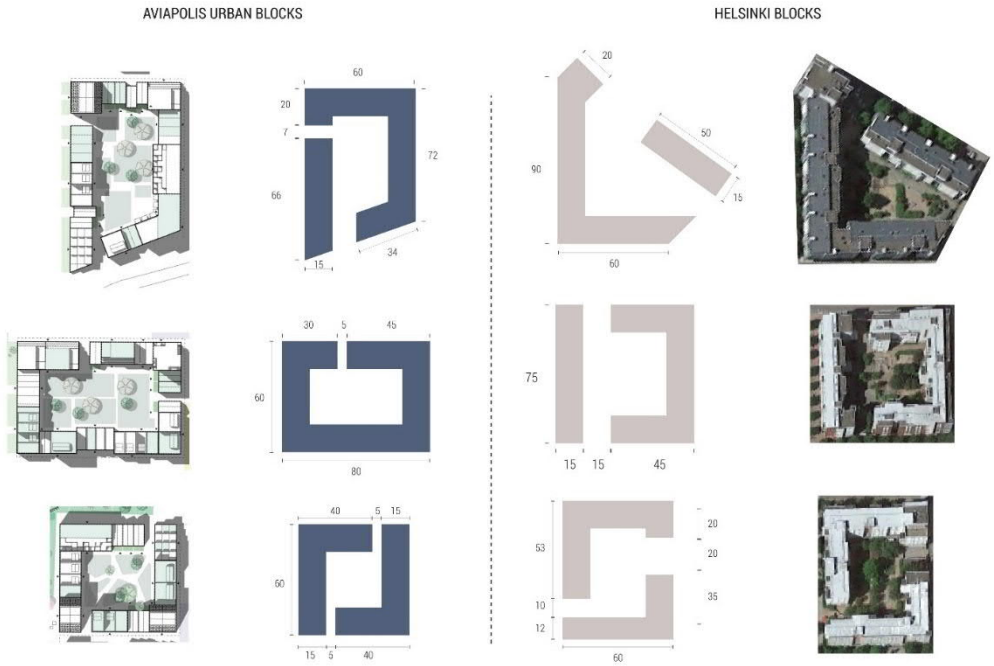
Polkupyöräpaikkoja tulee varata vähintään:
- Asuminen: 2 pp/ asunto
- Liiketilat: 1 pp/50 k-m^2
- Toimistotilat: 1 pp/80 k-m^2

Toimintojen sekoittuneisuuteen tähtäävät kivijalkatoimintojen määräykset tuovat alueelle ainakin 200 k-m2 liiketilaa, mutta mahdollisesti alueelle voi toteutua lisäksi muita liike-, palvelu- tai työtiloja. Asukkaita alueelle tulee arviolta noin 1 200.

Suunnittelualueen korttelikoot ovat samaa kokoluokkaa kuin pohjoismaisissa pääkaupungeissa, kuten alla oleva kuvavertailu osoittaa.

Mitoitusvertailu Helsingin uusiin asuinkortteleihin:

Kuvat 36 ja 37. Aviapolis Urban Blocks-kortteleiden mitoitusvertailua Euroopan ja Helsingin kaupungin kortteleihin (Mandaworks AB ja MASSLab LDA 2018).

4.2 YMPÄRISTÖN LAATUA KOSKEVIEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

Kohdassa 3.3 ”Asemakaavan tavoitteet” ympäristön laatua koskevat tavoitteet toteutuvat hyvin.

Ympäristön moninaisuus, kerroksellisuus, sosiaalisen elämän yhteisöllisyys, puiston ja puron korostaminen, jalankulun helppous, kaupunkirakenteen tiiveys ja taide osana arkiympäristöä ovat muun muassa niitä piirteitä, jotka jo Aviapolis Urban Blocks-kilpailuehdotuksessa palkittiin ja joita on kehitetty asemakaavaehdotuksessa eteenpäin. Kaupunkirakenteen ja kaupunkikuvan laadullisen asioiden sekä kaupunkiympäristön elävyyden lisäksi asemakaavaehdotuksessa on edistetty alueen vehreyttä ja resurssiviisautta.

Kaavan umpikorttelirakenne sekä liikenteelliset ratkaisut muodostavat alueen sisäosiin monipuolisen, aktiivisen ja melulta suojatun kävelijäympäristön aukioineen ja vehreine reitteineen. Jalankulkuympäristössä on huomioitu reittien jatkuvuus ympäröiville alueille ja palveluille, lähimmät joukkoliikenteen pysäkit, Veromiehen tuleva viherverkosto, kävelijän mittakaava, hulevesien käsittely sekä rehevät ja kukkivat istutukset.

Asemakaavassa annetaan ympäristön laatuun tähtääviä määräyksiä rakennusten arkkitehtuurista ja monimuotoisuudesta, kivijalkakerroksen toiminnoista ja avoimuudesta, hulevesien käsittelystä sekä mm. pihan toteuttamisesta alueelle laaditun metsäkonseptin mukaisesti. Asemakaavamääräyksissä edellytettävällä kortteleiden kokonaissuunnitelmalla ja siihen liittyvillä koko korttelin yhtenäisillä piha-, hulevesi- ja valaistussuunnitelmilla tähdätään mahdollisimman laadukkaisiin, tasapanoisiin ja yhtenäisiin kortteleihin, joissa kaavan laadulliset tavoitteet tulee huomioitua kokonaisuutena yksittäisten hankkeiden sijaan.

Kuva 35. Näkymä Pottiniitynkujan viherreitiltä (ARK-House Arkkitehdit Oy 2020).

Alueelle laadittu ja tämän selostuksen liitteenä oleva rakentamistapaohje tarkentaa ja selkeyttää asemakaavaa ja varmistaa ympäristön laadun ja kortteleiden monimuotoisuuden ja muiden laatutavoitteiden toteutumista omalta osaltaan.

4.3 ALUEVARAUKSET

Asemakaavassa on esitetty aluevaraukset asuinkerrostalojen korttelialueille, keskustatoiminnoille, puistoalueille sekä Y-kortteli yhtenäiskoulua varten. Seuraavien otsikoiden alla kerrotaan tarkemmin käyttötarkoituksittain, sanallisesti kaavan sisältö sekä merkittävimmät rakentamista ohjaavat määräykset ja perustelut niille.

4.3.1 Korttelialueet

Alueen arkkitehtuuri ja ympäristörakentaminen ovat laadukasta ja toteutus korkeatasoista. Alueelle on laadittu taideohjelma, jonka periaattein taidetta sijoitetaan kortteleihin ja alueen aukioille, reiteille ja puistoalueelle.

Asuinkorttelit ovat kaupunkimaisia, monimuotoisia ja vehreitä umpikortteleita, joihin tuodaan toimintojen sekoittuneisuutta keskittämällä kivijalkaan asukkaiden avoimet ja aktiiviset yhteistilat sekä liiketilat ja mahdolliset työtilat. Kortteleista muodostetaan monimuotoisia vaihtelevan massan, kerrosluvun, kattomuotojen ja julkisivujen käsittelyn avulla. Vehreys ja resurssiviisaus on myös huomioitu eri tavoin.

Vihertehokkuus

Vihertehokkuusmääräyksin edellytetään toteutukselta hyvää hulevesien hallintaa ja siten ilmastonmuutoksen hillintää, mikä on Palo-ojan veden laadun ylläpitämisen ja tulvimisen kannalta tässä kohdin erittäin tärkeää.

Vihertehokkuudella tarkoitetaan alueen painotetun viherpinta-alan suhdetta korttelin pinta-alaan. Menetelmän avulla luodaan luonnon monimuotoisuutta tukevia, vihreitä ja viihtyisiä asuinympäristöjä tiivistyvään kaupunkirakenteeseen, jossa hulevettä läpäisevillä pinnoilla on suuri merkitys. Kasvillisuus vähentää tulvariskiä, sitoo hiilidioksidia, viilentää rakennetun ympäristön lämpösaarekkeita ja lisää kaupunkitilan viihtyisyyttä ja terveysvaikutuksia. Samalla toteutetaan kestävän kehityksen ja ilmastonmuutokseen sopeutumisen mukaisia suunnitteluperiaatteita.

Vihertehokkuus toteutetaan eri keinoin eri kortteleissa. Pysäköintitalon kasvillisuuskatto tukee monimuotoisuutta ja viivyttää sadevesiä hetkellisesti. Kortteleissa mm. kasvillisuuskatto, runsas puusto- ja aluskasvillisuus sekä hulevesien kasvipainanteet ovat eri painotuksin toteutettavissa rakennuslupavaiheessa tarkennettavan vihertehokkuuslaskelman mukaisesti.

AK, asuinkerrostalojen korttelialueet

Asemakaavan kaikki asuinkorttelit on osoitettu asuinkerrostalojen korttelialueeksi. Tavoitteena on kuitenkin, että alueelle syntyisi monipuolisesti ominaispiirteiltään vaihtelevia rakennuksia. Matalimmat rakennukset (kerrosluku II ½) toteutetaan townhouse- tai rivitalotyyppisinä. Kerrostalojen ominaispiirteitä avataan tarkemmin rakentamistapaohjeessa. Kortteleiden rakennusten monimuotoisuuteen tähdätään sekä kaavamääräyksin että kaavakartalle osoitetuin kerrosluvuin.

Kortteleiden rakennusalat on rakennusoikeuksineen ja kerroslukuineen osoitettu pääosin alueelle tehdyn viitesuunnitelman tonttijaon mukaisesti. Jotta kaava olisi mahdollisimman joustava, tonttijakoa ei ole kaavassa esitetty. Kaavassa kuitenkin haluttiin selkeyden vuoksi muodostaa rakennusaloilla toteutukseltaan sopivia kokonaisuuksia, joita voidaan hyödyntää tonttijaossa.

Kerrosluvut vaihtelevat kortteleissa II ½ - VIII (1/k VIII). Tavoitteena on, että jokaisessa korttelissa käytettäisiin useita eri kerroslukua. Osalla rakennusaloja kerrosluvuille on osoitettu vaihteluväli, jolla tuodaan selkeästi esille tavoite siitä, että rakennusalalla tulisi käyttää useampaa kerroslukua. Kortteleissa 52333 ja 52334 on kahdella rakennusalalla alleviivattu matalin kerrosluku, jotta varmistetaan niiden toteutuminen. Muissa kortteleissa on osoitettu omat rakennusalansa II 1/2-kerroksisille rakennuksille. Matalimmat massat on pyritty kortteleissa sijoittamaan puiston reunaan,

jotta myös muista asunnoista avautuu mahdollisimman hyvät puistonäkymät sekä alueen läpi kulkevan viherreitin varrelle muodostamaan miellyttävää kävelijän mittakaavaa. Muissa kortteleissa nelikerroksiset rakennukset on sijoitettu siten, että ne lisäävät korttelipihan valoisuutta sekä osaltaan tuovat matalampaa mittakaavaa alueelle.

Kuva 36. Aluejulkisivut havainnollistavat korttelirakenteen monimuotoisuutta: Ylimmäisenä Annefred eteläisen itäinen aluejulkisivu, keskellä näkymä Annefredinpuiston suunnasta ja alimpana Äyritien aluejulkisivu (ARK-House Arkkitehdit Oy 2020).

Asemakaavamääräys sallii asumista palvelevat tilat, kuten irtaimisto-, ulkoiluväline-, lastenvaunuvarastot, huolto- ja jätetilat, sauna- ja asukastilat kuten kerho- ja harrastetilat rakennettavan asemakaavassa osoitetun rakennusoikeuden lisäksi. Samoin liike-, toimisto-, työ ja palvelutilat saa rakentaa maantasokerrokseen asemakaavassa merkityn kerrosalan lisäksi. Näillä tähdätään asuinkortteleiden toimintojen sekoittuneisuuteen ja kivijalan monipuolisiin toimintoihin sekä siihen, että toteutuvat tilat olisivat kooltaan laadukkaampia, kun ne eivät vie rakennusoikeutta.

Jotta alueelle saadaan muodostettua aktiivista ja elävää kivijalkaa ja kaupunkiympäristöä asemakaavalla ohjataan määräyksin ja kaavamerkinnöin myös edellä mainittujen tilojen sijoittumista. Asukkaiden yhteistilat, polkupyörävarastot, sekä harrastetilat tulee sijoittaa korttelikohtaisesti keskitettyinä pääosin kortteleiden maantasokerrokseen. Näiden tilojen tulee avautua pääsääntöisesti aukioiden tai kadun suuntaan. Lisäksi määrätään, että Äyritien varteen sekä Pottiniitynaukion ja Häkiläniitynaukion ympärillä olevien rakennusten 1. kerrokseen tulee rakentaa aktiivisia ja katutilaan avautuvia tiloja, kuten asumista palvelevia kerho- ja monitoimihuoneita, pesuloita ja harrastehuoneita tai työ- ja liiketiloja vähintään 50 % asemakaavassa ah-merkinnällä osoitetun rakennusalan pinta-alasta. Tilojen tulee olla yhdistettävissä ja jaettavissa ja niiden tulee olla sellaisia, että ne voidaan myöhemmin muuttaa liiketiloiksi. Tällä määräyksellä ohjataan suljetummat yhteistilat, väestönsuojat ja pyörävarastot korttelin muihin osiin ja annetaan mahdollisuus siihen, että suurien asukkaiden yhteistilojen sijaan rakennuttaja voisi toteuttaa aukioiden tai Äyritien kivijalkaan myös liiketiloja. Tämän lisäksi kaavassa on haluttu varmistaa, että alueelle toteutuu ainakin kaksi liiketilaa ja ne on merkitty kortteleihin 52329 ja 52333 kl-merkinnällä. Lisäksi

kaavamääräyksissä niiden vähittäiskooksi määritellään 100 m2 ja korttelin 52329 tilan tulee lisäksi olla ravintolakäyttöön sopiva. Kivijalan arkkitehtuurista ja ominaisuuksista on lisäksi tarkentavia määräyksiä.

Kortteleiden ja rakennusten monimuotoisuudesta on annettu useita määräyksiä. Kortteleiden tulee umpikortteleita, joiden kulkuaukot tulee toteuttaa vähintään kahden kerroksen korkuisina. Jokaisen korttelin tulee olla massoittelultaan monimuotoinen. Kortteleissa tulee olla rakennuskohtaista vaihtelua rakennusten muodoissa ja yksityiskohdissa, kattomuodoissa, kerrosluvuissa sekä räystäslinjan korkeudessa. Kunkin korttelijulkisivun tulee muodostua vähintään kahden rakennuksen julkisivusta. Rakennusten julkisivujen tulee olla arkkitehtuuriltaan, materiaaleiltaan ja kaupunkikuvaltaan korkealuokkaisia. Katujulkisivujen tulee olla paikallamuurattuja tai antaa paikalla toteutetun julkisivun vaikutelma. Kadun ja aukion puolella katutilaa rajaavien rakennusten halutaan muodostavaan selkeää ja ryhdikästä kaupunkikuvaa, mistä syystä parvekkeiden tulee olla sisäänvedettyjä tai antaa sisäänvedetyn parvekkeen vaikutelma. Sekä aukioiden että Äyritien varressa rakennuksen julkisivupinnan alasta osan tulee olla lämmintä seinäpintaa. Ulkoparvekkeita sallitaan kadunpuoleiseen julkisivuun, jos ne ovat kaupunkikuvallisesti perusteltuja.

Resurssiviisauteen tähtääviin määräyksiin on kirjattu mm. että rakennuslupaa haettaessa tulee esittää hiilijalanjälkilaskelma sekä varautua suunnittelussa uusiutuvan energian hyödyntämiseen.

Kaavalla tähdätään siihen, että suurimmalla osalla asunnoista olisi oma ulko-oleskelutilansa, parveke, piha, terassi tai viherhuone. Kaavamääräys sallii ranskalaisen parvekkeen toteuttamisen vain yksiöihin. Pihojen viihtyisyyteen on viitesuunnittelussa kiinnitetty erityistä huomioita. Korttelipihoista tavoitellaan erityisen vehreitä ja vihertehokkuuden tavoiteluvuksi on kaavassa määritelty 1,0. Viitesuunnittelussa tähän vastaamaan on kehitelty metsäkonsepti, jota alueen kortteleissa tulee noudattaa. Konseptissa on huomioitu mm. tilavaatimukset hulevesien viivytykseen, monipuoliseen kasvillisuuteen, runsaaseen puustoon, yhteisoleskeluun ja lasten leikkipaikalle. Kaavakartalle on osoitettu korttelikohtaiset hulevesien viivytysalueet. Tontteja ei aidata ja pihat ovat yhteiskäyttöisiä, mikä luo kaava-alueelle mahdollisuuden lasten leikkimisen monipuolisesti sekä yhteisöllisen hengen kasvamiselle.

Kuva 37. Näkymä korttelin 52332 sisäpihalta (ARK-House Arkkitehdit Oy 2020).

Y, Yleisten rakennusten korttelialue

Rakennus sijoittuu tontin eteläosaan, missä se jatkaa asuinkortteleiden viitoittamaa kaupunkirakennetta. Rakennus jaetaan toiminnallisiin osiin siten, että eri osien muodoissa ja yksityiskohdissa, kerrosluvuissa sekä käytettävissä väreissä ja materiaaleissa on vaihtelua kuten alueen muissakin kortteleissa. Rakennus sijoittuu siten, että se rajaa Pottiniitynaukiota. Yleisön käyttöön soveltuvia tiloja sijoitetaan kaupunkikuvallisesti tärkeisiin paikkoihin; Äyritien ja Rälssitien risteyksen äärelle sekä Pottiniitynaukion laidalle. Kaavan määräyksillä tähdätään rakennuksen ja sen toimintojen avautumiseen kaupunkikuvassa. Maantasokerroksen tilojen tulee avautua kadun ja aukion suuntaan suurin ikkunoin ja/tai sisäänkäynnein. Lisäksi sekä Pottiniitynaukion että Rälssitien suutaan tulee toteuttaa kivettyä aukioimaista tilaa. Äyritien ja Rälssitien kulmaa korostetaan arkkitehtuurin keinoin.

Korttelialueelle saa sijoittaa julkisten palveluiden lisäksi väliaikaisesti myös liike-, toimisto-, työ- ja palvelutiloja. Tällä määräyksellä annetaan mahdollisuus siihen, että koulun vaiheittain rakentamisessa tontilla voi olla väliaikaisia rakennuksia tai rakenteita, joihin voi sijoittua myös muita toimintoja. Näillä rakennusmassoja/rakenteita voidaan hyödyntää mm. koulun pihan melusuojauksessa.

Oppimisympäristön monimuotoisuuden lisäämiseksi sallitaan katolle sijoitettavaksi oppimista tukevaa toimintaa, esimerkiksi kasvihuoneita, ja taukotiloja. Y-korttelin reunaa kulkeva Pottiniitynpolku on osa yleiskaavan mukaista viherreittiä. Tämä reitin varren puuston ja vehreyden lisäämiseksi kaavassa on osoitettu istutettava puurivi tontin Pottiniitynpolun osuudelle.

Kuva 38. Näkymä Kiinnostavuuden kehältä: Rälssitie ja koulun edusaukio (Mandaworks AB ja MASSLab LDA 2018)

C, Keskustatoimintojen korttelialueet

Rälssipuiston laidalle on osoitettu keskustatoimintojen kortteli 52323, johon voi sijoittaa pysäköintitiloja, mutta ei asumista. Kortteli 52323 on ”tulevaisuuden optio” toiminnoille, joita emme vielä

tiedäkään. Tässä vaiheessa kuvittelemme sen jakamisen ja liikkumispalvelujen tiloiksi tai alkuvaiheen väliaikaisen lähikaupan mahdolliseksi sijaintipaikaksi.

Kortteliin 52323 saa sijoittaa toimisto-, liike-, palvelu- ja näyttelytiloja, ympäristöhäiriöitä tuottamattomia työ- ja tuotantotiloja sekä julkisen hallinnon tiloja. Kaavatyössä ajateltiin, että kortteli voidaan varata tulevaisuuden tarpeisiin, esimerkiksi liikkumispalveluja varten tai väliaikaisen lähikaupan paikaksi. Rakennuksen pohjoissivu on kiinnostava puiston suuntaan esimerkiksi sommittelun, taiteen tai kasvillisuuden keinoin.

Resurssiviisauteen tähtääviin määräyksiin on kirjattu mm. että rakennuslupaa haettaessa tulee esittää hiilijalanjälkilaskelma sekä varautua suunnittelussa uusiutuvan energian hyödyntämiseen.

LPA, autopaikkojen korttelialue

Kortteleiden autopaikat sijoitetaan LPA-kortteleihin. Kortteleiden 52329, 52331 ja 52332 autopaikat sijoittuvat LPA-kortteliin 52331 ja kortteleiden 52330, 52333 ja 52334 puolestaan LPA-kortteliin 52333. Näin kortteleiden välisistä, pääasiassa jalankulun katualueista saadaan lähes autottomia. Myös vieraspaikat ja niiden kanssa mahdollisesti vuorottaispysäköintinä toteutettu päiväkodin saattoliikenne sekä osa asuinkortteleiden LE-paikoista on ajateltu sijoitettavan LPA-kortteleihin.

Kaavamääräyksin mahdollistetaan myös muiden toimintojen sijoittaminen pysäköintitaloihin. Tällaisia voivat olla asukkaiden yhteistilat, kuten polkupyörän säilytys- ja huoltotiloja sekä kortteleiden 52331 ja 5233 jätetilat. Näiden tilojen sijoittaminen maantasokerrokseen lisäisi osaltaan kaupunkiympäristön aktiivisuutta.

Pysäköintitalojen julkisivut tulee rakentaa korttelin arkkitehtuuria ja asuinrakennusten julkisivujen laatutasoa vastaaviksi. Pihan puolella pysäköintilaitosten seinän tulee estää pysäköinnistä aiheutuvat häiriöt asuinrakennuksiin ja korttelipihaan. Etelään ja länteen suuntautuvilla sekä asukkaiden pihaa rajaavilla julkisivuilla tulee käyttää köynnöksiä ja niille tulee varata riittävä kasvualusta sekä tarvittavat ritilärakenteet. Pottiniitynaukion sekä Häkiläniitynkujan puolella köynnökset voidaan sijoittaa katualueelle. Pysäköintitalojen ylimmän kerroksen pinta-alasta tulee kattaa vähintään 40 % viherkattona. Aurinkopaneeleja saadaan sijoittaa katolle.

4.3.2 Muut alueet

Kadut, aukiot

Nykyisiä katualueiden rajoja muutetaan. Rälssitien katualue levenee huomattavasti pikaraitiotien raiteiden ja pysäkin sekä pyöräteiden tilatarpeen takia. Myös Äyritien pohjoislaidalle varataan tilaa pyörätietä varten, mikä levittää nykyistä katualuetta hieman. Manttaalitie katkeaa kaavamuutoksen myötä kun se muutetaan osittain osaksi puistoa. Kaavaluonnoksessa Tikkurilantien puoleinen osuus on nimetty Annefredinkujaksi. Tässä asemakaavassa Manttaalitien Tammiston kauppatien puoleinen osuus sekä nykyinen Etolan kiinteistölle johtava Manttaalikuja muutetaan kokonaisuudessaan Annefredinkaduksi. Manttaalikuja- nimenä säilyy kortteleiden 52334 ja 532333 itäpuoleisella kevyen liikenteen reitillä (pp).

Pyöräilyn laatukäytävä alueen lähiympäristössä on Veromiehen verkot-selvityksessä osoitettu Tikkutilantielle. Rälssitiellä, Äyritiellä ja Tammiston kauppatiellä kulkevat lähimmät pääpyöräreitit. Asemakaavassa pyöräilylle ja kävelylle linjataan selkeitä reittejä, jotka liitetään sujuvasti ympäristöön mm. pääpyöräreitti alueen ohi pohjois-eteläsuunnassa on ajateltu kulkevan Manttaalikujaa ja Annefredinkatua pitkin. Lisäksi alueelle muodostuu myös viihtyisiä ja vehreitä reittejä ja tilasarjoja rauhallisempaa liikkumista ja oleskelua varten. Yleiskaavassa linjattu viherreitti kulkee

kaavamuutosalueen läpi etelästä Pottiniitynkujaa ja Pottiniitynpolkua pitkin Annefredinpuiston läpi ja edelleen Pytinojan vartta pohjoiseen. Viherreitistä muodostetaan mahdollisimman vehreä ja sitä korostetaan esimerkiksi kukkivien puiden ja pensaiden avulla.

Korttelit asettuvat katuaukioiden ympärille. Ympäröivästä liikenneverkosta niille johtavat autoväylät ovat nimetty kaduiksi ja aukioilta puistoon johtavat jalankulun reitit poluiksi. Muut, pääasiassa jalankulun reitit on nimetty kujiksi. Kaduilla on erilaiset luonteet: Rälssitie on bulevardityyppinen puuriveineen, Äyritie kokoojakatu kadunvarsipysäköinteineen ja pyöräilyväylineen, alueen sisäiset kadut ovat ihmisläheisiä ja viihtyisiä kotikatuja puuistutuksineen. Katuaukioista muodostetaan vehreitä ja aktiivisia koko Veromiehen asukkaita palvelevia oleskelun ja kohtaamisen paikkoja.

Kuva 39. Näkymä aukiolle (Mandaworks AB ja MASSLab LDA 2018).

VP, puisto

Rälssipuiston koko pienenee hieman nykyisestään, koska puiston eteläosaan varataan korttelialue keskustatoiminnoille. Nykyinen Manttaalipuisto muuttuu täysin ja saa uuden nimen, Annefredinpuisto. Puisto on kooltaan suurempi kuin nykyinen Manttaalipuisto.

Puistojen yksi tärkeimmistä tehtävistä on puron luonnonmukainen veden säätely ja kaupunkitulvien hallinta. Purouoman uudelleen muotoilu tuo laajemman vesitilan tulvaniittyjen avulla ja samalla tonttien tulvasuojelu ja kuivatus onnistuu paremmin. Toinen tärkeä funktio puistoille on virkistys- ja leikkipaikkojen järjestäminen. Pääosa tulvista pyritäänkin käsittelemään Rälssipuistossa, minne vedet ensin johtuvat ympäröiviltä alueilta, jotta Annefredinpuistoon voidaan järjestää enemmän virkistyskäyttöä. Hule- ja tulvavesien käsittely järjestetään siten, että samalla luodaan erilaisia kaupunkipuiston paikkoja.

Suunnittelualueelle muodostuu toiminnallisia vyöhykkeitä, joiden teemat – kaupallisuus,

oppiminen, liikunta ja viljely –näkyvät puistoissa. Rälssipuisto on osa kaupalliseen toimintaan liittyvää vyöhykettä, mikä näkyy puiston järjestelyissä toiminnallisena ja/tai taiteen aiheena. Annefredinpuistoon osoitetaan mm. ohjeellinen viljelypalsta-alue.

Kuva 40. Puistonäkymä (Mandaworks AB & MASSLab LDA 2018)

4.4 KAAVAN VAIKUTUKSET

Hankkeen MRA 1 §:n mukaisia vaikutuksia on tarkasteltu kaavaa laadittaessa. Arvioinnissa on myös tarkasteltu valtakunnallisten alueiden käyttötavoitteiden (VAT) toteutumista.

Hanke sijoittuu jo rakennetulle alueelle ja on yhdyskuntarakennetta tiivistävä ja täydentävä. Se sijoittuu hyvien joukkoliikenneyhteyksien varteen. Hanketta voidaan pitää kestävän kaupunkirakentamisen tavoitteiden mukaisena. Kokonaisratkaisu on taloudellisesti toteutettavissa.

4.4.1 Vaikutukset rakennettuun ympäristöön

Väestön rakenne ja kehitys
Voimassa oleva asemakaava ei mahdollista asuntojen rakentamista alueelle. Asemakaavan muutos jatkaa Veromiehen uudistumista toiminnoiltaan sekoittuneeksi alueeksi, joka sisältää niin asumista, työpaikkoja kuin palvelujakin. Se toteuttaa valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden henkeä ja on Aviapoliksen kaavarungon mukaista. Uusia asukkaita muuttaa alueelle noin 1200 henkeä.

Yhdyskuntarakenne

Alue sijoittuu Veromiehen kaupunginosaan, Tuusulanväylän ja Lentoasemantien väliin.

Voimassa olevan asemakaavan täysimittainen toteuttaminen lisäisi alueen työpaikkarakentamisen, pysäköintilaitosten ja maantasopysäköinnin määrää. Alueen korttelirakenne säilyisi nykyisessä muodossaan laajana ja kävely- ja pyöräilyetäisyydet pysyisivät pitkinä. Rakennusten arkkitehtuuri ja lähiympäristö olisi vaatimatonta.

Toteutuessaan suunnitelma monipuolistaa alueen yhdyskuntarakennetta lisäämällä kaupunginosan asuin- ja palvelurakennuskantaa ja sijoittamalla rakennukset kaupunkimaisesti. Rakennukset muodostavat umpikortteleita, joiden välistä saadaan johdettua uusia ja laadukkaita jalankulun ja pyöräilyn reittejä. Kaavamuutos tukee tavoitetta tiivistää kaupunkirakennetta hyvien joukkoliikenneyhteyksien varrella, mikä on valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukaista.

Kuva 41. Rakeisuuskartat Veromiehen rakennuskannasta: Vasemmalla nykytilanne. Oikealla suunnitelman mukainen ratkaisu.

Kaupunkikuva

Uusi rakentaminen muuttaa ja parantaa alueen kaupunkikuvaa nykyhetkeen verrattuna selvästi. Rakentamisen mittakaava on Aviapoliksen kaavarungon mukaista ja sen vaihtelulla toteutetaan alueella laaditun AUB-kilpailun ideaa sekä muodostetaan alueelle myös kävelijän matalaa mittakaavaa. Kortteleiden ja rakennusten monimuotoisuudella luodaan Aviapoliksen omaa kaupunkikuvallista identiteettiä. Arkkitehtuurista tavoitellaan kotoisaa ja laadukasta. Kortteleista luodaan tunnistettavia kotikortteleita. Erilaiset vaihtelevat kattomuodot, materiaalit, värit, julkisivujen ja mm. sisäänkäyntien yksityiskohdat muodostavat rikasta ja omaleimaista kaupunkikuvaa, jota voidaan varioiden jatkaa myös tulevissa Aviapoliksen/Veromiehen asuntorakentamisen kohteissa.

Asuminen

Uusia asuntoja Annefred eteläisen alueelle tulee n. 1 200. Valmistuvat asunnot helpottavat osaltaan pääkaupunkiseudun asuntopulaa. Hanke noudattaa valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita mm. luomalla edellytyksiä riittävälle ja monipuoliselle asuntorakentamiselle.

Asuinkortteleiden inhimillinen mittakaava, suojaisat pihapiirit ja lähellä oleva puisto sekä monitoimirakennus Atomi tekevät alueesta halutun asuinpaikan.

Palvelut ja työpaikat

Voimassa olevan asemakaavan sallima työpaikkarakentamisen määrä on kokonaisuudessaan toteuttamatta. Kaavamuutos lisää alueen toimintojen sekoittumista mahdollistamalla

asuinrakentamista alueelle. Työpaikkoja ja palveluita kaavalla muodostuu Y-kortteliin koulutoiminnasta sekä C-kortteliin siihen tulevaisuudessa toteutuvan hankkeen mukaisesti. Alueen sisälle työpaikkoja mahdollistetaan sallimalla asuinkortteleiden kivijalkaan mm. liiketiloja, työtiloja ja työtila-asuntoja sekä muita palveluita (esim. kuntosali).

Alueen lähiympäristössä on useita toimistorakennuksia sekä muita toimintoja työpaikkoineen. Tulevaisuudessa alueen nykyiset työntekijät voivat valita asuinpaikkansa myös aivan työpaikkansa läheltä. Kasvava asukasmäärä auttaa koko Aviapoliksen palveluiden säilymistä ja monipuolistumista sekä lisää päiväkotipaikkojen ja koulupaikkojen tarvetta. Suunnittelualueelle ositetaan korttelialuetta julkisille palveluille (yhtenäiskoulu ja päiväkoti). Kehä III:n eteläpuolelta, noin puolen kilometrin etäisyydeltä löytyvät kattavat kaupalliset palvelut. Alueen C-korttelia on ideoitu myös väliaikaisen lähikaupan käyttöön.

Tikkurilan ja Aviapoliksen työpaikat ja palvelut ovat hyvien joukkoliikenneyhteyksien tai pyörämatkan päässä, joten hanke on VAT:n mukaisena.

Kaavataloudelliset vaikutukset

Kaavatyö toteuttaa visiota Aviapolis-alueen uudistumisesta ja tiiviistä rakentamisesta. Kaupunkirakenteen tiivistäminen on kaavatalouden kannalta tärkeää. Alue sijoittuu kauppakeskus Jumbon läheisyyteen ja hyvien liikenneyhteyksien, erityisesti joukkoliikenteen runkolinjan vaikutuspiiriin. Alue on pääosin rakentamatonta ja alue kaavoitetaan tehokkaasti. Hanke on kaupungin tavoitteiden mukainen.

Uudet asunnot kasvattavat alueen työvoimatarjontaa ja niiden rakentaminen lisää osaltaan pääkaupunkiseudun taloudellista toimeliaisuutta. Kun alueen asukaspohja kasvaa, parantaa se myös Aviapoliksen mahdollisuuksia kehittyä aidosti kaupunkimaiseksi. Samalla Aviapoliksen asema kaupan ja palvelujen alueena vahvistuu. Korkealaatuinen kaupunkiympäristö lisää alueen vetovoimaisuutta. Kaavamuutos täydentää Keski-Vantaan kaupunginosia, mikä toteuttaa myös valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden henkeä.

Katujen määrä ja koko ovat taloudellisesti suunniteltuja ja Rälssitien leveys selittyy raitiotiehen varautumisella. Vesihuoltoa joudutaan rakentamaan lisää, koska aiempaa rakentamista alueella ei juuri ole. Iso runkoviemäri joudutaan siirtämään, mutta koska se on rakennettu vuonna 1964, sen uusiminen olisi joka tapauksessa pian ajankohtaista. Maan tasaisuuden vuoksi nykyistä linjausta ei voida paljoa siirtää, mutta se saadaan kuitenkin rakennettua viheralueelle rakennuskortteleista ja rakennusoikeuksista tinkimättä. Äyritien ja Manttaalitien välillä kulkevaa kaukolämpöjohtoa joudutaan siirtämään, mikä lisää alueen rakentamisen kustannuksia arviolta 200 000 euroa. Tästä suuri osa kohdistuu yleisten alueiden ja Y-tontin rakentamiseen ja jonkin verran eteläisen osan asuinkortteleihin.

Koko kaava-alue sijoittuu vanhan lyijysulaton mahdolliselle laskeuma-alueelle, mikä lisää jonkin verran alueen rakentamisen kustannuksia. Maaperän puhdistaminen on kuitenkin välttämätön edellytys kaikelle rakentamiselle ja alueen käytölle ja puhdistamisen kustannukset koskevat kaikkia maanomistajia.

Monitoimitalo Atomin tontti ja viheralueet sijoittuvat kaupungin omistamalle maalle, mutta lisäksi kaupungin maalle on osoitettu asuinkortteleita, joiden asumisen kerrosala on 26 690 k-m².

Maanomistajat osallistuvat kunnallistekniikan rakentamiseen maankäyttösopimuksin.

Sosiaalinen ympäristö

Alueelle tulee uusia asukkaita, joista osa on omistusasuntoon investoivia lapsiperheitä, osa vuokralla asuvia. Yhdysvaltalainen lentokenttäkaupunkeihin erikoistunut professori John D. Kasarda

sanoo, että menestyessään lentokentän lähialueet vetävät puoleensa nimenomaan hyvin toimeentulevaa väestöä.

Alueelle varataan tilat päiväkodille ja koululle, mikä houkuttanee etenkin lapsiperheitä.

Hanke on VAT:n mukainen.

Virkistys

Rälssipuisto ja nykyinen Manttaalipuisto ovat rakentamattomia virkistysalueita. Muutoin suunnittelualue on pääosin joutomaata ja vesakoitunutta, entistä peltoa. Voimassa olevan asemakaavan mukaan ainoat kasvillisuutta koskevat määräykset koskevat nurmi- ja puuistutuksia kortteleiden reunoilla.

Alueen suunnittelua ohjaavassa Aviapolis-kaavarungossa on varmistettu, että kaupunginosasta varataan riittävästi tilaa tulevien asukkaiden tarvitsemille virkistysalueille ja että kulkuetäisyydet uusilta asuinalueilta virkistysalueille ovat maltillisia. Kaavamuutoksen aikana suunnittelua on yhteensovitettu Äyritien eteläpuolisen asemakaava-alueen kanssa, jotta yleiskaavan mukainen virkistysreitti muodostuu yhtenäiseksi reitiksi Rälssitien alikululta kaava-alueiden läpi Annefredin puistoon. Annefredin alueella tämä reitti toteutetaan viherreittinä, jossa vähäliikenteisten Pottiniitynkujan ja Pottiniitynpolun varrelle muodostuu vehreää katutilaa. Annefredinpuistosta rakennetaan viihtyisä ja toiminnallinen virkistyspuisto, jossa vesi on pääosassa. Kaava-alueiden yhteensovituksessa tärkeää oli myös mahdollistaa Äyritien katupuiden säästäminen eteläpuoleisilla tonteilla. Väestön määrän kasvaessa muidenkin Veromiehen viheralueiden määrä, laatu ja toiminnallisuudet paranevat.

Asemakaavamuutoksen kortteli- ja autopaikkaratkaisut mahdollistavat suojaisien sisäpihojen rakentamisen. Jalankulun reitit yhdistävät pihat lähipuistoihin ja laajempiin virkistysaluekokonaisuuksiin.

Kaavamuutoksella Rälssipuiston koko pienenee ja nyk. Manttaalipuisto muokkautuu kokonaan uudeksi Annefredinpuistoksi samalla, kun puiston koko kasvaa nykyiseen nähden. Uusien jalankulun ja pyöräilyn reittien avulla yhteydet muihin virkistys- ja piha-alueille lisääntyvät. Hanke on VAT:n mukainen.

Liikenne

Alueen yleisimpänä kulkutapamuotona on tällä hetkellä autoilu. Voimassa oleva asemakaava suurine kortteleineen ja vaatimattomine kaupunkikuvineen vahvistaisi toteutuessaan nykyisiä liikkumistapoja. Suunnitelman mukainen toteutus parantaa huomattavasti kävelyn ja pyöräilyn edellytyksiä. Lyhyet etäisyydet kaupallisiin palveluihin ja joukkoliikenteen pysäkeille lisäävät kestävien kulkutapojen houkuttelevuutta. Lähin joukkoliikennepysäkki on Rälssitiellä suunnittelualueen vieressä. Olemassa olevien katujen standardia tullaan muuttamaan asuinalueiden kaduiksi soveltuviksi mm. lisäämällä ja leventämällä kevyen liikenteen raitteja katujen varsilla. Alueen sisäinen liikenneratkaisu keskittää ajoneuvoliikenteen alueelle pistokatuina, jolloin sisäosat saadaan pääosin kävelijöiden ja pyöräilijöiden käyttöön, mikä lisää alueen turvallisuutta ja viihtyisyyttä.

VAT:n mukaisesti kaavamuutoksella mm. edistetään jalankulun ja pyöräilyn yhteyksien jatkuvuutta ja verkoston tiivistämistä.

Vesihuolto

Alueella on tarvetta uusia vanhat runkojohdot, jotka kulkevat nykyisen Manttaali- ja Rälssipuiston halki. Lisäksi alueella on tarvetta rakentaa uutta vesihuoltoverkostoa uusille korttelialueille.

Kaava-alueen kapeille sivukujille sijoitetaan mahdollisimman vähän kunnallisteknistä verkostoa. Korttelialuetta kohden osoitetaan kunnallisteknisten verkostojen osalta yksi liitospiste.

Vesihuollon pääreitit kulkevat Pottiniitynkadun, Pottiniitynaukion, Häkiläniitynaukion ja Häkiläniitynkadun kautta. Lisäksi uutta verkostoa rakennetaan Äyritielle, Manttaalikujalle ja Annefredinkadulle. Annefredinkadun ja Manttaalitien kulmaan rakennetaan uusi jätevesipumppaamo. Vesihuollon rakentamiskustannukset ovat arviolta 1 078 000 €.

Kaavaan on varattu Rälssi- ja Annefredinpuistoon rasitealue uusille rakennettaville runkovesijohdolle sekä -viemärille.

4.4.2 Vaikutukset luontoon ja luonnonympäristöön

AK-, Y- ja C-kortteleiden suunnittelussa ja toteutuksessa käytetään vihertehokkuutta luomaan luonnon monimuotoisuutta tukevia, vihreitä ja viihtyisiä asuinympäristöjä tiivistyvään kaupunkirakenteeseen. Kasvillisuus vähentää tulvariskiä, sitoo hiilidioksidia, viilentää rakennetun ympäristön lämpösaarekkeita ja lisää kaupunkitilan viihtyisyyttä ja terveysvaikutuksia. Samalla toteutetaan kestävän kehityksen ja ilmastonmuutokseen sopeutumisen mukaisia suunnitteluperiaatteita. Veromiehen alueella kehitetään viherverkkoa lisäämällä kaupunkiympäristöön puustoa ja suunnittelemalla korttelipihoista vehreitä sekä niittyviherkattojen rakentamisella.

Suunnitelma edellyttää uutta yhdyskuntatekniikkaa. Katualueiden mitoituksessa on varauduttu katupuiden istuttamisen tilatarpeisiin.

Hanke ei vaaranna VAT:n luonnonvaroja koskevia tavoitteita.

Vesistöt ja vesitalous

Kaavamuutoksen myötä vettä läpäisemättömän pinnan määrä lisääntyy. Läpäisemättömien pintojen lisääntyessä on odotettavissa, että hulevesivirtaamat kaava-alueelta kasvavat.

Kaava-alueen hulevesien muodostumista kortteli ja katualueilla pyritään ehkäisemään vettä läpäisevillä pintamateriaaleilla, ohjaamalla hulevettä kasvillisuuden käyttöön ja soveltamalla hulevesien luonnonmukaisen hallinnan periaatteita. Lisäksi Rälssi- sekä Annefredin puistoon on tarkoitus rakentaa huleveden hallintarakenteita.

Huleveden käsittely suunnitellaan korttelikohtaisesti. Hulevesien hallintarakenteet tulee mitoittaa 10 minuutin sadetilanteelle, jonka rankkuus on 150 l/s/ha. Tontilta saa poistua mitoitussadetilanteessa samansuuruinen virtaama kuin sieltä poistuisi luonnontilassa. Tontin tasaus tulee suunnitella siten, että tulvatilanteessa vesi voi kertyä piha- ja pysäköintialueille hetkellisesti. Tämä tulvamitoitus tehdään 30 minuuttia kestävälle sateelle, jonka rankkuus on 167 l/s/ha. Tätä suurempia sadetilanteita varten tulee suunnitella hallittu tulvareitti tontilta yleisille alueille. Tulvareitti on syytä mitoittaa 50 mm sadetilanteelle.

Kaavoitettavan alueen pohjoispuolella kulkee vesilain mukainen puro. Puroon johtuvat vedet tulee huomioida suunnittelussa ja rakentamisessa. Rakentamisen aikana työmaalta ei tule laskea kiintoainesta, lietettä tai haitallisia aineita sisältäviä hule- tai kuivatusvesiä suoraan vesistöön. Työn aikainen hulevesien hallinta on suunniteltava huolellisesti. Työmaiden on laadittava rakentamisaikainen suunnitelma, jossa hulevesien hallinta on huomioitu. Työmaavesien käsittelyä on kuvattu mm. RT 89-11230 Rakennustyömaan hulevesien hallinta -ohjeessa ja HSY:n laatimassa työmaavesiohjeessa.

Rakennusluvan yhteydessä tulee laatia hulevesisuunnitelma, joka hyväksytetään kaupungilla. Hulevesisuunnitelman tulee sisältää suunnitelma työnaikaisesta hulevesien hallinnasta.

4.4.3 Vaikutukset ilmastonmuutoksen kannalta

Toteuttamisen vaikutukset ilmastonmuutokseen ovat vähäiset. Vaikka rakentaminen samoin kuin rakennusten käyttö mm. lämmityksen ja liikenteen osalta lisäävätkin kasvihuonekaasupäästöjä, suunnitelma parantaa oleellisesti kävelyn ja pyöräilyn käyttöedellytyksiä. Suunnitelman toteutuminen tiivistää pääkaupunkiseudun yhdyskuntarakennetta, tukeutuu osittain olemassa oleviin kunnallisteknisiin rakenteisiin ja sijoittuu kattavien, olemassa olevien kaupallisten palveluiden läheisyyteen. Alue tukeutuu ja tukee laadukkaita joukkoliikennepalveluja ja raideliikennettä. Nämä ratkaisut vähentävät yksityisautoilun ja uuden kunnallistekniikan rakentamisen tarvetta ja auttavat siten hillitsemään kasvihuonepäästöjen lisääntymistä.

Kaavamuutosalueella tehdään hankekohtaisesti hiilijalanjälkilaskelma rakennuslupaa haettaessa, mikä kannustaa pohtimaan rakennusten elinkaarimallia, uusioenergiaa ja resurssiviisaita materiaalivalintoja. Uusioenergiaan tulee varautua jo suunnittelu- ja rakentamisvaiheessa, jotta mitoitus soveltuu myös tulevaisuuden tarpeisiin.

4.5 YMPÄRISTÖN HÄIRIÖTEKIJÄT

Tieliikenteen melu ja pilaantuneet maat on käsitelty tarkemmin kohdassa 2.1.3. Ympäristöhäiriöiden vähentäminen on VAT:n mukaisesti otettu huomioon.

Liikenteen melu ja pienhiukkaset

Asemakaavamuutos sijoittuu yleiskaavan lentomeluvyöhykkeelle m3, L_{DEN} 50-55 dB, mikä ei aseta rajoitteita alueiden käytölle. Asuinhuoneiden ulkokuoren ääneneristävyyden lentomelua vastaan on rakennusjärjestyksen mukaan oltava $\Delta L \geq 32$ dB.

Liikennemeluselvitys alueelle laadittiin keväällä 2020. Selvitysten tulokset on otettu huomioon asemakaavan kaavamääräyksissä mm. rakentamisen vaiheistuksen ja väliaikaisen melusuojauksen sekä asuntojen suuntaamisen osalta sekä ulkokuoren ääneneristävyyden yleismääräyksessä. Kaavakartalla on tarkennettu kortteleiden osat, joissa tarvitaan suurempi ulkokuoren ääneneristävyys.

Yhtenäiskoulu Atomin tulevassa SR-kilpailussa yhdeksi tärkeäksi lähtökohdaksi tulee ottaa melun huomioiminen suunnittelussa sekä koulun vaiheittain rakentamisessa ja esittää tarvittavat väliaikaisratkaisut.

Tieliikenteen aiheuttamat pienhiukkaset on huomioitu asemakaavassa sijoittamalla asumista riittävän etäälle mm. Tuusulanväylästä. Y-korttelin määräyksissä pienhiukkaset on huomioitu kaavamääräyksellä, joka ohjaa ottamaan raitisilman rakennuksen katolta tai sisäpihan puolelta.

Pilaantuneet maat

Koska alueelle tulee asuinrakentamista sekä koulu ja päiväkoti ja alueen vieressä on sijainnut lyijysulatto, asemakaavan muutoksessa määrätään, että maaperän haitta-ainepitoisuus on tarkistettava ja tarvittaessa puhdistettava ennen rakennustöiden aloittamista.

Tärinä

Suunnitteilla olevan Vantaan ratikan linjaus kulkee alueen läpi Rälssitietä. Ratikan yleissuunnitelman yhteydessä on laadittu tärinäselvitys, jonka mukaan Annefredin kohdalla savinen maaperä aiheuttaa mahdollisesti tärinää, jos rakennukset ovat lähempänä kuin 50 m tulevasta raitiolinjauksesta. Ratikkaa varten laaditaan kaavarunko sekä ratikkakaavoja, joissa selvitetään ja tutkitaan tarkemmin ratikan aiheuttamaa tärinää ja tarvittavia kaavamääräyksiä.

4.6 NIMISTÖ

Mikko Sandström teki keväällä 2018 Vantaan kaupunkisuunnittelulle selvityksen Veromiehen uudesta nimistöstä. Selvityksessä Veromiehen nimistön aihepiireiksi ehdotetaan

- ilmailua (myös mm. fysikaaliset ilmiöt kuten aerodynamiikka),
- verotusta,
- nimiä, joiden taustalla on perinnäinen paikannimi (vanhoilta kartoilta),
- uusia paikkaa kuvaavia nimiä ja muistonimiä.

Veromiehen eri osa-alueille ehdotetaan niin ikään omia aihepiirejään. Verotusaiheisia nimiä ehdotetaan Tikkurilantien eteläpuolelle, johon tämäkin suunnittelualue kuuluu. Paikannimiä ja muistonimiä voi sijoittaa koko Veromiehen alueelle lähelle sitä paikkaa, jossa nimi alun perin esiintyy.

Suunnittelualueen uusia nimiä

Annefredinpuisto – Annefredsparken,
Annefredinkatu – Annefredsgatan:

- Vanhasta talonnimestä Annefred, joka on Backaksesta 1914 lohkottu tila. Tila on sijainnut suunnittelualueella nykyisen Manttaalitien mutkan itäpuolella, Farmorsåkernin vieressä.

Häkiläniitynkatu – Häckelängsgatan,
Häkiläniitynaukio – Häckelängsplatsen,
Häkiläniitynkuja – Häckelängsgränden,
Häkiläniitynpolku – Häckelängsstigen:

- Vanhasta niitynnimestä, 1913 Häckelängen, joka on ollut Manttaalitien ja Tikkurilantien välissä. Sanottu 1963 hekelengin, hekelengsskifftena. Substantiivi häckla (yhdyssanojen alusssa häckel-) merkitsee piikiistä työkalua, jota on käytetty pellavien puhdistamiseen, niiden kuitujen erotteluun. Suomeen sana on lainautunut muodossa häkilä, häkylä, häklä

Pottiniitynkatu – Pottängsgatan,
Pottiniitynaukio – Pottängsplatsen,
Pottiniitynkuja – Pottängsgränden,
Pottiniitynpolku – Pottängsstigen:

- Vanhasta paikannimestä, 1913 Pottängen, joka on ollut Olofsin haka nykyisen Rälssitien itäpuolella, Äyritie 7:n kohdalla. Kirkonkylästä Olofsin talon kohdalta pohjoiseen mennyt tie on ollut 1913 Pottskogstådet, joka on hävinnyt Tuusulanväylän ramppien alle. Ruotsin murteissa on lammikkoa tarkoittava sana pått, putt, josta suomenkielinen muoto potti on peräisin.

5. ASEMAKAAVAN TOTEUTUS

Kaavamuutokseen liittyy maankäyttösopimus. Tavoitteena on aloittaa rakentaminen välittömästi, kun kaupunginvaltuusto on hyväksynyt asemakaavaehdotuksen. Selostuksen erillisenä liitteenä olevassa rakentamistapaohjeessa on esitetty kaavio rakentamisen vaiheistamisesta.

6. KAAVATYÖHÖN OSALLISTUNEET

Kaavaluonnosvaiheessa:

YIT Oyj:	Matti Syrjä
	Harri Isoviita
	Esa Turkka

Valion Eläkekassa:	Petteri Näveri	
KOy Vantaan Paavontalo,		
L-House Oy, DBC Systems:	Johan Pfeifer	
Mandaworks:	Patrick Verhoeven	
	Andrei Deagu	
MassLab:	Diogo Rocha	
	Lourenco Rodrigues	
	Duarte Fontes	
Sitowise:	Ismo Häkkinen	
	Suvi Saastamoinen	
	Timo Nikulainen	
Vantaan kaupunki:		
Kaupunkisuunnittelu:	Anitta Pentinmikko	aluearkkitehti,31.10.2018 asti
	Tarja Laine	kaupunkisuunnittelujohtaja
	Merja Häsänen	aluearkkitehti vs., 1.11.2018 lähtien
	Vuokko Rova	suunnitteluavustaja
	Anna-Liisa Vanhala	kaavoitusteknikko
	Mikko Järvi	kaavoitusinsinööri
Toimiala:	Arja Lukin	projektijohtaja
Kuntatekniikan keskus :	Marika Orava	vesihuollon suunnittelu
	Harri Keinänen	vesihuollon suunnittelu
	Jarmo Pajunen	liikenneinsinööri
	Eija Välimäki	suunnitteluhortonomi
	Ari Asikainen	suunnitteluinsinööri
	Emma Lottanen	suunnitteluinsinööri
Rakennusvalvonta:	Ilkka Rekonen	lupapäällikkö
Ympäristökeskus:	Ari Pietilä	ympäristöinsinööri
Kiinteistöt ja asuminen:	Antti Kari	kiinteistöjohtaja
	Tomi Henriksson	asumisasiain päällikkö
	Armi Vähä-Piikkiö	tonttipäällikkö
Tilakeskus:	Eija Kivineva	hankepäällikkö
	Tiina Riihimäki	hankekehitysarkkitehti
Sivistysvirasto:	Päivi Riehunkangas	suunnittelija
	Laura Malinen	strategia-asiantuntija
Liikuntapalvelut:	Anu Jokela	liikuntapäällikkö
	Leena Rusanen	liikuntapäällikkö

Kaavaehdotusvaiheessa:

YIT Oyj:	Heikki Hannukkala	
	Jarkko Mäenpää	
	Jari Hovilehto	
	Miku Miettinen	
	Kaisa Mustalahti	

Ark-House Arkkitehdit Oy	Hannu Huttunen	
	Markku Erholtz	
	Tina Ullrich	
	Lotta Skogström	
Aino Landscaping Oy	Aina Aspiala	
	Alli Hurmola	
Vantaan kaupunki:		
Asemakaavoitus:	Johanna Rajala	aluearkkitehti
	Charlotta Tanner	asemakaava-arkkitehti
	Jonna Juusola	asemakaavasuunnittelija
	Vuokko Rova	kaavatekninen koordinaattori
	Anna-Liisa Vanhala	kaavoitusteknikko
	Elina Ekroos	maisema-arkkitehti
Toimiala:	Arja Lukin	projektijohtaja
Kadut ja puistot:	Harri Keinänen	vesihuollon suunnittelupäällikkö
	Paula Luomala	suunnitteluinsinööri
	Jarmo Pajunen	liikenneinsinööri
	Juuso Kauppinen	liikenneinsinööri
	Mikko Kettunen	alueinsinööri
	Seija Tulonen	projektisuunnittelija
	Heidi Burjam	puistosuunnittelupäällikkö
	Eija Välimäki	viheraluesuunnittelija
	Sirpa Mäkilä	maisema-arkkitehti
Rakennusvalvonta:	Ilkka Rekonen	lupapäällikkö
	Jari Saajo	lupa-arkkitehti, 31.12.2019 asti
	Hanna Tiira	lupa-arkkitehti, 1.1.2020 läh-tien
Ympäristökeskus:	Ari Pietilä	ympäristöinsinööri
Kiinteistöt ja asuminen:	Tomi Henriksson	asumisasiain päällikkö
	Armi Vähä-Piikkiö	tonttipäällikkö
Tilakeskus:	Ifa Kytösaho	hankesuunnittelupäällikkö
	Josee Courtemanche	rakennuttaja-arkkitehti
	Eija Kivineva	hankepäällikkö
	Tiina Riihimäki	hankekehitysarkkitehti
Museopalvelut:	Anne Kaarna-Suomi	kuraattori

VANTAAN KAUPUNKI Kaupunkirakenne ja ympäristö/Asemakaavoitus

Vantaalla, 11. päivänä elokuuta 2020

Charlotta Tanner	Jonna Juusola	Johanna Rajala
asemakaava-arkkitehti	asemakaavasuunnittelija	aluearkkitehti

Asemakaavan seurantalomake

Asemakaavan perustiedot ja yhteenveto

Kunta	092 Vantaa	**Täyttämispvm**	17.06.2020
Kaavan nimi	002373 Veromies 52 kaupunginosa		
Hyväksymispvm		**Ehdotuspvm**	
Hyväksyjä		**Vireilletulosta ilm. pvm**	05.02.2018
Hyväksymispykälä		**Kunnan kaavatunnus**	092002373
Generoitu kaavatunnus			
Kaava-alueen pinta-ala [ha]	12,3915	**Uusi asemakaavan pinta-ala [ha]**	
Maanalaisten tilojen pinta-ala [ha]		**Asemakaavan muutoksen pinta-ala [ha]**	12,3915

Ranta-asemakaava

Rantaviivan pituus [km]

Rakennuspaikat [lkm]	**Omarantaiset**	**Ei-omarantaiset**
Lomarakennuspaikat [lkm]	**Omarantaiset**	**Ei-omarantaiset**

Aluevaraukset	Pinta-ala [ha]	Pinta-ala [%]	Kerrosala [k-m²]	Tehokkuus [e]	Pinta-alan muut. [ha +/-]	Kerrosalan muut. [k-m² +/-]
Yhteensä	**12,3915**	**100,0**	**72440**	**0,58**	**0,0000**	**38802**
A yhteensä	2,4939	20,1	56440	2,26	2,4939	56440
P yhteensä						
Y yhteensä	2,4949	20,1	11000	0,44	2,4949	11000
C yhteensä	0,2159	1,7	5000	2,32	0,2159	5000
K yhteensä	0,0000		0		-3,1558	-8000
T yhteensä	0,0000		0		-4,2731	-25638
V yhteensä	2,9312	23,7	0		1,7051	0
R yhteensä						
L yhteensä	4,2556	34,3	0		0,5191	0
E yhteensä						
S yhteensä						
M yhteensä						
W yhteensä						

Maanalaiset tilat	Pinta-ala [ha]	Pinta-ala [%]	Kerrosala [k-m²]	Pinta-alan muut. [ha +/-]	Kerrosalan muut. [k-m² +/-]
Yhteensä					

Rakennussuojelu	Suojellut rakennukset		Suojeltujen rakennusten muutos	
	[lkm]	[k-m²]	[lkm +/-]	[k-m² +/-]
Yhteensä				

Alamerkinnät

Aluevaraukset	Pinta-ala [ha]	Pinta-ala [%]	Kerrosala [k-m²]	Tehokkuus [e]	Pinta-alan muut. [ha +/-]	Kerrosalan muut. [k-m² +/-]
Yhteensä	**12,3915**	**100,0**	**72440**	**0,58**	**0,0000**	**38802**
A yhteensä	2,4939	20,1	56440	2,26	2,4939	56440
AK	2,4939	100,0	56440	2,26	2,4939	56440
P yhteensä						
Y yhteensä	2,4949	20,1	11000	0,44	2,4949	11000
Y	2,4949	100,0	11000	0,44	2,4949	11000
C yhteensä	0,2159	1,7	5000	2,32	0,2159	5000
C	0,2159	100,0	5000	2,32	0,2159	5000
K yhteensä	0,0000		0		-3,1558	-8000
KL-6	0,0000		0		-3,1558	-8000
T yhteensä	0,0000		0		-4,2731	-25638
T-3	0,0000		0		-4,2731	-25638
V yhteensä	2,9312	23,7	0		1,7051	0
VP	2,9312	100,0	0		1,7051	0
R yhteensä						
L yhteensä	4,2556	34,3	0		0,5191	0
Kadut	2,6924	63,3	0		-0,7214	0
Katuauk./torit	0,5445	12,8	0		0,5445	0
Kev.liik.kadut	0,5000	11,7	0		0,1773	0
LPA	0,5187	12,2	0		0,5187	0
E yhteensä						
S yhteensä						
M yhteensä						
W yhteensä						

52
VEROMIES
SKATTMANS

52328
Y
11000
IV

VP
wh
RÄLSSIPUISTO
FRÄLSEPARKEN

52323
C
5000
V

VP
wh
ANNEFREDINPUISTO
ANNEFREDSPARKEN
vvp

52329
AK
le
wh
kl
ah
VI 1900
II 1/2 820
V-VIII 3550
IV-VI 3150

52330
AK
le
wh
ah
II 1/2 750
V-VIII 3750
V 1500
V-VI 2900
1/2k VIII 2550

52331
AK
le
wh
V 1650
ah
II 1/2 650
VI-VII 2400

52332
AK
le
(wh)
II 1/2 1820
VII 1850
ah
V-VIII 3700
VI-VIII 3750
pp
VI-VII 2450
35dB

52334
AK
le
(wh)
ah
IV-VII 2900
1/2k VI 1/2k VII 1950
IV-VI 2750
2900
1/2k VI-1/2k VIII

52333
AK
le
(wh)
IV-1/2k VII 2600
IV-VI 1700
VI-1/2k VIII 3500
34dB
ah
kl

LPA
(52329,52331
52332)

LPA
(52330, 52333
52334)

RÄLSSITIE
FRÄLSEVÄGEN
ÄYRITIE
ÖREVÄGEN
ANNEFREDINKATU
ANNEFREDSGATAN
POTTINIITYNKATU
POTTÅNGSGRÄNDEN
HÄKILÄNIITYNKATU
HÄCKELÄNGSGRÄNDEN
MANTTAALIKUJA
POTTINIITYNAUKIO
POTTÅNGSPLATSEN
HÄKILÄNIITYNAUKIO
HÄCKELÄNGSPLATSEN
pp/h
pp

0 50 100 200 m

LIITE: Kaupunginhallitus 24.08.2020 / 19 §

ASEMAKAAVAN MUUTOSEHDOTUS

Kaava-alueen numero Planområdets nummer	Päiväys Datum
002373	11.8.2020 1/9

Vantaan kaupunki

ANNEFRED ETELÄINEN

Kaupunginosa 52, Veromies

Asemakaavan muutos
Korttelit 52323, 52328 - 52334
sekä katu-, tori- ja virkistysalueet.

1:2000

Vanda stad

ANNEFRED SÖDRA

Stadsdel 52, Skattmans

Ändring av detaljplanen
Kvarteren 52323, 52328 - 52334
samt gatu-, torg- och rekreationsområden.

1:2000

ASEMAKAAVAMERKINTÖJÄ JA -MÄÄRÄYKSIÄ:

3 m kaava-alueen rajan ulkopuolella oleva viiva.

AK

Asuinkerrostalojen korttelialue

Yleistä

Alueen arkkitehtuurin ja ympäristörakentamisen tulee olla laadukasta ja toteutuksen korkeatasoista.

Kortteleista ja rakennuksista tulee muodostaa kaupunkimainen kokonaisuus arkkitehtuurin keinoin.

Jokaisesta korttelista tulee laatia kokonaissuunnitelma rakennusten massoittelun, rakennustyyppien, materiaalien ja kattomuotojen osalta.

Jokaisesta korttelista tulee laatia koko korttelia koskeva yhtenäinen pihasuunnitelma sekä valaistussuunnitelma tonttijaosta riippumatta. Näiden suunnitelmien tulee olla rakennustapaohjeessa määriteltyjen konseptien mukaisia ja toteutuksien kortteleittain erilaisia.

Asemakaavan alueella tulee noudattaa taideohjelmaa, joka on avattu rakennustapaohjeessa. Taide tulee liittää jo alkuvaiheessa kaikkeen arkkitehtuuri- ja ympäristösuunnitteluun.

Korttelialueelle saa sijoittaa asumisen lisäksi liike-, toimisto-, työ- ja palvelutiloja.

Kortteleissa on noudatettava asemakaavaa varten laadittua rakentamistapaohjetta, joka on asemakaavan selostuksen liitteenä.

Rakennusoikeus

Liike-, toimisto-, työ- ja palvelutiloja saa rakentaa maantasokerrokseen asemakaavan merkityn kerrosalan lisäksi.

Asumista palvelevia tiloja kuten irtaimisto-, ulkoiluväline-, lastenvaunuvarastoja, huolto- ja jätetiloja, sauna- ja asukastiloja, kuten kerho- ja harrastetiloja sekä valokuiluja saa rakentaa kaavassa osoitetun rakennusoikeuden lisäksi enintään 15% rakennusoikeudesta. Nämä tilat eivät mitoita autopaikkoja.

Asemakaavaan merkityn rakennusoikeuden lisäksi saa rakentaa viherhuoneita. Ne eivät mitoita autopaikkoja.

DETALJPLANBETECKNINGAR OCH

Linje 3 m utanför planområdets gräns.

Kvartersområde för flervåningshus.

Allmänt

Områdets arkitektur och miljöbyggande ska vara högklassigt och genomförandet ska hålla hög kvalitet.

Av kvarteren och byggnaderna ska en urban helhet bildas genom arkitektoniska medel.

För varje kvarter ska en helhetsplan utarbetas med avseende på byggnadernas gestaltning, byggnadstyper, material och takformer.

För varje kvarter ska en enhetlig plan över gården utarbetas som gäller hela kvarteret samt en belysningsplan oberoende av tomtindelningen. Dessa planer ska överensstämma med de koncept som definierats i anvisningarna om byggnadssätt och utförandet ska variera kvartersvist.

I detaljplaneområdet ska det konstprogram iakttas som åskådliggjorts i anvisningarna om byggnadssätt. Konst ska redan i inledningsskedet tas med i all arkitektonisk planering och miljöplanering.

Utöver boende får affärs-, kontors-, arbets- och servicelokaler placeras i kvartersområdet.

I kvarteren ska de anvisningar för byggnadssättet följas som utarbetats för detaljplanen och som ingår som bilaga till detaljplanebeskrivningen.

Byggrätt.

Affärs-, kontors-, arbets- och servicelokaler får byggas på markplansvåningen utöver den våningsyta som angetts i detaljplanen.

Utöver den byggrätt som anvisats i byggrätten får högst 15 % av byggrätten användas för byggande av utrymmen som betjänar boendet, som förråd för lös egendom, friluftsutrustning, barnvagnar, serviceutrymmen och soprum, bastu- och invånarutrymmen, som klubb- och hobbylokaler samt ljusbrunnar. Dessa utrymmen räknas inte med i dimensioneringen av bilplatser.

Utöver den byggrätt som angetts i detaljplanen får grönrum byggas. Dessa räknas inte med i dimensioneringen av bilplatser.

Porrashuoneiden 15 k-m2 ylittävän osan kussakin kerroksessa saa rakentaa asemaakaavassa osoitetun kerrosalan lisäksi. Tällöin porrashuoneiden tulee olla viihtyisiä ja luonnonvaloisia.

En del av trapphusen som överstiger 15 m²-vy får byggas på varje våning utöver den i detaljplanen anvisade våningsytan. I sådana fall ska trapphusen vara trivsamma och ha dagsljusinsläpp.

Varsinaisen porrashuoneen lisäksi palotilanteessa poistumista palvelevan erillisen porrashuoneen saa rakentaa asemakaavassa osoitetun kerrosalan lisäksi.

Förutom den våningsyta som anvisats i detaljplanen får ett separat trapphus som fungerar som utgång i händelse av brand byggas utöver det egentliga trapphuset.

Asuntokohtaiset irtaimistovarastot voidaan sijoittaa asuntojen yhteyteen tai ullakolle rakennusoikeuden lisäksi.

Bostadsvisa förråd för lös egendom kan placeras i anslutning till bostäderna eller på vinden utöver byggrätten.

Saunatilat voidaan sijoittaa kattokerrokseen kerrosluvun estämättä.

Bastuutrymmen kan placeras på takvåningen utan att våningstalet utgör ett hinder.

IV-konehuoneen saa rakentaa rakennusoikeuden lisäksi kerrosluvun estämättä vesikaton alapuolelle.

Utöver byggrätten får ett ventilationsmaskinrum byggas under yttertaket utan att våningstalet hindrar det.

Asukkaiden yhteistilat, polkupyörävarastot, sekä harrastetilat tulee sijoittaa korttelikohtaisesti keskitettyinä pääosin kortteleiden maantasokerrokseen. Tilojen tulee avautua pääosin aukioiden tai kadun suuntaan.

Gemensamma utrymmen för de boende, cykelförråd och hobbyutrymmen ska placeras kvartersvis koncentrerade huvudsakligen i kvarterens markplansvåning. Utrymmena ska huvudsakligen öppnas upp i de öppna platsernas eller gatans riktning.

Äyritien varteen sekä Pottiniitynaukion ja Häkiläniitynaukion ympärillä olevien rakennusten 1. kerrokseen tulee rakentaa aktiivisia ja katutilaan avautuvia tiloja, kuten asumista palvelevia kerho- ja monitoimihuoneita, pesuloita ja harrastehuoneita tai työ- ja liiketiloja vähintään 50 % asemakaavassa ah-merkinnällä osoitetun rakennusalan pinta-alasta. Tilojen tulee olla yhdistettävissä ja jaettavissa ja niiden tulee olla sellaisia, että ne voidaan myöhemmin muuttaa liiketiloiksi.

Vid Örevägen och på 1:a våningen i byggnaderna kring Pottängsplatsen och Häckelängsplatsen ska aktiva utrymmen byggas som öppnar upp mot gaturummet, som klubb- och allaktivitetsrum, tvättstugor och hobbyrum eller arbets- och affärslokaler på minst 50 % av den byggnadsyta som betecknats med beteckningen ah i detaljplanen. Utrymmena ska kunna gå att koppla ihop och dela upp och de ska vara sådana att de senare kan ändras till affärsutrymmen.

Korttelin 52329 kivijalkakerrokseen tulee sijoittaa Pottiniitynaukion ja Pottiniitynpolun kulmaukseen liiketilaa vähintään 100 k-m2. Liiketilan tulee soveltua ravintolakäyttöön.

I stenfotsvåningen i kvarteret 52329 ska minst 100 m²-vy affärsutrymmen placeras i hörnet av Pottängsplatsen och Pottängsstigen. Affärsutrymmet ska lämpa sig för restaurangbruk.

Korttelin 52333 kivijalkakerrokseen tulee sijoittaa Äyritien ja Tammiston kauppatien kulmaukseen liiketilaa vähintään 100 k-m2.

I stenfotsvåningen i kvarteret 52333 ska minst 100 m²-vy affärsutrymmen placeras i hörnet av Örevägen och Rosendals handelsväg.

Jokaisen korttelin maantasokerrokseen tulee sijoittaa kadun suuntaan avautuvia asuntoja. Huoneistoihin tulee olla oma sisäänkäynti ensisijaisesti kadulta tai toissijaisesti korttelipihalta.

Bostäder som öppnar upp mot gatan ska placeras på markplansvåningen i varje kvarter. Lägenheterna ska ha en egen ingång i första hand från gatan eller i andra hand från kvartersgården.

Korttelit

Kvarter

Kortteleiden tulee olla umpikortteleita, joissa rakennukset ovat toisissaan pääosin kiinni. Asemakaavassa osoitetut kulkuaukot tulee toteuttaa rakennuksiin vähintään kahden kerroksen korkuisina ja niiden päälle tulee sijoittaa kerroksia tai vastaavia rakenteita. Arkadin kohdalla kulkuaukko saa tästä poiketen olla arkadin korkuinen.

Kvarteren ska bestå av slutna kvarter där byggnaderna huvudsakligen är sammankopplade. De passager som märkts ut i detaljplanen ska förverkligas i byggnaderna så att de är minst två våningar höga och ovanpå dem ska våningar eller motsvarande konstruktioner placeras. Vid arkaden får passagen i avvikelse från detta vara lika hög som arkaden.

Jokaisen korttelin tulee olla massoittelultaan monimuotoinen. Kortteleissa tulee olla rakennuskohtaista vaihtelua rakennusten muodoissa ja yksityiskohdissa, kattomuodoissa, kerrosluvuissa sekä räystäslinjan korkeudessa.

Varje kvarter ska vara varierande till volymgestaltningen. I kvarteren ska det finnas byggnadsvis variation i byggnadernas former och detaljer, takformer, våningstal och takfotslinjens höjd.

Rakennusten julkisivujen ja massoittelun tulee olla suunniteltu vaihtelevaksi niin, että julkisivun tyyli muuttuu sisäänvetojen, värin, materiaalin, mittakaavan ja ikkunajaon koon tai sijoittelun suhteen.

Byggnadernas fasader och utformning ska vara planerade på ett varierande sätt, så att fasadens stil förändras i relation till indragningar, färg, material, dimensioner och fönsterindelningens storlek eller placering.

Kunkin korttelijulkisivun on muodostuttava vähintään kahden rakennuksen julkisivusta.

Varje kvartersfasad ska bestå av minst två byggnadsfasader.

Kortteliin 52329 tulee varata tila kiinteistömuuntamoa varten.

I kvarteret 52329 ska plats reserveras för en fastighetstransformator.

Jätetilat tulee sijoittaa asuinrakennukseen tai LPA-korttelin pysäköintitaloon korttelikohtaisesti keskitettyinä.

Soprum ska placeras i bostadshus eller i LPA-kvarterets parkeringshus kvartersvis koncentrerade.

Vesihuolto tulee toteuttaa korttelialueen yhteisenä tonttijaosta huolimatta, mikäli liitospaikka sitä edellyttää.

Vattenförsörjning ska ordnas gemensamt för kvartersområdet oberoende av tomtindelningen, ifall anslutningsplatsen förutsätter det.

Korttelin yksityisiä vesihuoltolinjoja, pumppaamoja tai rasvanerotuskaivoja ei saa sijoittaa katualueelle.

Kvarterets privata vattenförsörjningsledningar, pumpstationer eller fettavskiljningsbrunnar får inte placeras på gatuområdet.

Yleisten alueiden valaisimia voidaan sijoittaa rakennusten seinään.

Armaturer för allmänna områden kan placeras på byggnadernas vägg.

Asuinrakennusten ulkokuoren ääneneristävyyden ΔL tieliikenne- ja lentomelua vastaan on oltava vähintään 32 dB, jollei kaavakartan merkinnöin ole toisin osoitettu.

Ljudisoleringen ΔL mot vägtrafik- och flygbuller i bostadshusens ytterhölje ska vara minst 32 dB, om inte något annat har angetts med beteckningar i plankartan.

Asuntojen suuntaamisessa tulee pyrkiä siihen, että asunnot eivät avaudu ainoastaan julkisivulle, jolle kohdistuvan melun taso ylittää 65 dB päiväajan keskiäänitasona laskettuna.

Vid riktningen av bostäder ska man eftersträva att bostäderna inte öppnar upp endast mot en fasad där bullernivån överskrider 65 dB beräknat enligt den genomsnittliga ljudnivån dagtid.

Korttelin 52329 rakentaminen tulee ajoittaa Y-korttelin 52328 rakentamisen ensimmäisen vaiheen kanssa yhteen niin, että korttelin rakennusmassat suojaavat tulevan päiväkodin pihaa.

Byggandet av kvarteret 52329 ska förläggas tidsmässigt till den första fasen av byggandet av Y-kvarteret 52328 så att kvarterens byggnadsmassor skyddar det blivande daghemmets gård.

Kortteleiden vaiheittain rakentamisessa tulee huomioida keskeneräisten kortteleiden oleskelupihojen riittävä väliaikainen melusuojaus.

Vid etappvist byggande av kvarteren ska man beakta att det temporära bullerskyddet är tillräckligt på de ofullbordade kvarterens vistelsegårdar.

Julkisivut

Rakennusten julkisivujen tulee olla arkkitehtuuriltaan, materiaaleiltaan ja kaupunkikuvaltaan korkealuokkaisia.

Fasader

Byggnadernas fasader ska hålla hög standard till sin arkitektur, sina material och med tanke på stadsbilden.

Kortteleiden katujulkisivujen tulee olla paikallamuurattuja tai antaa paikalla toteutetun julkisivun vaikutelma. Mahdolliset elementtisaumat tulee häivyttää ja suunnitella osaksi julkisivua.

Kvarterens gatufasader ska vara murade på plats eller ge intryck av att vara fasader som är byggda på platsen. Eventuella elementfogar ska döljas och planeras som en del av fasaden.

Äyritien ja Tammiston kauppatien kulmaa tulee korostaa arkkitehtuurin keinoin.

Hörnet av Örevägen och Rosendals handelsväg ska framhävas med arkitektoniska medel.

Jokaisessa asunnossa, jossa on vähintään kaksi huonetta, tulee olla parveke, terassi, piha tai viherhuone. Yhden asuinhuoneen asunnoissa tulee olla vähintään ranskalainen parveke.

Varje bostad med minst två rum ska ha en balkong, en terrass, en gård eller ett grönrum. Bostäder med ett bostadsrum ska ha minst en fransk balkong.

Kadun ja aukioiden puoleisten parvekkeiden tulee olla pääosin sisäänvedettyjä tai antaa sisäänvedettyjen parvekkeiden vaikutelma. Aukioiden ja Äyritien varrella rakennuksen julkisivupinnan alasta osan tulee olla lämmintä seinäpintaa.

Balkonger mot gatan och de öppna platserna ska huvudsakligen vara indragna eller ge intryck av att vara indragna balkonger. Vid de öppna platserna och Örevägen ska en del av byggnadsfasadens yta bestå av varm väggyta.

Rakennuksen kadunpuoleiseen julkisivuun saa rakentaa yksittäisiä kaupunkikuvallisesti perusteltuja ulokeparvekkeita.

Enskilda utskjutande balkonger som är stadsbildsmässigt motiverade får byggas i byggnadens fasad mot gatan.

Kadun tai aukion puoleisten parvekkeiden kantavat rakenteet tulee tehdä maantasossa pilareina tai parvekkeiden tulee olla ripustettuja. Kadulle aukeavien maantasoasuntojen etupihojen välissä sallitaan myös levymäiset pieliseinät.

De bärande konstruktionerna i balkongerna mot gatan eller den öppna platsen ska byggas som pelare på markplanet eller så ska balkongerna vara upphängda. Mellan entrégårdarna till de markplansbostäder som öppnar upp mot gatan tillåts också skivformade kantväggar.

Parvekkeilla ja asuntojen terasseilla tulee teknisin ratkaisuin huolehtia siitä, että ohjearvojen mukainen melutaso ei ylity.

På balkonger och bostädernas terrasser ska det genom tekniska lösningar sörjas för att bullernivån enligt riktvärdena inte överskrids.

Porrashuoneiden sisäänkäyntejä tulee korostaa arkkitehtuurin keinoin.

Trapphusens entréer ska framhävas genom arkitektoniska medel.

Ilmanvaihtokonehuoneet ja muut talotekniset laitteet tulee sovittaa luontevaksi osaksi rakennusten arkkitehtuuria ja materiaaleja.

Ventilationsmaskinrum och övriga hustekniska anordningar ska integreras som en naturlig del av byggnadernas arkitektur och material.

Kivijalka

Katualueen ja aukioiden puolelle tulee muodostaa avoin, toiminnallinen ja katutilaa aktivoiva kivijalkakerros, joka on korkeudeltaan vähintään 4 m. Tätä matalampi kerroskorkeus sallitaan korttelipihojen puolella, Manttaalikujaan rajautuvissa rakennuksissa, pientaloissa sekä perustelluista syistä vähäissä määrin kadun puolella.

Kivijalkakerrosta on korostettava arkkitehtuurin keinoin, runsaalla aukotuksella, materiaaleilla, väreillä, rakennusosilla ja/tai valaistuksella.

Aukioiden puoleisille kortteleiden reunoille saa rakentaa arkadin, jonka korkeus on vähintään 4 m.

Porrashuoneisiin on oltava kulku sekä kadulta että pihalta tai kulkuaukosta.

Katualueen tai aukion puolella sijaitseviin liike- ja yhteiskäyttöisiin tiloihin tulee olla suora kulkuyhteys kadulta/aukiolta ja ne tulee yhdistää ulkotiloihin suurin ikkunoin ja ovin.

Stenfot

På gatuområdets och de öppna platsernas sida ska en öppen och f unktionell minst 4 m hög stenfotsvåning bildas som aktiverar gaturummet. En lägre våningshöjd tillåts på kvartersgårdarnas sida, i byggnader som gränsar mot Mantalsgränden, i småhus och av motiverade skäl också i liten mån på gatans sida.

Stensfotsvåningen ska framhävas med arkitektoniska medel, ett stort antal öppningar, material, färger, byggnadsdelar och/eller belysning.

På de kvarterskanter som ligger mot de öppna platserna får en arkad byggas med en höjd av minst 4 m.

Trapphusen ska ha en ingång både från gatan och gården eller från passagen.

Affärslokaler och utrymmen för gemensamt bruk på gatuområdets eller den öppna platsens sida ska ha en direkt förbindelse från gatan/den öppna platsen och de ska anslutas till uterummen med stora fönster och dörrar.

Pihat

Jokaisesta korttelista tulee laatia pihasuunnitelma, jossa vihertehokkuuden tavoiteluvun tulee olla 1,0.

Pihat tulee suunnitella ja toteuttaa yhtenäisenä kokonaisuutena tonttijaosta riippumatta.

Pihan kasvillisuus tulee istuttaa monilajiseksi, kerrokselliseksi sekä dynaamiseksi kasviyhdyskunnaksi rakentamistapaohjeessa määritellyn metsäkonseptin mukaisesti.

Pihojen suunnittelussa tulee huomioida eri-ikäisten käyttäjien tarpeet, monipuolinen kasvillisuus, hulevesien viivytys ja yhteisöllisyys.

Piha-alueelle tulee istuttaa myös suuriksi kasvavia puulajeja, joiden elinmahdollisuudet tulee varmistaa riittävillä kasvualustoilla ja lajivalinnoilla esirakentamisen pengerrysmaaperään soveltuen.

Hulevesien viivytys tulee toteuttaa kortteleittain erillisen hulevesisuunnitelman mukaisesti.

Kadun ja/tai aukion varteen sijoittuvan rakennuksen ja katualueen ja/tai aukion välinen tila tulee kivetä, istuttaa tai muutoin käsitellä osana laadukasta kaupunkimaista katutilaa ja sen tulee liittyä sujuvasti katuun ja/tai aukioon.

Pihalle ei saa rakentaa erillisiä talousrakennuksia.

Asuntokohtaisia sisääntulopihoja / etupuutarhoja saa rakentaa kadun suuntaan. Pihat tulee rajata katualueesta istutuksin tai rakenteellisin keinoin.

Äyritien puolelle rakennettavat asuntokohtaiset oleskelupihat tulee korottaa katutasoa ylemmäs yksityisyyden varmistamiseksi.

Tontteja ei saa aidata ja korttelipihan tulee olla yhteiskäytössä.

Pihojen tulee olla läpikuljettavia, eikä korttelin kulkuaukkoja saa sulkea.

Pihoille ei saa sijoittaa pysäköintiä eikä pelastautumiseen tarvittavia nostopaikkoja.

Gårdar

För varje kvarter ska en plan över gården utarbetas där gröneffektivitetens målsättningstal ska vara 1,0.

Gårdarna ska planeras och anläggas som en sammanhängande helhet oberoende av tomtindelningen.

Gårdens växtlighet ska planteras så att den i enlighet med det skogskoncept som definierats i anvisningarna om byggnadssätt bildar ett dynamiskt växtsamhälle som består av många arter och bildar skikt.

Vid planeringen av gårdarna ska man beakta behoven hos användare i olika åldrar, mångsidig växtlighet, fördröjningen av dagvatten och gemenskap.

I gårdsområdet ska också högväxta trädslag planteras, vars livsbetingelser ska säkerställas med tillräckliga växtunderlag och val av arter så att de lämpar sig för grundberedningens terrasseringsjord.

Fördröjning av dagvatten ska ordnas kvartersvis i enlighet med en separat dagvattenplan.

Utrymmet mellan en byggnad som placeras vid en gata och/eller öppen plats och gatuområdet och/eller en öppen plats ska stenläggas, planteras eller annars behandlas som en del av ett högklassigt urbant gaturum och det ska ansluta till gatan och/eller den öppna platsen på ett smidigt sätt.

Friståend e ekonomibyggnader får inte byggas på gården.

Bostadsvisa entrégårdar / entréträdgårdar får byggas i gatans riktning. Gårdarna ska avgränsas från gatuområdet med planteringar eller konstruktioner.

De bostadsvisa vistelsegårdarna som byggs på Örevägens sida ska höjas så att de ligger högre än gatunivån för att garantera skydd mot insyn.

Tomterna får inte inhägnas och kvartersgården ska användas gemensamt.

Det ska gå att passera genom gårdarna och kvarterets passager får inte stängas.

På gårdarna är det inte tillåtet att placera parkering eller lyftplatser som behövs för räddning.

Resurssiviisaus

Tontille toteutettavien rakennusten suunnittelussa ja rakentamisessa on kiinnitettävä erityistä huomiota energiatehokkuutta parantaviin ratkaisuihin. Asuinkerrostalojen tulee täyttää B2018-energiatehokkuusluokalle asetetut vaatimukset siten, että E-luku alittaa tason 80 kWh/m²/vuosi.

Rakennuslupaa haettaessa tulee esittää hiilijalanjälkilaskelma.

Alueen rakentamisessa tulee varautua uusiutuvan energian hyödyntämiseen. Uusituvan energian tuotantoon tarvittavat tekniset laitteet tulee suunnitella osana rakennusten arkkitehtuuria.

Resurssmarthet

Vid planeringen och byggandet av de byggnader som ska uppföras på tomten ska särskild vikt fästas vid lösningar som förbättrar energiprestandan. Flervåningshusen ska uppfylla kraven som ställts för energiprestandaklassen B2018 så att E-talet underskrider nivån 80 kWh/m²/år.

I samband med ansökan om bygglov ska en beräkning av koldioxidavtrycket presenteras.

Vid byggandet av området ska beredskap finnas för utnyttjande av förnybar energi. Tekniska anordningar som behövs för produktion av förnybar energi ska planeras som en del av byggnadernas arkitektur.

Pysäköinti

Polkupyöräpaikkoja tulee varata vähintään:
Asuminen: 2 pp/asunto
Liiketilat: 1 pp/50 k-m²

Polkupyöräpaikkojen tulee olla helposti käytettäviä ja säältä suojattuja.

Polkupyöräpaikkoja saa sijoittaa LPA-alueelle kortteleihin 52331 ja 52333.

Autopaikkojen vähimmäisnormit ovat:
Asuminen: 1 ap/100 k-m². Normin mukaisesta autopaikkamäärästä saa vähentää 15 %, kun autopaikat ovat nimeämättömiä. Vuorottaiskäytölle voidaan antaa lievennetyt autopaikka-vaatimukset erillisen selvityksen perusteella. Normin lisäksi tulee osoittaa 1 vieraspaikka/ 1 500 k-m² sekä lyhytaikaista huoltopysäköintiä sekä kotipalvelujen pysäköintiä varten 1 ap/5 000 k-m²,
Liiketilat: vähintään 1 ap/100 k-m²
Toimistotilat: 1 ap/50 k-m²

Vieraspaikat sijoitetaan LPA-alueille kortteleihin 52331 ja 52333. Huoltoa ja kotihoitoa varten varatut pysäköintipaikat sekä liikuntaesteisten pysäköintipaikat sijoitetaan alueen sisäisten katujen varrelle tai pysäköintitaloon kortteleihin 52331 ja 52333.

Kortteleiden 52328, 52329, 52331 ja 52332 autopaikat sijoitetaan LPA-alueelle kortteliin 52331.

Kortteleiden 52330, 52333 ja 52334 autopaikat sijoitetaan LPA-alueelle kortteliin 52333.

Parkering

Cykelplatser ska reserveras till ett antal av minst:
Boende: 2 cp/ bostad
Affärslokaler: 1 cp/50 m²-vy.

Cykelplatserna ska vara lättillgängliga och skyddade mot väder.

Cykelplatser får placeras i LPA-området i kvarteren 52331 och 52333.

Miniminormen för bilplatser är:
Boende: 1 bp/ 100 m²-vy. Det normenliga antalet bilplatser får minskas med 15 % när bilplatserna är omarkerade. Lättnader i kraven på bilplatser kan ges för växelvis parkering utgående från en separat utredning. Utöver normen ska 1 gästplats/ 1 500 m²-vy samt 1 bp/5 000 m²-vy anvisas för kortvarig serviceparkering och hemtjänstparkering.
Affärslokaler: minst 1 bp/100 m²-vy.
Kontorslokaler: 1 bp/50 m²-vy.

Gästplatserna placeras i LPA-områdena i kvarteren 52331 och 52333. Parkeringsplatser som reserverats för service och hemvård och parkeringsplatser för rörelsehindrade placeras vid områdets interna gator eller i parkeringshus i kvarteren 52331 och 52333.

Bilplatserna för kvarteren 52328, 52329, 52331 och 52332 placeras i LPA-området i kvarteret 52331.

Bilplatserna för kvarteren 52330, 52333 och 52334 placeras i LPA-området i kvarteret 52333.

Y

Yleisten rakennusten korttelialue.

Yleistä

Korttelialueelle saa sijoittaa julkisten palveluiden lisäksi väliaikaisesti myös liike-, toimisto-, työ- ja palvelutiloja.

Alueen arkkitehtuurin ja ympäristörakentamisen tulee olla laadukasta ja toteutuksen korkeatasoista.

Kortteliin 52328 tulee varata tila kiinteistömuuntamoa varten.

Kortteliin tulee sijoittaa taidetta.

Kvartersområde för allmänna byggnader.

Allmänt

Utöver offentlig service får också affärs-, kontors-, arbets- och servicelokaler temporärt placeras i kvartersområdet.

Områdets arkitektur och miljöbyggande ska ha en högklassig prägel och utförandet ska hålla hög nivå.

I kvarteret 52328 ska plats reserveras för en fastighetstransformator.

Konst ska placeras i kvarteret.

Rakennukset

Rakennus tulee jakaa toiminnallisiin osiin siten, että eri osien muodoissa ja yksityiskohdissa, kerrosluvuissa sekä käytettävissä väreissä ja materiaaleissa on vaihtelua.

Yleisön käyttöön soveltuvia tiloja tulee sijoittaa kaupunkikuvallisesti tärkeisiin paikkoihin; Äyritien ja Rälssitien risteyksen äärelle sekä Pottiniitynaukion laidalle.

Rakennuksen maantasokerroksen tilojen tulee avautua kadun ja aukion suuntaan suurin ikkunoin ja/tai sisäänkäynnein.

Byggnader

Byggnaden ska delas in i funktionella delar så att de olika delarna är varierande beträffande former och detaljer, våningstal och de färger och material som används.

Utrymmen som lämpar sig för allmänhetens bruk ska placeras på stadsbildsmässigt viktiga platser; i korsningen av Örevägen och Frälsevägen samt vid Pottängsplatsen.

Utrymmena på byggnadens markplansvåning ska öppna upp mot gatan och den öppna platsen med stora fönster och/eller entréer.

Äyritien ja Rälssitien kulmaa tulee korostaa arkkitehtuurin keinoin.	Hörnet av Örevägen och Frälsevägen ska framhävas med arkitektoniska medel.
Jätetilat tulee sijoittaa rakennukseen.	Soprum ska placeras i byggnaden.
Katolle saa sijoittaa oppimista tukevaa toimintaa ja taukotiloja.	Verksamhet som stödjer inlärning och pausrum får placeras på taket.
Rakennuksen ulkokuoren ääneneristävyyden ΔL tieliikenne- ja lentomelua vastaan on oltava vähintään 32 dB.	Ljudisoleringen ΔL mot vägtrafik- och flygbuller i byggnadens ytterhölje ska vara minst 32 dB.
Rakennuksilla ja niiden välisillä rakenteilla on muodostettava korttelille melutasoltaan ohjearvon mukainen suojattu piha-alue. Mahdolliset piharakennukset ja meluaidat tulee toteuttaa osana rakennusten arkkitehtuuria.	Med byggnader och mellanliggande konstruktioner ska ett till sin bullernivå skyddat gårdsområde bildas för kvarteret. Eventuella gårdsbyggnader och bullerstaket ska uppföras som en del av byggnadernas arkitektur.
Vaiheittain rakentamisessa tulee huolehtia mahdollisista tilapäisjärjestelyistä ohjearvon mukaisen melutason saavuttamiseksi vähintään osalla korttelin piha-alueesta.	Vid etappvist byggande ska det sörjas för eventuella provisoriska arrangemang så att bullernivån uppnås enligt riktvärdet åtminstone på en del av kvarterets gårdsområde.
Rakennus tulee varustaa koneellisella tulo- ja poistoilmanvaihdolla, jossa tuloilma on otettava kattotasolta tai pihan puolelta, mahdollisimman etäältä epäpuhtauslähteistä. Ilmanvaihtolaitteisto tulee varustaa riittävän tehokkailla suodattimilla.	Byggnaden ska förses med mekanisk till- och frånluftsventilation, där tilluften ska tas från taknivån eller från gårdssidan på så stort avstånd från föroreningskällor som möjligt. Ventilationsanläggningen ska utrustas med tillräckligt effektiva filter.
Pihat	**Gårdar**
Tontin vihertehokkuuden tavoiteluvun tulee olla 1,0.	Målsättningstalet för tomtens gröneffektivitet ska vara 1,0.
Rakennuksen ja katualueen välinen tila tulee kivetä, istuttaa tai muutoin käsitellä osana laadukasta kaupunkimaista katutilaa ja sen tulee liittyä sujuvasti katuun. Kivettyä aukioimasta tilaa tulee toteuttaa ainakin rakennuksen ja Rälssitien sekä Pottiniitynaukion väliin.	Utrymmet mellan byggnaden och gatuområdet ska stenläggas, planteras eller annars behandlas som en del av ett högklassigt urbant gaturum och det ska ansluta till gatan på ett smidigt sätt. Ett stenlagt område med karaktär av öppen plats ska anläggas åtminstone mellan byggnaden och Frälsevägen och Pottängsplatsen.
Pottiniitynpolun puoleiselle tontin reunalle tulee sijoittaa suurikasvuisia puita.	På kanten till tomten mot Pottängsstigen ska storvuxna träd placeras.
Hulevesien viivytys tulee toteuttaa erillisen hulevesisuunnitelman mukaisesti.	Fördröjning av dagvatten ska ordnas i enlighet med en separat dagvattenplan.
Huoltopiha tulee järjestää niin, ettei se korostu kaupunkikuvassa.	Servicegården ska anläggas så att den inte framhävs i stadsbilden.
Tarvittaessa koululle voidaan järjestää huoltoajoa varten suuntaisliittymä Rälssitieltä liittymäkieltomerkinnästä huolimatta.	Vid behov kan en ensidig anslutning ordnas till skolan från Frälsevägen oberoende av märket för anslutningsförbud.
Pysäköinti	**Parkering**
Vähimmäismäärä Y-korttelin toiminnoille on 40 autopaikkaa.	För Y-kvarterets funktioner är minimiantalet bilplatser 40 platser.
Y-korttelin autopaikat sijoitetaan korttelin 52331 LPA-alueelle.	Y-kvarterets bilplatser placeras i LPA-området i kvarteret 52331.
Koulun ja päiväkodin saattoliikenne voidaan toteuttaa korttelin 52331 LPA-alueelle vuorottaispysäköintinä vieraspaikkojen kanssa.	Skolans och daghemmets avlämnings- och hämtningstrafik kan organiseras som växelvis parkering tillsammans med gästplatserna i LPA-området i kvarteret 52331.
Polkupyöräpaikkoja on toteutettava vähintään 450 kpl, joista osan tulee sijaita katoksissa.	Minst 450 st. cykelplatser ska förverkligas, varav en del ska vara placerade under takkonstruktioner.
C **Keskustatoimintojen korttelialue.**	**Kvartersområde för centrumfunktioner.**
Yleistä	**Allmänt**
Kortteliin saa sijoittaa toimisto-, liike-, palvelu- ja näytteilytiloja, ympäristöhäiriötä tuottamattomia työ- ja tuotantotiloja sekä julkisen hallinnon tiloja.	I kvarteret är det tillåtet att placera kontors-, affärs-, service- och utställningslokaler, arbets- och produktionslokaler som inte stör miljön samt lokaler för offentlig förvaltning.
Alueen arkkitehtuurin ja ympäristörakentamisen tulee olla laadukasta ja toteutuksen korkeatasoista.	Områdets arkitektur och miljöbyggande ska ha en högklassig prägel och utförandet ska hålla hög nivå.
Jätetilat tulee sijoittaa rakennukseen.	Soprum ska placeras i byggnaden.
Kortteliin 52323 tulee varata tila kiinteistömuuntamoa varten.	I kvarteret 52323 ska plats reserveras för en fastighetstransformator.

Pihat

Tontin vihertehokkuuden tavoiteluvun tulee olla 0,7.

Piha-alue tulee toteuttaa kasvillisuudeltaan monipuolisena alueena.

Hulevesien viivytys tulee toteuttaa erillisen hulevesisuunnitelman mukaisesti.

Kadun varteen sijoittuvan rakennuksen ja katualueen välinen tila tulee kivetä, istuttaa tai muutoin käsitellä osana laadukasta kaupunkimaista katutilaa ja sen tulee liittyä sujuvasti katuun.

Resurssiviisaus

Tontille toteutettavien rakennusten suunnittelussa ja rakentamisessa on kiinnitettävä erityistä huomiota energiatehokkuutta parantaviin ratkaisuihin.

Rakennuslupaa haettaessa tulee esittää hiilijalanjälkilaskelma.

Alueen rakentamisessa tulee varautua uusiutuvan energian hyödyntämiseen. Uusituvan energian tuotantoon tarvittavat tekniset laitteet tulee suunnitella osana rakennusten arkkitehtuuria.

Pysäköinti

Polkupyöräpaikkoja tulee varata vähintään:
Liiketilat: 1 pp/50 k-m²
Toimistotilat: 1 pp/80 k-m²

Polkupyöräpaikkojen tulee olla helposti käytettäviä ja säältä suojattuja

Autopaikkojen vähimmäisnormit ovat:
Liiketilat: vähintään 1 ap/100 k-m²
Toimisto 1 ap/50 k-m²

Gårdar

Målsättningstalet för tomtens gröneffektivitet ska vara 0,7.

Gårdsområdet ska förverkligas som ett område med mångsidig växtlighet.

Fördröjning av dagvatten ska ordnas i enlighet med en separat dagvattenplan.

Utrymmet mellan byggnaden som placeras vid gatan och gatuområdet ska stenläggas, planteras eller annars behandlas som en del av ett högklassigt urbant gaturum och det ska ansluta till gatan på ett smidigt sätt.

Resurssmarthet

Vid planeringen och byggandet av de byggnader som ska uppföras på tomten ska särskild vikt fästas vid lösningar som förbättrar energiprestandan.

I samband med ansökan om bygglov ska en beräkning av koldioxidavtrycket presenteras.

Vid byggandet av området ska beredskap finnas för utnyttjande av förnybar energi. Tekniska anordningar som behövs för produktion av förnybar energi ska planeras som en del av byggnadernas arkitektur.

Parkering

Cykelplatser ska reserveras till ett antal av minst:
Affärslokaler: 1 cp/50 m²-vy.
Kontorslokaler: 1 cp/80 m²-vy.

Cykelplatserna ska vara lättillgängliga och skyddade mot väder.

Miniminormen för bilplatser är:
Affärslokaler: minst 1 bp/100 m²-vy.
Kontor 1 bp/50 m²-vy.

VP

Puisto.

Alueelle muodostuu toiminnallisia vyöhykkeitä, joiden teemojen- kaupallisuus, oppiminen, liikunta ja viljelytulee näkyä puistossa.

Rälssipuisto on osa kaupalliseen toimintaan liittyvää vyöhykettä, mikä tulee huomioida puiston toiminnoissa.

Puiston suunnittelussa tulee huomioida alueelle laadittu taideohjelma.

Hule- ja tulvavesien käsittely tulee järjestää siten, että samalla luodaan erilaisia kaupunkipuiston paikkoja.

Park.

I området bildas verksamhetszoner vars teman - handel, inlärning, motion och odling - ska synliggöras i parken.

Frälseparken bildar en del av zonen för handelsverksamhet, vilket ska beaktas i parkens funktioner.

I parkens planering ska det för området utformade konstprogramet iakttas.

Hanteringen av dag- och svämvatten ska ordnas så att det samtidigt bildas olika slags platser för stadsparker.

LPA

Autopaikkojen korttelialue

Pysäköintitalon julkisivut tulee rakentaa korttelin arkkitehtuuria ja asuinrakennusten julkisivujen laatutasoa vastaaviksi. Pihan puolella pysäköintilaitosten seinän tulee estää pysäköinnistä aiheutuvat häiriöt asuinrakennuksiin ja korttelipihaan.

Pysäköintilaitoksen ylimmän kerroksen pinta-alasta tulee kattaa vähintään 40 % viherkattona. Aurinkopaneeleja saa sijoittaa katolle.

Kortteleihin 52331 ja 52333 tulee varata tilat kiinteistömuuntamoa varten.

Pysäköintilaitoksessa tulee varautua sähköautojen latauspisteisiin.

Pysäköintilaitoksin saa sijoittaa asukkaiden yhteistiloja, kuten polkupyörän säilytys- ja huoltotiloja sekä kortteleiden 52331 ja 52333 jätetiloja. Korttelin 52331 jätteenkeräys tulee hoitaa Pottiniitynkadun kautta.

Kvartersområde för bilplatser

Parkeringshusets fasader ska byggas så att de motsvarar kvarterets arkitektur och kvalitetsnivån hos bostadshusens fasader. På gårdssidan ska parkeringsanläggningarnas vägg förhindra störningar från parkeringen för bostadshusen och kvartersgården.

Minst 40 % av ytan på parkeringsanläggningens översta våning ska täckas med ett gröntak. Solpaneler får placeras på taket.

I kvarteren 52331 och 52333 ska plats reserveras för en fastighetstransformator.

I parkeringsanläggningen ska beredskap finnas för laddstolpar för elbilar.

I parkeringsanläggningarna får gemensamma utrymmen för de boende placeras, som utrymmen för förvaring och underhåll av cyklar samt soprum för kvarteren 52331 och 52333. Insamlingen av avfall från kvarteret 52331 ska ordnas via Pottängsgatan.

8/9

	Etelään ja länteen suuntautuvilla sekä asukkaiden pihaa rajaavilla julkisivuilla tulee käyttää köynnöksiä ja niille tulee varata riittävä kasvualusta sekä tarvittavat ritilärakenteet. Pottiniitynaukion sekä Häkiläniitynkujan puolella köynnökset voidaan sijoittaa katualueelle.	Fasader i sydlig och västlig riktning och fasader som gränsar till en boendegård ska förses med klätterväxter och för dem ska ett tillräckligt växtunderlag och nödvändiga gallerkonstruktioner reserveras. På Pottängsplatsens och Häckelängsgrändens sida kan klätterväxterna placeras i gatuområdet.
	Rakennuksen ja katualueen välinen tila tulee pääasiassa kivetä, istuttaa tai käsitellä muutoin osana laadukasta kaupunkimaista katutilaa ja sen tulee liittyä sujuvasti katuun.	Utrymmet mellan byggnaden och gatuområdet ska huvudsakligen stenläggas, planteras eller annars behandlas som en del av ett högklassigt urbant gaturum och det ska ansluta till gatan på ett smidigt sätt.
	Hulevesien viivytys tulee toteuttaa erillisen hulevesisuunnitelman mukaisesti.	Fördröjning av dagvatten ska ordnas i enlighet med en separat dagvattenplan.
	Osa-alueen raja.	**Gräns för delområde.**
	Poikkiviiva osoittaa rajan sen puolen, johon merkintä kohdistuu.	**Tvärstrecken anger på vilken sida av gränsen beteckningen gäller.**
	Ohjeellinen alueen tai osa-alueen raja.	**Riktgivande gräns för område eller del av område.**
	Risti merkinnän päällä osoittaa merkinnän poistamista.	**Kryss på beteckning anger att beteckningen slopas.**
52	**Kaupunginosan numero.**	**Stadsdelsnummer.**
VERO	**Kaupunginosan nimi.**	**Stadsdelens namn.**
52328	**Korttelin numero.**	**Kvartersnummer.**
ANNEFRED	**Kadun, tien, katuaukion, torin, puiston tai muun yleisen alueen nimi.**	**Namn på gata, väg, öppen plats, torg, park eller annat allmänt område.**
11000	**Rakennusoikeus kerrosalaneliömetreinä.**	**Byggnadsrätt i kvadratmeter våningsyta.**
IV	**Roomalainen numero osoittaa rakennusten, rakennuksen tai sen osan suurimman sallitun kerrosluvun.**	**Romersk siffra anger största tillåtna antalet våningar i byggnaderna, i byggnaden eller i en del därav.**
X	**Alleviivaus osoittaa ehdottomasti käytettävän kaavamääräyksen.**	**Understreckningen anger planbestämmelse som ovillkorligen skall tillämpas.**
	Rakennusala.	**Byggnadsyta.**
kl	**Rakennusala, jolle saa sijoittaa liiketiloja.**	**Byggnadsyta där affärslokaler får placeras.**
ah	**Rakennusala, jolle saa sijoittaa asumista palvelevia yhteiskäyttöisiä tiloja.**	**Byggnadsyta, på vilken det får placeras utrymme för gemensamt bruk som tjänar boendet.**
	Ohjeellinen rakennukseen jätettävä kulkuaukko.	**Riktgivande genomfartsöppning i byggnad.**
	Nuoli osoittaa rakennusalan sivun, johon rakennus on rakennettava kiinni.	**Pilen anger den sida av byggnadsytan som byggnaden skall tangera.**
33dB	**Merkintä osoittaa rakennusalan sivun, jonka ulkokuoren ääneneristävyyden ΔL liikennemelua vastaan on oltava vähintään 33 dB.**	**Beteckningen anger den sida av byggnadsytan där ljudisoleringen ΔL mot vägtrafikbuller i ytterskiktet ska vara minst 33 dB.**
le	**Leikki- ja oleskelualueeksi varattu alueen osa**	**För lek och utevistelse reserverad del av område**
l	**Laatoitettava tai kivettävä alueen osa.**	**Områdesdel som ska beläggas med plattor eller sten.**
ur	**Ohjeellinen ulkoilureitti.**	**Riktgivande friluftsled.**
vvp	**Ohjeellinen viljelypalsta-alue.**	**Riktgivande odlingslottområde.**
wh	**Ohjeellinen hulevesialue.**	**Riktgivande dagvattenområde.**

	Istutettava alueen osa.	**Del av område som skall planteras.**
	Istutettava puurivi/puuistutus. Sijainti kadun poikkileikkauksessa ohjeellinen.	**Trädrad som skall bevaras/planteras**
	Katu.	**Gata.**
	Katuaukio/tori.	**Öppen plats/torg.**
	Jalankululle ja polkupyöräilylle varattu katu/tie.	**Gata/väg reserverad för gång- och cykeltrafik.**
	Jalankululle ja polkupyöräilylle varattu katu/tie, jolla huoltoajo on sallittu.	**Gata/väg reserverad för gång- och cykeltrafik där servicetrafik är tillåten.**
	Maanalaista johtoa varten varattu alueen osa.	**Del av område reserverad för underjordisk ledning.**
	Katualueen rajan osa, jonka kohdalta ei saa järjestää ajoneuvoliittymää	**Del av gatuområdes gräns där in- och utfart är förbjuden**
(52329,52331, 52332)	**Suluissa olevat numerot osoittavat korttelit, joiden autopaikkoja saa alueelle sijoittaa.**	**Siffrorna inom parentesen anger de kvarter vilkas bilplatser får förläggas till området.**

Maaperän haitta-ainepitoisuus on tarkistettava ja tarvittaessa puhdistettava ennen rakennustöiden aloittamista

Jordmånens halt av skadliga ämnen ska kontrolleras och vid behov ska jorden saneras innan byggnadsarbetena inleds.

TONTTIJAKO
Tämän asemakaavan alueella oleviin kortteleihin on laadittava erillinen tonttijako, ellei kaavamerkinnöin ole toisin osoitettu.

TOMTINDELNING
För kvarteren på denna detaljplans område skall en separat tomtindelning göras, om inte via planteckningar annat

Kaupunkirakenne ja ympäristö
Asemakaavoitus

Stadsstruktur och miljö
Detaljplanering

Kaupunkimittaus

Asemakaavan pohjakartta täyttää sille asetetut vaatimukset.

Tasokoordinaatisto
ETRS-GK25,
korkeusjärjestelmä
N2000.

Stadsmätning

Baskartan för detaljplanen uppfyller de krav som ställs på den.

Plankoordinatsystemet
ETRS-GK25,
höjdsystemet
N2000.

Hyväksytty kaupunginvaltuustossa __/__20__

Godkänd av stadsfullmäktige __/__20__

ANNEFRED ETELÄINEN
Viitesuunnitelma

11.8.2020 - 1:1500

A R K -house arkkitehdit Oy

PIIRUSTUSMERKINNÄT

Rakenteilla, sähkökaapeli
Rakenteilla, valokuitukaapeli
Rakenteilla, tietoliikennekaapeli
Rakenteilla, käsinreiätty viemäri
Rakenteilla, jätevesiviemäri
Rakenteilla, hulevesiviemäri
Rakenteilla, vesijohto

Poistettavaksi sähkökaapeli
Poistettavaksi valokuitukaapeli
Poistettavaksi tietoliikennekaapeli
Poistettavaksi käsinreiätty viemäri
Siirrettävä hulevesiviemäri + sulkuventtiili

Suunniteltu, kaasuputki (Telia, Elisa, DNA)
Suunniteltu, sähkökaapeli
Suunniteltu, valokuituputkikaapeli
Suunniteltu, käsinreiätty viemäri
Suunniteltu jätevesiviemäri
Suunniteltu hulevesiviemäri - imuputkitettu
Suunniteltu vesijohto + sulkuventtiili

MANTTAALITIE
MANTTAALIKUJA
HÄKILÄPELLONPOLKU
HÄKILÄPELLONKATU
HÄKILÄPELLONKUJA
POTTINIITYNPOLKU
POTTINIITYNAUKIO
POTTINIITYNKATU
HÄKILÄ-PELLON-AUKIO
VALIMOTIE
TAMMISTON KAUPPATIE
ÄYRITIE
VALKEISTENTIE

52330 AK
52329 AK
52331 AK / LPA
Koulun pysäköintiä 32 ap
Vieraspaikkoja 22 ap
LE-paikkoja 5 ap
52332 AK
52333 AK / LPA
Vieraspaikkoja 22 ap
LE-paikkoja 6 ap
52334 AK
52-304-9
52-305-2
52-302-1
Varasto

X=6686882
Y=2549879
X=6686732
Y=2549872

LIITE: Kaupunginhallitus 24.08.2020 § 19 §

VANTAAN KAUPUNKI
KUNTATEKNIIKAN KESKUS

52 VEROMIES
ANNEFRED ETELÄINEN KAAVA-ALUE

KUNNALLISTEKNINEN YLEISSUUNNITELMA
JOHTO- JA PUTKIKARTTA, VESIHUOLTO

Mittakaava 1:500
Koord.järj. ETRS-GK25 Korkeusjärj. N2000
Ehit. piir.nro 58498-101
Piir.nro 58498-301

309 MUUT YLEISSUUNNITELMAT

GEOTEK-NIIKKA Tark.
SITOWISE 11.6.2020 A. Palama
Vastaan. 11.6.2020 I. Äsmuth, P. Lipoo

HSY:n vesihuolto PL 300 00066 HSY p. (09) 15611
Nro 70595-301
Hyv. Tark. M. Stenius
Syy. 11.6.2020 T. Nikulainen
Tark. 11.6.2020 T. Nikulainen

ANNEFRED ETELÄINEN | RAKENTAMISTAPAOHJE

Korttelit 52329, 52330, 52331, 52332, 52333 ja 52334

11.8.2020

Vantaan kaupunki, Aino Landscaping, A R K - house arkkitehdit Oy, YIT

LIITE: Kaupunginhallitus 24.08.2020 / 19 §

Sisältö

Johdanto 2

Tausta 2
Tavoite ja rakennusohjeen suhde asemakaavaan 2
Viitesuunnitelma 3

Kaupunkirakenne ja kaupunkikuvalliset tavoitteet 4

Rakennusten massoittelu ja rytmi 4
Rakennusten suhde katutilaan 4
Maantasokerroksen toiminnot 5
Rajapinnat 6
Rakennusten ominaispiirteitä 8

Alueen imago ja taide 9

Alueen imago 9
Taide 10

Rakentamisen ohjeet ja vaiheistus 11

Tavoitteellinen aikataulu ja vaiheistus 11
Suunnittelu ja toteutus 11
Resurssiviisaus alueella 12

Rakennusten suunnitteluohjeet 13

Materiaalit AK- ja LPA-alueilla 13
Asuinrakennusten korttelialueet (AK) 14
Kattomuodot ja räystäslinjat 14
Julkisivut 14
Parvekkeet ja viherhuoneet 15
Sisäänkäynnit ja porrashuoneet 15
Omatoiminen pelastautuminen 16
Porttikongit ja reitit 16
Maantasokerroksen ominaisuuksia 17
Maantasokerroksen asunnot 17
Maantasokerroksen yhteistilat 18
Pysäköintilaitosten korttelialueet 19
Autopaikkojen jakautuminen kortteleittain 19
Pysäköintilaitosten toiminnot 19
Pysäköintilaitosten katto ja julkisivut 20

Pihakonsepti ja ulkotilojen suunnitteluohjeet 21

Yleiset tavoitteet 21
Konsepti 21
Yhteispiha 22
Dynaaminen kasvillisuus 22
Rakenteet ja pinnoitteet 22
Oleskelu ja leikki 23
Kadunpuoleiset alueet 23
Asuntokohtaiset pihat 24
Kortteleiden hulevedet 25
Vihertehokkuus 26

Yleisten alueiden suunnitelmat ja rajapintojen suunnittelu 27

Annefredinpuisto 27
Katu- ja aukioalueiden suunnitelmat 27
Kadut, polut, kujat, aukiot, esimerkkejä 28
Kunnallistekniikka 29
Hulevesisuunnitelma 30

Korttelikohtaiset suunnitteluohjeet 31

Kortteli 52329 31
Kortteli 52330 33
Kortteli 52331 35
Kortteli 52332 37
Kortteli 52333 39
Kortteli 52334 41

Liitteet 43

Liite 1 Asemakaavakartta 44
Liite 2 Asemakaavamääräykset 45
Liite 3 Ilmakuva 50
Liite 4 Havainnekuvat 51
Liite 5 Taidekonsepti 54

Kannen kuvat:
Ilmakuva: Suunnittelutoimisto AAMU,
Näkymäkuvat: A R K - house arkkitehdit Oy

LIITE: Kaupunginhallitus 24.08.2020 / 19 §

Johdanto

Tausta

Annefred eteläisen asemakaava-alue kuuluu Veromiehen kaupunginosaan Aviapoliksen suuralueella. Aviapolis on kehittyvä lentokenttäkaupunki, jonka uusi asumisen, palveluiden ja yritysten keskus Veromies on.

Inspiraationa alueen kehittämiselle on ollut keväällä 2017 järjestetty arkkitehtuurikilpailu, *Aviapolis Urban Blocks – elävää lentokettäkaupunkia.* Kilpailussa jaettiin kolme toisen sijan palkintoa ja sekä yksi lunastus. Asemakaavan luonnosvaiheessa alueen maanomistajat esittivät kaavoitusta jatkettavaksi nimimerkin WTWMF mukaisen ratkaisun pohjalta ja työn tekijät Mandaworks AB ja MASSLab LDA laativat viitesuunnitelman kaavaluonnoksen pohjaksi.

Tavoite ja rakennusohjeen suhde asemakaavaan

Kortteleissa on noudatettava asemakaavaa varten laadittua rakentamistapaohjetta, joka on asemakaavan selostuksen liitteenä.

Tämä rakentamistapaohje käsittelee Annefred eteläisen asemakaava-aluetta. Ohjeessa selvennetään ja tarkennetaan asemakaavamääräyksiä alueelle asetettujen tavoitteiden toteuttamiseksi. Rakentamistapaohjeeseen poimitut asemakaavamääräykset on esitetty ***kursiivilla***. Rakentamistapaohje antaa esimerkkejä ja työkaluja suunnittelun ja toteutuksen tueksi.

Annefred eteläisen alueesta muodostuu monimuotoinen ja kaupunkimainen asuinalue osaksi uutta laajempaa ratikan varrelle kehittyvää keskusta-, asumis- ja työpaikka-aluetta. Suunnittelun tavoitteena on toteuttaa alueesta kävelijäystävällinen, elävä ja urbaani tulevaisuuden laadukas asuinalue, jossa vehreys, ekologisuus ja resurssiviisaus ovat voimakkaasti läsnä. Ympäristön sekä fyysinen että toiminnallinen monipuolisuus on ollut osa suunnittelua jo kaavaluonnosvaiheessa. Asuinalueen kehittämisessä tärkeää on ollut kaupunkikuvallinen monimuotoisuus, helpon liikkumisen teemat, aktiivinen kivijalkakerros, yhteisöllisyys ja yksityisautoilun vähentäminen sekä mm. korkeatasoinen hulevesien käsittely ja hulevesireitit.

Asemakaavatyötä ja tarkennettua viitesuunnitelmaa on tehty yhteistyössä YIT:n ja A R K - house arkkitehdit Oy:n kanssa. Aino Landscaping Oy on ollut mukana työssä pihasuunnittelun osalta.

Tämä rakentamisohje on laadittu asemakaavan täydennyksesi, jotta edellä mainitut kaupunkikuvalliset, arkkitehtoniset ja laadulliset tavoitteet saavutetaan.

Alueen ilmakuva etelästä katsottuna,
Suunnittelutoimisto AAMU

LIITE: Kaupunginhallitus 24.08.2020 / 19 §

Viitesuunnitelma

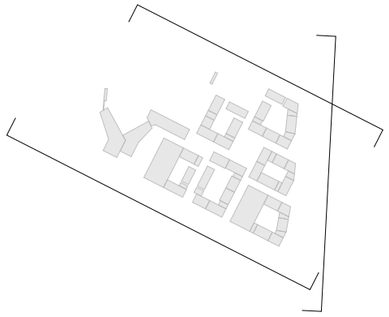
Viitesuunnitelma 1:1500,
A R K - house arkkitehdit Oy

LIITE: Kaupunginhallitus 24.08.2020 / 19 §

Kaupunkirakenne ja kaupunkikuvalliset tavoitteet

Annefred eteläisen asemakaava-alueen ominaispiirteitä ovat monimuotoiset umpikortteli ja niiden välissä kulkevat urbaanit ja vehreät kadut. Annefred eteläinen on pääasiassa asuinkortteleiden aluetta, mutta alueelle sijoittuu myös päiväkoti- ja koulurakennus sekä kivijalkojen liiketiloja. Asuinrakennuksista muodostuvia umpikortteleita on yhteensä kuusi, joista kahteen liittyy lisäksi koko aluetta palvelevat pysäköintilaitokset.

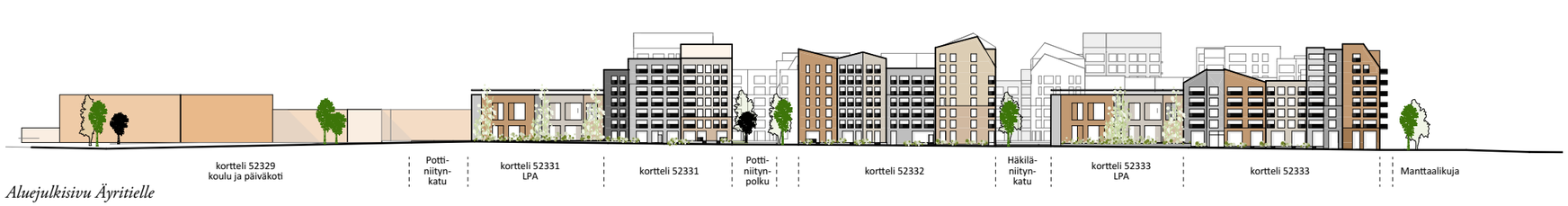

Aluejulkisivu Manttaalikujan ja Annefredinkadun suuntaan

Aluejulkisivu Annefredinpuiston suuntaan

Aluejulkisivu Äyritielle

Aluejulkisivut,
A R K - house arkkitehdit Oy

Lännessä alue päättyy kaupunkikuvallisesti merkittävään koulu- ja päiväkotirakennukseen Rälssitien ja Äyritien risteyksessä. Lounaassa alue rajautuu Äyritiehen, jonka toiselle puolelle rakentuvat tulevaisuudessa Auramon ja Grand Wingin alueet. Pohjoisessa alue rajautuu Annefredinpuistoon, jonka suunnasta katsottuna puistoon rajautuvat korttelit sekä koulu- ja päiväkotirakennus ovat kaupunkikuvallisesti merkittäviä paikkoja. Idässä alueen rajana toimii Manttaalikuja ja Annefredinkatu, joiden varren kortteleiden aluejulkisivu on osa laajempaa rajapintaa uusien alueiden ja olemassa olevan rakennuskannan välillä. Alueen kaakkoiskulma on lisäksi arkkitehtonisesti merkittävä paikka Äyritien ja Tammiston kauppatien risteyskohdassa aluetta lähestyttäessä.

Kortteleista ja rakennuksista tulee muodostaa kaupunkimainen kokonaisuus arkkitehtuurin keinoin.

Alueen arkkitehtuurin ja ympäristörakentamisen tulee olla laadukasta ja toteutuksen korkeatasoista.

Kaupunkimaisuudella tarkoitetaan asemakaavan mukaista umpikortteliratkaisua, jossa rakennukset ovat tiiviisti kiinni katutilassa. Kaupunkimaisuus syntyy rakennusten tiiviistä suhteesta katutilaan ja maantasokerroksen toiminnoista ja niiden osasta katutilan elävöittäjänä. Erilaiset puolijulkiset ulkotilat – korttelipihat, porttikongit ja arkadit – ovat osa alueen kaupunkimaisuutta.

A good city is like a good party – people stay longer than really necessary because they are enjoying themselves. – Jan Gehl

Rakennusten massoittelu ja rytmi

Keskimäärin korkeimmat rakennukset sijaitsevat Manttaalikujan, Annefredinkadun ja Äyritien varsilla ja näiden korttelien yhdessä muodostamat aluejulkisivut ovat kaupunkikuvallisesti merkittäviä alueen rajoja. Alueen kerrosluvut laskevat pääpiirteessään kohti Annefredinpuistoa, mutta korttelikohtaisesti rakennusten kerrosluvuissa on kuitenkin paljon vaihtelua ja monimuotoisuutta. Jokaisen korttelin rakennuksissa tulee olla eri kerroslukuja ja korttelin yleisen massoittelun ilmeen vaihteleva.

Alueen arkkitehtonisen ilmeen tulee olla monipuolinen ja rikas ja sitä kautta luoda kiinnostavuutta ja kävelijöille sopivaa mittakaavaa. Vaihtelevuutta umpikortteleiden massaan saadaan aikaan erilaisin massan ja julkisivun rytmityksin ja sisäänvedoin, vaihtelevin kerrosluvuin ja räystäslinjoin sekä julkisivun käsittelyn ja ikkunajaon vaihtelulla ja kiinnostavuudella. Erilaiset kattomuodot näkyvät myös katutilassa ja asukkaiden näkymissä: alueen kattomaailma on monipuolinen ja kerrosluvut vaihtelevia.

Rakennusten suhde katutilaan

Annefred eteläisen alueen sisäisen maailman tulee olla jalankulkuun perustuva ja kevyeen liikenteen ehdoilla toteutettu. Alueen sisäiset kadut ovat pihakatumaisia, urbaaneita ja vehreitä. Kortteleiden väliset tiiviit katutilat avautuvat alueen sisäisiksi kahdeksi aukioiksi, jotka ovat asukkaiden kokoontumis-, leikki- ja virkistymispaikkoja. Rakennukset liittyvät tiiviisti katutilaan. Aukioiden reunoilla maantasokerroksen edustalla on arkadeja, jotka luovat alueen kortteleiden välille yleisiä, katettuja reittejä. Aukioiden reunoille, arkadien taakse sijoitetaan kortteleiden aktiivisia yhteistiloja, jotka avautuvat aukioiden suuntaan ja elävöittävät katutilaa. Umpikortteleiden porttikongit avaavat näkymiä katutilasta vehreille sisäpihoille. Porttikongit ja korttelipihat sekä aukioiden viereiset arkadit muodostavat alueelle vaihtoehtoisia reittejä.

Kortteleiden maantasokerroksentoiminnot avautuvat ja näkyvät kadulle ja elävöittävät ja aktivoivat katutilaa. Ensimmäiseen kerrokseen sijoittuu yhteistilojen lisäksi maantason asuntoja, asuntojen sisäänkäyntejä sekä porrashuoneiden auloja ja porrastupia. Maantasokerroksen avoimuus ja toiminnot ovat tärkeitä katutilan ja yleisilmeen kannalta jalankulkukaupunkia suunnitellessa. Rakennusten liittyminen katu- ja aukiotiloihin ja rakennuksen mahdollisuudet katutilan kiinnostavuuden lisääjänä ja elävöittäjänä tulee tutkia jatkosuunnittelussa tarkoin.

Maantasokerroksen toiminnot ja erilaiset rajapinnat toimintojen välillä ovat tärkeitä kaupunkimaisuuden luojia alueella.

LIITE: Kaupunginhallitus 24.08.2020 / 19 §

Maantasokerroksen toiminnot

Äyritien varteen sekä Pottiniitynaukion ja Häkiläniitynaukion ympärillä olevien rakennusten 1. kerrokseen tulee rakentaa aktiivisia ja katutilaan avautuvia tiloja, kuten asumista palvelevia kerho- ja monitoimihuoneita, pesuloita ja harrastehuoneita tai työ- ja liiketiloja vähintään 50 % asemakaavassa ah-merkinnällä osoitetun rakennusalan pinta-alasta. Tilojen tulee olla yhdistettävissä ja jaettavissa ja niiden tulee olla sellaisia, että ne voidaan myöhemmin muuttaa liiketiloiksi.

Korttelialueelle saa sijoittaa asumisen lisäksi liike-, toimisto-, työ- ja palvelutiloja.

Maantasokerros tulee toteuttaa mahdollisimman avoimena ja katutilaa elävöittävänä. Häkiläniityn- ja Pottiniitynaukioiden varsille tulee sijoittaa avoimia ja toiminnallisia yhteistiloja. Esimerkkejä tällaisista tiloista ovat esimerkiksi kerho- ja monitoimitilat, joita voi hyödyntää myös etätyötiloina tai vierashuoneina. Muita esimerkkejä avoimista ja toiminnallisista yhteistiloista ovat erilaiset verstaat ja askartelutilat, jakamistaloutta tukevat tilat ja pesulat. Yhteistilat tulee pyrkiä toteuttamaan korttelin yhteisinä ja keskittämään viereisen maantasokerroksen toimintoja kuvaavan kaavion mukaisesti.

Alueella sijaitsee asemakaavan mukaisesti kaksi liiketilaa. Mikäli liike- ja palvelutiloja toteutetaan enemmän, tulee niiden sijoittelussa suosia aukioiden reunoja ja viereisessä kaavioissa osoitettuja avointen yhteistilojen sijaintien periaatetta.

Kortteleiden keskitetyt ulkoiluvälinevarastot ja niiden ohjeelliset sijainnit on osoitettu tummemmalla sävyllä. Ulkoiluvälinevarastot ovat käytännössä myös väestönsuojia, sillä irtaimistovarastojen toivotaan sijoittuvat kerroksiin tai ullakolle avoimemman maantasokerroksen saavuttamiseksi. Väestönsuojien suunnittelussa tulee pyrkiä välttämään pitkiä umpinaisia julkisivupintoja ja ratkaisemaan maantasokerroksen kadunpuoli mahdollisimman avoimena ja katutilaa elävöittävänä. Polkupyörävarastojen sijainneissa tulee huomioida kevyen liikenteen luontevat kulkuyhteydet sekä sujuvat yhteydet korttelin eri rakennusten, katujen ja reittien ja keskitetyn yhteistilakokonaisuuden välillä.

Maantasokerrokseen tulee sijoittaa lisäksi asumista. Asunnot sijoittuvat pääsääntöisesti alueen sisäisten katujen varsille sekä puistoon rajautuviin korttelin osiin. Asuntojen sisäänkäynnit ovat pääsääntöisesti kaduilta.

Maantasokerroksen toiminnot -kaavio,
A R K - house arkkitehdit Oy

LIITE: Kaupunginhallitus 24.08.2020 / 19 §

Rajapinnat

Rakennukset ja toiminnot liittyvät katu- ja aukiotiloihin erilaisin tavoin riippuen maantasokerroksen toiminnoista.

Aukioiden varsilla yhteistilat ohjataan toteutettaviksi arkadien yhteyteen tai suurien ikkunapintojen kautta avautuvina suoraan kiinni aukiotilaan. Arkadit sijoittuvat aukioiden varsille ja tarjoavat yhteistiloille katetun ulkotilan levittäytyä ulos aukion suuntaan. Arkadien toinen tärkeä ominaisuus on tarjota erilaisia katettuja reittejä alueen sisällä asuinrakennusten sekä pysäköintilaitosten ja koulu- ja päiväkotirakennuksen välillä.

Manttaalikujan varrella rakennusmassat noudattavat osin katulinjaa ja toisinaan kääntyvät kadusta poispäin avaten ”taskupuistoja” ja sisäänkäyntipihoja rakennuksiin.

Maantason asuntojen edustoilla kadulle päin on erilaisia etupihoja. Äyritien varrella rakennukset on sisennetty metrin verran tontin rajasta. Rakennuksen ja kadun välinen vyöhyke on etupihamainen ja korotettu katutasosta yksityisyyden luomiseksi. Etupiha jatkuu rakennuksen parvekevyöhykkeen alle. Asuntoihin on sisäänkäynnit kadulta. Metrin levyinen vyöhyke jatkuu pysäköintilaitosten edustalla istutettavana vyöhykkeenä, joka toimii samalla köynnösten kasvualustana.

Alueen sisäisten katujen varsilla on myös etupihallisia asuntoja. Näiden asuntojen etupihat voivat olla Äyritien asuntojen etupihoista poiketen myös maantasolla. Osa sisäänkäyntipihoista sijoittuu tiukemmin rakennusmassan sisään esimerkiksi parvekelinjan alle.

Etupihavyöhykkeen takana voi myös sijaita paikoitellen myös yhteistiloja, jolloin yhteistiloillakin on sisäänkäynti- ja etupihaa. Yhteistilojen etupihat tulee toteuttaa asuntopihoista erottuen avoimemmin katutilaan avautuvina. Etupihojen suunnitteluperiaatteita käsitellään tarkemmin luvussa *Kortteleiden pihakonsepti.*

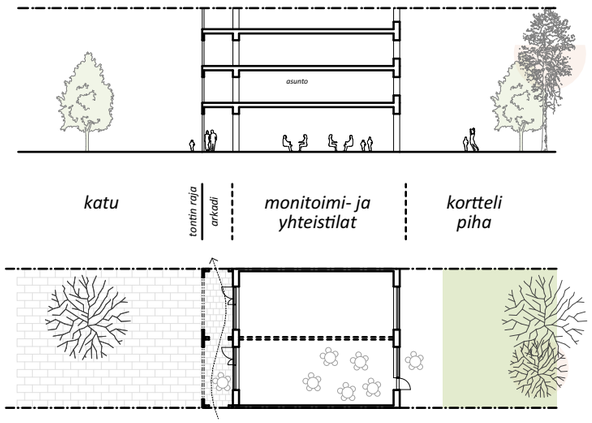
Erilaiset rajapinnat -kaavio,
A R K - house arkkitehdit Oy

LIITE: Kaupunginhallitus 24.08.2020 / 19 §

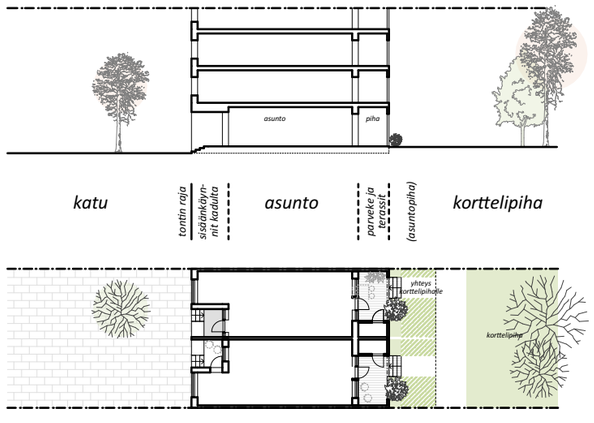
Esimerkkejä erilaisista rajapinnoista

arkadit ja toiminnalliset yhteistilat

toiminnalliset yhteistilat ja mahdolliset arkadit

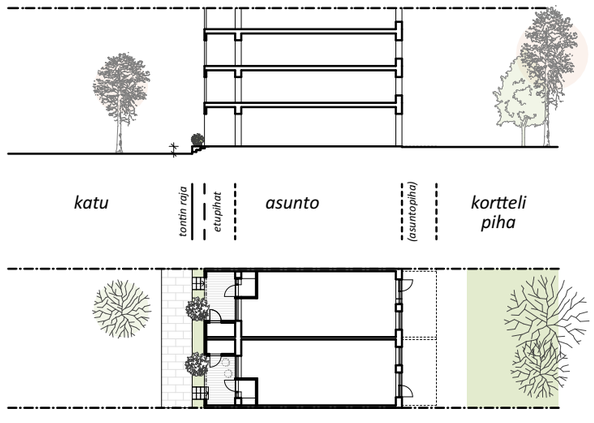

puistoon rajautuvat asuntopihat

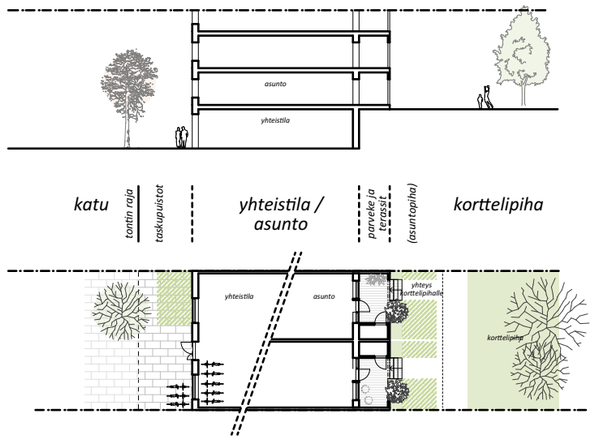

1m katutasosta korotettu pihavyöhyke ja sisäänkäynti

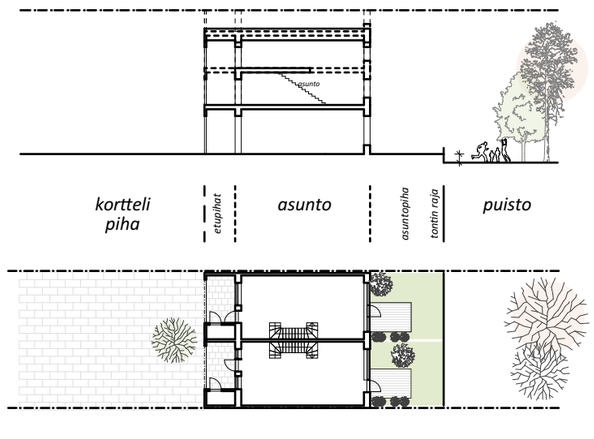
1m etupihavyöhyke

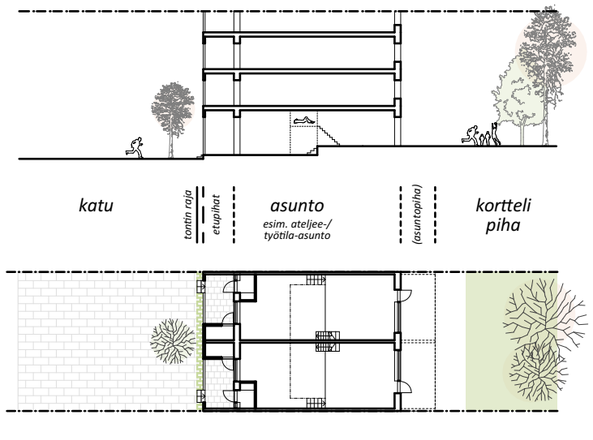
taskupuistot ja sisäänkäyntejä rakennuksiin

rakennus aktiivisesti katutilassa ilman varsinaista piha/ulkotilavyöhykettä

etupiha pääasiassa parvekevyöhykkeen alla

Rajapintakaavioita, esimerkkejä,
A R K - house arkkitehdit Oy

LIITE: Kaupunginhallitus 24.08.2020 / 19 §

Rakennusten ominaispiirteitä

Rakennusten massoittelussa ja arkkitehtuurissa, maantasokerroksen toiminnallisuudessa sekä asuntojen avautumisessa on erilaisia paikan ja korttelirakenteen luomia mahdollisuuksia ja haasteita. Viereisessä kaaviossa on esitetty tällaisia paikan ja korttelin luomia suuntalinjoja ja ominaispiirteitä talotyyppien kautta.

Ominaispiirteet liittyvät rakennuksen sijaintiin korttelissa, alueen maantasokerroksen toiminnallisuuden toteutumiseen ja monipuolisen asuntokannan luomiseen. Kaavion talotyypit ja niiden sijainnit ovat esimerkkejä ja suuntalinjoja, eivätkä kirjaimellista, fyysistä talotyyppikirjastoa alueelle.

Arkaditalo

Aukioiden reunoille tulee sijoittaa yhteistiloja, jotka elävöittävät katutilaa. Luomalla arkadimainen vyöhyke korttelin ja aukion välille voidaan mahdollistaa yhteistilojen toimintojen levittäytyminen aukioiden suuntaan ulkotiloihin hyvän sään aikaan. Vaihtoehtoisesti talvisin ja huonon sään aikaan arkadit tarjoavat vaihtoehtoisen katetun reitistön alueella. Rakennusten ylemmissä kerroksissa sijaitsee asuntoja.

Läpitalon asunnot ja työtila-asunnot

Korttelien sivuille, alueen sisäisten kujien ja katujen varsille, tulee sijoittaa maantason asuntoja erilaisten asuntojen ja elävän julkisen tilan luomiseksi. Esimerkkejä asuntojen toteuttamiseen ovat ensimmäisen kerroksen kerroskorkeudeltaan korkeammat asunnot, joiden kadunvarren tiloja voi hyödyntää työtiloina, ateljeina ja asuintiloina, hyödyntää erilaisia parviratkaisuja ja luoda monipuolisuutta asuntokantaa. Maantasokerroksen asunnot voivat olla läpitalon asuntoja, joihin on mahdollistaa liittää erilaisia asuntopihoja. Ensimmäisen kerroksen asuntojen sisäänkäynti on pääsääntöisesti kadulta. Tummemmalla punaisella korostetut osat ovat umpikorttelin päätyjä, jotka mahdollistavat lamellin käsittelyn ”pistetalomaisesti” asuntojen ja näkymien avautuessa moneen suuntaan sekä rakennuksen päädyn ollessa kaupunkikuvallisesti merkittävä julkisivu.

Kulmatalot

Umpikorttelien kulmat luovat erilaisia haasteita tilojen liittymisessä korttelin sisäpihalle ja sijainti korttelin kulmassa avaa näkymä korttelin ulkopuolelle. Nämä kulmien rakennukset ovat keskimäärin viereisiä rakennuksia korkeampia ja asunnoista on mahdollista tarjota erilaisia laajoja näkymiä ympäristöön.

Noppatalot

Noppatalot ovat esimerkki pitkien lamellien rytmin rikkomisesta ja mahdollisuudesta luoda isompia läpitalon yhteisöllisiä tai perheasuntolinjoja. Noppatalon voi yhdistää toisen rakennuksen porrashuoneeseen ja noppatalon massa, kerroskorkeus ja ulkoarkkitehtuuri voivat olla poikkeavia viereisestä suuremmasta lamellista luoden myös korttelin rakenteeseen erilaista mittakaavaa ja rytmiä.

Townhouse- ja rivitalot

Matalammat rakennusmassat ovat monikerroksisten asuntojen paikkoja, joissa asuntoihin liittyy sekä etu- ja takapiha. Asunnot ovat alueen pienimittakaavaisin osa ja asuntojen rytmin tulee näkyä rakennusten julkisivussa ja massoittelussa.

Rakennusten ominaispiirteitä,
A R K - house arkkitehdit Oy

LIITE: Kaupunginhallitus 24.08.2020 / 19 §

Alueen imago ja taide

Erilaisten teemojen ja taiteen kautta tavoitteena on luoda miljöö, joka houkuttelee ihmisiä aktiiviseen kanssakäymiseen ympäristönsä kanssa.

Alueen imago

Yleiset tavoitteet

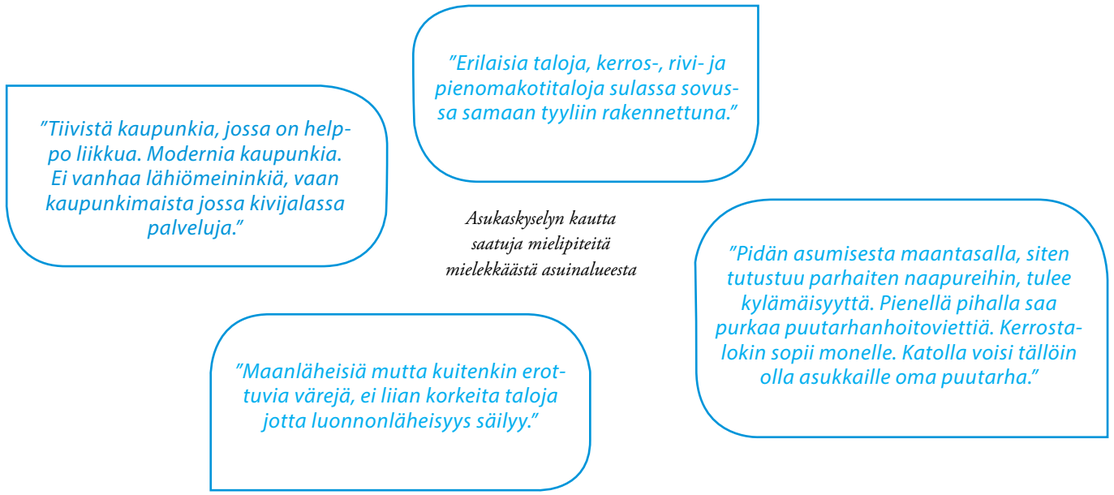
Tärkeäitä tavoitteita aluetta kehitettäessä ovat elävän ja kävely-ystävällisen kaupunkiympäristön luominen, laadukkaan tulevaisuuden asumisen mahdollistaminen sekä ekologisen ja vehreän asuinalueen suunnittelu. Erilaisia ajankohtaisia teemoja on noussut esille alueen suunnittelun yhteydessä. Näitä teemoja ovat mm. yhteisöllisyyden, ekologisuuden ja luonnon monimuotoisuuden aiheet. Lisäksi alueelle järjestetyn suunnittelukilpailun yhteydessä esille nousivat toiminnalliset teemat viljely, liikunta ja oppiminen.

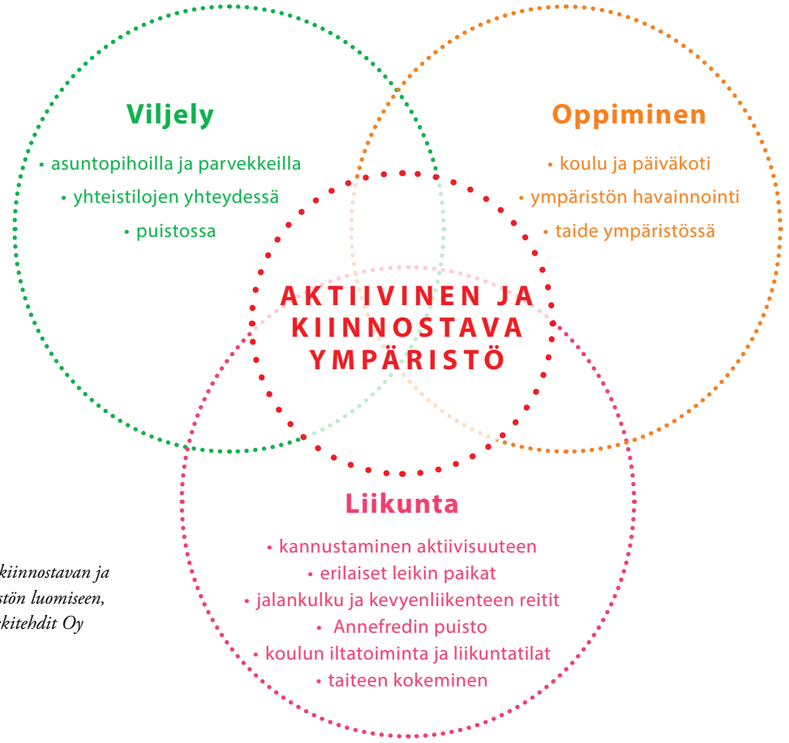
Koulu- ja päiväkotirakennus on alueen ydin. Se ympäristöineen tuo oppimisen teeman laajemmin osaksi aluetta. Alue on helposti saavutettavissa liikenteellisesti ja viereinen Annefredinpuisto tarjoaa vehreitä ulkotiloja aivan asumisen lähelle. Nämä ominaispiirteet edesauttavat vetovoimaisen, urbaanin asuinalueen luomisessa.

Asukaskysely ja toiveita omasta asuinympäristöstä

Aviapoliksen alueella on käynnistynyt teematyö, johon liittyen Vantaan kaupunki toteutti asukaskyselyn. Kyselyssä kartoitettiin vastaajien toiveita ja näkemyksiä hyvästä asuinalueesta ja tärkeitä tekijöitä alueen viihtyisyyden luomisessa. Kysely järjestettiin 27.2.2020 - 15.4.2020 välisenä aikana vastauksia saatiin yhteensä 284 kpl.

Esimerkiksi katutilojen vehreys ja viihtyisyys, kestävän kehityksen periaatteiden noudattaminen, joukkoliikenteen yhteydet sekä monimuotoinen arkkitehtuuri nousivat kyselyssä esille. Viereen on poimittu muutamia kyselyn avovastauksia. Kyselyn tuloksiin on pyritty vastaavaan myös Annefred eteläisen asemakaavoituksen ja viitesuunnittelun yhteydessä.

Erilaisia teemoja kiinnostavan ja aktiivisen ympäristön luomiseen, A R K - house arkkitehdit Oy

Teemojen näkyminen asuinkortteleissa ja alueen imagon syntyminen

Vastaamalla suunnittelun ja toteutuksen keinoin yleisiin tavoitteisiin ja kyselyn tuloksiin, alueelle luodaan alueen tunnistettavaa imagoa. Annefred eteläisen asemakaava-alueesta muodostuu vehreä ja ekologinen, elävä ja elämyksellinen asuinympäristö omaleimaisten ja monimuotoisten kotikortteleiden ja erilaisten ulkotilojen kautta. Eri teemat ja tavoitteet voidaan huomioida jatkosuunnittelussa monella tapaa ja monipuolisesti.

Asuinkorttelista muodostuu viihtyisiä ja vehreitä kotikortteleita. Korttelit tarjoavat erilaisia mahdollisuuksia olla, elää ja viihtyä erilaisen, monipuolisen asuntokannan, ulko- ja sisätilojen ja teemojen kautta.

Esimerkiksi maantason asunnot omine ulko-ovineen ja sisäänkäynteineen luovat vaihtelua asumiseen ja elävöittävät katu- ja pihatiloja. Muuntuvat yhteistilat voivat tuoda joustoa asumiseen, ja monimuotoisella ja kotoisalla arkkitehtuurilla pyritään tekemään korttelista tunnistettava.

Ulkotilat ovat elämyksellisiä, omaleimaisia ja lapsiystävällisiä. Pihat rauhoitetaan autoliikenteeltä ja ne ovat turvallisia leikkipaikkoja. Toiminnalliset ja leikin teemat sitovat korttelipihat ulkotilojen verkostoksi, jotka luovat alueelle aktiivisuutta, yhteisöllisyyttä ja identiteettiä. Kaupunkiviljelyä voi lisätä erimerkiksi suurempien, parvekeviljelyn hyvin mahdollistavien parvekkeiden ja kattopuutarhojen avulla. Ulko-oleskelutilat jatkuvat kotikortteleiden ulkopuolelle aukioille, pihakaduille ja puistoon. Ne tarjoavat erilaisia kohtaamispaikkoja alueella.

Taiteen teemat ovat tärkeässä osassa alueen tunnistettavan identiteetin luomisessa. Taiteen kautta voidaan ilmentää myös alueen teemoja, oppimista, ekologisuutta ja liikkumista.

Jatkosuunnittelussa tulee pyrkiä tavoitteeseen ekologisen, toiminnallisen sekä lapsi- ja perheystävällisen alueen luomiseen tuomalla erilaisia teemoja osaksi kortteleita ja pihatiloja.

Lentola-brändi

Alueelle on luotu myös Lentola-brändi, jota hyödynnetään YIT:n kortteleiden suunnittelussa ja markkinoinnissa. Brändityössä on otettu huomioon erilaiset asukkaat ja asukkaiden tarpeet, asuinkortteleiden ilme ja imago sekä erilaisia tapoja brändin näkymisestä alueella.
Lentola-brändityön ovat tehneet YIT ja Berry Creative.

Lentola-brändi, YIT / Berry Creative

LIITE: Kaupunginhallitus 24.08.2020 / 19 §

Taide

Asemakaavan alueella tulee noudattaa taideohjelmaa, joka on avattu rakennustapaohjeessa. Taide tulee liittää jo alkuvaiheessa kaikkeen arkkitehtuuri- ja ympäristösuunnitteluun.

Alueen taidekonsepti on esitelty tarkemmin tämän rakentamistapaohjeen liitteessä *Taideohjelma*. Tässä kappaleessa esitellään tiivistelmä taiteen teemoista ja näkymisestä alueella. Viereisessä kaaviossa esitetään esimerkkejä taiteen paikoista: vihreällä on esitetty esimerkkejä yleisten alueiden taiteen paikoiksi ja punertavalla on korostettu mahdollisia taiteen paikkoja korttelialueilla.

Kotiinpaluu -taidekonsepti

Annefred eteläisen asemakaava-alueelle on laadittu taideohjelma sekä yleisille että korttelialueille.

Vantaan taidemuseo Artsin julkisen taiteen kuraattori Anne Kaarna-Suomi on laatinut Kotiipaluu – taidekonseptin, johon sisältyy teeman määrittely kaupunkitilassa, avainsanat ja narratiivit. Kuva- ja mediataiteilija Harri Larjoston laatiman Kotiinpaluu -taideohjelman lähtökohdat pohjautuvat konseptiin. Annefred eteläiseen sijoittuvat taideteokset muodostavat alueen pääteoksesta yleisiin ja yksityisiin tiloihin etenevän temaattisesti yhtenäisen kokonaisuuden. Tällä ohjelmalla varmistetaan, että taide rakennetussa ympäristössä edistää ympäristön laatua, yksilön ja yhteisön kokemuksia ja korostaa rakentamisen ja taiteen monialaisuutta. Taideohjelman mukaisesti rakentamisessa käytetään erilaisia taiteen muotoja ja menetelmiä, pysyviä ja väliaikaisia teoksia ja tapahtumia. Taiteen lopulliset toteutusmuodot tarkentuvat rakentamisprosessin yhteydessä. Vantaan kaupunki vastaa yleisten alueiden rakentamisprosessista, johon sisältyy julkisen taiteen prosessi. Konsultit vastaavat korttelialueiden rakennushankkeista. Korttelialueilla yksityisissä rakennushankkeissa taiteilija on alusta asti mukana arkkitehtuuri- ja pihasuunnittelussa.

Taiteen paikat ja reitit

Kotiinpaluu -taiteen teeman avainsanat:

- *lähtö, saapuminen*
- *koti, pesä*
- *reitit, kadut, väylät, polut*
- *kävely, käveleminen, kulkeminen, lento, lentäminen, liike*
- *moniaistinen, kuudes aisti aistii tunnelman*

Taiteella on myös funktionaalinen tehtävä palvella luonnon monimuotoisuutta ja säilymistä ja olla flooran ja faunan käytettävissä kasvien pesä- ja levähdyspaikkoina, kulkuväylinä ja piiloina. Se voi tarkoittaa rehottamaan jätettyjä taskuja, taskupuistoja, viherkattoja, edulliseksi muokattuja kulkureittejä, suojaisia saarekkeita, monimuotoisuutta, resilienssiä.

Annefredin puisto

Pääteos Mehiläispaviljonki

Mehiläinen on Annefredin lentävä siivekäs symboli.

- *Mehiläisten jatkuva lähtö ja saapuminen pesälle.*

Annefredin puistoalueelle sijoittuva toiminnallinen ja yhteisöllinen mehiläiskennon kaltainen veistos ”Mehiläispaviljonki”, joka toimii myös katoksena. Teos toimii eri vuorokauden ja vuodenaikoina, ja on yhteisöllisen kohtaamisen ja tekemisen paikka.

Pääteoksen satelliitit, hyönteishotellit yleisillä ja yksityisillä alueilla

Mehiläisten rakentamien villikennostojen muotoa voi käyttää myös ”ötökkähotellien” mallina ja taiteilijat voivat suunnitella pienempiä satelliittipaviljonkeja, joiden koko voi vaihdella puolimetrisestä aina ihmisenkokoiseen.

Asuinkorttelit ja yleiset alueet

Sisä- ja ulkotilat

- *Ovet ja porraskäytävät, porraskäytävien sisäkatot, ovilasit, vetimet*
- *Lähdön ja saapumisen jäljet, pesät ja paikat*
- *Hyönteisten jättämät ”graafiset” jäljet, syömä- ja kulkukuviot (esim. kaarnakuoriaiset), pesärakennelmat (kuten mehiläisten kennostot), polut (muurahaiset), reitit, vanat*

Ulkotilat

- *Ulkoseinät, porttikongit, näkymäpaikat teoksille, taskupuistot, katukivetys, maanpinta*
- *Graafiset teokset, reliefit, laatoitus, hiekkapuhallukset jne. Näytöt ja projisoinnit*
- *Lähdön ja saapumisen jäljet, pesät ja paikat*
- *Hyönteisten jättämät ”graafiset” jäljet, syömä- ja kulkukuviot (esim. kaarnakuoriaiset), pesärakennelmat (kuten mehiläisten kennostot), polut (muurahaiset), reitit, vanat*

Viisi julkisivua

- *Tervapääskyjen pesäpaikat*

Kasvi- ja eläinteemat asuinkortteleissa

Maisema-arkkitehtitoimisto Aino Landscapingin sisäpihateemat korttelien kasvistolle ja leikkipaikoille lisättynä Harri Larjoston ehdotuksilla eläinlajeista, ötököistä.

Luettelo on esimerkinomainen, yhtenäisiä vaihtoehtoja tarjoava valikoima.

- *Kortteli 1. Hento ja suora, kiipeily: muurahainen, lukki, punkki*
- *Kortteli 2. Mutkitteleva ja rosoinen, hyppely: heinäsirkka, hyppyhäntäinen, kaskas (raita ja leppä =mehiläinen)*
- *Kortteli 3. Matta ja pehmeä, ryömintä: toukka, siira, tuhatjalkainen, myyrä*
- *Kortteli 4. Kostea ja kiiltävä/liuku: mato, etana, käärme*
- *Kortteli 5. Runsas ja tuuhea/keinu: sääski, harsokorento,*
- *Kortteli 6. Värikäs ja marjainen, pyörintä: perhonen, mehiläinen, kukkakärpänen*

Atomikortteli”, koulu - päiväkoti - monitoimitila

Koulun ja päiväkodin kortteli muodostaa oman kilpailutetun kokonaisuuden. Rakennusten ympäristöön sopii samalla tavalla kuin asuinkortteleihin ötököiden jälkiä – mikä tästä meni – taideteoksia. Varhaiskasvatuksessa ja ala- ja yläasteella voidaan hyödyntää tunnistettavia, todellisia biologisia jälkiä oppimisessa ja opetuksessa.

Opetusta

- *Jatkuva toiminta ja liike. Oppiminen ja rakentaminen, muutos.*
- *Annefred mobiili- ja tietokonesovellus, appi.*
- *Vantaan aikuisopisto järjestää vuosittain Kartanonkosken Pointissa mehiläishoidon kursseja. Opetus voisi myös järjestää Atomiin, jossa on myös yhteys käytäntöön:*
- *kaupunkimehiläistarha, Mehiläispaviljonki.*
- *Jaettava taide uusille asukkaille, mehiläisaiheinen sateenvarjo.*

Esimerkkejä taiteen paikoista, vihreällä korostettu yleisten alueiden mahdollisia taiteen paikkoja ja punertavan sävyillä korttelialueiden taiteen esimerkkipaikkoja, A R K - house arkkitehdit Oy

LIITE: Kaupunginhallitus 24.08.2020 / 19 §

Rakentamisen ohjeet ja vaiheistus

Tässä kappaleessa käsitellään suunnittelun ja rakentamisen alustavaa aikataulua sekä resurssiviisauden huomioimista suunnittelussa ja rakentamisessa.

Tavoitteellinen aikataulu ja vaiheistus

Asemakaavoitusta ja alueen viitesuunnittelua on tehty vuosien 2019 ja 2020 ajan ja tavoite asemakaavan lainvoimaisuudelle on alkuvuosi 2021. Rakentamisen on tarkoitus alkaa vuonna 2022.

Viereisessä kaaviossa on esitetty kortteleiden rakentamisjärjestyksen arvio ja vaiheistus. Kortteleiden 52330, 52333 ja 52334 alustava vaiheistus on tarkistettu yhdessä tulevan toteuttajan kanssa. Kortteleiden 52329, 52331 ja 52332 tulevat toteuttajat eivät ole vielä tätä rakentamistapaohjetta kirjoittaessa selvillä. Näiden kortteleiden rakentaminen alkaa kuitenkin ensimmäisenä korttelista 52329, josta on tarkoitus järjestää tontinluovutuskilpailu vuodenvaihteessa 2020-2021. Kortteleiden 52332 ja 52331 alustava aikataulu ei ole vielä selvillä.

Koulun ja päiväkodin korttelialueesta järjestetään SR-kilpailu. Kilpailun on tarkoitus käynnistyä lokakuussa 2020 ja rakennuksen valmistumisaikatavoite on kesäkuu 2023. Rakennus otetaan käyttöön elokuussa 2023.

Suunnittelu ja toteutus

Jokaisesta korttelista tulee laatia kokonaissuunnitelma rakennusten massoittelun, rakennustyyppien, materiaalien ja kattomuotojen osalta.

Jokaisesta korttelista tulee laatia koko korttelia koskeva yhtenäinen pihasuunnitelma sekä valaistussuunnitelma tonttijaosta riippumatta. Näiden suunnitelmien tulee olla rakennustapaohjeessa määriteltyjen konseptien mukaisia ja toteutuksien kortteleittain erilaisia.

Korttelin kokonaissuunnitelma tehdään ennen tarkempaa rakennussuunnittelua. Korttelin toteuttajat laativat yhteistyössä koko korttelia koskevan kokonaissuunnitelman. Mikäli kaikki korttelin toteuttajat eivät ole tiedossa kokonaissuunnittelun alkaessa, ensimmäinen toteuttaja laatii kokonaissuunnitelman. Niiden tonttien osalta, joiden tulevat toteuttajat eivät ole vielä tiedossa, kokonaissuunnitelmassa pyritään hyödyntämään rakentamistapaohjeen mukaista viitesuunnitelmaa. Seuraavien osien toteuttajat sitoutuvat noudattamaan kokonaissuunnitelman periaatteita.

Kokonaissuunnitelmassa esitetään tonttijako, rakennusoikeuden jakautuminen tonteittain ja rakennusten kerrosluvut. Kerroslukujen ja massoittelun pääperiaate on esitetty asemakaavan liitteenä olevassa viitesuunnitelmassa. Kokonaissuunnitelman tulee perustua viitesuunnitelmaan sekä rakentamistapaohjeessa kuvattuihin tarkentaviin suunnitteluohjeisiin kortteleiden massoittelusta.

Kokonaissuunnitelmassa esitetään myös korttelin yhteinen alustava piha- ja hulevesisuunnitelma. Mikäli kaikki toteuttajat eivät ole tiedossa, pyritään piha- ja hulevesisuunnitelmissa hyödyntämään viitesuunnitelman mukaisia hulevesi- ja pihasuunnitelmia. Suunnitelmia tarkennetaan rakennusluvan hakemisen yhteydessä.

Kokonaissuunnitelmasta tulee käydä ilmi korttelin yhteistilojen jakautuminen ja keskittäminen eri tonttien kesken sekä jätehuollon sijainnit. Maantasokerroksen toiminnoista, asumisesta ja yhteistiloista, tulee esittää kaavio.

Korttelisuunnitelman yhteydessä tulee huomioida liittyminen kunnallistekniikkaan ja korttelikohtaiset tulevat rasitteet erityisesti niissä korttelesissa, joissa liittymät ovat toisen tontin kautta kunnallistekniikkaan.

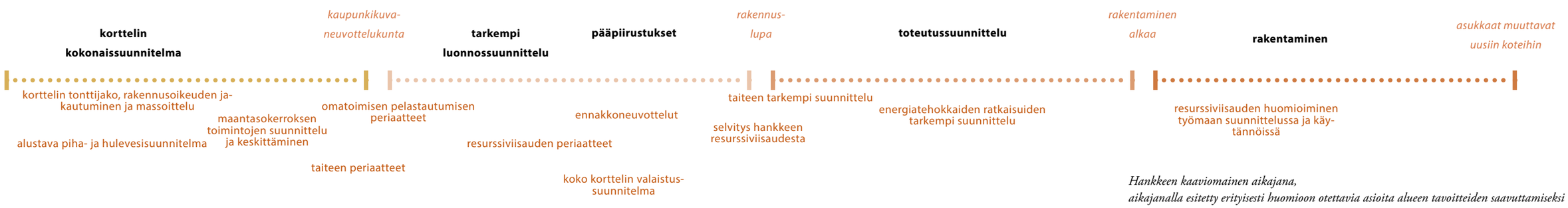
Alustava vaiheistus ja aikataulu

Kokonaissuunnitelma viedään kaupunkikuvaneuvottelukuntaan lausuttavaksi jatkosuunnittelua varten. Rakennuslupakäsittelyn yhteydessä tarkistetaan, onko tarvetta viedä hanketta uudelleen kaupunkikuvaneuvottelukuntaan. Mikäli suunnitelmat ovat korttelin kokonaissuunnitelman mukaisia, tarvetta uuteen kaupunkikuvaneuvottelukunnan käsittelyyn ei enää välttämättä ole. Tarve tarkistetaan hankekohtaisesti ja yksittäisiä hankkeita voidaan viedä kaupunkikuvaneuvottelukuntaan erikseen.

Kokonaissuunnitelman yhteydessä tulee tarkastella taiteen toteuttamisperiaatteita koko korttelin tasolla. Myös valaistussuunnitelman tulee olla koko korttelia koskeva.

Joko jo korttelisuunnitelman aikana, toteuttajista ja sitä kautta kokonaissuunnitelman tarkkuudesta riippuen, korttelin omatoimisen pelastautumisen periaatteita on hyvä käsitellä pelastusviranomaisen kanssa.

Rakentamisen aikana tulee huolehtia korttelikohtaisesta riittävästä melusuojauksesta joko vaiheistuksen kautta tai väliaikaisin melusuojauksin. Rakentamisen vaiheistuksesta johtuen, piha tehdään usein valmiiksi vasta korttelin viimeisten rakennusten valmistumisen yhteydessä. Rakentamisen aikana tulee huolehtia kuitenkin väliaikaisista pihajärjestelyistä jo valmiille rakennuksille. Korttelipiha rakennetaan yhtenäiseksi.

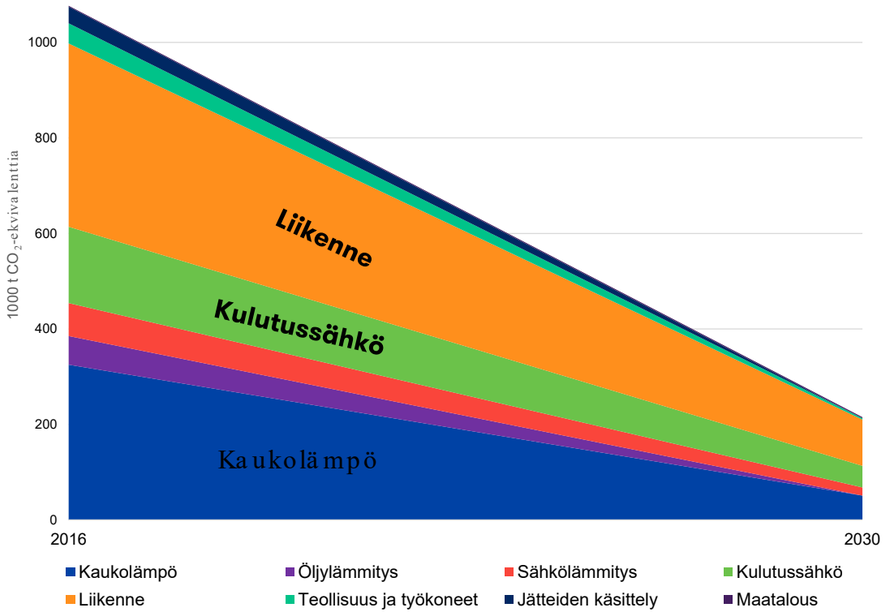

Hankkeen kaaviomainen aikajana,
aikajanalla esitetty erityisesti huomioon otettavia asioita alueen tavoitteiden saavuttamiseksi

LIITE: Kaupunginhallitus 24.08.2020 / 19 §

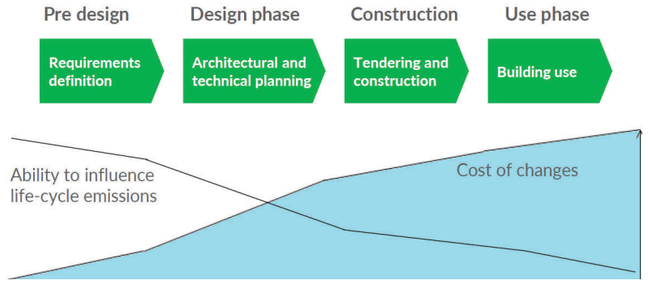

Resurssiviisauden tiekartan neljä erilaista kaistaa kohti resurssiviisasta Vantaata, Vantaan kaupunki

Tavoitteena hiilineutraali Vantaa vuonna 2030, kaavio hiilidioksiidipäästöjen vähentämisestä, Vantaan kaupunki

Päästövaikutusten ajallinen jakautuminen

Kaavio elinkaaripäästöihin vaikuttamisesta rakennushankkeessa, YIT

- Suurin osa elinkaaripäästöistä (materiaalivalinnat, energiamuodot jne.) määräytyy hankkeen suunnittelussa, myöhemmässä vaiheessa muutosten kustannukset kasvavat
  → olennaista saada käsitys ja ote päästöistä jo suunnitteluvaiheessa!

YIT

Resurssiviisaus alueella

Annefred eteläisen asemakaava-alueella tavoitteet ekologisesta ja kestävästä asuinympäristöstä ovat korkealla ja resurssiviisauteen panostetaan asemakaavaselostuksen mukaisesti. Aluetta suunnitellessa ja toteutettaessa tulee tutkia ja kiinnittää huomioita erilaisiin mahdollisuuksiin hyödyntää uusioenergiaa ja/tai kierrätysmateriaalien käyttöä, toteuttaa muuntojoustavuutta ja jakamistalouden mahdollisuuksia osana kortteleita.

Resurssiviisauteen perustuvan ajattelun tulee olla mukana monipuolisesti kortteleiden suunnittelussa alusta lähtien niin, että erilaiset ratkaisut nivoutuvat korttelin tulevien toimintojen, arkkitehtuurin ja ympäristön kanssa yhtenäiseksi kokonaisuudeksi. Toteutustavat voivat vaihdella kortteleittain sekä jo yhden korttelin sisällä.

Tapoja toteuttaa resurssiviisautta on monia ja se voi näkyä esimerkiksi rakennusten kierrätettyinä, pitkäikäisinä ja/tai hiiltä sitovina materiaaleina, erilaisissa teknisissä ratkaisuissa, energian hyödyntämisessä sekä käytön aikaisena resurssiviisautena muuntojoustavuuden, kiertotalouden ja tehokkaan kierrättämisen kautta. Korttelipihojen laadukas suunnittelu ja vihertehokkuus ovat myös olennaisessa osassa asuinkortteleiden resurssiviisautta tarkastellessa.

Työmaavaiheessa toimijoiden tulee kiinnittää huomiota työmaajätteen ja työmaan päästöjen minimointiin. Esimerkkejä tästä ovat materiaalien tehokas lajittelu ja kierrättäminen sekä ylijäämämateriaalien mahdollinen käyttö muualla.

Kortteleissa voidaan panostaa erilaisiin digitaalisiin palvelukanaviin ja ne on hyvä liittää suunnitteluun jo alkuvaiheissa. Esimerkkejä digitaalisten kanavien hyödyistä ovat yhteisten tilojen monipuolinen ja joustava käyttö tilojen varaamisen kautta, palveluiden mahdollistamat jakamistalouden ja naapuriavun mahdollisuudet sekä tehokas kommunikointi taloyhtiön, asukkaan ja isännöitsijän välillä. Erilaisten kanavien käyttö kannustaa asukkaita olemaan osa kortteliyhteisöä. Palvelukanavien kautta asukkaat ovat ajan tasalla kodin tärkeistä tiedoista, korttelin tapahtumista ja palveluista. Se muodostaa korttelista elävän urbaanin yhteisön, jonka vahvuus on vuorovaikutuksessa ja asumisen mukavuudessa.

Suunnittelun avulla mahdollisestaan tulevien asukkaiden ja käyttäjien kestävä elämäntapa.

Tontille toteutettavien rakennusten suunnittelussa ja rakentamisessa on kiinnitettävä erityistä huomiota energiatehokkuutta parantaviin ratkaisuihin.

Alueen rakentamisessa tulee varautua uusiutuvan energian hyödyntämiseen. Uusituvan energian tuotantoon tarvittavat tekniset laitteet tulee suunnitella osana rakennusten arkkitehtuuria.

Suunnittelussa tulee huomioida erilaisia rakennuspaikan ja korttelirakenteen tarjoamia mahdollisuuksia uusiutuvan energian hyödyntämiseen asuinkorttelissa ja pysäköintilaitoksissa. Tällaisia ovat esimerkiksi maalämmön hyödyntämisen mahdollisuudet sekä aurinkoenergia. Energiatehokkuutta parantavia esimerkkiratkaisuja ovat myös ilman ja jäteveden lämmöntalteenotto.

Uusiutuvan energian hyödyntämiseen voidaan varautua myös pidemmällä tähtäimellä esimerkiksi varaamalla rakennuksiin energian hyödyntämiseen tarvittaessa muutettavia tiloja ja läpivientien mahdollisuuksia. Tilavarauksien kautta voidaan ottaa huomioon myös alan jatkuva kehittyminen ja esimerkiksi mahdollinen uusiutuvan energian varastoiminen. Korttelitason viisailla energiaratkaisulla tuetaan myös ekologista liikkumista lisäämällä latauspaikkoja sähköpyörille ja -autoille.

Rakennuslupaa haettaessa tulee esittää hiilijalanjälkilaskelm a.

Hiilijalanjälkilaskelman ohella korttelin toimijoilta edellytetään panostusta hiilijalanjäljen pienentämiseen, hankkeiden mahdollisimman hiilineutraaliin toteuttamiseen ja tulevaisuuden käyttöön sekä kohdekohtaisten hiilidioksidipäästöjen raportoimiseen.

Hankkeesta tulee laatia selvitys, jonka avulla osoitetaan, että suunniteltu kokonaisuus muodostaa resurssiviisaan ratkaisun. Selvitys esitetään rakennusluvan yhteydessä. Selvityksessä käsitellään hankkeen resurssiviisaita ratkaisuja kuten materiaalien käyttöä, hiilijalanjälkeä, viherkerrointa, energiatehokkuutta parantavia ratkaisuja, työmaavaihetta, mahdollisia digitaalisia palveluja, muuntojoustavuutta ja muita korttelin kestävän kehityksen mukaisia ratkaisuja.

LIITE: Kaupunginhallitus 24.08.2020 / 19 §

Rakennusten suunnitteluohjeet

Materiaalit AK- ja LPA-alueilla

Yleisilme alueella

Alueen yleisilmeen tulee olla vaalea ja luonnonläheinen. Sekä pysäköintilaitosten että asuinkortteleiden julkisivuja voi rytmittää ja korostaa paikoin tummemmilla pinnoilla ja materiaaleilla. Alueen julkisivumateriaaleja ovat esimerkiksi erilaiset puupinnat, tiilijulkisivut sekä kuulto- ja ohutrappaukset. Yhdessä korttelissa tulee käyttää monipuolisesti eri materiaaleja, mutta luoda samalla harmoninen kokonaisuus.

Rapattujen pintojen tulee olla vaaleita ja luonnonläheisiä. Puupinnat voivat olla maalattuja tai kuultokäsiteltyjä. Puuta voi hyödyntää kokonaisten julkisivupintojen lisäksi esimerkiksi rakennusten sisäänkäynneissä ja porttikongeissa. Tiilijulkisivut voivat olla tummia tai vaaleita sävyiltään. Tiiltä tulee käyttää monipuolisesti erilaisin ladonnoin ja detaljien avulla.

Pysäköintitalon julkisivuissa voi olla näiden materiaalien lisäksi lasi- tai lasilankkupintoja, metallisia osia sekä erilaisia verkkoratkaisuja köynnösten kasvun tueksi. Pysäköintilaitosten julkisivujen käsittelyn tulee sopia asuinkorttelin sävy- ja materiaalimaailmaan.

Julkisivujen suunnittelussa tulee kiinnittää huomiota resurssiviisauteen esimerkiksi materiaalien elinkaareen ja mahdollisen kiertotalouden kautta. Julkisivujen materiaaleissa voidaan hyödyntää kierrätettyjä materiaaleja.

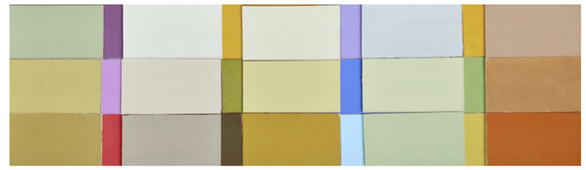

Esimerkkejä materiaaleista ja alueen yleisilmeestä,
A R K - house arkkitehdit Oy

Kuvalähteet: tiileri.fi/tiilet-tiililaatat/tiilityokalu/ ja textures.com, osa ARK-house arkkitehtien muokkaamia

Tematyö

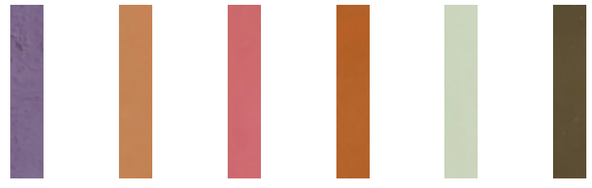
Annefred eteläisen asemakaava-alueella on käynnissä tematyö, jonka yksi kokonaisuus käsittelee mm. erilaisia identiteettejä. Työn perusteella Annefredin alueen teemavärejä ovat erilaisten niittykasvien värit. Näitä sävyjä voi hyödyntää esimerkiksi korttelipihojen suunnittelussa, korttelialueiden taiteen toteuttamisessa ja/tai erilaissa detaljeissa kuten sisäänkäynneissä ja porrashuoneissa. Lisätietoja tematyöstä on saatavissa Vantaan kaupungin asemakaavoituksesta.

Tematyön niittyvärien kokonaisuus,
Vantaan kaupunki

Poimintoja tematyön niittyväreistä käytettäväksi esimerkiksi rapatuissa tai puupinnoissa,
Vantaan kaupunki

Poimintoja tematyön niittyväreistä käytettäväksi taiteessa ja yksityiskohdissa,
Vantaan kaupunki

LIITE: Kaupunginhallitus 24.08.2020 / 19 §

Rakennusten suunnitteluohjeet

Asuinrakennusten korttelialueet (AK)

Tässä kappaleessa käsitellään asuinrakennusten korttelialueita koskevia asemakaavamääräyksiä ja suunnitteluohjeita.

Massoittelu

Jokaisen korttelin tulee olla massoittelultaan monimuotoinen. Kortteleissa tulee olla rakennuskohtaista vaihtelua rakennusten muodoissa ja yksityiskohdissa, kattomuodoissa, kerrosluvuissa sekä räystäslinjan korkeudessa.

Korttelin massoittelussa tulee käyttää eri kerroslukuja, kattomuotoja ja julkisivukäsittelyjä monipuolisen ja vaihtelevan kaupunkitilan saavuttamiseksi.

Kattomuodot ja räystäslinjat

Rakennusten massoittelussa tulee hyödyntää erilaisia kattomuotoja, jotka ovat keskeisessä osassa luomassa alueen rakennuskannan arkkitehtonista vaihtelevuutta ja kiinnostavuutta. Erityisesti matalampien rakennusten katon asema on tärkeässä osassa korkeampien rakennusten asunnoista avautuvaa näkymää. Katot näkyvät lisäksi kadulle: katto voi jatkua esimerkiksi vinona seinäpintana osaksi julkisivua tai rakennusten päätyjen kattomuodot voivat korostua katutilassa eri tavoin.

Esimerkkejä eri kattomuodoista ovat erilaiset harja- ja lapekatot, tasakatto ja viherkatot sekä mahdolliset kattoterassit, kattopuutarhat ja muut toiminnalliset katot. Kasvillisuustyyppinä tulee suosia keto- tai niittykasvillisuutta. Räystäslinjan vaihtelu on myös yksi tapa luoda vaihtelua rakennuksen massaan.

IV-konehuoneen saa rakentaa rakennusoikeuden lisäksi kerrosluvun estämättä vesikaton alapuolelle.

IV-konehuoneet ja muu rakennuksen tekniikka eivät saa näkyä häiritsevästi kadulle ja ne tulee sovittaa rakennukseen massaan. Niitä voidaan hyödyntää massoittelussa monipuolisen kattomaailman saavuttamiseksi ottamalla kattojen alle syntyviä ullakkotiloja käyttöön.

Saunatilat voidaan sijoittaa kattokerrokseen kerrosluvun estämättä.

Harja- tai lapekaton alle muodostuvaa korkeaa ullakkotilaa voidaan hyödyntää joko asunnon parvitilana tai ullakkokerroksena esimerkiksi teknisten tilojen, saunojen ja irtaimistovarastojen sijoittamisessa.

Julkisivut

Rakennusten julkisivujen ja massoittelun tulee olla suunniteltu vaihtelevaksi niin, että julkisivun tyyli muuttuu sisäänvetojen, värin, materiaalin, mittakaavan ja ikkunajaon koon tai sijoittelun suhteen.

Erilaisia tapoja luoda julkisivujen monimuotoisuutta ja korostaa eri korkuisia rakennusmassoja, lamellin osia tai asuntolinjaa ja korttelin massoittelua ovat esimerkiksi: julkisivumateriaalin muutos tai käsittelyn erilaisuudet julkisivun eri osissa, ikkunoiden koon ja rytmin vaihdokset eri julkisivun osien välillä ja rakennuksen julkisivun jako osiin horisontaalisti ja/tai vertikaalisti.

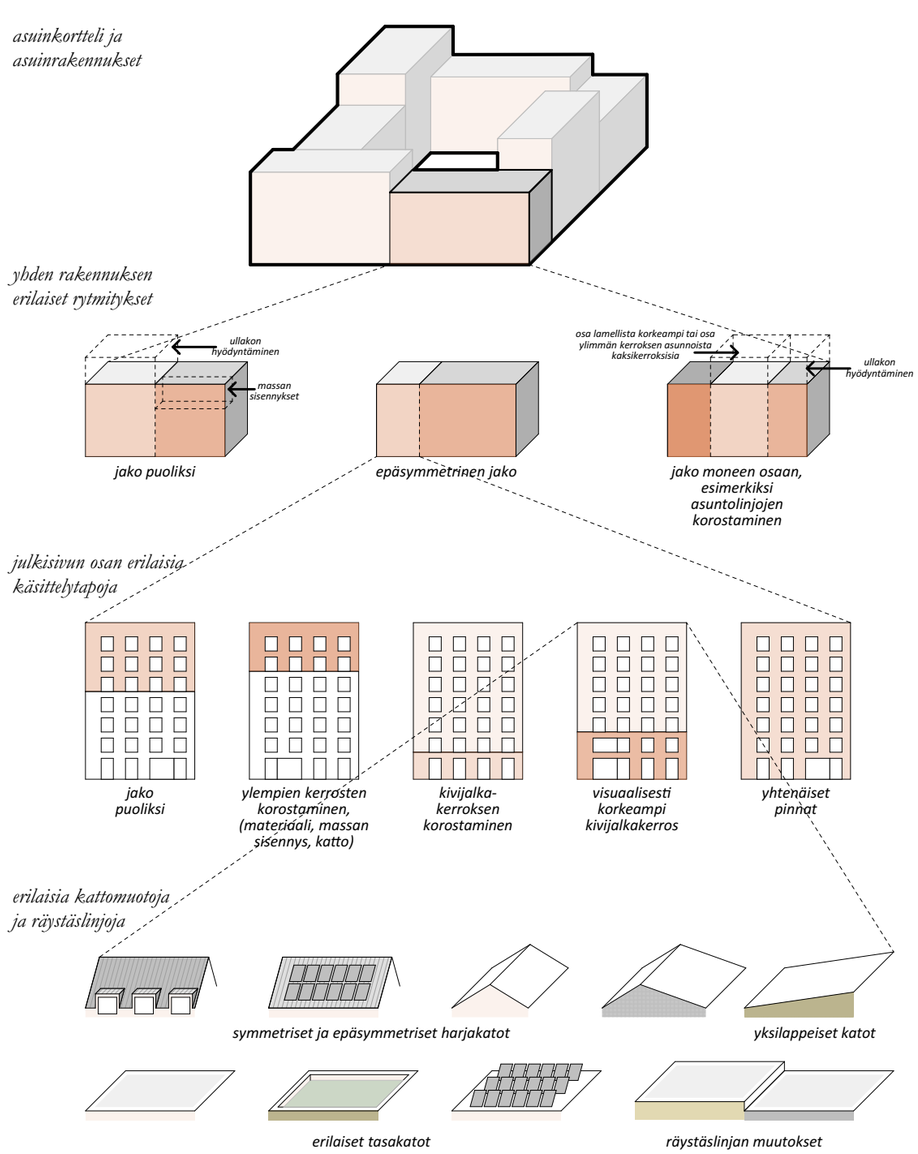
Kivijalkakerrosta on korostettava arkkitehtuurin keinoin, runsaalla aukotuksella, materiaaleilla, väreillä, rakennusosilla ja/tai valaistuksella.

Julkisivujen maantasokerroksen tulee olla avoin ja suuria umpinaisia julkisivupintoja tulee välttää. Kivijalkakerroksen yhteistilojen toimintojen tulee näkyä ja avautua julkisivun kautta kadulle. Liikehuoneistoja ja yhteistiloja voidaan korostaa asuntojen ikkunarytmistä poikkeavilla sommittelulla tai suuremmilla ikkunoilla. Suuria ikkunapintoja ei saa peittää. Maantasokerroksen asuntojen tulee myös näkyä julkisivussa sisäänkäynnein ja etupihoin.

Kunkin korttelijulkisivun on muodostuttava vähintään kahden rakennuksen julkisivusta.

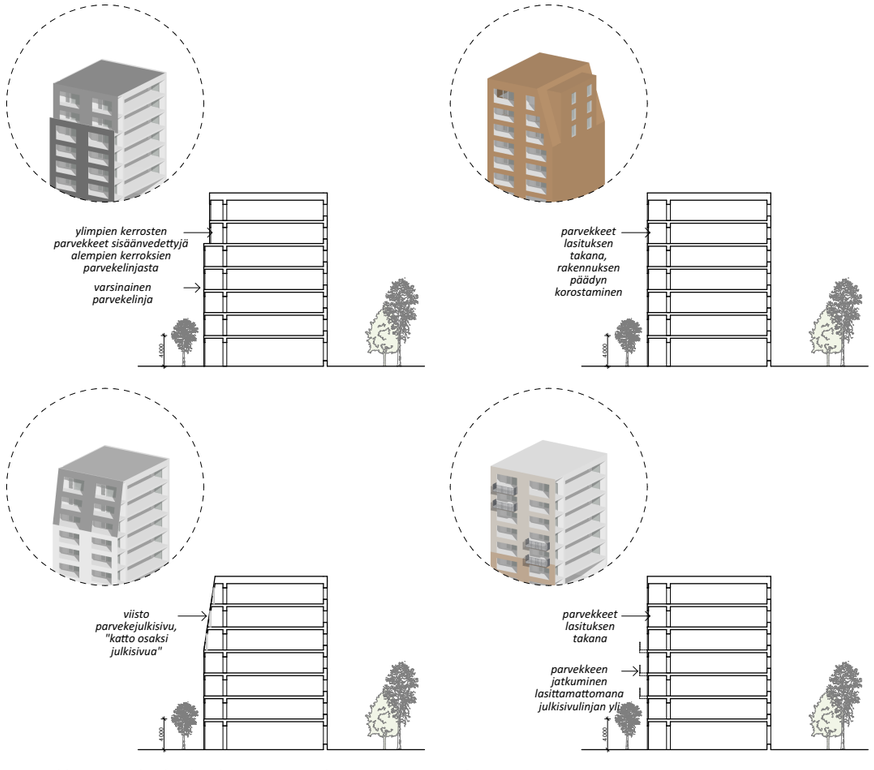
Yhdellä julkisivunosalla tarkoittaan visuaalisesti yhdeksi kokonaisuudeksi miellettävää osaa julkisivusta. Yhden rakennuksen julkisivu voi olla jaettu kahteen tai useampaan osaan vaihtamalla julkisivupinnan ilmettä, jolloin korttelijulkisivu muodostuu vaihtelevasta kokoelmasta erilaisia julkisivunosia. Koko lamellin mittaisia yhtenäisiä julkisivupintoja tulee välttää ja julkisivujen rytmin vaihdoksen tulee tapahtua tätä useammin. Korttelin suunnittelussa on huomioitava julkisivun liittyminen seuraavan tontin tai rakennuksen julkisivuun.

Kortteleiden katujulkisivujen tulee olla paikallamuurattuja tai antaa paikalla toteutetun julkisivun vaikutelma. Mahdolliset elementtisaumat tulee häivyttää ja suunnitella osaksi julkisivua.

Asuinkortteleiden ja rakennusten monimuotoisuuden periaatteet, A R K - house arkkitehdit Oy

LIITE: Kaupunginhallitus 24.08.2020 / 19 §

Esimerkkejä parvekeiden hyödyntämisestä rakennusten massoittelussa, A R K - house arkkitehdit Oy

Julkisivun käsittelyn esimerkkejä: erilaisia ikkunajakoja, tapoja korostaa maantasokerrosta ja kattomuotoja, A R K - house arkkitehdit Oy

Mahdollisten elementtisaumojen tulee olla häivytetty julkisivun pintaan esimerkiksi erilaisten käsittelyjen, kuvioiden ja sommittelun keinoin. Sisäänvedettyjen parvekkeiden taustaseinissä sallitaan sandwich-seinärakenteet, jolloin elementtisaumat jäävät parvekerakenteiden taakse piiloon.

Julkisivuissa tulee varautua katuvalaisinten kiinnitykseen. Katuvalaistuksen kohdat tarkentuvat katusuunnittelun edetessä.

Parvekkeet ja viherhuoneet

Jokaisessa asunnossa, jossa on vähintään kaksi huonetta, tulee olla parveke, terassi, piha tai viherhuone. Yhden asuinhuoneen asunnoissa tulee olla vähintään ranskalainen parveke.

Asemakaavaan merkityn rakennusoikeuden lisäksi saa rakentaa viherhuoneita. Ne eivät mitoita autopaikkoja.

Lähtökohtaisesti jokaisella asunnolla tulee olla parveke. Massoittelun niin vaatiessa voidaan poikkeuksena pienempien asuntojen sekä yksittäisten isompien asuntojen parvekkeet toteuttaa myös ranskalaisina parvekkeina. Ranskalaisia parvekkeita voi kasvattaa miniparvekkeiksi, jolloin niissä voi olla esimerkiksi 60cm syvä lattialaatta. Parvekekaiteiden tulee olla kevyitä tai visuaalisesti osa rakennuksen julkisivua.

Viherhuoneet voivat sijaita parvekkeiden tavoin asuntojen yhteydessä, mutta viherhuoneita voi sijoittaa myös erilaisten yhteistilojen yhteyteen. Viherhuoneet ovat lämpimiä tai puolilämpimiä ja niiden ulkoseinissä on julkisivun omaisesti lasitus, joka on kuitenkin ainakin osittain avattava. Niissä maantason asunnoissa, jotka rajautuvat katuun, viherhuonetta voidaan hyödyntää sisäänkäynnissä lasikuistin tapaan, jolloin viherhuonetta ei lasketa kerrosalaan. Viherhuoneen määritelmässä noudatetaan PKS-ravan ohjeita.

Kadun ja aukioiden puoleisten parvekkeiden tulee olla pääosin sisäänvedettyjä tai antaa sisäänvedettyjen parvekkeiden vaikutelma. Aukioiden ja Äyritien varrella rakennuksen julkisivupinnan alasta osan tulee lämmintä seinäpintaa.

Kadunpuoleisen parvekevyöhykkeen tulee olla osa rakennusmassaa ja muodostaa ns. lämpimän julkisivun vaikutelma. Tavoite on välttää koko korttelin mittaista yhtenäistä parvekelinjaa ja linja tulee rikkoa tuomalla joko lämmintä tilaa, parvekkeiden edustalla erilaisia julkisivusommitteluja ja aukotuksia tai viherhuoneita uloimpaan julkisivulinjaan kiinni. Parvekevyöhykettä voidaan hyödyntää julkisivukäsittelyssä ja massoittelussa erilaisin sisennyksin, vinoin pinnoin, ulostyöntyvin parvekkeenosin.

Kadun tai aukion puoleisten parvekkeiden kantavat rakenteet tulee tehdä maantasossa pilareina tai parvekkeiden tulee olla ripustettuja. Kadulle aukeavien maantasoasuntojen etupihojen välissä sallitaan myös levymäiset pieliseinät.

Maantasoasuntojen pihat voidaan erottaa kuitenkin toisistaan seinärakenteilla. Maantasoasuntojen kohdalla parvekelinjan alle voidaan myös sijoittaa pieniä asuntokohtaisia varastoja esimerkiksi ulkoiluvälineille. Maantason pihan tulee avautua kadun suuntaan. Lasitus on mahdollinen, mutta kadun puolella tulee huolehtia sisäänkäynnin toteutumisesta.

Yhteistilojen edustalla katujen puolella maantasokerrosta ei tule erottaa pienempiin osiin sisäänvedettyä parvekelinjaa kannattavin pieliseinien jatkoksin. Maantasokerrokseen yhteistilojen edustalla ulkotilan tulee olla yhtenäistä ja avointa, ns. arkadimaista ja yläpuolisten rakenteiden kannatus tulee ratkaista esimerkiksi pilarein. Kadunpuoleisten parvekelinjojen alapuoleista tilaa voi hyödyntää arkadina ja yhteistilan laajenemiseen katualueelle tai alueen vaihtoehtoisena katettuna reittinä ja yhteisöllisenä ulkotilana.

Rakennuksen kadunpuoleiseen julkisivuun saa rakentaa yksittäisiä kaupunkikuvallisesti perusteltuja ulokeparvekkeita.

Ulkonevien parvekkeiden tulee olla ilmeeltään keveitä. Ulokeparvekkeet sallitaan, kun ulokeparvekkeella voidaan saavuttaa parvekkeen parempi suuntaus ja paremman valo-olosuhteet kuin sisäänvedetyllä parvekkeella. Ulokeparvekkeilla voidaan luoda myös vaihtelua rakennuksen julkisivurytmiin. Ulokeparvekkeita ei saa tukea maasta pieliseinin tai pilarein.

Sisäänvedettyjä parvekkeita voidaan jatkaa julkisivulinjan ja rakennusalueen rajan yli lasittamattomina ulokeparvekkeina. Sisäänvedetyistä parvekelinjoista ulkonevien parvekkeiden ja astinlaudallisten ranskalaisten parvekkeiden ulkotilan ei tarvitse täyttää parvekkeille osoitettuja dB-vaatimuksia, sillä korttelialueet ja ympäristö tarjoavat erilaisia rauhallisia ulkotiloja oleskeluun asuntokohtaisten parvekkeiden lisäksi.

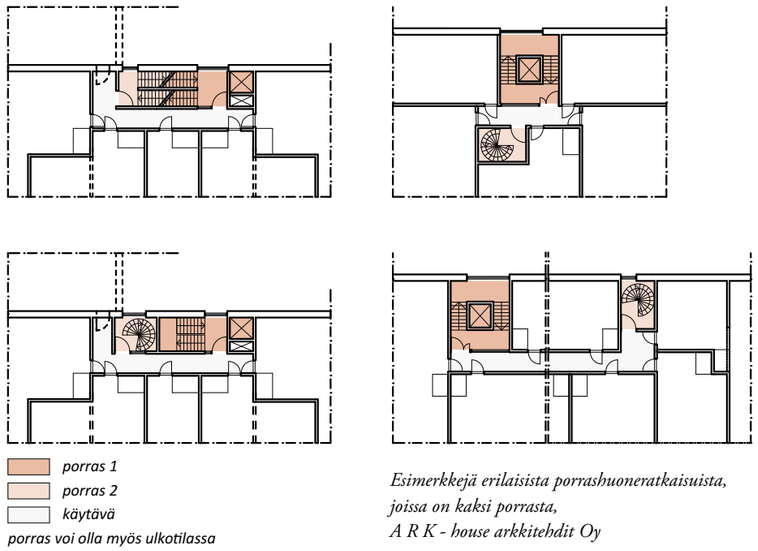
Sisäänkäynnit ja porrashuoneet

Porrashuoneiden sisäänkäyntejä tulee korostaa arkkitehtuurin keinoin.

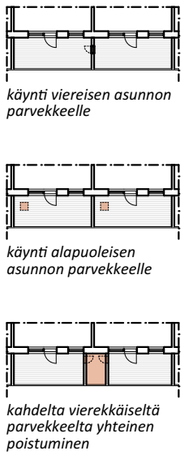
Porrashuoneisiin on oltava kulku sekä kadulta että pihalta tai kulkuaukosta.

Porrashuoneiden tulee avautua kadulle ja pihalle. Toinen sisäänkäynti voi olla myös vaihtoehtoisesti porttikongiin tai rakennusmassojen väliseen kulkuyhteyteen. Mikäli vaihtelevat maastonmuodot niin ohjaavat, vain toisen rakennuksen sisäänkäynneistä tulee olla esteetön. Suunnittelussa tulee kuitenkin pyrkiä esteettömyyden toteutumiseen kaikilla sisäänkäynneillä. Esteettömien sisäänkäyntien sijoittelussa tulee huomioida alueen pääasialliset kulkusuunnat, yhteydet liikuntaesteisten pysäköintipaikoille ja pysäköintitaloille sekä julkisen liikenteen pysäkkeihin.

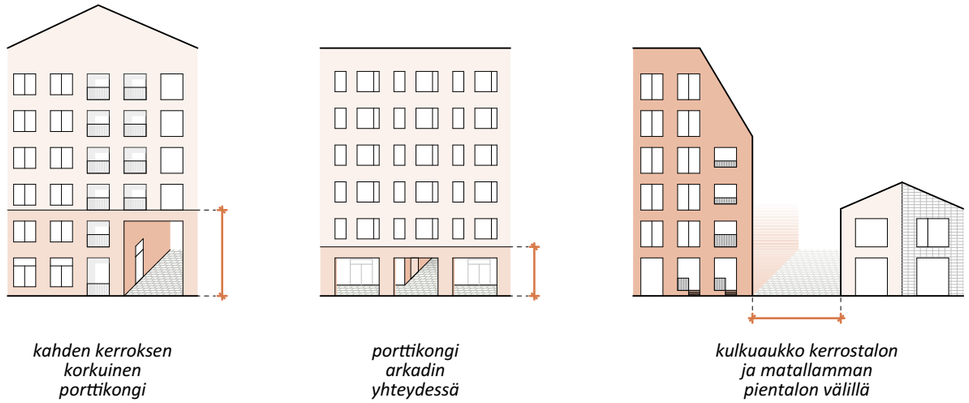
LIITE: Kaupunginhallitus 24.08.2020 / 19 §

Esimerkkejä erilaisista porrashuoneratkaisuista, joissa on kaksi porrasta, A R K - house arkkitehdit Oy

Esimerkkejä pelastautumisesta parvekkeiden kautta, A R K - house arkkitehdit Oy

Porttikongien ja kulkuaukkojen toteutuksen periaatteita, A R K - house arkkitehdit Oy

Omatoiminen pelastautuminen

Alueellisen periaatepäätöksen mukaisesti asunnoista tulee järjestää pelastautuminen ns. omatoimisesti, sillä yleisille katualueille ei varata tilaa pelastusauton nostopaikoille eikä niitä saa sijoittaa korttelipihoille. Poistumis- ja varateiden suunnitteluratkaisut perustuvat PKS-ravan ohjeisiin.

Varsinaisen porrashuoneen lisäksi palotilanteessa poistumista palvelevan erillisen porrashuoneen saa rakentaa asemakaavassa osoitetun kerrosalan lisäksi.

Pelastautumisratkaisuja ovat rakennuksen ominaisuuksista ja korkeudesta riippuen erillinen tarkoitukseen sopiva kiinteä porras, automaattisen sammutuslaitteiston hyödyntäminen sekä poistuminen viereisen tai alapuolisen palo-osaston parvekkeelle. Pelastusratkaisut tulee hyväksyttää pelastusviranomaisella.

Ohessa on esitetty ratkaisuesimerkkejä porrashuoneista, joissa poistuminen tapahtuu kerrostasoaulan kautta kahteen palo-osastoituun portaaseen sekä esimerkkejä pelastautumisesta parvekkeiden kautta.

Pelastusjärjestelyt eivät saa aiheuttaa julkisivujen ja asuntojen laadukkuudesta tinkimistä.

Porttikongit ja reitit

Kortteleiden tulee olla umpikortteleita, joissa rakennukset ovat toisissaan pääosin kiinni. Asemakaavassa osoitetut kulkuaukot tulee toteuttaa rakennuksiin vähintään kahden kerroksen korkuisina ja niiden päälle tulee sijoittaa kerroksia tai vastaavia rakenteita. Arkadin kohdalla kulkuaukko saa tästä poiketen olla arkadin korkuinen.

Kulkuaukkojen sijoittelussa tulee noudattaa ensisijaisesti asemakaavaan merkittyjä kulkuaukkojen paikkoja. Näiden kulkuaukkojen lisäksi matalammat townhouse-rakennukset voidaan erottaa ympäröivän umpikorttelin korkeammista rakennuksista viitesuunnitelman mukaisilla kulkuaukoilla.

Pääsääntöisesti kulkuaukot ovat porttikongeja, joiden yli rakennuksen massa jatkuu. Rakennusmassan jatkoksi ei hyväksytä pelkkää porttikongin yli jatkuvaa kattorakennetta, vaan porttikongin yläpuolella tulee sijaita lämpimiä tiloja ja/tai parvekkeita, jotka antavat vastaavan vaikutelman. Porttikongien tulee olla pääsääntöisesti kahden kerroksen korkuisia. Arkadien yhteydessä sijaitsevat kulkuaukot voivat olla myös tätä matalampia ja noudattaa arkadin katon korkeutta.

Kulkuaukko voi olla rakennusmassan katkos korkeamman kerrostalon ja townhouse-rakennuksen välillä, jolloin vaatimusta rakennuksen jatkumisesta kulkuaukon yli ei ole.

Jokaiseen korttelipihaan on vähintään yksi kulku- ja huoltoyhteys kulkuaukon kautta. Yleensä kulkuyhteyksiä on vähintään kaksi. Kulkuaukon suunnittelussa tulee huomioida pelastus- ja huoltoliikenteen reitit ja niiden tarvitsema korkeus sekä alueen katusuunnitelma. Katualueiden yleissuunnitelmaa käsitellään kappaleessa *Yleisten alueiden suunnitelmat ja rajapintojen suunnittelu.*

Korttelipihoja ei saa sulkea ulkopuolisilta, eikä porttikongeihin saa sijoittaa portteja. Porttikongit ja sisäänkäynnit on sijoitettu niin, että ne muodostavat alueelle erilaisia reitistöjä korttelipihojen välille. Kulkuyhteyttä pihalle tulee korostaa arkkitehtuurin keinon tai sitä voidaan käyttää korttelissa taiteen paikkana.

Porttikongien sijainnit ja alueen toinen reitistö, Kulkuaukoista avautuu näkymälinjoja katu- ja puistoalueiden sekä korttelipihojen välille, A R K - house arkkitehdit Oy

LIITE: Kaupunginhallitus 24.08.2020 / 19 §

Maantasokerroksen eli kivijalkakerroksen ominaisuuksia

Maantasokerrokseen tulee sijoittaa yhteistiloja ja asumista sekä asemakaavan osoittamassa laajuudessa liiketiloja.

Katualueen ja aukioiden puolelle tulee muodostaa avoin, toiminnallinen ja katutilaa aktivoiva kivijalkakerros, joka on korkeudeltaan vähintään 4 m. Tätä matalampi kerroskorkeus sallitaan korttelipihojen puolella, Manttaalikujaan rajautuvissa rakennuksissa, pientaloissa sekä perustelluista syistä vähäisissä määrin kadun puolella.

Aukioiden puoleisille kortteleiden reunoille saa rakentaa arkadin, jonka korkeus on vähintään 4 m.

Maantasokerroksen muuntojoustavuutta ja tilojen monikäyttöisyyttä lisätään korkeammalla kerroskorkeudella. Tällä pyritään myös luomaan vaihtoehtoista ja ylemmistä kerroksista poikkeavaa asuntokantaa rakennusten ensimmäiseen kerrokseen.

Leikkaus a. havainnollistaa kerroskorkeuden tulkitsemista. Kerroskorkeuden tulee täyttää 4 metrin minimivaade erityisesti kadun ja aukioiden puolisissa tiloissa ja yhteistilojen tulee olla pääsääntöisesti toteutettu minimissään 4 metrin kerroskorkeudella. Maantason asunnoissa kadun puolen tilojen kerroskorkeuden tulee olla pääsääntöisesti 4 metriä. Pihan puolella kerroskorkeus voi olla tätä matalampi. Maantasokerroksen lattiatasojen suunnittelussa tulee huomioida korttelipihan tulvareitin toteutuminen hulevesisuunnitelman periaatteiden mukaisesti.

Etupihattomien, suoraan katuun rajautuvien maantason asuntojen sisäänkäynnit voivat olla rakennusmassasta sisäänvedettyjä, suoraan kadulta tai toteutettu esimerkiksi lasisen kuistin kautta. Maantasokerroksen asuntojen lattiataso voi olla tällöin kadun tasoa korkeammalla asuntojen yksityisyyden takaamiseksi. Tämä on esitetty leikkauksessa b.

Maanpinnan korkotasoista johtuen kerroskorkeudesta voidaan poiketa paikoitellen. Maanpäällisten tai osittain maanalaisten väestönsuoja- ja varastotilojen kerroskorkeus voi olla tätä matalampi, mikäli se on maanpinnan korkotasojen vuoksi perusteltua. Tällainen tilanne on esimerkiksi Manttaalikujan ja Annefredinkadun vastaisilla kortteleiden sivuilla.

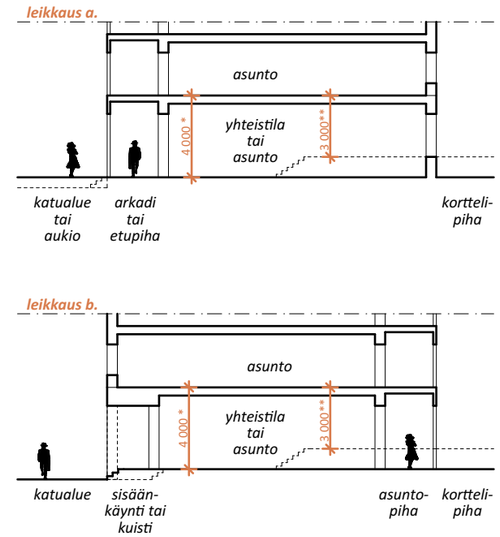
Maantasokerroksen asunnot

Jokaisen korttelin maantasokerrokseen tulee sijoittaa kadun suuntaan avautuvia asuntoja. Huoneistoihin tulee olla oma sisäänkäynti ensisijaisesti kadulta tai toissijaisesti korttelipihalta.

Sisäänkäynnit tulee pyrkiä toteuttamaan kadun puolelta aktiivisen katutilan saavuttamiseksi. Rakennuksen sisäänkäynneistä vain toisen tulee olla esteetön, jolloin esimerkiksi katusisäänkäynti portaiden kautta ja esteellinen ja esteetön reitti toteutuu korttelipihan kautta. Kerrostalojen maantasoasuntojen suunnittelussa tulee huomioida esteettömyysasetukset ja suunnitella mahdollisuus ns. selviytymiskerrokseen.

Maantasokerroksen asuntojen katujen puoleisen tilan voi suunnitella muuntojoustavaksi niin, että asukkaalla on mahdollisuus käyttää sitä asuintilan lisäksi myös työ- tai ateljeetilanaan. Tähän kannustetaan erityisesti Äyritien varren asunnoissa, mutta myös muissa maantasokerroksen asunnoissa.

Asumisen monimuotoisuutta voi lisätä parven avulla. Kerrosalaan ei lasketa parvitiloja, joiden korkeus on alle 2,2 metriä ja tila täyttää parvelle asetetut vaatimukset. Parvia voidaan hyödyntää maantason asunnoissa yksityisyyden saavuttamiseksi sekä ylimmissä kerroksissa erilaisten korkeiden kattojen luomana parvitilana. Parvikerros ei lasketa rakennuksen kerrokseksi, mikäli siellä ei sijaitse asumista palvelevia välttämättömiä tiloja eikä se tätä asuinhuoneen vaatimuksia. Parvikerroksen määrittelyt on esitelty tarkemmin Vantaan rakennusvalvonnan ohjeissa Asuntoon liittyvä parvi ja parven kerrosalan laskeminen. Esimerkkejä parvien sijoittumisesta on esitetty sivun oikean alakulman leikkauksessa.

* *maantasokerroksen minimikerroskorkeus pääosin ja arkadia määrittävä korkeus*

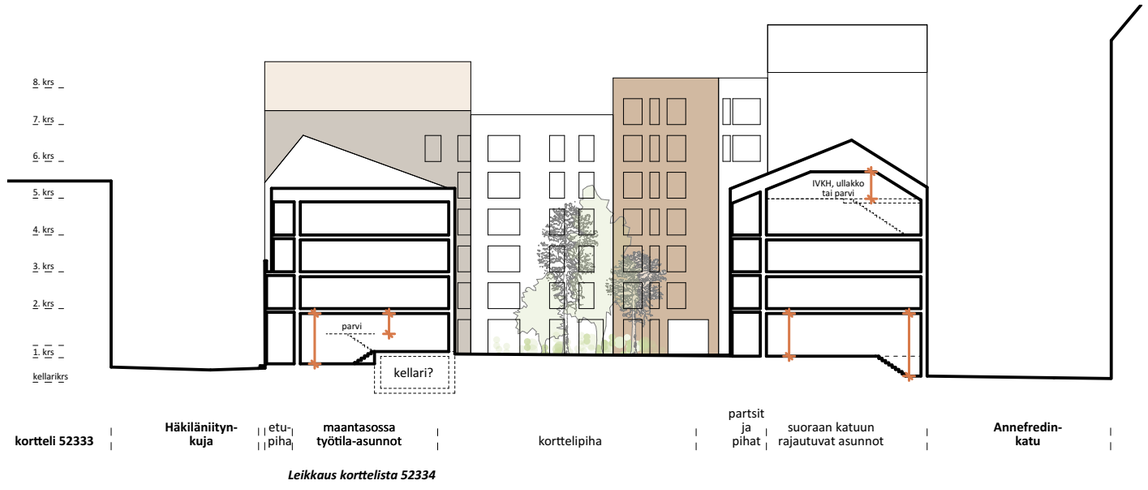
** *maantasokerroksen pienempi kerroskorkeus pihan puolella (asunnot)*

----- *vaihtoehtoinen lattian tai maanpinnan taso, kun kyseessä on asunto*

Maantasokerroksen kerroskorkeuden mitoitusperiaate, A R K - house arkkitehdit Oy

Esimerkki kerrostalojen ensimmäisten kerrosten sisäänkäntiratkaisusta, A R K - house arkkitehdit Oy

Leikkaus korttelista 52334

Maantason asuntojen liittyminen ympäröiviin katuihin ja korttelipihaan, A R K - house arkkitehdit Oy

LIITE: Kaupunginhallitus 24.08.2020 / 19 §

Näkymä Häkiläniitynkadulta Häkiläniitynaukion suuntaan, A R K - house arkkitehdit Oy

Oikealla näkyy korttelin 52334 arkadi ja arkadin taustalla sijaitsevia monitoimitiloja. Tilat aukeavat arkadiin.
Vasemmalla kortteli 52332, jonka maantasokerroksen yhteistilat aukeavat myös aukion suuntaan ja viereisille kaduille.
Aukion taustalla kortteli 52330.

Maantasokerroksen yhteistilat

Asukkaiden yhteistilat, polkupyörävarastot, sekä harrastetilat tulee sijoittaa korttelikohtaisesti keskitettyinä pääosin kortteleiden maantasokerrokseen. Tilojen tulee avautua pääosin aukioiden tai kadun suuntaan.

Katualueen tai aukion puolella sijaitseviin liike- ja yhteiskäyttöisiin tiloihin tulee olla suora kulkuyhteys kadulta/aukiolta ja ne tulee yhdistää ulkotiloihin suurin ikkunoin ja ovin.

Asuntokohtaiset irtaimistovarastot voidaan sijoittaa asuntojen yhteyteen tai ullakolle rakennusoikeuden lisäksi.

Avoimet ja toiminnalliset yhteistilat tulee sijoittaa ensisijaisesti alueen sisäisten aukioiden, Pottiniitynaukion ja Häkiläniitynaukion, reunoille ja osittain myös alueen sisäisten katujen varsille. Suljetummat ja vähemmän aktiiviset yhteistilat voidaan sijoittaa alueen reunoille. Periaate yhteisten tilojen ja asuntojen sijoittumisesta maantasokerroksessa on esitetty kappaleen Kaupunkirakenne ja kaupunkikuvalliset tavoitteet maantasokerroksen toiminnot -kaaviossa. Yhteistilat tulee toteuttaa keskitettyinä korttelin eri yhtiöiden kesken ja ne suunnitellaan korttelin yhteisen kokonaissuunnitelman yhteydessä.

Toiminnallisilla ja avoimilla yhteistiloilla tarkoitetaan erilaisia kerho-, monitoimitiloja ja pesuloita sekä mahdollisia etätyötiloja, vieras- tai yöpymishuoneita, verstaita, kuntosaleja ja pajatiloja. Kerhotilan suunnittelussa tulee kiinnittää huomiota sen soveltumiseen myös esimerkiksi etätyöskentelyyn ja jaettavuuteen. Tämä suunnitellaan korttelin kokonaissuunnitelman yhteydessä.

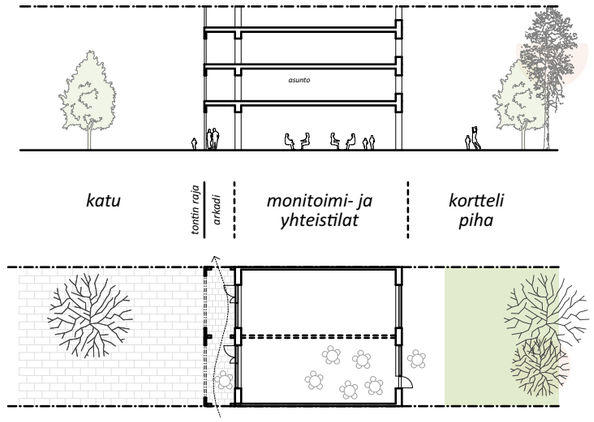
Ensimmäisen kerroksen varastotilat tulee toteuttaa julkisivukäsittelyltään myös mahdollisimman avoimina kadulle ja suljettua julkisivupintaa tulee välttää. Alueen viitesuunnitelma perustuu ratkaisuun, jossa irtaimistovarastot on sijoitettu kerroksiin asuntojen yhteyteen. Tällä ratkaisulla vähennetään ensimmäisen kerroksen suljetun julkisivun määrää ja jätetään tilaa maantason asunnoille ja toiminnallisille yhteistiloille.

Jotta maantasokerros olisi mahdollisimman avoin ja umpinaisten julkisivujen määrä mahdollisimman vähäinen, suositellaan irtaimistovarastot rakennettavaksi osaksi asuntoja asuinkerroksiin. Jos irtaimistovarastot toteutetaan asuntoon avautuvina, ne ovat asunnon kanssa samaa palo-osastoa. Asunnon yhteydessä sijaitseva irtaimistovarasto tulee toteuttaa niin, että se ei korvaa asunnon muita säilytystiloja ja esimerkiksi vaatehuonetta. Irtaimistovarastoa ei lasketa asunnon pinta-alaan.

Annefredinpuistoon rajautuvissa kortteleissa 52329 ja 52330 puiston vastaiset sivut on varattu asumiselle ja puistoon avautuville asuntopihoille.

Jätetilat tulee sijoittaa asuinrakennukseen tai LPA-korttelin pysäköintitaloon korttelikohtaisesti keskitettyinä.

Viereisessä kaaviossa on esitetty jätehuoneiden ohjeellisia sijainteja. Jätehuoneet eivät saa sijaita aukioiden varrella ja jätehuoneiden sijoittelussa tulee huomioida alueen katusuunnitelman mukaiset huoltoliikenteelle mitoitetut reitit. Jätehuoneiden sijoittelussa suositaan korttelikohtaista yhtä jätehuonekokonaisuutta. Jätehuoneen voi jakaa osiin yhtiöittäin. Rakentamisen vaiheistuksesta johtuen tai muusta perustellusta syystä jätehuoneet voivat sijaita myös kahdessa eri paikassa korttelia, jolloin yhdessä korttelissa saa olla maksimissaan kaksi jätehuonekokonaisuutta. Jätehuoneen sijoittelussa tulee huomioida asukkaiden reitit alueella ja jätehuoneen saavutettavuus kaikista korttelin rakennuksista.

Esimerkki yhteistiloista aukioiden varrella,
A R K - house arkkitehdit Oy

Huoltoliikenteen ohjeelliset reitit ja jätehuoneiden sijoitteluperiaate,
A R K - house arkkitehdit Oy

LIITE: Kaupunginhallitus 24.08.2020 / 19 §

Rakennusten suunnitteluohjeet

Pysäköintilaitosten korttelialueet

Tässä kappaleessa käsitellään pysäköintilaitosten korttelialueita koskevia asemakaavamääräyksiä ja suunnitteluohjeita.

Autopaikkojen jakautuminen kortteleittain

Kortteleiden 52328, 52329, 52331 ja 52332 autopaikat sijoitetaan LPA-alueelle kortteliin 52331.

Kortteleiden 52330, 52333 ja 52334 autopaikat sijoitetaan LPA-alueelle kortteliin 52333.

Vieraspaikat sijoitetaan LPA-alueille kortteleihin 52331 ja 52333. Huoltoa ja kotihoitoa varten varatut pysäköintipaikat sekä liikuntaesteisten pysäköintipaikat sijoitetaan alueen sisäisten katujen varrelle tai pysäköintitaloon kortteleihin 52331 ja 52333.

Pysäköintipaikkojen sijoittuminen ja jakautuminen kortteleiden kesken on esitetty viereisessä kaaviossa. Pysäköintilaitoksiin sijoittuu myös alueen vieraspysäköinti sekä korttelin 52331 alueelle koulun ja päiväkodin saattoliikenteen paikkoja. Vieraspysäköinnin ja saattoliikenteen autopaikojen aluetta ei saa erottaa puomilla tai portilla vaan ajoyhteyden tulee olla vapaa. Osa LE-paikoista on katualueilla ja osa pysäköintilaitoksissa. LE-paikkoja ei tule sijoittaa korttelipihoille.

Pysäköintilaitoksista tulee suunnitella kulkuyhteydet niin, että kulkuyhteydet pysäköintilaitosta asukkaiden porrashuoneisiin ja koulun ja päiväkodin tontille ovat mahdollisimman luontevat. Yhteyttä pysäköintilaitoksesta sen viereiseen korttelipihaan tai rakennuksiin suositellaan toteutettavaksi mahdollisuuksien mukaan.

Pysäköintilaitosten toiminnot

Pysäköintilaitoksin saa sijoittaa asukkaiden yhteistiloja, kuten polkupyörän säilytys- ja huoltotiloja sekä kortteleiden 52331 ja 52333 jätetiloja. Korttelin 52331 jätteenkeräys tulee hoitaa Pottiniitynkadun kautta.

Polkupyöräpaikkoja saa sijoittaa LPA-alueelle kortteleihin 52331 ja 52333.

Pysäköintilaitoksen ensimmäiseen kerrokseen on varattu tilaa kiinteistömuuntajalle ja pysäköintilaitoksen korttelin jätehuoneelle. Lisäksi pysäköintilaitoksiin voi sijoittaa polkupyöräpaikkoja ja pyörien huoltotiloja sekä autojen renkaidenvaihtopaikkoja. Pysäköintilaitoksen yhteydessä voi sijaita myös mahdollisen uusiutuvan energian hyödyntämiseen tarvittavia teknisiä tiloja.

Mahdolliset pyöräpaikat ja toiminnalliset yhteistilat tulee sijoittaa niin, että ne avautuvat kaduille julkisivun kautta esimerkiksi ovin ja ikkunoin katutilaa elävöittäen ja niin, että ne ovat helposti saavutettavissa.

Seuraavalla sivulla on esitetty esimerkkiratkaisu pysäköintitalon ratkaisusta, joka perustuu laitosta kiertävään ramppiin.

Pysäköintilaitokset ja niitä hyödyntävät korttelit,
A R K - house arkkitehdit Oy

LIITE: Kaupunginhallitus 24.08.2020 / 19 §

Katto

Pysäköintilaitoksen ylimmän kerroksen pinta-alasta tulee kattaa vähintään 40 % viherkattona. Aurinkopaneeleja saa sijoittaa katolle.

Viherkaton kasvualustapaksuuden tulee olla vähintään 100 mm. Kasvillisuustyyppinä tulee suosia ketokasvillisuutta. Pysäköintilaitosta voidaan kattaa myös enemmän joko viherkatolla ja/tai kattopintaa voidaan hyödyntää aurinkosähkön keräämisessä. Katon asema viereisten korkeampien asuinrakennusten näkymissä on otettava suunnittelussa huomioon.

Pysäköintilaitoksen kattamisella mahdollistetaan hulevesien pitäminen puhtaampana ja viherkatoilla hulevesien osittainen pidättäminen. Korttelialueiden hulevesien keräämistä, viivytystä ja jyvittämistä on käsitelty tarkemmin kappaleessa *Pihakonsepti ja ulkotilojen suunnitteluohjeet.*

Julkisivut

Pysäköintitalon julkisivut tulee rakentaa korttelin arkkitehtuuria ja asuinrakennusten julkisivujen laatutasoa vastaaviksi. Pihan puolella pysäköintilaitosten seinän tulee estää pysäköinnistä aiheutuvat häiriöt asuinrakennuksiin ja korttelipihaan.

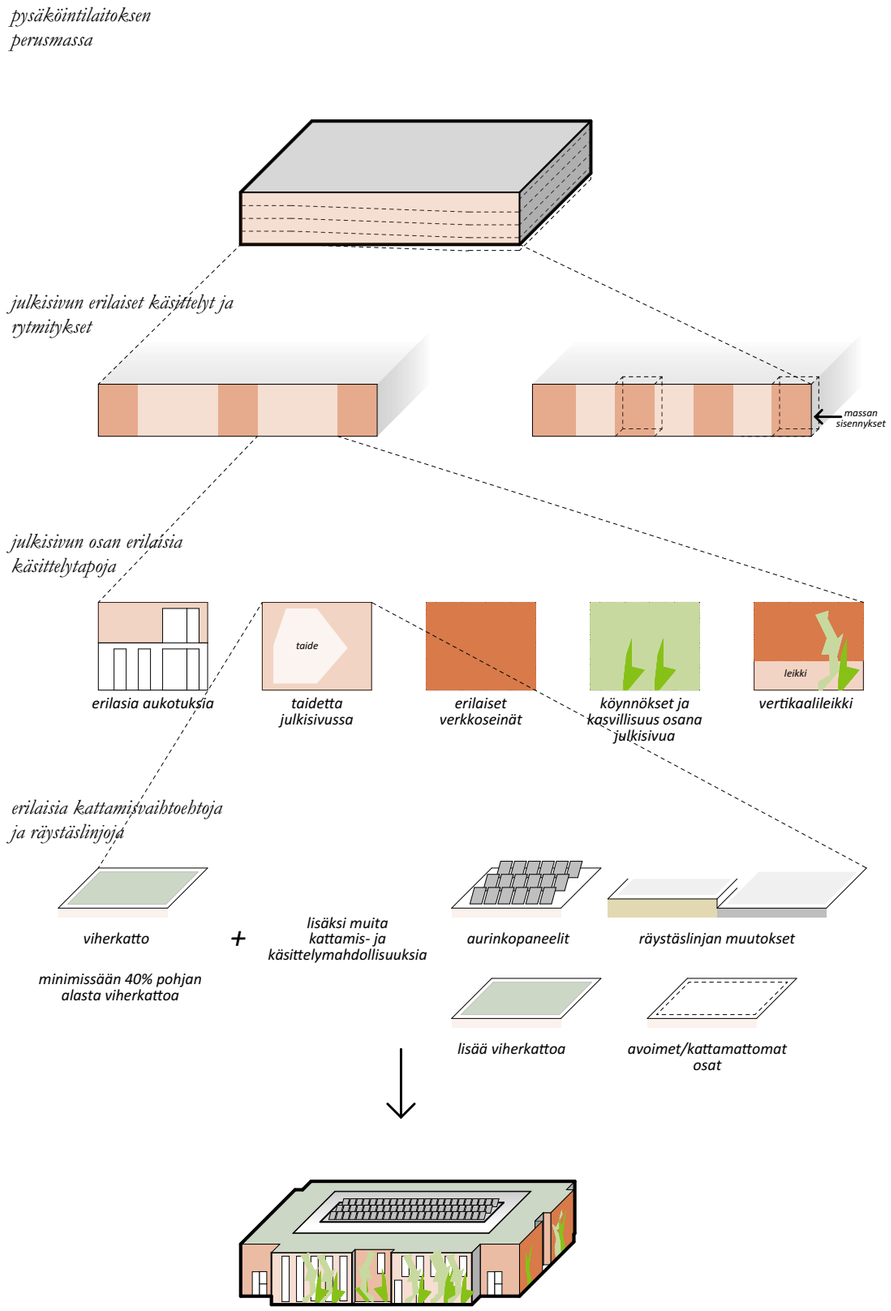
Pysäköintilaitosten julkisivut tulee rakentaa niihin liittyvän umpikorttelin julkisivumaailmaa mukaileviksi ja julkisivun käsittelyn tulee muodostaa kokonaisuus saman korttelin muiden rakennusten kanssa. Pysäköintilaitosten julkisivut ovat myös mahdollisia taiteen paikkoja.

Etelään ja länteen suuntautuvilla sekä asukkaiden pihaa rajaavilla julkisivuilla tulee käyttää köynnöksiä ja niille tulee varata riittävä kasvualusta sekä tarvittavat ritilärakenteet. Pottiniitynaukion sekä Häkiläniitynkujan puolella köynnökset voidaan sijoittaa katualueelle.

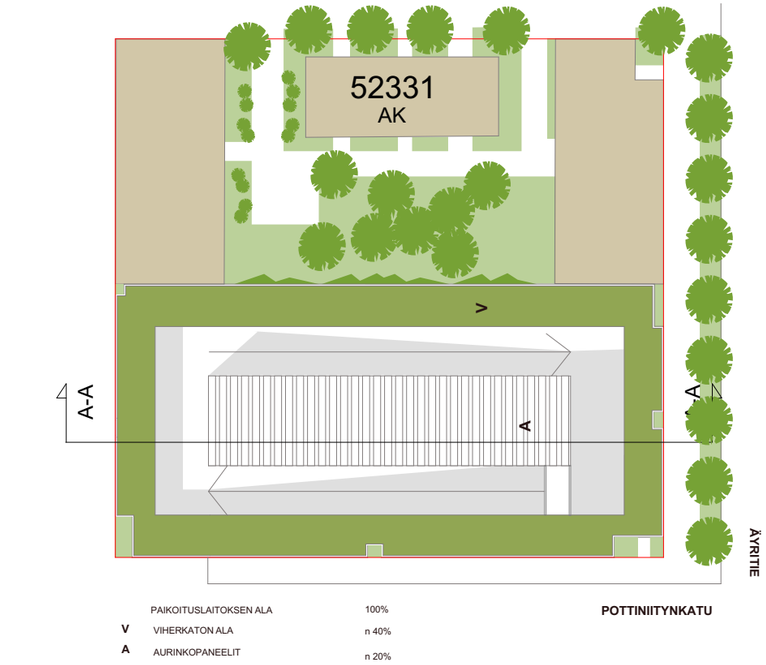
Köynnöksille tulee varata kasvualustaa 600 mm:n kaistale rakennusten edustalta. Mahdollisuuksien mukaan voidaan hyödyntää kantavaa kasvualustaa. Pysäköintilaitoksen julkisivun materiaali ja köynnöslajit on sovitettava yhteen siten, että köynnökset pääsevät kiipeämään julkisivua ylös. Köynnöksiä on myös mahdollista istuttaa ylös julkisivuissa oleviin istutuslaatikoihin. Tällöin on mahdollistettava laatikoiden kastelu ja minimoitava kasvualustan jäätymisriski.

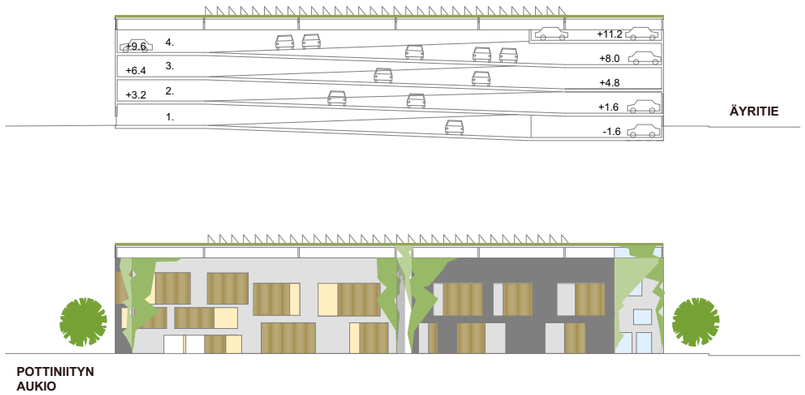
Pysäköintilaitosten julkisivujen köynnökset istutetaan pääsääntöisesti korttelialueelle ja pysäköintilaitosten lounais- ja luoteissivuille on varattu metrin levyinen tila istuttamiselle. Pottiniitynaukion päädyssä ja Häkiläniitynkujalla köynnöksille ja kasvualustalle on varattu tilaa katualueelta.

Pysäköintilaitosten pihan puoleisia julkisivuja voidaan hyödyntää osana pihan leikkiympäristöä. Seinällä voi olla esimerkiksi kiipeilyseinää, palloilua (esim. koripallokori) tai vertikaalinen leikkiväline (esim. Wallholla, Lappset). Lisäksi julkisivuilla tulee olla köynnöksiä. Julkisivua voi rytmittää myös esimerkiksi ulkoportain tai vastaavin rakentein.

Paikoituslaitoksen massoittelun ja julkisivun käsittelyn ohjeita,
A R K - house arkkitehdit Oy

Paikotuslaitoksen ratkaisuesimerkki korttelista 52331,
A R K - house arkkitehdit Oy

Esimerkissä laitos on katettu asemakaavamääräyksen mukaisesti viherkatolla laitoksen ulkoreunoilla. Asemakaavamääräyksen lisäksi laitoksen keskiosa on katettu ja tähän on sijoitettu aurinkopaneeleja.

Laitos perustuu ramppiratkaisuun, jossa yhdellä laitoksen sivulla ramppi nousee aina puolen kerroksen verran. Rampin varrella on pysäköintiä. Ensimmäisessä kerroksessa on korttelin 52328 saattoliikenteen pysäköintiä ja vieraspaikkoja.

LIITE: Kaupunginhallitus 24.08.2020 / 19 §

Kortteleiden pihakonsepti

Yleiset tavoitteet

Pihat tulee suunnitella ja toteuttaa yhtenäisenä kokonaisuutena tonttijaosta riippumatta.

Pihojen suunnittelussa tulee huomioida eri-ikäisten käyttäjien tarpeet, monipuolinen kasvillisuus, hulevesien viivytys ja yhteisöllisyys.

Piha-alueelle tulee istuttaa myös suuriksi kasvavia puulajeja, joiden elinmahdollisuudet tulee varmistaa riittävillä kasvualustoilla ja lajivalinnoilla esirakentamisen pengerrysmaaperään soveltuen.

Pihalle ei saa rakentaa erillisiä talousrakennuksia.

Tontteja ei saa aidata ja korttelipihan tulee olla yhteiskäytössä.

Pihojen tulee olla läpikuljettavia, eikä korttelin kulkuaukkoja saa sulkea.

Pihoille ei saa sijoittaa pysäköintiä eikä pelastautumiseen tarvittavia nostopaikkoja.

Villi luonto ja moderni piha

Pihojen konsepti,
Aino Landscaping Oy

Annefredin pihoille halutaan luoda luonnon monimuotoisuutta tukevia, vehreitä ja viihtyisiä asuinympäristöjä tiivistyvään kaupunkirakenteeseen, jossa hulevettä läpäisevillä pinnoilla on suuri merkitys. Kasvillisuus vähentää tulvariskiä, sitoo hiilidioksidia, viilentää rakennetun ympäristön lämpösaarekkeita ja lisää kaupunkitilan viihtyisyyttä ja terveysvaikutuksia. Samalla toteutetaan kestävän kehityksen ja ilmastonmuutokseen sopeutumisen mukaisia suunnitteluperiaatteita. Tavoitteena on myös, että asukkaat kokisivat pihat omikseen ja ottaisivat ne haltuun.

Kortteleiden pihat ja asuntopihat ovat tärkeä osa Annefredin elävää ja vehreää viherrakennetta yhdessä Annefredin puiston, taskupuistojen, aukioiden ja urbaanin viherreitin kanssa. Urbaani viherreitti kulkee alueen läpi Pottiniitynkujaa ja Pottiniitynpolkua pitkin Pottiniitynaukion läpi. Katuvihreän ja aukioiden kasvillisuuden lisäksi urbaanilla viherreitillä vehreyttä vahvistavat katua reunustavat asukkaiden etupihat, avaukset vehreille korttelipihoille ja mahdolliset viherkatot sekä köynnösseinät.

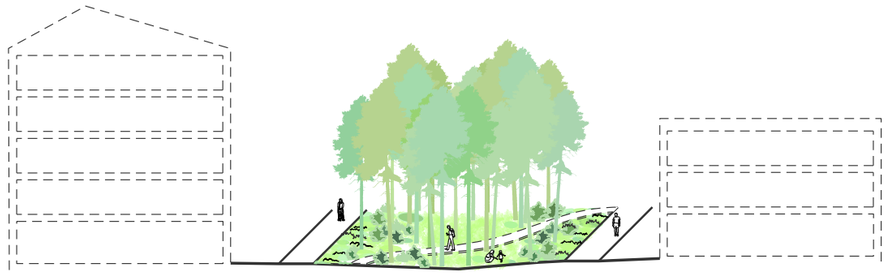
Konsepti:

Kortteleiden pihakonseptissa villi luonto ja moderni piha kohtaavat. Jokaisen korttelin keskelle luodaan ”pihametsä”, jota ympäröi huolitellu moderni piha kulkureitteineen ja oleskelupaikkoineen. Pihametsät muodostuvat dynaamisista puu-, pensas-, perenna- ja niittyistutuksista ja tuovat jokaiselle sisäpihalle omanlaisensa pienen metsäisen biotoopin. Sukkessio, eli kasvilajiston vähittäinen muuttuminen, on osa konseptia ja pihan luonnetta. Avoin niittymäinen piha muuttuu vähitellen puustoisemmaksi metsäksi. Asukkailla on rooli osana sukkessiota: he ottavat tilan haltuun omilla tavoillaan. Tulevaisuudessa taloyhtiöt päättävät, miten puustoa ja muuta kasvillisuutta tullaan harventamaan sen kasvaessa. Myös pihan toiminnot muuttuvat, kun käyttäjät kasvavat ja vaihtuvat. Piha onkin jatkuva toiminnallinen ja kasvullinen prosessi.

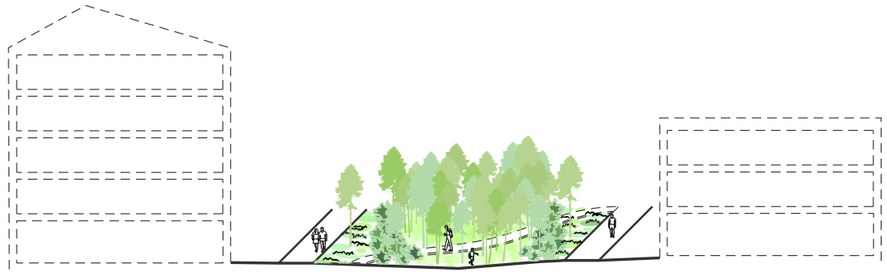
Jokaisella pihalla on myös oma leikkikonseptinsa. Tarkoituksena on, että eri pihojen leikkipaikat täydentävät toisiaan eikä yhdellä pihalla tarvitse olla kaikkia leikkivälineitä. Tärkein leikin mahdollistaja pihoilla on kuitenkin ”metsä”, joka tarjoaa rajattomia leikkimahdollisuuksia ja jättää tilaa mielikuvitukselle ja luovuudelle.

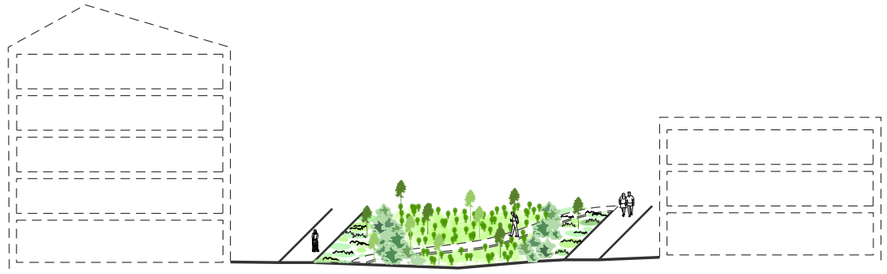
Pihojen pääelementit pysyvät, mutta niiden käyttö muuntuu asukkaiden toimesta
Aino Landscaping Oy

Harvennusten jälkeen: vuosi 25

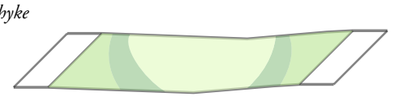
Ennen harvennuksia: vuosi 5

Istutustilanne: vuosi 1

Dynaaminen puuvyöhyke
Dynaaminen pensasvyöhyke
Dynaaminen perennavyöhyke

Dynaamisen metsikön vyöhykkeet

Pihojen sukkessio
Aino Landscaping Oy

LIITE: Kaupunginhallitus 24.08.2020 / 19 §

Yhteispiha

Dynaaminen kasvillisuus eli ”metsä”

”Dynaaminen kasvillisuus on monilajista, kerroksellista ja jatkuvasti muuttuvaa. Se tukee monimuotoisen ekosysteemin kehittymistä ympärilleen sekä maan pinnalla että maaperässä. Monilajinen kasviyhdyskunta sopeutuu joustavasti olosuhteiden muutoksiin ja on siksi vakaa ja kestävä.” (Karilas: Dynaaminen kasvillisuus, Viherympäristöliiton julkaisu no 64, 2019)

Pihan kasvillisuus tulee istuttaa monilajiseksi, kerroksellisek-si sekä dynaamiseksi kasviyhdyskunnaksi rakentamistapaoh-jeessa määritellyn metsäkonseptin mukaisesti.

Pihojen tavoitteena on metsäisyys. Keskeinen istutusalue muodostetaan puuistutuksista sekä erilaisista aluskasvillisuusvyöhykkeistä, joita ovat esimerkiksi perenna-, niitty- ja pensasvyöhykkeet. Pihoilla käytetään eri kokoisia puiden taimia aina metsitystaimista puistopuun taimikokoon. Aluskasvillisuuden rooli korostuu ensimmäisinä vuosina, kun puut ovat vielä pieniä. Etenkin dynaamiset perennaistutukset tuovat näyttävyyttä pihoille kasvun alkuvaiheessa. Kun puut kasvavat, pihojen luonne muuttuu ja aluskasvillisuus mukautuu uusiin olosuhteisiin. Aluskasvillisuutta istutettaessa käytetään sekä niittysiemenkylvöä että perennoiden ja niittykasvien pottitaimia. Nopeaa näyttävyyttä tavoiteltaessa voidaan hyödyntää myös valmiita perenna- ja niittymattoja. Siemenseoksen koostumuksessa on hyvä huomioida pihan tulevat olosuhteet ja lisätä seokseen myös puiden alla menestyvien kasvien siemeniä, jotka jäävät siemenpankkiin odottamaan puiden kasvamista.

Aluskasvillisuuden herkästi kuluvat alueet rajataan esimerkiksi lahopuilla, kivillä tai matalilla suoja-aidoilla. ”Metsässä” tulee kuitenkin olla myös alueita, joilla leikki on sallittu. Kulkua ohjataan ”metsän” poikki kulkevilla poluilla. Polut voivat olla esimerkiksi pitkospuita, laiturimaisia puurakenteita tai askel- tai hyppelykiviä. Niiden yhteydessä on mahdollista hyödyntää taidetta.

Kullekin korttelipihalle luodaan omanlainen kasvillisuustyyppinsä, jossa voidaan suosia esimerkiksi habitukseltaan tietyn tyyppisiä kasveja. Kasvien valinnassa tulee kuitenkin ottaa pienilmasto- ja kosteusolosuhteet huomioon. Rakennukset varjostavat pihoja kuten myös puut niiden kasvaessa. Dynaamisilla perennakasvillisuusalueillavoi kuitenkin suosia auringossa viihtyviä näyttävästi kukkivia kasveja, kun puut ovat alkuun pieniä. Viereisessä kuvassa on esimerkkejä kasvillisuustyypeistä ja niiden metsikön päälajeista.

Rakenteet ja pinnoitteet

Pihojen rakenteiden ja pinnoitteiden tulee olla laadukkaita ja viimeisteltyjä vastapainona dynaamisesti kasvavalle kasvillisuudelle. Laadukkaat ja viimeistellyt rakenteet ja pinnoitteet auttavat siihen, ettei dynaamista istutusaluetta koeta ”ryteiköksi”. Pinnoitteina suositaan vettäläpäiseviä pinnoitteita kuten kivituhkaa ja nurmikiveyksiä. Kivituhkan reunat tulee rajata esimerkiksi juoksukivin viimeistellyn ilmeen aikaansaamiseksi.

Puut
Terijoensalava (Salix fragilis 'Bullata')
Hopeapaju (Salix alba)

Pensas -kerros
Kiiltopaju (Salix phylicifolia)
Koripaju (Salix viminalis)

Alus -kasvil-lisuus
Kevätlinnunsilmä (Chrysosplenium alternifolium)
Rohtovirmajuuri (Valeriana officinalis)
Jänönsara (Carex leporina)
Korpikaisla (Scirpus sylvaticus)
Luhtasara (Carex vesicaria)

Puut
Haavat (Populus)
Hieskoivu (Betula pubescens)

Pensas -kerros
Mesiangervo (Filipendula ulmaria)

Alus -kasvil-lisuus
Kevättähtimö (Stellaria holostea)
Kurjenkello(Campanula persicifolia)
Niittyleinikki (Ranunculus acris)
Puistolemmikki (Myosotis sylvatica)
Harmio(Berteroa incana)

Puut
Vaahterat (Acer)
Kynäjalava (Ulmus laevis)

Pensas -kerros
Pähkinäpensas (corylus avellana)
Kuusamat (Lonicera)

Alus -kasvil-lisuus
Kevätlinnunherne (Lathyrus vernus)
Ukonkello (Campanula latifolia)

Puut
Tervaleppä (Alnus glutinosa)
Raita (Salix caprea)

Pensas -kerros
Lehtokuusama (Lonicera xylosteum)
Vadelma (Rubus idaeus)

Alus -kasvil-lisuus
Ojakellukka (Geum rivale)
Purtojuuri (Succisa pratensis)

Puut
Kotipihlaja (Sorbus aucuparia)
Omenapuut (Malus)

Pensas -kerros
Metsäruusu (Rosa cinnamomea)
Viini- ja ruusuköynnökset

Alus -kasvil-lisuus
Puistolemmikki (Myosotis sylvatica)
Kultapiisku (Solidago virgaurea)
Lehtosinilatva (Polemonium caeruleum)
Metsäkurjenpolvi (Geranium sylvaticum)
Nurmikaunokki (Centaurea phrygia)
Varsankello (Campanula trachelium)

Puut
Metsäkuusi (Picea abies)
Hieskoivu (Betula pubescens)
Kotipihlaja (Sorbus aucuparia)

Alus -kasvil-lisuus
Metsäimarre (Gymnocarpium dryopteris)
Metsäalvejuuri (Dryopteris carthusiana)
Metsäkorte (Equisetum sylvaticum)
Käenkaaali (Oxalis acetosella)

Konseptiesimerkkejä dynaamisten istutusalueiden kasvilajeista, Aino Landscaping Oy

LIITE: Kaupunginhallitus 24.08.2020 / 19 §

Oleskelu ja leikki

Pihojen oleskelupaikkoja on aurinkoisissa kohdissa, ”metsässä” polkujen risteyskohdissa sekä rakennusten seinustoilla yhteistilojen yhteydessä. Yhteistilojen ja pihan liittymäkohta tulee suunnitella huolellisesti. Pihan puolella olevilla saunoilla ja kerhohuoneilla tulee olla ulko-oleskelutila.

Jokaiselle korttelille on osoitettu oma leikkiteemansa. Pihojen leikkipaikat ovat kaikkien Annefredin asukkaiden käytettävissä. Ajatuksena on, että jokaisella pihalla ei tarvitse olla monenlaisia välineitä vaan Annefredin pihat täydentävät toisiaan tässä suhteessa. Vieressä on myös puiston ja koulun leikkipaikat, joissa on kattavampi välinevalikoima. Korttelikohtaiset teemat on osoitettu tässä rakentamistapaohjeessa siksi, että päällekkäisyyttä eri pihojen välillä ei tulisi. Leikkiteemasta voi kuitenkin perustellusti poiketa tai sitä voi täydentää. Korttelikohtaiset leikkiteemat on esitetty tämän sivun kuvissa.

Leikkipaikat rakennetaan luonnonmukaisina siten, että esimerkiksi kiviä ja puiden runkoja hyödynnetään mahdollisimman paljon. Esimerkiksi hiekkaleikkialueet voivat rajautua ainakin joltain sivultaan kiviin ja runkoihin. Turva-alustana käytetään turvasoraa tai -haketta. Välineiden määrä minimoidaan. Tarkoitus on, että ”metsä” toimii kortteleiden tärkeimpänä leikkiympäristönä. On tärkeää, että ”metsästä” rajataan alue, jolla leikkiminen on sallittua, vaikka muuten aluskasvillisuutta suojattaisiin.

Kadun puoleiset alueet

Kadun ja/tai aukion varteen sijoittuvan rakennuksen ja katualueen ja/tai aukion välinen tila tulee kivetä, istuttaa tai muutoin käsitellä osana laadukasta kaupunkimaista katutilaa ja sen tulee liittyä sujuvasti katuun ja/tai aukioon.

Katualueen ja rakennusten väliin jää vaihdellen 0-1 metrin kaistaleet. LPA-alueiden ympärillä olevat kaistaleet tulee istuttaa köynnösistutuksin. Etupihojen edustan kaistaleille tulee istuttaa mahdollisuuksien mukaan pensaita ja/tai perennoita. Muuten kaistaleet kivetään yhtenäisellä kiveyksellä, joka sopii yhteen muun katuympäristön kanssa.

Leikkiteemat kortteleittain
Aino Landscaping Oy

Referenssikuvia korttelikohtaisista leikkikonsepteista,

LIITE: Kaupunginhallitus 24.08.2020 / 19 §

Asuntokohtaiset pihat

Asuntokohtaisia sisääntulopihoja / etupuutarhoja saa rakentaa kadun suuntaan. Pihat tulee rajata katualueesta istutuksin tai rakenteellisin keinoin.

Äyritien puolelle rakennettavat asuntokohtaiset oleskelupihat tulee korottaa katutasoa ylemmäs yksityisyyden varmistamiseksi.

Annefredin alueella on erilaisia asuntokohtaisten pihojen tyyppejä, jotka on esitelty alla olevassa kaaviossa. Asukkaille tulee luoda mahdollisuuksia vaikuttaa omaan asuntopihaansa. Asukas voi esimerkiksi valita haluamansa istutukset muutamasta vaihtoehdosta tai vaihtoehtoisesti istuttaa ne itse. Valintamahdollisuuksia voi myös olla pihan pinnoitteissa.

Kaavio ja leikkauksia pihatyypeistä, Aino Landscaping Oy

Monipuolinen kasvillisuus

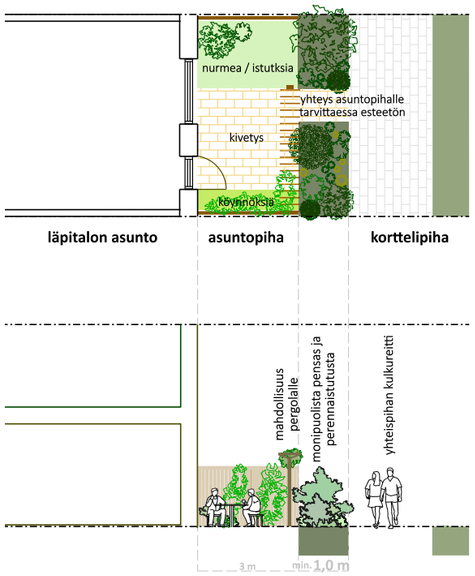

yksityisyyttä korkean kasvillisuuden takana

näkymä matalan kasvillisuuden yli

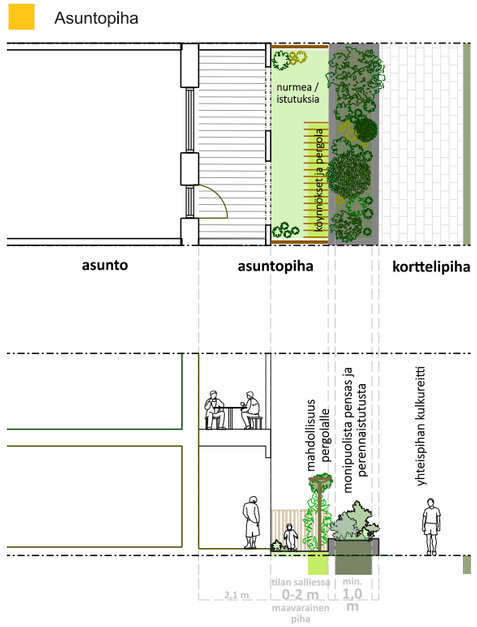
Kortteleiden istutusten tulee koostua vaihtelevan korkuisesta monipuolisesta kasvillisuudesta, jolla rajataan ja suljetaan näkymiä.

Läpitalon asunnon takapiha

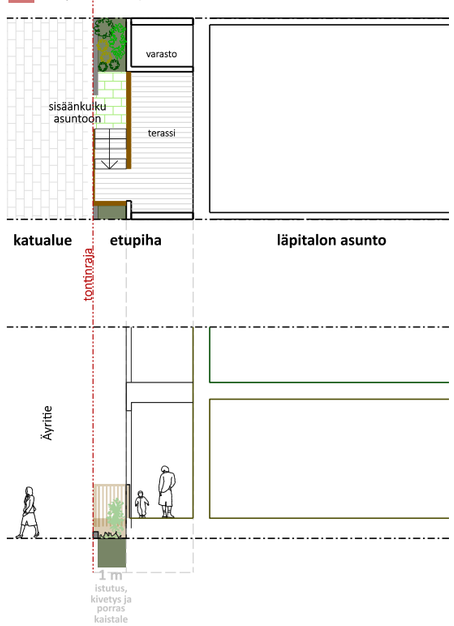
Asuntopihan ja korttelipihan erottavan istutusalueen syvyyden tulee olla vähintään metri. Istutusalueella tulee olla monipuolinen perenna- ja pensasistutus. Massaistutuksia tulee välttää.

Asuntopiha

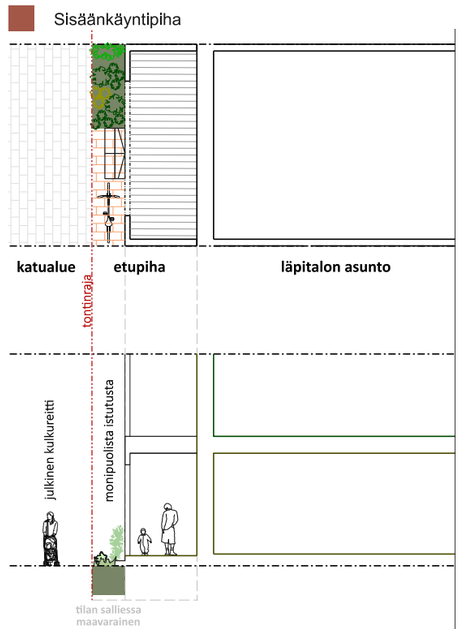
Tilan salliessa terassin jatkeena on piha. Mahdollisuuksien mukaan asuntokohtainen piha terasseineen on yhteispihaa korkeammalla. Asuntopihaa rajaavana tekijänä on korotettu istutusallas, jossa on monipuolista pensas- ja perennakasvillisuutta.

Äyritien etupiha

Äyritien varrella olevien asuntojen tulee olla katutasoa korkeammalla. Pihaa voi olla kahdessa tasossa monipuolisen maantasokerroksen luomiseksi. Asuntoihin tulee järjestää pääsy kadulta.

Sisäänkäyntipiha

Etupihoille tulee mahdollisuuksien mukaan varata tilaa kasvillisuudelle.

LIITE: Kaupunginhallitus 24.08.2020 / 19 §

Kortteleiden hulevedet

Hulevedet käsitellään luonnonmukaisin menetelmin sekä viivytetään ja mahdollisuuksien mukaan imeytetään. Puilla ja kasvillisuudella suuri merkitys hulevesien hallinnassa haihduttajina, virtauksen hidastajina ja puhdistajina.

Hulevesien viivytys tulee toteuttaa kortteleittain erillisen hulevesisuunnitelman mukaisesti.

Pihoilla ”metsä” on painettu alas siten, että se voi kokonaisuudessaan toimia hulevesien viivytysalueena. Kortteleiden viivytystarve on laskettu vihertehokkuuslaskelmien yhteydessä Vantaan kaupungin iWater laskurilla. Hulevesipainanteet suunnitellaan niin, että matalimmallakin olevat alueet ovat kasvillisuuspeitteisiä ja niissä suositaan kosteuden vaihtelua sietävää kasvillisuutta. Kivikkoa vältetään painanteissa, ellei eroosiosuojaus sitä vaadi. Tulvatilanteessa vesi voi nousta koko ”metsään”. Pinnantasaus ja käytävien ja ”metsän” reuna-alueet on suunniteltava siten, että pihan pintavedet ohjautuvat ”metsään”. Pihojen tulvareitteinä toimivat porttikongit. Jotta tulvareitit toimivat, pihojen korkotason on oltava katujen tasoa korkeammalla.

Lapekattojen hulevesiä ohjataan mahdollisimman paljon sisäpihojen viivytykseen. Kaduille kallistuvien kattohulevesien viivytystä kompensoidaan mahdollisuuksien mukaan sisäpihan viivytyksessä. Koska kortteleiden kaikkia hulevesiä ei ole mahdollista johtaa korttelipihalle viivytettäväksi, on viereiseen hulevesikaavioon laskettu kaduille kallistuvan kattopinta-alan hulevesimitoitus Vantaan hulevesilaskurilla. Laskelmissa on oletettu 40% kattopinta-alasta kallistuvan kaduille ja päätyvän viivyttämättä yleisten alueiden hulevesiverkostoon. Lopulliset hulevesien viivytystarpeet ja mahdollisuudet tutkitaan tarkemmin toteutussuunnittelussa.

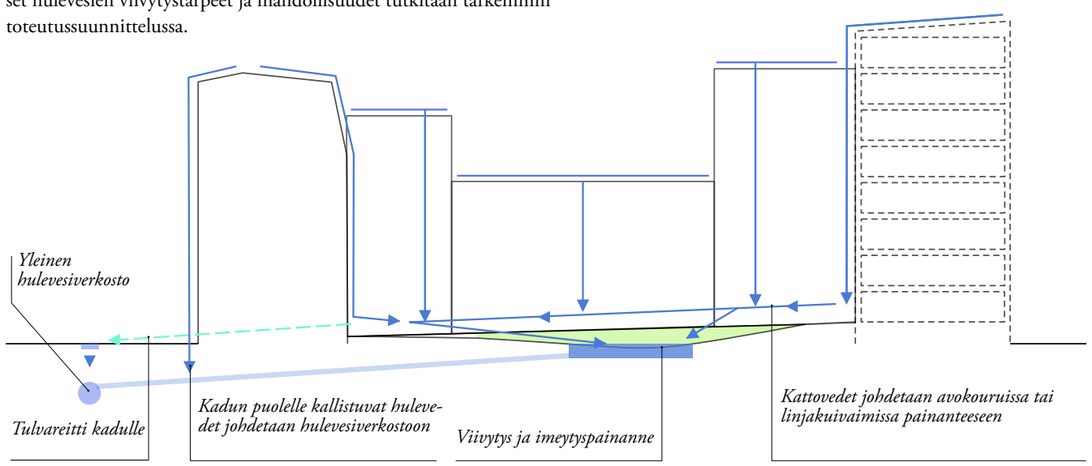
LPA-alueiden vihertehokkuudet on jyvitetty kortteleiden vihertehokkuuksiin kortteleiden kerrosneliömetrien suhteessa. Tämän vuoksi kortteleiden todellinen hulevesien viivytystarve on viereisen hulevesikaavion viivytystarvelukuja pienempi, kun LPA-alueiden hulevesiä ei todellisuudessa pystytä ohjaamaan kortteleiden hulevesipainanteisiin. Näin LPA-alueiden viivytys saadaan kuitenkin kompensoitua korttelipihojen viivytystilavuudessa. Myös viherkatoilla on suuri merkitys LPA-alueiden hulevesien määrällisessä ja laadullisessa hallinnassa. Pysäköintilaitoksia koskevassa kaavamääräyksessä velvoitetaan kattamaan vähintään 40% ylimmän kerroksen pinta-alasta viherkattona.

Esimerkkejä laskeutusaltaista, avokouruista ja linjakuivaimista, Aino Landscaping Oy

Kiintoaineksen laskeutus ennen hulevesi-painanteeseen johtamista

Hulevesien johtaminen linjakuivaimessa

Hulevesiperiaate, Aino Landscaping Oy

Hulevesikaavio Aino Landscaping Oy

LIITE: Kaupunginhallitus 24.08.2020 / 19 §

Vihertehokkuus

Veromiehessä on nykyisellään vähän viheralueita tai olemassa olevaa metsää. Vihertehokkuuden korkealla tavoiteluvulla pyritään viihtyisän ja monimuotoisen asuinympäristön toteutumiseen. Veromiehen viherverkko koostuu vähäisistä luonnontilaisista metsistä, muutamista puistoista, viherkaduista ja -aukioista sekä asuinkortteleiden pihoista. Sisäpihoilla on tärkeä merkitys osana asukkaiden lähiympäristöä. Erityisesti alueen vaiheittain rakentuvan luonteen vuoksi korttelipihojen merkitys on suuri talojen asukkaille.

Jokaisesta korttelista tulee laatia pihasuunnitelma, jossa vihertehokkuuden tavoiteluvun tulee olla 1,0.

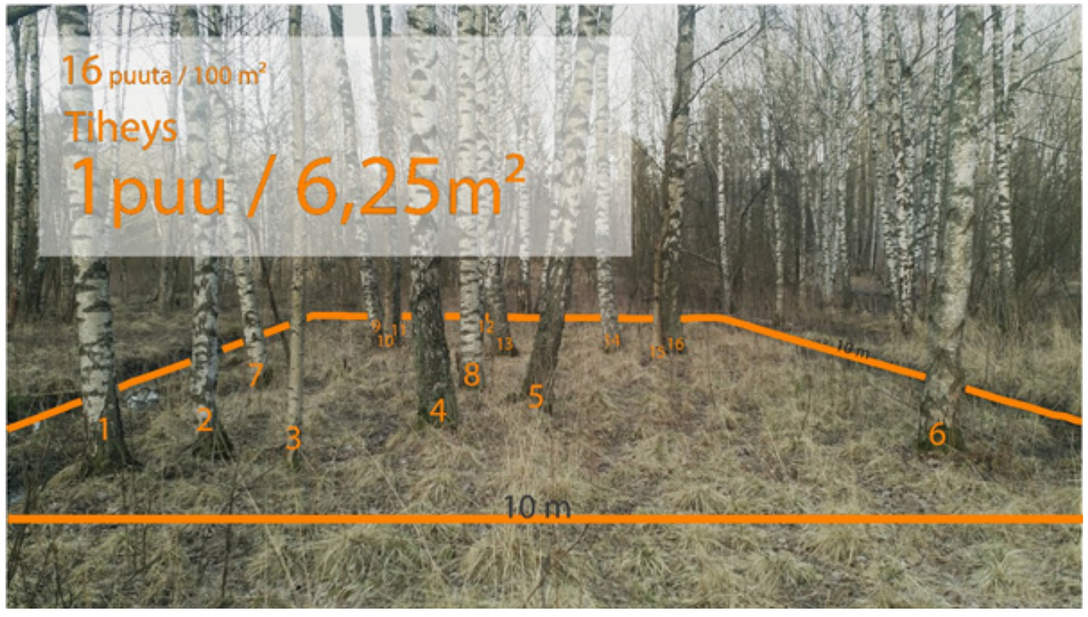

Annefredin alueella sekä korttelitehokkuus että vihertehokkuusvaade 1.0 ovat korkeita. Konsepti pihojen “metsistä” vastaa tähän haasteeseen. Jotta vihertehokkuus 1.0 saadaan täyttymään, korttelipihoille tulee paljon puita. Metsäkonseptiajatuksen tavoitteena on ottaa suuresta puumäärästä mahdollisimman paljon irti uudella tavalla.

Asemakaavavaiheessa ”metsän” puut on merkitty vihertehokkuuslaskuriin pienpuina. Lisäksi puiden määrä on merkitty laskuriin siten, että ”metsän” alueella puita on 1 puu 6,25 m²:ä kohden. Pyrkimyksenä on ollut laskea ”metsän” lopputilanteen vihertehokkuus. Dynaamisen istutuksen alkutilanteessa pieniä taimia voi olla tätä tiheämmässä.

Kaava-alueella pysäköintilaitokset (LPA-alueet) on jyvitetty autopaikkojen suhteessa jokaisen korttelin vihertehokkuuslaskelmiin. Ne eivät yksinään tai kortteleiden 52331 ja 52333 osana täytä vihertehokkuusvaatimusta. Näin ollen jokainen kortteli on hieman vihertehokkaampi kuin se yksinään olisi. Lisäksi pihojen hulevesialueet ovat suurempia kuin ne olisivat ilman jyvitystä.

Vihertehokkuuslaskelmien kannalta huomionarvioista on, että korttelei den alueella on mahdotonta säilyttää olemassa olevaa kasvillisuutta, koska maanpintaa nostetaan koko alueella. Asemakaavavaiheessa korttelipihojen kaikki reitit on laskettu läpäisemättömällä pinnoitteella ja asuntopihat nurmella. Asuinrakennusten viherkattoja ei ole huomioitu laskelmissa. Sen sijaan laskelmissa on hyödynnetty kaikkia iWater-laskurin bonuselementtejä.

”Vihertehokkuudella tarkoitetaan kasvillisuuden peittämän ja muun sadevettä läpäisevän pinnan määrää suhteessa tarkasteltavan alueen pinta-alaan. Vihertehokkuuden merkitys ilmastonmuutokseen sopeutumisessa korostuu kaupunkien tiivistyessä. Kasvillisuus ja läpäisevät pinnat vähentävät tulvariskiä, sitovat hiilidioksidia, viilentävät rakennetun ympäristön lämpösaarekkeita ja lisäävät kaupunkitilan viihtyisyyttä ja terveysvaikutuksia.

Vantaan kaupungin asemakaavoituksessa on käytössä kestävän kehityksen ja ilmastonmuutokseen sopeutumisen mukaisia suunnitteluperiaatteita, kuten vihertehokkuuden laskenta vuodesta 2017 alkaen. Viher- ja katualueiden kasvien lisäksi tarvitaan myös tonttien kasvillisuutta riittävän viherrakenteen muodostumiseen. Valtuusto teki aloitteen vuonna 2019 vihertehokkuuden käytöstä asemakaavoituksessa ja rakennuslupien myöntämisessä. Aloitteen mukaisesti rakennuslupajaosto valvoo tämän toteutumista samalla tavalla kuin muidenkin kaavamääräysten toteutumista.

Isojen puiden suuri painoarvo laskurissa on perusteltua, koska ne ovat maisemassa merkittäviä ja luovat viihtyisyyttä, sitovat hulevettä latvukseen ja juuristoon sekä puhdistavat pienilmastoa. Syväjuuriset puut (esim. mänty ja tammi) selviävät paremmin kasvuolosuhteiden muutoksista rakennettaessa kuin pintajuuriset puut (esim. kuusi ja koivu), jotka usein ränsistyvät olosuhteiden muuttuessa.”

Lähde: vantaa.fi/vihertehokkuus

LIITE: Kaupunginhallitus 24.08.2020 / 19 §

Yleisten alueiden suunnitelmat ja rajapintojen suunnittelu

Katujen ja aukioiden vehreys ja viihtyisyys ovat olleet yleisten alueiden yleissuunnittelun tavoitteita. Alueen sisäiset kadut ja aukiot perustuvat pääsääntöisesti jalankulkuun ja pyöräilyyn ja ajoneuvoliikenne on alueella rajoitettua. Häkiläniitynkatu ja Pottiniitynkatu ovat toimivat ajoneuvoliikenteen katuina Äyritieltä alueen pysäköintilaitoksiin. Tämän lisäksi Annefredinkatu on ajoneuvoliikenteen katu.

Annefred eteläisen asemakaava-alueen yleisten alueiden yleissuunnitelmat on laatinut Sitowise. Yleissuunnitelmat käsittävät alueen katu- ja puistosuunnitelmat, kadunvarsipysäköinnin, kunnallistekniikan johtokartat, pohjatutkimuksen, valaistussuunnitelma ja hulevesisuunnitelma sekä suunnitelmaselostuksen.

Tässä kappaleessa esitellään otteita suunnitelmista sekä alueen suunnittelun kannalta olennaisia paikkoja ja tilanteita, joihin tulee kiinnittää erityistä huomiota kortteleiden ja rakennusten jatkosuunnittelussa.

Suunnitelmat ovat kokonaisuudessaan saatavilla Kadut ja puistot -palvelualueen kadunsuunnittelusta. Katujen tarkempi suunnittelu alkoi kesäkuussa 2020.

Annefredinpuisto

Annefredinpuisto on Veromiehen laajin puistoalue ja täten merkittävä paikka laajemman alueen asukkaiden rentoutumisen ja ajanvieton alueena. Puisto toimii myös viherreittinä itä-länsisuunnassa. Yleiskaavan mukainen viherreitti jatkuu Annefredin eteläpuolelta läpi korttelialueen ja puiston kohti pohjoista Manttaalitien ja Pytinojan vartta aina Pyhtäänkorven metsiin asti. Annefredinpuiston kokonaisuuteen kuuluu myös Rälssipuisto Rälssitien länsipuolella.

Puiston yleissuunnitelman tavoitteena on ollut hulevesipuisto, jossa hulevesien määrällisen ja laadullisen hallinnan lisäksi tarjotaan myös opetuksellista ja vuorovaikutteista hulevesitietoa. Vesi toimii puistossa kaupunkikuvallisena elementtinä ja sitä pyritään hyödyntämään monenlaisissa aiheissa. Hulevesien hallintaratkaisut ja erityisesti viivyttäminen pyritään suunnittelemaan siten, että puistoissa vaikuttaa olevan runsaasti vettä varsin usein, mutta leikkipaikat ja kaupunkiviljelylaatikot sijoitetaan niin, ettei suurinkaan tulva nouse niiden alueelle. Lisäksi tavoitteena oli hulevesien hallinnan lisäksi puistojen mahdollisimman suuri monikäyttöisyys, älykäs valaistus sekä yksinkertainen ja suhteellisen edullinen ylläpito.

Korttelit 52329 ja 52330 sekä koulun ja päiväkodin korttelialueen 52328 piha-alue rajautuvat Annefredinpuistoon. Asuinrakennusten ja puiston välissä korttelien puolella pihavyöhyke, jossa sijaitsee pääosin asuntopihoja. Asuntopihat ja korttelit sijaitsevat puistoa korkeammalla. Puistoon ei suunnitella kulkuyhteyksiä tai polkuja puiston kautta asuntopihoille.

Katu- ja aukioalueiden suunnitelmat

Tiiviillä alueella kortteleiden ja katualueiden suunnitelmien yhteensovittaminen ja erilaisten rajapintojen tarkastelu on tärkeää. Alueen kaduilla on erilaisia luonteita ja nämä on esitetty viereisessä kaaviossa. Katujen luonteet ja liittyminen katutilaan tulee huomioida kortteleiden suunnittelussa.

Asuinkortteleiden ja pysäköintilaitosten suunnittelussa tulee kiinnittää erityistä huomiota korttelien ja katualueiden toiminnallisuuden ja tilallisuuden kytkeytymiseen, materiaalien ja elementtien liittymiseen toisiinsa rajapinnoilla ja huomioitava kunnallistekniikan ja rakennusten perustusten periaatteet katualueiden poikkileikkausten mukaisesti. Seuraavalle sivulle on koottu esimerkkejä alueen keskeisistä ja tyypillisistä poikkileikkauksista ja rajapinnoista.

Rakennuksen ja katualueen välinen tila tulee pääasiassa kivetä, istuttaa tai käsitellä muutoin osana laadukasta kaupunkimaista katutilaa ja sen tulee liittyä sujuvasti katuun.

Rakennusten ja katualueiden rajapintojen tulee olla laadukkaasti suunniteltuja ja niiden tulee muodostaa yhtenäinen kokonaisuus.

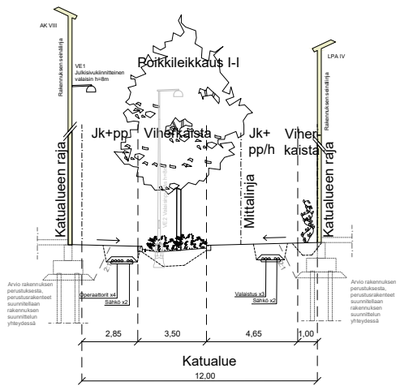

Erilaisia katutyyppejä ja julkisia tiloja, A R K - house arkkitehdit Oy

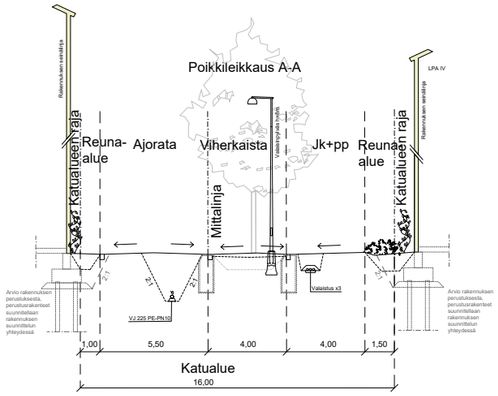
- Annefredinpuisto
- Vehreä reitti
- Kevyen liikenteen kadut
- Viherreitti alueen läpi
- Aukiotilat
- Autoliikenteen kadut
- Äyritie

LIITE: Kaupunginhallitus 24.08.2020 / 19 §

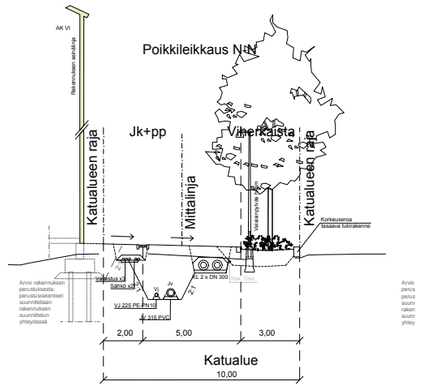
Leikkausten paikat esitetty edellisen sivun katutilakaaviossa

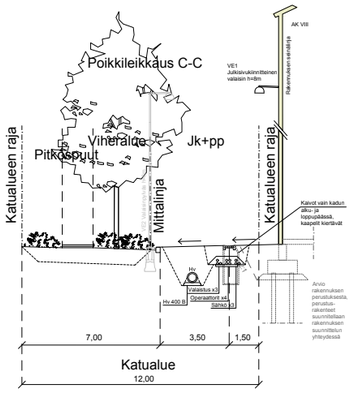
Rakennukset tiiviisti katutilassa, esimerkkileikkaus I-I, Sitowise

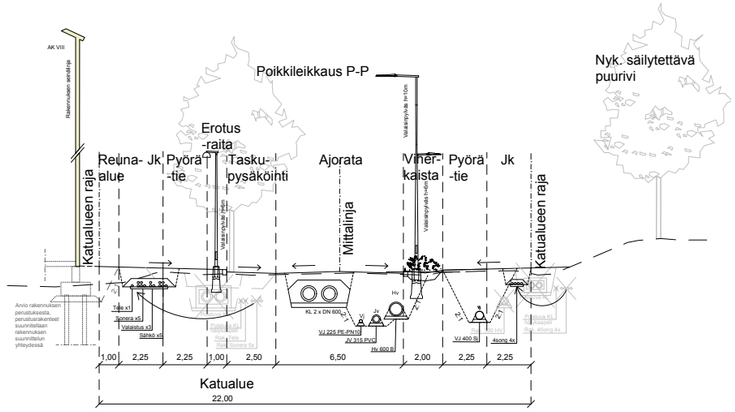
Ajoneuvoliiketneen kadut, esimerkkileikkaus A-A, Sitowise

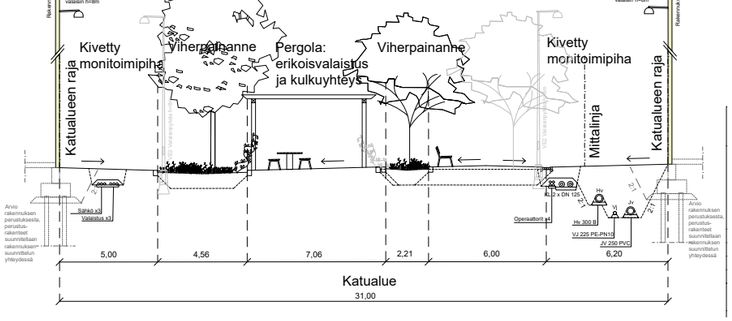
Esimerkki aukion liittymisestä korttelialueisiin, esimerkkileikkaus N-N, Sitowise

Vehreät polut ja kujat, esimerkkileikkaus C-C, Sitowise

Äyritien katuleikkaus, esimerkkileikkaus P-P, Sitowise

Esimerkki korttelialueiden liittymisestä manttaalikujaan, esimerkkileikkaus K-K, Sitowise

Pihakatumaiset osuudet, rakennukset tiiviisti katutilassa, leikkaus I-I

Rakennukset rajautuvat Häkiläniitynkujalla ja Annefredinkadun loppuosalla tiiviisti kiinni katutilaan ja maantasokerroksen toiminnoista on suora yhteys kadulle ilman erillistä etupihavyöhykettä rakennusten ja katualueen välissä. Sisäänkäynnit voivat olla parvekevyöhykkeen, sisäänvedettyjen sisäänkäyntisyvennysten tai esimerkiksi kuistien kautta. Rakennussuunnittelussa tulee kiinnittää huomiota perustusten suunnitteluun ja mitoitukseen suhteessa kadunalaiseen kunnallistekniikkaan. LPA-korttelialueiden edustalla katualueille on varattu tilaa köynnösten istuttamiselle ja niiden kasvualustoille.

Vehreät polut ja kujat, leikkaus C-C

Alueella on kolme vehreää katutilaa, jossa kasvillisuus on hyvin merkittävässä osassa katutilassa. Nämä kadut ovat Pottiniitynpolku, Pottiniitynkuja ja Häkiläniitynpolku Näiden katujen varsilla maantasokerroksessa on pääsääntöisesti asuntoja ja asuntojen etupihoja. Rakennusten ja etupihojen sisäänkäynnit tulee sovittaa yhteen katujen viheralueiden reittien kanssa. Rakennukset eivät rajaudu suoraan kiinni katuun vaan kadun ja rakennuksen välissä on etupihavyöhyke.

Ajoneuvoliikenteen kadut, leikkaus A-A

Ajoneuvoliikenteen katujen, Pottiniitynkadun ja Häkiläniitynkadun, reunoilla sijaitsevat pysäköintilaitokset. Pysäköintilaitoksen ja kadun rajapinnan suunnittelussa tulee kiinnittää huomioita köynnösten ja katualueen liittymäkohtiin: Pysäköintilaitosten ajoneuvo- ja jalankulkuliikenteen yhteensovittamiseen tulee kiinnittää huomiota. Koulun ja päiväkodin kevyen liikenteen reitin turvallisuus on huomioitava korttelin 52331 LPA-alueen ajoneuvoliittymän suunnittelussa. Annefredinkadun pohjoisosa Etolan liittymälle asti on ajoneuvoliikenteen katu, jonka jälkeen se jatkuu pihakatumaisena.

Äyritie, leikkaus P-P

Koko Äyritien matkalla kortteleiden ja jalankulkukaistan välillä on metrin levyinen erotuskaista, joka on pääsääntöisesti noppakivetty, mutta jalankulkualueen kiveystä jatketaan rakennusten sisäänkäyntien kohdille. Katualueella pyörä- ja jalankulkureitin alle on varattu tilaa kunnallistekniikalle, joka tulee huomioida rakennusten perustusten suunnittelussa katupoikkileikkausten perusteella. Rakennukset eivät rajaudu suoraan katuun vaan koko Äyritien matkalla on metrin levyinen, etupihamainen, kadun tasosta korotettu vyöhyke.

Manttaalikuja ja Annefredinkatu, leikkaus N-N

Manttaalikuja ja Annefredinkatu on tärkeä rajavyöhyke uuden ja vanhan alueen välillä ja näistä kaduista Manttaalikuja on varattu vain kevyen liikenteen käyttöön. Annefredinkadusta Etolan tontin liittymän jälkeinen osa suunnitellaan pihakatumaisena. Rakennukset liittyvät tiiviisti katuun. Suunnitellut kunnallistekniikan putkitukset on huomioitava rakennusten perustusten suunnittelussa erityisesti Manttaalikujan kapeilla kohdilla kortteleiden 52333 ja 52334 edustalla. Manttaalikujan ja Annefredinkadun katutila avautuu kolmeksi pieneksi aukioksi / taskupuistoksi asuinrakennusten edustalle. Aukioiden suunnittelussa tulee huomioida sisäänkäyntien, korttelin piha-alueen ja yleisen katualueen liittyminen toisiinsa. Puusto jatkuu tiiviinä rivinä katujen matkalla. Kunnallistekniikan ja puuston vuoksi katuihin rajautuvien kortteleiden perustusten suunnittelussa voidaan tarvita L perustuksia, sillä perustusten ei ole kaikkialla mahdollista ulottua katualueen puolelle.

Aukiot, leikkaus K-K

Korttelien asuinrakennukset rajautuvat suoraan aukiotiloihin. Aukioiden ja kortteleiden suunnittelussa tulee huomioida maantasokerroksen yhteistilojen liittyminen aukiotiloihin ja yhteistilojen edustalla olevat arkadivyöhykkeet sekä liiketilojen mahdollisten terassien sijoittuminen aukioiden puolelle. Umpikortteleiden kulkuaukkojen ja porttikongien, rakennusten sisäänkäyntien ja pääkulkusuuntien kautta alueelle muodostuu erilaisia luontevia kulkuyhteyksiä ja paikkoja, jotka tulee huomioida aukioiden suunnittelussa ja aukioiden ja kortteleiden liittymisessä toisiinsa.

LIITE: Kaupunginhallitus 24.08.2020 / 19 §

Kunnallistekniikka

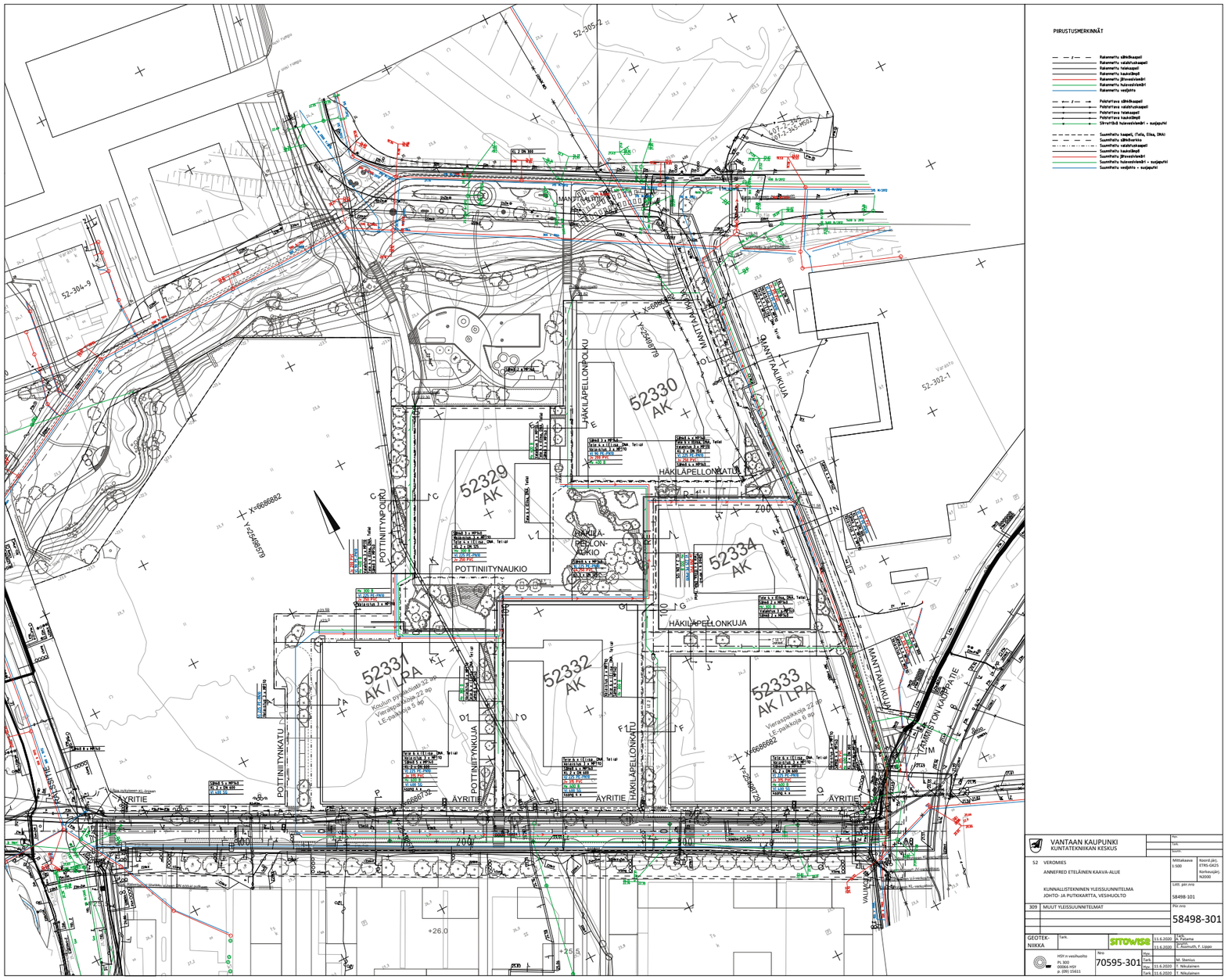
Vesihuolto tulee toteuttaa korttelialueen yhteisenä tonttijaosta huolimatta, mikäli liitospaikka sitä edellyttää.

Korttelin yksityisiä vesihuoltolinjoja, pumppaamoja tai rasvanerotuskaivoja ei saa sijoittaa katualueelle.

Alueelle laaditussa vesihuollon yleissuunnitelmassa vesijohto- ja kaukolämpölinjat kulkevat keskitetysti ja linjat sijoittuvat pääosin Äyritielle, Annefredinkadulle, Manttaalikujalle sekä alueen aukioille. Keskitetyillä sijainneilla on mahdollistettu katualueiden kasvillisuuden ja puuston runsaus sekä panostettu sitä kautta katualueiden viihtyvyyteen. Lopullisesta tonttijaosta riippuen liittyminen kunnallistekniikkaan saatetaan joutua hoitamaan rasitteena toisen tontin kautta.

Liitoskaivot sijoitetaan katualueelle talokohtaisesti. Kaikki muu kiinteistöä palveleva tekniikka, kuten rännikaivot, pumppaamot, rasvanerotuskaivot ja paikoituslaitosten hiekanerottimet, tulee sijoittaa tontin puolelle. Tonttien puolella mahdollisia sijoituspaikkoja ovat esimerkiksi etupiha- ja arkadivyöhykkeet sekä tonttien edustoilla sijaitsevat taskupuistot.

Rakennusten perustusten suunnittelussa tule huomioida kadun tekniikka ja varautua ahtailla katualueilla katusuunnitelmien osoittamissa määrissä kokonaan tontin puolella sijaitseviin L-perustuksiin.

Johtokartta, vesihuolto, Sitowise

LIITE: Kaupunginhallitus 24.08.2020 / 19 §

Hulevesisuunnitelma

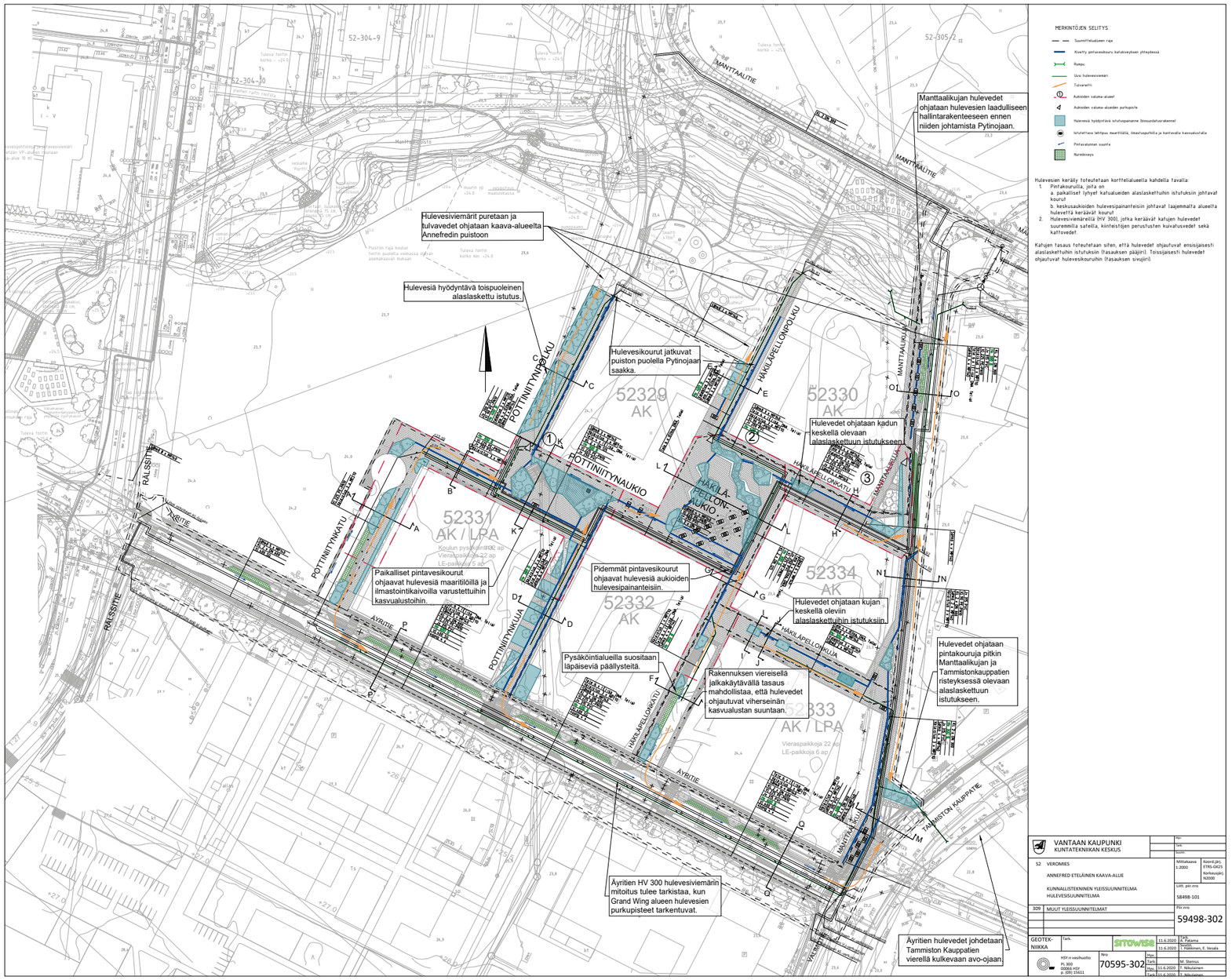
Annefredin katujen ja aukioiden yleissuunnitelmassa on suunniteltu katualueiden hulevesien hallintaa luonnonmukaisin menetelmin katujen alaslaskettujen ja kasvein istutettujen biosuodatuspainanteiden sekä aukioiden laajempien hulevesipainanteiden avulla. Samalla katu- ja aukiotiloihin saadaan viihtyisyyttä, puita ja hulevesiä puhdistavia kasveja. Mahdollisuuksien mukaan osa puista ja kasveista voi olla myös kukkivia. Tavoitteena on hyödyntää ja puhdistaa hulevesiä jo katualueella.

Hulevesiä kerätään katualueelta ja johdetaan katupainanteista aukioiden lisäviivytykseen pintavesikouruilla.

Suuremmilla sateilla alaslaskettujen istutuspainanteiden kupukaivot purkavat vettä yhdessä kortteleiden kuivatusvesien kautta hulevesiviemäreihin. Tonttien tulvareitit ohjaavat veden katualueiden kautta puiston viivytysalueille.

Periaatteena on viivyttää hulevesiä välttäen maanalaisten hulevesiputkistojen käyttöä.

Kortteleiden hulevesisuunnitelmassa on huomioitava yleisten alueiden hulevesisuunnitelma ja liittyminen siihen. Kortteleiden hulevesisuunnitelma on esitetty kappaleessa *Pihakonsepti ja ulkotilojen suunnitteluohjeet.*

Yleisten alueiden hulevesisuunnitelma, Sitowise

LIITE: Kaupunginhallitus 24.08.2020 / 19 §

Korttelikohtaiset suunnitteluohjeet

Kortteli 52329

Kortteli 52329 sijaitsee päiväkodin ja Annefredinpuiston läheisyydessä. Kaakkoislaidalla kortteli rajautuu Häkiläniitynaukioon ja lounaassa Pottiniitynaukioon. Korkeimmillaan maasto on aukioiden vastaisilla sivuilla ja Häkiläniitynpolku ja Pottiniitynpolku laskevat kohti Annefredinpuistoa. Matalin kohta on puiston reunalla.

Rakennukset

Rakennukset muodostavat umpikorttelin, jonka korkeimmat rakennusmassat sijoittuvat korttelin lounaisreunalle. Rakennusmassojen korot ovat vaihteleva kerroslukujen II½ ja VIII välillä. Kortteli madaltuu puiston suuntaan.

Porttikongit ja kulkuaukot

Korttelissa on kolme kulkuaukkoa, joista Pottiniitynaukion reunalla sijaitseva tulee toteuttaa porttikongina. II½-kerroksinen townhouse-asuntojen rivi on erotettu muusta umpikorttelista kulkuaukolla, joista toisesta avautuu näkymä korttelipihalta puistoon. Häkiläniitynpolulle avautuva kulkuaukko toimii myös huoltoliikenteen reittinä.

Liiketila

Korttelin 52329 kivijalkakerrokseen tulee sijoittaa Pottiniitynaukion ja Pottiniitynpolun kulmaukseen liiketilaa vähintään 100 k-m^2. Liiketilan tulee soveltua ravintolakäyttöön.

Liiketilan tulee avautua aukion suuntaan. Liiketilan edustalla aukion reunalla tulee olla katettua ulkotilaa. Liiketilan terassia voi ulottaa myös aukion puolelle ja tämä tulee huomioida aukioiden suunnittelussa.

Yhteistilat

Aktiivisten ja toiminnallisten yhteistilojen tulee sijaita Pottiniitynaukiona ja Häkiläniitynaukion vastaisilla sivuilla. Pottiniitynaukiota vasten suositellaan rakennettavaksi viitesuunnitelman mukaisesti myös katettua ulkotilaa, arkadia. Yhteistilat avautuvat arkadiin ja arkadia voi käyttää yhteistilojen ulko-oleskeluun. Aukioiden reunoille sijoittuvien yhteistilojen tulee olla julkisivussa avoimia. Väestönsuojia ei saa sijoittaa arkadin yhteyteen.

Maantasokerrokseen tulee sijoittaa myös ulkoiluvälinevarastoja ja jätehuone. Irtaimistovarastot suositellaan rakennettavaksi asuntojen yhteyteen asuinkerroksiin, jotta maantason kerrokset pysyvät mahdollisimman avoimina. Maantasokerroksessa sijaitsevat ulkoiluvälinevarastot suositellaan rakennettavaksi kootusti korttelin kesken.

Kortteliin 52329 tulee varata tila kiinteistömuuntamoa varten.

Ohjeellinen sijainti kiinteistömuuntajalle on Häkiläniitynpolun kulkuaukon ja jätetilan yhteydessä. Kiinteistömuuntajan tulee sijaita umpikorttelin rakennusmassassa eikä muuntaja saa olla erillinen rakennus tontilla.

Asunnot

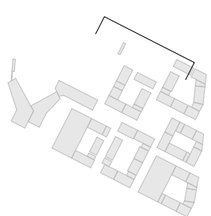
Maantasokerrokseen tulee sijoittaa asumista ainakin Pottiniitynpolun varrelle ja Annefredinpuiston laidalle. Pottiniitynpolun asuntojen pääsisäänkäynti tulee järjestää kadun puolelta, mutta asuntojen esteetön sisäänkäynti voi olla korttelipihan kautta. Puiston laidalle sijoittuvien townhouse-asuntojen pääsisäänkäynnit ovat korttelipihan puolella ja rakennuksen asuntopihat muodostuvat puiston puolelle.

Maantasokerroksen liittyminen korkoihin

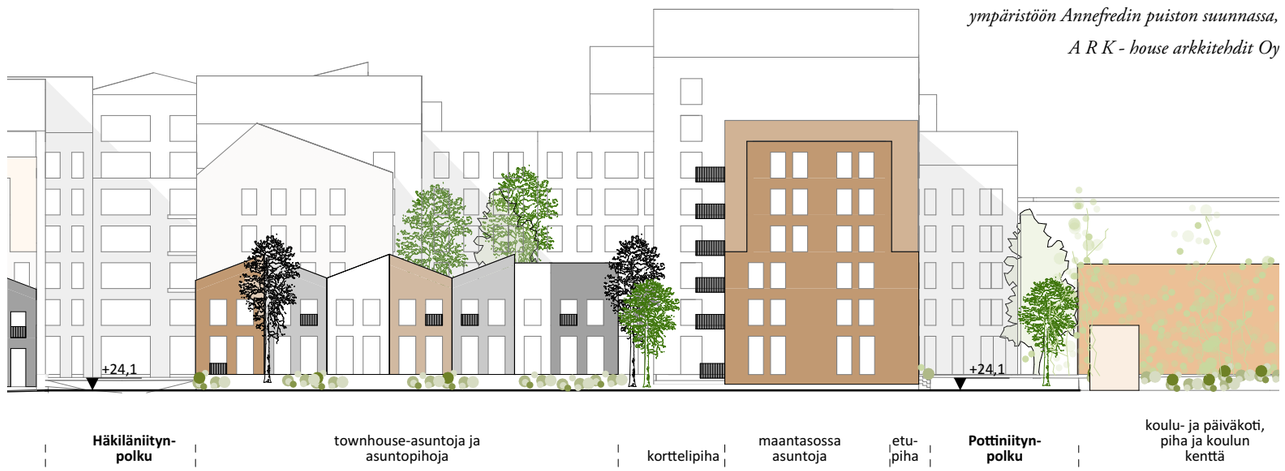
Kerroskorkeuden tulee olla yhteistilojen kohdalla minimissään neljä metriä. Pottiniitynpolun varren maantason asunnot voidaan toteuttaa pihan puolella tätä matalammalla kerroskorkeudella. Townhouse-asuntojen/pientalojen ensimmäinen kerros voi olla toteutettu myös normaalilla kerroskorkeudella.

Ote viitesuunnitelmasta, kortteli 52329,
A R K - house arkkitehdit Oy

Korttelin toimintojen jäsentyminen ja liittyminen ympäristöön Annefredin puiston suunnassa,
A R K - house arkkitehdit Oy

LIITE: Kaupunginhallitus 24.08.2020 / 19 §

Kortteli 52329

Pihan viitesuunnitelma ja maantasokerroksen viitesuunnitelma, kortteli 52329,
Aino Landscaping Oy & A R K - house arkkitehdit Oy

Merkintöjen selitykset

- Dynaaminen perennaistutus
- Dynaaminen pensasistutus
- Dynaaminen metsänpohjaniitty
- Monipuolinen pensas ja perennaistutus
- Nurmikko / asukkaan päätettävissä oleva alue
- Köynnösistutus
- Kivetys
- Nurmikivetys
- Turvahake
- Terassi
- Tukimuuri / aita
- Pyöräparkki (2 paikkaa)
- +24,2 Korkeusmerkintä
- Tiivis puusto
- Runsaasti kukkiva puu tai hedelmäpuu
- Sisäänkäynti
- Pergola
- Polku
- Kumi tai muu monitoimipinnoite

- Rappukäytävä / Tekniset tilat
- Asunto / Työtila-asunto
- Yhteistila
- VSS
- Liiketila

1:500 *N*

Piha

Piha on tyypillinen Annefredin korttelipiha, jossa toteutetaan metsäkonseptia. Townhouse-asuntojen asuntokohtaiset pihat avautuvat puistoon. Tavoitteena on nostaa puiston reunalla olevia asuntokohtaisia pihoja jonkin verran puiston tasausta korkeammalle yksityisyyden saavuttamiseksi, mutta kuitenkin siten, ettei järeitä putoamissuojia tarvita. Korttelin tulvareitti suuntautuu itään Häkiläniitynpolun suuntaan.

Korttelin leikkiteemana on hyppely. Hyppely voidaan toteuttaa esimerkiksi maakivillä, puupölkyillä tai vastaavilla luonnonelementeillä. Hyppelyelementit voivat jatkua leikkialueelta metsään. Teemaa voidaan jatkaa ”metsän” halki kulkevissa poluissa toteuttamalla ne askelkivinä.

Adobe Stock / MNStudio – stock.adobe.com

Adobe Stock / Joaquin Corbalan – stock.adobe.com

Adobe Stock / MNStudio – stock.adobe.com

LIITE: Kaupunginhallitus 24.08.2020 / 19 §

Kortteli 52330

Kortteli 52330 rajautuu idässä Annefredinkatuun ja lounaassa Häkiläniitynaukioon. Luoteispuolella kulkee Häkiläniitynpolku ja korttelin pohjoisosa rajautuu Annefredinpuistoon. Ympäröivien katualueiden maasto on korkeimmillaan korttelin länsikulmassa Häkiläniitynaukion vastaisella korttelin sivulla. Maasto laskee kohti Annefredinpuistoa ja Annefredinkatua.

Rakennukset

Rakennukset muodostavat umpikorttelin, joka avautuu rakennusmassan madaltumisen ja rakennusmassojen välisten kulkuaukkojen kautta puistoalueeseen. Korttelin korkeimmat rakennusmassat sijoittuvat korttelin itäreunalle Annefredinkadun varrelle. Rakennusten massoittelu on alueelle tyypillisesti polveileva. Korttelin yleisilme laskee kohti puistoa niin, että mahdollisimman monella asunnolla on puistonäkymä ja matalimmat II½-kerroksistet townhouse-rakennukset ovat puiston laidalla. Rakennusmassojen korot ovat vaihteleva kerroslukujen II½ ja VIII välillä.

Porttikongit ja kulkuaukot

Kortteliin tulee sijoittaa porttikongi asemakaavan ohjeellisen sijainnin mukaan niin, että kulku- ja näkymäyhteys Häkiläniitynaukion ja korttelipihan välillä säilyy. Muut kulkuaukot sijoittuvat tontin pohjoiskulmaan townhouse-rakennusmassan ja korkeamman rakentamisen väliin.

Yhteistilat

Korttelin eri yhtiöiden yhteistilat tulee rakentaa kootusti. Aktiivisten ja toiminnallisten tilojen tulee sijaita Häkiläniitynaukion vastaisella sivulla. Aukiota vasten suositellaan rakennettavaksi katettua ulkotilaa, arkadia, viitesuunnitelman mukaisesti. Yhteistilojen tulee avautua aukion suuntaan (ja arkadiin) ja arkadia voi käyttää yhteistilojen ulko-oleskeluun. Arkadin taakse sijoittuvien yhteistilojen tulee olla julkisivussa avoimia. Väestönsuojia ei saa sijoittaa arkadin yhteyteen.

Ohjeellinen sijainti korttelin ulkoiluvälinevarastoille on Annefredinkadun vastainen sivu, josta on myös hyvät yhteydet kevyenliikenteen reiteille. Kun korttelin varastotilat rakennetaan kootusti, tulee varastosta olla yhteys sekä korttelipihalle että kadulle. Annefredinkadulla maantasokerros voi olla korttelin muuta osuutta matalammalla oleva ns. maanpäällinen tai osittain maanpäällinen kellari, kuitenkin niin, että julkisivu ei muodosta umpinaista ja mykkää pintaa erityisesti korttelin kulmien rakennuksissa.

Irtaimistovarastot suositellaan rakennettavaksi asuntojen yhteyteen asuinkerroksiin, jotta maantason kerrokset voidaan toteuttaa mahdollisimman avoimina.

Asunnot

Maantasokerrokseen tulee sijoittaa asumista ainakin Häkiläniitynpolun ja Annefredinpuistoon rajautuville korttelin sivuille. Häkiläniitynpolun maantason asuntojen pääsisäänkäynti tulee järjestää kadulta. Asuntojen esteetön sisäänkäynti voi olla pihan kautta. Puistoon rajautuvien II½-kerroksisten townhouse-rakennusten pääsisäänkäynnit ovat korttelipihalta, mutta asunnoilla on asuntopihat puiston puolella.

Maantasokerroksen liittyminen korkoihin

Manttaalikujaa vasten on mahdollista rakentaa kellaria, jonka kerroskorkeus on alle neljän metrin. Maantasokerroksen korkeammasta kerrosluvusta voidaan poiketa myös kellarin yläpuolisessa, korttelipihan tasolla olevassa maantasokerroksessa. Häkiläniitynpolun varteen sijoittuvissa maantason asunnoissa ja yhteistiloissa kadunpuoleisen tilan tulee olla pääsääntöisesti korkeampi kerroskorkeudeltaan, mutta korttelipihan puolella kerroskorkeus voi olla tätä matalampi pihakorkojen niin ohjatessa. Toiminnallisen yhteistilojen kerroskorkeuden tulee olla minimissään neljä metriä.

Ote viitesuunnitelmasta, kortteli 52330,
A R K - house arkkitehdit Oy

Leikkaus korttelista ja liittyminen ympäröiviin katualueisiin,
A R K - house arkkitehdit Oy

Korttelin toimintojen jäsentyminen ja liittyminen ympäristöön Annefredin puiston suunnassa,
julkisivujen jäsentelyesimerkkejä, A R K - house arkkitehdit Oy

LIITE: Kaupunginhallitus 24.08.2020 / 19 §

Kortteli 52330

Pihan viitesuunnitelma ja maantasokerroksen viitesuunnitelma, kortteli 52330,
Aino Landscaping Oy & A R K - house arkkitehdit Oy

Merkintöjen selitykset

- Dynaaminen perennaistutus
- Dynaaminen pensasistutus
- Dynaaminen metsänpohjaniitty
- Monipuolinen pensas ja perennaistutus
- Nurmikko / asukkaan päätettävissä oleva alue
- Köynnösistutus
- Kivetys
- Nurmikivetys
- Turvahake
- Terassi
- Tukimuuri / aita
- Pyöräparkki (2 paikkaa)
- +24,2 Korkeusmerkintä
- Tiivis puusto
- Runsaasti kukkiva puu tai hedelmäpuu
- Sisäänkäynti
- Pergola
- Polku
- Kumi tai muu monitoimipinnoite

- Rappukäytävä / Tekniset tilat
- Asunto / Työtila-asunto
- Yhteistila
- VSS

1:500 N

Piha

Piha on tyypillinen Annefredin korttelipiha, jossa toteutetaan metsäkonseptia. Townhouse-asuntojen asuntokohtaiset pihat avautuvat puistoon. Tavoitteena on nostaa puiston reunalla olevia asuntokohtaisia pihoja jonkin verran puiston tasausta korkeammalle yksityisyyden saavuttamiseksi, mutta kuitenkin siten, ettei järeitä putoamissuojia tarvita. Korttelin tulvareitti suuntautuu länteen Häkiläniitynpolun suuntaan.

Korttelin leikkiteemana on pyörintä. Pihalla voi olla monenlaisia erilaisia karuselleja ja oleskelupaikoilla esimerkiksi pyöriviä tuoleja.

Adobe Stock / lordn – stock.adobe.com

LIITE: Kaupunginhallitus 24.08.2020 / 19 §

Kortteli 52331

Kortteli 52331 on asuinrakennusten ja pysäköintilaitoksen hybridikortteli. Kortteli on osa Äyritien aluejulkisivua korttelin lounaissivulla. Kaakkoissivulla kortteli rajautuu vehreään alueen sisäiseen Pottinittynkujaan. Korttelin koillispuolella sijaitsee toinen alueen sisäisistä tärkeistä aukioista, Pottiniitynaukio.

Rakennukset

Korkeimmat asuinrakennukset sijoittuvat Äyritien laidalle ja matalimmillaan kortteli on Pottiniitynkujan reunalla, jossa sijaitsee II½-kerroksinen townhouse-/rivitalorakennus. Korttelin kerrosluvut vaihtelevat II½-VII -kerroksen välillä.

Korttelin luoteisosassa Pottiniitynkatua vasten sijaitsee pysäköintilaitos, jossa sijaitsee myös kortteleiden 52329 ja 52332 autopaikat, kortteleiden LE-paikkoja sekä korttelin 52328 pysäköinti.

Kulkuaukot

Kulkuaukot ovat rakennusmassan katkoksia townhouse-/rivitalorakennuksen ja korkeamman rakentamisen välillä. Huoltoajoliikenteellekin varattu kulkuaukko on asemakaavaan merkitty rakennusmassan katkos.

Yhteistilat

Korttelin kootut avoimet ja aktiiviset yhteistilat sijaitsevat Pottiniitynaukion reunalla. Yhteistiloja voi sijoittaa myös Äyritien varren rakennusmassaan, jossa voivat sijaita ulkoiluvälinevarastot kootusti Äyritien pyöräily-yhteyksien läheisyydessä. Ulkoiluvälinevarastosta tulee olla yhteys sekä kadulle että korttelipihalle. Irtaimistovarastot suositellaan rakennettavaksi asuntojen yhteyteen, jotta maantasokerros voidaan toteuttaa mahdollisimman avoimena.

Kortteleihin 52331 ja 52333 tulee varata tilat kiinteistömuuntamoa varten.

Korttelimuuntamon ohjeellinen sijainti on korttelin LPA-alueella pysäköintilaitoksessa. Korttelin keskitetyn jätetilan ohjeellinen sijainti on myös LPA-alueella pysäköintilaitoksen yhteydessä.

Asunnot

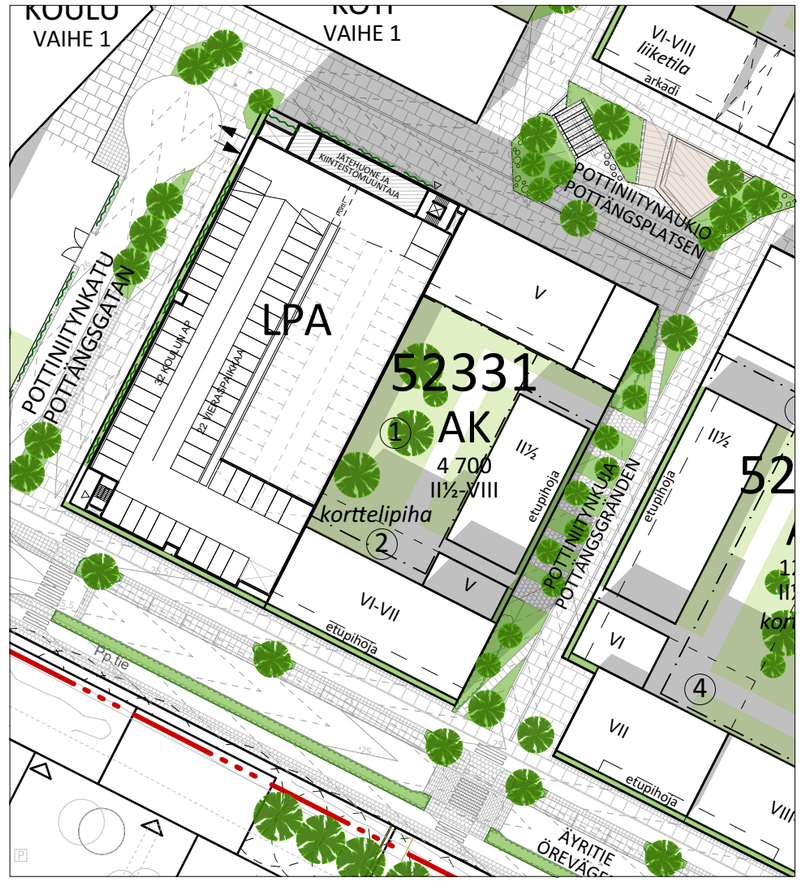
Maantasokerrokseen, Pottiniitynkujan ja Äyritien varteen, tulee sijoittaa asumista. Townhouse-asuntojen sisäänkäyntien tulee olla Pottiniitynkujan kautta. Pottiniitynkujan vihervyöhykkeen läpi järjestetään kulut asuntojen sisäänkäynneille. Äyritien varren asunnoilla on katua vasten korotettu piha, jota kautta on myös käynti asuntoihin ja maantason asunnoissa tulee huomioida mahdollisuus kadunpuoleisten tilojen monikäyttöisyyteen asumisen lisäksi myös esimerkiksi työtilana.

Maantasokerroksen liittyminen korkoihin

Korttelin ensimmäisessä kerroksessa tulee pääsääntöisesti noudattaa maantasokerroksen korkeampaa kerroskorkeutta. Pottiniitynkujan townhouse-asunnoissa ensimmäinen kerros voi olla kerroskorkeudeltaan tätä matalampi.

Korttelin liittyminen Pottiniitynkujaan,
maantason asuntoja ja etupihoja sekä kadun vehreä vyöhyke,
A R K - house arkkitehdit Oy

Ote viitesuunnitelmasta, kortteli 52331,
A R K - house arkkitehdit Oy

Korttelin toimintojen jäsentyminen Äyritien suunnassa,
julkisivun massoitteluesimerkkejä ja liittyminen viereisiin kortteleihin,
A R K - house arkkitehdit Oy

LIITE: Kaupunginhallitus 24.08.2020 / 19 §

Kortteli 52331

Pihan viitesuunnitelma ja maantasokerroksen viitesuunnitelma, kortteli 52331,
Aino Landscaping Oy & A R K - house arkkitehdit Oy

Merkintöjen selitykset

- Dynaaminen perennaistutus
- Dynaaminen pensasistutus
- Dynaaminen metsänpohjaniitty
- Monipuolinen pensas ja perennaistutus
- Nurmikko / asukkaan päätettävissä oleva alue
- Köynnösistutus
- Kivetys
- Nurmikivetys
- Turvahake
- Terassi
- Tukimuuri / aita
- Pyöräparkki (2 paikkaa)
- +24,2 Korkeusmerkintä
- Tiivis puusto
- Runsaasti kukkiva puu tai hedelmäpuu
- Sisäänkäynti
- Pergola
- Polku
- Kumi tai muu monitoimipinnoite

- Rappukäytävä / Tekniset tilat
- Asunto / Työtila-asunto
- Yhteistila
- VSS

1:500 N

Piha

Pienellä pihalla on sekä townhouse-talojen asuntokohtaisia pihoja että pysäköintilaitoksen seinää. Piha on Annafredin korttelipihoista ainoa, jossa ”metsä”-konseptia ei voi toteuttaa täysipainoistesti pihan pienuuden takia. Pysäköintilaitoksen seinä on pihassa hallitseva ja sen ilmeen suunnittelemiseen tulee kiinnittää erityistä huomiota. Pysäköintilaitoksen seinää hyödynnetään leikin kiipeilyteeman toteuttamisessa. Umpinaisia seiniä vasten voi myös olla palloilua, esimerkiksi koripallokori. Äyritien varrella on etupihoja, jotka tulee nostaa Äyritien tasausta korkeammalle. Niille tulee pyrkiä järjestämään kulkuyhteys kadulta. Korttelin tulvareitti suuntautuu itään Pottiniitynkujan suuntaan.

Leikkiteemana on kiipeily. Pysäköintihallin seinällä voi olla esimerkiksi seinäkiipeilyotteita tai seinustalla voidaan hyödyntää vertikaaleja leikkivälineitä, esimerkiksi Lappsetin Wall-Holla-leikkivälinesarjaa.

LIITE: Kaupunginhallitus 24.08.2020 / 19 §

Kortteli 52332

Kortteli 52332 rajautuu lounaissivultaan Äyritiehen ja luoteispuoleltaan vehreään Pottiniitynkujaan. Korttelin pohjoisosa rajautuu alueen sisäisiin aukioihin, Pottiniitynaukioon ja Häkiläpniitynaukioon. Kaakkoislaidalla sijaitsevat Häkiläniitynkatu ja alueen toinen pysäköintilaitos. Korttelin korkeimmat kohdat ovat Häkiläniitynkadulla ja Pottiniitynpolulla korttelin keskivaiheilla. Ympäröivät katualueet laskevat kohti aukioita sekä Häkiläniitynkadun ja Äyritien kulmaa, jossa korttelia ympäröivien katualueiden korot ovat matalimmillaan.

Rakennukset

Rakennusmassan korkeimmat paikat ovat Äyritien ja Häkiläniitynkadun vastaisilla korttelin sivuilla. Matalimmillaan kortteli on Pottiniitynkujaa vasten, jossa sijaitsee II½-kerroksinen townhouse-/rivitalomassa. Äyritien ja Pottiniitynkadun kulmaan muodostuu taskupuisto, josta on mahdollisuus järjestää sisäänkäynti rakennuksiin.

Kulkuaukot

Kortteliin tulee toteuttaa kaksi porttikongia rakennusmassojen läpi. Toinen porttikongeista luo yhteyden korttelipihan ja Häkiläniitynaukion välille ja toinen Häkiläniitynkadun suuntaan. Rakennusmassassa on katkos matalamaan townhouse-rakennuksen ja korttelin pohjoiskulman rakennuksen välillä. Tämän lisäksi kortteliin voidaan toteuttaa kulkuaukko townhouse-rakennuksen ja Äyritienvastaisen korkeamman rakennuksen välille. Huoltoajon korttelipihalle tulisi olla ensisijaisesti Häkiläniitynkadun kautta ja huoltoliikennettä aukioiden kautta tulee pyrkiä välttämään.

Yhteistilat

Korttelin toiminnalliset yhteistilat sijaitsevat korttelin koillislaidalla ja pohjoiskulmassa aukioiden varsilla. Yhteistiloja voi sijoittaa myös Häkiläniitynkadun ja Äyritien varsille. Nämä sijainnit sopivat myös korttelin yhteisen ulkoiluvälinevaraston sijainniksi. Ulkoiluvälinevarastojen sijoittelussa tulee huomioida kulkuyhteydet varastosta sekä kadulle että korttelipihan kautta muihin porrashuoneisiin. Irtaimistovarastot tulee pyrkiä sijoittamaan esimerkiksi asuntojen yhteyteen, jotta maantasokerros voidaan toteuttaa mahdollisimman avoimena.

Asunnot

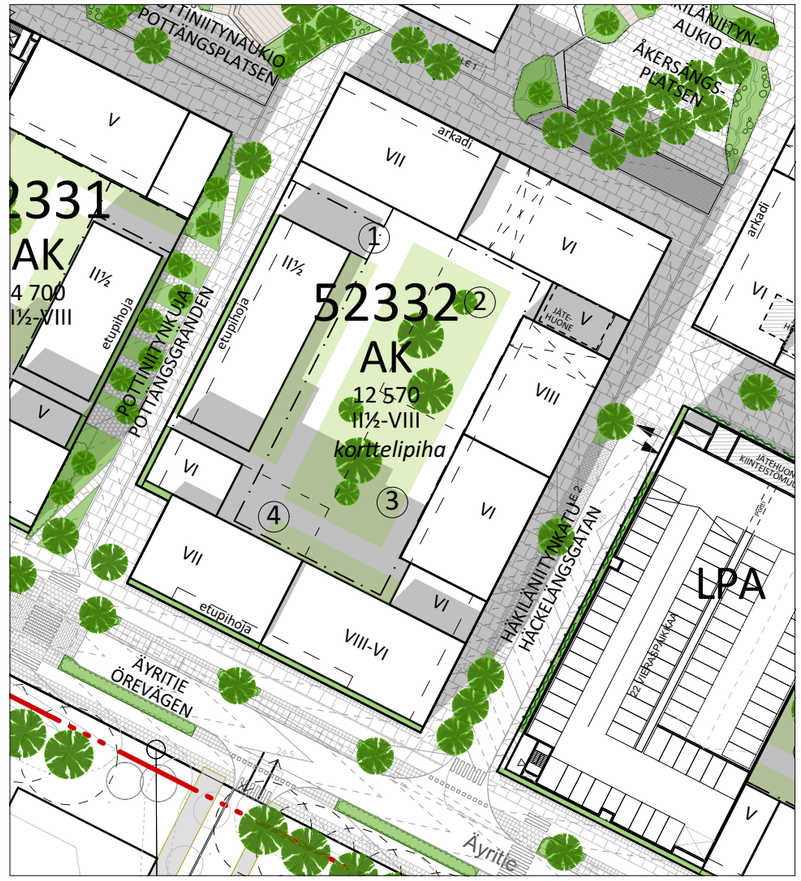
Pottiniitynkujan ja Äyritien varrella maantasokerroksessa tulee olla asuntoja. Äyritien varren maantason asunnot ja niiden Äyritien vastaiset pihat ovat katutasosta korotettuja. Äyritien varren asuntojen suunnittelussa tulee kiinnittää huomioita kadun puoleisten tilojen mahdollisuuksiin toimia myös asukkaan työtilana. Pottiniitynkujan varren townhouse-asuntojen pääsisäänkäynnit tulee järjestää kadun puolelta ja asunnoilla on katua vasten pieni etupiha.

Maantasokerroksen liittyminen korkoihin

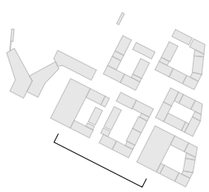
Korttelin ensimmäisessä kerroksessa tulee pääsääntöisesti noudattaa maantasokerroksen korkeampaa kerroskorkeutta. Pottiniitynkujan townhouse-asunnoissa ensimmäinen kerros voi olla kerroskorkeudeltaan tätä matalampi. Äyritielle avautuvien maantasokerroksen asuntojen lattiatason tulee olla katutasoa korkeammalla.

Korttelin liittyminen Pottiniitynkujaan, maantason asuntoja ja etupihoja, A R K - house arkkitehdit Oy

Ote viitesuunnitelmasta, kortteli 52332, A R K - house arkkitehdit Oy

Korttelin toimintojen jäsentyminen Äyritien suunnassa, julkisivun massoitteluesimerkkejä, A R K - house arkkitehdit Oy

LIITE: Kaupunginhallitus 24.08.2020 / 19 §

Kortteli 52332

Pihan viitesuunnitelma ja maantasokerroksen viitesuunnitelma, kortteli 52331,
Aino Landscaping & A R K - house arkkitehdit Oy

Merkintöjen selitykset

- Dynaaminen perennaistutus
- Dynaaminen pensasistutus
- Dynaaminen metsänpohjaniitty
- Monipuolinen pensas ja perennaistutus
- Nurmikko / asukkaan päätettävissä oleva alue
- Köynnösistutus
- Kivetys
- Nurmikivetys
- Turvahake
- Terassi
- Tukimuuri / aita
- Pyöräparkki (2 paikkaa)
- +24,2 Korkeusmerkintä
- Tiivis puusto
- Runsaasti kukkiva puu tai hedelmäpuu
- Sisäänkäynti
- Pergola
- Polku
- Kumi tai muu monitoimipinnoite

- Rappukäytävä / Tekniset tilat
- Asunto / Työtila-asunto
- Yhteistila
- VSS

1:500 N

Piha

Piha on tyypillinen Annefredin korttelipiha, jossa toteutetaan metsäkonseptia. Mahdollista väestönsuojan umpinaista seinää vasten voi olla palloilua. Korttelin tulvareitti suuntautuu länteen Pottiniitynkujan suuntaan.

Korttelin leikkiteemana on keinuminen. Pihalla on keinu niin taaperoille kuin isommille lapsille ja mahdollisuuksien mukaan myös pesäkeinu.

Adobe Stock / ojhabha – stock.adobe.com

Adobe Stock / annamahbeck – stock.adobe.com

LIITE: Kaupunginhallitus 24.08.2020 / 19 §

Kortteli 52333

Kortteli 52333 rajautuu lounaissivultaan koko aluetta rajaavaan Äyritiehen ja luoteessa Häkiläniitynkatuun. Koillissivulla, Häkiläniitynkujalla, maasto laskee kohti Manttaalikujaa, joka on korttelin raja idässä. Manttaalikujan vastainen sivu on korttelin matalin kohta ja korkeimmillaan maasto on paikoituslaitoksen kohdalla. Korttelin lounaissivu Äyritietä vasten ja itäreuna Manttaalikujaa vasten ovat kaupunkikuvallisesti merkittäviä koko Annefred eteläisen asemakaava-alueen rajoja.

Rakennukset

Rakennukset muodostavat umpikorttelin, jonka luoteissivulla on pysäköintilaitos. Asuinrakennukset rakentuvat kiinni pysäköintilaitokseen ja korkeimmat rakennusmassat sijoittuvat korttelin itäreunalle Manttaalikujaa vasten. Rakennusmassojen korot ovat vaihteleva kerroslukujen IV ja VIII välillä.

Äyritien ja Tammiston kauppatien kulmaa tulee korostaa arkkitehtuurin keinoin.

Äyritien ja Tammiston kauppatien kulma on kaupunkikuvallisesti tärkeä kohta lähestyttäessä aluetta. Kulmaa voi korostaa korkeammalla kerroskorkeudella, erilaisilla julkisivukäsittelyllä ja massoittelulla. Kulman rakennus on korttelin korkein kohta. Korttelin kulman edustalle jää kortteliin kuuluvaa piha-aluetta, jota voi hyödyntää myös yhteistilojen ja liiketilan toimintojen laajenemiseen ulkotiloihin.

Porttikongit

Korttelissa on yksi porttikongi, jonka sijainti on asemakaavan mukaisesti Häkiläniitynkujalle. Porttikongin mitoituksessa on huomioitava huoltoajon mitoitus.

Liiketila

Korttelin 52333 kivijalkakerrokseen tulee sijoittaa Äyritien ja Tammiston kauppatien kulmaukseen liiketilaa vähintään 100 k-m^2.

Korttelin on osoitettu asemakaavan mukaan liiketila korttelin kaakkoiskulmaan. Liiketilan tulee avautua sekä Äyritielle että Tammiston kauppatien ja korttelin edustavalla olevalle piha-alueelle.

Yhteistilat

Korttelin toiminnalliset yhteistilat tulee rakentaa kootusti maantasokerrokseen Häkiläniitynkujan varteen ja Äyritien ja Manttaalikujan kulmaan liiketilan yhteyteen. Ohjeellinen sijainti korttelin ulkoiluvälinevarastoille on Manttaalikujan vastainen sivu, josta on myös hyvät yhteydet kevyenliikenteen reiteille. Mikäli korttelin varastotilat rakennetaan kootusti, tulee varastosta olla yhteys sekä korttelipihalle että kadulle. Manttaalikujalla maantasokerros voi olla ns. maanpäällinen kellari, kuitenkin niin, että julkisivu ei muodosta umpinaista ja mykkää pintaa erityisesti korttelin kulmien rakennuksissa.

Irtaimistovarastot suositellaan rakennettavaksi asuntojen yhteyteen asuinkerroksiin, jotta maantason kerrokset pysyvät mahdollisimman avoimina.

Kortteleihin 52331 ja 52333 tulee varata tilat kiinteistömuuntamoa varten.

Korttelimuuntamon ohjeellinen sijainti on korttelin LPA-alueella pysäköintilaitoksessa. Korttelin keskitetyn jätetilan ohjeellinen sijainti on myös LPA-alueella pysäköintilaitoksen yhteydessä.

Asunnot

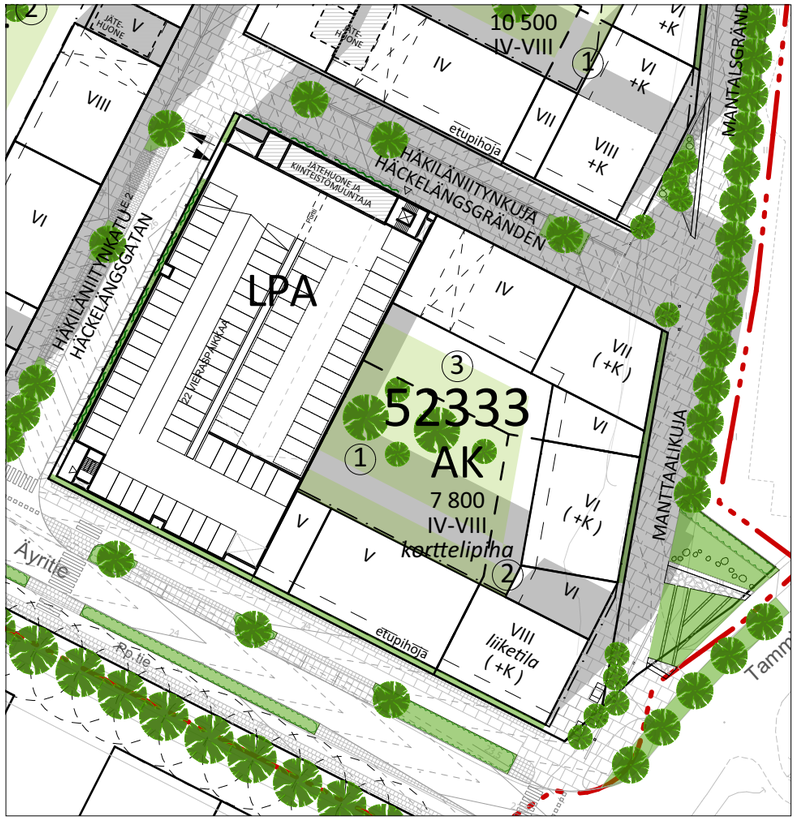
Maantasokerrokseen tulee sijoittaa asumista ainakin Äyritien varrelle. Asuntojen sisäänkäynti tulee järjestää kadulta. Maantason asuntojen esteetön sisäänkäynti voi olla pihan kautta. Etupihat ja lattioiden taso on korotettu katutasosta ja asunnon kadun puoleisten tilojen suunnittelussa tulisi huomioida tilojen mahdollisuudet asuinkäytön lisäksi esimerkiksi työtilana.

Maantasokerroksen liittyminen korkoihin

Maantasokerroksen kerroskorkeuden tulee olla minimissään 4 metriä. Kerroskorkeudesta voidaan poiketa Manttaalikujan vastaisella korttelin sivulla, jossa on mahdollista hyödyntää maanpäällistä tai osittain maanpäällistä kellaria. Kellarin yläpuoliset tilat voidaan toteuttaa normaalilla kerroskorkeudella. Maantasokerroksen asuntojen kadunpuoleisen osan tulee olla pääsääntöisesti kerroskorkeusohjetta noudattaen toteutettu, mutta maantasokerros voi olla tätä matalampi rakennusten korttelipihan puoleisilla sivuilla.

Leikkaus korttelista 52333, korttelin korkomaailma ja liittyminen ympäristöön, A R K - house arkkitehdit Oy

Ote viitesuunnitelmasta, kortteli 52333, A R K - house arkkitehdit Oy

Näkymä Äyritien ja Tammiston kauppatien kulmalta kohti korttelia 52333
A R K - house arkkitehdit Oy

LIITE: Kaupunginhallitus 24.08.2020 / 19 §

Kortteli 52333

Pihan viitesuunnitelma ja maantasokerroksen viitesuunnitelma, kortteli 52333,
Aino Landscaping & A R K - house arkkitehdit Oy

Merkintöjen selitykset

- Dynaaminen perennaistutus
- Dynaaminen pensasistutus
- Dynaaminen metsänpohjaniitty
- Monipuolinen pensas ja perennaistutus
- Nurmikko / asukkaan päätettävissä oleva alue
- Köynnösistutus
- Kivetys
- Nurmikivetys
- Turvahake
- Terassi
- Tukimuuri / aita
- Pyöräparkki (2 paikkaa)
- +24,2 Korkeusmerkintä
- Tiivis puusto
- Runsaasti kukkiva puu tai hedelmäpuu
- Sisäänkäynti
- Pergola
- Polku
- Kumi tai muu monitoimipinnoite

- Rappukäytävä / Tekniset tilat
- Asunto / Työtila-asunto
- Yhteistila
- VSS
- Liiketila

1:500 *N*

Piha

Piha on tyypillinen Annefredin korttelipiha, jossa toteutetaan metsäkonseptia. Pysäköintilaitoksen seinä on pihassa hallitseva ja sen ilmeen suunnittelemiseen tulee kiinnittää erityistä huomiota. Korttelin tulvareitti suuntautuu pohjoiseen Häkiläniitynkuja suuntaan.

Korttelin leikkiteemana on liukuminen. Pysäköintilaitoksen seinää voidaan hyödyntää leikkiteeman toteuttamisessa. Sitä vasten voidaan kasata maakumpare, jolloin liukuminen voidaan toteuttaa rinneliukumäkinä tai seinustalla voidaan hyödyntää vertikaaleja leikkivälineitä, esimerkiksi Lappsetin Wall-Holla-leikkivälinesarjaa johon on integroitu liukumäki.

Adobe Stock / sjull4ka – stock.adobe.com

Aino landscaping / A Pöllänen

LIITE: Kaupunginhallitus 24.08.2020 / 19 §

Kortteli 52334

Kortteli 52334 rajautuu idässä Manttaalikujaan ja luoteessa alueen sisäiseen aukioon, Häkiläniitynaukioon. Ympäröivien katualueiden maasto on korkeimmillaan korttelin Häkiläniitynaukion vastaisella korttelin sivulla. Korttelia reunustavat alueen sisäiset kadut, Annefredinkatu ja Hälikäniitynkatu laskevat kohti Manttaalikujaa.

Rakennukset

Rakennukset muodostavat umpikorttelin, jonka korkeimmat rakennusmassat sijoittuvat korttelin itäreunalle Manttaalikujaa vasten. Rakennusmassojen korot ovat vaihteleva kerroslukujen IV ja VIII välillä.

Porttikongit

Kortteliin tulee sijoittaa kaksi porttikongia asemakaavan ohjeellisen sijainnin mukaan, toinen Häkiläniitynaukiolle ja toinen Häkiläniitynkujalle. Porttikongien mitoituksessa tulee huomioida sekä visuaalinen että kulkuyhteys aukiolle sekä huolto- ja pelastusliikenteen reitit.

Yhteistilat

Korttelin eri yhtiöiden yhteistilat tulee rakentaa kootusti. Aktiivisten ja toiminnallisten tilojen tulee sijaita Häkiläniitynaukion vastaisella sivulla mahdollisen arkadin yhteydessä. Yhteistilojen tulee avautua aukion (ja arkadin) suuntaan ja arkadia voi käyttää yhteistilojen ulko-oleskeluun. Väestönsuojia ei saa sijoittaa arkadin yhteyteen.

Ulkoiluvälinevarastojen ohjeellinen sijainti on korttelin Manttaalikujan vastainen sivu, josta on myös hyvät yhteydet kevyenliikenteen reiteille. Manttaalikujalla maantasokerros voi olla ns. maanpäällinen kellari, kuitenkin niin, että julkisivu ei muodosta umpinaista ja mykkää pintaa. Kun korttelin varastotilat rakennetaan kootusti, tulee varastosta olla yhteys sekä korttelipihalle että kadulle.

Irtaimistovarastot suositellaan rakennettavaksi asuntojen yhteyteen asuinkerroksiin, jotta maantason kerrokset pysyvät mahdollisimman avoimina.

Asunnot

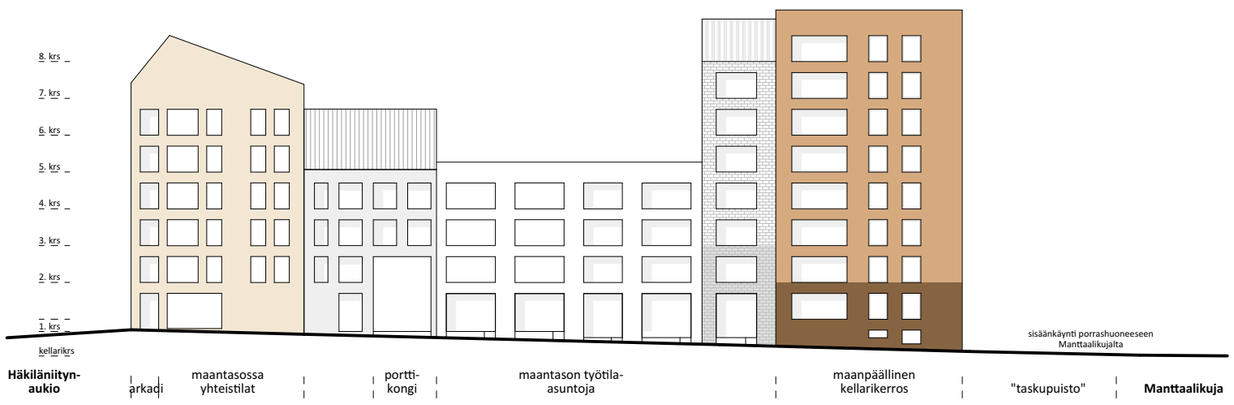
Maantasokerrokseen tulee sijoittaa asumista Häkiläniitynkujan ja Annefredinkadun varsille. Maantason asuntojen pääsisäänkäynti tulee järjestää kadulta. Asuntojen esteetön sisäänkäynti voi olla pihan kautta. Häkiläniitynkujan asunnot voivat olla ns. työtila-asuntoja.

Maantasokerroksen liittyminen korkoihin

Manttaalikujaa vasten on mahdollista rakentaa kellaria, jonka kerroskorkeus on alle neljän metrin ohjeisen leikkauksen mukaisesti. Maantasokerroksen korkeammasta kerrosluvusta voidaan poiketa myös kellarin yläpuolisessa, korttelipihan tasolla olevassa maantasokerroksessa. Häkiläniitynkujan ja Annefredinkadun varteen sijoittuvissa maantason asunnoissa ja yhteistiloissa kadunpuoleisen tilan tulee olla pääsääntöisesti korkeampi kerroskorkeudeltaan, mutta korttelipihan puolella kerroskorkeus voi olla tätä matalampi.

Ote viitesuunnitelmasta, kortteli 52334,
A R K - house arkkitehdit Oy

Korttelin 52334 julkisivu
Häkiläpellonkujalle

Julkisivu Häkiläpellonkadulle
korttelin korkomaailma ja liittyminen ympäristöön,
A R K - house arkkitehdit Oy

Leikkaus korttelista 52334

Korttelin poikkileikkaus
korttelin korkomaailma ja liittyminen ympäristöön,
A R K - house arkkitehdit Oy

LIITE: Kaupunginhallitus 24.08.2020 / 19 §

Kortteli 52334

Pihan viitesuunnitelma ja maantasokerroksen viitesuunnitelma, kortteli 52334,
Aino Landscaping Oy & A R K - house arkkitehdit Oy

Merkintöjen selitykset

- Dynaaminen perennaistutus
- Dynaaminen pensasistutus
- Dynaaminen metsänpohjaniitty
- Monipuolinen pensas ja perennaistutus
- Nurmikko / asukkaan päätettävissä oleva alue
- Köynnösistutus
- Kivetys
- Nurmikivetys
- Turvahake
- Terassi
- Tukimuuri / aita
- Pyöräparkki (2 paikkaa)
- +24,2 Korkeusmerkintä
- Tiivis puusto
- Runsaasti kukkiva puu tai hedelmäpuu
- Sisäänkäynti
- Pergola
- Polku
- Kumi tai muu monitoimipinnoite

- Rappukäytävä / Tekniset tilat
- Asunto / Työtila-asunto
- Yhteistila
- VSS
- Liiketila

1:500 *N*

Piha

Piha on tyypillinen Annefredin korttelipiha, jossa toteutetaan metsäkonseptia. Korttelin tulvareitti suuntautuu itään Häkiläniitynaukion suuntaan.

Korttelin leikkiteemana on ryömintä. Teemaa voidaan toteuttaa esimerkiksi puisilla ryömimisputkilla, maakumpareina, joiden läpi pääsee ryömimään tai erilaisina majoina.

Adobe Stock / Tomsickova – stock.adobe.com

Adobe Stock / sonemeans – stock.adobe.com

Liitteet

1. Asemakaavakartta

2. Asemakaavamääräykset

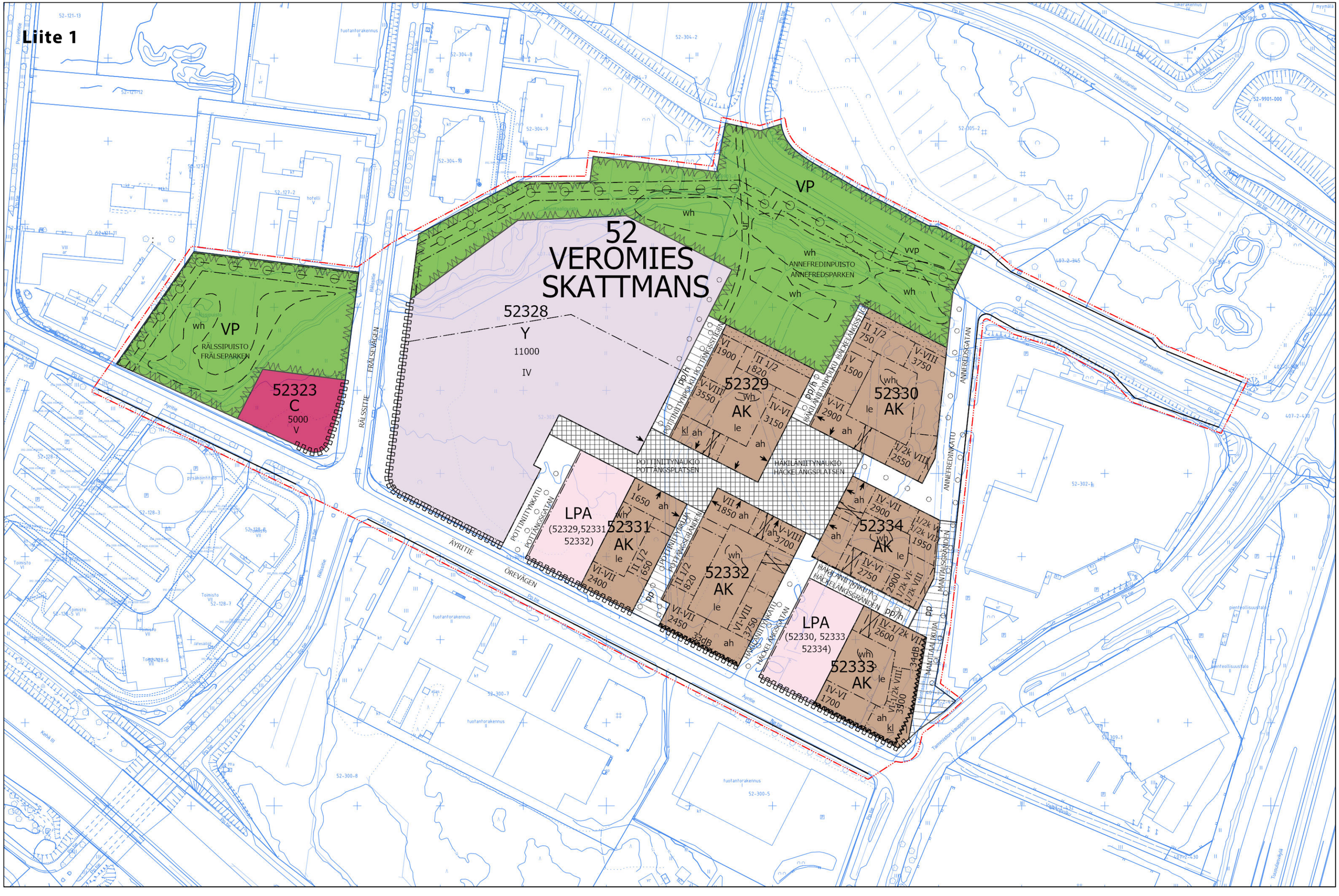
3. Ilmakuva

4. Havainnekuvat

5. Taidekonsepti

LIITE: Kaupunginhallitus 24.08.2020 / 19 §

Liite 1

LIITE: Kaupunginhallitus 24.08.2020 / 19 §

ASEMAKAAVAN MUUTOSEHDOTUS

Liite 2

Kaava-alueen numero Planområdets nummer	Päiväys Datum
002373	11.8.2020 1/9

Vantaan kaupunki

ANNEFRED ETELÄINEN

Kaupunginosa 52, Veromies

Asemakaavan muutos
Korttelit 52323, 52328 - 52334
sekä katu-, tori- ja virkistysalueet.

1:2000

Vanda stad

ANNEFRED SÖDRA

Stadsdel 52, Skattmans

Ändring av detaljplanen
Kvarteren 52323, 52328 - 52334
samt gatu-, torg- och rekreationsområden.

1:2000

ASEMAKAAVAMERKINTÖJÄ JA -MÄÄRÄYKSIÄ:

3 m kaava-alueen rajan ulkopuolella oleva viiva.

AK

Asuinkerrostalojen korttelialue

Yleistä

Alueen arkkitehtuurin ja ympäristörakentamisen tulee olla laadukasta ja toteutuksen korkeatasoista.

Kortteleista ja rakennuksista tulee muodostaa kaupunkimainen kokonaisuus arkkitehtuurin keinoin.

Jokaisesta korttelista tulee laatia kokonaissuunnitelma rakennusten massoittelun, rakennustyyppien, materiaalien ja kattomuotojen osalta.

Jokaisesta korttelista tulee laatia koko korttelia koskeva yhtenäinen pihasuunnitelma sekä valaistussuunnitelma tonttijaosta riippumatta. Näiden suunnitelmien tulee olla rakennustapaohjeessa määriteltyjen konseptien mukaisia ja toteutuksien kortteleittain erilaisia.

Asemakaavan alueella tulee noudattaa taideohjelmaa, joka on avattu rakennustapaohjeessa. Taide tulee liittää jo alkuvaiheessa kaikkeen arkkitehtuuri- ja ympäristösuunnitteluun.

Korttelialueelle saa sijoittaa asumisen lisäksi liike-, toimisto-, työ- ja palvelutiloja.

Kortteleissa on noudatettava asemakaavaa varten laadittua rakentamistapaohjetta, joka on asemakaavan selostuksen liitteenä.

Rakennusoikeus

Liike-, toimisto-, työ- ja palvelutiloja saa rakentaa maantasokerrokseen asemakaavan merkityn kerrosalan lisäksi.

Asumista palvelevia tiloja kuten irtaimisto-, ulkoiluväline-, lastenvaunuvarastoja, huolto- ja jätetiloja, sauna- ja asukastiloja, kuten kerho- ja harrastetiloja sekä valokuiluja saa rakentaa kaavassa osoitetun rakennusoikeuden lisäksi enintään 15% rakennusoikeudesta. Nämä tilat eivät mitoita autopaikkoja.

Asemakaavaan merkityn rakennusoikeuden lisäksi saa rakentaa viherhuoneita. Ne eivät mitoita autopaikkoja.

DETALJPLANBETECKNINGAR OCH

Linje 3 m utanför planområdets gräns.

Kvartersområde för flervåningshus.

Allmänt

Områdets arkitektur och miljöbyggande ska vara högklassigt och genomförandet ska hålla hög kvalitet.

Av kvarteren och byggnaderna ska en urban helhet bildas genom arkitektoniska medel.

För varje kvarter ska en helhetsplan utarbetas med avseende på byggnadernas gestaltning, byggnadstyper, material och takformer.

För varje kvarter ska en enhetlig plan över gården utarbetas som gäller hela kvarteret samt en belysningsplan oberoende av tomtindelningen. Dessa planer ska överensstämma med de koncept som definierats i anvisningarna om byggnadssätt och utförandet ska variera kvartersvist.

I detaljplaneområdet ska det konstprogram iakttas som åskådliggjorts i anvisningarna om byggnadssätt. Konst ska redan i inledningsskedet tas med i all arkitektonisk planering och miljöplanering.

Utöver boende får affärs-, kontors-, arbets- och servicelokaler placeras i kvartersområdet.

I kvarteren ska de anvisningar för byggnadssättet följas som utarbetats för detaljplanen och som ingår som bilaga till detaljplanebeskrivningen.

Byggrätt.

Affärs-, kontors-, arbets- och servicelokaler får byggas på markplansvåningen utöver den våningsyta som angetts i detaljplanen.

Utöver den byggrätt som anvisats i byggrätten får högst 15 % av byggrätten användas för byggande av utrymmen som betjänar boendet, som förråd för lös egendom, friluftsutrustning, barnvagnar, serviceutrymmen och soprum, bastu- och invånarutrymmen, som klubb- och hobbylokaler samt ljusbrunnar. Dessa utrymmen räknas inte med i dimensioneringen av bilplatser.

Utöver den byggrätt som angetts i detaljplanen får grönrum byggas. Dessa räknas inte med i dimensioneringen av bilplatser.

LIITE: Kaupunginhallitus 24.08.2020 / 19 §

Porrashuoneiden 15 k-m2 ylittävän osan kussakin kerroksessa saa rakentaa asemaakaavassa osoitetun kerrosalan lisäksi. Tällöin porrashuoneiden tulee olla viihtyisiä ja luonnonvaloisia.

Varsinaisen porrashuoneen lisäksi palotilanteessa poistumista palvelevan erillisen porrashuoneen saa rakentaa asemakaavassa osoitetun kerrosalan lisäksi.

Asuntokohtaiset irtaimistovarastot voidaan sijoittaa asuntojen yhteyteen tai ullakolle rakennusoikeuden lisäksi.

Saunatilat voidaan sijoittaa kattokerrokseen kerrosluvun estämättä.

IV-konehuoneen saa rakentaa rakennusoikeuden lisäksi kerrosluvun estämättä vesikaton alapuolelle.

Asukkaiden yhteistilat, polkupyörävarastot, sekä harrastetilat tulee sijoittaa korttelikohtaisesti keskitettyinä pääosin kortteleiden maantasokerrokseen. Tilojen tulee avautua pääosin aukioiden tai kadun suuntaan.

Äyritien varteen sekä Pottiniitynaukion ja Häkiläniitynaukion ympärillä olevien rakennusten 1. kerrokseen tulee rakentaa aktiivisia ja katutilaan avautuvia tiloja, kuten asumista palvelevia kerho- ja monitoimihuoneita, pesuloita ja harrastehuoneita tai työ- ja liiketiloja vähintään 50 % asemakaavassa ah-merkinnällä osoitetun rakennusalan pinta-alasta. Tilojen tulee olla yhdistettävissä ja jaettavissa ja niiden tulee olla sellaisia, että ne voidaan myöhemmin muuttaa liiketiloiksi.

Korttelin 52329 kivijalkakerrokseen tulee sijoittaa Pottiniitynaukion ja Pottiniitynpolun kulmaukseen liiketilaa vähintään 100 k-m2. Liiketilan tulee soveltua ravintolakäyttöön.

Korttelin 52333 kivijalkakerrokseen tulee sijoittaa Äyritien ja Tammiston kauppatien kulmaukseen liiketilaa vähintään 100 k-m2.

Jokaisen korttelin maantasokerrokseen tulee sijoittaa kadun suuntaan avautuvia asuntoja. Huoneistoihin tulee olla oma sisäänkäynti ensisijaisesti kadulta tai toissijaisesti korttelipihalta.

Korttelit

Kortteleiden tulee olla umpikortteleita, joissa rakennukset ovat toisissaan pääosin kiinni. Asemakaavassa osoitetut kulkuaukot tulee toteuttaa rakennuksiin vähintään kahden kerroksen korkuisina ja niiden päälle tulee sijoittaa kerroksia tai vastaavia rakenteita. Arkadin kohdalla kulkuaukko saa tästä poiketen olla arkadin korkuinen.

Jokaisen korttelin tulee olla massoittelultaan monimuotoinen. Kortteleissa tulee olla rakennuskohtaista vaihtelua rakennusten muodoissa ja yksityiskohdissa, kattomuodoissa, kerrosluvuissa sekä räystäslinjan korkeudessa.

Rakennusten julkisivujen ja massoittelun tulee olla suunniteltu vaihtelevaksi niin, että julkisivun tyyli muuttuu sisäänvetojen, värin, materiaalin, mittakaavan ja ikkunajaon koon tai sijoittelun suhteen.

Kunkin korttelijulkisivun on muodostuttava vähintään kahden rakennuksen julkisivusta.

Kortteliin 52329 tulee varata tila kiinteistömuuntamoa varten.

Jätetilat tulee sijoittaa asuinrakennukseen tai LPA-korttelin pysäköintitaloon korttelikohtaisesti keskitettyinä.

En del av trapphusen som överstiger 15 m²-vy får byggas på varje våning utöver den i detaljplanen anvisade våningsytan. I sådana fall ska trapphusen vara trivsamma och ha dagsljusinsläpp.

Förutom den våningsyta som anvisats i detaljplanen får ett separat trapphus som fungerar som utgång i händelse av brand byggas utöver det egentliga trapphuset.

Bostadsvisa förråd för lös egendom kan placeras i anslutning till bostäderna eller på vinden utöver byggrätten.

Bastuutrymmen kan placeras på takvåningen utan att våningstalet utgör ett hinder.

Utöver byggrätten får ett ventilationsmaskinrum byggas under yttertaket utan att våningstalet hindrar det.

Gemensamma utrymmen för de boende, cykelförråd och hobbyutrymmen ska placeras kvartersvis koncentrerade huvudsakligen i kvarterens markplansvåning. Utrymmena ska huvudsakligen öppnas upp i de öppna platsernas eller gatans riktning.

Vid Örevägen och på 1:a våningen i byggnaderna kring Pottängsplatsen och Häckelängsplatsen ska aktiva utrymmen byggas som öppnar upp mot gaturummet, som klubb- och allaktivitetsrum, tvättstugor och hobbyrum eller arbets- och affärslokaler på minst 50 % av den byggnadsyta som beteckna ts med beteckningen ah i detaljplanen. Utrymmena ska kunna gå att koppla ihop och dela upp och de ska vara sådana att de senare kan ändras till affärsutrymmen.

I stenfotsvåningen i kvarteret 52329 ska minst 100 m²-vy affärsutrymmen placeras i hörnet av Pottängsplatsen och Pottängsstigen. Affärsutrymmet ska lämpa sig för restaurangbruk.

I stenfotsvåningen i kvarteret 52333 ska minst 100 m²-vy affärsutrymmen placeras i hörnet av Örevägen och Rosendals handelsväg.

Bostäder som öppnar upp mot gatan ska placeras på markplansvåningen i varje kvarter. Lägenheterna ska ha en egen ingång i första hand från gatan eller i andra hand från kvartersgården.

Kvarter

Kvarteren ska bestå av slutna kvarter där byggnaderna huvudsakligen är sammankopplade. De passager som märkts ut i detaljplanen ska förverkligas i byggnaderna så att de är minst två våningar höga och ovanpå dem ska våningar eller motsvarande konstruktioner placeras. Vid arkaden får passagen i avvikelse från detta vara lika hög som arkaden.

Varje kvarter ska vara varierande till volymgestaltningen. I kvarteren ska det finnas byggnadsvis variation i byggnadernas former och detaljer, takformer, våningstal och takfotslinjens höjd.

Byggnadernas fasader och utformning ska vara planerade på ett varierande sätt, så att fasadens stil förändras i relation till indragningar, färg, material, dimensioner och fönsterindelningens storlek eller placering.

Varje kvartersfasad ska bestå av minst två byggnadsfasader.

I kvarteret 52329 ska plats reserveras för en fastighetstransformator.

Soprum ska placeras i bostadshus eller i LPA-kvarterets parkeringshus kvartersvis koncentrerade.

Vesihuolto tulee toteuttaa korttelialueen yhteisenä tonttijaosta huolimatta, mikäli liitospaikka sitä edellyttää.

Korttelin yksityisiä vesihuoltolinjoja, pumppaamoja tai rasvanerotuskaivoja ei saa sijoittaa katualueelle.

Yleisten alueiden valaisimia voidaan sijoittaa rakennusten seinään.

Asuinrakennusten ulkokuoren ääneneristävyyden ΔL tieliikenne- ja lentomelua vastaan on oltava vähintään 32 dB, jollei kaavakartan merkinnöin ole toisin osoitettu.

Asuntojen suuntaamisessa tulee pyrkiä siihen, että asunnot eivät avaudu ainoastaan julkisivulle, jolle kohdistuvan melun taso ylittää 65 dB päiväajan keskiäänitasona laskettuna.

Korttelin 52329 rakentaminen tulee ajoittaa Y-korttelin 52328 rakentamisen ensimmäisen vaiheen kanssa yhteen niin, että korttelin rakennusmassat suojaavat tulevan päiväkodin pihaa.

Kortteleiden vaiheittain rakentamisessa tulee huomioida keskeneräisten kortteleiden oleskelupihojen riittävä väliaikainen melusuojaus.

Julkisivut

Rakennusten julkisivujen tulee olla arkkitehtuuriltaan, materiaaleiltaan ja kaupunkikuvaltaan korkealuokkaisia.

Kortteleiden katujulkisivujen tulee olla paikallamuurattuja tai antaa paikalla toteutetun julkisivun vaikutelma. Mahdolliset elementtisaumat tulee häivyttää ja suunnitella osaksi julkisivua.

Äyritien ja Tammiston kauppatien kulmaa tulee korostaa arkkitehtuurin keinoin.

Jokaisessa asunnossa, jossa on vähintään kaksi huonetta, tulee olla parveke, terassi, piha tai viherhuone. Yhden asuinhuoneen asunnoissa tulee olla vähintään ranskalainen parveke.

Kadun ja aukioiden puoleisten parvekkeiden tulee olla pääosin sisäänvedettyjä tai antaa sisäänvedettyjen parvekkeiden vaikutelma. Aukioiden ja Äyritien varrella rakennuksen julkisivupinnan alasta osan tulee olla lämmintä seinäpintaa.

Rakennuksen kadunpuoleiseen julkisivuun saa rakentaa yksittäisiä kaupunkikuvallisesti perusteltuja ulokeparvekkeita.

Kadun tai aukion puoleisten parvekkeiden kantavat rakenteet tulee tehdä maantasossa pilareina tai parvekkeiden tulee olla ripustettuja. Kadulle aukeavien maantasoasuntojen etupihojen välissä sallitaan myös levymäiset pieliseinät.

Parvekkeilla ja asuntojen terasseilla tulee teknisin ratkaisuin huolehtia siitä, että ohjearvojen mukainen melutaso ei ylity.

Porrashuoneiden sisäänkäyntejä tulee korostaa arkkitehtuurin keinoin.

Ilmanvaihtokonehuoneet ja muut talotekniset laitteet tulee sovittaa luontevaksi osaksi rakennusten arkkitehtuuria ja materiaaleja.

Vattenförsörjning ska ordnas gemensamt för kvartersområdet oberoende av tomtindelningen, ifall anslutningsplatsen förutsätter det.

Kvarterets privata vattenförsörjningsledningar, pumpstationer eller fettavskiljningsbrunnar får inte placeras på gatuområdet.

Armaturer för allmänna områden kan placeras på byggnadernas vägg.

Ljudisoleringen ΔL mot vägtrafik- och flygbuller i bostadshusens ytterhölje ska vara minst 32 dB, om inte något annat har angetts med beteckningar i plankartan.

Vid riktningen av bostäder ska man eftersträva att bostäderna inte öppnar upp endast mot en fasad där bullernivån överskrider 65 dB beräknat enligt den genomsnittliga ljudnivån dagtid.

Byggandet av kvarteret 52329 ska förläggas tidsmässigt till den första fasen av byggandet av Y-kvarteret 52328 så att kvarterens byggnadsmassor skyddar det blivande daghemmets gård.

Vid etappvist byggande av kvarteren ska man beakta att det temporära bullerskyddet är tillräckligt på de ofullbordade kvarterens vistelsegårdar.

Fasader

Byggnadernas fasader ska hålla hög standard till sin arkitektur, sina material och med tanke på stadsbilden.

Kvarterens gatufasader ska vara murade på plats eller ge intryck av att vara fasader som är byggda på platsen. Eventuella elementfogar ska döljas och planeras som en del av fasaden.

Hörnet av Örevägen och Rosendals handelsväg ska framhävas med arkitektoniska medel.

Varje bostad med minst två rum ska ha en balkong, en terrass, en gård eller ett grönrum. Bostäder med ett bostadsrum ska ha minst en fransk balkong.

Balkonger mot gatan och de öppna platserna ska huvudsakligen vara indragna eller ge intryck av att vara indragna balkonger. Vid de öppna platserna och Örevägen ska en del av byggnadsfasadens yta bestå av varm väggyta.

Enskilda utskjutande balkonger som är stadsbildsmässigt motiverade får byggas i byggnadens fasad mot gatan.

De bärande konstruktionerna i balkongerna mot gatan eller den öppna platsen ska byggas som pelare på markplanet eller så ska balkongerna vara upphängda. Mellan entrégårdarna till de markplansbostäder som öppnar upp mot gatan tillåts också skivformade kantväggar.

På balkonger och bostädernas terrasser ska det genom tekniska lösningar sörjas för att bullernivån enligt riktvärdena inte överskrids.

Trapphusens entréer ska framhävas genom arkitektoniska medel.

Ventilationsmaskinrum och övriga hustekniska anordningar ska integreras som en naturlig del av byggnadernas arkitektur och material.

LIITE: Kaupunginhallitus 24.08.2020 / 19 §

Kivijalka

Katualueen ja aukioiden puolelle tulee muodostaa avoin, toiminnallinen ja katutilaa aktivoiva kivijalkakerros, joka on korkeudeltaan vähintään 4 m. Tätä matalampi kerroskorkeus sallitaan korttelipihojen puolella, Manttaalikujaan rajautuvissa rakennuksissa, pientaloissa sekä perusteluista syistä vähäissä määrin kadun puolella.

Kivijalkakerrosta on korostettava arkkitehtuurin keinoin, runsaalla aukotuksella, materiaaleilla, väreillä, rakennusosilla ja/tai valaistuksella.

Aukioiden puoleisille kortteleiden reunoille saa rakentaa arkadin, jonka korkeus on vähintään 4 m.

Porrashuoneisiin on oltava kulku sekä kadulta että pihalta tai kulkuaukosta.

Katualueen tai aukion puolella sijaitseviin liike- ja yhteiskäyttöisiin tiloihin tulee olla suora kulkuyhteys kadulta/aukiolta ja ne tulee yhdistää ulkotiloihin suurin ikkunoin ja ovin.

Pihat

Jokaisesta korttelista tulee laatia pihasuunnitelma, jossa vihertehokkuuden tavoiteluvun tulee olla 1,0.

Pihat tulee suunnitella ja toteuttaa yhtenäisenä kokonaisuutena tonttijaosta riippumatta.

Pihan kasvillisuus tulee istuttaa monilajiseksi, kerrokselliseksi sekä dynaamiseksi kasviyhdyskunnaksi rakentamistapaohjeessa määritellyn metsäkonseptin mukaisesti.

Pihojen suunnittelussa tulee huomioida eri-ikäisten käyttäjien tarpeet, monipuolinen kasvillisuus, hulevesien viivytys ja yhteisöllisyys.

Piha-alueelle tulee istuttaa myös suuriksi kasvavia puulajeja, joiden elinmahdollisuudet tulee varmistaa riittävillä kasvualustoilla ja lajivalinnoilla esirakentamisen pengerrysmaaperään soveltuen.

Hulevesien viivytys tulee toteuttaa kortteleittain erillisen hulevesisuunnitelman mukaisesti.

Kadun ja/tai aukion varteen sijoittuvan rakennuksen ja katualueen ja/tai aukion välinen tila tulee kivetä, istuttaa tai muutoin käsitellä osana laadukasta kaupunkimaista katutilaa ja sen tulee liittyä sujuvasti katuun ja/tai aukioon.

Pihalle ei saa rakentaa erillisiä talousrakennuksia.

Asuntokohtaisia sisääntulopihoja / etupuutarhoja saa rakentaa kadun suuntaan. Pihat tulee rajata katualueesta istutuksin tai rakenteellisin keinoin.

Äyritien puolelle rakennettavat asuntokohtaiset oleskelupihat tulee korottaa katutasoa ylemmäs yksityisyyden varmistamiseksi.

Tontteja ei saa aidata ja korttelipihan tulee olla yhteiskäytössä.

Pihojen tulee olla läpikuljettavia, eikä korttelin kulkuaukkoja saa sulkea.

Pihoille ei saa sijoittaa pysäköintiä eikä pelastautumiseen tarvittavia nostopaikkoja.

Stenfot

På gatuområdets och de öppna platsernas sida ska en öppen och f unktionell minst 4 m hög stenfotsvåning bildas som aktiverar gaturummet. En lägre våningshöjd tillåts på kvartersgårdarnas sida, i byggnader som gränsar mot Mantalsgränden, i småhus och av motiverade skäl också i liten mån på gatans sida.

Stensfotsvåningen ska framhävas med arkitektoniska medel, ett stort antal öppningar, material, färger, byggnadsdelar och/eller belysning.

På de kvarterskanter som ligger mot de öppna platserna får en arkad byggas med en höjd av minst 4 m.

Trapphusen ska ha en ingång både från gatan och gården eller från passagen.

Affärslokaler och utrymmen för gemensamt bruk på gatuområdets eller den öppna platsens sida ska ha en direkt förbindelse från gatan/den öppna platsen och de ska anslutas till uterummen med stora fönster och dörrar.

Gårdar

För varje kvarter ska en plan över gården utarbetas där gröneffektivitetens målsättningstal ska vara 1,0.

Gårdarna ska planeras och anläggas som en sammanhängande helhet oberoende av tomtindelningen.

Gårdens växtlighet ska planteras så att den i enlighet med det skogskoncept som definierats i anvisningarna om byggnadssätt bildar ett dynamiskt växtsamhälle som består av många arter och bildar skikt.

Vid planeringen av gårdarna ska man beakta behoven hos användare i olika åldrar, mångsidig växtlighet, fördröjningen av dagvatten och gemenskap.

I gårdsområdet ska också högväxta trädslag planteras, vars livsbetingelser ska säkerställas med tillräckliga växtunderlag och val av arter så att de lämpar sig för grundberedningens terrasseringsjord.

Fördröjning av dagvatten ska ordnas kvartersvis i enlighet med en separat dagvattenplan.

Utrymmet mellan en byggnad som placeras vid en gata och/eller öppen plats och gatuområdet och/eller en öppen plats ska stenläggas, planteras eller annars behandlas som en del av ett högklassigt urbant gaturum och det ska ansluta till gatan och/eller den öppna platsen på ett smidigt sätt.

Fristående ekonomibyggnader får inte byggas på gården.

Bostadsvisa entrégårdar / entréträdgårdar får byggas i gatans riktning. Gårdarna ska avgränsas från gatuområdet med planteringar eller konstruktioner.

De bostadsvisa vistelsegårdarna som byggs på Örevägens sida ska höjas så att de ligger högre än gatunivån för att garantera skydd mot insyn.

Tomterna får inte inhägnas och kvartersgården ska användas gemensamt.

Det ska gå att passera genom gårdarna och kvarterets passager får inte stängas.

På gårdarna är det inte tillåtet att placera parkering eller lyftplatser som behövs för räddning.

Resurssiviisaus

Tontille toteutettavien rakennusten suunnittelussa ja rakentamisessa on kiinnitettävä erityistä huomiota energiatehokkuutta parantaviin ratkaisuihin. Asuinkerrostalojen tulee täyttää B2018-energiatehokkuusluokalle asetetut vaatimukset siten, että E-luku alittaa tason 80 kWh/m²/vuosi.

Rakennuslupaa haettaessa tulee esittää hiilijalanjälkilaskelma.

Alueen rakentamisessa tulee varautua uusiutuvan energian hyödyntämiseen. Uusituvan energian tuotantoon tarvittavat tekniset laitteet tulee suunnitella osana rakennusten arkkitehtuuria.

Pysäköinti

Polkupyöräpaikkoja tulee varata vähintään:
Asuminen: 2 pp/asunto
Liiketilat: 1 pp/50 k-m²

Polkupyöräpaikkojen tulee olla helposti käytettäviä ja säältä suojattuja.

Polkupyöräpaikkoja saa sijoittaa LPA-alueelle kortteleihin 52331 ja 52333.

Autopaikkojen vähimmäisnormit ovat:
Asuminen: 1 ap/100 k-m². Normin mukaisesta autopaikkamäärästä saa vähentää 15 %, kun autopaikat ovat nimeämättömiä. Vuorottaiskäytölle voidaan antaa lievennetyt autopaikka-vaatimukset erillisen selvityksen perusteella. Normin lisäksi tulee osoittaa 1 vieraspaikka/1 500 k-m² sekä lyhytaikaista huoltopysäköintiä sekä kotipalvelujen pysäköintiä varten 1 ap/5 000 k-m²,
Liiketilat: vähintään 1 ap/100 k-m²
Toimistotilat: 1 ap/50 k-m²

Vieraspaikat sijoitetaan LPA-alueille kortteleihin 52331 ja 52333. Huoltoa ja kotihoitoa varten varatut pysäköintipaikat sekä liikuntaesteisten pysäköintipaikat sijoitetaan alueen sisäisten katujen varrelle tai pysäköintitaloon kortteleihin 52331 ja 52333.

Kortteleiden 52328, 52329, 52331 ja 52332 autopaikat sijoitetaan LPA-alueelle kortteliin 52331.

Kortteleiden 52330, 52333 ja 52334 autopaikat sijoitetaan LPA-alueelle kortteliin 52333.

Resurssmarthet

Vid planeringen och byggandet av de byggnader som ska uppföras på tomten ska särskild vikt fästas vid lösningar som förbättrar energiprestandan. Flervåningshusen ska uppfylla kraven som ställts för energiprestandaklassen B2018 så att E-talet underskrider nivån 80 kWh/m²/år.

I samband med ansökan om bygglov ska en beräkning av koldioxidavtrycket presenteras.

Vid byggandet av området ska beredskap finnas för utnyttjande av förnybar energi. Tekniska anordningar som behövs för produktion av förnybar energi ska planeras som en del av byggnadernas arkitektur.

Parkering

Cykelplatser ska reserveras till ett antal av minst:
Boende: 2 cp/ bostad
Affärslokaler: 1 cp/50 m²-vy.

Cykelplatserna ska vara lättillgängliga och skyddade mot väder.

Cykelplatser får placeras i LPA-området i kvarteren 52331 och 52333.

Miniminormen för bilplatser är:
Boende: 1 bp/ 100 m²-vy. Det normenliga antalet bilplatser får minskas med 15 % när bilplatserna är omarkerade. Lättnader i kraven på bilplatser kan ges för växelvis parkering utgående från en separat utredning. Utöver normen ska 1 gästplats/1 500 m²-vy samt 1 bp/5 000 m²-vy anvisas för kortvarig serviceparkering och hemtjänstparkering.
Affärslokaler: minst 1 bp/100 m²-vy.
Kontorslokaler: 1 bp/50 m²-vy.

Gästplatserna placeras i LPA-områdena i kvarteren 52331 och 52333. Parkeringsplatser som reserverats för service och hemvård och parkeringsplatser för rörelsehindrade placeras vid områdets interna gator eller i parkeringshus i kvarteren 52331 och 52333.

Bilplatserna för kvarteren 52328, 52329, 52331 och 52332 placeras i LPA-området i kvarteret 52331.

Bilplatserna för kvarteren 52330, 52333 och 52334 placeras i LPA-området i kvarteret 52333.

Y

Yleisten rakennusten korttelialue.

Yleistä

Korttelialueelle saa sijoittaa julkisten palveluiden lisäksi väliaikaisesti myös liike-, toimisto-, työ- ja palvelutiloja.

Alueen arkkitehtuurin ja ympäristörakentamisen tulee olla laadukasta ja toteutuksen korkeatasoista.

Kortteliin 52328 tulee varata tila kiinteistömuuntamoa varten.

Kortteliin tulee sijoittaa taidetta.

Rakennukset

Rakennus tulee jakaa toiminnallisiin osiin siten, että eri osien muodoissa ja yksityiskohdissa, kerrosluvuissa sekä käytettävissä väreissä ja materiaaleissa on vaihtelua.

Yleisön käyttöön soveltuvia tiloja tulee sijoittaa kaupunkikuvallisesti tärkeisiin paikkoihin; Äyritien ja Rälssitien risteyksen äärelle sekä Pottiniitynaukion laidalle.

Rakennuksen maantasokerroksen tilojen tulee avautua kadun ja aukion suuntaan suurin ikkunoin ja/tai sisäänkäynnein.

Kvartersområde för allmänna byggnader.

Allmänt

Utöver offentlig service får också affärs-, kontors-, arbets- och servicelokaler temporärt placeras i kvartersområdet.

Områdets arkitektur och miljöbyggande ska ha en högklassig prägel och utförandet ska hålla hög nivå.

I kvarteret 52328 ska plats reserveras för en fastighetstransformator.

Konst ska placeras i kvarteret.

Byggnader

Byggnaden ska delas in i funktionella delar så att de olika delarna är varierande beträffande former och detaljer, våningstal och de färger och material som används.

Utrymmen som lämpar sig för allmänhetens bruk ska placeras på stadsbildsmässigt viktiga platser; i korsningen av Örevägen och Frälsevägen samt vid Pottängsplatsen.

Utrymmena på byggnadens markplansvåning ska öppna upp mot gatan och den öppna platsen med stora fönster och/eller entréer.

LIITE: Kaupunginhallitus 24.08.2020 / 19 §

Äyritien ja Rälssitien kulmaa tulee korostaa arkkitehtuurin keinoin.

Jätetilat tulee sijoittaa rakennukseen.

Katolle saa sijoittaa oppimista tukevaa toimintaa ja taukotiloja.

Rakennuksen ulkokuoren ääneneristävyyden ΔL tieliikenne- ja lentomelua vastaan on oltava vähintään 32 dB.

Rakennuksilla ja niiden välisillä rakenteilla on muodostettava korttelille melutasoltaan ohjearvon mukainen suojattu piha-alue. Mahdolliset piharakennukset ja meluaidat tulee toteuttaa osana rakennusten arkkitehtuuria.

Vaiheittain rakentamisessa tulee huolehtia mahdollisista tilapäisjärjestelyistä ohjearvon mukaisen melutason saavuttamiseksi vähintään osalla korttelin piha-alueesta.

Rakennus tulee varustaa koneellisella tulo- ja poisto-ilmanvaihdolla, jossa tuloilma on otettava kattotasolta tai pihan puolelta, mahdollisimman etäältä epäpuhtauslähteistä. Ilmanvaihtolaitteisto tulee varustaa riittävän tehokkailla suodattimilla.

Pihat

Tontin vihertehokkuuden tavoiteluvun tulee olla 1,0.

Rakennuksen ja katualueen välinen tila tulee kivetä, istuttaa tai muutoin käsitellä osana laadukasta kaupunkimaista katutilaa ja sen tulee liittyä sujuvasti katuun. Kivettyä aukioimasta tilaa tulee toteuttaa ainakin rakennuksen ja Rälssitien sekä Pottiniitynaukion väliin.

Pottiniitynpolun puoleiselle tontin reunalle tulee sijoittaa suurikasvuisia puita.

Hulevesien viivytys tulee toteuttaa erillisen hulevesisuunnitelman mukaisesti.

Huoltopiha tulee järjestää niin, ettei se korostu kaupunkikuvassa.

Tarvittaessa koululle voidaan järjestää huoltoajoa varten suuntaisliittymä Rälssitieltä liittymäkieltomerkinnästä huolimatta.

Pysäköinti

Vähimmäismäärä Y-korttelin toiminnoille on 40 autopaikkaa.

Y-korttelin autopaikat sijoitetaan korttelin 52331 LPA-alueelle.

Koulun ja päiväkodin saattoliikenne voidaan toteuttaa korttelin 52331 LPA-alueelle vuorottaispysäköintinä vieraspaikkojen kanssa.

Polkupyöräpaikkoja on toteutettava vähintään 450 kpl, joista osan tulee sijaita katoksissa.

Hörnet av Örevägen och Frälsevägen ska framhävas med arkitektoniska medel.

Soprum ska placeras i byggnaden.

Verksamhet som stödjer inlärning och pausrum får placeras på taket.

Ljudisoleringen ΔL mot vägtrafik- och flygbuller i byggnadens ytterhölje ska vara minst 32 dB.

Med byggnader och mellanliggande konstruktioner ska ett till sin bullernivå skyddat gårdsområde bildas för kvarteret. Eventuella gårdsbyggnader och bullerstaket ska uppföras som en del av byggnadernas arkitektur.

Vid etappvist byggande ska det sörjas för eventuella provisoriska arrangemang så att bullernivån uppnås enligt riktvärdet åtminstone på en del av kvarterets gårdsområde.

Byggnaden ska förses med mekanisk till- och frånluftsventilation, där tilluften ska tas från taknivån eller från gårdssidan på så stort avstånd från föroreningskällor som möjligt. Ventilationsanläggningen ska utrustas med tillräckligt effektiva filter.

Gårdar

Målsättningstalet för tomtens gröneffektivitet ska vara 1,0.

Utrymmet mellan byggnaden och gatuområdet ska stenläggas, planteras eller annars behandlas som en del av ett högklassigt urbant gaturum och det ska ansluta till gatan på ett smidigt sätt. Ett stenlagt område med karaktär av öppen plats ska anläggas åtminstone mellan byggnaden och Frälsevägen och Pottängsplatsen.

På kanten till tomten mot Pottängsstigen ska storvuxna träd placeras.

Fördröjning av dagvatten ska ordnas i enlighet med en separat dagvattenplan.

Servicegården ska anläggas så att den inte framhävs i stadsbilden.

Vid behov kan en ensidig anslutning ordnas till skolan från Frälsevägen oberoende av märket för anslutningsförbud.

Parkering

För Y-kvarterets funktioner är minimiantalet bilplatser 40 platser.

Y-kvarterets bilplatser placeras i LPA-området i kvarteret 52331.

Skolans och daghemmets avlämnings- och hämtningstrafik kan organiseras som växelvis parkering tillsammans med gästplatserna i LPA-området i kvarteret 52331.

Minst 450 st. cykelplatser ska förverkligas, varav en del ska vara placerade under takkonstruktioner.

C

Keskustatoimintojen korttelialue.

Yleistä

Kortteliin saa sijoittaa toimisto-, liike-, palvelu- ja näyttelytiloja, ympäristöhäiriötä tuottamattomia työ- ja tuotantotiloja sekä julkisen hallinnon tiloja.

Alueen arkkitehtuurin ja ympäristörakentamisen tulee olla laadukasta ja toteutuksen korkeatasoista.

Jätetilat tulee sijoittaa rakennukseen.

Kortteliin 52323 tulee varata tila kiinteistömuuntamoa varten.

Kvartersområde för centrumfunktioner.

Allmänt

I kvarteret är det tillåtet att placera kontors-, affärs-, service- och utställningslokaler, arbets- och produktionslokaler som inte stör miljön samt lokaler för offentlig förvaltning.

Områdets arkitektur och miljöbyggande ska ha en högklassig prägel och utförandet ska hålla hög nivå.

Soprum ska placeras i byggnaden.

I kvarteret 52323 ska plats reserveras för en fastighetstransformator.

Pihat

Tontin vihertehokkuuden tavoiteluvun tulee olla 0,7.

Piha-alue tulee toteuttaa kasvillisuudeltaan monipuolisena alueena.

Hulevesien viivytys tulee toteuttaa erillisen hulevesisuunnitelman mukaisesti.

Kadun varteen sijoittuvan rakennuksen ja katualueen välinen tila tulee kivetä, istuttaa tai muutoin käsitellä osana laadukasta kaupunkimaista katutilaa ja sen tulee liittyä sujuvasti katuun.

Resurssiviisaus

Tontille toteutettavien rakennusten suunnittelussa ja rakentamisessa on kiinnitettävä erityistä huomiota energiatehokkuutta parantaviin ratkaisuihin.

Rakennuslupaa haettaessa tulee esittää hiilijalanjälkilaskelma.

Alueen rakentamisessa tulee varautua uusiutuvan energian hyödyntämiseen. Uusituvan energian tuotantoon tarvittavat tekniset laitteet tulee suunnitella osana rakennusten arkkitehtuuria.

Pysäköinti

Polkupyöräpaikkoja tulee varata vähintään:
Liiketilat: 1 pp/50 k-m²
Toimistotilat: 1 pp/80 k-m²

Polkupyöräpaikkojen tulee olla helposti käytettäviä ja säältä suojattuja

Autopaikkojen vähimmäisnormit ovat:
Liiketilat: vähintään 1 ap/100 k-m²
Toimisto 1 ap/50 k-m²

Gårdar

Målsättningstalet för tomtens gröneffektivitet ska vara 0,7.

Gårdsområdet ska förverkligas som ett område med mångsidig växtlighet.

Fördröjning av dagvatten ska ordnas i enlighet med en separat dagvattenplan.

Utrymmet mellan byggnaden som placeras vid gatan och gatuområdet ska stenläggas, planteras eller annars behandlas som en del av ett högklassigt urbant gaturum och det ska ansluta till gatan på ett smidigt sätt.

Resurssmarthet

Vid planeringen och byggandet av de byggnader som ska uppföras på tomten ska särskild vikt fästas vid lösningar som förbättrar energiprestandan.

I samband med ansökan om bygglov ska en beräkning av koldioxidavtrycket presenteras.

Vid byggandet av området ska beredskap finnas för utnyttjande av förnybar energi. Tekniska anordningar som behövs för produktion av förnybar energi ska planeras som en del av byggnadernas arkitektur.

Parkering

Cykelplatser ska reserveras till ett antal av minst:
Affärslokaler: 1 cp/50 m²-vy.
Kontorslokaler: 1 cp/80 m²-vy.

Cykelplatserna ska vara lättillgängliga och skyddade mot väder.

Miniminormen för bilplatser är:
Affärslokaler: minst 1 bp/100 m²-vy.
Kontor 1 bp/50 m²-vy.

VP

Puisto.

Alueelle muodostuu toiminnallisia vyöhykkeitä, joiden teemojen- kaupallisuus, oppiminen, liikunta ja viljelytulee näkyä puistossa.

Rälssipuisto on osa kaupalliseen toimintaan liittyvää vyöhykettä, mikä tulee huomioida puiston toiminnoissa.

Puiston suunnittelussa tulee huomioida alueelle laadittu taideohjelma.

Hule- ja tulvavesien käsittely tulee järjestää siten, että samalla luodaan erilaisia kaupunkipuiston paikkoja.

Park.

I området bildas verksamhetszoner vars teman - handel, inlärning, motion och odling - ska synliggöras i parken.

Frälseparken bildar en del av zonen för handelsverksamhet, vilket ska beaktas i parkens funktioner.

I parkens planering ska det för området utformade konstprogramet iakttas.

Hanteringen av dag- och svämvatten ska ordnas så att det samtidigt bildas olika slags platser för stadsparker.

LPA

Autopaikkojen korttelialue

Pysäköintitalon julkisivut tulee rakentaa korttelin arkkitehtuuria ja asuinrakennusten julkisivujen laatutasoa vastaaviksi. Pihan puolella pysäköintilaitosten seinän tulee estää pysäköinnistä aiheutuvat häiriöt asuinrakennuksiin ja korttelipihaan.

Pysäköintilaitoksen ylimmän kerroksen pinta-alasta tulee kattaa vähintään 40 % viherkattona. Aurinkopaneeleja saa sijoittaa katolle.

Kortteleihin 52331 ja 52333 tulee varata tilat kiinteistömuuntamoa varten.

Pysäköintilaitoksessa tulee varautua sähköautojen latauspisteisiin.

Pysäköintilaitoksin saa sijoittaa asukkaiden yhteistiloja, kuten polkupyörän säilytys- ja huoltotiloja sekä kortteleiden 52331 ja 52333 jätetiloja. Korttelin 52331 jätteenkeräys tulee hoitaa Pottiniitynkadun kautta.

Kvartersområde för bilplatser

Parkeringshusets fasader ska byggas så att de motsvarar kvarterets arkitektur och kvalitetsnivån hos bostadshusens fasader. På gårdssidan ska parkeringsanläggningarnas vägg förhindra störningar från parkeringen för bostadshusen och kvartersgården.

Minst 40 % av ytan på parkeringsanläggningens översta våning ska täckas med ett gröntak. Solpaneler får placeras på taket.

I kvarteren 52331 och 52333 ska plats reserveras för en fastighetstransformator.

I parkeringsanläggningen ska beredskap finnas för laddstolpar för elbilar.

I parkeringsanläggningarna får gemensamma utrymmen för de boende placeras, som utrymmen för förvaring och underhåll av cyklar samt soprum för kvarteren 52331 och 52333. Insamlingen av avfall från kvarteret 52331 ska ordnas via Pottängsgatan.

LIITE: Kaupunginhallitus 24.08.2020 / 19 §

Etelään ja länteen suuntautuvilla sekä asukkaiden pihaa rajaavilla julkisivuilla tulee käyttää köynnöksiä ja niille tulee varata riittävä kasvualusta sekä tarvittavat ritilärakenteet. Pottiniitynaukion sekä Häkiläniitynkujan puolella köynnökset voidaan sijoittaa katualueelle.

Fasader i sydlig och västlig riktning och fasader som gränsar till en boendegård ska förses med klätterväxter och för dem ska ett tillräckligt växtunderlag och nödvändiga gallerkonstruktioner reserveras. På Pottängsplatsens och Häckelängsgrändens sida kan klätterväxterna placeras i gatuområdet.

Rakennuksen ja katualueen välinen tila tulee pääasiassa kivetä, istuttaa tai käsitellä muutoin osana laadukasta kaupunkimaista katutilaa ja sen tulee liittyä sujuvasti katuun.

Utrymmet mellan byggnaden och gatuområdet ska huvudsakligen stenläggas, planteras eller annars behandlas som en del av ett högklassigt urbant gaturum och det ska ansluta till gatan på ett smidigt sätt.

Hulevesien viivytys tulee toteuttaa erillisen hulevesisuunnitelman mukaisesti.

Fördröjning av dagvatten ska ordnas i enlighet med en separat dagvattenplan.

Osa-alueen raja.

Gräns för delområde.

Poikkiviiva osoittaa rajan sen puolen, johon merkintä kohdistuu.

Tvärstrecken anger på vilken sida av gränsen beteckningen gäller.

Ohjeellinen alueen tai osa-alueen raja.

Riktgivande gräns för område eller del av område.

Risti merkinnän päällä osoittaa merkinnän poistamista.

Kryss på beteckning anger att beteckningen slopas.

52

Kaupunginosan numero.

Stadsdelsnummer.

VERO

Kaupunginosan nimi.

Stadsdelens namn.

52328

Korttelin numero.

Kvartersnummer.

ANNEFRED

Kadun, tien, katuaukion, torin, puiston tai muun yleisen alueen nimi.

Namn på gata, väg, öppen plats, torg, park eller annat allmänt område.

11000

Rakennusoikeus kerrosalaneliömetreinä.

Byggnadsrätt i kvadratmeter våningsyta.

IV

Roomalainen numero osoittaa rakennusten, rakennuksen tai sen osan suurimman sallitun kerrosluvun.

Romersk siffra anger största tillåtna antalet våningar i byggnaderna, i byggnaden eller i en del därav.

X

Alleviivaus osoittaa ehdottomasti käytettävän kaavamääräyksen.

Understreckningen anger planbestämmelse som ovillkorligen skall tillämpas.

Rakennusala.

Byggnadsyta.

kl

Rakennusala, jolle saa sijoittaa liiketiloja.

Byggnadsyta där affärslokaler får placeras.

ah

Rakennusala, jolle saa sijoittaa asumista palvelevia yhteiskäyttöisiä tiloja.

Byggnadsyta, på vilken det får placeras utrymme för gemensamt bruk som tjänar boendet.

Ohjeellinen rakennukseen jätettävä kulkuaukko.

Riktgivande genomfartsöppning i byggnad.

Nuoli osoittaa rakennusalan sivun, johon rakennus on rakennettava kiinni.

Pilen anger den sida av byggnadsytan som byggnaden skall tangera.

33 dB

Merkintä osoittaa rakennusalan sivun, jonka ulkokuoren ääneneristävyyden ΔL liikennemelua vastaan on oltava vähintään 33 dB.

Beteckningen anger den sida av byggnadsytan där ljudisoleringen ΔL mot vägtrafikbuller i ytterskiktet ska vara minst 33 dB.

le

Leikki- ja oleskelualueeksi varattu alueen osa

För lek och utevistelse reserverad del av område

l

Laatoitettava tai kivettävä alueen osa.

Områdesdel som ska beläggas med plattor eller sten.

ur

Ohjeellinen ulkoilureitti.

Riktgivande friluftsled.

vvp

Ohjeellinen viljelypalsta-alue.

Riktgivande odlingslottområde.

wh

Ohjeellinen hulevesialue.

Riktgivande dagvattenområde.

Istutettava alueen osa.

Del av område som skall planteras.

Istutettava puurivi/puuistutus. Sijainti kadun poikkileikkauksessa ohjeellinen.

Trädrad som skall bevaras/planteras

Katu.

Gata.

Katuaukio/tori.

Öppen plats/torg.

pp

Jalankululle ja polkupyöräilylle varattu katu/tie.

Gata/väg reserverad för gång- och cykeltrafik.

pp/h

Jalankululle ja polkupyöräilylle varattu katu/tie, jolla huoltoajo on sallittu.

Gata/väg reserverad för gång- och cykeltrafik där servicetrafik är tillåten.

Maanalaista johtoa varten varattu alueen osa.

Del av område reserverad för underjordisk ledning.

Katualueen rajan osa, jonka kohdalta ei saa järjestää ajoneuvoliittymää

Del av gatuområdes gräns där in- och utfart är förbjuden

(52329,52331, 52332)

Suluissa olevat numerot osoittavat korttelit, joiden autopaikkoja saa alueelle sijoittaa.

Siffrorna inom parentesen anger de kvarter vilkas bilplatser får förläggas till området.

Maaperän haitta-ainepitoisuus on tarkistettava ja tarvittaessa puhdistettava ennen rakennustöiden aloittamista

Jordmånens halt av skadliga ämnen ska kontrolleras och vid behov ska jorden saneras innan byggnadsarbetena inleds.

TONTTIJAKO
Tämän asemakaavan alueella oleviin kortteleihin on laadittava erillinen tonttijako, ellei kaavamerkinnöin ole toisin osoitettu.

TOMTINDELNING
För kvarteren på denna detaljplans område skall en separat tomtindelning göras, om inte via planteckningar annat

Kaupunkirakenne ja ympäristö
Asemakaavoitus

Stadsstruktur och miljö
Detaljplanering

Kaupunkimittaus

Asemakaavan pohjakartta täyttää sille asetetut vaatimukset.

Stadsmätning

Baskartan för detaljplanen uppfyller de krav som ställs på den.

Tasokoordinaatisto
ETRS-GK25,
korkeusjärjestelmä
N2000.

Plankoordinatsystemet
ETRS-GK25,
höjdsystemet
N2000.

Hyväksytty kaupunginvaltuustossa __/__20__

Godkänd av stadsfullmäktige __/__20__

LIITE: Kaupunginhallitus 24.08.2020 / 19 §

Liite 3

Ilmakuva etelästä, Suunnittelutoimisto AAMU

LIITE: Kaupunginhallitus 24.08.2020 / 19 §

Liite 4

Näkymäkuva kohti Häkiläniitynaukiota,
A R K - house arkkitehdit Oy

LIITE: Kaupunginhallitus 24.08.2020 / 19 §

Näkymäkuva Pottiniitynkadulta,
A R K - house arkkitehdit Oy

LIITE: Kaupunginhallitus 24.08.2020 / 19 §

Näkymäkuva korttelin 52332 sisäpihalta
A R K - house arkkitehdit Oy

LIITE: Kaupunginhallitus 24.08.2020 / 19 §

ANNEFRED TAIDEOHJELMA
ETELÄINEN
Harri Larjosto 2020
Kotiinpaluu

Esimerkkejä taiteen paikoista

Sisällysluettelo

- Johdanto
  Kotiinpaluu, taiteen teema 3-4
- Mehiläinen, Annefred-symboli 5
- Yhteisöllisyys 6
- Teosaihioita puistoihin ja katutiloihin 7
- Pääteos Mehiläispaviljonki 8
- Pääteoksen satelliitit 9
- Pääteoksen, Mehiläispaviljongin ja atomin (koulu, päiväkoti, monitoimipaikka) suhde 10-11
- Mehiläispaviljongin sijottuminen kartalla, sekä vaihtoehtoisia sijoittumisia sen satelliiteille 12
- Teosaihioita rakennuksiin ja ympäristöön 13-14
- Lähdön ja saapumisen jäljet, pesät ja paikat, mahdollisia sijoittumispaikkoja 15
- Projisointien ja valotaiteen mahdollisia sijoittumispaikkoja 16
- Tervapääskyt 17
- Kasvi ja eläinteemat asuinkortteleissa 18
- Taiteen sijoittumisen mahdollisuuksia kortteleittain 19-24
- Koulu, päiväkoti, monitoimitila ”atomi” 25
- Lisätietoa, viitteitä ja linkkejä 26

LIITE: Kaupunginhallitus 24.08.2020 / 19 §

Kotiinpaluu

Taideteokset ja niiden sijainnit muodostavat verkoston, kiinnostuksen kehän.

Taiteen teema on kotiinpaluu

Avainsanoja:

- lähtö ja saapuminen, koti, pesä, polut, reitit, kadut, väylät
- kävely, käveleminen, kulkeminen, lento, lentäminen, liike
- moniaistinen, kuudes aisti aistii tunnelman

LIITE: Kaupunginhallitus 24.08.2020 / 19 §

• Kotiinpaluu – Annefred eteläinen taide

Annefred eteläisen asemakaava-alueelle on laadittu taideohjelma sekä yleisille että korttelialueille. Taideohjelman tiivistelmä on rakentamistapaohjeessa.
Vantaan taidemuseo Artsin julkisen taiteen kuraattori Anne Kaarna-Suomi on laatinut Kotiipaluu – taidekonseptin, johon sisältyy teeman määrittely kaupunkitilassa, avainsanat ja narratiivit. Kuva- ja mediataiteilija Harri Larjoston laatiman Kotiinpaluu -taideohjelman lähtökohdat pohjautuvat konseptiin. Annefred eteläiseen sijoittuvat taideteokset muodostavat alueen pääteoksesta yleisiin ja yksityisiin tiloihin etenevän teemaattisesti yhtenäisen kokonaisuuden.

• Taiteen hengestä

Taiteen tulisi osaltaan palvella luonnon monimuotoisuutta ja säilymistä, olla flooran ja faunan käytettävissä.
Lajien uhanalaistuminen ja sukupuutto ovat aikamme suuria ongelmia. Asuinalueiden suunnittelussa ja siihen liittyvässä taiteessa tulisi huomioida tämä. Pienilläkin teoilla ja tiloilla on merkitystä. Se tarkoittaa teoksia, jotka ovat myös luonnon palveluksessa. Ne voivat toimia taiteen lisäksi aidosti luonnonvaraisten eläinten ja kasvien asuin- ja levähdyspaikkoina, kulkuväylinä ja piiloina.
Se voi tarkoittaa rehottamaan jätettyjä taskuja, taskupuistoja, viherkattoja, edulliseksi muokattuja kulkureittejä, suojaisia saarekkeita, monimuotoisuutta, **resilienssiä**. **Tämä tukee osaltaan koko Aviapolis-alueen ympäristöajattelua.**

LIITE: Kaupunginhallitus 24.08.2020 / 19 §

Annefredin symbolihyönteinen – kotiinpalaaja ja lähtijä – on mehiläinen

- YK julisti 2017 toukokuun 20. päivän maailman mehiläispäiväksi.
- Mehiläisen merkitys maapallon pölyttäjähyönteisenä on mittaamaton.
- Mehiläisen ekologia ja etologia, pesä, reitit, liike ja rakentelu, kuusikulmaiset kennostot toimivat vapaasti inspiraation lähteenä ja rinnastuksena muihin pikkueläimiin ja ja kotiinpaluun teemaan.
- Mehiläisten lento ja elämä tuo mieleen käsitteitä droneparvi, joukkoäly, parviäly, kiitoradat, lentosäteet ja reitit.

Mestarilentäjä mehiläinen

Työmehiläinen lentää noin 40 elinvuorokautensa aikana keskimäärin 800km noin kahden km:n säteellä hakemassa ravintoa ja hivenaineita, pääasiassa vettä, siitepölyä ja mettä pesään. Kauemmas ei hyödytä lentää, sillä silloin kerätty energia palaa matkantekoon. Lentonopeus on 30-50km tunnissa ja tapahtuu kauemmas mieluiten viivasuoraan ja kasvuston, puiden ja kattojen yläpuolella. Tuhansien lentäjien (pesässä saattaa olla jopa 50 000 mehiläistä) lentosuunnitelma perustuu aamun ensimmäisten lentäjien tuomaan tietoon minne kannattaa kiitää. Liikenne keskipäivällä, sadattuhannet nousut ja laskut pesäaukon kiitoradalla on huumaavaa katsottavaa ja hidastettu kuva kertoo ”dronearmeijan” täydellisestä ilmaherruudesta ja liikkeen hallinnasta.
Yhdyskunnan toimintoja rytmittää ja säätelee kuningatar, kaikkien emo.
Tosin yhdyskunta säätelee myös emoa. **Jos emo ei täytä tehtäväänsä, se ajetaan pois ja tilalle kasvatetaan uusi.** Yhdyskunnassa on vain yksi kuningatar, jos muita ilmestyy, vahvin kuningatar tappaa muut.

- Teoksissa on inspiroiduttu eläinten orgaanisista muodoista, liikkeestä ja käyttäytymisestä, abstrakteista jälkireitistöistä, verkostoista ja rakenteluista.
- Niissä paikoissa, joissa on mahdollista, pitää huomioida, onko teos mahdollista tehdä siten, että jokin eliö tai kasvi voisi käyttää sitä levähdys-, pesimä-, piilo- tai kasvupaikkana. Samoin tulee pohtia käytettävien materiaalien ekologisuutta, kestävyyttä.

LIITE: Kaupunginhallitus 24.08.2020 / 19 §

Yhteisöllisyys

- **Annefred appi, mobiili- ja tietokonesovellus asukkaille ja koululaisille**

Sovelluksella saa kameranäkymän taideteoksiin, joissa on elämää: hyönteishotellit, mehiläispaviljonki, jne.
Kommentointia moderoidaan koululla. Ohjelmassa voisi olla lisättyä todellisuutta. Ympäristössä liikkuessa, kännykällä teosta katsoessa ilmestyy jotain, teoksen selitys, tietoa, visaa tai kisaa ”Bongaa ötökkä” leikki tms.
Lisäksi asukkaat voisivat seurata alueen palveluita, infraa ja tehdä varauksia tiloihin jne, käydä keskustelua.

- **Paikallinen hunaja**

Pääteos, M**ehiläispaviljonki** antaa mahdollisuuden mehiläistarhaukseen tai sen seuraamiseen käytännössä.
Saataville tulee paikallinen hunaja, ”korttelihunaja”. Helsingissä, kuten maailman suurkaupungeissa ja niiden liepeillä mm Berliinissä ja New Yorkissa harjoitetaan mehiläisten kaupunkitarhausta, useimmiten ihmisten tietämättä. Puistoissa, katoilla, jopa parvekkeilla.
Vantaan aikuisopisto järjestää Kartanonkoskella, Pointissa, ehkäpä tulevaisuudessa Atomissa mehiläistenhoitokursseja.
Pääkaupunkiseudulla toimii useita alan yhdistyksiä ja tarhaajia, sekä ammattilaisia että harrastelijoita kuten Tuusulan mehiläistenhoitajat, Stadin tarhaajat ja hunajafrendit, Helsingin seudun mehiläistarhaajat jne. Aviapoliksen pohjoispuolella, esim Seutulan alueella ja lentokentän pohjoispuolella sekä Tuusulassa on laajaa mehiläistarhausta, satoja pesiä.

- **Annefred lahja**

Kaikille uusille asukkaille annetaan ”mehiläiskenno”-sateenvarjo, **taiteen sateenvarjo**.

LIITE: Kaupunginhallitus 24.08.2020 / 19 §

Teosaihioita puistoihin ja katutiloihin

- **Pääteos on MEHILÄISPAVILJONKI,** koko n 15 x 10 m, korkeus 4-5 m, lehtikuusesta valmistettu kennostorakenne.
- **Kotiinpaluun teema liittyy läheisesti mehiläisten elämään, joka on loputonta lähtöä ja paluuta pesään.**
- **Paviljongin muoto perustuu mehiläisten orgaaniseen villikennostorakennelmaan**, jonka Harri Larjoston tarhan mehiläiset ovat rakentaneet pesäänsä ja josta se on siirretty kuvattavaksi ja suurennettu ihmisen mittakaavaan. Paviljonki muodostaa laajan aaltoilevan katoksen. Sen katto on aaltoileva kennoputkirakenne. Kennoista osa on suljettu tarpeen mukaan. Katoksen päälle asennetaan mehiläisveistos ja rakennelma valaistaan. Katoksen alla on tila maailman ensimmäiselle mehiläisten **kaupunkitarhapaikalle, joka on samalla taideteos**, maisemaveistos, paviljonki, palatsi. Katokseen sijoittuu myös pieni varastovaja hoitotarvikkeita varten. Mehiläisten elämää pääsee seuraamaan läheltä suojaverkon/lasin takaa.

Teos sijoittuu Annefredin puistoon, kartassa on kolme mahdollista sijainti-paikkaa. Kaikki väylät, polut, reitit ja käytävät verkostuvat, linkittyvät sinne ja liittyvät satelliitti-teoksilla siihen.

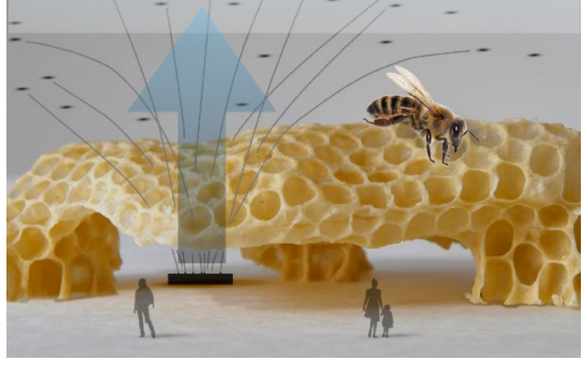
LIITE: Kaupunginhallitus 24.08.2020 / 19 §

Mehiläispaviljonki

Paviljonki on veistos, jonka muodon mehiläiset ovat suunnitelleet. Sen muodostaman katoksen alle mahtuu kaupunkimehiläistarhaus. Mehiläispaviljonki on paikka, jonne kaupunkitarhaajat voivat asettaa mehiläispesiä ja tuottaa paikallista hunajaa! Mm Helsingin kaupungilla ja Mehiläishoitajien liitolla on hyvä yleisohjeet kotisivuillaan kaupunkitarhauksesta.
Rakennusmateriaalina voi olla esim. lehtikuusi. **Kennot olisivat paviljongissa auki, siis putkia, joista mehiläiset pääsevät taivaalle, eli niiden parveilu suuntautuu ylös. Tarha on suojattu verkolla ja lasilla, jolloin pesiä pääsisi katsomaan läheltä.** Mehiläisten rakentamia villikennostoja voi käyttää myös ”ötökkähotellien” mallina, siis pienempi satelliittipaviljonki, koko voisi vaihdella puolimetrisestä aina ihmisenkokoiseen.

Mehiläisten lento ei haittaa lentoliikennettä. Mehiläiset laiduntavat mielellään kenttäalueiden niityillä. Aivan Helsinki-Vantaa kentän tuntumassa, Seutulassa ja Tuusulan puolella ammattitarhaajilla on yli 200 mehiläispesää.

Paviljongissa mehiläiset ohjataan ylös.

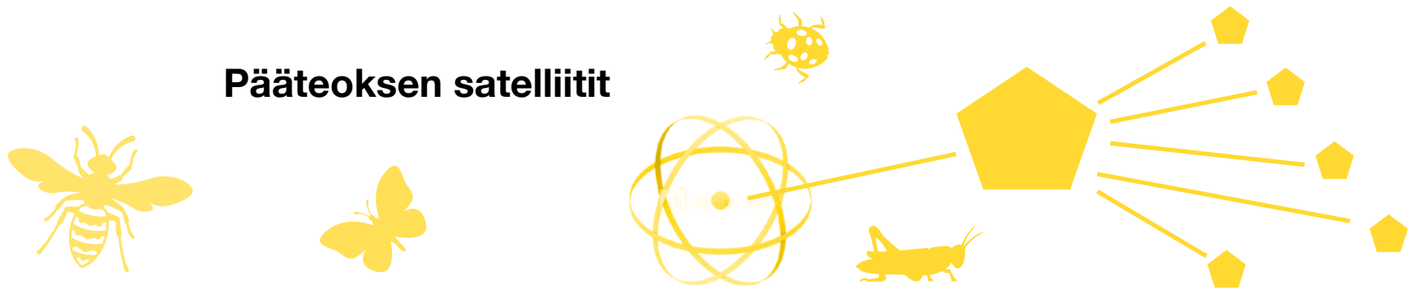
Mehiläiset viihtyvät kaupungeissa. Helsingissä, Lontoossa, Berliinissä, New Yorkissa, talojen katoilla, pihoilla, terasseilla, parvekkeilla. Kuvassa kaupunkitarhausta Lontoossa katolla ja Torontossa puistossa. Kuvassa verkko ohjaa mehiläisten lennon ylös, ihmisten yläpuolelle, törmäyksiä ei synny. Mehiläinen ei häiriköi ihmisten elämää ja asumista kuten ampiainen. Ampiaisen ravinto on myös lihaperäinen ja otuksen kiinnostus ulottuu myös ihmisen ruokaan.

LIITE: Kaupunginhallitus 24.08.2020 / 19 §

Pääteoksen satelliitit

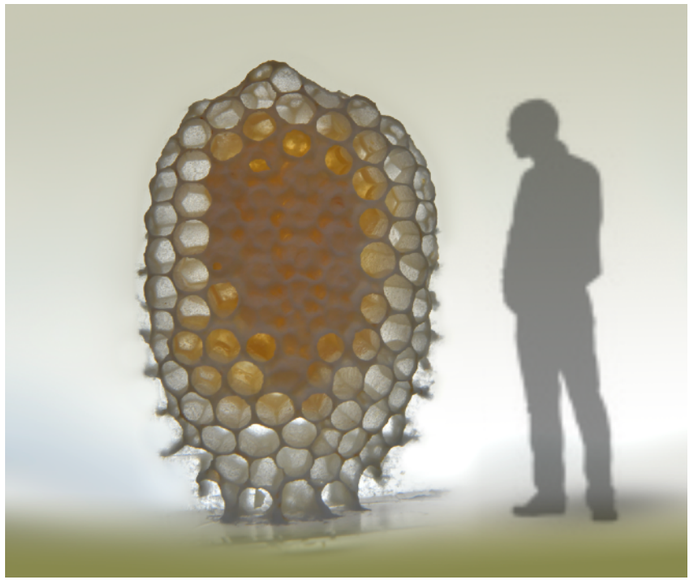

Mehiläispaviljongin atomistisia satelliittiteoksia ovat isokokoiset **hyönteishotellit** (n 1m leveitä, 2 m korkeita).

Ne ovat moduulirakenteisia, taiteilijoiden suunnittelemia taideteoksia: muodoltaan suurennettuja villikennostoja, pienvajoja, ”lennonjohtotorneja”, ”kiviröykkiöitä” tms. Asukkaat, koululaiset, päiväkodit yms. voivat täydentää niitä rakentamillaan moduuleilla, omilla hyönteishotelli/pesätarvikkeilla.

Asuinkortteleiden ötökkähotellit voivat olla myös valmiiksi rakennettuja taideteoksia niin, ettei huoltorakentelua asukkaiden toimesta tarvita.

Annefred appi: Nettikameroilla ja vierailuilla voidaan tutkia lajeja ja elämää.

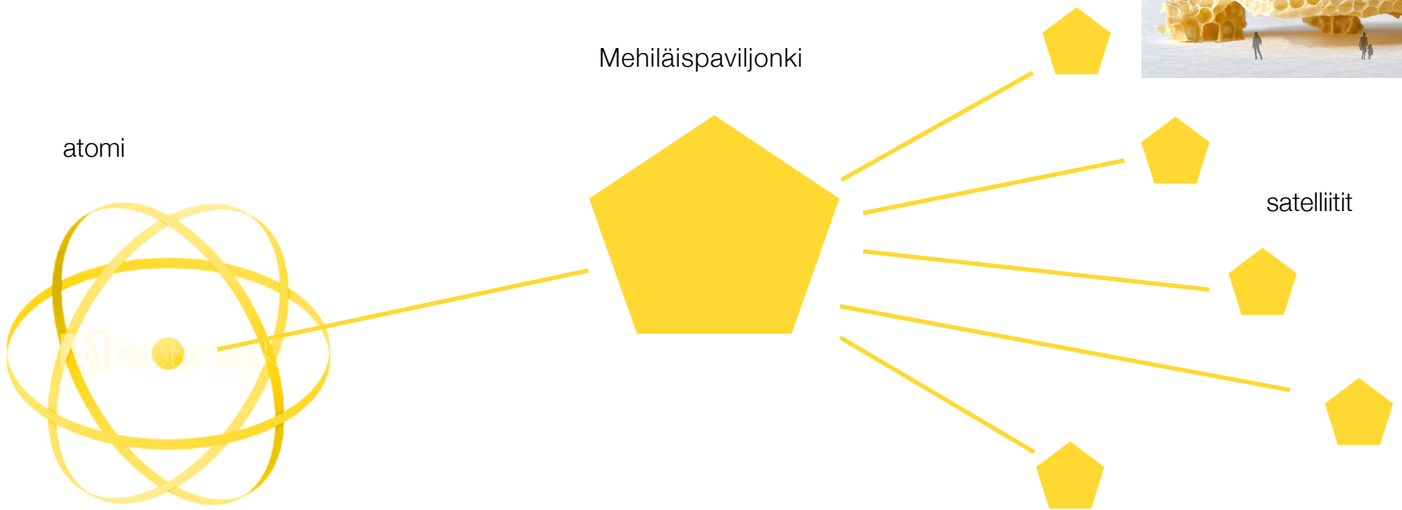

LIITE: Kaupunginhallitus 24.08.2020 / 19 §

Pääteoksen ja Atomi-rakennuksen suhde

koulu, päiväkoti, monitoimitila

- **Yhteisöllisyys**, jatkuva toiminta ja liike. Oppiminen ja rakentaminen, muutos. **Annefred mobiili- ja tietokonesovellus**, appi.

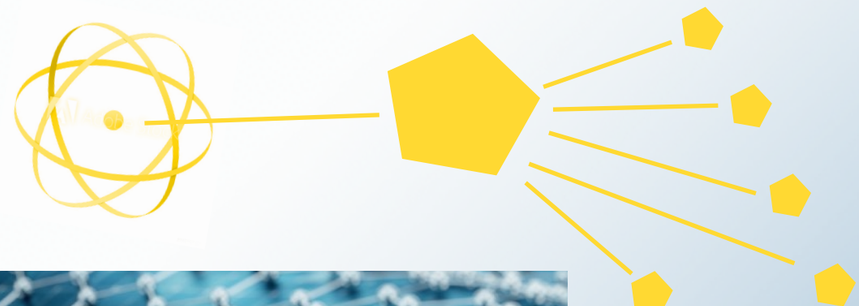
Vantaan aikuisopisto järjestää vuosittain Kartanonkosken Pointissa mehiläishoidonkursseja. Opetus voitaisiin siirtää Atomiin, jossa on myös yhteys käytäntöön: **Mehiläispaviljonki, kaupunkimehiläistarha**.

LIITE: Kaupunginhallitus 24.08.2020 / 19 §

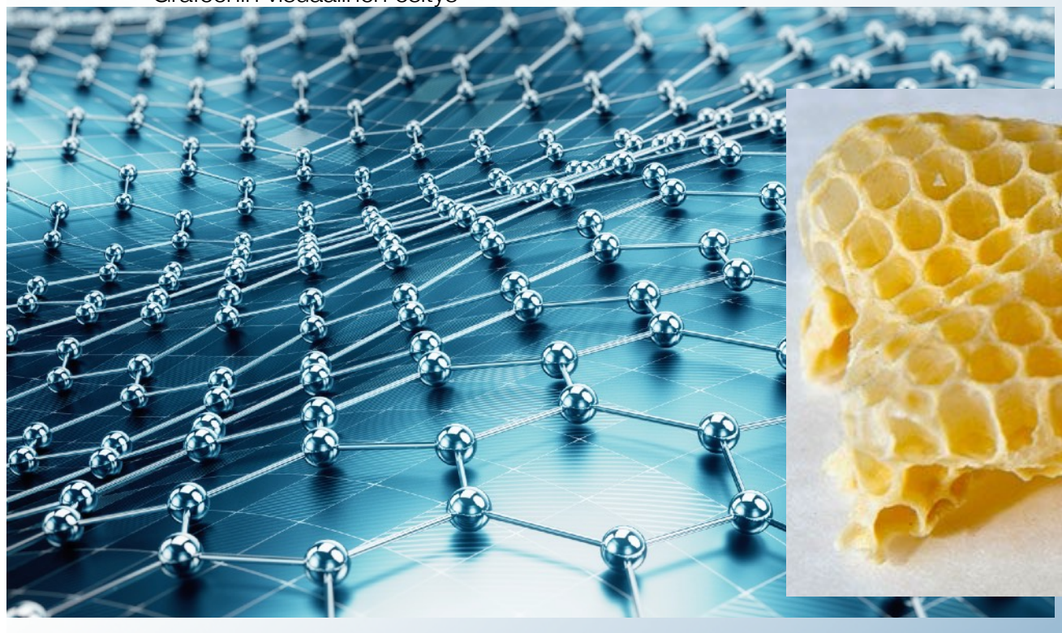
- **Visuaalinen samankaltaisuus, atomifysiikka / geometrinen kuusikulmio, orgaaninen luonnonmuoto / kenno.**

Grafeeni on yksi tieteen, fysiikan materiaaleista, joilla ratkotaan ihmiskunnan suuria ongelmia.

Wikipedia: Grafeeni on hiilen allotrooppinen muoto, joka koostuu yhdestä kerroksesta toisiinsa sitoutuneita sp2-hybridisoituneita hiiliatomeja. Grafeeni on maailman kestävin tunnettu aine. Se on myös erittäin valoaläpäisevää ja johtaa hyvin lämpöä ja sähköä. Grafeeni löydettiin vuonna 2004.

Grafeenin visuaalinen esitys

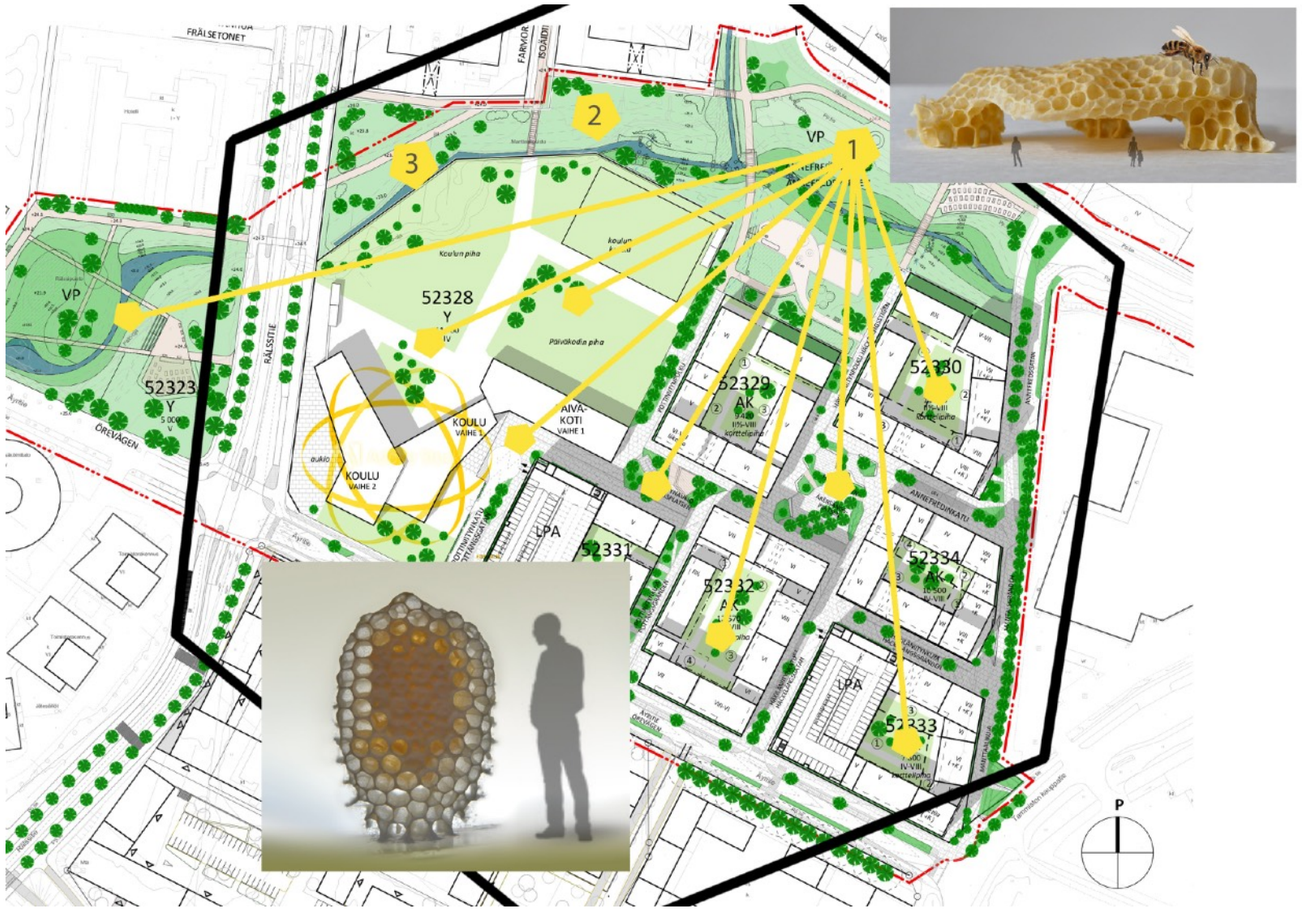

Mehiläisten rakentama kennosto

Mehiläispaviljongin sijoittuminen

Kolme vaihtoehtoista sijaintia, sekä vaihtoehtoisia sijoittumisia sen satelliiteille, ötökkähotelleille. Ötökkähotelli voi sijoittua myös viherkatolle, tosin silloin menetettäneen taideteoksen näkyvyys yleisölle.

LIITE: Kaupunginhallitus 24.08.2020 / 19 §

Teosaihioita asuinkortteleihin ja yleisille alueille

Lähdön ja saapumisen jäljet, pesät ja paikat

hyönteisten jättämät ”graafiset” jäljet, syömä- ja kulkukuviot (esim. kaarnakuoriaiset), pesärakennelmat (kuten mehiläisten kennostot), polut (muurahaiset), reitit, vanat

Sisätilat

- **Ovet ja porraskäytävät, porraskäytävien sisäkatot, ovilasit, vetimet – esimerkkejä tekniikoista:**
- Laserkaiverrus, reliefimäisyys kaikille materiaaleille digitaalisesta originaalista. Lasille tulostaminen (väri lasittuu lasimaalaukseksi) digitaalisesta originaalista, tulostettu kaakelointi, emalointi
- Gobeliini, Jaquard-kudottu digitaalisesta originaalista ”tulostettu” seinävaate
- 3D-tulostettuja muotoja
- Maalaukselliset kollaasit, runous

LIITE: Kaupunginhallitus 24.08.2020 / 19 §

Teosaihioita rakennuksiin ja ympäristöön

Lähdön ja saapumisen jäljet, pesät ja paikat

hyönteisten jättämät ”graafiset” jäljet, syömä- ja kulkukuviot (esim kaarnakuoriaiset), pesärakennelmat (kuten mehiläisten kennostot), polut (muurahaiset), reitit, vanat

Ulkotilat

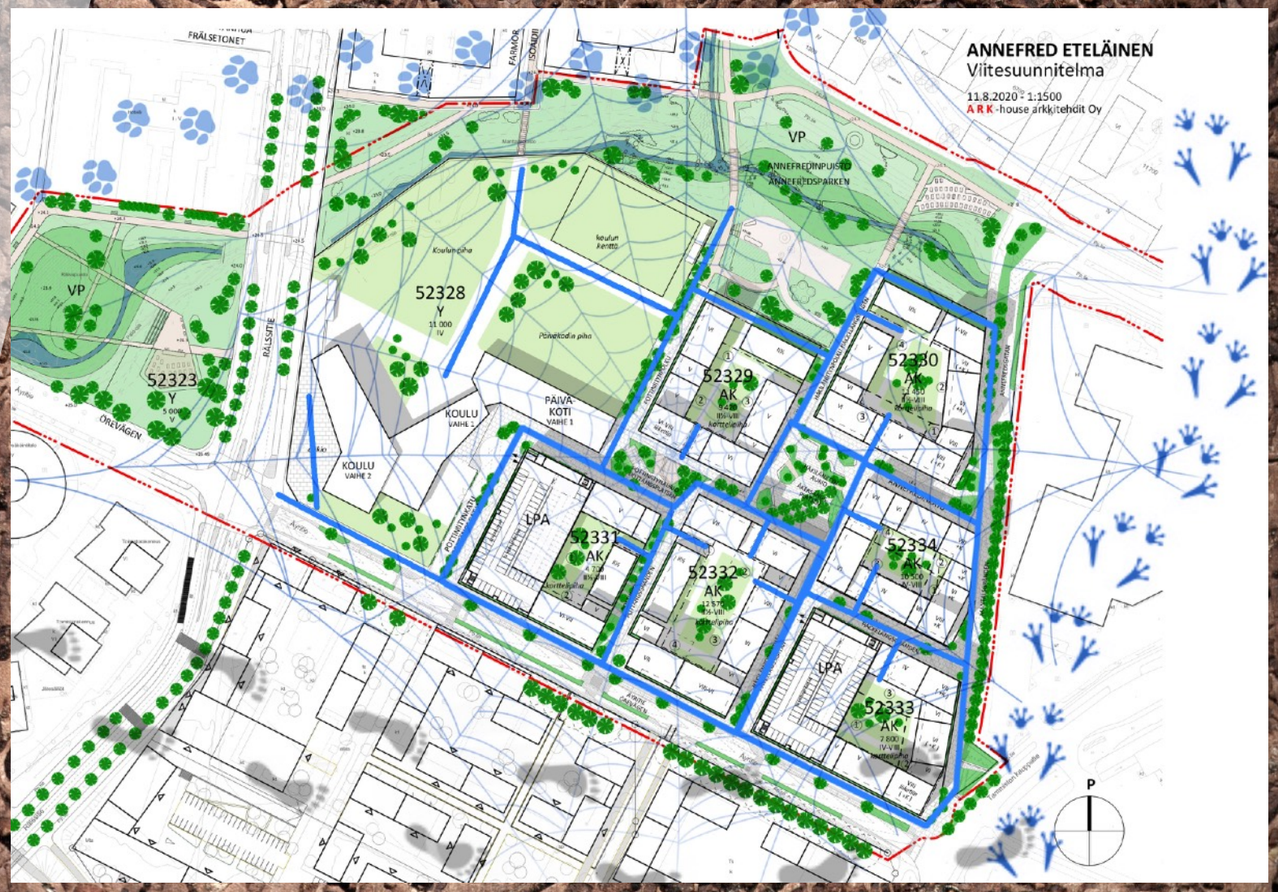
Ulkoseinät, porttikongit, näkymäpaikat teoksille, taskupuistot, katukivetys, maanpinta

Graafiset teokset, reliefit, laatoitus, hiekkapuhallukset jne. Näytöt ja projisoinnit – esimerkkejä:

- Ulko- tai sisäseinällä kiemurtelee nauha, muurahaisten haaroittuva väylä, yöperhosten tanssi tms.
- seinään ilmestyy parveke, ikkuna josta vilkutetaan lähtijöille ja palaajille, ohikulkijoille Grafeenin atomin kennomainen rakenne, linkittyvät verkostot…

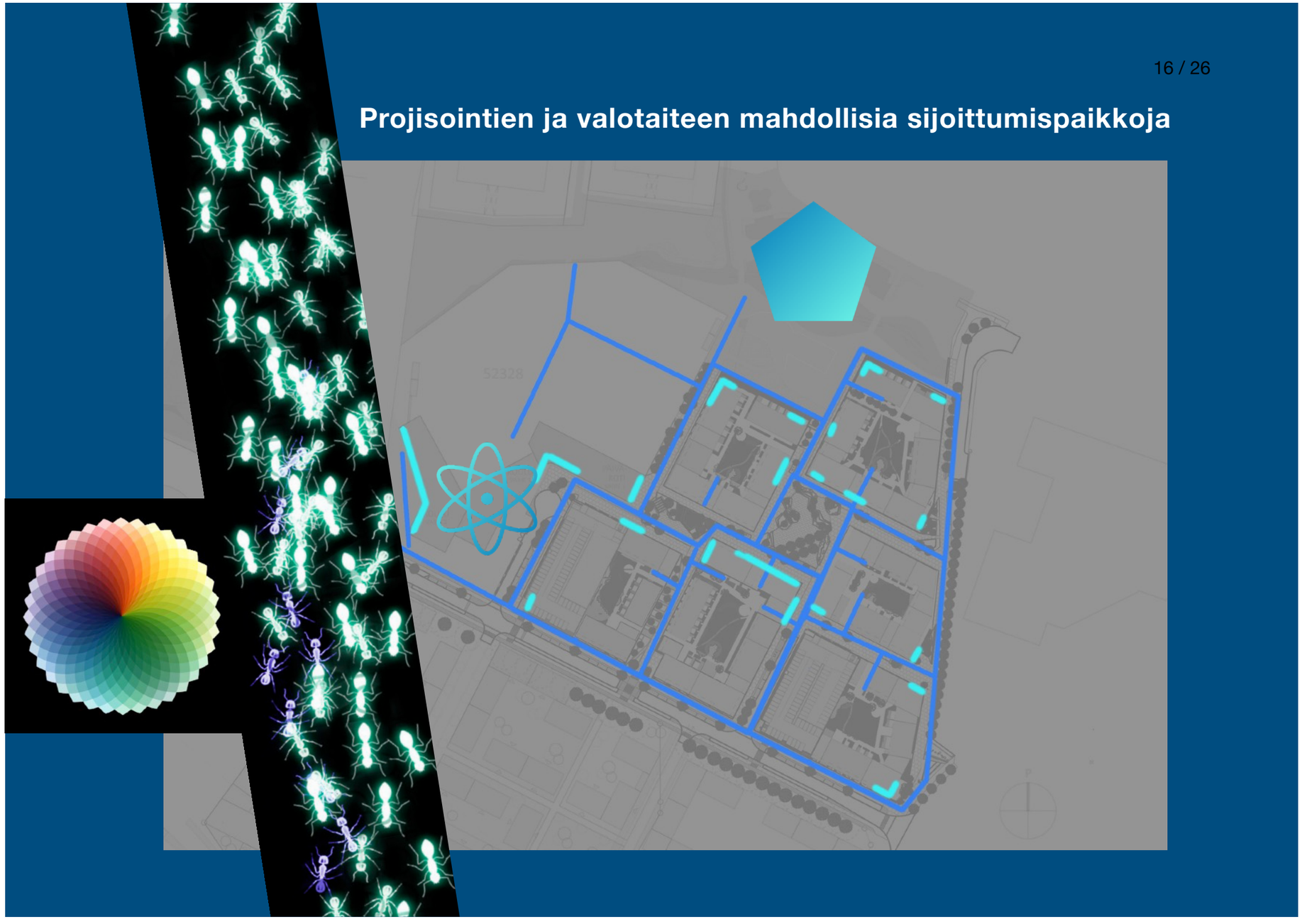
LIITE: Kaupunginhallitus 24.08.2020 / 19 §

Lähdön ja saapumisen jäljet, pesät ja paikat, mahdollisia sijoittumispaikkoja

LIITE: Kaupunginhallitus 24.08.2020 / 19 §

Projisointien ja valotaiteen mahdollisia sijoittumispaikkoja

Tervapääskyjen pesäpaikat

Tervapääsky on uhanalainen urbaani mestarilentäjä, jolle nykyaikainen rakennustekniikka ei jätä pesäpaikkoja. Katoille voidaan asentaa pesälaatikoita, jotka taiteilija-arkkitehtityöpari suunnittelee (valmistus esim. sarjatyönä betonivalimossa). Joka kortteliin ainakin 10, yhteensä 100 pesää. Pesä sijoittuu pystypintaan, tai sen alla pitää olla muuten vapaata pudottautumis/lentotilaa.

Kasvi- ja eläinteemat asuinkortteleissa

Maisema-arkkitehtitoimisto Aino Landscaping Oy:n sisäpihateemat korttelien kasvistolle ja leikkipaikoille lisättynä Harri Larjoston ehdotuksilla eläinlajeista, ötököistä.
Luettelo on esimerkinomainen, yhtenäisiä vaihtoehtoja tarjoava valikoima.

- Kortteli 1. Hento ja suora, kiipeily: muurahainen, lukki, punkki
- Kortteli 2. Mutkitteleva ja rosoinen, hyppely: heinäsirkka, hyppyhäntäinen, kaskas (raita ja leppä =mehiläinen)
- Kortteli 3. Matta ja pehmeä, ryömintä: toukka, siira, tuhatjalkainen, myyrä
- Kortteli 4. Kostea ja kiiltävä/liuku: mato, etana, käärme
- Kortteli 5. Runsas ja tuuhea/keinu: sääski, harsokorento
- Kortteli 6. Värikäs ja marjainen, pyörintä: perhonen, mehiläinen, kukkakärpänen

Merkatut paikat ja vyöhykkeet seuraavilla sivuilla ovat kuviteltuja sijainteja, alueita näkymisen ja liikkumisen kannalta, **joilla voisi olla** projisointeja tai valotaidetta, muuta julkisivukäsittelyä (lähinnä seinillä, pystypinnoilla) sekä muilla keinoin toteutettua taidetta kuten kivetys, kaiverrus, hiekkapuhallus tms. menetelmiä. Ajatuksena ei ole se, että merkityt paikat ovat täynnä ja koko matkalta käytössä. Taide sijoittuu näkyvyyden kannalta keskeisiin sisäänkäynteihin ja porttikonkeihin. Taiteen paikat jäsentyvät korttelialueilla arkkitehti-taiteilija -työparin suunnitteluprosessissa sekä yleisten alueiden, katu- puistosuunnittelun prosessissa.

LIITE: Kaupunginhallitus 24.08.2020 / 19 §

Kortteli 1. (52329)

Aino Landscaping Oy: kasvillisuusteema, hento ja suora

Leikkipaikka: kiipeily

Larjosto: eläimet, muurahainen, lukki

Pesäpaikat tervapääskyille

Ulospäin näkyvät projisointipaikat

Jälkiä ja kulkureittejä

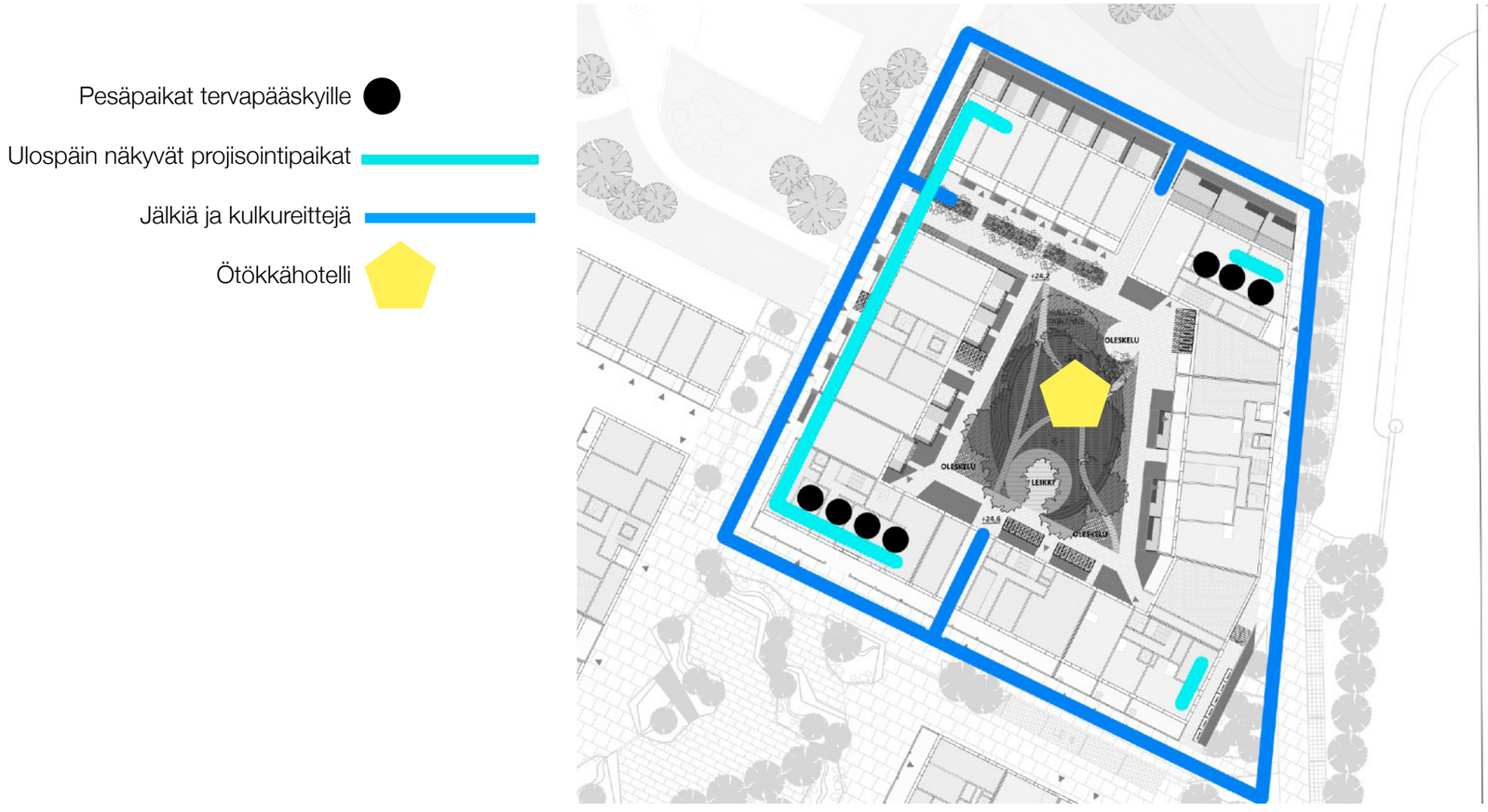

Kortteli 2. (52330)

Aino Landscaping Oy: kasvillisuusteema, mutkitteleva ja rosoinen

Leikkipaikka: hyppely

Larjosto: eläimet, heinäsirkka, hyppyhäntäinen, kaskas (raita ja leppä =mehiläinen)

Kortteli 3. (52334)

Aino Landscaping Oy: kasvillisuusteema, matta ja pehmeä

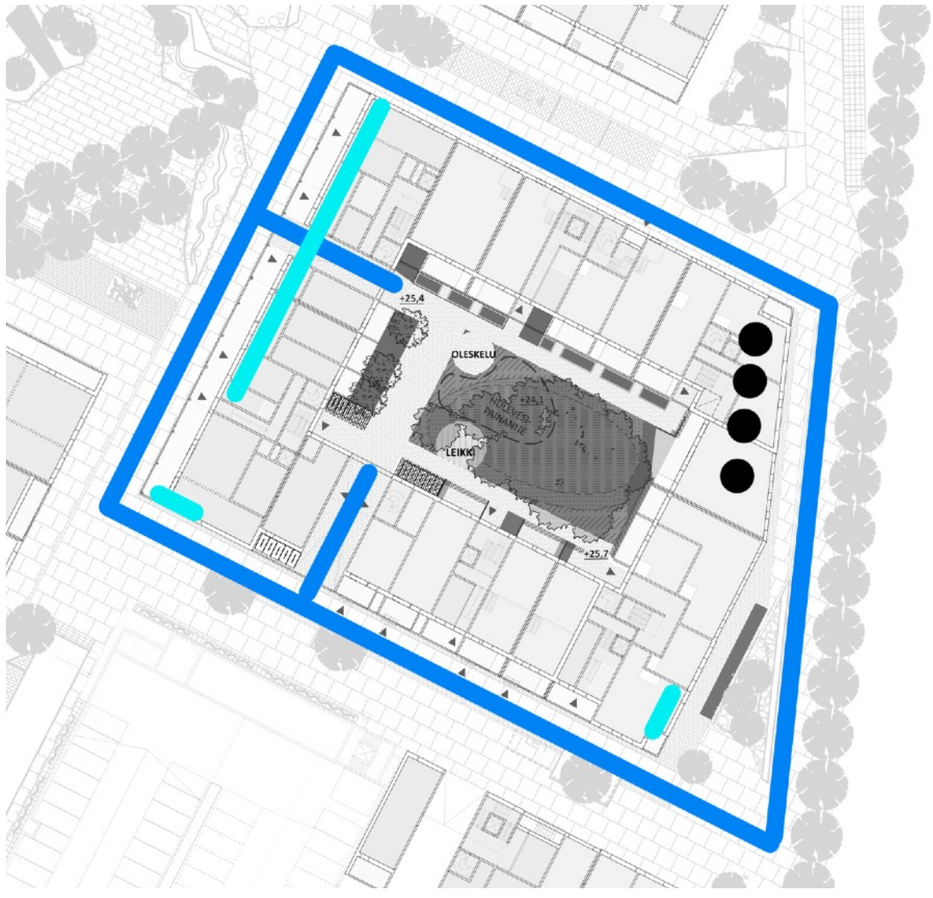
Leikkipaikka: ryömintä

Larjosto: eläimet, toukka, siira, tuhatjalkainen, myyrä

Pesäpaikat tervapääskyille

Ulospäin näkyvät projisointipaikat

Jälkiä ja kulkureittejä

Kortteli 4. (52333)

Aino Landscaping Oy: kasvillisuusteema, kostea ja kiiltävä

Leikkipaikka: liuku

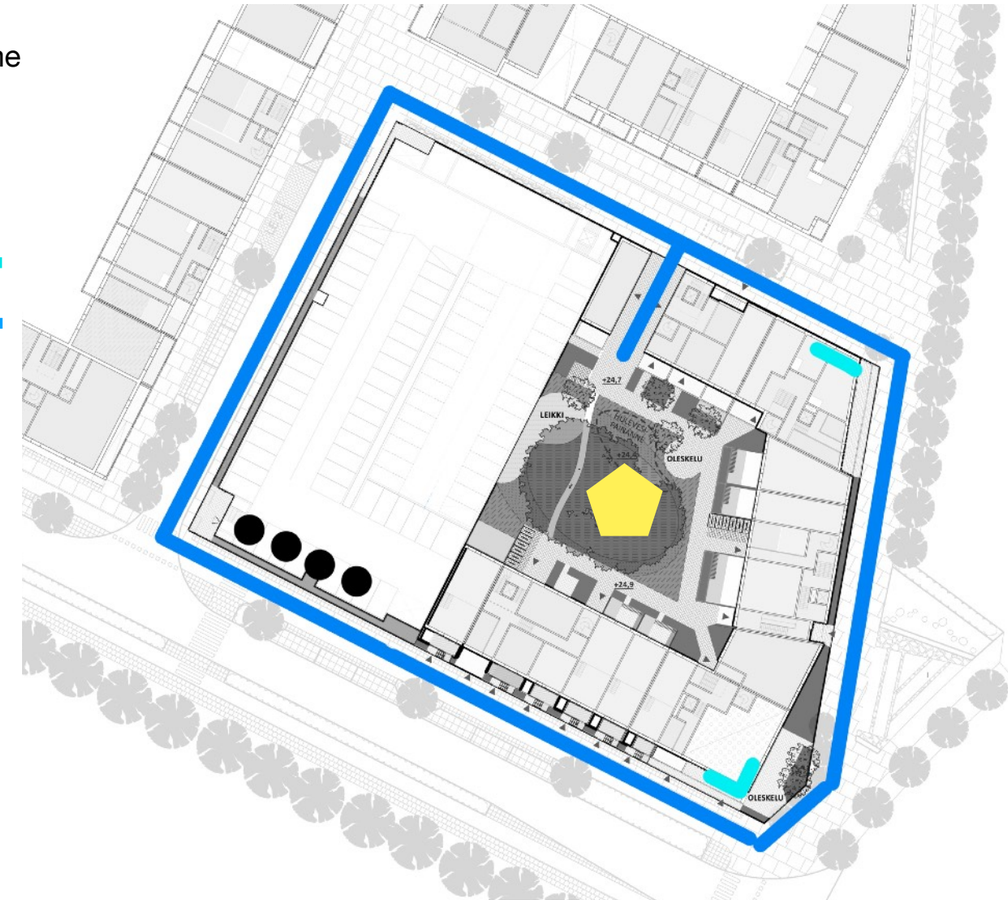
Larjosto: eläimet, mato, etana, käärme

Pesäpaikat tervapääskyille

Ulospäin näkyvät projisointipaikat

Jälkiä ja kulkureittejä

Ötökkähotelli satelliitti

Kortteli 5. (52332)

Aino Landscaping Oy: kasvillisuusteema, runsas ja tuuhea

Leikkipaikka: keinu

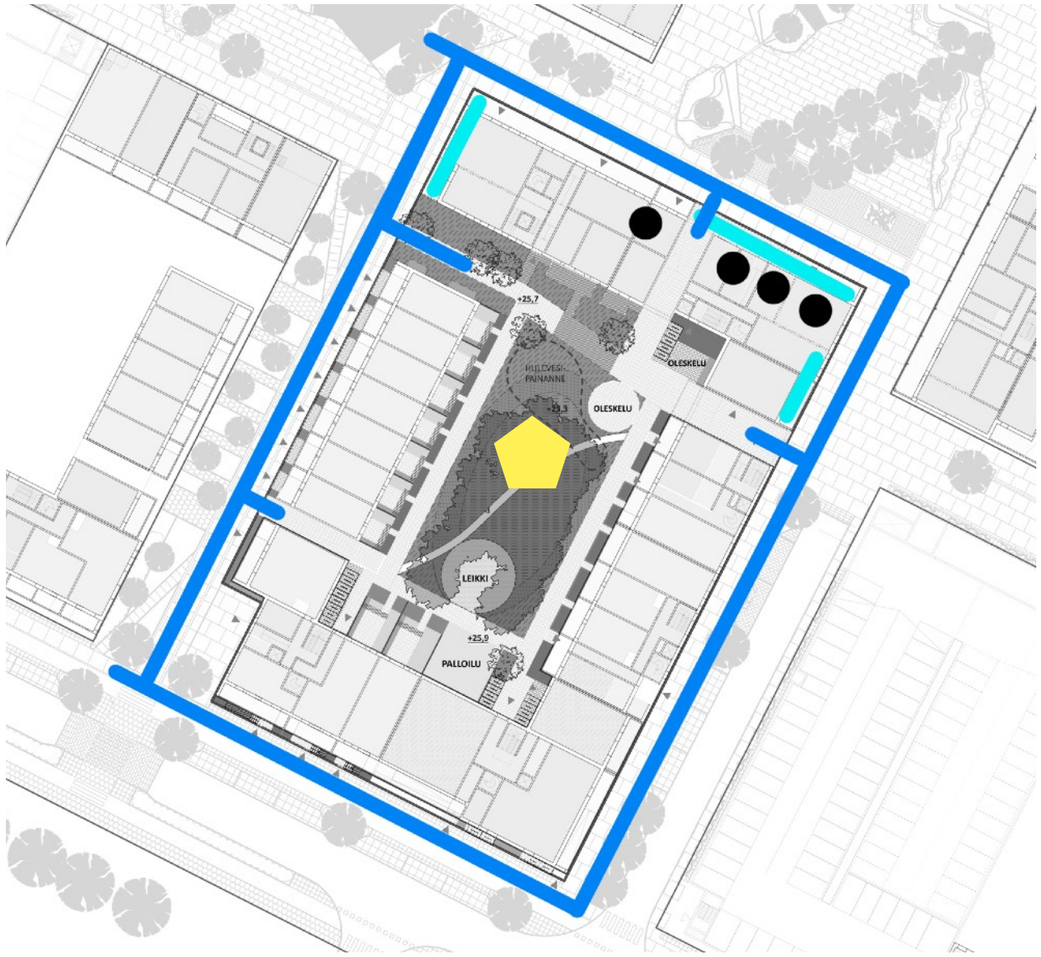
Larjosto: eläimet, sääski, harsokorento

Pesäpaikat tervapääskyille

Ulospäin näkyvät projisointipaikat

Jälkiä ja kulkureittejä

Ötökkähotelli satelliitti

Kortteli 6. (52331)

Aino Landscaping Oy: kasvillisuusteema, värikäs ja marjainen

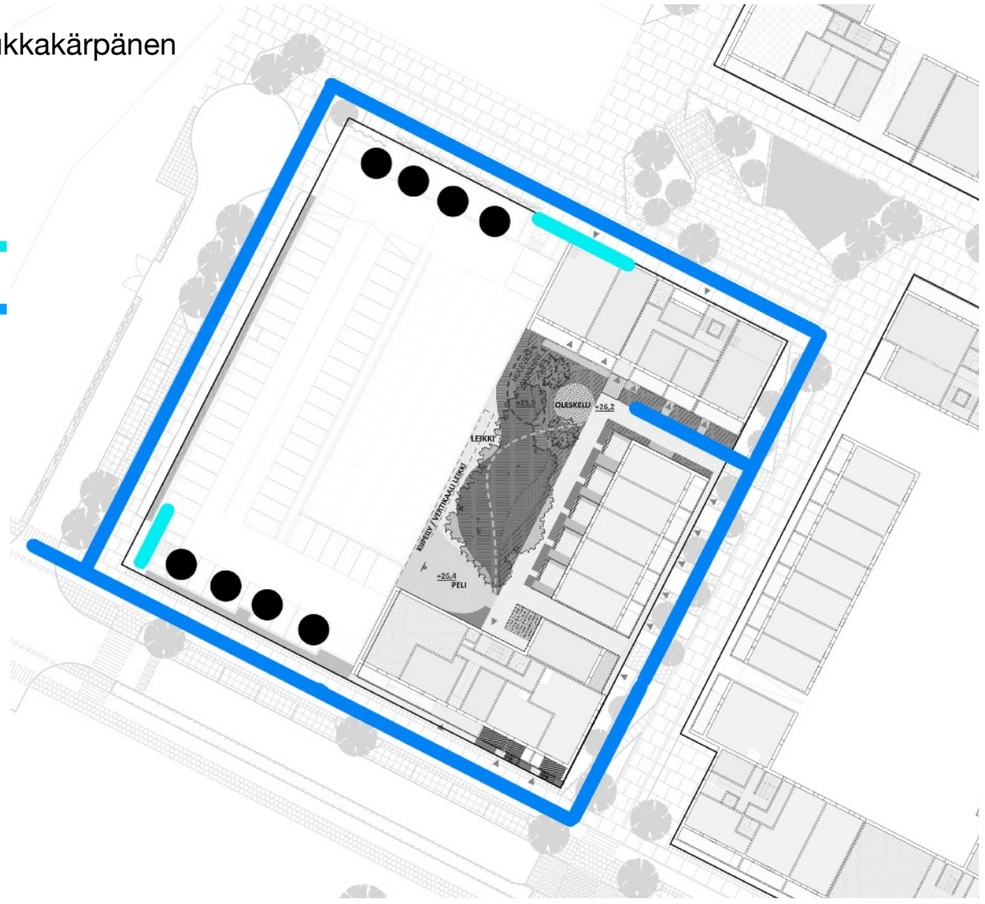
Leikkipaikka: pyörintä

Larjosto: eläimet, perhonen, mehiläinen, kukkakärpänen

Pesäpaikat tervapääskyille

Ulospäin näkyvät projisointipaikat

Jälkiä ja kulkureittejä

LIITE: Kaupunginhallitus 24.08.2020 / 19 §

”Atomikortteli”, koulu - päiväkoti - monitoimitila

Kortteli muodostaa oman kilpailutetun kokonaisuuden. Rakennusten ympäristöön sopii samalla tavalla kuin asuinkortteleihin ötököiden jälkiä – mikä tästä meni – taidetta. Varhaiskasvatuksessa ja ala- ja yläasteella voidaan hyödyntää tunnistettavia, todellisia biologisia jälkiä oppimisessa ja opetuksessa.
Rakennusten pinnoista löytyy varmasti myös mahdollisuuksia valo- ja projisointitaiteelle tai muulle julkisivukäsittelylle.

”Atomi-rakennuksen” tuntumaan sijoittuu kaksi lasten käytössä olevaa satelliittia pääteoksesta, siis lasten ja koululaisten itsensä ladattavissa ja seurattavissa olevaa ötökkähotellia.

LIITE: Kaupunginhallitus 24.08.2020 / 19 §

Lisätietoa

Linkkejä

- Harri Larjoston valokuvataide, http://www.harrilarjosto.com/artphotography/
- Harri Larjoston lyhtelokuva, mehiläisistä https://info8798.myportfolio.com/mehilaishoito-shortmovie
- Mehiläisten lentoa, https://www.youtube.com/watch?v=iX74fJgfp0M
- Lajien sukupuutto, https://www.maailma.net/uutiset/raportti-miljoonaa-elain-ja-kasvilajia-uhkaa-sukupuutto-maara-on-suurempi-kuin-koskaan
- Mehiläistenhoito Suomessa, https://www.mehilaishoitajat.fi
- Helsingin ohjeet mehiläistarhaukselle, https://www.hel.fi/helsinki/fi/asuminen-ja-ymparisto/tontit/luvat/maanvuokraus/mehilaistarhaus/
- https://www.mehilaishoitajat.fi/paikallisyhdistykset/
- Tervapääsky http://www.luontoportti.com/suomi/fi/linnut/tervapaasky

Kirjallisuutta

- **Mehiläishoitoa käytännössä 1 ja 2,** Mehiläishoitajienliitto
- **Mehiläisten historia**, 2016, Maja Lunde
- **Mikä tästä meni, eläinten jälkiä,** 1998, Preben Bang, Preben Dahlstrøm
- **Pikkuötökät talossa ja puutarhassa,** 2006, Lars-Henrik Olsen
- **Luonnon salainen verkosto**, 2019, Peter Wohlleben
- **Televisuaalinen välitila ja lavastajuus - käsiteteoreettinen tarkastelu**, 2019, Taiteen tohtori Kimmo Turunen, väitöskirja

,

LIITE: Kaupunginhallitus 24.08.2020 / 19 §

20 § **Maankäyttösopimus / A. Kunnallistekniikan rakentamissopimus, B. Esisopimus määräalan luovutuksesta ja C. Esisopimus määräalan kaupasta / Kiinteistö Oy Vantaan Aviator Trade Park / Asemakaavan muutos 002373**

VD/5844/10.00.01.05/2020
AK/HW/AVP/TH/MV/LS

Asemakaavamuutos alueen nro. 002373 maanomistajat Vantaan kaupunki ja Kiinteistö Oy Vantaan Aviator Trade Park ovat allekirjoittaneen kaavamuutosaluetta koskevan yhteistyösopimuksen 22.11.2018. Asemakaavamuutoksella mahdollistetaan nykyisten teollisuus- ja varastorakennusten ja -laitosten sekä hotellirakennusten korttelialueiden muuttaminen keskustatoimintojen, asuinkerrostalojen ja autopaikkojen korttelialueiksi Veromiehen kaupunginosassa. Asemakaavamuutoksen sopimusalueella asuinkerrostalojen korttelialueiden rakennusoikeus on yhteensä 56 440 k-m^2, ja yleisten rakennusten 11 000k-m^2. Yhtiö maksaa Kaupungille maankäyttö- ja rakennuslain 91 a §:n mukaisena yhdyskuntarakentamisen kustannusten korvauksena yhteensä 5 666 914 euroa.
Esisopimuksella määräalan luovutuksesta varmistetaan puisto-, aukio- sekä katualueiden luovutus kaupungille. Esisopimuksella määräalan kaupasta kaupunki saa omistukseensa yhteistyösopimuksen periaatteiden mukaisesti jaetun rakennusoikeuden mukaiset asuinkorttelialueet.

Asemakaavamuutosalue nro 002373 sijaitsee Veromiehen kaupunginosassa. Kaavamuutosalue on rakentamaton ja se on pinta-alaltaan alue n. 12,4 ha. Kaavamuutosalueen maanomistajat Vantaan kaupunki ja Kiinteistö Oy Vantaan Aviator Trade Park (YIT Suomi Oy:n omistama yhtiö) ovat allekirjoittaneen kaavamuutosaluetta koskevan yhteistyösopimuksen 22.11.2018. Yhteistyösopimuksessa sovittiin mm. että sopimusalueen maat jaetaan tulevan asemakaavan arvon perusteella sopijapuolten nykyisten maanomistusten suhteessa.

Asemakaavamuutoksella varaudutaan muuttamaan nykyiset teollisuus- ja varastorakennusten ja -laitosten sekä hotellirakennusten korttelialueet, puistot sekä katualueet keskustatoimintojen, asuinkerrostalojen ja autopaikkojen korttelialueiksi, puistoiksi ja katualueiksi. Asemakaavamuutoksen sopimusalueella asuinkerrostalojen korttelialueiden rakennusoikeus on yhteensä 56 440 k-m^2, ja yleisten rakennusten 11 000k-m^2. Sopimusalue on merkitty karttaliitteeseen A1.

A. Kunnallistekniikan rakentamissopimus
Asemakaavan muutokseen nro 002373 liittyen kaupunki ja Kiinteistö Oy Vantaan Aviator Trade Park sopivat maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999) 12 a luvun mukaisesti kunnallistekniikan rakentamisesta ja yhtiön osallistumisesta sopimusaluetta palvelevan kunnallistekniikan rakentamisen kaupungille aiheuttamiin kustannuksiin.

Kunnallistekniikan rakentaminen
Kaupunki toteuttaa Häkiläpellonkadun, Häkiläpellonkujan, Häkiläpellonpolun, Häkiläpellonaukion, Manttaalitien, Manttaalikujan, Pottiniitynkadun, Pottiniitynkujan, Pottiniitynpolun, Pottiniitynaukion ja Äyritien kevyen liikenteen väylän liikennöinnin mahdollistavaan tasoon, sekä kaupunki huolehtii yhteistyössä HSY:n kanssa tarvittavan vesihuoltoverkoston rakentamisesta kadunrakentamista vastaavassa aikataulussa. Kaupunki toteuttaa Annefredinpuiston esirakentamisen siinä aikataulussa, mitä kiinteistöjen ja katualueiden rakentuminen puistoalueelta vaatii. Kaupunki toteuttaa Annefredinpuiston lopullisen rakentamisen alueen asuntorakentamisen etenemisen edellyttämässä aikataulussa.

Yhtiö toteuttaa kustannuksellaan ja yhteistyössä Vantaan Energian kanssa asemakaavamuutosalueen läpi kulkevan kaukolämpölinjan siirtämisen.

Kiinteistö Oy Vantaan Aviator Trade Park maksaa kaupungille maankäyttö- ja rakennuslain 91 a §:n mukaisena yhdyskuntarakentamisen kustannusten korvauksena yhteensä **5 666 914 euroa**.

Yhtiö suorittaa osan korvauksesta luovuttamalla kaupungille **2 578 692 euron** arvoisen määräalan. Loput yhdyskuntarakentamisen kustannusten korvauksesta eli **3 088 223 euroa** erääntyy maksettavaksi kaupungin lähettämiä erillisiä laskuja vastaan neljässä erässä. Sopimuksen velvoitteiden suorittamisen vakuudeksi yhtiö luovuttaa kaupungille yhdyskuntarakentamisen kustannuksen korvauksen suuruisen omavelkaisen pankkitakauksen.

Asuntotuotannon rahoitus- ja hallintamuoto ja asuntojen huoneistotyyppijakauma
Sopimusalueelle osoitettavasta uudesta asumisen rakennusoikeudesta vähintään 50 % on toteutettava vapaarahoitteisina omistusasuntoina. Sopimusalueelle osoitettavasta uudesta asumisen rakennusoikeudesta vähintään 20% on toteutettava valtion pitkän korkotuen vuokra-asuntotuotantona ja noin 10% on toteutettava asumisoikeus- tai osaomistusasuntoina, lyhyen korkotuen vuokra-asuntoina sekä mahdollisilla uusilla rahoitusmalleilla.

Kaikissa sopimusalueelle rakennettavissa asuinrakennuksissa, jotka eivät ole erityisryhmille kohdennettuja tai erikseen kaupungin hyväksymiä erityiskohteita, asuntojen kokonaismäärästä (kpl) korkeintaan 30 % saa olla yksiöitä asuinrakennusta kohden ja vähintään 30 % on oltava kolmioita tai suurempia asuntoja asuinrakennusta kohden. Asuntojen kokonaismäärä pyöristetään lähimpään kokonaislukuun.

Mikäli yhtiö ei täytä asuntotuotannon rahoitus- ja hallintamuotoja se on velvollinen maksamaan Kaupungille toteutetun rakennusoikeuden poikkeamasta sopimussakkoa 200 euroa/k-m^2. Mikäli Yhtiö ei täytä asuntotuotannon huoneistotyyppijakaumaa, se on velvollinen maksamaan Kaupungille poikkeamasta sopimussakkoa 50 000 euroa/asunto sallittujen yksiöiden määrän (kpl) ylittävien ja sallittujen kolmioiden tai suurempien asuntojen määrän (kpl) alittavien asuntojen osalta asuntojen osalta.

Rakentamisen energiatehokkuus
Sopimusalueelle toteutettavien rakennusten suunnittelussa ja rakentamisessa on kiinnitettävä erityistä huomiota energiatehokkuutta parantaviin ratkaisuihin. Sopimusalueelle rakennettavien asuinkerrostalojen tulee täyttää B2018-energiatehokkuusluokalle asetetut vaatimukset siten, että E-luku alittaa tason 80 kWh/m^2/vuosi.

Mikäli yhtiö ei täytä edellä mainittua asuinrakennusten energiatehokkuusvaatimusta, se on velvollinen maksamaan Kaupungille sopimussakkoa jokaisesta asuinrakennuksesta, joka ylittää edellä mainitun energiatehokkuusvaatimuksen 50 euroa/k-m^2.

Keskitetty pysäköintiratkaisu
Kaupunki selvittää mahdollisuutta järjestää sopimusalueella keskitetty pysäköinti kaupungin määräysvallassa olevan yhtiön toimesta. Kaupunki ja yhtiö sitoutuvat selvittämään keskitetyn pysäköintiratkaisun toteuttamismahdollisuuksia sopimusalueella. Tarkoituksena on, että keskitetystä pysäköintiratkaisusta tullaan sopimaan osapuolten kesken erillisellä sopimuksella. Jos kaupunki ja yhtiö eivät pääse keskitetyn pysäköintiratkaisun osalta sopimukseen, kaupunki ja yhtiö vastaavat pysäköintilaitosten toteuttamisesta kukin omistamiensa tonttien osalta.

B. Esisopimus määräalan luovutuksesta
Esisopimuksella määräalan luovutuksesta varmistetaan kaavamuutoksen mukaisten maankäyttöratkaisujen toteutuminen eli puisto-, aukio- ja katualueiden luovutus kaupungille.

Kiinteistö Oy Vantaan Aviator Trade Park luovuttaa kaupungille noin 22 061 m^2:n suuruisen määräalan Veromiehen kaupunginosassa sijaitsevasta kiinteistöstä 92-407-2-361. Määräala on osoitettu asemakaavamuutoksessa puisto- aukio-, ja katualueeksi. Luovutus on vastikkeeton. Määräala on merkitty oheiseen karttaliitteeseen (liite B1).

Lopullisen luovutuskirjan tekemisen edellytyksenä on, että asemakaavan muutos nro 002373, on tullut voimaan.

C. Esisopimus määräalan kaupasta
Esisopimuksella määräalan kaupasta kaupunki saa omistukseensa yhteistyösopimuksen periaatteiden mukaisesti jaetun rakennusoikeuden mukaiset asuinkorttelialueet.

Kiinteistö Oy Vantaan Aviator Trade Park myy kaupungille noin 10 027m^2:n suuruisen määräalan Veromiehen kaupunginosassa sijaitsevasta kiinteistöstä 92-407-2-361. Määräala on osoitettu asemakaavamuutoksessa asuinkerrostalojen korttelialueiksi. Määräala on merkitty oheiseen karttaliitteeseen (liite C1).

Määräalan Kauppahinta on **2 578 692 euroa**, joka kuitataan kunnallistekniikan rakentamisen korvauksesta.

Lopullisen kauppakirjan tekemisen edellytyksenä on, että asemakaavan muutos nro 002373, on tullut voimaan.

Toimivalta maankäyttösopimuksista päätettäessä
Vantaan kaupungin hallintosäännön 9. luvun 1 §:n kohdan 38 nojalla kaupunginhallitus päättää maankäyttösopimuksista.

Kaupunkisuunnittelulautakunta 11.08.2020 § 9

Kiinteistöjohtajan esitys:
Päätetään esittää kaupunginhallitukselle, että
a) kaupunki tekee ja allekirjoittaa Kiinteistö Oy Vantaan Aviator Trade Park:in kanssa liitteenä olevan Maankäyttösopimuksen/ A. Kunnallistekniikan rakentamissopimus, B. Esisopimus määräalan luovutuksesta ja C1 Esisopimus määräalan kaupasta.
b) valtuutetaan kaupunkiympäristön toimialan lakimies allekirjoittamaan maankäyttö-sopimuksen sekä tekemään em. sopimukseen teknisluonteisia tarkennuksia.

Käsittely:
Merkittiin, että kiinteistöjohtaja Antti Kari selosti asiaa kokouksessa.

Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

———

Kaupunginhallitus 24.8.2020 § 20

Kaupunkiympäristön toimialan apulaiskaupunginjohtajan esitys:
Päätetään
a) tehdä ja allekirjoittaa Kiinteistö Oy Vantaan Aviator Trade Park:in kanssa liitteenä olevan Maankäyttösopimuksen/ A. Kunnallistekniikan rakentamissopimus, B. Esisopimus määräalan luovutuksesta ja C1 Esisopimus määräalan kaupasta.
b) valtuuttaa kaupunkiympäristön toimialan lakimies allekirjoittamaan maankäyttö-sopimuksen sekä tekemään em. sopimukseen teknisluonteisia tarkennuksia.

Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

Liitteet:
- maankäyttösopimus
- liite A1: sopimusalue
- liite B1: luovutettava määräala
- liite C1: kaupan kohteena oleva määräala

Täytäntöönpano: kiinteistöt ja tilat

Muutoksenhakuohje: 3. Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

Lisätiedot:
tonttipäällikkö Armi Vähä-Piikkiö, puh 040 7337447,
projekti-insinööri Mikko Vanhanen, puh 043 8248831
etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi

MAANKÄYTTÖSOPIMUS

[Pvm] päivätty asemakaavan muutos nro 002373 (jäljempänä ”**Asemakaavamuutos**”).

Sopimus perustuu Vantaan [päätöksentekoelin] lainvoimaiseen päätökseen [päätösnumero].

Tähän sopimuskokonaisuuteen kuuluvat:

A. Kunnallistekniikan rakentamissopimus
B. Esisopimus määräalan luovutuksesta
C. Esisopimus määräalan kaupasta

SOPIMUKSEN TAUSTA JA TARKOITUS

Asemakaavamuutosalue nro 002373 sijaitsee Veromiehen kaupunginosassa. Alue rajautuu pohjoisessa osin Manttaalitiehen sekä nykyisen kaavan mukaisen Manttaalipuiston pohjoisreunaan, etelässä Äyritiehen, itäosassa Manttaalikujaan sekä lännessä rakenteilla olevaan kortteliin 52127. Kaavamuutosalue on rakentamaton ja se on pinta-alaltaan alue n. 12,4 ha.

Kaavamuutosalueen maanomistajat Vantaan kaupunki ja Kiinteistö Oy Vantaan Aviator Trade Park ovat allekirjoittaneen kaavamuutosaluetta koskevan yhteistyösopimuksen 22.11.2018. Yhteistyösopimuksessa sovittiin alueen maankäytön suunnittelu- ja toteuttamisyhtistyöstä, asemakaavoituksen käynnistämisestä sekä tuleviin asemakaavamuutoksiin liittyvistä kunnallistekniikan rakentamissopimusten periaatteista ja maan luovutuksista. Yhteistyösopimuksessa sovittiin mm. että sopimusalueen maat jaetaan tulevan asemakaavan arvon perusteella sopijapuolten nykyisten maanomistusten suhteessa.

Asemakaavamuutoksella varaudutaan muuttamaan nykyiset teollisuus- ja varastorakennusten ja -laitosten korttelialueet (T-3), hotellirakennusten korttelialueet (KL-6), puistot (VP) sekä katualueet keskustatoimintojen (C), asuinkerrostalojen (AK) ja autopaikkojen (LPA) korttelialueiksi, puistoiksi (VP) ja katualueiksi. Nykyisiä katualueiden rajoja muutetaan. Mm. Rälssitien katualue levenee pikaraitiotien sekä pyöräteiden tilatarpeen takia. Rälssipuiston koko pienenee hieman nykyisestään. Nykyinen Manttaalipuisto muuttuu täysin ja saa uuden nimen, Annefredinpuisto. Asemakaavan muutos toteuttaa Aviapoliksen kaavarunkoa.

Kunnallistekniikan rakentamissopimuksella Kaupunki ja Kiinteistö Oy Vantaan Aviator Trade Park sopivat kunnallistekniikan rakentamisesta ja Yhtiön osallistumisesta Sopimusaluetta palvelevan kunnallistekniikan rakentamisen Kaupungille aiheuttamiin kustannuksiin sekä keskitetystä pysäköintiratkaisusta.

Esisopimuksella määräalan luovutuksesta varmistetaan kaavamuutoksen mukaisten maankäyttöratkaisujen toteutuminen eli lähivirkistys-, aukio- sekä katu- ja pp-alueiden luovutus kaupungille. Esisopimuksella määräalan kaupasta Kaupunki saa omistukseensa yhteistyösopimuksen periaatteiden mukaisesti jaetun rakennusoikeuden mukaiset asuinkorttelialueet.

A. KUNNALLISTEKNIIKAN RAKENTAMISSOPIMUS

1. Osapuolet

Vantaan kaupunki (Y-tunnus: 0124610-9)
Asematie 7
01300 Vantaa
(jäljempänä ”**Kaupunki**”)

Kiinteistö Oy Vantaan Aviator Trade Park (Y-tunnus: 0670154-5)
c/o YIT Suomi Oy
PL 36
00621 Helsinki
(jäljempänä ”**Yhtiö**”)

2. Sopimusalue ja tarkoitus

2.1 Sopimusalue koostuu Yhtiön omistamasta kiinteistöstä 92-407-2-361, Kaupungin omistamasta kiinteistöstä 92-52-303-5 sekä osista Kaupungin omistamia katu ja puistoalueita 92-52-9901-0, 92-407-4-34 ja 92-407-4-38 (jäljempänä ”**Sopimusalue**”). Sopimusalue on merkitty karttaliitteeseen (liite A1). Kaupunki tekee maankäyttösopimuksen Yhtiön kanssa.

2.2 Kaupunki ja Yhtiö Sopimusalueen omistajana sopivat tällä sopimuksella maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999) 12 a luvun mukaisesti kunnallistekniikan rakentamisesta ja Yhtiön osallistumisesta Sopimusaluetta palvelevan kunnallistekniikan rakentamisen Kaupungille aiheuttamiin kustannuksiin.

3. Kunnallistekniikan rakentaminen

3.1 Sopimusalueen Asemakaavamuutoksen mukainen käyttö edellyttää Häkiläpellonkadun, Häkiläpellonkujan, Häkiläpellonpolun, Häkiläpellonaukion, Manttaalitien, Manttaalikujan, Pottiniitynkadun, Pottiniitynkujan, Pottiniitynpolun ja Pottiniitynaukion katualueiden ja vesihuollon rakentamista sekä Äyritien kevyen liikenteen väylän ja Annefredinpuiston rakentamista sekä asemakaavamuutosalueella sijaitsevan kaukolämpölinjan siirtämistä.

3.1.1 Kaupunki toteuttaa Häkiläpellonkadun, Häkiläpellonkujan, Häkiläpellonpolun, Häkiläpellonaukion, Manttaalitien, Manttaalikujan, Pottiniitynkadun, Pottiniitynkujan, Pottiniitynpolun, Pottiniitynaukion ja Äyritien kevyen liikenteen väylän liikennöinnin mahdollistavaan tasoon sekä Kaupunki huolehtii yhteistyössä HSY:n kanssa tarvittavan vesihuoltoverkoston rakentamisesta kadunrakentamista vastaavassa aikataulussa.

3.1.2 Kaupunki toteuttaa Annefredinpuiston esirakentamisen siinä aikataulussa, mitä kiinteistöjen ja katualueiden rakentuminen puistoalueelta vaatii. Kaupunki toteuttaa Annefredinpuiston lopullisen rakentamisen alueen asuntorakentamisen etenemisen edellyttämässä aikataulussa.

3.1.3 Yhtiö toteuttaa kustannuksellaan ja yhteistyössä Vantaan Energian kanssa asemakaavamuutosalueen läpi kulkevan kaukolämpölinjan siirtämisen.

3.2 Asemakaavanmuutosalueen rakentaminen tapahtuu seuraavassa tavoitteellisessa aikataulussa, mikäli rakentaminen ei esty Kaupungista riippumattomasta syystä:

- Asemakaavamuutoksen tultua voimaan, Yhtiö pyytää kirjallisesti rakennuspäälliköltä kohdassa 3.1.1 ja 3.1.2 mainittujen katu-, aukio- ja puistoalueiden rakentamista. Kaupunki rakentaa edellä mainitut alueet 24 kk kuluessa pyyntöajankohtaa seuraavasta huhtikuun lopusta (30.4.) laskien.

- Alueen viimeistelytöiden toteutuksen periaatteena on niiden toteuttaminen ja yhteensovittaminen samanaikaisesti rakennettavien kiinteistöjen viimeistelytöiden kanssa.

4. Osallistuminen yhdyskuntarakentamisen kustannuksiin

4.1 Yhtiö maksaa Kaupungille maankäyttö- ja rakennuslain 91 a §:n mukaisena yhdyskuntarakentamisen kustannusten korvauksena yhteensä **5 666 914 euroa**.

4.2 Yhtiö suorittaa osan korvauksesta luovuttamalla Kaupungille **2 578 692 euron** arvoisen määräalan.

4.3 Loput yhdyskuntarakentamisen kustannusten korvauksesta eli **3 088 223 euroa** erääntyy maksettavaksi Kaupungin lähettämiä erillisiä laskuja vastaan neljässä erässä siten, että

- 1. erä määrältään **772 055 euroa** erääntyy välittömästi Asemakaavamuutoksen voimaantullessa ja

- 2. erä määrältään **772 056 euroa** erääntyy 12 kuukauden kuluttua Asemakaavamuutoksen voimaantulon jälkeen ja

- 3. erä määrältään **722 056 euroa** erääntyy 24 kuukauden kuluttua Asemakaavamuutoksen voimaantulon jälkeen ja

-

- 4. erä määrältään **772 056 euroa** erääntyy 36 kuukauden kuluttua Asemakaavamuutoksen voimaan tulon jälkeen.

4.4 Maksut suoritetaan Kaupungille Kaupungin lähettämiä erillisiä laskuja vastaan (maksuehto 14 pv netto).

5. Vakuudet

5.1 Yhtiö luovuttaa Kaupungille yhdyskuntarakentamisen kustannusten korvauksen suorittamisen vakuudeksi **5 666 914 euroa** suuruisen omavelkaisen pankkitakauksen, jota pienennetään vastaavasti, kun korvausta on suoritettu.

6. Asuntotuotannon rahoitus- ja hallintamuoto ja asuntojen huoneistotyyppijakauma

6.1 Sopimusalueelle osoitettavasta uudesta asumisen rakennusoikeudesta vähintään 50 % on toteutettava vapaarahoitteisina omistusasuntoina.

6.2 Sopimusalueelle osoitettavasta uudesta asumisen rakennusoikeudesta vähintään 20% on toteutettava valtion pitkän korkotuen vuokra-asuntotuotantona ja noin 10% on toteutettava asumisoikeus- tai osaomistusasuntoina, lyhyen korkotuen vuokra-asuntoina sekä mahdollisilla uusilla rahoitusmalleilla.

6.3 Mikäli Yhtiö ei täytä edellä mainittuja asuntotuotannon rahoitus- ja hallintamuotoja se on velvollinen maksamaan Kaupungille toteutetun rakennusoikeuden poikkeamasta sopimussakkoa 200 euroa/k-m^2.

6.4 Kaikissa Sopimusalueelle rakennettavissa asuinrakennuksissa, jotka eivät ole erityisryhmille kohdennettuja tai erikseen kaupungin hyväksymiä erityiskohteita, asuntojen kokonaismäärästä (kpl) korkeintaan 30 % saa olla yksiöitä asuinrakennusta kohden ja vähintään 30 % on oltava kolmioita tai suurempia asuntoja asuinrakennusta kohden. Asuntojen kokonaismäärä pyöristetään lähimpään kokonaislukuun.

6.5 Mikäli Yhtiö ei täytä edellä mainittua asuntotuotannon huoneistotyyppijakaumaa, se on velvollinen maksamaan Kaupungille poikkeamasta sopimussakkoa 50 000 euroa/asunto sallittujen yksiöiden määrän (kpl) ylittävien ja sallittujen kolmioiden tai suurempien asuntojen määrän (kpl) alittavien asuntojen osalta asuntojen osalta.

7. Rakentamisen energiatehokkuus

7.1 Sopimusalueelle toteutettavien rakennusten suunnittelussa ja rakentamisessa on kiinnitettävä erityistä huomiota energiatehokkuutta parantaviin ratkaisuihin. Sopimusalueelle rakennettavien asuinkerrostalojen tulee täyttää B2018-energiatehokkuusluokalle asetetut vaatimukset siten, että E-luku alittaa tason 80 kWh/m^2/vuosi.

7.2 Mikäli Yhtiö ei täytä edellä mainittua asuinrakennusten energiatehokkuusvaatimusta, se on velvollinen maksamaan Kaupungille sopimussakkoa jokaisesta asuinrakennuksesta, joka ylittää edellä mainitun energiatehokkuusvaatimuksen 50 euroa/k-m^2.

8. Keskitetty pysäköintiratkaisu

8.1 Kaupunki selvittää mahdollisuutta järjestää Sopimusalueella keskitetty pysäköinti Kaupungin määräysvallassa olevan yhtiön toimesta. Pysäköintiyhtiön perustamisesta ei ole tämän sopimuksen allekirjoitushetkellä tehty vielä Kaupungin osalta päätöksiä.

8.2 Kaupunki ja Yhtiö sitoutuvat selvittämään keskitetyn pysäköintiratkaisun

toteuttamismahdollisuuksia Sopimusalueella. Tarkoituksena on, että keskitetystä pysäköintiratkaisusta tullaan sopimaan osapuolten kesken erillisellä sopimuksella.

8.3 Jos Kaupunki ja Yhtiö eivät pääse keskitetyn pysäköintiratkaisun osalta sopimukseen, Kaupunki ja Yhtiö vastaavat pysäköintilaitosten toteuttamisesta kukin omistamiensa tonttien osalta.

9. Vesihuoltoverkostoon liittyminen

9.1 Yhtiö on velvollinen liittämään Sopimusalueen ja sille toteutettavat uudisrakennukset kustannuksellaan Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymä HSY:n omistamaan vesihuoltoverkostoon liittymishetkellä voimassa olevin liittymisehdoin.

10. Erimielisyyksien ratkaiseminen

10.1 Tämän sopimuksen tulkinnasta syntyvät erimielisyydet, joista osapuolet eivät pääse yhteisymmärrykseen, ratkaistaan Itä-Uudenmaan käräjäoikeudessa.

11. Sopimuksen velvoitteiden siirto kolmannelle

11.1 Yhtiö sitoutuu ottamaan tämän sopimuksen sopimusehdot Sopimusaluetta koskeviin vastaisiin luovutuskirjoihin, kaikilta niiltä osin kuin sopimusvelvoitteita ei ole suoritettu luovutushetkellä. Yhtiö sitoutuu ilmoittamaan kirjallisesti vastaisista luovutuksista Kaupungille.

11.2 Yhtiö vastaa tämän sopimuksen velvoitteista siihen asti, kun Kaupunki on hyväksynyt sopimusvelvoitteiden siirron luovutuksensaajalle tai sopimusvelvoitteet ovat tulleet täytetyiksi. Jos Yhtiö ei ole siirtänyt velvoitteita edellä sanotulla tavalla, Yhtiö vastaa tämän sopimuksen velvoitteiden suorittamisesta myös luovutetun alueen osalta.

11.3 Edellä esitetystä huolimatta, Kaupunki antaa tämän maankäyttösopimuksen allekirjoituksin suostumuksensa Yhtiön jakautumiselle ja/tai sopimusvelvoitteiden siirtoon YIT Suomi Oy:lle (Y-tunnus: 1565583-5), mikäli Yhtiö myöhemmin sulautuu YIT Suomi Oy:öön.

12. Sopimuksen voimaantulo

12.1 Tämä sopimus tulee voimaan heti, kun osapuolet ovat sen allekirjoittaneet ja molemmilla osapuolilla on oikeus vaatia sopimusehtojen täyttämistä, kun Asemakaavamuutos on tullut olennaisilta osiltaan muuttumattomana ja lainvoimaisena voimaan.

12.2 Tämä sopimus lakkaa olemasta voimassa, ellei Vantaan kaupunginvaltuusto ole hyväksynyt Asemakaavamuutosta 31.12.2022 mennessä.

12.3 Mikäli Vantaan kaupunginvaltuusto on 31.12.2022 mennessä hyväksynyt

Asemakaavamuutoksen, mutta siitä on valitettu, pysyy tämä sopimus voimassa. Sen jälkeen, kun mainittu valitus on lainvoimaisesti ratkaistu ja kaava on tullut olennaisilta osiltaan muuttumattomana ja lainvoimaisena voimaan, molemmilla osapuolilla on oikeus vaatia tämän sopimuksen sopimusehtojen täyttämistä. Mikäli valitusviranomainen on lainvoimaisella päätöksellä hyväksynyt valituksen, tämä sopimus raukeaa.

12.4 Kumpikaan osapuoli ei esitä tämän sopimuksen mahdollisen raukeamisen takia minkäänlaisia korvausvaatimuksia.

B. ESISOPIMUS MÄÄRÄALAN LUOVUTUKSESTA

B. I LOPULLISEN LUOVUTUKSEN TOTEUTUMISEN EHDOT

Osapuolet sitoutuvat tekemään kohdan B. II mukaisen luovutuskirjan välittömästi, kun Asemakaavamuutosta koskeva Vantaan kaupunginvaltuuston päätös on saanut lainvoiman ja Vantaan kaupunginhallitus on kuuluttanut kaavan voimaan.

Tämä esisopimus lakkaa olemasta voimassa, mikäli:

- Vantaan kaupunginvaltuusto ei ole hyväksynyt Asemakaavamuutosta 31.12.2022 mennessä, tai
- Asemakaavamuutosta koskeva Vantaan kaupunginvaltuuston päätös kumotaan muutoksenhaussa.

Kumpikaan osapuoli ei esitä tämän esisopimuksen mahdollisen raukeamisen johdosta minkäänlaisia korvausvaatimuksia.

B. II MÄÄRÄALAN LUOVUTUSKIRJA

Sopimus perustuu Vantaan [päätöksentekoelin] lainvoimaiseen päätökseen [päätösnumero].

Luovuttaja	**Kiinteistö Oy Vantaan Aviator Trade Park** (Y-tunnus: 0670154-5) c/o YIT Suomi Oy PL 36 00621 Helsinki (jäljempänä ”**Luovuttaja**”)
Luovutuksensaaja	**Vantaan kaupunki** (Y-tunnus: 0124610-9) Asematie 7 01300 Vantaa (jäljempänä ”**Kaupunki**”)
Luovutuksen kohde	Yhteensä noin 22 061 m^2:n suuruinen määräala Vantaan kaupungin Veromiehen kaupunginosan Kirkonkylän kylässä sijaitsevasta tilasta 92-407-2-361 (jäljempänä ”**Määräala**”). Määräala on osoitettu Asemakaavamuutoksessa VP-alueeksi (noin 9 279 m^2), aukioalueeksi (noin 4 227 m^2) sekä katu- ja pp-alueeksi (noin 8 555 m^2). Määräala on merkitty oheiseen karttaliitteeseen (liite B1).
Luovutuskirjan ehdot	Tämän luovutuksen kaikki ehdot on esitetty tässä luovutuskirjassa.

1 Luovutushinta

12.5 Luovutus on vastikkeeton.

13. Omistus- ja hallintaoikeus

13.1 Määräalan omistus- ja hallintaoikeus siirtyy Kaupungille tämän luovutuskirjan allekirjoitushetkellä.

14. Verot ja maksut

14.1 Luovuttaja vastaa niistä Määräalaan kohdistuvista veroista ja muista maksuista, joiden maksuunpanon perustana on tämän luovutuskirjan allekirjoitushetkeä edeltävä aika. Luovutuskirjan allekirjoituksen jälkeen maksuista vastaa Kaupunki.

15. Kiinnitykset ja rasitukset

15.1 Määräala luovutetaan kiinnityksistä ja niihin rinnastettavista erityisistä oikeuksista vapaana

16. Rasitteet, käyttöoikeudet ja käyttörajoitukset

16.1 Määräalaan kohdistuvat rasitteet, käyttöoikeudet ja käyttörajoitukset ilmenevät kiinteistörekisteriotteesta.

17. Kohteeseen tutustuminen

17.1 Kaupunki on tarkastanut Määräalan, sen alueen ja rajat sekä tutustunut alueen maasto-olosuhteisiin. Kaupunki on verrannut näitä seikkoja Määräalasta esitetyistä asiakirjoista saataviin tietoihin. Kaupungilla ei ole huomauttamista näiden seikkojen osalta.

18. Asiakirjoihin tutustuminen

18.1 Kaupunki on tutustunut Määräalaa koskeviin asiakirjoihin, joita ovat lainhuutotodistus, rasitustodistus, kiinteistörekisteriote, kaavakartat ja -määräykset sekä johtokartta.

19. Irtaimisto

19.1 Tähän luovutukseen ei sisälly irtaimistoa eikä irtaimen omaisuuden luovuttamisesta ole tämän luovutuksen yhteydessä tehty eri sopimustakaan.

20. Maaperä ja jätteet

20.1 Tila 92-407-2-361 sijaitsee Beran entisen lyijysulaton vieressä. Pintamaassa on todettu aiemmin kohonneita lyijy-, antimoni- ja arseenipitoisuuksia ja kunnostamiselle on haettu lupa ilmoitusmenettelyllä Uudenmaan ELY-keskukselta. Insinööritoimisto Pohjatekniikka Oy on laatinut tehdyistä kunnostustoimenpiteistä 27.8.2015 päivätyn loppuraportin, jonka mukaan kaikki valtioneuvoston asetuksessa 214/2007 teollisuus- ja varastoalueille määritelty yli ylemmän ohjearvon pilaantunut maa-aines on saatu poistettua tontin alueelta. Uudenmaan ELY-keskus on tarkastanut kunnostuksen toimenpideraportin 8.11.2017 UUDELY/372/07.00/2013.

20.2 Insinööritoimisto Pohjantekniikka Oy on laatinut 11.6.2020 päivätyn riskinarvion, jonka mukaan maaperään on jäänyt antimoni- ja

lyijypitoisuuksia, jotka ylittävät säädetyn alemman ohjearvotason.

20.3 Luovuttajan tietojen mukaan Määräalalla ei ole jätettä.

20.4 Kaupunki on tutustunut edellä esitettyihin Insinööritoimisto Pohjatekniikka Oy:n raportteihin ja on tietoinen niiden tuloksista ja lausunnoista. Mikäli myöhemmin ilmenee tarvetta sellaisen pilaantuneen maaperän tai pohjaveden puhdistamiseen, joka ei ole käynyt ilmi edellä esitetyistä raporteista, taikka jätteiden poistamiseen, Kaupunki on velvollinen välittömästi ottamaan yhteyttä Luovuttajaan, jotta tarvittavasta menettelystä voidaan sopia. Tällöin Luovuttaja vastaa pilaantuneiden maa-ainesten poistamisesta ja pohjaveden puhdistamisesta sekä jätteiden poistamisesta aiheutuvista tavanomaisiin maanrakennuskustannuksiin nähden ylimääräisistä kustannuksista toimivaltaisen viranomaisen edellyttämään tasoon. Työn tekemisestä sovitaan erikseen.

[lopullisen luovutuskirjan allekirjoitukset ja kaupanvahvistus]

C. ESISOPIMUS MÄÄRÄALAN KAUPASTA

C. I LOPULLISEN KAUPAN TOTEUTUMISEN EHDOT

Osapuolet sitoutuvat tekemään kohdan C. II mukaisen kauppakirjan välittömästi, kun Asemakaavamuutosta koskeva Vantaan kaupunginvaltuuston päätös on saanut lainvoiman ja Vantaan kaupunginhallitus on kuuluttanut kaavan voimaan.

Tämä esisopimus lakkaa olemasta voimassa, mikäli:

- Vantaan kaupunginvaltuusto ei ole hyväksynyt Asemakaavamuutosta 31.12.2022 mennessä, tai
- Asemakaavamuutosta koskeva Vantaan kaupunginvaltuuston päätös kumotaan muutoksenhaussa.

Kumpikaan osapuoli ei esitä tämän esisopimuksen mahdollisen raukeamisen johdosta minkäänlaisia korvausvaatimuksia.

C. II MÄÄRÄALAN KAUPPAKIRJA

Sopimus perustuu Vantaan [päätöksentekoelin] lainvoimaiseen päätökseen [päätösnumero].

Myyjä	**Kiinteistö Oy Vantaan Aviator Trade Park** (Y-tunnus: 0670154-5) c/o YIT Suomi Oy PL 36 00621 Helsinki (jäljempänä ”**Myyjä**”)
Ostaja	**Vantaan kaupunki** (Y-tunnus: 0124610-9) Asematie 7 01300 Vantaa (jäljempänä ”**Kaupunki**”)
Kaupan kohde	Yhteensä noin 10 027 m^2:n suuruinen määräala Vantaan kaupungin Veromiehen kaupunginosan Kirkonkylän kylässä sijaitsevasta tilasta 92-407-2-361 (jäljempänä ”**Määräala**”). Määräala on osoitettu Asemakaavamuutoksessa AK-alueeksi. Määräala on merkitty oheiseen karttaliitteeseen (liite C1).
Kauppakirjan ehdot	

Tämän kaupan kaikki ehdot on esitetty tässä luovutuskirjassa.

1 Kauppahinta

20.5 Määräalalla kuitataan kunnallistekniikan rakentamisen korvauksesta

2 578 692 euroa.

21. Omistus- ja hallintaoikeus

21.1 Määräalan omistus- ja hallintaoikeus siirtyy Kaupungille tämän kauppakirjan allekirjoitushetkellä.

22. Verot ja maksut

22.1 Määräalaan kohdistuvista muista veroista ja maksuista, joiden maksuunpanon perusteena on tämän kauppakirjan allekirjoituspäivän jälkeinen aika, vastaa Kaupunki. Ne verot ja maksut, joiden peruste on kauppaa edeltävältä ajalta, kuuluvat Myyjän vastattaviksi.

23. Kiinnitykset ja rasitukset

23.1 Myyjä luovuttaa Määräalan kiinnityksistä ja niihin rinnastettavista erityisistä oikeuksista vapaana.

24. Rasitteet, käyttöoikeudet ja käyttörajoitukset

24.1 Määräalaan kohdistuvat rasitteet, käyttöoikeudet ja käyttörajoitukset ilmenevät kiinteistörekisteriotteesta.

25. Kohteeseen tutustuminen

25.1 Kaupunki on tarkastanut Määräalan, sen alueen ja rajat sekä tutustunut alueen maasto-olosuhteisiin. Kaupunki on verrannut näitä seikkoja Määräalasta esitetyistä asiakirjoista saataviin tietoihin. Kaupungilla ei ole huomauttamista näiden seikkojen osalta.

26. Asiakirjoihin tutustuminen

26.1 Kaupunki on tutustunut Määräalaa koskeviin asiakirjoihin, joita ovat lainhuutotodistus, rasitustodistus, kiinteistörekisteriote, kaavakartat ja -määräykset sekä johtokartta.

27. Irtaimisto

27.1 Tätä kauppaa ei seuraa mitään irtaimistoa, eikä irtaimen omaisuuden myymisestä ole tämän kaupan yhteydessä tehty eri sopimusta.

28. Maaperä ja jätteet

28.1 Tila 92-407-2-361 sijaitsee Beran entisen lyijysulaton vieressä. Pintamaassa on todettu aiemmin kohonneita lyijy-, antimoni- ja arseenipitoisuuksia ja kunnostamiselle on haettu lupa ilmoitusmenettelyllä Uudenmaan ELY-keskukselta. Insinööritoimisto Pohjatekniikka Oy on laatinut tehdyistä kunnostustoimenpiteistä 27.8.2015 päivätyn loppuraportin, jonka mukaan kaikki valtioneuvoston asetuksessa 214/2007 teollisuus- ja varastoalueille määritelty yli ylemmän ohjearvon pilaantunut maa-aines on saatu poistettua tontin alueelta. Uudenmaan ELY-keskus on tarkastanut kunnostuksen toimenpideraportin 8.11.2017 UUDELY/372/07.00/2013.

28.2 Insinööritoimisto Pohjantekniikka Oy on laatinut 11.6.2020 päivätyn riskinarvion, jonka mukaan maaperään on jäänyt antimoni- ja lyijypitoisuuksia, jotka ylittävät säädetyn alemman ohjearvotason.

28.3 Myyjän tietojen mukaan Määräalalla ei ole jätettä.

28.4 Kaupunki on tutustunut edellä esitettyihin Insinööritoimisto Pohjatekniikka Oy:n raportteihin ja on tietoinen niiden tuloksista ja lausunnoista. Mikäli myöhemmin ilmenee tarvetta sellaisen pilaantuneen maaperän tai pohjaveden puhdistamiseen, joka ei ole käynyt ilmi edellä esitetyistä raporteista, taikka jätteiden poistamiseen, Kaupunki on velvollinen välittömästi ottamaan yhteyttä Myyjään, jotta tarvittavasta menettelystä voidaan sopia. Tällöin Myyjä vastaa pilaantuneiden maa-ainesten poistamisesta ja pohjaveden puhdistamisesta sekä jätteiden poistamisesta aiheutuvista tavanomaisiin maanrakennuskustannuksiin nähden ylimääräisistä kustannuksista toimivaltaisen viranomaisen edellyttämään tasoon. Työn tekemisestä sovitaan erikseen.

[lopullisen kauppakirjan allekirjoitukset ja kaupanvahvistus]

Tätä maankäyttösopimusta, sisältäen kunnallistekniikan rakentamissopimuksen, esisopimuksen määräalan luovutuksesta ja esisopimuksen määräalan kaupasta, on laadittu kolme yhtäpitävää kappaletta, yksi kullekin osapuolelle ja yksi kaupanvahvistajalle.

Vantaalla, [x]. päivänä [x]kuuta 2020

VANTAAN KAUPUNKI

_____

[Nimi]

KIINTEISTÖ OY VANTAAN AVIATOR TRADE PARK

_____

[Nimi]

Liitteet

Liite A1	Sopimusalue
Liite B1	Kartta luovutettavasta määräalasta
Liite C1	Kartta ostettavasta määräalasta

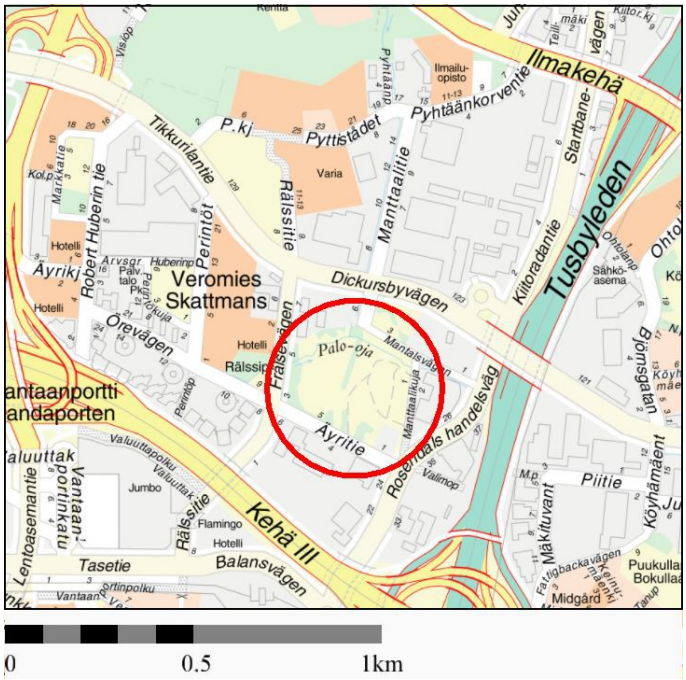
KAUPANVAHVISTUS

Kaupanvahvistajana todistan, että [x] Vantaan kaupungin puolesta ja [x] Kiinteistö Oy Vantaan Aviator Trade Parkin puolesta ovat allekirjoittaneet tämän esisopimuksen määräalan luovutuksesta ja esisopimuksen määräalan kaupasta ja että he ovat olleet yhtä aikaa läsnä esisopimuksia vahvistettaessa. Olen tarkistanut allekirjoittajien henkilöllisyyden ja todennut, että esisopimukset on tehty maakaaren 2 luvun 1 §:ssä säädetyllä tavalla.

Vantaalla, [x]. päivänä [x]kuuta 2020

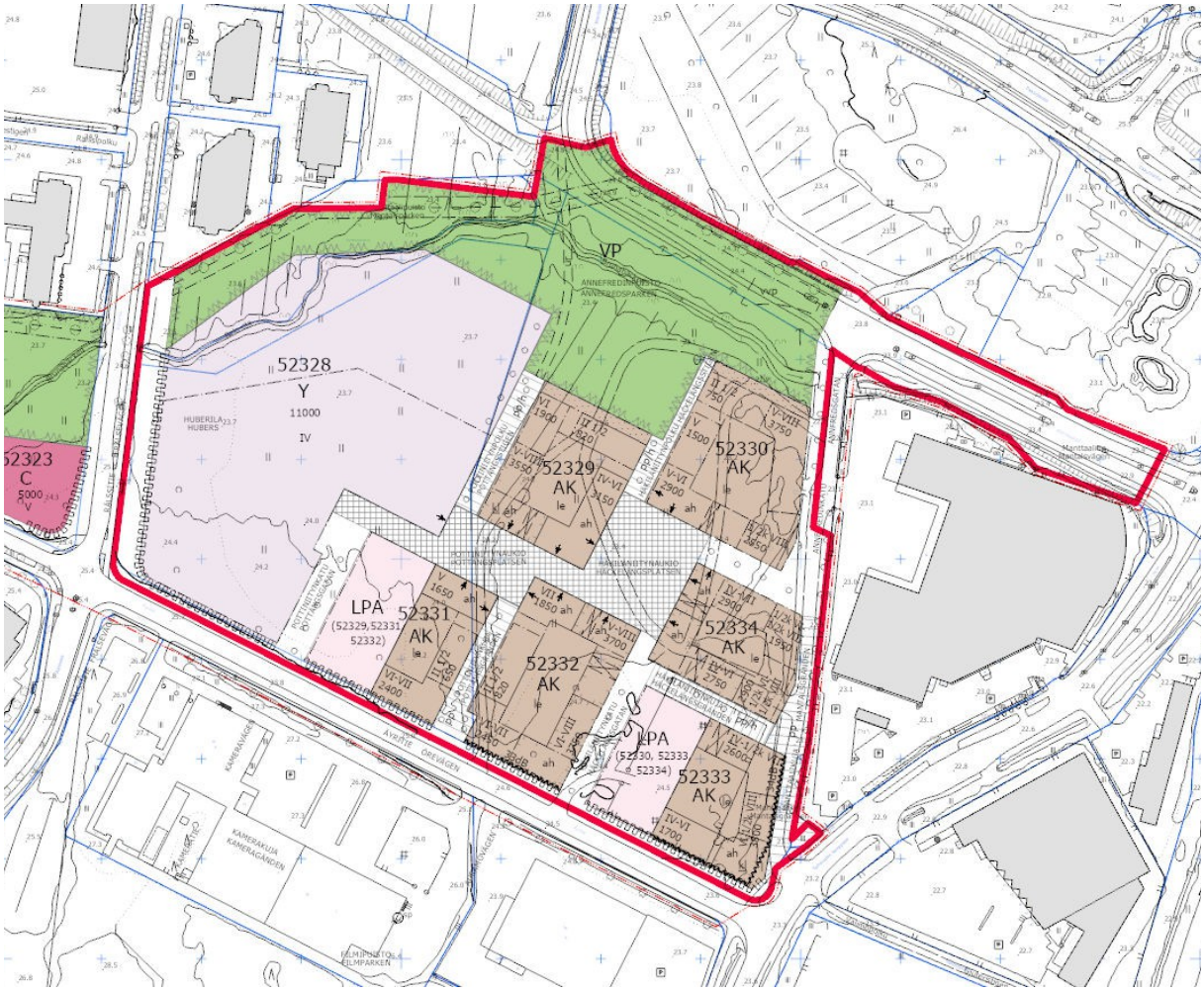
_____

KOHTEEN SIJAINTI

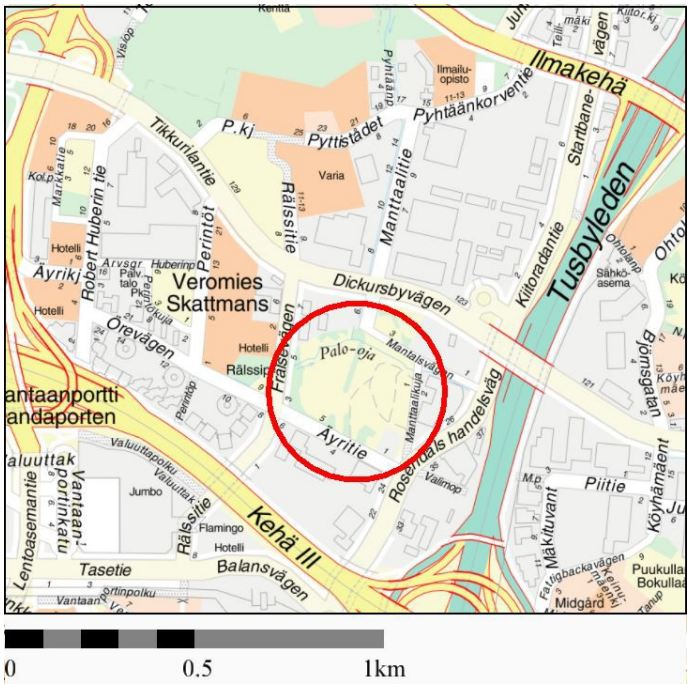

SOPIMUSALUE
(punaisella rajattu alue)

Asemakaavan muutos nro 002373

KOHTEEN SIJAINTI

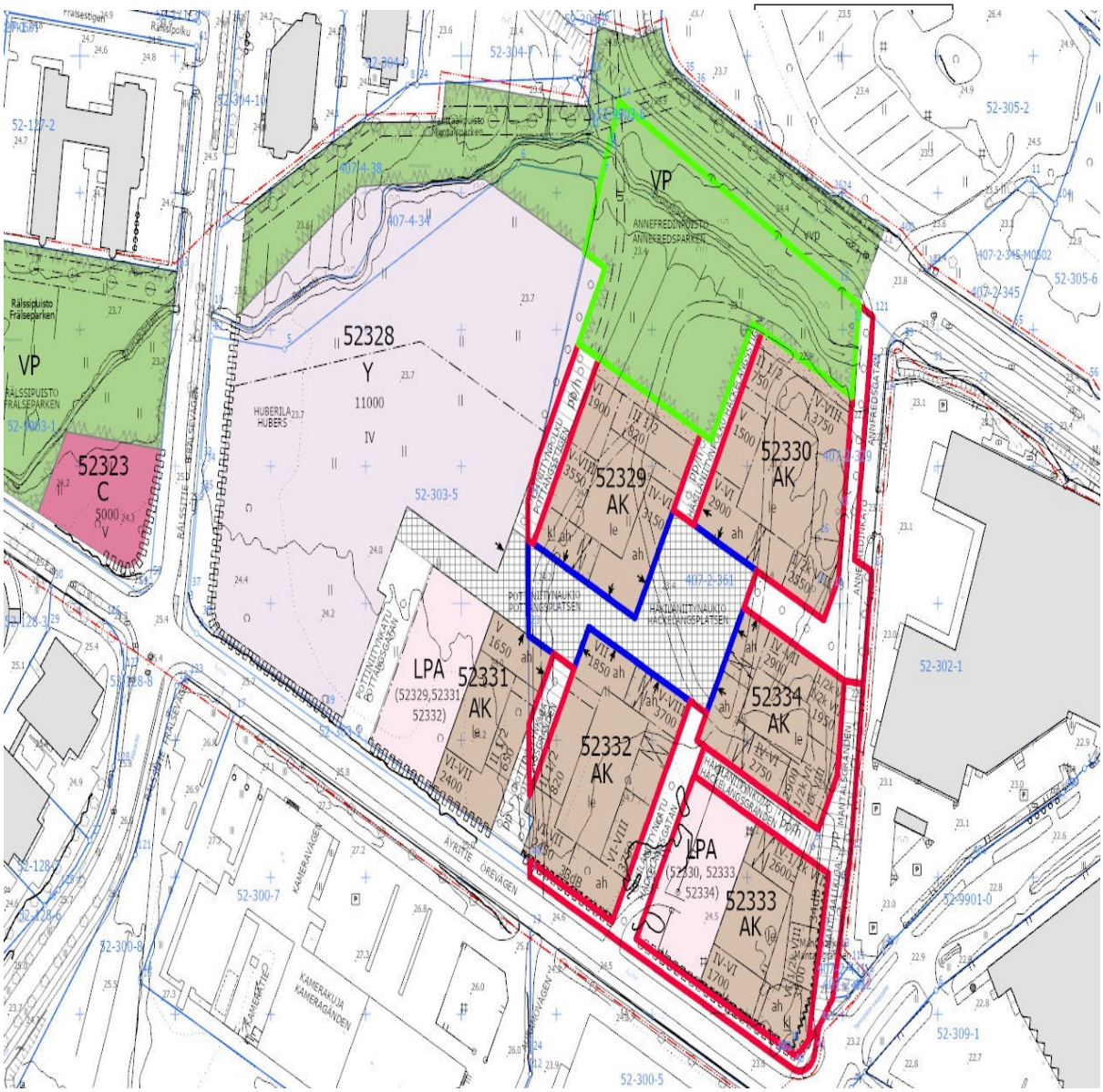
Asemakaavan muutos nro 002373

ESISOPIMUS MÄÄRÄALAN LUOVUTUKSESTA (VP-, aukio-, katu- ja pp-aluetta) /

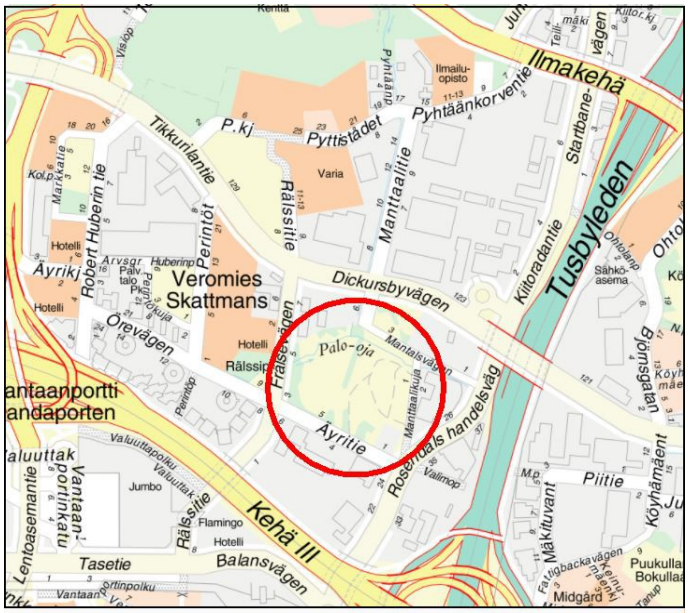
Kaupunginosa: VEROMIES (52)

Kylä: KIRKONKYLÄ (407)

n. 22061 m²:n suuruinen määräala
tilasta: 92-407-2-361

KOHTEEN SIJAINTI

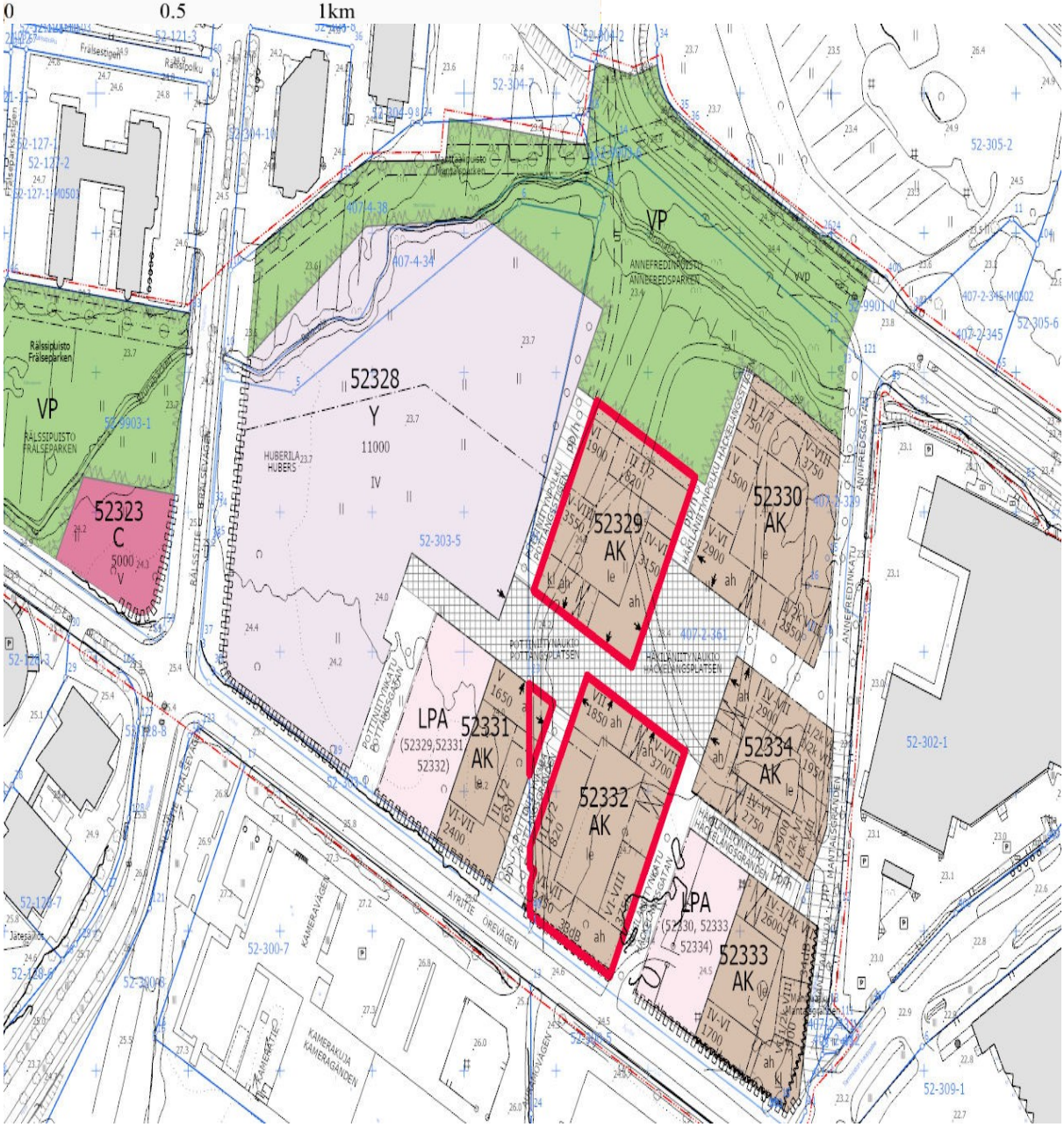
Asemakaavan muutos nro 002373

ESISOPIMUS MÄÄRÄALAN OSTOSTA (AK-aluetta) /

Kaupunginosa: VEROMIES (52)

Kylä: KIRKONKYLÄ (407)

n. 10027 m²:n suuruinen määräala
tilasta: 92-407-2-361

Muutoksenhakuohje 1. Oikaisuvaatimus

Jos olet tyytymätön tähän päätöksen, voit vaatia siihen oikaisua **Vantaan kaupunginhallitukselta**, eli tehdä siitä oikaisuvaatimuksen.

Oikaisuvaatimuksen voit tehdä
- lainmukaisuusperusteella, eli jos
    - päätös on syntynyt virheellisessä järjestyksessä
    - päätöksen tehnyt toimielin on ylittänyt toimivaltansa
    - päätös on muuten lainvastainen

ja/tai
- tarkoituksenmukaisuusperusteella, eli päätöksen sisältöön liittyvillä perusteilla

Voit tehdä oikaisuvaatimuksen, jos olet kunnan jäsen. Asianosaisena voit tehdä oikaisuvaatimuksen kunnan jäsenyydestä riippumatta, jos päätös kohdistuu sinuun tai se vaikuttaa välittömästi oikeuksiisi, velvollisuksiisi tai etuihisi.

Oikaisuvaatimuksen toimittaminen

Toimita oikaisuvaatimus **14 päivän kuluessa** päätöksen tiedoksisaannista. Tiedoksisaantipäivää ei lueta oikaisuvaatimusaikaan. Oikaisuvaatimus on tehtävä viimeistään määräajan viimeisenä päivänä ennen viraston aukioloajan päättymistä. Myöhässä tullutta oikaisuvaatimusta ei tutkita.

Kunnan jäsenen katsotaan saaneen tiedon päätöksestä seitsemän päivän kuluttua siitä, kun pöytäkirja on nähtävänä Vantaan kaupungin internet-sivulla.

Asianosaisen katsotaan saaneen tiedon päätöksestä, jollei muuta näytetä
- seitsemän päivän kuluttua kirjeen lähettämisestä
- kolmen päivän kuluttua sähköisen viestin lähettämisestä tai
- saantitodistuksen osoittamana aikana/erilliseen tiedoksiantotodistukseen merkittynä aikana

Voit toimittaa oikaisuvaatimuksen henkilökohtaisesti, postittamalla tai sähköisesti. Jos viimeinen palautuspäivä osuu viikonlopulle tai pyhäpäiväksi, voit toimittaa oikaisuvaatimuksen vielä seuraavana arkipäivänä virka-aikana.

Tee oikaisuvaatimus kirjallisena ja kerro siinä mitä muutoksia haluat päätökseen ja millä perusteella. Liitä oikaisuvaatimukseen mukaan vaatimusta tukevat asiakirjat. Ilmoita oikaisuvaatimuksessa kotikuntasi ja yhteystietosi ja allekirjoita se. Jos sinulla on laillinen edustaja, oikaisuvaatimuksessa tulee olla sinun nimen ja kotikunnan lisäksi myös tämän nimi, kotilunta, yhteystiedot ja allekirjoitus. Sähköistä asiakirjaa ei tarvitse allekirjoittaa, mutta siitä on käytävä ilmi lähettäjän tiedot.

Oikaisuvaatimus toimitetaan aina omalla vastuulla.

Vantaan kaupunginhallituksen yhteystiedot:
Postiosoite: Vantaan kaupungin kirjaamo, PL 1100, 01030 Vantaan kaupunki
Käyntiosoite: Kirjaamon asiakaspalvelu/Tikkurilan Vantaa-Info, Dixi (2. krs.), Ratatie 11, 01300 Vantaa
Puhelin: (09) 8392 2184
Sähköpostiosoite: kirjaamo@vantaa.fi
Virka-aika: klo 8.15 - 16.00

Muutoksenhakuohje 2. Kunnallisvalitus oikaisuvaatimuksesta annettuun päätökseen

Jos olet tyytymätön tähän päätöksen, voit hakea siihen muutosta **Helsingin hallinto-oikeudelta**.

Valituksen voit tehdä lainmukaisuusperusteella, eli jos
- päätös on syntynyt virheellisessä järjestyksessä
- päätöksen tehnyt toimielin on ylittänyt toimivaltansa ja/tai
- päätös on muuten lainvastainen.

Voit tehdä valituksen, jos olet tehnyt päätöksestä aiemmin oikaisuvaatimuksen. Kunnan jäsenenä voit tehdä valituksen, jos päätös on muuttunut oikaisuvaatimuksen takia.

Valituksen toimittaminen

Toimita valitus **30 päivän** kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Tiedoksisaantipäivää ei lueta valitusaikaan. Valitus on tehtävä viimeistään määräajan viimeisenä päivänä ennen viraston aukioloajan päättymistä. Myöhässä tullutta valitusta ei tutkita.

Kunnan jäsenen katsotaan saaneen tiedon päätöksestä seitsemän päivän kuluttua siitä, kun pöytäkirja on nähtävänä Vantaan kaupungin internet-sivulla.

Asianosaisen katsotaan saaneen tiedon päätöksestä, jollei muuta näytetä:
- seitsemän päivän kuluttua kirjeen lähettämisestä,
- kolmen päivän kuluttua sähköisen viestin lähettämisestä tai
- saantitodistuksen osoittamana aikana/erilliseen tiedoksiantotodistukseen merkittynä aikana

Voit toimittaa valituksen henkilökohtaisesti, postittamalla tai sähköisesti. Jos viimeinen palautuspäivä osuu viikonlopulle tai pyhäpäiväksi, voit toimittaa valituksen vielä seuraavana arkipäivänä virka-aikana.

Tee valitus kirjallisena ja kerro siinä mitä muutoksia haluat päätökseen ja millä perusteella. Liitä mukaan valituksen kohteena oleva päätös ja vaatimusta tukevat asiakirjat (ellet ole niitä aiemmin toimittanut oikaisuvaatimuksen yhteydessä). Ilmoita valituksessa kotikuntasi ja yhteystietosi ja allekirjoita se. Jos sinulla on laillinen edustaja, valituksessa tulee olla sinun nimen ja kotikunnan lisäksi myös tämän nimi, kotilunta, yhteystiedot ja allekirjoitus. Sähköistä asiakirjaa ei tarvitse allekirjoittaa, mutta siitä on käytävä ilmi lähettäjän tiedot.

Valitus toimitetaan aina omalla vastuulla.

Vahingonkorvausasiassa hallinto-oikeus voi tutkia ainoastaan, onko päätös tehty muodollisesti oikein. Vahingonkorvauksen perustetta tai määrää koskevan riita-asian käsittelee sen sijaan toimivaltainen yleinen tuomioistuin (käräjäoikeus).

Muutoksenhakijalta peritään oikeudenkäyntimaksua hallinto-oikeudessa **260** euroa. Lisätietoja valituksen maksullisuudesta saa Helsingin hallinto-oikeudesta. Maksua ei peritä silloin, kun hallinto-oikeus muuttaa valituksenalaisen päätöksen valittajan eduksi.

Helsingin hallinto-oikeuden yhteystiedot:
Käynti- ja postiosoite: Radanrakentajantie 5, 00520 Helsinki
Puhelin: 029 56 42000, faksi: 029 56 42079
Sähköpostiosoite: helsinki.hao@oikeus.fi
Asiointipalvelun osoite: https://asiointi2.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet
Virka-aika: klo 8.00 - 16.15

Muutoksenhakuohje 3. Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

3.1. Tähän p**äätökseen, joka koskee vain valmistelua tai täytäntöönpanoa**, ei saa hakea muutosta.
(Kuntalaki 136 §)

3.2. Tähän **päätökseen, joka koskee hankintaoikaisua**, ei saa hakea muutosta.
(Hankintalaki 135 §)

3.3. Tähän **päätökseen, joilla on päätetty olla käyttämättä etuosto-oikeutta**, ei saa hakea muutosta.
(Etuostolaki 22 § 3 mom.)

3.4. Tähän oikaisuvaatimuksen johdosta annettuun **päätökseen, joka koskee verotusta**, ei saa hakea muutosta.
(Veronkantolain 51 § 1 mom. ja 50 § 7 mom.)

Muutoksenhakuohje 4. Hankintaoikaisuohje ja valitusosoitus

Julkista hankintaa koskevaan päätökseen tai muuhun hankintamenettelyssä tehtyyn ratkaisuun voidaan julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain (1397/2016, jäljempänä hankintalaki) mukaan hakea muutosta vaatimalla hankintayksiköltä oikaisua (jäljempänä hankintaoikaisu). Asia voidaan myös saattaa valituksella markkinaoikeuden käsiteltäväksi.

Hankintaa koskevasta asiasta voi tehdä hankintayksikölle oikaisuvaatimuksen tai markkinaoikeudelle toimitettavan valituksen se, jota asia koskee (jäljempänä asianosainen). Asianosainen on se, jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa.

I Hankintaoikaisuohje

Hankintaoikaisuvaatimuksen kohde

Hankintayksikön päätökseen tai muuhun hankintamenettelyssä tehtyyn ratkaisuun tyytymätön voi vaatia hankintalain 132–135 §:n mukaan hankintaoikaisua. Hankintaoikaisua voi vaatia hankintayksiköltä kirjallisesti tarjouskilpailuun osallistunut tarjoaja tai osallistumishakemuksen tehnyt ehdokas tai muu taho, jota asia koskee.

Hankintaoikaisuvaatimuksen tekemiselle säädetty aika

Asianosaisen on vaadittava hankintaoikaisua 14 päivän kuluessa siitä, kun asianosainen on saanut tiedon hankintayksikön päätöksestä valitusosoituksineen tai muusta hankintamenettelyssä tehdystä ratkaisusta. Vaatimus on esitettävä määräajan viimeisenä päivänä ennen virka-ajan päättymistä.

Tiedoksisaantipäivää ei lueta oikaisuvaatimusaikaan. Jos määräajan viimeinen päivä on pyhäpäivä, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, joulu- tai juhannusaatto tai arkilauantai, voi oikaisuvaatimuksen tehdä ennen viraston aukioloajan päättymistä ensimmäisenä arkipäivänä sen jälkeen.

Sähköinen tiedoksianto

Mikäli hankintapäätös on annettu tiedoksi sähköisesti, asianosaisen katsotaan saaneen tiedon hankintapäätöksestä oheisasiakirjoineen sinä päivänä, jolloin sähköinen viesti on vastaanottajan käytettävissä tämän vastaanottolaitteessa siten, että viestiä voidaan käsitellä. Asianosainen on saanut tiedon päätöksestä lähettämispäivänä, jollei asianosainen esitä luotettavaa selvitystä tietoliikenneyhteyksien toimimattomuudesta tai vastaavasta muusta seikasta, jonka johdosta sähköinen viesti on saapunut asianosaiselle myöhemmin.

Tiedoksianto kirjeitse

Mikäli hankintapäätös on annettu tiedoksi hallintolain (434/2003) 59 §:n mukaisesti postitse kirjeellä, katsotaan asianosaisen saaneen asiasta tiedon seitsemäntenä päivänä sen lähettämisestä, jollei asianosainen näytä saaneen tiedon myöhemmin.

Tiedoksianto saantitodistuksella

Mikäli hankintapäätös on annettu todisteellisesti tiedoksi hallintolain (434/2003) 60 §:n mukaisesti, asianosaisen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon saantitodistuksen osoittamana aikana tai erilliseen tiedoksisaantitodistukseen merkittynä aikana.

Hankintaoikaisua koskevan vaatimuksen sisältö

Hankintaoikaisuvaatimuksesta on käytävä ilmi vaatimukset perusteineen. Vaatimuksesta on käytävä ilmi oikaisua vaativan nimi sekä tarvittavat yhteystiedot asian hoitamiseksi.
Vaatimukseen on liitettävä asiakirjat, joihin vaatimuksen tekijä vetoaa, mikäli ne eivät jo ole hankintayksikön hallussa.

Toimitusosoite

Hankintaoikaisu toimitetaan osoitteeseen:

Vantaan kaupungin kirjaamo
Kaupunginhallitus
PL 1100, 01030 Vantaan kaupunki
Sähköpostiosoite: kirjaamo@vantaa.fi
Puhelin (kirjaamo): 09-839 22184, fax: 09-8392 4163

Virka-aika: ma - pe 8.15 - 16.00

Hankintaoikaisun vireilletulo ja käsittely eivät vaikuta siihen määräaikaan, jonka kuluessa asianosainen voi hankintalain nojalla hakea muutosta valittamalla markkinaoikeuteen.

II Valitusosoitus markkinaoikeuteen

Muutoksenhaun kohde ja rajoitukset

Tarjoaja, osallistumishakemuksen tehnyt ehdokas tai muu taho, jota asia koskee, voi saattaa asian markkinaoikeuden käsiteltäväksi tekemällä valituksen.

Valituksella markkinaoikeuden käsiteltäväksi voidaan saattaa hankintayksikön päätös tai hankintayksikön muu hankintamenettelyssä tehty ratkaisu, jolla on vaikutusta ehdokkaan tai tarjoajan asemaan.

Markkinaoikeuden käsiteltäväksi valituksella ei voida saattaa hankintayksikön sellaista päätöstä tai muuta ratkaisua, joka koskee:
1) yksinomaan hankintamenettelyn valmistelua;
2) sitä, että hankintasopimusta ei jaeta osiin 75 §:n nojalla; tai
3) sitä, että 93 §:ssä tarkoitetun kokonaistaloudellisen edullisuuden perusteena käytetään yksinomaan halvinta hintaa tai kustannuksia.

Puitejärjestelyyn perustuva hankinta

Puitejärjestelyyn perustuvaan hankintaan ei saa hakea muutosta valittamalla, jollei markkinaoikeus myönnä asiassa käsittelylupaa hankintalain 146 §:n mukaisesti. Lupa on myönnettävä, jos asian käsittely on lain soveltamisen kannalta muissa samanlaisissa asioissa tärkeää, tai siihen on painava, hankintayksikön menettelyyn liittyvä syy.

Dynaamiseen hankintajärjestelmään hyväksymistä koskeva ratkaisu

Dynaamiseen hankintajärjestelmään hyväksymistä koskevaan hankintayksikön ratkaisuun ei saa hakea muutosta valittamalla, jollei markkinaoikeus myönnä asiassa käsittelylupaa hankintalain 146 §:n mukaisesti. Lupa on myönnettävä, jos asian käsittely on lain soveltamisen kannalta muissa samanlaisissa asioissa tärkeää tai siihen on painava, hankintayksikön menettelyyn liittyvä syy.
Sähköinen tiedoksianto

Mikäli hankintapäätös on annettu tiedoksi sähköisesti, asianosaisen katsotaan saaneen tiedon hankintapäätöksestä oheisasiakirjoineen sinä päivänä, jolloin sähköinen viesti on vastaanottajan käytettävissä tämän vastaanottolaitteessa siten, että viestiä voidaan käsitellä. Asianosainen on saanut tiedon päätöksestä lähettämispäivänä, jollei asianosainen esitä luotettavaa selvitystä tietoliikenneyhteyksien toimimattomuudesta tai vastaavasta muusta seikasta, jonka johdosta sähköinen viesti on saapunut asianosaiselle myöhemmin.

Tiedoksianto kirjeitse

Mikäli hankintapäätös on annettu tiedoksi postitse kirjeellä, asianosaisen katsotaan saaneen asiasta tiedon seitsemäntenä päivänä sen lähettämisestä, jollei asianosainen näytä saaneen tiedon myöhemmin.

Tiedoksianto saantitodistuksella

Mikäli hankintapäätös on annettu todisteellisesti tiedoksi, asianosaisen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon saantitodistuksen osoittamana aikana tai erilliseen tiedoksisaantitodistukseen merkittynä aikana.

Muutoksenhakuaika

Valitus on tehtävä kirjallisesti 14 päivän kuluessa siitä, kun asianosainen on saanut tiedon hankintaa koskevasta päätöksestä valitusosoituksineen. Tiedoksisaantipäivää ei lasketa mukaan valitusaikaan.
Valituksen tulee olla perillä valitusajan viimeisenä päivänä ennen markkinaoikeuden virka-ajan päättymistä.

Muutoksenhakuaika suorahankinnassa

Mikäli hankintayksikkö on toimittanut julkaistavaksi hankintalain 131 §:ssä tarkoitetun suorahankintaa koskevan ilmoituksen Euroopan unionin virallisessa lehdessä, valitus on tehtävä 14 päivän kuluessa ilmoituksen julkaisemisesta.

Mikäli hankintayksikkö on julkaissut suorahankinnasta jälki-ilmoituksen, mutta ei suorahankintaa koskevaa ilmoitusta, suorahankintaa koskeva valitus on tehtävä 30 päivän kuluessa siitä, kun suorahankinnasta on julkaistu jälki-ilmoitus Euroopan unionin virallisessa lehdessä.

Mikäli hankintayksikkö ei ole julkaissut suorahankinnasta ilmoitusta tai jälki-ilmoitusta, suorahankintaa koskeva valitus on tehtävä kuuden kuukauden kuluessa siitä, kun hankintasopimus on tehty.

Sopimusmuutosta koskeva ilmoitus

Mikäli hankintayksikkö on toimittanut julkaistavaksi hankintalain 58 §:n 1 momentin 9 kohdassa tarkoitetun sopimusmuutosta koskevan ilmoituksen Euroopan unionin virallisessa lehdessä, on valitus tehtävä 14 päivän kuluessa ilmoituksen julkaisemisesta.

Poikkeukset säännönmukaisesta valitusajasta

Valitus on tehtävä 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista, jos hankintayksikkö on tehnyt hankintapäätöksen jälkeen hankinta- tai käyttöoikeussopimuksen 130 §:n 1 tai 3 kohdan nojalla noudattamatta odotusaikaa. Odotusaikaa ei tarvitse noudattaa, jos sopimus koskee puitejärjestelyn perusteella tehtävää hankintaa tai sopimus koskee dynaamisen hankintajärjestelmän sisällä tehtävää hankintaa.

Valitus on tehtävä kuuden kuukauden kuluessa hankintapäätöksen tekemisestä siinä tapauksessa, että ehdokas tai tarjoaja on saanut tiedon hankintapäätöksestä valitusosoituksineen ja hankintapäätös tai valitusosoitus on ollut olennaisesti puutteellinen.

Valituksen sisältö

Valituksessa on ilmoitettava hankinta-asia, jota valitus koskee, sekä valittajan vaatimukset ja niiden perusteet. Puitejärjestelyyn perustuvan hankinnan ja dynaamiseen hankintajärjestelmään hyväksymistä koskevan ratkaisun osalta valituskirjelmässä on esitettävä, minkä vuoksi käsittelylupa tulisi myöntää.

Valituksessa on ilmoitettava valittajan nimi ja kotikunta. Jos valittajan puhevaltaa käyttää hänen laillinen edustajansa tai asiamiehensä tai jos valituksen laatija on joku muu henkilö, valituksessa on ilmoitettava myös tämän nimi ja kotikunta. Lisäksi on ilmoitettava postiosoite ja puhelinnumero, joihin asiaa koskevat ilmoitukset valittajalle voidaan toimittaa. Valittajan, laillisen edustajan tai asiamiehen on allekirjoitettava valituskirjelmä.

Valitukseen on liitettävä alkuperäisenä tai jäljennöksenä päätös, johon haetaan muutosta, sekä todistus siitä, minä päivänä päätös on annettu tiedoksi tai muu selvitys valitusajan alkamisen ajankohdasta. Valitukseen on liitettävä asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi. Asiamiehen on liitettävä valituskirjelmään valtakirja, kuten hallintolainkäyttölain 21 §:ssä säädetään.

Valituksen toimittaminen

Valitus on toimitettava markkinaoikeudelle. Valituksen voi toimittaa markkinaoikeuden kansliaan henkilökohtaisesti, asiamiestä käyttäen, lähetin välityksellä, postitse, telekopiona, asiointipalvelussa tai sähköpostin avulla kuten sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetussa laissa (13/2003) säädetään. Jos vireillepanon viimeinen päivä on pyhäpäivä, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, joulu- tai juhannusaatto tai arkilauantai, voi asiakirjat toimittaa markkinaoikeudelle ensimmäisenä arkipäivänä sen jälkeen.

Valitusperusteeseen perustuva muutoksenhakukielto

Hankintalain 163 §:n mukaan markkinaoikeuden toimivaltaan kuuluvaan asiaan ei saa hakea muutosta kuntalain eikä hallintolainkäyttölain nojalla.

Muutoksenhausta ilmoittaminen hankintayksikölle

Hankintalain 148 §:n nojalla hankinta-asiaan muutosta hakevan on kirjallisesti ilmoitettava hankintayksikölle asian saattamisesta markkinaoikeuden käsiteltäväksi. Ilmoitus on toimitettava hankintayksikölle viimeistään silloin, kun hankintaa koskeva valitus toimitetaan markkinaoikeuteen. Ilmoitus on toimitettava hankintayksikön kohdassa I mainittuun osoitteeseen.

Oikeudenkäyntimaksu

Muutoksenhakijalta peritään käsittelystä markkinaoikeudessa oikeudenkäyntimaksua 2050 euroa alle miljoonan euron hankinnassa. Jos hankinnan arvo on vähintään 1 miljoona euroa, käsittelymaksu on 4100 euroa. Mikäli hankinnan arvo on vähintään 10 miljoonaa euroa, käsittelymaksu on 6140 euroa.

Yksityishenkilön oikeudenkäyntimaksu markkinaoikeudessa on 510 euroa.

Markkinaoikeuden osoite ja muut yhteystiedot

Markkinaoikeus
Radanrakentajantie 5
00520 Helsinki

puh. 029 56 43300
fax 029 56 43314
markkinaoikeus(at)oikeus.fi
asiointipalvelun osoite: https://asiointi2.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet

Muutoksenhakuohje 5. Valitus asemakaavan muutosta koskevassa asiassa

Jos olet tyytymätön tähän päätöksen, voit hakea siihen muutosta **Helsingin hallinto-oikeudelta**.

Valituksen voit tehdä lainmukaisuusperusteella, eli jos
- päätös on syntynyt virheellisessä järjestyksessä
- päätöksen tehnyt toimielin on ylittänyt toimivaltansa ja/tai
- päätös on muuten lainvastainen.

Voit tehdä valituksen, jos olet asianosainen, eli jos päätös kohdistuu sinuun tai se vaikuttaa välittömästi oikeuksiisi, velvollisuksiisi tai etuihisi.

Voit tehdä valituksen myös, jos olet kunnan jäsen. Poikkeuksen tähän muodostavat vaikutukseltaan vähäiset muutokset muuhun asemakaavaan kuin ranta-asemakaavaan. Näihin vaikutukseltaan vähäisiin muutoksiin kunnan jäsenellä ei ole valitusoikeutta. Vaikutukseltaan vähäisenä ei ole pidettävä asemakaavan muutosta, jossa
- muutetaan rakennuskorttelin tai muun alueen pääasiallista käyttötarkoitusta
- supistetaan puistoja tai muita lähivirkistykseen osoitettuja alueita
- nostetaan rakennusoikeutta tai rakennuksen sallittua korkeutta ympäristöön laajemmin vaikuttavalla tavalla
- heikennetään rakennetun ympäristön tai luonnonympäristön arvojen säilymistä tai
- muutetaan kaavaa muulla näihin rinnastettavalla tavalla.

Valituksen voi tehdä myös
- viranomainen toimialaansa kuuluvissa asioissa
- maakunnan liitto ja kunta, joiden alueella kaavassa osoitetulla maankäytöllä on vaikutuksia
- rekisteröity paikallinen tai alueellinen yhteisö toimialaansa kuuluvissa asioissa toimialueellaan

Valituksen toimittaminen

Toimita valitus **30 päivän** kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Tiedoksisaantipäivää ei lueta valitusaikaan. Valitus on tehtävä viimeistään määräajan viimeisenä päivänä ennen viraston aukioloajan päättymistä. Myöhässä tullutta valitusta ei tutkita. Kunnan jäsenen ja asianosaisen katsotaan saaneen tiedon päätöksestä seitsemän päivän kuluttua siitä, kun pöytäkirja on nähtävänä Vantaan kaupungin internet-sivulla.

Voit toimittaa valituksen henkilökohtaisesti, postittamalla tai sähköisesti. Jos viimeinen palautuspäivä osuu viikonlopulle tai pyhäpäiväksi, voit toimittaa valituksen vielä seuraavana arkipäivänä virka-aikana.

Tee valitus kirjallisena ja kerro siinä mitä muutoksia haluat päätökseen ja millä perusteella. Liitä mukaan valituksen kohteena oleva päätös ja vaatimusta tukevat asiakirjat. Ilmoita valituksessa kotikuntasi ja yhteystietosi ja allekirjoita se. Jos sinulla on laillinen edustaja, valituksessa tulee olla sinun nimen ja kotikunnan lisäksi myös tämän nimi, kotilunta, yhteystiedot ja allekirjoitus. Sähköistä asiakirjaa ei tarvitse allekirjoittaa, mutta siitä on käytävä ilmi lähettäjän tiedot. Valitus toimitetaan aina omalla vastuulla.

Muutoksenhakijalta peritään oikeudenkäyntimaksua hallinto-oikeudessa **260** euroa. Lisätietoja valituksen maksullisuudesta saa Helsingin hallinto-oikeudesta. Maksua ei peritä silloin, kun hallinto-oikeus muuttaa valituksenalaisen päätöksen valittajan eduksi.

Helsingin hallinto-oikeuden yhteystiedot:
Käynti- ja postiosoite: Radanrakentajantie 5, 00520 Helsinki
Puhelin: 029 56 42000, faksi: 029 56 42079, Sähköpostiosoite: helsinki.hao@oikeus.fi
Asiointipalvelun osoite: https://asiointi2.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet
Virka-aika: klo 8.00 - 16.15

Muutoksenhakuohje 6. Valitus rakennuskieltoa koskevassa asiassa

Jos olet tyytymätön tähän päätöksen, voit hakea siihen muutosta **Helsingin hallinto-oikeudelta**.

Valituksen voit tehdä lainmukaisuusperusteella, eli jos

- päätös on syntynyt virheellisessä järjestyksessä
- päätöksen tehnyt toimielin on ylittänyt toimivaltansa ja/tai
- päätös on muuten lainvastainen.

Voit tehdä valituksen, jos olet asianosainen eli päätös kohdistuu sinuun tai se vaikuttaa välittömästi oikeuksiisi, velvollisuksiisi tai etuihisi.

Valituksen voi tehdä myös asiassa julkista etua valvova viranomainen.

Valituksen toimittaminen

Toimita valitus **30 päivän kuluessa** päätöksen tiedoksisaannista. Tiedoksisaantipäivää ei lueta valitusaikaan. Valitus on tehtävä viimeistään määräajan viimeisenä päivänä ennen viraston aukioloajan päättymistä.
Myöhässä tullutta valitusta ei tutkita.

Asianosaisten katsotaan saaneen tiedon päätöksestä seitsemän päivän kuluttua siitä, kun pöytäkirja on nähtävänä Vantaan kaupungin internet-sivulla.

Voit toimittaa valituksen henkilökohtaisesti, postittamalla tai sähköisesti. Jos viimeinen palautuspäivä osuu viikonlopulle tai pyhäpäiväksi, voit toimittaa valituksen vielä seuraavana arkipäivänä virka-aikana.

Tee valitus kirjallisena ja kerro siinä mitä muutoksia haluat päätökseen ja millä perusteella. Liitä mukaan valituksen kohteena oleva päätös ja vaatimusta tukevat asiakirjat. Ilmoita valituksessa kotikuntasi ja yhteystietosi ja allekirjoita se. Jos sinulla on laillinen edustaja, valituksessa tulee olla sinun nimen ja kotikunnan lisäksi myös tämän nimi, kotilunta, yhteystiedot ja allekirjoitus. Sähköistä asiakirjaa ei tarvitse allekirjoittaa, mutta siitä on käytävä ilmi lähettäjän tiedot.

Valitus toimitetaan aina omalla vastuulla.

Muutoksenhakijalta peritään oikeudenkäyntimaksua hallinto-oikeudessa **260** euroa. Lisätietoja valituksen maksullisuudesta saa Helsingin hallinto-oikeudesta. Maksua ei peritä silloin, kun hallinto-oikeus muuttaa valituksenalaisen päätöksen valittajan eduksi.

Helsingin hallinto-oikeuden yhteystiedot:

Käynti- ja postiosoite: Radanrakentajantie 5, 00520 Helsinki
Puhelin: 029 56 42000, faksi: 029 56 42079
Sähköpostiosoite: helsinki.hao@oikeus.fi
Asiointipalvelun osoite: https://asiointi2.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet
Virka-aika: klo 8.00 - 16.15

Muutoksenhakuohje 7. Valitus etuosto-oikeuden käyttämistä koskevassa asiassa

Jos olet tyytymätön tähän päätökseen, voit hakea siihen muutosta **Helsingin hallinto-oikeudelta**.

Valituksen voit tehdä lainmukaisuusperusteella, eli jos

- päätös on syntynyt virheellisessä järjestyksessä
- päätöksen tehnyt toimielin on ylittänyt toimivaltansa ja/tai
- päätös on muuten lainvastainen.

Voit tehdä valituksen, jos olet
- ostaja tai
- myyjä.

Valituksen toimittaminen

Toimita valitus **30 päivän kuluessa** päätöksen tiedoksisaannista. Tiedoksisaantipäivää ei lueta valitusaikaan. Valitus on tehtävä viimeistään määräajan viimeisenä päivänä ennen viraston aukioloajan päättymistä.
Myöhässä tullutta valitusta ei tutkita.

Asianosaisen katsotaan saaneen tiedon päätöksestä:
- saantitodistuksen osoittamana aikana/erilliseen tiedoksiantotodistukseen merkittynä aikana

Voit toimittaa valituksen henkilökohtaisesti, postittamalla tai sähköisesti. Jos viimeinen palautuspäivä osuu viikonlopulle tai pyhäpäiväksi, voit toimittaa valituksen vielä seuraavana arkipäivänä virka-aikana.

Tee valitus kirjallisena ja kerro siinä mitä muutoksia haluat päätökseen ja millä perusteella. Liitä mukaan valituksen kohteena oleva päätös ja vaatimusta tukevat asiakirjat. Ilmoita valituksessa kotikuntasi ja yhteystietosi ja allekirjoita se. Jos sinulla on laillinen edustaja, valituksessa tulee olla sinun nimen ja kotikunnan lisäksi myös tämän nimi, kotikunta, yhteystiedot ja allekirjoitus. Sähköistä asiakirjaa ei tarvitse allekirjoittaa, mutta siitä on käytävä ilmi lähettäjän tiedot.

Valitus toimitetaan aina omalla vastuulla.

Muutoksenhakijalta peritään oikeudenkäyntimaksua hallinto-oikeudessa **260** euroa. Lisätietoja valituksen maksullisuudesta saa Helsingin hallinto-oikeudesta. Maksua ei peritä silloin, kun hallinto-oikeus muuttaa valituksenalaisen päätöksen valittajan eduksi.

Helsingin hallinto-oikeuden yhteystiedot:

Käynti- ja postiosoite: Radanrakentajantie 5, 00520 Helsinki
Puhelin: 0295642000, faksi: 0295642079
Sähköpostiosoite: helsinki.hao@oikeus.fi
Asiointipalvelun osoite: https://asiointi2.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet
Virka-aika: klo 8.00 - 16.15